Mi Namani Tino

The New Testament in the Mandara language of New Ireland

Province of Papua New Guinea

Mi Namani Tino
The New Testament in the Mandara language of New Ireland Province of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Mandara long Niugini

Copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators

Language: Mandara

Translation by: Mandara Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:
You include the above copyright and source information.
You do not sell this work for a profit.
You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.
Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2023-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Oct 2024 from source files dated 13 Dec 2023
1ad42eca-167e-5607-b13a-e01c001050d9

Contents

MATAIO 1
MARKO 50
LUKA 80
IOANES 131
APOSOL 166
ROMA 212
1 KORINTO 233
2 KORINTO 253
GALATIA 266
EPESO 273
PILIPPOI 280
KOLOSE 285
1 TESALONIKA 290
2 TESALONIKA 294
1 TIMOTE 297
2 TIMOTE 303
TITO 307
PILEMON 310
IBURU 312
IAKOBO 328
1 PETRO 333
2 PETRO 339
1 IOANES 343
2 IOANES 348
3 IOANES 349
IUDA 350
PUEK VASANGAN 352
Bu nama vour 377
Bu vuna vienviendon 384

Mi Banga Vinavatei
E Mataio
a nga vataro

Man vinateteik katsep mi tietie se Iesu Karisito
(Luka 3:23-38)

1 Ine arie man vinateteik katsep mi tietie se Iesu Karisito. E Iesu eie e tubuon e Davit.
E Davit eie e tubuon e Abaraam.

2 E Abaraam eie e taman e Isak.
E Isak eie e taman e Iakop.
E Iakop eie e taman e Iuda ma bu kasien.
3 E Iuda eie e taman ba baser kasien e Peres ma e Tsera. E kinaguor, e Tamar.
E Peres eie e taman e Esron.
E Esron eie e taman e Ram.
4 E Ram eie e taman e Aminadap.
E Aminadap eie e taman e Nason.
E Nason eie e taman e Salmon.
5 E Salmon eie e taman e Boas, ma e kinan, e Raap.
E Boas eie e taman e Obet, ma e kinan, e Rut.
E Obet eie e taman e Iesse.
6 E Iesse eie e taman e Davit mi kovakova ka leong.

E Davit eie e taman e Solomon. E kinan, eie ta be nga muna reie e Uria.

7 E Solomon eie e taman e Reoboam.
E Reoboam eie e taman e Abia.
E Abia eie e taman e Asa.
8 E Asa eie e taman e Iospat.
E Iospat eie e taman e Ioram.
E Ioram eie e taman e Usia.
9 E Usia eie e taman e Iotam.
E Iotam eie e taman e Aas.
E Aas eie e taman e Esekia.
10 E Esekia eie e taman e Manase.
E Manase eie e taman e Amon.
E Amon eie e taman e Iosia.
11 E Iosia eie taman e Iekonia ma bu kasien. Ian simi avareit bu Babilon gi ta nga kerie sien bu Israel nia ra tsatsang vinatoreis i Babilon.

12 I murien mi kinakir sibu Israel rakot i Babilon,

e Iekonia eie e taman e Sealtiel.
E Sealtiel eie e taman e Serubabel.
13 E Serubabel eie e taman e Abiut.
E Abiut eie e taman e Eliakim.
E Eliakim eie e taman e Asor.
14 E Asor eie e taman e Sadok.
E Sadok eie e taman e Akim.
E Akim eie e taman e Eliud.
15 E Eliud eie e taman e Eleasar.
E Eleasar eie e taman e Mattan.
E Mattan eie e taman e Iakop.
16 E Iakop eie e taman e Iosep, e Iosep eie ken labeit e Maria.
E Maria e kinan e Iesu ese gi ta vuotongie va mi Messia.

17 Io, a nga sinangavur kes ma voveit bu kienakav kokouk sibu tam ma sibu nout kovuni se Abaraam beit se Davit, ma mi sinangavur kes ma voveit te buer bu kienakav sibu tam ma sibu nout kovuni se Davit beit simi avareit bu Babilon gi ta nga kerie bu

Israel rakot nia tsatsang vinatoreis i Babilon. Io, vakaek ian en beit si ken kienakav mi Karisito a nga sinangavur kes ma voveit te buer bu kienakav sibu tam ma sibu nout.

Ken kienakav e Iesu Karisito
(Luka 2:1-7)

18 Ine arie vasa ken kienakav e Iesu Karisito a nga tsorubeit ven. E Maria, e kinan, gi
nga kubutsie va eguor e Iosep va guor ta nga rei. Eiekesen i muan guor ta kap ngas nga
mon kokouk, gi nga vorotan va e Maria a te nga kour simi ngesengesien mi Moromoruo
Tamat.
19 E Iosep, ken labeit, eie mi ka duis i matan e Raban. A kap nga lalaron nia vamangarie
e Maria i matan mi lobaram. Io, a nga vodon nia kitipie keguor rei menemenen mo.
20 Sien ta nga vor ve vodovodon surie ine, ken angelo mi Nguts a nga tsorubeit seie i
aron mi binorea ma a nga vakokoit ven ne, "Iosep, natuon e Davit. Kian va e ta motou
nia kerie e Maria va ke vevien, simi vunan ine mi madar eie tate tian ngan, a kuvu simi
Moromoruo Tamat.
21 Eie ta kava ka madar tamat, ma e ta ngas vuotongie ngan e Iesu, simi vunan eie ta
vatoa ken kulou si kegi sar sinavei tsokor."
22 Ine bu kepineits kokouk gi nga tsorubeit nia vara tuktuk ngan mi sana nama e Raban
ta nga terie i ngutsuon mi propet,
23 "Mi vevien vour ese ta kap ngas telekire ka, ta tian nge kava ka natu madar tamat,
ma gi ta vuotongie ngan e Immanuel", man vuevue va "E Raban a mon meie giet."
24 Sien e Iosep ta nga pan, a nga tsana malan ken angelo e Raban ta nga oeng sien, ma
a nga reie e Maria.
25 Eiekesen, a kap nga mutur meie tuir oit ta nga kava e Natuon tamat, ma e Iosep a
nga tour asan ngan e Iesu.

2

Ba ka sievei gituo nga vorotan e Iesu

1 Io, gi nga kava e Iesu i Betilem i aron mi enamon leong i Iudea sibu ra e Erot mi
kovakova ka leong ta nga vuortie. Ian sibu ra, ba ka sievei kuvu simi korot mi matanias
ta rar tsour en, gituo nga nemei i Ierusalem.
2 Ma gituo nga virei, "Ivangan ine mi madar gi tanga kava va eie magi Kovakova ka
leong bu Iuda? Gatuo nga pare man kaemkaem sien gatuo ta nga mon simi korot mi
matanias ta rar tsour en ma ine gatuo te nemei nia rangarie."
3 Sien e Erot mi kovakova ka leong ta nga rongomie ine, ine mi nama a nga tsola
beitsak ken vienviendon ma buer kegi vienviendon mi kulou kokouk i Ierusalem.
4 Ma sien e Erot tate nga kuk kakuon bu prist leong ma bu vavvasengei simi vinuor
kokouk, a nga vereie gie va ivie mi Messia gi ta kava en.
5 Gi nga kuil nama, "I Betilem i aron mi enamon leong i Iudea. Simi vunan arie misa
mi propet ta nga vataro,

6 " 'Ma evoi, i Betilem, simi kaber se Iuda,
e kap lili beitsak i matan bu muomuo ni vuor i Iudea,
simi vunan ka muomuo ni vuor ta kovuni sevoi
ese va ta naneie kong kulou i Israel malan mi ka nennei sipsip.' "

7 Samo e Erot a nga kukuo nge virei menentan ine ba ka sievei, ma a nga vorotan
segituo mi sana ra tuktuk mi kaemkaem a nga tsorubeit segituo.
8 A nga tura gituo rakot i Betilem meie ngan mi nama malan ne, "Ngatuo ta veis nge
neneis kalei ngan ian mi Madar. Ma sien va ngatuo tate vorotan, ngatuo ta muerengei
nemei nge me pengan seou, terengien va eou buer o ta mang ra rangarie."
9 I murien gituo tate nga rorong simi kovakova ka leong, gituo nga sorvekenan. Ma
sien gituo ta nga tsuok nge vineis, gituo nga pare te buer ine mi kaemkaem gituo ta be
nga pare simi korot mi matanias ta rar tsour en. Io, ine mi kaemkaem a nga muonge
gituo oit a nga so tuir i popon mi korot ivie mi natu madar ta nga mon en.
10 Ma gituo nga res beitsak sien gituo ta nga pare ine mi kaemkaem.
11 Sien gituo tate nga beit nge rubukien ian simi vonuo, gituo nga pare mi natu madar
meie e Maria e kinan. Ma gituo nga sege pukupukukaek nge rangarie. Samo gituo nga

---

1:17 mi Karisito - mi namani Grik ma simi namani Iburu mi Messia. Man vuevue ine ba as arie 'mi ka ese e Raban ta vokunie ngan mi oel nian ken tsientsang.' **1:21** e Iesu - Ine mi as a kuvu simi namani Grik ian gi ko tutuo ngan e Iosua, man vuevue 'mi Nguts a vatoa.' **1:23** ISA 7:14 **2:6** MIC 5:2

tsitsingie kegituo sar poukpouk nge tabeir ngan kegituo sar tienebeir. Ine bu tienebeir
arie mi vout kutsukutsuleip gi vuotongie ngan mi gold, a, mi turou sosong gi ko tsana
ngan mi uiluiltan mi ei, ma mi mira.
12 Io, gituo nga muerengei nge ka simi rosar mene rakot si kegituo enamon, simi vunan
e Raban a nga vangenge gituo simi binorea va gituo ta kap nga muerengei rakot se Erot.

Mi vini rakot i Isip

13 I murien gituo tate nga veis, ken angelo mi Nguts a nga beit se Iosep i aron mi
binorea nge pevien, "Tsuok tamtuir, kerie mi natu madar ma e kinan nge vi rakot i Isip.
Ngatuo ta mon ian en oit simi ra o ta ba oeng sevoi, simi vunan e Erot a nesie ine mi
natu madar nia kenvamate."
14 Io, a nga tsuok tamtuir nge kerie mi natu madar ma e kinan ian sikati ma gituo nga
tsuok nge vineis rakot i Isip.
15 Ma gituo nga mon ian en oit si ken miensei e Erot. Ine mi kepineits a nga tsorubeit
nia vaotie mi sana nama mi Nguts ta nga terie i ngutsuon mi propet ven ne, "Kovuni i
Isip, o kuk tsana e Natung tamat."
16 Sien e Erot tate nga vorotan va ba ka sievei gituo te nga bitie, a nga kengeir beitsak.
Ma a nga terie mi nama ngeisngeis nia kenvamate bu natunatu madar tamat kokouk
i Betilem ma sibu enamon vatavatat ese gi ta nga avareit luo ma peuk i keim. A nga
tsang malan ngan ine vemusurie mi ra ba ka sievei gituo ta nga me pengan surie ken
kienakav e Iesu.
17 Io, mi sana nama e Raban ta nga terie i ngutsuon e Ieremia mi propet a nga me
tsorubeit tuktuk:

18 "Mi kulou gi nga rongomie mi tina leong beitsak i Rama,
E Rakel a nga tengisie bu natuon.
Ma mi kulou gi nga konon nia vamada,
eiekesen a kap nga tor,
simi vunan kap te ka natuon a ba buer nga to."

Mi vineis muerengei beit i Nasaret

19 I murien e Erot tate nga maet, ken angelo mi Nguts a nga tsorubeit se Iosep i Isip i
aron mi binorea.
20 Ma a nga oeng ven ne, "Tsuok tamtuir nge kerie mi natu madar ma e kinan nge
muerengei rakot simi kaber i Israel, simi vunan egie ese gi ta nga lalaro kenvamate ine
mi natu madar, gi te maet."
21 Io, a nga tsuok tamtuir nge kerie mi natu madar ma e kinan nge muerengei rakot
simi kaber i Israel.
22 Eiekesen, sien ta nga rongomie va e Arkelaus a te nga tsorubeit mi kovakova ka
leong i Iudea i murien e taman e Erot, a nga motou nia rakot en. Io, a nga veis rakot
simi enamon i Galili vemusurie mi vienengeng ta nga beit sien i aron mi binorea mene
te buer.
23 Ma a nga veis rakot nge mon i aron mi taon mi asan i Nasaret. Ine a nga tsorubeit nia
vaotie misana nama e Raban ta nga terie i ngutsugie bu propet ven ne, "Gi ta vuotongie
va eie mi kangi Nasaret."

3

E Ioanes mi ka ni sinusuruiv a rorois ngan mi rosar
(Marko 1:1-8; Luka 3:1-18; Ioanes 1:19-28)

1 Ian sibu ra, e Ioanes mi ka ni sinusuruiv a nga beit simi beir simi enamon leong i
Iudea ma a nga tsuok vakaek nge vavatei ngan ken nama e Raban.
2 A nga vavatei malan ne, "Nga ta ngas vodon vuris, simi vunan mi ra va e Raban ta
vuor a te vatavatat."
3 E Isaia mi propet a te nga vakokoit surie e Ioanes sien ta nga pevien,

"Mi inan mi ka a koupkoup pevien simi beir,
'Tsang rorois ngan ken rosar mi Nguts.
Tsang vodusie ken sar baiveisveis.' "

4 Io, e Ioanes a nga ko tsekie man tsetstseik gi ta nga virie ngan mi vuruvuru kamel
nge verevere ngan mi piripiri vinavinar, ma man nginonginou mi tsiko ma mi masiu.

2:15 HOS 11:1 **2:18** JER 31:15 **3:3** ISA 40:3

5 Ian sibu ra, egie i Ierusalem ma sibu enamon kokouk i Iudea meie mi kulou kokouk
gi ta nga mon vatavatat simi da i Ioridan, gi nga ra nemei se Ioanes.
6 Ma gi nga vakokoit katsep ngan kegi sar sinavei tsokor. Ma e Ioanes a nga tsana mi
sinusuruiv segie simi da i Ioridan.
7 Eiekesen, sien e Ioanes ta nga pare palan bu Parisaio ma bu Sadukaio gi ta nga nemei
nia por sinusuruiv, a nga pevien, "Enga bu natuon mi tsotsoi tsak! Ese a nga oeng senga
va nga ta oit nia vi ngan ken aor rarap e Raban ian va ta nemei?
8 Nga ta ngas vua ngan mi banga vuovuo nia vara tuktuk ngan va nga te vodon vuris.
9 Kian va nga ta vodon va nga ta oit nia pevien ne senga kesenga, 'E Abaraam, eie e
tamagei.' O oeng senga. E Raban a oit nia tsana ine bu vunavout va gi ta tsorubeit bu
natuon e Abaraam.
10 Mi matou a te mon rorois te i vunan bu ei, ma bu ei kokouk gi ta kap vua ngan kavo
banga vuovuo, gi ta tara nge tomekan simi leing."
11 "Eou, o tsana mi sinusuruiv senga ngan mi da nia tourtelekiran va nga te vodon
vuris. Eiekesen mi ka ta vemusurie iou, a ngeisngeis rio iou. Ma o kap kalei oit nia
sorokie man ba poppop. Ma eie ta tsana mi sinusuruiv senga ngan mi Moromoruo
Tamat ma mi leing.
12 Mi napa sosos a te mon siba riman. Eie ta so vitseir rivie mi biror sibu nginonginou,
ma ta teir kakuon bu banga nginonginou i aron ken vonuo teteir nginonginou, eiekesen
ta tunie bu biror simi leing ian ta kap oit nia maet."

Ken sinusuruiv e Iesu
(Marko 1:9-11; Luka 3:21,22)

13 Io, e Iesu a te nga kovuni simi enamon leong i Galili nge rakot simi da i Ioridan va
ta nga ra por sinusuruiv se Ioanes.
14 Eiekesen e Ioanes a nga lalaro vangenge, ma a nga pevien, "Eou o pinat surie va o
ta por sinusuruiv sevoi. Surie misa e ta ra nemei seou?"
15 Eiekesen e Iesu a nga kuil nama, "Sunuir ngan ine va ta malan. Terengien, giet ta
mang vaotie bu sinavei duis kokouk e Raban ta lalaro giet nia tsana." Io, e Ioanes a nga
sunurie.
16 Sien e Iesu tate nga por sinusuruiv voto nge kienbeit simi da, ian ngas te, mi rangit
a nga katsep, ma a nga pare mi Morumoruan e Raban a nga tsour peuk malan mi buen
nge mogos i popon.
17 Ma mi ien kovuni simi rangit a nga vakokoit ven ne, "Ine e Natung. Eie mi ateung
tuktuk ma o resmatan beitsak."

4

E Satan a nga konon e Iesu
(Marko 1:12,13; Luka 4:1-13)

1 Samo mi Moromoruo Tamat a nga kir terie e Iesu simi beir, terengien va mi kovan
bu tsaka moromoruo ta nga ra konon.
2 Ma e Iesu a nga vorvor ba sinangavur voveit bu ra ma ba sinangavur voveit bu kati,
ma i muir sien a nangba nga vitor.
3 Io, ine mi ka ni konokonon, a te nga beit sien nge pevien, "Sien va evoi e Natuon e
Raban, oeng ngeisngeis ine sibu vout va gi ta tsorubeit mi tsoik."
4 E Iesu a nga kuil nama ven ne, "Mi Pakpak Leong a pevien ne, 'Mi ka a kap oit
nia tino ngan mi tsoik mo, eiekesen ta ngas tino ngan bu nama kokouk ian ta kuvu i
ngutsuon e Raban.' "
5 Samo mi kovan bu tsaka moromoruo, a nga kerie rakot i Ierusalem mi taon tamat,
ma a nga ra voturie simi korot ta nga tsiroup i kur simi Vona rengeir leong.
6 Ma a nga oeng sien, "Sien va evoi e Natuon e Raban, tsibour peuk i keim, simi vunan
mi Pakpak Leong a pevien,

" 'E Raban ta turan ken sar angelo nia pernge no.
Gi ta sor terie no i kur ngan bu rimagie,
terengien va e ta kap mang duorngan mi kame si ka vout.' "

7 E Iesu a nga kuil nama sien ven ne, "Ma buer mi Pakpak Leong a pevien, 'Kian va e
ta konon mi Nguts, ma Raban.' "

4:4 DEU 8:3 **4:6** PSA 91:11,12 **4:7** DEU 6:16

8 Samo mi kovan bu tsaka moromoruo a te nga kerie e Iesu kien simi pout i kur
beitsak ma a nga vasangan sien bu mangmagoso nguts kokouk simi kaber meie magi
sar matvinavaso.
9 Ma a nga pevien sien, “Sien va e ta sege pukupukukaek nge rangarie iou, o ta terie
sevoi ine bu kepineits kokouk.”
10 E Iesu a nga pevien sien, “Satan! Tsupek sorvekena iou. Mi Pakpak Leong a pevien,
‘E ta ngas rangarie ma Raban mi Nguts ma e ta ngas tsatsang seie mo.’ ”
11 Samo mi kovan bu tsaka moromoruo a te nga sorvekenan, ma bu angelo gi nga ra
nemei nge perngan e Iesu.

E Iesu a te tsuok vakake ken tsientsang
(Marko 1:14,15; Luka 4:14,15)

12 Sien e Iesu tate nga rongomie va gi te nga vurukude e Ioanes simi vona vinatoreis,
a nga sorvekenan i Iudea nge rakot i Galili.
13 Sien ta nga sorvekenan i Nasaret, a nga ra mon i Kapernaum ian ta mon i gegen mi
barateis i Galili, si magi kaber mi matabu Sebulon ma Naptali.
14 E Iesu a nga veis ven ne, terengien va ta vaotie mi nama e Raban ta nga vorotsoruo
i ngutsuon e Isaia mi propet ven ne:

15 “Magi kaber mi matabu Sebulon ma magi kaber mi matabu Naptali,
simi bienangaev peuk simi barateis, i bingan mi da i Ioridan,
simi enamon leong i Galili ivie bu Kibang gi ta ko mon en.
16 Mi kulou gi ta be nga mon simi ngingi leong,
gi te nga me pare mi berber leong.
Mi kulou gi ta be nga mon simi kaberan mi minoruvien mi miensei,
mi berber a te nga rarangie gie.”

17 Tsuok vakaek ian simi ra, e Iesu a nga vakaek nge vavatei simi kulou ven ne, “Nga
vodon vuris, simi vunan mi ra va e Raban ta vuor a te vatavatat.”

Ba Madar Tovtov Vourvour
(Marko 1:16-20; Luka 5:1-11)

18 Sien e Iesu ta nga vor ve veisveis i gegen mi barateis i Galili, a nga pare ba baser
kasien, e Simon gi vuotongie ngan e Petro, ma e kasien e Andre. Guor nga tomeke ben
i aron mi barateis, simi vunan eguor ba ka vongovongon.
19 Ma e Iesu a nga oeng seguor, “Ngado nemei nge vemusurie iou. Ma o ta tsana ngado
va ngado ta tsorubeit ka nia vangoda mi kulou.”
20 Ian ngas te, guor nga sorvekenan keguor sar ben ma guor nga vemusurie e Iesu.
21 E Iesu a te buer nga veis rakot i pek lili, ma a nga pare ba baser kasien mene buer,
e Iakobo meie e Ioanes, ba natuon e Sebedi. Guor nga mon i popon mi galeu meie e
tamaguor e Sebedi ma gi nga name kegi sar ben. Io, e Iesu a nga kukuo guor.
22 Ian ngas te, guor nga sorvekenan mi galeu meie e tamaguor, ma guor nga vemusurie
e Iesu.

E Iesu a vatoa bu tamat mienarouk

23 E Iesu a nga veis ververiris i Galili kokouk nge vavasengei si kegi sar vona rengeir
bu Iuda. Ma a nga vavatei ngan mi Banga Vinavatei surie ken mangmagoso Nguts e
Raban ma a nga vatoa bu tamat mienarouk sibu suasua mienarouk.
24 Surie ine ken banga tsientsang, gi nga valalame sibu korot kokouk simi provins i
Siria. Io, bu mei gi nga kir terie sien egie ese gi ta nga suvuon bu suasua mienarouk
ma vinavasor leong, ma bu mei mene bu tsaka moromoruo gi ta nga tsegerie gie, ma bu
muru ma bu gong. Ma e Iesu a te nga vatoa gie kokouk.
25 Ma mi bineit leong kovuni i Galili, i Dekapolis, i Ierusalem, i Iudea ma simi kaber
ta mon simi bienangaev ka nikot simi da i Ioridan, gi nga vemusurie.

5

Mi nires leong
(Luka 6:20-23)

1 Sien e Iesu ta nga pare ine mi bineit leong, a nga veis kien i bingan mi pout nge
mogos. Ma ken sar madar tovtov gi nga nemei sien.
2 Io, a nga vakaek nge vavasengei segie nge pevien:

4:10 DEU 6:13 **4:16** ISA 9:1,2 **4:25** i Dekapolis - mi namani Grik ma man vuevue va ‘bu Taon mi sinangavur kes’

3 “Mi nires leong ta mon segie ese gi ta ko deng kielala va gi pinat simi morumoruagie,
simi vunan gi ta so suvu vavatamaes kovuni si ken mangmagoso Nguts e Raban.
4 Mi nires leong ta mon segie ese gi ta mon ngan mi tina,
simi vunan e Raban ta so vamada gie.
5 Mi nires leong ta mon segie ese gi ta vous ngan mi molu,
simi vunan e Raban ta so vosuvu vunie gie ngan mi kaber.
6 Mi nires leong ta mon segie ese gi ta ko vietoron nge moruon nia tsana mi sana e Raban ta lalaron va gi ta tsana,
simi vunan e Raban ta so vovosuo gie.
7 Mi nires leong ta mon segie ese gi ta ko aor molous ngan bu mei,
simi vunan e Raban ta aor molous nge gie.
8 Mi nires leong ta mon segie ese kegi tino ta tamat,
simi vunan gi ta so pare e Raban.
9 Mi nires leong ta mon segie ese gi ta ko vabatie mi ni vedeng i kotubuon mi kulou,
simi vunan mi kulou gi ta so vuotongie gie va egie bu natuon e Raban.
10 Mi nires leong ta mon segie ese gi ta suvu vinekikin surie gi ta tino ngan mi sinavei duis i matan e Raban,
simi vunan gi ta so suvu vavatamaes kovuni si ken mangmagoso Nguts e Raban.

11 “Mi nires leong ta mon senga sien mi kulou gi ta vavangiets nge nga, nge vikikinie nga, ma gi ta pouts bit nge nga ngan bu suasuada tsaka nama surie iou.
12 Nga ta res beitsak simi vunan e Raban ta so rorois ngan kenga voirvoir leong simi rangit. Ine arie simi rosar kes mo, gi te nga vikikinie bu propet gi ta nga muna tino senga.

Mi barateis ma mi berber
(Marko 9:50; Luka 14:34,35)

13 “Enga man barateis mi kaber. Eiekesen sien va mi barateis va ta kapangan te ken barabaratasie, kap ka mei a ba oit nia vara barabaratasie ngan te buer. A kap ba kalei nia tsana ngan ka kepineits. Gi ta poro mo nge tomekan ma mi kulou gi ta popoporie.
14 “Enga man berber mi mangmagoso enaenamon. Mi taon i popon mi pout a kap oit nia kokoiv.
15 Mi kulou buer gi kap ko vakartie ka bember nge terie i pakien ka koi leong. Eiekesen gi ko poro nge vogosongie si man mogomogos ma ine mi bember ta teir berber sibu mei kokouk i aron mi vonuo.
16 Malan mo, kenga sar berber ta ngas ber i matan mi kulou, terengien va gi ta mang pare kenga sar banga tsientsang ma gi ta puongan e Tamanga die i kur simi rangit.

Mi vinasengei surie bu vinuor se Moses

17 “Kian va nga ta vodon va o nga nemei nia tsang rivie mi Vinuor se Moses ma bu nama sibu propet. O kap nga nemei nia tsang rivie gie eiekesen o me tsang vaotie gie.
18 O oeng tuktuk senga. Kap ka puk mat vinavataor lili o, kap ka puk ba tottok lili ine simi Vinuor ta tsereiv, tuir oit ine bu nama kokouk simi vinuor ta muna tsorubeit pu. Ma i muir, mi rangit ma mi kaber guor ta tsereiv.
19 Io, eie ese ta pop vuturungie mi meinmenien bu vuna vinuor ta lili beitsak ma ta vasangan sibu mei mene nia tsang malan ngan buer, e Raban ta so terie sien mi as lili beitsak i aron ken mangmagoso Nguts. Eiekesen eie ese ta vemusurie bu vuna vinuor nge vasangan sibu mei mene va gi ta vemusurie, e Raban ta so terie sien mi as leong i aron ken mangmagoso Nguts.
20 O oeng tuktuk senga. Sien va kenga sinavei nia vemusurie mi namanien e Raban ta kap rio ian sibu Parisaio ma sibu vavvasengei sibu vinuor se Moses, nga ta kap oit nia rubukien si ken mangmagoso Nguts e Raban.

Mi sinavei nia kenvamate mi mei

21 “Nga te nga rongovan va e Raban ta nga vakokoit simi kulou muomuo malan ne, ‘Kian va e ta kenvamate ka mei. Eie ese ta kenvamate ka mei, ta so tuir simi vinuor.’
22 Eiekesen, o oeng senga, eie ese ta aor rarap veie ka kasien, eie ta so tuir simi vinuor. Ma buer, eie ese ta pevien ngan e palapalan, ‘Evoi mi mat maermaer!’, eie ta ngas so tuir i matan mi Sanedrin. Ma eie ese ta pevien ngan e palapalan, ‘Evoi mi be!’, eie ta so rubukien simi leing leong ian ta kap ko mesei.
23-24 “Io, sien va e ta visi terie ke tienebeir rakot se Raban simi korot nia tu tienebeir ma samo e si vodonomie va e palapala a suvuon mi putu veie no, vuturungie ke tienebeir i

5:21 EXO 20:13

muan mi korot nia tu tienebeir ma e ta muna rakot nge vodusie mi putu meie e palapala.
Samo e ta ba muerengei nge me terie ke tienebeir.
25 "Sien va mi mei mene ta visi kir terie no simi vinuor, vodusie volopusuo mi putu
meie i muan va ngado ta rakot simi vinuor. Sien va e ta kap tsana malan ne, eie ta
masi so terie no simi ka ni vuor nama, ma mi ka ni vuor nama ta masi so terie no simi
girigirir, ma mi girigirir ta masi so terie no i aron mi vona vinatoreis.
26 O oeng tuktuk sevoi, e ta kap oit nia rov tsour simi vona vinatoreis tuir oit va e ta
voir vuruvan mi lakep vekvekitip simi vinatoreis."

Mi sinavei tetteririv

27 "Nga te nga rongovan e Raban ta nga vakokoit malan ne, 'Kian va e ta tsana mi
sinavei nia rei puer.'
28 Eiekesen o oeng senga, eie ese ta deng aroie ka vevien, a te tsana mi sinavei nia rei
puer i aron.
29 Sien va ke katsomat suv ta vokorongie no va e ta tsana mi sinavei tsokor, gaol rivie
nge tomekan. Simi vunan a kalei va ka korot kes simi kurikuri ta kapangan, surie a kap
kalei va mi kurikuri kokouk gi ta tomekan simi leing leong ian ta kap ko mesei.
30 Ma sien va ke riem suv va ta vokorongie no va e ta tsana mi sinavei tsokor, tava
nge tomekan. Simi vunan a kalei va ka korot kes simi kurikuri ta kapangan, surie a kap
kalei va mi kurikuri kokouk gi ta rubukien simi leing leong ian ta kap ko mesei.

Mi vinekapot simi rei
(Mataio 19:9; Marko 10:11,12; Luka 16:18)

31 "Nga te nga rongovan e Raban ta nga vakokoit malan ne, 'Ese ka ta ture rivie ken
vevien, ta ngas terie sien mi pakapaka rorou nia tourtelekiran va guor te vekapot si
keguor mienagos ni rei.'
32 Eiekesen o oeng senga, ese ka ta vekapot sorvekenan ken vevien misasien a kap
ngas tsana ka sinavei tetteririv, a tsana ken vevien va ta tsorubeit mi mei simi sinavei
ni rei puer. Ma eie ese ta reie ine mi vevien ken labeit ta sorvekenan, eie buer a tsana
mi sinavei nia rei puer.

Mi vakavakariem

33 "Ma buer, nga te nga rongovan e Raban ta nga vakokoit simi kulou muomuo malan
ne, 'Kian va e ta tsana ka vakavakariem ngan mi binit, eiekesen e ta tuir vemusurie bu
vakavakariem e ta nga tsana rakot simi Nguts.'
34 Eiekesen o oeng senga, kian rovoriu va nga ta vakavakariem ngan mi rangit simi
vunan eie ken mogomogos e Raban,
35 o, ngan mi kaber simi vunan eie ken poppop, o, ngan i Ierusalem simi vunan eie
ken taon leong mi Kovakova ka leong beitsak.
36 Ma kian va e ta vuotkov, simi vunan e kap oit nia tsana ka vurvur kes va ta puneits
o, megeot.
37 Nga ta pevien 'io' sien va 'a io' ma nga ta pevien 'a kap' sien va 'a kap.' Ka nama
mene va nga ta vuotongie a kovuni simi Tsaka Ka.

Kian va e ta kuil vinevineken
(Luka 6:29,30)

38 "Nga te nga rongovan e Raban ta nga vakokoit malan ne, 'Sien va e ta vakale ka
mei mene gi ta vakale no buer. Ma sien va e ta tsopukie ka rivon ka mei mene, gi ta
tsopukie buer ka rivo.'
39 Eiekesen, o oeng senga, kian va nga ta tuir biritie ka tsaka ka. Sien va ka mei va ta
pan ka si ke peir suv, terie buer ke peir kieir.
40 Sien va ka mei va ta lalaro terie no simi vinuor surie ma kuirkuir, terie sien buer
ke lavlav.
41 Sien va ka mei ta votsuoke no nia veis ka kilomita kes, veisngie meie si kaba kilomita
luo.
42 Tabarie ese ta nongie no, ma kian va e ta ruit se ese ta lalaro poro ka kepineits
sevoi.

Tovie manga sar matakorot
(Luka 6:27,28,32-36)

43 "Nga te nga rongovan e Raban ta nga vakokoit malan ne, 'E ta ngas tovie bu palapala,
ma karto ma matakorot.'

5:27 EXO 20:14 **5:31** DEU 24:1 **5:38** EXO 21:24; LEV 24:20; DEU 19:21 **5:43** LEV 19:18

44 Eiekesen o oeng senga, nga tovie manga sar matakorot ma nga nongie e Raban surie
gie ese gi ta vikikinie nga,
45 terengien va ta mang vara tuktuk ngan va enga bu natuon mi Tam die i kur simi
rangit. A ko tsana ken matanias va ta rar i popon mi kulou tsokor ma mi kulou kalei.
Ma a ko vovuosongie mi bat i popon mi kulou gi ta duis i matan e Raban ma egie gi ta
kap duis.
46 Ta kap man ka voirvoir sien va nga ta tovie gie ese gi ta tovie nga. Mi kulou porpor
takis buer gi ko tsana malan, va gerek?
47 Sien va nga ta kalei ngan mo bu palapalanga, nga kap kalei vekenan bu mei mene.
Bu Kibang buer gi ko tsana malan, va gerek?
48 Io, nga ta ngas dokei rovoriu malan mo e Tamanga die i kur simi rangit ta dokei
rovoriu.

6

Mi sinavei nia tabarie bu sinaortsak

1 "Nga nenei kalei va nga ta kap tsang vasangan kenga sar sinavei duis i matan mi
kulou va gi ta mang tienenge nga surie. Sien va nga ta tsana malan ne, nga ta kap so
poro kenga voirvoir se Tamanga simi rangit.
2 "Io, sien va e ta lalaro tabarie ka sinaortsak, kian va e ta tsana malan bu malamala
ka duis gi ta ko tsana. Gi ko kuiv tuvuir i aron bu vona rengeir sibu Iuda ma sibu rosar,
terengien va mi kulou gi ta mang puonge gie. O oeng tuktuk senga, gi te por vuruvan
kegi voirvoir.
3 Eiekesen, sien va e ta lalaro tabarie ka sinaortsak, vemusurie mi saran va ke riem
kieir ta kap telekiran misa ke riem suv a tsana.
4 Terengien ke sinavei nia tabeir ta mang mon mumuningei. Ma e Tama ta pare misa
e ta tsang muningan, ta terie ke voirvoir."

Mi sinavei simi nono
(Luka 11:2-4)

5 "Ma sien va nga ta no, kian va nga ta malan bu malamala ka duis. Gi ko lalaron
beitsak nia tuir nge no i aron bu vona rengeir sibu Iuda ma sibu tangatso rosar va mi
kulou gi ta mang pare gie. O oeng tuktuk senga, gi te por vuruvan kegi voirvoir.
6 Eiekesen sien va e ta no, rubukien i ruom ma bokutie mi matavanuo nge no rakot
se Tama ese kap ka mei ta oit nia pare. Ma e Tama ta pare misa e ta tsang muningan,
ta terie ke voirvoir.
7 Ma sien va nga ta no, kian va nga ta teie bu nama palan malan bu Kibang. Gi si
vodon va e Raban ta rongomie kegi sar no simi vunan gi teie bu nama palan.
8 Kian va nga ta mala gie, simi vunan e Tamanga a te muna telekiran mi sana kepineits
nga ta lalaro nongie sien.

9 "Io, nga ta ngas no malan ne;
" 'Tamagei die i kur simi rangit,
a kalei va gei ta ngas mangaran mi asa.
10 A kalei va ke vinuor ta ngas vuortie gei.
A kalei va gei ta tor sevoi ine simi mangmagoso enaenamon
malan gi ta tor sevoi die i kur simi rangit.
11 Tabarie gei ngan mi nginonginou ta oit simi ra vere.
12 Vodon rivie kegei sar sinavei tsokor
malan egei gei ta vodon rivie bu sinavei tsokor gi ta tsana segei.
13 Ma kian va e ta tsupuk rivie gei sibu konokonon,
eiekesen, vatoa gei i riman mi Tsaka Ka.
[Mi mangmagoso Nguts, ma mi ngeisngeis, ma mi matvinavaso ta mon sevoi mo
sibu ra bu ra. Amen.]'

14 Sien va nga ta vodon rivie bu sinavei tsokor bu mei gi ta tsana senga, e Tamanga die
i kur simi rangit ta vodon rivie buer kenga sar sinavei tsokor.
15 Eiekesen, sien va nga ta kap vodon rivie kegi sar sinavei tsokor bu mei mene, e
Tamanga ta kap oit nia vodon rivie kenga sar sinavei tsokor.

Mi sinavei nia vorvor

16 "Sien va nga ta vorvor, kian va nga ta mat masitinoiv malan bu malamala ka duis.
Gi kap ko vavaso kalei va mi kulou gi ta mang deng kielala va gi vorvor. O oeng tuktuk
senga, gi te por vuruvan kegi voirvoir.

17 Eiekesen, sien va e ta vorvor, e ta ngas dosie mi vuruvuru kova ngan mi oel nge papariu.
18 Terengien mi kulou gi ta kap mang telekiran va e vorvor. Eiekesen e Tama mo ese kap ka mei ta oit nia dengarie, ma ese ta dengarie bu kepineits e ta tsang muningan, ta terie ke voirvoir.

Bu poukpouk simi rangit
(Luka 12:33,34)

19 "Kian va nga ta teir toungan kenga sar mos ine simi kaber ivie bu ngitsilik ma bu om gi ta tsang vatsakatie, ma bu ka puerpuer gi ta bemrubikien nge pure.
20 Eiekesen, teir toungan kenga sar mos die i kur simi rangit ivie bu ngitsilik ma bu om gi ta kap oit nia tsang vatsakatie, ma bu ka puerpuer gi ta kap oit nia bemrubikien nge pure.
21 Simi vunan ivie ke mos ta mon en, mi aro buer ta mon en.
22 "Mi katsomat eie man bember mi kuirkuir. Sien va ba katsomata ta kalei, mi kurikuri kokouk ta vous ngan mi berber.
23 Eiekesen sien va mi katsomata ta tsak, mi kurikuri kokouk ta vous ngan mi ngingi. Sien va mi berber i aro a ngingi, e tate suvuon mi ngingi e kinagie.
24 "Kap ka mei a oit nia tsatsang petspets si kaba ka leong luo. Eie ta karto ka mei ma ta lalaron ka mei mene. O, eie ta vodon veleongtie ka mei mene ma ta matagout ngan ka mei mene. Nga kap oit nia tsatsang petspets se Raban ma simi lakep.

Kian va nga ta vodovodon palan
(Luka 16:13; 12:22-31)

25 "Io, o oeng senga, 'Kian va nga ta vodovodon palan si kenga tino va misa nga ta nganie nge unumie, o misa va nga ta karie ngan kenga pirpir.' Vasa, mi tino a kap putu rio mi nginonginou, ma mi pirpir a kap putu rio bu poul?
26 Nga pare bu ma die i kur simi mariu. Gi kap ko tsutsuor niagie o, por nginonginou i tau, o toungan magi kavo nginonginou. Eiekesen e Tamanga die i kur simi rangit a ko tabarie gie. Vasa, a kap vodon veleongtie nga rio bu ma?
27 Ese mei senga a oit nia vakuora ka keipkepide ra si ken tino ngan mi vodovodon palan?
28 "Ma surie misa nga ta vodovodon palan surie man poul bu piripiringa? Nga pare bu gaelgael i uot vasa gi to ven. Gi kap ko tsatsang niagie kesegie o, gi kap ko tsana kavo kepineits nia karie kegi pirpir.
29 Eiekesen o oeng senga, e Solomon buer i aron man sar matvinavaso kokouk a kap nga vavaso kalei beitsak malan ka gaelgael.
30 E Raban a ko vosonie vakalaie bu uotuot tso ian gi ta to nevere ma sivo gi ta vo tomeke terie gie simi leing. Io, eie ta vosonie nga rio ine bu uotuot tso. Kian va kenga vodovodon tuktuk ta lili mo.
31 Io, kian va nga ta vodovodon palan nge pevien, 'Misa gei ta nganie? o, misa gei ta unumie? o, misa gei ta vavaso ngan?'
32 Ine arie bu kepineits bu Kibang gi ko vodovodon palan surie. E Tamanga die i kur simi rangit a telekiran va nga pinat surie ine bu kepineits kokouk.
33 Eiekesen, vourvour, nga ta ngas vengeis nia mon i pakien ken vinuor e Raban ma nga ta ngas vengeis nia tino duis i matan e Raban. Ma e Raban ta ba vosuvu vunie nga ngan ine bu kepineits kokouk.
34 Io, kian va nga ta vodovodon palan surie mi ra sivo, simi vunan mi ra sivo ta vo suvuon man putu kesen. Mi ra keskes a suvuon man putu oit nian ian mi ra.

7

Mi sinavei nia vuortie bu mei mene
(Luka 6:37,38,41,42)

1 "Kian va nga ta vuortie ka mene surie mi sinavien, simi vunan e Raban ta masi so vuortie nga surie bu sinavinga.
2 E Raban ta so vuortie nga malan vasa nga ta vuortie venengan ka ka mene. Ma mi sana puppuo nga ta pua ngan ka ka mene, arie mo mi puppuo e Raban ta so pua nge nga.
3 "Surie misa e ta muna dengarie mi poko tsop i matan e kasi ma e kap vodon surie mi poko ei i katsomata kese?
4 E suvuon mi poko ei i mata. Vasa e ta oit ven va e ta oeng se kasi nge kia, 'Kasi, o ta tsang rivie mi tsop ian i mata,'

5 Evoi mi malamala ka duis! E ta ngas muna tsang rivie mi poko ei i katsomata kese,
io, e ta mang so dedeng kalei nge tsang rivie mi poko tsop i katsomatan e kasi.
6 “Kian va e ta terie ka kepineits tamat sibu kopuen. Gi ta vuris mo nge aratie no. Kian
va e ta tomekan ke sar re rakot sibu bor. Gi ta bumbut i popon nge tsang vatsakatie.

No, nesie, nge pinpin
(Luka 11:9-13)

7 “Nga no ma e Raban ta tabarie nga. Nga neneis ma e Raban ta kulie nga nia neis
vorotan. Nga pinpin ma e Raban ta tsitsi vara nga.
8 Io, egie ese gi ta no, e Raban ta tabarie gie. Egie ese gi ta neisneis, e Raban ta kulie
gie nia neis vorotan. Ma egie ese gi ta pinpin, e Raban ta tsitsi vara gie.
9 “Nga kap ko terie ka vout si ka natunga sien va ta nongie man ka puk tsoik.
10 Ma nga kap ko terie ka tsotsoi si ka natunga sien va ta nongie man ka ie.
11 Misasien kenga sinavei a tsokor, nga telekiran nia terie bu banga kepineits sibu
natunga. Ma ine, a tuktuk rovoriu va e Tamanga die i kur simi rangit ta lalaron beitsak
nia tabarie gie ese gi ta nongie ngan bu banga kepineits.
12 Io, sibu kepineits kokouk, tsana sibu mei mene malan e ta lalaron va gi ta tsana
sevoi. Ine arie mi petsuon mi Vinuor se Moses ma bu nama sibu propet.

Mi matasar bargurutsits
(Luka 13:24)

13 “Nga ta ngas rubukien ka simi matasar ta bargurutsits, simi vunan mi matasar simi
miensei a lebelebe ma mi rosar nia rakot en a molous ma buer palan bu mei gi veis ka
en.
14 Eiekesen mi matasar simi tino a bargurutsits ma mi rosar nia rakot en a ngeisngeis
beitsak ma ba mei kap vovo mo gi vorotan ian mi rosar.

Mi ei ma mi vuovuan
(Luka 6:43,44)

15 “Nga nenei kalei sibu propet bitbit va gi ta nemei. Simi baidendeng i marar gi ta
mala sipsip, eiekesen si kegi tino gi mala kopuen tso.
16 Nga ta deng kielalagie simi vuovuagie. Bu mei gi kap ko dikitie mi vuavua ta o, mi
bereu simi suo tsotso.
17 Mi banga ei ta vua ngan mi banga vuovuo ma mi tsaka ei ta vua ngan mi tsaka
vuovuo.
18 Mi banga ei a kap oit nia vua ngan ka tsaka vuovuo ma mi tsaka ei a kap oit nia
vua ngan ka banga vuovuo.
19 Ma mi sana ei ta kap vua ngan ka banga vuovuan, gi ta tara nge tomekan simi leing.
20 Malan ine, nga ta ba deng kielalagie bu propet bitbit simi tsinatsangagie.
21 “Kap va egie kokouk gi ta ko pevien seou va ‘mi Nguts, mi Nguts,’ gi ta so rubukien
si ken mangmagoso Nguts e Raban, eiekesen egie ese gi ta ko vemusurie ken lalaron e
Tamoung die i kur simi rangit, gi ta so rubukien.
22 Sien va mi ra e Raban ta vuor ta beit, palan gi ta pevien seou, ‘mi Nguts, mi Nguts.
Vasa, gei kap nga vavatei ngan ken nama e Raban simi asa? Ma vasa, gei kap nga kareir
rivie bu tsaka moromoruo nge tsana palan bu kepineits ni vovokudier simi asa?’
23 Samo, o ta vakokoit katsep segie, ‘O kap telekira nga rovoriu. Nga tsupek sorvekena
iou! Mi sana nga ta nga tsana, a kap toun meie mi vinuor.’

Mi ka sievei ma mi ka be
(Luka 6:47-49)

24 “Io, eie ese ta rongomie ine kong sar nama nge vemusurie gie, eie a malan mi ka
sievei ta nga tsana ken vonuo i popon mi ropoil.
25 Mi bat a nga uos peuk ma bu da gi nga taev, ma mi mour a nga tsour ngeisngeis veie
mi vonuo. Eiekesen mi vonuo a kap nga kor, simi vunan a nga tuir i popon mi ropoil.
26 Eiekesen eie ese ta rongomie kong sar nama eiekesen ta kap vemusurie gie, eie a
malan mi ka be ta nga tsana ken vonuo i popon mi koen.
27 Mi bat a nga uos peuk, bu da gi nga taev, ma mi mour a nga tsour ngeisngeis nge
tsopukie mi vonuo. Ma mi vonuo a nga katsoup kor.”
28 Sien e Iesu ta nga vaton ine ken sar nama kokouk, mi bineit gi nga kudier tsak ngan
ken vinasengei,
29 simi vunan, a kap nga vavasengei malan magi sar vavvasengei sibu vinuor se Moses,
eiekesen a nga vateteik ngan mi ngeisngeis.

8

Mi ka ta nga suvuon mi mienarouk lepra
(Marko 1:40-45; Luka 5:12-16)

1 Sien e Iesu tate nga peuk kovuni simi pout, mi bineit leong gi nga vemusurie.
2 Ma mi ka ta nga suvuon mi mienarouk lepra a nga nemei seie nge sege pukupukukaek
i matan, ma a nga pevien, "Mong Nguts, sien va e ta sunuir, e oit nia vara melemelen
nge iou."
3 Io, e Iesu a nga tsotsokan mi riman nge soburo ma a nga oeng sien, "O sunuir. E ta
melemelen!" Ian ngas te, a nga tsorubeit melemelen si man mienarouk lepra.
4 Samo e Iesu a nga oeng sien, "Rorong! kian va e ta pengan si ka mei mene, eiekesen
rakot duis nge vasanga no simi prist, ma terie mi tienebeir rakot se Raban ian e Moses
ta nga vokokotie, terengien e ta mang vara tuktuk ngan sibu mei kokouk va e te to si
ma mienarouk."

Ken vodovodon tuktuk mi muomuo simi gargar ni minakiur
(Luka 7:1-10)

5 Sien e Iesu ta nga beit i Kapernaum, mi muomuo simi kulou ni minakiur sibu Roma
a nga nemei sien nge no masitinoiv surie ken kuilkuil.
6 A nga pevien, "Mi Nguts, kong petspets a morouk mutur i popon mi tsur nikot si
kong vonuo. A kap oit va ta vovureis ma a suvuon mi vinavasor leong."
7 E Iesu a nga oeng sien, "O ta rakot nge vatoa si man mienarouk."
8 Ine mi muomuo a nga kuil nama, "Mi Nguts! O kap kalei oit va e ta rubukien si
kong vonuo. Eiekesen, e ta vakokoit mo, ma kong petspets ta mang ketseketseng si man
mienarouk.
9 Simi vunan eou buer o mon i pakien ken vinuor mong muomuo ma o suvuon buer
kong sar petspets gi ta mon i pakien kong vinuor. Ma sien va o ta oeng ngeisngeis seie
ine, 'Veis!', io, eie ta veis. Ma sien va o ta oeng ngeisngeis seie nikot, 'nemei!', io, eie ta
nemei. Ma sien va o ta oeng ngeisngeis si kong petspets, 'Tsana ine!', io, eie ta tsana."
10 Sien e Iesu ta nga rongomie ine, a nga kudier ma a nga pevien simi kulou gi ta nga
vemusurie, "O oeng tuktuk senga. O kap nga vorotan ka mei i Israel va ta nga suvuon
mi vodovodon tuktuk leong malan ine.
11 O oeng senga! Palan mi kulou gi ta nemei kovuni simi matanias ta rar tsour en ma
simi matanias ta ros en. Ma gi ta mogos nge ngou ngan mi nires meie e Abaraam, e
Iakop ma e Isak i aron ken mangmagoso Nguts e Raban.
12 Eiekesen egie ese gi ta nga muna mon i aron ken mangmagoso Nguts e Raban, gi ta
tomeke vorotsoruo gie simi ngingi e kinagie ma gi ta tata nge vengvengio bu rivogie."
13 Samo e Iesu a nga pevien simi muomuo, "Rakot si ke vonuo! Ta tsorubeit malan e
tate vodovodon tuktuk surie." Ian ngas te, ine mi petspets a te nga ketseketseng si man
mienarouk.

Iesu a nga vatoa bu mei palan
(Marko 1:29-34; Luka 4:38-41)

14 Sien e Iesu ta nga rakot si ken vonuo e Petro, a nga vorotan ken koko e Petro ta nga
mutur i popon mi tsur ngan mi mienarouk kuirkuir rarap.
15 A nga soburo mi riman ma ine mi vevien a nga to si man mienarouk. Ma a nga
tsuok tamtuir nge tsang man nginonginou e Iesu.
16 Sien tate nga reivreiv seserigo, mi kulou gi nga kir nemei ngan se Iesu palan bu mei
bu tsaka moromoruo gi ta nga tsegerie gie. Ma a nga kareir rivie bu tsaka moromoruo
ngan mi namanien ma a nga vatoa gie kokouk gi ta nga morouk.
17 Ine nia vaotie misa e Isaia mi propet ta nga vokokotie,

"Eie ngas te, a nga sorokie magiet sar mienarouk
ma a nga tsang rivie magiet sar mienarouk."

Mi piner nia vemusurie e Iesu
(Luka 9:57-62)

18 Simi ra mene, sien e Iesu ta nga pare mi bineit gi ta nga beit viririsie, a nga oeng
ngeisngeis si ken sar madar tovtov va gi ta nga rakot simi bienangaev ka nikot simi
barateis i Galili.
19 Ma samo mi vavvasengei sibu vinuor se Moses a nga nemei sien ma a nga pevien,
"Vavvasengei! O ta vemusurie no ivie va e ta rakot en."

8:17 ISA 53:4

20 E Iesu a nga kuil nama, “Bu kopuen tso gi suvuon magi sar mat nia mutur ma bu
ma gi suvuon magi sar tou, eiekesen e Natuon mi Ka a kap ken ka korot nia vuturungie
mi kovan.”
21 Mi meinmenien ken sar madar tovtov a nga pevien, “Mi Nguts, e ta sunuir va o ta
be ra muna puonongie e tamoung.”
22 Eiekesen e Iesu a nga kuil nama, “Vemusurie iou. tsupuk rivie bu tamat miensei, gi
ta puonongie bu turagie miensei.”

E Iesu a nga vara tiko ngan mi barateis
(Marko 4:35-41; Luka 8:22-25)

23 Samo e Iesu a nga ka simi galeu meie ken sar madar tovtov nge tsuk.
24 Samo mi lon a si nga tsorungie gie simi barakatsep ma bu naov gi nga vakaek nge
kopo vovoi simi galeu. Ian simi keipkepide ra e Iesu a nga muang.
25 Bu madar tovtov gi nga rakot sien ma gi nga vapada nge oeng sien, “Mi Nguts, Vatoa
giet! Giet tate tsokor!”
26 E Iesu a nga kuil nama, “Surie misa nga ta motou? Vasa, kenga vodovodon tuktuk
a lili mo?” Samo a nga tuir nge oeng ngeisngeis simi lon ma a nga tiko mi barateis.
27 Egie kokouk gi nga kudier tsak nge pevien, “Mi sana suada mei ine? Misasien mi
mour ma bu peiv, gi tor surie ken nama!”

E Iesu a nga vatoa ba ka mi tsaka moromoruo ta nga tsegerie guor
(Marko 5:1-20; Luka 8:26-39)

28 Sien e Iesu tate nga beit simi enamon i Gadara simi bienangaev ka nikot simi barateis
i Galili, ba ka guor ta nga ko mon sibu rie puppuon guor nga rovotsour nge suoeie e Iesu.
Ine ba ka bu tsaka moromoruo gi te nga tsegerie guor ma buer guor nga ko ngengeir
beitsak, ma kap ka mei a ba nga oit va ta nga veis ka ian simi rosar.
29 Samo guor nga koup leong, “Natuon e Raban, ke sana baitutuir meie gor? E te nemei
nia me votorosie gor i muan mi ra e Raban ta nga totok telekiran?”
30 Mi varin bor leong gi nga vivieir nikot i pek lili.
31 Samo bu tsaka moromoruo gi nga oeng se Iesu, “Sien va e ta kareir rivie gei, ture
varakoto gei i aron nikot bu bor.”
32 “Nga rakot!” e Iesu a nga oeng segie. Io, gi nga tsour vekena guor ma gi nga rakot
i aron bu bor. Ine mi varin bor kokouk, gi nga soer peuk simi mala tsetseir ma gi nga
tsibour i rou nge kong maet.
33 Mi kulou gi ta nga naneie bu bor, gi nga vi nge soer rakot simi taon nge pengan ine
bu kepineits kokouk ta nga tsorubeit ma misa ta nga beit siba ka bu tsaka moromoruo
gi ta nga tsegerie guor.
34 Io, bu mei kokouk kovuni simi taon gi nga rovotsour va gi ta nga ra suoeie e Iesu.
Sien gi tate nga vorotan, gi nga oeng sien va ta nga sorvekenan kegi enamon.

9

E Iesu a nga vatoa mi muru
(Marko 2:1-12; Luka 5:17-26)

1 Io, e Iesu a nga ka simi galeu leong ma a nga tsourarak simi barateis i Galili nia
muerengei rakot si ken enamon.
2 Ma ba ka gituo nga sor terie sien mi muru ta nga mutur i popon mi tsur. Sien e
Iesu ta nga deng kielala kegituo vodovodon tuktuk, a nga oeng simi muru, “Kian va e ta
vodovodon palan, natung. Ke sar sinavei tsokor o te vodon rivie.”
3 Ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses gi nga ngungu lili segie kesegie nge kia,
“Ine mi ka a oeng balapoik ngan e Raban!”
4 E Iesu a te nga telekiran misa gi nga vodonomie. Samo a nga oeng segie, “Surie misa
nga ta suvu tsaka vienviendon?
5 Mi sana nama a molous nia vokokotie? ‘Ke sar sinavei tsokor o te vodon rivie.’ o,
‘Tsik tamtuir nge veis.’?
6 Io, o ta vakatsepa senga va e Natuon mi Ka a suvuon mi duis i popon mi kaber nia
vodon rivie bu sinavei tsokor.” Ma a nga oeng simi muru, “Tsik tamtuir. Sorokie ke
mutumutur nge rakot si ke enamon.”
7 Io, ine mi ka a nga tsik tamtuir nge muer rakot si ken enamon.
8 Sien mi bineit gi ta nga pare ine, gi nga kudier tsak ma gi nga puongan e Raban ese
ta nga turan mi ka meie ngan ine mi suada ngeisngeis.

E Iesu a nga kukuo e Mataio
(Marko 2:13-17; Luka 5:27-32)

9 E Iesu a nga sorvekenan ian mi enamon. Ma sien ta nga vor ve veisveis, a nga pare
mi ka porpor takis, mi asan e Mataio. A nga mogos i aron ken korot nia tsatsang. E Iesu
a nga oeng sien, “Vemusurie iou!” Ma e Mataio a nga tamtuir nge vemusurie.
10 Sien e Iesu ma ken sar madar tovtov gi ta nga vor ve ngongou i aron ken vonuo e
Mataio, palan bu ka porpor takis ma mi kulou tsokor, gi nga nemei nge me ngou kokouk
meie gie.
11 Bu mene segie bu Parisaio gi nga pare ine ma gi nga vereie ken sar madar tovtov
e Iesu, “Surie misa manga vavvasengei ta ngou meie bu ka porpor takis ma mi kulou
tsokor?”
12 E Iesu a nga rongomie gie ma a nga kuil nama, “Mi kulou gi ta tino kalei, gi kap
pinat surie ka porpor oiv, eiekesen egie mo gi ta suvu mienarouk.
13 Nga ta rakot nge menise surie mi sana mi vunan mi Pakpak Leong ta vakokoit malan
ne, ‘O lalaron mi aor molous, kap va mi tienebeir ni varam. Kap va mi varam ngan mi
vinavinar’ O kap nga nemei nia me kukuo mi kulou duis i matan e Raban, eiekesen bu
mei tsokor.”

Mi vinirei surie mi vorvor
(Marko 2:18-22; Luka 5:33-39)

14 Samo ken sar madar tovtov e Ioanes mi ka ni sinusuruiv gi nga nemei se Iesu nge
vosuoreie, “Surie misa egei ma bu Parisaio gei ko vorvor, eiekesen ke sar madar tovtov
gi kap ko vorvor?”
15 E Iesu a nga kuil nama, “Ken sar vasier mi ka rei vour, gi ta kap oit nia masitinoiv
sien va ta ngas mon meie gie. Eiekesen mi ra ta beit, va gi ta kir tsana ine mi ka rei vour
i kotubugie. Io, gi ta nangba so vorvor.”
16 “Kap ka mei a ko dekitie ka poko lavlav vour ta kap ngas suok si ka lavlav kebeir,
simi vunan ian mi poko lavlav vour ta suok nge tsana mi kadeir ta leong.
17 Ma a kap buer ka mei a ko soe teir dangi vain vour i aron bu utut kebeir gi ta tsana
nge piripiri vinavinar. Sien va gi ta tsang malan ngan, bu utut gi ta puor kapot, ma mi
dangi vain ta puos ririv ma bu utut gi ta tsak. Eiekesen, gi ko soe terie mi dangi vain
vour i aron bu utut vour, terengien eguor kokouk guor ta mang mon kalei.”

Mi tetsikevien mesei ma mi vevien morouk
(Marko 5:21-43; Luka 8:40-56)

18 Sien e Iesu ta ngas nga vor ve vokovokokotie ine bu nama, mi muomuo simi vona
rengeir sibu Iuda a nga nemei ma a nga sege pukupukukaek i matan ma a nga pevien,
“E natung vevien ine mo a ba maet. Eiekesen, nemei nge me soburo, terengien va ta
mang to.”
19 E Iesu a nga tamtuir ma a nga nomeie ine mi muomuo, ma ken sar madar tovtov
gi nga vemuir buer.
20 Samo mi vevien, ese ta nga suvuon mi mienarouk nia kavakava mi dar sibu avareit
mi sinangavur kes ma luo, a nga ka i murien e Iesu. Ma a nga tobelie ken lavlav.
21 Ine mi vevien a nga vodon i aron ven ne, “Sien va o ta tobelie mo ken lavlav, o ta
ketseketseng.”
22 E Iesu a nga vuvuris nge pare ma a nga pevien, “Natung, kian va e ta vodovodon
palan! Ke vodovodon tuktuk a te vatoa no.” Ian ngas te mi vevien a nga ketseketseng si
man mienarouk.
23 Sien e Iesu tate nga so rubukien i aron ken vonuo ian mi muomuo, a nga pare ba
ka guor ta nga kuvie ba tatu ngan bu paka miensei ma egie ian gi ta nga ta i babaren
mi tetsikevien.
24 Ma a nga pevien, “Nga tsupek varan mi tetsikevien. Ine mi tetsikevien a kap mesei,
a muang mo.” Eiekesen gi si nga vavangiets ngan.
25 I murien mi bineit gi tate nga rovotsour i marar, e Iesu a nga rubukien si ken
korot mutumutur ian mi tetsikevien ma a nga por ka i riman ma mi tetsikevien a nga
tsiktamtuir.
26 Mi nama surie ine mi kepineits a nga rorongovei sibu enamon kokouk.

E Iesu a nga vatoa ba kael ma mi ngong

27 Sien e Iesu tate nga veis kovuni en ian, ba kael guor nga vemusurie, ma guor nga
koupkoup, “Tovie gor, Natuon e Davit!”
28 Sien e Iesu tate nga so rubukien i aron mi vonuo, ian ba kael guor nga nemei
seie, ma a nga vosuoreie guor, “Ngado vodovodon tuktuk va o oit nia vakalaie bu
katsomatangado?”

9:13 HOS 6:6

Guor nga kuil nama, “Io, mi Nguts.”
29 Samo a nga soburo bu katsomataguor nge pevien, “Surie mo kengado vodovodon
tuktuk ine ta tsorubeit malan sengado.”
30 Ma bu katsomataguor a nga katsep. E Iesu a nga vengeng vangvangasie guor, “Ngado
ta kap pengan ine si ka mei mene.”
31 Eiekesen guor nga rovotsour ma guor nga veis nge vor ve pepengan sibu enamon
kokouk misa ta nga tsorubeit seguor.
32 Sien e Iesu meie ken sar madar tovtov gi tate nga veis rovotsour, mi kulou gi si nga
kir terie se Iesu mi ka ese mi tsaka moromoruo ta nga tsegerie nge vara ngong ngan.
33 Ma sien e Iesu tate nga kareir rivie mi tsaka moromoruo sien, a nangba nga vakaek
nge patar. Mi bineit gi nga kudier tsak ma gi nga pevien, “Kap ka kepineits malan ne
gei nga pare i Israel oit nevere.”
34 Eiekesen bu Parisaio gi nga pevien, “Eie a kareir rivie bu tsaka moromoruo ngan
mi ngesengesien mi kovan bu tsaka moromoruo.”

Bu ka ni tsientsang a kap palan

35 E Iesu a nga veisngie bu taon ma bu enamon kokouk. Ma a nga vavasengei i aron
kegi sar vona rengeir bu Iuda. Ma a nga vavatei ngan mi Banga Vinavatei surie ken
sinavei nia vuor e Raban, ma a nga vatoa bu tamat mienarouk sibu suasuada mienarouk.
36 Sien e Iesu ta nga pare mi bineit, a nga tovie gie, simi vunan gi nga mon ngan mi
mientou ma mi masitinoiv malan bu sipsip kap magi ka ka nennei.
37 Samo e Iesu a nga oeng si ken sar madar tovtov, “Mi nginonginou tate komois a
palan beitsak, eiekesen mi kulou ni tsientsang nia por nginonginou i tau a kap palan.
38 Nga ta nongie e Taman mi tau ian tate komois va ta turan mi kulou ni tsientsang
nia por nginonginou si ken tau.”

10

Mi sinangavur kes ma luo bu madar tovtov
(Marko 3:13-19; Luka 6:12-16)

1 E Iesu a nga kukuo mi sinangavur kes ma luo ken sar madar tovtov nemei sien ma
a nga teir ngeisngeis segie nia kareir rivie bu tsaka moromoruo ma nia vatoa bu tamat
mienarouk sibu suasua mienarouk simi kuirkuir ma bu mienarouk leong.
2 Ine arie bu asagie mi sinangavur kes ma luo bu aposol; mi mei vourvour, e Simon
(ese gi ta vuotongie ngan e Petro) ma e kasien e Andre, e Iakobo meie e Ioanes ba natuon
e Sebedi,
3 e Pilipo, e Bartolomeu, e Tomas, e Mataio mi ka porpor takis, e Iakobo e natuon e
Alpeo ma e Tadeo,
4 e Simon mi Silot, ma e Iudas Iskariot ese ta nga tuir murien veie e Iesu.
5 Ine mi sinangavur kes ma luo, e Iesu a nga ture vavasie gie ngan ine bu nama
vinavanou, “Kian va nga ta rakot i kotubuon bu Kibang o, rubukien si ka taon mene
sibu Samaria.
6 Eiekesen, nga ta rakot mo nia ra nesie bu sipsip kovuni i Israel gi ta nga veis bebeir.
7 Sien va nga ta veis, nga ta vavatei ngan ine mi nama, ‘Mi ra va e Raban ta vuor a te
vatavatat.’
8 Nga ta vatoa bu tamat mienarouk ma bu tamat miensei. Nga ta vara melemelen nge
gie ese gi ta suvuon mi mienarouk lepra, ma kareir rivie bu tsaka moromoruo. O te nga
teir resres ngan senga ine mi ngeisngeis, io, enga buer nga ta ngas tabeir resres.
9 Kian va nga ta poro kavo gold, silva, o, kina ma toea meie nga.
10 Kian va nga ta poro ka vovvoi nian mi vineis o, kavo vevveleis o, ka poppop mene
o, ka vaong. Simi vunan, mi ka tsientsang, gi ta vaotie ken sar pinat.
11 “Mi sana taon o, enamon nga ta rubukien en, nga ta nesie ka mei ta oit nia
marangata nga. Ma nga ta mon meie si ken vonuo oit nga ta sorvekenan ine mi enamon.
12 Sien va nga ta rubukien si ka vonuo, vuot kalei segie.
13 Sien va ine mi vonuo gi ta resmata nga, momonongie mi namani molu meie gie, ma
sien va gi ta kap resmata nga, por muerngan mi namani molu segie.
14 Sien va ka mei ta kap resmata nga o, ta kap rorong si kenga sar nama, titike rivie
mi puit sibu kamenga sien va nga ta sorvekenan ian mi vonuo o, mi taon.
15 O oeng tuktuk senga, simi rangi vinuor, mi vinatoreis segie i Sodom ma i Gomora ta
mamavuek beitsak vekenan simi kulou ian simi taon.
16 pare! O tura nga malan bu sipsip i kotubuon bu kopuen tso. Io, nga ta sievei malan
bu tsotsoi ma nga ta menemenen malan bu buen.

17 “Nenei kalei simi kulou, surie gi ta terie nga simi vinuor, gi ta tsatsakie nga i aron
bu vona rengeir sibu Iuda.
18 Surie iou mo, gi ta voturie nga i matan bu gavana ma bu kovakova ka leong va nga
ta vavatei ngan mi Banga Vinavatei segie ma sibu Kibang.
19 Eiekesen, sien va gi ta voturie nga simi vinuor, kian va nga ta vodovodon pilang
surie misa nga ta pengan o, vasa nga ta vakokoit ven. Ian simi keipkepide ra, nga ta so
telekiran mi sana nga ta pengan.
20 Simi vunan kap va enga nga ta vakokoit, eiekesen mi Morumoruan e Tamanga ta
vakokoit i ngutsunga.
21 “Mi kulou gi ta so roev terie bu kasigie va gi ta kenvamate gie, ma bu tam gi ta tsana
ine mi sinavei kes malan mo sibu natugie. Bu nout gi ta leiltsei sibu tam ma kien ma gi
ta terie bu tamagie ma kinagie va gi ta kenvamate gie.
22 Mi kulou kokouk gi ta so matakorot nge nga surie mi asoung, eiekesen eie ese ta
tuir ngeisngeis oit simi votovoto, e Raban ta so vatoa.
23 Sien va gi ta tsang vatsakatie nga si ka enamon, sorvekena gie rakot si ka enamon
mene. O oeng tuktuk senga, nga ta kap ngas oit nia vuruvan kenga tsientsang sibu taon
kokouk i Israel i muan va e Natuon mi Ka ta muerengei.
24 “Kap ka madar tovtov a leong si man vavvasengei, o, kap ka petspets va ta leong si
man ka leong.
25 Eiekesen, a oit ka madar tovtov va ta tsorubeit malan man vavvasengei, ma ka
petspets ta tsorubeit malan man ka leong. Ma sien va mi kovan mi tietie arie mi mei va
gi ta vuotongie ngan e Belsebul, egie ian simi tietie, gi ta suvuon bu as ta tsak rovoriu.
26 “Io, kian va nga ta motovagie. Mi sana kepineits ian gi ta nga sarkuva, ta vasvas,
ma mi sana kepineits ta mumuningei, ta tsorubeit simi taparang.
27 Misa o ta vokokotie senga simi ngingi, nga ta vokokotie simi taparang, ma misa o ta
vemisir ngan i tateringanga, nga ta kuiv tuvuir ngan i pungan mi vonuo.
28 Kian va nga ta motovagie ese gi ta kenvamate mo mi pirpir eiekesen gi ta kap oit
nia kenvamate mi moromoruo. Eiekesen nga ta ngas motovan e Raban ese ta oit nia
voguersan kokouk mi moromoruo ma mi pirpir simi leing leong ian ta kap ko mesei.
29 Nga ta oit nia vorie kaba ma luo ngan ka toea kes mo, eiekesen kap ka ma ta kor
simi kaber sien va e Tamanga ta kap sunuir.
30 Ma buer ian bu vurvur i kovanga, a te mon simi aesaes se Raban.
31 Io, kian va nga ta motou. Kenga tino a potokivout rio bu ma palan.
32 “Sien va ka mei ta vakokoit vasangan simi kulou va eie seou, eou buer o ta ba
vakokoit vasangan i matan e Tamoung simi rangit.
33 Eiekesen, sien va ka mei ta vakokoit i matan mi kulou va a kap vodovodon tuktuk
seou, eou buer o ta ba vakokoit i matan e Tamoung va eie kap va seou.
34 “Kian va nga ta vodon va o nemei nia terie mi molu ine simi kaber. O kap nga
nemei nia terie mi molu, eiekesen mi sele nian mi minakiur.
35 Ma o nemei nia tsana va,

“ ‘mi ka ta matakorot veie e taman,
mi vevien ta matakorot veie e kinan,
ba baser anan guor ta ve matakorot,
36 man matakorot mi ka ta kovuni ngas te i aron ken vonuo.’

37 “Eie ese ta lalaron beitsak e taman o, e kinan rio iou, a kap kalei oit nia tsorubeit
kong ka ni tsientsang. Ma eie ese ta lalaron beitsak e natuon tamat o, e natuon vevien
rio iou, a kap kalei oit nia tsorubeit kong ka ni tsientsang,
38 ma eie ese ta kap sorokie man koitskoits nge vemusurie iou, eie a kap kalei oit nia
tsorubeit kong ka ni tsientsang.
39 Eie ese ta ruit ngan ken tino ta votsorovie, ma eie ese ta votsorovie ken tino surie
iou ta suvuon mi tino.
40 “Eie ese ta suguo nga, a suguo iou, ma eie ese ta suguo iou, a suguo eie ese ta nga
tura iou.
41 Eie ese ta resmatan mi propet simi vunan eie mi propet, ta suvuon ken potpot si
ken voirvoir mi propet. Ma eie ese ta resmatan mi ka duis simi vunan eie mi ka ta duis
i matan e Raban, ta suvuon ken potpot si ken voirvoir ine mi ka duis.
42 Ma sien va ka mei ta teir vunie ngan ka mei sasavoir ka koi da tuong surie eie kong
madar tovtov, o oeng tuktuk senga, eie ta kap ba votsorovie ken voirvoir.”

10:36 MIC 7:6

11

Ken vinirei e Ioanes mi ka ni sinusuruiv surie e Iesu
(Luka 7:18-35)

1 I murien e Iesu tate nga vakokoit vasangan mi tsientsang simi sinangavur kes ma
luo ken sar madar tovtov, a nga sorvekenan ian mi korot nge rakot sibu taon i Galili ivie
a nga ra vavasengei nge vavatei ngan mi Banga Vinavatei en.
2 Sien e Ioanes mi ka ni sinusuruiv ta nga mon i aron mi vona vinatoreis nge rongovan
bu kepineits e Iesu Karisito ta nga tsana, a nga turan ken sar madar tovtov rakot sien.
3 Ma gi nga ra vosuoreie, "Pengan segei. Arie evoi te, ian mi Ka va ta ba beit, o, gei ta
rosie ngas ka mei mene?"
4 E Iesu a nga kuil nama, "Nga ra pengan se Ioanes misa nga ta rongomie nge pare.
5 Bu kael gi te dedeng, bu peong gi te veis, ma egie ese gi ta suvuon mi mienarouk
lepra gi te tsorubeit melemelen, bu pi gi te rorong, bu mei maet gi te to muerengei simi
miensei ma bu sinaortsak gi te rongomie mi Banga Vinavatei.
6 Mi nires leong ta mon seie ese ken vodovodon tuktuk seou ta kap kor."
7 Sien ken sar madar tovtov e Ioanes gi tate nga muerengei, e Iesu a nga vakaek nge
vakokoit simi bineit surie e Ioanes, "Sien nga ta nga rakot simi beir, misa nga nga visi
ra pare? Mi rir mi mour ta uvie?
8 Sien va a kap, mi sana nga nga ra visi dengarie? Mi ka ta vavaso ngan bu banga
tsetstseik? A kap, egie ese gi ta ko vavaso ngan bu banga tsetstseik gi ko mon i aron bu
vonuo sibu kovakova ka leong.
9 Io, surie misa nga ta nga rakot en? Nia ra pare mi propet? A tuktuk, o oeng senga,
nga te nga pare mi ka mi tsinatsangan ta rio mi propet.
10 Ine arie mi ka ese gi ta nga vavataor surie simi Pakpak Leong,

" 'O ta turan kong ka ni vavatei muo sevoi,
ese ta rorois ngan ke rosar i muo sevoi.'

11 O oeng tuktuk senga, i kotubugie ian mi langei gi ta nga kava gie, a kap ka mei a leong
rio e Ioanes mi ka ni sinusuruiv, eiekesen mi mei ese ta lili sibu mei gi ta mon si ken
mangmagoso Nguts e Raban, eie a leong rio e Ioanes.
12 Vakaek sibu ra se Ioanes mi ka ni sinusuruiv tuir oit ine, ken mangmagoso Nguts e
Raban a vor ve leongleong meie ngan mi ngeisngeis leong, ma mi kulou per gi routsana
meie ngan mi ngeisngeis.
13 Bu propet ma mi Vinuor se Moses, tuir oit se Ioanes, gi nga vokokotie surie mi sana
kepineits va ta nga tsorubeit.
14 Ma sien va nga ta tor nia vodovodon tuktuk si kegi sar nama, vodovodon tuktuk va e
Ioanes arie eie e Eliia ese gi ta nga vokokotie va ta nga beit.
15 Eie ese ta suvu taterieng nia rorong, ta ngas rorong.
16 "Misa o ta oit nia pua ngan mi kuoluon ine bu ra? Gi malan bu natu madar gi ta
mogos simi korot nia verikuil nge kepineits. Mi gargar ka ie gi koupkoup rakot simi
gargar ka ie malan ne,

17 " 'Gei kuvie bu pak ngan bu poko veos va nga ta sieng,
eiekesen nga kap sieng.
Gei kavarie bu pak nian mi miensei,
eiekesen nga kap ta.'

18 E Ioanes a nga beit ma a kap nga ngou nge un dangi vain, ma bu mei kokouk gi nga
pevien, 'Eie a suvuon mi tsaka moromoruo!'
19 E Natuon mi Ka a nga beit ma a nga ngou nge un, ma bu mei gi nga pevien, 'Nga
pare! Eie mi ka ngo ngeis ma mi ka unun, ma e palapalan mi kulou porpor takis meie
mi kulou tsokor!' Eiekesen mi kulou ese gi ta tino ngan mi banga vienviendon se Raban,
gi vara tuktuk ngan va ine mi banga vienviendon a duis."

Mi kuoluon bu taon gi ta kap nga vodovodon tuktuk se Iesu
(Luka 10:13-15)

20 Samo e Iesu a nga vakaek nge vakokoit petseir veie bu taon ivie palan bu kepineits
ni vovokudier a nga tsana en, simi vunan gi kap nga vodon vuris.
21 "Mi tsienakor leong ta ba so beit sevoi, i Korasin! Ma evoi buer i Betsaida! Sien va
ian bu kepineits ni vovokudier o ta nga tsana senga va o nga tsana i Turos ma i Sidon,

---

11:10 MAL 3:1

kebeir ngas te, va gi nga tsekie bu tsetstseik bita nge soute puit i popogie nia vasangan
va gi te nga vodon vuris.
22 Eiekesen o oeng sengado, simi rangi vinuor, ngado ta so suvuon mi vinatoreis leong
rio i Turos ma i Sidon.
23 Ma evoi i Kapernaum, vasa, gi ta tsuok terie no i kur kien simi rangit? A kap, gi ta
tomeka no peuk rovoriu i keim i Ades Sien va bu kepineits ni vovokudier o ta nga tsana
sevoi va o nga tsana i Sodom, nevere va a ngas mon.
24 Eiekesen o oeng sevoi, simi rangi vinuor, e ta so suvuon mi vinatoreis leong rio i
Sodom."

Nga nemei seou nge por minaes
(Luka 10:21,22)

25 Ian simi keipkepide ra, e Iesu a nga pevien, "Tama. Evoi man Nguts mi rangit ma
mi kaber. O puonge no surie e nga muningan ine bu kepineits sibu ka sievei ma segie
ese gi ta nga suvu vinasengei, eiekesen e nga vasangan sibu natu madar.
26 A tuktuk, Tama, si ke lalaron kese, ine mi kepineits a nga tsorubeit malan."
27 "Ine bu kepineits kokouk e Tamoung a te nga terie seou. Kap ka mei a telekiran va
mi Nout eie ese, eiekesen mi Tam kesen mo, ma kap ka mei a telekiran va mi Tam eie
ese, eiekesen mi Nout kesen mo ma egie ese mi Nout ta vile gie nia vasangan segie.
28 "Enga kokouk ese nga ta matpomaer nge sorokie mi sinor putu, nga nemei seou.
Ma o ta terie mi minaes senga.
29 Nga poro kong aigor nge terie i poponga, ma nga ta tovtov seou, simi vunan o suvuon
mi molu ma mi sinavei menemenen, ma nga ta so vorotan mi minaes si kenga tino.
30 Simi vunan mi aigor va o ta terie senga, a molous ma mi sinor va o ta terie senga,
a mamavuek."

12

Man Nguts mi Rangi Minaes
(Marko 2:23-28; Luka 6:1-5)

1 Io, ba ra a te nga rovoriu ma simi Rangi Minaes te, e Iesu meie ken sar madar tovtov
gi nga veis ka i aron bu tau wit. Ma ken sar madar tovtov gi te nga vitor ma gi nga do
tsana bu kievkiev wit mene nge nganie.
2 Sien bu Parisaio gi ta nga pare ine, gi nga oeng se Iesu, "Pare! ke sar madar tovtov
gi tsana mi sinavei a kap vemusurie man vinuor mi Rangi Minaes."
3 E Iesu a nga oeng segie, "Vasa, nga kap ngas nga ase mi sana e Davit ma bu palapalan
gi ta nga tsana sien gi ta nga vitor?
4 A nga rubukien si ken vonuo e Raban, meie bu palapalan ma gi nga nganie mi tsoik
tamat ian gi ta kap nga oit nia nganie vemusurie mi vinuor, eiekesen bu prist mo gi ta
oit nia nganie.
5 Vasa, nga kap ngas ase mi nama simi Vinuor se Moses ian ta pevien va sibu Rangi
Minaes, bu prist gi ko pop vuturungie mi Vinuor simi vunan gi ko tsana kegi tsientsang
prist simi Vona rengeir leong, eiekesen gi pevien va bu prist gi kap tsana ka tsienakor?
6 O oeng senga, mi kepineits ian ta leong rio mi Vona rengeir leong, a te beit.
7 Mi vinavataor simi Pakpak Leong a vakokoit malan ne, 'O lalaron mi aor molous,
kap va mi tienebeir ni varam. A kap va mi varam ngan mi vinavinar' Sien va nga katsep
si man papapleis ine mi nama, nga kap oit nia votorosie bu mei gi ta kap suvu bienebeir,
8 simi vunan e Natuon mi Ka eie man Nguts mi Rangi Minaes."

Mi ka riem maet
(Marko 3:1-6; Luka 6:6-11)

9 E Iesu a nga veis sorvekenan ian mi korot, ma a nga rubukien si kegi vona rengeir
bu Iuda.
10 Mi ka riem maet a nga mon ian en. Io, gi nga vosuoreie e Iesu, "A duis simi vinuor
nia vatoa ka tamat mienarouk simi Rangi Minaes?" gi nga virei malan ne simi vunan gi
nga lalaro vepitsie e Iesu.
11 E Iesu a nga oeng segie, "Sien va ka mei senga a suvuon ken ka sipsip ma ine mi
sipsip a kor loloim si ka mat simi Rangi Minaes, vasa, ine mi ka ta kap tei terie i kur ine
mi sipsip?"
12 Eiekesen, mi ka, ken tino a potokivout rio mi sipsip. Io, a duis i matan mi vinuor va
giet ta tsana mi banga sinavei simi Rangi Minaes.

11:23 Ades - mi namani Grik ma man vuevue va mi korot sibu miensei. **12:7** HOS 6:6

13 Samo e Iesu a nga oeng ian simi ka malan ne, “Kadosan mi rima.” Io, a nga kadosan
mi riman ma mi riman a te buer nga kalei malan mi riman ka ie.
14 Eiekesen bu Parisaio gi nga rovotsour nge ra roev nian e Iesu va vasa gi ta nga
kenvamate venengan.

E Raban a nga vile e Iesu va ken ka ni tsientsang

15 E Iesu a nga telekiran misa bu Parisaio gi ta nga tsana, ma a nga sorvekenan ian
mi korot. Palan mi kulou gi nga vemusurie ma a nga vatoa gie kokouk si magi sar
mienarouk.
16 Ma a nga vangenge gie va gi ta kap nga pepengan va eie ese.
17 Ine a vaotie mi sana e Isaia mi propet ta nga vokokotie.

18 “Ine arie kong ka ni tsientsang, ese o ta nga vile,
mi mei o ta tovie nge resmatan.
O ta terie mi Morumoruong i popon
ma eie ta vavatei ngan mi sinavei duis nia vuor sibu Kibang.
19 Eie ta kap vevvengeis nge nama o, koupkoup,
ma kap ka mei ta rongomie mi inan sibu rosar.
20 Eie a kap oit nia do rivie ka pakapaka meitsmeits ta korot tekiu.
Ma ta kap oit nia kuiv vamate ka puk berber lili,
tuir oit va ta tsana mi sinavei duis ian va ta tseiptseiprio mi sinavien mi mangmagoso
enaenamon.
21 Ma simi asan, bu Kibang gi ta terie kegi vodovodon tuktuk sien.”

E Iesu ma e Belsebul
(Marko 3:20-30; Luka 11:14-23)

22 Samo gi nga kir nemei ngan se Iesu mi ka ese mi tsaka moromoruo ta nga tsegerie,
a nga kael ma a nga ngong. Ma e Iesu a nga vatoa ine mi ka, io, a nangba nga oit nia
vakokoit nge dedeng.
23 Mi kulou kokouk gi nga kudier tsak ma gi nga pevien, “Tavakier, ine mi ka eie nieng
e natuon e Davit?”
24 Eiekesen sien bu Parisaio gi ta nga rongomie ine, gi nga pevien, “Ine mi ka a kareir
rivie bu tsaka moromoruo ngan mo mi ngesengesien e Belsebul mi kovan bu tsaka
moromoruo.”
25 E Iesu a nga telekiran kegi sar vienviendon ma a nga oeng segie, “Ka mangmagoso
nguts va ta vekapot nge veveken meie eie kesen, ta tsereir. Ma ka enamon o, ka tietie
va ta vekapot nge veveken meie eie kesen, ta kap oit nia tuir ngeisngeis.
26 Sien va e Satan ta kareir rivie e Satan, eie a potakie eie kesen nge veveken, vasa ta
ba oit nia tuir ngeisngeis ven ken mangmagoso nguts?
27 Ma sien va o kareir rivie bu tsaka moromoruo ngan mi ngesengesien e Belsebul, se
ese ken ngeisngeis, bu natunga gi ta oit nia kareir rivie ngan bu tsaka moromoruo? Io,
gi ta so vara tuktuk ngan va enga nga kap duis.
28 Eiekesen sien va o ta kareir rivie bu tsaka moromoruo ngan mi ngesengesien mi
Morumoruan e Raban, ine a vasangan va nga te mon i pakien ken vinuor e Raban.
29 “Ma buer, vasa ka mei ta oit nia rubukien ven si ken vonuo ka ka per, nge sor vingan
ken sar kepineits? Eie ta ngas muna vis vuturungie ian mi ka per, samo ta mang ba oit
nia pure ken vonuo.
30 “Eie ese ta kap tsok seou, eie a matakorot meie iou, ma eie ese ta kap kakakir, eie a
kerekereir.
31 Io, o oeng senga, bu tsaka sinavei ma bu tsaka nama mi kulou gi ta oeng balapoik
veie ngan e Raban, e Raban ta vodon rivie, eiekesen eie ese ta oeng balapoik ngan mi
Moromoruo Tamat, e Raban ta kap oit nia vodon rivie.
32 Eie ese ta oeng balapoik ngan e Natuon mi Ka, e Raban ta vodon rivie. Eiekesen eie
ese ta oeng balapoik ngan mi Moromoruo Tamat, e Raban ta kap oit nia vodon rivie ine
sibu ra ma buer ian sibu ra va ta nemei.
33 “Mi banga ei ta vua ngan bu banga vuovuo, ma mi tsaka ei ta vua ngan bu tsaka
vuovuo. Mi ei a kilakilal ngan mi vuovuan.
34 Enga bu tsotsoi tsak! Enga mi kulou tsak! Vasa nga ta oit nia vokokotie ven ka banga
nama? Simi vunan mi ngutsuon mi mei a vokokotie misa ta vous i aron.
35 Mi banga ka a ko vorotsoruo bu banga kepineits ta noutngan i aron, ma mi tsaka
ka a ko vorotsoruo bu tsaka kepineits ta noutngan i aron.

12:21 ISA 42:1-4

36 Eiekesen o oeng senga, simi rangi vinuor, nga ta ngas so vakokoit vasangan mi vunan
bu nama sasavoir kokouk nga ta nga vokokotie.
37 Io, ngan kenga sar nama, e Raban ta so tienenge nga sien va nga duis, ma eie ta so
votorosie nga sien va nga kap duis."

Mi kulou gi nga nongie ngan ka totourlekier

38 Samo ba mei mene sibu Parisaio ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses gi nga
oeng sien, "Vavvasengei, gei lalaro pare va e ta vasangan ka totourlekier ni vovokudier."
39 E Iesu a nga kuil nama, "Mi kuoluon ine bu ra ese mi sinavigie ta tsokor meie mi
sinavei tetteririv gi virei ngan ka totourlekier ni vovokudier! A kap ka totourlekier mene
gi ta pare, eiekesen man totourlekier e Iona mi propet mo.
40 E Iona a nga mon i aron mi ie leong ba rosisiat tour ma ba rokati tour. Ta malan
mo e Natuon mi Ka ta mon i mendien mi kaber ba rosisiat tour ma ba rokati tour.
41 Simi rangi vinuor, mi kulou i Nineve gi ta so tuir veie mi kuoluon ine bu ra, ma gi
ta so vuortie gie, simi vunan gi nga vodon vuris si ken vinavatei e Iona, ma ine, mi mei
ese ta tsiroup rio e Iona a te beit.
42 Simi rangi vinuor, mi kovakova vevien leong i Siba ta so tamtuir veie mi kuoluon
ine bu ra, ma ta so vuortie gie, simi vunan a nga kovuni i tangatson mi kaber nia me
rongomie ken sar banga vienviendon e Solomon, ma ine, mi mei ese ta tsiroup rio e
Solomon a te beit.
43 "Sien va ka tsaka moromoruo ta rovotsour vekenan ka mei, ta veisngie bu korot
kap ka da en nia nesie ka korot va ta maes en, eiekesen ta kap vorotan.
44 Samo ta pevien, 'O ta muer surie mi vonuo o ta nga sorvekenan.' Sien va ta
muerengei, ta vorotan va ine mi vonuo kap ka mei a monongie, ma gi te videir vakalaie,
ma bu kepineits gi mon duis.
45 Samo ta muerengei nge ra kerie mi napaririem potsu luo bu tsaka moromoruo mene
gi ta tsokor rio eie, ma gi ta me rubukien nge mon ian en. Ma ken tino ian mi ka ta
tsokor vekenan vourvour. Ma ine ta malan mo simi kuoluon ine bu ra bu sinavigie ta
tsokor."

E kinan ma bu kasien e Iesu
(Marko 3:31-35; Luka 8:19-21)

46 Sien e Iesu ta ngas nga vor ve vakvakokoit simi bineit, e kinan ma bu kasien gi nga
me tuir i marar, ma gi nga lalaro vakokoit meie.
47 Mi mene a nga oeng se Iesu, "E kina ma bu kasi die gi tuir i marar. Gi lalaro vakokoit
meie no."
48 Eiekesen e Iesu a nga kuil nama, "Ese e kinoung ma ese bu kasiung?"
49 A nga tusuo ken sar madar tovtov ma a nga pevien, "Pare, egie ine arie bu kinoung
ma bu kasiung.
50 Eie ese ta tsang vemusurie ken lalaron e Tamoung die i kur simi rangit, arie eie e
kasiung ma e vevineung ma e kinoung."

13

Man nama puppuo mi ka tsuotstsuor
(Marko 4:1-9; Luka 8:4-8)

1 Ian simi ra, e Iesu a nga rovotsour simi vonuo nge ra mogos i gegen mi barateis i
Galili.
2 Mi bineit leong gi nga beit viririsie e Iesu. Samo a nga kesie mi galeu nge mogos i
popon. Ma mi bineit gi nga tuir i koen.
3 Io, a nga vokokotie segie bu kepineits palan ngan mi nama puppuo. A nga pevien,
"Nga rorong! Mi ka tsuotstsuor a nga ra rivie ken sar pi ei.
4 Sien ta nga rivie bu pi ei, bu pei mene gi nga kor i gegen mi baiveisveis ma bu ma
gi nga nemei nge nganie gie.
5 Bu pi ei mene gi nga kor i popon mi popopeliets ivie mi pier a kap nga leong en. Bu
pei gi nga tsutsuleik lalapus simi vunan mi pier a nga lili mo.
6 Eiekesen sien mi matanias ta nga par, bu ei tsuotstsuor gi nga bileits nge bukuk simi
vunan a kap kavo uvigie.
7 Bu pi ei mene gi nga kor i kinorotuon bu suo tsotso. Ine bu suo tsotso gi nga to leong
ma gi nga pipitsie bu ei tsuotstsuor.
8 Bu pei mene, gi nga kor simi banga pier. Gi nga to leong nge vua nge vuovuo. Bu
mene keskes gi nga vua ngan bu vuovuo a nga oit mi sinangavur kes koboit (100), bu

mene a nga oit bu sinangavur napaririem potsu kes ma bu mene a nga oit ba sinangavur
tour rio misa gi ta nga tsuorkie.
9 Eie ese ta suvu taterieng ta rorong.”
10 Ken sar madar tovtov e Iesu gi nga nemei ma gi nga vosuoreie, “Surie misa e ta
vakokoit rakot simi kulou ngan bu nama puppuo?”
11 E Iesu a nga kuil nama, “E Raban a te nga terie senga mi sinavei nia telekiran bu
kepineits mumuningei surie ken mangmagoso Nguts, eiekesen segie a kap.
12 Io, segie ese gi ta tor surie kong sar vinasengei, e Raban ta buer veleongtie kegi
sinavei. Ma gi ta vous ngan mi sinavei. Eiekesen segie ese gi ta kap lalaron nia tor surie
kong sar vinasengei, misasien kegi puk sinavei ta lili, e Raban ta por tsana segie.
13 O vokokotie segie bu kepineits ngan mi nama puppuo, simi vunan,

“Misasien gi ta dedeng, gi ta kap dengarie,
misasien gi ta rorong, gi ta kap rongomie o, katsep sien.

14 Ine mi sinavigie gi vara tuktuk ngan ken nama peteteir e Isaia mi propet ian ta pevien,

“ ‘Nga ta munu rongomie kong sar nama
eiekesen nga ta kap katsep,
nga ta munu dengarie mi sana o ta tsana
eiekesen nga ta kap deng kielala.
15 Surie bu arogie ine mi kulou a te teng,
ma bu tateringagie a kap oit nia rorong,
ma gi te vamoge bu katsomatagie.
Sien va a kap nga malan ian, va gi nga dedeng ngan bu katsomatagie,
ma gi nga rorong ngan bu tateringagie,
ma bu arogie a nga katsep nge vuvuris,
ma o nga vatoa gie.’

16 Eiekesen nga ta ngas res simi vunan bu katsomatanga gi dengarie ma bu tateringanga
gi rongomie.
17 O oeng tuktuk senga, palan bu propet ma bu ka gi ta duis i matan e Raban, gi
nga lalaron beitsak nia dengarie nge rongomie misa nga tate dengarie nge rongomie,
eiekesen gi kap nga oit.
18 “Io, nga rong poro misa man vuevue man nama puppuo mi ka tsuotstsuor.
19 Sien va ka mei ta rongomie mi nama surie ken mangmagoso Nguts e Raban ma a
kap katsep sien, mi Tsaka Ka ta nemei nge tsang rivie misa gi tate nga tsuorkie i aron.
Ine arie a malan mi pei ta nga kor simi baiveisveis.
20 Bu pei gi ta nga kor i popon mi popopeliets, a malan egie ese gi ta suvuon mi nama
ngan mi nires sien va gi ta rongomie.
21 Eiekesen ine mi nama a kap peuk i mendien ken tino ine mi ka, ma a mon lili mo.
Sien va ka putu o, ka vinekikin ta beit sien surie ine mi nama, ine mi ka ta kor lalapus.
22 Bu pei gi ta nga kor i kinorotuon bu suo tsotso, a malan mi mei ese ta rongomie mi
nama, eiekesen man sar aor tsak ine mi tino ma bu lalaron ni suvuram ta pipitsie ine
mi nama ma ta tsana va ta kap vua.
23 Ma bu pei gi ta nga kor simi banga pier, a malan mi kulou gi ta rongomie mi nama
ma gi ta katsep sien. Gi ta vua nge vuovuo. Bu mei keskes segie gi ta vua nge vuovuo ta
oit mi sinangavur kes koboit (100), bu mei mene ta oit bu sinangavur napaririem potsu
kes, ma bu mei mene buer ta oit ba sinangavur tour rio misa gi tate nga tsuorkie.”

Man nama puppuo bu tsaka uotuot

24 E Iesu a nga vokokotie mi nama puppuo mene malan ne, “Mi sinavien e Raban nia
vuor a malan mi sana kepineits ta nga tsorubeit sien mi ka ta nga tsuorkie bu banga pi
ei si ken tau.
25 Sien bu mei kokouk gi tate nga muang, man matakorot a nga nemei nge tsuorkie
mi tsaka uotuot i kotubuon bu wit, ma a nga veis sorvekenan ine mi tau.
26 Sien bu wit gi tate nga to leong nge vua, ine bu tsaka uotuot buer gi te nga to leong.
27 “Ken sar petspets ine mi ka ken tau, gi nga ra vosuoreie ven ne, ‘Ka leong! Vasa, e
kap nga tsuorkie bu banga pi ei mo i aron ke tau? Ine bu tsaka uotuot, ivie gi kovuni
en?’
28 “Mi ka ken tau a nga kuil nama, ‘Ka matakorot a tsana ine.’

13:15 ISA 6:9,10

"Bu petspets gi nga vosuoreie, 'E lalaron va gei ta rakot nge tet rivie ine bu tsaka uotuot?'
29 "A nga kuil nama, 'A kap, simi vunan sien va nga ta tet rivie bu tsaka uotuot, nga ta masi tet rivie meie ngan bu wit buer.
30 Nga ta sunuir va eguor kokouk guor ta to oit simi ra nia kakarie mi tau. Io, sien mi ra nia kakarie mi tau ta beit, o ta oeng simi kulou nia kakarie mi tau va gi ta muna tet rivie bu tsaka uotuot nge pokotsie gie sibu pokpok ma gi ta tunie gie. Samo nga ta ba kakarie bu wit nge terie i aron kong vonuo teteir nginonginou.' "

Man nama puppuo mi pi ei mastat ma mi iis

31 E Iesu a nga vokokotie segie mi nama puppuo mene malan ne, "Mi sinavien e Raban nia vuor a malan mi sana kepineits ta nga tsorubeit sien mi ka ta nga poro mi pi mastat nge ra tsuorkie si ken tau.
32 Misasien ine mi pei a lili beitsak sibu pei kokouk, sien va ta to leong, ta rio bu tsientsuor kokouk i aro tau, ma ta tsorubeit mi ei leong ivie bu ma simi mariu gi ta me tou sibu rakarakan."
33 E Iesu a nga vokokotie segie mi nama puppuo mene buer. "Mi sinavien e Raban nia vuor a malan mi sana kepineits ta nga tsorubeit sien mi vevien ta nga poro mi puk iis nge leik meie ngan ba puol plaua tuir oit ine mi plaua kokouk a nga popoek."
34 E Iesu a nga vokokotie ine bu kepineits kokouk simi bineit ngan mo bu nama puppuo.
35 A nga vakokoit malan ne nia vara tuktuk ngan mi sana mi propet ta nga vokokotie,

"O ta vakokoit ngan mi nama puppuo sien va o ta vakokoit segie.
O ta pengan segie bu kepineits ian ta nga mumuningei vakaek si man tsuoktsuok vakaek mi mangmagoso enaenamon."

E Iesu a nga palsie man nama puppuo mi tsaka uotuot

36 Samo a nga sorvekenan mi bineit ma a nga rubukien simi vonuo. Ken sar madar tovtov gi nga nemei sien ma gi nga pevien, "Palsie segei man nama puppuo mi tsaka uotuot ta to simi tau."
37 E Iesu a nga kuil nama, "Mi mei ese ta tsuorkie bu banga pi ei arie e Natuon mi Ka.
38 Mi tau arie mi mangmagoso enaenamon ma bu banga pi ei a tourtelekiran bu mei gi ta mon i aron ken mangmagoso Nguts e Raban. Bu tsaka uotuot arie egie bu natuon mi Tsaka Ka.
39 Ma mi matakorot ese ta tsuorkie gie arie mi kovan bu tsaka moromoruo. Mi ra nia kakarie mi tau arie man votovoto mi mangmagoso enaenamon. Ma mi kulou tsientsang nia por nginonginou i tau arie bu angelo.
40 "Malan mo gi ta tet rivie nge tunie bu tsaka uotuot simi leing, ta so kokouk si man ra vekvekitip mi mangmagoso enaenamon.
41 E Natuon mi Ka ta so turan ken sar angelo ma gi ta so vitseir rivie egie ese gi ta vokorongie mi kulou simi sinavei tsokor ma egie ese gi ta tsana bu sinavei tsokor si ken mangmagoso Nguts e Raban.
42 Gi ta tomeka gie i aron mi leing leong ivie va gi ta so tata nge vengvengio en bu rivogie.
43 Samo mi kulou gi ta duis i matan e Raban gi ta so rar malan mi matanias si ken mangmagoso Nguts e Tamagie. Eie ese ta suvu taterieng ta rorong."

Man nama puppuo mi mos gi ta muningan ma mi banga re

44 E Iesu a nga vor ve vakvakokoit, "Mi sinavien e Raban nia vuor a malan mi sana kepineits ta nga tsorubeit sien mi ka ta nga neis vorotan mi mos ta nga mumuningei i aron mi tau ma a nga puonongie te buer. Io, si ken nires a nga muerengei nge poro ken sar kepineits kokouk ma a nga verikuil ngan nge lakep. Ma a nga ra voir tsana ian mi tau.
45 "Ma buer, mi sinavien e Raban nia vuor a malan mi sana kepineits ta nga tsorubeit sien mi ka suvuram ta nga vorotan mi banga re.
46 Io, sien tate nga ra neis vorotan ian mi banga re matkalei beitsak, a nga muerengei nge poro ken sar kepineits kokouk ma a nga verikuil ngan nge lakep. Ma a nga ra voir tsana ine mi banga re.

Man nama puppuo mi ben

47 "Ma buer, mi sinavien e Raban nia vuor a malan mi sana kepineits ta nga tsorubeit sien mi kulou vongovongon gi ta nga nun ngan kegi sar ben i rou ma bu suasuada ie gi nga me tuveir sien.

13:35 PSA 78:2

48 Sien mi ben tate nga vous nge ie, mi kulou vongovongon gi te nga te vatare i koen.
Samo gi nga mogos nge vierta gie bu ie. Gi nga terie bu ie kalei sibu leke, ma gi nga
tomekan bu ie tsak.
49 Ine arie vasa ta so ven simi ra vekvekitip si man votovoto mi mangmagoso
enaenamon. Bu angelo gi ta nemei ma gi ta vierta gie bu tsaka mei sorvekenan bu
mei gi ta duis i matan e Raban.
50 Ma gi ta tomeka gie simi leing leong ivie va gi ta tata nge vengvengio en bu rivogie."
51 E Iesu a nga vosuoreie gie, "Vasa, nga katsep ine sibu kepineits?"
Gi nga kuil nama, "Io, gei katsep."
52 Samo e Iesu a nga oeng segie, "Io, bu vavvasengei kokouk sibu vinuor gi tate
tsorubeit mi kulou nia vemusurie ken sar vinuor e Raban, a malan mi mei ese ta sor
vorotsoruo bu kepineits vour ma bu kepineits kebeir si ken vonuo teteir kepineits."

Gi nga sunuran e Iesu i Nasaret

53 Sien e Iesu tate nga vakokoit vaton ine bu nama puppuo, a nga sorvekenan ian mi
enamon.
54 Ma a nga muerengei rakot si ken enamon i Nasaret. Io, e Iesu a nga vakaek nge
vavasengei i aron kegi vona rengeir bu Iuda, ma egie ese gi ta nga rongomie gi nga
kudier. Gi nga pevien, "Ine mi ka ivie a poro en ine mi banga vienviendon ma mi
ngeisngeis nia tsana bu kepineits ni vovokudier?
55 Giet si kia va eie mo e natuon mi ka tsangtsang vonuo ma e kinan e Maria, ma bu
kasien, e Iakobo, e Iosep, e Simon, ma e Iudas.
56 Ma bu vevinen buer ine gi mon meie giet. Ma ine mi ka ivie a mang poro en ine bu
kepineits?"
57 Ma gi nga mekitsan e Iesu.
Eiekesen e Iesu a nga oeng segie, "Mi propet a suvu minangarei sibu enamon mene
eiekesen si ken enamon ma si ken vonuo, a kap."
58 Ma a kap nga tsana kavo kepineits ni vovokudier palan en, simi vunan gi kap nga
vodovodon tuktuk sien.

14

Gi nga kitip tsana mi kovan e Ioanes mi ka ni sinusuruiv

1 Ian sibu ra e Erot, mi kovakova ka leong simi enamon i Galili, a nga rongomie mi
vinavatei surie e Iesu.
2 Ma a nga pevien si ken sar ka ni tsientsang, "A tuktuk te, ine arie e Ioanes mi ka ni
sinusuruiv. A te buer to muerengei simi miensei! Arie mi vunan a suvuon mi ngeisngeis
nia tsana bu kepineits ni vovokudier."
3-4 Muomuo, e Erot a nga tuturei nia rakopie e Ioanes nge terie simi vona vinatoreis,
simi vunan e Ioanes a nga ko munu oeng matan va a kap duis simi vinuor va a nga reie
e Erodias, ken vevien e Pilipo, e kasien.
5 E Erot a nga lalaro kenvamate e Ioanes, eiekesen a nga motovan mi kulou, simi
vunan gi nga telekiran va e Ioanes eie mi propet.
6 Simi nginou nia barabaramatan ken kienakav e Erot, e natuon vevien e Erodias a
nga sieng i matan bu vasier ma a nga varese beitsak e Erot.
7 Arie mi vunan e Erot a nga vakavakariem nia terie sien ka sana kepineits ta nga
nongie.
8 E kinan ine mi tosuor, a nga oeng ka i aron ngan misa va ta nga nongie. Io, a nga
oeng se Erot, "Ine ngas te, e ta terie seou mi kovan e Ioanes mi ka ni sinusuruiv i aron
ka leisleis."
9 Ine mi kovakova ka leong a nga aor tsak, eiekesen surie ken vakavakariem ta nga
tsana i matan ken sar vasier, a nga terie mi nama ngeisngeis nia tsang vaotie ken nono
ine mi tosuor.
10 Io, a nga turan bu mei nia ra kitip tsana mi kovan e Ioanes i aron mi vona vinatoreis.
11 Gi nga vuotie mi kovan i aron mi leisleis nge ra vetserie ine simi tosuor, ma a nga
sor rakot ngan se kinan.
12 Ken sar madar tovtov e Ioanes gi nga nemei nge me poro mi piripirien. Ma gi nga
ra puonongie. Samo gi nga rakot nge ra pengan se Iesu.

E Iesu a nga tabarie mi kulou mi 5,000
(Marko 6:30-44; Luka 9:10-17; Ioanes 6:1-14)

13 Sien e Iesu ta nga rongomie misa ta nga tsorubeit se Ioanes, a nga sorvekena gie
nge kesie mi galeu eie kesen rakot simi korot ta nga menemenen. Sien mi kulou gi ta

nga rongovan va e Iesu a nga ka galeu, mi kulou gi nga veis vemusurie kovuni si kegi
sar taon ka i sar.
14 Sien e Iesu tate nga so tsaer, a nga pare mi bineit leong ma a nga tovie gie nge vatoa
gie si magi sar mienarouk.
15 Sien tate nga reivreiv seserigo, ken sar madar tovtov gi nga nemei sien nge
vosuoreie, “Ine mi korot a mon peken bu enamon, ma a te vatvatta ngingi. Turan mi
bineit muerengei, terengien gi ta veis rakot sibu enamon ma gi ta mang ra vorie magi
kavo nginonginou.”
16 E Iesu a nga kuil nama segie, “Gi ta kap veis. Enga ngas te nga ta tabarie gie.”
17 Gi nga kuil nama, “Giet suvuon mo ba tsoik napaririem ma ba ie luo meses.”
18 A nga pevien, “Nga me terie gie seou.”
19 Ma a nga oeng simi kulou va gi ta nga mogos i keim simi potpotbor. A nga poro ba
tsoik napaririem ma ba ie meses ma a nga dedeng kien i kur simi rangit nge vatamase
gie. Ma a nga potakie bu tsoik. Samo a nga terie gie sibu madar tovtov nia tabarie mi
bineit.
20 Egie kokouk gi nga ngou nge ti. Ma bu madar tovtov gi nga vuotie bu leke mi
sinangavur kes ma luo ngan bu kepide nginonginou.
21 Mi aesaes simi kulou gi ta nga ngou a nga oit malan bu sinangavur mi napaririem
soloba (5,000). Ma gi kap nga ase mi langei ma bu natu madar.

E Iesu a nga veis i popon mi barateis
(Marko 6:45-52; Ioanes 6:15-21)

22 Samo e Iesu a nga oeng si ken sar madar tovtov va gi tate nga ka galeu nge muo
rakot simi bienangaev ka nikot simi barateis. Ma eie va ta be nga mon nge vavasie mi
bineit.
23 I murien tate nga ture vavasie gie, a nga veis kien i gegen mi pout eie kesen nia ra
no. Sien tate nga reivreiv seserigo, eie kesen mo a te nga mon.
24 Eiekesen gi te nga mon i pek sorvekenan i koen. Ma mi galeu a nga vosuvosuvie
sibu naov simi vunan gi nga samsuoeie mi mour.
25 Simi to vagoso ador tate nga ta, e Iesu a nga veis i popon mi barateis beit segie.
26 Sien bu madar tovtov gi ta nga pare e Iesu ta nga veis i popon mi barateis, gi nga
motou, ma gi nga pevien “Mi tonuo nikot!” Ma gi nga koup ngan mi mientou.
27 Eiekesen e Iesu a nga oeng lalapus segie, “Bu aronga ta menemenen! Arie eou mo.
Kian va nga ta motou.”
28 E Petro a nga pevien, “Mi Nguts! Sien va arie evoi mo, oeng seou va o ta veis rakot
sevoi i popon mi barateis.”
29 E Iesu a nga pevien, “Nemei.”
Samo e Petro a nga tsour simi galeu nge vakaek nge veis i popon mi barateis rakot se
Iesu.
30 Eiekesen sien ta nga pare mi mour, a nga motou ma a nga vakaek nge luluis. Ma a
nga koup, “Mi Nguts, kulie iou!”
31 Puk lalapus mo e Iesu a nga tsotsokan mi riman nge takivan, ma a nga pevien, “Ke
vodovodon tuktuk a lili mo. Surie misa e ta basbaslieng?”
32 Sien guor ta nga ka simi galeu, mi mour a nga voto.
33 Samo egie ian gi ta nga mon i aron mi galeu, gi nga rangarie nge pevien, “A tuktuk
rovoriu, evoi e Natuon e Raban.”
34 Sien gi tate nga tsourarak, gi nga so tsaer i Genesaret.
35 Ma sien mi kulou ian en gi ta nga kielala va e Iesu, gi nga vavasie mi nama rakot
sibu enamon ververiris. Mi kulou gi nga kerie kegi sar tamat mienarouk nemei sien.
36 Ma gi nga no masitinoiv va ta nga sunuir ngan bu tamat mienarouk va gi ta nga
tobelie mo mi tangatson man tsetstseik, ma egie ese gi ta nga tobelie, gi nga ketseketseng
si magi sar mienarouk.

15

Mi kepineits ta melemelen ma mi kepineits ta bita
(Marko 7:1-13)

1 Samo bu Parisaio mene ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses gi nga kovuni i
Ierusalem ma gi nga nemei se Iesu nge vosuoreie.
2 “Surie misa ke sar madar tovtov gi ta pop vuturungie mi sinavei sibu tubugiet? Gi
kap vavano bu rimagie i muan va gi ta ngou!”
3 E Iesu a nga kuil nama, “Ma surie misa nga ta pop vuturungie mi vuna vinuor se
Raban nia vara matkalei ngan mi sinavei sibu tubunga?

4 Surie e Raban a te nga pevien, ‘Mangaran e tama ma e kina,’ ma, ‘Eie ese ta oeng
vatsakatie e taman o, e kinan, gi ta ngas kenvamate.’
5-6 Eiekesen enga nga ko pevien, ‘Sien va ka mei ta oeng se taman o, e kinan, “Mi sana
kepineits o ta nga oit nia kulie ngado ngan, o te nga terie se Raban,” a kalei va ta kap
mangaran e taman o, e kinan.’ Io, nga te beir rivie ken vinuor e Raban ngan mi sinavei
sibu tubunga.
7 Enga bu malamala ka duis! A nga duis te ken nama peteteir e Isaia mi propet ta nga
vokokotie surie nga:

8 “ ‘Ine mi kulou gi mangara iou ngan bu ngutsugie mo,
eiekesen bu arogie a pek sorvekena iou.
9 kegi rengeir nemei seou a sasavoir mo,
kegi sar vinasengei, egie bu vinuor mo mi kulou gi te vabatie.’ ”

10 Io, i murien e Iesu ta nga kukuo mi bineit nemei sien, a nga pevien, “Nga rorong
seou terengien va nga ta mang katsep kalei.
11 Mi sana ta rubukien i ngutsuon mi mei a kap vara bita ngan, eiekesen mi sana mi
mei ta vorotsoruo kovuni i ngutsuon, arie misa a vara bita ngan.”
12 Samo bu madar tovtov gi nga nemei sien ma gi nga vereie, “E telekiran buer va bu
Parisaio gi aor putu veie no sien gi ta rongomie ine mi nama?”
13 E Iesu a nga kuil nama, “Bu ei kokouk e Tamoung simi rangit ta kap nga tsuorkie,
gi ta tet rivie.
14 Nga vodon tsupuk rivie gie ian bu muomuo. Egie bu muomuo kael. Sien va ka kael
ta muongan ka turan kael, eguor kokouk guor ta kor i aron ka mat.”
15 Samo e Petro a nga pevien, “Palsie segei ine mi nama puppuo.”
16 E Iesu a nga oeng segie, “Vasa, kenga teletelekirei a ngas poitpoit?
17 Nga kap ngas katsep? Mi sana kepineits ta rubukien i ngutsuon mi mei a peuk mo
simi kititan ma samo a te buer rovotsour.
18 Eiekesen bu kepineits ian ta rovotsour kovuni i ngutsuon mi mei a kuvu si ken
vienviendon, ma ine arie a vara bita ngan.
19 Kovuni i aron mi mei, a vorotsoruo bu tsaka vienviendon, mi sinavei nia kenvamate
ka mei, mi sinavei nia rei puer, mi sinavei tetteririv, mi sinavei nia puer, mi sinavei nia
vokokotie mi nama binit i matan mi vinuor, ma mi sinavei nia oengoeng tsak.
20 Ine bu kepineits arie gi vara bita ngan mi mei, eiekesen simi ngou ngan bu riem
kap vavvaon a kap vara bita ngan.”

Ken vodovodon tuktuk mi vevine Kanaan
(Marko 7:24-30)

21 E Iesu a nga sorvekenan ian mi enamon, ma a nga rakot simi korot i Turos ma i
Sidon.
22 Mi vevine Kanaan kovuni ian sibu enamon vatavatat, a nga nemei se Iesu ma a nga
koupkoup, “Mi Nguts, natuon e Davit. Tovie iou! E natung vevien a suvuon mi putu
leong beitsak simi vunan mi tsaka moromoruo a tsegerie.”
23 E Iesu a kap nga kulie ken ka nama. Ma ken sar madar tovtov gi nga nemei nge no
ngeisngeis sien, “Ture muerngan, simi vunan a vor ve koupkoup vemusurie giet.”
24 Samo e Iesu a nga kuil nama, “E Raban a nga tura iou nian mo mi kuoluon i Israel
ian gi ta malan bu sipsip gi ta bebeir.”
25 Eiekesen ine mi vevien a nga nemei nge sege pukupukukaek i matan, ma a nga
pevien, “Mi Nguts, kulie iou!”
26 E Iesu a nga kuil nama, “A kap duis nia poro magi tsoik bu natu madar nge tomeke
terie sibu kopuen.”
27 Ma mi vevien a nga kuil nama, “Io, mi Nguts. Eiekesen bu kopuen buer gi ko nganie
bu mememuru nginonginou ian ta ko kor kuvu simi tsur ngongou sibu tamagie.”
28 Samo e Iesu a nga pevien, “Vevien, ke vodovodon tuktuk a leong beitsak! Mi sana e
ta lalaron, ta tsorubeit malan.” Ma ian ngas te simi poko keipkepide ra, e natuon vevien
a nga ketseketseng si man mienarouk.

E Iesu a nga tabarie mi 4,000 mi kulou

29 E Iesu a nga sorvekenan ian mi korot ma a nga veis i gegen mi barateis i Galili.
Samo a nga veis kien i gegen mi pout nge ra mogos.

15:4 PSA 78:2 **15:4** EXO 21:17; LEV 20:9 **15:9** ISA 29:13

30 Mi bineit leong gi nga nemei sien, meie bu muru, bu kael, egie bu karatogie gi ta
nga tsak, bu ngong ma bu suasua tamat mienarouk mene buer. Ma gi nga vuturungie
gie i babaren ba kamen e Iesu. Ma a nga vatoa gie kokouk.
31 Mi bineit gi nga kudier tsak sien gi ta nga pare bu ngong gi nga vakokoit, bu mei ta
nga tsokor bu karatogie gi nga tsorubeit kalei, bu muru gi nga veis ma bu kael gi nga
dedeng. Ma gi nga puongan magi Raban bu Israel.
32 Ma e Iesu a nga kukuo ken sar madar tovtov nemei seie ma a nga pevien, "O tovie
gie beitsak ine mi bineit. Gi te mon meie iou ba ra tour ma gi kap suvuon te ka kepineits
nia ngou. O kap lalaro ture muer nge gie meie ngan mi vientor. Kavo mei mene segie
ta masi so girigirir bu katsomatagie i sar."
33 Ken sar madar tovtov gi nga kuil nama, "Ivie a oit va giet ta por tsoik palan en ine
simi korot beir nia tabarie mi sua bineit leong malan ne?"
34 Ma e Iesu a nga virei, "A voveis bu tsoik nga suvuon?"
Gi nga kuil nama, "Mi napaririem potsu luo, ma ba natu ie meses."
35 Io, a nga oeng simi bineit va gi ta nga mogos i keim simi kaber.
36 Samo e Iesu a nga poro bu tsoik mi napaririem pouts luo ma ba ie meses, ma sien
tate nga vuot kalei ngan se Raban, a nga potakie gie nge terie si ken sar madar tovtov.
Ma gi nga vakaek nge tabarie ngan mi bineit.
37 Egie kokouk gi nga ngou nge ti. Ma bu madar tovtov gi nga tsuokopie bu kepide
nginonginou nge vovosuo mi napaririem potsu luo bu leke leong.
38 Mi aesaes simi kulou gi ta nga ngou a nga oit ba sinangavur voveit soloba (4,000),
ma gi kap nga ase mi langei ma bu natu madar.
39 I murien e Iesu tate nga ture vavasie mi bineit a nga ka simi galeu ma a nga tsorurak
rakot sibu enamon vatavatat i Magadan.

16

Mi vinirei surie ka totourlekier

1 Bu Parisaio ma bu Sadukaio gi nga nemei se Iesu ma gi nga konon ngan mi vinirei.
Gi nga vosuoreie va ta nga tsang vasangan segie ka totourlekier ni vovokudier kovuni
simi rangit.
2 E Iesu a nga kuil nama, "Sien va tate reivreiv, nga ko pevien, 'Mi banga ra ta vo beit
simi vunan mi rararangien mi matanias a mereik!'
3 Ma tsourvovo nga ko pevien, 'Nevere ta uos ma ta mour, simi vunan mi matanias
a rar mereik ma a bungou.' Nga telekiran vasa nga ta palsie venengan mi baidendeng
surie mi matanias, eiekesen nga kap oit nia palsie man sar totourlekier ine bu ra.
4 Mi kuoluon ine bu ra ese mi sinavigie ta tsokor meie mi sinavei tetteririv, gi nesie
ka totourlekier ni vovokudier. Eiekesen a kap ka totourlekier mene gi ta pare, eiekesen
man totourlekier e Iona." Samo e Iesu a nga veis sorvekena gie.

Mi iis sibu Parisaio ma bu Sadukaio

5 Sien gi tate nga tsourarak simi barateis i Galili, bu madar tovtov gi nangba nga so
vodonomie va gi kap nga poro ka tsoik.
6 E Iesu a nga pevien segie, "Nga nenei kalei. Nga ta ngas naneie nga simi iis sibu
Parisaio ma bu Sadukaio."
7 Gi nga vevuor surie ine mi nama i kotubugie ma gi nga pevien, "A vakokoit ven ne
simi vunan giet kap poro kavo tsoik."
8 E Iesu a te nga telekiran mi sana gi nga vevuran ma a nga virei, "Kenga sar vodovodon
tuktuk a lili ngas te. Mi sana mi vunan nga ta vevuor surie va nga kap suvu tsoik?
9 Vasa, nga kap ngas katsep? Nga te vodon punan o ta nga tabarie bu sinangavur mi
napaririem soloba (5,000) mi kulou ngan ba tsoik mi napaririem? Ma a nga voveis bu
leke nga nga vovosuo nge kapekapien?
10 O, nga te vodon punan buer o ta nga tabarie ba sinangavur voveit soloba (4,000)
ngan bu tsoik mi napaririem potsu luo, ma a nga voveis bu leke nga nga vovosuo nge
kapekapien?
11 Surie misa nga ta kap katsep va o kap vakokoit senga surie mi tsoik? Eiekesen nga
ta ngas naneie nga simi iis sibu Parisaio ma bu Sadukaio."
12 I murien ine, bu madar tovtov gi nangba nga katsep va e Iesu a kap nga oeng segie
va gi ta nga naneie gie simi iis nia tsang tsoik, eiekesen surie bu vinasengei sibu Parisaio
ma bu Sadukaio.

Ken vinakokoit katsep e Petro surie e Iesu

13 Sien e Iesu tate nga beit simi korot leong i Kaesarea Pilippoi, a nga vosuoreie ken
sar madar tovtov, “Mi kulou gi ko pevien va e Natuon mi Ka eie ese?”
14 Gi nga kuil nama, “Bu mei mene gi pevien va eie e Ioanes mi ka ni sinusuruiv, a,
bu mei mene gi pevien va eie e Eliia, ma bu mei mene buer gi pevien va eie e Ieremia
o, ka meinmenien bu propet.”
15 E Iesu a nga vosuoreie gie, “Ma enga vasa? Nga pevien va eou ese?”
16 E Simon Petro a nga kuil nama, “Evoi mi Messia e Natuon e Raban ta tino.”
17 Io, e Iesu a nga kuil nama, “Simon, natuon e Iona. E ta res, simi vunan kap ka mei a
nga pengan sevoi ine mi nama, eiekesen e Tamoung die i kur simi rangit a nga pengan
sevoi.
18 Ma buer o oeng sevoi va evoi e Petro. Ma i popon ine mi vunavout, o ta tsuok
voturie kong kulou ni vodovodon tuktuk malan mi ka tsangtsang vonuo ta voturie mi
vonuo i popon mi vunavout. Ma mi ngesengesien mi miensei ta kap oit nia tseiptseiprio
gie.
19 O ta terie sevoi bu tsitstsi nian mi mangmagoso Nguts se Raban. Bu sana kepineits
e ta rorotsie ine i keim simi kaber gi ta rorotsie i kur simi rangit. Ma bu sana kepineits
e ta ruobatie i popon mi kaber gi ta ruobatie buer i kur simi rangit.”
20 I murien ine, a nga vangenge gie ken sar madar tovtov va gi ta kap nga pengan si
ka mei mene va eie mi Messia.

Ken nama peteteir e Iesu surie ken miensei

21 Vakaek ian simi ra, e Iesu a nga vakaek nge palsie si ken sar madar tovtov va eie ta
ngas nga rakot i Ierusalem ma ta suvu vinekikin palan kuvu i riman bu muomuo sibu
Iuda, bu prist leong ma bu vavvasengei simi vinuor. Ma gi ta kenvamate, ma simi ra ta
tourngan ta to muerengei.
22 E Petro a nga kir terie e Iesu i gege ma a nga vakaek nge patsarie.
Ma a nga pevien, “A kap, mi Nguts! Ine mi kepineits ta kap tsorubeit sevoi!”
23 E Iesu a nga vuris ma a nga oeng se Petro, “Satan! tsupek vekena iou. Evoi mi
kepineits nia tsuotsuobakei seou. Bu vienviendon e ta suvuon a kap kovuni se Raban,
eiekesen kovuni simi ka mo.”
24 Samo e Iesu a nga pevien si ken sar madar tovtov, “Sien va ka mei ta lalaro
vemusurie iou, eie ta ngas vodon rivie ken sar lalaron surie eie kesen ma ta ngas tsuok
sorokie man koitskoits nge vemusurie iou.
25 Eie ese ta ruit ngan ken tino, ta rivie ken tino. Eiekesen eie ese ta kap ruit ngan ken
tino surie iou, ta so suvuon mi tino.
26 Mi sana man kienelei, sien va ka mei a suvuon mi kaber kokouk eiekesen eie ta
rivie ken tino? O, mi sana kepineits mi ka ta oit nia verikuil meie ngan ken tino?
27 E Natuon mi Ka ta muerengei meie ken sar angelo si man matvinavaso e Taman,
ma ian simi ra ta vorie mi kulou kokouk vaotie mi sana sinavei gi tate nga tsana.
28 O oeng tuktuk senga. Kavo mene senga gi ta tuir ine, gi ta kap so maet i muan mi ra
va gi ta pare e Natuon mi Ka va ta muerengei nia vuor malan mi kovakova ka leong.”

17

Man baidendeng e Iesu ta nga tsorubeit kekineits
(Marko 9:2-13; Luka 9:28-36)

1 I murien bu ra mi napaririem potsu kes, e Iesu a nga kerie e Petro meie ba baser
kasien e Iakobo ma e Ioanes, ma a nga kir kien nge gituo i popon mi pout leong ivie egie
mo gi ta nga mon kesegie en.
2 Ian en, a nga tsorubeit kekineits si kegituo baidendeng, ma mi matan a nga rar
malan mi matanias ma man sar tsetstseik a nga tsorubeit puneits malan mi rararangien
mi matanias.
3 Samo e Moses ma e Eliia guor nga beit i matagituo ma guor nga vakokoit meie e Iesu.
4 E Petro a nga oeng se Iesu, “Mi Nguts, a kalei sien giet ta mon ine, sien va e ta lalaron,
o ta tsana kaba papael tour, ke ka mene, a, ken ka mene e Moses, ma ken ka mene e
Eliia.”
5 Sien ta ngas nga vor ve vakvakokoit, mi balbal ta nga rar beitsak a nga kuva gie
ma mi ien kovuni simi balbal a nga pevien ne, “Ine arie e Natung, ese o ta tovie ma o
resmatan beitsak. Nga rorong sien!”
6 Sien ba madar tovtov gituo ta nga rongomie ine, gituo nga motou beitsak ma gituo
nga kor mutur matan i keim simi kaber.

16:18 Petro - man vuevue va mi vunavout

7 Eiekesen e Iesu a nga nemei ma a nga soburo gituo nge pevien, “Ngatuo tamtuir.
Ngatuo ta kap motou.”
8 Sien gituo ta nga dedeng kien, gituo kap nga pare ka mei mene eiekesen e Iesu kesen
mo te.
9 Sien gi ta nga vor ve peukpeuk kovuni simi pout e Iesu a nga vengeng vangvangasie
gituo ven ne, “Kian va ngatuo ta pengan si ka mei mene misa ngatuo tate pare, oit simi
ra va e Natuon mi Ka ta to muerengei simi miensei.”
10 Ba madar tovtov gituo nga vosuoreie, “Surie misa bu vavvasengei sibu vinuor gi ta
pevien va e Eliia ta ngas muna beit?”
11 E Iesu a nga kuil nama, “A tuktuk, e Eliia ta ngas muna beit nge vuduis muerngan
bu kepineits kokouk.
12 Eiekesen o oeng sengatuo, e Eliia a te nga beit ma gi kap nga deng kielala. Gi nga
tsana bu suada kepineits kokouk gi ta nga lalaro tsana sien. Io, simi rosar kes mo, e
Natuon mi Ka ta so suvu vinekikin i naparimagie.”
13 Samo gituo nangba nga katsep va e Iesu a nga vakokoit surie mo e Ioanes mi ka ni
sinusuruiv.

E Iesu a nga vatoa mi madar mi tsaka moromoruo ta nga tsegerie
(Marko 9:14-29; Luka 9:37-43)

14 Sien gi tate nga muerengei vorotan mi bineit, mi ka a nga nemei se Iesu ma a nga
sege pukupukukaek i matan.
15 Ma a nga pevien, “Mi Nguts, Tovie e natung tamat. A ko gong ma a suvuon mi
vinekikin leong. A ko munu kor i popon mi leing ma i aron mi da.
16 O kir nemei ngan si ke sar madar tovtov, eiekesen gi kap oit nia vatoa.”
17 E Iesu a nga kuil nama, “Enga mi kuoluon ine bu ra, kap kenga ka vodovodon tuktuk
ma mi sinavinga a tsokor. Ese a ba nga pare o ta nga mon meie nga? Ma ese a ba nga
pare o ta nga sorokie kenga sar putu? Nga kir nemei ngan mi madar seou.”
18 E Iesu a nga patsarie mi tsaka moromoruo ma a nga tsourvekenan mi madar. Ma
ian ngas te, a nga ketseketseng si man mienarouk.
19 Samo bu madar tovtov gi nga nemei se Iesu ma gi nga virei menentan, “Surie misa
gei ta kap oit nia kareir rivie ine mi tsaka moromoruo?”
20 E Iesu a nga kuil nama, “Simi vunan kenga vodovodon tuktuk a lili beitsak. O oeng
tuktuk senga, sien va kenga vodovodon tuktuk va a lili malan mo mi pi mastat, nga oit
nia oeng ine simi pout, ‘Tamtuir en ne nge rakot nikot,’ ma ta tamtuir nge rakot. Ta kap
ka kepineits ta mavev senga.
21 [Eiekesen ine mi suada tsaka moromoruo nga oit nia kareir rivie ngan mo mi nono
ma mi vorvor.”]
22 Sien bu madar tovtov kokouk gi tate nga me beit kouk i Galili, e Iesu a nga oeng
segie, “E Natuon mi Ka gi ta so roev terie i napariman mi kulou.
23 Gi ta so kenvamate, ma simi ra ta tourngan ta to muerengei simi miensei.” Ma bu
madar tovtov gi nga vous ngan mi aor tsak.

Mi takis rakot simi Vona rengeir leong

24 I murien e Iesu ma ken sar madar tovtov gi tate nga beit i Kapernaum, bu ka porpor
takis nian mi Vona rengeir leong gi nga nemei se Petro ma gi nga vosuoreie, “Manga
vavvasengei a ko vorie buer mi takis rakot simi Vona rengeir leong?”
25 E Petro a nga kuil nama, “Io, a ko vovoir.”
Sien e Petro tate nga me rubukien i aron mi vonuo, e Iesu a nga muna vakokoit nge
virei, “Vasa ke vienviendon, Simon? Ese a ko voir takis rakot sibu muomuo leong simi
mangmagoso enaenamon? Bu natugie o, bu mei mene?”
26 E Petro a nga kuil nama, “Bu mei mene.” E Iesu a nga oeng sien, “Io, a mat malan
va bu nout gi ta kap vovoir.
27 Eiekesen, giet ta masi vamangarie gie. Peuk i koen nge tomekan ke suoauil. Poro
mi ie vourvour va e ta aulie nge por vapanganga mi ngutsuon ma e ta so vorotan kaba
silva lakep. Poro nge ra terie gie sibu ka porpor takis nian kenata takis.”

18

Mi mei ta tsiroup i aron ken mangmagoso Nguts e Raban
(Marko 9:33-37; Luka 9:46-48)

1 Ian simi keipkepide ra, bu madar tovtov gi nga nemei se Iesu nge vereie, “Ese a
tsiroup i aron ken mangmagoso Nguts e Raban?”
2 E Iesu a nga kukuo mi natu madar ma a nga voturie i kotubugie.

3 Ma a nga pevien, “O oeng tuktuk senga, sien va nga ta kap vurise aor nge tsorubeit
malan bu natu madar, nga ta kap oit nia rubukien si ken mangmagoso Nguts e Raban.
4 Io, eie ese ta vilikitie eie kesen malan ine mi natu madar, eie a leong beitsak i aron
ken mangmagoso Nguts e Raban.
5 “Ma eie ese ta suguo ka natu madar malan ne simi asoung, a suguo iou.
6 Eiekesen sien va ka mei ta vokorongie ka mei segie ine bu sinavoir gi ta vodovodon
tuktuk seou va ta tsana mi sinavei tsokor, ta kalei beitsak va gi ta pala ka dodou leong i
konokonon nge ra votsorovie simi raman megeot.
7 “Mi tsienakor ta leong simi mangmagoso enaenamon surie bu kepineits gi ta
vokorongie mi kulou va gi ta tsana mi sinavei tsokor! Bu suada kepineits ine ta ngas
tsorubeit, eiekesen mi tsienakor ta leong simi ka ta tsang vabatie ine bu kepineits!
8 Sien va mi rima o, mi kame ta vokorongie no va e ta tsana mi sinavei tsokor, tav
rivie nge tomekan. A kalei beitsak sien va e ta rubukien simi tino rovoriu meie ngan
mo ka riem o, ka kaek kes, sien a kap kalei va e ta suvuon ba rima o, ba kame luo ma
gi ta tomeka no simi leing ian ta kap ko mesei.
9 Ma sien va mi katsomata ta vokorongie no va e ta tsana mi sinavei tsokor, gaol rivie
nge tomekan. A kalei beitsak va e ta rubukien simi tino rovoriu meie ngan mo mi
katsomata kes, sien a kap kalei va e ta suvuon ba katsomata luo ma gi ta tomeka no simi
leing leong ian ta kap ko mesei.”

Man nama puppuo mi sipsip ta nga bebeir
(Luka 15:3-7)

10 E Iesu a te buer nga vakokoit, “Nenei kalei, kian va nga ta matagout ngan ka mei
segie ine bu mei kap asna. O oeng senga, magi sar angelo die i kur, gi ko munu pare mi
matan e Tamoung die i kur simi rangit.
11 [E Natuon mi Ka a nga me vatoa mi kulou gi ta nga bebeir.]
12 “Sien va ka ka a suvuon bu sipsip mi sinangavur kes koboit (100), ma ka mei segie
a veis bebeir, vasa, eie ta kap be voturie bu sinangavur napaririem potsu voveit ma mi
napaririem potsu voveit (99) bu sipsip simi kuitskuits nge ra nesie ian mi mene ta nga
veis bebeir?
13 O oeng tuktuk senga, sien va ta neis vorotan, ta resmatan beitsak ine mi sipsip rio
bu sinangavur napaririem potsu voveit ma mi napaririem potsu voveit (99) bu sipsip gi
ta kap nga veis bebeir.
14 Malan mo, e Tamanga die i kur simi rangit a kap lalaron va ka mei ine sibu mei kap
asna va ta veis bebeir.

E kasi ese ta tsana mi sinavei tsokor veie no

15 “Sien va e kasi ta tsana mi sinavei tsokor veie no, rakot nge vasangan sien ken
bienebeir. Tsana i kotubungado mo. Sien va ta rorong sevoi, e te buer kir muerngan e
kasi.
16 Eiekesen sien va ta kap rorong sevoi, kerie ka ka kes o, luo meie no, terengien bu
nama kokouk e ta vokokotie sien, ine ba ka luo o, a tour gituo ta mang vakokoit katsep
ngan va a tuktuk.
17 Sien va ta mereis nia rorong segituo ine ba ka, pengan simi kulou kokouk ni
vodovodon tuktuk. Sien va ta kap rorong buer, tsana sien malan nga ta ko tsana sibu
Kibang o, sibu ka porpor takis.
18 “O oeng tuktuk senga, mi sana nga ta rorotsie ine simi kaber, e Raban ta rorotsie
buer die i kur simi rangit, ma mi sana nga ta ruobatie ine simi kaber, e Raban ta ruobatie
buer die i kur simi rangit.
19-20 “O ta buer pengan senga, sien va kaba mei luo senga guor aor kes ngan ka
kepineits, nga ta no surie ine simi kaber. E Tamoung die i kur simi rangit ta tsang
vaotie senga, simi vunan, ivie a luo o, a tour, gituo oir kouk en simi asoung, ian en, o
mon i kotubugituo.”

Man nama puppuo mi petspets kap ken ka tentoiv

21 Samo e Petro a nga nemei se Iesu ma a nga vosuoreie, “Mi Nguts! Ta voveis bu
keipkepide ra o ta ngas vodon rivie bu sinavei tsak e kasiung ta munu tsana seou? Ta
oit mi napaririem potsu luo bu keipkepide ra?”
22 E Iesu a nga kuil nama, “O oeng sevoi, a kap va bu keipkepide ra mi napaririem
potsu luo mo, eiekesen bu pokpok keipkepide ra simi napaririem potsu luo va ta ra toun
beit bu sinangavur mi napaririem potsu luo (70 x 7).

18:16 DEU 19:15

23 “Mi sinavien e Raban ta vuor a malan mi muomuo leong ta nga visi vodusie mi
sinasoren ken sar lakep meie ken sar petspets,
24 Sien ta nga vakake ken tsientsang nia vuduis, gi nga kir nemei ngan mi mei ese ta
nga poro sien bu lut lakep talent bu sinangavur sinangavur soloba (10,000).
25 Ine mi petspets a kap nga oit nia kulie ine bu lakep, io, ine mi muomuo leong a nga
tuturei va ine mi petspets meie ken vevien ma bu natuguor ma bu kepineits kokouk ta
nga suvuon va gi ta nga verikulie nge lakep ma gi ta nga poro ine mi lakep nge kulie
ngan bu lakep ta nga poro.
26 “Ine mi petspets a nga sege pukupukukaek i matan ine mi muomuo leong ma a nga
no masitinoiv, ‘E ta onvidit nge iou ma o ta kuil muerngan bu lakep kokouk.’
27 Man muomuo leong ine mi petspets a nga tovie nge beir rivie ken ora ma a nga ture
vavasie.
28 “Eiekesen sien ine mi petspets ta nga rovotsour a nga suoeie e turan petspets ese ta
nga poro sien bu lakep denari mi sinangavur kes koboit (100). A nga rakopie nge vakaek
nge kuts konokonon ma a nga oeng sien, ‘Lalapus, kulie bu lakep e ta nga poro seou!’
29 “Ine e turan petspets a nga sege pukupukukaek i matan ma a nga no masitinoiv, ‘E
ta onvidit nge iou ma o ta kuil muerngan kong ora o ta nga poro.’
30 “Eiekesen ine mi petspets a kap nga rorong, a nga poro ine e turan petspets ma a
nga vurukude simi vona vinatoreis tuir oit va ta nga kuil vuruvan ken ora.
31 Sien bu petspets ka ie gi ta nga pare mi sana kepineits ta nga tsorubeit, gi nga aor
putu beitsak ma gi nga rakot nge pengan ian si magi muomuo leong bu kepineits kokouk
ta nga tsorubeit.
32 “Ine mi muomuo a nga kuk vurukude ine mi petspets ma a nga oeng sien. ‘Evoi mi
tsaka petspets. O nga vodon rivie bu lakep kokouk e ta nga poro, simi vunan e nga no
masitinoiv seou.
33 A nga oit mo va e ta nga aor molous ngan e tura petspets malan mo eou o ta nga
aor molous nge no.’
34 Meie ngan ken pientseir leong ine mi muomuo leong a nga terie ine mi petspets i
napariman mi ka nennei simi vona vinatoreis va gi ta nga votorosie oit va ta ngas nga
kulie bu lakep kokouk ta nga poro sien.
35 “Ine arie vasa e Tamoung die i kur simi rangit ta so tsang venenga nga keskes, sien
va nga ta kap vodon rivie tuktuk sibu aronga bu sinavei tsak bu kasinga gi ta tsana
senga.”

19

Mi vinekapot simi rei
(Marko 10:1-12)

1 Sien e Iesu tate nga vakokoit vaton ine bu nama, a nga sorvekenan i Galili ma a nga
rakot simi enamon leong i Iudea simi bienangaev ka nikot simi barada i Ioridan.
2 Mi bineit leong gi nga vemusurie, ma a nga vatoa gie si magi sar mienarouk ian en.
3 Bu Parisaio mene gi nga nemei se Iesu nia konon. Ma gi nga vosuoreie, “Vasa, a duis
simi vinuor va ka mei va ta vekapot sorvekenan ken vevien surie ka vunan vende eie a
telekiran?”
4 E Iesu a nga kuil nama, “Vasa, nga kap nga ase mi Pakpak Leong ian ta pevien va
simi tsuoktsuok vakaek e Raban a nga tsana mi ka ma mi vevien?
5 Arie mi vunan mi ka ta ngas sorvekenan e taman meie e kinan ma ta mon meie ken
vevien, ma guor ta tsorubeit kes.
6 Io, guor kap ba buer luo eiekesen guor te kes. Io, misana e Raban tate nga votsok
kakakuon, kian va mi ka ta potakie.”
7 Bu Parisaio gi nga vosuoreie, “Surie misa e Moses ta nga terie mi vinuor va mi ka ta
teir vunie ngan ken vevien ka pakapaka rorou nia tourtelekiran va keguor mienagos ni
rei a te vekapot ma ta ture rivie ken vevien?”
8 E Iesu a nga kuil nama, “E Moses a nga tor va nga ta vekapot sorvekenan kenga
sar vevien simi vunan bu aronga a nga bakiet. Eiekesen a kap nga malan ian si man
tsuoktsuok vakaek mi mangmagoso enaenamon.

18:24 talent - mi namani Grik ma man putu ine mi lakep a oit mi voirvoir mi ka tsatsang ta poro sibu avareit mi sinangavur kes ma mi napaririem i popon. **18:28** denari - mi namani Grik ma man putu ine mi lakep a oit man voirvoir ka mei ta tsatsang simi ra kes. **19:4** GEN 1:27 **19:5** GEN 2:24

9 Ma o oeng senga, ese ka ta vekapot sorvekenan ken vevien nge reie ka vevien mene
misasien ken vevien a kap tsana ka sinavei nia tetteririv, a te tsana mi sinavei nia rei
puer.”
10 Ken sar madar tovtov gi nga pevien, “Sien va mi mienagos ni rei ta malan ne, a
kalei va kian te mi rei.”
11 E Iesu a nga kuil nama, “Ine bu nama vavasengei a kap rakot sibu mei kokouk,
eiekesen segie mo ese e Raban ta teir vunie nge gie.
12 Kavo mei gi kap oit nia rei simi vunan gi nga beit malan te si ken kienakav. Ma
kavo mei mene gi kap oit nia rei simi vunan mi kulou gi nga tsana va gi ta nga tsorubeit
malan. Ma kavo mei mene gi kap rei surie mi tsientsang simi mangmagoso Nguts e
Raban. Eie ese ta oit nia suvuon ine mi nama vavasengei, ta vemusurie.”

E Iesu a nga vatamase bu natu madar
(Marko 10:13-16; Luka 18:15-17)

13 Mi kulou gi nga kir nemei ngan bu natu madar se Iesu va ta nga teir riem i popogie
nia vatamase nge no surie gie. Eiekesen bu madar tovtov gi nga patsarie mi kulou.
14 Eiekesen e Iesu a nga pevien, “Nga ta ngas sunuir va bu natu madar gi ta nemei seou
ma kian va nga ta vangenge gie, simi vunan mi vavatamaes kovuni si ken mangmagoso
Nguts e Raban a sogove gie bu suada mei malan ne.”
15 E Iesu a nga teir riem i popogie ma a nga veis sorvekena gie.

Mi ka vour ta nga suvuram
(Marko 10:17-31; Luka 18:18-30)

16 Mi ka a nga ra nemei se Iesu ma a nga virei, “Vavvasengei! Mi sana banga kepineits
o ta ngas tsana nia suvuon mi tino rovoriu?”
17 E Iesu a nga kuil nama, “Surie misa e ta vosuoreie iou ngan va misa a kalei? E
Raban kesen mo a kalei. Sien va e ta lalaro suvuon mi tino rovoriu, e ta ngas vemusurie
bu vuna vinuor kokouk.”
18 A nga virei, “Bu sana vuna vinuor?”
E Iesu a nga kuil nama, “Kian va e ta kenvamate ka mei. Kian va e ta tsana mi sinavei
nia rei puer. Kian va e ta puer. Kian va e ta vokokotie ka nama binit i matan mi vinuor.
19 E ta ngas mangaran e tama ma e kina. Ma e ta ngas tovie e palapala malan e ta
tovie no kese.”
20 Ine mi ka vour a nga kuil nama, “Ine bu vuna vinuor kokouk o te nga vemusurie.
Ma misa buer o ta ngas tsana?”
21 E Iesu a nga kuil nama, “Sien va e ta lalaro tsorubeit duis, veis nge ra verikuil ngan
ke sar sinsuv nge lakep ma terie sibu sinaortsak, io, e ta ba so suvuon mi banga mos die
i kur simi rangit. I muir, e ta nemei nge vemusurie iou.”
22 Sien ine mi ka vour ta nga rongomie ine, a nga mesirik ma a nga veis sorvekenan,
simi vunan a nga suvuram beitsak.
23 Samo e Iesu a nga oeng si ken sar madar tovtov, “O oeng tuktuk senga, a ngeisngeis
si ka ka suvuram va ta rubukien si ken mangmagoso Nguts e Raban.
24 O ta buer oeng senga. A ngeisngeis beitsak simi ka suvuram va ta rubukien si ken
mangmagoso Nguts e Raban rio mi kamel ta bilok ka i aron mi mat simi pide re.”
25 Sien bu madar tovtov gi ta nga rongomie ine, gi nga kudier ma gi nga pevien, “Sien
va ta malan, ese mo ta ba oit nia suvuon mi vavato?”
26 E Iesu a nga dedeng duis rakot segie ma a nga kuil nama, “Ine a mavev simi kulou
eiekesen se Raban bu kepineits kokouk a oit va ta tsana.”
27 Samo e Petro a nga pevien, “Pare! Gei nga sorvekenan kegei sar kepineits kokouk
nge vemusurie no. Ma mi sana kepineits gei ta so suvuon?”
28 E Iesu a nga oeng segie, “O oeng tuktuk senga. Si ka ra mene bu kepineits kokouk
gi ta so tsorubeit vour ma e Natuon mi Ka ta so mogos si ken mogomogos ni Nguts meie
ngan mi matvinavaso. Ma ian simi ra, enga ese ine nga tate nga vemusurie iou, enga
buer nga ta so mogos i popon mi sinangavur kes ma luo bu mogomogos ni nguts nge
vuortie ian mi sinangavur kes ma luo bu matabu sibu Israel.”
29 Ma egie ese gi ta nga sorvekenan kegi sar vonuo, o, bu kasigie, o, bu tamagie, o, bu
kinagie, o, bu natugie, o, kegi sar tau surie mi asoung, gi ta suvuon mi sinangavur kes
koboit (100) i popon kegi sinsuv ian gi ta nga sorvekenan, ma gi ta so suvuon mi tino
rovoriu.
30 Eiekesen palan bu mei gi ta muomuo ine, gi ta so vevemuir te, ma palan bu mei gi
ta vevemuir ine, gi ta so muomuo.

19:19 EXO 20:12-16; DEU 5:16-20 **19:19** LEV 19:18

20

Man nama puppuo bu petspets simi tau vain

1 “Io, mi sinavien e Raban nia vuor a malan ne. Mi ka a nga vo veis sivovo nia kerie
kavo petspets nia tsatsang suri lakep si ken tau vain.
2 A nga sunuir va ta nga vorie gie ngan mi silva lakep kes ian simi ra, ma a nga tura
gie nia tsatsang si ken tau vain.
3 “E taman mi tau vain a nga rakot simi korot nia verikuil nge kepineits simi 9 kilok
sivovo, ma a nga pare mi kulou mene gi ta nga veririu tuvuon mo en ian. Gi kap nga
tsana ka tsientsang.
4 A nga oeng segie, Enga buer nga rakot nge ra tsatsang si kong tau vain, ma o ta vorie
nga ngan man voirvoir mi ra kes.
5 Io, gi nga veis rakot simi tau vain.
“Samo, sisiat potaram e taman mi tau vain a te buer nga ra kakir ma simi 3 kilok
sireivreiv, a te buer nga tsana malan.
6 A te nga vatvatta mi 5 kilok sireivreiv, a te buer nga rakot simi korot nia verikuil nge
kepineits ma a nga pare bu mei mene te buer gi ta ngas nga vor ve verveririu tuvuon
mo en ian. Ma a nga vosuoreie gie, ‘Surie misa nga ta veririu tuvuon ine simi ra pu ma
nga kap tsana ka tsientsang?’
7 “Gi nga kuil nama, ‘Simi vunan kap ka mei a kerie gei nia tsatsang suri lakep.’ Io,
ine e taman mi tau vain a nga oeng segie, ‘Enga buer nga ta rakot nge tsatsang si kong
tau vain.’
8 “Sien tate nga reivreiv seserigo, e taman mi tau a nga oeng simi ka ta nga muomuo
ngan mi tsientsang ven ne, ‘Kuk kakaku gie bu petspets ma vorie gie ngan magi sar
voirvoir, vakaek nge gie gi ta beit i muir ma voto ngan egie gi ta muna vo beit nia
tsatsang.’
9 “Bu petspets gi ta nga tsuok vakaek simi 5 kilok sireivreiv a nga vorie gie ngan mi
silva lakep keskes segie kokouk.
10 Io, sien bu petspets ese gi ta nga muna beit nia tsatsang, gi nga nemei nia por
voirvoir. Gi si nga vodon va gi ta nga popor palan. Eiekesen egie buer a nga vorie gie
ngan mi silva lakep keskes mo segie kokouk.
11 Sien gi ta nga poro kegi sar voirvoir, gi nga vakaek nge nama vevengeis meie e
taman mi tau vain.
12 Gi nga pevien, ‘Ine bu petspets ese e tate kerie gie i muir, gi te tsatsang mi aua kes
mo. Eiekesen e te vorie gie malan mo e tate vorie gei ese gei tate tsatsang ngeisngeis
simi ra pu i aron mi parpar leong.’
13 “E taman mi tau a nga kuil nama simi mei segie, ‘Palapala. O kap nga bitie no. Vasa,
e kap nga tor nia tsana mi tsientsang nia poro mi silva lakep kes mo?
14 Poro ke voirvoir nge veis. O lalaro vorie gie ese gi ta ba me tsatsang i muir kokouk
malan evoi e ta muna tsatsang.
15 Vasa, o kap suvuon mi duis nia tsana misa o lalaro tsana ngan kong sar lakep?
Tavakier nieng nga ngungutsuo iou simi vunan eou mi ka tabetabeir?’
16 “Io, egie ese gi ta vevemuir te, gi ta so muomuo, ma egie ese gi ta muomuo, gi ta so
vevemuir te.”

E Iesu a nga vakokoit surie ken miensei
(Marko 10:32-34; Luka 18:31-34)

17 Sien e Iesu tate nga veis rakot i Ierusalem, a nga kerie mi sinangavur kes ma luo
ken sar madar tovtov rakot i gege ma a nga oeng segie,
18 “Giet tate rakot i Ierusalem, ma e Natuon mi Ka gi ta terie i riman bu prist leong
ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses. Ma gi ta so vuor terie simi miensei.
19 Ma gi ta terie i riman bu Kibang ese va gi ta vavangiets ngan nge beilbeiltsie nge
vetekiuo simi koitskoits. Eiekesen simi ra ta tourngan ta ba buer to muerengei simi
miensei!”

Ken no e kinan e Ioanes ma e Iakobo
(Marko 10:35-45)

20 Samo e kinan ba natuon tamat e Sebedi, e Iakobo ma e Ioanes, a nga ra nemei se
Iesu meie ba natuon, ma a nga me sege pukupukukaek i matan nge vereie va ta nga
tsang vaotie ken lalaron.
21 E Iesu a nga vosuoreie, “Misa e lalaron?”
A nga pevien, “Sunuir ngan va ka mei kes ine siba natung ta so mogos si ke riem suv
ma ka mei mene si ke riem kieir sien va e ta so tsorubeit mi kovakova ka leong.”

22 E Iesu a nga kuil nama, “Ngatuo kap telekiran misa ngatuo vovosurei ngan. A oit
va ngado ta un ine simi koi ni vinekikin ian o tate rorois nia unumie?”
Guor nga kuil nama sien, “Gor oit.”
23 E Iesu a nga oeng seguor, “Ngado oit nia un si kong koi. Eiekesen, o kap suvuon mi
duis nia vile ese va ta mogos si kong riem suv, o, si kong riem kieir. Ine ba mogomogos
segie ese e Tamoung tate tsang rosie gie ngan.”
24 Sien mi sinangavur kes bu madar tovtov mene gi ta nga rongomie ine, gi nga aor
putu veie ine ba baser kasien.
25 Io, e Iesu a nga kuk kakaku gie nge pevien, “Nga telekiran va bu muomuo ni vuor
sibu Kibang, gi suvu ngeisngeis nia vuortie mi kulou gi ta mon si kegi nennei. Ma magi
sar muomuo gi ko ngeisngeis va mi kulou gi ta vemusurie kegi sar vinuor.
26 Kenga mienagos ta kap malan ine. Eie ese ta lalaron va ta leongleong i kotubunga,
eie ta ngas muna tsorubeit kenga petspets.
27 Ma eie ese ta lalaron va ta muomuo eie ta ngas tsorubeit va eie kenga petspets.
28 Malan mo e Natuon mi Ka a kap nga nemei va gi ta tsatsang petspets sien, eiekesen
a nga nemei nia tsatsang petspets segie mi kulou ma nia terie ken tino nia voir tsana mi
kulou palan.”

E Iesu a nga vatoa ba kael
(Marko 10:46-52; Luka 18:35-43)

29 Sien e Iesu ma ken sar madar tovtov gi tate nga sorvekenan i Ieriko, mi bineit leong
gi nga vemusurie gie.
30 Ba kael guor nga mogos i gegen mi rosar. Sien guor tate nga rongomie va e Iesu a
nga me veis rov riu ine simi rosar, guor nga vakaek nge koupkoup, “Mi Nguts, Natuon e
Davit, tovie gor!”
31 Mi bineit gi nga patsarie guor nge oeng seguor va guor ta nga bong, eiekesen guor
nga koupkoup leong beitsak, “Mi Nguts, Natuon e Davit, tovie gor!”
32 E Iesu a nga so tuir nge kukuo guor, ma a nga vosuoreie guor, “Misa ngado lalaron
va o ta tsana sengado?”
33 Guor nga kuil nama, “Mi Nguts, gor lalaron va gor ta dedeng.”
34 E Iesu a nga tovie guor ma a nga tobelie bu katsomataguor. Ma ian ngas te bu
katsomataguor a nga katsep ma guor nga vemusurie e Iesu.

21

E Iesu a nga rubukien i Ierusalem malan mi kovakova ka leong

1 Sien gi ta nga beit vatvatta i Ierusalem, gi te nga beit i Betpage i popon mi pout i
Oliv. Ian en, e Iesu a nga turan ba madar tovtov luo,
2 ma a nga oeng seguor ven ne, “Ngado ta rakot simi enamon i muangado, ma ian en,
ngado ta so pare mi kina dongki gi pala meie e natuon i babaren. Ngado ta ruobatie
guor nge kir nemei ngan.
3 Sien va ka mei ta pengan ka sana nama sengado, ngado ta oeng sien va mi Nguts a
pinat surie, ma ian ngas te ta ruom terie sengado.”
4 A nga tsorubeit malan ine nia vara tuktuk ngan mi sana mi propet ta nga vokokotie:

5 “Pengan se natuon vevien i Sion.
‘Pare, ma kovakova ka leong ian a nemei sevoi.
A menemenen mi sinavien ma a mogos i popon mi dongki,
e natuon mi kina dongki.’ ”

6 Ine ba madar tovtov guor nga veis nge tsang malan ngan e Iesu tate nga vokokotie
seguor.
7 Guor nga kir nemei ngan mi dongki meie e natuon, ma guor nga poro maguor sar
tsetstseik nge terie i popon ba dongki ma e Iesu a nga mogos i popon.
8 Mi bineit leong gi nga poro magi sar tsetstseik nge paparan i sar, ma bu mei mene
gi nga tara bu pakapaka bebei nge paparan i sar.
9 Mi kulou gi ta nga muo ngan e Iesu ma e gie gi ta vemuir gi nga koupkoup,

“Osana, rakot se Natuon e Davit!
E Raban ta vatamase eie ese ta nemei simi asan mi Nguts!
Osana i kur beitsak!”

21:5 ZEC 9:9 **21:9** PSA 118:26

10 Sien e Iesu tate nga rubukien i Ierusalem mi kulou kokouk i aron mi taon leong gi
nga tsuorovo ma gi nga virei, "Ese ine?"
11 Mi bineit gi nga kuil nama, "E Iesu, mi propet kovuni i Nasaret i Galili."

E Iesu a nga rubukien i mararan mi Vona rengeir leong
(Marko 11:15-19; Luka 19:45-48; Ioanes 2:13-22)

12 E Iesu a nga rubukien i mararan mi Vona rengeir leong, ma a nga kareir vorotsoruo
egie kokouk ese gi ta nga vevoir ma egie ese gi ta nga terie kegi sar kepineits nia vovoir
ian en. A nga vuir matan ngan i keim kegi sar tsur vovvoturu bu ka ververieis nge lakep
ma kegi sar tsur bu mei gi ta nga verikuil nge lakep ngan bu buen.
13 Ma a nga oeng segie, "Mi Pakpak Leong a pevien, 'Kong vonuo gi ta vuotongie va
mi vonuo nia rengeir.' Eiekesen nga me tsana va magi rie kokkoiv bu ka puerpuer!"
14 Bu kael ma bu muru gi nga nemei sien simi vona rengeir, ma a nga vatoa gie.
15 Eiekesen sien bu prist leong ma bu vavvasengei simi vinuor se Moses gi ta nga pare
bu banga kepineits ta nga tsana, ma buer bu natu madar gi ta nga koupkoup i mararan
mi vona rengeir ven ne, "Osana rakot se Natuon e Davit," gi nga aor rarap.
16 Ma gi nga vereie e Iesu, "E rongomie mi sana ine bu natu madar gi ta koupkoup
pevien?"
A nga kuil nama, "Io. Vasa, nga kap ngas ase mi Pakpak Leong ian ta pevien malan
ne?

" 'Kovuni i ngutsuon bu natu madar ma bu natu madar sosor,
e Raban a te nga vasangan segie mi sinavei nia tietienengei.' "

17 Ma e Iesu a nga veis sorvekena gie i Ierusalem nge rakot i Betani ivie a nga ra mutur
en ian sikati.

Mi ei fik a nga bileits
(Marko 11:12-14,20-24)

18 Tsourvovo mokuopkuop sien e Iesu tate buer nga muerengei rakot i Ierusalem, a
nga vitor.
19 A nga pare mi ei fik i gege sar, ma a nga veis rakot sien, eiekesen a kap nga vorotan
kavo vuovuo, eiekesen bu pakpak mo. Samo a nga oeng simi ei, "E ta kap ba buer oit
nia vua ngan kavo vuovuo!" Ian ngas te ine mi ei a nga bukuk.
20 Sien bu madar tovtov gi ta nga pare ine, gi nga kudier, ma gi nga virei, "Vasa a
bileits lalapus ven ine mi ei fik?"
21 E Iesu a nga kuil nama, "O oeng tuktuk senga, sien va nga suvu vodovodon tuktuk
ma nga kap basbaslieng, nga oit nia tsana misa ta tsorubeit ine simi ei fik, ma buer nga
oit nia oeng ine simi pout, 'Tamtuir nge tsibour i rou,' ma ta tsorubeit malan.
22 Sien va nga ta vodovodon tuktuk, nga ta suvuon mi sana nga ta nongie i aron kenga
sar nono."

Gi nga virei surie mi vunan mi duis e Iesu ta nga suvuon
(Marko 11:27-33; Luka 20:1-8)

23 E Iesu a nga rubukien i mararan mi Vona rengeir leong. Ma sien ta nga vor ve
vavvasengei, bu prist leong ma bu muomuo simi kulou gi nga nemei sien nge vereie,
"Ngan mi sana duis e tsana ine bu kepineits? Ma ese a terie sevoi ine mi duis?"
24 E Iesu a nga kuil nama, "Eou buer o ta vereie nga ngan mi virevirei kes. Sien va nga
ta kuil vaotie ine kong vinirei, eou buer o ta pengan senga ngan mi sana duis o tsana
ine bu kepineits.
25 Ken sinusuruiv e Ioanes, ivie a nga kovuni en? A kovuni simi rangit, o, a kovuni
simi kulou?"
Gi nga vevuran i kotubugie ma gi nga pevien, "Sien va giet ta pevien va a kovuni simi
rangit, eie ta virei, 'Ma surie misa nga ta kap nga vodovodon tuktuk sien?'
26 Ma sien va giet ta pevien va a kovuni simi kulou, giet ta ngas moungmoung simi
kulou, simi vunan gi vodovodon tuktuk va e Ioanes eie mi propet."
27 Io, gi nga kuil nama se Iesu, "Gei kap telekiran."
Ma a nga pevien, "Eou buer o ta kap pengan senga ngan mi sana duis o tsana ine bu
kepineits.

Man nama puppuo ba madar tamat

21:13 ISA 56:7 **21:13** JER 7:11 **21:16** PSA 8:2

28 “Vasa kenga vienviendon? Mi ka a nga suvuon ba natuon luo. A nga rakot simi mei
vourvour ma a nga oeng sien, ‘Natung, nevere, rakot nge tsatsang simi tau vain.’
29 “E natuon a nga kuil nama, ‘O ta kap ra tsatsang.’ Eiekesen i muir, a nga vurisan
ken vienviendon ma a nga veis nge ra tsatsang.
30 “Samo e tamaguor a nga rakot simi mei ka ie nge oeng sien malan mo ken nama
simi mei vourvour. A nga kuil nama, ‘O ta tsatsang, tama,’ eiekesen i muir, a kap nga ra
tsatsang.
31 “Mi sana mei ine siba baser kasien a nga tsang vaotie ken lalaron e tamaguor?”
Gi nga kuil nama, “Mi mei vourvour.”
E Iesu a nga oeng segie, “O oeng tuktuk senga, mi kulou porpor takis ma bu tetteririv
nia por lakep, gi ta muna rubukien si ken mangmagoso Nguts e Raban i muo senga.
32 Surie e Ioanes a nga nemei senga nia me vasangan mi saran mi duis, ma nga kap
nga vodovodon tuktuk sien, eiekesen mi kulou porpor takis ma bu tetteririv nia por
lakep, gi nga vodovodon tuktuk sien. Misasien nga tate nga pare ine, nga kap nga vodon
vuris nge vodovodon tuktuk sien.”

Man nama puppuo mi tsaka kulou nennei i tau
(Marko 12:1-12; Luka 20:9-19)

33 “Nga rorong ine simi nama puppuo mene. Mi ka a nga mon ese ta nga suvuon ken
poko pier, a nga tsuorkie mi tau vain. A nga oir viririsie ine mi tau nge tsopuo mi mat
nia pop poltsan bu kievkiev vain ma a nga tsana mi vonuo nennei tau. Samo a nga oeng
terie ken tau simi kulou tsuotstsuor va i muir gi ta ba nga pot terie ken ka potpot sibu
vuovuo.
34 Sien mi ra nia kakarie mi tau tate nga beit, a nga turan ken sar petspets rakot simi
kulou tsuotstsuor nia ra poro ken potpot sibu vuavua vain.
35 “Mi kulou tsuotstsuor gi nga rakopie ken sar petspets, mi mene kes gi nga tsatsakie,
mi mene gi nga kenvamate, ma mi mene a tourngan gi nga tome nge vout.
36 Samo a nga turan bu petspets mene te buer rakot segie, gi nga palan rio ba mei
vourvour, ma bu ka tsuotstsuor gi nga tsang malan nge gie mo ba mei vourvour.
37 I muir rovoriu mi ka ken tau a nga turan e natuon tamat rakot segie, ma a nga
vodon nge kia, ‘Gi ta mang so mangaran e natung.’
38 “Eiekesen, sien bu ka tsuotstsuor gi ta nga pare e natuon, gi nga pevien segie keskes,
‘Arie eie ine ta so suvuon bu sinsuv se taman. Maga, giet ta kenvamate nge poro ken
sar sinsuv.’
39 Io, gi nga raok tomeke vorotsoruo i muirmuir simi tau vain ma gi nga kenvamate.
40 “Io, sien va e taman ine mi tau vain va ta nemei, misa ta me tsana segie ian bu ka
tsuotstsuor?”
41 Gi nga kuil nama, “Eie ta ngas kenvamate gie ine bu tsaka ka, ma ta terie mi tau
vain simi kulou tsuotstsuor mene egie ese gi ta terie ken potpot sibu kievkiev vain simi
ra nia poro bu vuovuo.”
42 E Iesu a nga oeng segie, “Vasa, nga kap ko ase bu nama simi Pakpak Leong ian ta
pevien malan ne?

“ ‘Mi vunavout ian mi kulou tsangtsang vonuo gi ta nga purusie,
a me tsorubeit mi vout mogos;
mi Nguts a nga tsang vabatie ine,
ma a matmatot si kegiet baidendeng.’

43 “Io, o oeng senga, kenga duis nia mon i pakien ken vinuor e Raban, eie ta por tsana
senga ma ta terie simi kulou ese gi ta vabatie bu banga vuovuo si kegi tino.
44 Egie ese gi ta kor i popon ian mi vunavout gi ta katokatoim vuolili, eiekesen egie
ese ian mi vunavout ta kor i popogie, gi ta kaviekaviets.”
45 Sien bu prist leong ma bu Parisaio gi ta nga rongomie ken nama puppuo e Iesu, gi
nga telekiran va a nga vakokoit surie gie.
46 Io, gi nga nesie ka rosar nia rakopie, eiekesen gi nga motovan mi bineit, simi vunan
mi kulou gi nga telekiran va eie mi propet.

22

Man nama puppuo mi nginou ni verei
(Luka 14:15-24)

1 E Iesu a te buer nga vakokoit ngan mi nama puppuo sibu mei ven ne.

21:42 PSA 118:22,23

2 Mi sinavien e Raban nia vuor a malan mi kovakova ka leong ese ta nga potsie mi
nginou ni verei se natuon.
3 A nga turan ken sar petspets nia ra oeng segie ian bu mei tate nga muna nongie gie
va gi tate nga beit ian simi nginou, va gi tate nga nemei. Eiekesen gi nga mereis nia
nemei.
4 "Samo a nga turan te buer ken sar petspets mene nge pevien, 'Nga ra oeng segie ian
bu mei o ta nga nongie gie malan ne; O te rorois ngan kong nginou. Kong sar bulumakau
tamat ma kong sar banga ginem gi te keda gie, ma bu kepineits kokouk gi te rorois. Nga
tate ra nemei ine simi nginou ni verei.'
5 "Eiekesen gi kap nga rorong ma gi nga veis muirmuir. Mi mei mene a nga rakot si
ken tau, ma mi mei mene a nga rakot si ken vonuo nia verikuil nge kepineits.
6 Ma bu mei mene gi nga rakopie ine bu petspets nge tsatsakie gie nge kenvamate gie.
7 Ine mi kovakova ka leong a nga petseir beitsak, ma a nga turan ken sar ka ni minakiur
nia ra voguersan ian mi kulou kenken nge tunie kegi taon.
8 "Samo a nga oeng sibu petspets, 'Mi nginou ni verei a te rorois, eiekesen ian mi kulou
o ta nga kukuo gie, gi kap kalei oit nia me ngou.
9 Nga ta rakot sibu tangatso rosar nge kukuo nemei ngan simi nginou ese mune nga
ta vorota gie.'
10 Io, bu petspets gi nga rakot sibu tangatso rosar nge kerie mi kulou kokouk gi ta nga
vorota gie, bu mei kalei ma bu mei tsokor, ma ian mi vona verei a nga vous nge vasier.
11 "Eiekesen, sien mi kovakova ka leong ta nga rubukien nia pare gie bu vasier, a si
nga pare mi ka mene a kap nga vavaso ngan man ka tsetstseik nian mi verei.
12 Ma a nga pevien, 'Palapala, vasa e rubukien ven sien e ta kap tsekie ma ka tsetstseik
nian mi verei?' Eiekesen mi ka a nga bong mogos.
13 "Samo ine mi kovakova ka leong a nga oeng sibu petspets, 'Nga visie ba riman ma
ba kamen nge tomeke terie simi ngingi e kinagie ivie ta so tata nge vengvengio en bu
rivon.'
14 "Io, E Raban a kukuo bu mei palan eiekesen ta vile mo ba mei kap vovo."

Mi vinirei surie mi takis
(Marko 12:13-17; Luka 20:20-26)

15 Samo bu Parisaio gi nga sorvekenan, ma gi nga roev nia romuo e Iesu ngan kavo
vinirei.
16 Io, gi nga turan kegi sar madar tovtov meie mi kulou simi gargar se Erot. Ma gi nga
pevien, "Vavvasengei, gei telekiran va evoi mi ka simi tuktuk. Ma e ko vavasengei ngan
mi saran e Raban ngan mi tuktuk. E kap ko vemusurie mi tinatakien ka mei mene, simi
vunan e kap ko oeng potakie mi ka ta asna ma mi ka ta kap asna.
17 Io, be pengan segei, vasa e vodon ven. A duis va giet ta voir takis rakot se Kaesar o,
a kap?"
18 Eiekesen e Iesu a te nga telekiran ian kegi tsaka roevroev, ma a nga kuil nama,
"Enga bu malamala ka duis! Surie misa nga ta lalaro kono iou?
19 Nga vasangan seou ka silva lakep sibu Roma nga ta ko voir takis ngan." Gi nga por
nemei ngan seie mi mene nge silva lakep.
20 Ma a nga vereie gie, "Mi patsapatsan ma mi asan ese a mon ine simi lakep?"
21 Gi nga kuil nama, "E Kaesar."
Ma e Iesu a nga pevien, "Terie rakot se Kaesar ian se Kaesar, ma terie rakot se Raban
ian se Raban."
22 Sien gi ta nga rongomie ine, gi nga kudier ma gi nga sorvekenan e Iesu.

Man vinirei mi tino mumuerengei
(Marko 12:18-27; Luka 20:27-40)

23 Ian simi ra ngas te bu Sadukaio ese gi ta nga ko pevien va kap ka tino mumuerengei,
gi nga nemei se Iesu nge me vosuoreie ngan mi virevirei.
24 Gi nga pevien, "Vavvasengei, e Moses a nga pevien, 'Sien va ka ka ta maet
sorvekenan ken vevien ma a kap ka natuon, ka kasien tuir muir ta ngas reie te buer ine
mi vevien nge suvu nout ken e kasien.'
25 Mi napaririem potsu luo bu baser kasien gi nga mon. Mi muariem a nga rei ma a
nga maet. Ma a kap nga suvu nout ine si ken vevien, io, e kasien a te buer nga reie ine
mi vevien.
26 Simi rosar kes mo a nga malan se kasien ta luo ngan ma ta tour ngan, beit se kasigie
mi vemuir vekvekitip ian simi napaririem potsu luo.
27 I muir nangba mi vevien a nga maet.

28 Io, simi tino mumuerengei, ese te ken vevien segie ine mi napaririem potsu luo bu
baser kasien, simi vunan egie kokouk gi nga reie?”
29 E Iesu a nga kuil nama, “Nga bebeir, simi vunan nga kap telekiran mi nama simi
Pakpak Leong o, mi ngesengesien e Raban.
30 Simi tino mumuerengei, mi kulou gi ta kap ba so rei, eiekesen gi ta tsorubeit malan
bu angelo die i kur simi rangit.
31 Eiekesen surie mi tino mumuerengei, vasa, nga kap ko ase mi nama simi Pakpak
Leong misa e Raban ta pengan senga?
32 A nga pevien, ‘Eou man Raban e Abaraam, a, man Raban e Isak, ma man Raban
e Iakop.’ Io, eie a kap va magi Raban bu mei maet, eiekesen magi Raban bu mei gi ta
tino.”
33 Sien mi bineit gi ta nga rongomie ine, gi nga kudier tsak si ken vinakokoit.

Mi Vuna Vinuor ian ta tsiroup
(Marko 12:28-34; Luka 10:25-28)

34 Sien bu Parisaio gi ta nga rongomie va e Iesu a te nga vabongo gie bu Sadukaio,
egie kokouk gi nga nemei.
35 Ma mi meinmenigie, eie mi ka sinavei sibu vinuor se Moses, a nga konon e Iesu
ngan mi vinirei.
36 “Vavvasengei, mi sana vinuor eie a tsiroup sibu Vuna Vinuor kokouk?”
37 E Iesu a nga kuil nama, “ ‘E ta ngas lalaron beitsak mi Nguts ma Raban ngan mi aro
kokouk ma mi morumorua kokouk ma mi vinavinadodo kokouk.’
38 Ine arie mi vuna vinuor ian ta tsiroup ma eie mi vunan bu vuna vinuor kokouk.
39 Ma mi vinuor a luongan a malan ne, ‘E ta ngas tovie e palapala malan e ta tovie no
kese.’
40 Bu Vinuor se Moses kokouk ma bu vinasengei sibu propet gi vunan ine siba vuna
vinuor luo.”

Mi virevirei surie mi Messia
(Marko 12:35-37; Luka 20:41-44)

41 Sien bu Parisaio gi ta nga mon kouk, e Iesu a nga vereie gie,
42 “Nga vodon va mi Messia eie ese? Eie mi tietie se ese?”
Ma gi nga kuil nama, “Eie mi tietie se Davit.”
43 Samo e Iesu a nga virei, “Ma surie misa mi Moromoruo Tamat ta nga teir
vienviendon se Davit va e Davit ta nga vuotongie mi Messia va ‘mi Nguts’? E Davit
a nga oeng malan ne,

44 “ ‘Mi Nguts a nga pevien si mong Nguts;
“Mogos si kong riem suv
oit o ta terie ma sar matakorot
i pakien ba naparikame.” ’

45 Sien va e Davit a nga vuotongie va eie man Nguts, vasa te buer va mi Messia eie mi
tietie se Davit?”
46 A kap ka Parisaio va ta nga oit nia kulie ken vinirei e Iesu. Ma vakaek ian ma i muir
kap ka mei a ba nga vanvando vereie ngan ka vinirei te buer.

23

Mi namani vinavanou surie bu tsaka sinavien bu Parisaio
(Marko 12:38,39; Luka 11:43,46; 20:45,46)

1 Samo e Iesu a nga oeng simi bineit ma si ken sar madar tovtov.
2 “Bu vavasengei simi vinuor se Moses ma bu Parisaio arie egie gi sievei nia vasangan
mi vinuor se Moses.
3 Io, nga ta ngas vemusurie bu kepineits kokouk gi ta vokokotie senga va nga ta tsana.
Eiekesen kian va nga ta vemusurie misa gi ta ko tsana, simi vunan gi kap ko vemusurie
misa gi ta ko vavasengei ngan.
4 Gi ko puputungie nge vosorkie gie mi kulou ngan mi sinor putu, eiekesen egie kesegie
gi ta kap sunuir va gi ta terie ka pitsipitsiriem nia kuil ian simi sinor.
5 “Gi ko tsana bu suasuada kepineits va mi kulou gi ta mang pare gie. Gi ko vavataor
tsana bu vinavataor simi Pakpak Leong nge vuotie sibu puk vovvoi a leong rio sibu mei

22:32 EXO 3:6 **22:37** DEU 6:5 **22:39** LEV 19:18 **22:44** PSA 110:1

ka ie ma gi ko rorotsie terie i matadigie ma i rimagie. Ma gi ko tsana mi napa lavlav
kuar nge ruovan ian ta tsiu peuk i keim.
6 Ma gi ko lalaron beitsak kegi mogomogos bu muomuo sibu nginou ma si kegi sar
vona rengeir.
7 Ma gi ko lalaron beitsak va mi kulou sibu korot nia verikuil nge kepineits, gi ta
mangara gie. Ma gi ko lalaron buer va gi ta ve vuotongie gie va egie bu 'Vavvasengei.'
8 "Eiekesen kian va nga ta sunuir va gi ta vuotongie nga va enga bu 'Vavvasengei',
simi vunan enga bu baser kasien ma manga vavvasengei a kes mo.
9 Ma kian va nga ta vuotongie ka mei ine simi kaber va e tamanga, simi vunan e
Tamanga a kes mo die i kur simi rangit.
10 Ma kian buer va nga ta sunuir va gi ta vuotongie nga va enga bu ka leong, simi
vunan manga ka leong a kes mo, ma eie mi Messia.
11 Eie ese ta muomuo senga, eie ta ngas tsorubeit kenga petspets.
12 Io, eie ese ta veleveleongtie eie kesen, e Raban ta so vilikitie, ma eie ese ta vilikitie
eie kesen, e Raban ta so veleongtie.
13 "Mi tsienakor leong ta monongie nga bu vavvasengei sibu vinuor ma enga bu
Parisaio! Enga bu malamala ka duis! Nga ko tuir kitipan mi kulou va gi ta kap rubukien
si ken mangmagoso Nguts e Raban. Ma enga buer nga kap ko rubukien, ma nga kap ko
tuir vara gie ese gi ta ko lalaron nia rubukien.
14 [Mi tsienakor leong ta monongie nga bu vavvasengei sibu vinuor se Moses ma bu
Parisaio. Enga bu malamala ka duis! Nga ko bit tsana kegi sar vonuo bu vevien naor
gi tate nga mamaet labeit ma nga ko vakam ngan mi nono kuar. Io, nga ta suvuon mi
vinatoreis leong.]
15 "Mi tsienakor leong ta monongie nga bu vavvasengei simi Vinuor ma bu Parisaio!
Enga bu malamala ka duis! Nga ko veisngie bu enamon nge tsourrak barateis nia oeng
vikisie bu vinavinadodon mi kulou nia vemusurie kenga sinavei nia rengeir. Sien va nga
ta vikisie kegi vienviendon kavo mei, nga ko tsana va magi vinekikin i aron mi leing
leong ian ta kap ko mesei ta so leong vuluo rio senga.
16 "Mi tsienakor leong ta monongie nga, enga bu muomuo nga kael! Nga ko pevien,
'Sien va ka mei ta vakavakariem ngan mi vona rengeir, ian a tuvuon, eiekesen sien va ka
mei ta vakavakariem ngan bu gold i aron mi vona rengeir, ian a tuktuk ma a ngeisngeis.'
17 Enga bu kael ma nga be! Misa a potokivout senga, mi gold o, mi vona rengeir ian a
tsana mi gold va ta tsorubeit tamat?
18 Ma nga ko pevien buer, sien va ka mei ta vakavakariem ngan mi korot nia tu
tienebeir, ian a tuvuon, eiekesen sien va ka mei ta vakavakariem ngan mi tienebeir i
popon mi korot nia tu tienebeir, ian a tuktuk ma a ngeisngeis?
19 Enga bu kael! Misa a potokivout? Mi tienebeir o, mi korot nia tu tienebeir arie eie
a tsana mi tienebeir va ta tamat?
20 Io, eie ese ta vakavakariem ngan mi korot nia tu tienebeir, a vakavakariem ngan
meie ngan bu tienebeir i popon.
21 Ma eie ese ta vakavakariem ngan mi Vona rengeir leong, a vakavakariem ngan meie
ngan eie ese ta mon i aron.
22 Ma eie ese ta vakavakariem ngan mi rangit, a vakavakariem ngan ken mogomogos
e Raban meie ngan eie ese ta mogos sien.
23 "Mi tsienakor leong ta monongie nga bu vavvasengei sibu vinuor ma enga bu
Parisaio! Enga bu malamala ka duis! Nga ko terie se Raban mi korot kes simi karton mi
sinangavur kes si kenga sar tsientsuor nia vesena mi nginonginou gi ta vuotongie ngan
mi mint, mi dill, ma mi kumin. Eiekesen nga te vodon sasavoir ngan bu vinasengei ian
ta leong simi Vinuor, malan mi duis, mi aor molous ma mi vodovodon tuktuk. Ine arie
ba kepineits kokouk nga ta ngas tsang vaotie ma kian va nga ta vodon sasavoir ngan
kavo vinuor ka ie.
24 Enga bu muomuo nga kael! Nga ko tsang rivie bu ngenngen i aron manga sar koi
da, eiekesen nga ko konobiel ngan mi kamel!
25 "Mi tsienakor leong ta monongie nga bu vavvasengei simi vinuor ma enga bu
Parisaio! Enga bu malamala ka duis! Nga ko govorie mi kurikurien kenga sar koi unun
ma kenga sar koi ngongou, eiekesen i aron a vous ngan mi sinavei nia ngaguo ma mi
sinavei nia vavada.
26 Evoi mi Parisaio! Evoi mi kael! E ta ngas muna govoir rivie misa ta mon i aron mi
koi unun ma mi koi ngongou ma mi kurikurien buer ta melemelen!
27 "Mi tsienakor leong ta monongie nga bu vavvasengei simi vinuor ma enga bu
Parisaio! Enga bu malamala ka duis! Nga malan bu monmon ian gi ta kovuo nge

puneits. Ma a matkalei ka i marar, eiekesen, i aron, a vous ngan bu tsirien bu mei mesei
ma bu kepineits molubiets.
28 Malan be mo, i marar nga matkalei i matan bu mei kokouk, eiekesen bu aronga a
vous ngan mi sinavei nia malamala ka duis ma bu sinavei tsokor.
29 “Mi tsienakor leong ta monongie nga bu vavvasengei simi vinuor ma enga bu
Parisaio! Nga tsana magi sar tetteir bu propet ma nga vosonie magi sar monmon mi
kulou gi ta duis i matan e Raban.
30 Ma nga pevien ne, ‘Sien va gei nga mon ian sibu ra simi tubugei, gei kap nga oit nia
tuir meie gie gi ta nga kenvamate bu propet.’
31 Io, enga kesenga nga vavatei katsep ngan va enga bu natuon egie ese gi ta nga
kenvamate bu propet.
32 Maga, nga vuruvan misa bu tubunga gi tate nga tsuok vakake!
33 “Enga bu tsotsoi! Enga bu natuon bu tsotsoi tsokor! Vasa nga ta vi ven si manga
vinatoreis kuvu simi leing leong ian ta kap ko mesei?
34 Io, o te ture terie senga bu propet ma bu ka sinavei ma bu vavvasengei. Kavo mei
mene segie nga ta kenvamate, a, kavo mei mene, nga ta vetekiuo simi koitskoits, ma
kavo mei mene, nga ta tsatsakie gie i aron kenga sar vona rengeir nge vikikinie gie sibu
taon kokouk.
35 Io, surie ine, mi vinatoreis leong ta kor i poponga surie mi daran mi kulou kokouk
gi ta duis i matan e Raban, vakaek simi daran e Abel ese ta duis i matan e Raban, beit
simi daran e Sakaria e natuon e Barakia ese nga ta nga kenvamate i kotubuon mi Vona
rengeir leong ma mi korot nia tu tienebeir.
36 O oeng tuktuk senga, man vinatoreis ine bu kiden ta kor i popon mi kuoluon ine bu
ra.
37 “Ierusalem, Ierusalem! Evoi e nga kenvamate bu propet nge tomerie nge vunavout
egie ese e Raban ta nga ture terie sevoi. Palan bu ra o nga lalaro govite kakakuon bu
natu, malan mi kina to ta govitan bu natuon i pakien ba poroporuon, eiekesen e kap
nga sunuir seou!
38 Pare! Ke vona rengeir tate mon tuvuon nge ringringidin.
39 O oeng senga, “Nga ta kap dengarie iou te buer, tuir oit va nga ta pevien, ‘Mi
vavatamaes ta mon seie ese ta nemei ngan mi asan mi Nguts.’ ”

24

Man sar totourlekier man votovoto mi mangmagoso enaenamon
(Marko 13:1,2; Luka 21:5,6)

1 Sien e Iesu tate nga sorvekenan mi Vona rengeir leong, ken sar madar tovtov gi nga
nemei sien nge tus vasangan seie bu vonuo i mararan mi Vona rengeir leong.
2 Io, a nga pevien segie, “Nga pare ine bu vonuo leong? O oeng tuktuk senga. Kap
ka vout kes ta so muturungie ka turan vout. A tuktuk, bu vout kokouk gi ta vatsarerie
vuturungie gie i keim.”
3 Sien e Iesu ta nga mogos simi pout i Oliv bu madar tovtov gi nga nemei kesegie
mo sien ma gi nga vereie, “Pengan segei. Venenges ine mi ra va ta beit ma man sana
totourlekier ke minuer ma man votovoto mi mangmagoso enaenamon?”
4 E Iesu a nga kuil nama, “Nga ta nenei kalei. Kian va ka mei ta bitie nga.
5 Palan bu mei gi ta nemei ngan mi asoung nge pevien, ‘Eou mi Messia,’ ma gi ta bitie
palan bu mei.
6 Ma nga ta so rongovan bu vinevineken vatavatat ma bu nama i sar surie bu
vinevineken i pek. Eiekesen kian va nga ta aor tsak. Ine bu kepineits ta ngas tsorubeit,
eiekesen man votovoto mi mangmagoso enaenamon ta kap ngas beit.
7 Bu enamon leong gi ta veken nge gie kesegie, bu mangmagoso nguts gi ta vemikiur
nge gie kesegie ma bu se ma bu oen ta beit sibu korot palan.
8 Ine bu kepineits ta malan mi vinavasor vourvour simi vevien va ta por madar.
9 “Samo gi ta so rakopie nga nge terie nga va gi ta vikikinie nga nge kenvamate nga.
Mi kulou gi ta karto nga simi vunan nga vodovodon tuktuk seou. Bu mei kokouk gi ta
matakorot nge nga surie mi asoung.
10 Ian simi ra, palan bu mei gi ta so kor vekenan e Raban, ma gi ta so veroev nge terie
gie kesegie ma vematakorot nge gie.
11 Ma palan propet bitbit gi ta so tamtuir nge bitie palan bu mei.
12 Ma surie mi sinavei tsokor ta beit leong, palan bu mei gi ta so tsupuk rivie kegi sar
lalaron sibu palapalagie.

23:39 PSA 118:26

13 Eiekesen eie ese ta tuir ngeisngeis oit simi ra votovoto ta so suvuon mi vavato.
14 Ma ine mi Banga Vinavatei surie ken sinavei nia vuor e Raban gi ta vavatei ngan i
aron mi mangmagoso enaenamon kokouk terengien bu mei gi ta mang oit nia vodovodon
tuktuk, ma i muir mi ra votovoto ta ba beit.
15-16 "Io, sien va nga ta pare 'mi kepineits ian ta molubiets' va tate tuir simi korot
tamat malan e Daniel mi propet ta nga vokokotie, egie gi ta mon i Iudea gi ta ngas vi ra
kien sibu pout. Io, eie ese ta ase ine ta ngas katsep.
17 Sien va ka mei ta mon i pungan ken vonuo, kian va ta tsour nge rubukien nia poro
ken sar kepineits.
18 Sien va ka mei ta mon i tau, kian va ta muerengei nge poro man kuirkuir.
19 Lavei! Mi masitinoiv leong segie mi langei gi ta tian ma mi langei vusus ian simi
keipkepide ra.
20 Nga no va kenga vini ta kap tsorubeit sibu rangi bat o, simi Rangi Minaes,
21 simi vunan ian simi ra mi tsienakor leong beitsak ta so beit, ian ta kap nga tsorubeit
vakaek si man tsuoktsuok vakaek mi mangmagoso enaenamon oit nevere, ma i murien
ta kap kavo kepineits tsak malan te buer.
22 Sien va e Raban a kap nga por potiepotien ine bu ra, va kap ka mei a nga to, eiekesen
ine bu ra, eie ta ngas por potiepotiegie nia kulie ken kulou vivviel.
23 Ian sibu ra, sien va ka mene ta pevien senga, 'Pare, ine arie mi Messia! o, eie nikot!'
kian va nga ta vodovodon tuktuk sien,
24 simi vunan bu Messia bitbit ma bu propet bitbit gi ta beit ma gi ta so tsana bu
suasuada totourlekier leong ma bu kepineits leong ni vovokudier. Sien va ta oit, gi ta bit
tsana ken kulou vivviel e Raban.
25 pare! O te muna pengan senga ine bu kepineits i muan va gi ta ba so beit.
26 "Io, sien va ka ka ta pengan senga, 'Pare eie nikot a mon simi beir,' kian va e ta
rakot o, sien va ta pevien, 'Pare eie die a mon i ruom,' kian va e ta vodovodon tuktuk
sien.
27 Sien va e Natuon mi Ka ta nemei eie ta malan mi kutsukutsuleip ian ta kutsuleip
simi mariu kovuni simi matanias ta rar tsour oit simi matanias ta ros.
28 Ivie mi piripirien bu mei maet gi ta mon en, bu moduram gi ta beit kokouk en.

29 "I murien duis ian bu ra ni vinekikin tsokor,
" 'mi matanias ta rar bungou,
ma mi vura ta kap puits,
bu kaemkaem gi ta kor kovuni simi rangit,
ma man sar ngeisngeis mi mariu gi ta moruor.'

30 "Io, man totourlekier e Natuon mi Ka ta tsorubeit vasvas simi mariu ma bu vuna
enamon kokouk simi kaber gi ta ta. Gi ta pare e Natuon mi Ka ta nemei i popon mi
balbal simi mariu meie ngan mi ngeisngeis ma mi banga matvinavaso.
31 Ma e Raban ta turan ken sar angelo ngan mi tienengen mi tuvuir, ma gi ta kir kakaku
gie ken kulou vivviel e Raban kovuni siba mata mour voveit, kovuni simi tangatson mi
mangmagoso enaenamon, oit simi tangaots ka ie.
32 "Nga por vavakatsep simi sinavien mi ei mi fik. Sien va bu rakarakan va gi tate beit
mangmangeda ma vakaek nge bira, nga telekiran va man vura mi parpar a te vatavatat.
33 Io, sien va nga ta pare ine bu kepineits ta vor ve tsotsorubeit, nga ta telekiran va a
te vatavatat ian mi ra, ma a te tuir i matavanuo.
34 O oeng tuktuk senga, mi kuoluon ine bu ra gi ta kap ngas voto tuir oit ine bu kepineits
kokouk ta tsorubeit.
35 Mi rangit ma mi kaber ta so voto eiekesen kong sar nama ta kap so voto."

Kap ka mei a telekiran mi ra ma mi keipkepide ra
(Marko 13:32-37; Luka 17:26-30,34-36)

36 "Kap ka mei a telekiran venenges ian mi ra o, mi keipkepide ra va ta beit. Bu angelo
simi rangit ma e Natuon buer gi kap telekiran. E Raban kesen mo a telekiran.
37 Sien e Natuon mi Ka va ta beit, ta malan misa ta nga tsorubeit ian sibu ra se Noa.
38 I aron ian bu ra i muan mi tubuik leong, mi kulou gi nga mon ngan mi ngou, a, mi
un, a, mi verei, ma mi vavuo bu natugie, tuir oit simi ra e Noa ta nga rubukien si man
mon.
39 Eiekesen gi kap nga telekiran misa va ta nga beit oit mi tubuik leong a nga nemei
ma a nga sorara gie. Ine arie ta malan simi ra va e Natuon mi Ka va ta beit.

24:15-16 DAN 9:27; DAN 11:31; DAN 12:11 **24:29** ISA 13:10; ISA 34:4

40 Ian simi ra ba ka luo guor ta mon i tau nge tsatsang, e Natuon mi Ka ta kir tsana
mi mei kes seguor, ma mi mei mene ta mon.
41 Ba vevien luo guor ta leik leseik, e Natuon mi Ka ta kir tsana mi mei kes seguor ma
mi mei mene ta mon.
42 "Io, nga ta ngas nenei kalei simi vunan nga kap telekiran venenges manga Nguts va
ta beit.
43 Eiekesen nga ta ngas telekiran ine, sien va e taman mi vonuo a telekiran mi
keipkepide ra mi ka puerpuer va ta beit sien, eie ta pan rorois va mi ka puerpuer ta
kap mang me rubukien si ken vonuo.
44 Io, enga buer nga ta ngas rorois, simi vunan e Natuon mi Ka ta nemei simi keipkepide
ra nga ta vodon va ta kap beit sien.
45 "Ese mi banga petspets sievei ma a ko tuktuk si ken tsientsang? Arie eie man ka
leong ta terie ken baitutuir nia naneie ken sar petspets nge tabarie gie duis sibu kato ra
nia ngou.
46 Mi nires leong ian simi petspets sien va man ka leong ta me beit vorotan va a ngas
tuir si ken baitutuir simi tsientsang.
47 O oeng tuktuk senga. Ine mi ka leong ta terie ine ken petspets nia naneie ken sar
sinsuv kokouk.
48 Eiekesen, sien va ine mi tsaka petspets ta pevien seie kesen nge kia, 'Ta potaram te
mong ka leong ta ba muerengei,'
49 ma samo ta vakaek nge tsatsakie bu turan petspets, ma ta mon ngan mi ngou ma
mi un nge be,
50 io, man ka leong ian mi petspets ta ra nemei si ka ra ta vodon va ta kap beit sien
ma si ka keipkepide ra eie ta kap telekiran.
51 Ma ta me tsetstseik vatsakatie ine mi petspets nge teir meie nge gie bu malamala
ka duis ivie va gi ta so tata nge vengvengio en bu rivogie.

25

Man nama puppuo mi sinangavur kes mi langei vour

1 "Ian simi ra, mi sinavien e Raban nia vuor ta malan mi sinangavur kes mi langei
vour gi ta nga poro kegi sar bember ma gi nga rakot nia suoeie mi ka va ta nga rei vour.
2 Ba vevien vour napaririem ka ie gituo nga be ma ba mene napaririem ka ie gituo
nga sievei.
3 Ba mei gituo ta nga be gituo nga poro mo kegituo sar bember, eiekesen gituo kap nga
por man karasin.
4 Eiekesen ba mei gituo ta nga sievei gituo nga poro kegituo sar bember meie ngan bu
utut a nga vous nge karasin.
5 Mi ka va ta nga rei vour a kap nga beit lalapus ma gi nga mat mumuang nge muang.
6 "Sikati potaram gi nga koupkoup 'Eie te mi ka va ta rei! Nga nemei nge me suoeie!'
7 "Samo mi langei vour kokouk gi nga pan nia vakartie kegi sar bember.
8 Ba mei gituo ta nga be gituo nga oeng segituo ian gituo ta nga sievei, 'Ngatuo terie
segatuo kegatuo ka puk karasin mene, kegatuo sar bember gi te maet.'
9 "Ba vevien gituo ta nga sievei gituo nga kuil nama, 'A kap. Ta masi kap oit segiet
kokouk. Misasien, ngatuo rakot segie gi ta ko verikuil nge lakep ngan mi karasin ma
ngatuo ta ra vovoir.'
10 "Eiekesen i murien gituo ta nga veis nia ra voir karasin, mi ka rei vour a te nga beit.
Ba vevien mene ese gituo ta nga rorois, gituo nga rubukien meie ine mi ka rei vour simi
nginou ni verei. Ma gi nga bokutie mi matavanuo.
11 "I muir sien ba vevien be gituo ta nga nemei, gituo nga virevirei, 'Ka leong! Ka
leong! Tsitsi vara gatuo!'
12 "Eiekesen a nga kuil nama, 'O oeng tuktuk sengatuo. O kap telekira ngatuo!'
13 "Io, nga ta ngas nenei kalei, simi vunan nga kap telekiran mi ra ma mi keipkepide
ra va e Natuon mi Ka ta beit.

Man nama puppuo ba petspets tour
(Luka 19:11-27)

14 "Ma buer mi sinavien e Raban ta vuor a malan mi ka ese ta nga visi veis simi vineis
kuar, a nga kukuo ken ba petspets ma a nga terie ken sar sinsuv i naparimagituo.

15 Simi mei vourvour a nga terie sien bu lut lakep talent mi napaririem, ma simi mei
vuluongan a nga terie sien ba lut lakep talent luo, ma simi mei mene buer a nga terie
sien mi lut lakep talent kes. A nga teir malan ngan ian nia vaotie ken sinavei mi ka
keskes. Samo a nga veis si ken vineis.
16 Mi ka ese ta nga tserie bu lut lakep talent mi napaririem, ian ngas te a nga veis nge
ra tsatsang ngan bu lakep, ma a nga vabatie bu lut lakep talent mi napaririem te buer.
17 Io, ian buer mi mei ta nga tserie ba lut lakep talent luo a nga veis nge ra tsatsang
ngan ma a nga vabatie ba lut lakep talent luo te buer.
18 Eiekesen mi ka ese ta nga tserie mi lut lakep talent kes a nga veis ma a nga ra
tsuopuo mi mat ma a nga muningan ken sar lakep man ka leong.
19 "I murien bu ra palan, man ka leong ian ba petspets a nga muerengei ma a nga me
vereie gituo vasa gituo nga tsatsang venengan ken sar lakep.
20 Mi ka ese ta nga tserie ba lut lakep talent mi napaririem a nga nemei nge pevien,
'Ka leong e nga terie i naparimoung ba lut lakep talent mi napaririem. Pare! O te buer
vabatie ba lut lakep talent mi napaririem mene te buer.'
21 "Man ka leong a nga kuil nama, 'Mi banga tsientsang, evoi mi banga petspets ma e
ko tuktuk si ke tsientsang! E te nga ko tuktuk si ke tsientsang siba kepineits kap vovo.
O ta terie no va e ta kovan bu kepineits palan. Nemei nge me suv si ken nires ma ka
leong!'
22 "Mi ka ese ta nga tserie ba lut lakep talent luo a nga nemei buer nge pevien, 'Ka
leong, e nga terie i naparimoung ba lut lakep talent luo. Pare, o te buer vabatie ba lut
lakep talent luo mene te buer.'
23 "Man ka leong a nga kuil nama, 'Mi banga tsientsang, evoi mi banga petspets ma e
ko tuktuk si ke tsientsang! E te nga ko tuktuk si ke tsientsang siba kepineits kap vovo.
O ta terie no va e ta kovan bu kepineits palan. Nemei nge me suv si ken nires ma ka
leong!'
24 "Samo ian mi petspets ese ta nga tserie mi lut lakep talent kes a nga nemei nge
pevien, 'Ka leong. O nga telekiran va evoi mi ka kov ngeisngeis. E ko por nginonginou
ivie e ta kap nga tsutsuor en ma e ko sere kakakuon ivie e ta kap nga riv pei en.
25 Io, o nga motou ma o nga veis nge ra muningan ke lut lakep talent simi kaber. Pare,
ine arie ke lut lakep talent e ta nga terie seou.'
26 "Man ka leong a nga kuil nama, 'Evoi mi tsaka petspets mat maermaer! Io, e
telekiran va o ko por nginonginou ivie o ta kap nga tsutsuran ma o ko sere kakakuon
ivie eou o ta kap nga riv pei en.
27 Io, a nga kalei beitsak sien va e nga poro kong sar lakep nge ra terie simi vonuo
teteir lakep va gi ta nga ra tsatsang ngan, terengien sien va o ta muerengei, o ta mang
suvuon kavo lakep mene i popon kong sar lakep.
28 " 'Nga por tsana mi lut lakep talent sien nge terie seie ian ta suvuon bu lut lakep
talent mi sinangavur kes.'
29 Segie ese gi ta suvuon, e Raban ta buer teteir i popon ma gi ta suvuon ta palan
beitsak, eiekesen segie ese gi ta kap suvuon, misasien va ka puk lili gi ta suvuon, e
Raban ta por tsana segie.
30 'Nga ta tomeke vorotsoro ine mi petspets mat maermaer simi ngingi e kinagie, ivie
va ta tata nge vengvengio en bu rivon.'

Mi sipsip ma mi meme

31 "Sien va e Natuon mi Ka va ta nemei ngan man matvinavaso meie bu angelo kokouk,
eie ta mogos i popon ken mogomogos ni Nguts meie man matvinavaso.
32 Bu vuna enamon kokouk gi ta kir kakaku gie beit i matan, ma ta vierta gie malan
mi ka nennei sipsip ta viertan bu sipsip sorvekenan bu meme.
33 Eie ta pot terie bu sipsip si ken riem suv ma bu meme si ken riem kieir.
34 "Samo mi kovakova ka leong ta oeng segie si ken riem suv, 'Nga nemei, enga ese
e Tamoung ta vatamase nga. Nga me suvuon kenga vavatamaes si ken mangmagoso
Nguts e Raban ian e Raban ta nga rorois ngan va senga vakaek te simi vinagoso.
35 O nga vitor ma nga nga tabarie iou. Ma o nga moruo ma nga nga vuvunumie iou.
Ma o nga mala kibang ma nga nga marangata iou si kenga sar vonuo.
36 O nga pinat surie lavlav ma nga nga vosonie iou. Ma o nga morouk ma nga nga
naneie iou. Ma o nga mon simi vona vinatoreis ma nga nga nemei nia me iro iou.'

25:15 talent - mi namani Grik ma man putu ine mi lakep a oit mi voirvoir mi ka tsatsang ta poro sibu avareit mi sinangavur kes ma mi napaririem i popon.

37 “Samo bu ka gi ta duis i matan e Raban, gi ta kuil nama sien, ‘Mi Nguts, sisa gei nga
pare no e nga vitor ma gei nga tabarie no, o, sien e ta nga moruo ma gei nga vuvunumie
no?
38 Sisa gei nga pare no va e nga malan mi kibang ma gei nga marangata no si kegei
sar vonuo, o, e nga pinat suri lavlav ma gei nga vosonie no?
39 Sisa gei nga pare no e nga morouk, o, e nga mon i aron mi vona vinatoreis ma gei
nga ra iro no?’
40 “Mi kovakova ka leong ta kuil nama, ‘O oeng tuktuk senga, mi sana kepineits e ta
nga tsana si ka meinmenien ine bu kasiung kap asna, e te nga tsana seou.’
41 “Samo ta oeng segie ian si ken bieng kieir. ‘Nga tsupek sorvekena iou. Enga e Raban
a te nga oeng subira nga. Nga rakot simi leing ta kap man ka votovoto nian e Satan ma
ken sar angelo.
42 O nga vitor eiekesen nga kap nga tabarie iou. O nga moruo eiekesen nga kap nga
vuvunumie iou.
43 O nga mala kibang eiekesen nga kap nga marangata iou si kenga sar vonuo. O nga
morouk nge mon i aron mi vona vinatoreis eiekesen nga kap nga naneie iou.’
44 “Ma egie gi ta kuil nama, ‘Mi Nguts, sisa gei nga pare no e nga vitor, o, moruo, o,
mala kibang, o, pinat suri lavlav, o, morouk, o, mon simi vona vinatoreis, ma gei kap
nga kulie no?’
45 “Eie ta kuil nama, ‘O oeng tuktuk senga, mi sana kepineits nga ta kap nga tsana si
ka meinmenien ine bu kasiung kap asna, nga kap nga tsana seou.’
46 “Samo, gi ta rakot simi vinatoreis kap man ka votovoto, eiekesen bu ka gi ta duis i
matan e Raban, gi ta rakot simi tino rovoriu.”

26

Gi nga roev nia kenvamate e Iesu
(Marko 14:1,2; Luka 22:1,2; Ioanes 11:45-53)

1 I murien e Iesu tate nga vokokotie ine bu kepineits kokouk, a nga oeng si ken sar
madar tovtov.
2 “Malan nga tate telekiran, mi Nginu Pasova ba ra luo mo a te kitipan. Ian simi ra gi
ta terie e Natuon mi Ka va gi ta vetekiuo simi koitskoits.”
3 Samo bu prist leong ma bu muomuo simi kulou gi nga beit kouk i mararan ken vonuo
e Kaiapas mi kovan bu prist,
4 ma gi nga roev nia raok menentan nge kenvamate e Iesu.
5 Gi nga pevien, “Eiekesen giet ta kap tsana i aron mi nginou. Mi kulou gi ta masi
tsuokvakake ka tseng.”

Mi vevien a nga soan mi da sosong i kovan e Iesu
(Marko 14:3-9; Ioanes 12:1-8)

6 E Iesu a nga mon i Betani i aron ken vonuo e Simon ese ta nga suvuon mi mienarouk
lepra muomuo.
7 Sien e Iesu ta nga mogos i bingan mi tsur ngongou, mi vevien a nga nemei sien ngan
mi utut vout ta nga vous ngan mi da sosong ivie man voirvoir ta nga vaen ma a nga
soan i kovan.
8 Sien bu madar tovtov gi ta nga pare ine, gi nga petseir, ma gi nga virei, “Surie misa
ine mi vevien ta soe tuvuon ngan ine mi da sosong?”
9 Ine mi da sosong, a oit nia verikuil ngan nge lakep palan ma ian mi lakep ta oit nia
kulie bu sinaortsak.
10 E Iesu a nga telekiran mi sana gi ta nga vokokotie, ma a nga oeng segie, “Surie misa
nga ta nama palan ngan ine mi vevien? Eie a tsana mi banga kepineits seou.
11 Bu sinaortsak gi ta mon meie nga sibu ra kokouk, eiekesen eou o ta kap mon meie
nga sibu ra kokouk.
12 Sien ta soan ine mi da sosong i kurikuriung, a te tsana nia rorrois ngan mi
piripiriung nian kong mintur simi monmon.
13 O oeng tuktuk senga, simi sana korot simi mangmagoso enaenamon gi ta vavatei
ngan mi Banga Vinavatei, mi sana kepineits ine mi vevien ta tsana gi ta vavatei ngan
buer nia vodonomie ngan eie.”

E Iudas a nga roev terie e Iesu
(Marko 14:10,11; Luka 22:3-6)

14 Samo mi meinmenien mi sinangavur kes ma luo bu madar tovtov, mi asan e Iudas
Iskariot, a nga rakot sibu prist leong,

15 ma a nga vereie gie, “Misa nga res nia terie seou sien va o ta roev terie e Iesu i
naparimanga?” Io, gi nga aes terie sien ba sinangavur tour bu silva lakep.
16 Vakaek te ian, e Iudas a nga dedeng ngan ka kientsep nia roev terie e Iesu i rimagie.

E Iesu a nga nganie mi Nginou nian mi Pasova
(Marko 14:12-21; Luka 22:7-13,21-23; Ioanes 13:21-30)

17 Simi ra vourvour simi nginou nian mi Tsoik kap ka iis sien, bu madar tovtov gi nga
nemei se Iesu nge vereie, “Ivie e lalaron va gei ta rorois ngan en mi Nginou nian mi
Pasova va e ta ra nganie?”
18 E Iesu a nga kuil nama, “Nga rubukien simi taon nge rakot simi ka ma nga ta oeng
sien, ‘Mi vavvasengei a pevien; Kong keipkepide ra a te vatavatat. O ta barabaramatan
mi Nginu Pasova meie kong sar madar tovtov si ke vonuo.’ ”
19 Io, bu madar tovtov gi nga tsana malan e Iesu ta nga oeng segie ma gi nga ra tsang
rorois ngan mi Nginu Pasova en.
20 Sien tate nga reivreiv seserigo, e Iesu ma mi sinangavur kes ma luo ken sar madar
tovtov gi nga mogos viririsie mi tsur ngongou.
21 Ma sien gi tate nga vakaek nge ngou, a nga pevien, “O oeng tuktuk senga, ka mei
senga ta roev terie iou simi matakorot.”
22 Gi nga mesirik ma gi nga vakaek nge virei vovokes rakot se Iesu, “A tuktuk, kap va
eou, va gerek, mi Nguts?”
23 E Iesu a nga kuil nama, “Mi mei ese ta tsonga mi poko tsoik meie iou i aron mi koi
ngongou, arie eie ta roev terie iou simi matakorot.
24 E Natuon mi Ka ta mesei malan mo mi Pakpak Leong ta vakokoit surie. Eiekesen,
mi tsienakor leong ian simi ka ese ta roev terie iou simi matakorot! A kalei sien va gi
kap nga kava.”
25 Samo e Iudas ese ta nga roev terie a nga pevien, “A tuktuk, kap va eou, va gerek,
Vavvasengei?”
E Iesu a nga kuil nama, “Io, arie evoi mo.”
26 Sien gi ta nga vor ve ngongou, e Iesu a nga poro mi tsoik, ma a nga vuot kalei nge
potakie nge terie si ken sar madar tovtov ma a nga pevien, “Nga poro nge nganie. Ine
arie mi piripiriung.”
27 Samo a nga poro mi koi unun ma a nga vuot kalei se Raban ma a nga terie segie
nge pevien, “Nga un sien ine, enga kokouk.
28 Ine arie mi daroung simi kinubuits ian ta tamasoei nian bu mei palan nia vodon
rivie kegi sar sinavei tsokor.
29 O oeng senga, o ta kap ba buer unumie mi dangi vuavua vain vakaek ine oit ian
simi ra va o ta so unumie mi dangi vuavua vain vour meie nga i aron ken mangmagoso
Nguts e Tamoung.”
30 Sien gi tate nga keveir vaton mi paka rengeir gi nga veis rovotsour rakot simi pout
i Oliv.

E Iesu a nga peterie va e Petro ta nga vamoie
(Marko 14:27-31; Luka 22:31-34; Ioanes 13:36-38)

31 E Iesu a nga pevien segie, “Enga kokouk nga ta kor si kenga sar vienviendon surie
iou, surie mi Pakpak Leong a pevien ne,

“ ‘O ta keda mi ka nennei sipsip,
ma bu sipsip gi ta vi vepitsitsei.’

32 Eiekesen i murien va o ta to muerengei simi miensei, o ta muo senga rakot i Galili.”
33 E Petro a nga oeng ngeisngeis, “Misasien va egie kokouk gi ta murien veie no, eou
kap.”
34 E Iesu a nga oeng sien, “O oeng tuktuk sevoi. Ine sikati i muan va mi to ta kurkuku,
e ta so vamoie iou votour.”
35 Eiekesen e Petro a nga oeng ngeisngeis sien, “Misasien va o ta mesei meie no, o ta
kap oit nia vamoie no.” Ma bu madar tovtov kokouk gi nga vakokoit malan buer.

E Iesu a nga no i Getsemane
(Marko 14:32-42; Luka 22:39-46)

36 Samo e Iesu a nga veis meie ken sar madar tovtov rakot simi korot gi vuotongie va
i Getsemane, ma a nga oeng segie, “Nga mogos en ne. O ta rakot en nikot nge ra no.”

26:31 ZEC 13:7

37 A nga kerie e Petro ma ba natuon e Sebedi meie. Ma a nga rongmetsikien mi aor
tsak leong ma mi putu.
38 Samo a nga oeng segituo, “Mi aroung a vous ngan mi aor tsak ma a te vatvatta
kenvamate iou. Ngatuo ta mon en ne nge nenei meie iou.”
39 E Iesu a nga veis rakot i pek lili ma a nga tsibour matan i keim simi kaber ma a nga
no, “Tama, sien va a oit, por tsana seou ine mi koi simi vinekikin. Eiekesen, vemusurie
ke lalaron ma a kap va kong lalaron.”
40 Samo a nga muerengei rakot si ken ba madar tovtov ma a nga vorota gituo sien
gituo tate nga muang, ma a nga vosuoreie e Petro, “Vasa, ngatuo kap oit nia pan nge
nenei meie iou ka aua kes?
41 Ngatuo ta pan nge no, terengien ngatuo ta kap mang kor simi konokonon. Mi
moromoruo a pets, eiekesen mi pirpir a kap suvu ngeisngeis.”
42 E Iesu a nga veis sorvekena gituo te buer mi keipkepide ra a luongan, ma a nga ra
no, “Tama, sien va e kap oit nia por tsana seou ine mi koi, ma sien va o ta ngas un sien,
a kalei, tsatsang vemusurie ke lalaron.”
43 Ma a te buer nga me vorota gituo sien gituo ta nga muang simi vunan bu
katsomatagituo a nga putu.
44 Io, a nga sorvekena gituo te buer ma a nga veis nge ra no mi keipkepide ra a
tourngan. A nga no vemusurie mo malan ken nono vourvour ta nga vuotongie.
45 Samo a nga muerengei rakot si ken ba madar tovtov ma a nga oeng segituo, “Vasa,
ngatuo ngas vor ve mumuang nge maes? Ngatuo dedeng, mi keipkepide ra a te vatavatat,
ma e Natuon mi Ka gi tate roev terie i napariman bu ka tsokor.
46 Nga tamtuir! Giet tate ra. Eie te mi ka va ta roev terie iou simi matakorot!”

Gi nga rakopie e Iesu
(Marko 14:43-50; Luka 22:47-53; Ioanes 18:3-12)

47 Sien ta ngas nga vor ve vakvakokoit, e Iudas mi meinmenien mi sinangavur kes ma
luo bu madar tovtov a nga beit. Mi kulou palan gi nga nomeie ma gi nga sorokie kegi
sar kuor ma bu bam. Bu prist leong ma bu muomuo simi kulou gi nga tura gie.
48 Io, ine mi ka ni roev terie e Iesu a nga rove mi totourkilal meie gie ven ne, “Mi mei
ese o ta so ngungurie, arie eie mi ka. Nga ta rakopie.”
49 E Iudas a nga lalapus rakot se Iesu ma a nga pevien, “Mi kati, Vavvasengei!” Ma a
nga ngungurie.
50 E Iesu a nga oeng sien, “Palapala, tsana misa e ta me visi tsana.” Samo gi nga nemei
nge rakopie e Iesu nge visie.
51 Sien gi tate nga tsang malan ngan ine, mi mene segie ese gi ta nga mon meie e Iesu
a nga te vorotsoruo ken kuor ma a nga tseir rivie mi tateringan ken petspets mi kovan
bu prist.
52 E Iesu a nga oeng sien, “Teir muerngan ke kuor si man sovsov, simi vunan egie
kokouk ese mune gi ta ken nge kuor, gi ta kenvamate gie ngan mi kuor.
53 Vasa, e vodon va o kap oit nia kukuo e Tamoung ma ine ngas te ta turan mi
sinangavur kes ma luo bu gargar leong sibu angelo simi minakiur?
54 Eiekesen vasa ta oit nia tsorubeit tuktuk ven mi nama simi Pakpak Leong ian ta
pevien va ta ngas tsorubeit malan ne?”
55 Samo a nga oeng simi kulou, “Vasa, nga kia va eou mi ka kenken? Arie mi vunan
nga te nemei ngan bu kuor ma bu bam nia me rakopie iou? Sibu ra kokouk o nga mogos
i mararan mi Vona rengeir leong nge vavasengei ma nga kap nga rakopie iou.
56 Eiekesen ine bu kepineits a tsorubeit nia vaotie bu vinavataor sibu propet.” Samo
ken sar madar tovtov kokouk gi nga murien veie nge vi.

E Iesu a nga tuir i matan mi Sanedrin
(Marko 14:53-65; Luka 22:54,55,63-71; Ioanes 18:13,14,19-24)

57 Egie ese gi ta nga rakopie e Iesu gi nga kerie rakot se Kaiapas, mi kovan bu prist.
Ian en bu vavasengei simi vinuor ma bu muomuo simi kulou gi te nga oir kouk en.
58 Eiekesen e Petro a nga vor vevemuir oit te i mararan ken vonuo mi kovan bu prist,
ma a nga rubukien nge mogos meie mi kulou nennei va ta nga pare misa va ta nga
tsorubeit.
59 Bu prist leong ma bu Sanedrin kokouk gi nga nesie man kavo nama binit e Iesu,
terengien va gi ta mang nga kenvamate.
60 Eiekesen gi kap nga vorotan kavo nama, misasien palan gi ta nga rovotsour nge
vokokotie bu nama binit.
I muir, ba mei luo guor nga rovotsour,

61 ma guor nga pevien, “Ine mi ka a pevien, ‘O oit nia vatsarerie ine ken vona rengeir
e Raban, ma o ta tsang muerngan i aron ba ra tour.’ ”
62 Samo mi kovan bu prist a nga tamtuir ma a nga vereie e Iesu, “Vasa, e ta kap kulie
ka nama? Mi sana suada nama ine, ine ba ka guor vepitsie nge no?”
63 Eiekesen e Iesu a kap nga vokokotie ka nama.
Mi kovan bu prist a nga oeng sien, “O oeng sevoi ngan mi ngesengesien e Raban ta
tino. Pengan segei sien va a tuktuk va evoi mi Messia, e Natuon e Raban.”
64 E Iesu a nga kuil nama sien, “A malan ian e tate pengan. Eiekesen o oeng senga
kokouk, vevemuir, nga ta pare e Natuon mi Ka ta mogos si ken riem suv eie ese ta
ngeisngeis rovoriu ma ta nemei i popon mi balbal simi rangit.”
65 Samo mi kovan bu prist a nga derikie ken lavlav ma a nga pevien, “Eie a te oeng
balapoik ngan e Raban! Surie misa nga tate buer lalaron kavo nama mene? Nga pare,
ine nga te rongomie mi namani oeng balapoik ngan e Raban.”
66 “Vasa nga vodon ven?”
Gi nga kuil nama, “Eie ta ngas maet.”
67 Samo gi nga ebisie mi matan. Ma gi nga tutuo ngan bu rimagie. Bu mei mene gi
nga pantsie,
68 ma gi nga pevien, “Pengan segei, Messia! Ese a tutuo no?”

E Petro a nga vamoie e Iesu
(Marko 14:66-72; Luka 22:56-62; Ioanes 18:15-18,25-27)

69 Ian simi keipkepide ra, e Petro a nga mogos i mararan ken vonuo mi kovan bu prist
ma mi vevien petspets a nga nemei sien ma a nga pevien, “Evoi buer e nga ko nomeie
e Iesu kovuni i Galili.”
70 Eiekesen e Petro a nga vamoi i matagie kokouk nge pevien, “O kap telekiran misa e
pengan.”
71 Samo a nga veis rovotsour simi rumrubukien. Ian en mi vevien petspets mene a te
buer nga pare ma a nga oeng segie gi ta nga mon ian en, “Ine mi ka, a nga ko nomeie e
Iesu kovuni i Nasaret.”
72 E Petro a te buer nga vamoi nge vakavakariem, “O kap telekiran ian mi ka!”
73 Samo a kap nga potaram, egie ian gi ta nga tuir kouk gi nga nemei se Petro ma gi
nga pevien, “A tuktuk, evoi mi meinmenigie, simi vunan mi ina a vasanga no.”
74 Samo a nga vakaek nge vakavakariem ngan e Raban i matagie, “O kap telekiran ian
mi ka!”
Ma ian ngas te, mi to a nga kurkuku.
75 Samo e Petro a nga vodonomie ken nama e Iesu ta nga vokokotie malan ne, “I muan
mi to va ta kurkuku, e ta so vamoie iou votour.” Ma e Petro a nga rovotsour ma a nga
ta beitsak.

27

E Iudas a nga lilio
(Marko 15:1; Luka 23:1,2; Ioanes 18:28-32)

1 Tsourvovo mokuopkuop, bu prist leong ma bu muomuo simi kulou gi nga beit simi
vienviendon kes va e Iesu ta ngas nga maet.
2 Gi nga visie ba riman nge kir rakot ngan ma gi nga terie i napariman e Pilato mi
gavana.
3 Sien e Iudas, ese ta nga roev terie ta nga pare va gi te nga votorosie e Iesu, a nga
maduo ma a nga teir muerngan ian ba sinangavur tour bu silva lakep sibu prist leong
ma bu muomuo.
4 Ma a nga pevien, “O te tsana mi sinavei tsokor, simi vunan o te roev terie mi ka kap
ken ka tsienakor.”
Ma gi nga kuil nama, “Kap kegei ka korot ba buer sien. Ian, sevoi ke baitutuir en te.”
5 Io, e Iudas a nga tomeke vurukude bu lakep simi Vona rengeir leong. Ma a nga veis
nge ra lilio.
6 Mi meinmenien bu prist leong a nga tsuokopie ine bu lakep ma a nga pevien, “Ine
bu lakep mi dar a mon sien ma a kap duis simi vinuor va giet ta terie simi korot teteir
lakep simi Vona rengeir leong.”
7 Io, gi nga beit simi vienviendon nia poro ine bu lakep nge vorie ngan mi poko kaber
simi ka tsangtsang koi pier va ine mi poko kaber ta nga tsorubeit mi puppuon sibu
kibang.
8 Arie mi vunan gi nga vuotongie ngan va ‘mi Pier simi Dar’ oit te ine sibu ra.

9 Io, misa e Ieremia mi propet ta nga vokokotie a nga tsorubeit tuktuk. A nga pevien,
“Gi nga poro ba sinangavur tour bu silva lakep ian mi kulou i Israel gi ta nga sunurie
nia vovoir ngan.
10 Ma gi nga vorie ngan mi poko kaber simi ka tsangtsang koi pier, malan mi Nguts ta
nga oeng seou.”

E Iesu a nga tuir i matan e Pilato
(Marko 15:2-5; Luka 23:3-5; Ioanes 18:33-38)

11 E Iesu a nga tuir i matan e Pilato ma e Pilato a nga vosuoreie, “Arie evoi mi kovakova
ka leong sibu Iuda?”
E Iesu a nga kuil nama, “A malan e tate vuotongie.”
12 Sien bu prist leong ma bu muomuo gi ta nga vepitsie nge nama, a kap nga vuotongie
ka nama.
13 Samo e Pilato a nga vosuoreie, “Vasa, e kap rongomie ine bu kepineits gi ta vepitsie
no ngan?”
14 Eiekesen e Iesu a kap nga kulie ka nama surie bu kepineits gi ta nga vepitsie ngan.
Ma mi muomuo a nga kudier beitsak.
15 Sibu Nginu Pasova kokouk, mi gavana a ko ruom rivie ka mei tsatsang vinatoreis
vemusurie kegi lalaron mi kulou.
16 Ian sibu ra mi ka tsokor a nga mon simi vona vinatoreis, mi asan e Barabas.
17 Io, sien mi kulou gi tate nga me beit kouk, e Pilato a nga vosuoreie gie, “Ese mei
nga lalaron va o ta ruom rivie terie senga? E Barabas o, e Iesu ese gi ta vuotongie va mi
Messia?”
18 A nga telekiran va gi nga terie e Iesu i napariman simi vunan gi nga ngungutsuo si
ken tsientsang.
19 Sien e Pilato ta nga vor ve mogomogos simi mogomogos ni vuor, ken vevien a nga
turan ine mi nama rakot sien, “Kian va e ta tsana ka kepineits ine simi ka ian ta duis
i matan e Raban, simi vunan sikati o berevan ine mi ka, ma ine mi binorea a tsang
vatsakatie iou.”
20 Eiekesen bu prist leong ma bu muomuo simi kulou gi nga oeng ka i aron mi kulou
va gi ta nga nongie va ta nga ruom rivie e Barabas eiekesen e Iesu va ta nga sunuir terie
simi miensei.
21 E Pilato a nga virei, “Ese seguor ine nga lalaron va o ta ruom rivie terie senga?”
Gi nga kuil nama, “E Barabas.”
22 E Pilato a buer nga virei, “Ma misa o ta tsana se Iesu ese gi ta vuotongie va mi
Messia?”
Egie kokouk gi nga kuil nama, “Vetekiuo simi koitskoits!”
23 E Pilato a nga virei, “Surie misa? Mi sana tsaka sinavei a nga tsana?”
Eiekesen gi nga koup ngeisngeis, “Vetekiuo simi koitskoits!”
24 Sien e Pilato tate nga deng kielala va a kap nga oit nia tsang vaotie ka kepineits, ma
mi tseng leong a te nga lalaro tamtuir, a nga poro mi da ma a nga vavano ba riman i
matagie kokouk nge pevien, “O ketseketseng simi daran ine mi ka. Kenga baitutuir en
te!”
25 Ma egie kokouk gi nga kuil nama, “E ta ngas sunuir va mi daran ta kor i popogei
ma bu natugei!”
26 Samo a nga ruom rivie e Barabas terie segie. Eiekesen a nga tuturei ma gi nga
beilbeiltsie e Iesu. Ma a nga terie va gi ta nga ra vetekiuo simi koitskoits.

Mi kulou ni minakiur gi nga vavangiets ngan e Iesu
(Marko 15:16-20; Ioanes 19:2,3)

27 Samo ken sar ka ni minakiur mi gavana gi nga kir rubukien ngan e Iesu si ken
vonuo mi gavana gi ta vuotongie ngan mi Praetorium. Ma gi nga kukuo mi gargar kulou
simi minakiur kokouk ma gi nga tuir viririsie.
28 Gi nga tsion rivie man sar tsetstseik nge vavatsekie ngan mi lavlav dav.
29 Ma gi nga ruonie man kovage ngan bu suo tsotso ma gi nga vavatsekie ngan mi
kovan. Gi nga poro mi poko ei nge terie i riman ma gi nga sege pukupukukaek i matan
nge vavangiets ngan. Ma gi nga pevien, “E ta tino kuar, kovakova ka leong sibu Iuda!”
30 Gi nga ebisie, ma gi nga poro mi poko ei nge nisnis ka i kovan.
31 I murien gi tate nga vavangiets vaton, gi nga tsang rivie mi lavlav dav sien ma gi
nga vavatsekie ngan man sar tsetstseik kesen. Samo gi nga kir varakoto nia ra vetekiuo
simi koitskoits.

27:10 ZEC 11:12,13; JER 19:1-13; JER 32:6-9

Gi nga vetekiuo e Iesu simi koitskoits
(Marko 15:21-32; Luka 23:26-43; Ioanes 19:17-27)

32 Sien gi ta nga vor ve veisveis rovotsour simi taon, gi nga suoeie mi kangi Kurene
mi asan e Simon ma gi nga votsuoke nia sorokie mi koitskoits.
33 Gi nga beit simi korot gi ta vuotongie ngan i Golgota (man vuevue va, 'Mi Korot simi
Paptikov').
34 Ian en, gi nga terie se Iesu mi dangi vain gi ta nga gula meie ngan mi da bo va ta
nga unumie, eiekesen i murien ta nga daem pare, a nga mereis nia unumie.
35 I murien gi tate nga vetekiuo simi koitskoits, gi nga paluo satu nia potakie man sar
tsetstseik i kotubugie.
36 Ma gi nga mogos nge moun ngan e Iesu.
37 Simi napa ei i kovan mi koitskoits gi nga vataro ian mi nama gi ta nga vuortie surie
ngan, 'Ine e Iesu, magi Kovakova ka leong bu Iuda.'
38 Ba ka puerpuer luo buer gi nga vetekiuo siba koitskoits i bingan e Iesu, mi mei kes
si ken bieng suv ma mi mei mene si ken bieng kieir.
39 Egie ese gi ta nga veis rov riu gi nga erire kov nge oeng balapoik ngan,
40 ma gi nga pevien, "E nga pevien va e ta vatsarerie mi Vona rengeir leong nge voturie
te buer siba ra tour. Maga, sien va evoi e Natuon e Raban, vatoa no kese nge tsour simi
koitskoits!"
41 Simi sinavei kes mo bu prist leong, ma bu vavvasengei sibu vinuor, ma bu muomuo
simi kulou gi nga oeng balapoik ngan, ma gi nga pevien,
42 "A nga vatoa bu mei mene, eiekesen a kap oit nia vatoa eie kesen! Eie mi kovakova
ka leong sibu Israel! Nga ta sangan, ta tsour simi koitskoits va giet ta mang vodovodon
tuktuk sien.
43 Eie a vodovodon tuktuk se Raban! Nga ta sangan e Raban ta vatoa sien va ta lalaron,
simi vunan a nga pevien va eie e Natuon e Raban."
44 Ian ba ka puerpuer gi ta nga vetekiuo guor siba koitskoits i bingan e Iesu, guor nga
oeng balapoik ngan buer.

Ken miensei e Iesu
(Marko 15:33-41; Luka 23:44-49; Ioanes 19:28-30)

45 Vakaek sisiat potaram beit simi 3 kilok sireivreiv, mi ngingi leong a nga kuva mi
enamon kokouk.
46 Vatvatta mi 3 kilok sireivreiv, e Iesu a nga koup leong, "Eloi, Eloi, lama sabaktani?"
Man vuevue va, "Mong Raban, mong Raban, surie misa e tate murien veie iou?"
47 Sien bu mei segie gi ta nga tuir vatavatat nge rongomie ine, gi nga pevien, "Nga
rorong, eie a kukuo e Eliia."
48 Io, ian ngas te, mi mei segie a nga soer rakot nge ra vosuvie mi kukui kovuni i rou
simi dangi vain monour, ma a nga rorotsie simi poko ei nge vutuirse terie se Iesu va ta
nga un.
49 Mi kulou kokouk gi nga pevien, "Kian be! Giet ta be pare va e Eliia ta nemei nge
me vatoa."
50 Ma e Iesu a te buer nga koup leong ma a nga tsupuk rivie mi Morumoruan.
51 Ian ngas te simi keipkepide ra, mi baba gi ta nga tsana ngan mi lavlav leong nia
bangie kitipan mi Korot Tamat Rovoriu simi Vona rengeir leong a nga kedeir napaluo
kovuni i kur beit i keim. Mi kaber a nga oen ma bu vunavout gi nga kapot.
52 Bu monmon gi nga katsep ma bu piripirien palan mi kuoluon e Raban gi tate nga
maet gi nga to muerengei.
53 Gi nga rovotsour sibu monmon. Ma i murien e Iesu tate nga to muerengei, gi nga
rubukien simi taon tamat ma gi nga beit vasvas sibu mei palan.
54 Mi kulou ni minakiur ma magi muomuo gi ta nga naneie e Iesu, gi nga pare mi oen
ma ian bu kepineits kokouk ta nga tsorubeit. Io, gi nga kudier beitsak nge pevien, "A
tuktuk te, ine mi ka eie e Natuon e Raban!"
55 Palan mi langei gi nga mon, gi nga tuir i pek nge dedeng. Ine mi langei gi nga
vemusurie e Iesu kovuni i Galili nia kulie si ken sar pinat.
56 E Maria kovuni i Magadala, e Maria e kinan e Iakobo ma e Iosep, ma e kinan ba
natuon e Sebedi, gi nga mon i kotubuon ine mi langei.

Gi nga puonongie e Iesu
(Marko 15:42-47; Luka 23:50-56; Ioanes 19:38-42)

27:35 PSA 22:18 **27:46** PSA 22:1

57 Sien tate nga reivreiv seserigo, mi ka suvuram kovuni i Arimatea a nga nemei, mi
asan e Iosep. Eie buer a nga vodovodon tuktuk se Iesu.
58 A nga rakot se Pilato ma a nga ra vosuoreie ngan mi piripirien e Iesu. Io, e Pilato a
nga tuturei va gi ta nga poro mi piripirien nge terie sien.
59 E Iosep a nga poro mi piripirien nge ovutie ngan mi lavlav puneits vour.
60 Ma a nga ra vuturungie i aron ken tetteir vour ta nga kole simi vunavout. Ma a nga
vuvuil kitipan mi monmon ngan mi vunavout leong nge veis.
61 E Maria kovuni i Magadala ma e Maria ka ie, guor nga mogos matan veie ine mi
monmon.

Mi kulou ni minakiur gi ta nga naneie mi monmon

62 Simi ra vemusurie, eie mi Rangi Minaes, bu prist leong ma bu Parisaio gi nga rakot
se Pilato, ma gi nga pevien,
63 "Ka leong, gei vodonomie ken nama ine mi nguts bitbit. Sien ta ngas nga to, a nga
pevien, 'Simi ra a tourngan o ta to muerengei.'
64 Io, e ta ngas terie ka nama ngeisngeis va gi ta naneie vakalaie mi monmon oit simi
ra a tourngan, surie ken sar madar tovtov gi ta masi nemei nge me pure mi piripirien
nge bitie bu mei va a te to muerengei. Ine mi binit vevemuir ta tsokor rio mi binit
vourvour."
65 E Pilato a nga kuil nama, "Nga ta kerie kavo ka ni minakiur nia ra nenei, ma nga
ta rakot nge ra biritie vakalaie ine mi monmon malan nga ta telekiran."
66 Io, gi nga rakot nge ra terie mi golgol mi asan e Pilato ta nga mon sien. Ma i muir,
gi nga voturie ba ka ni nenei.

28

E Iesu a nga to muerengei simi miensei
(Marko 16:1-10; Luka 24:1-12; Ioanes 20:1-10)

1 I murien mi Rangi Minaes sibu Iuda, tsourvovo mokuopkuop simi ra vourvour simi
wik, e Maria kovuni i Magadala ma e Maria ka ie, guor nga rakot nia ra dengarie mi
monmon.
2 Ian simi keipkepide ra mi oen leong a nga beit simi vunan ken angelo mi Nguts a nga
tsourpeuk kovuni simi rangit ma a nga rakot simi monmon nge vuvuil rivie mi vunavout
ma a nga mogos i popon.
3 Ken baidendeng a nga malan mi kutsukutsuleip ma man sar tsetstseik a nga puneits
malan mi busobuso naov.
4 Mi kulou ni minakiur gi ta nga naneie mi monmon gi nga motou beitsak ma a nga
sigosigong bu arogie ma gi te nga malan bu ka maet.
5 Mi angelo a nga oeng siba vevien, "Kian va ngado ta motou. O telekiran va ngado
nesie e Iesu ese gi ta nga vetekiuo simi koitskoits.
6 Eie a kap mon en ne, a te to muerengei, malan mo ta nga vokokotie. Ngado nemei
nge me pare mi korot ivie ta nga mutur en.
7 Ngado ta muerengei lalapus nge ra pengan si ken sar madar tovtov va a te to
muerengei simi miensei ma a te muo rakot i Galili. Ian en nga ta so pare. Ngado ta
vodonomie misa o tate pengan sengado."
8 Io, ba vevien guor nga lalapus sorvekenan mi monmon. Guor nga motou eiekesen bu
aroguor a nga vous ngan mi nires, ma guor nga soer nia ra pengan sibu madar tovtov.
9 Puk lalapus mo, e Iesu a nga beit seguor ma a nga pevien, "Mi vovo kalei," guor nga
nemei sien ma guor nga rakopie ba kamen nge rengeir rakot sien.
10 Samo e Iesu a nga oeng seguor, "Ngado ta kap motou. Ngado rakot sibu kasiung nge
ra oeng segie va gi ta rakot i Galili. Ian en gi ta so pare iou."

Kegi vinavatei mi kulou ni minakiur

11 Sien ba vevien guor ta ngas nga vor ve veisveis muerengei, bu mei simi kulou ni
minakiur gi ta nga naneie mi monmon, gi nga rubukien simi taon nge ra pengan sibu
prist leong bu kepineits kokouk ta nga tsorubeit.
12 Bu prist leong gi te nga vakokoit meie bu muomuo leong ma gi nga rove va gi ta
nga terie bu lakep palan simi kulou ni minakiur,
13 ma gi ta nga oeng segie, "Nga ta ngas pevien ne, 'Ken sar madar tovtov gi nga nemei
sikati nge me pure mi piripirien sien gei ta nga muang.'
14 Sien va ine mi nama ta ra beit simi gavana, egei gei ta ba ra vuduis nama meie nia
piknge nga simi tsienakor."

15 Io, mi kulou ni minakiur gi nga poro bu lakep ma gi nga tsana malan ngan gi ta nga
oeng teteir segie. Ma ine mi pinouts a nga puorkan i kotubuon bu Iuda kokouk tuir oit
ine sibu ra.

Mi vuna tinuturei nian mi tsientsang
(Marko 16:14-18; Luka 24:36-49; Ioanes 20:19-23; Aposol 1:6-8)

16 Samo ian mi sinangavur kes ma kes bu madar tovtov gi nga rakot i Galili, simi pout
ivie e Iesu ta nga oeng terie gie en.
17 Sien gi ta nga pare e Iesu, gi nga rengeir rakot sien, eiekesen bu mei mene a nga
bakiet kegi sar vienviendon.
18 Samo e Iesu a nga nemei segie ma a nga pevien, “Bu ngeisngeis kokouk simi rangit
ma simi kaber e Raban a te nga terie seou.
19 Io, nga ta veis nge ra tsana mi kuoluon bu vuna enamon kokouk va gi ta tsorubeit
kong sar madar tovtov. Io, nga ta tsana mi sinusuruiv segie simi asan mi Tam ma e
Natuon ma mi Moromoruo Tamat.
20 Ma nga ta vasangan segie nia vemusurie bu kepineits kokouk o tate nga oeng
ngeisngeis ngan senga. Ma a tuktuk rovoriu, o ta mon meie nga tuir oit si man ra
vekvekitip mi mangmagoso enaenamon.”

Mi Banga Vinavatei
E Marko
a nga vataro

E Ioanes a nga rorois ngan mi rosar
(Mataio 3:1-12; Luka 3:1-18; Ioanes 1:19-28)

1 Ine arie man tsuoktsuok vakaek mi Banga Vinavatei surie e Iesu Karisito e Natuon e
Raban.
2 E Isaia mi propet a nga vataro ven ne simi Pakpak Leong,

"O ta turan kong ka ni vavatei muo sevoi,
ese va ta rorois ngan ke rosar."
3 "Mi inan mi ka a koupkoup pevien simi beir,
'Tsang rorois ngan ken rosar mi Nguts.
Tsang vodusie ken sar baiveisveis.' "

4 Io, e Ioanes a nga beit ine simi beir nge tsana mi sinusuruiv. Ma a nga vavatei va
mi kulou gi ta mang nga vodon vuris nge por sinusuruiv terengien va e Raban ta mang
vodon rivie kegi sar sinavei tsokor.
5 Mi kulou kokouk kuvu i Ierusalem ma sibu enamon kokouk i Iudea gi nga beit seie.
Ma gi nga vakokoit katsep ngan kegi sar sinavei tsokor. Ma e Ioanes a nga tsana mi
sinusuruiv segie simi da i Ioridan.
6 E Ioanes a nga ko tsekie man tsetstseik gi ta nga tsana ngan mi vuruvuru kamel
ma a nga ko verevere ngan mi piripiri vinavinar, ma man nginonginou, mi tsiko ma mi
masiu.
7 Ma ine arie ken vinakokoit vavakatsep, "Mi ka va ta vemusurie iou, eie a ngeisngeis
rio iou. O kap kalei oit nia korgout nge ruobatie mi suo si man ba poppop.
8 O tsana mi sinusuruiv senga ngan mi da, eiekesen, eie ta tsana mi sinusuruiv senga
ngan mi Moromoruo Tamat."

Ken sinusuruiv ma man konokonon e Iesu
(Mataio 3:13—4:11; Luka 3:21,22; 4:1-13)

9 Ian sibu ra, e Iesu a nga kovuni i Nasaret simi enamon leong i Galili, ma a nga por
sinusuruiv se Ioanes simi da i Ioridan.
10 Duis sien e Iesu ta nga kien beit simi da, a nga pare mi rangit a nga katsep ma mi
Moromoruo Tamat a nga peuk i popon malan mi buen.
11 Ma mi ien kuvu simi rangit a nga pevien, "Evoi e natung, o tovie no. Ma o resmata
no beitsak."
12 Ian ngas te, mi Moromoruo Tamat a nga turan e Iesu rakot simi beir.
13 Ma e Iesu a nga mon simi beir bu ra ba sinangavur voveit ma e Satan a nga konon.
A nga mon meie bu vinavinar tso ma bu angelo gi nga perngan e Iesu.

E Iesu a nga kukuo bu madar tovtov vourvour
(Mataio 4:12-22; Luka 4:14,15; 5:1-11)

14 I murien gi tate nga vurukude e Ioanes simi vona vinatoreis, e Iesu a nga rakot i
Galili ma a nga vavatei ngan man Banga Vinavatei e Raban.
15 A nga pevien, "A te beit nangba mi keipkepide ra e Raban ta nga vile. Mi ra va
e Raban ta vuor a te vatavatat. Nga vodon vuris nge vodovodon tuktuk simi Banga
Vinavatei!"
16 Sien e Iesu ta nga vor ve veisveis i gegen mi barateis i Galili, a nga pare ba baser
kasien e Simon ma e Andre guor ta nga tomekan mi ben simi barateis, simi vunan eguor
ba ka vongovongon.
17 Ma e Iesu a nga oeng seguor, "Ngado nemei nge vemusurie iou. Ma o ta me veseveie
ngado nia vangoda mi kulou."
18 Ian ngas te, guor nga sorvekenan keguor sar ben ma guor nga vemusurie e Iesu.
19 Sien tate buer nga veis rakot i pek lili, e Iesu a nga pare e Iakobo ma e Ioanes, ba
natuon e Sebedi, i popon mi galeu guor ta nga name kegi sar ben.
20 Ian ngas te, a nga kukuo guor ma guor nga sorvekenan e Sebedi e tamaguor i aron
mi galeu meie bu petspets nia tsatsang suri lakep. Ma guor nga vemusurie.

1:2 MAL 3:1 **1:3** ISA 40:3

E Iesu a nga kareir rivie mi tsaka moromoruo
(Luka 4:31-37)

21 Gi nga rakot i Kapernaum. Ma simi Rangi Minaes tate nga beit, e Iesu a nga rubukien
simi vona rengeir sibu Iuda ma a nga vakaek nge vavasengei.
22 Mi kulou gi nga kudier si ken sar vinasengei, simi vunan a nga vavasengei segie
malan mi ka ta suvu ngeisngeis, ma a kap nga malan bu vavvasengei sibu vinuor se
Moses.
23 Ian ngas te, i aron kegi vona rengeir, mi ka mi tsaka moromoruo ta nga tsegerie a
nga koup leong,
24 "Misa e lalaro tsana segei, Iesu kovuni i Nasaret? Vasa, e nemei nia me voguersa
gei? O telekiran va evoi ese. Evoi ken Ka Tamat e Raban!"
25 E Iesu a nga patsarie, "Bong! Rovotsour sorvekenan ine mi ka!"
26 Mi tsaka moromoruo a nga tomeke vuturungie nge vedederie ine mi ka ma a nga
koup leong nge rovotsour sorvekenan.
27 Mi kulou gi ta nga mon i aron mi vona rengeir gi nga kudier tsak nge vevuor i
kotubugie nge pevien, "Mi sana ine? A vavasengei meie ngan mi ngeisngeis! Ma a terie
mi nama ngeisngeis buer sibu tsaka moromoruo ma gi rorong sien."
28 Ma man vinavatei e Iesu a nga puorkan lalapus te sibu enamon kokouk i Galili.

E Iesu a nga vatoa bu mei palan
(Mataio 8:14-17; Luka 4:38-41)

29 Duis sien e Iesu ma ken sar madar tovtov gi tate nga sorvekenan ine mi vona rengeir,
gi nga nomeie e Iakobo ma e Ioanes rakot si ken vonuo e Simon ma e Andre.
30 Ken koko e Simon a nga mutur simi tsur ngan mi mienarouk mi kuirkuir rarap. Ma
gi nga pengan se Iesu ine mi vevien.
31 Io, e Iesu a nga rakot sien ma a nga por ka i riman nge kulie nia tsuok vogosongie. Io,
mi kuirkuir rarap a nga sorvekenan ine mi vevien ma a nga tsang nginonginou niagie.
32 Sien tate nga reivreiv seserigo, bu mei gi nga kir nemei ngan se Iesu bu tamat
mienarouk ma bu mei bu tsaka moromoruo ta nga tsegerie gie.
33 Bu mei kokouk ian simi taon gi nga beit kouk simi matavanuo.
34 Ma e Iesu a nga vatoa palan segie gi ta nga suvuon bu suasuada mienarouk. Ma
buer a nga kareir rivie palan bu tsaka moromoruo, eiekesen a kap nga sunurie bu tsaka
moromoruo va gi ta nga vakokoit simi vunan gi nga telekiran va Eie ese.

E Iesu a nga ra no simi korot menemenen
(Luka 4:42-44)

35 Simi to vagoso ador, e Iesu a nga pan tamtuir nge sorvekenan mi vonuo ma a nga
rakot simi korot menemenen nge ra no en.
36 E Simon ma bu palapalan gi nga veis nge ra nesie.
37 Ma sien gi tate nga ra vorotan, gi nga oeng sien, "Bu mei kokouk gi nesie no!"
38 E Iesu a nga kuil nama, "Giet ta rakot si kavo enamon mene vatavatat, terengien va
o ta mang ra vavatei en buer. Arie mi vunan o ta nga nemei."
39 Ma a nga veis ververiris i Galili kokouk nge vavatei i aron bu vona rengeir sibu
Iuda ma a nga kareir rivie bu tsaka moromoruo.

Mi ka a nga suvuon mi mienarouk lepra
(Mataio 8:1-4; Luka 5:12-16)

40 Mi ka ta nga suvuon mi mienarouk lepra a nga nemei se Iesu nge sege
pukupukukaek ma a nga no masitinoiv sien. "Sien va e ta sunuir, e ta oit nia vara
melemelen nge iou."
41 E Iesu a nga tovie beitsak ma a nga soburo ngan mi riman. Ma a nga pevien ne, "O
sunuir, e ta melemelen!"
42 Ian ngas te mi mienarouk lepra a nga voto ine simi ka ma a nga tsorubeit melemelen.
43 Ma e Iesu a nga ture vavasie meie ngan mi nama ngeisngeis malan ne,
44 "Kian va e ta so pepengan ine mi kepineits si ka mene. Eiekesen, e ta so rakot nge
vasanga no simi prist, ma e ta ra terie mi tienebeir nia vara tuktuk nge no i matan bu
mei va e te melemelen, malan e Moses ta nga vokokotie."
45 Ma ine mi ka a nga veis, eiekesen a nga vakaek nge vavatei ngan misa e Iesu ta nga
tsana sien. Surie ine, e Iesu a kap ba nga oit nia rubukien si ka taon i matan mi lobaram.
Io, a te nga ko mon mo sibu korot beir. Eiekesen mi kulou kovuni sibu enamon kokouk
gi ngas nga ko nemei sien.

2

E Iesu a nga vatoa mi muru
(Mataio 9:1-8; Luka 5:17-26)

1 I murien ba ra mene tate nga rovoriu, sien e Iesu tate buer nga muerengei rakot i
Kapernaum, mi kulou gi nga rongovan va e Iesu a te buer nga beit ian en.
2 Mi bineit a nga palan beitsak ma a kap ba ka kientsep i aron mi vonuo ma i
matavanuo buer. Ma a nga vavatei ngan mi namanien e Raban segie.
3 Ba ka voveit gituo nga sorokie mi muru nge nemei ngan se Iesu.
4 Eiekesen gituo kap nga oit nia sor terie ine mi muru rakot se Iesu, surie mi bineit.
Io, gituo nga tseperie mi mat i pungan mi vonuo duis ivie e Iesu ta nga tuir en. I murien
gituo ta nga tseperie mi mat, gituo nga vunurie mi tsur mi muru ta nga mutur i popon.
5 Sien e Iesu ta nga pare kegituo vodovodon tuktuk, a nga oeng simi muru, "Natung,
o te vodon rivie ke sar sinavei tsokor."
6 Bu vavvasengei sibu vinuor se Moses buer gi nga mogos ian en. Ma gi nga vukulik
nge kia,
7 "Surie misa ine mi ka ta vakokoit malan ine? A oeng balapoik ngan e Raban! Kap
ka mei a oit nia vodon rivie bu sinavei tsokor, eiekesen e Raban kesen mo a oit."
8 Ian ngas te, e Iesu a nga telekiran simi Morumoruan misa gi nga vodonomie sibu
arogie. Ma a nga oeng segie, "Surie misa nga ta suvuon ine bu suada vienviendon?
9 Mi sana nama a molous nia vokokotie ine simi muru? 'Ke sar sinavei tsokor o te
vodon rivie.' o, 'Tsik tamtuir nge poro ke tsur nge veis.'?
10 Io, o ta vakatsepa senga va e Natuon mi Ka a suvuon mi duis i popon mi kaber nia
vodon rivie bu sinavei tsokor." E Iesu a nga oeng simi muru,
11 "O oeng sevoi. Tsik tamtuir. Sorokie ke tsur nge rakot si ke enamon."
12 Ine mi muru a nga tamtuir ian ngas te nge sorokie ken tsur ma a nga veis rovotsour
i matagie kokouk. Io, gi nga kudier beitsak ma gi nga puongan e Raban nge pevien, "Gei
kap ngas nga pare ka kepineits malan ine!"

E Iesu a nga kukuo e Levi
(Mataio 9:9-13; Luka 5:27-32)

13 E Iesu a te buer nga veis rakot i gegen mi barateis i Galili. Mi bineit leong gi nga
nemei sien, ma a nga vakaek nge vavasengei segie.
14 Sien ta nga vor ve veisveis, a nga pare e Levi e natuon e Alpeo ta nga mogos simi
vona porpor takis. E Iesu a nga oeng sien, "Vemusurie iou." Ma e Levi a nga tamtuir
nge vemusurie.
15 Sien e Iesu ta nga ngou si ken vonuo e Levi, palan bu ka porpor takis ma bu ka
tsokor gi nga ngou meie ma ken sar madar tovtov. Io, palan bu suada mei malagie gi
nga vemusurie.
16 Sien bu vavvasengei simi Vinuor ese bu meinmenigie bu Parisaio gi ta nga pare e
Iesu ta nga ngou meie bu ka tsokor ma bu ka porpor takis, gi nga vereie ken sar madar
tovtov, "Surie misa eie ta ngou nge un meie bu ka porpor takis ma mi kulou tsokor?"
17 Sien e Iesu ta nga rongomie ine, a nga oeng segie, "Kap va egie gi ta tino kalei gi
pinat surie ka porpor oiv, eiekesen egie gi ta morouk. O kap nga nemei surie gie mi
kulou duis i matan e Raban, eiekesen o nga nemei surie egie mi kulou tsokor."

Bu Parisaio gi nga vereie e Iesu surie mi vorvor
(Mataio 9:14-17; Luka 5:33-39)

18 Io, ken sar madar tovtov e Ioanes ma bu Parisaio gi nga ko vorvor. Bu mei gi nga
nemei nge vosuoreie e Iesu, "Surie misa bu madar tovtov se Ioanes ma sibu Parisaio gi
ko vorvor, eiekesen ke sar madar tovtov gi kap ko vorvor?"
19 E Iesu a nga kuil nama, "Vasa, a oit va bu vasier simi nginou ni verei, gi ta vorvor
sien mi ka rei vour ta ngas mon meie gie? A kap, gi ta kap oit nia vorvor sien va mi ka
rei vour a ngas mon meie gie.
20 Eiekesen mi ra ta beit va ine mi ka rei vour, gi ta kir tsana segie, ma ian simi ra gi
ta nangba so vorvor.
21 "Kap ka mei a ko dekitie terie ka poko lavlav vour ta kap ngas suok, si ka lavlav
kebeir. Sien va ta tsana malan, mi poko lavlav vour ta suok ma ta katsaep sorvekenan
ine mi lavlav kebeir ma ta tsana mi kadeir ta leong.
22 Ma kap ka mei a ko soe teir dangi vain vour i aron bu utut kebeir gi ta tsana nge
piripiri vinavinar. Sien va ta tsana malan, mi dangi vain vour ta tsana bu utut kebeir va
gi ta puor kapot, ma mi dangi vain meie bu utut kebeir egie kokouk gie ta tsak. Eiekesen
eie ta soe teir dangi vain vour i aron bu utut vour gi ta tsana ngan mi piripiri vinavinar."

Man Nguts mi Rangi Minaes
(Mataio 12:1-8; Luka 6:1-5)

23 Simi Rangi Minaes, e Iesu meie ken sar madar tovtov gi nga veis ka i aron bu tau
wit. Ma ken sar madar tovtov gi nga do tsana bu kievkiev wit.
24 Ma bu Parisaio gi nga oeng se Iesu, "Pare, surie misa gi ta tsana mi sinavei ian ta
kap vemusurie man vinuor mi Rangi Minaes?"
25 E Iesu a nga kuil nama, "Vasa, nga kap ngas nga ase misa e Davit a nga tsana sien
eie ma bu palapalan gi ta nga vitor nge suvu pinat?
26 Sibu ra e Abiata ta nga kovan bu prist, e Davit a nga rubukien si ken vonuo e Raban
ma a nga nganie mi tsoik tamat ian mi Vinuor a kap sunuir va ka mei mene gi ta nganie
eiekesen bu prist mo. E Davit a nga tabarie ngan buer bu palapalan."
27 Samo, e Iesu a nga oeng segie, "Mi Rangi Minaes e Raban a nga tsana nian ken
kalekalei mi ka, kap va mi ka nian mi Rangi Minaes.
28 Io, e Natuon mi Ka, eie buer man Nguts mi Rangi Minaes."

3

E Iesu a nga vatoa mi tamat mienarouk simi Rangi Minaes
(Mataio 12:9-14; Luka 6:6-11)

1 Simi ra mene te buer, e Iesu a nga rubukien simi vona rengeir sibu Iuda ma mi ka
riem maet a nga mon ian en.
2 Bu Parisaio gi nga moun ngan nia telekiran va ta nga vatoa ine mi ka riem maet simi
Rangi Minaes, terengien va gi ta mang nga vepitsie.
3 E Iesu a nga oeng simi ka riem maet, "Tamtuir nge me tuir i matan mi lobaram."
4 Samo e Iesu a nga vereie gie, "Mi sana a duis i matan mi vinuor nia tsana simi
Rangi Minaes? Nia tsana mi kienelei o, nia tsana mi tsienakor? Nia vatoa mi tino o, nia
kenvamate?" Eiekesen gi nga bong mo.
5 E Iesu a nga dedeng petseir veie gie, ma a nga aor putu beitsak surie kegi aor papan,
ma a nga oeng ian simi ka, "Kadosan mi rima." A nga kadosan mi riman ma a te buer
nga kalei ruruvei.
6 Samo bu Parisaio gi nga rovotsour ma gi nga vakaek nge roev meie mi gargar se Erot
nian e Iesu va vasa gi ta nga kenvamate venengan.

Mi bineit gi nga vemusurie e Iesu

7 E Iesu ma ken sar madar tovtov gi nga veis peuk i gege da ma ine mi bineit leong
kovuni i Galili gi nga vemusurie gie.
8 Sien gi ta nga rongovan bu kepineits kokouk e Iesu ta nga tsana, bu mei palan gi nga
nemei sien kovuni i Iudea, a, i Ierusalem, a, i Idumea ma sibu enamon ka nikot i Ioridan
ma veriris i Turos ma i Sidon.
9 Surie ine mi bineit, e Iesu a nga oeng si ken sar madar tovtov va gi ta nga rorois ngan
ka galeu, simi vunan a nga lalaro tuir kitipan mi bineit va gi ta masi nga vususungie.
10 Simi vunan e Iesu a te nga vatoa palan bu tamat mienarouk, bu tamat mienarouk
gi nga sikei rakot seie nia tobelie.
11 Sibu keipkepide ra kokouk bu tsaka moromoruo gi ta nga pare e Iesu, gi nga ko kor
mutur i matan ma gi nga koupkoup, "Evoi e Natuon e Raban!"
12 Eiekesen e Iesu a nga vengeng vangvangasie gie va gi ta kap nga pepengan va eie
ese.

E Iesu a nga totoka bu aposol
(Mataio 10:1-4; Luka 6:12-16)

13 E Iesu a nga veis kien simi pout ma a nga kuk nemei ngan egie ese ta nga lalaro gie,
ma gi nga nemei sien.
14 Samo a nga totok telekiran mi sinangavur kes ma luo bu ka. Ma a nga vuotongie
gie va bu aposol. A nga oeng segie, "O vile nga va nga ta mon meie iou. O ta ba tura
nga nia ra vavatei.
15 Ma buer nga ta suvuon mi ngeisngeis nia kareir rivie bu tsaka moromoruo."
16 Ine arie mi sinangavur kes ma luo bu ka ta nga totok telekiran; e Simon (ese e Iesu
ta nga tutuo ngan mi as Petro),
17 e Iakobo ma e Ioanes ba natuon e Sebedi (seguor ine a nga tutuo nge guor mi as
Boaneges, man vuevue ine mi as va eguor ba natuon mi tengteng),
18 e Andre, e Pilipo, e Bartolomeu, e Mataio, e Tomas, e Iakobo e natuon e Alpeo, e
Tadaios, e Simon mi Silot,
19 ma e Iudas Iskariot ese ta nga murien veie e Iesu.

Bu mei gi nga pevien va e Belsebul a nga tsegerie e Iesu
(Mataio 12:22-32; Luka 11:14-23; 12:10)

20 Samo e Iesu a nga rubukien simi vonuo ma mi bineit gi te buer nga oir kouk. Surie
ine, eie ma ken sar madar tovtov gi kap ba nga oit nia ngou.
21 Sien e kinan ma bu kasien ma bu vevinen gi ta nga rongovan ine, gi nga nemei nia
vangenge, simi vunan bu mei gi nga pevien, "Eie a te be."
22 Ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses ese mune gi ta nga kovuni i Ierusalem gi
nga pevien ne, "E Belsebul a tsegerie! A kareir vorotsoruo bu tsaka moromoruo ngan
mi ngesengesien mi kovan bu tsaka moromoruo."
23 Io, e Iesu a nga kukuo gie ma a nga vakokoit segie ngan bu nama puppuo, "Vasa e
Satan ta oit nia kareir rivie venengan e Satan?
24 Sien va ka mangmagoso nguts ta potakie eie kesen, ine mi mangmagoso nguts ta
kap oit nia tuir.
25 Sien va ka tietie ta potakie eie kesen, ine mi tietie ta kap oit nia tuir.
26 Ma sien va e Satan ta veveken meie eie kesen ma ta potakie eie kesen, a kap oit va
ta tuir, man votovoto a te beit.
27 A tuktuk, kap ka mei a oit nia rubukien si ken vonuo ka ka per nge sor vingan ken
sar kepineits. Eie ta ngas muna visie ine mi ka per. Samo, ta ba oit nia pure bu kepineits
si ken vonuo.
28 O oeng tuktuk senga. Bu sinavei tsokor ma bu oengoeng balapoik simi kulou, e
Raban ta vodon rivie,
29 eiekesen eie ese ta oeng balapoik ngan mi Moromoruo Tamat, e Raban ta kap oit
nia vodon rivie. Eie a tsana mi sinavei tsokor kap man ka votovoto."
30 E Iesu a nga vakokoit ven ne simi vunan gi nga pevien, "Eie a suvuon mi tsaka
moromoruo."

E kinan ma bu kasien e Iesu
(Mataio 12:46-50; Luka 8:19-21)

31 Samo e kinan ma bu kasien e Iesu gi nga beit. Gi nga tuir i marar, ma gi nga turan
mi mei mene va ta nga ra kukuo.
32 Mi bineit gi nga mogos viriviririsie e Iesu ma gi nga oeng sien, "E kina ma bu kasi
gi mon i marar ma gi nesie no."
33 A nga virei, "Ese e kinoung ma bu kasiung?"
34 Samo, a nga dengarie gie ese gi ta nga mogos viririsie ma a nga pevien, "Ine arie
egie e kinoung ma bu kasiung!
35 Eie ese ta vemusurie ken lalaron e Raban, arie eie e kasiung ma e vevineung ma e
kinoung."

4

Man nama puppuo mi ka tsuotstsuor
(Mataio 13:1-9; Luka 8:4-8)

1 Io, e Iesu a te buer nga vavasengei i gegen mi barateis i Galili. Mi bineit ian gi ta nga
beit viririsie a nga palan beitsak. Io, e Iesu a nga ka simi galeu nge mogos i popon. Mi
galeu a nga mogos i rou ma mi bineit gi nga tuir i koen.
2 A nga vavasengei segie ngan bu kepineits palan ngan bu nama puppuo. Ma si ken
vinasengei a nga pevien ne,
3 "Nga rorong! Mi ka tsuotstsuor a nga ra rivie ken sar pi ei.
4 Sien ta nga rivie bu pi ei, bu pi ei mene gi nga kor simi baiveisveis. Ma bu ma gi nga
nemei nge nganie gie.
5 Bu pi ei mene gi nga kor i popon mi popopeliets ivie mi pier a kap nga leong en. Ine
bu pi ei gi nga tsutsuleik lalapus, simi vunan mi pier a nga lili mo.
6 Eiekesen sien mi matanias ta nga par, bu ei tsuotstsuor gi nga bileits nge bukuk, simi
vunan a kap kavo uvigie.
7 Bu pei mene gi nga kor i kinorotuon bu suo tsotso. Ine bu suo tsotso gi nga to leong
ma gi nga pipitsie bu ei tsuotstsuor. Io, gi kap ba nga oit nia vua nge vuovuo.
8 Bu pei mene gi nga kor simi banga pier. Gi nga tsutsuleik rovotsour nge to leong ma
gi nga vua nge vuovuo. Bu mene keskes gi nga vua nge vuovuo a oit ba sinangavur tour,
bu mene a oit bu sinangavur mi napaririem potsu kes, ma bu mene a oit mi sinangavur
kes koboit (100) rio misa gi ta nga tsuorkie."
9 Samo e Iesu a nga pevien, "Eie ese ta suvu taterieng nia rorong, ta ngas rorong."
10 Sien e Iesu ta nga mon kesen, mi sinangavur kes ma luo bu madar tovtov ma bu
mei mene gi nga nemei sien ma gi nga vosuoreie ngan mi vunan ine ken nama puppuo.

11 E Iesu a nga oeng segie ven ne, “E Raban a te nga terie senga mi sinavei nia telekiran
bu kepineits mumuningei surie ken mangmagoso Nguts e Raban. Eiekesen bu kepineits
kokouk o vokokotie sibu nama puppuo segie ian kap va kong kulou.
12 Terengien,

“ ‘Gi ta dedeng nge dedeng, eiekesen gi ta kap dedeng kilal
ma gi ta rorong nge rorong, eiekesen gi ta kap rong telekiran.
Sien va a kap malan ian, va gi mang vurisan bu arogie,
ma e Raban a mang vodon rivie kegi sar sinavei tsokor!’ ”

13 Samo e Iesu a nga oeng segie, “Vasa, nga kap katsep ine simi nama puppuo? Sien
va nga ta kap katsep, vasa nga ta oit nia katsep ven si ka nama puppuo mene?
14 Mi ka tsuotstsuor a tsuorkie ken nama e Raban.
15 Bu pei gi ta kor simi baiveisveis arie egie ese gi ta rongomie mi nama ma i murien
ine, e Satan a nemei ma a me tsang rivie ine mi nama gi ta nga tsuorkie i arogie.
16 Bu pei gi ta nga kor i popon mi popopeliets arie egie ese gi ta rongomie mi nama
ma ian ngas te, gi poro ngan mi nires.
17 Eiekesen, gi to lili mo, a, gi maet simi vunan a kap ka uvigie. Sien va ka tsienakor
o, kavo vinekikin va ta beit surie ine mi nama, gi ta kor lalapus mo.
18 Bu pei gi ta kor i kotubuon bu suo tsotso arie egie ese gi tate nga rongomie mi nama.
19 Eiekesen, man sar aor tsak ine mi tino, ma bu lalaron nia suvuram, ma bu lalaron
nia suvuon bu suasuada kepineits, gi rubukien, ma gi pipitsie ine mi nama nge tsana va
ta kap vua.
20 Bu pei gi ta kor i popon mi banga pier arie egie ese gi ta rongomie ine mi nama nge
suvuon si kegi tino. Ma gi vua nge vuovuo. Bu mene keskes gi nga vua nge vuovuo a
nga oit ba sinangavur tour, bu mene a nga oit bu sinangavur mi napaririem potsu kes,
ma bu mene a nga oit mi sinangavur kes koboit (100) rio misa gi ta nga tsuorkie.”

Mi berber i popon man mogomogos
(Luka 8:16-18)

21 E Iesu a nga oeng segie, “Vasa, nga ko poro mi bember nge terie i pakien mi utut o,
mi tsur? A kap, nga ko terie i popon man mogomogos.
22 Mi sana kepineits ta mumuningei ta tsorubeit simi taparang ma mi sana kepineits
ta kokoiv ta tsorubeit vasvas.
23 Sien va ka mene a suvu taterieng nia rorong, ta rorong.”
24 A nga pevien buer, “Vodon surie misa nga ta rongomie. E Raban ta pua nga ngan mi
puppuo nga ta puangan bu mei mene, eiekesen ta terie te buer ta leong i popon vunie
nga.
25 Segie ese gi ta tor surie kong sar vinasengei, e Raban ta buer veleongtie kegi sar
sinavei. Ma segie ese gi ta kap suvu sinavei, misasien va kegi puk sinavei ta lili mo, e
Raban ta por tsana segie.”

Man nama puppuo mi pi ei ta to

26 E Iesu a te buer nga pevien, “Ken sinavei e Raban nia vuor, a malan ne. Mi ka a nga
riv pi ei i popon mi pier.
27 Ma a nga muang sibu rokati nge pan sibu rosisiat ma mi pi ei a nga papak nge to
leong veisveis. Eiekesen ine mi ka a kap telekiran vasa a nga to ven.
28 Mi pier kesen a tsana ine mi pei va ta to leong nge vua ven ne, ‘vourvour mi aien,
samo mi kievkiev, ma samo bu vuovuo die i aron’.
29 Sien va mi kievkiev va tate komois, ta lem tsana ngan mi sele, simi vunan mi ra nia
kakarie mi tau a te beit.”

Man nama puppuo mi pi mastat
(Mataio 13:31,32,34; Luka 13:18,19)

30 E Iesu a te buer nga pevien, “Mi sana kepineits giet ta oit nia pua ngan mi sinavien
e Raban nia vuor va a malan, o, mi sana nama puppuo giet ta oit nia vokokotie nia pua
ngan?
31 Mi sinavien e Raban nia vuor a malan mi pi mastat. Ine mi pi mastat a lili beitsak
sibu pi ei kokouk gi ta tsuorkie simi pier.
32 Eiekesen, sien va gi ta tsuorkie, ta to ma ta leong rio bu tsientsuor kokouk i tau. Ma
buer bu ma gi ta oit nia tsana magi sar tou simi minoruvien bu rakarakan leong.”

4:12 ISA 6:9,10

33 Ngan bu nama puppuo palan malan ine, e Iesu a nga vasangan segie ngan bu
kepineits palan gi ta nga oit nia katsep sien.
34 E Iesu a nga ko vavasengei segie ngan mo bu nama puppuo. Eiekesen, sien va ta
nga mon kesen meie ken sar madar tovtov a nangba nga ko palsie man vuevue bu nama
puppuo.

E Iesu a nga vara tiko ngan mi mour leong
(Mataio 8:23-27; Luka 8:22-25)

35 Sien tate nga reivreiv seserigo ian simi ra, a nga oeng si ken sar madar tovtov, "Giet
ta rakot simi bienangaev ka nikot."
36 Io, gi nga sorvekenan mi bineit ma gi nga tsuk ngan mi galeu e Iesu tate nga ka sien.
Bu galeu mene buer gi nga soer kokouk meie.
37 Samo mi lon a te nga tamtuir, ma bu naov gi nga vakaek nge kopo vovoi simi galeu,
ma a te nga vatvatta luluis.
38 E Iesu a nga kuraeng ngan mi kurakuraeng ma a nga muang i taven mi galeu. Bu
madar tovtov gi nga vapada nge oeng sien, "Vavvasengei, a kap putu si ke vienviendon
sien va giet ta luluis?"
39 Io, a nga tsik tamtuir nge oeng ngeisngeis simi mour ma bu peiv, "Bong nge tiko!"
Io, mi mour a nga kor girir ma a nga tiko rovoriu.
40 A nga oeng si ken sar madar tovtov, "Surie misa nga ta motou? Vasa, nga kap ngas
suvu vodovodon tuktuk?"
41 Gi nga motou beitsak ma gi nga vevirei nge gie keskes, "Ese ine? Misasien buer mi
mour ma bu peiv gi rorong sien!"

5

E Iesu a nga vatoa mi ka mi tsaka moromoruo ta nga tsegerie
(Mataio 8:28-34; Luka 8:26-39)

1 Gi nga soer kitipie mi barateis i Galili rakot simi korot leong i Gerasa.
2 Sien e Iesu tate nga tsour simi galeu, a nga suoeie mi ka ta nga rovotsour kovuni
sibu rie puppuon. Ine mi ka mi tsaka moromoruo a nga tsegerie.
3 Ma a nga ko mon i kotubuon bu monmon ma kap ka mene a ba nga oit nia rakopie
nge visie, misasien bu tsen.
4 Palan bu ra gi nga ko visie ba riman ma ba kamen, eiekesen a nga ko motukie bu
tsen ma bu baivinis aen siba kamen. Kap ka mene a nga ngeisngeis oit nia tseiptseiprio.
5 Sibu rokati ma rosisiat, i kotubuon bu monmon ma i popon bu kuitskuits ine mi ka
a nga ko koup kuar nge tava eie kesen ngan bu poko vunavout.
6 Sien ta nga pare e Iesu i pek lili ngas te, a nga soer rakot sien ma a nga sege
pukupukukaek i matan.
7 Ma ine mi ka a nga koup leong, "Iesu, Natuon e Raban ese ta tsiroup! Ke sana
baitutuir meie iou? O nongie no simi asan e Raban va e ta kap votorosie iou!"
8 A nga koup ven ne, simi vunan e Iesu a te nga oeng sien, "Moromoruo tsak! Rovotsour
sorvekenan ine mi ka."
9 Samo e Iesu a nga vosuoreie, "Ese mi asa?"
A nga kuil nama, "Mi asoung e Gargarleong, simi vunan gei palan."
10 Ma a nga vor ve nono masitinoiv se Iesu va ta kap nga matokera gie ian simi korot.
11 Mi varin bor leong gi nga vivieir simi kuitskuits vatavatat.
12 Bu tsaka moromoruo gi nga no masitinoiv se Iesu, "Tura gei rakot i kotubugie bu
bor va gei ta mang rubukien segie."
13 E Iesu a nga tor, ma bu tsaka moromoruo gi nga rovotsour ma gi nga rubukien sibu
bor. Mi varin bor, mi aesaes sien a nga vatvatta ba sinangavur luo soloba (2,000), gi nga
soer peuk simi malamala tsetseir nge tsibour i rou, ma gi nga kong maet.
14 Bu ka gi ta nga naneie bu bor, gi nga vi nge ra vavatei ngan ine mi kepineits i aron
bu taon ma bu enamon i uot i Gerasa. Ma mi kulou gi nga rakot nge ra pare mi sana
kepineits ta nga tsorubeit.
15 Sien gi ta nga me beit se Iesu, gi nga pare ine mi ka bu tsaka moromoruo gi ta be
nga tsegerie ta nga mogos, ma a te nga lavlav nge suvu banga vienviendon. Ma egie
kokouk gi nga motou.
16 Egie ese gi ta nga me pare ine mi kepineits, gi nga potsukie simi kulou mi sana
kepineits ta nga tsorubeit ine simi ka bu tsaka moromoruo gi ta be nga tsegerie ma buer
misa ta nga tsorubeit sibu bor.
17 Surie ine, mi kulou gi nga vakaek nge nongie e Iesu nia sorvekenan kegi enamon.

18 Sien e Iesu tate nga visi ka simi galeu, ine mi ka bu tsaka moromoruo gi ta be nga
tsegerie, a nga nongie e Iesu va ta nga nomeie.
19 E Iesu a kap nga tor ngan, eiekesen a nga oeng sien, “Muerengei rakot sibu patsa
nge vateie gie ngan mi sana kepineits mi Nguts tate nga tsana sevoi ma vasa a nga toiv
venenga no.”
20 Io, ine mi ka a nga veis rakot i Dekapolis ma a nga vakaek nge vavatei ngan bu sana
kepineits e Iesu ta nga tsana sien. Ma mi kulou kokouk gi nga kudier tsak.

Mi tetsikevien mesei ma mi vevien morouk
(Mataio 9:18-26; Luka 8:40-56)

21 E Iesu a te buer nga tsourarak nge galeu rakot simi bienengeiv ka nikot simi barateis.
Sien tate nga so mon i koen, mi bineit leong gi nga beit viririsie.
22 Samo e Iairo mi muomuo simi vona rengeir sibu Iuda a nga beit en ian. Sien ta nga
pare e Iesu, a nga sege pukupukukaek i matan.
23 Ma a nga no masitinoiv ngeisngeis sien, “E natung vevien lili a te vatvatta mesei.
O nongie no va e ta nemei nge me soburo, terengien va ta mang ketseketseng si man
mienarouk ma ta to.”
24 Io, e Iesu a nga nomeie.
Mi bineit leong gi nga vemusurie ma gi nga bubutit viririsie.
25 Ma mi vevien a nga mon ian en buer ese ta nga suvuon mi mienarouk nia kavakava
mi dar sibu avareit mi sinangavur kes ma luo.
26 A nga ko rongmetsikien mi vinavasor leong. Palan bu porpor oiv gi te nga pilang
nia vatoa si man mienarouk. Io, a te nga vaton ken sar lakep, eiekesen man mienarouk
a kap nga voto mo ma a si nga vor ve tsotsorubeit leong.
27 Sien ta nga rongovan e Iesu, a nga veis nemei ka i murien e Iesu i kotubuon mi
bineit. Ma a nga tobelie ken lavlav e Iesu.
28 Simi vunan, a nga vodon ven ne, “Sien va o ta tobelie ken lavlav, ta voto mong
mienarouk.”
29 Ian ngas te, a kap nga kava te mi dar ma a nga rongmetsikien simi kurikurien va a
te nga ketseketseng si man mienarouk.
30 Ian ngas te, e Iesu a nga telekiran va mi ngeisngeis a nga tsour sorvekenan. E Iesu
a nga tuir vuris ma a nga virei, “Ese a tobelie kong lavlav?”
31 Ken sar madar tovtov gi nga kuil nama sien, “E pare mi bineit ine gi ta viririsie no.
Surie misa e ta virei va ese a tobelie no?”
32 Eiekesen e Iesu a ngas nga vor ve dendeng veriris nia pare ian mi vevien ese ta nga
tobelie.
33 Samo ine mi vevien ta nga tobelie a nga telekiran mi sana kepineits ta nga tsorubeit
sien. A nga nemei nge me sege pukupukukaek i kamen ma a nga dedeir ngan mi mientou
nge pengan se Iesu mi tuktuk.
34 E Iesu a nga oeng sien, “Natung, ke vodovodon tuktuk a te vatoa no si ma mienarouk.
Veis ngan mi molu. E te ketseketseng si ke sar vinavasor.”
35 Sien e Iesu ta ngas nga vor ve vakvakokoit, bu mei gi nga kovuni si ken vonuo e
Iairo, mi muomuo simi vona rengeir sibu Iuda. Ma gi nga pevien, “E natu vevien a te
maet. Kian va e tate buer vobusie mi vavvasengei.”
36 E Iesu a nga vodon sasavoir ngan misa gi ta nga pengan ma a nga oeng se Iairo,
“Kian va e ta aor tsak, vodovodon tuktuk mo.”
37 E Iesu a kap nga tor ngan ka mei mene va ta nga vemusurie, eiekesen mo e Petro,
a, e Iakobo, ma e Ioanes e kasien e Iakobo.
38 Sien gi tate nga beit si ken vonuo ian mi muomuo simi vona rengeir, a nga dengarie
mi vegululo ma bu mei gi ta nga ta masitinoiv nge ta koupkoup.
39 A nga rubukien ma a nga oeng segie, “Nia sa ine bu vegululo ma mi tina? Mi
tetsikevien a kap maet, eiekesen a muang mo.”
40 Eiekesen gi si nga vavangiets ngan.
I murien tate nga ture vorotsoruo gie kokouk, e Iesu a nga kerie e taman ma e kinan
ine mi tetsikevien ma ba madar tovtov ian gituo ta nga nomeie. Ma gi te nga rubukien
simi korot ivie ine mi tetsikevien ta nga mutur en.
41 E Iesu a nga popor i riman ine mi tetsikevien ma a nga oeng sien, “Talita koum!”
(man vuevue va, “Tetsikevien, o oeng sevoi, tamtuir!”.)
42 Ian ngas te, ine mi tetsikevien a nga tamtuir nge veisveis. A te nga sinangavur kes
ma luo ken sar avareit. Surie ine mi kepineits, gi nga kudier beitsak.
43 E Iesu a nga vengeng vangvangasie gie va gi ta kap nga pepengan sibu mei mene,
ma a nga oeng segie va gi ta nga tabarie ine mi tetsikevien.

6

Mi propet kap man ka minangarei
(Mataio 13:53-58; Luka 4:16-30)

1 E Iesu a nga veis sorvekenan en ne ma a nga rakot si ken enamon i Nasaret ma ken
sar madar tovtov gi nga nomeie.
2 Sien mi Rangi Minaes tate nga beit, a nga vakaek nge vavasengei simi vona rengeir
sibu Iuda ma palan bu mei gi ta nga rongomie gi nga kudier.
Gi nga vevirei nge gie, "Ivie ine mi ka a nga tserie en ine bu kepineits? Mi sana banga
vienviendon a te suvuon va ta tsana buer bu kepineits ni vovokudier?
3 Giet si kia va eie mo mi ka tsangtsang vonuo ma e natuon e Maria, ma bu kasien,
e Iakobo, e Ioses, e Iudas ma e Simon. Bu vevinen gi mon ine meie giet." Ma gi nga
mekitsan e Iesu.
4 E Iesu a nga oeng segie, "Mi propet a suvu minangarei sibu enamon mene, eiekesen
si ken enamon, ma sibu patsan, ma si ken vonuo, a kap."
5 E Iesu a kap nga oit nia tsana ka kepineits ni vovokudier en ne, eiekesen a nga teir
riem i popon ba tamat mienarouk mo ma a nga vatoa gie.
6 Ma a nga nak nge gie sien gi ta kap nga vodovodon tuktuk.

E Iesu a nga turan bu madar tovtov
(Mataio 13:53-58; Luka 4:16-30)

Samo, e Iesu a nga veis rakot sibu enamon ververiris en ne ma a nga vavasengei simi
kulou.
7 A nga kukuo mi sinangavur kes ma luo ken sar madar tovtov, ma a nga ture luoluo
nge gie. Ma a nga teir ngeisngeis segie nia kareir rivie bu tsaka moromoruo.
8 Ine, arie ken sar nama vavakatsep. "Kian va nga ta poro ka kepineits nian mi vineis,
eiekesen mi vaong mo. Kian va nga ta poro ka tsoik, lapa, ma lakep meie nga.
9 Tseik poppop sibu kamenga, eiekesen kian va nga ta por vevveleis.
10 Sien va nga ta rubukien si ka vonuo, mon ian en oit va nga ta sorvekenan ine mi
enamon.
11 Ma sien va ka enamon ta kap resmata nga o, rorong senga, titikan mi puit sibu
kamenga nge sorvekena gie. Ine arie mi kepineits nia vasangan segie va e Raban ta
votorosie gie."
12 Gi nga veis ma gi nga vavatei simi kulou va gi ta ngas nga vodon vuris.
13 Gi nga kareir rivie palan bu tsaka moromoruo, ma gi nga soe oel sibu tamat
mienarouk palan nge vatoa gie.

E Erot a nga kitipie mi ruan e Ioanes mi ka ni sinusuruiv
(Mataio 14:1-12; Luka 9:7-9)

14 E Erot, mi kovakova ka leong simi enamon i Galili, a nga rongovan ine bu kepineits
surie e Iesu, simi vunan mi asan e Iesu a te nga rorongovei. Bu mei gi nga pevien, "E
Ioanes mi ka ni sinusuruiv a te buer to muerengei simi miensei, ma arie mi vunan ine,
a suvuon ine bu ngeisngeis nia tsana bu kepineits ni vovokudier."
15 Bu mei mene gi nga pevien, "Eie e Eliia."
Ma bu mei mene ngas buer gi nga pevien, "Eie mi propet, malan mi meinmenigie bu
propet muomuo ngas te."
16 Eiekesen, sien e Erot ta nga rongovan ine, a nga vor ve pepevien, "Eie e Ioanes o ta
nga kitip tsana mi kovan, a te to muerengei!"
17 E Erot a nga vakokoit ven ne, simi vunan eie ngas te a nga tuturei va gi ta nga
rakopie e Ioanes nge terie simi vona vinatoreis. A nga tsana malan ine surie e Erodias
ese ta be nga muna reie e Pilipo, e kasien. Eiekesen e Erot a te buer nga reie ine mi
vevien.
18 E Ioanes a nga ko munu oeng matan e Erot ven ne, "A kap duis sevoi va e ta reie
ken vevien e kasi."
19 Surie ine, e Erodias a nga karto e Ioanes ma a nga lalaro kenvamate. Eiekesen a
kap nga oit nia keda,
20 simi vunan e Erot a nga motovan e Ioanes ma a nga ko tuir kitipan va e Erodias ta
masi nga kenvamate e Ioanes, surie a nga telekiran va e Ioanes eie mi ka ese mi sinavien
a nga tamat, ma a nga naneie vakalaie e Ioanes. Sien e Erot ta nga rongomie e Ioanes,
a nga mangmangarien bu namanien, eiekesen a ngas nga ko lalaro rorong sien.
21 Simi rangi barabaramatan ken kienakav e Erot, e Erodias a nangba nga suvuon mi
kientsep nia keda e Ioanes. Ian simi ra e Erot a nga tsana mi nginou leong nian ken sar

kovakova ka i pakien ken vinuor ma bu muomuo leong simi kulou ni minakiur ma bu muomuo i Galili.
22 Sien e natuon vevien e Erodias ta nga rubukien nge me sieng, a nga varese e Erot ma ken sar vasier.
Mi kovakova ka leong a nga oeng simi tosuor, “Nongie ka sana kepineits e ta lalaron seou ma o ta terie sevoi.”
23 Ma a nga kukubuits ngan mi vakavakariem, “Mi sana kepineits e ta nongie iou, o ta terie sevoi, misasien va mi kapien buer si kong mangmagoso nguts.”
24 Ine mi tosuor a nga veis rovotsour ma a nga ra vereie e kinan, “Mi sana kepineits o ta virei ngan?”
E kinan a nga kuil nama, “Mi kovan e Ioanes mi ka ni sinusuruiv.”
25 Ian ngas te, ine mi tosuor a nga lalapus rakot simi kovakova ka leong meie ngan ken lalaron nge pevien, “O lalaron va e ta terie seou mi kovan e Ioanes mi ka ni sinusuruiv i aron ka leisleis ine ngas te.”
26 Mi kovakova ka leong a nga aor tsak beitsak, eiekesen surie ken vakavakariem ma ken sar vasier gi te nga rongomie ken vakavakariem, a kap ba nga lalaro vuvurisei sien.
27 Io, ian ngas te, a nga turan mi ka simi minakiur ngan mi tinuturei nia por nemei ngan mi kovan e Ioanes. Ine mi ka a nga rakot nge ra kitip tsana mi kovan e Ioanes i aron mi vona vinatoreis.
28 Ma a nga por muerngan mi kovan i aron mi leisleis nge ra vetserie ine simi tosuor, ma a nga sor rakot ngan se kinan.
29 Sien ken sar madar tovtov e Ioanes gi ta nga rongovan ine, gi nga nemei nge me poro mi piripirien ma gi nga ra puonongie.

E Iesu a nga tabarie mi 5,000 mi kulou
(Mataio 14:13-21; Luka 9:10-17; Ioanes 6:1-14)

30 Bu aposol gi nga muerengei ma gi nga me pengan se Iesu bu kepineits kokouk gi ta nga tsana ma gi ta nga vasangan.
31 E Iesu ma ken sar aposol gi kap nga suvuon ka kientsep nia ngou, simi vunan a nga palan bu mei gi nga mono nemei ma muerengei. Io, e Iesu a nga oeng segie, “Nga nomeie iou ma giet ta rakot si ka korot ta menemenen ma nga ta por minaes en.”
32 Io, gi nga ka simi galeu egie kesegie mo nge tsourarak rakot simi korot ta nga menemenen.
33 Eiekesen sien gi ta nga tsuk, palan bu mei gi nga pare gie. Ma bu mei gi nga soer kovuni sibu enamon kokouk nge muna so beit segie.
34 Sien e Iesu tate nga so tsaer nge pare mi bineit leong, a nga tovie gie, simi vunan gi nga malan bu sipsip kap magi ka ka nennei. Io, a nga vakaek nge vavasengei segie ngan bu kepineits palan.
35 Sien tate nga vor reivreiv, ken sar madar tovtov gi nga nemei sien, ma gi nga pevien, “A te reivreiv ma ine mi korot a mon peken bu enamon.
36 Ture vavasie mi bineit va gi ta mang rakot sibu korot tsangtsang tau ma sibu enamon, va gi ta mang ra vorie magi kavo nginonginou.”
37 Eiekesen e Iesu a nga kuil nama, “Nga tabarie gie ngan kavo nginonginou!”
Gi nga oeng sien, “E lalaron va gei ta voir nginonginou ngan ba sinangavur luo koboit (200) bu lakep denari nge tabarie gie?”
38 A nga virei, “Nga suvuon a vovies bu tsoik? Nga ra dedeng.”
Sien gi ta nga muerengei, gi nga pevien, “Ba tsoik mi napaririem ma ba ie luo meses gei vorotan.”
39 Samo, e Iesu a nga oeng simi bineit va gi ta nga mogos sibu gargar i popon mi potpotbor.
40 Io, gi nga mogos sibu gargar. Bu gargar mene a nga oit mi sinangavur kes koboit (100) mi aesaes kokouk segie ma bu gargar mene a nga oit bu sinangavur mi napaririem (50).
41 E Iesu a nga poro ba tsoik napaririem ma ba ie meses luo, ma a nga dedeng kien i kur simi rangit nge vatamase gie. Ma a nga potpot terie bu tsoik si ken sar madar tovtov nia tabarie mi bineit. A nga potakie ba ie luo buer i kotubuon mi bineit kokouk.
42 Ma gi nga ngou ma gi nga ti.
43 Ma bu madar tovtov gi nga vovosuo bu leke mi sinangavur kes ma luo ngan bu keipkepide tsoik ma ie.

6:37 denari - mi namani Grik ma man putu ine mi lakep a oit man voirvoir ka mei ta tsatsang simi ra kes.

44 Mi aesaes kokouk sibu ka gi ta nga ngou a nga oit bu sinangavur mi napaririem
soloba (5,000).

E Iesu a nga veis i popon mi barateis
(Mataio 14:22-33; Ioanes 6:15-21)

45 Ian ngas te, e Iesu a nga oeng si ken sar madar tovtov va gi tate nga ka simi galeu
nge muo rakot i Betsaida. Sien eie va ta be nga ture vavasie mi bineit.
46 I murien tate nga ture vavasie gie, e Iesu a nga veis kien i gegen mi pout nia ra no.
47 Sien tate nga reivreiv seserigo, mi galeu a te nga mon i kutum simi barateis ma e
Iesu kesen mo a te nga mon i koen.
48 A nga pare bu madar tovtov gi tate nga keilkeilgo tarave bu voes simi vunan gi nga
suoeie mi mour. Simi to vagoso ador tate nga ta, e Iesu a nga veis i popon mi barateis
rakot segie ma a te nga vatvatta veis rov rio gie.
49 Sien gi ta nga pare ta nga veis i popon mi barateis, gi si nga kia va eie mi tonuo. Ma
gi nga kudier koupkoup,
50 simi vunan egie kokouk gi nga pare ma gi nga motou beitsak.
Ian ngas te, e Iesu a nga oeng segie, "Bu aronga ta menemenen. Kian va nga ta motou!
Arie eou mo."
51 Samo a nga rov ka simi galeu meie gie ma mi mour a nga voto. Ma gi nga kudier
beitsak,
52 simi vunan gi kap nga katsep si man vuevue ian mi kepineits ta nga tsorubeit sibu
tsoik, surie bu arogie a nga teng.
53 Sien gi tate nga tsourarak, gi nga so tsaer i Genesaret, ma gi nga koroir vangvangasie
mi galeu ian en.
54 Ian ngas te sien gi tate nga tsour simi galeu, mi kulou gi nga deng kielala e Iesu.
55 Ma gi nga soer veriris ian simi enamon kokouk ma gi nga sorokie bu tamat
mienarouk i popon bu tsur rakot sibu sana korot gi ta nga rongovan va e Iesu a nga
mon en.
56 Ma sibu korot kokouk va ta nga rakot en, bu enamon, o, bu taon o, bu korot
tsangtsang tau, gi nga ko vogosongie bu tamat mienarouk sibu korot nia verikuil nge
kepineits. Ma gi nga ko no masitinoiv seie va ta nga tor nge gie va gi ta nga tobelie mo
mi tangatson man tsetstseik. Ma egie ese gi ta nga tobelie, gi nga ketseketseng si magi
sar mienarouk.

7

Mi kepineits ta melemelen ma mi kepineits ta kap melemelen
(Mataio 15:1-9)

1 Bu Parisaio ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses gi ta nga kovuni i Ierusalem, gi
nga oir kouk i babaren e Iesu.
2 Ma gi nga pare ken sar madar tovtov mene e Iesu gi kap nga vavano bu rimagie ma
gi nga ngou ngan bu rimagie bita.
3 (Bu Parisaio ma bu Iuda kokouk gi kap nga ko ngou oit va gi ta muna vavano bu
rimagie vemusurie bu sinavei sibu tubugie.
4 Sien va gi ta nga muerengei simi korot nia verikuil nge kepineits, gi ta kap nga ngou
oit va gi ta muna vara melemelen nge gie ngan mi da. Ma gi nga vemusurie palan bu
sinavei mene sibu tubugie, malan mi sinavei nia govorie bu koi unun, bu utut ma bu
sosopen.)
5 Io, bu Parisaio ma bu vavvasengei simi vinuor gi nga vosuoreie e Iesu, "Surie misa
ke sar madar tovtov gi ta kap vemusurie bu sinavei sibu tubugiet? Gi si ngou ngan bu
riem bita."
6 E Iesu a nga kuil nama, "Ken nama e Isaia ta nga vokokotie surie nga, a tuktuk va
enga bu malamala ka duis. Malan mi Pakpak Leong ta pevien,

" 'Ine mi kulou gi mangara iou ngan bu ngutsugie mo,
eiekesen bu arogie a pek sorvekena iou.
7 Kegi rengeir nemei seou a sasavoir mo,
simi vunan gi ko vasengei ngan bu vinuor mi kulou mo gi ta nga vabatie.'

8 Nga ko tsupuk rivie bu vuna vinuor se Raban eiekesen nga ko vemusurie bu sinavei
simi kulou mo."

7:7 ISA 29:13

9 Ma e Iesu a nga oeng segie, “Nga ko sievei beitsak nia tsupuk rivie Ken vuna vinuor
e Raban terengien nga ta mang vemusurie bu sinavei sibu tubunga!
10 E Moses a nga pevien, ‘Nga ta mangaran bu tamanga ma bu kinanga’, ma ‘Eie ese
ta oeng vatsakatie e taman o, e kinan, gi ta ngas kenvamate.’
11 Eiekesen nga ko pevien va sien va ka mei ta oeng se taman o, se kinan, ‘Mi kepineits
o ta oit nia kulie ngado ngan, eie te mi Korban,’ (Mi Korban eie mi tienebeir rakot se
Raban),
12 io, nga ko sunuir va mi ka ta kap tsana ka kepineits nia kulie e taman o, e kinan.
13 Ma surie ine, nga ko beir rivie ken nama e Raban ngan bu sinavei sibu tubunga ian
nga tate vasangan sibu natunga. Ma nga ko tsana buer palan bu kepineits malan ian.”
14 Io, i murien e Iesu ta nga kukuo mi bineit nemei sien, a nga pevien, “Nga rorong
seou terengien va nga ta mang katsep kalei.
15 Kap ka kepineits ta mon i marar si ka mei a oit nia vara bita ngan sien va ta rubukien
i aron. Eiekesen, mi sana kepineits ta rovotsour kovuni i aron, arie a vara bita ngan.
16 [Eie ese ta suvu taterieng nia rorong, ta ngas rorong.]”
17 I murien e Iesu tate nga sorvekenan mi bineit nge rubukien simi vonuo, ken sar
madar tovtov gi nga vosuoreie surie ngan ine mi nama puppuo.
18 E Iesu a nga pevien, “Vasa, nga kap ngas katsep? Kap ka kepineits ta rubukien i
aron mi mei kuvu i marar, a oit nia vara bita ngan.
19 Simi vunan, a kap rubukien i aron, eiekesen a rubukien mo simi kititan, ma samo
a te buer rovotsour.” (E Iesu ta nga vuotongie ine mi nama nia vakatsepa va bu
nginonginou kokouk a melemelen.)
20 E Iesu a nga pevien buer, “Mi sana kepineits ta rovotsour simi mei, arie mi kepineits
a vara bita ngan.
21 Bu tsaka kepineits gi ta kovuni die i aron mi ka. Arie egie bu tsaka vienviendon, mi
sinavei nia tetteririv, mi sinavei nia puer, mi sinavei nia kenvamate mi mei, mi sinavei
nia rei puer,
22 ma mi sinavei nia ngaguo, mi sinavei malangiets, mi sinavei ni pouts bit, mi sinavei
ni mala kopuen, mi sinavei ni ngunguts, mi sinavei ni oengoeng tsak, mi sinavei ni
kakaleong, ma mi sinavei ni mala be.
23 Ine bu tsaka kepineits gi kovuni die i aron mi ka ma gi vara bita ngan.”

Ken vodovodon tuktuk mi vevine kibang
(Mataio 15:21-28)

24 E Iesu a nga sorvekenan ian mi enamon ma a nga veis beit vatavatat simi enamon i
Turos. Ma a nga so rubukien simi vonuo ma a kap nga lalaron va ka mei ta nga telekiran
ken bineit, eiekesen a kap nga oit nia muningan ken bineit.
25 Io, mi vevien ese e natuon vevien mi tsaka moromoruo ta nga tsegerie, a nga nemei
lalapus sien ta nga rongovan va e Iesu a te nga beit. Ma a nga me sege pukupukukaek i
kamen e Iesu.
26 Ine mi vevien eie mi Kibang, kap va mi Iuda, gi nga kava i Ponisia i aron mi enamon
leong i Siria. A nga no masitinoiv se Iesu va ta nga kareir rivie mi tsaka moromoruo se
natuon vevien.
27 E Iesu a nga oeng simi vevien, “Vourvour, gei ta be tabarie bu natu madar vaotie
kegi lalaron. Surie a kap duis va gei ta poro magi tsoik bu natu madar nge tomeke terie
sibu kopuen.”
28 Mi vevien a nga kuil nama, “A tuktuk, mi Nguts, eiekesen bu kopuen i pakien mi
tsur ngongou buer gi ko nganie bu mememuru nginonginou sibu natu madar.”
29 Samo e Iesu a nga oeng ine simi vevien, “Surie ine ke nama, e tate veis. Mi tsaka
moromoruo a te sorvekenan e natu vevien.”
30 Sien ine mi vevien ta nga muerengei beit si ken vonuo, a nga so vorotan va e natuon
ta nga mutur i popon mi tsur ma mi tsaka moromoruo a te nga tsour sorvekenan.

E Iesu a nga vatoa mi ngong

31 Samo e Iesu a nga sorvekenan mi enamon vatvatta i Turos, ma a nga veis rov riu ka
i kotubuon mi enamon i Sidon, ma a nga peuk simi barateis i Galili simi enamon leong
i Dekapolis.
32 Ian en, bu mei gi nga kir nemei ngan seie mi ka ngong. Ma gi nga no masitinoiv se
Iesu va ta nga teir riem i popon ine mi ka.

7:10 EXO 20:12; DEU 5:16 **7:10** EXO 21:17; LEV 20:9

33 I murien e Iesu tate nga kir kesevan ine mi ka rakot i gege sorvekenan mi bineit, a
nga tsure terie ba pitsipitsi riman siba tateringan ine mi ka. Samo a nga kinouts simi
pitsipitsiriman ma a nga tobelie mi karamen ine mi ka.
34 E Iesu a nga dedeng kien simi rangit ma a nga maesaram nge pevien ne simi ka,
"Epata!" (man vuevue va, "E ta katsep!")
35 Ian ngas te, ba tateringan ine mi ka a nga katsep, ma mi karamen a te nga
ketseketseng ma a nga vakaek nge vakvakokoit kalei.
36 E Iesu a nga oeng ngeisngeis segie va gi ta kap nga pengan si ka mei mene. Eiekesen,
misasien ta nga vangenge gie, gi ngas nga vor ve pepengan.
37 Mi kulou gi nga kudier tsak ma gi nga pevien, "Eie a te tsang vititirie bu kepineits
kokouk. A tsana buer va mi pi ta rorong ma mi ngong ta vakokoit."

8

E Iesu a nga tabarie mi 4,000 mi kulou
(Mataio 15:32-39)

1 Ian sibu ra, mi bineit leong mene gi te buer nga me beit kouk. Ma sien gi ta kap
nga suvuon te ka puk nginonginou, e Iesu a nga kukuo ken sar madar tovtov ma a nga
pevien,
2 "O tovie ine mi bineit. Gi te me mon meie iou en ne oit ba ra tour, ma kap te magi
kavo nginonginou.
3 Sien va o ta ture muer nge gie rakot si kegi sar enamon meie mi vientor, ta so girigirir
bu matagie i sar, simi vunan bu mei mene segie gi veis kovuni te i pek."
4 Ken sar madar tovtov gi nga kuil nama, "Ivie giet ta oit nia por tsoik en ine simi
korot beir nia tabarie gie kokouk?"
5 E Iesu a nga virei, "A voveis bu tsoik nga suvuon?"
Gi nga kuil nama, "Mi napaririem potsu luo."
6 Io, e Iesu a nga oeng simi bineit va gi ta nga mogos i keim simi kaber. Sien tate nga
poro bu tsoik mi napaririem potsu luo nge vuot kalei se Raban, a nga potakie gie ma a
nga terie gie si ken sar madar tovtov va gi ta nga tabarie ngan mi bineit. Io, gi nga tsana
malan.
7 Gi nga suvuon ba natu ie meses buer. E Iesu a nga vuot kalei ngan buer se Raban
surie ine ba ie ma a nga oeng sibu madar tovtov nia potakie gie.
8 Mi kulou gi nga ngou nge ti. Ma bu madar tovtov gi nga tsuokopie bu kepide
nginonginou nge vovosuo ngan mi napaririem potsu luo bu leke leong.
9 Mi aesaes kokouk ine simi bineit a nga oit malan ba sinangavur voveit soloba (4,000).
Ma e Iesu a nga ture vavasie gie,
10 ma ian ngas te, a nga rov ka simi galeu meie ken sar madar tovtov ma gi nga rakot
simi enamon leong i Dalmanuta.
11 Bu Parisaio gi nga nemei ma gi nga vakaek nge vetei nge nama meie e Iesu. Gi nga
vosuoreie nia konon va ta nga tsana ka totourlekier ni vovokudier kovuni simi rangit.
12 E Iesu a nga maesaram ma a nga pevien, "Surie misa mi kuoluon ine bu ra, gi ta
virei surie ka totourlekier ni vovokudier? O oeng tuktuk senga, kap ka totourlekier nga
ta pare."
13 Samo a nga sorvekena gie ma a nga ka muerengei simi galeu ma a nga tsourarak
rakot simi bienengeiv ka nikot.

Mi iis sibu Parisaio ma se Erot
(Mataio 16:5-12)

14 Bu madar tovtov gi nga vodon punan nia por tsoik. Eiekesen gi nga suvuon mi tsoik
kes mo i aron mi galeu.
15 E Iesu a nga vanuo gie, "Nga nenei kalei. Nga ta ngas naneie nga simi iis sibu
Parisaio ma se Erot."
16 Gi nga vevuor surie ine mi nama i kotubugie nge pevien, "A vakokoit ven ne simi
vunan giet kap suvu tsoik."
17 E Iesu a nga telekiran mi sana gi ta nga vevuran ma a nga vereie gie, "Surie misa
nga ta vevuor va nga kap suvu tsoik? Nga kap ngas katsep? Bu aronga a ngas bakiet?
18 'Nga suvu katsomat. Vasa, nga kap oit nia dedeng ngan? Nga suvu taterieng. Vasa
nga kap oit nia rorong ngan?' Ma vasa, nga kap vodonomie?
19 Sien o ta nga potakie ba tsoik mi napaririem nian bu sinangavur mi napaririem
soloba (5,000) mi kulou, a voveis bu leke nga nga vovosuo ngan bu kepide nginonginou?"
Gi nga kuil nama, "Mi sinangavur kes ma luo."

20 Ma sien o ta nga potakie bu tsoik mi naparirіem potsu luo nian ba sinangavur voveit
soloba (4,000) mi kulou, a voveis bu leke nga nga vovosuo nge kapekapien?
Gi nga kuil nama, “Mi naparirіem potsu luo.”
21 E Iesu a nga oeng segie, “Ma vasa, nga kap ngas katsep?”

E Iesu a nga vatoa mi ka kael i Betsaida

22 Gi nga beit i Betsaida, ma bu mei gi nga kerie mi kael ma gi nga no masitinoiv se
Iesu va ta nga soburo.
23 E Iesu a nga popor ka i riman mi kael ma a nga kir vorotsoruo i marar simi enamon.
I murien e Iesu tate nga kientsuo ba katsomatan nge teir riem i popon, a nga vereie, “E
pare ka kepineits?”
24 Mi kael a nga dedeng nge pevien, “O pare bu mei gi mat malan va bu ei gi veisveis.”
25 E Iesu a buer nga teir riem i popon ba katsomatan ine mi ka, io, ine mi ka a nga
aan vangvangasie, ma samo ken baidendeng a te nga kalei ma a nga deng vititirie te bu
kepineits kokouk.
26 E Iesu a nga oeng sien, “Rakot duis si ke vonuo. Ma kian va e ta rakot nge pengan
sibu mene simi enamon.”

Ken nama vavakatsep e Petro surie mi Karisito
(Mataio 16:13-20; Luka 9:18-21)

27 E Iesu ma ken sar madar tovtov gi nga veis rakot sibu enamon viririsie mi enamon
leong i Kaesarea Pilippoi. Sien gi ta nga vor ve veisveis, a nga vosuoreie gie, “Mi kulou
gi pevien va eou ese?”
28 Gi nga kuil nama, “Bu mei mene gi pevien va evoi e Ioanes mi ka ni sinusuruiv; a,
bu mei mene gi pevien va evoi e Eliia, ma bu mei mene ngas buer gi pevien va evoi mi
meinmenien bu propet.”
29 Ma a nga vereie gie, “Ma enga vasa? Nga pevien va eou ese?”
E Petro a nga kuil nama, “Evoi mi Messia.”
30 E Iesu a nga vangenge gie va gi ta kap nga pepengan si kavo mei mene va eie ese.

Ken nama peteteir e Iesu surie ken miensei
(Mataio 16:21-28; Luka 9:22-27)

31 Samo e Iesu a nga vakaek nge vavasengei si ken sar madar tovtov va e Natuon mi
Ka ta ngas suvu vinekikin palan. Ma bu muomuo simi kulou, bu prist leong, ma bu
vavvasengei sibu vinuor se Moses gi ta so sunuran ma gi ta kenvamate. Ma i murien ba
ra tour ta to muerengei.
32 E Iesu a nga vakatsepa vititirie ine mi nama. Ma e Petro a nga kir terie i gege ma a
nga vakaek nge patsarie.
33 Eiekesen sien e Iesu ta nga vuris nge pare ken sar madar tovtov, a nga patsarie e
Petro nge pevien, “Satan, tsupek vekena Iou! Bu vienviendon e ta suvuon a kap kovuni
se Raban, eiekesen a kovuni mo simi ka.”
34 Samo e Iesu a nga kuk nemei ngan seie mi bineit meie ken sar madar tovtov nge
pevien, “Sien va ka mei ta lalaro vemusurie iou, eie ta ngas vamoie eie kesen ma ta ngas
tsuok sorokie man koitskoits nge vemusurie iou.
35 Simi vunan eie ese ta ruit ngan ken tino, ta rivie ken tino. Eiekesen eie ese ta rivie
ken tino surie Iou ma surie mi Banga Vinavatei, ta suvuon mi tino.
36 Mi sana man kienelei, sien va ka mei a suvuon mi kaber kokouk eiekesen eie ta
rivie ken tino?
37 O, mi sana kepineits mi ka a oit nia verikuil meie ngan ken tino?
38 Mi kuoluon ine bu ra gi mon simi sinavei tetteririv ma simi sinavei tsokor. Io,
sien va ka mei a mengemengeir rivie Iou ma mi Namaniung, e Natuon mi Ka ta so
mengemengeir rivie buer, sien va ta nemei meie ngan man matvinavaso e Taman meie
ken sar angelo e Raban.”

9

1 Ma e Iesu a nga oeng segie, “O oeng tuktuk senga, kavo mei senga gi ta tuir en ne,
gi ta kap so maet i muan va gi ta pare e Raban ta so vuor mi mangmagoso enaenamon
ngan mi ngeisngeis.”

Mi kurikurien e Iesu a nga vuris simi baidendeng
(Mataio 17:1-13; Luka 9:28-36)

2 I murien bu ra mi naparirіem potsu kes, e Iesu a nga kerie e Petro, a, e Iakobo ma e
Ioanes. Ma a nga kerie gituo kien i popon mi pout leong ivie egie kesegie mo gi nga ra
mon en. Ian en, e Iesu a nga tsorubeit kekineits si kegituo baidendeng.

3 Man sar tsetstseik a nga tsorubeit puneits nge kutsukutsuleip. A nga puneits beitsak
rio mi busobuso naov.
4 Samo e Eliia ma e Moses guor nga beit i matagituo nge vakokoit meie e Iesu.
5 E Petro a nga oeng se Iesu, “Vavvasengei, a kalei sien giet ta mon en ne. Gatuo ta
voturie kaba papael tour, ke ka mene, a, ken ka mene e Moses, ma ken ka mene e Eliia.”
6 E Petro a kap ba nga telekiran vasa va ta nga vakokoit ven, simi vunan gituo te nga
motou beitsak.
7 Samo mi balbal a nga tsorubeit nge kuva gie ma mi ien kovuni simi balbal a nga
pevien ne, “Ine arie e Natung ese o ta tovie beitsak. Nga rorong sien!”
8 Puk kam lalapus, gituo ta nga dedeng veriris, eiekesen gituo kap nga pare te ka mei
mene, eiekesen e Iesu kesen mo te.
9 Sien gi tate nga vor peukpeuk kovuni simi pout, e Iesu a nga vengeng vangvangasie
gituo va gituo ta kap nga pepengan si ka mei mene misa gituo ta nga pare oit va e Natuon
mi Ka va ta ba to muerengei simi miensei.
10 Gituo nga vodon terie segituo kesegituo mo ine mi nama, ma gituo nga vevuor tarave
va misa man vuevue, “Mi tino mumuerengei simi miensei.”
11 Ma gituo nga vosuoreie e Iesu, “Surie misa bu vavvasengei sibu vinuor se Moses gi
ta pevien va e Eliia ta ngas muna beit?”
12 E Iesu a nga kuil nama, “A tuktuk, e Eliia ta ngas muna beit nge tsang muerngan
bu kepineits kokouk. Ma surie misa mi Pakpak Leong ta pengan va e Natuon mi Ka ta
ngas suvu vinekikin palan ma gi ta mugumitsan?
13 Eiekesen, o oeng sengatuo, e Eliia a te nga beit. Ma gi nga tsana bu suada kepineits
kokouk gi ta nga lalaro tsana sien malan be mo gi tate nga vataro surie simi Pakpak
Leong.”

E Iesu a nga vatoa mi madar mi tsaka moromoruo ta nga tsegerie
(Mataio 17:14-21; Luka 9:37-43)

14 Sien gi tate nga muerengei vorotan bu madar tovtov mene, gi nga pare mi bineit
leong viririsie gie, ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses gi nga vevuor meie gie.
15 Sien mi bineit gi ta nga pare e Iesu, gi nga kudier tsak ma gi nga soer rakot nia ra
res suoeie.
16 A nga virei, “Misa nga vevuor meie gie surie?”
17 Mi ka i aron mi bineit a nga kuil nama, “Vavvasengei, o kir nemei ngan e natung
sevoi, ese mi tsaka moromoruo ta tsegerie ma a kap oit nia vakokoit.
18 Sibu keipkepide ra kokouk sien va mi tsaka moromoruo ta tsegerie, ta tomekan simi
kaber, ma ta kat nge guruos mi ngutsuon nge vengvengio bu rivon, ma a ko vadotso mi
kurikurien. O te vosuoreie ke sar madar tovtov va gi ta kareir rivie mi tsaka moromoruo,
eiekesen gi kap oit.”
19 E Iesu a nga oeng segie, “Enga mi kuoluon ine bu ra, kap kenga ka vodovodon
tuktuk. Ese a ba nga pare o ta nga mon meie nga? Ma ese a ba nga pare o ta nga sorokie
kenga sar putu? Nga kir nemei ngan seou mi madar.”
20 Io, gi nga kir nemei ngan. Ine mi tsaka moromoruo sien tate nga pare e Iesu, ian
ngas te, a nga vedederie ine mi madar. Ine mi madar a nga tsibour mutur nge vuilvuil
simi kaber, ma mi ngutsuon a te nga kat nge guruos.
21 E Iesu a nga vosuoreie e taman mi madar, “Venenges te a nga malan ne?”
A nga kuil nama, “Vakaek ngas te ta nga natu madar.
22 A nga ko tomekan i aron mi leing ma mi da nia kenvamate. Eiekesen sien va e ta
oit nia tsana ka kepineits, tovie gei nge kulie gei.”
23 E Iesu a nga pevien, “Surie misa e ta pevien va, ‘Sien va e ta oit?’ Bu kepineits
kokouk a oit seie ese ta vodovodon tuktuk.”
24 Ian ngas te, e taman ine mi madar a nga pevien, “O vodovodon tuktuk. Kulie iou
va kong vodovodon tuktuk ta mang leong!”
25 Sien e Iesu ta nga pare mi bineit gi ta nga veis lalapus nemei, e Iesu a nga patsarie mi
tsaka moromoruo, “Evoi mi tsaka moromoruo simi pi ma mi ngong. O oeng ngeisngeis
sevoi, rovotsour sorvekenan ma kian va e ta ba buer tsegerie.”
26 Ine mi tsaka moromoruo a nga koup nge vadotso vangvangasie ine mi madar ma
a nga rovotsour. Ine mi madar a te nga mat malan va a nga mesei ma palan bu mei gi
nga pevien, “A te maet.”
27 Eiekesen e Iesu a nga popor i riman ma a nga tsuok voturie ma a nga tuir.
28 I murien e Iesu tate nga rubukien simi vonuo, ken sar madar tovtov gi nga virei
menentan, “Surie misa gei ta kap oit nia kareir rivie ine mi tsaka moromoruo?”

29 E Iesu a nga pevien segie, “Ine mi suada tsaka moromoruo nga oit nia kareir rivie
ngan mo mi nono.”
30 Gi nga sorvekenan ine mi enamon ma gi nga veis ka i aron i Galili. E Iesu a kap nga
lalaron va ka mei ta nga telekiran ivie gi nga mon en,
31 simi vunan a nga vavasengei si ken sar madar tovtov. Ma a nga pevien, “E Natuon
mi Ka, gi ta roev terie i riman mi kulou. Gi ta kenvamate ma i murien ba ra tour ta to
muerengei.”
32 Eiekesen gi kap nga katsep simi sa ta nga vokokotie. Ma gi nga motou nia vosuoreie
surie ine mi namanien.

Ese a tsiroup?
(Mataio 18:1-5; Luka 9:46-48)

33 Samo gi nga nemei i Kapernaum. Sien e Iesu tate nga mon i aron mi vonuo, a nga
vereie gie, “Misa nga vevuor surie i sar?”
34 Eiekesen gi kap nga kuil nama simi vunan gi nga vevuor surie va ese a tsiroup.
35 E Iesu a nga mogos, ma a nga kukuo mi sinangavur kes ma luo bu madar tovtov nge
pevien, “Sien va ka mei ta lalaro muomuo, eie ta ngas vevemuir, ma eie ta ngas petspets
segie kokouk.”
36 A nga kerie mi natu madar nge voturie i kotubugie. Ma a nga govitan nge pevien,
37 “Eie ese ta suguo ka mei segie ine bu natu madar simi asoung, a suguo iou. Ma eie
ese ta suguo iou, kap va a suguo iou mo, eiekesen a suguo buer eie ese ta nga tura iou.”

Eie ese ta kap murien veie giet, eie segiet
(Luka 9:49,50)

38 E Ioanes a nga pevien, “Vavvasengei, gei nga pare mi ka a nga kareir rivie bu tsaka
moromoruo ngan mi asa. Ma gei nga vangenge simi vunan eie kap va mi meinmenigiet.”
39 E Iesu a nga pevien, “Kian va nga ta vangenge, simi vunan eie ese ta tsana bu
kepineits ni vovokudier simi asoung, a kap ba buer oit nia oeng vatsakatie iou.
40 Eie ese ta kap murien veie giet eie segiet.
41 O oeng tuktuk senga, eie ese ta terie ka koi da senga simi vunan enga ken sar madar
tovtov e Karisito, eie ta kap ba votsorovie ken voirvoir.”

Bu kepineits nia vokorongie nga simi tsienakor
(Mataio 18:6-9; Luka 17:1,2)

42 “Ma sien va ka mei ta vokorongie ka mei segie ine bu mei lili gi ta vodovodon
tuktuk seou va ta tsana mi sinavei tsokor, ta kalei beitsak va gi ta pala ka dodou leong i
konokonon nge ra votsorovie i rou.
43 Sien va mi rima ta vokorongie no nia tsana mi sinavei tsokor, tav rivie. A kalei va e
ta rubukien simi tino rovoriu ngan ka riem kes mo, sien a kap kalei va e ta suvuon ba
rima kokouk nge rubukien ngan simi leing leong ian ta kap ko mesei.
44 [Ian en, ‘Bu kunkun gi kap ko maet, ma mi leing a kap ko mesei.’]
45 Ma sien va mi kame ta vokorongie no nia tsana mi sinavei tsokor, tav rivie. A kalei
va e ta rubukien simi tino rovoriu ngan ka kaek kes mo, sien a kap kalei va e ta suvuon
ba kame kokouk ma gi ta tomeka no simi leing leong ian ta kap ko mesei.
46 [Ian en, ‘Bu kunkun gi kap ko maet, ma mi leing a kap ko mesei.’]
47 Ma sien va mi katsomata ta vokorongie no nia tsana mi sinavei tsokor, gaol rivie. A
kalei beitsak va e ta rubukien si ken mangmagoso Nguts e Raban ngan mo ka katsomat
kes, sien a kap kalei va e ta suvuon ba katsomata kokouk ma gi ta tomeka no meie simi
leing leong ian ta kap ko mesei.
48 Ian en,

“ ‘Bu kunkun gi kap ko maet,
ma mi leing a kap ko mesei.’

49 Mi kulou kokouk mi leing ta vara melemelen nge gie malan mi barateis ta vara
melemelen ngan mi nginonginou.
50 “Mi barateis a kalei, eiekesen sien va ta voto ken barabaratasie, vasa nga ta ba buer
oit nia vara barabaratasie venengan? Nga ta ngas suvuon mi barateis si kenga tino, ma
nga ta suvu banga mienagos i kotubunga.”

9:29 Mi pakapaka rorou mene gi tanga vataor ngan mi riem a pevien, ‘mi nono meie mi vorvor’. **9:48** ISA 66:24

10

Mi vinekapot simi rei
(Mataio 19:1-12; Luka 16:18)

1 Samo e Iesu a nga sorvekenan ian mi enamon ma a nga veis rakot simi enamon
leong i Iudea ma a nga veis kitipie mi da i Ioridan. Mi bineit gi nga nemei sien te buer,
ma a nga vavasengei segie malan ta nga ko tsana.
2 Bu Parisaio mene gi nga nemei sien nia konon. Ma gi nga vosuoreie, "Vasa, mi vinuor
a tor va mi ka ta vekapot sorvekenan ken vevien?"
3 A nga kuil nama, "Mi sana vinuor e Moses a nga oeng ngeisngeis ngan senga?"
4 Gi nga pevien, "E Moses a nga tor ngan ka ka va ta vataro ka pakapaka rorou nia
vavakatsep va keguor rei a te vekapot ma ta ture rivie."
5 E Iesu a nga kuil nama, "Bu aronga a nga bakiet, arie mi vunan, e Moses a nga vataor
vunie nga ngan ine mi vinuor.
6 Eiekesen simi tsuoktsuok vakaek simi vinagoso, e Raban a nga tsana mi ka ma mi
vevien.
7 Arie mi vunan, mi ka ta ngas sorvekenan e taman meie e kinan ma ta toun meie ken
vevien.
8 Ma eguor guor ta tsorubeit mi kurikuri kes. A tuktuk, guor kap ba luo eiekesen guor
te kes.
9 Mi sana e Raban tate nga votsok kakuon, e Raban a kap sunuir va ka mei ta potakie."
10 Sien gi tate buer nga mon i aron mi vonuo, bu madar tovtov gi nga vosuoreie e Iesu
ngan ine.
11 A nga kuil nama, "Mi ka ese ta vekapot sorvekenan ken vevien ma a te buer reie
ka vevien mene, eie a te tsana mi sinavei nia rei puer varaveie ken vevien vourvour.
12 Ma sien va ka vevien ta vekapot sorvekenan ken labeit ma a te buer reie ka ka
mene, eie a te tsana mi sinavei nia rei puer."

E Iesu a nga vatamase bu natu Madar
(Mataio 19:13-15; Luka 18:15-17)

13 Mi kulou gi nga kir nemei ngan bu natu madar se Iesu va ta nga soburo nia vatamase
gie, eiekesen bu madar tovtov gi nga patsarie mi kulou.
14 Sien e Iesu ta nga pare ine, a nga petseir veie ken sar madar tovtov ma a nga
oeng segie, "Nga ta ngas sunuir va bu natu madar gi ta nemei seou, ma kian va nga ta
vangenge gie, simi vunan mi vavatamaes kovuni si ken mangmagoso Nguts e Raban a
sogove gie bu suada mei malan ne.
15 O oeng tuktuk senga, ese mei ta kap lalaron va e Raban ta vuortie ken tino malan
mi natu madar, eie ta kap oit nia so rubukien si ken mangmagoso Nguts e Raban."
16 Ma a nga govitan bu natu madar ma a nga teir riem i popogie ma a nga vatamase
gie.

Mi ka suvuram
(Mataio 19:16-30; Luka 18:18-30)

17 Sien e Iesu tate nga vakaek nge veis, mi ka a nga soer nemei sien ma a nga sege
pukupukukaek i matan ma a nga virei, "Banga vavvasengei, misa o ta ngas tsana nia
suvuon mi tino rovoriu?"
18 E Iesu a nga kuil nama, "Surie misa e ta vuotongie iou va eou mi banga vavvasengei?
Kap ka mei a kalei eiekesen e Raban kesen mo.
19 E telekiran bu vuna vinuor ian ta pevien, 'Kian va e ta kenvamate ka mei. Kian va
e ta tsana mi sinavei nia rei puer. Kian va e ta puer. Kian va e ta vokokotie ka nama
binit i matan mi vinuor. Ma kian va e ta bitie ka mei. Mangaran e tama ma e kina.' "
20 Ine mi ka vour a nga pevien, "Vavvasengei, o nga vemusurie ine bu vinuor kokouk
vakaek te sien o ta ngas nga madar lili."
21 E Iesu a nga dengarie nge tovie ma a nga pevien, "Mi kepineits kes e kap ngas
tsana. E ta ngas veis nge ra verikuil ngan ke sar sinsuv kokouk nge lakep nge terie sibu
sinaortsak, ma e ta ba so suvuon mi banga mos die i kur simi rangit. I muir, nemei nge
vemusurie iou."
22 Sien ine mi ka ta nga rongomie ine mi nama, a nga mesirik ma a nga veis
sorvekenan, simi vunan a nga suvuram beitsak.
23 E Iesu a nga dedeng veriris ma a nga oeng si ken sar madar tovtov, "A ngeisngeis
beitsak segie gi ta suvuram va gi ta rubukien si ken mangmagoso Nguts e Raban!"

10:6 GEN 1:27 **10:8** GEN 2:24 **10:19** EXO 20:12; DEU 5:16-20

24 Bu madar tovtov gi nga kudier tsak ine si ken nama. Eiekesen e Iesu a te buer nga
pevien, “Bu natung, a ngeisngeis nia rubukien si ken mangmagoso Nguts e Raban!
25 A ngeisngeis beitsak simi ka ta suvuram va ta rubukien si ken mangmagoso Nguts
e Raban rio mi kamel va ta bilok ka i aron mi mat simi pide re.”
26 Bu madar tovtov gi nga kudier tsak beitsak ma gi nga veveoeng segie keskes, “Sien
va ta malan, ma ese mo a ba oit nia suvuon mi vavato?”
27 E Iesu a nga pare gie nge pevien, “Ine a mavev simi kulou eiekesen se Raban bu
kepineits kokouk a oit va ta tsana.”
28 E Petro a nga pevien, “Pare, gei te nga sorvekenan kegei sar kepineits kokouk nia
vemusurie no!”
29 E Iesu a nga kuil nama, “O oeng tuktuk senga, eie ese ta sorvekenan ken vonuo, bu
kasien, bu vevinen, e kinan, e taman, bu natuon, o, ken sar tau surie iou ma surie mi
Banga Vinavatei, ta suvuon palan i aron ken tino.
30 Eie ta suvuon mi sinangavur kes koboit (100) i popon bu kepineits keskes tate nga
sorvekenan (ken vonuo, bu kasien, bu vevinen, e kinan, bu natuon ma ken sar tau meie
buer bu vinevinekikin.) Ma eie ta so suvuon mi tino rovoriu ian sibu ra va ta nemei.
31 Eiekesen palan bu mei gi ta muomuo ine, gi ta so vevemuir, ma palan bu mei gi ta
vevemuir ine, gi ta so muomuo.”

E Iesu a te buer nga peterie ken miensei
(Mataio 20:17-19; Luka 18:31-34)

32 E Iesu ma mi kulou gi te buer nga veis rakot i Ierusalem ma e Iesu a nga veis muo.
Ma bu madar tovtov gi nga kudier, ma egie gi ta nga vemuir gi nga motou. Samo, a te
buer nga kerie mi sinangavur kes ma luo ken sar madar tovtov rakot i gege, ma a nga
oeng segie ngan misa va ta nga so tsorubeit seie.
33 A nga pevien, “Giet ta rakot i Ierusalem. Ma e Natuon mi Ka gi ta so terie i riman bu
prist leong ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses. Ma gi ta so vuor terie simi miensei
ma gi ta terie i napariman bu Kibang.
34 Gi ta vavangiets ngan nge kientsuo ma gi ta so beiltsie nge kenvamate. Ma i murien
ba ra tour ta to muerengei simi miensei.”

Ken lalaron e Iakobo ma Ioanes
(Mataio 20:20-28)

35 Samo e Iakobo ma e Ioanes, ba natuon tamat e Sebedi, guor nga nemei sien, ma
guor nga pevien, “Vavvasengei, gor lalaron va e ta tsana segor mi sana kepineits va gor
ta vosuoreie no ngan.”
36 A nga virei, “Mi sana kepineits ngado lalaron va o ta tsana kengado?”
37 Guor nga kuil nama, “E ta ngas tor va ka mei kes segor ta mogos si ke riem suv ma
ka mei mene si ke riem kieir i aron ke banga mangmagoso Nguts, terengien gor ta mang
so vuor meie no sien va e ta so tsorubeit mi kovakova ka leong.”
38 E Iesu a nga pevien, “Ngado kap telekiran mi sana ngado vovosurei ngan. A oit va
ngado ta un simi koi da o ta un sien? Ma ngado oit nia suvuon mi sinusuruiv malan mi
sinusuruiv o ta suvuon?”
39 Guor nga kuil nama, “Gor oit!”
E Iesu a nga oeng seguor, “Ngado ta so un simi koi da o ta un sien, ma ngado ta so
suvuon mi sinusuruiv malan mi sinusuruiv o ta suvuon.
40 Eiekesen, o kap suvuon mi duis nia vile ese va ta mogos si kong riem suv, o, si kong
riem kieir. Ine ba mogomogos segie mo ese e Raban tate nga tsang rosie gie ngan.”
41 Sien mi sinangavur kes bu madar tovtov gi ta nga rongomie ine, gi nga aor putu
veie e Iakobo ma e Ioanes.
42 E Iesu a nga kuk kakaku gie nge pevien, “Nga telekiran va egie ese gi ta vuotongie
va bu muomuo ni vuor sibu Kibang, gi suvu ngeisngeis nia vuortie mi kulou gi ta mon
si kegi nennei. Ma magi sar muomuo gi ko ngeisngeis va mi kulou gi ta vemusurie kegi
sar vinuor.
43 Kenga mienagos ta kap malan ine. Eie ese ta lalaron va ta leongleong i kotubunga,
eie ta ngas muna tsorubeit kenga petspets.
44 Ma eie ese ta lalaron va ta muomuo eie ta ngas tsorubeit va eie kenga petspets.
45 Surie e Natuon mi Ka buer a kap nga nemei va gi ta tsatsang petspets sien, eiekesen
a nga nemei nia tsatsang petspets segie mi kulou ma nia terie ken tino nia voir tsana
palan mi kulou.”

E Batimeus mi kael
(Mataio 20:29-34; Luka 18:35-43)

46 Samo gi nga beit i Ieriko. Ma sien e Iesu ma ken sar madar tovtov kokouk meie mi
bineit leong, gi tate nga sorvekenan i Ieriko, mi kael mi asan e Batimeus (eie e natuon e
Timeus), a nga mogos i gege sar nge vor ve nono kepineits.
47 Sien tate nga rongomie va e Iesu kovuni i Nasaret a nga veis rov riu, a nga vakaek
nge koupkoup, "Iesu, Natuon e Davit. Tovie iou!"
48 Palan gi nga patsarie nge oeng sien va ta nga bong, eiekesen eie a ngas nga koupkoup
leong, "Natuon e Davit. Tovie iou!"
49 E Iesu a nga so tuir ma a nga pevien, "Nga kuk nemei ngan." Io, gi nga kukuo mi
kael nge oeng sien, "E ta res! Tamtuir! E Iesu a kukuo no."
50 A nga tsion terie man kuirkuir i gege ma a nga rov tamtuir nge nemei se Iesu.
51 E Iesu a nga vereie, "Misa e lalaron va o ta tsana sevoi?"
Mi kael a nga pevien, "Vavvasengei, o lalaron va o ta dedeng."
52 E Iesu a nga pevien, "Veis! Ke vodovodon tuktuk a te vatoa no." Ian ngas te, ba
katsomatan guor nga katsep ma a nga vemusurie e Iesu i sar.

11

E Iesu a nga rubukien i Ierusalem malan mi kovakova ka leong
(Mataio 21:1-11; Luka 19:28-40; Ioanes 12:12-19)

1 Sien gi tate nga beit i Betpage ma i Betani simi pout i Oliv vatvatta i Ierusalem, e Iesu
a nga turan ken ba madar tovtov luo.
2 Ma a nga oeng seguor, "Ngado rakot simi enamon i muangado, ma sien va ngado ta
so beit en, ngado ta so pare mi natu dongki gi pala, ivie ka mei a kap ngas nga kesie.
Ngado ta so ruobatie nge kir nemei ngan.
3 Sien va ka mei ta vosuoreie ngado, 'Surie misa ngado ta ruobatie ine mi dongki?'
Ngado ta oeng sien, 'Mi Nguts a pinat surie, ma samo ta ba ture muerngan.' "
4 Io, guor nga veis ma guor nga so pare mi natu dongki i marar simi rosar gi ta nga
pala simi rumrubukien. Sien guor tate nga ruobatie,
5 ba mei gituo ta nga tuir ian en gituo nga vereie guor, "Misa ngado tsana? Surie misa
ngado ta ruobatie ian mi natu dongki?"
6 Guor nga kuil nama malan e Iesu tate nga vokokotie seguor, ma gituo nga tsupuk
rivie guor.
7 Guor nga kir nemei ngan mi natu dongki se Iesu. Sien guor ta nga terie maguor sar
tsetstseik i popon mi dongki, e Iesu a nga mogos i popon.
8 Palan bu mei gi nga peperan magi sar tsetstseik i sar, ma bu mei mene gi nga peperan
bu pakapaka bebei ian gi ta nga tara i uot.
9 Egie ese gi ta nga muo ma egie ese gi ta nga vemuir, gi nga koupkoup.

"Osana!"
"E Raban ta vatamase eie ese ta nemei ngan mi asan mi Nguts!"
10 "E Raban ta vatamase ken mangmagoso nguts e Davit e tamagiet ian va ta nemei!"
"Osana die i kur beitsak!"

11 E Iesu a nga rubukien i Ierusalem ma a nga rakot simi Vona rengeir leong. A nga
dedeng veriris sibu kepineits kokouk. Ma sien a te nga reivreiv, e Iesu a nga veis rakot
i Betani meie mi sinangavur kes ma luo bu madar tovtov.

E Iesu a nga nasaran mi ei mi fik
(Mataio 21:18,19)

12 Simi ra vemusurie, sien gi tate nga sorvekenan i Betani, e Iesu a nga vitor.
13 I pek lili, a nga pare mi ei fik a nga vous nge pakpak, e Iesu a nga rakot sien va ta
nga ra pare va a nga vua, o, kap. Sien ta nga me beit simi fik, a kap nga vorotan ka
vuovuo, eiekesen bu pakpak mo, simi vunan kap va man vura bu fik nia vua.
14 Samo a nga oeng simi ei, "Kap ka mei ta ba buer nganie ka vuovuo sevoi." Ma ken
sar madar tovtov gi nga rongomie misa ta nga pengan.

E Iesu a nga vara melemelen ngan mi Vona rengeir leong
(Mataio 21:12-17; Luka 19:45-48; Ioanes 2:13-22)

15 Sien gi tate nga beit i Ierusalem, e Iesu a nga rubukien i mararan mi Vona rengeir
leong, ma a nga vakaek nge kareir vorotsoruo gie ese gi ta nga vevoir ma egie ese gi ta
nga terie kegi sar kepineits nia vovoir ian en. Samo a nga vuir matan ngan i keim kegi

---

11:9 Osana - mi namani Iburu ma man vuevue va "Vatoa ine!". Mi kulou gi ko koup ngan ine mi kato nama nia puongan e Raban. **11:9** PSA 118:25; PSA 118:26

sar tsur vovvoturu bu mei gi ta nga ververieis nge lakep, ma kegi sar tsur vovvoturu bu
mei gi ta nga verikuil nge lakep ngan bu buen.
16 Ma a kap nga sunurie ka mene va ta nga sor kepineits nia vovoir ka i aron mi
mararan mi Vona rengeir leong.
17 Ma sien e Iesu ta nga vavasengei segie, a nga pevien, "Mi Pakpak Leong a pevien,

" 'Kong vonuo gi ta vuotongie va mi vonuo nia rengeir
sibu mei kokouk simi mangmagoso enaenamon.'
Eiekesen enga nga te tsana va 'magi rie kokkoiv bu ka puerpuer.'"

18 Bu prist leong ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses gi nga rongomie ine ma gi
nga vakaek nge nesie ka rosar nia kenvamate e Iesu. Eiekesen gi nga motovan e Iesu,
simi vunan bu mei kokouk gi nga kudier ngan ken sar nama.
19 Sien tate nga reivreiv seserigo, gi nga veis sorvekenan i Ierusalem.

Mi fik a nga bukuk
(Mataio 21:20-22)

20 Sivovo, sien gi ta nga vor veisveis, gi nga pare ian mi fik tate nga bukuk vakaek sibu
pakpak peuk sibu buon.
21 E Petro a nga vodonomie misa e Iesu ta nga pengan ma a nga oeng se Iesu,
"Vavvasengei, pare! Ine mi ei fik e ta subiran, a te bukuk!"
22 E Iesu a nga kuil nama, "Nga ta vodovodon tuktuk se Raban.
23 O oeng tuktuk senga. Sien va ka mei ta oeng ine simi pout, 'Tamtuir nge ra tsibour i
rou,' ma a kap basbaslieng mi aron eiekesen ta vodovodon tuktuk va misa ta vokokotie
ta tsorubeit malan, e Raban ta tsang vaotie ine.
24 Surie ine, o oeng senga, misa nga ta nongie si kenga sar nono, nga ta vodovodon
tuktuk va nga te suvuon, ma e Raban ta terie senga.
25 Sien va nga ta tuir nge no, vodon rivie bu sinavei tsokor gi ta tsana senga, terengien,
e Tamanga die i kur simi rangit ta mang vodon rivie kenga sar sinavei tsokor.
26 [Eiekesen sien va nga ta kap vodon rivie kegi sar sinavei tsokor, e Tamanga die i
kur simi rangit buer ta kap vodon rivie kenga sar sinavei tsokor."]

Bu muomuo gi nga virei surie ken duis e Iesu
(Mataio 21:23-27; Luka 20:1-8)

27 Gi te buer nga beit i Ierusalem, ma sien e Iesu ta nga vor ve veisveis i mararan
mi Vona rengeir leong, bu prist leong ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses ma bu
muomuo simi kulou gi nga nemei sien.
28 Ma gi nga virei, "Ngan ke sana duis, e tsana ine bu kepineits? Ma ese a terie sevoi
mi duis nia tsana ine?"
29 E Iesu a nga kuil nama, "O ta vereie nga ngan mi virevirei kes ma nga ta pengan
seou, va o ta mang pengan senga ngan mi sana duis o tsana ine bu kepineits.
30 Ken sinusuruiv e Ioanes, a nga kovuni se Raban, o, a nga kovuni simi kulou? Nga
pengan seou!"
31 Gi nga vevuran i kotubugie kesegie ma gi nga pevien, "Sien va giet ta pevien, 'A
kovuni se Raban,' e Iesu ta virei, 'Ma surie misa nga ta kap nga vodovodon tuktuk sien?'
32 Eiekesen sien va giet ta pevien, 'A kovuni simi kulou,' mi kulou gi ta matakorot nge
giet." (gi nga motovan mi kulou simi vunan mi kulou kokouk gi nga vodovodon tuktuk
va e Ioanes eie mi propet tuktuk.)
33 Io, gi nga kuil nama se Iesu, "Gei kap telekiran."
E Iesu a nga pevien, "Eou buer o ta kap pengan senga mi sana duis o tsana ngan ine
bu kepineits."

12

Mi nama puppuo surie mi kulou nennei tau
(Mataio 21:33-46; Luka 20:9-19)

1 E Iesu a nga vakaek nge vokokotie bu nama puppuo segie, "Mi ka a nga tsuorkie mi
tau vain, ma a nga oir viririsie. Samo a nga tsuopuo mi mat nia pop poltsan bu kievkiev
vain. Ma i muir, a nga tsana mi vonuo nennei tau. I muir sien, a nga oeng terie simi
kulou tsuotstsuor meie ngan mi kinubuits va bu kievkiev vain mene, magi voirvoir te.
Ma a nga veis rakot simi enamon i pek.

11:17 ISA 56:7 **11:17** JER 7:11

2 Io, simi ra mi tau tate nga komois te, a nga turan ken petspets rakot simi kulou
tsuotstsuor nia ra poro ken potpot eie sibu kievkiev vain.
3 Eiekesen gi nga rakopie ine mi petspets nge tsatsakie. Ma gi nga ture muerngan riem
kapasen.
4 Samo a nga turan ken petspets mene te buer. Ma gi nga nis porie mi kovan ma gi
nga tsang vatsakatie nge mamangarie.
5 A te buer nga turan mi mei mene ma ian mi mei gi nga kenvamate. Ma a nga turan
te buer palan ken sar petspets mene, bu mei mene gi nga tsatsakie gie, ma bu mei mene
gi nga kenvamate gie.
6 "A te nga suvuon mo ken mei kes nia turan. Eie e natuon tamat mi aten. I muir
rovrovoriu sien kap te ka mei nia turan, a nga turan e natuon rakot ian simi kulou
tsuotstsuor. Eie a nga vodon nge kia, 'Gi ta mang so mangaran e natung.'
7 "Eiekesen mi kulou tsuotstsuor, gi nga roev i kotubugie ine, 'Arie eie ta so suvuon
bu sinsuv se taman. Nga lapus, giet ta kenvamate. Ma bu kepineits ian va ta so suvuon,
segiet mang.'
8 Io, gi nga rakopie nge kenvamate ma gi nga tomekan die i muirmuir simi tau.
9 "Mi sana nieng, e taman mi tau ta tsana? Ta nemei nge voguersan ine mi kulou
tsuotstsuor ma ta terie mi tau simi kulou tsuotstsuor mene.
10 Vasa, nga kap nga ase ine mi vinavataor simi Pakpak Leong ian ta pevien,

" 'Mi vout mi kulou tsangtsang vonuo gi ta nga purusie,
a me tsorubeit mi vout mogos;
11 Mi Nguts a nga tsana ine,
ma a matmatot si kegiet baidendeng.' "

12 Bu muomuo sibu Iuda gi nga nesie ka rosar nia rakopie e Iesu, simi vunan gi nga
rong telekiran va e Iesu a nga vokokotie ine mi nama puppuo surie gie. Eiekesen gi nga
motovan mi bineit, ma gi nga veis sorvekenan e Iesu.

Mi takis rakot se Kaesar
(Mataio 22:15-22; Luka 20:20-26)

13 Io, gi nga turan bu Parisaio ma mi gargar se Erot rakot se Iesu nia ruom tsang nama
sien.
14 Gi nga nemei sien ma gi nga pevien, "Vavvasengei, gei telekiran va evoi mi ka simi
tuktuk. E kap ko vemusurie mi tinatakien ka mei mene, eiekesen e ko vavasengei ngan
mi saran e Raban ngan mi tuktuk. Vasa, a duis nia voir takis rakot se Kaesar, o, kap?
15 Vasa, giet ta ngas vovoir, o, giet ta kap vovoir?"
Eiekesen e Iesu a te nga telekiran kegi vinirei binit ma a nga virei, "Surie misa nga ta
lalaro virei bitie iou? Nga terie seou ka silva lakep sibu Roma va o ta pare."
16 Gi nga por terie mi silva lakep sien, ma e Iesu a nga vereie gie, "Mi patsapatsan ma
mi asan ese a mon ine simi lakep?"
Gi nga kuil nama, "E Kaesar!"
17 Samo e Iesu a nga oeng segie, "Terie rakot se Kaesar ian se Kaesar, ma terie rakot
se Raban ian se Raban."
Ma gi nga kudier beitsak sien.

Mi rei simi tino mumuerengei
(Mataio 22:23-33; Luka 20:27-40)

18 Samo bu Sadukaio ese gi ta pevien va kap ka tino mumuerengei, gi nga nemei se
Iesu ngan mi virevirei.
19 Ma gi nga vereie, "Vavvasengei. E Moses a nga vavataor vunie giet ven ne, 'Sien va
ka ka ta maet sorvekenan ken vevien ma a kap ka natuon, ka kasien tuir muir ta ngas
reie ine mi vevien ma ta suvu nout ken e kasien.'
20 Io, mi napaririem potsu luo bu baser kasien gi nga mon. Mi muariem a nga rei ma
a nga maet sorvekenan ken vevien ma kap ka natuon.
21 E kasien a luongan a nga reie ine mi vevien, eiekesen eie buer a nga maet, ma kap
ka natuon. A nga kokouk malan mo se kasien a tourngan.
22 Io, kap ka mei ine sibu baser kasien mi napaririem potsu luo a nga suvu madar.
Vevemuir te, ine mi vevien a nga maet buer.
23 Simi tino mumuerengei, surie ine mi napaririem potsu luo bu baser kasien gi ta nga
reie ine mi vevien, ese te ken vevien segie?"

12:11 PSA 118:22,23

24 E Iesu a nga kuil nama, “Surie misa nga ta tsana ine mi bienebeir? Vasa, nga kap
katsep simi namanien mi Pakpak Leong, o, mi ngesengesien e Raban?
25 Simi tino mumuerengei, gi ta kap so rei ma vavuo gie te buer, eiekesen gi ta tsorubeit
malan bu angelo simi rangit.
26 Io, surie mi tino mumuerengei, vasa, nga kap nga ase mi vinavataor se Moses surie
mi ei to ta nga ngang? Ian en, e Raban a nga oeng se Moses ‘Eou man Raban e Abaraam,
man Raban e Isak, ma man Raban e Iakop.’
27 Eie kap va magi Raban bu mei maet, eiekesen magi Raban bu mei gi ta tino. Enga
nga te bebeir kalei te!”

Mi Vuna Vinuor ian ta tsiroup
(Mataio 22:34-40; Luka 10:25-28)

28 Mi vavvasengei sibu vinuor se Moses a nga nemei nge rongomie gie gi ta nga vevuor.
A nga pare va e Iesu a nga terie segie bu banga nama kuilkuil. Samo a nga vereie e Iesu,
“Mi sana vinuor a tsiroup sibu vuna vinuor kokouk?”
29 E Iesu a nga kuil nama, “Mi vinuor ian ta tsiroup segie kokouk, a malan ne, ‘Rorong,
Israel, mi Nguts magiet Raban, eie mi Nguts a kes mo.
30 Ma e ta ngas lalaron beitsak mi Nguts ma Raban ngan mi aro kokouk ma mi
morumorua kokouk ma mi vinavinadodo kokouk, ma mi ngisingisi kokouk.’
31 Mi vuna vinuor a luongan a malan ne, ‘E ta ngas tovie e palapala malan e ta tovie
no kese.’ A kap kavo vinuor mene a tsiroup rio ine ba vuna vinuor.”
32 Ine mi vavvasengei sibu vinuor a nga pevien, “Vavvasengei, ke banga nama kuilkuil.
A tuktuk e ta vakokoit malan ine. E Raban a kes mo, ma a kap ka mei mene te buer.
33 Mi ka ta ngas lalaron beitsak e Raban ngan mi aron kokouk ma ken teletelekirei
kokouk ma ken ngeisngeis kokouk. Ma eie ta ngas tovie bu palapalan malan ta tovie eie
kesen. Ine ba vinuor a tsiroup rio kokouk bu tintu ma bu tienebeir ni varam.”
34 E Iesu a nga pare va ine mi vavvasengei sibu vinuor a nga kuil vakalaie ken nama,
ma a nga oeng sien, “E kap mon i pek nia tsorubeit mi meinmenigie mi kulou ese gi ta
mon i pakien ken vinuor e Raban.” Ma i murien ian, kap ka mei a ba nga vanvando
vereie te buer.

Mi Messia, eie e natuon ese?
(Mataio 22:41-46; Luka 20:41-44)

35 E Iesu a nga vavasengei i mararan mi Vona rengeir leong ma a nga virei, “Surie
misa bu vavvasengei sibu vinuor se Moses gi ta nga pevien ngan mi Messia va eie e
Natuon e Davit?
36 Mi Moromoruo Tamat a nga teir vienviendon se Davit va ta nga vakokoit katsep
ngan:

“ ‘E Raban a nga pevien si mong Nguts:
“Mogos si kong riem suv,
oit va o ta terie ma sar matakorot
i pakien ba naparikame.” ’

37 E Davit kesen a nga vuotongie mi Messia va ‘mi Nguts’. Vasa ta me beit ven va mi
Messia eie e Natuon e Davit?”
Mi bineit leong gi nga rorong se Iesu ngan mi nires.
38 Sien e Iesu ta nga vavasengei, a nga pevien, “Nga ta nenei kalei nge nga kesenga
sibu vavvasengei sibu vinuor. Gi ko lalaro vakam nge veis tateie magi sar tsetstseik kuar,
ma gi ko lalaron va mi kulou gi ta ve mangara gie sibu korot nia verikuil nge kepineits.
39 Ma gi ko lalaron kegi sar mogomogos bu muomuo si kegi sar vona rengeir ma kegi
sar mogomogos mi kulou asna sibu nginou.
40 Gi ko bit tsana kegi sar kepineits bu vevien naor gi tate mamaet labeit. Ma gi ko
vakam nge vuotongie kegi sar nono kuar. Mi sua kulou ine, gi ta so suvuon mi vinatoreis
leong.”

Ken tienebeir mi vevien sinaortsak
(Luka 21:1-4)

41 E Iesu a nga mogos matan veie mi korot teteir tienebeir simi Vona rengeir leong,
ma a nga pare gie gi ta nga terie kegi sar lakep i aron ine mi korot teteir lakep. Palan
mi kulou suvuram gi nga terie kegi sar lakep leong.

12:26 EXO 3:6 **12:30** DEU 6:4,5 **12:31** LEV 19:18 **12:36** PSA 110:1

42 Eiekesen mi vevien sinaortsak tate nga mamaet labeit a nga nemei nge terie ba
natunatu lakep luo mi putu sien a oit malan mi toea kes mo.
43 E Iesu a nga kukuo ken sar madar tovtov ma a nga oeng segie, “O oeng tuktuk senga,
ine mi vevien sinaortsak a terie mi tienebeir leong beitsak rio bu mei mene gi ta teteir.
44 Egie kokouk gi terie mo mi mememoruon kegi sar sinsuv, eiekesen ine mi vevien si
ken mienagos ni sinaortsak, a teir vuruvan te ken sar sinsuv kokouk ian ta oit nia tino
ngan.”

13

Man sar totourlekier mi votovoto
(Mataio 24:1,2; Luka 21:5,6)

1 Sien e Iesu tate nga sorvekenan mi Vona rengeir leong, mi meinmenien ken sar
madar tovtov a nga pevien sien, “Pare, vavvasengei! Madar! Vasa ine bu banga vout
ma bu banga vonuo!”
2 E Iesu a nga kuil nama, “E pare ine bu vonuo leong? Kap ka vout kes ta so muturungie
ka turan vout. Bu vout kokouk gi ta vatsarerie vuturungie gie i keim.”
3 Sien e Iesu ta nga mogos simi pout i Oliv matan veie mi Vona rengeir leong, e Petro,
e Iakobo, e Ioanes, ma e Andre gi nga virei menentan,
4 “Pengan segei, venenges ine bu kepineits ta ba tsorubeit? Ma bu sana totourlekier
gi ta me vara tuktuk ngan?”
5 E Iesu a nga oeng segie, “Nga ta ngas nenei kalei va kap ka mei ta bitie nga.
6 Palan bu mei gi ta nemei ngan mi asoung nge pevien, ‘Arie eou mi Karisito ine.’ Ma
gi ta bitie palan bu mei.
7 Sien va nga ta rongovan bu vinevineken vatavatat ma bu nama i sar surie bu
vinevineken i pek, kian va nga ta kudier tsak. Bu suasuada kepineits malan ine ta
ngas tsorubeit, eiekesen man votovoto ine mi kaber ta kap ngas beit.
8 Ka enamon mene ta tamtuir nge makiur meie ka enamon mene, ka mangmagoso
nguts mene ta makiur meie ka mangmagoso nguts mene. Kavo enamon mene gi ta
suvuon mi oen leong ma bu se. Ine bu kepineits ta malan man vakavakaek mi vinavasor
simi vevien va ta por madar.
9 “Nga nenei kalei. Gi ta rakopie nga nge voturie nga i matan bu ka simi vinuor, ma
gi ta tsatsakie nga i aron bu vona rengeir sibu Iuda. Surie mi asoung, gi ta voturie
nga i matan bu gavana ma bu kovakova ka leong, terengien va nga ta mang vakokoit
vakatsepa gie ngan mi Banga Vinavatei.
10 Eiekesen i muan man votovoto mi mangmagoso enaenamon va ta tsorubeit, gi ta
ngas muna vavatei ngan mi Banga Vinavatei sibu vuna enamon kokouk.
11 Sien va gi ta rakopie nga nge kerie nga rakot simi vinuor, kian va nga ta vodovodon
palan surie mi sana nama va nga ta so vokokotie simi keipkepide ra nia vuor nama.
Nga ta so vokokotie mi sana kepineits mi Moromoruo Tamat ta terie senga ian simi
keipkepide ra, simi vunan kap va enga nga ta so vakokoit, eiekesen mi Moromoruo
Tamat.
12 “Ka ka ta so roev terie e kasien simi miensei, ma ta malan buer mo, si kaba baser
taman. Bu madar gi ta so matakorot meie bu tamagie ma bu kinagie ma gi ta terie bu
tamagie ma bu kinagie simi miensei.
13 Mi kulou gi ta so matakorot nge nga surie mi asoung, eiekesen eie ese ta so tuir
ngeisngeis oit simi ra vekvekitip, mi Nguts ta so vatoa.
14 “Nga ta ba pare ‘mi kepineits ta molubiets’ va ta tuir simi korot tamat ivie ta kap
oit va ta tuir en. (Mi mene ta ase ine mi nama, ta ngas katsep.) Sien va ine mi kepineits
ta beit, egie ese gi ta mon i Iudea, gi ta ngas vi ra kien sibu pout.
15 Eie ese ta mon i pungan ken vonuo, kian va ta tsour nge rubukien nia poro ken sar
kepineits.
16 Ma buer eie ese ta mon i tau, kian va ta muerengei nia poro man kuirkuir.
17 Lavei! Mi masitinoiv leong segie mi langei gi ta tian ma mi langei vusus ian simi
keipkepide ra!
18 Nga no va ine bu kepineits tsokor gi ta kap mang beit sibu rangi bat,
19 simi vunan ian simi ra mi tsienakor leong beitsak ta so beit, ian ta kap nga tsorubeit
vakaek si man tsuoktsuok vakaek mi vinagoso oit nevere, ma i murien ta kap kavo
kepineits tsak malan te buer.
20 Sien va e Raban a kap nga por potiepotien ine bu ra, va kap ka mei a to. Eiekesen
surie ken kulou vivviel, a te por potiepotien ine bu ra.

13:14 DAN 9:27; DAN 11:31; DAN 12:11

21 Ian sibu ra, sien va ka mei ta pevien senga, ‘Pare, ine arie mi Messia o, eie nikot!’
kian va nga ta vodovodon tuktuk sien,
22 simi vunan bu messia bitbit ma bu propet bitbit gi ta beit. Ma gi ta so tsana bu
suasuada totourlekier ma bu kepineits ni vovokudier. Sien va ta oit, gi ta bit tsana ken
kulou vivviel e Raban.
23 Io, nga nenei kalei. Pare! O te muna pengan senga ine bu kepineits i muan va gi ta
ba so beit.”

24 “Ian sibu ra, vemusurie ine bu ra ni vinekikin tsokor,
“ ‘mi matanias ta so rar bungou,
ma mi vura ta kap so puits;
25 bu kaemkaem gi ta so kor kovuni simi rangit,
ma man sar ngeisngeis mi mariu gi ta so moruor.’

26 “Ma gi ta pare e Natuon mi Ka va ta nemei i popon mi balbal meie mi ngeisngeis
leong ma mi matvinavaso.
27 Ma e Raban ta turan ken sar angelo nia kir kakaku gie ken kulou vivviel kuvu siba
matamour voveit, kovuni simi tangatson mi mangmagoso enaenamon, oit simi tangaots
ka ie.
28 “Nga ta por vavakatsep simi sinavien mi ei fik. Sien va bu rakarakan va gi tate
beit mangmangeda ma vakaek nge bira, nga ta telekiran va man vura mi parpar a te
vatavatat.
29 Io, sien va nga ta pare ine bu kepineits gi ta vor ve tsotsorubeit, nga ta telekiran va
a te vatavatat ian mi ra.
30 O oeng tuktuk senga, mi kuoluon ine bu ra gi ta kap ngas voto rovoriu tuir oit ine
bu kepineits kokouk ta tsorubeit.
31 Mi rangit ma mi kaber ta so voto eiekesen kong sar nama ta kap so voto.

Kap ka mei a telekiran ian mi ra ma mi keipkepide ra
(Mataio 24:36-44)

32 “Kap ka mei a telekiran venenges ian mi ra ma mi keipkepide ra va ta tsorubeit.
Bu angelo simi rangit ma e Natuon buer gi kap telekiran, eiekesen mi Tam kesen mo a
telekiran.
33 Nga ta nenei kalei ma nga ta mat panpan! Simi vunan nga kap telekiran venenges
ine mi ra va ta beit.
34 Ine mi ra ta malan mi ka ta nga veis sorvekenan ken vonuo rakot simi enamon i
pek. Ma a nga teir tsientsang vovokes si ken sar petspets. Ma a nga oeng simi petspets
ta nga naneie mi matavanuo va ta nga nennei kalei.
35 “Io, nga nenei kalei, simi vunan nga kap telekiran venenges e taman ian mi vonuo
va ta muerengei. Tavakier, sireivreiv, o, sikati potaram, o, simi to ta kurkuku, o, sivovo
mokuopkuop.
36 Sien va ta muerengei lalapus, ta masi me vorota no va e ta mon muang.
37 Misa o pengan senga, o pengan sibu mei kokouk. ‘Nga nenei kalei!’ ”

14

Mi vevien a nga soan mi da sosong i kovan e Iesu
(Mataio 26:1-5; Luka 22:1,2; Ioanes 11:45-53)

1 Ba ra a te nga luo karie mo, mi Nginu Pasova ma nian mi Tsoik kap ka iis sien. Bu
prist leong ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses gi nga vor ve nesienesie ka rosar
nia raok menentan nge kenvamate e Iesu.
2 Eiekesen gi nga pevien, “Kian va giet ta tsana i kinorotuon mi nginou. Mi kulou gi
ta masi tsuok vakake ka tseng.”
3 Simi ra mene sien e Iesu ta nga mon i Betani, a nga mogos i bingan mi tsur ngongou
i aron ken vonuo e Simon ese ta nga suvuon mi mienarouk lepra muomuo. Sien ta nga
mon ian en, mi vevien a nga nemei ngan mi utut vout ta nga vous ngan mi da sosong
gi ta tsana ngan mi dangien mi nat matan kesen. Man voirvoir ine mi da sosong a vaen
beitsak. A nga porie mi ngutsuon ine mi utut, ma a nga soan mi da sosong i kovan e
Iesu.
4 Bu mei mene segie gi ta nga mon, gi nga petseir nge oengoeng palan, “Surie misa ta
soe tuvuon ngan ine mi da sosong?

13:25 ISA 13:10; ISA 34:4

5 Ine mi da sosong, a oit va giet ta verikuil ngan ba sinangavur tour koboit (300) bu
lakep denari. Ma ian mi lakep giet oit nia terie sibu sinaortsak." Ma gi nga nasaran ine
mi vevien.
6 E Iesu a nga pevien, "Nga tsupuk rivie. Surie misa nga ta nama palan ngan ine mi
vevien? Eie a tsana mi banga kepineits seou.
7 Bu sinaortsak gi ta mon meie nga sibu ra kokouk, ma nga ta oit nia kulie gie sibu ra
sien va nga ta lalaron. Eiekesen eou o ta kap mon meie nga sibu ra kokouk.
8 Ine mi vevien a te tsana misa a oit va ta tsana. A soan mi da sosong i kurikuriung
nian kong mintur i aron mi monmon i muan kong miensei.
9 O oeng tuktuk senga, simi sana korot simi mangmagoso enaenamon gi ta vavatei
ngan en mi Banga Vinavatei, mi sana kepineits ine mi vevien ta tsana gi ta vavatei ngan
buer nia vodonomie ngan eie."
10 Samo e Iudas Iskariot, mi meinmenien mi sinangavur kes ma luo bu madar tovtov,
a nga rakot sibu prist leong nia roev terie e Iesu segie.
11 Gi nga res beitsak nia rongomie ine mi namanien ma gi nga kukubuits nia teir lakep
sien. Io, e Iudas a nga dedeng ngan ka kientsep nia roev terie e Iesu segie.

Ken nginou vekvekitip mi Nguts
(Mataio 26:17-25; Luka 22:7-14,21-23; Ioanes 13:21-30)

12 Mi ra vourvour simi nginou nian mi Tsoik kap ka iis sien, a te nga beit va gi ta
keda sien ka natu sipsip va mi tienebeir ni varam simi Nginu Pasova. Io, ken sar madar
tovtov e Iesu gi nga vosuoreie, "Ivie e lalaron va gei ta rakot nge rorois ngan en mi
Nginu Pasova va e ta ra nganie?"
13 Io, a nga turan ken ba madar tovtov luo ma a nga oeng seguor, "Ngado rubukien i
Ierusalem, ma ngado ta so vesuei meie mi ka a sorokie ken utut mi da sien. Ngado ta so
vemusurie.
14 Ma ngado ta so oeng se taman mi vonuo ine mi ka ta rubukien en ven ne, 'Mi
vavvasengei a virei, "Iva ngan mi roruom ken bu vasier va o ta nganie en mi Nginu
Pasova meie kong sar madar tovtov?" '
15 Eie ta vasangan sengado mi roruom leong i kur, bu mogomogos ma mi tsur ngongou
a mon en. Ngado ta ra tsang rorrois ngan mi nginonginou niagiet ian en."
16 Ba madar tovtov guor nga veis rubukien i Ierusalem nge vorotan bu kepineits
kokouk malan mo e Iesu tate nga vokokotie seguor. Io, guor nga tsang rorrois ngan
mi Nginu Pasova en.
17 Sien tate nga reivreiv seserigo, e Iesu meie ken sar madar tovtov mi sinangavur kes
ma luo gi nga beit.
18 Sien gi tate nga mogos viririsie mi tsur ngongou nge ngou, a nga pevien, "O oeng
tuktuk senga, ka mei senga ese ta ngou meie iou ta roev terie iou simi matakorot."
19 Gi nga mesirik, ma egie keskes gi nga vereie e Iesu, "A tuktuk, kap va eou, va gerek?"
20 E Iesu a nga kuil nama, "Mi mei senga mi sinangavur kes ma luo, ese ta tsonga mi
poko tsoik meie iou i aron mi koi ngongou, arie eie.
21 E Natuon mi Ka ta mesei vemusurie malan mo mi Pakpak Leong ta vakokoit.
Eiekesen, mi tsienakor leong simi ka ese va ta roev terie iou simi matakorot! Ta kalei
sien va gi kap nga kava."
22 Sien gi tate nga vor ve ngongou, e Iesu a nga poro mi tsoik nge vuot kalei se Raban
ma a nga potakie nge terie si ken sar madar tovtov. Ma a nga pevien, "Nga poro nge
nganie, ine arie mi piripiriung."
23 Samo, a nga poro mi koi unun ma a nga vuot kalei ngan se Raban ma a nga vetserie
segie ma egie kokouk gi nga un sien.
24 A nga oeng segie, "Ine arie mi daroung nian mi kinubuits vour va ta tamasoei nian
bu mei palan.
25 O oeng tuktuk senga, o ta kap ba buer unumie mi dangi vuavua vain oit simi ra va
o ta nangba so unumie mi dangi vain vour i aron ken mangmagoso Nguts e Raban."
26 Sien gi tate nga keveir vaton mi paka rengeir, gi nga veis rovotsour rakot simi pout
i Oliv.

E Iesu a nga peterie e Petro va ta nga vamoie
(Mataio 26:31-35; Luka 22:31-34; Ioanes 13:36-38)

27 E Iesu a nga pevien segie, "Enga kokouk nga ta so murien veie iou surie mi Pakpak
Leong a pevien ne,

14:5 denari - mi namani Grik ma man putu ine mi lakep a oit man voirvoir ka mei ta tsatsang simi ra kes.

" 'O ta keda mi ka nennei sipsip,
ma bu sipsip gi ta vi vepitsitsei.'

28 Eiekesen i murien va o ta to muerengei simi miensei, o ta muo senga rakot i Galili."
29 E Petro a nga oeng sien, "Misasien va egie kokouk gi ta murien veie no, eou o ta kap."
30 E Iesu a nga oeng sien, "O oeng tuktuk sevoi. Ine sikati ngas te i muan va mi to ta kurkuku vuluo, evoi kese ngas te, e ta so vamoie iou votour."
31 Eiekesen e Petro a nga vakokoit ngeisngeis, "Misasien va o ta so mesei meie no, o ta kap oit nia vamoie no." Ma egie kokouk gi nga vakokoit malan buer.

Getsemane
(Mataio 26:36-46; Luka 22:39-46)

32 Gi nga rakot simi korot gi ta nga vuotongie ngan i Getsemane, ma e Iesu a nga oeng si ken sar madar tovtov, "Nga mogos en ne. O ta ra no."
33 A nga kerie e Petro, e Iakobo ma e Ioanes, ma a nga vakaek nge rongmetsikien mi putu ma mi masitinoiv leong.
34 Ma a nga oeng segituo, "Mi aroung a te vous ngan mi aor tsak ma a te vatvatta kenvamate iou. Ngatuo ta mon en ne nge nennei."
35 A nga veis rakot lili sorvekena gituo. Ma a nga tsibour mutur simi kaber. Ma a nga no va ine mi keipkepide ra ta mang nga evisie sien va a oit.
36 A nga no, "Abba, Tama, bu kepineits kokouk a oit mo va e ta tsana. Por tsana seou ine mi koi simi vinekikin. Eiekesen vemusurie ke lalaron ma a kap va kong lalaron."
37 Samo e Iesu a nga muerengei rakot si ken ba madar tovtov ma a nga vorota gituo gituo ta nga muang. A nga oeng se Petro, "Simon Petro, e muang? A kap oit va e ta pan meie iou si ka aua kes?
38 Ngatuo ta pan nge no, terengien ngatuo ta kap mang kor simi konokonon. Mi moromoruo a sunuir, eiekesen mi pirpir a kap suvu ngeisngeis."
39 E Iesu a te buer nga veis sorvekena gituo nge ra no malan mo vourvour.
40 Sien ta nga muerengei, a te buer nga me vorota gituo gituo ta nga muang, simi vunan bu katsomatagituo a nga putu. Gituo kap nga telekiran misa va gituo ta nga pengan sien.
41 Sien ta nga muerengei votour ngan, a nga oeng segituo, "Ngatuo ngas vor ve mumuang mo nge maes? A te oit! Mi keipkepide ra a te beit. E Natuon mi Ka gi tate roev terie i riman bu ka tsokor.
42 Ngatuo tamtuir! Giet tate ra! Pare, eie te mi ka va ta roev terie iou i rimagie bu ka tsokor!"

Gi nga rakopie e Iesu
(Mataio 26:47-56; Luka 22:47-53; Ioanes 18:3-12)

43 Ian ngas te, sien ta ngas nga vor ve vakvakokoit, e Iudas mi meinmenien mi sinangavur kes ma luo bu madar tovtov a nga beit. Mi kulou palan gi nga nomeie ma gi nga sorokie kegi sar kuor ma bu bam. Bu prist leong ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses ma bu muomuo simi kulou gi nga tura gie.
44 Io, ine mi ka ni roev terie e Iesu a te nga rove mi totourkilal meie gie ven ne, "Mi mei ese o ta so ngungurie, arie eie mi ka. Nga ta rakopie. Ma nga ta rur kitipan si ken sar madar tovtov."
45 E Iudas a nga lalapus rakot se Iesu ma a nga pevien, "Vavvasengei!" Ma a nga ngungurie.
46 Mi kulou gi nga rakopie e Iesu nge visie.
47 Samo mi mene segie ese ta nga tuir vatavatat, a nga teie vorotsoruo ken kuor ma a nga tseir rivie mi tateringan ken petspets mi kovan bu prist.
48 Samo a nga oeng simi kulou, "Vasa, nga kia va eou mi ka kenken? Arie mi vunan nga te nemei ngan bu kuor ma bu bam nia me rakopie iou?
49 Sibu ra kokouk o nga mon meie nga nge vavasengei i mararan mi Vona rengeir leong ma nga kap nga rakopie iou. Eiekesen ine bu kepineits a tsorubeit nia vaotie bu nama simi Pakpak Leong."
50 Samo ken sar madar tovtov kokouk gi nga sorvekenan nge vi.
51 Mi ka vour a nga vemusurie e Iesu ma a nga kukuov ngan mi lavlav mo. Sien gi tate nga rakopie e Iesu,
52 ine mi ka vour a nga soer sorvekenan ken lavlav ma a nga vi beol.

14:27 ZEC 13:7

E Iesu i matan mi Sanedrin
(Mataio 26:57-68; Luka 22:54,55,63-71; Ioanes 18:13,14,19-24)

53 Gi nga kerie e Iesu rakot simi kovan bu prist. Ma bu prist leong kokouk, bu muomuo
simi kulou ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses gi nga beit kokouk.
54 E Petro a nga vemusurie e Iesu i pek lili oit a nga rubukien i mararan ken vonuo mi
kovan bu prist. Ian en, a nga mogos meie mi kulou nennei ma a nga miriur simi leing.
55 Bu prist leong ma mi Sanedrin kokouk, gi nga nesie kavo nama vinepipits nia vuortie
e Iesu, terengien va gi ta mang nga oit nia kenvamate, eiekesen gi kap nga vorotan kavo
nama.
56 Palan bu mei gi nga vokokotie bu suasua nama binit veie. Eiekesen kegi sar nama
gi kap nga soer kokouk.
57 Samo, bu mei gi nga tamtuir ma gi nga vokokotie ine bu namani binit surie eie,
58 "Gei nga rongomie a nga pevien malan ne, 'O ta vatsarerie ine mi Vona rengeir
leong mi kulou gi ta nga tsana. Ma i murien ba ra tour, o ta tsana mi mene ian mi ka ta
kap oit nia tsana.' "
59 Eiekesen kegi sar nama gi kap ngas nga soer kokouk.
60 Samo mi kovan bu prist a nga tsik tamtuir i matagie ma a nga vereie e Iesu, "Vasa,
e ta kap kulie ka nama ine sibu nama mi kulou gi ta vepitsie no ngan?"
61 Eiekesen e Iesu a nga tuir bong mo ma a kap nga kuil nama.
Mi kovan bu prist a te buer nga vereie e Iesu, "Arie evoi mi Messia e Natuon e Raban
ese giet ta ko puongan."
62 E Iesu a nga pevien, "Arie eou mo, ma e ta ba pare va e Natuon mi Ka ta mogos si
ken riem suv e Raban a ngeisngeis beitsak ma ta nemei i popon bu balbal simi mariu."
63 Mi kovan bu prist a nga derikie man kuirkuir nge pevien, "Surie misa giet ta pinat
surie ka nama mene te buer nia vuortie?
64 Nga te rongomie ine mi namani oeng balapoik ngan e Raban. Vasa kenga
vienviendon?"
Egie kokouk gi nga vuor terie e Iesu simi miensei malan va a nga tsana ka tsaka sinavei
ian ta otien mi miensei.
65 Samo bu mei gi nga vakaek nge kientsuo ma gi nga rorotsie mi poko lavlav i matan
ma gi nga tutuo ngan bu rimagie ma gi nga pevien, "Pengan ese a tutuo no!" Ma mi
kulou nennei gi nga kerie nge tsatsakie.

E Petro a nga vamoie e Iesu
(Mataio 26:69-75; Luka 22:56-62; Ioanes 18:15-18,25-27)

66 Sien e Petro ta nga mon i keim simi marara vuor nama, mi vevien petspets simi
kovan bu prist a nga ra nemei.
67 Sien ta nga pare e Petro ta nga mariur, ine mi vevien a nga deng vangvangasie.
Ma a nga pevien, "Evoi buer e nga ko mon meie e Iesu kovuni i Nasaret."
68 Eiekesen e Petro a nga vamoi. Ma a nga pevien, "O kap telekiran, o, o kap katsep
simi sana e ta vokokotie." Ma a nga veis rakot simi rumrubukien ian simi marara vuor
nama. Samo mi to a nga kurkuku.
69 Sien ine mi vevien petspets ta nga pare eie ian en, a te buer nga oeng segie ian gi
ta nga tuir kouk, "Ine mi ka, eie mi meinmenigie."
70 E Petro a te buer nga vamoi.
I muir lili, egie gi ta nga tuir kouk, gi nga pevien se Petro, "A tuktuk, evoi mi
meinmenigie, simi vunan evoi mi kangi Galili buer."
71 Samo a nga vakaek nge vakavakariem ngan e Raban i matagie, "O kap telekiran ian
mi ka nga ta pepengan."
72 Ian ngas te, mi to a nga kurkuku vuluongan. Samo, e Petro a nga vodonomie mi
nama e Iesu ta nga vokokotie sien ven ne, "I muan va mi to ta kurkuku vuluo, e ta
vamoie iou votour." Ma a nga tsuok nge tina.

15

E Iesu a nga tuir i matan e Pilato
(Mataio 27:1,2,11-14; Luka 23:1-5; Ioanes 18:28-38)

1 Tsourvovo mokuopkuop, bu prist leong ma bu kovakova ka meie bu vavvasengei
sibu vinuor ma mi Sanedrin kokouk, gi nga beit simi vienviendon kes. Ma gi nga visie
e Iesu nge kir rakot ngan ma gi nga terie i napariman e Pilato.
2 E Pilato a nga vosuoreie, "Arie evoi mi kovakova ka leong sibu Iuda?"
E Iesu a nga kuil nama, "A malan e tate vuotongie."
3 Bu prist leong gi nga vepitsie ngan bu kepineits palan.

4 Samo e Pilato a te buer nga vosuoreie, “Vasa, e ta kap kulie ka nama? Pare, a vovies
bu kepineits palan gi ta vepitsie no ngan.”
5 Eiekesen e Iesu a kap nga kuil nama te, ma e Pilato a nga kudier ngan.
6 Sibu Nginu Pasova kokouk, mi gavana a nga ko ruom rivie ka ka tsatsang vinatoreis
vemusurie kegi lalaron mi kulou.
7 Mi ka mi asan e Barabas a nga mon simi vona vinatoreis meie egie ese gi ta nga ko
matakorot meie mi gavaman. Gi nga kenvamate bu mei sien gi ta nga mon simi tseng
leong.
8 Mi bineit gi nga beit nge vosuoreie e Pilato va ta nga ruom rivie ka ka tsatsang
vinatoreis malan ta nga ko munu tsana.
9 E Pilato a nga virei, “Nga lalaron va o ta ruom terie senga ine mi kovakova ka leong
sibu Iuda?”
10 A nga telekire vititirie va bu prist leong gi nga terie e Iesu i napariman simi vunan
gi nga ngungutsuo surie ken tsientsang.
11 Eiekesen bu prist leong gi nga tut ka i murien mi bineit va e Pilato ta nga ruom rivie
e Barabas rakot segie nia verikulie e Iesu.
12 E Pilato a nga vereie gie, “Misa o ta tsana sien ine mi ka nga ta vuotongie va eie mi
kovakova ka leong sibu Iuda?”
13 Gi nga koupkoup, “Vetekiuo simi koitskoits!”
14 E Pilato a nga virei, “Surie misa? Mi sana tsienakor a nga tsana?”
Eiekesen gi nga koupkoup leong beitsak, “Vetekiuo simi koitskoits!”
15 E Pilato a nga lalaro varese mi bineit. Io, a nga ruom rivie e Barabas terie segie.
E Pilato a nga oeng va gi ta nga beilbeiltsie e Iesu. Ma a nga terie e Iesu va gi ta nga
vetekiuo simi koitskoits.

Bu ka ni minakiur gi nga vavangiets ngan e Iesu
(Mataio 27:27-31; Ioanes 19:2,3)

16 Mi kulou ni minakiur gi nga kir rubukien ngan e Iesu si ken vonuo mi gavana, gi
ko vuotongie ngan va mi Praetorium, ma gi nga kuk kakuon mi gargar simi kulou ni
minakiur.
17 Gi nga vavatsekie ngan mi lavlav dav, ma gi nga ruonie man kovage ngan bu suo
tsotso nge vavatsekie simi kovan.
18 Ma gi nga vakaek nge koup rakot sien, “E ta tino kuar, mi kovakova ka leong sibu
Iuda!”
19 Gi nga nisnis ka i kovan ngan mi vaong nge kientsuo. Gi nga sege pukupukukaek
ma gi nga rangarie.
20 Ma sien gi tate nga vavangiets vaton, gi nga tsang rivie mi lavlav dav sien ma gi nga
vavatsekie ngan man sar tsetstseik kesen. Samo gi nga kir varakoto nia ra vetekiuo simi
koitskoits.

Gi nga vetekiuo e Iesu simi koitskoits
(Mataio 27:32-44; Luka 23:26-43; Ioanes 19:17-27)

21 E Simon mi kangi Kurene, eie e taman e Aleksandro ma e Rupus. A nga kovuni si
ken enamon ma a nga veis rov rio gie nia rubukien simi taon. Ma gi nga votsuoke nia
sorokie mi koitskoits.
22 Gi nga kerie e Iesu rakot simi korot gi ta vuotongie ngan i Golgota (man vuevue va,
‘Mi Korot simi Paptikov’)
23 Samo gi nga terie sien mi puk dangi vain gi nga guol meie ngan mi dangi ei bo,
eiekesen a kap nga unumie.
24 Ma gi nga vetekiuo simi koitskoits. Gi nga potakie man sar tsetstseik, ma gi nga
paluo ngan mi pinaluo nia pare va ese mei segie va ta nga poro ken ka sana kepineits.
25 Gi nga vetekiuo e Iesu simi koitskoits simi 9 kilok sivovo.
26 Mi vinavataor vavakatsep surie mi sana nama gi ta nga vuortie ngan a nga aes
malan ne, ‘MAGI KOVAKOVA KA LEONG BU IUDA’
27 Gi nga vetekiuo ba ka puerpuer luo siba koitskoits i bingan e Iesu, mi mei kes si ken
bieng suv ma mi mei mene si ken bieng kieir.
28 [Ma mi mat vinavataor simi Pakpak Leong a nga me tsorubeit tuktuk sien ta nga
pevien, “Gi nga aes meie ngan bu ka tsokor.”]
29 Egie ese gi ta nga veis rov riu gi nga erire kov nge oeng balapoik ngan ma gi nga
pevien, “Arie evoi, e pevien va e ta vatsarerie mi Vona rengeir leong ma e ta ba buer
tsuok voturie i aron ba ra tour!
30 Tsour peuk vekenan mi koitskoits nge vatoa no kese!”

15:28 ISA 53:12

31 Ine simi rosar kes mo, bu prist leong ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses gi
nga vavangiets ngan e Iesu i kotubugie ma gi nga pevien, “A nga vatoa bu mei mene
eiekesen a kap oit nia vatoa eie kesen!
32 Giet ta be pare ine mi Messia, mi kovakova ka leong sibu Israel, va ta tsour peuk
vekenan mi koitskoits. Terengien giet ta mang pare nge vodovodon tuktuk sien!” Ba ka
gi ta nga vetekiuo siba koitskoits i bingan e Iesu, guor nga oeng balapoik ngan buer.

Ken miensei e Iesu
(Mataio 27:45-56; Luka 23:44-49; Ioanes 19:28-30)

33 Sisiat potaram beit simi 3 kilok sireivreiv, mi ngingi leong a nga kuva mi enamon
kokouk.
34 Ma simi 3 kilok sireivreiv e Iesu a nga koup leong, “Eloi, Eloi, lama sabaktani?” Man
vuevue va, “Mong Raban, mong Raban, surie misa e tate murien veie iou?”
35 Sien bu mei segie gi ta nga tuir vatavatat nge rongomie ine, gi nga pevien, “Nga
rorong, eie a kukuo e Eliia.”
36 Mi ka a nga soer rakot nge ra vosuvie mi poko kukui kuvu i rou simi dangi vain
monour, ma a nga rorotsie simi poko ei nge vutuirse terie se Iesu va ta nga un. Ma a
nga pevien, “Kian be! Giet ta be pare va e Eliia ta nemei nge por terie i keim.”
37 E Iesu a nga koup leong, ma a nga maes rivie ken tino.
38 Mi baba gi ta nga tsana ngan mi lavlav leong nge bangie kitipan mi Korot Tamat
Rovoriu simi Vona rengeir leong a nga kedeir napaluo kovuni i kur beit i keim.
39 Ma sien mi muomuo simi kulou ni minakiur ta nga tuir i muan e Iesu ta nga pare
vasa a nga mesei ven, a nga pevien, “A tuktuk te, ine mi ka eie e Natuon e Raban!”
40 Mi langei mene gi nga tuir i pek ma gi nga dedeng. I kinorutugie ine, e Maria kovuni
i Magadala, a, e Maria e kinan e Ioses, e kasien lili e Iakobo, ma e Salome.
41 I Galili, ine bu vevien gi nga ko vemusurie e Iesu ma gi nga ko deng surie ken sar
pinat. Palan bu vevien mene gi ta nga nomeie e Iesu rakot i Ierusalem, gi nga mon buer.

Gi nga puonongie e Iesu
(Mataio 27:57-61; Luka 23:50-56; Ioanes 19:38-42)

42 Ine mi ra mi ra i muan mi Rangi Minaes. Mi ra nia tsatsang rorrois. Io, sien tate
nga reivreiv seserigo,
43 e Iosep kovuni i Arimatea a nga rakot ngan mi aor ngeisngeis se Pilato nge vosuoreie
nia poro mi piripirien e Iesu. Eie mi ka aiminangarei i kotubuon mi Sanedrin ma eie
buer a nga rorois surie ian mi ra va e Raban ta vuor.
44 E Pilato a nga kudier sien ta nga rongomie va e Iesu a te nga maet. E Pilato a nga
tuturei surie mi muomuo simi kulou ni minakiur ma a nga vosuoreie va e Iesu a nga
maet kebeir te.
45 Sien e Pilato tate nga rorong kalei simi muomuo simi kulou ni minakiur va e Iesu a
te nga maet, a nga sunuir terie mi piripirien e Iesu se Iosep.
46 Io, e Iosep a nga vorie bu lavlav puneits ma a nga por votsorungie mi piripirien e
Iesu nge gulie ngan bu lavlav puneits ma a nga ra vuturungie i aron mi monmon ta nga
kole simi vout. Samo, a nga vovulie mi vunavout leong kitipan mi rumrubukien simi
monmon.
47 E Maria kovuni i Magadala meie e Maria e kinan e Ioses, guor nga pare ivie ta nga
vuturungie en.

16

Ken tino mumuerengei e Iesu
(Mataio 28:1-8; Luka 24:1-12; Ioanes 20:1-10)

1 Sien mi Rangi Minaes tate nga voto, e Maria kovuni i Magadala, e Maria e kinan
e Iakobo, ma e Salome gituo nga voir da sosong va gituo ta mang nga rakot nge ra
vososongo mi piripirien e Iesu.
2 Tsourvovo simi ra vourvour simi wik, sien mi matanias tate nga rar tsour, gituo nga
veis rakot simi monmon.
3 Ma gituo nga vevirei nge gituo keskes, “Ese ta so vuvuil rivie mi vunavout i matan
mi monmon?”
4 Eiekesen, sien gituo ta nga so dedeng kien, gituo nga pare ine mi vout gi te nga vuvuil
rivie. Ine mi vout a nga leong beitsak.
5 Sien gituo ta nga rubukien simi monmon, gituo nga pare mi ka vour ta nga tsekie
man tsetstseik puneits a nga mogos simi bienengeiv suv, ma gituo nga kudier.

15:34 PSA 22:1

6 A nga pevien, “Ngatuo ta kap kudier. O telekiran va ngatuo nesie e Iesu kovuni i
Nasaret ese gi ta nga vetekiuo simi koitskoits. Eie a kap mon ine. A te to muerengei!
Ngatuo pare mi korot gi ta nga vuturungie mi piripirien en.
7 Ngatuo veis nge ra pengan si ken sar madar tovtov ma e Petro ven ne, ‘E Iesu a te
muo nge nga rakot i Galili. Ian en, nga ta so pare eie malan mo ta nga vokokotie senga.’ ”
8 Gituo nga kudier tsak nge dendeir ma gituo nga rovotsour nge vi simi monmon.
Gituo kap nga pengan ka kepineits si ka mei mene, simi vunan gituo nga motou.

[Bu mat vinavataor muomuo ngan te, gi kap suvuon Marko 16:9-20.]

9 Tsourvovo simi ra vourvour simi wik, sien e Iesu tate nga to muerengei simi miensei,
a nga muna vasvas se Maria kovuni i Magadala ese e Iesu ta nga kareir rivie sien bu
tsaka moromoruo mi napaririem potsu luo.
10 E Maria kovuni i Magadala a nga rakot ma a nga pengan segie ese gi ta nga ko
nomeie e Iesu. Gi nga mon ngan mi tina ma mi aor tsak.
11 Sien gi ta nga rongomie va e Iesu a te nga to ma gi ta nga rongomie va e Maria a te
nga pare, gi kap nga vodovodon tuktuk sien.
12 I muir, e Iesu a nga beit vasvas ngan mi baidendeng vour siba mei luo segie sien
guor ta nga vor ve veisveis i sar.
13 Guor nga muerengei rakot i Ierusalem nge vateie gie kokouk, eiekesen gi kap nga
vodovodon tuktuk seguor buer.
14 I muir te buer, e Iesu a nga tsorubeit vasvas simi sinangavur kes ma kes bu madar
tovtov sien gi ta nga vor ve ngongou. Ma a nga nasara gie surie gi ta kap nga suvu
vodovodon tuktuk se Raban, ma surie bu arogie a nga bakiet nia vodovodon tuktuk
segie ese gi ta nga pare e Iesu va a te nga to muerengei simi miensei.
15 E Iesu a nga oeng segie, “Nga ta veis rakot sibu korot kokouk simi kaber ma nga ta
vavatei ngan mi Banga Vinavatei sibu mei kokouk simi mangmagoso enaenamon.
16 Eie ese ta vodovodon tuktuk nge por sinusuruiv, e Raban ta so vatoa. Eiekesen eie
ese ta kap vodovodon tuktuk, e Raban ta so votorosie.
17 E Raban ta terie mi ngeisngeis nia tsana bu kepineits ni vovokudier segie ese gi ta
vodovodon tuktuk: simi asoung gi ta kareir rivie bu tsaka moromoruo; gi ta vakvakokoit
ngan bu vuna nama vour.
18 Sien va gi ta tsuokopie bu tsotsoi ngan bu rimagie, ma sien va gi ta unumie bu dangi
mu, gi ta kap oit nia babas. Gi ta soburo bu tamat mienarouk ngan bu rimagie ma ian
magi sar mienarouk ta voto.”
19 Io, i murien mi Nguts e Iesu tate nga vakokoit voto segie, e Raban a nga kir kien
ngan simi rangit ma ine a mogos simi riem suv se Raban.
20 Bu madar tovtov gi nga veis ma gi nga vavatei ngan mi Banga Vinavatei sibu korot
kokouk, ma mi Nguts a nga tsatsang meie gie. Ma a nga vara tuktuk ngan ine mi Banga
Vinavatei sibu kepineits ni vovokudier gi ta nga tsana.

Mi Banga Vinavatei
E Luka
a nga vataro

Mi nama vavakatsep

1 Ka leong Tiopilus.
Palan mi kulou gi nga konon nia vavataor vuturungie ian bu kepineits gi ta nga
tsorubeit tuktuk i kinorutugei.
2 Mi kulou ese gi ta nga pare ine bu kepineits ngan bu katsomatagie ma mi kulou
vavvatei ngan mi namanien e Raban, gi nga me vateie gei ngan ine bu kepineits. Arie
mo gi nga vavataor vemusurie.
3 Io, eou buer o nga menise vititirie ine bu kepineits kokouk ta nga tsorubeit vakaek
si man vakavakaek, ma o vodon buer va ta kalei sien va o ta vavataor petan ine bu
kepineits rakot sevoi, Tiopilus mi ka leong,
4 terengien va e ta mang telekire vititirie ine bu nama gi ta nga vateie no ngan, va a
tuktuk rovoriu.

Ken kienakav e Ioanes mi ka ni sinusuruiv

5 Sibu avareit e Erot ta nga muomuo i Iudea, mi prist a nga mon. Mi asan e Sakaria.
Eie mi prist simi tietie se Abia ma ken vevien, mi asan e Elisabet. Eie simi tietie se Aron.
6 Keguor tino a nga dokei i matan e Raban. Guor nga vemusurie vititirie bu vuna
vinuor ma mi saran mi tino simi Nguts.
7 Eiekesen guor kap nga suvu nout, simi vunan e Elisabet a kap nga oit nia porpor
madar, ma guor te nga komois.
8 Simi ra mene sien mi gargar se Sakaria gi ta nga tsatsang prist, ine mi ra va eie e
Sakaria ta nga tsatsang prist sien i matan e Raban,
9 simi vunan gi te nga vile vemusurie mi saran mi tsinatsangagie bu prist va ta nga
rubukien simi vona rengeir simi Nguts nia ra tunie mi buliebuliet saien sosong.
10 Ian simi poko ra ta nga tunie mi buliebuliet saien sosong, mi bineit leong gi ta nga
mon i marar, gi nga no.
11 Samo ken angelo mi Nguts a nga beit sien ma a nga tuir simi bienengeiv suv simi
korot nia tu buliebuliet saien sosong.
12 Sien e Sakaria ta nga pare mi angelo, a nga kudier tsak ma a nga motou.
13 Eiekesen mi angelo a nga oeng sien, “Sakaria, kian va e ta motou. E Raban a te
rongomie ke sar no. Ke vevien, e Elisabet, ta kava mi madar tamat. Ma e ta so tour asan
ngan e Ioanes.
14 E ta so vous ngan mi nires leong ma palan bu mei gi ta res meie no sien va e kinan
ta kava,
15 simi vunan, eie ta suvu as leong i matan mi Nguts. Eie ta kap un dangi vain ma da
ngeisngeis. Ma sien ta ngas mon i aron e kinan, ta vous ngan mi Moromoruo Tamat.
16 Eie ta kir muerngan palan bu Israel rakot simi Nguts magi Raban.
17 Eie ta suvuon mi moromoruo ma mi ngeisngeis malan se Eliia ma ta muo ngan mi
Nguts. Eie ta vurisan bu arogie bu tam nia aor kes meie bu natugie, ma ta vurisan kegi
tino mi kulou rong tsak va gi ta mang tino vemusurie mi sinavien mi kulou duis. Ine
arie vasa eie ta tsang rorois venengan mi kulou nia rosie mi Nguts.”
18 E Sakaria a nga vereie mi angelo, “Vasa o ta telekire venengan va ine mi nama a
tuktuk? O te komois ma kong vevien buer a te labatevien.”
19 Mi angelo a nga kuil nama, “Eou e Gabriel. O ko munu mon i matan e Raban. Ma
a nga tura iou nia me vateie no ngan ine mi banga vinavatei.
20 Rorong. Ine e ta ngong, ma e ta kap oit nia vakokoit tuir oit simi ra va ine bu
kepineits gi ta tsorubeit tuktuk, simi vunan e kap vodovodon tuktuk ine si kong sar
nama ian va gi ta tsorubeit tuktuk si magi sar keipkepide ra duis.”
21 Sien ine mi kepineits ta nga tsorubeit, mi kulou gi nga rosie e Sakaria, ma gi nga
vodovodon palan surie a te nga mon pilang te i aron mi vona rengeir simi Nguts.
22 Sien ta nga rovotsour, a kap nga oit nia vakokoit segie. Ma gi nga telekiran va a nga
pare ka baidendeng i aron mi vona rengeir, sien tate nga tsana mi vinakokoit ngan mo
ba riman rakot segie surie a te nga ngong.
23 Sien ken tsientsang tate nga voto, a nga muerengei rakot si ken vonuo.
24 I murien ine, ken vevien e Elisabet a te nga kour. Ma a nga mon mo simi vonuo ba
vura mi napaririem, ma a nga pevien,

25 “Sibu ra ine, mi Nguts a pernge iou. Ma a te tsang rivie kong mienengeir i matan
mi kulou.”

Ken kienakav e Iesu

26 Sien tate nga napaririem potsu kes bu vura e Elisabet tate nga tian sien, e Raban
a nga turan e Gabriel mi angelo rakot simi taon i aron i Galili gi nga vuotongie ngan i
Nasaret.
27 Io, e Gabriel a nga ra vorotan mi vevien vour ese gi tate nga vouo ngan mi ka mi
asan e Iosep. E Iosep eie mi ka simi tietie se Davit. Mi asan ine mi vevien vour e Maria.
28 Ma a nga beit sien nge pevien, “Mi molu ta mon meie no. E Raban a resmata no!
Mi Nguts a mon meie no.”
29 E Maria a nga rongomie ine mi nama ma a nga kudier nge vodon, “Mi sana nama
ine?” Mi aron e Maria a nga bakiet surie ken sar nama ine mi angelo ma a nga
vodovodon palan va mi sana man vuevue ine mi vinakokoit.
30 Mi angelo a nga oeng sien, “Maria! Kian va e ta motou. E Raban a te lalaro vatamase
no. E Raban a resmata no.
31 Rorong! E ta so tian nge kava mi madar tamat. Ma e ta so tourasan ngan e Iesu.
32 Eie ta suvuon mi as leong, ma gi ta vuotongie ngan e Natuon e Raban ese ta tsiroup.
Mi Nguts e Raban ta terie sien ken mogomogos ni nguts e Davit e tubuon.
33 Ma eie ta vuortie mi tietie se Iakop sibu ra bu ra, ma ken vinuor ta kap voto.”
34 Ma e Maria a nga vereie mi angelo, “Eou o kap ngas telekire ka. Vasa ine mi kepineits
ta tsorubeit ven?”
35 Mi angelo a nga kuil nama, “Mi Moromoruo Tamat ta nemei sevoi ma mi
ngesengesien e Raban ese ta tsiroup ta kuva no. Arie mi vunan, ine mi madar ken
tino ta tamat ma gi ta vuotongie va e Natuon e Raban.
36 Rorong! E patsa, e Elisabet, misasien a te labatevien, a te tian ngan mi madar tamat.
Gi nga ko pevien va eie mi vevien a kap ko porpor madar, eiekesen a te tian sibu vura
mi napaririem potsu kes.
37 Surie a kap ka kepineits a mavev se Raban.”
38 Ma e Maria a nga pevien, “A kalei, eou ken petspets mi Nguts. Mi sana kepineits e
tate oeng ngan seou, ta tsorubeit malan.” Samo mi angelo a nga sorvekenan.

E Maria a nga ra pare e Elisabet

39 I murien ine, e Maria a nga tamtuir lalapus rakot simi taon simi enamon i popon
bu kuitskuits i Iudea.
40 A nga rubukien i aron ken vonuo e Sakaria ma a nga oeng vatamase e Elisabet.
41 Sien e Elisabet ta nga rongomie ken nama e Maria, mi madar i aron a nga kolueits
ma mi Moromoruo Tamat a nga vovosuo e Elisabet.
42 Ma a nga oeng leong malan ne, “Ken vatavatamse e Raban a leong sevoi i kotubuon
mi langei kokouk. E Raban ta vatamase ian mi natu madar va e ta kava!
43 Surie misa ine mi kepineits ta tsorubeit seou va e kinan mong Nguts ta me iro iou?
44 Pare! Sien o ta rongomie mi ina, mi madar i aroung a kolueits ngan mi nires.
45 E Raban ta vatamase no, simi vunan evoi e vodovodon tuktuk simi sana nama mi
Nguts ta vokokotie sevoi va ta tsorubeit tuktuk!”

Ken pak e Maria nia puongan e Raban

46 E Maria a nga pevien;

“Mi aroung a puongan mi Nguts.
47 Ma mi morumoruong a resmatan e Raban kong vavato,
48 surie a te nga vodonomie iou misasien eou ken petspets tuvuon mo.
Rorong! Vakaek ine ma i muir, mi kulou kokouk gi ta so pevien va a te nga vatamase
iou,
49 simi vunan eie ese ta ngeisngeis beitsak, a te nga tsana bu kepineits leong surie
iou,
ma mi asan a tamat.
50 Ma ta vasangan ken aor molous segie ese gi ta mangaran,
si kegi sar tietie sibu kienakav kokouk.
51 A te nga tsana bu tsientsang ngeisngeis ngan mi riman.
Ma a te nga sunura gie mi kulou gi ta vodon sibu arogie va egie gi asna.
52 A te nga pop terie gie i keim bu muomuo ni vuor si kegi sar mogomogos ni vuor,
ma a nga tsuok terie i kur egie ese gi ta nga vilikitie gie kesegie.
53 A te nga vetingie mi kulou gi ta nga vitor ngan bu banga kepineits,

ma egie ese gi ta nga suvuram a nga ture muernga gie ngan bu riem kapasen.
54 A te nga kulie i Israel ken petspets,
surie a nga vodonomie va ta aor molous nge gie,
55 e Abaraam ma bu natuon sibu ra bu ra,
malan ta nga pengan sibu tubugiet."

56 E Maria a nga mon meie e Elisabet siba vura tour ma i muir, a nga muerengei rakot si ken enamon.

Ken kienakav e Ioanes mi ka ni sinusuruiv

57 Io, mi ra nia por madar a te nga beit se Elisabet, ma a nga kava mi madar tamat.
58 Bu palapalan ma bu patsan gi nga rongovan va mi Nguts a te nga vasangan ken aor molous leong sien, ma gi nga res meie.
59 Simi ra ta nga napaririem potsu tourngan, gi nga me varapuo, ma gi te nga lalaro tourasan ngan e Sakaria vemusurie e taman.
60 Eiekesen e kinan a nga pevien, "A kap! Mi asan gi ta vuotongie ngan e Ioanes."
61 Gi nga oeng sien, "Eiekesen kap ka mei sibu patsa a nga suvuon ine mi as!"
62 Samo, gi nga teik matan e taman nia telekiran vasa ken lalaron surie mi asan.
63 A nga revie gie ngan ka napa ei ma a nga vavataor, "Mi asan e Ioanes." Ma egie kokouk gi nga kudier tsak.
64 Ian ngas te, mi ngutsuon ma mi karamen a nangba nga ketseketseng. Ma a nga tsuok vakaek nge vakokoit ma a nga puongan e Raban.
65 Bu palapalan gi ta nga mon vatvatta, bu arogie a nga vous ngan mi mientou. Ma sibu enamon i popon bu kuitskuits kokouk i Iudea, mi kulou gi nga vor ve vokovokokotie ine bu kepineits kokouk.
66 Mi kulou kokouk ese gi ta nga rongomie ine, gi nga vodovodon palan nge virei, "Ine mi madar, vasa ta so tsorubeit ven vevemuir?" Simi vunan mi ngesengesien mi Nguts a te mon meie.

Ken vinakokoit peteteir e Sakaria

67 E taman e Ioanes, e Sakaria a nga vous ngan mi Moromoruo Tamat ma a nga vokokotie mi nama peteteir malan ne;

68 "Giet ta puongan e Raban mi Nguts sibu Israel,
simi vunan a nga nemei nge vara ketseketseng ngan mi kuoluon.
69 A nga terie segiet mi ka ni vavato ese ta ngeisngeis beitsak,
kuvu simi tietie se Davit, ken petspets,
70 malan tate nga vakokoit i ngutsugie ken sar propet muomuo te
71 va ta vatoa giet si magiet sar matakorot,
ma i riman bu mei kokouk gi ta nga ko karto giet.
72 A nga pevien va ta vasangan ken aor molous sibu tubugiet,
ma a nga vodonomie ken kinubuits ian ta tamat,
73 mi kinubuits ta nga tsana se tubugiet e Abaraam.
74 A te nga vatoa giet i riman magiet sar matakorot,
terengien giet ta kap motou ma giet ta mang tsatsang sien,
75 simi sinavei ta tamat ma ta duis i matan
sibu ra kokouk si kegiet sar tino."

76 "Evoi, e natung, gi ta vuotongie no ngan ken propet e Raban ese ta tsiroup,
surie e ta muo ngan mi Nguts nia rorois ngan mi rosaran,
77 terengien va mi kuoluon gi ta mang telekiran
va ta vodon rivie kegi sar sinavei tsokor nge vatoa gie.
78 E Raban a nga tsana malan ne, simi vunan ken aor molous a leong beitsak.
Ma surie ine, a tsana va mi matanias ta rar tsour i popogiet kuvu simi rangit,
79 terengien va ta mang rarangie mi kulou gi ta mon simi ngingi ma simi minoruvien mi miensei,
ma nia vavasie kegiet vineis rubukien simi saran mi molu."

80 Io, ine mi natu madar, a nga vor ve leongleong ma ken tino simi moromoruo a nga tsorubeit ngeisngeis. Ma a nga mon simi beir tuir oit simi ra ta nangba nga tsorubeit vasvas simi kulou i Israel.

2

Ken kienakav e Iesu
(Mataio 1:18-25)

1 Ian sibu ra, e Kaesar Augustas a nga terie mi nama ngeisngeis va gi ta nga ra por
asan bu mei kokouk i aron bu enamon bu Roma gi ta nga naneie.
2 Sien ine mi por as vourvour ta nga tsorubeit, e Kurenio a nga vuor i Siria.
3 Ma egie keskes gi nga rakot si kegi sar taon kesegie nia ra teir as.
4 Io, e Iosep buer a nga kien kovuni i Galili, simi taon i Nasaret rakot i Iudea, simi taon
se Davit gi nga vuotongie va i Betilem, simi vunan eie kovuni simi tietie se Davit.
5 Eie a nga rakot ian en nia ra teir as meie e Maria, ese gi tate nga kubutsie va ta nga
reie. Ian sibu ra e Maria a te nga tian.
6 Sien guor tate nga mon ian en, mi keipkepide ra a te nga beit va e Maria tate nga
por madar.
7 Ma a nga kava ken muariem, mi madar tamat. A nga ovutie nge poko lavlav ma a
nga vuturungie i aron magi ngongou bu vinavinar, simi vunan kap te ka niagituo simi
vonuo mutumutur.

Mi Kulou nennei sipsip ma bu angelo

8 Mi kulou nennei sipsip gi nga mon si kegi sar korot i uot nge naneie kegi sar sipsip
ian sikati.
9 Samo ken angelo mi Nguts, a nga beit segie, ma man matvinavaso mi Nguts a nga
rar viririsie gie. Ma gi nga motou beitsak.
10 Eiekesen mi angelo a nga oeng segie, “Kian va nga ta motou! Nga rorong! O nemei
nia vateie nga ngan mi banga vinavatei nian mi nires leong va ken mi kulou kokouk.
11 Nevere, i aron mi taon se Davit, mi Ka ni vavato gi te kava. Eie mi Karisito mi Nguts.
12 Nga ta so deng kielala malan ine. Nga ta so vorotan mi natunatu madar gi ta ovutie
nge poko lavlav ma a mutur i aron magi ngongou bu vinavinar.”
13 Ma puk kam lalapus, mi gargar angelo leong simi rangit gi nga tsorubeit vorotan
ian mi angelo, ma gi nga puongan e Raban malan ne,

14 “Mi matvinavaso rakot se Raban die i kur beitsak,
ma simi kaber, mi molu ta kuva gie ese e Raban ta resmata gie.”

15 Sien bu angelo gi tate nga sorvekena gie kien i kur simi rangit, mi kulou nennei
sipsip gi nga veveoeng i kotubugie, “Giet ma. Giet tate rakot i Betilem nge dengarie ine
mi kepineits ian ta tsorubeit, ivie mi Nguts tate oeng ngan segiet.”
16 Io, gi nga lalapus rakot ma gi nga so vorotan e Maria meie e Iosep, ma mi natunatu
madar ta nga mutur i aron magi ngongou bu vinavinar.
17 Ma sien gi tate nga dengarie, gi nga pouts ngan ine mi nama mi angelo ta nga
vokokotie surie ine mi natu madar.
18 Ma egie kokouk ese gi ta nga rongomie ine, gi nga kudier tsak surie mi sana mi
kulou nennei sipsip gi ta nga pengan segie.
19 Eiekesen e Maria a nga rong toungan ine bu nama kokouk i aron ma a nga ko
vodonomie gie.
20 Io, mi kulou nennei sipsip gi nga muerengei. Gi nga keveir nge puongan e Raban
surie bu kepineits kokouk gi tate nga rongomie nge dengarie malan ngas te mi angelo
ta nga pengan segie.

Gi nga terie e Iesu rakot se Raban

21 I murien bu ra mi napaririem pouts tour, gi te nga varapuo ine mi natu madar ma
gi nga tourasan ngan e Iesu. Ine mi as, mi angelo a nga terie sien, sien ta kap ngas nga
vou i aron e kinan.
22 Sien keguor keipkepide ra nia tsorubeit melemelen vemusurie mi Vinuor se Moses
tate nga voto, e Iosep meie e Maria guor te nga kerie ine mi natu madar rakot i Ierusalem
nia ra vasangan va eie simi Nguts.
23 Guor nga tsana ine malan gi tate nga vataro i aron mi Vinuor simi Nguts malan ne,
“Mi muariem tamat, gi ta ngas vuotongie va eie mi natu vavaku simi Nguts.”
24 Ma buer guor nga ra terie mi tienebeir ni varam vemusurie mi Vinuor simi Nguts
ian ta pevien, “Ka ba buen luo o, ka ba natu bour luo.”

2:23 EXO 13:2,12 **2:24** LEV 12:8

25 Io, mi ka a nga mon i Ierusalem, mi asan e Simeon. Eie mi ka duis ma a nga
mangaran e Raban. Eie a nga rorois surie man vavaman i Israel, ma mi Moromoruo
Tamat a nga mon meie.
26 Ma mi Moromoruo Tamat a te nga vakatsepa va ta kap nga maet tuir oit va ta nga
dengarie ken Messia mi Nguts.
27 Mi Moromoruo a nga vavasie ma a nga rubukien i mararan mi Vona rengeir leong.
Sien e Maria ma e Iosep guor tate nga sor rubukien ngan mi madar e Iesu nia tsana sien
mi sana mi Vinuor ta vokokotie,
28 e Simeon a nga tserie ine mi madar ma a nga puongan e Raban nge pevien,

29 "Mi Nguts! Vere e tate vavasie ke petspets ngan mi molu,
vemusurie ke nama.
30 Ba matoung guor te dengarie ine mi Ka ni vavato,
31 ian e tate nga rorois ngan i matan mi kulou kokouk.
32 Eie mi berber ni vavakatsep ngan e Raban rakot sibu Kibang
ma eie man matvinavaso ke kulou i Israel."

33 E taman meie e kinan guor nga kudier tsak ngan misa ta nga vokokotie surie ine
mi madar.
34 Io, e Simeon a nga vatamase gituo ma a nga pevien ne se Maria, e kinan mi madar,
"Rorong! Ine mi madar, e Raban a te vile nia tsana palan mi kulou i Israel gi ta kor ma
palan gi ta tamtuir, ma eie mi totourlekier kovuni se Raban ian va palan mi kulou gi ta
so oge,
35 terengien, bu vinavinadodogie bu mei palan ta mang mon simi kientsep. Ma ka
kuor simi vinevineken ta tsoka buer mi ate."
36 Mi propet vevien a nga mon buer. Mi asan e Ana, e natuon vevien e Panuel, simi
matabu Aser. Eie a te nga labatevien tsak te. Eguor ken labeit guor nga rei sibu avareit
mi napaririem pouts luo ma ken labeit a te nga maet vekenan.
37 Ma a nga mon naor tuir oit ken sar avareit a nga oit bu sinangavur mi napaririem
pouts tour ma voveit (84). E Ana a kap nga ko sorvekenan mi vona rengeir, ma a nga ko
tsatsang se Raban ma a nga ko vorvor nge no sibu rokati ma bu rosisiat.
38 Io, ian ngas te, a nga veis kien seguor, ma a nga vakaek nge puongan e Raban. Ma
a nga vakokoit surie ine mi madar rakot segie kokouk ese gi ta nga rorrois va e Raban
ta nga vara ketseketseng ngan i Ierusalem.
39 Sien e Iosep meie e Maria guor tate nga tsang vaotie bu kepineits kokouk vemusurie
mi Vinuor simi Nguts, gituo nga muer rakot i Galili, si kegituo taon i Nasaret.
40 Ma mi madar a nga vor ve leongleong ma mi kurikurien a nga tsorubeit ngeisngeis.
Ma a nga vous ngan mi banga vienviendon, ma ken tentoiv e Raban a nga kuva.

Mi madar e Iesu simi Vona rengeir leong

41 Sibu avareit kokouk, e taman meie e kinan, guor nga ko rakot i Ierusalem simi Nginu
Pasova.
42 Sien tate nga sinangavur kes ma luo ken sar avareit e Iesu, gituo nga rakot te buer
ian simi Nginou malan gi ta nga ko tsana.
43 I murien mi Nginou tate nga voto, mi kulou gi te nga muerengei, eiekesen mi madar
e Iesu a ngas nga mon i Ierusalem. Ma e kinan ma e taman guor kap nga telekiran.
44 Guor si nga vodon va eie a nga veis meie gie ian bu mei gi te nga veis muerengei. Io,
guor nga veis muer mi ra pu. Samo guor nga vakaek nge nesie i kotubuon bu patsaguor
ma bu palapalaguor.
45 Sien guor ta kap nga vorotan, guor nga muerengei rakot i Ierusalem nia ra nesie.
46 I murien ba ra tour, guor nangba nga ra deng vorotan i aron mi Vona rengeir leong.
A nga mogos i kotubuon bu vavvasengei nge rorong segie ma a nga ververeie gie ngan
bu virevirei.
47 Egie kokouk ian gi ta nga rongomie e Iesu, gi nga kudier tsak si ken banga
teletelekirei ma si ken sar nama kuilkuil sibu vinirei.
48 Sien e taman meie e kinan, guor ta nga vorotan, guor nga kudier tsak, ma e kinan
a nga pevien sien, "Natung, surie misa e ta tsang malan ngan ine segor? Egor e tama,
gor te pilang neisneis sevoi."
49 E Iesu a nga virei, "Surie misa ngado ta nesie iou? Ngado kap telekiran va o ta ngas
mon i aron ken vonuo e Tamoung?"
50 Eiekesen guor kap nga katsep simi sa ta nga vokokotie seguor.

51 E Iesu a nga muerengei rakot i Nasaret meie guor, ma a nga ko mangara guor.
Eiekesen e kinan a nga perngan ine bu nama kokouk i aron.
52 Ma e Iesu a nga vor ve leongleong meie ngan mi banga vienviendon. Ma buer e
Raban ma mi kulou gi nga resmatan beitsak.

3

Ken vinavatei vavakatsep e Ioanes mi ka ni sinusuruiv
(Mataio 3:1-12; Marko 1:1-8; Ioanes 1:19-28)

1 Io, simi avareit ta nga sinangavur kes ma mi napaririem ngan e Tiberius Kaesar ta
nga vuor sien, e Pontio Pilato a nga gavana i Iudea. Ian simi avareit, e Erot a nga vuortie
i Galili. Ma e Pilipo e kasien e Erot a nga vuortie i Ituria ma i Trakonitis. Ma e Lisanias
a nga vuortie i Abilene.
2 Ma, sien e Annas ma e Kaiapas guor ta nga mon kovan bu prist, ken nama e Raban
a nga beit se Ioanes e natuon e Sakaria sien ta nga mon simi beir.
3 Io, e Ioanes a nga rakot sibu korot kokouk vatvatta mi da i Ioridan nge vavatei simi
kulou gi ta nga beit ian en va gi ta nga vodon vuris vekenan kegi sar sinavei tsokor nge
por sinusuruiv, terengien va e Raban ta mang vodon rivie kegi sar sinavei tsokor.
4 A nga vavatei vemusurie bu vinavataor ta mon simi Pakpak Leong e Isaia mi propet
ta nga vataro, ven ne,

"Mi inan mi ka a koupkoup pevien simi beir,
'Tsang rorois ngan ken rosar mi Nguts.
Tsang vodusie ken sar baiveisveis.
5 Vovosuo bu korot gi ta kopiekopien kokouk,
ma tsoup pepekutsie bu pout ma bu kuitskuits kokouk,
ma vodusie bu rosar vilvilguo,
ma tsang vakalaie bu rosar gi ta tsongetsonge.
6 Terengien mi kulou kokouk gi ta mang telekire surie ken vavato e Raban.' "

7 Mi bineit gi nga nemei se Ioanes va gi ta nga me por sinusuruiv. Ma a nga pevien
segie, "Enga bu natuon mi tsotsoi tsak! Ese a nga oeng senga va nga ta oit nia vi ngan
ken aor rarap e Raban ian va ta nemei?
8 Nga ta ngas vua ngan bu banga vuovuo nia vara tuktuk ngan va nga te vodon vuris.
Kian va nga ta konon nia pevien ne senga kesenga, 'E Abaraam, eie e tamagiet.' O oeng
senga. E Raban a oit nia tsana ine bu vunavout va gi ta tsorubeit bu natuon e Abaraam.
9 Mi matou a te mon rorois i vunan bu ei, ma bu ei kokouk gi ta kap vua ngan kavo
banga vuovuo, gi ta tara gie nge tomekan simi leing."
10 Io, mi bineit gi nga vosuoreie, "Mi sana gei ta ngas tsana?"
11 E Ioanes a nga kuil nama, "Sien va ka mei man kaba kuirkuir luo, eie ta ngas terie
ka mei si ka mei kap man ka kuirkuir, ma sien va ka mei ken kavo nginonginou eie buer
ta ngas tsana malan mo."
12 Bu ka porpor takis buer gi nga nemei nge me por sinusuruiv, ma gi nga vosuoreie,
"Vavvasengei, mi sana kepineits gei ta ngas tsana?"
13 A nga kuil nama, "Kian va nga ta por lakep rio misa mi vinuor ta pengan."
14 Samo mi kulou ni minakiur gi nga vosuoreie, "Mi sana gei ta ngas tsana?"
Ma a nga kuil nama, "Kian va nga ta teie tsana tuvuon ngan kegi sar kepineits bu mei
mene nge vepitsie gie ngan kavo namani binit. Nga ta ngas vodon surie va kenga sar
voirvoir eie a te oit."
15 Mi kulou gi nga vor ve rorrois surie mi Messia va ta nga beit ma i arogie gi nga
vodon va e Ioanes arie eie mi Messia.
16 Ma e Ioanes a nga kuil nama segie kokouk, "O tsana mi sinusuruiv senga ngan mi
da. Eiekesen mi ka eie ese ta ngeisngeis rio iou, ta nemei, ma o kap kalei oit va o ta
ruobatie man ba poppop. Eie ta tsana mi sinusuruiv senga ngan mi Moromoruo Tamat
ma mi leing.
17 Mi napa sosos a te mon siba riman. Eie ta so vitseir rivie mi biror sibu nginonginou,
ma ta teir kakakuon bu banga nginonginou i aron ken vonuo teteir nginonginou,
eiekesen ta tunie bu biror simi leing ian ta kap oit nia maet."
18 Io, e Ioanes a nga vavatei ngan mi Banga Vinavatei simi kulou nia vangasie gie ngan
bu suada rosar palan.

3:6 ISA 40:3-5

19 E Ioanes a nga oeng matan e Erot mi kovakova ka leong, surie mi sinavei tsokor ta
nga tsana se Erodias ken vevien e kasien ma surie palan bu sinavei tsokor ta nga tsana
buer.
20 Samo e Erot a te buer nga tsana mi sinavei tsokor mene, sien ta nga terie e Ioanes
simi vona vinatoreis.

Ken sinusuruiv e Iesu
(Mataio 3:13-17; Marko 1:9-11)

21 Io, sien mi kulou kokouk gi tate nga por sinusuruiv, e Iesu buer a nga por sinusuruiv.
Ma sien ta nga vor ve nono, mi rangit a nga katsep.
22 Ma mi Moromoruo Tamat a nga tsour peuk seie malan mi buen, ma mi ien kovuni
simi rangit a nga vakokoit malan ne, "Evoi e natung mi ateung. Ma o resmata no
beitsak."
23 Sien e Iesu tate nga tsuok vakake ken tsientsang, ken sar avareit a te nga oit malan
va ba sinangavur tour. Ma bu mei gi nga telekiran va eie e Natuon e Iosep.

E Iosep e natuon e Eli.
24 E Eli e natuon e Matat.
E Matat e natuon e Levi.
E Levi e natuon e Melki.
E Melki e natuon e Ianai.
E Ianai e natuon e Iosep.
25 E Iosep e natuon e Matatias.
E Matatias e natuon e Amos.
E Amos e natuon e Naum.
E Naum e natuon e Esli.
E Esli e natuon e Nagai.
26 E Nagai e natuon e Mat.
E Mat e natuon e Matatias.
E Matatias e natuon e Semein.
E Semein e natuon e Iosek.
E Iosek e natuon e Ioda.
27 E Ioda e natuon e Ioanan.
E Ioanan e natuon e Resa.
E Resa e natuon e Serubabel.
E Serubabel e natuon e Salatiel.
E Salatiel e natuon e Neri.
28 E Neri e natuon e Melki.
E Melki e natuon e Adi.
E Adi e natuon e Kosam.
E Kosam e natuon e Elmadam.
E Elmadam e natuon e Er.
29 E Er e natuon e Iosua.
E Iosua e natuon e Elieser.
E Elieser e natuon e Iorim.
E Iorim e natuon e Matat.
E Matat e natuon e Levi.
30 E Levi e natuon e Simeon.
E Simeon e natuon e Iuda.
E Iuda e natuon e Iosep.
E Iosep e natuon e Ionam.
E Ionam e natuon e Eliakim.
31 E Eliakim e natuon e Melea.
E Melea e natuon e Mena.
E Mena e natuon e Matata.
E Matata e natuon e Natan.
E Natan e natuon e Davit.
32 E Davit e natuon e Iesi.
E Iesse e natuon e Obet.
E Obet e natuon e Boas.
E Boas e natuon e Salmon.
E Salmon e natuon e Nason.

33 E Nason e natuon e Aminadap.
E Aminadap e natuon e Atmin.
E Atmin e natuon e Ram.
E Ram e natuon e Esron.
E Esron e natuon e Peres.
E Peres e natuon e Iuda.
34 E Iuda e natuon e Iakop.
E Iakop e natuon e Isak.
E Isak e natuon e Abaraam.
E Abaraam e natuon e Tera.
E Tera e natuon e Naor.
35 E Naor e natuon e Seruk.
E Seruk e natuon e Reu.
E Reu e natuon e Pelek.
E Pelek e natuon e Eber.
E Eber e natuon e Sela.
36 E Sela e natuon e Kainan.
E Kainan e natuon e Arpaksat.
E Arpaksat e natuon e Sem.
E Sem e natuon e Noa.
E Noa e natuon e Lamek.
37 E Lamek e natuon e Matusela.
E Matusela e natuon e Enok.
E Enok e natuon e Iaret.
E Iaret e natuon e Maalalel.
E Maalalel e natuon e Kainan.
38 E Kainan e natuon e Inos.
E Inos e natuon e Set.
E Set e natuon e Adam.
E Adam e natuon e Raban.

4

E Satan a nga konon e Iesu
(Mataio 4:1-11; Marko 1:12,13)

1 E Iesu a nga vous ngan mi Moromoruo Tamat nge muerengei kovuni i Ioridan. Ma mi Moromoruo Tamat a nga muongan rakot simi korot beir.
2 Ian en, e Satan a nga konon sibu ra ba sinangavur voveit. E Iesu a kap nga ngou i aron ine bu ra. I murien ian bu ra, e Iesu a nangba nga vitor.
3 Ma e Satan a nga oeng sien, “Sien va evoi e Natuon e Raban, oeng ngeisngeis ine sibu vout va gi ta tsorubeit tsoik.”
4 E Iesu a nga kuil nama sien ven ne, “Mi Pakpak Leong a pevien ne, ‘Mi ka a kap oit nia tino ngan mi tsoik mo.’ ”
5 Ma e Satan a nga kerie e Iesu kien simi korot i kur ma ian ngas te, a nga vasangan se Iesu bu mangmagoso nguts kokouk simi kaber.
6 Ma a nga oeng sien, “O ta terie kegi sar ngeisngeis kokouk nia vuor ma magi sar matvinavaso sevoi, simi vunan o te suvuon ine bu kepineits, ma a oit va o ta terie seie ese o ta lalaron.
7 Io, o ta terie sevoi ine bu kepineits kokouk sien va e ta rengeir nemei seou.”
8 E Iesu a nga kuil nama sien, “Mi Pakpak Leong a pevien, ‘E ta ngas rangarie mi Nguts ma Raban ma e ta ngas tsatsang seie mo.’ ”
9 Samo e Satan a nga kerie rakot i Ierusalem ma a nga ra voturie simi korot ta nga tsiroup simi Vona rengeir leong. Ma a nga oeng sien, “Sien va evoi e Natuon e Raban, tsibour peuk i keim,
10 simi vunan mi Pakpak Leong a pevien,

“ ‘E Raban ta turan ken sar angelo nia pernge no.
11 Gi ta sor terie no i kur ngan bu rimagie
terengien va e ta kap mang duorngan mi kame si ka vout.’ ”

4:4 DEU 8:3 **4:8** DEU 6:13 **4:11** PSA 91:1,12

12 E Iesu a nga kuil nama, “Ken nama e Raban a pevien, ‘Kian va e ta konon mi Nguts,
ma Raban.’ ”
13 I murien e Satan tate nga vaton ken sar konokonon kokouk, a nga sorvekenan oit
ka ra mene va ta ba buer nga me konon.

E Iesu a nga tsuok vakake ken tsientsang i Galili
(Mataio 4:12-17; Marko 1:14,15)

14 Io, e Iesu a nga vous ngan mi Moromoruo Tamat ma a nga muer rakot i Galili. Ma
man vinavatei e Iesu a nga puorkan bu enamon kokouk ververiris i Galili.
15 Io, a nga vakaek nge vavasengei i aron bu vona rengeir sibu Iuda. Ma bu mei kokouk
gi nga puongan.

Gi nga sunuran e Iesu i Nasaret
(Mataio 13:53-58; Marko 6:1-6)

16 Io, e Iesu a nga rakot i Nasaret ivie ta nga leong en. Ma simi Rangi Minaes, a nga
rubukien simi vona rengeir sibu Iuda malan ta nga ko tsana. Ma a nga tamtuir nia ase
mi Pakpak Leong.
17 Gi nga terie sien mi Pakpak Leong e Isaia mi propet ta nga vataro. Ma a nga pakate
ine mi Pakpak Leong nge vorotan mi korot ta nga vavataor ven ne,

18 “Mi Morumoruan mi Nguts a kuva iou,
simi vunan a te nga vokunie iou va o ta vavatei ngan mi Banga Vinavatei sibu
sinaortsak.
A te nga tura iou va o ta vakokoit katsep segie gi ta mon simi vinatoreis va gi ta mon
ketseketseng,
ma segie gi ta kael va gi ta buer dedeng,
ma a nga tura iou va o ta ra vara ketseketseng ngan mi kulou gi ta mon simi putu leong.
19 Ma a nga tura iou va o ta vakokoit katsep ngan mi rito
mi Nguts va ta vatoa mi kuoluon sien.”

20 Io, e Iesu a nga pomutie mi Pakpak Leong ma a nga teir muerngan simi ka nennei
Pakpak Leong ma a nga ra mogos. Mi kulou kokouk i aron mi vona rengeir gi nga aan
ngan.
21 Ma a nga pevien segie, “Nevere mi namanien e Raban a te tsorubeit tuktuk si kenga
bairorrong.”
22 Egie kokouk gi nga tienengan ma gi nga kudier ngan ken sar banga nama ta nga
vokokotie. Ma gi nga pevien, “Vasa! Kap va eie e natuon e Iosep?”
23 E Iesu a nga oeng segie, “A tuktuk, nga ta vokokotie ine mi namani vinavanou terie
seou, ‘Porpor oiv! Vatoa no kese. Tsana ine si ke vuna enamon mi sana gei ta nga
rongomie va e nga tsana i Kapernaum.’ ”
24 Ma a nga pevien, “O oeng tuktuk senga. Kap ka propet a suvu minangarei si ken
vuna enamon.
25 Si man tuktuk, o oeng senga, sibu avareit se Eliia, palan bu vevien naor gi tate nga
mamaet labeit, gi nga mon i Israel. Ma siba avareit a tour ma mi kapien a kap nga uos
sien, ma mi se leong a nga betingie mi enamon kokouk.
26 E Raban a kap nga turan e Eliia rakot si ka kangi Israel ngas te, eiekesen a nga turan
rakot simi vevien naor tate nga mamaet labeit i Sarepta i aron mi enamon leong i Sidon.
27 Ma sibu avareit se Elisa mi propet, palan mi kulou i Israel gi nga suvuon mi
mienarouk lepra. E Raban a kap nga vatoa gie si magi sar mienarouk, eiekesen e Naaman
kesen mo mi kangi Siria.”
28 Bu mei kokouk gi ta nga mon i aron mi vona rengeir, gi nga aor rarap veie e Iesu
sien gi ta nga rongomie ine mi nama.
29 Gi nga tamtuir ma gi nga veis babate vorotsoruo sorvekenan ine mi taon. Ma gi nga
kerie e Iesu rakot i popon mi vam ivie ian gi ta nga tsana ine mi taon en, simi vunan gi
nga lalaron va gi ta nga ra duo tomekan e Iesu en.
30 Eiekesen a nga veis muer duis ka i aron mi vintuir nge sorvekena gie.

Mi ka mi tsaka moromoruo ta nga tsegerie
(Marko 1:21-28)

31 Io, e Iesu a nga rakot i Kapernaum mi taon i Galili, ma a nga vavasengei simi kulou
i aron mi vona rengeir sibu Iuda simi Rangi Minaes.
32 Ma gi nga kudier si ken vinasengei simi vunan mi namanien a nga suvu ngeisngeis.

4:12 DEU 6:16 **4:19** ISA 61:1,2

33 I aron mi vona rengeir, mi ka a nga mon mi tsaka moromoruo ta nga tsegerie. A
nga koupkoup leong.
34 “Tsupuk rivie gei! Ke sana tsientsang meie gei, Iesu kuvu i Nasaret? E nemei nia
me voguersa gei? O telekiran va evoi ese. Evoi ken Ka Tamat e Raban!”
35 E Iesu a nga patsarie nge pevien, “Bong! Rovotsour sorvekenan ine mi ka!” Samo,
ine mi tsaka moromoruo a nga tomeke vuturungie i keim i matagie kokouk nge tsour
sorvekenan ine mi ka ma a kap nga tsana ka tsienakor i kurikurien.
36 Mi kulou kokouk gi nga kudier tsak nge vevirei nge gie, “Mi sana suada nama
ine? Ine mi ka a tuturei ngan mi duis ma mi ngeisngeis sibu tsaka moromoruo ma gi
rovotsour!”
37 Ma mi nama surie e Iesu a nga puorkan bu korot ververiris ine simi enamon.

E Iesu a nga vatoa palan bu tamat mienarouk
(Mataio 8:14-17; Marko 1:29-34)

38 Io, e Iesu a nga sorvekenan mi vona rengeir ma a nga rakot si ken vonuo e Simon.
Ken koko e Simon a nga morouk, mi kurikurien a nga rarap. Ma gi nga nongie e Iesu
va ta nga me kulie.
39 E Iesu a nga ra tuir i babaren nge kareir rivie mi mienarouk kuirkuir rarap. Io, ian
ngas te mi kuirkuir rarap a nga sorvekenan ma ine mi vevien a nga tamtuir nge tsang
nginonginou niagie.
40 Sien mi matanias tate nga nane man mat, mi kulou gi nga kir nemei ngan se Iesu
egie gi ta nga suvuon bu suasua mienarouk. Ma a nga soburo nge vatoa gie kokouk si
magi sar mienarouk.
41 Bu tsaka moromoruo buer gi nga rovotsour sorvekenan bu mei palan nge koupkoup
pevien, “Evoi e Natuon e Raban!”
Eiekesen e Iesu a nga patsarie bu tsaka moromoruo va gi ta kap nga vakokoit, simi
vunan gi nga telekiran va eie mi Messia.
42 Tsourvovo mokuopkuop, e Iesu a nga veis rakot simi korot a nga menemenen. Mi
kulou gi nga nesie e Iesu ma sien gi tate nga me vorotan, gi nga konon nia rutie va ta
kap nga veis sorvekena gie.
43 Eiekesen a nga pevien, “O ta ngas vavatei sibu taon mene buer ngan mi Banga
Vinavatei surie ken mangmagoso Nguts e Raban. Ine arie mi vunan e Raban ta nga tura
iou surie.”
44 Ma a nga ra vavatei ververiris i Iudea si kegi sar vona rengeir bu Iuda.

5

E Iesu a nga kukuo ba madar tovtov vourvour
(Mataio 4:18-22; Marko 1:16-20)

1 Simi ra mene, e Iesu a nga tuir i gegen mi barateis i Genesaret, ma mi bineit gi nga
tuir gonie nge rongomie mi namanien e Raban.
2 E Iesu a nga pare ba galeu leong luo. Bu ka vongovongon gi nga vogosongie i
bourbournga koen, ma gi nga suruvie kegi sar ben.
3 A nga ka simi galeu se Simon, ma a nga oeng se Simon va ta nga tsure terie i rou lili.
E Iesu a nga mogos i popon ine mi galeu ma a nga vavasengei simi bineit.
4 I murien tate nga vavasengei voto, a nga oeng se Simon, “Vuruos peuk simi raman
nge vululusie kenga sar ben.”
5 E Simon a nga kuil nama, “Ka leong, gei te pilang vongovongon simi rokati pu.
Eiekesen, sien e ta oeng malan, o ta vululusie ine bu ben.”
6 Sien gi tate nga tsana malan, gi nga sovie bu ie palan, ma bu ben gi nga vakaek nge
kabem.
7 Io, gi nga revie bu turagie ka vongovongon simi galeu mene va gi ta nga me kulie
gie. Ma gi nga me vakaek nge vovosuo ine ba galeu kokouk, ma guor te nga vatvatta
luluis.
8 Sien e Simon Petro ta nga pare mi sana kepineits ine ta nga tsorubeit, a nga sege
pukupukukaek i matan e Iesu, ma a nga pevien, “Sorvekena iou, mi Nguts. Eou mi ka
tsokor!”
9 A nga tsana malan ine simi vunan e Petro ma bu turan ka vongovongon gi nga kudier
tsak ngan ine bu ie palan beitsak gi ta nga sovie.
10 E Iakobo ma e Ioanes, ba natuon e Sebedi, eguor ba turan ka vongovongon e Simon,
guor nga kudier tsak buer.
Io, e Iesu a nga oeng se Simon, “Kian va e ta motou. Vakaek ine, e tate vangoda mi
kulou.”

11 Gi nga teie terie i kur magi ba galeu, ma gi nga sorvekenan bu kepineits kokouk nge
vemusurie e Iesu.

E Iesu a nga vatoa mi ka ta nga suvuon mi mienarouk lepra
(Mataio 8:1-4; Marko 1:40-45)

12 Simi ra mene, e Iesu a nga mon simi meinmenien ine bu taon. Ian en, mi ka ta nga
suvuon mi mienarouk lepra i kurikurien kokouk, a nga nemei. Sien ta nga pare e Iesu,
a nga sege pukupukukaek nge matan i keim ma a nga no masitinoiv, "Mi Nguts, sien va
e ta sunuir, e oit nia vara melemelen nge iou."
13 E Iesu a nga tsotsokan mi riman nge soburo ine mi tamat mienarouk, ma a nga
pevien, "O sunuir. E ta melemelen!" Ma ian ngas te, man mienarouk a nga voto.
14 E Iesu a nga oeng ngeisngeis ian simi ka, "Kian va e ta pengan sibu mei mene
eiekesen rakot nge vasanga no simi prist. Ma terie ke tienebeir malan e Moses ta nga
oeng ngan senga, simi vunan e te tsorubeit melemelen. Ma ian ta vara tuktuk ngan sibu
mei mene va ma mienarouk a te voto."
15 Eiekesen mi vinavatei surie e Iesu a te nga puorkan bu enamon ian en ma bu
enamon i pek buer. Io, palan mi kulou gi nga ra nemei seie nia rorong, ma gi nga nemei
seie surie va ta mang nga vatoa gie si magi sar mienarouk buer.
16 Eiekesen e Iesu a nga sorvekena gie nge rakot simi beir nge ra no.

E Iesu a nga vatoa mi muru
(Mataio 9:1-8; Marko 2:1-12)

17 Simi ra mene, sien e Iesu ta nga vavasengei simi kulou, bu Parisaio ma bu
vavvasengei sibu vinuor se Moses buer gi nga mogos. Gi nga kovuni sibu kato enamon
keskes i aron i Galili, i Iudea ma i Ierusalem. Ma mi ngesengesien mi Nguts a nga mon
meie nia vatoa bu tamat mienarouk.
18 Io, ba ka gituo nga sorokie mi muru ngan mi tsur nemei, ma gituo nga lalaro sor
terie mi muru i ruom simi vonuo nia ra vuturungie i matan e Iesu.
19 Gituo kap nga oit nia vorotan ka kientsep nia rubukien surie mi bineit a nga beitsak.
Io, gituo nga sorvavane i pungan mi vonuo, ma gituo nga bemvaran nge vunurie i
kinorotuon mi kulou, duis peuk i matan e Iesu.
20 E Iesu a te nga telekiran kegi vodovodon tuktuk, ma a nga pevien, "Palapala, o te
vodon rivie ke sar sinavei tsokor."
21 Ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses ma bu Parisaio, gi nga ngungu lili i
kotubugie kesegie ven ne, "Nge kia va eie ese ine mi ka ta oeng balapoik ngan e Raban?
Ese mei a oit nia vodon rivie mi sinavei tsokor? Ine mi tsientsang, se Raban kesen mo."
22 E Iesu a te nga telekiran kegi sar vienviendon, ma a nga virei, "Surie misa nga ta
suvuon bu suasuada vienviendon sibu aronga?
23 Mi sana nama a molous nia vokokotie? 'Ke sar sinavei tsokor o te vodon rivie.' o,
'Tsuok tamtuir nge veis.'?
24 Io, o ta vakatsepa senga va e Natuon mi Ka a suvuon mi duis i popon mi kaber nia
vodon rivie bu sinavei tsokor."
E Iesu a nga oeng simi muru, "O oeng sevoi. Tsuok tamtuir. Sorokie ke tsur nge rakot
si ke enamon."
25 Ian ngas te, ine mi ka a nga tsuok tamtuir i matagie nge tsuokopie ken tsur ta nga
ko mutur ngan ma a nga veis rakot si ken enamon ma a nga puongan e Raban.
26 Mi kulou kokouk gi nga kudier tsak nge puongan e Raban. Gi nga vous ngan mi
mientou nge pevien, "Giet te pare mi kepineits a kekineits rovoriu nevere."

E Iesu a nga kukuo e Levi
(Mataio 9:9-13; Marko 2:13-17)

27 I murien ine, e Iesu a nga rovotsour ma a nga pare mi ka porpor takis ta nga mogos
simi vona porpor takis. Mi asan ine mi ka e Levi. Ma e Iesu a nga kukuo, "Vemusurie
iou."
28 Io, e Levi a nga tamtuir nge sorvekenan bu kepineits kokouk nge vemusurie.
29 Samo e Levi a nga tsana mi nginou leong si ken vonuo nian e Iesu. Palan mi kulou
porpor takis ma palan bu mei mene buer gi nga mogos nge ngou meie guor.
30 Ma bu Parisaio ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses, gi nga nama palan veie
ken sar madar tovtov e Iesu nge pevien, "Surie misa nga ta ngou ma un meie bu ka
porpor takis ma mi kulou tsokor?"
31 E Iesu a nga kuil nama, "Mi kulou gi ta tino kalei gi kap pinat surie ka porpor oiv,
eiekesen bu tamat mienarouk mo.

32 O nga nemei nia kukuo mi kulou tsokor va gi ta mang vodon vuris, a kap va mi
kulou duis.”

Mi vinirei surie mi vorvor
(Mataio 9:14-17; Marko 2:18-22)

33 Ma gi nga oeng se Iesu, “Sibu ra palan ken sar madar tovtov e Ioanes gi ko vorvor
nge nono. Ma bu madar tovtov sibu Parisaio buer gi ko tsana malan, eiekesen ke sar
madar tovtov gi ko tsatsang ngan mo mi ngou ma mi un.”
34 E Iesu a nga oeng segie, “Vasa, nga oit nia oeng sibu vasier va gi ta vorvor sien va
mi ka rei vour a ngas mon meie gie?
35 Eiekesen mi ra ta beit va gi ta kir tsana ine mi ka rei vour segie. Ian sibu ra gi ta
nangba so vorvor.”
36 Ma e Iesu a nga vokokotie mi nama puppuo buer segie. A nga pevien, “A kap ka
mei a ko derikie ka poko lavlav simi lavlav vour nge dekitie meie ngan mi lavlav kebeir.
Sien va ta tsang malan ngan ine, eie ta tsang vatsakatie ine mi lavlav vour. Ma ian mi
poko lavlav vour ta kap venvenioit meie mi lavlav kebeir.
37 Ma a kap ka mei a ko soe teir dangi vain vour i aron bu utut kebeir gi ta tsana nge
piripiri vinavinar. Sien va ta tsang malan ngan ine, mi dangi vain vour ta tsana bu utut
kebeir va gi ta puor kapot. Ma mi dangi vain tate puos ririv, ma bu utut buer tate tsak.
38 Io, gi ta ngas utuvie mi dangi vain vour simi utut vour.
39 Ma eie ese ta unumie mi dangi vain kebeir, ta kap ba lalaron mi dangi vain vour.
Eie ta pevien, ‘Mi dangi vain kebeir eie a kalei.’ ”

6

Man Nguts mi Rangi Minaes
(Mataio 12:1-8; Marko 2:23-28)

1 Simi Rangi Minaes, e Iesu meie ken sar madar tovtov gi nga veis i aron bu tau wit.
Ma ken sar madar tovtov gi nga do tsana bu kievkiev wit, ma gi nga gosaran sibu rimagie
nge nganie bu pi wit.
2 Bu meinmenien bu Parisaio gi nga oeng se Iesu, “Surie misa nga ta tsana mi sinavei
ian ta kap vemusurie man vinuor mi Rangi Minaes?”
3 E Iesu a nga kuil nama, “Nga kap ngas nga ase misa e Davit ta nga tsana sien eie ma
bu palapalan gi ta nga vitor?
4 A nga rubukien si ken vonuo e Raban, ma a nga poro mi tsoik tamat, ma a nga
nganie. Vemusurie mi vinuor, ine mi tsoik kap ka mene a oit nia nganie eiekesen bu
prist mo. Ma a nga tabarie ngan buer bu palapalan.”
5 Samo a nga oeng segie, “E Natuon mi Ka eie man Nguts mi Rangi Minaes.”

Mi ka riem maet
(Mataio 12:9-14; Marko 3:1-6)

6 Ma simi Rangi Minaes mene e Iesu a nga rubukien i aron mi vona rengeir sibu Iuda
nge vavasengei, ma mi ka a nga mon ian en, mi riman suv a nga maet.
7 Bu vavvasengei sibu vinuor ma bu Parisaio gi nga moun ngan nia dengarie va ta nga
vatoa ka tamat mienarouk simi Rangi Minaes, terengien va gi ta mang nga vepitsie.
8 Eiekesen e Iesu a te nga muna telekiran kegi sar vienviendon ma a nga oeng ian simi
ka riem maet, “Tamtuir nge me tuir i matan mi lobaram.” Io, a nga tsuok tamtuir nge
me tuir.
9 Samo e Iesu a nga oeng segie, “O ta vereie nga, mi sana a duis i matan mi vinuor nia
tsana simi Rangi Minaes? Nia tsana mi kienelei, o, nia tsana mi tsienakor? Nia vatoa mi
mei, o, nia voguersan?”
10 E Iesu a nga dedeng veriris segie kokouk, ma samo a nga oeng ian simi ka, “Kadosan
mi rima.” Io, a nga tsana malan, ma mi riman a te buer nga kalei.
11 Eiekesen gi nga ngengeir nge vakaek nge vevuor surie mi sana va gi ta nga oit nia
tsana se Iesu.

E Iesu a nga viel tsana bu Aposol
(Mataio 10:1-4; Marko 3:13-19)

12 Ian simi ra, e Iesu a nga veis kien simi pout nia ra no ma a nga nono rakot se Raban
ian simi rokati.
13 Ma sivovo sien, a nga kuk nemei ngan ken sar madar tovtov ma a nga me viel tsana
mi sinangavur kes ma luo segie, ma a nga vuotongie gie va bu aposol.
14 Arie egie ine. E Simon (ese ta nga vuotongie ngan e Petro), e Andre e kasien, e
Iakobo, e Ioanes, e Pilipo, e Bartolomeu,

15 e Mataio, e Tomas, e Iakobo e natuon e Alpeo, e Simon ese gi ta nga vuotongie ngan
mi Silot,
16 e Iudas e natuon e Iakobo, ma e Iudas Iskariot, ese ta nga tsorubeit mi ka nia roev
terie e Iesu.

E Iesu a nga vavasengei ma a nga tsatsang vavato
(Mataio 4:23-25)

17 E Iesu a nga tsotsour peuk meie gie nge tuir simi kato kaber duis. Mi gargar leong si
ken sar madar tovtov gi nga mon ian en meie mi bineit leong beitsak kovuni sibu korot
kokouk i Iudea, kovuni i Ierusalem, ma kovuni sibu enamon i koen i Turos ma i Sidon.
18 Gi nga nemei nia rongomie e Iesu terengien va ta mang nga vatoa gie si magi sar
mienarouk. Ma egie ese bu tsaka moromoruo ta nga vikikinie gie, gi nga kalei.
19 Ma mi kulou kokouk gi nga konon nia tobelie e Iesu, simi vunan mi ngeisngeis a
nga kovuni seie ma a nga vatoa gie kokouk.
20 E Iesu a nga dedeng rakot si ken sar madar tovtov nge pevien,

"Mi nires leong ta mon senga ese nga ta deng kielala va nga pinat sibu morumoruanga,
simi vunan nga ta so suvuon mi vavatamaes kovuni si ken mangmagoso Nguts e
Raban.
21 Mi nires leong ta mon senga ese nga ta vitor ine,
simi vunan e Raban ta so vitingie nga.
Mi nires leong ta mon senga ese nga ta ta ine,
simi vunan nga ta so ngiets.
22 Mi nires leong senga sien gi ta karto nga nge purusie nga, ma gi ta vavangiets nge
nga, nge tsang vatsakatie bu asanga surie e Natuon mi Ka.

23 "Nga ta ngas res ian simi ra nge kolueits ngan mi nires, simi vunan kenga voirvoir
ta leong die i kur simi rangit. Ine simi sinavei kes mo, bu tubugie gi nga tsana sibu
propet.

24 "Eiekesen mi tsienakor leong ta monongie nga ese nga ta suvuram,
simi vunan nga te suvuon mi tino ta molous.
25 Mi tsienakor leong ta monongie nga ese nga ta ngou kalei ine,
simi vunan nga ta so vitor.
Mi tsienakor leong ta monongie nga ese nga ta ngiets ine,
simi vunan nga ta so masitinoiv nge ta.
26 Mi tsienakor leong ta monongie nga sien mi kulou kokouk gi ta vakokoit tienenge nga,
surie malan ian, bu tubugie gi nga tsana sibu propet bitbit.

Nga ta ngas aor molous ngan manga sar matakorot
(Mataio 5:38-48; 7:12)

27 "Eiekesen o oeng senga ese nga ta rorong seou. Nga ta ngas tovie manga sar
matakorot, nge kalei ngan egie ese gi ta karto nga.
28 Nga ta ngas vatamase gie ese gi ta oeng subira nga. Ma no surie egie ese gi ta tsak
nge nga.
29 Sien va ka mei ta pantsie ke peir kes, vuris terie sien ke peir ka ie buer. Sien va ka
mei a poro ma kuirkuir ka i marar, kian va e ta vangenge va ta poro ma kuirkuir ka i
ruom buer.
30 Tabarie bu mei kokouk gi ta nongie no, ma sien va ka mei a poro misa va sevoi,
kian va e ta no muerngan.
31 Tsana sibu mei mene malan nga ta lalaron va gi ta tsana senga.
32 "Sien va nga ta tovie mo egie ian ese gi ta tovie nga, vasa nga ta suvuon ven ka
vavatamaes? Misasien bu ka tsokor, gi ko tovie egie ese gi ta tovie gie.
33 Ma sien va nga ta tsana mi kepineits ta kalei segie ese gi ta muna tsana mi kienelei
senga, vasa nga ta suvuon ven ka vavatamaes? Misasien bu ka tsokor, gi ko tsana malan
buer.
34 Ma sien va nga ta vavatsir segie ese nga ta vodon va nga ta poro man venemuer,
vasa nga ta suvuon ven ka vavatamaes? Misasien bu ka tsokor, gi vavatsir buer rakot
sibu ka tsokor meie ngan kegi vienviendon nia por muerngan man voirvoir pu.
35 Eiekesen nga ta ngas tovie manga sar matakorot. Tsana mi kienelei segie, ma nga ta
vavatsir segie nge kap vodon nia por muerngan ka kepineits segie. Ma kenga voirvoir
ta so leong, ma nga ta so tsorubeit bu natuon e Raban ese ta tsiroup, simi vunan eie a
kalei ngan egie gi ta kap ko vuot kalei sien ma bu tsaka mei.

36 Nga ta ngas vous ngan mi aor molous, malan mo e Tamanga ta vous ngan mi aor molous.

Kian va nga ta vuortie ka mei
(Mataio 7:1-5)

37 "Ma kian va nga ta vuortie ka mei mene, terengien e Raban ta kap mang vuortie nga. Kian va nga ta votorosie ka mei mene, terengien e Raban ta kap mang votorosie nga. Nga vodon rivie kegi sar sinavei tsokor, terengien e Raban ta mang vodon rivie kenga sar sinavei tsokor.
38 Tabetabeir, terengien e Raban ta mang tabarie nga. E Raban ta vovosuo ma ta vous puospuos vunie nga. A tuktuk, mi sana puppuo nga ta pupuo ngan, e Raban ta tsang malan ngan mo senga."
39 E Iesu a nga pengan segie buer ine mi nama puppuo, "Ka kael a kap oit nia muongan ka turan kael, va gerek? Vasa, guor ta kap so kor rubukien i aron ka mat?
40 Ka madar tovtov a kap tsiroup si man vavvasengei, eiekesen eie ese man vavvasengei ta vavasengei kalei sien, ta so tsorubeit malan man vavvasengei.
41 "Surie misa e ta dengarie mi kato tsop i matan e kasi ma e kap vodon surie mi poko ei i mata kese?
42 Vasa ta oit ven va e ta oeng se kasi nge kia, 'Kasi, o ta tsang rivie mi tsop ian i mata,' eiekesen evoi e kap oit nia dengarie mi poko ei i mata kese? Evoi mi malamala ka duis. Vourvour, e ta muna tsang rivie mi poko ei i mata, ma samo e ta nangba oit nia dedeng kalei nia tsang rivie mi tsop i matan e kasi.

Mi ei ma mi vuovuan
(Mataio 7:16-20; 12:33-35)

43 "Kap ka banga ei a vua ngan ka tsaka vuovuo, o, ka tsaka ei ta vua ngan ka banga vuovuo.
44 Mi ei keskes a kilakilal nan simi vuovuan kesen. Bu mei gi kap dikitie mi vuavua ta o, mi vuavua bereu simi suo tsotso.
45 Mi banga ka a vorotsoruo bu banga kepineits sibu banga kepineits ta noutngan i aron, ma mi tsaka ka a vorotsoruo bu tsaka kepineits sibu tsaka kepineits ta noutngan i aron. Mi kulou gi ko vokokotie mi sana ta vous i arogie.

Mi ka sievei ma mi ka be
(Mataio 7:24-27)

46 "Surie misa nga vuotongie iou va, 'Mi Nguts, mi Nguts,' ma nga kap tsana misa o ta pengan?
47 O ta vasangan senga vasa ta ven eie ese ta nemei seou nge rongomie kong sar nama nge tsang vemusurie.
48 Eie a malan mi ka ta nga tsana mi vonuo ese ta nga reiv peuk beitsak i keim nge voturie man arir mi vonuo i popon mi ropoil. Mi taev a nga nemei nge soraran ian mi vonuo eiekesen a kap nga oit nia une, simi vunan a nga tsang vititirie.
49 Eiekesen mi mei ese ta rongomie kong sar nama ma a kap tsang vemusurie, eie a malan mi mei ese ta nga tsana mi vonuo i popon mi pier a kap ka poil en. Sien mi taev leong ta nga soraran ian mi vonuo, a nga katsoup kor nge sereir ruruvei."

7

Ken vodovodon tuktuk mi muomuo simi kulou ni minakiur

1 Sien e Iesu tate nga vavasengei voto ngan ine bu kepineits simi kulou, a nga veis beit i Kapernaum.
2 Ian en, ken petspets mi muomuo simi kulou ni minakiur a nga mon, ma man muomuo a nga ko lalaron beitsak. Eiekesen a nga morouk nge vatvatta mesei.
3 Mi muomuo simi kulou ni minakiur a nga rongovan e Iesu ma a nga turan bu meinmenien bu muomuo sibu Iuda rakot sien nia ra vereie va ta nga nemei nge me vatoa ken petspets.
4 Sien gi ta nga nemei se Iesu, gi nga me no masitinoiv sien malan ne, "Ine mi ka, a oit ngas va e ta kulie,
5 simi vunan eie a tovie gei bu Iuda ma a te nga voturie kegei vona rengeir."
6 Io, e Iesu a nga nomeie gie.
Sien tate nga so beit vatavatat simi vonuo, mi muomuo simi kulou ni minakiur a nga turan bu palapalan nia ra oeng sien malan ne, "Mi Nguts, kian va e ta voruruit beitsak, simi vunan o kap kalei oit nia tor va e ta nemei si kong vonuo.

7 Ine arie mi vunan o kap vodon buer va o kalei oit nia nemei sevoi. Eiekesen,
vuotongie mo ka nama, ma kong petspets ta kalei.
8 Eou buer o mon i pakien mi vinuor, ma buer mi kulou ni minakiur gi mon i pakien
kong vinuor. O ta oeng seie ine, 'Veis,' ma eie ta veis, ma seie nikot o ta oeng sien,
'nemei,' ma eie ta nemei. O oeng si kong petspets, 'Tsana ine,' ma eie ta tsana."
9 Sien e Iesu ta nga rongomie ine, a nga kudier beitsak surie mi namanien ine mi ka,
ma a nga vuvuris teteir simi bineit gi ta nga vemusurie nge pevien, "O oeng senga, o
kap ngas nga vorotan ka suada vodovodon tuktuk ta leong malan ine, misasien i Israel
buer."
10 Samo mi kulou ian mi muomuo ta nga tura gie, gi nga muer rakot si ken vonuo ma
gi nga so vorotan ine mi petspets tate nga kalei.

E Iesu a nga vatoa e natuon tamat mi vevien naor

11 I muir sien, e Iesu a nga rakot simi taon i Nain. Ma ken sar madar tovtov meie mi
bineit leong gi nga nomeie.
12 Ma sien tate nga so beit simi rumrubukien simi taon, mi kuoluon ine mi taon gi
nga sor vorotsoruo mi mei maet, eie e natuon kes mo mi vevien naor tate nge mamaet
labeit. Ma mi bineit leong simi taon gi nga nomeie.
13 Sien mi Nguts ta nga pare ine mi vevien, a nga tovie beitsak nge pevien, "Kian va e
ta ta."
14 Samo a nga veis rakot nge soburo mi tsur gi ta nga sorokie ngan mi tonuo, ma egie
ian gi ta nga sorokie, gi nga tuir vendir. Ma a nga pevien, "Ka vour, o oeng sevoi. Tsuok
tamtuir!"
15 Mi ka ese ta nga mesei a nga mogos ma a nga vakaek nge vakokoit, ma e Iesu a nga
teir muerngan se kinan.
16 Egie kokouk gi nga vous ngan mi mientou ma gi nga puongan e Raban nge pevien,
"Mi propet ngeisngeis a te tsorubeit i kotubugiet. E Raban a te nemei nia kulie ken
kulou."
17 Ine mi vinavatei surie e Iesu a nga puorkan kokouk i Iudea ma bu enamon ververiris.

E Iesu meie e Ioanes mi ka ni sinusuruiv
(Mataio 11:2-19)

18 Ken sar madar tovtov e Ioanes gi nga pengan sien ine bu kepineits kokouk. Io, e
Ioanes a nga kuk nemei ngan ba mei luo segie.
19 Ma a nga tura guor rakot simi Nguts nia ra vereie malan ne, "Arie evoi te ian mi ka
va ta ba beit, o, gei ta ngas rosie ka mei mene?"
20 Sien ba ka guor tate nga nemei se Iesu, guor nga pevien, "E Ioanes mi ka ni
sinusuruiv a tura gor nemei sevoi nia me virei malan ne, 'Arie evoi te ian mi ka va
ta ba beit, o, gei ta ngas rosie ka mei mene?' "
21 Ian simi keipkepide ra e Iesu a nga vatoa palan egie ese gi ta nga suvuon bu suada
mienarouk ma egie ese bu tsaka moromoruo ta nga tsegerie gie. Ma a nga vatoa palan
bu kael.
22 Io, e Iesu a nga kuil nama siba ka guor ta nga veis teie mi nama, "Ngado muer nge
so pengan se Ioanes mi sana ngado tate pare nge rongomie. Bu kael gi te dedeng, bu
peong gi te veis, egie ese gi ta suvuon mi mienarouk lepra gi te ketseketseng, bu pi gi te
rorong, bu mei maet gi te to muerengei simi miensei ma bu sinaortsak gi te rongomie
mi Banga Vinavatei.
23 Mi nires leong ta mon seie ese ken vodovodon tuktuk seou ta kap kor."
24 I murien ine ba ka e Ioanes ta nga turan guor tate nga veis, e Iesu a nga vakaek nge
vakokoit rakot simi bineit surie e Ioanes. "Sien nga ta nga rakot simi beir, misa nga nga
visi ra pare? Mi rir mi mour ta uvie?
25 Sien va a kap, mi sana nga nga ra dengarie? Mi ka a vavaso ngan bu banga tsetstseik?
A kap, egie ese gi ta vavaso ngan bu tsetstseik ta matmatot ma gi ta ko mon simi sinavei
nia pinike tuvuon ngan kegi lakep leong nia varese mo kegi tino simi pirpir, gi mon i
aron bu vonuo sibu kovakova ka leong.
26 Eiekesen, surie misa nga ta nga rakot en? Nia ra pare mi propet? A tuktuk, o oeng
senga, nga te nga pare mi ka mi tsinatsangan ta rio mi propet.
27 Ine arie mi ka ese gi ta nga vavataor surie simi Pakpak Leong:

" 'O ta turan kong ka ni vavatei muo sevoi,
ese ta rorois ngan ke rosar i muo sevoi.'

28 O oeng senga, i kotubugie ese ian mi langei gi ta nga kava gie, a kap ka mei a leong
rio e Ioanes, eiekesen mi mei ese ta lili i aron ken mangmagoso Nguts e Raban, eie a
leong rio e Ioanes."
29 (Mi kulou kokouk ma mi kulou porpor takis buer, sien gi ta nga rongomie ken sar
nama e Iesu, gi nangba nga teorbeten va mi sinavien e Raban a nga duis, simi vunan gi
te nga por sinusuruiv se Ioanes.
30 Eiekesen bu Parisaio ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses gi nga purusie ken
vienviendon e Raban surie egie kesegie, simi vunan gi kap nga por sinusuruiv se Ioanes.)
31 Samo e Iesu a te buer nga vakokoit, "Mi sana o ta oit nia pua meie mi kuoluon ine
bu ra? Gi mala sa?
32 Egie gi malan bu madar gi ta mogos simi korot nia verikuil nge lakep ma gi koupkoup
vunie egie ka ie.

" 'Gei kuvie bu pak ngan bu poko veos va nga ta sieng,
eiekesen nga kap sieng,
gei kavarie mi pak nian mi miensei,
eiekesen nga kap ta.'

33 O pengan senga ine surie e Ioanes mi ka ni sinusuruiv tate nga nemei. A kap nga me
ngou tsoik, ma un dangi vain, ma nga ko pevien va eie a suvuon mi tsaka moromoruo.
34 E Natuon mi Ka a nga nemei ma a nga ngou nge un, ma nga ko pevien, 'Pare! Eie
mi ka ngangeis ma mi ka unun, ma e palapalan mi kulou porpor takis meie mi kulou
tsokor!'
35 Eiekesen mi kulou ese gi ta tino ngan mi banga vienviendon se Raban, gi vara tuktuk
ngan va ine mi banga vienviendon a duis."

Mi vevien tsokor a nga soan mi da sosong se Iesu

36 Mi meinmenien bu Parisaio a nga nongie e Iesu va ta nga ra ngou meie. Io, e Iesu
a nga rakot si ken vonuo ian mi Parisaio ma a nga so mogos meie gie i bingan mi tsur
ngongou.
37 Mi vevien ian simi taon mi sinavien a nga tsokor, a nga vakierngie va e Iesu a nga
ngou si ken vonuo ine mi Parisaio. Io, a nga por nemei ngan mi utut mi da sosong i
aron.
38 Ma a nga me tuir i murien e Iesu, ma a nga sege pukupukukaek siba kamen nge
ta. Ma a nga vakaek nge pupuluka ba kamen ngan ken sar dunutina. Samo a nga dou
vopura ngan bu vuruvuru kovan, ma a nga ngungurie ba kamen nge soan mi da sosong
i popon ba kamen.
39 Sien mi Parisaio ese ta nga nongie nemei ngan e Iesu ta nga dengarie ine, a nga
oeng veie mi aron, "Sien va eie mi propet, a oit nia telekiran mi sana suada vevien ine
a tobelie, surie eie mi vevien tsokor."
40 E Iesu a nga kuil nama, "Simon, o lalaro pengan sevoi mi kepineits."
E Simon a nga pevien, "Pengan seou, Vavvasengei."
41 "Ba ka luo, guor nga por lakep nia kuil muerngan simi ka. Mi mei a nga poro bu
sinangavur mi napaririem koboit (500) bu lakep denari ma mi mei mene bu sinangavur
napaririem (50) bu silva lakep.
42 A kap ka mei seguor a nga suvu lakep oit nia kuil muerngan ine simi ka. Io, ngan
mi aor molous, a nga vodon tsupuk rivie seguor. Ma ine, e vodon ese seguor ta lalaron
beitsak ine mi ka?"
43 E Simon a nga kuil nama, "O vodon va ian mi mei ta nga poro ta palan ma va ta
kap ba kuil muerngan."
E Iesu a nga pevien, "A duis ke nama."
44 Samo a nga vuvuris rakot simi vevien ma a nga pevien se Simon, "E pare ine mi
vevien? O nemei i aron ke vonuo. Evoi e kap terie seou ka da nian ba kameung, eiekesen
eie a pupuluka ba kameung ngan ken sar dunutina ma a dou vopura ba kameung ngan
mi vuruvuru kovan.
45 E kap ngungurie iou, eiekesen ine mi vevien, vakaek o ta rubukien, a kap matpomaer
nia ngungurie ba kameung.
46 E kap soe teir oel i kovoung, eiekesen eie a soan mi da sosong siba kameung.

7:41 denari - mi namani Grik ma man putu ine mi lakep a oit man voirvoir ka mei ta tsatsang simi ra kes.

47 Io, o oeng sevoi, ken lalaron ine mi vevien nemei seou a leong beitsak, simi vunan
o te vodon rivie palan ken sar sinavei tsokor. Eiekesen eie ese o ta vodon rivie ken sar
sinavei tsokor ta kap palan, ken lalaron nemei seou ta lili.”
48 E Iesu a nga oeng simi vevien, “Ke sar sinavei tsokor o te vodon rivie.”
49 Bu vasier ka ie, gi nga vakaek nge vevuor i kotubugie kesegie, “Nge kia va eie ese
ine mi ka? Bu sinavei tsokor buer a vodon rivie gie.”
50 E Iesu a nga oeng simi vevien, “Ke vodovodon tuktuk a te vatoa no. Veis ngan mi
molu.”

8

Mi langei gi ta nga nomeie e Iesu

1 I murien ine, e Iesu a nga veisngie bu taon ma bu enamon keskes, ma a nga vavatei
katsep simi kulou ngan mi Banga Vinavatei surie ken mangmagoso Nguts e Raban. Mi
sinangavur kes ma luo bu madar tovtov gi nga nomeie.
2 Bu vevien mene e Iesu ta nga kareir rivie bu tsaka moromoruo segie nge vatoa gie
si magi sar mienarouk, egie buer gie nga nomeie. Mi meinmenigie, e Maria kovuni i
Magadala ese e Iesu ta nga kareir rivie mi napaririem potsu luo bu tsaka moromoruo
sien,
3 ma ba meinmenien mene, e Ioana ken vevien e Kusa mi ka nennei si ken vonuo e
Erot, a, e Susana, ma palan bu mei mene gi nga nomeie. Ine bu vevien gi nga kulie e
Iesu meie ken sar madar tovtov ngan kegi sar kepineits kesegie.

Man nama puppuo bu pei
(Mataio 13:1-9; Marko 4:1-9)

4 Sien mi kulou gi ta nga vor ve beitbeit kovuni sibu taon kokouk nge vorotan e Iesu,
a nga vokokotie mi nama puppuo segie.
5 “Mi ka tsuotstsuor a nga ra rivie ken sar pi ei. Sien ta nga rivie bu pi ei, bu pei mene
gi nga kor i popon mi baiveisveis. Mi kulou gi nga popoporie ma bu ma gi nga nganie
gie.
6 Bu pei mene gi nga kor simi popopeliets. Gi nga tsutsuleik rovotsour eiekesen gi nga
bukuk nge maet simi vunan kap ka da simi pier.
7 Bu pei mene gi nga kor i kinorotuon bu suo tsotso. Ine bu suo tsotso gi nga to leong
meie bu ei tsuotstsuor ma gi nga pipitsie bu ei tsuotstsuor.
8 Ma bu pei mene, gi nga kor simi banga pier ma gi nga to leong nge vua nge vuovuo.
Bu pei keskes gi nga vua ngan bu vuovuo a nga oit mi sinangavur kes koboit (100) rio
misa gi ta nga tsuorkie.”
Sien e Iesu ta nga vaton ken nama puppuo, a nga oeng leong, “Eie ese ta suvu taterieng
nia rorong, ta ngas rorong.”

Man vuevue ine mi nama puppuo
(Mataio 13:10-17; Marko 4:10-12)

9 Ken sar madar tovtov gi nga vereie e Iesu ngan man vuevue ine mi nama puppuo.
10 Io, a nga pevien, “E Raban a te nga terie senga mi sinavei nia telekiran bu kepineits
mumuningei surie ken mangmagoso Nguts. Eiekesen sibu mei mene, o vakokoit surie
ine ngan mi nama puppuo. Terengien,

“ ‘va gi ta kap mang dedeng kilal misasien gi ta dedeng nge dedeng,
va gi ta kap mang telekiran misasien gi ta rorong nge rorong.’

11 “Man papapleis ine mi nama puppuo a malan ne. Ine mi pi ei, eie ken nama e
Raban.
12 Bu pei gi ta nga kor simi baiveisveis, egie gi malan bu mei gi ta rongomie mi nama.
I murien ine, e Satan a nemei ma a tsang rivie ine mi nama sibu arogie, terengien va gi
ta kap mang vodovodon tuktuk ma e Raban ta kap mang vatoa gie.
13 Bu pei mene gi ta nga kor simi korot bu vout en, egie gi malan bu mei gi ta rong
poro mi nama ngan mi nires. Eiekesen kap kavo uvigie. Kegi vodovodon tuktuk ta to
lili mo, ma gi ta kor sien va ka konokonon ta beit.
14 Bu pei gi ta nga kor i kinorotuon bu suo tsotso, egie gi malan bu mei gi ta rongomie
mi nama, eiekesen si kegi minon, bu suasua vienviendon aor tsak, mi sinsuv ma bu
nires simi tino, gi ta pipitsie ma bu vuovuan gi kap oit nia komois.

8:10 ISA 6:9

15 Eiekesen bu pei gi ta nga kor simi banga pier, gi malan bu mei gi ta rongomie mi
nama ngan mi banga aor nge rong toungan si kegi sar tino ma gi tuir ngeisngeis nge
vua nge vuovuo.

Mi bember i pakien mi koi
(Marko 4:21-25)

16 "Kap ka mei a ko vakartie ka bember nge kuva ngan mi koi o, a ko terie i pakien
mi tsur. Eiekesen a ko poro nge vogosongie si man mogomogos, terengien egie ese gi ta
rubukien gi ta mang pare mi berber.
17 Bu kepineits kokouk gi ta mon mumuningei, gi ta beit simi taparang, ma bu kepineits
kokouk gi ta mon kokoiv, bu mei gi ta telekiran o, gi ta beit simi kientsep.
18 Io, nga ta ngas vedidir surie kenga sar bairorrong. Segie ese gi ta tor surie kong sar
vinasengei, e Raban ta buer veleongtie kegi sinavei. Eiekesen segie ese gi ta kap lalaron,
misasien misa gi ta vodon va gi suvuon, e Raban ta por tsana segie."

E kinan ma bu kasien e Iesu
(Mataio 12:46-50; Marko 3:31-35)

19 Samo e kinan ma bu kasien e Iesu gi nga nemei nia me pare. Eiekesen gi kap nga
oit va gi ta nga pare surie mi bineit a nga kitipan.
20 Mi ka mene a nga pengan se Iesu, "E kina ma bu kasi, die gi tuir i marar, ma gi
lalaro pare no."
21 A nga kuil nama, "Mi kulou gi ta rongomie mi namanien e Raban nge vemusurie,
arie egie bu kinoung ma bu kasiung."

E Iesu a nga vara tiko ngan mi lon
(Mataio 8:23-27; Marko 4:35-41)

22 Simi ra mene, e Iesu a nga ka simi galeu leong meie ken sar madar tovtov ma a nga
oeng segie, "Giet ta rakot simi bienengeiv ka nikot simi barateis." Ma gi nga tsuk.
23 Simi poko ra mi galeu ta nga soer, e Iesu a te nga muang. Ma mi lon a nga tsorungie
gie i rou. A, mi naov gi nga vakaek nge kopo vovoi simi galeu. Ma gi nga vatvatta luluis.
24 Ken sar madar tovtov gi nga vapada nge oeng sien, "Ka leong, Ka leong, giet te
vatvatta luluis!"
Ma a nga tamtuir nge oeng ngeisngeis veie mi mour ma bu peiv. Ma a nga tiko.
25 Ma a nga vereie ken sar madar tovtov, "Iva kenga vodovodon tuktuk?"
Gi nga motou nge kudier tsak ma gi nga vevuor i kinorutugie malan ne, "Mi sana
suada ka ine? Misasien mi mour ma bu peiv, a oeng ngeisngeis segie ma gi rorong
sien."

E Iesu a nga vatoa mi ka mi tsaka moromoruo ta nga tsegerie
(Mataio 8:28-34; Marko 5:1-20)

26 Samo gi nga soer rakot i Gerasa, mi enamon simi bienengeiv ta matan veie i Galili.
27 Sien e Iesu ta nga tsour vataer simi galeu, mi ka kovuni ian simi taon bu tsaka
moromoruo gi ta nga tsegerie, a nga veis samsuoeie. A te nga potaram te, ine mi ka a
kap nga ko lavlav ma a kap nga ko mon si ka vonuo, eiekesen a nga ko mon sibu rie
tetteir tonuo.
28 Sien ta nga pare e Iesu, a nga koup nge tsibour mutur i matan e Iesu nge koupkoup
pevien, "Iesu, evoi e Natuon e Raban ese ta tsiroup. Ke sana baitutuir meie iou? O no
masitinoiv. Kian va e ta votorosie iou!"
29 A nga koup malan ine simi vunan e Iesu a nga oeng ven va mi tsaka moromoruo ta
nga sorvekenan ine mi ka. Mi tsaka moromoruo a nga ko tsegerie. Misasien va bu mei
gi ta nga rorotsie nge tsen ba riman ma ba kamen nge tuir karie, a nga ko motukie bu
tsen. Ma mi tsaka moromoruo a nga ko tsal ngan rakot sibu korot kap kavo mei en.
30 E Iesu a nga vereie, "Ese mi asa?"
A nga kuil nama, "e Gargarleong," simi vunan bu tsaka moromoruo palan gi nga
tsegerie.
31 Ma bu tsaka moromoruo gi nga no masitinoiv rakot se Iesu va ta kap nga sunura
gie rakot simi Mat kap ka vunan.
32 Ian en, mi varin bor leong gi nga vivieir simi kuitskuits. Bu tsaka moromoruo gi
nga nongie e Iesu va ta nga ture vurukude gie i aron bu bor. Ma e Iesu a nga sunuir
terie gie.
33 Ma bu tsaka moromoruo gi nga sorvekenan ine mi ka rakot ine sibu bor. Ine mi
varin gi nga soer peuk simi malamala tsetseir ma gi nga tsibour nge kong maet i rou.
34 Sien bu ka nennei bor, gi ta nga pare ine mi kepineits ta nga tsorubeit, gi nga vi nge
soer rakot nge ra vavatei ngan simi taon ma sibu enamon.

35 Ma mi kulou gi nga me pare ine mi kepineits ta nga tsorubeit. Sien gi tate nga me
beit se Iesu, gi nga vorotan ine mi ka bu tsaka moromoruo gi tate nga tsour sorvekenan,
a nangba nga lavlav ma a te nga tsorubeit muerengei nangba ken vienviendon. Ma a
nga mogos i babaren ba kamen e Iesu. Io, gi nga motou.
36 Mi kulou gi ta nga pare ine mi kepineits, gi nga pouts ngan sibu mei mene vasa ine
mi ka bu tsaka moromoruo gi ta be nga tsegerie, a nga ketseketseng ven.
37 Samo mi kulou kokouk sibu enamon ververiris i Gerasa gi nga nongie e Iesu va
ta nga sorvekena gie simi vunan mi mientou leong a te nga vara sigosigong ngan mi
enamon. Ma e Iesu a nga ka simi galeu nge tsuk sorvekena gie.
38 Ine mi ka bu tsaka moromoruo gi tate nga tsour sorvekenan, a nga no masitinoiv
se Iesu va ta nga nomeie. Eiekesen e Iesu a nga ture muerngan ma a nga oeng sien,
39 "Muerengei rakot si ke enamon nge ra oeng katsep ngan mi sana banga tsientsang
leong e Raban a te tsana sevoi." Io, ine mi ka a nga veis nge ra vavatei ngan bu banga
tsientsang leong e Iesu ta nga tsana sien, simi kulou kokouk simi taon.

E natuon vevien e Iairo ma mi vevien ta nga tobelie ken lavlav e Iesu
(Mataio 9:18-26; Marko 5:21-43)

40 Si ken minuer e Iesu, mi bineit gi nga res suoeie, simi vunan gi nga vor ve rosierosie.
41 Samo, mi ka mi asan e Iairo a nga nemei, eie mi muomuo simi vona rengeir sibu
Iuda. A nga me sege pukupukukaek i matan e Iesu. Ma a nga no masitinoiv va e Iesu ta
nga nomeie rakot si ken vonuo,
42 simi vunan e natuon vevien mi kav kes, ese ken sar avareit tate nga sinangavur kes
ma luo, a te nga vatvatta mesei.
Sien e Iesu tate nga veis rakot, mi bineit gi nga vususungie.
43 Io, mi vevien a nga mon i kotubugie. Ine mi vevien a nga suvuon mi mienarouk nia
kavakava mi dar sibu avareit mi sinangavur kes ma luo, eiekesen kap ka mei a nga oit
nia vatoa si man mienarouk.
44 A nga ka i murien e Iesu nge tobelie mi tangatson ken lavlav. Ma ian ngas te, a kap
nga kava te mi dar.
45 Ma e Iesu a nga virei, "Ese a tobelie iou?"
Egie kokouk gi nga pevien va gi kap nga telekiran. E Petro a nga pevien, "Ka leong,
bu mei palan beitsak ine, gi vususungie no."
46 Eiekesen e Iesu a nga pevien, "Mi mei ngas te a tobelie iou. O rongmetsikien va mi
ngeisngeis a te tsour sorvekena iou."
47 Sien ine mi vevien tate nga telekiran va a kap ba nga oit nia mumuningei, a nga
dedeir nge veis rakot se Iesu. Ma a nga sege pukupukukaek i matan. I matan ine mi
vintuir, a nga pengan se Iesu mi vunan ta nga tobelie ma vasa man mienarouk a nga
voto lalapus ven.
48 E Iesu a nga oeng ine simi vevien, "Natung vevien. Ke vodovodon tuktuk a te vatoa
no si ma mienarouk. Veis ngan mi molu."
49 Sien e Iesu ta ngas nga vor ve vakvakokoit, mi ka kuvu si ken vonuo ian mi muomuo
simi vona rengeir sibu Iuda a nga ra nemei nge oeng simi muomuo, "E natu a te maet.
Misasien. Kia nge vururutie te mi vavvasengei."
50 Eiekesen e Iesu a nga rongomie ine, ma a nga oeng se Iairo, "Kian va e ta motou.
Vodovodon tuktuk mo ma e natu vevien ta to."
51 Sien e Iesu tate nga beit si ken vonuo mi muomuo, a kap nga sunuir va kavo mei gi
ta nga vemusurie rubukien i ruom, eiekesen a nga kerie mo e Petro, e Ioanes, e Iakobo,
ma e taman meie e kinan ian mi tetsikevien.
52 Mi kulou gi nga aor tsak nge tengisie ian mi tetsikevien, ma e Iesu a nga oeng segie
malan ne, "Kian va nga ta ta, simi vunan a kap maet, a muang be mo."
53 Gi nga ngitsan e Iesu simi vunan gi nga telekiran va a te nga maet.
54 Eiekesen e Iesu a nga popor i riman nge pevien, "Tsuok tamtuir, natung!"
55 Samo, mi morumoruan a nga muerengei, ma ian ngas te, a nga tsuok tamtuir. Ma e
Iesu a nga tura gie va gi ta nga tabarie ngan man ka puk nginonginou.
56 E taman meie e kinan, guor nga kudier tsak, eiekesen e Iesu a nga oeng ngeisngeis
seguor va guor ta kap nga vateie ka mei ngan ine mi kepineits ta nga tsorubeit.

9

E Iesu a nga ture vavasie bu madar tovtov
(Mataio 10:5-15; Marko 6:7-13)

1 E Iesu a nga kuk kakuon mi sinangavur kes ma luo ken sar madar tovtov nemei sien
ma a nga teir ngeisngeis ma duis segie nia kareir rivie bu tsaka moromoruo kokouk ma
nia vatoa bu tamat mienarouk.
2 Ma a nga ture vavasie gie nia ra vavatei ngan mi sinavien e Raban nia vuor ma nia
vatoa bu tamat mienarouk.
3 A nga oeng segie, "Kian va nga ta poro ka kepineits nian mi vineis. Kian va nga ta
poro ka vaong, ka vovvoi, ka tsoik, kavo lakep, ma kavo vevveleis.
4 Mi sana vonuo gi ta marangata nga en, nga mon ian en oit nga ta sorvekenan ine mi
taon.
5 Sien va mi kulou gi ta kap marangata nga, sorvekenan kegi sar taon nge titike riv
puit sibu kamenga nia vakatsepa segie va egie mo te meie e Raban."
6 Io, bu madar tovtov gi nga sorvekenan nge veis ka i aron bu enamon keskes, ma
gi nga vavatei ngan mi Banga Vinavatei nge vatoa bu tamat mienarouk sibu enamon
kokouk.

E Erot a nga basbaslieng
(Mataio 14:1-12; Marko 6:14-29)

7 Sien e Erot, mi kovakova ka leong simi enamon i Galili, ta nga rongomie bu nama
surie misa ta nga tsorubeit, a nga basbaslieng beitsak simi vunan mi kulou mene gi nga
pevien va e Ioanes mi ka ni sinusuruiv a te nga to muerengei simi miensei.
8 Bu mei mene gi nga pevien va e Eliia a te nga beit vasvas, ma bu mei mene buer gi
nga pevien va eie mi meinmenien bu propet muomuo ngan te, a nga to muerengei.
9 E Erot a nga pevien, "O nga tuturei nia kitip tsana mi kovan e Ioanes. Eiekesen ese
ine mi ka o rongomie man sar vinavatei?" Ma a nga konon nia dengarie e Iesu.

E Iesu a nga tabarie mi kulou a oit mi 5,000
(Mataio 14:13-21; Marko 6:30-44; Ioanes 6:1-14)

10 Sien ken sar aposol gi tate nga muerengei, gi nga me pengan se Iesu bu kepineits
kokouk gi ta nga tsana. Io, e Iesu a nga kerie bu madar tovtov rakot simi taon mi asan
i Betsaida ivie gi nga oit nia ra mon egie kesegie en.
11 Sien mi bineit gi ta nga telekiran ivie e Iesu ta nga rakot en, gi nga vemusurie. Ma
e Iesu a nga res suoeie gie nge vakokoit surie mi sinavien e Raban nia vuor ma a nga
vatoa bu tamat mienarouk gi ta nga pinat surie mi vavato.
12 Sien tate nga vor reivreiv, mi sinangavur kes ma luo bu madar tovtov gi nga me
oeng se Iesu, "Ture vavasie mi bineit, terengien gi ta mang veis rakot sibu enamon ma
sibu korot tsangtsang tau gi ta mon viririsie giet nge vorotan bu vonuo mutumutur ma
magi kavo nginonginou, simi vunan ine mi korot a mon peken bu enamon."
13 Eiekesen e Iesu a nga oeng segie, "Enga ngas te, nga tabarie gie."
Gi nga kuil nama, "Gei suvuon mo ba tsoik a napaririem ma ba ie meses luo. Sien
va gei ta kap veis nge ra voir magi nginonginou ine mi bineit kokouk, gei kap oit nia
tabarie gie."
14 Gi nga pevien malan ine, simi vunan mi aesaes sibu ka a nga oit bu sinangavur mi
napaririem soloba (5,000).
Eiekesen a nga oeng si ken sar madar tovtov, "Oeng segie mi bineit va gi ta mogos a
oit ba sinangavur mi napaririem simi gargar keskes."
15 Bu madar tovtov gi nga tsana malan, ma egie kokouk gi nga mogos.
16 E Iesu a nga poro mi napaririem bu tsoik ma ba ie meses luo ma a nga dedeng kien
i kur simi rangit nge vatamase gie. Ma a nga vor ve potpot terie bu tsoik sibu madar
tovtov nia tabarie mi bineit.
17 Egie kokouk gi nga ngou nge ti, ma bu madar tovtov gi nga tsuokopie bu kapekapien
nge votie mi sinangavur kes ma luo bu leke.

Ken vinakokoit katsep e Petro surie mi Karisito
(Mataio 16:13-19; Marko 8:27-29)

18 Simi ra mene sien e Iesu ta nga ra no eie kesen, ken sar madar tovtov gi nga me
vorotan, ma a nga vosuoreie gie, "Mi kulou gi ko pevien va eou ese?"
19 Gi nga kuil nama, "Bu mei mene gi pevien va evoi e Ioanes mi ka ni sinusuruiv, a,
bu mei mene gi pevien va evoi e Eliia, ma bu mei mene buer gi pevien va evoi mi propet
muomuo ngan e to muerengei."
20 E Iesu a nga vosuoreie gie, "Ma enga vasa? Nga pevien va eou ese?"
E Petro a nga kuil nama, "Evoi mi Messia se Raban."
21 E Iesu a nga vangenge gie ken sar madar tovtov va gi ta kap nga vateie ngan ka mei
mene ine mi kepineits.

22 Ma a nga pevien, “E Natuon mi Ka ta ngas suvu vinekikin palan, ma bu muomuo, bu
prist leong ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses gi ta sunuran. Ma gi ta kenvamate
ma simi ra a tourngan, ta to muerengei.”
23 Samo a nga pevien segie kokouk, “Sien va ka mei ta lalaro vemusurie iou, eie ta
ngas vodon rivie ken sar lalaron surie eie kesen ma ta ngas tsuok sorokie man koitskoits
sibu ra kokouk nge vemusurie iou.
24 Eie ese ta ruit ngan ken tino, ta rivie ken tino. Eiekesen eie ese ta tsupuk rivie ken
tino surie iou, ta so suvuon mi tino.
25 Mi sana man kienelei, sien va ka mei ta suvuon mi kaber kokouk eiekesen eie ta
rivie ken tino kesen?
26 Sien va ka mei a mengemengeir rivie iou ma mi namaniung, e Natuon mi Ka buer
ta so mengemengeir rivie, sien va eie ta nemei meie ngan man matvinavaso ma man
matvinavaso mi Tam ma magi matvinavaso ken sar angelo e Raban.
27 O oeng tuktuk senga, kavo mei senga gi ta tuir ine, gi ta kap so maet i muan va gi
ta pare e Raban ta so vuor simi mangmagoso enaenamon.”

Ken baidendeng e Iesu a nga tsorubeit kekineits
(Mataio 17:1-8; Marko 9:2-8)

28 I murien ne, a nga malan va bu ra mi napaririem potsu tour tate nga rovoriu sien
e Iesu tate nga vakokoit vaton ine ken sar nama, a nga kerie e Petro, a, e Ioanes ma e
Iakobo nge kien simi pout nia ra no.
29 Sien e Iesu ta nga no, mi matan a nga tsorubeit kekineits si kegituo baidendeng ma
man sar tsetstseik a nga tsorubeit puneits malan mi busobuso naov.
30-31 Ma ian ngas te, ba ka luo, e Moses ma e Eliia, guor nga tsorubeit vasvas ngan mi
matvinavaso nge vakokoit meie e Iesu. Gituo nga vakokoit surie ken minaet e Iesu, ian
tate nga vatavatat va ta nga tsang vaotie i Ierusalem.
32 E Petro ma ba turan madar tovtov gituo nga mat mumuang nge muang, eiekesen
sien gituo ta nga ra pan, gituo nga pare man matvinavaso e Iesu ma ba ka luo guor ta
nga tuir meie.
33 Sien ba ka guor tate nga sorvekenan e Iesu, e Petro a nga oeng sien, “Ka leong, a
kalei va giet ta mon en ne. Giet ta tsana kaba papael tour, ke ka mene, a, ken ka mene
e Moses, ma ken ka mene e Eliia.” Eie a kap nga telekiran misa a nga pengan.
34 Sien e Petro ta ngas nga vor ve vakvakokoit, mi balbal a nga tsorubeit nge kuva
gituo. Ma gituo nga motou sien gituo ta nga mon i aron mi balbal.
35 Ma mi ien kovuni simi balbal a nga pevien ne, “Ine arie e Natung ese o ta nga vile.
Nga rorong sien!”
36 Sien ine mi ien tate nga vakokoit voto, gituo nga dengarie e Iesu kesen mo te. Ba
madar tovtov gituo nga toungan ine mi kepineits sibu arogie ma gituo kap nga pengan
si ka mei ian sibu ra misa gituo ta nga pare.

E Iesu a nga vatoa mi madar ta nga suvuon mi tsaka moromoruo
(Mataio 17:14-18; Marko 9:14-27)

37 Simi ra vemusurie, sien gi tate nga muerengei peuk kovuni simi pout, mi bineit
leong gi nga samsuoeie.
38 Io, mi ka a nga mon i aron mi bineit a nga koup pevien, “Vavvasengei, o lalaron va
e ta tovie e natung tamat kes.
39 Rorong! Mi tsaka moromoruo a ko tsegerie ma a ko koupkoup, ma a ko vedederie
nge tomekan i keim ma a ko kat nge guruos mi ngutsuon. Ma a te tsang vatsakatie ma
a kap lalaro sorvekenan.
40 O nongie ke sar madar tovtov nia kareir rivie ine mi tsaka moromoruo, eiekesen gi
kap oit nia tsang vaotie.”
41 E Iesu a nga kuil nama, “Enga mi kuoluon ine bu ra, kap kenga ka vodovodon tuktuk
ma mi sinavinga a tsokor. Ese a ba nga pare o ta nga mon meie nga? Ma ese a ba nga
pare o ta nga sorokie kenga sar putu? Kerie nemei ngan e natu ine.”
42 Sien ine mi madar ta nga veis nemei, mi tsaka moromoruo a nga tomeke vuturungie
i keim simi kaber nge vadotso. Eiekesen e Iesu a nga patsarie mi tsaka moromoruo nge
vatoa ine mi madar. Ma a nga teir muerngan se taman.
43 Ma egie kokouk gi nga kudier tsak simi ngesengesien e Raban.
Sien mi kulou kokouk gi ta nga vor ve vodovodon surie bu kepineits kokouk e Iesu ta
nga tsana, a nga pevien si ken sar madar tovtov,
44 “Nga rorong kalei simi sana o lalaro pengan senga. E Natuon mi Ka gi ta roev terie
i riman mi kulou.”

45 Eiekesen gi kap nga katsep si man vuevue ine ken nama. A te nga mumuningei
segie, terengien va gi ta kap mang nga telekiran. Ma gi nga motou nia vosuoreie ngan
ine ken vinakokoit.

Ese a tsiroup?
(Mataio 18:1-5; Marko 9:33-37)

46 Mi vinetei a nga beit i kotubuon bu madar tovtov va ese segie a tsiroup i kotubugie.
47 E Iesu a nga telekiran kegi sar vienviendon, io a nga kerie mi natu madar ma a nga
voturie i bingan.
48 Ma a nga oeng segie, "Eie ese ta suguo ine mi natu madar simi asoung a suguo iou,
ma eie ese ta suguo iou, eie a suguo ian eie ese ta nga tura iou. Eie ese ta lili i kotubunga
eie a tsiroup senga."

Eie ese ta kap matakorot nge nga, eie senga
(Marko 9:38-40)

49 E Ioanes a nga pevien, "Ka leong, gei nga pare mi ka a kareir rivie bu tsaka
moromoruo ngan mi asa ma gei nga konon nia vangenge simi vunan a kap va eie mi
meinmenigiet."
50 E Iesu a nga kuil nama, "Kian va nga ta vangenge, simi vunan eie ese ta kap
matakorot nge nga, eie senga."

Mi kulou i Samaria gi kap nga lalaron e Iesu

51 Sien mi keipkepide ra tate nga vatavatat va e Iesu ta nga kien i kur simi rangit, a
nga tsana ken vienviendon va ta nga rakot i Ierusalem.
52 Ma a nga ture muongan ba ka ni tinuturei va gituo ta nga rakot simi enamon sibu
Samaria nia ra rorois ngan bu kepineits surie eie.
53 Eiekesen mi kulou ian en, gi kap nga lalaron nia suguo simi vunan a nga tsana ken
vienviendon va ta nga rakot i Ierusalem.
54 Sien ba madar tovtov e Iakobo ma e Ioanes guor ta nga rongomie ine, guor nga
pevien, "Mi Nguts, e lalaron va gor ta kukuo mi leing kovuni i kur simi rangit va ta
voguersa gie?"
55 Eiekesen e Iesu a nga vuvuris nge nasara guor [nge pevien, "Ngado kap telekiran
engado simi sana suada moromoruo. E Natuon mi Ka a kap nga nemei nia voguersan
kegi tino mi kulou, eiekesen a nga nemei nia vatoa gie."]
56 ma gi nga rakot simi enamon mene.

Mi piner nia vemusurie e Iesu
(Mataio 8:19-22)

57 Sien gi ta nga vor ve veisveis i sar, mi ka a nga oeng se Iesu, "O ta vemusurie no
sibu korot kokouk ivie va e ta rakot en."
58 E Iesu a nga kuil nama sien, "Bu kopuen tso gi suvuon magi sar mat ma bu ma gi
suvuon magi sar tou, eiekesen e Natuon mi Ka a kap suvuon ken ka korot nia vuturungie
mi kovan."
59 E Iesu a nga oeng simi ka mene, "Vemusurie iou."
Eiekesen a nga kuil nama, "Mi Nguts. E ta sunuir va o ta be ra muna puonongie e
tamoung."
60 E Iesu a nga oeng sien, "Tsupuk rivie bu tamat miensei gi ta puonongie bu turagie
miensei, eiekesen evoi, ra vavatei ngan ken mangmagoso Nguts e Raban sibu enamon
kokouk."
61 Mi ka mene buer a nga pevien, "O ta vemusurie no mi Nguts, eiekesen e ta muna
sunuir nge iou va o ta be ra tsekireriem meie kong tietie."
62 E Iesu a nga kuil nama, "Mi ka ese ta tsatsang ngan ba bulumakau nia tsuopuo mi
kaber ma a munu ermuer, eie a kap kalei oit nian mi tsientsang si ken mangmagoso
Nguts e Raban."

10

E Iesu a nga ture vavasie bu madar tovtov

1 I murien ine, mi Nguts a nga vile bu sinangavur napaririem potsu luo ma luo bu mei
ma a nga ture luoluo nge gie muo sien rakot sibu taon keskes ma bu enamon keskes ivie
va ta nga rakot en.
2 A nga oeng segie, "Mi nginonginou tate komois a palan, eiekesen mi kulou nia kakarie
mi tau a kap palan. Io, nga ta nongie man Nguts mi tau ian tate komois va ta turan mi
kulou nia kakarie mi tau.

3 Veis! O tura nga malan bu natu sipsip gi ta rakot i kotubuon bu kopuen tso.
4 Kian va nga ta sorokie ka lapa o, ka vovvoi o, ka poppop ma kian va nga ta so valalaem meie ka mei i sar.
5 “Sien va nga ta so rubukien si ka vonuo, nga muna pevien, ‘Mi molu ta mon ine simi vonuo.’
6 Sien va ka ka simi molu a mon ian, kenga molu ta kor kuva. Sien va kap, kenga molu ta muerengei nemei senga.
7 Mon ian simi vonuo ma nganie nge unumie mi sana gi ta tabarie nga ngan, simi vunan mi ka ni tsientsang ta ngas suvuon ken voirvoir. Kian va nga ta totop matavanuo.
8 “Sien va nga ta beit simi taon ma gi suguo nga, nga ta nganie mi sana nginonginou gi ta tabarie nga ngan.
9 Ma nga ta vatoa bu tamat mienarouk gi ta mon ian en, ma nga ta oeng segie, ‘Mi ra va e Raban ta vuor, a te vatavatat.’
10 Eiekesen sien va nga ta beit si ka taon ma gi kap suguo nga, veisngie kegi sar rosar nge pevien,
11 ‘Misasien mi puit si kenga taon ian ta tsok sibu kamegei, gei titike veie nge nga ngan. Eiekesen nga ta ngas katsep sien ine. Mi ra va e Raban ta vuor a te vatavatat.’
12 O oeng senga, simi rangi vinuor, ian mi taon ta so suvuon mi tsienakor leong rio i Sodom.”

Ba taon guor ta kap nga vodovodon tuktuk
(Mataio 11:20-24)

13 “Mi tsienakor leong sevoi i Korasin! Ma mi tsienakor leong sevoi i Betsaida! Sien va ine bu kepineits ni vovokudier gi ta nga tsana sengado va gi nga tsana i Turos ma i Sidon, kebeir ngas te va gi nga vodon vuris nge tseik tsetstseik bita ma soute puit i popogie.”
14 Eiekesen simi rangi vinuor, ngado ta so suvuon mi tsienakor leong rio bu Turos ma bu Sidon.
15 Ma evoi i Kapernaum, vasa, e ta tsuok terie no kese i kur kien simi rangit? A kap, e ta so peuk i keim i Ades.
16 “Eie ese ta rorong senga, a rorong seou. Eie ese ta mekitsa nga, a mekitsa iou, ma eie ese ta mekitsa iou, a mekitsan eie ese ta nga tura iou.”
17 Bu sinangavur napaririem potsu luo ma luo bu madar tovtov gi nga muer ngan mi nires ma gi nga pevien, “Mi Nguts, bu tsaka moromoruo buer gi nga rorong segei sien gei ta nga oeng ngeisngeis segie ngan mi asa.”
18 E Iesu a nga kuil nama, “O te pare e Satan a kor malan mi kutsukutsuleip kovuni i kur simi rangit.
19 Rorong! O te terie senga mi ngeisngeis nia veis i popon bu tsotsoi ma bu novuot ma nia tseiptseiprio bu ngesengesien mi matakorot, ma ta kap ka kepineits ta vabasa nga.
20 Eiekesen, kian va nga ta res va bu tsaka moromoruo gi rorong senga, eiekesen nga ta res simi vunan e Raban a te vataro bu asanga die i kur simi rangit.”
21 Ian simi ra, mi Moromoruo Tamat a nga vovosuo e Iesu ngan mi nires ma a nga pevien, “Tama. Evoi man Nguts mi rangit ma mi kaber. O puonge no surie e nga muningan ine bu kepineits sibu ka sievei ma segie ese gi ta nga por vinasengei, eiekesen e nga vasangan sibu natu madar. A tuktuk, Tama, si ke lalaron kese, ine mi kepineits a nga tsorubeit malan.”
22 Sien ta nga vaton ken nono, a nge pevien simi kulou, “Bu kepineits kokouk e Tamoung a te nga terie seou. Kap ka mei a telekiran va mi Nout eie ese, eiekesen mi Tam kesen mo. Ma kap ka mei a telekiran va mi Tam eie ese, eiekesen mi Nout kesen mo ma egie ese mi Nout ta vile gie nia vasangan segie.”
23 Samo e Iesu a nga vuris rakot si ken sar madar tovtov nge vakokoit menen segie, “Mi nires sibu katsomat ese gi ta pare mi sana kepineits nga tate pare.
24 O oeng senga, palan bu propet ma bu kovakova ka leong gi nga lalaron nia pare misa nga tate pare, eiekesen gi kap nga oit nia pare, ma gi nga lalaron nia rongomie misa nga tate rongomie, eiekesen gi kap nga oit nia rongomie.”

Man nama puppuo mi kangi Samaria

25 Simi ra mene mi ka sinavei sibu vinuor se Moses a nga visi ruom tsang nama se Iesu ma a nga vereie, “Vavvasengei, misa o ta ngas tsana nia suvuon mi tino rovoriu?”
26 A nga oeng sien, “Mi Pakpak Leong, vasa a vakokoit ven? Ma vasa ke teletelekirei surie?”

10:15 Ades - mi namani Grik ma man vuevue va mi korot sibu miensei.

27 Ine mi ka a nga kuil nama, “E ta ngas lalaron beitsak ma Raban ngan mi aro kokouk
ma mi morumorua kokouk ma mi ngisingisi kokouk ma mi vinavinadodo kokouk. Ma e
ta ngas tovie e palapala malan e ta tovie no kese.”
28 Ma e Iesu a nga oeng sien, “Ke nama kuilkuil a duis. Tsana malan ine ma e ta so
suvuon mi tino.”
29 Eiekesen a nga lalaro vara matkalei ngan eie kesen, io, a nga vereie e Iesu, “Ese e
polopoloung?”
30 E Iesu a nga kuil nama, “Mi ka a nga veis kovuni i Ierusalem rakot i Ieriko. Ma i
sar, a nga samsuoeie bu ka puerpuer. Gi nga tsion rivie man sar tsetstseik nge tsatsakie
ma gi nga veis sorvekenan sien tate nga mesei oum.
31 Ma mi prist buer a si nga vemusurie ine mi rosar. Ma sien ta nga me pare ian mi
ka, a nga veis evisie nge rov riu.
32 Malan buer mo mi tu Levi a nga veis nemei. Ma sien ta nga me beit ian simi korot,
a nga me pare ma a nga veis evisie nge rov rio.
33 Eiekesen mi kangi Samaria a nga veis buer ian simi rosar. Sien ta nga me beit ian
simi korot mi ka ta nga mutur en, a nga pare ma a nga tovie.
34 A nga rakot sien ma a nga soe teir oel ma dangi vain sibu kiem nge pipitsie. Samo
a nga sor terie i popon man dongki nge por rakot ngan simi vona vasier ivie a nga ra
naneie en.
35 Simi ra vemusurie a nga poro ba lakep denari luo ma a nga terie simi ka nennei simi
vona vasier nge pevien, ‘E ta ngas naneie vakalaie ine mi ka. Sien va o ta muerengei o
ta ba me kulie kavo lakep mene e ta tomekan nia naneie ine mi ka.’
36 “Ese segituo e vodon va eie e palapalan ine mi ka, bu ka puerpuer gi ta nga keda?”
37 Mi vavvasengei sibu vinuor a nga kuil nama, “Mi mei ese ta nga tovie.”
E Iesu a nga oeng sien, “Veis nge ra tsana malan mo.”

E Iesu a nga ra pare e Mata ma e Maria

38 Sien e Iesu ma ken sar madar tovtov gi ta nga vor ve veisveis, gi nga beit simi
enamon ivie mi vevien mi asan e Mata a nga mon en ma e Mata a nga kuk vurukude si
ken vonuo.
39 E kasien vevien a nga mon, mi asan e Maria. A nga mogos i babaren ba kamen mi
Nguts nge rongomie misa ta nga vokokotie.
40 Eiekesen e Mata a nga vodovodon palan surie bu kepineits nia rorois ngan niagie.
Ma a nga nemei nge vosuoreie e Iesu, “Mi Nguts, a kalei sevoi sien eou keseung mo o ta
voruruit sibu tsientsang ma e kasiung vevien ta kap kulie iou? Oeng sien va ta me kulie
iou!”
41 Mi Nguts a nga kuil nama, “Mata, Mata. E vodovodon palan nge aor putu surie bu
kepineits palan,
42 eiekesen mi kepineits kes mo e pinat surie. E Maria a vile misa ta kalei, ma o ta kap
oit nia por tsana sien.”

11

E Iesu a nga vavasengei surie mi sinavei nia no
(Mataio 6:9-13; 7:7-11)

1 Simi ra mene e Iesu a nga ra no simi korot. Sien ta nga no voto, mi mei si ken sar
madar tovtov a nga oeng sien, “Mi Nguts, vasangan segei mi sinavei nia no, malan e
Ioanes ta nga vasangan si ken sar madar tovtov.”
2 Io, a nga oeng segie, “Sien va nga ta no, nga ta pevien:

“ ‘Tama,
a kalei va gei ta ngas mangaran mi asa,
a kalei va ke vinuor ta ngas vuortie gei.
3 Tabarie gei ngan mi nginonginou ta oit simi ra vere,
4 Vodon rivie kegei sar sinavei tsokor,
malan egei gei ta vodon rivie bu sinavei tsokor bu mei gi ta tsana segei.
Ma kian va e ta tsupuk rivie gei sibu konokonon.’ ”

5 Ma a nga oeng segie, “Ka mene senga ese va ka palapalan, a nga rakot sien sikati
potaram nge pevien, ‘Palapala, teir vunie nge iou kaba tsoik tour,

---

10:35 denari - mi namani Grik ma man putu ine mi lakep a oit man voirvoir ka mei ta tsatsang simi ra kes.

6 simi vunan e polopoloung a veisngie mi vineis ma a beit vorota iou, ma o kap suvuon
ka nginonginou nia tabarie ngan.'
7 "Eiekesen ian mi mei i ruom a nga kuil nama, 'Kia nge memekitsie iou. Mi matavanuo
a te bouk, ma buer egei bu natung gei te muang. O kap ba buer oit nia tamtuir nge por
terie ka kepineits sevoi.'
8 O oeng senga, ine e palapalan ta kap oit nia tamtuir nge terie sien kaba tsoik surie
keguor baser palapalan, eiekesen surie mo ken viningir, ta tamtuir nge tsang vaotie ken
pinat.
9 "Io, o oeng senga. Nga no, ma nga ta suvuon. Nga neis, ma nga ta vorotan. Nga
pinpin, ma mi matavanuo ta katsep vunie nga.
10 Egie ese gi ta no, gi ta suv. Ma egie ese gi ta neisneis, gi ta vorotan. Ma egie ese gi
ta pinpin, mi matavanuo ta katsep vunie gie.
11 "Ese senga bu tam, sien va ka natuon ta nongie ngan ka ie, ta si terie sien ka tsotsoi?
12 O, sien va a nongie ngan ka katoru to, ta si terie sien ka novuot?
13 Misasien enga bu tsaka mei, enga nga telekiran va nga ta terie bu banga tienebeir
sibu natunga. Ma ine, a tuktuk rovoriu va e Tamoung die i kur simi rangit ta teir vunie
nge gie mi Moromoruo Tamat segie ese gi ta nongie!"

E Iesu ma e Belsebul
(Mataio 12:22-30; Marko 3:20-27)

14 E Iesu a nga kareir rivie mi tsaka moromoruo simi ngong. Ma sien mi tsaka
moromoruo tate nga sorvekenan ian mi ka ta be nga ngong, a nga vakokoit ma mi
bineit gi nga kudier tsak.
15 Eiekesen bu mei segie gi nga pevien, "A kareir rivie bu tsaka moromoruo ngan mi
ngesengesien e Belsebul, mi kovan bu tsaka moromoruo."
16 Ma bu mei segie gi nga lalaro konon ma gi nga vereie ngan ka totourlekier ni
vovokudier kovuni simi rangit.
17 E Iesu a te nga telekiran kegi sar vienviendon ma a nga oeng segie, "Ka mangmagoso
nguts ta vekapot nge veveken, ta tsereir. Ma ka tietie ta vekapot nge veveken, ta tsereir.
18 Sien va e Satan a vekapot nge veveken meie eie kesen, vasa ta oit nia tuir ven ken
mangmagoso nguts? O vakokoit ven ne simi vunan nga pevien va o kareir rivie bu tsaka
moromoruo ngan mi ngesengesien e Belsebul.
19 Io, sien va o kareir rivie bu tsaka moromoruo ngan mi ngesengesien e Belsebul, ngan
mi ngesengesien ese, kenga sar madar tovtov gi ko kareir rivie bu tsaka moromoruo?
Io, gi ta so vara tuktuk ngan va enga nga kap duis.
20 Ma sien va o ta kareir rivie bu tsaka moromoruo ngan mi pitsipitsiriman e Raban,
ine a vasangan va mi ra va e Raban ta vuor a te beit senga.
21 "Sien va ka ka ngeisngeis, a pernge vakalaie ken vonuo kesen meie ngan ken sar
kepineits nia veveken, ma ken sar kepineits gi ta mon kalei.
22 Eiekesen sien va ka mei mene a ngeisngeis rio, ma a me veveken meie nge
tseiptseiprio, ta por tsana sien bu kepineits nia veveken ta ko per popon ma ta pot
vepats ngan bu kepineits ian tate por tsana simi vinevineken.
23 "Eie ese ta kap mon seou, eie a matakorot meie iou, ma eie ese ta kap kulie iou nia
teie kakakuon mi kulou, eie a kareir vepitsitsei nge gie.
24 "Sien va ka tsaka moromoruo ta rovotsour vekenan ka mei, ta veisngie bu korot
kap ka da en nia nesie ka korot va ta maes en. Eiekesen va ta kap vorotan ka korot, ta
pevien, 'O ta muer surie mi vonuo o ta nga sorvekenan.'
25 Sien va ta muerengei, ta vorotan mi vonuo va gi tate videir vakalaie, ma bu kepineits
gi mon duis.
26 Samo ta muerengei nge ra kerie mi napaririem potsu luo bu tsaka moromoruo mene
gi ta tsokor rio eie, ma gi ta me rubukien nge mon ian en. Ma ken tino ian mi ka ta tsak
vekenan vourvour."
27 Sien e Iesu ta ngas nga vor ve vokovokokotie ine bu kepineits, mi vevien i aron mi
bineit a nga koup pevien sien, "Mi nires ta mon meie ese ta nga kava no nge vosusuo
no."
28 Ma e Iesu a nga pevien, "Eiekesen mi nires tuktuk ta mon segie ese gi ta rongomie
mi namanien e Raban nge vemusurie."

Man totourlekier e Iona
(Mataio 12:38-42)

29 Sien mi bineit tate nga vor ve beitbeit palan, e Iesu a nga pevien, "Mi kuoluon ine
bu ra gi tsokor. Gi virei ngan ka totourlekier ni vovokudier, eiekesen kap ka totourlekier
gi ta pare eiekesen man totourlekier e Iona.

30 E Iona a nga tsorubeit mi totourlekier sibu Nineve. Malan mo, e Natuon mi Ka eie
ta so tsorubeit man totourlekier mi kuoluon ine bu ra.
31 Simi rangi vinuor, mi kovakova vevien leong simi enamon i Siba ta so tamtuir veie
mi kuoluon ine bu ra ma ta so votorosie gie, simi vunan a nga kovuni i tangatson mi
kaber nia me rongomie ken sar banga vienviendon e Solomon. Ma ine, mi mei ese ta
tsiroup rio e Solomon a te beit.
32 Mi kuoluon i Nineve gi ta so tamtuir simi rangi vinuor veie mi kuoluon ine bu ra
nge votorosie gie, simi vunan gi nga vurise aor sibu vinavatei se Iona, ma ine mi mei ta
leong se Iona a te beit ine.

Man Bember mi kurikurien mi ka
(Mataio 5:15; 6:22,23)

33 "Kap ka mei a ko vakartie ka bember nge terie si ka korot ivie va ta mumuningei,
o, i pakien ka utut. Eiekesen eie ta vogosongie i popon man mogomogos, terengien egie
ese gi ta rubukien gi ta mang dengarie mi berber.
34 Mi katsomat eie man bember mi kurikuri. Sien va ba katsomata ta kalei, mi kurikuri
kokouk buer ta vous ngan mi berber. Eiekesen sien va ba katsomata ta tsak, mi kurikuri
buer ta vous ngan mi ngingi.
35 Io, nennei kalei, va ian mi berber ta mon i aro, ta masi tsorubeit ngingi.
36 Sien va mi kurikuri ta vous nge berber ma kap ka korot sien a ngingi, eie ta taparang
rovoriu, malan mi rararangien mi bember ta rarangie no."

Bu tsienakor leong mi napaririem pouts kes
(Mataio 23:1-36; Marko 12:38-40)

37 Sien e Iesu tate nga vakokoit voto, mi Parisaio a te nga nongie va ta nga ra ngou
meie. Io, a nga rubukien nge mogos rorois nia ngou.
38 Eiekesen ine mi Parisaio a nga kudier sien ta nga pare e Iesu ta kap nga vavaon i
muan va ta nga ngou.
39 Io, mi Nguts a nga oeng sien, "Rorong. Enga bu Parisaio, nga ko govorie mi
kurikurien kenga sar koi unun ma kenga sar koi ngongou, eiekesen bu aronga a vous
ngan mi sinavei ngangaguo ma mi sinavei malangiets.
40 Enga bu be! Vasa, e Raban a nga tsana mo bu pirpir ka i marar, ma a kap nga tsana
te buer ka i ruom?
41 Eiekesen terie misa ta mon i aron ke koi sibu sinaortsak, ma bu kepineits kokouk ta
melemelen vunie nga.
42 "Mi tsienakor leong ta monongie nga bu Parisaio, simi vunan nga ko terie se Raban
mi korot kes simi karton mi sinangavur kes si kenga sar tsientsuor nia vesena mi
nginonginou gi ta vuotongie ngan mi mint, a, mi balases ma mi reie. Eiekesen nga
ko vodon sasavoir ngan mi sinavei duis ma mi lalaron rakot se Raban. Ine arie ba
kepineits kokouk nga ta ngas tsang vaotie ma kian va nga ta vodon sasavoir ngan ka
mei kes seguor.
43 "Mi tsienakor leong ta monongie nga bu Parisaio, simi vunan nga lalaron beitsak
kegi sar mogomogos bu muomuo si kenga sar vona rengeir ma nga lalaron va gi ta
mangara nga sibu korot nia verikuil nge lakep.
44 "Mi tsienakor leong ta monongie nga, simi vunan nga malan bu monmon kap
kilakilal ivie mi kulou gi ta veis ka i popon ma gi kap telekiran."
45 Mi meinmenien bu vavvasengei sibu vinuor a nga pevien sien ine, "Vavvasengei,
sien e ta oeng ven ian, e te oeng balapoik nge gei buer."
46 E Iesu a nga kuil nama, "Mi tsienakor leong buer ta monongie nga bu vavvasengei
sibu vinuor, simi vunan nga terie mi sinor i popon mi kulou ian ta mavev nia sorokie,
eiekesen enga ngas te nga kap terie ka pitsipitsiriem nia kuil ian simi sinor.
47 "Mi tsienakor ta monongie nga, simi vunan nga tsana bu totourkilal si magi sar
monmon bu propet ian bu tubunga gi ta nga kenvamate gie.
48 Io, nga te vara tuktuk nge aor kes ngan misa bu tubunga gi ta nga tsana. Gi nga
kenvamate bu propet, eiekesen nga tsana magi sar monmon.
49 Surie ine mi vunan mo e Raban si ken banga vienviendon a pevien, 'O ta ture terie
segie bu propet ma bu aposol. Gi ta kenvamate gie kavo mei nge vikikinie gie.'
50 Io, mi kuoluon ine bu ra gi ta suvu vinatoreis surie mi daran bu propet vakaek si
man tsuoktsuok vakaek mi mangmagoso enaenamon,
51 vakaek simi daran e Abel beit simi daran e Sakaria ese gi ta nga kenvamate i
kotubuon mi korot nia tu tienebeir ma mi korot tamat. Io, O oeng senga, mi kuoluon
ine bu ra gi ta suvu vinatoreis surie gie kokouk.

52 “Mi tsienakor leong ta monongie nga bu vavvasengei sibu vinuor, simi vunan nga te
por tsana mi tsitstsi nian mi teletelekirei simi namanien e Raban, eiekesen enga kesenga
nga kap ko rubukien. Ma nga ko tuir kitipan mi kulou gi ta nga lalaron nia rubukien.”
53 Sien e Iesu tate nga rovotsour, bu Parisaio ma bu vavvasengei sibu vinuor gi nga
vakaek nge kengeir veie nge virevirei sara surie bu kepineits palan,
54 simi vunan gi nga lalaro ruom tsang nama sien.

12

Mi namani venengeng surie bu malamala ka duis
(Mataio 10:26,27)

1 Sien ine mi kepineits ta nga tsorubeit, mi bineit leong beitsak gi nga beit kouk, ma
gi nga vekeir nge gie. Ma e Iesu a nga muna vakokoit si ken sar madar tovtov, “Nga ta
ngas naneie nga simi iis sibu Parisaio, arie ian mi sinavei nia malamala ka duis.
2 Bu sana kepineits gi ta kuov muningan, gi ta mon vasvas, ma bu sana kepineits gi ta
mon kokoiv, gi ta mon simi kientsep ma mi kulou gi tate telekiran.
3 Io, bu sana kepineits nga ta vokokotie simi ngingi, gi ta rongomie simi taparang,
ma mi sana kepineits nga ta vemisir ngan senga kesenga i aron mi vonuo, gi ta vavatei
katsep ngan i kur i pungan mi vonuo.
4 “O oeng senga bu polopoloung. Kian va nga ta motovagie ian gi ta ko kenvamate mi
pirpir mo ma i muir sien, gi kap oit nia tsana ka kepineits mene te buer.
5 Eiekesen o ta oeng senga ese va nga ta motovan. Nga ta ngas motovan e Raban ese
ta oit nia kenvamate nga nge suvu duis nia tomeke nga simi leing leong ian ta kap ko
mesei. Io, o oeng senga, arie eie mo nga ta motovan.
6 Vasa, nga kap ko verikuil ngan mi napaririem bu kamkambaliel ngan ba natu lakep
luo? Eiekesen e Raban a kap ko vodon sasavoir ngan ka mei segie.
7 A tuktuk, bu vurvur i kovanga e Raban a te ase gie. Kian va nga ta motou, enga nga
kalei rio gie bu kamkambaliel palan.
8 “O oeng senga, eie ese ta vakokoit vavakatsep i matan mi kulou va eie seou, e Natuon
mi Ka buer ta so vakokoit vavakatsep i matan ken sar angelo e Raban va eie seie.
9 Eiekesen eie ese ta vamoie iou i matan mi kulou, e Natuon mi Ka buer ta so vamoie
eie i matan ken sar angelo e Raban.
10 Eie ese ta tomeke man nama e Natuon mi Ka, e Raban ta vodon rivie, eiekesen eie
ese ta oeng balapoik ngan mi Moromoruo Tamat, e Raban ta kap oit nia vodon rivie ine.
11 “Sien va gi ta voturie nga simi vinuor i aron bu vona rengeir sibu Iuda, o, i matan
bu gavana o, bu muomuo ni vuor, kian va nga ta vodovodon palan surie mi sana nama
nga ta so pengan nia tuir karie nga,
12 simi vunan mi Moromoruo Tamat ta veseveie nga ian simi keipkepide ra ngan misa
va nga ta ngas pengan.”

Man nama puppuo mi ka suvuram ta nga be

13 Mi ka i kotubuon mi bineit a nga oeng se Iesu, “Vavvasengei, oeng se kasiung va ta
potakie i kotubugor bu sinsuv se tamagor.”
14 E Iesu a nga kuil nama, “Polopoloung, kap ka mei a nga terie seou mi duis nia
vuortie o, nia potakie mi sinsuv i kotubungado.”
15 Ma a nga oeng segie, “Nga nenei kalei! Kian va nga ta lalaron beitsak nia suvu
kepineits palan, simi vunan kenga tino a kap vunan simi suvu sinsuv palan.”
16 Io, e Iesu a nga pengan segie ine mi nama puppuo, “Ken tau mi ka suvuram a nga
konom beitsak.
17 A nga vodonomie eie kesen, ‘Misa o tate tsana? Kap kong ka vonuo nia teir toungan
kong sar nginonginou.’
18 “Ma a nga pevien, ‘Ine arie vasa o ta tsang venengan. O ta bemengie kong sar vonuo
totou nge nginonginou, ma o ta tsana kavo mene leong. Ma i aron ine bu vonuo leong,
o ta teir toungan bu nginonginou ma kong sar sinsuv kokouk.
19 Ma o ta vakokoit seou keseung, “E suvuon ke sar kepineits palan ian e oit nia mon
kalei ngan sibu avareit palan. E tate mogos kalei nge ngou, un, nge res.” ’
20 “Eiekesen e Raban a oeng sien, ‘Evoi mi be! Ine sikati, ke tino ta voto. Ma ese ta so
suvuon ine bu kepineits e ta nga teir toungan?’
21 “Ine arie mi sana ta tsorubeit segie bu mei gi ta teir toungan kegi sar kepineits niagie
kesegie, eiekesen gi mala sinaortsak i matan e Raban.”

Kia nge vodovodon palan
(Mataio 6:25-34)

22 Ma a nga pevien si ken sar madar tovtov, “Io, o oeng senga. Kian va nga ta
vodovodon palan surie kenga tino, va misa nga ta nganie, o, surie mi kurikuringa, va
misa nga ta poul ngan.
23 Mi tino a putu rio mi nginonginou ma mi pirpir a putu rio mi poul.
24 Nga pare bu bour, gi kap ko tsuor nge por nginonginou i tau ma buer gi kap suvuon
ka vonuo totou nge nginonginou, eiekesen e Raban a ko tabarie gie. Ma kenga tino a
putu rio bu ma!
25 Ese mei senga a oit nia vakuora ken tino ngan mi sinavei nia vodovodon palan?
26 Sien va nga ta kap oit nia tsana ka kepineits lili malan ine, surie misa nga ta
vodovodon palan surie bu kepineits ka ie?
27 “Nga vodon surie bu gaelgael vasa gi to ven. Gi kap ko tsatsang o, tsang poul
niagie kesegie, eiekesen o oeng senga, man sar matvinavaso e Solomon buer a kap nga
matmatot malan ka mene ine sibu gaelgael.
28 E Raban ngas te a ko vosonie gie bu uotuot ian gi ta to nevere ma sivovo gi ta
vo tomekan simi leing. Sien va a malan ine, vasa, e Raban a kap oit nia vosonie nga?
Madar! kenga vodovodon tuktuk a lili te!
29 Ma kian va nga ta nesie nge vodovodon palan surie mi sana va nga ta nganie nge
unumie.
30 Mi kuoluon ine mi kaber gi ko nesie ine bu kepineits, eiekesen e Tamanga a telekiran
va nga pinat surie gie.
31 Eiekesen nga ta ngas neis vorotan mi saran e Raban va ta vuortie kenga tino, ma
ine bu kepineits, e Raban ta teir vunie nge nga.
32 “Enga, mi gargar sipsip lili, kian va nga ta motou, simi vunan e Tamanga a res nia
terie senga mi vavatamaes kovuni si ken mangmagoso Nguts.
33 Nga verikuil ngan kenga sar kepineits nge lakep nge terie sibu sinaortsak. Nga tsana
kenga kavo vovvoi kesenga ian ta kap oit nia metseir. Ine mi vovvoi arie eie mi mos die
i kur simi rangit ian ta kap oit nia voto ma bu ka puerpuer gi ta kap nemei vatvatta ma
bu ngitsilik gi ta kap tsang vatsakatie.
34 Ian ke sinsuv ta mon en, mi aro ma ke vienviendon ta mon en buer.

Mi petspets ta ko nenei kalei

35 “Nga verevere kalei ma kenga sar bember ta ngas ber rorois,
36 malan bu petspets gi ta rosie magi ka leong va ta muerengei kuvu simi nginou ni
verei, terengien va puk lalapus mo, gi ta mang oit nia tsitsi varan sien va ta ra nemei
nge me pinpin.
37 Mi nires leong segie ian bu petspets sien va magi ka leong ta beit vorota gie va gi
ta rorois. O oeng tuktuk senga, ine mi ka leong ta verevere kalei eie kesen nian mi
tsientsang, ma ta kuk vogosongie gie i bingan mi tsur ngongou nge tabarie gie.
38 Mi nires leong segie ian bu petspets, sien va magi ka leong ta beit vorota gie va gi
rorois, misasien eie ta ra nemei sikati potaram o, sivovo tarara.
39 Eiekesen nga ta ngas telekiran ine. Sien va e taman mi vonuo ta telekiran va simi
sana keipkepide ra mi ka puerpuer va ta me puer sien, ta kap oit nia sunuir va ian mi
ka puerpuer ta bem rubukien si ken vonuo.
40 Enga buer nga ta ngas rorois, simi vunan e Natuon mi Ka ta ra nemei simi keipkepide
ra nga vodon va ta kap nemei sien.”

Mi banga petspets ma mi tsaka petspets
(Mataio 24:45-51)

41 E Petro a nga vosuoreie, “Mi Nguts, e pengan ine mi nama puppuo segei mo o, sibu
mei kokouk?”
42 Mi Nguts a nga kuil nama, “Ese eie mi ka nennei a sievei ma a ko tuktuk si ken
tsientsang? Arie eie man ka leong ta terie sien mi duis nia naneie ken sar petspets nge
tabarie gie duis sibu kato ra nia ngou.
43 Mi nires leong ian simi petspets sien va man ka leong ta me beit vorotan va a ngas
tuir si ken baitutuir simi tsientsang.
44 O oeng tuktuk senga. Ine mi ka leong ta terie ine ken petspets nia naneie ken sar
sinsuv kokouk.
45 Eiekesen, sien va ine mi petspets ta pevien seie kesen, ‘Ta potaram te mong ka leong
ta ba muerengei,’ ma ta vakaek nge tsatsakie gie bu petspets ka ma vevien, ma ta mon
ngan mo mi ngou ma mi un nge be,
46 io, man ka leong ian mi petspets ta ra nemei si ka ra va ta vodon ta kap beit sien
ma si ka keipkepide ra eie ta kap telekiran. Ma ta me tsetseik vatsakatie ine mi petspets
nge teir meie nge gie bu petspets rong tsak.

47 “Ma sien va ian mi petspets ta telekiran ken lalaron man ka leong, eiekesen eie a
kap rorois nge tsatsang vemusurie ken lalaron man ka leong, man ka leong ta tsetseik
vatsakatie.
48 Eiekesen mi mei ese ta tsana bu kepineits ian ta otien mi vinatoreis, eiekesen a kap
nga telekiran, man ka leong ta tsetseik vakalaie mo. Eie ese ta tserie bu kepineits ta
palan, eie ta kuil muerngan ta palan. Ma eie ese ta tserie bu kepineits palan nia naneie,
eie ta ngas kuil muerngan ta palan beitsak.

E Iesu a nga me terie mi vinekapot, kap va mi molu
(Mataio 10:34-36)

49 “O nemei nia tunie mi kaber, ma o vodon ta kalei sien va a te nga vakaek nge ngang.
50 O suvuon mi sinusuruiv mene ngas. Ine mi kepineits a tsang vatsakatie ngas mi
aroung tuir oit va ta tsorubeit tuktuk.
51 Nga si vodon va o nga nemei nia terie mi molu ine simi kaber? A kap, kap va mi
molu, eiekesen mi vinekapot.
52 Tsuok vakaek ine, mi napaririem bu baser tamagie gi ta vekapot, a tour gituo ta
matakorot ngan a luo ma a luo guor ta matakorot ngan a tour.
53 Mi tam ma e natuon tamat guor ta vematakorot nge guor, mi kien ma e natuon
vevien guor ta vematakorot nge guor, ma ba baser anan guor ta ve matakorot nge guor.”

Nga ta ngas telekire vakalaie mi keipkepide ra
(Mataio 16:2,3)

54 E Iesu a nga pevien simi bineit, “Sien nga ta pare mi rangit ta voturie simi korot mi
matanias ta ros, puk lalapus nga ta pevien, ‘tate uos,’ ma ta ngas uos.
55 Ma sien va mi moru tunumeit ta beit, nga ta pevien va mi enamon ta rarap, ma ta
ngas malan te.
56 Enga bu malamala ka duis! Nga telekire vakalaie mi sana ta beit sien nga ta pare
bu kepineits ta tsorubeit simi kaber ma simi rangit. Ma surie misa nga ta kap telekire
vakalaie ine bu kepineits gi ta vor ve beitbeit duis ine sibu ra?

Vuduis nama meie kenga matakorot
(Mataio 5:25,26)

57 “Surie misa enga kesenga nga ta kap deng kielala mi sana ta duis?
58 Sien va e ta veis rakot simi vinuor meie ian mi ka ta terie no simi vinuor, konon
nia vuduis nama meie ngas i sar. Eie ta masi so terie no simi ka ni vuor nama, a, mi ka
ni vuor nama ta masi terie no simi girigirir, ma mi girigirir ta masi terie no simi vona
vinatoreis.
59 O oeng senga, e ta kap oit nia rovotsour simi vona vinatoreis tuir oit e ta kuil vaton
bu natu lakep kokouk.”

13

Mi ni vodon vuris o, mi miensei

1 Mi kulou mene gi ta nga mon ian simi ra, gi nga pengan se Iesu mi kulu Galili ese e
Pilato ta nga kenvamate gie sien gi ta nga tu terie kegi sar tienebeir ni varam.
2 E Iesu a nga virei, “Vasa, nga vodon va ine mi vinekikin bu kangi Galili gi ta nga
suvuon, a nga vasangan va egie gi tsokor rio bu Galili mene?
3 O oeng senga. A kap! Sien va nga ta kap vodon vuris sorvekenan kenga sar sinavei
tsokor, enga kokouk buer nga ta maet malagie.
4 Ma vasa nga vodon venengan ine mi sinangavur kes ma mi napaririem potsu tour
bu mei i Siloam ese gi ta nga maet sien mi vonuo kuar ta nga kor i popogie? Vasa, nga
vodon ine a vasangan va egie gi tsokor rio mi kulou mene gi ta mon i Ierusalem?
5 O oeng senga. A kap! Sien va nga ta kap vodon vuris sorvekenan kenga sar sinavei
tsokor, enga kokouk buer nga ta maet mala gie.”

Man nama puppuo mi kapiek ta kap nga vua

6 Samo e Iesu a nga vokokotie segie ine mi nama puppuo, “Mi ka a nga tsuorkie mi
kapiek i aron ken tau. Ma a nga ko nemei nge neis vuovuo sien, eiekesen a kap nga ko
vorotan ka vuovuo kes.
7 Io, a nga oeng si ken ka nennei tau, ‘Pare, siba avareit tour, o nga munu nemei nge
me neis vuovuo sien ine mi kapiek ma o kap ngas vorotan ka vuovuo kes sien. Tar
tomekan! Surie misa ta vaton mi monokien mi kaber?’
8 “Eiekesen ine mi ka a nga kuil nama, ‘Ka leong, be buer tsupuk rivie si ka avareit
kes. O ta be buer tsoup viririsie mi vunan ine mi kapiek nge vomuta.

9 Io, sien va mi ei ta vua simi avareit ian i kur, eie a kalei! Sien va ta kap, io, e ta oeng
ma o ta tar tomekan.' "

E Iesu a nga vatoa mi vevien muru simi Rangi Minaes

10 Simi Rangi Minaes mene, e Iesu a nga vavasengei i aron mi vona rengeir sibu Iuda.
11 Mi vevien a nga mon ian, ese mi tsaka moromoruo a nga vaguo mi tsir ram i
vunaturuon sibu avareit mi sinangavur kes ma mi napaririem potsu tour. Mi tsir ram
a nga guo ma a kap nga oit nia vodusie mi vunaturuon rovoriu.
12 Sien e Iesu ta nga pare, a nga kuk nemei ngan sien nge pevien. "Vevien, e te
ketseketseng si ma mienarouk."
13 Samo a nga teir riem i popon, ma ian ngas te, a nga vodusie mi vunaturuon ma a
nga vakaek nge puongan e Raban.
14 Mi muomuo simi vona rengeir a nga petseir simi vunan e Iesu a nga vatoa ine mi
vevien simi Rangi Minaes, ma a nga vor ve vakvakokoit simi bineit, "Giet suvuon bu
ra mi napaririem potsu kes nia tsatsang. Io, nemei i aron ine bu ra nge me suvuon mi
vavato, eiekesen kap va simi Rangi Minaes."
15 Mi Nguts a nga kuil nama sien nge pevien, "Enga bu malamala ka duis! Enga keskes
nga ko tsitsi vorotsoruo kenga sar bulumakau o, kenga sar dongki si magi oiroir nge kerie
nia ra vuvunumie simi Rangi Minaes, va gerek?
16 Ma ine e tubuon vevien e Abaraam ese e Satan ta nga visie bu avareit mi sinangavur
kes ma mi napaririem potsu tour, vasa, a kap oit va ta ketseketseng ine si man baivinis
simi Rangi Minaes?"
17 Sien ta nga oeng ven ne, a nga vamangarie man sar matakorot, eiekesen mi lobaram
kokouk gi nga resmatan bu banga kepineits mata tietienengei ta nga tsana.

Man nama puppuo mi pi mastat ma mi iis
(Mataio 13:31,32; Marko 4:30-32)

18 Io, e Iesu a nga virei, "Mi sinavien e Raban nia vuor, a malan misa? Misa o ta vepuan
ngan?
19 Eie a malan mi pi mastat mi ka ta nga poro nge tsuorkie si ken tau. Ine mi ei
tsuotstsuor a nga to leong ma bu ma gi nga me tou sibu rakarakan."
20 Ma a te buer nga virei, "Misa o ta vepuan ngan mi sinavien e Raban nia vuor?
21 A malan mi iis mi vevien ta nga poro nge leik meie ngan ba puol plaua tour oit ine
mi plaua kokouk a nga popoek."

Mi matavanuo matgurutsits
(Mataio 7:13,14,21-23)

22 Sien e Iesu ta nga vor ve veisveis rakot i Ierusalem, a nga veisngie bu taon ma bu
enamon keskes nge vavasengei.
23 Io, mi mei a nga vosuoreie, "Mi Nguts, vasa, e Raban ta vatoa kaba mei mene mo?"
E Iesu a nga kuil nama segie,
24 "Nga ta vengeis nia rubukien ka ian simi matavanuo matgurutsits, simi vunan, o
oeng senga, palan mi kulou gi ta konon nia rubukien eiekesen gi ta kap oit.
25 Sien e taman mi vonuo ta bokutie mi matavanuo, nga ta tuir i marar nge pinpin ma
nga ta pevien, 'Mi Nguts, tsitsi vadara gei!'
"Ma eie ta kuil nama, 'O kap telekiran ivie nga kuvu en!'
26 "Samo nga ta kuil nama sien, 'Gei nga ngou ma un meie no, ma e nga vavasengei
si kegei sar taon.'
27 "Eiekesen eie ta buer pevien, 'O kap telekiran ivie nga kuvu en. Nga tsupek
sorvekena iou. Enga mi kulou tsokor!'
28 "Ian en, nga ta so ta nge vengvengio bu rivonga sien va nga ta pare e Abaraam, a,
e Isak, a, e Iakop ma bu propet i aron ken mangmagoso Nguts e Raban, ma enga gi ta
tomeke vorotsoruo nga.
29 Mi kulou gi ta nemei kovuni simi matanias ta rar tsour en ma simi matanias ta ros
en, ma i matan mi enamon ma i murien mi enamon, ma gi ta so mogos i bingan mi tsur
ngongou i aron ken mangmagoso Nguts e Raban.
30 A tuktuk, egie ese gi ta vevemuir te gi ta so muomuo, ma egie ese gi ta muomuo gi
ta so vevemuir te."

Ken tentoiv e Iesu surie i Ierusalem
(Mataio 23:37-39)

31 Ian ngas te, bu Parisaio mene gi nga nemei se Iesu nge oeng sien, "E ta ngas tsupek
en ne nge rakot si ka korot mene, simi vunan e Erot a lalaron va ta kenvamate no."

32 Ma e Iesu a nga kuil nama segie, “Rakot nge oeng ian simi kopuen tso ven ne, ‘Pare!
Nevere ma sivo o ta kareir rivie bu tsaka moromoruo ma o ta vatoa bu tamat mienarouk
ma simi ra ta tour ngan o ta vaton kong tsientsang.
33 Eiekesen, nevere, sivo ma simi ra ta vemusurie, o ta ngas veisngie kong sar vineis,
simi vunan a kap duis va ka propet ta maet si ka korot mene eiekesen i Ierusalem!’
34 “Ierusalem, Ierusalem! E ko kenvamate bu propet nge tomerie gie nge vunavout
egie ese e Raban ta nga ture terie sevoi. Palan bu ra, o nga lalaro kir kakuon ke kulou,
malan mi kina to ta govitan bu natuon i pakien ba poruoporuon, eiekesen e kap nga
sunuir.
35 Pare! Ke vonuo tate ringringidin. Ma o oeng sevoi, e ta kap buer pare iou tuir oit
va e ta pevien, ‘Mi vavatamaes ta mon seie ese ta nemei ngan mi asan mi Nguts.’ ”

14

E Iesu a nga vatoa mi tamat mienarouk

1 Simi Rangi Minaes mene, e Iesu a nga rakot nge ngou si ken vonuo mi muomuo mene
sibu Parisaio, ma mi kulou gi nga mounnge vititirie.
2 Io, mi ka ese ba kamen ma ba riman ta nga ti, a nga mon i muan.
3 E Iesu a nga vereie bu Parisaio ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses, “Kegiet
vinuor a sunurie va giet ta vatoa ka mei simi Rangi Minaes, o, kap?”
4 Eiekesen gi kap nga vokokotie ka nama. Io, e Iesu a nga soburo ine mi ka nge vatoa
si man mienarouk ma a nga ture vavasie.
5 Samo e Iesu a nga vosuoreie gie, “Sien va ka mei senga va e natuon o, ken ka
bulumakau a kor loloim si ka matada simi Rangi Minaes, vasa, eie ta ra teie tsana ian
ngas te, o, kap?”
6 Eiekesen gi kap nga oit nia kulie ine ken vinirei.

Mi sinavien mi mei nia vilikitie eie kesen ma nia suongaran bu mei

7 Sien ta nga pare bu vasier gi ta nga vile bu mogomogos ian ta otien mi kulou asna,
e Iesu a nga vokokotie segie ine mi nama puppuo.
8 “Sien va ka mei ta nongie no va e ta ra ngou si ka nginou ni verei, kian va e ta so
mogos si ka mogomogos simi kulou asna, simi vunan e taman mi nginou ta masi nongie
buer ka ka as leong rio no va ta beit.
9 Sien va ta malan ian, e taman mi nginou ese ta nongie ngado kokouk, ta me oeng
sevoi va e ta terie ke mogomogos ian simi ka as leong rio no. Ma e ta mengemengeir
nge ra mogos si ka mogomogos ian ta otien mi kulou sasavoir.
10 Eiekesen, sien va gi ta nongie no, be ra mogos si ka mogomogos ian ta otien
mi kulou sasavoir, terengien sien va e taman mi nginou ta nemei, ta mang me oeng
sevoi, ‘Palapala, ra mogos nikot simi mogomogos asna.’ Ine ta terie sevoi mi as leong i
kotubuon bu vasier kokouk ian gi ta beit.
11 Eie ese ta veleveleongtie eie kesen, gi ta por terie i keim mi asan ma eie ese ta
vilivilikitie eie kesen, gi ta tsuok terie i kur mi asan.”
12 Samo e Iesu a nga pevien seie ese ta nga nongie va ta nga me ngou meie, “Sien va
e ta tsana ka nginou sisiat o, sikati, kian va e ta kerie bu palapala, bu kasi o, bu patsa o,
ka palapala suvuram. Sien va e tsang malan ngan ine, gi ta masi nongie no buer si ka
nginou nge kulie sevoi.
13 Sien va e ta tsana ka nginou, kerie bu sinaortsak, bu peong, bu muru ma bu kael.
14 Ma e Raban ta so vatamase no, simi vunan gi ta kap oit nia kulie sevoi. Eiekesen e
Raban ta ba so kulie sevoi sien va bu ka duis gi ta so to muerengei simi miensei.”

Man nama puppuo mi nginou leong
(Mataio 22:1-10)

15 Sien mi mei segie bu vasier ta nga rongomie ine mi nama, a nga oeng se Iesu,
“E Raban ta vatamase mi ka ese ta ngou simi nginou i aron ken mangmagoso Nguts e
Raban.”
16 E Iesu a nga oeng sien, “Mi ka a nga potsie mi nginou leong ma a nga nongie bu
vasier palan va gi ta nga nemei.
17 Ma simi ra nian te mi nginou, a nga turan ken petspets nia ra oeng segie ese tate
nga muna nongie gie nia nemei simi nginou nge pevien, ‘Nga nemei. Mi nginou a te
rorois.’

13:35 PSA 118:26

18 “Eiekesen egie kokouk gi nga vakaek nge vokokotie bu namani tuir bibirit. Mi mei
vourvour a nga pevien, ‘O ba vorie mo mi poko pier, ma o ta ngas rakot nge ra pare. A
kalei va e ta vodon tsupuk rivie iou.’
19 “A, mi mei ka ie a nga pevien, ‘O ba vorie mo bu bulumakau a otien bu aigor
napaririem, ma o ta ngas ra konon nia tsatsang nge gie. A kalei va e ta vodon tsupuk
rivie iou.’
20 “Ma mi mei buer ka ie a nga pevien, ‘Ine mo o ba rei. O kap oit nia nemei.’
21 “Io, ken petspets a nga muer ma a nga me pengan si man ka leong. Samo e taman
mi vonuo a nga petseir ma a nga oeng sien, ‘Rakot sibu rosar ma sibu tangatso rosar
simi taon ma kir nemei ngan bu sinaortsak, bu peong, bu kael ma bu muru.’
22 “Io, mi petspets a nga pevien, ‘Ka leong, misa e tate nga tura iou nia tsana, o te
tsang vaotie, eiekesen a kap ngas vous mi vonuo.’
23 “Samo mi ka leong a nga oeng si ken petspets, ‘Rakot sibu rosar ma sibu enamon i
marar simi taon nge gagei gie bu mei kokouk rubukien terengien kong vonuo ta mang
vous.
24 O oeng senga, kap ka mei segie ine mi kulou o ta nga nongie gie, ta tsuokopie man
ka puk ine si kong nginou.’ ”

Mi piner nia tsorubeit ken madar tovtov e Iesu
(Mataio 10:37,38)

25 Io, mi bineit leong gi nga nomeie e Iesu. Ma a nga vuris nge oeng segie.
26 “Sien va ka mei ta nemei seou ma ta kap karto e taman ma e kinan, ken vevien ma
bu natuon, bu kasien ma bu vevinen ma buer ken tino, a kap oit va ta tsorubeit kong
madar tovtov.
27 Ma eie ese ta kap sorokie man koitskoits nge vemusurie iou, eie a kap oit va ta
tsorubeit kong madar tovtov.
28 “Sien va ka mei senga ta lalaro tsana ka vonuo kuar, vourvour ta mogos nge ase
ken sar lakep nia telekiran va ken lakep a oit nia tsang vuruvan mi vonuo, va gerek?
29 Sien va ta kap muna ase ken lakep, eie ta kap oit nia tsang vuruvan mi tsientsang
simi vonuo i murien va tate tsuok voturie bu arir. Ma bu mei gi ta pare ine, gi ta
vavangiets ngan.
30 Ma gi ta pevien, ‘Ine mi ka a nga vakaek nge tsana mi vonuo ma a kap oit te nia
tsang vuruvan.’
31 “O, sien va ka kovakova ka leong ta lalaro veveken meie ka kovakova ka leong
mene, vourvour eie ta muna mogos nge deng telekiran va a ngeisngeis oit ngan ine
bu sinangavur sinangavur kes soloba (10,000) ken kulou ni minakiur va gi ta veveken
meie mi mei ka ie meie ngan bu sinangavur sinangavur luo soloba (20,000) ken kulou
ni minakiur, va gerek?
32 Sien va ta deng telekiran va a kap oit, eie ta turan ken ka ka nia ra konon nia vabatie
mi ni vedeng i kotubuguor sien guor ta kap ngas me tuir matan vesuei.
33 Io, mi mei senga ese ta kap tsupuk rivie ken sar sinsuv kokouk, eie ta kap oit nia
tsorubeit kong madar tovtov.
34 “Mi barateis a kalei, eiekesen sien va ken barabaratasie tate kapangan, kap ka mei
ta ba oit nia vara barabaratasie ngan te buer.
35 Ma a kap ba kalei oit buer nia terie simi kaber o, teir muneik sien, eiekesen gi tate
tomekan mo.
“Eie ese ta suvu taterieng, ta ngas rorong.”

15

Mi sipsip ta nga veis bebeir
(Mataio 18:12-14)

1 Simi ra mene mi kulou porpor takis ma mi kulou tsokor gi nga nemei vatavatat se
Iesu va gi ta nga me rongomie ken sar nama.
2 Bu Parisaio ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses gi nga ngungu lili ngan e Iesu
ven ne, “Ine mi ka a ko suguo mi kulou tsokor ma a ko ngou meie gie.”
3 Io, e Iesu a nga oeng ngan segie mi nama puppuo.
4 “Sien va ka mene kes senga a suvuon bu sipsip mi sinangavur kes koboit (100), ma
sien va ka sipsip kes a veis bebeir, vasa, ine mi ka ta kap be voturie bu sinangavur mi
napaririem pouts voveit ma mi napaririem pouts voveit (99) bu sipsip simi poko roterir
nge ra nesie ian mi mei ta nga veis bebeir oit va ta neis vorotan?
5 Sien va ta neis vorotan, ta tsuok sorokie terie i karakaran ngan mi nires.

6 Ma sien ta veis muer beit ngan i marar, ta kukuo bu palapalan ma bu patsan kokouk
nge oeng segie, ‘Nga res meie iou. O te neis vorotan kong sipsip kes ta nga veis bebeir.’
7 O oeng senga, simi rosar kes mo, mi nires die i kur simi rangit surie ka ka tsokor va
ta vodon vuris, ta leong beitsak rio mi nires surie bu sinangavur mi napaririem pouts
voveit ma mi napaririem pouts voveit (99) mi kulou duis ese gi ta kap ba pinat surie mi
ni vodon vuris.”

Mi silva lakep ta nga kapangan

8 “Sien va ka vevien a suvuon mi sinangavur bu silva lakep ma a rivie ka mene kes
segie, eie ta vakartie mi bember nge videir i aron mi vonuo, ma ta neis kalei oit va ta
neis vorotan ken lakep.
9 Sien va tate neis vorotan, eie ta kuk kakuon bu palapalan ma egie ese gi ta mon kouk
simi enamon kes nge pevien, ‘Nga res meie iou. O te neis vorotan kong silva lakep kes
ian o ta nga rivie.’
10 Io, o oeng senga, a kokouk malan mo, ken sar angelo e Raban, gi ta res beitsak surie
ka tsaka ka kes va ta vodon vuris.”

Mi madar ta nga veis bebeir

11 Ma e Iesu a nga pevien, “Mi ka a nga suvuon ba natuon tamat luo.
12 Mi vemuir ngan a nga oeng se taman, ‘Tama, e tate pot terie kong potpot ian si ke
sinsuv.’ Io, e tamaguor a nga potakie ken sinsuv i kotubuguor.
13 “I murien mo ba ra, mi vemuirngan a nga por kakakuon ken sar kepineits nge veis
rakot simi enamon i pek, ma ian en, a nga ra tomeke tuvuon ngan ken sar kepineits sibu
suasuada sinavei tsokor.
14 I murien tate nga tomeke vaton ken sar kepineits, mi se leong a nga beit ian simi
enamon. Ine mi madar a te nga suvuon mi pinat leong.
15 Io, a nga ra vire tsientsang simi ka ian simi enamon, ma a nga turan rakot si ken
oiroir bor va ta nga ra tabarie gie.
16 A nga lalaron beitsak nia nganie magi sar nginonginou bu bor, simi vunan kap ka
mei va ta nga tabarie ngan ka kepineits.
17 “Io, a nga tovarebar nge pevien, ‘Ken sar petspets e tamoung gi suvu nginonginou
palan, eiekesen eou o tate vitor maet en ne!
18 O ta ngas tamtuir nge muerengei rakot se tamoung. Ma o ta so oeng sien, “Tama, o
te nga tsana mi tsienakor se Raban ma sevoi.
19 O kap kalei oit va e ta ba buer vuotongie iou ngan va eou e natu. Tsana iou malan
va eou ke petspets.” ’
20 Io, a nga tamtuir nge muerengei rakot se taman.
“Eiekesen sien ta ngas nga mon i pek, e taman a nga deng kielala, ma mi aron a nga
vous ngan mi tentoiv leong. Io, a nga soer susueie, ma a nga rakopie nge ngungurie e
natuon.
21 “E natuon a nga oeng sien, ‘Tama, o te nga tsana mi tsienakor se Raban ma sevoi.
O kap kalei oit va e ta ba buer vuotongie iou ngan va eou e natu.’
22 “Eiekesen e taman a nga oeng si ken sar petspets, ‘Lalapus! Nga ra por nemei ngan
mi banga kuirkuir vour matkalei nge me vavatsekie ngan. Ma vasoan man ka muguir i
riman ma nga ta vavatsekie ngan kaba poppop siba kamen.
23 Nga ra visie mi natu bor dasong nge me keda. Giet ta tsana mi nginou ma giet ta
res,
24 surie ine e natung a te nga mesei, eiekesen eie a te buer to muerengei. A nga veis
bebeir ma ine a te muer beit.’ Ma gi nga me teie vabatie.
25 “Sien ine mi kepineits ta nga tsorubeit, ken muariem a nga mon i tau. Sien tate nga
muerengei nge veis vatavatat i marar, a si nga rongomie mi keneveir ma mi sinieng.
26 Io, a nga kukuo mi petspets nge vereie, ‘Mi sana kepineits a tsorubeit?’
27 Mi petspets a nga kuil nama, ‘E kasi a te muerengei beit ine. E tama a te keda mi
natu bor dasong, simi vunan e kasi a ngas to ma a te beit muerengei.’
28 “Mi muariem a nga petseir, ma a kap nga lalaro rubukien. Io, e taman a nga
rovotsour ma a nga me oeng vamada va ta nga rubukien.
29 Eiekesen a nga kuil nama se taman, ‘Pare! ine bu avareit kokouk, o nga tsatsang
sevoi malan mi petspets mo. Ma o kap nga rong tsak si ke ka ni tinuturei kes. Eiekesen
e kap ngas terie ka natu meme nia varese iou meie bu polopoloung.
30 Ine e natu a nga tomeke tuvuon ngan ke sar kepineits simi sinavei nia tabeir bor
nge pirpir. Eiekesen sien ta muerengei beit i marar, e tovie ma e keda ine mi natu bor
dasong!’

31 “E taman a nga oeng sien, ‘Natung, E ko mon meie iou sibu ra kokouk ma bu
kepineits kokouk o ta suvuon ine, sevoi.
32 Eiekesen, a sogove va giet ta ngas res nge teie vabatie, simi vunan ine e kasi a te
nga mesei ma ine a te to muerengei. A nga veis bebeir ma ine a te muer beit.’ ”

16

Man Nama Puppuo mi ka nennei nguts bitbit

1 E Iesu a te buer nga oeng si ken sar madar tovtov, “Mi ka suvuram a nga suvuon mi
ka nennei ese ta nga ko naneie ken sar sinsuv. Eiekesen mi kulou gi nga pengan sien,
va ine mi ka nennei a nga tsatsang tsak ngan bu sinsuv.
2 Io, ine mi ka suvuram a nga virei vurukude nge vereie, ‘Mi sana ine o rongomie
surie no? Me vasangan seou bu tsientsang kokouk e ta nga tsana si kong sar sinsuv ian
gi ta nga mon si ke nennei, simi vunan e ta kap ba buer oit nia tsatsang nia naneie kong
sar sinsuv.’
3 “Io, ine mi ka nennei a nga oeng veie eie kesen nge kia va, ‘Misa o tate tsana? Mong
ka leong a te tsang rivie iou si kong tsientsang. O kap ngeisngeis te nia tsuopuo mi kaber,
ma o mengemengeir nia vor ve nono masitinoiv.
4 O te telekiran misa o ta tsana! Sien va o ta tsana ine, mi kulou gi ta mang suguo iou
si kegi sar vonuo sien va mong ka leong ta voto iou si kong tsientsang.’
5 “Io, a nga kuk kakaku gie ese gi ta nga por kepineits si man ka leong nge kap ngas nga
kuil muerngan. Ma a nga vereie mi mei vourvour, ‘A voveis e suvuon nia kuil muerngan
si mong ka leong?’
6 “A nga pevien, ‘Bu sinangavur napaririem pouts tour koboit (800) bu galan oel.’
“Ine mi ka nennei a nga oeng sien, ‘Poro ine mi pakapaka rorou ta vasangan a voveis
bu kepineits va e ta kulie. Ma mogos lalapus. Ma vurisan nge vataro ba sinangavur
voveit koboit (400).’
7 “Samo, a nga vereie mi ka a luongan, ‘Ma evoi a voveis e ta kuil muerngan?’
“A nga kuil nama, ‘Mi sinangavur kes koboit (100) bu lut wit.’
“Ine mi ka nennei a nga oeng sien, ‘Poro ine mi pakapaka rorou ta vasangan a voveis
bu kepineits va e ta kulie. Ma vurisan nge vataro bu sinangavur napaririem pouts tour
(80).’
8 “Man ka leong a nga tienengan ine mi ka nennei nguts bitbit, simi vunan ken sinavei
a nga soer simi tsientsang ian ta nga tsana. A tuktuk va mi kuoluon ine mi kaber, gi sievei
beitsak nia vodusie kegi sar sinavei mi kulou ine sibu ra rio mi kulou simi taparang.
9 Ma o oeng senga, tsatsang ngan man sar sinsuv mi kaber nia baser palapalan meie
kavo mei palan, terengien, sien va kenga sar sinsuv ta so voto, gi ta mang so kir vurukude
nga simi enamon ivie gi ta tino rovoriu en.
10 “Eie ese ta tuktuk nia naneie ian ta lili, ta oit tuktuk nia naneie buer ian ta palan.
Ma eie ese ta kap tuktuk nia naneie ian ta lili, ta kap oit tuktuk nia naneie buer ian ta
palan.
11 Io, sien va nga ta kap tuktuk nia naneie bu sinsuv simi kaber, ese ta oit nia terie bu
sinsuv tuktuk i naparimanga?
12 Ma sien va nga ta kap tuktuk nia naneie ken ka kepineits ka mei mene, ese ta teir
vunie nge nga kenga ka kepineits kesenga?
13 “Kap ka petspets a oit nia tsatsang si kaba ka leong luo, simi vunan ta tsak ngan ka
mei ma ta tovie mi mei mene, o, eie ta tsok meie ka mei ma ta matagout ngan mi mei
mene. Nga kap oit va nga ta tsatsang kokouk se Raban ma sibu sinsuv simi kaber.”
14 Bu Parisaio ese gi ta ko lalaron beitsak mi lakep, gi nga rongomie ine bu namanien,
ma gi nga vavangiets ngan e Iesu.
15 Ma e Iesu a nga oeng segie, “Enga arie bu mei ese nga ta vara matkalei nge nga
kesenga i matan mi kulou, eiekesen e Raban a telekiran bu aronga. Mi sana kepineits
mi kulou gi ta vodon veleongtie, eie a mat minogumiets i matan e Raban.

Ken sar nama mene e Iesu

16 “Bu Vinuor se Moses ma bu vinavataor sibu propet, gi nga vavatei ngan tuir oit sibu
ra se Ioanes mi ka ni sinusuruiv. Vakaek sibu ra se Ioanes, gi vavatei ngan mi Banga
Vinavatei surie ken sinavei nia vuor e Raban, ma bu mei kokouk gi terie kegi ngeisngeis
nia vemusurie.
17 A ngeisngeis va mi rangit ma mi kaber guor ta kapangan eiekesen a ngeisngeis
beitsak va ka puk ba tottok lili sibu mat vinavataor simi Vinuor ta kapangan.

18 “Mi ka ese ta vekapot sorvekenan ken vevien nge reie ka vevien mene, a te tsana
mi sinavei nia rei puer, ma mi ka ese ta reie ka vevien ken labeit tate nga vekapot
sorvekenan, a te tsana buer mi sinavei nia rei puer.

Mi ka suvuram meie e Lasaro

19 “Mi ka suvuram a nga mon. Eie a nga ko vavaso ngan man sar tsetstseik dav
matmatot ma a nga ko mon simi sinavei nia pinike tuvuon ngan ken lakep leong nia
varese mo ken tino simi pirpir.
20 Simi rumrubukien si ken vonuo, gi nga ko me sor vogosongie mi sinaortsak. Mi
asan e Lasaro, ma mi kurikurien a nga kibakibak.
21 Ma a nga ko lalaron va ta nga ve nganie bu sumusumu nginonginou ta nga ko korkor
kovuni si ken tsur ngongou ian mi ka suvuram. Ma bu kopuen buer gi nga ko nemei
nge daemdaemkie ken sar kiem.
22 “Samo, ine mi sinaortsak a nga maet ma bu angelo gi nga me sorokie teteir i bingan
e Abaraam. Mi ka suvuram buer a nga maet ma gi nga puonongie.
23 I Ades ivie ine mi ka suvuram ta nga mon simi vinekikin leong, a nga dedeng kien
i kur nge dengarie e Abaraam i pek beitsak. Ma e Lasaro buer a nga mon i bingan.
24 Io, a nga koup pevien, ‘Tama Abaraam, aor molous nge iou ma turan e Lasaro nia
votsolopan mi louru pitsipitsiriman simi da nge me votunga ngan mi karameung, simi
vunan o mon simi vinekikin leong ine simi leing!’
25 “Eiekesen e Abaraam a nga kuil nama, ‘Natung, vodonomie bu ra e ta nga tino sien.
E nga suvuon bu banga kepineits, eiekesen e Lasaro a nga suvuon bu tsaka kepineits.
Eiekesen nevere eie a te mon simi vavaman en ne ma evoi e te mon simi vinekikin leong.
26 Ma buer, i kotubugor ma evoi, mi moror leong a mon, terengien va egie ese gi ta
mon en ne nge lalaro rakot sevoi, gi ta kap mang oit, ma ta kap oit va ka mei ta tsourarak
kovuni ian en nemei ne segor.’
27 “Ma ine mi ka suvuram a nga kuil nama, ‘Eiekesen o no masitinoiv sevoi, tama.
Turan e Lasaro teteir si ken vonuo e tamoung,
28 simi vunan o suvuon bu kasiung a oit mi napaririem. Turan nia ra terie mi namani
venengeng segie terengien va gi ta kap mang nemei ine simi enamon ni vinekikin.’
29 “E Abaraam a nga kuil nama, ‘Gi suvuon e Moses ma bu propet. Vodon tsupuk rivie
gie. Gi ta ngas rorong segie.’
30 “Ma a nga pevien, ‘A kap, tama Abaraam, sien va ka mei kovuni simi miensei ta ra
oeng segie, gi ta mang vodon vuris.’
31 “E Abaraam a nga oeng sien, ‘Sien va gi ta kap rorong se Moses ma bu propet,
misasien buer ka ka va ta to muerengei simi miensei, ta kap oit nia vakokoit vurisan bu
arogie.’ ”

17

Mi sinavei tsokor
(Mataio 18:6,7,21,22; Marko 9:42)

1 E Iesu a nga pevien si ken sar madar tovtov, “Bu kepineits ta vokorongie bu mei simi
sinavei tsokor, ta tamtuir, eiekesen mi tsienakor leong seie ese ta vabatie gie ine.
2 Sien va ka mei ta vokorongie ka mei segie ine bu sinavoir va ta tsana mi sinavei
tsokor, ta kalei beitsak va gi ta pala ka dodou leong i konokonon nge ra votsorovie i rou.
3 Io, naneie no kese simi sana va e ta tsana.
“Sien va ka kasi ta tsana mi sinavei tsokor, oeng matan. Ma sien va ta vodon vuris,
vodon rivie ken sinavei tsokor.
4 Sien va ta tsana mi sinavei tsokor sevoi bu keipkepide ra mi napaririem pouts luo
i aron mi ra kes, ma sien va bu keipkepide ra mi napaririem potsu luo a ra nemei nge
me pevien, ‘O te vodon vuris,’ vodon rivie eie.”
5 Bu aposol gi nga pevien simi Nguts, “Be veleongtie kegei sar vodovodon tuktuk!”
6 Ma mi Nguts a nga kuil nama, “Sien va kenga vodovodon tuktuk a lili malan mo ine
mi pi mastat, va nga oit nia oeng ine simi ei va ta tetekie bu buon nge ra tuir i rou, ma
ta ngas rorong senga.
7 “Sien va ka mei kes senga a suvuon mi petspets ta ko tsatsang i tau o, naneie bu
sipsip, ma sien va ta muerengei simi korot nia tsatsang, vasa, eie ta oeng si ken petspets
va ta nemei nge ngou meie?
8 A kap. Eie ta oeng sien, ‘Rorois ngan mong nginonginou. Ma verevere kalei nge
tsatsang vunie iou sien va o ta ngou nge un. I muir, e ta ba ngou nge un.’

16:23 Ades - mi namani Grik ma man vuevue va mi korot sibu miensei.

9 Vasa, eie ta vuot kalei ian simi petspets surie a nga tsana bu kepineits vemusurie mi
tinuturei?
10 A kokouk buer senga, sien va nga ta tsana bu kepineits kokouk vemusurie mi
tinuturei, nga ta pevien, ‘Kap va egei bu banga petspets. Gei tsang vemusurie mo kegei
sar baitutuir.’ ”

Mi sinangavur kes bu tamat mienarouk lepra

11 Sien e Iesu ta nga veis rakot i Ierusalem, a nga veis ka i kotubuon i Samaria ma i
Galili.
12 Ma sien tate nga visi beit simi enamon, mi sinangavur kes bu tamat mienarouk
lepra gi nga veis nemei sien. Ma gi nga tuir i pek
13 nge koup pevien, “Iesu, Ka leong, tovie gei!”
14 E Iesu a nga pare gie nge pevien, “Nga rakot nge vasanga nga sibu prist.”
Ma sien gi ta nga veis sorvekenan, bu kurikurigie a te nga tsorubeit melemelen.
15 Mi mei kes segie a nga pare va a te nga to si man mienarouk, a nga muerengei nge
puongan e Raban ngan mi kinokinoup leong.
16 A nga me sege pukupukukaek i kamen e Iesu nge vuot kalei sien. Ine mi ka, eie mi
kangi Samaria.
17 E Iesu a nga pevien, “O si kia va mi sinangavur kes gi te melemelen. Iva ngan mi
napaririem potsu voveit?
18 Surie misa ine mi kibang, eie kesen mo a muerengei nia puongan e Raban?”
19 Ma a nga oeng sien, “Tamtuir nge veis, ke vodovodon tuktuk a te vatoa no.”

Mi ra va e Raban ta vuor
(Mataio 24:23-28,37-41)

20 Bu Parisaio gi nga vosuoreie e Iesu va venenges mi ra va e Raban ta vuor va ta
nemei. Io, a nga kuil nama, “Mi sinavien e Raban nia vuor, eie a kap va mi kepineits
nga ta oit nia dengarie.
21 Kap ka mei va ta oit nia pevien, ‘Pare, eie te ine!’ o, ‘Eie te nikot!’ simi vunan ken
sinavei nia vuor e Raban a mon i aronga.”
22 Ma a nga pevien si ken sar madar tovtov, “Mi ra ta nemei va nga ta lalaron beitsak
nia mon meie e Natuon mi Ka i aron ken sar ra, eiekesen nga ta kap oit.
23 Mi kulou gi ta pevien senga, ‘Eie te nikot!’ o, ‘Eie te ine!’ Kian va nga ta dederivagie.
24 Sien va e Natuon mi Ka ta nemei, eie ta tsorubeit vasvas malan mi kutsukutsuleip
ian ta kutsuleip nge rarangie bu korot kokouk simi mariu.
25 Eiekesen ta be muna suvuon bu vinekikin palan ma mi kuoluon ine bu ra gi ta
purusie.
26 “Sien e Natuon mi Ka va ta nemei, ta malan misa ta nga tsorubeit ian sibu ra se
Noa.
27 Mi kulou gi nga mon ngan mi ngou, mi un, mi verei, ma mi vavuo bu natugie, tuir
oit e Noa ta nga rubukien si man mon. Samo mi tubuik leong a nga me sorara gie.
28 “Ma sibu ra se Lot buer, mi kulou gi nga mon ngan mi ngou, un ma verikuil nge
kepineits ma tsuor tau nge sunge vonuo.
29 Eiekesen sien e Lot ta nga sorvekenan i Sodom, mi leing meie bu vout lemlemka a
nga kor kuvu simi rangit malan mi bat ma a nga tsang vatsakatie gie kokouk.
30 “Ine arie ta malan simi ra va e Natuon mi Ka ta tsorubeit vasvas.
31 Ian simi ra, sien va ka mene ta mon i pungan mi vonuo ken sar kepineits ta mon i
aron, kian va ta tsour nia poro ken sar kepineits. Malan mo sien va ka mene ta mon i
tau, kian va ta muerengei.
32 Vodonomie ken vevien e Lot!
33 Eie ese ta konon nia ruit ngan ken tino, ta rivie ken tino, ma eie ese ta kap ruit ngan
ken tino, eie ta suvuon ken tino.
34 O oeng senga, ian sikati ba mei luo guor ta mutur simi tsur kes, eiekesen e Natuon
mi Ka ta kerie ka mei kes seguor ma ka mei mene ta mon.
35 Ba vevien luo guor ta leik leseik kokouk, eiekesen e Natuon mi Ka ta kerie ka mei
kes ma ka mei mene ta mon.”
36 [Ba ka luo guor ta tsatsang i tau, eiekesen e Natuon mi Ka ta kerie ka mei kes ma
ka mei mene ta mon.]
37 Ma bu madar tovtov gi nga vosuoreie e Iesu, “Mi Nguts, ivie ine bu kepineits ta
tsorubeit en?”
E Iesu a nga kuil nama, “Ivie mi piripirien ka mene mesei ta mon en, bu moduram gi
ta beit kokouk en.”

18

Man nama puppuo mi sinavei nia no

1 Samo e Iesu a nga oeng si ken sar madar tovtov ngan mi nama puppuo nia vasangan
segie mi sinavei nia no va gi ta kap mang matpomaer sien.
2 "Simi taon mene mi ka ni vuor nama a nga mon. Eie a kap nga ko motovan e Raban
ma buer a kap nga ko mangaran mi kulou.
3 Ma ine simi taon mi vevien naor tate nga mamaet labeit buer a nga mon. A nga
buburikie mi nemei nge oeng sien ven ne, 'Kulie iou si mong matakorot.'
4 "A te nga potaram te ine mi ka ni vuor nama ta nga marsi kulie ine mi vevien,
eiekesen i muir sien, a nga pevien seie kesen ven ne, 'O kap ko motovan e Raban ma o
kap ko mangaran mi kulou.
5 Eiekesen surie ine mi vevien ta munu memekitsie iou, o ta dedeng sien nge kulie.
Sien va o ta kap kulie, eie ta ngas nemei seou sibu ra ma ta vamare iou!' "
6 Ma mi Nguts a nga pevien, "Nga rongomie nge por sinavei simi sana ine mi tsaka ka
ni vuor nama ta nga pevien.
7 Vasa, e Raban ta kap kulie ken kulou ian tate nga viel tsana gie, sien va gi ta no
masitinoiv sibu rosisiat ma sibu rokati? Ma buer eie ta kap lalapus nia kulie gie?
8 O oeng senga, e Raban ta lalapus nge kulie gie. Eiekesen sien va e Natuon mi Ka ta
nemei, vasa, eie ta oit nia vorotan ka mei ta suvu vodovodon tuktuk ine simi kaber?"

Man nama puppuo mi Parisaio meie mi ka porpor takis

9 E Iesu a te buer nga vokokotie ine mi nama puppuo simi kulou gi ta vodon veleongtie
gie kesegie nge matagout ngan bu mei mene.
10 "Ba ka luo guor nga kien simi Vona rengeir leong nia ra no. Mi mei kes mi Parisaio,
ma mi mei mene mi ka porpor takis.
11 Mi Parisaio a nga tuir eie kesen ma a nga no ven ne, 'O vuot kalei, Raban, surie
eou o kap malan bu ka puerpuer, bu ka tsokor, ma bu ka simi tetteririv, ma buer o kap
malan ine mi ka porpor takis.
12 O ko vorvor ba ra luo i aron mi wik kes, ma o ko terie sevoi a kes simi sinangavur
kes sibu kepineits o ta poro.'
13 "Eiekesen mi ka porpor takis a nga tuir i pek, ma kap va ta nga dedeng kien simi
rangit, eiekesen a nga tutuo mi bongabongan ma a nga pevien, 'Raban, aor molous nge
iou. Eou mi ka tsokor!'
14 "O oeng senga, ine mi ka porpor takis, arie eie e Raban a te nga tourtelekiran va eie
mi ka duis, ma kap va mi Parisaio. Egie ese gi ta veleveleongtie gie kesegie, e Raban ta
vilikitie gie, ma egie ese gi ta vilivilikitie gie kesegie, e Raban ta veleongtie gie."

E Iesu a nga vatamase bu natu madar
(Mataio 19:13-15; Marko 10:13-16)

15 Mi kulou gi nga kir nemei ngan buer bu natunatu madar se Iesu terengien va ta
mang nga soburo nge vatamase gie. Eiekesen ken sar madar tovtov gi nga pare ine ma
gi nga patsarie gie.
16 Eiekesen e Iesu a nga kukuo gie bu natu madar nemei seie nge pevien, "Nga ta ngas
sunuir terie bu natu madar nemei seou, ma kian va nga ta vangenge gie, simi vunan mi
vavatamaes kovuni si ken mangmagoso Nguts e Raban a sogove gie bu suada mei malan
ine.
17 O oeng tuktuk senga, eie ese ta kap lalaron va e Raban ta vuortie ken tino malan ine
mi natu madar, eie ta kap oit rovoriu nia rubukien si ken mangmagoso Nguts e Raban."

Mi muomuo suvuram
(Mataio 19:16-30; Marko 10:17-31)

18 Mi muomuo ni vuor a nga vosuoreie e Iesu, "Banga vavvasengei, misa o ta ngas
tsana nia suvuon mi tino rovoriu?"
19 E Iesu a nga oeng sien, "Surie misa e ta vuotongie iou va mi banga vavvasengei?
Kap ka mei a kalei eiekesen e Raban kesen mo.
20 E telekiran bu vuna vinuor ta pevien ne, 'Kian va e ta tsana mi sinavei nia rei puer.
Kian va e ta kenvamate ka mei. Kian va e ta puer. Kian va e ta vokokotie ka nama binit
i matan mi vinuor. Ma e ta ngas mangaran e tama meie e kina.' "
21 Ma ine mi ka a nga kuil nama, "Tsuok vakaek te, o ta ngas nga madar vour, o nga
vemusurie ine bu vinuor."
22 Sien e Iesu ta nga rongomie ine, a nga pevien, "Mi kepineits kes e kap ngas tsana.
E ta ngas verikuil ngan ke sar sinsuv kokouk nge lakep nge terie sibu sinaortsak, io, e

18:20 EXO 20:12; DEU 5:16

ta ba so suvuon mi banga mos die i kur simi rangit. I muir, e ta nemei nge vemusurie iou."
23 Eiekesen ine mi muomuo, sien ta nga rongomie ine, a nga aor tsak, simi vunan eie
a nga suvuram beitsak.
24 E Iesu a nga pare ken aor tsak ine mi muomuo, ma a nga pevien, "Egie ese gi ta
suvuram, a ngeisngeis segie nia rubukien si ken mangmagoso Nguts e Raban!
25 A ngeisngeis beitsak simi ka suvuram va ta rubukien si ken mangmagoso Nguts e
Raban, rio mi kamel ta bilok ka i aron mi mat simi pide re."
26 Mi kulou gi ta nga rongomie e Iesu, gi nga virei, "Sien va ta malan, ma ese mo ta
ba oit nia suvuon mi vavato?"
27 E Iesu a nga kuil nama, "Mi sana ta mavev simi kulou, a kap mavev se Raban."
28 E Petro a nga pevien, "Pare! Gei te sorvekenan kegei sar sinsuv ma gei vemusurie
no!"
29 E Iesu a nga pevien segie, "O oeng tuktuk senga, eie ese ta sorvekenan ken vonuo
o, ken vevien o, bu kasien o, e taman meie e kinan o, bu natuon surie ken lalaron nia
mon i pakien ken vinuor e Raban,
30 eie ta so suvuon mi voirvoir leong beitsak ine sibu ra, ma ta suvuon mi tino rovoriu
ian sibu ra va ta nemei."

E Iesu a te buer nga peterie ken miensei
(Mataio 20:17-19; Marko 10:32-34)

31 E Iesu a nga kir kakuon terie i gege mi sinangavur kes ma luo ken sar madar tovtov
nge oeng segie, "Nga rorong! Nevere giet ta rakot i Ierusalem. Ian en, bu kepineits
kokouk bu propet gi ta nga vataro surie e Natuon mi Ka, ta so tsorubeit tuktuk.
32 Ma gi ta terie i napariman bu Kibang. Ma gi ta so vavangiets ngan, ma gi ta so
vamangarie nge kientsuo.
33 Ma gi ta so beilbeiltsie nge kenvamate, eiekesen simi ra ta tourngan ta to muerengei
simi miensei."
34 Eiekesen bu madar tovtov gi kap nga katsep ine sibu namanien. Man vuevue ine mi
nama a nga mumuningei segie, ma gi kap nga katsep simi sana e Iesu ta nga vokokotie.

E Iesu a nga vatoa mi kael
(Mataio 20:29-34; Marko 10:46-52)

35 Sien e Iesu tate nga nemei vatavatat i Ieriko, mi kael a nga mogos i gege sar ma a
nga vor ve nono kepineits.
36 Sien ta nga rongomie mi bineit gi ta nga me veis rov riu, a nga virei, "Misa ine?"
37 Io, gi nga pengan sien, "E Iesu kovuni i Nasaret die a rov riu."
38 Ma a nga koup pevien, "Iesu, Natuon e Davit, tovie iou!"
39 Mi kulou gi ta nga veis muo, gi nga patsarie nge oeng sien va ta nga bong. Eiekesen
a nga koupkoup leong beitsak, "Natuon e Davit, tovie iou!"
40 Io, e Iesu a nga so tuir, ma a nga tuturei surie ine mi kael va gi ta nga kir nemei
ngan seie. Sien tate nga nemei vatavatat se Iesu, e Iesu a nga vosuoreie.
41 "Misa e lalaron va o ta tsana sevoi?"
Mi kael a nga kuil nama, "Mi Nguts, o lalaro dedeng te buer."
42 Ma e Iesu a nga oeng sien, "Vakakan nge dedeng! Ke vodovodon tuktuk a te vatoa
no!"
43 Ian ngas te mi kael a nga dedeng te buer. Ma a nga vemusurie e Iesu nge puongan
e Raban. Sien mi bineit gi ta nga pare ine, egie kokouk gi nga puongan e Raban.

19

E Iesu ma e Sakaio

1 E Iesu a nga beit i Ieriko ma a te nga visi rov riu.
2 Ian en mi ka a nga mon mi asan e Sakaio. Eie mi muomuo simi kulou porpor takis
ma a nga suvuram.
3 A nga lalaron va ta nga pare e Iesu, eiekesen a kap nga oit, simi vunan a nga poitpoit
ma mi bineit buer a nga beitsak.
4 Io, a nga soer muo nge ra vaen simi ei mi Sikamo nia pare, simi vunan e Iesu a nga
visi rov riu ka ian en.
5 Sien e Iesu ta nga me beit ian simi korot, a nga dedeng kien i kur ma a nga oeng
sien, "Sakaio, tsour lalapus. Nevere, o ta ngas mon si ke vonuo."
6 Io, ian ngas te a nga tsour ma a nga ra marangatan ngan mi nires.

7 Samo mi kulou kokouk gi nga pare ine ma gi nga vakaek nge ngungu lili, “A te ra
mon vasier si ken vonuo mi ka tsokor.”
8 I muir sien, e Sakaio a nga tamtuir nge pevien simi Nguts, “Pare, mi Nguts! Ine o
tate terie mi kapien si kong sar sinsuv sibu sinaortsak, ma sien va o te nga bitie ka mei
ngan ken kavo lakep, o ta kuil muerngan ta vovoveit rio mi sana o ta nga poro sien.”
9 E Iesu a nga pevien, “Nevere mi vavato a te beit ine simi vonuo, simi vunan eie buer
e natuon e Abaraam.
10 E Natuon mi Ka a nga nemei nia me nesie nge vatoa ese ta nga bebeir.”

Man nama puppuo mi gold lakep
(Mataio 25:14-30)

11 Sien mi kulou gi ta ngas nga vor ve rorrong sibu nama, e Iesu a nga vakaek nge
vokokotie segie mi nama puppuo, simi vunan a te nga vatvatta i Ierusalem ma mi kulou
gi si nga vodon va mi ra e Raban ta vuor va tate nga so beit ian ngas te.
12 Io, a nga pevien, “Mi ka asna a nga rakot simi enamon i pek va ta nga tsorubeit mi
kovakova ka leong ma i muir va ta ba nga ra muerengei.
13 A nga kukuo mi sinangavur kes ken sar petspets ma a nga terie segie mi sinangavur
kes bu gold lakep nge pevien, ‘Nga tsatsang ngan ine bu lakep, tuir oit va o ta ra
muerengei.’
14 “Eiekesen mi kuoluon ian mi enamon gi nga aor putu veie ma gi nga turan bu mei
vemusurie nia ra pevien, ‘Gei kap lalaron va ine mi ka ta tsorubeit magei kovakova ka
leong.’
15 “Io, a nga tsorubeit mi kovakova ka leong, ma i muir, a nga muerengei nemei si ken
enamon. Samo a nga tuturei surie ian bu petspets ta nga teir gold lakep segie va ta nga
me telekiran a voveis lakep gi te buer nga vabatie ngan ian bu lakep ta nga terie segie.
16 “Mi petspets vourvour a nga nemei ma a nga pevien, ‘Ka leong, o te nga vabatie mi
sinangavur kes bu lakep mene te buer i popon ke sar lakep.’
17 “Mi muomuo a nga pevien, ‘Mi banga tsientsang, kong banga petspets! E ta so
kovan bu taon mi sinangavur kes, simi vunan e te nga tuktuk nia tsatsang kalei simi
puk tsientsang lili.’
18 “Mi petspets a luongan a nga nemei ma a nga pevien, ‘Ka leong, o te nga vabatie mi
napaririem ba lakep mene te buer i popon ke sar lakep.’
19 “Mi muomuo a nga pevien, ‘E ta kovan bu taon mi napaririem.’
20 “Samo mi petspets mene a nga nemei ma a nga pevien, ‘Ka leong, ine arie ke lakep,
o nga muningan i aron mi poko lavlav.
21 O nga motova no, simi vunan evoi mi ka kov ngeisngeis. E ko por tsana misa e ta
kap nga teir toungan, ma e ko poro bu nginonginou i tau ian e ta kap nga tsuorkie.’
22 “Mi muomuo a nga pevien, ‘O ta vuortie no ngan ke sar nama kese. Evoi mi tsaka
petspets! E telekiran va eou mi ka kov ngeisngeis, ma e telekiran va o ko por tsana misa
o ta kap nga teir toungan, ma o ko poro bu nginonginou i tau ian o ta kap nga tsuorkie.
23 Surie misa e ta kap nga terie kong lakep simi vona teteir lakep, va gi ta nga tsatsang
ngan, terengien, sien va o ta muerengei, o ta mang me poro kavo lakep mene i popon
kong sar lakep.’
24 “Samo a nga oeng segie ian gi ta nga tuir i babaren, ‘Nga por tsana sien ken sar
lakep nge terie simi mei ian ta nga vabatie mi sinangavur kes bu lakep.’
25 “Eiekesen gi nga pevien, ‘Ka leong! Eie a te suvuon mi sinangavur kes bu lakep!’
26 “A nga kuil nama, ‘O oeng senga, segie ese gi ta suvuon, e Raban ta buer teteir i
popon, eiekesen segie ese gi ta kap suvuon, misasien va ka puk lili gi ta suvuon, e Raban
ta por tsana segie.
27 Eiekesen surie mong sar matakorot, ese gi ta kap nga lalaron va o ta nga tsorubeit
magi kovakova ka leong, nga kir nemei nge gie nge kenvamate gie ine i matoung.’ ”

E Iesu a nga rubukien i Ierusalem malan mi kovakova ka leong
(Mataio 21:1-11; Marko 11:1-11; Ioanes 12:12-19)

28 I murien e Iesu tate nga vokokotie vaton ine bu nama, a nga veis muo nge gie rakot
i Ierusalem.
29 Sien gi tate nga beit vatavatat i Betpage ma i Betani, simi pout i Oliv, a nga turan
ken ba madar tovtov luo, ma a nga oeng seguor,
30 “Ngado ta rakot simi enamon nikot, ma sien va ngado tate so beit, ngado ta so
vorotan mi dongki vour gi pal voturie ma kap ngas ka mei a nga kesie. Ngado ta so
ruobatie nge kir nemei ngan.
31 Sien va ka mei ta vosuoreie ngado, ‘Surie misa ngado ta ruobatie?’ Ngado ta oeng
sien, ‘Mi Nguts a pinat surie.’ ”

32 Io, guor nga veis ma guor nga so vorotan bu kepineits a nga malan e Iesu tate nga
vokokotie seguor.
33 Sien guor tate nga ruobatie ian mi dongki, ba taman ian mi dongki gituo nga vereie
guor, “Surie misa ngado ta ruobatie ine mi dongki?”
34 Guor nga kuil nama, “Mi Nguts a pinat surie.”
35 Io, guor nga kir nemei ngan se Iesu, ma guor nga terie maguor sar tsetstseik i popon
mi dongki nge kulie e Iesu va ta nga mogos i popon.
36 Sien tate nga mogos i popon mi dongki nge vor ve veisveis, mi kulou gi nga poro
magi sar tsetstseik nge peperan i sar.
37 Ma sien tate nga beit simi korot ivie mi rosar kovuni simi pout i Oliv tate me tsotsour
peuk en, bu madar tovtov kokouk gi nga vakaek nge puongan e Raban ngan bu inagie i
kur meie ngan mi nires leong surie bu kepineits ni vovokudier kokouk gi tate nga pare.

38 “E Raban ta vatamase mi kovakova ka leong ese ta nemei ngan mi asan mi Nguts;
Mi molu simi rangit ma mi matvinavaso rakot se Raban die i kur beitsak simi rangit!”

39 Bu Parisaio mene i aron mi bineit gi nga oeng se Iesu, “Vavvasengei, nasaran ke sar
madar tovtov!”
40 E Iesu a nga kuil nama, “O oeng senga, sien va gi ta bong, ine bu vunavout gi ta
koupkoup.”
41 Sien e Iesu tate nga beit vatavatat i Ierusalem nge pare, a nga tengisie.
42 Ma a nga pevien, “Sien va e nga deng kilala misa ta oit nia vabatie mi ni vedeng
nevere, va e Raban a kap nga muningan sevoi.
43 Mi ra ta beit va ke sar matakorot gi ta tutuvol viririsie no ma gi ta sikei vatavatat
sevoi siba bienengeiv kokouk.
44 Gi ta vatsarerie vuruva no meie mi kulou kokouk i aron ke oiroir, ma gi ta kap oit
nia deng rivie ka vunavout va ta mutur i popon ka turan vunavout, simi vunan e kap
nga deng kielala mi keipkepide ra e Raban ta nga me iro no sien.”

E Iesu a nga vara melemelen ngan mi Vona rengeir leong
(Mataio 21:12-17; Marko 11:15-19; Ioanes 2:13-22)

45 Io, e Iesu a nga rubukien i mararan mi Vona rengeir leong ma a nga vakaek nge
kareir vorotsoruo gie ese gi ta nga verikuil nge lakep ngan kegi sar kepineits.
46 Ma a nga oeng segie, “Mi Pakpak Leong a pevien, ‘Kong vonuo eie mi vonuo nia
rengeir’, eiekesen nga si me tsana va ‘magi rie kokkoiv bu ka puerpuer.’ ”
47 Ma sibu ra kokouk a nga vavasengei simi vona rengeir. Eiekesen bu prist leong, bu
vavvasengei sibu vinuor se Moses ma bu muomuo simi kulou, gi nga konon va gi ta nga
kenvamate.
48 Eiekesen gi kap nga oit nia vorotan ka rosar nia keda, simi vunan mi kulou kokouk
gi nga lalaron beitsak nia rongomie ken sar nama.

20

Gi nga virei surie mi duis e Iesu ta nga suvuon
(Mataio 21:23-27; Marko 11:27-33)

1 Simi ra mene sien e Iesu ta nga vavasengei simi kulou i aron mi Vona rengeir leong
nge vavatei ngan mi Banga Vinavatei, bu prist leong ma bu vavvasengei sibu vinuor se
Moses, kokouk meie bu muomuo, gi nga nemei sien.
2 Ma gi nga pevien, “Pengan segei, ngan mi sana duis e tsana ine bu kepineits? Ma
ese a teir vunie nge no ine mi duis?”
3 E Iesu a nga kuil nama, “O ta vereie nga ngan buer mi vinirei. Nga pengan seou.
4 Mi sinusuruiv se Ioanes a nga kovuni i kur simi rangit o, simi ka?”
5 Gi nga vevuran i kotubugie ma gi nga pevien, “Sien va giet ta pevien, ‘A kovuni i kur
simi rangit,’ eie ta virei, ‘Surie misa nga ta kap nga vodovodon tuktuk sien?’
6 Ma sien va giet ta pevien, ‘A kovuni simi kulou,’ mi kulou kokouk gi ta mekiro giet
nge vout, surie gi telekiran va e Ioanes eie mi propet.”
7 Io, gi nga kuil nama, “Gei kap telekiran ivie a nga kuvu en.”
8 E Iesu a nga pevien, “Eou buer o ta kap pengan senga ngan mi sana duis o tsana ine
bu kepineits.”

Man nama puppuo bu tsaka kulou tsuotstsuor
(Mataio 21:33-46; Marko 12:1-12)

19:38 PSA 118:26 **19:46** ISA 56:7 **19:46** JER 7:11

9 Io, e Iesu a nga vokokotie simi kulou ine mi nama puppuo, “Mi ka a nga tsuorkie mi
tau vain. A nga oeng terie simi kulou tsuotstsuor ma a nga veis rakot i pek nge ra mon
potaram te.
10 Simi ra mi tau tate nga komois, a nga turan mi petspets rakot ian simi kulou
tsuotstsuor va gi ta mang nga teir vunie ngan kavo vuovuo ian simi tau vain. Eiekesen
mi kulou tsuotstsuor gi nga tsatsakie nge ture muerngan riem kapasen.
11 Ma a nga turan mi petspets mene eiekesen gi nga ra tsatsakie te buer nge vamangarie
nge ture muer ngan riem kapasen.
12 Ma a nga turan mi petspets a tourngan, ma gi nga tsetseik vatsakatie nge tomeke
vorotsoruo simi tau.
13 “Io, e taman mi tau vain a nga pevien, ‘Misa o tate tsana? O ta turan e natung tamat,
mi ateung. Tavakier gi ta mang so mangaran.’
14 “Eiekesen sien mi kulou tsuotstsuor gi ta nga dengarie e natuon, gi nga vakvakokoit
surie mi sana gi ta nga lalaro tsana sien. ‘Ine arie e natuon ese ta so suvuon bu sinsuv
se taman. Giet ta kenvamate, ma bu kepineits ian va ta so suvuon segiet mang.’
15 Io, gi nga raok tomeke vorotsoruo i muirmuir simi tau vain nge kenvamate.
“Misa nieng e taman mi tau vain ta tsana segie?
16 Eie ta nemei ma ta me kenvamate ine mi kulou ma ta terie mi tau si kavo mei
mene.” Sien mi kulou gi ta nga rongomie ine, gi nga pevien, “Kian va ine ta tsorubeit!”
17 E Iesu a nga dedeng duis rakot segie ma a nga virei, “Misa man vuevue ine simi
Pakpak Leong ian gi ta nga vataro ven ne?

‘Mi vout mi kulou tsangtsang vonuo gi ta nga purusie,
a me tsorubeit mi vout mogos.’

18 Eie ese ta kor i popon ian mi vout ta katokatoim vuolili, eiekesen eie ese ian mi vout
va ta kor i popon, ta kaviekaviets.”
19 Bu vavvasengei sibu vinuor ma bu prist leong gi nga nesie ka rosar nia rakopie e
Iesu ian ngas te, simi vunan gi nga telekiran va a nga vokokotie ine mi nama puppuo
surie gie. Eiekesen gi nga motovan mi kulou.

Mi voirvoir takis rakot se Kaesar
(Mataio 22:15-22; Marko 12:13-17)

20 Io, gi nga tura gituo ba ka ese va gituo ta nga mala ka tuvuon mo nia dedeng puer
ngan e Iesu. Gi nga vodon nia ra ruom tsang nama sien terengien va gi ta mang nga
terie i riman ken ngeisngeis ma duis mi gavana.
21 Io, ian bu ka gi nga vereie, “Vavvasengei, gei telekiran va e vokokotie nge vavasengei
ngan ian ta duis. E kap ko vemusurie mi tinatakien ka mei mene eiekesen e vavasengei
ngan mi saran e Raban ngan mi tuktuk.
22 A duis segei va gei ta voir takis rakot se Kaesar o, kap?”
23 E Iesu a nga kielala ine kegi vinirei binit ma a nga oeng segie.
24 “Nga vasangan seou ka silva lakep sibu Roma. Mi patsapatsan ma mi asan ese a
mon sien ine?”
25 Gi nga kuil nama, “E Kaesar.”
Ma a nga oeng segie, “Io, terie rakot se Kaesar ian se Kaesar, ma terie rakot se Raban
ian se Raban.”
26 Io gi kap nga oit nia ruom tsang nama sien i matan mi lobaram. Ma gi nga kudier
si ken nama kuilkuil, ma gi nga mogos bong.

Mi tino mumuerengei ma mi rei
(Mataio 22:23-33; Marko 12:18-27)

27 Bu meinmenien bu Sadukaio, ese gi ta nga ko pevien va a kap ka tino mumuerengei,
gi nga nemei se Iesu ngan mi vinirei.
28 Gi nga pevien, “Vavvasengei. E Moses a nga vavataor terie segei malan ne, ‘Sien va
ka ka ta maet sorvekenan ken vevien ma a kap ka natuon, ka kasien tuir muir ta ngas
reie ine mi vevien nge suvu nout ken e kasien.’
29 Io, mi napaririem potsu luo bu baser kasien gi nga mon. Mi muariem a nga reie mi
vevien nge mesei ma a kap ka natuon.
30 Mi vemusurie a nga reie ine mi vevien,
31 a, mi mei ta tour ngan buer a nga reie, ma simi rosar kes mo ine mi napaririem
potsu luo egie kokouk gi nga mesei, ma gi kap nga suvu nout.
32 I muir sien, ine mi vevien buer a nga mesei.

20:17 PSA 118:22

33 Ma ine, simi tino mumuerengei ese te ken vevien segie, sien mi napaririem potsu
luo kokouk gi nga reie ine mi vevien?”
34 E Iesu a nga kuil nama, “Mi kuoluon ine bu ra, gi rei ma gi vavuo gie.
35 Eiekesen egie ese e Raban ta pevien va gi kalei oit nian mi mangmagoso enaenamon
vour ian va ta nemei ma ine simi tino mumuerengei, gi ta kap so rei o, gi ta kap so vavuo
gie,
36 ma gi ta kap ba buer so mesei, surie gi tate so tsorubeit malan bu angelo. Egie bu
natuon e Raban, surie gi nga to muerengei simi miensei.
37 Ma e Moses buer a nga vara tuktuk ngan va bu mei mesei gi ta to muerengei. I
aron mi pinopinouts simi ei ta nga ngang, a nga vuotongie mi Nguts va eie ‘man Raban
e Abaraam, a, man Raban e Isak, ma man Raban e Iakop.’
38 Kap va eie magi Raban bu mei maet, eiekesen magi Raban bu mei gi ta tino, simi
vunan si ken baidendeng e Raban, egie kokouk gi tino.”
39 Bu meinmenien bu vavvasengei sibu vinuor gi nga pevien, “Mi banga nama kuilkuil,
Vavvasengei!”
40 Ma kap ka mei a ba nga vanvando vereie ngan ka vinirei te buer.

Mi vinirei surie mi Messia
(Mataio 22:41-46; Marko 12:35-37)

41 Io, e Iesu a nga oeng segie, “Surie misa gi ta pevien va mi Messia eie e Natuon e
Davit?
42 E Davit kesen a nga pevien ne sibu Pak.

‘Mi Nguts a nga pevien si mong Nguts,
“Mogos si kong riem suv,
43 tuir oit va o ta tsana ma sar matakorot
va ken baipoppop ba kame.” ’

44 E Davit a nga vuotongie mi Messia va ‘mi Nguts.’ Vasa ta oit ven va e Karisito e natuon
te buer?”

E Iesu a nga oeng veie bu vavvasengei sibu vinuor se Moses
(Mataio 23:1-36; Marko 12:38-40)

45 Ma sien mi lobaram kokouk gi ta nga vor ve rorong, e Iesu a nga oeng si ken sar
madar tovtov.
46 “Nga nenei kalei sibu vavvasengei sibu vinuor se Moses. Gi ko lalaro vakam nge
veis tateie magi sar tsetstseik kuar matkalei. Ma gi ko lalaron beitsak va gi ta mangara
gie sibu korot nia verikuil nge kepineits. Ma gi ko lalaron kegi mogomogos bu muomuo
si kegi sar vona rengeir ma kegi mogomogos mi kulou asna sibu nginou.
47 Gi ko bit tsang kepineits sibu vevien naor gi tate nga mamaet labeit. Ma gi ko
vuotongie bu no kuar nia vakam. Bu sua mei malan ine, gi ta so suvuon mi vinatoreis
leong beitsak.”

21

Ken tienebeir mi vevien sinaortsak
(Marko 12:41-44)

1 E Iesu a nga dedeng veriris ma a nga dengarie mi kulou suvuram gi ta nga terie kegi
sar tienebeir i aron mi korot teteir lakep simi Vona rengeir leong.
2 A nga pare buer mi vevien sinaortsak tate nga mamaet labeit ta nga terie ken ba
natunatu lakep luo i aron mi korot teteir lakep.
3 Ma a nga pevien, “O oeng tuktuk senga. Ine mi vevien sinaortsak a terie ken tienebeir
ian ta leong rio bu mei mene.
4 Ine mi kulou suvuram kokouk gi terie mo mi mememoruon kegi sar sinsuv, eiekesen
ine mi vevien si ken mienagos ni sinaortsak, a terie vuruvan te ken sar sinsuv kokouk
ian ta oit nia tino ngan.”

Bu totourlekier sibu ra vekvekitip
(Mataio 24:1,2; Marko 13:1,2)

5 Bu madar tovtov mene gi nga vakokoit surie vasa mi kulou gi nga ko vosonie
venengan mi Vona rengeir leong meie ngan bu banga vout matmatot ma bu tienebeir
gi ta nga ko terie rakot se Raban. Eiekesen e Iesu a nga pevien,

---

20:37 EXO 3:6 **20:43** PSA 110:1

6 “Egie kokouk ine bu vout nga ta pare gie, sien va mi ra ta beit, kap ka vout kes ta so
muturungie ka turan vout. Egie kokouk gi ta vatsarerie vuturungie gie i keim.”
7 Gi nga vosuoreie, “Vavvasengei, venenges ine bu kepineits gi ta tsorubeit? Ma mi
sana ta muna tsorubeit nia vasangan va mi ra a te nemei vatavatat?”
8 E Iesu a nga pevien, “Nga nenei kalei. Gi ta masi me bitie nga. Mi kulou palan gi ta
nemei ngan mi asoung nge vakokoit ven ne, ‘Arie eou te ine,’ ma ‘Mi ra a te vatavatat.’
Eiekesen kian va nga ta vemusurie gie.”
9 Sien va nga ta rongomie bu vinevineken ma bu tseng, kian va nga ta motou. Ian bu
kepineits gi ta ngas muna beit, eiekesen mi rangi kinitip ta kap ngas beit lalapus.
10 Ma a nga pevien segie, “Bu vuna enamon mene gi ta matakorot meie bu vuna
enamon mene, ma bu mangmagoso nguts gi ta matakorot meie bu mangmagoso nguts
mene.
11 Ma bu oen leong ta beit simi kaber, ma si kavo korot mene mi se leong ta tsorubeit
ma mi mienarouk buer ta vevaka. Ma bu kepineits nia vamatuo nga ma kavo suasuada
totourlekier, gi ta beit kuvu simi rangit.
12 “I muan va ine bu kepineits gi ta beit, gi ta rakopie nga nge vikikinie nga ma gi ta
vuortie nga i aron bu vona rengeir sibu Iuda ma gi ta terie nga sibu vona vinatoreis ma
gi ta por terie nga i matan bu kovakova ka leong ma bu kovakova ka simi gavaman. Io,
gi ta tsana ine bu kepineits simi vunan nga vodovodon tuktuk simi asoung.
13 Ma ine ta tsitsi vara nga nia vavatei katsep ngan mi Banga Vinavatei.
14 Io, nga ta ngas tsana kenga sar vienviendon va nga ta kap muna rorois ngan ka
nama nia tuir kitipa nga,
15 simi vunan o ta terie bu nama ma mi banga vienviendon senga ian va manga sar
matakorot gi ta kap oit nia rube nge suereren bu namaninga.
16 Misasien bu kinanga, o, bu tamanga, o, bu kasinga, o, bu patsanga, o, bu palapalanga,
gi ta roev nianga. Ma kavo mei senga, gi ta terie gie simi miensei.
17 Egie kokouk gi ta karto nga surie mi asoung.
18 Eiekesen kap ka ni vurvur kes sibu kovanga ta kapangan.
19 Nga tuir ngeisngeis ma nga ta mang suvuon kenga tino.

E Iesu a nga peterie va gi ta nga vatsarerie i Ierusalem
(Mataio 24:15-21; Marko 13:14-19)

20 “Sien va nga tate pare mi kulou ni minakiur gi ta viririsie i Ierusalem, nga ta
telekiran va mi ra nia vatsarerie a te vatavatat.
21 Io, egie gi ta mon i Iudea gi ta ngas vi ra kien sibu pout, ma egie gi ta mon sibu taon
gi ta ngas vi rovotsour, ma egie gi ta mon sibu tau gi ta kap rubukien simi taon,
22 simi vunan, ian bu ra nia vavatoreis, arie bu ra bu kepineits kokouk gi ta nga vataro
simi Pakpak Leong ta tsorubeit tuktuk sien.
23 Lavei! Mi masitinoiv leong segie mi langei gi ta tian ma mi langei vusus ian simi
keipkepide ra, simi vunan mi putu leong beitsak ta betingie mi kaber ma ken aor rarap
e Raban ta kor i popon ine mi kulou.
24 Gi ta kenvamate gie nge sele, ma gi ta kir terie gie va gi ta tsatsang vinatoreis sibu
vuna enamon kokouk. Ma bu Kibang gi ta popoporie i Ierusalem oit si kegi sar ra ta
voto.

Ken minuer e Natuon mi Ka
(Mataio 24:29-31; Marko 13:24-27)

25 “Kavo totourlekier ta tsorubeit simi matanias, simi vura ma sibu kaemkaem. Ma
simi kaber, bu vuna enamon kokouk gi ta aor tsak nge motovan mi tienengen bu naov
ma mi tinatakien mi barateis.
26 Mi kulou gi ta motou beitsak nge mesei oum surie bu sana va ta ra nemei ine simi
mangmagoso enaenamon, surie man sar ngeisngeis mi mariu gi ta moruor.
27 Samo gi ta pare e Natuon mi Ka va ta nemei i popon mi balbal meie mi ngeisngeis
ma mi banga matvinavaso.
28 Sien va ine bu kepineits gi tate tsorubeit, nga ta tsuok tamtuir nge tuir pidipidin,
simi vunan mi ra va e Raban ta vatoa nga sien, a te vatavatat.”

Man vinasengei mi fik
(Mataio 24:32-35; Marko 13:28-31)

29 Ma e Iesu a nga vokokotie segie mi nama puppuo, “Nga pare, mi fik ma bu ei kokouk.
30 Sien va nga ta pare bu ei va gi ta bira, nga telekiran va man vura mi parpar a te
vatavatat.

31 Io, sien va nga ta pare ine bu kepineits gi tate vor ve tsotsorubeit, nga ta telekiran
va mi ra e Raban ta vuor a te vatavatat.
32 “O oeng tuktuk senga, mi kuoluon ine bu ra gi ta kap voto ngas tuir oit ine bu
kepineits kokouk ta tsorubeit.
33 Mi rangit ma mi kaber ta so voto eiekesen kong sar nama ta kap so voto.
34 “Nga nenei kalei, terengien va mi sinavei nia varese nga kesenga, ma mi da nia un
nge be, ma mi vodovodon palan surie ine mi tino, ta kap vuputungie bu aronga. Ma ian
mi ra ta masi beit lalapus nge vokudira nga malan mi riok ta mutur rorois.
35 Ian mi ra ta beit simi kulou kokouk gi ta tino i popon ine mi kaber kokouk.
36 Nga nenei kalei nge no sibu ra kokouk surie nga ta mang suvu ngeisngeis nia evisie
ian bu putu kokouk va gi ta so tsorubeit, ma nga ta mang so oit nia tuir i matan e Natuon
mi Ka.”
37 Sibu ra, e Iesu a nga ko vavasengei i aron mi Vona rengeir leong, ma sibu roreivreiv
a nga ko rovotsour nge kien simi pout i Oliv nge ra mon en sibu rokati.
38 Ma mi kulou kokouk gi nga ko pan tsourvovo nge rakot sien simi Vona rengeir leong
nia ra rorong.

22

E Iudas a nga sunuir nia roev terie e Iesu
(Mataio 26:1-5; Marko 14:1,2; Ioanes 11:45-53)

1 Io, mi Nginu Pasova ma nian mi Tsoik kap ka iis sien, a te nga vatavatat.
2 Ma bu prist leong ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses gi nga vor ve nesienesie
ka rosar nia kenvamate e Iesu, simi vunan gi nga motovan mi kulou.
3 Samo e Satan a nga tsegerie e Iudas, mi asan mene e Iskariot, eie mi meinmenien mi
sinangavur kes ma luo bu madar tovtov.
4 E Iudas a nga rakot sibu prist leong ma sibu muomuo simi kulou nennei simi Vona
rengeir leong ma a nga ra vakvakokoit meie gie vasa va ta nga roev terie venengan e
Iesu segie.
5 Gi nga res nge sunuir nia teir lakep sien.
6 Io, e Iudas a nga aor kes meie gie ma a nga vakaek nge dedeng ngan ka kientsep va
ta nga roev terie e Iesu segie sien va ta nga kapkap.

E Iesu a nga nganie mi Nginu Pasova
(Mataio 26:17-25; Marko 14:12-21; Ioanes 13:21-30)

7 Samo mi ra nian mi nginou simi Tsoik kap ka iis sien, a nga beit ian va gi ta keda
sien ka natu sipsip va mi tienebeir ni varam simi Nginu Pasova.
8 Io, e Iesu a nga oeng se Petro ma e Ioanes, “Ngado veis nge ra rorois ngan magiet
Nginu Pasova va giet ta mang so nganie.”
9 Guor nga vosuoreie, “Ivie e lalaron va gor ta ra rorois ngan en ine mi nginou?”
10 A nga kuil nama, “Ngado rorong! Sien va ngado ta so beit simi taon, ngado ta so
vesuei meie mi ka ta sorokie ken utut mi da a mon sien. Ngado ta vemusurie rakot simi
vonuo va ta rubukien en.
11 Ma ngado ta vosuoreie e taman mi vonuo ven ne, ‘Mi vavvasengei a virei; Iva ngan
mi roruom ken bu vasier va o ta nganie en mi Nginu Pasova meie kong sar madar
tovtov?’
12 Eie ta vasangan sengado mi roruom leong i kur, bu mogomogos ma mi tsur ngongou
a mon en. Ngado ta tsang rorois ngan mi nginonginou ian en.”
13 Io, guor nga veis nge vorotan bu kepineits malan mo e Iesu ta nga vokokotie seguor.
Ma guor nga tsang rorois ngan mi Nginu Pasova en.

Ken nginou mi Nguts
(Mataio 26:26-30; Marko 14:22-26; 1 Korinto 11:23-25)

14 Sien mi keipkepide ra tate nga beit, e Iesu ma bu aposol gi nga mogos viririsie mi
tsur ngongou.
15 Ma a nga oeng segie, “O nga masoron va o ta nganie ine mi Nginu Pasova meie nga
i muan va o ta suvuon mi vinekikin.
16 O oeng senga, o ta kap ba buer ngou ine simi Nginu Pasova tuir oit va man vuevue
ta tsorubeit tuktuk i aron ken mangmagoso Nguts e Raban.”
17 Samo e Iesu a nga poro mi koi unun nge vuot kalei se Raban ma a nga pevien, “Nga
poro ine, nge veun ngan i kotubunga.
18 O oeng senga, o ta kap ba buer unumie mi dangi vuavua vain oit va mi ra va e
Raban ta vuor va ta beit.”

19 Ma a nga poro mi tsoik nge vuot kalei se Raban ma a nga potakie nge terie segie
nge pevien, “Ine arie mi piripiriung o te terie surie nga. Nga nganie ine mi tsoik nia
barabaramata iou.”
20 Simi rosar kes mo, i murien gi tate nga ngou voto, a nga poro mi koi unun nge
pevien, “Ine mi koi eie mi kinubuits vour simi daroung, ivie a tamasoei surie nga.
21 Eiekesen, nga pare, mi ka ese va ta roev terie iou, a te mogos meie iou ine simi tsur.
22 E Natuon mi Ka ta mesei vemusurie ngas te ken lalaron e Raban, eiekesen mi
tsienakor leong ian simi ka ese va ta roev terie iou simi matakorot.”
23 Gi nga vakaek nge vevirei nge gie ngan ese segie va ta nga tsana ine.
24 Ma buer gi nga vakaek nge vetei nge nama i kotubugie surie ese segie va ta
leongleong.
25 E Iesu a nga oeng segie, “Bu kovakova ka leong sibu Kibang gi vuortie bu kulugie.
Ma egie ese gi ta suvu duis nia vuortie gie, gi vuotongie gie kesegie va egie ‘Bu palapalan
mi kulou.’
26 Eiekesen kenga mienagos ta kap malan ine. Mi leongleong i kotubunga ta ngas
malan va eie mi lili, ma mi muomuo ta ngas malan mi mei ese ta petspets.
27 Ese a leongleong? Mi mei ese ta mogos i gegen mi tsur nia ngou o, mi mei ese ta
petspets? A tuktuk, mi mei ese ta mogos i gegen mi tsur nia ngou arie eie a leongleong,
va gerek? Eiekesen eou o mon i kotubunga mala petspets.
28 Arie enga, nga nga tuir i babareung sien o ta nga suvu konokonon.
29 Ma o terie senga mi duis nia vuor malan e Tamoung ta nga terie seou mi duis nia
vuor,
30 terengien nga ta mang ngou nge un si kong tsur ngongou i aron kong mangmagoso
Nguts ma nga ta so mogos sibu mogomogos nia vuor nge vuortie mi sinangavur kes ma
luo bu matabu sibu Israel.”

E Iesu a nga peterie va e Petro ta nga vamoie
(Mataio 26:31-35; Marko 14:27-31; Ioanes 13:36-38)

31 “Simon, Simon, rorong! E Satan a nga vereie e Raban nia sunurie va ta kono nga
malan gi ta tsamaran mi kiev niu.
32 Eiekesen o nongie e Raban va ta kulie no, Simon, va ke vodovodon tuktuk ta kap
kor. Ma sien va e ta muer nemei seou, e ta ngas vakotsie bu kasi.”
33 Eiekesen a nga oeng ngeisngeis, “Mi Nguts, o rorois nia nomeie no rakot simi vona
vinatoreis ma simi miensei.”
34 E Iesu a nga oeng sien, “O oeng sevoi Petro. E ta so vamoie iou votour i muan va
mi to ta kurkuku nevere.”
35 Ma e Iesu a nga vosuoreie gie, “Sien o ta nga ture tuvuon nge nga, kap ka vovvoi,
ka lapa o, ka poppop, vasa, nga nga pinat si ka kepineits?”
Gi nga kuil nama, “A kap.”
36 A nga oeng segie, “Eiekesen ine, sien va nga suvu vovvoi, poro, ma buer ka lapa.
Ma sien va nga kap suvu sele, verikuil ngan manga sar kuirkuir nge vorie ngan kenga
kavo sele.
37 Mi Pakpak Leong a pevien, ‘Ma gi nga aes meie ngan mi kulou kenken.’ Ma o oeng
senga, ine mi vinavataor arie surie iou ma ta ngas tsorubeit tuktuk si kong tino. Io, misa
mi Pakpak Leong ta vokokotie surie iou, ta tsorubeit tuktuk.”
38 Bu madar tovtov gi nga pevien, “Pare, mi Nguts. Ba sele luo ine.”
E Iesu a nga kuil nama, “A te oit.”

E Iesu a nga no simi pout i Oliv
(Mataio 26:36-46; Marko 14:32-42)

39 Io, e Iesu a nga rovotsour nge kien simi pout i Oliv malan ta nga ko rarakot en, ma
ken sar madar tovtov gi nga nomeie.
40 Sien gi ta nga beit ian simi korot, a nga oeng segie, “Nga no, terengien nga ta kap
mang kor simi konokonon.”
41 A nga veis sorvekena gie rakot i pek malan ka mei va ta oit nia toem ngan ka
vunavout ma a nga sege pukupukukaek en nge no.
42 “Tama, sien va e ta sunuir, por tsana seou ine mi koi simi vinekikin, eiekesen,
vemusurie ke lalaron ma a kap va kong lalaron.”
43 Mi angelo kovuni die i kur simi rangit a nga beit sien ma a nga vangasie.
44 Meie ngan mi aor tsak leong, a nga no ngeisngeis ma mi bieneroik ta nga tsour i
kurikurien peuk simi kaber a nga malan mi dar.

22:37 ISA 53:12

45 Sien tate nga no voto, a nga tamtuir nge muerengei rakot si ken sar madar tovtov.
Ma a nga me vorota gie sien gi ta nga vor ve mumuang simi vunan mi aor tsak a nga
vamare bu kurikurigie.
46 E Iesu a nga oeng segie, “Surie misa nga ta vor ve mumuang? Nga pan nge no
terengien nga ta kap mang kor simi konokonon.”

Gi nga rakopie e Iesu
(Mataio 26:47-56; Marko 14:43-50; Ioanes 18:3-11)

47 Sien ta ngas nga vor ve vakvakokoit, mi bineit gi nga nemei sien. Ma mi ka mi asan
e Iudas, mi meinmenien mi sinangavur kes ma luo, a nga muonge gie. Ma a nga rakot
se Iesu va ta nga ngungurie.
48 Eiekesen e Iesu a nga vosuoreie, “Iudas, vasa, e ta roev terie e Natuon mi Ka ngan
mi nginunguir?”
49 Sien ken sar madar tovtov e Iesu gi ta nga pare misa ta nga lalaro tsorubeit, gi nga
pevien, “Mi Nguts, gei ta veveken ngan kegei sar sele?”
50 Ma mi mei segie a nga tseir rivie mi tateringan suv ken petspets mi kovan bu prist.
51 Eiekesen e Iesu a nga pevien, “Kian ba buer ine mi sinavei!” Ma a nga soburo mi
tateringan mi ka ma a nga som.
52 Samo e Iesu a nga pevien sibu prist leong, bu muomuo simi kulou nennei simi Vona
rengeir leong, ma bu muomuo ese gi ta nga nemei, “Vasa, nga nemei meie bu sele ma
bu bam malan nga ta tsana simi ka kenken?
53 Bu ra palan o nga mon meie nga simi Vona rengeir leong, ma nga kap nga rakopie
iou. Eiekesen ine arie nangba kenga keipkepide ra ivie va mi ngesengesien mi ngingi ta
vuortie nga sien.”

E Petro a nga vamoie e Iesu
(Mataio 26:57,58,69-75; Marko 14:53,54,66-72; Ioanes 18:12-18,25-27)

54 Io, gi nga rakopie e Iesu, ma gi nga kerie rakot ngan si ken vonuo mi kovan bu prist.
E Petro a nga vor vevemuir kinetagie.
55 Sien mi kulou gi tate nga tsinga mi leing i kotubuon mi korot nia vuor nge mogos
viririsie, e Petro a nga me mogos meie gie buer.
56 Samo mi vevien petspets a nga pare ta nga mogos simi rararan mi berber simi leing
ma a nga aan vangvangasie nge pevien, “Ine mi ka, eie buer a nga ko mon meie e Iesu.”
57 Eiekesen a nga vamoie nge pevien, “Vevien, o kap telekiran ian mi ka.”
58 I muir lili mo, mi mei mene a nga pare nge pevien, “Evoi buer mi meinmenigie.”
E Petro a nga pevien, “Madar, eou kap!”
59 I murien mi aua kes ta nga rov riu, mi ka mene a nga tsue nge pevien, “A tuktuk
ine mi ka a nga ko mon meie simi vunan eie mi kangi Galili buer.”
60 E Petro a nga kuil nama, “Madar, o kap telekiran misa e ta vokokotie!”
Duis sien ta ngas nga vakokoit, mi to a nga kurkuku.
61 Mi Nguts a nga vuvuris nge dengarie e Petro. Samo e Petro a nga vodonomie ken
nama mi Nguts ta nga vokokotie sien malan ne, “I muan va mi to ta kurkuku nevere, e
ta so vamoie iou votour.”
62 Ma a nga veis rovotsour nge ta beitsak.

Mi kulou nennei gi nga vavangiets ngan e Iesu
(Mataio 26:67,68; Marko 14:65)

63 Io, mi kulou ese gi ta nga naneie e Iesu gi nga vavangiets ngan nge tutuo.
64 Ma buer gi nga pokutsie ba matan ma gi nga vosuoreie, “Pengan! Ese a tutuo no?”
65 Ma gi nga vokokotie palan bu namani oeng balapoik veie.

E Iesu a nga tuir i matan e Pilato ma e Erot
(Mataio 26:59-66; Marko 14:55-64; Ioanes 18:19-24)

66 Sien tate nga vo ra, bu muomuo leong simi kulou meie bu prist leong ma bu
vavvasengei sibu vinuor se Moses gi nga beit kouk ma gi nga kerie e Iesu rakot simi
Sanedrin.
67 Ma gi nga pevien, “Sien va evoi mi Messia, pengan segei.”
Eiekesen a nga kuil nama, “Misasien va o ta pengan senga, nga ta kap vodovodon
tuktuk seou.
68 Ma sien va o ta vosuoreie nga, nga ta kap kuil nama seou.
69 Eiekesen vakaek ine ngas te, e Natuon mi Ka ta mogos simi bienengeiv suv se Raban
ngeisngeis rovoriu.”
70 Ma egie kokouk gi nga pevien, “Arie evoi nieng e Natuon e Raban, nge?”
A nga kuil nama, “Io, arie eou mo.”

71 Samo gi nga pevien, “Surie misa giet tate buer nesie kavo nama mene nia patsal
meie. Egiet kesegiet giet te rorong simi ngutsuon kesen.”

23

1 Samo bu muomuo kokouk simi kulou gi nga tamtuir ma gi nga kir rakot ngan e Iesu
se Pilato.
2 Ma gi nga vakaek nge vepitsie ngan bu nama nge pevien, “Gei te vorotan va ine
mi ka a nga oengoeng ka i aron mi kulou va gi ta kap vemusurie mi vinuor, ma a nga
vangenge gie va gi ta kap voir takis rakot se Kaesar ma a nga pevien va eie mi Messia,
mi kovakova ka leong.”
3 Io, e Pilato a nga vosuoreie e Iesu, “Arie evoi mi kovakova ka leong sibu Iuda?”
E Iesu a nga kuil nama, “A malan mo e tate vuotongie.”
4 Ma e Pilato a nga oeng sibu prist leong ma mi bineit, “O kap vorotan ken ka bienebeir
ine mi ka.”
5 Eiekesen gi nga tsue nge pevien, “Eie a tsana mi tsongetsonge i kotubuon mi kulou
ngan ken sar vinasengei simi enamon kokouk i Iudea. A nga vakaek i Galili ma a te me
beit en ne buer.”
6 Sien e Pilato ta nga rongomie ine, a nga virei va ine mi ka eie mi kangi Galili.
7 Sien ta nga rongomie va eie a nga kovuni si ken mangmagoso nguts e Erot, a nga
ture varakoto se Erot ese ta nga mon i Ierusalem ian simi ra.
8 Sien e Erot ta nga pare e Iesu, a nga res beitsak simi vunan a nga ko pilang te nia
pare. A nga rongovan bu kepineits palan surie, io, a nga lalaron beitsak nia pare va ta
nga tsana kavo kepineits ni vovokudier.
9 A nga vosuoreie ngan bu vinirei palan, eiekesen e Iesu a kap nga kulie ken ka
virevirei.
10 Bu prist leong ma bu vavvasengei simi vinuor gi nga tuir ian ma gi kap nga maes
nia vepitsie nge nama.
11 Ma i murien e Erot ma ken sar kulou ni minakiur gi tate nga purusie nge vavangiets
ngan, gi nga vavatsekie ngan mi banga kuirkuir matkalei nge ture muerngan rakot se
Pilato.
12 Ian simi ra nangba e Erot ma e Pilato guor nangba nga baser palapalan. I muo sien
ine, guor nga ko matakorot.

Gi nga vuor terie e Iesu simi miensei
(Mataio 27:15-26; Marko 15:6-15; Ioanes 18:39—19:16)

13 E Pilato a nga kuk kakuon bu prist leong, bu muomuo ni vuor ma mi kulou.
14 Ma a nga oeng segie, “Nga kerie ine mi ka nemei seou, nge kia va a nga oeng ka i
aron mi kulou va gi ta rong tsak. O te me ververeie i matanga eiekesen o kap vorotan
ka vunan bu nama nga ta vepitsie ngan.
15 E Erot buer a kap vorotan ka vunan. Arie mi vunan a te ture muerngan nemei
segiet. Pare! Eie a kap nga tsana ka kepineits ian ta oit nia masen.
16 Io, o ta votorosie ma o ta ruom rivie.”
17 [Sibu Nginu Pasova kokouk, e Pilato ta ngas nga ruom rivie ka ka tsatsang vinatoreis
vunie gie.]
18 Eiekesen mi bineit kokouk gi nga koupkoup, “Kenvamate! Ruom rivie e Barabas
nemei segei!”
19 (Gi nga terie e Barabas simi vona vinatoreis surie ta nga tsuok vakake mi tseng i
aron mi taon ma surie mi kiden.)
20 E Pilato a nga lalaro ruom rivie e Iesu, io, a nga vakokoit te buer simi bineit.
21 Eiekesen gi nga koupkoup, “Vetekiuo simi koitskoits! Vetekiuo simi koitskoits!”
22 Mi keipkepide ra a tourngan a te buer nga vakokoit segie, “Surie misa? Mi sana
tsienakor ine mi ka a nga tsana? O kap vorotan sien ka tsienakor ian ta otien mi miensei.
Io, o ta votorosie ma samo o ta ruom rivie.”
23 Eiekesen gi nga tsue nge oeng ngeisngeis ngan mi kinokinoup leong va ta ngas nga
vetekiuo simi koitskoits ma kegi kinokinoup a nga tseiptseiprio ken lalaron e Pilato.
24 Io, e Pilato a nga sunuir vemusurie kegi lalaron.
25 A nga ruom rivie mi ka gi tate nga terie simi vona vinatoreis surie mi tseng ta nga
vakake ma surie mi kiden, ese gi ta nga nongie ngan. Eiekesen a nga terie e Iesu i
naparimagie vemusurie kegi lalaron.

Gi nga vetekiuo e Iesu simi koitskoits
(Mataio 27:32-44; Marko 15:21-32; Ioanes 19:17-27)

26 Sien gi tate nga vor ve vavvasie e Iesu, gi nga rakopie e Simon mi kangi Kurene
ese ta nga kovuni si ken enamon nge visi rubukien simi taon. Ma gi nga tsuok terie mi
koitskoits i karakaran nge votsuoke va ta nga sorokie mi koitskoits vemusurie e Iesu.
27 Io, mi bineit leong beitsak gi nga veis vemusurie, pats meie mi langei ese gi ta nga
tengisie nge ta koupkoup surie.
28 Eiekesen e Iesu a nga vuvuris matan veie gie nge pevien, "Mi langi Ierusalem, kian
va nga ta tengisie iou. Nga ta tengisie nga kesenga ma bu natunga,
29 simi vunan mi ra ta ba beit va nga ta pevien malan ine, 'Mi nires leong simi langei
gi ta kap nga suvu madar nge kakkav nge vusus!'
30 Samo

'gi ta oeng sibu pout, "Kor i popogei!"
ma gi ta oeng sibu kuitskuits, "Puonongie gei!" '

31 Sien va mi kulou gi tsana ine bu kepineits sien mi ei ta ngas to, misa ta tsorubeit sien
va ta maraong?"
32 Ba ka luo mene, eguor ba ka kenken, gi nga vavasie guor buer nia ra vetekiuo guor
meie e Iesu.
33 Sien gi tate nga beit simi korot gi ta vuotongie ngan i Paptikov, gi nga vetekiuo e
Iesu simi koitskoits meie ian ba ka kenken, mi mei kes si ken bieng suv ma mi mei mene
si ken bieng kieir.
34 Ma e Iesu a nga pevien, "Tama, vodon rivie kegi sar sinavei tsokor, surie gi kap
telekiran misa gi ta tsana." Samo gi nga por vepats ngan man sar tsetstseik sien gi tate
nga paluo satu ngan.
35 Ma mi kulou gi nga tuir nge vor ve dedeng, ma bu muomuo ni vuor gi nga vavangiets
nge pevien, "A nga vatoa bu mei mene. Maga, giet ta pare va ta vatoa eie kesen sien va
eie ian mi Messia ese e Raban ta nga vile!"
36 Mi kulou ni minakiur gi nga vavangiets ngan buer ma gi nga me terie sien mi dangi
vain monour.
37 Ma gi nga pevien, "Sien va evoi mi kovakova ka leong sibu Iuda, vatoa no kese."
38 Mi vinavataor a nga mon i kovan mi koitskoits ian ta nga pevien, "Ine magi Kovakova
ka leong bu Iuda."
39 Mi meinmenien ian ba ka kenken a nga oeng balapoik ngan buer, "Vasa, a kap va
evoi mi Messia? Vatoa no kese ma egor!"
40 Eiekesen mi mei ka ie a nga patsarie nge pevien, "E kap motovan e Raban? Evoi e
mon i pakien mi suada vinatoreis kes mo.
41 Kenata vinatoreis a duis rovoriu, simi vunan nata suvuon misa mi sinavinatau ta
nga vabatie. Eiekesen ine mi ka a kap nga tsana ka tsaka sinavei."
42 Samo a nga pevien, "Iesu, vodonomie iou simi ra e ta rubukien si ke mangmagoso
Nguts."
43 E Iesu a nga kuil nama, "O oeng tuktuk sevoi, nevere e ta so mon meie iou simi
enamon ni resres."

Ken miensei e Iesu
(Mataio 27:45-56; Marko 15:33-41; Ioanes 19:28-30)

44 A te nga sisiat potaram eiekesen mi matanias a kap nga rar te ma mi ngingi leong
a nga kuva mi enamon kokouk tuir oit simi 3 kilok sireivreiv.
45 Ma mi baba gi ta nga tsana ngan mi lavlav leong nge bangie kitipan mi Korot Tamat
Rovoriu i aron mi Vona rengeir leong a nga kedeir napaluo.
46 Io, e Iesu a nga koup leong nge pevien, "Tama, simi naparima, o terie mi
morumoruong!" Ma sien ta nga koup ven ne a nga maes rivie ken tino.
47 Mi muomuo simi kulou ni minakiur ta nga pare misa ta nga tsorubeit, a nga puongan
e Raban nge pevien, "A tuktuk te, ine mi ka a duis rovoriu."
48 Mi bineit gi ta nga beit nia orumie ine mi kepineits, sien gi ta nga pare ine bu
kepineits ta nga tsorubeit, egie kokouk gi nga tamvie bu bongabongagie nia vasangan
kegi ni mesirik, ma gi nga veis.
49 Eiekesen egie kokouk ian gi ta nga telekiran e Iesu, meie mi langei gi ta nga ko
vemusurie kovuni i Galili, gi nga tuir i pek lili nge pare ine bu kepineits.

Gi nga terie e Iesu simi monmon
(Mataio 27:57-61; Marko 15:42-47; Ioanes 19:38-42)

23:30 HOS 10:8

50 Mi ka, mi asan e Iosep, eie mi meinmenien bu muomuo simi Sanedrin. Ma eie mi
banga ka ma ken tino a nga duis.
51 A kap nga aor kes meie kegi sinusunuir ma misa gi ta nga tsana. Eie a kovuni
i Arimatea mi taon i Iudea ma a nga mon rorrois simi ra va e Raban ta vuor simi
mangmagoso enaenamon.
52 A nga rakot se Pilato ma a nga vosuoreie ngan mi piripirien e Iesu.
53 Samo a nga por terie i keim nge ovutie ngan man banga lavlav ma a nga ra
vuturungie i aron mi monmon gi ta nga kole simi vunavout ivie gi kap ngas nga
vuturungie ka tonuo en.
54 Ine mi ra nia rorois nian mi Rangi Minaes, ma mi Rangi Minaes puk lili tate nga
vakaek.
55 Mi langei ese gi ta nga ko nomeie e Iesu kovuni i Galili, gi nga vemusurie ma gi
nga ra pare ian mi monmon ma vasa e Iosep a nga vuturungie venengan mi piripirien
e Iesu.
56 Samo gi nga muerengei nge ra rorois ngan bu da saien sosong ma bu turou sosong.
Ma gi nga ra maes simi Rangi Minaes vemusurie mi vuna vinuor.

24

E Iesu a nga to muerengei simi miensei
(Mataio 28:1-10; Marko 16:1-8; Ioanes 20:1-10)

1 Tsourvovo mokuopkuop simi ra vourvour simi wik, mi langei gi nga vo poro kegi sar
da saien sosong gi ta nga rorois ngan ma gi nga veis rakot ian simi monmon.
2 Gi si nga so vorotan mi vout gi te nga vuvuil rivie i matan mi monmon.
3 Io, gi nga rubukien, eiekesen gi kap nga vorotan mi piripirien mi Nguts e Iesu.
4 Ma sien gi ta ngas nga vor ve tsotsorvo surie ine mi kepineits, puk kam lalapus, ba
ka luo ian maguor sar tsetstseik ta nga ber malan mi kutsukutsuleip, guor nga tuir i
bingagie.
5 Mi langei gi nga vous ngan mi mientou ma gi nga vagotuo bu kovagie nge matan i
keim ma ba ka guor nga pevien segie, “Surie misa nga ta nesie mi ka ta tino i kinorotuon
bu miensei?
6 Eie a kap mon en ne. A te to muerengei! Nga vodonomie misa ta nga pengan senga
sien ta ngas nga mon meie nga i Galili.
7 A nga pevien, ‘E Natuon mi Ka gi ta ngas terie i napariman mi kulou tsokor, ma gi
ta vetekiuo simi koitskoits ma simi ra ta tour ngan ta to muerengei te buer.’ ”
8 Samo gi nangba nga vodonomie ken sar nama.
9 Ma gi nga sorvekenan mi monmon nge muerengei, ma gi nga me vavatei ngan ine
bu kepineits kokouk simi sinangavur kes ma kes ma sibu mei ka ie buer.
10 Ine mi langei arie e Maria kovuni i Magadala, e Ioana, e Maria e kinan e Iakobo ma
bu vevien mene buer ese gi ta nga nomeie gituo, gi nga vateie bu aposol.
11 Eiekesen gi kap nga vodovodon tuktuk ine simi langei, simi vunan gi si nga vodon
va mi nama sasavoir mo.
12 Eiekesen e Petro a nga tamtuir nge soer rakot ian simi monmon. A nga so papangiot,
ma a nga pare bu poko lavlav puneits gi tate nga mutur kesegie, ma a nga kudier tsak
surie misa tate nga tsorubeit, ma a nga veis muerengei.

Mi rosar rakot i Emaos
(Marko 16:12,13)

13 Ine simi ra, ba madar tovtov luo segie guor nga rakot simi enamon gi vuotongie va
i Emaos, a malan va mi napaririem potsu luo bu kilomita kovuni i Ierusalem.
14 Ma guor nga veis vakvakokoit surie bu kepineits kokouk ian tate nga tsorubeit.
15 Sien guor ta nga vor ve vakvakokoit nge pedoran ine bu kepineits i kotubuguor, e
Iesu kesen a nga veis beit nge nomeie guor,
16 eiekesen guor kap nga oit nia deng kielala.
17 Ma a nga vereie guor, “Misa ngado veis vokovokokotie?”
Guor nga tuir vedidir, ma bu mataguor a nga vuris.
18 Mi mei kes seguor, mi asan e Kleopas, a nga vereie, “E ba beit vour mo ine i Ierusalem
ma e kap telekiran bu kepineits ta nga tsorubeit die siba ra?”
19 A nga virei, “Bu sana kepineits?”
Guor nga kuil nama, “Bu kepineits surie e Iesu kovuni i Nasaret. Eie mi propet, ma
mi namanien ma mi tsinatsangan a nga suvu ngeisngeis i matan e Raban ma mi kulou
kokouk,

20 ma bu prist leong ma kegei muomuo ni vuor gi nga vuor terie va gi ta nga kenvamate
nge vetekiuo simi koitskoits.
21 Eiekesen gei si nga vodovodon tuktuk va arie eie mi ka nia vara ketseketseng ngan
i Israel. Io, ma buer, ine a te ra tour ngan ian mi kepineits ta nga tsorubeit.
22 I popon ine, bu mei mene si kegei sar langei gi vo me vatolala gei. Gi vo rakot ian
simi monmon ine tsourvovo,
23 eiekesen gi kap vo ra vorotan mi piripirien. Gi vo nemei nge me pengan va gi vo
deng vakalaie te ba angelo, ese guor ta pevien va a te to muerengei.
24 Bu mei mene segei gi te vo rakot ian simi monmon nge ra vorotan malan mo mi
langei gi ta pengan, eiekesen, e Iesu, gi kap pare."
25 Ma a nga oeng seguor, "Ngado be. Ma bu arongado a kap lalapus nia vodovodon
tuktuk simi sana bu propet gi ta nga vokokotie!
26 Vasa, a kap duis va mi Messia ta ngas muna suvu vinekikin ma samo ta ba suvuon
man matvinavaso?"
27 Io, a nga teresan bu nama kokouk simi Pakpak Leong seguor surie eie kesen, vakaek
se Moses ma bu propet kokouk.
28 Ma sien gituo tate nga so beit simi enamon ivie guor ta nga lalaro rakot en, e Iesu
a te nga visi veis rov riu.
29 Eiekesen guor nga tsue sien, "Mon meie gor, simi vunan a te reivreiv seserigo ma a
te vatavatat mi ngingi." Io, a nga rubukien nge mon meie guor.
30 Sien tate nga so mogos meie guor i bingan mi tsur ngongou, a nga poro mi tsoik nge
vatamase, ma a nga potakie nge terie seguor.
31 Samo bu katsomataguor a nangba nga katsep ma guor nga kielala, eiekesen a nga
kapangan i mataguor.
32 Guor nga vevirei nge guor, "Bu aronatau a tamtuir sien ta vakokoit meie natau i sar
ma ta vakatsepa mi Pakpak Leong senatau, va gerek?"
33 Io, ian ngas te, guor nga tamtuir nge muerengei rakot i Ierusalem. Ian en, guor nga
so vorotan mi sinangavur kes ma kes meie bu mei mene gi ta nga mon kouk,
34 ma guor nga pengan segie, "A tuktuk! Mi Nguts a te to muerengei ma a te vasvas
se Simon."
35 Samo guor nga vakaek nge vokokotie segie misa ta nga tsorubeit i sar, ma vasa guor
ba nga kielala venengan e Iesu sien tate nga potakie mi tsoik.

E Iesu a nga tsorubeit vasvas si ken sar madar tovtov
(Mataio 28:16-20; Marko 16:14-18; Ioanes 20:19-23; Aposol 1:6-8)

36 Ma sien gi ta ngas nga vor ve vakvakokoit surie ine, e Iesu ngas te a nga me tuir i
kotubugie nge oeng segie, "Mi molu ta mon meie nga."
37 Gi nga kudier nge motou, ma gi nga vodon va gi te nga dengarie ka tonuo.
38 Eiekesen a nga oeng segie, "Surie misa nga ta aor tsak, ma surie misa kenga sar
vienviendon ta basbaslieng?
39 Nga dengarie ba rimoung ma ba kameung. Arie eou be mo! Nga tobelie iou nge
pare. Mi tonuo a kap suvu pineits ma tsir malan nga tate pare o ta suvuon."
40 I murien ta nga pevien ne, a nga vasangan segie ba riman ma ba kamen.
41 Eiekesen gi kap ngas nga oit nia vodovodon tuktuk simi vunan gi nga vous ngan mi
nires ma mi nikudier tsak. Io, a nga vereie gie, "Nga suvuon ka puk nginonginou?"
42 Gi nga terie sien mi kato ie tuttu.
43 Ma a nga poro nge nganie i matagie.
44 Ma a nga oeng segie, "Sien o ta ngas nga mon meie nga, o nga pengan senga va
bu kepineits kokouk ian gi tate nga vataro surie iou i aron mi Vinuor se Moses, bu
vinavataor sibu propet ma bu Pak, ta ngas tsorubeit tuktuk."
45 Samo a nga tsitsingie bu vinavinadodogie, terengien va gi ta mang nga katsep simi
Pakpak Leong.
46 Ma a nga oeng segie, "Ine arie misa gi ta nga vataro simi Pakpak Leong, 'Mi Messia
ta suvu vinekikin ma ta so to muerengei simi ra ta tourngan.
47 Ma simi asan, gi ta vateie ngan mi kuoluon bu vuna enamon kokouk terengien gi
ta mang vodon vuris ma e Raban ta vodon rivie kegi sar sinavei tsokor. Ine ta tsuok
vakaek i Ierusalem.'
48 Enga arie mi kulou nia vavatei katsep ngan ine bu kepineits.
49 O ta so ture nemei ngan senga misa e Tamoung tate nga kubutsie nia terie, eiekesen
nga ta mon simi taon tuir oit nga ta vavaso ngan mi ngeisngeis kovuni die i kur."

E Raban a nga kir kien ngan e Iesu i kur simi rangit
(Marko 16:19,20; Aposol 1:9-11)

50 Io, e Iesu a nga vavasie gie rovotsour rakot simi enamon i Betani, ma a nga tsuok
terie i kur ba riman nge vatamase gie.
51 Sien eie ta ngas nga vatamase gie, a nga sorvekena gie ma e Raban a nga kir kien
ngan i kur simi rangit.
52 Samo gi nga rangarie ma gi nga muer rakot i Ierusalem ngan mi nires leong.
53 Ma gi nga ko mon sibu ra simi Vona rengeir leong nge puongan e Raban.

Mi Banga Vinavatei
E Ioanes
a nga vataro

Mi Nama a nga tsorubeit ka

1 Simi tsuoktsuok vakaek, mi Nama a te nga mon. Ma ine mi Nama a nga mon meie e
Raban, ma mi Nama eie e Raban.
2 Mi Nama a nga mon meie e Raban simi tsuoktsuok vakaek.
3 A nga tsana bu kepineits kokouk ngan mi Nama, io, a kap ka kepineits a nga tsorubeit
va ine mi Nama a kap nga tsana.
4 Mi petsuon mi tino a nga mon seie, ma ine mi tino eie man Berber mi kulou.
5 Ine mi Berber a rar i aron mi ngingi, ma mi ngingi a kap nga oit nia tseiptseiprio.
6 Mi ka e Raban ta nga turan, a nga beit. Mi asan e Ioanes.
7 Eie a nga nemei nia vavatei katsep ngan ine mi Berber, terengien va mi kulou kokouk
gi ta mang vodovodon tuktuk simi Berber.
8 A kap va eie ine mi Berber, eiekesen a nga nemei nia me vavatei katsep ngan ine mi
Berber.
9 Ine mi Berber tuktuk a nga me teir tinaparang simi kulou kokouk sien ta nga nemei
simi mangmagoso enaenamon.
10 Mi Nama a nga mon simi mangmagoso enaenamon. Misasien ta nga vogosongie mi
mangmagoso enaenamon, mi mangmagoso enaenamon a kap nga deng kielala.
11 A nga nemei si ken enamon kesen, eiekesen ken kulou gi kap nga suguo.
12 Eiekesen segie ese gi ta nga suguo nge vodovodon tuktuk sien, a nga terie segie mi
duis nia tsorubeit bu natuon e Raban.
13 Kap va bu nout vemusurie mi saran mi matabu o, mi lalaron simi pirpir o, mi
lalaron siba tamat rei, eiekesen mi kienakav si ken lalaron e Raban.
14 Ine mi Nama a nga me tsorubeit ka ma a nga mon i kinorutugiet. Gei te me dengarie
man matvinavaso, ine man matvinavaso e Natuon mi Tam mi kav kes. Ma a nga vous
ngan mi tentoiv ma mi tuktuk.
15 E Ioanes a nga vavatei katsep ngan eie. A nga koup pevien, “Ine arie eie ese o ta
nga vakokoit surie. Eie ese ta ba nemei vemusurie iou a tsiroup rio iou simi vunan eie
a nga muna tino seou.”
16 Surie ken tentoiv ian ta pu, egiet kokouk giet munu suvuon bu vavatamaes.
17 E Raban a nga vuruvan bu vinuor se Moses va kegiet, eiekesen mi tentoiv ma mi
tuktuk a nga me tsorubeit tuktuk se Iesu Karisito.
18 A kap ka mei rovoriu a nga pare e Raban, eiekesen e Natuon mi kavkes, mi aten mi
Tam, a nga vutuir vasangan.

E Ioanes mi ka ni sinusuruiv eie kap va mi Karisito
(Mataio 3:1-12; Marko 1:1-8; Luka 3:1-18)

19 Ine arie ken vinavatei vavakatsep e Ioanes sien bu muomuo sibu Iuda kovuni i
Ierusalem gi ta nga turan bu prist ma bu Levi nia ra vereie va eie ese.
20 Eie a kap nga muningan ka kepineits ma a nga vakokoit katsep segie ven ne, “Eou
kap va mi Messia.”
21 Gi nga vereie, “Vasa, arie evoi e Eliia?”
Ma a nga kuil nama, “A kap, kap va eou.”
Gi nga vosuoreie, “Arie evoi mi propet?”
Ma a nga kuil nama, “A kap.”
22 Samo gi nga vereie, “Evoi ese? Terie segei ka nama nia ra pengan segie ese gi ta
tura gei. Vasa e ta pevien nge no kese?”
23 E Ioanes a nga kuil nama segie ngan bu nama ta mon si ken vinavataor e Isaia mi
propet nge pevien, “Eou mi inan mi mei ta koupkoup pevien simi beir, ‘Tsang vodusie
ken rosar mi Nguts.’ ”
24 Io, egie ese bu Parisaio gi ta nga tura gie,
25 gi nga vereie e Ioanes, “Ma surie misa e ta tsana mi sinusuruiv sien va a kap va
evoi mi Messia o, e Eliia o, mi propet?”
26 E Ioanes a nga kuil nama segie ven ne, “Eou, o tsana mi sinusuruiv ngan mi da,
eiekesen mi ka ese nga ta kap telekiran a mon i kotubunga.

1:23 ISA 40:3

27 Eie ta vemusurie iou, eiekesen eou o kap kalei oit nia ruobatie ba suo si man ba
poppop.”
28 Ine mi kepineits a nga tsorubeit i Betani simi binangavien mene mi da i Ioridan ivie
e Ioanes ta nga tsana mi sinusuruiv en.

E Iesu ken Natu Sipsip e Raban

29 Simi ra vemusurie, e Ioanes a nga pare e Iesu ta nga veis nemei sien ma a nga
pevien, “Nga pare, ian arie ken Natu Sipsip e Raban, ese ta tsang rivie ken sar sinavei
tsokor mi mangmagoso enaenamon!
30 Ine arie eie o ta nga vakokoit surie, sien o ta nga pevien va, ‘Eie ese ta nemei
vemusurie iou, a tsiroup seou simi vunan eie a te nga muna tino i muo seou.’
31 Eou ngas te o kap nga deng kielala eie, eiekesen o nga me tsang sinusuruiv ngan mi
da terengien va mi kulou i Israel gi ta mang katsep se Eie.”
32 Io, e Ioanes a nga vavatei katsep ven ne, “O nga pare ian mi Moromoruo ta nga
tsour peuk kovuni simi rangit malan mi buen nge mon sien.
33 Eou o kap nga deng kielala Eie, eiekesen e Raban ese ta nga tura iou nia tsana mi
sinusuruiv ngan mi da, a nga oeng seou, ‘Mi ka va e ta pare va ian mi Moromoruo ta
tsour peuk nge mon sien, arie eie ta tsana mi sinusuruiv ngan mi Moromoruo Tamat.’
34 Io, eou ngas te o te nga dengarie ma ine o vavatei vavakatsep va ine arie e Natuon
e Raban.”

Ken sar madar tovtov vourvour e Iesu

35 Simi ra vemusurie, e Ioanes mi ka ni sinusuruiv a buer nga tuir meie ba mei luo si
ken sar madar tovtov.
36 Sien ta nga pare e Iesu ta nga me veis rio, a nga pevien, “Nga pare, ken Natu Sipsip
e Raban!”
37 Ken ba madar tovtov guor nga rongomie ta nga pevien ne, ma guor nga vemusurie
e Iesu.
38 E Iesu a nga eor muer, ma a nga pare guor ta nga vemusurie ma a nga virei, “Misa
ngado nesie?”
Guor nga vereie, “Rabbi, ivie e ko mon en?” (‘Mi Rabbi’, man vuevue va ‘mi
vavvasengei’.)
39 E Iesu a nga kuil nama, “Ngado nemei, ma ngado ta so pare.”
Io, guor nga rakot nge dengarie ivie ta nga monmon en, ma guor nga mon meie ian
simi ra simi vunan a te nga malan va mi 4 kilok sireivreiv.
40 E Andre, e kasien e Simon Petro, eie mi meinmeniguor ine ba madar tovtov guor ta
nga rongomie misa e Ioanes ta nga vokokotie ma guor nga vemusurie e Iesu.
41 Mi kepineits vourvour e Andre ta nga tsana, a nga ra vorotan e Simon, e kasien, nge
pevien sien, “Gor te vorotan mi Messia” (man vuevue va ‘mi Karisito’).
42 Ma a nga kerie e Simon rakot se Iesu.
E Iesu a nga dengarie nge pevien, “Evoi e Simon e natuon e Ioanes, o tate tour asan nge
no va evoi e Kepas.” (simi namani Grik, ‘e Petro’, ma man vuevue va, ‘mi vunavout’.)

E Iesu a nga kukuo e Pilipo meie e Natanael

43 Simi ra vemusurie, e Iesu a nga visi veis rakot i Galili. Ma a nga suoeie e Pilipo nge
oeng sien, “Vemusurie iou.”
44 E Pilipo eie kovuni i Betsaida, simi taon e Andre ma e Petro guor ta kovuni en.
45 E Pilipo a nga ra vorotan e Natanael ma a nga pevien sien, “Gei te vorotan ian mi
ka e Moses ta nga vavataor surie simi Vinuor, ma bu propet gi ta nga vavataor surie.
Eie e Iesu kovuni i Nasaret, e natuon e Iosep.”
46 E Natanael a nga virei, “I Nasaret? A oit ka kepineits kalei ta kovuni en ian?”
E Pilipo a nga oeng sien, “Nemei nge me pare.”
47 Sien e Iesu ta nga pare e Natanael tate nga veis beit, a nga vakokoit surie, “Arie eie
mi kangi Israel tuktuk. Kap ka binit a mon sien.”
48 E Natanael a nga virei, “Vasa e telekira iou ven?”
E Iesu a nga kuil nama, “O pare no sien e ta ngas mogos i pakien mi ei fik i muan e
Pilipo ta ra kukuo no.”
49 Io, e Natanael a nga kuil nama, “Vavvasengei, evoi e Natuon e Raban, evoi mi
Kovakova ka leong sibu Israel.”
50 Ma e Iesu a nga pevien, “Vasa, e te vodovodon tuktuk surie mo o ta pengan sevoi va
o pare no sien e mon i pakien mi ei fik? E ta so dengarie kavo kepineits leong rio ine.”
51 Ma a te buer nga pevien, “O oeng tuktuk sevoi, e ta so dengarie mi rangit ta katsep,
ma ken sar angelo e Raban gi ta vaen kien ma gi ta tsour peuk i popon e Natuon mi Ka.”

2

E Iesu a nga vurisan mi da rakot simi dangi vain

1 Simi ra a tourngan, mi nginou ni verei a nga mon i Kana simi enamon leong i Galili.
E kinan e Iesu buer a nga me mon ian en.
2 Ma e Iesu meie ken sar madar tovtov buer gi nga nongie gie nia beit ian simi nginou
ni verei.
3 Sien mi dangi vain tate nga voto, e kinan e Iesu a nga pevien sien, “Magi dangi vain
a te voto.”
4 E Iesu a nga kuil nama, “Kina, kegi sana baitutuir meie natau? Kong keipkepide ra
a kap ngas beit.”
5 E kinan a nga oeng sibu petspets, “Nga tsana mo misa ta oeng ngan senga.”
6 Bu Iuda gi nga ko vavaon vemusurie kegi sinavei nia vara melemelen nge gie. Io,
surie ine, bu utut vout mi napaririem potsu kes a nga mon ian en. Mi mene kes ta oit
nia poro ba sinangavur luo o, tour bu galan da.
7 E Iesu a nga oeng sibu petspets, “Nga utuvie nge da ine bu utut.” Io, gi nga utuvie
gie oit sibu burigie.
8 Ma a nga oeng segie, “Ma ine, nga ut tsana kavo koip nge ra terie simi muomuo ine
simi nginou.”
Ma gi nga tsana malan.
9 Ma ine mi muomuo a nga un konon ine mi da ian tate nga tsorubeit mi dangi vain.
Ma eie a kap nga telekiran ivie a nga kovuni en eiekesen bu petspets ese gi ta nga ut, gi
nga telekiran. Io, mi muomuo a nga kukuo mi ka ta nga rei vour nemei i bingan,
10 ma a nga pevien, “Bu mei kokouk gi ko muna tabeir ngan mi banga dangi vain. Ma
i muir sien va bu vasier gi tate un oit, gi ta nangba tabeir ngan mi dangi vain ta kap
kalei. Eiekesen evoi e por vangvangasie mi banga dangi vain oit ine.”
11 E Iesu a nga tsana ine ken totourlekier ni vovokudier vourvour i Kana simi enamon
leong i Galili. Io, a nga vutuir vasangan man matvinavaso. Ma ken sar madar tovtov gi
nga vodovodon tuktuk sien.

E Iesu a nga vietserie mi Vona rengeir leong
(Mataio 21:12,13; Marko 11:15-17; Luka 19:45,46)

12 I murien ine, e Iesu a nga kien i Kapernaum meie e kinan ma bu kasien meie ken
sar madar tovtov. Ma gi nga mon ian en ba ra.
13 Io, sien tate nga vatvatta mi Nginu Pasova sibu Iuda, e Iesu a nga peuk i Ierusalem.
14 I aron mi mararan mi Vona rengeir leong a nga so vorotan mi kulou gi ta nga verikuil
nge lakep ngan bu bulumakau, bu sipsip ma bu bour. Ma bu mei gi ta nga verieis nge
lakep gi nga mogos i babaren kegi sar tsur vovvoturu.
15 Io, a nga tsana mi belibelits, ma a nga kareir vorotsoruo gie kokouk i mararan mi
Vona rengeir leong, meie bu sipsip ma bu bulumakau. Ma a nga tsouptsan kegi sar lakep
bu mei ververieis nge lakep ma a nga vuir matan ngan i keim kegi sar tsur.
16 Segie gi ta nga verikuil ngan bu bour, a nga pevien, “Nga por rivie gie en ne! Kian
va nga ta vurisan ken vonuo e Tamoung va mi korot nia verikuil nge lakep!”
17 Ma ken sar madar tovtov gi nga vodonomie mi nama simi Pakpak Leong ian ta
pevien, “Kong tentoiv tuktuk rakot si ke vonuo a ngang i aroung.”
18 Ma bu muomuo sibu Iuda gi nga oeng ngeisngeis sien, “Mi sana totourlekier ni
vovokudier e oit nia vasangan segei nia vara tuktuk ngan ke duis nia tsana ine bu
kepineits?”
19 E Iesu a nga kuil nama segie, “Nga ta vatsarerie ine mi Vona rengeir leong, ma o ta
tsuok voturie siba ra tour.”
20 Bu Iuda gi nga kuil nama, “A nga oit bu avareit ba sinangavur voveit ma mi
napaririem potsu kes (46) nia tsana ine mi Vona rengeir leong. Ma evoi vasa? E ta
tsuok voturie mo siba ra tour, nge?”
21 Eiekesen mi Vona rengeir leong eie ta nga vakokoit surie, ian mi piripirien ngas te.
22 Io, i murien e Raban ta nga vatoa simi miensei, ken sar madar tovtov gi nga
vodonomie misa ta nga vokokotie. Io, gi nga vodovodon tuktuk simi Pakpak Leong
ma bu nama ian e Iesu tate nga vokokotie.
23 Io, sien e Iesu ta nga mon i Ierusalem simi Nginu Pasova, palan mi kulou gi nga
dengarie bu totourlekier ni vovokudier ta nga tsana ma gi nga vodovodon tuktuk simi
asan.
24 Eiekesen e Iesu a kap nga vodovodon tuktuk si ka mei segie, surie a nga telekiran
bu arogie mi kulou kokouk.

2:17 PSA 69:9

25 Ma a kap nga pinat surie ka mei va ta nga vakatsepa surie mi sinavien mi ka, simi
vunan a nga telekiran misa ta mon i aron mi ka.

3

E Iesu a nga vavasengei se Nikodemo

1 Io, mi Parisaio mi asan e Nikodemo, eie mi meinmenigie bu muomuo si kegi sar
vinuor bu Iuda.
2 Simi rokati mene, a nga nemei se Iesu nge me pevien, "Rabbi, gei telekiran va evoi mi
vavvasengei kuvu se Raban. Simi vunan a kap ka mei a oit nia tsana ine bu totourlekier
ni vovokudier e ta tsana sien va e Raban a kap mon meie."
3 E Iesu a nga kuil nama, "O oeng tuktuk sevoi. Kap ka mei a oit nia rubukien si ken
mangmagoso Nguts e Raban sien va ta kap muna suvuon mi kienakav vuluo ngan."
4 E Nikodemo a nga virei, "Vasa, ka mei ta oit va gi ta kav vuluo ngan te buer sien va
a te komois? Eie a kap oit va ta rubukien i aron man tou se kinan va ta kava te buer!"
5 E Iesu a nga kuil nama, "O oeng tuktuk sevoi. Kap ka mei a oit nia rubukien si ken
mangmagoso Nguts e Raban sien va ta kap muna suvuon mi kienakav simi da ma simi
Moromoruo Tamat.
6 Mi pirpir a kava mi pirpir, eiekesen mi Moromoruo Tamat a kava mi moromoruo.
7 Kian va e ta kudier simi sana o ta pengan, 'E ta ngas suvuon mi kienakav vuluo
ngan.'
8 Mi mour a ko uiv vemusurie ken lalaron. E ko rongomie mi rororotuon, eiekesen e
kap telekiran ivie a kovuni en o, ivie ta rakot en. Io, a malan mo segie ese gi ta suvuon
mi kienakav simi Moromoruo Tamat."
9 E Nikodemo a nga virei, "Vasa ine mi kepineits ta tsorubeit ven?"
10 E Iesu a nga pevien, "Evoi mi vuna vavvasengei i Israel ma e kap telekiran ine bu
kepineits?
11 O oeng tuktuk sevoi. Gei vokokotie misa gei ta telekiran ma gei vavatei katsep ngan
misa gei tate nga pare, eiekesen kap ka mei senga a vodovodon tuktuk si kegei vinakokoit
katsep.
12 O nga vokokotie sevoi bu kepineits ine simi kaber ma e kap nga vodovodon tuktuk
sien. Sien va a malan ian, vasa e ta vodovodon tuktuk ven, sien va o ta vokokotie bu
kepineits kovuni simi rangit?
13 Kap ka mei a nga kien simi rangit eiekesen e Natuon mi Ka ese ta nga kovuni simi
rangit.
14 E Moses a nga tsuok terie i kur mi tsotsoi baras si man ei simi beir, io, simi rosar
kes mo, e Natuon mi Ka buer gi ta ngas tsuok terie i kur,
15 terengien eie ese ta vodovodon tuktuk sien, ta mang suvuon mi tino rovoriu.
16 "E Raban a nga tovie beitsak mi mangmagoso enaenamon. Io, a nga terie e Natuon
mi kavkes, va eie ese ta vodovodon tuktuk sien, ta kap maet, eiekesen ta suvuon mi tino
rovoriu.
17 E Raban a kap nga turan e Natuon nemei simi mangmagoso enaenamon nia me
vavatoreis, eiekesen a nga turan va mi mangmagoso enaenamon ta mang suvu vavato
surie Eie.
18 Eie ese ta vodovodon tuktuk se Natuon e Raban, eie ta kap tuir simi vinuor, eiekesen
eie ese ta kap vodovodon tuktuk, a te tuir simi vinuor simi vunan eie a kap nga
vodovodon tuktuk simi asan e Natuon e Raban mi kavkes.
19 Ine arie vasa mi vinuor a tsatsang ven. Mi Berber a te nga beit simi mangmagoso
enaenamon, eiekesen mi kulou gi nga lalaron beitsak mi ngingi, ma kap va mi Berber,
simi vunan bu sinavigie a nga tsokor.
20 Eie ese ta tsana mi tsienakor a karto mi Berber, ma eie ta kap nemei simi Berber
surie a motou va bu sinavien ta masi tsorubeit vasvas.
21 Eiekesen eie ese ta tsana mi tuktuk a ko nemei simi Berber, terengien va mi kulou
gi ta mang pare va misa ta tsana a vemusurie ken lalaron e Raban."

Ken vinavatei vavakatsep e Ioanes surie e Iesu

22 I murien ne, e Iesu ma ken sar madar tovtov gi nga veis rakot i Iudea. A nga mon
en ian meie gie ma a nga tsana mi sinusuruiv simi kulou.
23 Io, e Ioanes buer a nga tsana mi sinusuruiv i Aenon vatvatta i Salim, simi vunan mi
da leong a nga mon en ma mi kulou gi nga nemei sien nia me por sinusuruiv.
24 Ine bu kepineits a nga tsorubeit i muan gi ta nga terie e Ioanes simi vona vinatoreis.

3:14 NUM 21:9

25 Mi nama vevengeis a nga tsorubeit i kotubuon ken sar madar tovtov e Ioanes, meie
mi kangi Iudea, surie mi sinavei nia suruvie bu mei vemusurie mi vinuor.
26 Gi nga nemei se Ioanes nge pevien, “Rabbi, ian mi ka ta nga mon meie no nikot
simi binangavien mene mi da i Ioridan, ese e ta nga vavatei katsep ngan, eie a tsana mi
sinusuruiv, ma bu mei kokouk gi vor ve rarakot seie.”
27 E Ioanes a nga kuil nama, “Mi ka a oit nia suvuon mo misa e Raban ta terie sien.
28 Enga ngas te nga oit nia vara tuktuk ngan misa o ta nga pengan, ‘A kap va eou mi
Karisito, eiekesen e Raban a nga tura iou nia muo seie.’
29 Mi vevien va ta rei vour, arie eie ken vevien mi ka va ta rei vour. Eiekesen e
palapalan ine mi ka ian ta tuir vatavatat, eie ta vous ngan mi nires sien ta rongomie mi
inan ine mi ka. Ine arie vasa kong nires ta me tsorubeit pu ven.
30 Eie ta vor ve tsotsorubeit leong ma eou o ta vor ve tsotsorubeit lili.
31 “Mi ka ta kovuni die i kur, a tsiroup rovoriu. Eiekesen eie ese ta kovuni simi kaber,
eie mi kangien mi kaber, ma a vakokoit malan mi mei kuvu simi kaber. Io, mi ka ta
kovuni die i kur simi rangit, a tsiroup rovoriu.
32 Ine mi ka a vavatei katsep ngan misa ta nga pare nge rongomie, eiekesen a kap ka
mei a vodovodon tuktuk si ken vinavatei vavakatsep.
33 Eie ese a vodovodon tuktuk si ken vinavatei vavakatsep, a vara tuktuk ngan va e
Raban eie mi tuktuk.
34 Io, mi Ka ese e Raban ta nga turan, a vokokotie bu namanien e Raban, simi vunan
e Raban a vovovsuo vunie ngan mi Moromoruo Tamat.
35 Mi Tam a tovie e Natuon ma a nga terie bu kepineits kokouk i riman.
36 Eie ese ta vodovodon tuktuk se Natuon, a suvuon mi tino rovoriu, eiekesen eie ese
ta rong tsak se Natuon, ta kap so pare mi tino, eiekesen ken aor rarap e Raban a mon i
popon.”

4

E Iesu a nga vakokoit meie mi vevine Samaria

1 Bu Parisaio gi nga rongomie va e Iesu a nga tsana mi sinusuruiv nge kerie palan mi
kulou rio e Ioanes.
2 (Si man tuktuk, e Iesu a kap nga tsana mi sinusuruiv, eiekesen ken sar madar tovtov.)
3 Sien mi Nguts tate nga vakierngie ine, a nga veis sorvekenan i Iudea ma a nga
muerengei te buer rakot i Galili.
4 Ma e Iesu ta ngas nga veis ka i Samaria.
5 Io, i Samaria, a nga beit simi taon gi vuotongie va i Sukar vatvatta mi kato kaber e
Iakop ta nga terie se Iosep, e natuon.
6 Mi matada se Iakop a nga mon en ian. E Iesu a nga maer sien ta nga vesingie mi
rosar kuar. Io, a nga mogos i gegen mi matada. Ma a te nga sisiat potaram.
7 Mi vevine Samaria a nga nemei nia me ut ma e Iesu a nga vereie, “Vevien, a oit va
e ta vuvunumie iou?”
8 Eie a nga mon kesen ian simi keipkepide ra simi vunan ken sar madar tovtov gi nga
veis rakot simi taon nia ra voir nginonginou.
9 Mi vevine Samaria a nga pevien sien, “Evoi mi Iuda ma eou mi vevine Samaria. Surie
misa e ta nongie iou nge da?” (Simi vunan, bu Iuda gi kap ko baser palapalan meie bu
Samaria.)
10 E Iesu a nga kuil nama, “Sien va e nga telekiran ken tienebeir e Raban ma sien va
e nga telekiran eie ese ta vereie no nge da, va e vosuoreie ma eie ta terie sevoi mi da ni
tino.”
11 Ine mi vevien a nga pevien, “Ka leong, kap ke ka utut nia ut ma mi matada a peuk
beitsak i keim. Ivie e ta poro en ine mi da ni tino?
12 E tamagei e Iakop a nga terie segei ine mi matada. Eie ma bu natuon ma ken sar
vinavinar kokouk gi nga ko me un sien. Vasa, evoi e as leong rio e Iakop?”
13 E Iesu a nga kuil nama, “Eie ese ta un ine simi matada ta moruo te buer,
14 eiekesen eie ese ta unumie mi da o ta terie sien, ta kap moruo te buer. Mi da va o
ta terie sien, ta tsorubeit mi da kilikilivueit i aron nia terie mi tino rovoriu.”
15 Mi vevien a nga pevien, “Ka leong, terie seou ian mi da, terengien va o ta kap mang
moruo te buer, ma o ta kap mang muermuerengei nemei en te ine nia me ut.”
16 E Iesu a nga oeng sien, “Veis nge ra kerie ke labeit nemei ne.”
17 Mi vevien a nga kuil nama, “A kap kong ka labeit.”
E Iesu a nga pevien sien, “A duis sien e ta pevien va, ‘A kap kong ka labeit.’

18 Si man tuktuk, e te nga reie ba ka napaririem ma mi ka ine ngado tate mon kouk,
eie kap va ke labeit. Misa e ta pengan eie a tuktuk."
19 Mi vevien a nga pevien, "Ka leong, o kielala va evoi mi propet.
20 Bu tubugei bu Samaria gi nga ko rangarie e Raban ine simi pout, eiekesen enga bu
Iuda nga ko pevien va i Ierusalem arie eie mi korot ivie mi kulou gi ta ngas rangarie en
e Raban."
21 E Iesu a nga oeng sien, "Vevien. Vodovodon tuktuk simi sa o ta vokokotie. Mi ra ta
nemei va nga ta kap ba buer rangarie mi Tam ine simi pout o, i Ierusalem.
22 Enga bu Samaria nga rangarie misa nga ta kap telekiran, eiekesen egei bu Iuda gei
rangarie misa gei ta telekiran, simi vunan mi vavato a nga vunan sibu Iuda.
23 Eiekesen mi ra ta nemei ma ine a te beit va mi kulou ese gi ta lalaro rengeir tuktuk,
gi ta rangarie mi Tam ngan mi moromoruo ma mi tuktuk, simi vunan mi Tam a nesie
mi suada kulou malan ine nia rangarie.
24 E Raban eie mi moromoruo, ma mi kulou gi ta rangarie, gi ta ngas rangarie ngan
mi moromoruo ma mi tuktuk."
25 Mi vevien a nga pevien, "O telekiran va mi Messia ta ba beit (ian gi ta vuotongie
ngan e Karisito). Simi ra va ta beit, Eie ta me palsie bu kepineits kokouk segei."
26 Samo e Iesu a nga pevien, "Eou ese o ta vakokoit sevoi, arie eou Eie."

Bu madar tovtov gi nga vorotan e Iesu

27 Ian simi keipkepide ra, ken sar madar tovtov gi nga muerengei beit ma gi nga kudier
tsak nia vorotan e Iesu ta nga vakokoit meie mi vevien. Eiekesen a kap ka mei a nga
vereie mi vevien, "Misa e lalaron?" o, nge vereie e Iesu, "Surie misa e ta vakokoit meie?"
28 Samo ine mi vevien a nga sorvekenan ken utut da nge muerengei rakot simi taon
ma a nga ra oeng simi kulou,
29 "Nga nemei nge me pare mi ka ta pengan seou bu kepineits kokouk o ta nga ko
tsana. Tavakier ine arie eie mi Messia?"
30 Io, gi nga rovotsour simi taon ma gi nga veis rakot seie.
31 Sien ine mi vevien ta nga rakot simi taon, ken sar madar tovtov e Iesu gi nga no
ngeisngeis se Iesu nge pevien, "Vavvasengei, be nganie ma ka puk nginonginou."
32 Eiekesen a nga oeng segie, "Mong nginonginou a mon, ian kap kenga ka bienengeiv
sien."
33 Ma ken sar madar tovtov gi nga vakaek nge vakokoit i kotubugie, "Tavakier nieng,
ka mei a te me tabarie?"
34 E Iesu a nga pevien, "Mong nginonginou eie nia tsang vemusurie ken lalaron ese ta
nga tura iou, ma nia tsang vuruvan ken tsientsang.
35 Vasa, nga kap ko pevien, 'Ba vura voveit a ngas mon oit simi ra nia kakarie mi tau'?
Eiekesen o oeng senga, dedeng kalei viririsie nga nge pare vasa a te komois ven bu tau
nia por nginonginou sien!
36 Mi ka ni tsientsang nia por nginonginou a te poro ken voirvoir ma a vor ve tsatsang
nia kerie bu mei rakot simi tino rovoriu, terengien mi ka tsuotstsuor ma mi ka popor
nginonginou i tau eguor kokouk guor ta mang res.
37 Ine a vara tuktuk ngan ine mi vinavataor ian ta pevien, 'Mi ka kes a tsutsuor, a, mi
ka mene a por nginonginou.'
38 O nga tura nga nia ra por nginonginou ivie nga ta kap nga tsutsuor en. Bu mei
mene gi nga tsana mi tsientsang ngeisngeis ma enga nga te nga poro mi vuovuan mi
tsinatsangagie."

Bu Samaria gi nga vodovodon tuktuk

39 Palan bu Samaria kovuni ian simi taon gi nga vodovodon tuktuk se Iesu simi vunan
ine mi vevien a nga vavatei katsep malan ine, "Eie a nga vokokotie seou bu kepineits
kokouk o ta nga tsana."
40 Io, sien bu Samaria gi ta nga nemei sien, gi nga no va ta be nga mon meie gie. Ma
a nga mon ba ra luo en ian.
41 Ma surie ken sar nama e Iesu, palan segie gi nga vodovodon tuktuk.
42 Ma gi nga pevien ian simi vevien, "Ine, gei te vodovodon tuktuk simi vunan egei
kesegei gei te rongomie e Iesu, kap va surie mi sana e ta nga pengan segei. A tuktuk, eie
man Ka ni vavato mi mangmagoso enaenamon."

E Iesu a nga vatoa e natuon mi muomuo

43 I murien ine ba ra luo, e Iesu a nga veis rakot simi enamon leong i Galili.
44 (E Iesu a nga vavatei katsep ngan va mi propet a kap suvu minangarei si ken enamon
kesen.)

45 Sien ta nga so beit i Galili, mi kulou ian en gi nga resmatan, simi vunan egie buer gi
nga ra mon simi Nginu Pasova i Ierusalem ma gi nga pare bu kepineits ian ta nga tsana
en.
46 Io, e Iesu a te buer nga rakot i Kana simi enamon leong i Galili ivie ta nga muna
vurisan en mi da rakot simi dangi vain. Ian en mi muomuo ese ta nga ko tsatsang meie
mi kovakova ka leong a nga mon. E natuon tamat a nga morouk nge mon i Kapernaum.
47 Sien ine mi ka ta nga rongovan va e Iesu a nga beit i Galili kovuni i Iudea, a nga
rakot sien ma a nga nongie va ta nga ra vatoa e natuon tate nga vatvatta mesei.
48 E Iesu a nga oeng sien, "Vasa, nga ta ba vodovodon tuktuk mo sien va nga ta pare
ka totourlekier ma ka kepineits ni vovokudier?"
49 Ine mi muomuo a nga pevien, "Ka leong, nemei lalapus. E natung ta masi mesei."
50 E Iesu a nga kuil nama, "Veis. E natu a te to."
Ine mi ka a nga vodovodon tuktuk simi namanien ma a nga veis.
51 Sien ta ngas nga vor ve veisveis i sar, ken ba petspets gituo nga samsuoeie nge
pengan va e natuon a te nga to si man mienarouk.
52 A nga vosuoreie gituo va simi sana keipkepide ra e natuon a nga vakaek nge kalei.
Ma gituo nga pevien, "Simi 1 kilok sisiat nanor a te vio."
53 Samo e taman mi madar a nga vodonomie ian mi keipkepide ra sien e Iesu ta nga
oeng sien, "E natu a te to." Io, eie ma egie kokouk si ken vonuo gi nga vodovodon tuktuk.
54 Ine arie eie mi totourlekier ni vovokudier a luongan ian e Iesu ta nga tsana i murien
ta nga beit i Galili kovuni i Iudea.

5

E Iesu a nga vatoa mi tamat mienarouk i Betsada

1 I murien ine, e Iesu a nga rakot i Ierusalem simi nginou sibu Iuda.
2 I Ierusalem, vatvatta mi korot mi asan va Magi Rumrubukien bu Sipsip, mi koip a
nga mon. Ine mi koip, simi namani Iburu, gi nga vuotongie ngan i Betsada. Ma man ba
papael porpor mour a nga napaririem.
3 Ma ian siba papael, palan bu tamat mienarouk gi nga mon en, bu kael, bu peong,
ma bu muru. [Gi nga ko rosie va mi da ta nga vovureis,
4 simi vunan ken angelo mi Nguts a nga ko tsour peuk sibu ra mene nge me gula mi
koip. Ma eie ese va ta nga muna popop i aron ine mi koip i murien mi angelo ta nga me
gula, ta nga ketseketseng si man mienarouk.]
5 Mi ka ese ta nga morouk bu avareit ba sinangavur tour ma mi napaririem potsu
tour, a nga mon.
6 Sien e Iesu ta nga dengarie ine mi tamat mienarouk ta nga mutur, a nga telekiran va
ine mi ka a nga morouk kebeir te. Ma a nga vosuoreie, "E lalaron va e ta kalei?"
7 Mi tamat mienarouk a nga kuil nama, "Ka leong. Kap ka mei va ta kulie iou nia
rubukien simi koip sien ta vovureis. Sien o ta konon nia rubukien i aron, mi mei mene
a ko muo seou."
8 E Iesu a nga oeng sien, "Tsuok tamtuir! Poro ke tsur nge veis."
9 Ian ngas te, ine mi ka a te nga ketseketseng, ma a nga poro ken tsur nge veis.
Ine mi kepineits a nga tsorubeit simi Rangi Minaes.
10 Io, bu muomuo sibu Iuda gi nga oeng simi ka tate nga kalei, "Ine mi ra, mi Rangi
Minaes, ma a kap duis va e ta sorokie ke tsur sien."
11 Eiekesen a nga kuil nama segie ven ne, "Mi ka ta vatoa iou a te oeng seou, 'Tsuok
sorokie ke tsur nge veis.' "
12 Gi nga vosuoreie, "Ese ian mi ka ta oeng sevoi nia tsana ine?"
13 Eiekesen ine mi ka tate nga kalei, a kap nga telekiran va ese ian mi ka, simi vunan
mi bineit a nga palan beitsak ma e Iesu a nga ku menen nge veis.
14 I muir sien, e Iesu a nga vorotan i aron mi Vona rengeir leong, ma e Iesu a nga oeng
sien, "Rorong, ine e te kalei. Kian va e ta tsana mi sinavei tsokor te buer. Ka kepineits
tsokor rio vourvour ta masi beit sevoi."
15 Io, ine mi ka a nga veis nge ra pengan sibu Iuda va arie eie e Iesu mo a nga vatoa.

Mi tino kuvu simi Nout

16 Io, surie e Iesu ta nga tsana ine bu kepineits simi Rangi Minaes, bu muomuo sibu
Iuda gi nga vakaek nge vikikinie e Iesu.
17 E Iesu a nga kuil nama segie, "E Tamoung a ko munu tsatsang oit vere, ma eou buer
o ta ngas tsatsang."
18 Ma surie ine, kegi sar vienviendon bu Iuda nia kenvamate a te nga tsorubeit
ngeisngeis beitsak segie. Kap va surie mo ta nga pop vuturungie man vinuor simi Rangi

Minaes, eiekesen buer surie a nga pevien va e Raban eie e Taman ma a nga tsana eie
kesen ta kokouk meie e Raban.
19 Io, e Iesu a nga kuil nama segie, "O oeng tuktuk senga. Mi Nout kesen a kap oit nia
tsana ka kepineits. Eie ta tsana mo mi sana ta pare e Taman ta tsana. Ma mi sana mi
Tam ta tsana, mi Nout buer ta tsana.
20 Simi vunan mi Tam a ko tovie mi Nout ma a ko vasangan sien bu kepineits kokouk
Eie ta ko tsana. Ma mi Tam ta vasangan sien bu tsientsang leong sorvekenan ine va ta
tsana, terengien va nga ta mang kudier.
21 Mi Tam a ko vatoa bu tamat miensei nge terie mi tino segie. Malan be mo mi Nout
a ko terie mi tino segie ese ta lalaron.
22 Kap va mi Tam ta vuortie ka mei simi vinuor. Eiekesen a te terie se Natuon bu
ngeisngeis kokouk nia vuor,
23 terengien egie kokouk gi ta mang mangaran mi Nout malan mo gi ta ko mangaran
mi Tam. Eie ese ta kap mangaran mi Nout, a kap mangaran mi Tam ese ta nga turan mi
Nout.
24 "O oeng tuktuk senga. Eie ese ta rongomie kong sar nama nge vodovodon tuktuk
seie ese ta nga tura iou, eie ta suvuon mi tino rovoriu. Ma eie ta kap tuir simi vinuor,
eiekesen a te evisie mi miensei nge rakot simi tino.
25 O oeng tuktuk senga. Mi ra ta beit ma ine a te beit va bu miensei gi ta rongomie mi
inan e Natuon e Raban, ma egie ese gi ta rongomie gi ta tino.
26 Mi Tam eie mi petsuon mi tino, ma a nga sunuir va mi Nout buer ta tsorubeit mi
petsuon mi tino.
27 Ma a nga terie mi duis simi Nout nia vuor, simi vunan Eie e Natuon mi Ka.
28 "Kian va nga ta kudier tsak surie ine, simi vunan mi ra va ta beit sien egie kokouk
gi ta mon sibu monmon gi ta rongomie mi inan.
29 Ma gi ta rovotsour. Egie ese gi ta nga tsana mi kienelei gi ta to muerengei nge mon
simi tino. Ma egie ese gi ta nga tsana mi tsienakor gi ta to muerengei nge mon simi
vinatoreis.
30 O kap oit nia tsana ka kepineits eou keseung. O ko vuor vemusurie misa o ta
rongomie simi Tam. Ma kong sinavei nia vuor a duis simi vunan o kap vemusurie kong
lalaron, eiekesen ken lalaron ese ta nga tura iou.

Bu vinavatei vavakatsep surie e Iesu

31 "Sien va O ta vavatei katsep nge iou keseung, Kong vinavatei vavakatsep ta kap
tuktuk.
32 Eiekesen mi mei mene a vavatei katsep nge iou, io, o telekiran va ken vinavatei
vavakatsep surie iou a tuktuk.
33 "Enga bu muomuo sibu Iuda, nga te nga turan kenga sar ka ni tinuturei rakot se
Ioanes, ma a nga vavatei katsep ngan mi tuktuk surie Iou.
34 O kap pinat surie ka vinavatei vavakatsep surie iou kuvu simi ka. Eiekesen o oeng
veteringa nga ngan ken vinavatei vavakatsep e Ioanes, terengien va nga ta mang suvuon
mi vavato.
35 E Ioanes eie mi bember ian ta nga ngang nge rar, ma nga nga res nia mon i pakien
ine ken berber ian ta nga mon potaram lili.
36 "Eiekesen mi vinavatei vavakatsep o ta suvuon a leong rio ken vinavatei vavakatsep
e Ioanes, simi vunan ian bu tsientsang e Tamoung ta nga tura iou nia me tsang vuruvan,
arie egie gi vavatei katsep nge Iou va e Tamoung a nga tura Iou.
37 Ma e Tamoung ese ta nga tura Iou, arie Eie a nga vavatei katsep nge Iou. Nga kap
nga rongomie mi inan nge pare mi matan.
38 Ma nga kap suvuon ken sar nama sibu aronga simi vunan nga kap vodovodon
tuktuk seie ian ta nga turan.
39 Nga ko menise vititirie mi Pakpak Leong simi vunan nga vodon va ian bu nama ta
terie senga mi tino rovoriu. Ma arie ine mi Pakpak Leong a vavatei katsep nge Iou.
40 Eiekesen nga ngas mereis nia nemei seou nia poro mi tino.
41 "O kap lalaro suvuon mi tietienengei kuvu simi kulou.
42 Eiekesen o telekiran va enga nga kap suvuon rovoriu ka tentoiv rakot se Raban sibu
aronga.
43 O te nga ra nemei ngan mi asan e Tamoung ma nga kap nga me resmata iou, eiekesen
sien va ka mei va ta nemei ngan mi asan eie kesen, nga ta ba so resmatan.
44 Sien va nga ta suvuon mi tietienengei kuvu senga kesenga, ma nga kap nesie mi
tietienengei ta kuvu se Raban eie mo a kes, vasa nga ta vodovodon tuktuk ven?

45 “Kian va nga ta vodon va o ta vepitsie nga i matan mi Tam. Eiekesen mi ka ese ta
vepitsie nga, arie eie e Moses ese nga tate nga vodon va ta kulie nga.
46 Sien va nga te nga vodovodon tuktuk se Moses, va nga te nga vodovodon tuktuk
seou, simi vunan a nga vavataor surie Iou.
47 Eiekesen sien va nga kap vodovodon tuktuk si ken sar vinavataor, vasa nga ta mang
vodovodon tuktuk ven si kong sar nama?”

6

E Iesu a nga tabarie mi kulou mi 5,000
(Mataio 14:13-21; Marko 6:30-44; Luka 9:10-17)

1 I muir sien ne, e Iesu a nga tsourarak rakot simi bienengeiv ka nikot simi barateis i
Galili (o, i Tiberias).
2 Mi bineit leong gi nga vemusurie simi vunan gi nga pare bu totourlekier ni
vovokudier ta nga tsana sibu tamat mienarouk.
3 Io, e Iesu a nga kien simi pout nge mogos i bingan meie ken sar madar tovtov.
4 Ma mi Nginu Pasova sibu Iuda a te nga vatavatat.
5 E Iesu a nga dedeng veriris ma a nga pare mi bineit leong gi nga nemei seie, io, a nga
vosuoreie e Pilipo, “Ivie giet ta voir nginonginou en nian ine mi bineit va gi ta ngou?”
6 A nga pevien ne nia konon e Pilipo, sien eie a te nga muna vodon vuturungie misa
va ta nga tsana.
7 E Pilipo a nga kuil nama, “Sien va giet ta voir nginonginou ngan ba sinangavur luo
koboit (200) bu lakep denari eie ta kap oit segie kokouk ine mi bineit va gi ta tsuokopie
magi kavo puk lili!”
8 Io, ken madar tovtov mene, e Andre e kasien e Simon Petro, a nga pevien,
9 “Mi madar ine a suvuon bu tsoik bali mi napaririem ma ba ie meses luo. Eiekesen
ta kap oit nieng nia vaotie ine mi kulou palan?”
10 E Iesu a nga pevien, “Nga oeng simi bineit va gi ta mogos.” Ian en mi potpotbor a nga
palan. Io, gi nga mogos ma mi aesaes kokouk sibu ka mo segie a nga oit bu sinangavur
mi napaririem soloba (5,000).
11 Ma e Iesu a nga poro mi tsoik nge vuot kalei se Raban, ma a nga pot terie segie gi ta
nga mogos. Ma buer a nga tsana malan mo siba ie meses. Ma egie kokouk gi nga ngou
ti.
12 Sien gi tate nga ngou ti, a nga oeng si ken sar madar tovtov, “Nga por toungan bu
kepide nginonginou, terengien va giet ta kap mang tomeke tuvuon nge gie.”
13 Io, gi nga tsuok kakakuon ian bu kapekapien ine siba tsoik bali mi napaririem nge
vuotie sibu leke mi sinangavur kes ma luo ian gi tate nga ti rivie.
14 Io, sien mi kulou gi ta nga pare ine mi totourlekier ni vovokudier ta nga tsana, gi nga
pevien, “A tuktuk rovoriu ine arie eie mi Propet ian va ta nemei ine simi mangmagoso
enaenamon.”
15 Io, e Iesu a nga telekiran va gi ta nga lalaro votsuoke va ta nga tsorubeit magi
kovakova ka leong, io, a buer nga sorvekena gie nge kien simi pout eie kesen.

E Iesu a nga veis i popon mi barateis
(Mataio 14:22-33; Marko 6:45-52)

16 Ma sireivreiv seserigo sien te, ken sar madar tovtov gi nga peuk i koen.
17 Gi nga so kesie mi galeu nge tsourarak simi barateis rakot i Kapernaum. Mi ngingi
a te nga tsibour eiekesen e Iesu a kap ngas nga vorota gie.
18 Samo, mi mour ngeisngeis a nga tsour ma mi barateis a te nga vakaek nge sireir.
19 Sien gi ta nga vuruos ngan mi galeu rakot malan va mi napaririem o, mi napaririem
pouts kes bu kilomita, gi nga pare e Iesu a nga veis i popon mi barateis nge beit vatavatat
simi galeu, ma gi nga motou beitsak.
20 Eiekesen a nga oeng segie, “Arie eou mo. Kian va nga ta motou.”
21 Ma gi nga res nia kerie nemei i popon mi galeu, ma puk lalapus mi galeu a te nga
tsaer simi korot gi ta nga lalaro rakot en.
22 Simi ra vemusurie te, ian mi bineit gi ta nga mon simi bienengeiv ka nikot simi
barateis ivie mi galeu ta nga tsuk en, gi nga vodonomie va mi galeu kes mo a nga mon
en ian, ma gi nga vodonomie buer va e Iesu a kap nga ka meie ken sar madar tovtov,
eiekesen ken sar madar tovtov mo gi nga tsuk.
23 Bu galeu mene kovuni i Tiberias gi nga me tsaer i babaren ian mi korot ivie gi ta
nga nganie en mi tsoik i muir sien mi Nguts tate nga vuot kalei ngan.

6:7 denari - mi namani Grik ma man putu ine mi lakep a oit man voirvoir ka mei ta tsatsang simi ra kes.

24 Io, sien mi bineit gi ta nga pare va e Iesu ma ken sar madar tovtov gi kap nga mon,
gi nga ka ian sibu galeu nge rakot i Kapernaum nia nesie e Iesu.

E Iesu eie mi tsoik ni tino

25 Io, gi nga tsaer i Kapernaum. Ma sien gi tate nga vorotan e Iesu, gi nga pevien sien,
"Vavvasengei, venenges e nemei en ne?"
26 E Iesu a nga kuil nama, "O oeng tuktuk senga. Nga lalaron nia vorota iou surie nga
ta nga nganie bu tsoik nge ti, kap va surie nga ta nga pare bu totourlekier ni vovokudier.
27 Kian va nga ta tsatsang surie mi nginonginou ian ta tsak tuvuon, eiekesen surie
mi nginonginou ian ta terie mi tino rovoriu. Ine mi nginonginou, e Natuon mi Ka ta
terie senga, simi vunan e Raban mi Tam, a te nga tourtelekiran va eie ta tsana ine mi
tsientsang."
28 Io, gi nga vosuoreie, "Misa gei ta ngas tsana va gei ta mang tsana bu tsientsang e
Raban ta lalaron va gei ta tsana?"
29 E Iesu a nga kuil nama nge pevien, "Mi tsientsang e Raban ta lalaron va nga ta tsana
arie ine. Nga ta vodovodon tuktuk mo seie ian tate nga turan."
30 Io, gi nga pevien, "Mi sana totourlekier ni vovokudier e ta tsana va gei ta mang pare
nge vodovodon tuktuk sevoi? Misa e ta tsana?
31 Bu tubugiet gi nga nganie mi manna simi beir, malan mi Pakpak Leong ta pevien,
'A nga terie mi tsoik kovuni simi rangit nia nganie.' "
32 E Iesu a nga pevien, "O oeng tuktuk senga. Kap va e Moses eie a nga terie senga mi
tsoik kuvu simi rangit, eiekesen e Tamoung arie eie a terie senga mi tsoik tuktuk kuvu
simi rangit.
33 Ian mi tsoik va e Raban ta terie, eie a kuvu simi rangit ma a terie mi tino simi
mangmagoso enaenamon."
34 Ma gi nga pevien, "Mi Nguts, terie segei ian mi tsoik sibu ra kokouk."
35 Io, e Iesu a nga pevien segie, "Eou mi tsoik ni tino. Eie ese ta nemei seou ta kap ba
buer vitor. Ma eie ese ta vodovodon tuktuk seou ta kap ba buer moruo.
36 Eiekesen malan o tate nga oeng senga, nga te dengarie iou eiekesen nga kap
vodovodon tuktuk.
37 Egie ese e Tamoung ta terie seou gi ta nemei seou. Ma eie ese ta nemei seou, o ta
kap ba buer matokeran,
38 simi vunan O nga nemei kuvu simi rangit nia vemusurie ken lalaron Eie ese ta nga
tura Iou, kap va nia vemusurie kong lalaron.
39 Ma ine ken lalaron eie ese ta nga tura iou, va o ta kap rivie ka mei segie kokouk
tate nga terie seou, eiekesen o ta ngas vatoa gie simi ra vekvekitip.
40 Mi lalaron se Tamoung a malan ne, eie ese ta dengarie mi Nout nge vodovodon
tuktuk sien, ta suvuon mi tino rovoriu ma o ta vatoa simi ra vekvekitip."
41 Io, bu Iuda gi nga vakaek nge nama palan surie Eie, simi vunan a nga pevien, "Eou
mi tsoik ian ta nga kuvu simi rangit."
42 Ma gi nga pevien, "Ine mi ka arie e Iesu e natuon e Iosep, va gerek? Giet telekiran
e taman ma e kinan. Ma surie misa ta si pevien va a nga kuvu simi rangit?"
43 E Iesu a nga kuil nama, "Kian va nga ta nama palan i kotubunga kesenga.
44 Kap ka mei a oit nia nemei seou sien va mi Tam ese ta nga tura iou ta kap kir nemei
ngan seou. Ma o ta vatoa simi ra vekvekitip.
45 Mi Pakpak Leong a pevien ne, 'E Raban ta veseveie bu mei kokouk.' Eie ese ta
rongomie mi namanien e Tamoung nge por sinavei sien, ta nemei seou.
46 Kap ka mei a te nga pare mi Tam, eiekesen eie mo ese ta nga kuvu se Raban arie
eie a nga pare mi Tam.
47 O oeng tuktuk senga. Eie ese ta vodovodon tuktuk tate suvuon mi tino rovoriu.
48 Eou mi tsoik ni tino.
49 Bu tubunga gi nga nganie mi manna simi beir, eiekesen gi nga maet.
50 Eiekesen ine arie mi tsoik ta nga kuvu simi rangit. Ma eie ese ta nganie, ta kap
maet.
51 Eou mi tsoik ta tino ian ta nga kuvu simi rangit. Sien va ka mei ta nganie ine mi
tsoik, ta tino rovoriu. Ma ine mi tsoik eie mi pientsiung ian o ta terie va mi mangmagoso
enaenamon ta mang suvu tino."
52 Io, bu Iuda gi te nga vevengeis nge nama i kotubugie kesegie. "Ine mi ka, vasa ta
terie ven mi pientsien va giet ta nganie?"
53 E Iesu a nga kuil nama, "O oeng tuktuk senga. sien va nga ta kap nganie mi pientsien
e Natuon mi Ka nge unumie mi daran, nga ta kap suvuon mi tino i aronga.

6:31 EXO 16:4; NEH 9:15; PSA 78:24,25 **6:45** ISA 54:13

54 Eie ese ta nganie mi Pientsiung nge unumie mi Daroung a suvuon mi tino rovoriu
ma o ta vatoa simi ra vekvekitip.
55 Surie mi Pientsiung eie mi nginonginou tuktuk, ma mi Daroung eie mi kepineits
tuktuk nia un.
56 Eie ese ta nganie mi Pientsiung nge unumie mi Daroung, a tino seou ma eou o tino
seie.
57 E Tamoung ese ta tino, a nga tura iou. Ma O tino simi vunan mi Tam a terie mi tino
seou. Io, eie ese ta nganie iou, ta tino buer simi vunan o terie mi tino seie.
58 Ine arie eie mi tsoik ta nga kuvu simi rangit, a kap nga malan mi manna ian bu
tubunga gi ta nga nganie, eiekesen gi nga maet. Eie ese ta nganie ine mi tsoik, ta tino
rovoriu."
59 E Iesu a nga vuotongie ine mi nama sien ta nga vavasengei i aron mi vona rengeir
sibu Iuda i Kapernaum.

Palan ken sar madar tovtov gi nga murien veie e Iesu

60 Palan ken sar madar tovtov gi nga rongomie ine nge pevien, "Ine mi vinasengei a
ngeisngeis beitsak. Ese a oit nia katsep sien?"
61 E Iesu a te nga telekiran va gi te nga nama palan surie ine, ma a nga pevien segie,
"Vasa, ine bu nama a me vokorongie kenga sar vienviendon?
62 Sien va nga ta pare e Natuon mi Ka ta kien simi korot ta nga kuvu en vourvour,
vasa nga ta ven?
63 Mi Moromoruo Tamat a ko terie mi tino. Mi ngesengesien mi ka a tuvuon rovoriu.
Ine bu nama o ta vokokotie senga, a kuvu simi Moromoruo ian ta terie mi tino.
64 Eiekesen kavo mei senga gi kap vodovodon tuktuk." E Iesu a nga vakokoit malan
ine simi vunan a te nga muna telekiran ese segie gi kap nga vodovodon tuktuk, ma ese
va ta nga roev terie.
65 Ma a nga pevien, "Ine arie mi vunan, o nga pengan senga va kap ka mei ta oit nia
nemei seou sien va mi Tam ta kap tor ngan."
66 Surie ine mi vunan, palan ken sar madar tovtov e Iesu gi nga muer sorvekenan ma
gi kap nga nomeie ba buer.
67 Io, e Iesu a nga vosuoreie mi sinangavur kes ma luo bu madar tovtov, "Ma enga
buer nga te lalaro sorvekena iou?"
68 E Simon Petro a nga kuil nama sien, "Mi Nguts! Gei ta ba rakot se ese? Evoi e
suvuon bu nama simi tino rovoriu.
69 Gei vodovodon tuktuk nge telekiran va evoi ken Ka Tamat e Raban."
70 E Iesu a nga kuil nama, "Vasa, o kap nga vile nga, mi sinangavur kes ma luo?
Eiekesen mi mei kes senga eie mi moromoruo tsak!"
71 (A nga vakokoit surie e Iudas e natuon e Simon Iskariot, surie eie mi meinmenien
mi sinangavur kes ma luo bu madar tovtov, ma eie va ta ba nga roev terie e Iesu.)

7

E Iesu a nga rakot simi Nginou sibu Papael

1 I muir sien ne, e Iesu a nga veis veriris i Galili, ma a kap nga lalaro veis ka i Iudea
simi vunan bu Iuda gi nga rorois nia kenvamate.
2 Eiekesen sien mi Nginou nia barabaramatan bu Papael sibu Iuda tate nga beit
vatavatat,
3 bu kasien gi nga oeng sien, "Veis sorvekenan ine mi korot nge rakot i Iudea, terengien
ke sar madar tovtov gi ta mang pare bu kepineits ni vovokudier e ta tsana.
4 Kap ka mei a ko tsang muningan bu kepineits sien va ta lalaron va bu mei kokouk
gi ta telekiran misa ta tsana. Sien va e ta oit nia tsana ine bu kepineits, vasanga no kese
simi mangmagoso enaenamon."
5 Misasien egie bu kasien, gi kap nga vodovodon tuktuk sien buer.
6 Io, e Iesu a nga oeng segie, "Kong keipkepide ra a kap ngas beit, eiekesen senga, bu
suasua keipkepide ra a kalei mo.
7 Mi mangmagoso enaenamon a kap oit nia karto nga, eiekesen a karto iou simi vunan
o vavatei katsep ngan va mi sana ta tsana a tsokor.
8 Nga ta rakot simi nginou. Eiekesen eou o kap ngas oit nia rakot simi nginou, simi
vunan kong keipkepide ra a kap ngas beit oit."
9 A nga vokokotie ine bu nama, ma a nga mon i Galili.
10 I murien bu kasien gi tate nga rakot simi nginou, eie buer a nga veis, kap va i matan
bu mei, eiekesen a nga veis mumuningei mo.

11 Io, simi nginou, bu Iuda gi nga vor ve dendeng nge virevirei ngan, “Iva ngan ian mi
ka?”
12 I kotubuon mi bineit gi nga vor ve virevirei menemenen surie. Bu mei mene gi nga
pevien, “Eie mi banga ka.” Ma bu mei mene gi nga pevien, “A kap, a mono bitie mi
kulou.”
13 Eiekesen kap ka mei a nga vokokotie ka nama surie eie i matan mi lobaram simi
vunan gi nga motovan bu muomuo sibu Iuda.

E Iesu a nga vavasengei simi Nginou

14 Simi ra i kotubuon mi nginou, e Iesu a nangba nga rakot i mararan mi Vona rengeir
leong ma a nga vakaek nge vavasengei.
15 Bu Iuda gi nga kudier nge virei, “Ine mi ka vasa a nga suvu venengan ine mi suada
sinavei, sien a kap nga mon si ka vinasengei?”
16 E Iesu a nga kuil nama, “Kong vinasengei kap va seou keseung, eiekesen a kovuni
seie ese ta nga tura iou.
17 Sien va ka mei ta res nia tsang vemusurie ken lalaron e Raban, eie ta ba telekiran
va kong vinasengei a kovuni se Raban o, a kovuni seou keseung.
18 Egie ese gi ta vokokotie bu namanigie kesegie, gi tsana nia suvuon mi tietienengei
segie kesegie. Eiekesen Eie ese ta tsatsang nia tienengan mi Mei ese ta nga turan, Eie mi
tuktuk ma a kap ka binit a mon seie.
19 E Moses a nga terie senga mi vinuor, va gerek? Eiekesen kap ka mei senga a
vemusurie. Surie misa nga ta lalaro kenvamate iou?”
20 Mi bineit gi nga kuil nama, “Mi tsaka moromoruo a tsegerie no. Ese a lalaro
kenvamate no?”
21 E Iesu a nga kuil nama segie, “O nga tsana mi kepineits ni vovokudier kes, ma enga
kokouk nga te kudier beitsak.
22 E Moses a nga terie mi vinuor senga va nga ta ngas vavaroup. (Si man tuktuk a kap
nga kovuni se Moses, eiekesen simi tubunga.) Io, arie mi vunan nga ko varapuo bu natu
madar simi Rangi Minaes.
23 Io, misasien simi Rangi Minaes, nga ta ngas varapuo ka natu madar terengien va
nga ta kap mang pop vuturungie mi Vinuor se Moses. Ma surie misa nga ta petseir veie
iou va o vatoa vuruvan ine mi ka simi Rangi Minaes?
24 Kian va nga ta vuortie ka mei vemusurie ken baidendeng, eiekesen nga ta ngas
vuortie vemusurie misa ta tuktuk.”

Arie e Iesu, mi Messia?

25 Io, bu mei mene kovuni i Ierusalem gituo nga virei, “Vasa, a kap va arie mi ka gi ta
lalaro kenvamate?
26 Pare, a vakokoit i matan mi lobaram eiekesen gi kap vokokotie ka nama sien.
Tavakier bu muomuo gi te katsep va eie mi Messia nieng?
27 Eiekesen giet telekiran va ine mi ka a kovuni ivie. Eiekesen sien va mi Messia ta
nemei, kap ka mei ta telekiran va eie a kovuni ivie.”
28 E Iesu a ngas nga vavasengei i mararan mi Vona rengeir leong, samo a nga koup
pevien, “Io, nga telekira iou, ma nga telekiran va Eou kovuni ivie. O kap mon en ne
surie kong lalaron. Eiekesen eie ese ta tura iou, eie a tuktuk. Nga kap telekiran,
29 eiekesen o telekiran simi vunan Eou o kovuni seie ma eie a nga tura Iou.”
30 Sien ta nga pevien ne, gi nga lalaro rakopie. Eiekesen kap ka mei a nga konon nia
rakopie, simi vunan ken keipkepide ra a kap ngas nga beit.
31 Eiekesen palan mi kulou simi bineit gi nga vodovodon tuktuk sien nge pevien, “Sien
va mi Messia va ta beit, ta kap oit nia tsana kavo totourlekier ni vovokudier palan rio
ine mi ka, nge?”
32 Bu Parisaio gi nga rongomie mi bineit gi ta nga vevemisir ngan ine bu kepineits
surie e Iesu. Samo bu prist leong ma bu Parisaio gi nga turan mi kulou nennei simi
Vona rengeir leong nia ra rakopie.
33 E Iesu a nga pevien, “O ta kap mon potaram meie nga ma samo o ta muerengei
rakot se ese ta nga tura iou.
34 Nga ta nesie iou eiekesen nga ta kap so vorota iou, ma ivie va o ta mon en, nga ta
kap oit nia nemei en.”
35 Bu muomuo sibu Iuda gi nga veveoeng i kotubugie, “Ivie ine mi ka a vodon nia
rakot en va giet ta kap oit nia vorotan? Tavakier nieng eie ta rakot sibu taon sibu Grik
ivie kegiet sar kulou gi ta mon en nge ra vavasengei sibu Grik?
36 A pevien, ‘Nga ta nesie iou eiekesen nga ta kap vorota iou, ma ivie o ta mon en, nga
ta kap oit nia nemei en.’ Misa man vuevue ine ken nama?”

37 Simi ra vekvekitip, eie mi ra leong ine simi nginou, e Iesu a nga tamtuir nge koup
pevien, “Sien va ka mei a moruo eie ta ngas nemei seou.
38 Io, eie ese va ta vodovodon tuktuk seou ta ngas me un simi vunan mi Pakpak Leong
a pevien, ‘Bu kakada simi da nian mi tino ta so rovotsour kovuni i aron.’ ”
39 E Iesu a nga vokokotie ine mi nama surie mi Moromoruo Tamat, ian egie ese gi ta
nga vodovodon tuktuk sien va gi ta ba nga so suvuon. Tuir oit ian simi ra e Raban a
kap ngas nga terie mi Moromoruo Tamat simi vunan e Iesu a kap ngas nga suvuon man
matvinavaso.
40 Sien mi kulou mene gi ta nga rongomie ine ken nama, gi nga pevien, “A tuktuk, ine
mi ka eie mi Propet.”
41 Bu mei mene gi nga pevien, “Eie mi Messia.”
Eiekesen bu mei mene ngas buer gi nga pevien, “Mi Messia ta kap oit nia kovuni i
Galili, va gerek?
42 Vasa, mi Pakpak Leong a kap pevien va mi Messia ta tubunien e Davit ma ta kuvu
i Betilem simi taon ivie e Davit ta nga mon en?”
43 Io, mi vinekopot a nga mon i kotubugie surie e Iesu.
44 Bu mei mene gi nga lalaro rakopie, eiekesen kap ka mei a nga rakopie.

Bu muomuo sibu Iuda gi kap nga suvuon mi vodovodon tuktuk

45 Sien mi kulou nennei simi Vona rengeir leong gi ta nga muerengei, bu prist leong
ma bu Parisaio gi nga vosuoreie gie, “Surie misa nga ta kap kerie nemei ngan?”
46 Mi kulou nennei gi nga kuil nama, “Kap ngas ka mei a nga vakokoit malan ine mi
ka ta vakokoit.”
47 Bu Parisaio gi nga oeng balapoik, “Vasa, a te bitie nga buer?
48 Vasa, ka mei segei bu muomuo ni vuor o, bu Parisaio a vodovodon tuktuk sien, nge?
49 Ine mi bineit gi kap katsep si ka puk sibu vinuor se Moses, io, gi mon i pakien ken
sinubirei e Raban.”
50 E Nikodemo, ese ta be nga muna rakot se Iesu ma eie mi meinmenigie bu Parisaio,
a nga virei,
51 “Kegiet vinuor a kap sunurie nia votorosie ka mei sien va giet ta kap ngas muna
rongomie misa ta nga tsana, va gerek?”
52 Gi nga kuil nama, “Arie evoi buer kovuni i Galili, nge? Menisan mi Pakpak Leong
nge vorotan va kap ka propet ta kovuni i Galili.”
53 Ma gi nga muerengei rakot si kegi sar vonuo.

8

Mi vevien simi sinavei nia rei puer

1 Io, gi nga muerengei, eiekesen e Iesu a nga rakot simi Pout i Oliv.
2 Tsourvovo, a te buer nga vo beit simi Vona rengeir leong. Ma mi kulou kokouk gi
nga me viririsie. Ma a nga mogos ma a nga tsuok vakaek nge vavasengei segie.
3 Ma bu vavvasengei simi vinuor ma bu Parisaio gi nga kerie nemei ngan mi vevien
ese gi ta nga rakopie sien ta nga tsana mi sinavei nia rei puer. Ma gi nga voturie i matan
mi lobaram.
4 Ma gi nga oeng se Iesu, “Vavvasengei, ine mi vevien gi te rakopie simi keipkepide ra
ta nga tsana mi sinavei nia rei puer.
5 Simi vinuor se Moses a nga oeng ngeisngeis va giet ta toem vamate bu suada vevien
malan ine. Ma evoi, vasa ke vienviendon?”
6 Gi nga vakokoit ven ne nia ruom tsang nama se Iesu va gi ta mang vepitsie ngan ka
kepineits.
Eiekesen e Iesu a nga tsologout nge vavataor ngan mi pitsipitsiriman simi kaber.
7 Sien gi ta ngas nga tsue va ta nga kulie ka nama, a nga tsuok tamtuir ma a nga pevien
segie, “Sien va ka mei senga a ketseketseng simi sinavei tsokor, eie ta muna tome ngan
ka vout ine mi vevien.”
8 Ma a te buer nga tsologout nge vavataor simi kaber.
9 Sien gi ta nga rongomie ine, gi nga veis pats vo kes, vakaek sibu komois, tuir oit e
Iesu kesen mo a te nga mon meie mi vevien ta ngas nga tuir ian en.
10 E Iesu a nga tsuok tamtuir nge vereie mi vevien, “Vevien, ivanga gie te? Ka mei
segie a votorosie no?”
11 Ine mi vevien a nga kuil nama, “Ka leong, a kap ka mei.”

7:53 Mi pakapaka rorou kebeir gi ta nga vataro nge riem simi namani Grik muomuo ngas te, a kap suvuon bu kitsip se Ioanes 7:53 - 8:11.

Io, e Iesu a nga pevien, “Eou buer o ta kap votorosie no. Veis. Ma kian va e ta tsana te buer ka sinavei tsokor.”

Ken vinavatei vavakatsep e Iesu a tuktuk

12 Io, e Iesu a nga vakokoit te buer sibu Parisaio, “Eou man Berber mi mangmagoso enaenamon. Eie ese ta vemusurie iou, ta kap veis simi ngingi eiekesen ta suvuon man Berber mi Tino.”
13 Bu Parisaio gi nga pevien sien, “E vavatei katsep ngan evoi kese. Ke vinavatei vavakatsep a kap tuktuk.”
14 E Iesu a nga kuil nama, “Misasien o ta vavatei katsep ngan eou keseung, kong vinavatei vavakatsep a tuktuk simi vunan o telekiran ivie o nga kuvu en ma ivie o ta rakot en. Eiekesen enga nga kap telekiran ivie o nga kuvu en, ma ivie o ta rakot en.
15 Nga ko vuortie iou ngan mi sinavei simi kaber, eiekesen eou o kap vuortie ka mei.
16 Eiekesen sien va o ta vuor, kong sinavei nia vuor a tuktuk simi vunan a kap va eou mo o vuor, eiekesen o vuor meie mi Tam ese ta nga tura iou.
17 Gi nga vataro si kenga vinuor buer va sien va ka ba mei luo guor ta vavatei katsep ngan mi nama kes, keguor vinavatei vavakatsep a tuktuk.
18 Eou o vavatei katsep ngan eou keseung, ma mi Tam ese ta nga tura iou a vavatei katsep nge iou.”
19 Io, gi nga virei, “Iva ngan e tama?”
E Iesu a nga kuil nama, “Nga kap telekira iou ma e Tamoung. Sien va nga nga telekira iou, va nga telekiran buer e Tamoung.”
20 E Iesu a nga vokokotie ine bu nama sien ta ngas nga vavasengei i babaren mi korot teteir lakep i aron mi Vona rengeir leong. Eiekesen kap ka mei a nga rakopie simi vunan ken keipkepide ra a kap ngas nga beit.
21 Ma e Iesu a te buer nga pevien segie, “O ta veis sorvekena nga ma nga ta nesie iou ma nga ta maet meie ngan kenga sar sinavei tsokor. Ivie o ta rakot en, nga ta kap oit nia rakot en.”
22 Ma bu Iuda gi nga pevien, “Vasa, eie ta kenvamate eie kesen? Arie mi vunan nieng a pevien va giet ta kap oit nia rakot ivie ta rakot en?”
23 E Iesu a nga pevien segie, “Enga nga kovuni i keim ma eou o kovuni die i kur. Enga mi kuoluon mi kaber, eiekesen eou kap.
24 Arie mi vunan o ta pevien senga va nga ta maet meie ngan kenga sar sinavei tsokor. Simi vunan sien va nga ta kap vodovodon tuktuk va eou arie Eie, nga ta maet meie ngan kenga sar sinavei tsokor.”
25 Io, gi nga vereie, “Evoi ese?”
E Iesu a nga kuil nama, “Eou eie ese o ta nga pengan senga vakaek simi tsuoktsuok vakaek.
26 O suvuon palan bu kepineits nia vakokoit surie nga ma nia oeng subira nga. Eiekesen Eie ese ta nga tura iou a tuktuk ma misa o ta rongomie seie, o vokokotie simi mangmagoso enaenamon.”
27 Gi kap nga telekiran va e Iesu a nga vokokotie mi Tam segie.
28 Io, e Iesu a nga oeng segie, “Simi ra va nga tate tsuok terie i kur e Natuon mi Ka simi koitskoits, nga ta telekiran va eou arie Eie. Ma nga ta telekiran va o kap tsana ka kepineits vemusurie kong lalaron, eiekesen o vokokotie mo misa e Tamoung ta nga veseveie iou ngan.
29 Ma eie ese ta nga tura iou, a mon meie iou. A kap nga tsupuk rivie iou, simi vunan o ko munu tsana misa ta varese Eie.”
30 Palan bu mei gi ta nga rongomie ine bu kepineits, gi nga vodovodon tuktuk sien.

Bu Natuon e Abaraam

31 Io, e Iesu a nga oeng segie bu Iuda gi ta nga vodovodon tuktuk seie, “Sien va nga ta por vangvangasie mi namaniung, enga kong sar madar tovtov tuktuk,
32 ma nga ta telekiran mi tuktuk, ma mi tuktuk ta vara ketseketseng nge nga.”
33 Gi nga kuil nama, “Egei bu tubuon e Abaraam ma gei kap ngas petspets si ka mei. Vasa e si pevien va gei ta ba ketseketseng?”
34 E Iesu a nga kuil nama segie, “O oeng tuktuk senga. Eie ese ta tsana mi sinavei tsokor, eie a petspets simi sinavei tsokor.
35 Mi petspets a kap oit va ta ba tsorubeit mi meinmenien ken tietie man ka leong. Eiekesen mi nout ta mon mi meinmenien ken tietie sibu ra bu ra.
36 Io, sien va mi Nout ta vara ketseketseng nge nga, nga ta ketseketseng tuktuk.
37 O telekiran va enga bu tubuon e Abaraam. Eiekesen nga lalaron nia kenvamate iou, simi vunan kap man ka korot mi namaniung sibu aronga.

38 O vokokotie misa e Tamoung ta nga vasangan seou. Eiekesen enga nga tsana misa
nga ta nga rongomie se tamanga."
39 Ma gi nga kuil nama sien, "E Abaraam eie e tamagei."
E Iesu a nga pevien segie, "Sien va enga bu natuon e Abaraam, nga ta tsana misa eie
ta nga ko tsana.
40 Eiekesen ine, nga lalaro kenvamate iou, misasien o te vokokotie mi tuktuk ian o ta
nga rongomie se Raban. E Abaraam a kap nga tsana ka sinavei malan ine.
41 Nga ko tsana misa e tamanga ta ko tsana."
Ma gi nga kuil nama, "A kap va egei bu natu tenei. E Raban ngas arie eie e tamagei."

Bu natuon mi kovan bu tsaka moromoruo

42 E Iesu a nga oeng segie, "Sien va e Raban eie e tamanga, va nga nga lalaro iou,
simi vunan o nga nemei senga kovuni se Raban ma ine o mon ine. O kap nga nemei
vemusurie kong lalaron keseung, eiekesen e Raban a nga tura iou.
43 Surie misa nga ta kap katsep simi sa o ta vokokotie? Simi vunan nga kap oit nia
rongomie mi namaniung.
44 Enga se tamanga, mi kovan bu moromoruo tsak, ma nga ko lalaro vemusurie ken
lalaron e tamanga. Vakaek simi tsuoktsuok vakaek eie mi ka kenken ma a kap nga ko
mon simi bienengeiv simi tuktuk, simi vunan kap ka tuktuk a mon seie. Sien ta vokokotie
ka binit, a tsana ine vemusurie mi sinavien, simi vunan eie mi ka bitbit ma e taman bu
binit kokouk.
45 Eiekesen, o vokokotie mi tuktuk. Arie mi vunan nga kap vodovodon tuktuk seou!
46 Ese senga a oit nia vara tuktuk nge iou va o suvu sinavei tsak? Sien va o vokokotie
mi tuktuk, surie misa nga ta kap vodovodon tuktuk seou?
47 Eie ese se Raban, a rorong si ken sar nama e Raban. Ma enga nga kap rorong sien,
simi vunan enga a kap va enga se Raban."

E Iesu ma e Abaraam

48 Bu Iuda gi nga kuil nama nge oeng sien, "Vasa, a kap duis va gei ta pevien va evoi
mi kangi Samaria ma mi tsaka moromoruo a te tsegerie no?"
49 E Iesu a nga kuil nama, "O kap suvuon ka tsaka moromoruo. Eiekesen o mangaran
e Tamoung, ma enga nga mugumitsa iou.
50 O kap nesie ka kepineits nia tienenge iou keseung. Eiekesen mi Ka ese ta nesie ine
mi tietienengei a mon. Ma eie ta vuor.
51 O oeng tuktuk senga. Eie ese ta vemusurie mi namaniung ta kap ba maet."
52 Ma bu Iuda gi nga oeng sien, "Ine gei te telekiran va e suvuon mi tsaka moromoruo!
E Abaraam a te nga maet, ma bu propet buer. Eiekesen evoi e pevien va sien va ka mei
ta vemusurie mi namani, eie ta kap ba maet.
53 Nge kia va evoi e tsiroup rio e Abaraam e tamagei ese ta nga maet? Ma bu propet
buer gi te nga maet. Nge kia va evoi ese?"
54 E Iesu a nga kuil nama, "Sien va o ta tienenge iou keseung, mong matvinavaso eie
mi kepineits tuvuon. E Tamoung ese nga ta ko pevien va manga Raban, a tienenge iou.
55 Nga kap ngas telekiran, eiekesen eou mo o telekiran. Sien va o ta pevien va o kap
telekiran, o ta tsorubeit mi ka bitbit mala nga. Eiekesen o telekiran Eie nge vemusurie
mi Namanien.
56 E tamanga e Abaraam a nga res sien ta nga vodon va ta nga dengarie kong rangi
bineit. A nga dengarie ma a nga res."
57 Io, bu Iuda gi nga oeng sien, "A kap ngas sinangavur napaririem ke sar avareit ma
e te nga pare e Abaraam?"
58 E Iesu a nga kuil nama, "O oeng tuktuk senga. I muan gi ta nga kava e Abaraam,
Eou o mon!"
59 Io, gi nga tsuok vout nia tomerie, eiekesen e Iesu a nga ku menen nge sorvekenan
mi Vona rengeir leong.

9

Mi ka ta nga kael ngas te si ken kienakav

1 Sien e Iesu tate nga vor ve veisveis, a nga pare mi ka ta nga kael ngas te sien gi ta
nga kava.
2 Ken sar madar tovtov gi nga vereie, "Vavvasengei, se ese ken sinavei tsokor va ine
mi ka ta nga kael ngas te si ken kienakav? Ken sinavei tsokor eie kesen o, keguor sinavei
tsokor e kinan ma e taman?"

3 E Iesu a nga kuil nama, “A kap va a vunan simi sinavei tsokor se kinan o, se taman
o, seie kesen. Eiekesen ine a nga tsorubeit, terengien va ken tsientsang e Raban ta mang
so tsorubeit vasvas seie.
4 Giet ta ngas tsana ken tsientsang eie ese ta nga tura iou sien ta ngas sisiat. Mi kati
ta ra nemei va ka mei ta kap ba oit nia tsatsang.
5 Sien o ta ngas mon simi mangmagoso enaenamon, eou man Berber mi mangmagoso
enaenamon.”
6 I muir sien ta nga vokokotie ine, e Iesu a nga kinouts simi pier ma a nga lakie mi
kinouts meie ngan mi pier, ma a nga poro nge mirie ngan ba katsomatan ine mi kael.
7 Ma a nga oeng sien, “Veis nge ra suruvie ba katsomata simi matada i Siloam (Man
vuevue ine mi as, va ‘Turan’).” Io, ine mi kael a nga ra suruvie ba katsomatan ma a nga
oit nia dedeng nge muerengei.
8 Bu palapalan ma mi kulou gi ta nga ko dengarie muomuo ta nga ko vor nono
kepineits, gi nga virei, “Ine kap va arie eie mo mi ka ta nga ko mogos nge vor nono
kepineits?”
9 Bu mei mene gi nga pevien, “Arie eie mo.”
Eiekesen bu mei mene gi nga pevien, “A kap, kap va eie. A mat malan mo ian mi
kael.”
Eiekesen ine mi ka ta be nga kael a nga tsue nge pevien, “Arie eou be mo ian mi ka.”
10 Ma gi nga vereie, “Vasa e ven ine, ma e nangba dedeng?”
11 A nga kuil nama segie, “Mi ka mi asan e Iesu a nga lakie mi pier meie mi kientsuon
nge mirie ngan ba katsomatoung ma a nga tura iou nia ra suruvie simi matada i Siloam.
Io, o nga ra suruvie ma o nangba nga oit nia dedeng.”
12 Gi nga vereie, “Ivangan eie?”
Ma a nga kuil nama, “O kap telekiran.”

Bu Parisaio gi nga virei petise surie mi vavato

13 Ma gi nga kerie ine mi ka ta be nga kael muomuo rakot sibu Parisaio.
14 Mi ra e Iesu ta nga tsana ine mi pier nge vakalaie ine mi kael arie mi Rangi Minaes.
15 Ma bu Parisaio gi nga vereie te buer vasa a nangba nga oit nia dedeng ven. Ma a
nga oeng segie, “A nga poro bu pier nge terie siba katsomatoung ma o nga ra suruvie
ma ine o nangba oit nia dedeng.”
16 Io, bu mei mene segie bu Parisaio, gi nga pevien, “Mi ka ine, kap va eie kuvu se
Raban simi vunan a kap mangaran man vinuor mi Rangi Minaes.”
Eiekesen bu mei mene segie gi nga pevien, “Vasa ta ven va ka mei tsokor ta tsana bu
suada totourlekier ni vovokudier malan ine?” Samo mi vinekopot a nga mon i kotubugie.
17 Ma bu Parisaio gi te buer nga vereie ine mi kael, “Vasa e ta pevien ngan ine mi ka
sien a tsang vakalaie ba katsomata?”
Ma a nga kuil nama, “Eie mi propet.”
18 Bu muomuo sibu Iuda gi kap ngas nga vodovodon tuktuk va ine mi ka ta nga kael
muomuo ma ine a te oit nia dedeng, tuir oit gi nga kukuo e kinan meie e taman,
19 ma gi nga vereie guor, “Ine arie e natungado? Ngado pevien va a nga kael ngas te
si ken kienakav. Ma vasa a ven ine a te dedeng?”
20 Io, e taman meie e kinan guor nga kuil nama, “Gor telekiran va eie e natugor. Ma
gor telekiran va e kinan ta nga kava a te nga kael.
21 Eiekesen gor kap telekiran vasa a ven ma ine a te oit nia dedeng. Ma gor kap
telekiran va ese a tsang vakalaie ine ba katsomatan. Nga ta vereie eie. A te leong oit,
ma a oit nia kuil nama eie kesen!”
22 E kinan meie e taman guor nga pevien ne simi vunan guor nga motovan bu muomuo
sibu Iuda. Gi te nga kubutsie mi nama nge sunurie va eie ese ta vakokoit katsep ngan
va e Iesu eie mi Messia, gi ta matokeran si kegi vona rengeir.
23 Arie mi vunan e taman meie e kinan guor nga vakokoit ven ne, “A te komois oit.
Nga vereie.”
24 Mi keipkepide ra ta vuluo ngan gi nga kukuo ine mi ka ta be nga kael muomuo nge
oeng sien, “Pengan mi tuktuk i matan e Raban. Gei telekiran va ine mi ka eie mi ka
tsokor.”
25 Ine mi ka a nga kuil nama, “O kap telekiran va eie mi ka tsokor o, kap. Mi kepineits
kes mo o telekiran, muomuo o nga kael, eiekesen ine o te dedeng!”
26 Io, gi nga vereie, “Mi sana ven a te tsana sevoi? Vasa a tsang vakalaie venengan ba
katsomata?”

27 A nga kuil nama, “O te muna pengan senga. Ma nga kap rorong. Surie misa nga ta
lalaro rongomie te buer? Tavakier enga buer nga lalaro tsorubeit ken sar madar tovtov,
nge?”
28 Ma gi nga oeng vatsakatie nge pevien, “Arie evoi ken madar tovtov! Eiekesen egei
ken sar madar tovtov e Moses!
29 Gei telekiran va e Raban a nga vakokoit se Moses, eiekesen gei kap telekiran ivie
ine mi ka a kuvu en!”
30 Ma ine mi ka a nga kuil nama, “Ine mi kepineits a kekineits. Nga kap telekiran ivie
a kuvu en, eiekesen a tsang vakalaie ba katsomatoung!
31 Giet telekiran va e Raban a kap ko rorong si ka mei tsokor. A ko rorong mo sibu
mei gi ta mangaran nge tsana misa ta lalaron va gi ta tsana.
32 Vakaek si man tsuoktsuok vakaek ine mi mangmagoso enaenamon, kap ka mei giet
nga rongomie va a nga tsang vakalaie ka kael ta nga kael ngas te sien gi ta nga kava.
33 Sien va e Raban a kap nga turan ine mi ka, va a kap oit nia tsana ka kepineits.”
34 Gi nga kuil nama sien, “Gi nga kava no simi sinavei tsokor. Ma e lalaro vavasengei
segei?” Io, gi nga matokeran simi vona rengeir.

Mi kael simi moromoruo

35 Sien e Iesu ta nga rongomie va gi nga kareir vorotsoruo ine mi ka, a nga vorotan
nge vereie, “E vodovodon tuktuk se Natuon mi Ka?”
36 Ma ine mi ka a nga kuil nama, “Mi Nguts. Eie ese? Pengan seou, terengien o ta
mang vodovodon tuktuk sien.”
37 E Iesu a nga oeng sien, “E te pare, ma arie eie ine, e te vakokoit meie.”
38 Ma ine mi ka a nga pevien, “Mi Nguts, o vodovodon tuktuk!” Ma a nga rangarie e
Iesu.
39 E Iesu a nga pevien, “O nga nemei ine simi mangmagoso enaenamon nia vuor,
terengien va egie ese gi ta kael, gi ta mang dedeng, ma egie ese gi ta dedeng, gi ta mang
kael.”
40 Ma bu Parisaio gi ta nga mon meie guor, gi nga rongomie ine ma gi nga vereie,
“Vasa, egei buer gei kael?”
41 E Iesu a nga kuil nama, “Sien va nga nga kael, va nga kap suvu sinavei tsokor.
Eiekesen sien nga pevien, ‘Gei oit nia dedeng,’ kenga sar sinavei tsokor a ngas mon
meie nga.”

10

Mi ka nennei sipsip ma ken sar sipsip

1 E Iesu a te buer nga pevien, “O oeng tuktuk senga, eie ese ta kap rubukien ka simi
rumrubukien simi oiroir sibu sipsip eiekesen ta derak kitip nge rubukien, eie mi ka
puerpuer ma mi ka kenken.
2 Eiekesen eie ese ta rubukien ka simi rumrubukien, eie mi ka nennei sipsip.
3 Io, mi ka nennei simi rumrubukien ta tsitsivaran mi ka nennei sipsip, ma bu sipsip
gi rong kielala mi inan. Eie a ko vuotongie bu asagie bu sipsip keskes, ma a ko muonge
gie rovotsour i marar.
4 Sien va ta kir terie ken sar sipsip kokouk i marar, ta veis muonge gie. Ma bu sipsip
gi vemusurie simi vunan gi telekiran mi inan.
5 Eiekesen gi ta kap vemusurie ka mat tso. Sien va ka mat tso va ta kukuo gie, bu
sipsip gi ta vi ngan, simi vunan gi kap telekiran mi inan mi mat tso.”
6 E Iesu a nga vokokotie ine mi nama puppuo segie, eiekesen gi kap nga telekiran mi
vunan ine mi nama ta nga vokokotie segie.
7 Io, e Iesu a nga oeng te buer segie, “O oeng tuktuk senga, eou mi rumrubukien nian
bu sipsip.
8 Egie kokouk ese gi ta muo seou, egie bu ka puerpuer ma bu ka kenken. Eiekesen bu
sipsip gi kap nga rongomie bu inagie.
9 Eou mi rumrubukien. Sien va ka mei ta rubukien ka en seou, eie ta suvuon mi vavato
ma eie ta rubukien rovotsour ma ta vorotan mi minous.
10 Mi ka puerpuer a nemei mo nia me puer nge ken nge tsang vatsakatie gie. Eiekesen
eou, o nemei, terengien va gi ta mang suvuon mi tino, io, gi ta suvuon mi tino ian ta
vousvous.
11 “Eou mi banga ka nennei sipsip. Mi banga ka nennei sipsip a ko terie ken tino surie
ken sar sipsip.

12 Eie ese ta tsatsang suri lakep, a kap va eie mi ka nennei sipsip ian ta taman bu
sipsip. Sien va eie ta pare ka kopuen tso va ta nemei, ta sorvekenan bu sipsip nge vi.
Ma mi kopuen tso ta me keda bu sipsip nge kareir vonuvie gie.
13 Ine mi ka ta vi, simi vunan eie a tsatsang suri lakep mo, ma a kap vodon puputungie
gie bu sipsip.
14 "Eou mi banga ka nennei sipsip. O telekiran kong sar sipsip, ma kong sar sipsip gi
telekira iou,
15 malan mi Tam a telekira iou ma o telekiran mi Tam. Ma o terie kong tino surie bu
sipsip.
16 O suvuon buer bu sipsip mene, ma egie a kap va egie kovuni ine simi oiroir. O ta
ngas kir nemei nge gie buer. Ma gi ta rongomie mi inoung, ma mi gargar sipsip ta kes
mo ma mi ka nennei ta kes mo.
17 Mi Tam a tovie iou, simi vunan eou o ta terie kong tino surie va o ta mang por
muerngan te buer.
18 A kap ka mei ta por rivie kong tino, eiekesen o terie kong tino vemusurie kong
lalaron. Ma o suvuon mi duis nia terie, ma o suvuon mi duis nia por muerngan te buer.
Ine arie e Tamoung a nga pevien va o ta ngas tsana malan."
19 Mi vinekopot a nga tsorubeit i kotubuon bu Iuda surie ine bu nama.
20 Palan segie gi nga pevien, "Mi tsaka moromoruo a te tsegerie, ma eie a te be. Surie
misa nga ta rorong sien?"
21 Bu mei mene gi nga pevien, "Ine kap va bu namanien mi ka ese ta suvu tsaka
moromoruo. Mi tsaka moromoruo a kap oit nia vakalaie ka kael, va gerek?"

Bu Iuda gi kap nga vodovodon tuktuk

22 Io, si man vura mi tinuong, mi Nginou nia barabaramatan mi Vatavatamse simi
Vona rengeir leong i Ierusalem a te nga beit.
23 E Iesu a nga veis i mararan mi Vona rengeir leong si ken korot porpor mour e
Solomon.
24 Ma bu muomuo sibu Iuda gi nga me viririsie ma gi nga vereie, "Vasa ta be potaram
ven te va gei ta mon ngan ine mi vienviendon basbaslieng? Sien va evoi mi Messia,
penge vakatsepa segei."
25 Ma e Iesu a nga kuil nama segie, "O te pengan senga, ma nga kap vodovodon tuktuk.
Bu tsientsang o ta tsana simi asan e Tamoung, ine a vavatei katsep ngan senga va eou
ese.
26 Eiekesen enga nga kap vodovodon tuktuk seou, simi vunan enga kap va kong sar
sipsip.
27 Kong sar sipsip gi rongomie mi inoung, ma o telekira gie, ma gi vemusurie iou.
28 Ma o terie mi tino rovoriu segie, ma gi ta kap ba tsereiv. Ma a kap ka mei ta rou
tsana gie i rimoung.
29 E Tamoung ese ta nga terie gie seou, a tsiroup sibu mei kokouk. Io, a kap ka mei ta
rou tsana gie i napariman e Tamoung.
30 Eou meie ngan e Tamoung, gor kes mo."
31 Bu Iuda gi nga tsuokopie bu vunavout te buer nia tomerie.
32 Ma e Iesu a nga oeng segie, "O te nga vasangan senga palan bu banga tsientsang
kuvu se Tamoung. Ma surie mi sana kepineits, nga lalaro tomerie iou?"
33 Bu Iuda gi nga kuil nama sien, "Surie mi banga tsientsang, gei ta kap tomerie no.
Eiekesen surie mo mi namani oeng balapoik rakot se Raban. Evoi mi ka tuvuon mo ma
e pevien va evoi e Raban."
34 Io, e Iesu a nga kuil nama segie, "Mi vinavataor a mon simi Vinuor senga va e Raban
a nga pevien, 'Enga bu raban.'
35 E Raban a nga vuotongie egie ese gi ta nga suvuon mi namanien e Raban va egie
bu raban. Ma mi namanien mi Pakpak Leong a kap vuris.
36 Io, mi Tam a nga vokunie iou nge tura iou nemei ine simi mangmagoso enaenamon.
O nga pevien, 'Eou e Natuon e Raban'? Ma surie misa nga ta pevien va o te oeng balapoik
ngan e Raban?
37 Sien va o ta kap tsana ken tsientsang e Tamoung, kian va nga ta vodovodon tuktuk
seou.
38 Misasien enga nga ta kap vodovodon tuktuk seou, sien va o ta tsana bu tsientsang
se Tamoung, nga ta ngas vodovodon tuktuk sibu tsientsang o ta tsana, terengien nga ta
mang telekiran nge katsep va mi Tam a tino seou, ma eou o tino simi Tam."
39 Io, gi nga konon nia rakopie te buer, eiekesen a nga evisie gie nge veis.

10:34 PSA 82:6

40 Ma e Iesu a te buer nga rakot nge ra tsourarak simi da i Ioridan. Ma a nga so beit
ian simi enamon e Ioanes ta nga muna tsana mi sinusuruiv en ma a nga mon ian en.
41 Ma palan mi kulou gi nga nemei sien nge pevien, “E Ioanes a kap nga tsana ka
totourlekier ni vovokudier, eiekesen ken sar vinakokoit kokouk e Ioanes surie ine mi ka,
a tuktuk.”
42 Io, palan bu mei gi nga vodovodon tuktuk sien ian en.

11

Ken miensei e Lasaro

1 Mi ka, mi asan e Lasaro, a nga morouk. Eie kuvu i Betani, mi enamon se Maria meie
e Mata, eguor ba baser kasien vevien.
2 Ine e Maria eie e vevinen e Lasaro ian ta nga morouk. Arie eie mi vevien ese ta nga
soan mi da sosong simi Nguts nge dou vopura ba kamen ngan mi vuruvuru kovan.
3 Io, ine ba baser kasien vevien guor nga vuruve nama beit se Iesu nge pevien, “Mi
Nguts, mi mei ese e ta ko tovie, eie a morouk.”
4 Sien e Iesu ta nga rongomie ine, a nga pevien, “Ine man mienarouk e Lasaro ta
kap voto ngan mi miensei, eiekesen ine nian man matvinavaso e Raban, terengien man
matvinavaso e Natuon e Raban ta mang tsorubeit vasvas surie ine.”
5 E Iesu a nga tovie beitsak e Mata meie e kasien vevien ma e Lasaro.
6 Eiekesen sien ta nga rongomie va e Lasaro a nga morouk, a nga mon ba ra luo te
buer ivie ta nga mon en.
7 Ma i murien ne, a nga oeng si ken sar madar tovtov, “Giet ta buer muerengei rakot
i Iudea.”
8 Bu madar tovtov gi nga pevien, “Vavvasengei, siba ra die mo bu Iuda gi nga lalaro
tomerie no nge vout. Ma ine e lalaro muer rakot en te buer?”
9 E Iesu a nga kuil nama, “Vasa, a kap sinangavur kes ma luo bu aua nian mi taparang
i aron mi ra? Eie ese ta veis simi taparang ta kap tsuobakan, simi vunan a dedeng ngan
man berber ine mi mangmagoso enaenamon.
10 Eiekesen eie ese ta veis simi ngingi ta tsuobakan, simi vunan eie a kap suvu berber.”
11 I murien ta nga pevien ne, a nga oeng segie, “E palapalagiet e Lasaro a te muang,
eiekesen o ta rakot nge vapada.”
12 Samo ken sar madar tovtov gi nga kuil nama, “Mi Nguts, sien va eie a muang mo,
eie ta buer kalei.”
13 E Iesu a nga vakvakokoit surie ken miensei, eiekesen ken sar madar tovtov gi si nga
vodon va a nga vakokoit surie mi minuang tuktuk.
14 Io, a nga oeng katsep segie, “E Lasaro a te mesei.
15 Ma surie nga, o res sien o kap nga mon i babaren, terengien va nga ta mang
vodovodon tuktuk. Eiekesen giet ta ngas rakot sien.”
16 Io, e Tomas (gi vuotongie ngan e Didimas) a nga oeng sibu madar tovtov ka ie, “Egiet
buer giet ta ra, va giet ta mang ra mesei meie.”

E Iesu a nga vamada ba baser kasien vevien

17 Si ken bineit e Iesu i Betani, a nga so vorotan va e Lasaro a te nga mon i aron mi
monmon ba ra voveit.
18 I Betani a kap pek vekenan i Ierusalem, a oit mo ba kilomita tour.
19 Ma palan bu Iuda gi te nga nemei se Mata ma e Maria nia vamada guor surie ken
miensei e vevineguor.
20 Sien e Mata tate nga rongovan va e Iesu a te nga nemei, a nga veis nia ra suoeie,
eiekesen e Maria a nga mon simi vonuo.
21 E Mata a nga pevien se Iesu, “Mi Nguts, sien va e nga mon en ne, va e vevineung a
kap nga mesei.
22 Eiekesen o telekiran va misasien nevere, e Raban ta terie sevoi mi sana kepineits e
ta nongie ngan.”
23 E Iesu a nga oeng sien, “E vevine ta to muerengei.”
24 E Mata a nga kuil nama, “O telekiran va eie ta to muerengei simi tino mumuerengei
simi ra vekvekitip.”
25 E Iesu a nga oeng sien, “Eou mi tino mumuerengei ma mi tino. Eie ese ta vodovodon
tuktuk seou, ta tino, misasien ta mesei.
26 Ma eie ese ta tino ma a vodovodon tuktuk seou, ta kap ba mesei. Vasa, e vodovodon
tuktuk sien ine?”
27 E Mata a nga oeng sien, “Io, mi Nguts. O vodovodon tuktuk va evoi mi Messia, e
Natuon e Raban, ese gi ta nga pevien va ta nga nemei simi mangmagoso enaenamon.”

28 Ma i murien e Mata ta nga pevien ne, a nga muer nge ra kukuo e Maria e kasien
vevien nge vemisir sien nge pevien, “E Vavvasengei te ine, ma a virei nge no.”
29 Sien e Maria ta nga rongomie ine, a nga tamtuir lalapus ma a nga rakot se Iesu.
30 Io, e Iesu a kap ngas nga beit simi enamon, eiekesen a ngas nga mon simi korot ivie
e Mata ta nga suoeie en.
31 Bu Iuda gi nga mon meie e Maria simi vonuo nia vamada, ma sien gi ta nga dengarie
ta nga tamtuir lalapus nge veis, gi nga vemusurie, simi vunan gi si nga vodon va ta nga
rakot simi monmon nia ra ta.
32 Sien e Maria ta nga so beit simi korot ivie e Iesu ta nga mon en nge dengarie, a nga
tsibour mutur i matan ma a nga pevien, “Mi Nguts, sien va e te nga mon en ne, va e
vevineung a kap nga mesei.”
33 Sien e Iesu ta nga pare e Maria ta nga ta, ma bu Iuda gi ta nga nemei meie buer gi
ta nga ta, a nga kitip mi aron ma a nga aor tsak,
34 ma a nga virei, “Ivie nga te vuturungie en?”
Gi nga kuil nama, “Mi Nguts. Nemei nge me pare.”
35 E Iesu a nga ta.
36 Ma bu Iuda gi nga pevien, “Pare! Ken tentoiv rakot se Lasaro a leong beitsak!”
37 Eiekesen bu mei segie gi nga pevien, “Eie a nga vakalaie mi kael. Surie misa a kap
nga oit buer nia tuir karie ine mi ka simi miensei?”

E Iesu a nga vatoa e Lasaro simi miensei

38 Io, e Iesu a ngas nga kitip mi aron ma a nga rakot simi monmon. Ine mi tetteir mi
rie ma mi vunavout a nga bontie man rumrubukien.
39 A nga pevien, “Nga tsang rivie ine mi vunavout.”
Eiekesen e Mata, e vevinen ine mi ka mesei, a nga pevien, “Mi Nguts, malan te ine,
tate sien tsak simi vunan a te voveit ba ra karie ta nga mesei sien.”
40 Samo e Iesu a nga oeng sien, “Vasa, o kap ngas pengan sevoi va sien va e ta
vodovodon tuktuk, e ta dengarie man matvinavaso e Raban?”
41 Io, gi nga vuvuil rivie mi vunavout. Samo e Iesu a nga dedeng kien i kur ma a nga
pevien, “Tama, o vuot kalei sevoi va e te rongomie iou.
42 O telekiran va e ko munu rorong seou, eiekesen o pevien ne surie ine mi kulou gi
ta tuir en ne, va gi ta mang vodovodon tuktuk va evoi e nga tura iou.”
43 Ma sien tate nga pevien ne, e Iesu a nga koup leong nge pevien, “Lasaro! Rovotsour!”
44 Ma samo e Lasaro a nga rovotsour. Gi nga pipitsie nge kato lavlav puneits vakaek
siba kamen oit siba riman, ma mi kato lavlav mene i matan.
E Iesu a nga oeng segie, “Nga ruobatie bu kato lavlav sien ma nga tsupuk rivie va ta
veis.”

Mi roevroev nia kenvamate e Iesu
(Mataio 26:1-5; Marko 14:1,2; Luka 22:1,2)

45 Io, palan bu Iuda ese gi ta nga me iro e Maria, ma gi tate nga pare misa e Iesu ta
nga tsana, gi nga vodovodon tuktuk sien.
46 Eiekesen bu mei segie gi nga rakot sibu Parisaio ma gi nga ra potsukie segie misa e
Iesu ta nga tsana.
47 Io, bu prist leong ma bu Parisaio gi nga kukuo mi mienagos meie mi Sanedrin bu
muomuo nia vuor.
Ma gi nga pevien, “Misa ine giet tsana? Ine mi ka a te tsana palan bu totourlekier ni
vovokudier.
48 Sien va giet ta vodon sasavoir ngan, bu mei kokouk gi tate vodovodon tuktuk sien,
ma bu Roma gi ta nemei ma gi ta me por tsana kegiet Vona rengeir leong ma kegiet vuna
enamon.”
49 Samo mi meinmenigie, mi asan e Kaiapas ese ta nga kovan bu prist ian simi avareit,
a nga pevien, “Nga kap telekiran ka kepineits tuktuk!
50 Nga kap katsep va a kalei beitsak va ka ka kes ta mesei surie mi kulou eiekesen a
kap kalei va kegiet vuna enamon kokouk ta tsereiv.”
51 Eie a kap nga vokokotie ine si ken vienviendon eie kesen, eiekesen surie eie a nga
kovan bu prist ian simi avareit, a nga peterie va e Iesu ta nga mesei surie kegi vuna
enamon bu Iuda.
52 Ine mi nama peteteir a kap va surie mo kegi vuna enamon i Iudea eiekesen surie
buer bu natuon e Raban gi ta mon sibu korot mene simi mangmagoso enaenamon, nia
teie kakaku gie va gi ta kes.
53 Io, vakaek ian simi ra gi nga vakaek nge roev nian e Iesu.

54 Io, surie ine, e Iesu a kap ba buer nga veisveis i matan mi lobaram i kotubuon bu
Iuda. Eiekesen a nga veis nge ra mon simi taon i Epraem vatvatta mi beir, ivie a nga
mon en meie ken sar madar tovtov.
55 Sien tate nga vatvatta mi Nginu Pasova sibu Iuda, palan mi kulou gi nga veis kien
vekenan bu enamon gi ta nga ko mon en rakot i Ierusalem nia vara melemelen nge gie
i muan mi Nginu Pasova.
56 Io, gi nga vor ve nesienesie e Iesu, ma sien gi ta nga so tuir i mararan mi Vona
rengeir leong gi nga vevirei nge gie, "Vasa nga vodon ven? Eie ta kap nemei ine simi
Nginou?"
57 Eiekesen bu prist leong meie bu Parisaio gi nga terie mi nama va sien va ka mei va
ta nga vorotan ivie e Iesu ta mon en, eie ta ngas me vateie gie surie va gi ta mang nga
ra rakopie.

12

E Maria a nga soan mi da sosong se Iesu i Betani

1 Bu ra mi napaririem potsu kes a ngas nga mon i muan mi Nginu Pasova, io, e Iesu a
nga beit i Betani ivie e Lasaro ta nga ko mon en, eie ian mi ka e Iesu ta nga vatoa simi
miensei.
2 A te nga reivreiv ma gi nga tutu nian e Iesu ian en. E Mata a nga tsitsik ma e Lasaro
a nga mon meie gie gi ta nga mogos viririsie mi tsur ngongou meie e Iesu.
3 Samo e Maria a nga por nemei ngan mi koip da sosong ian gi ta nga tsana ngan
mi dangien mi nat matan kesen. Man voirvoir a nga vaen beitsak. Io, a nga soan siba
kamen e Iesu ma a nga dou vopura ngan mi vuruvuru kovan. Ma mi aron mi vonuo a
nga vous ngan mi siesienan ian mi da sosong.
4 Eiekesen e Iudas Iskariot, mi meinmenien ken sar madar tovtov e Iesu, ian i muir
va ta nga so roev terie e Iesu, a nga pevien,
5 "Surie misa giet ta kap nga verikulie ine mi da sosong ngan mi lakep nge terie sibu
sinaortsak? Ine man voirvoir a oit ba sinangavur tour koboit (300) bu lakep denari."
6 A nga pevien ne simi vunan eie mi ka puerpuer, a kap va eie a nga tovie bu sinaortsak.
Eie man ka nennei mi puol lakep, ma a nga ko poro bu lakep mene ken eie kesen.
7 E Iesu a nga kuil nama, "Nga tsupuk rivie ine mi vevien. A te tsana ine nia rorrois
ngan kong mintur simi monmon.
8 Bu sinaortsak gi ta mon meie nga sibu ra, eiekesen o ta kap mon meie nga sibu ra."
9 Mi bineit leong sibu Iuda gi nga vakierngie va e Iesu a nga mon ian en. Ma gi nga
nemei nia pare e Iesu ma buer e Lasaro ian e Iesu ta nga vatoa simi miensei.
10 Eiekesen bu prist leong gi nga roev nia kenvamate e Lasaro buer,
11 simi vunan palan bu Iuda gi nga murien veie gie ma gi nga vodovodon tuktuk se
Iesu surie mi sana ta nga tsorubeit se Lasaro.

E Iesu a nga rubukien i Ierusalem malan mi kovakova ka leong
(Mataio 21:1-11; Marko 11:1-11; Luka 19:28-40)

12 Simi ra vemusurie, mi bineit leong ian gi ta nga nemei simi Nginu Pasova, gi nga
rongovan e Iesu va ta nga veis nemei i Ierusalem.
13 Ma gi nga poro bu pakapaka bebei nge ra suoeie, ma gi nga vakaek nge koupkoup,

"Osana!
E Raban ta vatamase eie ese ta nemei ngan mi asan mi Nguts!
E Raban ta vatamase mi kovakova ka leong sibu Israel!"

14 E Iesu a nga vorotan mi natu dongki ma a nga ka i popon, malan mo mi Pakpak
Leong ta pevien,
15 "Kian va e ta motou, e Natuon vevien i Sion!
Dengarie, ma kovakova ka leong a nemei,
a kesie mi natu dongki."

16 Vourvour, ken sar madar tovtov gi kap nga katsep surie ine bu kepineits kokouk.
Eiekesen i murien e Iesu ta nga suvuon man matvinavaso, gi nangba nga katsep va
ine mi vinavataor simi Pakpak Leong a nga vakokoit surie e Iesu, ma buer va ine bu
kepineits a nga tsorubeit tuktuk seie.

12:5 denari - mi namani Grik ma man putu ine mi lakep a oit man voirvoir ka mei ta tsatsang simi ra kes. **12:13** Osana - mi namani Iburu ma man vuevue va "Vatoa ine." **12:13** PSA 118:25,26 **12:15** ZEC 9:9

17 Io, mi kulou ian gi ta nga mon meie eie sien ta nga kukuo e Lasaro simi monmon
nge vatoa e Lasaro simi miensei, gi nga vor ve poutspouts ngan misa ta nga tsorubeit.
18 Palan mi kulou gi nga ra suoeie e Iesu, simi vunan gi te nga rongomie va a nga tsana
ine mi totourlekier ni vovokudier.
19 Io, bu Parisaio gi nga vevuor i kotubugie, "Pare, giet ta kap tsang vaotie te ka
kepineits. Pare, mi mangmagoso enaenamon kokouk gi te vemusurie eie!"

E Iesu a nga peterie ken miensei

20 Kavo mei segie bu Grik gi nga nomeie egie ese gi ta nga rakot i Ierusalem nia ra
rengeir ine simi Nginu Pasova.
21 gi nga ra vorotan e Pilipo kovuni i Betsaida simi enamon leong i Galili, ma gi nga
vereie, "Ka leong, gei lalaro pare e Iesu."
22 E Pilipo a nga ra pengan se Andre. Io, e Andre meie e Pilipo guor nga ra pengan se
Iesu.
23 E Iesu a nga kuil nama, "Mi keipkepide ra a te beit va e Natuon mi Ka ta suvuon
man matvinavaso.
24 O oeng tuktuk senga, sien va ka pidepide wit ta kap kor simi kaber nge mesei, ta
mon mi pei kes mo. Eiekesen sien va ta mesei, ta vua ngan palan bu vuovuo.
25 Eie ese ta tovie ken tino, ta votsorovie, ma eie ese ta karto ken tino ine simi kaber,
ta suvuon mi tino rovoriu.
26 Eie ese ta tsatsang seou ta ngas vemusurie iou, ma ivie o ta mon en, kong petspets
buer ta mon meie iou en. Mi Tam ta tienengan mi mei ese ta tsatsang seou.
27 "Ma ine mi aroung a moungmoung. Ma vasa o ta pevien? O ta pevien, 'Tama,
vatoa iou ian simi keipkepide ra'? A kap, ine arie mi vunan o nga nemei va nian ine mi
keipkepide ra.
28 Tama, vutuir vasangan man matvinavaso mi asa!"
Samo mi ien a nga pevien kovuni simi rangit, "O te nga vutuir vasangan man
matvinavaso, ma o ta vutuir vasangan te buer."
29 Mi bineit gi ta nga mon ian en nge rongomie ine, gi nga pevien va mi tengteng. Ma
bu mei mene gi nga pevien va mi angelo a nga vakokoit sien.
30 Ma e Iesu a nga pevien, "Ine mi ien a beit nian manga kalekalei, ma kap va nioung.
31 Mi keipkepide ra va e Raban ta viertan mi mangmagoso enaenamon a te beit, ma
tate kareir rivie man ka leong ine mi mangmagoso enaenamon.
32 Eiekesen, simi ra va gi ta tsuok terie iou i kur simi koitskoits, o ta teie mi kulou
kokouk nemei seou."
33 A nga pevien ne nia vasangan segie mi sana suada miensei va ta nga mesei ngan.
34 Mi bineit gi nga kuil nama, "Gei te nga rongomie simi Pakpak Leong va mi Messia
ta tino rovoriu, ma vasa e si pevien, 'E Natuon mi Ka gi ta ngas tsuok terie i kur simi
koitskoits'? Ese ine e Natuon mi Ka?"
35 Io, e Iesu a nga oeng segie, "Mi Berber ta kap mon potaram meie nga. Veis, sien mi
Berber ta ngas mon meie nga, terengien va mi ngingi ta kap mang tseiptseiprio nga. Eie
ese ta veis simi ngingi a kap telekiran va ivie a rakot en.
36 Nga vodovodon tuktuk ine simi Berber sien ta ngas mon, terengien va nga ta mang
tsorubeit bu natuon mi Berber." E Iesu a te nga vokokotie ine bu kepineits ma a nga
sorvekena gie nge kokoiv.

Bu Iuda gi kap ngas nga vodovodon tuktuk

37 Misasien e Iesu tate nga tsana ine bu totourlekier ni vovokudier i matagie bu Iuda,
gi kap ngas nga vodovodon tuktuk sien.
38 Ine mi kepineits a nga tsorubeit tuktuk nia vara tuktuk ngan mi namanien e Isaia
mi propet ian ta pevien,

"Mi Nguts, ese a te nga vodovodon tuktuk si kegei sar nama
ma se ese mi Nguts a te nga vasangan mi ngesengesien?"

39 Eiekesen gi kap nga oit nia vodovodon tuktuk, malan e Isaia ta nga vokokotie buer.

40 "E Raban a te nga vakale bu katsomatagie
ma a te nga vara papan ngan bu arogie,
terengien gi ta kap mang oit nia dedeng ngan bu katsomatagie,
ma gi ta kap mang oit nia katsep ngan bu arogie,
nge vodon vuris, ma o ta kap mang vatoa gie."

12:38 ISA 53:1 **12:40** ISA 6:10

41 E Isaia a nga vokokotie ine surie e Iesu, simi vunan a te nga pare man matvinavaso
mi Messia.
42 Palan mi kulou meie bu muomuo sibu Iuda, gi nga vodovodon tuktuk se Iesu.
Eiekesen gi kap nga vasangan kegi sar vodovodon tuktuk simi vunan gi nga motou va
bu Parisaio gi ta masi nga matokera gie si kegi sar vona rengeir.
43 Simi vunan gi nga lalaron beitsak mi tietienengei kuvu simi ka rio mi tietienengei
kuvu se Raban.
44 Ma e Iesu a nga koup pevien, “Eie ese ta vodovodon tuktuk seou, eie a kap
vodovodon tuktuk seou mo, eiekesen simi Ka ese ta nga tura iou.
45 Eie ese ta dengarie iou, a pare mi Ka ese ta nga tura iou.
46 O nga nemei ine simi mangmagoso enaenamon malan va mi Berber, terengien va
mi kulou kokouk gi ta vodovodon tuktuk seou gi ta kap ba mon simi ngingi.
47 “Egie ese gi ta rongomie bu namaniung eiekesen gi kap vemusurie gie, o ta kap
vuortie gie surie, simi vunan o kap nga nemei nia votorosie mi mangmagoso enaenamon
eiekesen o nga nemei nia vatoa mi mangmagoso enaenamon.
48 Eiekesen mi mei a mon nia vuortie egie ese gi ta purusie iou ma bu namaniung. Mi
nama o tate nga vokokotie, arie eie ta vuortie gie simi ra vekvekitip.
49 Simi vunan o kap nga vakokoit ngan kong lalaron keseung, eiekesen mi Tam ese ta
nga tura iou a nga oeng ngeisngeis seou ngan misa va o ta ngas vokokotie.
50 O telekiran va ken nama ngeisngeis arie mi petsuon mi tino rovoriu. Io, misa o ta
vokokotie arie mo misa mi Tam tate nga pengan seou nia vokokotie.”

13

E Iesu a nga suruvie bu kamegie ken sar madar tovtov

1 Mi ra i muan mi rangi Nginu Pasova a nga beit. E Iesu a nga telekiran va mi
keipkepide ra a te nga beit va ta sorvekenan ine mi mangmagoso enaenamon nge rakot
simi Tam. Ma a nga ko tovie ken kulou gi ta nga mon simi mangmagoso enaenamon,
ma a nga tovie gie oit si ken ra vekvekitip.
2 Sien e Iesu ma ken sar madar tovtov gi ta nga ngou kokouk, ma mi kovan bu tsaka
moromoruo a te nga muna terie mi vienviendon i aron e Iudas Iskariot, e natuon e
Simon, va ta nga roev terie e Iesu.
3 E Iesu a nga telekiran va mi Tam a nga terie bu kepineits kokouk i riman. Ma buer
a nga telekiran va a nga kuvu se Raban ma ta ba muer rakot se Raban.
4 Io, a nga tamtuir sorvekenan mi korot nia ngou nge kaor rivie man tsetstseik ka i
marar, ma a nga rorosan mi dondou i kinorotuon.
5 Samo a nga soan mi da i aron mi utut, ma a nga vakaek nge suruvie bu kamegie bu
madar tovtov nge vopura gie ngan mi dondou ta nga rorosan i kinorotuon.
6 Io, a nga nemei se Simon Petro. Ma e Petro a nga oeng sien, “Mi Nguts, vasa, e ta
suruvie ba kameung?”
7 E Iesu a nga kuil nama sien, “Ine, e kap telekiran misa o tsana, eiekesen e ta ba
telekiran ba i muir.”
8 E Petro a nga pevien, “Kian va e ta suruvie ba kameung!”
Ma e Iesu a nga pevien, “Sien va o ta kap suruvie ba kame, a kap ke ka baitutuir meie
iou.”
9 E Simon Petro a nga kuil nama sien, “Mi Nguts, kap va ba kameung mo, eiekesen
suruvie ba rimoung ma mi kovoung buer!”
10 E Iesu a nga pevien, “Eie ese tate nga sisi, a te tsorubeit melemelen te. Ma a pinat
surie mo nia suruvie ba kamen. Enga nga te melemelen, eiekesen kap va enga kokouk.”
11 E Iesu a te nga telekiran va ese ta nga roev terie eie. Arie mi vunan a nga pevien,
“Kap va enga kokouk nga melemelen.”
12 Io, sien e Iesu tate nga suruvie bu kamegie, a nga tseik muerngan man tsetstseik
ma a nga muerengei rakot si ken mogomogos simi tsur. Ma a nga virei, “Nga telekiran
misa o tate tsana senga?
13 Nga ko vuotongie iou va eou mi vavvasengei ma mi Nguts, ma a duis simi vunan
arie eou.
14 Eou manga Nguts ma manga vavvasengei. O te suruvie bu kamenga. Enga buer nga
ta ngas vesuruiv ngan bu kamenga.
15 O te vutuir vasangan mi puppuo senga surie va nga ta ngas tsana malan o te tsana
senga.
16 O oeng tuktuk senga, a kap ka petspets a leong rio man ka leong ma a kap ka ka ni
tinuturei a leong rio mi ka ta turan.

17 Io, nga te telekiran ine, ma mi nires leong ta mon senga sien va nga ta tovtov ngan.

E Iesu a nga peterie va mi mei ta nga roev terie eie
(Mataio 26:20-25; Marko 14:17-21; Luka 22:21-23)

18 "O kap vakokoit surie nga kokouk. O telekira gie egie ese o ta nga vile gie. Eiekesen mi nama simi Pakpak Leong a pevien ne, 'Eie ese ta tsutsuok meie iou si mong nginonginou a te murien veie iou.' Ma ine mi nama ta ngas tsorubeit tuktuk.
19 "O pengan senga ine i muan va ta tsorubeit, terengien va nga ta mang vodovodon tuktuk va eou mi Messia sien va ine ta tsorubeit.
20 O oeng tuktuk senga, eie ese ta suguo ka mei o ta turan, a suguo iou, ma eie ese ta suguo iou a suguo mi Ka ta nga tura iou."
21 Sien e Iesu tate nga pevien ne, a nga aor tsak ma a nga vavatei katsep nge pevien, "O oeng tuktuk senga, mi mei kes senga ta roev terie iou simi matakorot."
22 Bu madar tovtov gi nga vevededeng nge gie keskes, ma gi nga sesebetei va a nga oeng terie se ese ine mi nama.
23 Mi meinmenien bu madar tovtov eie ese mi aten e Iesu, a nga mogos i babaren.
24 E Simon Petro a nga teik mat rakot sien nge pengan, "Vereie, a pengan ese?"
25 Samo a nga vevedikeir se Iesu nge vereie, "Mi Nguts, ese ian?"
26 E Iesu a nga kuil nama, "O ta tsonga mi poko tsoik i aron mi koi ngongou ma o ta terie sien, arie eie mi ka." Samo a nga poro mi poko tsoik nge tsonga ma a nga terie se Iudas, e natuon e Simon Iskariot.
27 Ian ngas te, sien e Iudas ta nga poro mi tsoik, e Satan a nga rubukien sien.
E Iesu a nga pevien sien, "Lalapus nge tsana mi sana e ta visi tsana!"
28 Eiekesen kap ka mei segie gi ta nga mogos viririsie mi tsur ngongou a nga katsep simi sana mi vunan e Iesu ta nga vokokotie ine rakot sien.
29 E Iudas a nga ko naneie mi puol lakep. Ma surie ine, bu mei segie bu madar tovtov gi si nga vodon va e Iesu a nga oeng sien va ta nga rakot nge vorie misa gi ta nga pinat ngan simi nginou, o, va ta nga ra terie kavo kepineits sibu sinaortsak.
30 I muir sien e Iudas ta nga poro ine mi poko tsoik, a nga rovotsour ian ngas te. Ma a te nga kati.

E Iesu a nga peterie va e Petro ta nga vamoie eie

31 Io, sien e Iudas tate nga rovotsour, e Iesu a nga pevien, "Ine, man matvinavaso e Natuon mi Ka ta tsorubeit vasvas, ma man matvinavaso e Raban ta tsorubeit vasvas surie Eie.
32 Sien va man matvinavaso e Raban ta tsorubeit vasvas surie Eie, e Raban buer ta vutuir vasangan man matvinavaso e Natuon mi Ka ian ngas te.
33 "Bu natung, o ta kap mon potaram meie nga. Nga ta ba nesie iou. Ma ine o pengan senga buer misa o tate nga pengan sibu muomuo sibu Iuda; nga kap oit nia beit simi korot o ta rakot en.
34 "Io, mi vuna vinuor vour o ta terie senga va nga ta ngas totoiv ververkis. Nga ta ngas totoiv ververkis malan o ta nga tovie nga.
35 Sien va nga ta totoiv ververkis, io, mi kulou kokouk gi ta telekiran va enga kong sar madar tovtov."
36 E Simon Petro a nga virei, "Ivie e ta rakot en, mi Nguts?"
E Iesu a nga kuil nama, "Ine, e kap oit nia vemusurie iou ivie va o ta rakot en. Eiekesen i muir, e ta ba so vemusurie iou."
37 E Petro a nga virei, "Mi Nguts. Surie misa o ta kap oit nia vemusurie no ine? O rorois nia maet surie no!"
38 E Iesu a nga kuil nama, "Vasa, e rorois nia maet surie iou? O oeng tuktuk sevoi, i muan va mi to ta kurkuku, e ta so vamoie iou votour!"

14

E Iesu a nga vamada ken sar madar tovtov

1 E Iesu a nga oeng si ken sar madar tovtov, "Kian va nga ta aor tsak. Vodovodon tuktuk se Raban ma vodovodon tuktuk buer seou.
2 I aron ken vonuo e Tamoung a palan bu korot nia mon en. Sien va a kap, va o nga pengan senga. O ta ra tsang rorois ngan kavo korot nianga.
3 I murien va o ta ra tsang rorois ngan kenga korot, o ta ba muerengei nge kerie nga, terengien va nga ta mang ra mon ivie o ta mon en.
4 Nga telekiran mi rosar rakot ivie o ta rakot en."

13:18 PSA 41:9

E Iesu eie mi Rosar rakot simi Tam

5 E Tomas a nga pevien sien, “Mi Nguts, gei kap telekiran ivie e ta rakot en. Vasa gei
ta telekire venengan ine mi rosar?”
6 E Iesu a nga kuil nama sien, “Eou mi rosar, mi tuktuk, ma mi tino. Kap ka mei a oit
nia beit se Tamoung si ka rosar mene eiekesen seou mo.
7 Sien va nga te telekira iou, va nga telekiran buer e Tamoung. Ma vakaek ine, nga
telekiran ma nga te dengarie.”
8 E Pilipo a nga pevien sien, “Mi Nguts, vasangan segei mi Tam va ta mang vaotie gei.”
9 E Iesu a nga kuil nama, “A te nga potaram te o nga mon meie nga, ma e kap ngas
telekira iou, Pilipo? Eie ese tate pare iou, a te pare mi Tam. Surie misa e ta pevien,
‘Vasangan segei mi Tam?’
10 Vasa, e kap vodovodon tuktuk va o tino simi Tam ma mi Tam a tino seou? Bu nama
o ta vokokotie rakot sevoi, a kap vemusurie kong lalaron. Mi Tam ese ta tino seou, a
tsana ken tsientsang.
11 Vodovodon tuktuk va o tino se Tamoung ma e Tamoung a tino seou. Sien va ta kap,
vodovodon tuktuk surie mi tsinatsangoung.
12 O oeng tuktuk senga, eie ese ta vodovodon tuktuk seou, ta tsana malan o ta tsana.
Ma ta tsana buer bu kepineits leong rio misa o ta nga tsana, simi vunan o ta rakot se
Tamoung.
13 Ma o ta tsana bu sana nga ta no surie simi asoung, terengien va e Tamoung ta mang
suvuon man matvinavaso surie e Natuon.
14 Sien va nga ta nongie iou ngan ka sana kepineits simi asoung, o ta tsang vaotie.

Ken kinubuits e Iesu surie mi Moromoruo Tamat

15 “Sien va nga ta tovie iou, nga ta vemusurie kong sar nama ngeisngeis.
16 O ta nongie mi Tam, ma eie ta terie senga mi Ka ni kuilkuil mene, va ta mang mon
meie nga sibu ra bu ra.
17 Eie mi Moromoruo Tamat ian ta vasangan mi tuktuk. Mi mangmagoso enaenamon
a kap oit nia suvuon, simi vunan a kap pare ma a kap telekiran. Eiekesen enga nga
telekiran, simi vunan a te mon meie nga ma ta tsegerie nga.
18 O ta sorvekena nga eiekesen o ta kap sunuir va nga ta mon malan bu natu tenei. O
ta ba nemei senga.
19 Ta kap potaram mo, ma mi mangmagoso enaenamon ta kap ba pare iou, eiekesen
enga nga ta ba pare iou, simi vunan o tino, ma enga buer nga ta tino.
20 Ian simi ra, nga ta telekiran va o tino se Tamoung, ma enga nga tino seou, ma o ta
tino senga.
21 Eie ese ta rong poro kong sar nama ngeisngeis nge vemusurie gie, arie eie ese a tovie
iou. Ma e Tamoung ta tovie eie ese ta tovie iou. Eou buer o ta tovie ma o ta vasanga iou
sien.”
22 E Iudas (kap va e Iudas Iskariot) a nga pevien sien, “Mi Nguts, ta mang sa va e ta
vasanga no segei, eiekesen simi mangmagoso enaenamon kap?”
23 E Iesu a nga kuil nama sien, “Eie ese ta tovie iou, ta vemusurie kong nama. Ma e
Tamoung ta tovie. Ma egor e Tamoung gor ta me tino seie.
24 Eie ese ta kap tovie iou, a kap vemusurie kong sar nama, ma ine mi nama nga ta
rongomie a kap va seou, eiekesen a kuvu se Tamoung ese ta nga tura iou.
25 “O te nga pengan senga ine sien o ta nga mon meie nga.
26 Eiekesen mi Ka ni kuilkuil, mi Moromoruo Tamat, ese e Tamoung ta turan simi
asoung, eie ta vasangan senga bu kepineits kokouk ma ta oeng veteringa nga ngan bu
sana o tate nga pengan senga.
27 Mi molu o ta sorvekene terie senga. Arie kong molu o terie. O kap terie senga malan
mi mangmagoso enaenamon ta tabeir. Kian va nga ta aor tsak nge motou.
28 “Nga te nga rongomie va o nga pengan senga malan ine, ‘O ta sorvekena nga,
eiekesen o ta ra muerengei nemei senga.’ Sien va nga tovie iou, va nga res va o ta
rakot se Tamoung, simi vunan eie a tsiroup seou.
29 O te muna peterie misa va ta tsorubeit, terengien va nga ta mang vodovodon tuktuk
ine simi kepineits va ta tsorubeit.
30 O ta kap vakokoit potaram meie nga, simi vunan man ka leong mi mangmagoso
enaenamon ta nemei. Eie a kap oit ngeisngeis rio iou.
31 Eiekesen mi mangmagoso enaenamon ta ngas telekiran va o tovie mi Tam. Arie mi
vunan o tsana mi sana e Tamoung ta nga oeng ngeisngeis ngan seou.
“Lalapus ma, giet tate veis.

15

Mi vain ma bu rakarakan

1 "Eou mi vain tuktuk ma e Tamoung eie mi ka nennei tau vain.
2 A ko tar rivie bu rakrak seou gi ta kap ko vua. Io, bu rakaraka vain gi ta vua a ko
tov putiputi gie surie va gi ta mang vua palan.
3 Enga nga te melemelen surie mi nama o tate nga vokokotie senga.
4 Nga ta ngas tsok seou ma eou o ta ngas tsok senga. A kap ka rakaraka vain a ko vua
sien va ta kap tsok simi vain. Enga buer nga ta kap oit nia vua ngan kavo vuovuo sien
va nga ta kap tsok seou.
5 "Eou mi vain, enga bu rakarakan ine mi vain. Sien va ka mei ta tsok seou ma o ta
tsok sien, eie ta vua ngan kavo vuovuo palan. Sien va nga ta kap tsok seou, nga ta kap
oit nia tsang vaotie ka kepineits.
6 Sien va ka mei ta kap tsok seou, eie ta malan bu rakaraka ei gi ta tomekan nge
mamarongo, ma gi ta sere tou nge gie ma gi ta tomeke terie simi leing nge tunie.
7 Sien va nga ta tsok seou ma kong nama a mon i aronga, nga ta nongie mi sana
kepineits nga ta lalaron, ma nga ta suvuon ine mi kepineits.
8 E Tamoung ta suvuon mi matvinavaso sien va nga ta vua ngan bu vuovuo palan ma
ta vasangan va enga kong sar madar tovtov.
9 "Malan e Tamoung a ko tovie iou, eou buer o tovie nga. Nga ta ngas mon i aron kong
tentoiv.
10 Sien va nga ta vemusurie kong sar nama ngeisngeis, nga ta mon i aron kong tentoiv,
malan o ta vemusurie ken sar nama ngeisngeis e Tamoung ma o mon i aron ken tentoiv.
11 O te pengan senga ine mi kepineits, terengien va kong nires ta mang mon i aronga,
ma va kenga sar nires ta mang me tsorubeit pu.
12 Kong nama ngeisngeis a malan ine, 'Nga ta ngas totoiv ververkis nge nga malan o
ta tovie nga.'
13 Mi vuna tentoiv tuktuk a oit va ta tsourbeit vasvas sien va ka mei a tsupuk rivie
ken tino nia kulie bu palapalan.
14 Enga bu polopoloung sien va nga ta vemusurie kong sar nama ngeisngeis.
15 O ta kap vuotongie va enga bu petspets, simi vunan mi petspets a kap telekiran mi
sana man ka leong ta tsana. Io, o te vuotongie nga va enga bu polopoloung, simi vunan
bu kepineits o ta nga rongomie se Tamoung o te pengan senga.
16 Nga kap nga vile iou, eiekesen eou o nga vile nga nia ra tsatsang nge vua ngan kavo
vuovuo ian ta mon rovoriu. Io, e Tamoung ta terie senga mi sana kepineits nga ta nongie
simi asoung.
17 Ine arie kong nama ngeisngeis. Nga ta ngas totoiv ververkis.

Mi mangmagoso enaenamon ta karto bu madar tovtov

18 "Sien va mi mangmagoso enaenamon ta karto nga, nga ta vodonomie va a nga muna
karto iou.
19 Sien va enga mi kuoluon mi mangmagoso enaenamon, va a nga tovie nga. Eiekesen
enga kap va mi kuoluon. Io, o te nga viel tsana nga kuvu simi mangmagoso enaenamon,
ma arie mi vunan a ko karto nga.
20 Nga vodonomie mi nama o tate nga vokokotie senga ven ne, 'A kap ka petspets a
leong rio man ka leong.' Sien va gi te vikikinie iou, gi ta vikikinie nga buer. Sien va gi
te rorong si kong nama, gi ta rorong si kenga sar nama buer.
21 Gi ta tsang malan ngan senga ine simi vunan enga kong sar madar tovtov, ma gi
kap telekiran mi Ka ese ta nga tura iou.
22 Sien va o kap nga nemei nge me vakokoit segie, va gi kap oit nia maduo surie kegi
sar sinavei tsokor. Eiekesen ine, kap man ka namani tuir bibirit si kegi sar sinavei tsokor.
23 Eie ese ta karto iou, a karto buer e Tamoung.
24 Sien va o kap nga tsana i kotubugie bu kepineits ni vovokudier ian kap ka mei mene
a oit nia tsana, va gi kap oit nia maduo surie kegi sar sinavei tsokor. Eiekesen ine, gi te
nga pare bu kepineits o ta nga tsana, ma gi karto iou ma e Tamoung buer.
25 Eiekesen gi te nga tsana ine nia vara tuktuk ngan misa gi ta nga vataro simi Pakpak
Leong malan ne, 'Gi karto iou eiekesen kap ka vunan.'
26 "O ta turan mi Ka ni kuilkuil, mi Moromoruo Tamat ian ta vasangan mi tuktuk. Eie
ta nemei kuvu se Tamoung, ma ta vavatei katsep nge iou.
27 Ma enga buer nga ta vavatei katsep, simi vunan nga te nga mon meie iou vakaek
simi tsuoktsuok vakaek.

15:25 PSA 35:19; PSA 69:4

16

1 “Bu kepineits kokouk o te pengan senga, terengien va nga ta kap mang veis bebeir.
2 Bu Iuda gi ta matokera nga si kegi sar vona rengeir, eiekesen mi keipkepide ra va ta
beit va gi ta kenvamate nga nge vodon va gi tsatsang se Raban.
3 Gi ta tsana ine bu kepineits simi vunan gi kap ngas telekiran mi Tam ma eou.
4 O te pengan senga ine bu kepineits, terengien va nga ta mang vodonomie misa o te
nga vakokoit surie gie, sien va ine bu kepineits va ta tsorubeit. O kap nga pengan senga
vourvour simi vunan o nga mon meie nga.

Mi tsinatsangan mi Moromoruo Tamat

5 “Eiekesen ine, o ta rakot seie ese ta nga tura iou, ma kap ka mei senga a vereie iou,
‘Ivie e ta rakot en?’
6 Nga vous ngan mi aor tsak simi vunan o te vokokotie ine bu kepineits senga.
7 Eiekesen o oeng tuktuk senga, surie manga kalekalei, o ta sorvekena nga. Sien va o
ta kap sorvekena nga, mi Ka ni kuilkuil ta kap ra nemei senga. Eiekesen sien va o ta
veis, o ta ra turan nemei senga.
8 Eie ta ra nemei, ma ta me oeng matan mi kulou simi mangmagoso enaenamon surie
kegi baitutuir simi sinavei tsokor, simi sinavei duis, ma simi sinavei nia viertan mi kulou.
9 Eie ta me oeng matan surie kegi baitutuir simi sinavei tsokor, simi vunan gi kap
vodovodon tuktuk seou.
10 Eie ta me oeng matan surie kegi baitutuir simi sinavei duis, simi vunan o ta kien
simi Tam, ma nga ta kap ba oit nia pare iou.
11 Eie ta me oeng matan surie kegi baitutuir simi sinavei nia viertan mi kulou, simi
vunan man ka leong mi mangmagoso enaenamon a te nga tuir simi vinuor.
12 “O suvuon palan bu kepineits mene nia pengan senga, eiekesen nga kap oit nia
telekire ruobata gie.
13 Eiekesen, sien mi Moromoruo Tamat ian ta vasangan mi tuktuk va ta nemei, eie
ta muonge nga rakot simi tuktuk. Eie ta kap vokokotie vemusurie ken lalaron kesen,
eiekesen ta vokokotie mo misa ta rongomie ma ta vakatsepa senga misa va ta ba beit.
14 Eie ta vutuir vasangan mong matvinavaso, simi vunan ta vasangan senga misa ta
poro seou.
15 Bu kepineits kokouk se Tamoung, arie seou. Arie mi vunan o te pevien va mi
Moromoruo Tamat ta vasangan senga misa ta poro seou.
16 “Ta kap potaram te va nga ta kap pare iou, ma ta kap potaram te buer, va nga ta ba
pare iou.”

Kegi aor tsak bu madar tovtov ta tsorubeit mi nires

17 Bu mei mene si ken sar madar tovtov e Iesu gi nga vevirei nge gie kesegie, “Misa
mi vunan ine mi nama ta pevien, ‘Ta kap potaram te va nga ta kap pare iou, ma ta kap
potaram te buer, nga ta ba pare iou.’? Ma misa mi vunan ine mi nama ta pevien, ‘Simi
vunan o ta kien se Tamoung.’?”
18 Io, gi nga pevien, “Ma misa mi vunan ta pevien, ‘Ta kap potaram te?’ Giet kap
telekiran misa a vakokoit surie.”
19 E Iesu a nga telekiran va gi nga lalaro vosuoreie ngan ine, io, a nga pevien segie,
“Nga vevirei nge nga kesenga va misa mi vunan o ta pevien ne, ‘Ta kap potaram te va
nga ta kap pare iou, ma buer ta kap potaram te va nga ta ba pare iou’?
20 O oeng tuktuk senga, nga ta aor tsak nge ta, eiekesen mi mangmagoso enaenamon
ta res. Nga ta aor tsak, eiekesen kenga aor tsak ta vuris nge tsorubeit mi nires.
21 Mi vevien va ta pan ken madar ta rongmetsikien mi vinavasor, simi vunan ken
keipkepide ra a te beit, eiekesen sien tate kava ken natu madar, ta vodon punan mi
vinavasor, simi vunan a res va mi natu madar a te beit ine simi kaber.
22 Io, ine, enga buer nga suvu aor tsak, eiekesen o ta ba buer pare nga ma nga ta res
ma a kap ka mei ta por tsana kenga nires.
23 Ian simi ra, nga ta kap vosuoreie iou surie ka kepineits. O oeng tuktuk senga, mi
Tam ta terie senga misa nga ta nongie simi asoung.
24 Oit ine, nga kap ngas nongie iou ngan ka kepineits simi asoung. Nga ta no ma nga
ta so suvuon, va kenga nires ta mang tsorubeit pu.
25 “O nga vokokotie bu kepineits ngan bu nama puppuo, mi keipkepide ra ta beit va o
ta kap ba vakokoit simi nama puppuo, eiekesen o ta vakokoit katsep ngan mi Tam.
26 Ian simi ra, nga ta no simi asoung. O kap pevien va o ta nongie mi Tam kenga,
27 simi vunan mi Tam kesen a tovie nga, surie nga te nga tovie iou ma nga te nga
vodovodon tuktuk seou va o nga kuvu se Raban.

28 O nga kuvu simi Tam nge beit simi mangmagoso enaenamon. Ma o ta sorvekenan
ine mi mangmagoso enaenamon nge muerengei rakot simi Tam."
29 Samo ken sar madar tovtov e Iesu gi nga pevien, "Pare, e nangba vakokoit katsep,
ma e kap vakokoit ngan te bu nama puppuo.
30 Ine, gei nangba katsep va e telekiran bu kepineits kokouk, ma e kap pinat surie ka
mei va ta vosuoreie no ngan kavo virevirei. Io, gei vodovodon tuktuk va e nga kuvu se
Raban."
31 E Iesu a nga kuil nama, "Nga te vodovodon tuktuk nangba?
32 Nga rorong! Mi keipkepide ra ta beit, ma a te beit va nga ta mon vepitsitsei, mi mei
keskes si ken enamon. Nga ta sorvekena iou, eiekesen o kap mon keseung, simi vunan
mi Tam a mon meie iou.
33 "O te pengan senga ine bu kepineits, terengien va nga ta mang suvuon mi molu surie
iou. I aron mi mangmagoso enaenamon nga ta suvuon mi tsienakor leong, eiekesen bu
aronga ta ngas ngeisngeis! Simi vunan o te tseiptseiprio mi mangmagoso enaenamon."

17

Ken nono e Iesu surie eie kesen

1 I murien e Iesu tate nga vokokotie ine bu kepineits, a nga dedeng kien i kur simi
rangit nge pevien,
"Tama, mi keipkepide ra a te beit. Vutuir vasangan man matvinavaso e Natu,
terengien va e Natu ta vutuir vasangan ma matvinavaso.
2 E te nga terie sien mi duis va ta kovan mi kulou kokouk terengien va ta mang terie
mi tino rovoriu segie ese e tate nga terie sien.
3 Ine arie mi tino rovoriu, va gi ta mang telekira no, evoi mi Raban tuktuk a kes mo,
ma buer va gi ta telekiran e Iesu Karisito ese e ta nga ture nemei ngan.
4 O nga vutuir vasangan ma matvinavaso simi kaber surie o te tsang vaton ine mi
tsientsang e ta nga terie seou nia tsana.
5 Ine, Tama, vutuir vasangan mong matvinavaso i mata ngan mi matvinavaso ian
nata ta nga suvuon i muan mi vinagoso.

E Iesu a nga no surie ken sar madar tovtov

6 "Ma o te nga vasanga no segie ese e ta nga terie seou kuvu simi mangmagoso
enaenamon. Egie sevoi ma e nga terie gie seou ma gi nga vemusurie ke sar nama.
7 Ine, gi te telekiran va bu kepineits kokouk e ta nga terie seou, a kovuni sevoi.
8 Bu nama kokouk e ta nga terie seou, o te terie segie ma gi te suvuon. Ma gi katsep
tuktuk va o nga kuvu sevoi, ma gi vodovodon tuktuk va e nga tura iou.
9 O no kegie. O kap no ken mi mangmagoso enaenamon, eiekesen kegie ese e ta nga
terie seou simi vunan egie sevoi.
10 Mi kulou kokouk ian va seou, arie sevoi, ma ian va sevoi, arie seou. Ma egie gi
nga vutuir vasangan mong matvinavaso.
11 O ta kap ba mon simi mangmagoso enaenamon, eiekesen egie gi ngas mon simi
mangmagoso enaenamon. Ma o nemei sevoi. Tama melemelen, pernge gie ngan mi asa,
mi as ian e tate nga terie seou, terengien va gi ta mang tsorubeit kes malan enatau nata
ta kes.
12 Sien o ta nga mon meie gie, o nga pernge gie ngan mi asa ian e tate nga terie seou.
Ma o nga pernge gie va kap ka mei segie ta nga tsereiv. Eiekesen mi mei mo ese tate nga
mon ine simi rosar nia tsereiv terengien va mi Pakpak Leong ta mang tsorubeit tuktuk.
13 "Ma ine, o nemei sevoi ma o nga vokokotie ine bu kepineits simi ra o ta ngas nga
mon simi mangmagoso enaenamon terengien va gi ta mang suvuon kong nires ian va
ta tsorubeit tuktuk si kegi tino.
14 Ma ke nama o te nga terie segie eiekesen mi mangmagoso enaenamon a nga karto
gie, simi vunan a kap va egie mi kuoluon mi mangmagoso enaenamon malan eou buer
kap va mi kangien mi mangmagoso enaenamon.
15 O kap nongie no va e ta por tsana gie ine simi mangmagoso enaenamon, eiekesen
va e ta pernge gie simi Tsaka Ka.
16 A kap va egie mi kuoluon mi mangmagoso enaenamon malan eou buer kap va
mi kangien mi mangmagoso enaenamon.
17 Vokunie gie ngan mi tuktuk. Ke nama eie mi tuktuk.
18 Malan e ta nga tura iou nemei simi mangmagoso enaenamon, eou buer o te nga
tura gie rakot simi mangmagoso enaenamon.
19 O nga teir putan kong tino sevoi nian magi kalekalei, terengien va egie buer gi ta
mang teir putan tuktuk kegi sar tino sevoi.

E Iesu a nga no surie mi kulou vodovodon tuktuk

20 “Kong nono a kap va surie gie mo, eiekesen o no buer surie egie ese va gi ta so vodovodon tuktuk seou surie kegi sar nama vavakatsep kong sar madar tovtov.

21 Tama, malan enatau nata ta kes, egie buer gi ta tsorubeit kes nge tsok senatau, terengien va mi mangmagoso enaenamon ta mang vodovodon tuktuk va e te nga tura iou.

22 Mi matvinavaso e tate nga terie seou, o te terie segie terengien va gi ta mang tsorubeit kes malan enatau nata ta kes.

23 Egei gei kes ma enatau nata kes. Surie ine, gi ta mang tsorubeit kes tuktuk terengien mi mangmagoso enaenamon ta telekiran va e nga tura iou, ma e nga tovie gie malan e ta nga tovie iou.

24 “Tama, o lalaron va egie ese e ta nga terie seou, gi ta mon meie iou ivie o ta mon en, terengien va gi ta mang pare mong matvinavaso ian e tate nga terie seou surie e nga tovie iou i muan mi vinagoso.

25 “Tama, e duis rovoriu. Mi mangmagoso enaenamon a kap telekira no, eiekesen eou o telekira no. Ma egie ine gi telekiran va e nga tura iou.

26 Ma o te nga penge vakatsepa mi asa segie, ma o ta vavakatsep ngas segie, terengien mi tentoiv e ta nga tovie iou ngan ta mang mon i arogie ma eou buer o ta mang mon i arogie.”

18

Gi nga rakopie e Iesu

1 Sien e Iesu tate nga no voto, a nga tsourarak meie ken sar madar tovtov simi malaev i Kidron. Ma ian en mi tau a nga mon. Ma e Iesu ma ken sar madar tovtov gi nga rubukien en.

2 E Iudas ese ta nga roev terie e Iesu, a nga telekiran ian mi korot, simi vunan palan bu ra e Iesu ma ken sar madar tovtov gi nga ko ra beit kouk en.

3 Samo e Iudas a nga kerie mi kulou ni minakiur sibu Roma ma mi kulou nennei simi Vona rengeir leong rakot ian simi tau. Io, bu prist leong meie bu Parisaio gi nga tura gie ese gi ta nga sorokie bu bember, a, bu berber, ma bu kepineits nia veveken.

4 E Iesu a nga telekiran bu kepineits kokouk va ta nga tsorubeit sien, ma a nga veis rovotsour nge vereie gie, “Ese nga nesie?”

5 Gi nga kuil nama, “E Iesu kovuni i Nasaret.”

E Iesu a nga pevien, “Arie eou mo ine.” E Iudas ese ta nga roev terie e Iesu a nga tuir meie gie.

6 Io, sien e Iesu ta nga oeng segie, “Arie eou mo ine,” gi nga so muer nge kor mutur i keim.

7 Samo e Iesu a te buer nga vereie gie, “Ese nga nesie?”

Gi nga pevien, “E Iesu kovuni i Nasaret.”

8 E Iesu a nga kuil nama, “O te pengan senga va arie eou mo ine. Sien va nga ta nesie iou, nga tsupuk rivie gie ine.”

9 A nga pevien ine nia vara tuktuk ngan mi nama ta nga vokokotie, “Tama o kap rivie ka mei kes segie ese e ta nga terie seou.”

10 E Simon Petro a nga suvuon ken kuor kenken, ma a nga teie vorotsoruo nge ravan ma a nga tseir rivie mi tateringan ken petspets mi kovan bu prist. Mi asan ine mi petspets e Malko.

11 E Iesu a nga oeng se Petro, “Teir muerngan ke kuor si man sovsov! Vasa, o ta kap un te ine simi koi e Tamoung ta nga terie seou?”

E Iesu a nga tuir i matan bu prist

12 Samo mi kulou ni minakiur sibu Roma meie magi muomuo ma bu ka nennei simi Vona rengeir leong, gi nga rakopie e Iesu nge visie.

13 Ma gi nga muna kir terie se Annas, eie e taman ken vevien e Kaiapas ese ta nga kovan bu prist ian simi avareit.

14 E Kaiapas arie eie ese ta nga vanuo bu Iuda va ta kalei sien va ka ka kes ta maet surie mi kulou kokouk.

E Petro a nga vamoie e Iesu vourvour
(Mataio 26:69,70; Marko 14:66-68; Luka 22:55-57)

18:9 Ioanes 6:39

15 E Simon Petro ma mi madar tovtov mene guor nga vemusurie e Iesu. Mi kovan bu
prist a nga telekiran ine mi madar tovtov, ma a nga nomeie e Iesu rakot i mararan ken
vonuo mi kovan bu prist.
16 Eiekesen e Petro a nga mon i marar i babaren mi rumrubukien. Io, ine mi madar
tovtov, ese mi kovan bu prist ta nga telekiran, a nga muerengei rovotsour nge ra oeng
simi tetsikevien ta nga naneie mi rumrubukien nge kir vurukude e Petro.
17 Ine mi tetsikevien ta nga tuir simi rumrubukien a nga vereie e Petro, "Arie evoi
buer mi meinmenigie ine bu madar tovtov ine simi ka, nge?" E Petro a nga kuil nama,
"Eou kap."
18 Mi tunga ra te, io, mi kulou nennei simi Vona rengeir leong ma bu petspets gi te nga
tsinga mi leing ma gi nga tuir viririsie nge mariur sien. Ma e Petro a nga tuir meie gie
nge mariur.

Mi kovan bu prist a nga vereie e Iesu
(Mataio 26:59-66; Marko 14:55-64; Luka 22:66-71)

19 Mi kovan bu prist a nga vereie e Iesu surie ngan ken sar madar tovtov ma ken sar
namani vinasengei.
20 E Iesu a nga kuil nama sien, "O nga ko vakokoit i matan bu mei kokouk ma o nga
ko vavasengei i aron bu vona rengeir sibu Iuda ma mi Vona rengeir leong, ivie mi kulou
gi ta ko beit kokouk en. Ma o kap nga vakokoit muningan kavo kepineits.
21 Surie misa nga ta vosuoreie iou? Vosuoreie mi kulou gi ta nga ko rongomie iou. Gi
telekiran misa o tate nga vokokotie."
22 Sien e Iesu ta nga vakokoit ven ne, mi ka nennei ian ta nga tuir i babaren a nga
pantsie nge pevien, "Ke sinavei nia kuil nama simi kovan bu prist, arie ta malan ian?"
23 E Iesu a nga kuil nama sien, "Sien va o vokokotie ka tsaka nama, e ta vakokoit
vakatsepa misa a tsak. Eiekesen sien va o vokokotie mi nama duis, surie misa e ta
pantsie iou?"
24 Ma gi kap ngas nga ruom rivie mi suo sien. Io, e Annas a nga turan rakot se Kaiapas,
mi kovan bu prist.

E Petro a nga vamoie e Iesu ba keipkepide ra luo
(Mataio 26:71-75; Marko 14:69-72; Luka 22:58-62)

25 E Simon Petro a ngas nga tuir nge mariur, io, bu mei gi nga pevien sien, "Arie evoi
buer ken madar tovtov ine mi ka, va gerek?" Eiekesen e Petro a nga vamoi nge pevien,
"Eou kap."
26 Ma ken petspets mi kovan bu prist, eie e patsan ian mi ka e Petro ta nga tseir rivie
mi tateringan, a nga pevien, "Vasa, o nga pare no sien e ta nga mon meie i tau?"
27 Samo e Petro a te buer nga vamoi ma ian ngas te mi to a nga kurkuku.

E Iesu a nga tuir i matan e Pilato
(Mataio 27:1,2,11-14; Marko 15:1-5; Luka 23:1-5)

28 Tsoruvovo mokuopkuop, gi nga vavasie e Iesu kuvu simi vonuo se Kaiapas rakot
si ken vonuo mi gavana. Ma bu Iuda gi kap nga rubukien simi vonuo, simi vunan gi
kap nga lalaro pop vuturungie kegi vinuor nge vara bita nge gie i matan kegi vinuor,
terengien va gi ta mang nga nganie mi Nginu Pasova.
29 Io, e Pilato mi gavana a nga rovotsour surie gie nge virei, "Surie misa nga lalaro
voturie ine mi ka simi vinuor?"
30 Gi nga kuil nama, "Sien va a kap va eie mi ka tsokor, va gei kap kir terie sevoi."
31 E Pilato a nga oeng segie, "Enga ngas te, nga ta vuortie ngan kenga vinuor."
Gi nga kuil nama, "Gei kap suvuon mi duis nia terie ka mei simi miensei."
32 Gi nga vakokoit malan ine nia tsang vaotie mi nama e Iesu ta nga peterie surie mi
sana suada miensei va ta nga maet sien.
33 E Pilato a nga muerengei rubukien i aron mi vonuo ma a nga vereie e Iesu, "Arie
evoi mi kovakova ka leong sibu Iuda?"
34 E Iesu a nga kuil nama, "Ine mi virevirei a kuvu sevoi kese? O, bu mei gi pengan
be mo sevoi surie iou?"
35 E Pilato a nga kuil nama, "Eou kap va mi kangi Iuda. Ke sar nama kes ma bu prist
leong gi terie no seou. Misa e nga tsana?"
36 E Iesu a nga kuil nama, "Kong mangmagoso Nguts a kap mon ine simi mangmagoso
enaenamon. Sien va kong mangmagoso Nguts a mon ine simi mangmagoso enaenamon,
va kong sar petspets gi veveken karie iou terengien va bu muomuo sibu Iuda gi ta kap
mang rakopie iou. Eiekesen kong mangmagoso nguts a kap mon en ne."
37 Io, e Pilato a nga vereie, "Arie evoi mi kovakova ka leong, nge?"

E Iesu a nga kuil nama, “A duis e ta pevien va eou mi kovakova ka leong. Gi nga
kava iou ma o nga nemei ine simi mangmagoso enaenamon nia vavatei katsep ngan mi
tuktuk. Egie ese gi ta tino ngan mi tuktuk gi ta rorong seou.”
38 E Pilato a nga virei, “Ma misa ine mi tuktuk?”
Samo a nga muerengei rovotsour i marar simi kulou nge pevien, “O kap vorotan ka
kepineits nia voturie eie simi vinuor.
39 Eiekesen simi sinavei sibu tubunga, o ta ngas vara ketseketseng ngan ka ka tsatsang
vinatoreis simi Nginu Pasova. Nga lalaron va o ta vara ketseketseng ngan ine mi
kovakova ka leong sibu Iuda?”
40 Gi nga kuil nama sien nge koup, “A kap va eie, eiekesen e Barabas!” E Barabas eie
mi ka kenken.

19

Gi nga vuor terie e Iesu simi miensei

1 Io, e Pilato a nga kerie e Iesu nge oeng va gi ta nga beilbeiltsie.
2 Ma mi kulou ni minakiur gi nga ruonie man kovage ngan mi suo tsotso nge vavatsekie
ngan mi kovan. Ma gi nga vavatsekie ngan mi lavlav dav.
3 Ma gi nga vakaek nge nemei sien nge pevien, “E ta tino kuar mi kovakova ka leong
sibu Iuda!” Ma gi nga me pantsie mi matan.
4 E Pilato a te buer nga rovotsour i marar nge oeng segie bu Iuda, “Pare, o ta kir
vorotsoruo nemei senga va nga ta mang pare va o kap vorotan ken ka tsienakor.”
5 Io, e Iesu a nga rovotsour teie mi kovage suo tsotso i kovan ma mi lavlav dav i
kurikurien. E Pilato a nga oeng segie, “Nga pare, ine arie mi ka!”
6 Sien bu prist leong ma bu ka nennei simi Vona rengeir leong gi ta nga dengarie, gi
nga koup, “Vetekiuo simi koitskoits! Vetekiuo simi koitskoits!” Eiekesen e Pilato a nga
oeng segie, “Nga ta kerie nge ra vetekiuo simi koitskoits. Eou o kap vorotan ken ka
tsienakor ine mi ka.”
7 Bu Iuda gi nga kuil nama, “Gei suvuon mi vinuor. Ma vemusurie ine mi vinuor, eie
ta ngas maet simi vunan a nga pevien va eie e Natuon e Raban.”
8 Sien e Pilato ta nga rongomie ine, a nga motou beitsak.
9 Ma a nga muerengei rubukien simi vonuo se gavana ma a nga vereie e Iesu, “Evoi
kuvu ivie?” Eiekesen e Iesu a kap nga terie sien ka nama kuilkuil.
10 E Pilato a nga oeng sien, “E ta kap vokokotie ka nama seou, nge? Vasa, e kap
telekiran va o suvuon mi ngeisngeis nia vara ketseketseng nge no, o, nia vetekiuo no
simi koitskoits?”
11 E Iesu a nga kuil nama, “Sien va e Raban die i kur simi rangit a kap nga terie sevoi
mi duis, va e kap suvu ngeisngeis nia vuortie iou. Io, mi kulou gi ta nga terie iou sevoi,
gi suvuon mi sinavei tsokor a leong beitsak.”
12 Io, e Pilato a nga vakaek nge nesie ka rosar nia ruom rivie e Iesu. Eiekesen bu Iuda
gi nga koup, “Sien va e ta ruom rivie ine mi ka, a kap va evoi e palapalan e Kaesar. Eie
ese ta pevien va eie mi kovakova ka leong, eie a matakorot meie e Kaesar.”
13 Sien e Pilato ta nga rongomie ine, a nga kir vorotsoruo e Iesu i marar, ma a nga
mogos simi mogomogos nia vuor simi korot gi ko vuotongie ngan i Tsur Vunavout, simi
namani Iburu gi vuotongie va i Kapata.
14 Ma a te nga sisiat potaram simi ra i muan mi Nginu Pasova.
E Pilato a nga pevien sibu Iuda, “Ine arie manga kovakova ka leong!”
15 Samo gi nga koup, “Ken rivie! Ken rivie! Vetekiuo simi koitskoits!”
E Pilato a nga vereie gie, “Nga lalaron va o ta vetekiuo manga kovakova ka leong?”
Bu prist leong gi nga kuil nama, “Gei kap suvuon ka kovakova ka leong mene eiekesen
e Kaesar mo.”
16 Io, e Pilato a nangba nga terie e Iesu i naparimagie nia vetekiuo simi koitskoits.

Gi nga vetekiuo e Iesu simi koitskoits
(Mataio 27:32-44; Marko 15:21-32; Luka 23:26-43)

Io, mi kulou ni minakiur sibu Roma gi nga kir tsana e Iesu.
17 Ma e Iesu a nga rovotsour nge sorokie man koitskoits, ma a nga beit simi korot gi
vuotongie ngan i Paptikov, simi namani Iburu i Golgota.
18 Ian en, gi nga vetekiuo e Iesu simi koitskoits, ma gi nga vetekiuo buer ba ka luo
mene. Mi mei kes si ken bieng suv ma mi mei mene si ken bieng kieir ma e Iesu i
kotubuguor.
19 E Pilato a nga tuturei nia vataro mi vinavataor nge terie i kovan mi koitskoits. A
nga aes malan ine; IESU KOVUNI I NASARET, MAGI KOVAKOVA KA LEONG BU IUDA.

20 Palan mi kulou gi nga ase ine simi vunan mi korot gi ta nga vetekiuo e Iesu en, a
nga vatavatat simi taon leong. Ma gi nga vataro simi namani Iburu, Latin ma Grik.
21 Io, bu prist leong gi nga oeng se Pilato, "Kian va e ta vataro va 'Magi kovakova ka
leong bu Iuda', eiekesen 'Ine mi ka a nga pevien, eou magi kovakova ka leong bu Iuda.' "
22 E Pilato a nga kuil nama, "Misa o tate vataro, o te vataro."
23 I muir sien gi ta nga vetekiuo e Iesu simi koitskoits, ba ka ni minakiur gituo nga
poro man sar tsetstseik ka i marar nge potakie i kotubugituo ba ka voveit. Ma gituo nga
poro buer man tsetstseik ka i ruom gi ta nga tsana ngan mi lavlav kuar.
24 Ma mi kulou ni minakiur gi nga pevien segie kesegie, "Kian va giet ta derikie. Giet
ta paluo satu nge derie va ese ta mang poro."
Ine mi kepineits a nga tsorubeit ni vara tuktuk ngan mi nama simi Pakpak Leong ian
ta pevien,

"Gi nga potakie mong sar tsetstseik i kotubugie
ma gi nga paluo satu surie mong tsetstseik."

Ma ine arie misa mi kulou ni minakiur gi ta nga tsana.
25 E kinan e Iesu, e kasien vevien, e Maria ken vevien e Klopas ma e Maria Magadala,
gi nga tuir i babaren man koitskoits e Iesu.
26 Sien e Iesu ta nga pare e kinan ma mi madar tovtov ian mi aten guor ta nga tuir
vatavatat, a nga pevien se kinan, "Vevien, pare, ine arie e natu."
27 Samo a nga pevien simi madar tovtov, "Pare, ine arie e kina." Vakaek ian simi ra,
ine mi madar tovtov a nga naneie e kinan e Iesu si ken vonuo.

Ken miensei e Iesu
(Mataio 27:45-56; Marko 15:33-41; Luka 23:44-49)

28 I muir sien, e Iesu a nga telekiran va ine bu kepineits a te nga voto. Ma a nga pevien,
"O moruo," ine nia vaotie bu nama simi Pakpak Leong.
29 Mi gonggoi ta nga vous nge dangi vain monour a nga mon. Io, gi nga vosuvie mi poko
dondou ine simi dangi vain monour ma gi nga ror terie simi rakaraka ei nge vutuirse
terie i ngutsuon.
30 E Iesu a nga unumie ma a nga pevien, "A te voto." Samo a nga vosogule mi kovan
ma a nga tsupuk rivie mi morumoruan.
31 Io, arie mi ra nia rorois nian mi Rangi Minaes ma mi Nginu Pasova. Bu Iuda gi kap
nga lalaron va bu pirpir va gi ta nga mon simi koitskoits simi Rangi Minaes, surie ine
mi Rangi Minaes eie a tamat rovoriu. Ma gi nga vereie e Pilato va ta nga tor va gi ta nga
dokie bu legelegegituo ma gi ta nga poro ba piripirigituo peuk i keim.
32 Io, mi kulou ni minakiur gi nga ra dokie ba legelegen mi ka vourvour gi ta nga
vetekiuo simi koitskoits i bingan e Iesu ma samo simi ka vorosurie.
33 Eiekesen sien gi ta nga nemei se Iesu, gi nga dengarie va a te nga maet. Ma gi kap
nga dokie te ba legelegen.
34 Eiekesen mi meinmenien mi kulou ni minakiur a nga tsoka mi baban e Iesu ngan
ken biul, ma ian ngas te mi dar ma mi da guor nga so rovotsour.
35 Ma ian mi ka ta nga derie misa ta nga tsorubeit, a nga vavatei katsep ngan ine
bu kepineits terengien va enga buer nga ta mang vodovodon tuktuk. Ken vinavatei
vavakatsep a tuktuk. Ma a nga telekiran va a vavatei ngan mi tuktuk.
36 Ine bu kepineits a nga tsorubeit, terengien va gi ta vaotie misa mi Pakpak Leong ta
pevien, "Kap ka tsir kes sien ta so korot,"
37 ma buer mi nama mene simi Pakpak Leong a pevien, "Mi kulou gi ta so dengarie
eie ese gi ta nga tsoka."

Gi nga terie mi piripirien e Iesu simi monmon
(Mataio 27:57-61; Marko 15:42-47; Luka 23:50-56)

38 I muir sien, e Iosep kovuni i Arimatea a nga nongie e Pilato va ta tor va ta nga
poro mi piripirien e Iesu. (E Iosep buer a nga ko vemusurie e Iesu, eiekesen a nga ko
mumuningei simi vunan a nga motovan bu muomuo sibu Iuda.) E Pilato a nga sunuir
va e Iosep ta nga suvuon mi piripirien e Iesu. Io, e Iosep a nga rakot nge por tsana.
39 E Nikodemo, ese ta be nga muna ra vorotan e Iesu sikati, a nga nomeie e Iosep. A
nga sorokie ba sinangavur tour kilogram mi mira ian ta nga lakie meie ngan mi dangi
alovera.

19:24 PSA 22:18 **19:36** EXO 12:46; NUM 9:12; PSA 34:20 **19:37** ZEC 12:10

40 Ma guor nga poro mi piripirien e Iesu nge ra gulie ngan man lavlav kuar meie bu
sien sosong vemusurie mi sinavien bu Iuda gi ta nga ko tsatsang rorois simi tienteir.
41 Ian simi korot gi ta nga vetekiuo en e Iesu simi koitskoits, mi tau a nga mon en, ma
ian en buer mi monmon vour ivie gi kap ngas nga vuturungie ka tonuo en.
42 Guor nga vuturungie mi piripirien e Iesu en simi vunan ian mi ra eie mi ra nia
rorois nian mi Rangi Minaes ma sien ine mi korot a mang nga vatavatat.

20

Mi tino mumuerengei simi miensei

1 Sivovo mokuopkuop simi ra vourvour simi wik, e Maria kovuni i Magadala a nga vo
rakot ine simi monmon ma a si nga pare va mi vunavout gi te nga vuvuil rivie i matan
mi monmon.
2 Io, a nga soer rakot se Simon Petro ma mi madar tovtov mene ian mi aten e Iesu,
ma a nga pevien seguor, “Gi te por tsana mi Nguts simi monmon, ma gei kap telekiran
ivie gi te terie en!”
3 Ma e Petro meie ngan ian mi madar tovtov guor nga rakot ine simi monmon.
4 Eguor kokouk guor nga soer, eiekesen ian mi madar tovtov a nga soer rio e Petro.
Ma a nga muna so beit simi monmon.
5 A nga tsologout nge dedeng i aron mi monmon ma a nga pare bu lavlav, eiekesen a
kap nga rubukien.
6 Samo e Simon Petro a nga so beit nge rubukien simi monmon. Eiekesen a si nga
pare mo bu lavlav gi ta nga mutur.
7 Ma mi kato lavlav gi ta nga ovutie ngan mi kovan e Iesu, a kap nga mutur meie ian
bu lavlav, eiekesen a nga vil mutur kesen.
8 Samo ian mi madar tovtov ta nga muna so beit simi monmon, a nangba nga rubukien
nge dengarie ma a nga vodovodon tuktuk.
9 Eiekesen gi kap ngas nga katsep kalei simi Pakpak Leong ian ta pevien va eie ta to
muerengei simi miensei.

E Iesu a nga tsorubeit vasvas se Maria Magadala

10 Samo ba madar tovtov guor nga veis muerengei rakot i marar.
11 E Maria a nga tuir nge ta i marar simi monmon. Sien ta ngas nga vor ve tata, a nga
tsologout nge dedeng rubukien simi monmon.
12 Ma a nga pare ba angelo luo guor nga vavaso ngan bu tsetstseik puneits ma guor
nga mogos simi korot mi piripirien e Iesu ta nga mutur en. Mi mene kes i koruongen
ma mi mei mene i pakaken.
13 Ma guor nga vereie ine mi vevien, “Misa e tengisie?”
Ma a nga kuil nama seguor, “Gi te me por tsana mong Nguts, ma o kap telekiran ivie
gi te terie en.”
14 Sien tate nga pevien ne, a nga vuvuris nge pare e Iesu ta nga tuir i pek lili, eiekesen
a kap nga telekiran va eie e Iesu.
15 E Iesu a nga vereie, “Vevien, misa e tengisie? Ese e lalaro pare?”
E Maria a si nga vodon va ine mi ka eie mi ka tsatsang simi tau. Ma a nga oeng sien,
“Sien va evoi e poro nge terie si ka korot mene, ma pengan seou ivie e terie en. Ma o ta
rakot nge ra poro.”
16 E Iesu a nga oeng sien, “Maria!”
E Maria a nga vuvuris matan veie nge oeng sien ngan mi namani Iburu, “Raboni!”
(Man vuevue va, ‘mi vavvasengei’.)
17 Ma e Iesu a nga oeng sien, “Kian va e ta soburo iou simi vunan o kap ngas muerengei
kien se Tamoung. Eiekesen rakot sibu kasiung nge pengan segie va o tate muerengei
kien se Tamoung ma e Tamanga, eie mong Raban ma manga Raban.”
18 Io, e Maria kovuni i Magadala a nga rakot nge ra vateie bu madar tovtov va a te
nga pare mi Nguts. Ma a nga pengan segie misa e Iesu ta nga pengan sien.

E Iesu a nga tsorubeit vasvas sibu madar tovtov
(Mataio 28:16-20; Marko 16:14-18; Luka 24:36-49)

19 Sireivreiv seserigo ian simi ra vourvour simi wik, bu madar tovtov gi te nga me oir
kouk. (Ma gi te nga tsekitie mi matavanuo, simi vunan gi nga motovan bu muomuo sibu
Iuda.) Samo e Iesu a nga nemei nge me tuir i kotubugie ma a nga pevien ne, “Mi molu
ta mon meie nga!”
20 I muir sien tate nga vakokoit segie, a nga vasangan segie ba riman ma mi baban.
Ma bu madar tovtov gi nga res beitsak sien gi ta nga pare mi Nguts.

21 Ma e Iesu a nga oeng segie te buer, “Mi molu ta mon meie nga! Malan e Tamoung
ta nga tura iou, io, eou buer o ta tura nga.”
22 Samo a nga kuiv terie ken mour segie ma a nga pevien, “Nga suvuon mi Moromoruo
Tamat.
23 Sien va nga ta vodon rivie kegi sar sinavei tsokor bu mei mene, gi te ketseketseng.
Sien va nga ta kap vodon rivie kegi sar sinavei tsokor, gi kap ketseketseng.”

E Iesu meie e Tomas

24 Mi mei segie mi sinangavur kes ma luo bu madar tovtov, e Tomas (gi ko vuotongie
va e Didimas) a kap nga mon meie gie sien e Iesu ta nga beit.
25 Io, bu madar tovtov gi nga pengan sien, “Gei te pare mi Nguts!”
E Tomas a nga oeng segie, “Sien va o ta kap pare bu nia nil siba riman nge tsure terie
mi pitsipitsirimoung sibu nia nil nge tsure terie mi rimoung simi nia eon i baban, o kap
oit nia vodovodon tuktuk.”
26 I murien bu ra mi napaririem potsu tour, bu madar tovtov gi nga beit kouk te buer i
aron mi vonuo ma e Tomas a nangba nga mon meie gie. Io, gi nga tsekitie bu matavanuo
eiekesen e Iesu a nga beit nge me tuir i kotubugie nge pevien, “Mi molu ta mon meie
nga!”
27 Ma a nga pevien se Tomas, “Tsure terie mi pitsipitsirima en ne, nge pare ba rimoung.
Ma tsuran mi rima ine i baboung. Kian va e ta basbaslieng si ke vodovodon tuktuk. E
ta ngas vodovodon tuktuk.”
28 E Tomas a nga kuil nama sien, “Mong Nguts ma mong Raban!”
29 E Iesu a nga oeng sien, “E te vodovodon tuktuk nangba simi vunan e te pare iou?
Mi nires leong segie ese gi ta vodovodon tuktuk misasien gi ta kap pare iou.”
30 Io, i matan ken sar madar tovtov, e Iesu a nga tsana palan bu totourlekier ni
vovokudier ian gi ta kap mon i aron ine mi pakapaka rorou.
31 Eiekesen ine o nga vataro va nga ta ngas vodovodon tuktuk va e Iesu eie mi Messia
e Natuon e Raban. Ma surie kenga vodovodon tuktuk simi asan, nga ta mang suvuon
mi tino.

21

E Iesu a nga tsorubeit vasvas si ken sar madar tovtov i Galili

1 I murien ine, e Iesu a nga tsorubeit vasvas te buer si ken sar madar tovtov simi
barateis i Tiberias. A nga tsorubeit vasvas segie ven ne.
2 E Simon Petro, e Tomas gi ta vuotongie va e Didimas, e Natanael kovuni i Kana simi
enamon leong i Galili, a, ba natuon e Sebedi, ma ba madar tovtov luo mene, gi nga mon
kokouk.
3 E Simon Petro a nga oeng segie, “O ta be ra vongon,” ma gi nga pevien, “Gei ta
nomeie no.” Io, gi nga rovotsour nge ka simi galeu eiekesen ian simi kati gi kap nga
sovie ka ie rovrovoriu.
4 Simi sir tate nga kapot, e Iesu a nga tuir i koen. Eiekesen bu madar tovtov gi nga
bangata e Iesu.
5 Samo a nga vereie gie, “Bu natung, nga sovie kavo ie?”
Gi nga kuil nama, “A kap.”
6 Ma a nga oeng segie, “Nga ra vululusie kenga ben simi bienengeiv suv simi galeu,
ma nga ta sovie kavo ie.” Io, gi nga vululusie kegi ben ma samo gi kap nga oit nia te
vavane muerngan terie i aron mi galeu simi vunan gi nga sovie bu ie palan beitsak.
7 Ma mi madar tovtov ian mi aten e Iesu, a nga oeng se Petro, “Arie eie mi Nguts!”
Sien e Petro ta nga rongomie va eie mi Nguts, a nga tsekie man tsetstseik ka i marar
(simi vunan a nga kaor rivie sien ta nga tsatsang) ma a nga tsibour i rou.
8 Bu madar tovtov mene gi ta nga ka simi galeu, gi nga vuruos tateie mi ben vatare i
koen tate nga vous nge ie, simi vunan a kap nga pek kuvu i koen. A nga malan va bu
sinangavur napaririem potsu voveit (90) bu mita mo.
9 Sien gi ta nga me tsour vataer i koen, gi nga me pare mi leing ta nga ngang meie ba
ie i popon ma ba tsoik.
10 E Iesu a nga oeng segie, “Nga por nemei ngan ine kavo ie ian nga ta sovie gie.”
11 E Simon Petro a nga peuk nge teie vatare mi ben i koen. Ine mi ben a nga vous ngan
bu ie leong. A nga oit mi sinangavur kes koboit ma bu sinangavur mi napaririem ma a
tour i popon (153) kokouk. Misasien ta nga palan bu ie, ine mi ben a kap nga kabem.
12 E Iesu a nga oeng segie, “Nga nemei nge me ngou.” Eiekesen a kap ka madar tovtov
a nga aor ngeisngeis nia vereie va, “Evoi ese?” simi vunan gi nga kielala va eie mi Nguts.

13 Io, e Iesu a nga me poro mi tsoik nge terie segie, ma a nga tsang malan ngan buer
simi ie.
14 Ine arie mi keipkepide ra a tourngan e Iesu a nga tsorubeit vasvas sibu madar tovtov
i murien ta nga to muerengei simi miensei.

E Iesu a nga vovoruo ken tsientsang e Petro

15 Io, sien gi tate nga ngou voto, e Iesu a nge pevien se Simon Petro, “Simon, natuon e
Ioanes. E tovie iou beitsak rio bu mei ka ine gi ta tovie iou?”
A nga kuil nama, “Io, mi Nguts. E telekiran va o tovie no.”
E Iesu a nga oeng sien, “Tabarie kong sar natu sipsip.”
16 Mi keipkepide ra a luongan e Iesu a te buer nga pevien sien, “Simon, natuon e
Ioanes. E tovie iou?”
A nga kuil nama, “Io, mi Nguts, e telekiran va o tovie no.”
E Iesu a nga oeng sien, “Naneie kong sar sipsip.”
17 Mi keipkepide ra a tourngan e Iesu a nga pevien sien, “Simon, natuon e Ioanes. E
tovie iou?”
E Petro a nga aor putu simi vunan e Iesu a te nga virei votourngan, “E tovie iou?”. Ma
a nga oeng sien, “Mi Nguts, e telekiran bu kepineits kokouk, ma e telekiran va o tovie
no.”
E Iesu a nga oeng sien, “Tabarie kong sar sipsip.”
18 “O oeng tuktuk sevoi. Sien e ta ngas nga ka vour, evoi kese e nga ko vevveleis rorois
nge rakot sibu korot e ta lalaro rakot en, eiekesen sien va e ta so komois, e ta so kadosan
ba rima ma ka mei ta so verengie no nge kir terie no simi korot e ta kap lalaro rakot
en.”
19 A nga pevien ne nia vasangan mi suada miensei e Petro va ta nga suvuon nia vutuir
vasangan man matvinavaso e Raban. Samo e Iesu a nga oeng sien, “Vemusurie iou!”
20 E Petro a nga vuris nge pare ine mi madar tovtov ian mi aten e Iesu ta nga vemusurie
gie. Ine arie ese ta nga vevedikeir se Iesu simi Nginu Pasova nge pevien, “Mi Nguts, ese
ta so roev terie no?”
21 Io, sien e Petro ta nga dengarie, a nga virei, “Mi Nguts, ma vasa ngan eie ine?”
22 E Iesu a nga kuil nama, “Sien va o lalaron va eie ta mon oit va o ta muerengei, evoi
ke sana baitutuir sien? Evoi, vemusurie iou.”
23 Io, ine mi nama a nga soer i kotubugie mi kulou gi ta nga ko vemusurie e Iesu va
ine mi madar tovtov va ta kap maet. Eiekesen e Iesu a kap nga pevien va ta kap maet. A
nga pevien, “Sien va o lalaron va eie ta mon oit va o ta muerengei, evoi ke sana baitutuir
sien?”
24 Ine arie mi madar tovtov ta nga vavatei katsep ngan ine bu kepineits nge vavataor
vuturungie, ma gei telekiran va misa ta nga vavatei ngan a tuktuk.
25 E Iesu a nga tsana palan bu kepineits mene. Sien va ine bu kepineits kokouk o nga
vavataor vuturungie, o vodon mi mangmagoso enaenamon kokouk a kap oit nia suvuon
bu pakapaka rorou kokouk.

Mi Tsinatsangan
Bu Aposol

E Raban a nga kerie e Iesu kien i kur simi rangit

1 Ka leong Tiopilus.
Si kong vinavataor vourvour, o nga vavataor surie bu sana kepineits kokouk e Iesu ta
nga tsana nge vavasengei ngan si man tsuoktsuok vakaek ken tsientsang,
2 oit simi ra e Raban ta nga kerie kien i kur simi rangit. I muan ta nga kien i kur, ngan
mi ngesengesien mi Moromoruo Tamat, a nga oeng votuomara gie bu aposol ta nga viel
tsana gie.
3 I murien ta nga suvuon mi vinekikin, e Iesu kesen a nga tsorubeit vasvas sibu aposol
meie ngan palan bu kepineits nia vara tuktuk ngan va eie a nga to muerengei. A nga
tsorubeit vasvas segie i aron bu ra ba sinangavur voveit ma a nga vakokoit surie mi
mangmagoso Nguts e Raban.
4 Sien ta nga mon meie gie, a nga oeng ngeisngeis segie ven ne, "Kian va nga ta
sorvekenan i Ierusalem, eiekesen nga ta rosie mi sana e Tamoung ta nga kubutsie nia
terie senga malan o tate nga pengan senga.
5 E Ioanes a nga tsana mi sinusuruiv ngan mi da, eiekesen i murien ka ba ra, nga ta
ba por sinusuruiv ngan mi Moromoruo Tamat."
6 Io, sien bu aposol gi ta nga beit kouk meie e Iesu, gi nga vosuoreie, "Mi Nguts, ine
sibu ra, e ta tsang muerngan mi mangmagoso nguts sibu Israel?"
7 E Iesu a nga oeng segie, "A kap va kenga kepineits va nga ta telekiran mi keipkepide
ra ma mi ra ian e Tamoung tate nga totok telekiran ngan ken duis.
8 Eiekesen nga ta suvu ngeisngeis sien va mi Moromoruo Tamat ta nemei nge tsegerie
nga ma nga ta vavatei nge iou i Ierusalem, i Iudea ma i Samaria beit si man votovoto
mi mangmagoso enaenamon."
9 Io, i murien ta nga vakokoit ngan ine, e Raban a nga kerie e Iesu kien i kur simi
rangit i matagie, ma mi balbal a nga kitipan kegi baidendeng.
10 Gi nga dedeng ngeisngeis e Iesu sien ta nga kien i kur simi mariu, samo ba ka luo
maguor sar tsetstseik puneits guor si nga tuir i bingagie.
11 Ma guor nga pevien, "Mi kulu Galili, surie misa nga ta ngas vor dendeng kien i
kur simi mariu? Ine e Iesu e Raban ta kir tsana senga kien i kur simi rangit, ta buer
muerengei malan mo ine nga tate dengarie ta kien i kur simi rangit."

Gi nga vile e Matias nia kulie e Iudas

12 Samo bu aposol gi nga muerengei rakot i Ierusalem kovuni simi pout i Oliv. Ine
mi pout a mon vatavatat i Ierusalem. Kovuni simi pout i Oliv beit i Ierusalem a oit mi
kilomita kes ian va ka mei ta oit nia veisngie vemusurie man vinuor mi Rangi Minaes.
13 Sien gi tate nga beit, gi nga vaen kien simi roruom i kur simi vonuo ivie gi ta nga ko
mon en. Egie ese gi ta nga beit ian en, arie e Petro, e Ioanes, e Iakobo, e Andre, e Pilipo,
e Tomas, e Bartolomeu, e Mataio, e Iakobo e natuon e Alpeo, e Simon simi gargar sibu
Silot, ma e Iudas e natuon e Iakobo.
14 Gi nga ko munu beit kouk nia rengeir, kokouk meie mi langei ma e Maria e kinan e
Iesu, ma bu kasien.
15 Ian sibu ra, mi kulou vodovodon tuktuk gi nga oir kouk, mi sinangavur kes koboit
ma ba sinangavur luo i popon (120) egie kokouk. Ma e Petro a nga tamtuir nge pevien,
16 "Bu kasiung, mi nama i aron mi Pakpak Leong ta ngas tsorubeit tuktuk surie e Iudas
ese ta nga muongan mi kulou nia rakopie e Iesu. Ine mi nama, mi Moromoruo Tamat a
nga vorotsoruo i ngutsuon e Davit muomuo ngas te.
17 E Iudas eie e turagiet ka ni tsientsang."
18 (Ngan mi voirvoir e Iudas ta nga poro simi tsaka sinavei, a nga vorie ngan ken kato
pier, ivie ta nga kor nge muongan en mi kovan, ma a nga puor kapot, ma mi tienen a
nga soer rovotsour.
19 Egie kokouk i Ierusalem gi nga rongovan ine mi kepineits. Io, gi nga vuotongie ngan
ian mi kato pier i Akeldama, man vuevue va, 'mi pier simi dar'.)
20 "E Davit a nga vataro simi pakapaka rorou Bu Pak ven ne,

" 'A kalei va ken vonuo ta mon ringringidin,
kian va ka mei ta mon sien.'

Ma

‘A kalei va ka mei mene ta poro ken mogomogos simi tsientsang.’

21-22 “Io, giet ta ngas vile ka mei mene va ta me tuir pats meie gei nia vavatei katsep ngan
ken tino mumuerengei e Iesu. Eie ngas mi mei ese ta nga ko mon meie gei sibu ra mi
Nguts e Iesu ta nga mon i kotubugei, vakaek simi ra e Ioanes ta nga tsana mi sinusuruiv
se Iesu tuir oit simi ra e Raban ta nga kir tsana e Iesu segiet kien i kur simi rangit.”
23 Io, gi nga voturie ba ka luo, e Iosep gi nga ko tutuo ngan e Barsabas (mi asan mene
buer e Iusto) ma e Matias.
24 Samo bu aposol gi nga no, “Mi Nguts, e telekiran bu arogei kokouk. Vasangan segei
ese mei seguor e vile
25 va ta poro mi tsientsang aposol, ivie e Iudas tate nga sorvekenan nge rakot si ken
kato pier.”
26 Samo gi nga tsang vemusurie mi sinavigie nia vivviel. Ma mi vivviel a nga beit va e
Matias va arie eie. Io, gi nga kir vurukude va ta nga mon meie bu aposol mi sinangavur
kes ma kes.

2

Ken bineit mi Moromoruo Tamat simi rangi Pentekost

1 Sien mi rangi Pentekost tate nga beit, bu aposol gi nga mon kokouk simi korot kes.
2 Samo mi tienengen mi kepineits malan va mi mour leong, a si nga beit kovuni simi
rangit nge vovosuo mi vonuo ivie gi ta nga mon en.
3 Gi nga pare misa ta nga beit malan va bu karame leing ta nga kor mogos i popon mi
kulou keskes.
4 Egie kokouk gi nga vous ngan mi Moromoruo Tamat ma gi nga vakaek nge vakokoit
ngan bu vuna nama mene ian mi Moromoruo Tamat ta nga tsana va gi ta nga oit nia
vokokotie.
5 Ian simi ra, bu Iuda ese gi ta nga ko rengeir rakot se Raban kovuni sibu vuna enamon
mene gi nga mon i Ierusalem.
6 Sien gi ta nga rongomie ine mi tienengi kepineits malan mi mour leong, mi bineit
leong gi nga me oir kouk. Gi nga kudier simi vunan egie keskes gi nga rongomie bu ka
vodovodon tuktuk gi ta nga vakokoit ngan kegi sar vuna nama.
7 Gi nga kudier tsak ma gi nga vevirei nge gie, “Ine mi kulou gi ta vakokoit malan ine,
egie mi kulu Galili, nge?
8 Eiekesen giet si rongomie gie gi vakokoit ngan bu namanien bu enamon gi ta nga
kava giet en.
9 Egiet giet kovuni i Partia, i Media ma i Elam, ma kovuni i Mesopotamia, i Iudea ma
i Kapadokia, i Pontus ma i Asia,
10 ma kovuni i Prikia, i Pampilia, i Isip ma bu korot i Libia vatavatat i Kurene. Bu mei
segiet giet kovuni i Roma,
11 (bu Iuda ma bu Kibang gi ta vemusurie mi rengeir sibu Iuda.) Ma bu mei segiet giet
kovuni i Krete ma i Arap. Ma giet si rongomie gie va gi vakokoit ngan kegiet sar vuna
nama surie bu kepineits leong e Raban tate nga tsana!”
12 Gi nga kudier tsak nge basbaslieng ma gi nga vevirei nge gie kesegie, “Mi sana man
vuevue ine?”
13 Eiekesen bu mei mene segie gi nga vavangiets nge gie ma gi nga pevien, “Ine mi
kulou gi te un dangi vain beitsak te.”

Ken vinavatei e Petro

14 Samo e Petro a nga tsik tamtuir meie mi sinangavur kes ma kes bu madar tovtov
ma ngan mi ien leong a nga vakaek nge vakokoit simi bineit, “Enga bu turoung Iuda, ma
enga nga ta mon i Ierusalem! Nga rorong seou ma o ta palsie senga misa man vuevue
ine.
15 Ine mi kulou gi kap un dangi vain malan nga ta pevien. Ine a ngas mi 9 kilok mo
sivovo!
16 Eiekesen ine arie misa e Ioel mi propet ta nga vokokotie.

17 “E Raban a nga pevien, ‘Sibu ra vekvekitip,
o ta poek soan mi Morumoruong simi kulou kokouk.
Bu natunga tamat ma bu natunga vevien gi ta vavatei ngan mi sana nama o ta terie
segie,

kenga sar ka vour gi ta dengarie kavo baidendeng,
kenga sar komois gi ta borea ngan kavo binorea.
18 Ma buer si kong sar petspets, kokouk bu ka ma bu vevien,
o ta puek soan mi Morumoruong ian sibu ra,
io, gi ta vavatei ngan mi sana nama o ta terie segie.
19 O ta vasangan palan bu kepineits ni vovokudier die i kur simi rangit
ma palan bu totourlekier ine i keim simi kaber.
Mi dar ma mi leing ma mi kienkou leong ta beit,
20 mi matanias ta ngingi,
ma mi vura ta vuris nge mereik mala dar,
i muan mi ra leong simi Nguts ian ta va ta beit ngan man matvinavaso.
21 Ma mi kulou kokouk gi ta no simi asan mi Nguts, gi ta so suvuon mi vavato.'

22 "Mi kulu Israel, nga rorong. E Iesu kovuni i Nasaret, eie mi ka e Raban ta nga vara tuktuk ngan va a nga ture terie senga. E Raban a nga sunuir va e Iesu ta nga tsana bu kepineits ni vovokudier ma bu totourlekier i kotubunga malan nga ta telekiran.
23 Ine mi ka e Raban a nga ture terie senga vemusurie ken lalaron ian tate nga vodon vuturungie. Ma enga, meie ngan mi kuilkuil sibu ka tsokor, nga nga vetekiuo simi koitskoits nge terie simi miensei.
24 Eiekesen e Raban a nga vatoa simi miensei ma a nga vara ketseketseng ngan sibu vinekikin simi miensei, simi vunan mi miensei a kap nga oit nia por vangvangasie.
25 E Davit a nga vakokoit surie e Iesu malan ine,

" 'O dengarie mi Nguts i muoung sibu ra kokouk.
Simi vunan a mon si kong riem suv, o ta kap oit nia dendeir.
26 Io, mi aroung a vous ngan mi nires,
ma kong sar nama a vasangan mi nires leong.
Ma mi piripiriung ta tino ngan mi vodovodon rorrois,
27 simi vunan o telekiran va evoi mi Nguts e ta kap tsupuk rivie mi morumoruong i Ades,
eou ke Ka Tamat, o telekiran buer va e ta kap sunuir va mi piripiriung ta kopop.
28 E te vasangan seou mi rosar rakot simi tino,
ma e ta mon meie iou nge vovosuo iou ngan mi nires.' "

29 "Bu kasiung, o ta vakokoit vakatsepa va magiet kovakova ka leong e Davit a nga mesei ma gi te nga puonongie. Ma man monmon a mon ine meie giet ine simi ra.
30 E Davit eie mi propet, ma a nga telekiran misa e Raban ta nga kukubuits meie eie, va e Raban ta tsana ka tubuon va ta tsorubeit Kovakova ka leong malan eie.
31 A nga deng mua mi sana va e Raban ta ba nga tsana, io, a nga vakokoit ngan ken tino mumuerengei simi miensei mi Messia ven ne,

'E Raban a kap nga tsupuk rivie eie i Ades ma
mi piripirien a kap nga kopop.'

32 E Raban a nga vatoa ine e Iesu simi miensei, ma egei kokouk ine, gei vara tuktuk ngan surie ine.
33 E Raban a nga tsuok terie i kur e Iesu nge vogosongie si ken riem suv. Ma e Taman a nga terie seie mi Moromoruo Tamat ian ta nga kubutsie nia terie, ma a te poek soan ine mi Moromoruo Tamat segei malan ine nga tate dengarie nge rongomie.
34 E Davit a kap ngas nga kien i kur simi rangit, eiekesen a nga pevien,

"Mi Nguts a nga pevien si mong Nguts,
'Mogos si kong riem suv,
35 tuir oit va o ta tsana ma sar matakorot man poppop ba kame.'

36 "Io, enga bu Israel kokouk, nga ta ngas telekiran va e Raban a te nga tsana ine e Iesu va eie mi Nguts ma mi Messia. Eie ian mi ka nga ta nga vetekiuo simi koitskoits."
37 Sien mi kulou gi ta nga rongomie ine, a nga tsoka bu arogie. Ma gi nga oeng se Petro ma sibu aposol, "Bu kasigei, mi sana gei ta ngas tsana?"
38 E Petro a nga kuil nama, "Enga kokouk nga ta ngas vodon vuris nge por sinusuruiv simi asan e Iesu Karisito, terengien va e Raban ta mang vodon rivie kenga sar sinavei tsokor, ma ta tabarie nga ngan mi Moromoruo Tamat.

2:27 Ades - mi namani Grik ma man vuevue va mi korot sibu miensei.

39 Ine mi kinubuits arie senga, sibu tubunga ma segie gi ta mon sibu enamon i pek.
Mi Nguts magiet Raban ta terie mi Moromoruo Tamat simi kulou kokouk ese ta kukuo
gie nemei seie."
40 Meie ngan bu nama palan mene, e Petro a nga vokokotie segie, ma a nga vanuo
vangvangasie gie nge pevien, "Nga ta ngas pits peken mi kulou tsokor ine sibu ra. Nga
ta masi suvuon mi vinatoreis meie gie!"
41 Egie ese gi ta nga rong poro ken sar nama e Petro, gi nga por sinusuruiv. Io, ian
simi ra, ba sinangavur tour soloba (3,000) mi kulou gi nga rubukien si kegi gargar mi
kulou vodovodon tuktuk.

Kegi tino mi kulou vodovodon tuktuk

42 Gi nga terie kegi tino kokouk si kegi vinasengei bu aposol, simi sinavei nia oir kouk,
simi sinavei nia vepot ngan mi tsoik, ma simi sinavei nia no rakot se Raban.
43 Bu mei kokouk gi nga kudier tsak simi vunan bu aposol gi nga ko tsana palan bu
kepineits ni vovokudier ma bu totourlekier.
44 Mi kulou vodovodon tuktuk kokouk gi nga ko oir kouk ma kegi sar kepineits kokouk
a nga kes mo.
45 Gi nga verikuil nge lakep ngan kegi sar kepineits ma gi nga terie segie ese gi ta nga
mon pinat.
46 Sibu ra kokouk gi nga ko munu beit kokouk i mararan mi Vona rengeir leong. Gi
nga ko ngou kokouk i aron kegi sar vonuo ngan mi nires ma mi banga aor.
47 Ma gi nga ko puongan e Raban ma gi nga mon nge res surie bu banga aor simi
kulou kokouk. Ma sibu ra keskes mi Nguts a nga vor ve veleveleongtie mi aesaes si kegi
gargar mi kulou ese e Raban ta nga vatoa gie.

3

E Petro a nga vatoa mi muru

1 Simi ra mene, e Petro ma e Ioanes guor nga rakot simi Vona rengeir leong simi 3
kilok sireivreiv, mi keipkepide ra nia rengeir.
2 Mi ka a nga muru vakaek te si ken kienakav, gi nga sor rakot ngan simi rumrubukien
simi Vona rengeir leong. Mi asan ine mi rumrubukien va 'Matkalei'. Sibu ra kokouk gi
nga ko vogosongie ine mi muru en va ta nga ve no lakep segie gi ta nga ko rubukien i
mararan mi vona rengeir.
3 Sien ta nga pare e Petro ma e Ioanes guor tate nga visi rubukien, a nga nongie guor
nge lakep.
4 E Petro ma e Ioanes guor nga deng vangvangasie. Samo e Petro a nga pevien, "Pare
gor!"
5 Io, ine mi muru a nga deng vangvangasie guor, ma a nga vodon va ta nga tserie ka
kepineits kovuni seguor.
6 Eiekesen e Petro a nga pevien, "Mi lakep silva ma gold o kap suvuon, eiekesen mi
sana o ta suvuon o ta terie sevoi. Simi asan e Iesu Karisito kovuni i Nasaret, tamtuir nge
veis."
7 Samo e Petro a nga popor ka si ken riem suv, ma a nga kulie nia tamtuir, ma ian
ngas te ba kamen guor te nga tsorubeit ngeisngeis.
8 Io, a nga rov tamtuir ma a nga vakaek nge veis. Samo a nga vemusurie guor rubukien
i mararan mi vona rengeir. A nga veis nge kolkolueits ma a nga puongan e Raban.
9 Mi kulou kokouk gi nga pare ta nga veis nge puongan e Raban.
10 Sien gi ta nga deng kielala va arie eie mo mi ka ta nga ko mogos nge vor nono
kepineits simi rumrubukien 'Matkalei' simi vona rengeir, gi nga kudier tsak simi sana
tate nga tsorubeit seie.

E Petro a nga vakokoit simi Vona rengeir leong

11 Sien ian mi ka ta nga popor vengeis se Petro ma e Ioanes, mi kulou kokouk gi nga
kudier tsak ma gi nga soer nemei segituo, simi korot gi vuotongie ngan va 'Ken Korot
porpor mour e Solomon'.
12 Sien e Petro tate nga pare ine, a nga oeng segie, "Kulou Israel, surie misa nga te
kudier tsak surie ine mi kepineits? Kian va nga ta aan nge gor nge vodon va gor vatoa
ine mi muru ngan mi ngisingisigor o, ngan kegor tentoiv.
13 Man Raban e Abaraam, e Isak ma e Iakop, ma man Raban bu tubugiet, a me terie mi
as leong se Iesu, ken petspets. Eiekesen nga nga terie simi kiden, ma nga nga matokeran
i matan e Pilato, misasien e Pilato tate nga vodon nia ruom rivie.

14 Nga te nga matokeran ken ka e Raban ese ta tamat ma duis, ma nga te nga nongie
va ta nga ruom rivie mi ka kenken nge terie senga.
15 Nga te nga kenvamate man Nguts mi tino, eiekesen e Raban a nga vatoa simi miensei.
Egor gor me vara tuktuk ngan ine.
16 Ine mi ka nga ta pare ma nga ta telekiran, a te tsorubeit ngeisngeis ngan mi asan e
Iesu. Arie mi asan e Iesu ma mi vodovodon tuktuk seie mo a vara ketseketseng rovoriu
ngan te ine mi ka si man mienarouk i matanga kokouk.
17 "Io, bu kasi, o telekiran va nga te nga tsana mi sinavei nia vodon sasavoir malan
manga sar muomuo.
18 Eiekesen e Raban a me tsang vaotie misa ta nga peterie i ngutsugie bu propet va
ken Messia ta ngas suvu vinekikin.
19 Io, nga ta ngas vodon vuris, ma nga ta ngas vuvuris rakot se Raban, terengien va
ta mang beir rivie kenga sar sinavei tsokor, ma mi keipkepide ra nia vovoruo mi tino ta
mang kovuni simi Nguts,
20 ma ta mang turan e Iesu. E Iesu eie mi Messia ese e Raban tate nga vile va kenga.
21 E Iesu ta ngas mon simi rangit oit simi ra va e Raban ta tsang vovoruo bu kepineits
kokouk, malan ta nga vokokotie muomuo ngas te i ngutsugie ken sar propet e Raban.
22 E Moses a nga pevien, 'Mi Nguts manga Raban ta voturie manga ka propet mala
iou, kovuni i kotubunga ngas te. Nga ta ngas rorong sibu kepineits kokouk va ta pengan
senga.
23 Eie ese va ta kap rorong sien, e Raban ta matokeran nge tsang rivie eie sorvekenan
mi kuoluon.'
24 "A tuktuk, bu propet kokouk vakaek se Samuel ma egie i murien, palan segie gi ta
nga vakokoit, gi te nga peterie misa va tate nga tsorubeit ine sibu ra.
25 Ma enga nga me suv sibu kinubuits e Raban ta nga tsana meie ngan bu propet ma
bu tubunga. E Raban a nga pevien se Abaraam, 'Se tubu, o ta vatamase mi kulou kokouk
simi kaber.'
26 Sien e Raban tate nga voturie ken ka ni tinuturei, a nga muna turan rakot senga nia
vatamase nga ma a nga tsana va nga ta vurisan kenga sar tino sorvekenan bu sinavei
tsokor."

4

E Petro ma e Ioanes i matan mi Sanedrin

1 Bu prist ma mi muomuo simi kulou nennei simi Vona rengeir leong ma bu Sadukaio
gi nga nemei se Petro ma e Ioanes sien guor ta nga vor ve vakvakokoit simi kulou.
2 Gi nga aor putu beitsak simi vunan guor nga vavasengei simi kulou nge vavatei ngan
mi asan e Iesu va mi tino mumuerengei simi miensei a tuktuk.
3 Io, gi nga rakopie guor nge terie guor simi vona vinatoreis oit simi ra ka ie, simi
vunan a te nga reivreiv seserigo.
4 Eiekesen palan egie ese gi ta nga rongomie keguor nama, gi nga vodovodon tuktuk
ma mi aesaes kokouk simi kulou a nga beit oit malan bu sinangavur mi napaririem
soloba (5,000).
5 Simi ra vemusurie, bu muomuo ni vuor, bu muomuo simi kulou ma bu vavvasengei
sibu vinuor se Moses, gi nga beit kouk i Ierusalem.
6 E Annas mi kovan bu prist a nga mon, meie e Kaiapas, e Ioanes, e Aleksandro ma bu
ka simi tietie simi kovan bu prist.
7 Gi nga voturie e Petro ma e Ioanes i matagie ma gi nga vakaek nge vosuovosuoreie
guor, "Ngan mi sana ngeisngeis ma ngan mi asan ese ngado te tsana ine?"
8 E Petro a nga vous ngan mi Moromoruo Tamat nge oeng segie, "Enga bu muomuo
ni vuor ma enga bu muomuo simi kulou!
9 Sien va gor tuir simi vinuor nevere surie mi kienelei ta nga tsorubeit simi muru ma
sien va nga lalaro telekiran vasa a te nga ketseketseng ven,
10 a kalei va enga kokouk meie mi kulu Israel nga ta ngas telekiran va ine mi ka ta tuir
i matanga, a te ketseketseng simi asan e Iesu kovuni i Nasaret ese nga ta nga vetekiuo i
popon mi koitskoits ma ese e Raban ta nga vatoa simi miensei.
11 Eie e Iesu ian mi Pakpak Leong ta nga vakokoit surie malan ine,

"mi vunavout, enga bu ka poitspoits vonuo, nga ta nga purusie,
a me tsorubeit mi vunavout mogos.

3:23 DEU 18:15,18,19 **3:25** GEN 22:18 **4:1** Sadukaio - mi gargar sibu Iuda gi ta kap vodovodon tuktuk simi tino mumuerengei.

12 Eie kesen mo a oit nia vatoa giet, simi vunan a kap ka mei mene te buer e Raban a
terie va ta oit nia vatoa giet simi sinavei tsokor i pakien mi rangit.”
13 Sien gi tate nga pare keguor aor ngeisngeis e Petro ma e Ioanes nge telekiran nangba
va guor kap nga mon si ka vavvasengei ma eguor ba ka tuvuon mo, gi nga kudier ma gi
nga vodonomie va eguor guor nga ko nomeie e Iesu.
14 Eiekesen gi kap nga oit nia tsana ka kepineits veie guor simi vunan gi nga pare ine
mi ka guor ta nga vatoa, a nga tuir meie guor.
15 Io, gi nga oeng ngeisngeis va gituo ta nga rovotsour sorvekenan mi Sanedrin. Ma
egie kesegie gi nga vakvakokoit ven ne,
16 “Misa giet ta tsana ine siba ka? Bu mei kokouk i Ierusalem gi telekiran va guor
tsana mi kepineits ni vovokudier a kekineits rio bu kepineits ni vovokudier mene, ma
egiet giet kap oit nia vamoie.
17 Eiekesen, nia vaton ine mi kepineits va ta kap puorkan i kotubuon mi kulou, giet ta
ngas vangenge guor va guor ta kap ba buer vakokoit si ka mei ngan mi asan e Iesu.”
18 Samo gi te buer nga kuk vurukude guor ma gi nga vengeng vangvangasie guor va
kian ba buer va guor ta nga vokokotie o, vavasengei ngan mi asan e Iesu.
19 Eiekesen e Petro ma e Ioanes guor nga kuil nama, “Enga ngas te, nga viertan mi
sana a duis i matan e Raban. Nia rorong senga o, nia rorong se Raban?
20 Gor kap oit nia voto simi vokokotie misa egor kesegor gor te nga pare nge rongomie.”
21 I murien gi tate buer nga vengeng vangvangasie guor, gi nga ture rivie guor. Gi nga
ture rivie guor simi vunan gi kap nga oit nia vorotan ka vunan nia votorosie guor, surie
mi kulou kokouk gi nga puongan e Raban simi sa tate nga tsorubeit.
22 Ine mi ka e Petro ma e Ioanes guor ta nga vatoa simi sinavei ni vovokudier, ken sar
avareit a nga rio ba sinangavur voveit.

Kegi no mi kulou vodovodon tuktuk

23 I murien gi tate nga ture rivie guor, guor nga muerengei rakot sibu meinmeniguor
ma guor nga potsukie bu kepineits kokouk bu prist leong ma bu muomuo simi kulou gi
tate nga vokokotie seguor.
24 Sien gi ta nga rongomie ine, egie kokouk gi nga rengeir rakot se Raban, ma gi nga
pevien, “Mi Nguts, e nga tsana mi rangit, mi kaber, ma mi barateis ma bu kepineits
kokouk gi ta tino segie.
25 Simi ngesengesien mi Moromoruo Tamat e nga vorotsoruo mi nama i ngutsuon ke
ka petspets e Davit, e tubugei,

“Surie misa bu vuna enamon gi nga petseir beitsak?
Surie misa mi kulou gi nga rove bu bas ian ta gov?
26 Bu kovakova ka leong simi kaber gi nga rorois nia veveken
ma bu muomuo ni vuor gi nga tuir kouk
nia matakorot meie mi Nguts ma nia matakorot meie ken Messia.

27 A tuktuk e Erot ma e Pontio Pilato, guor nga beit kouk ine simi taon leong meie bu
Kibang ma mi kulu Israel va gi ta nga rove man bas e Iesu Ke petspets tamat ese e ta
nga vokunie.
28 Gi nga tsana ine bu kepineits vemusurie mi sana e te nga pete vuturungie va ta nga
tsorubeit surie ke lalaron.
29 Ma ine, mi Nguts, vodonomie vasa gi vamatuo gei ven, ma vangasie gei ke sar petspets
nia vavatei ngan ke nama ngan mi aor ngeisngeis.
30 Parasan mi rima nge vatoa mi kulou si magi sar mienarouk nge tsana bu totourlekier
ni vovokudier ma bu kepineits ni vovokudier simi asan e Iesu Ke petspets ese ta tamat.”
31 I murien gi tate nga rengeir voto, mi korot ivie gi ta nga mon kouk en a nga oen.
Ma egie kokouk gi nga vous ngan mi Moromoruo Tamat, ma gi nga vavatei ngan ken
nama e Raban ngan mi aor ngeisngeis.

Gi nga vevepot ngan kegi sar sinsuv i kotubugie

32 Mi kulou vodovodon tuktuk, egie kokouk gi nga aor kes ma kegi sar vienviendon
a nga kes. Kap ka mei a nga pevien va ken sar sinsuv va seie kesen, eiekesen gi nga
vevepot ngan kegi sar sinsuv kokouk i kotubugie.
33 Ngan mi ngeisngeis leong, bu aposol gi nga ko munu vavatei katsep ngan ken tino
mumuerengei simi miensei mi Nguts e Iesu. Ma ken tentoiv leong e Raban a nga kuvagie
kokouk.

4:26 Messia - mi namani Iburu ma man vuevue va ‘mi ka ese e Raban ta vokunie ngan mi oel nian ken tsientsang.’

34 Kap ka mei i kotubugie a nga pinat surie ka kepineits. Egie ese gi ta nga suvu kaber
o, vonuo gi nga verikuil nge lakep ngan kegi sar kaber ma vonuo.
35 Ma gi nga poro bu lakep nge ra terie i napariman bu aposol ma gi nga potakie ine
bu lakep rakot segie nia vaotie kegi sar pinat vovokes.
36 E Iosep mi Levi kovuni i Kupro ese bu aposol gi ta nga tutuo ngan mi as Barnabas,
(man vuevue va, 'mi ka vokovokoits')
37 a nga verikuil nge lakep ngan ken poko kaber, ma a nga poro bu lakep nge ra terie
i napariman bu aposol.

5

E Ananias ma E Sapira

1 Simi ra mene mi ka mi asan e Ananias meie ken vevien mi asan e Sapira, guor nga
verikuil nge lakep ngan mi poko kaber.
2 Eiekesen e Ananias a nga por vangasie mi kapien sibu lakep va seie kesen, ma
ken vevien a nga telekiran ine. Samo e Ananias a nga poro ian bu lakep ka ie nge
ra vuturungie i kamen bu aposol.
3 Eiekesen e Petro a nga pevien, "Ananias, surie misa e Satan ta tsegerie no va e ta
bitie mi Moromoruo Tamat ma e te suvuon mi kapien sibu lakep e ta nga tserie nian mi
poko kaber?
4 Vasa, a kap va sevoi sien e ta kap ngas nga verikuil ngan? Ma vasa, i murien e tate
verikuil ngan, ine mi lakep a kap mon si ke nennei? E kap bitie mi kulou, eiekesen e te
bitie e Raban."
5 Sien e Ananias ta nga rongomie ine bu nama, a nga tsibour mutur ma a nga maet.
Ma mi mientou leong a nga beit segie kokouk ese gi ta nga rongovan mi sana ta nga
tsorubeit.
6 Samo ba ka vour gituo nga nemei ma gituo nga gulie mi piripirien nge sor rovotsour
ngan ma gituo nga ra puonongie.
7 Ma i murien ba aua tour tate nga voto, ken vevien a si nga rubukien eiekesen a kap
nga telekiran misa a te nga tsorubeit.
8 E Petro a nga vosuoreie, "Pengan seou. Ine arie mi voirvoir kokouk evoi ma e Ananias
ngado poro simi poko pier?"
A nga kuil nama, "Io, ian arie mi voirvoir kokouk."
9 E Petro a nga oeng seie, "Surie misa evoi ma ke labeit ngado sunurie va ngado ta
konon mi Morumoruan mi Nguts? Pare! Ba ka ese gituo ta ra puonongie ke labeit egituo
te die i matavanuo ma gituo ta sorokie no rovotsour buer."
10 Ian ngas te, e Sapira a nga tsibour mutur i matan ma a nga maet. Samo ian ba
ka vour gituo nga rubukien ma gituo nga vorotan va a te nga maet. Ma gituo nga sor
vorotsoruo nge puonongie i babaren ken labeit.
11 Mi mientou leong a nga betingie mi kulou vodovodon tuktuk kokouk ma egie ese gi
ta nga rongovan bu sana ta nga tsorubeit.

Bu aposol gi nga vatoa bu tamat mienarouk

12 Bu aposol gi nga tsana palan bu kepineits ni vovokudier ma bu totourlekier i
kotubugie mi kulou. Ma mi kulou vodovodon tuktuk gi nga ko beit kouk simi korot
gi vuotongie ngan 'Ken Korot porpor mour e Solomon'.
13 Kap ka mei mene a ba nga aor ngeisngeis nia tsok pekouk meie gie, misasien gi ta
nga suvu minangarei kuvu simi kulou.
14 Eiekesen palan mi kulou ma mi langei gi nga vodovodon tuktuk simi Nguts ma mi
aesaes segie a nga vor vaenvaen kien i kur.
15 Surie mi tsientsang aposol gi ta nga tsana, mi kulou gi nga sorokie bu tamat
mienarouk rakot sibu gege rosar ma gi nga vuturungie gie i popon bu tsur mutumutur
terengien sien va e Petro ta nga veis rov rio gie, mi mommoruvien ta mang nga
momoruvie gie.
16 Bu bineit buer kovuni sibu taon viririsie i Ierusalem, gi nga sor nemei ngan kegi sar
tamat mienarouk ma egie bu tsaka moromoruo gi ta nga tsegerie gie, ma egie kokouk gi
nga suvuon mi vavato.

Gi nga vikikinie gie bu aposol

17 Samo mi kovan bu prist ma bu turan prist kokouk ese gi ta mon simi gargar sibu
Sadukaio gi nga ngungutsuo gie bu aposol.
18 Gi nga rakopie bu aposol ma gi nga vurukude gie simi vona vinatoreis.

19 Eiekesen i aron mi rokati ken angelo mi Nguts a nga tsitsingie mi matavanuo simi
vona vinatoreis ma a nga kir vorotsoruo gie i marar.
20 Mi angelo a nga pevien, “Nga rakot nge tuir i mararan mi Vona rengeir leong ma
nga vateie mi kulou ngan man sar vinakokoit ine mi Tino.”
21 Sien ta nga vo ra, gi nga rubukien i mararan mi vona rengeir malan mi angelo ta
nga oeng segie ma gi nga vakaek nge vavasengei simi kulou.
Sien mi kovan bu prist ma bu turan prist gi ta nga beit, gi nga kuk kakuon mi Sanedrin
meie bu muomuo kokouk sibu Israel. Ma gi nga tuturei nia ra kerie bu aposol nemei
kuvu simi vona vinatoreis.
22 Eiekesen sien bu muomuo simi kulou nennei simi Vona rengeir leong gi ta nga so
beit simi vona vinatoreis, gi kap nga so pare gie te. Io, gi nga muerengei ma gi nga ra
pengan,
23 “Gei vorotan mi vona vinatoreis gi tsekitie, ma bu ka nennei gi tuir sibu matavanuo.
Eiekesen sien gei tate tsitsingie, gei kap vorotan ka mei i ruom.”
24 Sien gi ta nga rongomie ine mi nama, mi muomuo simi kulou nennei simi Vona
rengeir leong ma bu prist leong, a nga bakiet bu arogie ma gi nga vodovodon palan va
misa ta tsorubeit surie ine.
25 Samo mi ka mene a nga nemei ma a nga pevien, “Bu ka nga ta terie gie simi vona
vinatoreis, gi si tuir i mararan mi Vona rengeir leong nge vavasengei simi kulou!”
26 Io, mi muomuo simi kulou nennei simi Vona rengeir leong a nga veis meie ken sar
gargar ma gi nga ra kerie bu aposol. Eiekesen gi kap nga votsuoke gie, simi vunan gi
nga motou va mi kulou gi ta masi nga tome gie nge vout.
27 I muir gi tate nga ra kerie gie, gi nga me voturie gie i matan mi Sanedrin ma mi
kovan bu prist a nga vosuovosuoreie gie.
28 “Gei vengeng vangvangasie nga va nga ta kap vavasengei simi asan e Iesu, eiekesen
nga vavasengei simi kulou sibu korot kokouk i Ierusalem ngan kenga sar nama ma nga
lalaro vepitsie gei va gei nga voguersan ken tino ine mi ka.”
29 E Petro ma bu aposol gi nga pevien, “Gei ta ngas rorong surie e Raban mo ma kap
va mi kulou!
30 Magi Raban bu tamagiet a nga vatoa e Iesu simi miensei i murien nga ta nga vetekiuo
i popon mi koitskoits nge kenvamate.
31 E Raban a nga tsuok terie i kur i bingan si ken riem suv nia vasangan va eie mi
natu vavaku ma mi ka ni vavato. E Raban a nga tsana ine terengien va ta mang kulie
giet bu Israel nia vodon vuris ma va ta mang vodon rivie bu sinavei tsokor.
32 Gei tuir nia vara tuktuk ngan ine bu kepineits, ma buer mi Moromoruo Tamat ese
e Raban ta nga terie segie ese gi ta rorong sien.”
33 Sien bu muomuo simi vinuor gi ta nga rongomie ine, gi nga aor rarap beitsak ma
gi nga lalaro kenvamate gie.
34 Eiekesen mi meinmenien ian bu muomuo, mi Parisaio mi asan e Gamaliel, eie mi
vavasengei simi Vinuor, ma mi ka aiminangarei. A nga tuir i kotubuon mi Sanedrin ma
a nga oeng ngeisngeis va mi kulou gi ta be nga ture vorotsoruo bu aposol nia ra rorois
lili.
35 Samo a nga oeng segie, “Enga mi kulou Israel, nga ta ngas meikmekikir simi sana
nga ta lalaro tsana ine simi kulou.
36 A kap ngas potaram mo sorvekenan, e Teudas a nga beit nge pevien va eie mi ka
asna, ma mi kulou a oit ba sinangavur voveit koboit (400) gi nga vemusurie. Eiekesen
mi kulou ni minakiur sibu Roma gi nga kenvamate, ma mi kulou gi ta nga vemusurie gi
nga vi vepitsitsei ma ian mi kepineits a nga ra sasavoir mo.
37 I murien e Teudas, e Iudas mi kangi Galili a nga beit. Ian sibu ra, mi kulou kokouk
gi nga teir as simi gavaman. Ma a nga muongan mi kulou ni rong tsak sibu Roma. Eie
buer a nga maet ma mi kulou gi ta nga vemusurie gi nga vi vepitsitsei.
38 Io, surie ine bu ka, o vanuo nga va nga ta tsupuk rivie gie ine bu ka. Nga ta sanga
gie! Sien va ine mi vienviendon a kuvu simi kulou mo, misa ine mi kulou gi ta lalaro
tsana, ta voto sasavoir mo.
39 Eiekesen sien va ine mi vienviendon a vunan se Raban, nga kap oit nia tuir biritie
ine mi kulou. Nga ta masi vorotan va nga te veveken meie e Raban.”
40 Io, bu muomuo simi vinuor gi nga rorong vemusurie mi namanien e Gamaliel. Gi
nga kuk vurukude bu aposol ma gi nga dadakie gie. Samo gi nga vengeng vangvangasie
gie va gi ta kap nga vavatei ngan mi asan e Iesu, ma gi nga ture rivie gie.
41 Bu aposol gi nga sorvekenan mi Sanedrin. Gi nga res simi vunan e Raban a nga
pare gie va gi nga oit tuktuk nia suvu vinekikin surie mi asan e Iesu.

42 Ma sibu ra kokouk, i mararan mi Vona rengeir leong ma si kegi sar vonuo keskes,
gi kap nga maes nia vavasengei ma vavatei katsep ngan va e Iesu eie mi Messia.

6

Mi napaririem potsu luo mi kulou kuilkuil

1 Ian sibu ra, mi aesaes sibu madar tovtov a nga vor vaenvaen. Bu Iuda gi ta nga ko
ogeoge Grik i kotubugie, gi nga nama palan veie bu Iuda gi ta nga ko ogeoge Iburu, simi
vunan mi langei naor segie gi tate nga mamaet labeit gi kap nga poro kegi potpot sibu
nginonginou nian bu ra keskes.
2 Io, mi sinangavur kes ma luo bu aposol gi nga kuk kakuon bu madar tovtov kokouk
ma gi nga pevien, "A kap duis va gei ta vodon sasavoir ngan mi tsientsang nia vavatei
ngan mi namanien e Raban simi vunan gei voruruit nia pot teir nginonginou ma lakep
vunie gie bu mei.
3 Bu kasiung, nga ta viel tsana mi napaririem potsu luo bu mei aiminangarei, ma egie
ese gi ta vous ngan mi Moromoruo Tamat ma mi banga vienviendon. Gei ta terie ine mi
tsientsang i naparima gie.
4 Ma gei ta terie kegei tino simi tsientsang nia rengeir ma simi tsientsang nia vavatei
ngan mi namanien e Raban."
5 Ine mi vienviendon, egie kokouk gi nga resmatan ma gi nga viel tsana e Stepano,
mi ka a vous ngan mi vodovodon tuktuk ma mi Moromoruo Tamat, ma buer e Pilipo,
e Prokorus, e Nikanor, e Timon, e Parmenas, ma e Nikolaus mi Kibang kovuni i Antiok
ese ta be nga muna vuvuris nge tsorubeit va eie mi Iuda.
6 Gi nga vasanga gie ine mi kulou sibu aposol. Ma i murien gi ta nga no, gi nga teir
riem i popogie nia tourtelekira gie simi tsientsang.
7 Io, ken nama e Raban a nga puorkan. Mi aesaes sibu madar tovtov i Ierusalem a nga
vaen lalapus ma buer palan bu prist gi nga me suvuon mi vodovodon tuktuk.

Gi nga rakopie e Stepano

8 E Stepano, mi ka a nga vous ngan mi tentoiv ma mi ngeisngeis se Raban, eie a nga
tsana bu kepineits ni vovokudier ma bu totourlekier i kotubugie mi kulou.
9 Eiekesen bu mei gi nga me nama vevengeis meie e Stepano. Egie mi gargar gi
vuotongie ngan 'mi Vona rengeir sibu Iuda simi Kulou Ketseketseng'. Ine mi kulou,
egie bu Iuda kovuni i Kurene ma i Aleksandria ma siba korot leong i Kilikia ma i Asia.
10 Eiekesen gi kap nga oit nia kulie ken ka nama e Stepano simi vunan mi Moromoruo
Tamat a nga kulie va ta nga vakokoit ngan mi banga vienviendon.
11 Samo gi nga oeng ka i arogie mi kulou mene va gi ta nga pevien malan ine, "Gei
rongomie e Stepano a oeng balapoik ngan e Moses ma e Raban."
12 Io, gi nga oeng ka i aron mi kulou ma bu muomuo ma bu vavasengei simi vinuor.
Gi nga rakopie e Stepano ma gi nga ra voturie i matan mi Sanedrin.
13 Samo gi nga kir vurukude mi kulou nia me vokokotie bu nama binit veie. "Ine mi
ka a kap maer nia veke man nama mi vona rengeir tamat ma mi Vinuor se Moses.
14 Gei te nga rongomie a nga pevien va ine e Iesu kovuni i Nasaret ta vatsarerie ine
mi Vona rengeir ma ta vurisan mi vinuor e Moses ta nga teir vunie nge giet."
15 Egie kokouk mi Sanedrin gi nga dedeng ngeisngeis rakot se Stepano, ma gi nga pare
mi matan a nga mat malan mi matan mi angelo.

7

Ken vinakokoit e Stepano i matan mi Sanedrin

1 Ma mi kovan bu prist a nga vosuoreie e Stepano, "Bu kepineits ine mi kulou gi ta
vokokotie surie no a tuktuk?"
2 E Stepano a nga kuil nama, "Bu kasiung ma Tamoung! Nga rorong seou! E Raban,
si man matvinavaso, a nga tsorubeit vasvas se tubugiet e Abaraam sien ta nga mon i
Mesopotamia, i muan sien ta nga veis nge ra mon i Aaran.
3 Ma a nga oeng sien, 'Sorvekenan bu patsa ma ke enamon nge rakot simi enamon o
ta ba vasangan sevoi.'
4 "Io, e Abaraam a nga sorvekenan mi enamon i Kaldea ma a nga ra mon i Aaran. I
murien e taman tate nga maet, e Raban a nga ture vavasie rakot ine simi enamon ivie
nga tate mon en nevere!
5 E Raban a kap nga terie ka kato kaber se Abaraam simi enamon ine, misasien ka kato
kaber a oit simi kamen. Eiekesen e Raban a nga kukubuits va ta nga terie mi kaber se
Abaraam ma bu tubuon i murien eie, misasien e Abaraam a kap ngas nga suvu madar.

6 Ine arie mi sana e Raban ta nga vokokotie se Abaraam, ‘Bu tubu, gi ta mon kibang
si ka enamon mene, ma gi ta tsatsang petspets en ma mi kulou en ne gi ta vikikinie gie
sibu avareit ba sinangavur voveit koboit (400).’
7 E Raban a buer nga pevien, ‘O ta teir vinatoreis simi vuna enamon ivie gi ta tsatsang
petspets en. Ma i murien ine, bu tubu, gi ta tamtuir nge veis sorvekenan ian mi enamon.
Ma gi ta me tsatsang seou ine simi enamon.’
8 Samo, e Raban a nga terie se Abaraam mi sinavei nia vavaroup va eie man totourkilal
ken kinubuits meie eie. Io, e Abaraam a nga varapuo e Isak e natuon simi ra mi
napaririem potsu tour ngan i murien ken kienakav. E Isak a nga varapuo e Iakop e
natuon, ma e Iakop a nga varapuo mi sinangavur kes ma luo bu natuon ese bu tubugiet
sibu matabu i Israel.
9 “Ine bu natuon e Iakop gi nga ngungutsuo e Iosep e kasigie, ma gi nga verikuil ngan
eie nge voirvoir simi kulou ese gi ta nga por terie i Isip nia tsatsang petspets. Eiekesen
e Raban a nga mon meie
10 nge kulie sibu putu ta nga tsorubeit sien. Simi ra e Iosep tate nga beit i matan e
Parao, mi kovakova ka leong i Isip, e Raban a nga terie se Iosep mi banga vienviendon
ma e Raban a nga tsana va e Parao ta nga resmatan. Io, e Parao a nga voturie e Iosep
va ta nga gavana simi enamon i Isip kokouk ma si ken sar sinsuv.
11 “Samo mi se leong a nga beit sibu korot kokouk i Isip ma i Kanaan ian ta nga terie
mi putu leong beitsak. Bu tubugiet gi kap nga oit nia vorote nginonginou.
12 Io, simi ra e Iakop ta nga rongomie va mi nginonginou nia vovoir a nga mon i Isip,
a nga turan bu natuon, bu tubugiet. Ine arie kegi vineis vourvour nia rakot i Isip.
13 Simi vineis a nga luo ngan e Iosep a nangba nga oeng katsep sibu kasien va eie e
Iosep, ma e Parao a te nga nangba vakierngie ken tietie e taman e Iosep.
14 I murien ine, e Iosep a nga vavariu surie e taman, e Iakop, va eie ma ken tietie
kokouk va gi ta nga nemei i Isip. Egie kokouk gi nga oit bu sinangavur mi napaririem
potsu luo ma mi napaririem (75).
15 Io, e Iakop meie egie kokouk gi nga tamtuir nge veis rakot i Isip, ma eie ma bu
tubugiet gi nga maet en.
16 Gi nga sor muer ngan bu tsirigie rakot i Sekem nge puonongie gie i aron mi monmon
ivie e Abaraam ta nga voir tsana simi matabu se Aamor ngan bu lakep.
17 “Sien tate nga beit vatavatat mi ra va e Raban tate nga vara tuktuk ngan ken
kinubuits se Abaraam, mi aesaes si kegiet kulou i Isip a te nga leong beitsak.
18 Samo mi kovakova ka leong mene ta kap nga telekiran ka puk surie e Iosep, a nga
vakaek nge vuortie i Isip.
19 A nga bitie kegiet kulou nge terie mi putu leong sibu tubugiet ngan mi nama
ngeisngeis nia teir rivie bu natunatu madar i pek, terengien va gi ta mang nga maet.
20 “Ian sibu ra, gi nga kava sien e Moses. Eie mi banga natu madar rovoriu i matan e
Raban. Si ba vura tour gi nga naneie i aron ken vonuo e taman.
21 Sien gi tate nga teir rivie, e natuon vevien e Parao a nga vorotan ma a nga suongore
veleongtie malan va e natuon tuktuk.
22 E Moses a nga tovtov ngan bu suada sinavei leong i Isip, ma a nga sievei beitsak
simi sinavei nia vakokoit ma simi sinavei nia tsana bu suasuada tsientsang.
23 “Sien tate nga sinangavur voveit ken sar avareit e Moses, a nga vodon nia ra iro
ken sar nama kes bu Israel.
24 A nga pare mi kangi Isip ta nga keda mi mei kes sibu Israel, io, e Moses a nga rakot
nge tuir kulie mi kangi Israel ma a nga kenvamate mi kangi Isip.
25 E Moses a nga vodon va ken kulou kesen gi ta nga oit nia deng kielala va e Raban
a nga tsatsang i aron ken tino nia vatoa gie, eiekesen gi kap nga deng kielala.
26 Simi ra vemusurie, e Moses a nga pare ba kangi Israel luo guor ta nga veveken,
ma a nga konon nia vamada guor. Ma a nga pevien, ‘Ngado rorong. Engado ba baser
kasien. Surie misa ngado ta veken nge ngado?’
27 “Eiekesen mi ka ese ta nga tsak ngan e palapalan, a nga duo subikan e Moses rakot
i gege ma a nga pevien, ‘Ese a nga voturie no va e ta muomuo nge vuorvuor segei?
28 Vasa, e lalaro kenvamate iou malan e ta kenvamate mi kangi Isip nanor?’
29 Sien e Moses ta nga rongomie ine mi nama, a nga vi rakot i Midia ivie a nga ra mon
vasier en ma a nga suvuon ba natuon luo en.
30 “I murien bu avareit ba sinangavur voveit tate nga rovoriu, mi angelo a nga
tsorubeit vasvas se Moses i aron mi berber simi leing ta nga ngang i aron mi ei tsotso
simi beir vatavatat simi pout i Sinai.
31 Sien e Moses ta nga pare ine, a nga kudier tsak simi sana ta nga pare. Sien ta nga
veis rakot vatavatat nia ra deng vititirie, a nga rongomie mi inan mi Nguts,

32 ‘Eou mi Raban sibu tubunga, mi Raban se Abaraam, Isak ma e Iakop.’ E Moses a
nga motou nge dendeir ma a kap nga oit ba buer nia dedeng.
33 “Samo mi Nguts a nga oeng sien, ‘Kaor rivie ma ba poppop. Mi korot e ta tuir en,
eie mi pier tamat.
34 A tuktuk o te dengarie mi vinekikin ta monongie kong kulou i Isip. O te rongomie
kegi tina ma o te tsorupeuk nia vatoa gie. Lapus, o ta ture muer nge no rakot i Isip.’
35 “Mi kulou Israel gi nga purusie e Moses ngan mi nama ven ne, ‘Ese a nga voturie
no nia muomuo ma nia vuorvuor segei?’ Ine arie e Moses mo ese e Raban ta nga turan
va eie magi muomuo ni vuor ma mi ka nia vatoa gie, meie mi kuilkuil simi angelo ese
ta nga tsorubeit sien i aron mi ei tsotso.
36 E Moses a nga kir vorotsoruo gie kovuni i Isip, ma a nga tsana bu kepineits ni
vovokudier ma bu totourlekier i Isip ma simi Barateis Mereik ma i aron mi beir sibu
avareit ba sinangavur voveit.
37 “Ine arie e Moses mo ese ta nga oeng sibu Israel ven ne, ‘E Raban ta voturie ka
propet mala iou kovuni senga ngas te.’
38 Arie eie mo mi ka ese ta nga mon meie bu tubugiet gi ta nga oir kouk simi beir, meie
mi angelo ese ta nga vakokoit sien i popon mi pout i Sinai, ma a nga poro ken namani
tino e Raban nia vavasie nemei ngan segiet.
39 “Eiekesen bu tubugiet gi kap nga lalaro rorong se Moses. Gi nga mereis, ma sibu
arogie gi nga vodon va a kalei gi ta nga muerengei rakot i Isip.
40 Io, gi nga oeng se Aron, ‘Tsana kegei kavo patspats va gi ta tsorubeit kegei sar raban
va gi ta mang muonge gei. Ine mi ka e Moses ese ta nga muonge giet sorvekenan i Isip,
gei kap telekiran mi sana a te tsorubeit sien!’
41 Io, ian simi ra ngas te, gi nga tsana mi patsapatsan mi natu bulumakau. Ma gi nga
vavadengeir ngan mi vinavinar rakot sien nge tsana mi nginou leong nia vasangan kegi
nires surie mi sana gi ta nga tsang vabatie ngan bu rimagie.
42 Eiekesen e Raban a nga murien veie gie, ma a nga tsupuk rivie gie va gi ta nga
tsatsang sibu kepineits gi ta mon die i kur simi rangit. Ine a kokouk meie mi sana bu
propet gi ta nga vataro simi Pakpak Leong,

“ ‘Enga bu Israel, nge kia va nga nga terie seou bu tienebeir ni varam
i aron ba sinangavur voveit bu avareit simi beir?
43 A kap. Enga nga sorokie man vona sel e Molek mi raban bitbit,
ma ken kaemkaem e Repan manga raban bitbit.
Ine arie bu patspats nga ta nga tsana nge rengeir rakot sien.
Surie ine, o ta ture vavasie nga rakot i pek vekenan i Babilon nia tsatsang vinatoreis.’

44 “Bu tubugiet gi nga suvuon mi vona sel simi beir ian ta nga vara tuktuk ngan va
e Raban a nga mon meie gie. Gi nga tsana malan e Raban ta nga vokokotie se Moses,
vemusurie mi puppuo ta nga vasangan sien.
45 Ma i murien bu avareit, bu tubugiet ese gi tate nga suvuon mi vona sel, gi nga
sorokie meie nge gie sien e Iosua ta nga muonge gie nge por tsana mi kaber sibu vuna
enamon e Raban ta nga kareir vorotsoruo gie sien i muo sibu tubugiet. Ma ine mi vona
sel a nga mon ian en oit sibu ra se Davit.
46 E Raban a nga resmatan e Davit ma e Davit a nga vereie nia tsana ka vonuo va mi
kulu Israel gi ta nga rangarie e Raban en.
47 Eiekesen e Solomon arie eie ese a nga tsana mi vona rengeir ken mi kulou nia
rengeir en rakot se Raban.
48 “Eiekesen e Raban ese ta tsiroup a kap ko mon i aron bu vona rengeir ian mi kulou
gi ta tsana ngan bu rimagie malan mi namanien mi propet ian ta nga pevien,

49 “ ‘Mi rangit eie kong mangmagoso Nguts nia vuor,
ma mi kaber eie man poppop ba kameung.
Mi sana suada vonuo nga ta tsana va seou? mi Nguts a pevien,
Iva ngan kong enamon va o ta maes en?
50 Vasa, a kap va eou keseung o nga tsana gie ine bu kepineits kokouk?’

51 “Io, e Stepano a nga vasoma ken vinavinakokoit rakot sibu muomuo simi vinuor
malan ine, “Enga mi kulou kov ngeisngeis! Bu aronga a mon i pek sorvekenan e Raban,
ma bu tateringanga a te pi nia rongomie mi namanien! Nga malan mo bu tubunga. Nga
ko munu rong tsak simi Moromoruo Tamat!

7:50 ISA 66:1-2

52 Ese propet bu tubunga gi kap nga vikikinie? Gi nga kenvamate buer bu propet gi
ta nga vavatei katsep ngan ken bineit mi Ka Duis. Ma ine mi Ka, nga te nga roev terie i
riman mi kulou kenken ma gi te nga kenvamate.
53 Arie enga mo, nga ta nga suvuon ken vinuor e Raban, ian ta nga terie senga i riman
bu angelo, eiekesen nga kap vemusurie."

Gi nga toem vamate e Stepano nge vunavout

54 Sien bu muomuo simi vinuor gi tate nga rongomie ine, gi nga aor rarap veie ma gi
nga kengeir nge nganapas veie.
55 Eiekesen, e Stepano a nga vous ngan mi Moromoruo Tamat, ma a nga dedeng kien
simi rangit nge pare man matvinavaso e Raban ma e Iesu ta nga tuir si ken riem suv e
Raban.
56 "Nga rorong!" e Stepano a nga oeng segie. "O pare mi rangit a katsep ma e Natuon
mi Ka a tuir si ken riem suv e Raban!"
57 Sien bu muomuo simi vinuor gi ta nga rongomie ine mi nama, gi nga koup leong
beitsak nge tsotsongie bu tateringagie ngan bu rimagie. Ma egie kokouk gi nga soererie
nge rakopie.
58 Ma gi nga teie terie die i muirmuir simi taon nge tome nge vunavout. Mi kulou gi
ta nga vepitsie nge nama e Stepano, gi nga kaor vuturungie magi sar kuirkuir i babaren
ba kamen mi ka vour mi asan e Saulo.
59 Sien gi ta ngas nga vor ve tometome nge vunavout, e Stepano a nga no kien simi
Nguts malan ine, "Mi Nguts e Iesu, e ta suvuon mi morumoruong."
60 Ma a nga sege pukupukukaek ma a nga koup leong, "Mi Nguts! Kian va e ta votorosie
gie surie ine kegi sinavei tsokor gi ta tsana." E Stepano a nga oeng malan ine ma a nga
tsupuk rivie ken tino.

8

1 Ma e Saulo a nga aor kes ngan mi kiden se Stepano.

E Saulo a nga vikikinie mi kulou vodovodon tuktuk

Ian simi ra, mi vinevinekikin leong a nga tsuok vakaek nge beit simi kulou vodovodon
tuktuk i Ierusalem. Ma egie kokouk gi nga vi vepitsitsei rakot sibu korot mene simi
provins i Iudea ma i Samaria, eiekesen bu aposol gi nga mon i Ierusalem.
2 Mi kulou gi ta nga ko mangaran e Raban gi nga puonongie e Stepano nge ta beitsak.
3 Eiekesen e Saulo a nga vakaek nge voguersa gie mi kulou vodovodon tuktuk. A nga
veisngie bu matavanuo nge teie tsana mi kulou ma mi langei vodovodon tuktuk nge
vurukude gie simi vona vinatoreis.

E Pilipo a nga vavatei ngan mi Banga Vinavatei i Samaria

4 Io, egie ese gi ta nga vi vepitsitsei gi nga veis nge vavatei ngan mi Banga Vinavatei.
5 E Pilipo a nga rakot simi taon leong i Samaria ma a nga vavatei ngan man Banga
Vinavatei mi Messia.
6 Sien mi bineit gi ta nga rongomie nge pare bu kepineits ni vovokudier e Pilipo ta nga
tsana, gi nga rong poro mi sana ta nga pengan.
7 Bu tsaka moromoruo gi nga koup ram nge rovotsour vekenan bu mei palan, ma
palan bu peong ma bu muru gi nga ketseketseng.
8 Io, mi kulou simi taon gi nga res beitsak.

E Simon mi tamatinuom

9 Mi tamatinuom a nga mon ine simi taon mi asan e Simon. A nga ko umuo bu kepineits
sibu avareit palan ma bu Samaria gi nga kudier tsak sien. A nga ko vakam va eie mi ka
asna.
10 Misasien bu mei asna o, bu mei sasavoir, egie kokouk gi nga rong poro seie mi
sana ta nga vokokotie. Gi nga ko pevien, "Ine mi ka arie eie ese gi ta vuotongie va 'Mi
ngesengesien leong e Raban'."
11 Gi nga vemusurie simi vunan a nga ko umuo bu kepineits ma a nga vokudira gie
sibu avareit palan.
12 Eiekesen sien e Pilipo ta nga vavatei ngan mi Banga Vinavatei surie ken
mangmagoso Nguts e Raban ma surie mi asan e Iesu Karisito, bu ka ma bu vevien
gi nga vodovodon tuktuk sien nge por sinusuruiv.
13 E Simon buer a nga vodovodon tuktuk nge por sinusuruiv. Samo a nga vemusurie
e Pilipo ma a nga kudier tsak sien ta nga pare bu kepineits leong ni vovokudier ma bu
totourlekier ian ta nga tsorubeit.

14 Bu aposol gi ta nga mon i Ierusalem gi nga rongovan va mi kulu Samaria gi nga
suvuon mi namanien e Raban. Io, gi nga turan e Petro ma e Ioanes rakot segie.
15 Sien guor tate nga so beit, guor nga no surie mi kulou gi ta nga vodon vuris va gi ta
mang nga suvuon mi Moromoruo Tamat,
16 simi vunan mi Moromoruo Tamat a kap ngas nga mon segie. Gi nga por sinusuruiv
mo simi asan mi Nguts e Iesu.
17 Samo e Petro ma e Ioanes guor nga teir riem i popogie, ma gi nga suvuon mi
Moromoruo Tamat.
18 Sien e Simon ta nga pare va mi kulou gi tate nga suvuon mi Moromoruo Tamat sien
bu aposol gi ta nga teir riem i popogie, a nga lalaro voir tsana mi ngeisngeis se Petro
meie e Ioanes.
19 Ma a nga pevien, "Ngado terie ine mi ngeisngeis seou buer, terengien va eie ese o
ta teir riem i popon ta suvuon mi Moromoruo Tamat."
20 Eiekesen e Petro a nga oeng sien, "E Raban ta votsorovie ke lakep meie no, simi
vunan e te vodon va e oit nia voirtsana ken tienebeir e Raban ngan mi lakep!
21 E kap suvu potpot o, sinsuv ine si kegei tsientsang, simi vunan mi aro a kap mon
duis meie e Raban.
22 Vodon vuris nge sorvekenan ke sar tsaka vienviendon nge no rakot simi Nguts va
eie ta mang vodon rivie ke sar tsaka vienviendon.
23 O pare va e vous ngan mi tsaka vienviendon ma mi sinavei tsokor a visie no."
24 E Simon a nga oeng se Petro ma e Ioanes, "Engado kokouk ngado no rakot simi Nguts
surie iou terengien va mi sana ngado ta pengan seou, ta kap mang tsorubeit seou."
25 I murien guor tate nga vakokoit vasangan nge vavatei katsep ngan man Banga
Vinavatei mi Nguts, e Petro ma e Ioanes guor nga muerengei rakot i Ierusalem. Si
keguor vineis muerengei, guor nga vavatei ngan mi Banga Vinavatei sibu enamon palan
i Samaria.

E Pilipo ma mi muomuo kovuni i Etiopia

26 Io, ken angelo mi Nguts a nga vakokoit se Pilipo, "Tsuok tamtuir nge veis rakot simi
rosar ian ta kovuni i Ierusalem rakot i Gasa." (Ine mi rosar a mon simi beir.)
27 Io, a nga tamtuir nge veis, ma si ken vineis a nga samsuoeie mi muomuo leong
kovuni i Etiopia ese ta nga ko naneie bu lakep simi mangmagoso nguts simi kovakova
vevien leong ta nga vuor i Etiopia. Eie a te nga ra rengeir i Ierusalem,
28 ma si ken vineis muerengei a nga mogos simi karis. Ma a nga ase mi Pakpak Leong
e Isaia mi propet ta nga vataro.
29 Mi Moromoruo Tamat a nga oeng se Pilipo, "Veis rakot simi karis nge veis i babaren."
30 Io, e Pilipo a nga soer rakot simi karis nge rongomie ian mi ka ta nga aes simi
Pakpak Leong se Isaia mi propet ma a nga vosuoreie, "E katsep simi sa e ta ase?"
31 A nga kuil nama, "Vasa o ta katsep ven, sien va ka mei va ta kap palsie seou?" Io,
a nga kuk vavane e Pilipo va ta nga mogos meie.
32 Mi korot ine mi muomuo leong ta nga ase simi Pakpak Leong a nga malan ine:

"A nga malan mi sipsip gi ta kerie nia ra keda.
Ma malan mi natu sipsip ta kap kieng sien va gi ta lutuo mi vuruvuruon,
a kap nga vokokotie ka nama.
33 Gi nga mugumitsan ma a kap ka mei a nga tuir ken simi vinuor.
Kap ka mei a oit nia teresan mi tubuon,
simi vunan ken tino simi kaber a te me voto."

34 Ine mi muomuo leong a nga vosuoreie e Pilipo, "Pengan seou, ese ine mi propet a
vakokoit surie? Eie kesen o, ka mei mene?"
35 Samo e Pilipo a nga vakaek nge vakokoit, ma a nga vakake ken nama ngan ian mi
korot mi muomuo leong ta nga ase simi Pakpak Leong se Isaia mi propet ma a nga vateie
ngan man Banga Vinavatei e Iesu.
36 Sien guor ta nga vor ve sosoer simi rosar, guor nga beit simi da ma mi muomuo
leong a nga pevien, "Pare, mi da ine. Misa a tuir biritie iou va o ta kap por sinusuruiv?"
37 [Ma e Pilipo a nga kuil nama, "Sien va evoi e vodovodon tuktuk ngan mi aro kokouk,
e oit nia por sinusuruiv." Ma mi muomuo leong a nga pevien, "O vodovodon tuktuk va
e Iesu Karisito eie e Natuon e Raban."]
38 Ma a nga oeng simi ka ta nga vasore mi karis va ta nga tuir. Samo e Pilipo ma mi
muomuo guor nga tsour ma e Pilipo a nga tsana sien mi sinusuruiv ian simi da.

39 Sien guor ta nga vaen kien kovuni i da, puk lalapus mo, mi Morumoruan mi Nguts
a nga kir rivie e Pilipo. Ma mi muomuo a kap ba nga pare. Ma a nga tsuok vakake ken
vineis te buer ngan mi nires leong.
40 Eiekesen e Pilipo a nga vorotan va eie a te nga mon i Atsoto ma a nga veis veriris
sibu taon kokouk nge vavatei ngan mi Banga Vinavatei, tuir oit a nga beit i Kaesarea.

9

E Saulo a nga vurisan ken tino

1 Io, e Saulo a ngas nga vous ngan mi aor rarap nia kenvamate ken sar madar tovtov
mi Nguts. Ma a nga rakot simi kovan bu prist.
2 Ma a nga ra vosuoreie ngan kavo pakapaka rorou nia rubukien sibu vona rengeir
sibu Iuda i Damasko, terengien sien va ta vorotan ese ka o, vevien ta nga vemusurie mi
saran mi Nguts, ta mang nga kerie gie nia ra tsatsang vinatoreis i Ierusalem.
3 Sien tate nga veis vatavatat i Damasko, mi berber leong kovuni simi rangit a si nga
ber viririsie.
4 A nga kor mutur i keim ma a nga rongomie mi ien ta nga pevien, “Saulo, Saulo, surie
misa e ta vikikinie iou?”
5 E Saulo a nga virei, “Ka leong, evoi ese?”
Mi ien a nga pevien, “Eou e Iesu ese e ta vikikinie.
6 Ine, tsuok tamtuir nge veis rakot simi taon. Ian en, gi ta pengan sevoi misa e ta
tsana.”
7 Mi kulou gi ta nga nomeie e Saulo gi nga tuir menemenen. Gi kap nga vuotongie ka
nama. Gi nga rongomie mi ien eiekesen gi kap nga dengarie ka mei.
8 E Saulo a nga tsuok tamtuir i keim nge vakakan, eiekesen a kap nga oit nia pare ka
kepineits. Io, gi nga por ka i riman ma gi nga muongan rubukien i Damasko.
9 Si ba ra tour a nga kael sien, ma a kap nga ngou nge un.
10 I Damasko mi madar tovtov a nga mon, mi asan e Ananias. I aron mi baidendeng,
mi Nguts a nga oeng sien, “Ananias!”
A nga kuil nama, “Io, mi Nguts.”
11 Mi Nguts a nga pevien, “Tamtuir nge veis rakot si ken vonuo e Iudas simi rosar gi
vuotongie va mi Rosar Duis ma e ta so virei ngan mi ka kovuni i Tarsus, mi asan e Saulo.
Ine a vor ve nono.
12 Simi baidendeng, a te nga pare mi ka mi asan e Ananias a nga nemei nge teir riem
i popon, terengien va ta mang dedeng te buer.”
13 E Ananias a nga kuil nama, “Mi Nguts, o nga rongomie bu nama surie ine mi ka
sibu mei palan ma surie bu tsienakor ta nga tsana si ke kulou i Ierusalem.
14 Ma ine a nemei ngan mi duis kovuni sibu prist leong nia rakopie gie ese gi ta
vodovodon tuktuk simi asa.”
15 Eiekesen mi Nguts a nga oeng sien, “Rakot! Ine mi ka o te vile nia vavatei ngan mi
asoung i kotubugie bu Kibang ma bu kovakova ka leong ma i matan mi kulu Israel.
16 O ta vasangan sien vasa ta ngeisngeis ven mi vinekikin va ta suvuon surie mi
asoung.”
17 Io, e Ananias a nga veis rakot nge rubukien simi vonuo e Saulo ta nga mon en. Ma
a nga teir riem i popon nge oeng sien, “Kasi, Saulo, mi Nguts e Iesu ese ta nga beit sevoi
simi rosar sien e ta nga nemei ine, a tura iou terengien va e ta mang dedeng te buer ma
e ta mang vous ngan mi Moromoruo Tamat.”
18 Ian ngas te, mi kepineits malan mi pipipiru ie a nga koro siba katsomatan e Saulo
ma a nga oit nia dedeng te buer. Ma a nga tamtuir nge ra por sinusuruiv,
19 ma i murien tate nga ngou voto, a nga muerengei beit ken ngeisngeis.

E Saulo a nga vavatei i Damasko

E Saulo a nga mon ba ra mene meie mi kulou vodovodon tuktuk i Damasko.
20 Ma a nga vakaek nge vavatei surie e Iesu sibu vona rengeir sibu Iuda va e Iesu eie
e Natuon e Raban.
21 Egie ese gi ta nga rongomie mi namanien e Saulo, gi nga kudier tsak ma gi nga
vereie, “Ine arie eie ese ta nga ko voguersa gie mi kulou i Ierusalem ese gi ta nga ko
rangarie e Iesu, nge? Ma eie a te nemei nia rakopie nge kerie gie rakot sibu prist leong,
nge?”
22 Eiekesen ken vinakokoit e Saulo a nga vor ve beitbeit ngeisngeis, ma a nga vasangan
tuktuk va e Iesu eie mi Messia. Io, bu Iuda gi ta nga mon i Damasko gi nga rongomie mi
namanien ma gi kap ba nga oit nia vokokotie ka nama.
23 I murien bu ra palan tate nga rovoriu, bu Iuda gi nga roev nia kenvamate e Saulo.

24 Eiekesen e Saulo a te nga vakierngie kegi roevroev. Sibu rosisiat ma bu rokati, bu
Iuda gi nga ko kok sibu mata rumrubukien simi taon nia kenvamate.
25 Io, sikati ngas te ken sar madar tovtov gi nga vunurie e Saulo ngan mi leke teteir i
muirmuir simi mat ian simi oiroir.

E Saulo a nga mon i Ierusalem

26 Sien e Saulo ta nga nemei i Ierusalem, a nga konon nia mon kouk meie bu madar
tovtov, eiekesen gi nga motou, simi vunan gi kap nga vodon va eie mi madar tovtov
tuktuk.
27 Eiekesen e Barnabas a nga kerie ma a nga beit ngan sibu aposol. Io, a nga pengan
segie vasa e Saulo a nga samsuoeie ven mi Nguts si ken vineis, ma vasa mi Nguts a nga
vakokoit ven sien, ma i Damasko, vasa a nga vakokoit venengan mi asan e Iesu ngan mi
aor ngeisngeis.
28 Io, e Saulo a nga mon meie gie. Ma a nga veis veriris i Ierusalem nge vavatei ngan
mi asan mi Nguts meie ngan mi aor ngeisngeis.
29 A nga vakokoit nge nama vevengeis meie bu Iuda kovuni i Grik, eiekesen gi nga
lalaro kenvamate e Saulo.
30 Sien mi kulou vodovodon tuktuk gi ta nga vakierngie ine, gi nga kerie e Saulo rakot
i Kaesarea ma gi nga ture vavasie rakot i Tarsus.
31 Io, i aron i Iudea, i Galili ma i Samaria, mi kulou vodovodon tuktuk gi nga tino ngan
mi molu meie mi aor koits. Gi nga ko munu mon ngan mi minangarei rakot simi Nguts.
Ma mi Moromoruo Tamat a nga vakotsie bu arogie ma mi aesaes segie a nga vor ve
leongleong.

E Petro a nga mon i Lidda ma i Ioppa

32 Io, e Petro a nga vesingie bu korot kokouk, ma i aron ken vineis mene, a nga rakot
i Lidda nia ra irogie mi kulou vodovodon tuktuk gi ta nga mon ian en.
33 Ian en, a nga vorotan mi ka, mi asan e Aeneas ese ta nga muru sibu avareit mi
napaririem potsu tour ma a nga ko vor ve mutumutur mo simi tsur.
34 E Petro a nga oeng sien, “Aeneas, e Iesu Karisito a vatoa no. Tsuok tamtuir nge vil
vakalaie ke mutumutur.” Ma ian ngas te e Aeneas a nga tsuok tamtuir.
35 Egie kokouk gi ta nga mon i Lidda ma i Saron, gi nga pare ine ma gi nga vodon vuris
rakot simi Nguts.
36 Io, i Ioppa mi vevien a nga mon en, ma a nga vodovodon tuktuk simi Nguts. Mi asan
e Tabita. Simi namani Grik gi vuotongie ngan e Dokas, ma a nga ko tsana mi kienelei
ma a nga ko kulie bu sinaortsak.
37 Ian simi ra, a nga morouk nge maet, ma mi piripirien gi nga suruvie nge sor terie
simi roruom i kur.
38 I Lidda a mon vatavatat i Ioppa. Io, sien mi kulou vodovodon tuktuk gi ta nga
rongomie va e Petro a nga mon i Lidda, gi nga turan ba ka luo rakot sien ngan mi nama
ven ne, “Lalapus nemei segei!”
39 Io, e Petro a nga tamtuir nge vemusurie guor. Sien tate nga so beit gi nga so kerie
kien simi roruom i kur. Bu vevien naor kokouk gi tate nga mamaet labeit gi nga tuir i
babaren e Petro ma gi nga ta nge vasangan bu kuirkuir ma bu lavlav meie bu tsetstseik
mene buer e Dokas ta nga ko tsana gie sien ta ngas nga to.
40 E Petro a nga ture vorotsoruo gie kokouk, ma a nga sege pukupukukaek nge no.
Samo a nga matan veie mi vevien maet, ma a nga pevien, “Tabita, tamtuir.” Ma mi
vevien a nga vakakan, ma sien ta nga pare e Petro a nga tsuok tamtuir nge mogos.
41 E Petro a nga por ka i riman nge kulie nia tsuok tamtuir. Samo a nga kukuo mi kulou
vodovodon tuktuk meie bu vevien naor ma a nga vasangan segie va ine mi vevien a te
to.
42 Man vinavatei misa e Petro ta nga tsana, a nga puorkan mi enamon kokouk i Ioppa,
ma mi kulou palan gi nga vodovodon tuktuk simi Nguts.
43 E Petro a nga mon i Ioppa bu ra palan meie mi ka mi asan e Simon eie mi ka
tsangtsang piripiri bulumakau.

10

E Petro ma e Konelius

1 Io, mi ka a nga mon i Kaesarea, mi asan e Konelius. Eie mi muomuo simi kulou ni
minakiur sibu Roma, mi gargar gi ta vuotongie va bu Italia.
2 Eie ma ken tietie kokouk gi nga ko mangaran e Raban. Ma a nga ko kulie buer bu
Iuda gi ta nga mogos sinaortsak, ma a nga ko no rakot se Raban.

3 Simi ra mene, a nga malan va simi 3 kilok sireivreiv, e Konelius a nga pare mi
baidendeng a nga katsep beitsak. A nga pare mi angelo se Raban ta nga rubukien nge
pevien, “Konelius!”
4 E Konelius a nga motou beitsak ma a nga deng vangvangasie nge pevien, “Mi Nguts,
misa e lalaron?”
Mi angelo a nga kuil nama, “E Raban a resmata no surie ke sar nono ma ke sar
kuilkuil sibu sinaortsak. Ine bu kepineits e ta ko munu tsana a malan mi tienebeir rakot
se Raban.
5 Nevere, turan kaba ka rakot i Ioppa nia kerie mi ka mi asan e Simon, mi asan mene
e Petro.
6 Eie a mon si ken vonuo e Simon, mi ka tsangtsang piripiri bulumakau. Ken vonuo a
mon i koen.”
7 Mi angelo a nga pevien malan ine se Konelius ma a nga sorvekenan. Ma e Konelius
a nga kukuo ken ba petspets luo ma mi ka simi minakiur. Ine mi ka simi minakiur a
nga ko rengeir rakot se Raban, ma guor nga ko mon e Konelius.
8 I murien ta nga pengan segituo misa ta nga tsorubeit sien, a nga tura gituo rakot i
Ioppa nia ra kerie e Petro.

Ken baidendeng e Petro ta nga pare

9 Simi ra vemusurie sien ian ba ka tour gituo ta nga vor ve veisveis rakot vatavatat
simi taon i Ioppa, e Petro a te nga vaen i popon mi vonuo nia ra no. A nga malan va
sisiat potaram.
10 E Petro a te nga vitor ma a nga lalaro ngou. Sien gi ta nga vor ve rorrois ngan mi
nginonginou, a nga pare mi baidendeng.
11 A nga pare mi rangit ta nga katsep ma a nga pare mi kepineits malan mi lavlav
leong gi nga popor ka siba tangatson voveit nge vunurie peuk i keim.
12 A nga vous ngan bu suasuada vinavinar kaek voveit, bu vinavinar gi ta dodoil simi
kaber, ma bu ma simi mariu.
13 Samo mi ien a nga oeng sien, “Petro! Tamtuir! Keda kavo mene nge nganie.”
14 E Petro a nga kuil nama, “O kap oit tuktuk, mi Nguts! O kap ngas nganie ka
kepineits ivie mi vinuor sibu Iuda ta nga gol kitipan nia nganie ma gi vuotongie va
a kap melemelen.”
15 Mi ien a nga oeng sien te buer, “Kian va e ta vuotongie ka kepineits va a kap
melemelen ian e Raban tate nga vara melemelen ngan.”
16 Ine mi kepineits a nga beit votour. Ma ian ngas te gi nga por muerngan ine mi lavlav
leong kien i kur simi rangit.
17 Sien e Petro ta ngas nga vor ve vodovodon surie man vuevue ine ken baidendeng,
ba ka e Konelius ta nga tura gituo, gituo te nga beit si ken vonuo e Simon ma gituo nga
tuir simi rumrubukien.
18 Ma gituo nga virei va e Simon mi asan mene e Petro a mon ian o, kap.
19 Sien e Petro ta ngas nga vor ve vodovodon surie ine ken baidendeng, mi
Morumoruan mi Nguts a nga oeng sien, “Petro, ba ka tour gituo nesie no.
20 Tsuok tamtuir nge rovotsour. Kian va e ta meikmekikir nia nomeie gituo simi vunan
eou ngas te o tura gituo.”
21 E Petro a nga rovotsour nge pevien segituo, “Mi ka ngatuo ta nesie, arie eou mo.
Ngatuo nesie iou surie misa?”
22 Gituo nga kuil nama, “E Konelius, mi muomuo simi kulou ni minakiur sibu Roma,
a tura gatuo. Eie mi ka duis ma a ko mangaran e Raban, ma bu Iuda gi ko mangaran.
Ken angelo e Raban a nga oeng sien va ta tuturei surie no va e ta nemei si ken vonuo,
terengien va ta mang rongomie misa va e ta vokokotie.”
23 Samo, e Petro a nga oeng segituo va gituo ta be nga mon meie mi kati kes.

E Petro a nga mon si ken vonuo e Konelius

Simi ra vemusurie, e Petro ma ba ka gituo nga tsuok nge vineis meie mi kulou
vodovodon tuktuk kovuni i Ioppa.
24 Simi ra vemusurie, gi nga so beit i Kaesarea. E Konelius a nga rosie gie. A nga kuk
kakuon bu patsan ma bu palapalan tuktuk nemei si ken vonuo.
25 Sien e Petro ta nga visi rubukien, e Konelius a nga suoeie e Petro, ma a nga sege
pukupukukaek nge rengeir rakot seie.
26 Eiekesen e Petro a nga tsuok voturie nge oeng sien, “Tsuok tamtuir. Eou buer mi ka
mo.”
27 E Petro a nga vor ve patapatar se Konelius sien guor ta nga veis rubukien, ma a nga
vorotan palan bu mei gi ta nga mon en.

28 Ma a nga pevien, “Nga telekiran a kap duis si kegei vinuor va ka mei sibu Iuda va
ta mon meie o, iro ka kibang. Eiekesen e Raban a te vasangan va eou o ta kap pevien
ngan ka mei va a kap tamat, o, a kap melemelen.
29 Io, sien nga ta tuturei surie iou, o nemei senga, ma o kap oeng ngan ka nama va o
ta kap nemei. O ta vereie nga, surie misa nga ta tuturei surie iou?”
30 E Konelius a nga kuil nama, “Ba ra voveit a te rovoriu, o nga no rakot se Raban i
aron kong vonuo simi 3 kilok sireivreiv. Samo o nga pare mi ka ta nga tuir i matoung,
ma man sar tsetstseik gi nga kutsukutsuleip.
31 Ian mi ka a nga pevien seou, ‘Konelius! E Raban a te rongomie ke sar nono, ma a
vodonomie ke tienebeir nia kulie bu sinaortsak.
32 Turan kaba ka rakot i Ioppa nia ra kerie mi ka, mi asan e Simon, mi asan mene e
Petro. Ine mi ka a mon simi vonuo se Simon, eie mi ka tsangtsang piripiri bulumakau.
Ken vonuo a mon i koen.’
33 Ma ian ngas te, o nga tuturei surie no, ma a kalei sien e beit vorota gei. I matan e
Raban, gei rorois nia rongomie misa magiet Nguts a oeng ngeisngeis sevoi va e ta pengan
segei.”

Ken vinakokoit e Petro

34 Io, e Petro a nga tsuok vakaek nge vinakokoit, “Ine o nangba katsep va a tuktuk
rovoriu va e Raban a kap ko puluo mo ka ba mei eiekesen a ko lalaron bu suasuada mei
kokouk.
35 Sibu vuna enamon kokouk, eie ese ta mangaran e Raban ngan mi mientou nge tsana
mi sinavei duis, e Raban ta sunurie va seie.
36 Nga telekiran mi nama e Raban ta nga terie sibu Israel. Ine mi nama a vavatei ngan
man banga vinavatei mi molu ian ta nga beit ngan e Iesu Karisito. Eie mi Nguts sibu
mei kokouk.
37 Nga telekiran mi sana kepineits tate nga tsorubeit simi enamon kokouk i Iudea
vakaek i Galili, i murien e Ioanes ta nga vavatei ngan mi sinusuruiv.
38 Ma nga telekiran surie e Iesu kovuni i Nasaret va e Raban a nga vokunie ngan mi
Moromoruo Tamat ma mi ngeisngeis. E Raban a nga mon meie. Io, e Iesu a nga rakot
sibu enamon kokouk nge tsana mi kienlei ma a nga vatoa bu mei kokouk gi ta nga mon
i pakien mi ngesengesien mi tsaka moromoruo.
39 “Egei gei vara tuktuk ngan bu kepineits kokouk ta nga tsana gie simi enamon sibu
Iuda ma i Ierusalem. Gi nga vetekiuo simi koitskoits.
40 Eiekesen, simi ra a tourngan, e Raban a nga vatoa, ma a nga tsana va ta nga tsorubeit
vasvas simi kulou.
41 A kap va simi kulou kokouk, eiekesen segei mo ese e Raban tate nga viel tsana va
gei ta vara tuktuk ngan bu kepineits tate nga tsorubeit. Egei gei nga un nge ngou meie
i murien e Iesu ta nga to muerengei simi miensei.
42 Ma e Iesu a nga tura gei va gei ta vavatei ngan mi nama rakot simi kulou kokouk
ma a nga tura gei va gei ta vakokoit vasangan va eie mi Ka e Raban tate nga vile nia
vuortie egie gi ta ngas to ma egie gi tate maet.
43 Bu propet kokouk gi nga vakokoit katsep ngan va mi kulou kokouk gi ta vodovodon
tuktuk sien, kegi sar sinavei tsokor e Raban ta vodon rivie ngan mi ngesengesien mi
asan.”

Bu Kibang gi te suvuon mi Moromoruo Tamat

44 Sien e Petro ta ngas nga vor ve vakvakokoit, mi Moromoruo Tamat a nga peuk i
popogie gi ta nga rongomie ine mi vinavatei.
45 Bu Iuda simi vodovodon tuktuk gi ta nga nomeie e Petro, gi nga kudier va e Raban
a nga terie mi Moromoruo Tamat sibu Kibang buer.
46 Simi vunan, gi nga rongomie gie va gi nga vakokoit ngan bu suada nama sibu
enamon mene nge puongan e Raban.
E Petro a nga pevien,
47 “Ine mi kulou gi te suvuon mi Moromoruo Tamat malan mo egiet. Vasa, ka mei a
oit nia tuir biritie gie va gi ta por sinusuruiv ngan mi da?”
48 Ma a nga oeng ngeisngeis segie va gi ta por sinusuruiv simi asan e Iesu Karisito. Ma
gi nga vereie e Petro va ta nga mon meie gie si kaba ra.

11

E Petro a nga vakokoit vakatsepa eie kesen

1 Bu aposol ma mi kulou vodovodon tuktuk se Iesu simi enamon leong i Iudea gi nga
rongomie va bu Kibang buer gi te nga vodovodon tuktuk si ken nama e Raban.
2 Io, sien e Petro tate nga beit i Ierusalem, egie bu Iuda simi vodovodon tuktuk, gi nga
oeng matan
3 nge pevien ne, “Surie misa e ta nga rakot simi korot sibu Kibang gi ta kap ko vavaroup
ma e nga ra ngou meie gie?”
4 Eiekesen e Petro a nga vakokoit vakatsepa segie mi sana kepineits ta nga tsorubeit
seie.
5 “Sien o ta nga mon simi taon i Ioppa nge no, o nga pare mi baidendeng. O nga pare
mi kepineits a nga malan mi lavlav leong gi ta nga popor ka siba tangatson voveit nge
vunurie peuk i keim kuvu i kur simi rangit, ma a nga peuk duis seou.
6 O nga dedeng rakot i aron ma o nga pare bu suasuada vinavinar kaek voveit, bu
vinavinar tso, bu vinavinar gi ta dodoil simi kaber, ma bu ma simi mariu.
7 Ma o nga rongomie mi ien a nga pevien seou, ‘Tamtuir, Petro, keda kavo mene nge
nganie!’
8 “Eiekesen o nga pevien, ‘O kap oit, mi Nguts! O kap ngas nga nganie ka nginonginou
ta kap melemelen ivie mi vinuor sibu Iuda ta nga gol kitipan nia nganie.’
9 “Ma mi ien a buer nga vakokoit kovuni simi rangit, ‘Mi kepineits e Raban tate nga
vara melemelen ngan, e ta kap pevien va a kap melemelen.’
10 Ine mi kepineits a nga tsorubeit votour seou, ma ine bu kepineits kokouk gi nga teie
muerngan kien simi rangit.
11 “Ian simi poko keipkepide ra ngas te, ba ka tour gituo te nga beit simi vonuo ivie o
ta nga mon en. Mi ka a nga mon i Kaesarea a nga tura gituo nemei seou.
12 Ma mi Moromoruo Tamat a nga oeng seou va o ta nga nomeie gituo, ma o ta kap nga
vodovodon palan. Ma ine mi napaririem potsu kes mi kulou vodovodon tuktuk kovuni
i Ioppa gi nga nomeie iou, ma gei nga ra beit si ken vonuo ian mi ka.
13 Ma a nga pengan segei va a nga pare mi angelo a nga tsorubeit vasvas i aron ken
vonuo. Ma mi angelo a nga pevien sien ven ne, ‘Tuturei surie e Simon gi vuotongie buer
va eie e Petro ese ta mon i Ioppa.
14 Ma eie ta vokokotie bu nama sevoi, vasa e Raban ta vatoa no ven ma ke tietie simi
sinavei tsokor.’
15 “Ma sien o ta nga vakaek nge vakokoit, mi Moromoruo Tamat a nga tsour peuk segie
malan ta nga tsorubeit vourvour te segiet.
16 Ma o nga vodonomie misa mi Nguts ta nga pengan, ‘E Ioanes a nga tsana mi
sinusuruiv ngan mi da, eiekesen enga nga ta suvuon mi sinusuruiv ngan mi Moromoruo
Tamat.’
17 E Raban a nga terie buer sibu Kibang ine mi tienebeir ta kokouk mo meie mi
tienebeir ian ta nga terie segiet sien giet ta nga vodovodon tuktuk simi Nguts e Iesu
Karisito. Ma o kap oit nia vangenge mi tsinatsangan e Raban segie.”
18 Sien gi ta nga rongomie ine bu nama se Petro, gi kap ba buer nga nama palan veie
ma gi nga puongan e Raban ma gi nga pevien, “Ine giet te telekiran va e Raban a te
sunuir va bu Kibang buer gi ta vodon vuris terengien va gi ta mang suvuon mi tino
rovoriu.”

Mi kulou vodovodon tuktuk i Antiok

19 Sien gi tate nga kenvamate e Stepano gi nga vikikinie buer egie ese gi ta nga
vodovodon tuktuk se Iesu. Io, mi kulou vodovodon tuktuk gi nga vi vepitsitsei rakot
i Poinike, i Kupro, ma i Antiok. Ma gi nga ra vokokotie man Banga Vinavatei e Iesu sibu
Iuda mo.
20 Eiekesen mi kulou vodovodon tuktuk mene kuvu i Kupro ma i Kurene, gi nga rakot
i Antiok nge vokokotie man Banga Vinavatei mi Nguts e Iesu sibu Grik buer.
21 Ma mi ngesengesien mi Nguts a nga mon segie, ma palan beitsak bu mei gi nga
vodovodon tuktuk nge vuvuris rakot simi Nguts.
22 Ine mi vinavatei a te nga beit simi kulou vodovodon tuktuk i Ierusalem, ma gi nga
turan e Barnabas rakot i Antiok.
23 Sien ta nga so beit nge pare mi sana e Raban tate nga tsana simi kulou surie ken
tentoiv, a nga res ma a nga vakotsie gie va gi ta nga tsok tuktuk simi Nguts ngan bu
arogie kokouk.
24 E Barnabas eie mi banga ka, ma a nga vous ngan mi Moromoruo Tamat ma a nga
vodovodon tuktuk rovoriu, io, palan beitsak mi kulou gi nga vurise tino rakot simi Nguts.
25 Samo e Barnabas a nga rakot i Tarsus va ta nga ra pare e Saulo.

26 Sien tate nga ra vorotan, a te nga kir rakot ngan i Antiok. Io, ian simi avareit kokouk,
guor nga mon meie gie mi kulou vodovodon tuktuk, ma guor nga vavasengei simi kulou
palan beitsak ngan mi namanien e Raban. Ma gi nangba nga vuotongie gie ngan va Ken
kulou e Karisito vourvour i Antiok.
27 Ian simi ra, bu propet mene gi ta nga kuvu i Ierusalem gi nga peuk i Antiok.
28 Mi mei kes segie mi asan e Agabus, a nga tamtuir ma simi ngesengesien mi
Moromoruo Tamat a nga peterie va mi se leong va ta nga beit simi kaber kokouk. Ma
sien e Klaudio ta nga vuor i Roma, ine mi se a te nga tsorubeit.
29 Io, ine mi kulou vodovodon tuktuk i Antiok gi nga vodon vuturungie nia vavasie
kegi sar lakep nia kulie bu kasigie i Iudea. Io, gi nga teteir oit si kegi sar sinsuv.
30 Ma gi nga turan e Barnabas meie e Saulo nia ra terie ian mi lakep sibu muomuo
simi kulou vodovodon tuktuk.

12

Bu vinekikin palan

1 Ian sibu ra mi kovakova ka leong e Erot a nga rakopie mi kulou vodovodon tuktuk
nia ra vikikinie gie.
2 A nga oeng va gi tate nga kenvamate e Iakobo, e kasien e Ioanes, ngan mi sele.
3 Sien e Erot ta nga telekiran ine mi kiden a nga varese gie bu Iuda, a nga tuturei nia
rakopie buer e Petro. Ine bu kepineits a nga tsorubeit simi Nginou nian mi Tsoik kap ka
iis sien.
4 I muir sien gi tate nga rakopie, a nga terie simi vona vinatoreis. A nga terie i riman
ba gargar voveit simi kulou ni minakiur va gi ta nga naneie vititirie. E Erot a nga vodon
nia vuortie e Petro i matan mi kulou i murien mi Nginu Pasova va tate nga voto.
5 Io, e Petro a nga mon simi vona vinatoreis, eiekesen mi kulou vodovodon tuktuk gi
nga no ngan bu arogie kokouk rakot se Raban surie e Petro.

Mi angelo a nga kir rivie e Petro simi vona vinatoreis

6 Simi rokati, va sivovo sien va e Erot ta nga vo vuortie, e Petro a nga muang i kotubuon
ba ka luo ni minakiur. Gi nga vis kakuon bu rimagituo ngan ba tsen luo. Ma mi kulou
nennei gi nga tuir nge nenei simi matavanuo.
7 Puk lalapus, ken angelo mi Nguts a nga tsorubeit ma mi berber a nga rar i aron
mi vona vinatoreis. Samo a nga pan vapada e Petro, ma a nga oeng sien, “Lalapus!
Tamtuir!” Ian ngas te mi tsen a nga koro siba riman e Petro.
8 Io, mi angelo a nga oeng sien, “Verengie no ngan ke verevere nge tsekie ma ba
poppop.” Ma e Petro a nga tsang malan ngan. Ma mi angelo a nga oeng sien te buer,
“Tsekie ma kuirkuir ka i marar nge vemusurie iou.”
9 E Petro a nga vemusurie rovotsour simi vona vinatoreis. Eiekesen a kap nga telekiran
mi kepineits mi angelo ta nga tsana va a nga tuktuk. A si nga vodon va a nga pare mo
mi baidendeng.
10 Guor nga veis evisie mi ka ni minakiur vourvour ma mi mei vorosurie nge ra
beit simi mata rumrubukien gi ta nga tsana ngan mi aen, ivie guor nga oit nia dedeng
rakot simi taon leong. Ine mi mata rumrubukien, eie kesen a nga katsep ma guor nga
rovotsour sien. Sien guor tate nga veis rakot simi rosar, puk lalapus, mi angelo a te nga
sorvekenan e Petro.
11 Io, ken vienviendon e Petro a nangba nga katsep ma a nga pevien, “Ine, o te telekiran
va ine mi kepineits a tuktuk. Mi Nguts a turan ken angelo nemei nia me kir rivie iou si
ken ngeisngeis e Erot ma simi sana kepineits bu Iuda gi ta nga vodon nia tsana seou.”
12 Ma ian ngas te, a nga rakot si ken vonuo e Maria, e kinan e Ioanes gi nga ko vuotongie
buer ngan e Marko, ivie bu mei palan gi ta nga oir kouk nge no en.
13 E Petro a nga me pinpin i matavanuo ma mi vevien petspets mi asan e Roda a nga
nemei nia me vavatora sien.
14 Sien ta nga rong kielala mi inan e Petro, a nga res beitsak, io, a si kap nga tsitsingie
mi matavanuo eiekesen a nga soer muerengei. Ma a nga ra pengan va e Petro die a tuir
i marar simi matavanuo.
15 Ma gi nga pevien ne, “E be goit!” Eiekesen a ngas nga vengeis va a nga tuktuk te.
Io, gi nga pevien, “Ken angelo be mo ian.”
16 Eiekesen e Petro a ngas nga vor ve pinpin, ma sien gi ta nga tsitsi nge pare va eie,
gi nga kudier ngan.

12:4 Ba ka voveit gituo mon simi gargar keskes simi kulou ni minakiur sibu Roma.

17 Ma e Petro a nga tam vosoponge gie. Ma a nga potsukie segie vasa mi Nguts a nga
kir tsana venengan simi vona vinatoreis ma a nga oeng ven ne, “Nga vateie e Iakobo
ma bu kasiung ngan ine mi kepineits.” Samo a te buer nga rovotsour sorvekena gie nge
rakot simi korot mene.
18 Sien tate nga vo ra, bu ka ni minakiur gi nga kudier tsak nge motou simi sana ta
nga tsorubeit se Petro.
19 Ma e Erot a nga terie mi nama nia nesie e Petro, eiekesen gi kap nga oit nia vorotan.
Ma a nga virei telekira gie, ma a nga terie mi nama ngeisngeis nia kenvamate ine bu ka
ni minakiur.

Ken miensei e Erot

Ma i muir sien, e Erot a te nga sorvekenan i Iudea nge ra mon i Kaesarea.
20 E Erot a nga petseir veie beitsak mi kulou kovuni i Turos ma i Sidon, io, mi kulou gi
nga veis kokouk nia ra pare e Erot. Muna, gi nga ra vuduis nama meie e Blasto, mi ka
ese ta nga vuortie ken vonuo mutumutur mi kovakova ka leong, va ta nga kulie gie. I
muir, gi nga ra vereie e Erot surie ken aor molous, simi vunan gi nga ko por nginonginou
simi enamon simi kovakova ka leong.
21 Io, e Erot a nga terie mi ra, ma ian simi ra a nga vavaso ngan man sar matvinavaso
mi kovakova ka leong, ma a nga mogos i popon mi mogomogos ni vuor ma a nga vakokoit
rakot simi kulou.
22 Ma mi kulou gi nga koup, “A malan va mi inan mi raban, kap va mi inan mi ka!”
23 Ma ian ngas te ken angelo mi Nguts a nga pantsie e Erot, simi vunan a kap nga
puongan e Raban, ma bu kunkun gi te nga nganie mi kurikurien ma a te nga maet.
24 Eiekesen, mi namanien e Raban a nga puorkan bu enamon palan nge to.
25 Sien e Barnabas meie e Saulo guor tate nga vaton keguor tsientsang, guor nga
muerengei kovuni i Ierusalem, ma guor nga kerie e Ioanes mi asan mene e Marko.

13

Gi nga vile nge turan e Barnabas ma e Saulo

1 I kotubuon mi kulou vodovodon tuktuk i Antiok, bu propet ma bu vavvasengei simi
Pakpak Leong gi nga mon. Bu asagie e Barnabas, e Simeon mi asan mene e Niger, e
Lusius kovuni i Kurene, ma e Manaen (ese ta nga leong kouk meie e Erot mi kovakova
ka leong) ma e Saulo.
2 Sien gi ta nga rengeir rakot simi Nguts nge vorvor, mi Moromoruo Tamat a nga
pevien, “Nga ta ngas totoka e Barnabas ma e Saulo nian mi tsientsang o ta nga vile guor
nia tsana.”
3 Io, i murien gi ta nga vorvor nge no, gi nga teir riem i popoguor nge vatamase guor
ma gi nga ture vavasie guor.

I aron i Kupro

4 Io, guor nga veis vemusurie ken tinuturei mi Moromoruo Tamat. Guor nga veis peuk
i Seleukia ma guor nga ka mon rakot i Kupro.
5 Sien guor ta nga beit i Salamis, guor nga vavatei ngan mi namanien e Raban sibu
vona rengeir sibu Iuda. E Ioanes Marko a nga nomeie guor nia kulie guor si keguor
tsientsang.
6 Gituo nga veis viririsie bu enamon kokouk simi nuos oit gituo nga beit i Papo. Ian
en gituo nga samsuoeie e Ba-Iesu, mi tamat inum. Eie mi Iuda ma buer mi propet bitbit.
7 Eie a nga ko mon meie mi gavana e Segio Paulo, mi ka sievei. Mi gavana a nga tuturei
surie e Barnabas ma e Saulo simi vunan a nga lalaron nia rongomie ken nama e Raban.
8 Eiekesen e Eluma mi tamat inum (arie man vuevue ine mi asan) a nga suerere gituo
ma a nga konon nia vurisan ken vienviendon mi gavana va ta kap nga vodovodon tuktuk.
9 Samo e Saulo, ese gi vuotongie ngan e Paulo, a nga vous ngan mi Moromoruo Tamat,
ma a nga deng vangvangasie e Eluma nge pevien,
10 “Evoi e natuon e Satan ma man matakorot bu kepineits kokouk ian ta dokei! E vous
ngan bu suada sinavei nguts bitbit ma bu sinavei nia tsik pipius. Sisa e ta maes nia
vurivurisan mi rosaran mi Nguts ian ta duis?
11 Pare, mi riman mi Nguts a mon i popo nia votorosie no. E ta so mat kael ma si kavo
ra, e ta kap oit nia pare mi rararan mi matanias.”
Ian ngas te, mi ou ma mi ngingi a nga kuva ba katsomatan ma a nga veis mat kael
veririu nge nesie ka mei va ta nga por ka i riman nge muo ngan.
12 Samo, mi gavana a nga kudier beitsak si man vinasengei mi Nguts ma a nga
vodovodon tuktuk sien ta nga pare misa tate nga tsorubeit.

E Paulo a nga vavatei i Antiok i aron i Pisidia

13 Kovuni i Papo, e Paulo ma ba palapalan, gituo nga ka mon rakot i Pega simi enamon
leong i Pampilia. Ian en e Ioanes Marko a nga sorvekena guor nge rakot i Ierusalem.
14 Kovuni i Pega guor nga veis rakot i Antiok i aron i Pisidia. Ma simi Rangi Minaes
guor nga rakot simi vona rengeir sibu Iuda nge mogos.
15 I murien gi ta nga ase bu nama simi Vinuor se Moses ma sibu vinavataor sibu
propet, bu muomuo simi vona rengeir gi nga turan mi nama rakot seguor nge pevien,
"Ba kasi, sien va ngado suvu nama nia vangasie mi kulou, ngado ta vakokoit."
16 E Paulo a nga tuir ma a nga tsuok terie i kur ba riman nge pevien, "Enga kong kulou
Israel ma enga bu Kibang nga vodovodon tuktuk se Raban, nga rorong seou!
17 Magiet Raban ine mi kulou Israel a nga vile bu tubugiet ma a nga vara veleongtie
gie si kegi minon i Isip. Ma ngan mi ngeisngeis leong, a nga muonge gie rovotsour ian
simi enamon.
18 A kap nga mekitsan mi sinavigie i aron mi beir sibu avareit ta nga oit malan va ba
sinangavur voveit.
19 E Raban a nga tsang rivie bu vuna enamon a nga napaririem potsu luo simi enamon
leong i Kanaan ma a nga potakie mi kaber nge terie simi kuoluon.
20 Bu kepineits kokouk ine ta nga tsorubeit a nga poro malan va bu avareit ba
sinangavur voveit koboit ma bu sinangavur mi napaririem i popon (450).
"I muir, a nga terie segie bu ka ma ba vevien nia vuortie gie, tuir oit sibu ra se Samuel
mi propet.
21 Samo mi kulou gi nga virei ngan ka kovakova ka leong ma a nga terie segie e Saulo
e natuon e Kis simi matabu Beniamin, ese ta nga vuor sibu avareit ba sinangavur voveit.
22 I murien e Raban ta nga tsang rivie e Saulo a nga tsana e Davit va eie magi kovakova
ka leong. A nga vavatei katsep ngan surie e Davit malan ine, 'O te vorotan e Davit e
natuon e Iesse va eie mi ka ta lalaron beitsak nia vemusurie bu sinaviung. Eie ta tsana
bu kepineits kokouk vemusurie kong lalaron.'
23 "Kovuni sibu tubuon e Davit, e Raban a nga terie sibu Israel mi ka ni vavato e Iesu,
malan ken kinubuits.
24 I muan ken bineit e Iesu, e Ioanes a nga vavatei ngan mi sinavei nia vodon vuris
ma mi sinusuruiv simi da rakot sibu Israel kokouk.
25 Sien e Ioanes tate nga vor ve vavaton ken tsientsang, a nga pevien, 'Nga vodon va
eou ese? Kap va eou ian mi ka. Eiekesen eie ian ta vemusurie iou, o kap kalei oit nia
ruobatie man ba poppop.'
26 "Bu kasi, bu natuon e Abaraam, ma enga mi kulou vodovodon tuktuk, ine mi
vinavatei surie mi vavato, e Raban a nga terie segiet.
27 Mi kulu Ierusalem ma magi sar muomuo ni vuor gi kap nga deng kielala e Iesu o,
bu nama sibu propet gi ta nga ko ase sibu Rangi Minaes. Ma gi nga tsang vaotie ine bu
nama sien gi ta nga tsang vatsakatie e Iesu.
28 Misasien gi ta kap nga vorotan ka banga vunan nia masen, gi nga nongie e Pilato
va ta nga tor nia kenvamate.
29 Sien gi tate nga tsang vaotie bu kepineits kokouk malan gi ta nga vataro simi Pakpak
Leong surie, gi nga por terie i keim kovuni simi koitskoits ma gi nga vuturungie i aron
mi monmon.
30 Eiekesen e Raban a nga vatoa simi miensei.
31 Ma sibu ra palan, a nga tsorubeit vasvas segie ese gi ta nga nomeie kovuni i Galili
beit i Ierusalem. Arie egie ine, gi me vakokoit vasangan si kegiet kulou.
32 "Gor vateie nga ngan mi Banga Vinavatei ian e Raban ta nga kubutsie rakot sibu
tubugiet.
33 A te me tsang vaotie niagiet, sien tate me vatoa e Iesu simi miensei, malan mi
vinavataor ta mon sibu Pak, mi korot leong sien, a luo,

" 'Evoi e natung,
nevere o me tsorubeit e Tama.'

34 Ine mi nama surie va e Raban ta nga vatoa simi miensei ma va ta kap oit nia kopop,
a mon simi Pakpak Leong ven ne,

" 'O ta terie sevoi bu vavatamaes tuktuk ian o ta nga kukubuits meie ngan e Davit.'

35 Io, mi nama mene i aron mi Pakpak Leong a pevien,

13:34 ISA 55:3

“ ‘E ta kap so tsupuk rivie va ke Ka Tamat va ta oiv nge kopop i aron mi monmon.’

36 “Sien e Davit tate nga vaotie ken lalaron e Raban sibu avareit ta nga tino sien, a nga
maet ma gi nga puon meie ngan bu tubuon ma mi piripirien a nga oiv nge kopop.
37 Eiekesen mi ka ese e Raban ta nga vatoa simi miensei a kap nga oiv.
38 “Io, bu kasi, o lalaron va nga ta telekiran va surie mi tsinatsangan e Iesu, man
vinavatei mi vodon ririv sibu sinavei tsokor gei vateie nge nga.
39 Mi Vinuor se Moses a kap nga oit nia tsana va nga ta nga tsorubeit duis i matan e
Raban, eiekesen e Iesu a tsana ese mune gi ta vodovodon tuktuk sien va gi ta tsorubeit
duis.
40 Io, nga nenei kalei va misana nama bu propet gi ta nga vokokotie ta kap mang
tsorubeit senga.

41 “ ‘Pare! Enga mi kulou oengoeng balapoik, nga ta kudier tsak nge maet,
simi vunan o ta tsana ka kepineits si kenga sar ra
ian va nga ta kap oit rovrovoriu nia vodovodon tuktuk sien,
misasien va ka mei ta palsie senga.’ ”

42 Sien e Paulo ma e Barnabas guor tate nga visi rovotsour simi vona rengeir, mi kulou
gi nga nongie guor va guor ta nga buer me vakokoit surie ian bu kepineits simi Rangi
Minaes ka ian i kur.
43 Sien mi rengeir tate nga voto, palan bu Iuda ma bu Kibang gi ta nga tuir pats meie
bu Iuda nge rangarie e Raban, gi nga vemusurie e Paulo ma e Barnabas. Ma guor nga
vakokoit meie gie nge vakotsie va gi ta tino si ken tentoiv e Raban.
44 Io, ian simi Rangi Minaes te, mi kulou kokouk ine simi taon gi nga nemei nia
rongomie ken nama mi Nguts.
45 Sien bu Iuda gi ta nga pare mi bineit, gi nga ngungutsuo nge oeng balapoik ngan
misa e Paulo ta nga vokokotie.
46 Samo e Paulo ma e Barnabas guor nga vakokoit ngeisngeis rakot segie, “Gor ta ngas
muna vokokotie ken nama e Raban rakot senga. Eiekesen surie nga kap lalaron ine ma
nga si vodon va nga kap kalei oit nia suvuon mi tino rovoriu, io, ine gor te vuris rakot
sibu Kibang.
47 Simi vunan mi Nguts a te nga terie mi nama ngeisngeis segor ven ne,

“O te tsana ngado va engado man berber bu Kibang,
terengien va ngado ta mang vavatei ngan mi rosaran mi vavato oit si man votovoto
mi kaber.”

48 Sien bu Kibang gi ta nga rongomie ine, gi nga res nge puongan mi Nguts surie ken
nama, ma egie kokouk ese e Raban ta nga vile gie nia suvuon mi tino rovoriu, gi nga
vodovodon tuktuk.
49 Ken nama mi Nguts a nga puorkan ian simi enamon kokouk.
50 Eiekesen bu Iuda gi nga oeng ka i aron mi langei asna gi ta nga ko rangarie e Raban
ma bu muomuo simi taon. Io, gi nga vakaek nge vikikinie e Paulo ma e Barnabas. Ma
gi nga kareir vavasie guor si kegi enamon.
51 Io, guor nga titike riv puit siba kameguor veie gie ma guor nga veis rakot i Ikonium.
52 Ma mi kulou vodovodon tuktuk gi nga vous ngan mi nires ma mi Moromoruo Tamat.

14

I aron mi enamon i Ikonium

1 I Ikonium e Paulo ma e Barnabas guor nga rakot simi vona rengeir sibu Iuda malan
guor ta nga ko tsana. Ian en guor nga vavatei ngeisngeis, io, palan beitsak bu Iuda ma
bu Kibang gi te nga vodovodon tuktuk.
2 Eiekesen bu mei mene sibu Iuda gi ta nga ngengeir pupuris simi vodovodon tuktuk,
gi nga oengoeng ka i arogie bu Kibang va gi ta mang nga matakorot meie mi kulou
vodovodon tuktuk.
3 Io, e Paulo ma e Barnabas guor nga mon potaram ian en nge vor ve vavavatei
ngeisngeis meie ngan mi ngeisngeis kuvu simi Nguts. Mi Nguts a nga vaotie guor nia
tsana bu kepineits ni vovokudier, terengien ta mang nga vara tuktuk ngan man nama
ken tentoiv.

13:35 PSA 16:10 **13:41** HAB 1:5 **13:47** ISA 42:6; 49:6

4 Mi kulou ian simi taon leong gi te nga vekapot rakot siba gargar, mi gargar mene gi
te nga vemusurie bu Iuda ma mi gargar mene gi te nga vemusurie bu aposol.
5 Bu mei mene sibu Kibang ma bu Iuda, gi nga oir kouk meie magi sar muomuo, ma
gi nga roev nia tsang vatsakatie guor ba aposol nge visi tome guor nge vout.
6 Eiekesen sien guor ta nga vakierngie ne, guor nga vi rakot simi taon i Lustra ma i
Derbe simi provins i Laikonia ma sibu enamon ta mon viririsie.
7 Ian en, guor nga vor ve vavavatei ngan mi Banga Vinavatei.

I Listra ma i Derbe

8 Io, i Lustra, e Paulo ma e Barnabas guor nga pare mi peong ta nga mogos. A nga
muru ba kamen vakaek ngas te si ken kienakav ma a kap nga ko oit nia veis.
9 A nga mogos nge rongomie ken sar vinakokoit e Paulo. E Paulo a nga pare va a nga
suvuon mi vodovodon tuktuk va ta nga oit nia suvuon mi vavato. Io, a nga tomeke mat
duis rakot sien.
10 Ma e Paulo a nga oeng leong, "Tsuok tamtuir ngan ba kame!" Ian ngas te, mi ka a
nga rov tamtuir ma a nga tsuok vakaek nge veis.
11 Sien mi lobaram gi ta nga pare misa e Paulo ta nga tsana, gi nga koup ngan mi
namani Laikonia, "Bu raban gi te peuk ine i keim segiet nge tsorubeit mala ka!"
12 E Barnabas gi nga vuotongie ngan e Tseus. Ma e Paulo gi nga vuotongie ngan e
Erme simi vunan bu nama kokouk, eie a nga ko vokokotie.
13 Ken vona rengeir e Tseus a nga mon i marar simi taon leong. Ken prist e Tseus a nga
poro bu bulumakau tamat ma bu purpur gi ta nga tio ma a nga rakot simi matavanuo
rumrubukien, simi vunan eie meie mi bineit gi nga lalaro vavadengeir ngan rakot seguor.
14 Eiekesen sien ba aposol, e Barnabas ma e Paulo guor ta nga rongomie misa gi ta
nga lalaro tsana, guor nga derikie maguor sar kuirkuir nge soer rubukien i kotubuon
mi bineit.
15 Ma guor nga kopuo gie, "Mi kulou, surie misa nga ta tsana ine? Egor buer mo ba
ka mala nga. Gor nemei nia vateie nga ngan mi Banga Vinavatei, va nga ta ngas vuris
sorvekenan ine bu kepineits sasavoir nge vuris rakot se Raban ta tino. Ine mi Raban eie
ese ta nga tsana mi rangit, mi kaber, mi barateis ma bu kepineits gi ta tino i arogie.
16 Muomuo, a nga sunurie bu vuna enamon kokouk va gi ta nga vemusurie kegi sar
rosar.
17 Eiekesen a kap nga muningan eie kesen simi kulou va gi ta kap mang telekiran. A
nga kalei nge nga ngan bu banga kepineits nia vara tuktuk ngan va eie a tino. A teir
vunie nge nga mi bat kovuni simi rangit ma bu suasuada tsientsuor nia ngou, duis si
man sar ra. A vosuvu vunie nga nge nginonginou ma bu aronga a vovosuo ngan mi
nires."
18 Misasien guor ta nga vokokotie ine bu nama, guor kap nga oit nia vangenge mi
bineit va gi ta kap vavadengeir ngan ka tienebeir rakot seguor.
19 Samo bu Iuda ese gi ta nga beit kovuni i Antiok ma i Ikonium, gi nga oeng ka i aron
mi bineit ma gi nga tuir meie gie. Gi nga tome e Paulo nge vunavout ma gi nga teie
rovotsour ngan i marar simi taon. Gi si nga vodon va e Paulo a te nga maet.
20 Eiekesen i muir sien bu mei gi ta nga vodovodon tuktuk gi tate nga me tuir
viriviririsie, e Paulo a nga tamtuir nge rubukien muerengei simi taon. Simi ra
vemusurie, eguor e Barnabas guor nga rakot i Derbe.

Keguor minuer rakot i Antiok i Suria

21 Guor nga vavatei ngan mi Banga Vinavatei ine simi taon ma guor nga teie kegi
vienviendon mi kulou palan va gi ta vodovodon tuktuk se Iesu. Samo guor nga
muerengei rakot i Listra, i Ikonium ma i muir i Antiok.
22 Guor nga vakokoit vangasie nge vakotsie mi kulou vodovodon tuktuk va gi ta ngas
nga tuir ngeisngeis si kegi vodovodon tuktuk. Guor nga pevien, "Giet ta ngas suvuon bu
vinekikin palan nia rubukien si ken mangmagoso Nguts e Raban."
23 Sibu vona rengeir keskes, guor nga vile kegi sar komosi ka ni tsientsang. Ma ngan
mi vorvor meie bu nono, guor nga terie gie si ken nennei mi Nguts ese gi ta nga terie
kegi vodovodon tuktuk sien.
24 I murien guor tate nga veis ka i aron i Pisidia, guor nga beit i Pampilia.
25 Ma sien guor tate nga vavatei ngan mi Banga Vinavatei i Pega, guor nga peuk i
Attalia.
26 Kovuni i Attalia, guor nga ka mon nge tsourarak muerengei rakot i Antiok, mi
enamon ivie gi ta be nga terie guor en si ken tentoiv e Raban surie mi tsientsang ine
guor tate nga me vaton.

27 Sien guor tate nga beit i Antiok, guor nga kir kakuon mi kulou vodovodon tuktuk,
ma guor nga pengan bu kepineits kokouk e Raban ta nga tsana i aron keguor vineis ma
vasa ta nga tsitsingie venengan mi rosar va bu Kibang gi ta nga vodovodon tuktuk simi
Nguts.
28 Ma guor nga mon potaram meie gie mi kulou vodovodon tuktuk.

15

Kegi bineit kouk bu muomuo i Ierusalem

1 Bu ka mene gi nga kuvu i Iudea rakot i Antiok gi nga vavasengei sibu mei mene va gi
ta nga vodovodon tuktuk se Raban malan ine, "Sien va nga ta kap suvuon mi vinavaroup
vemusurie mi vinuor se Moses, nga ta kap oit nia so suvuon mi vavato."
2 Ine mi nama a nga teie terie e Paulo ma e Barnabas va guor ta nga vevengeis nge
vevetei nge nama meie gie. Io, e Paulo ma e Barnabas gi nga vile guor meie bu ka mene
gi ta nga vodovodon tuktuk se Raban va gi ta nga rakot i Ierusalem nia ra pare bu aposol
ma bu muomuo surie ine bu nama.
3 Io, bu muomuo simi vona rengeir gi nga ture vavasie gie. Ma sien gi ta nga veis ka i
aron i Poinike ma i Samaria, gi nga potsukie vasa e Raban a nga vurise venengan kegi
tino bu Kibang. Ine mi nama a nga terie mi nires leong simi kulou vodovodon tuktuk.
4 Io, sien gi tate nga beit i Ierusalem, bu mei kokouk i aron mi vona rengeir meie bu
aposol ma bu muomuo gi nga marangata guor. Guor nga pengan segie mi sana e Raban
tate nga tsang vaotie seguor.
5 Eiekesen, mi kulou vodovodon tuktuk gi ta nga kovuni simi gargar sibu Parisaio,
gi nga tamtuir nge pevien, "Bu Kibang gi ta ngas suvu vinavaroup nge vemusurie mi
Vinuor se Moses."
6 Bu aposol ma bu muomuo gi nga beit kokouk nia vakvakokoit surie ine mi nama.
7 I murien bu vinavinakokoit palan surie ine, e Petro a nga tsuok tamtuir ma a nga
pevien, "Bu kasiung! Nga telekiran va muomuo ngas te, e Raban a nga viel tsana iou
i kinorutunga, terengien va bu Kibang gi ta mang rongomie mi Banga Vinavatei simi
ngutsuung nge vodovodon tuktuk sien.
8 E Raban a telekiran bu arogie mi kulou kokouk, ma a nga vasangan va a suguo gie
sien ta nga terie mi Moromoruo Tamat segie malan ta nga tsana segiet.
9 A kap potakie giet mei gie, simi vunan e Raban a nga vara melemelen ngan bu arogie
ngan kegi vodovodon tuktuk sien.
10 Io, surie misa nga ta lalaro konon e Raban? Nga terie mi putu simi vinavaroup i
popon mi kulou vodovodon tuktuk. Ine mi putu bu tamagiet ma egiet buer, egiet kokouk
giet kap oit nia sorokie."
11 A kap! Giet vodovodon tuktuk va, ngan ken tentoiv magiet Nguts e Iesu, giet te
suvuon mi vavato, malan egie buer gi ta suvuon.
12 Bu mei kokouk gi ta nga mon ian en, gi nga mon menemenen nge rorong se Barnabas
ma e Paulo guor ta nga pengan bu kepineits ni vovokudier e Raban ta nga vaotie guor
ngan nia tsana i kotubuon bu Kibang.
13 Sien guor tate nga vakokoit voto, e Iakobo a nga pevien, "Bu kasi, nga ta rorong
seou,
14 e Simon a te palsie segiet vasa e Raban a nga muna vasangan ven ken lalaron sien
ta nga viel tsana mi kulou i kotubuon bu Kibang va egie seie."
15 Kegi sar nama bu propet a kokouk meie ine, malan gi tate nga vataro.

16 " 'I murien ine, o ta muerengei
ma o ta tsang muerngan ken vonuo e Davit ian tate nga kor.
Ma ian simi tsiri vonuo, o ta tsang muerngan
malan si man matvinavaso vourvour.
17 Terengien va mi kulou kokouk gi ta mang nesie mi Nguts,
ma buer bu Kibang kokouk gi ta mang suvuon mi asoung.'
18 Mi Nguts ese ta nga vasangan ine bu kepineits simi kulou muomuo te a vokokotie ine
mi nama.

19 "Kong vienviendon a malan ine. Giet ta kap terie mi tsuotsuobakei sibu Kibang gi
ta vor ve vuvuvuris nemei se Raban.

15:17 AMO 9:11-12

20 Eiekesen giet ta ngas vavataor rakot segie va gi ta kap nganie mi tintu gi tate nga
vavadengeir ngan rakot sibu raban bitbit, ma gi ta kap tsana mi sinavei tetteririv, ma gi
ta kap nganie mi dar ma mi pientsien mi vinavinar gi ta duorkie.
21 Simi vunan ine bu vinuor se Moses gi te nga vokokotie potaram te i aron bu taon
kokouk ma gi ko munu ase i aron bu vona rengeir sibu Iuda sibu Rangi Minaes kokouk."

Mi pakapaka rorou rakot sibu Kibang gi ta vodovodon tuktuk

22 Samo bu aposol ma bu muomuo meie mi kulou kokouk simi vona rengeir, gi te nga
viel tsana ba mei segie nia vemusurie e Paulo ma e Barnabas rakot i Antiok. Gi nga viel
tsana e Silas ma e Iudas ese gi ta ko vuotongie ngan va e Barsabas, eguor ba muomuo i
kotubuon mi kulou vodovodon tuktuk.
23 Bu muomuo gi nga ture vavasie guor ngan ine mi pakapaka rorou ta nga pevien,

"Egei bu aposol ma bu muomuo simi vona rengeir, ma egei bu kasinga.

Gei turan kegei ni vuot kalei rakot sibu Kibang ese gi ta vodovodon tuktuk i Antiok, i
Suria ma i Kilikia.

24 Gei nga rongomie va bu mei segei gi siger nga rakot senga nge ra tsola kenga sar
vienviendon.
25 Io, gei aor kes nia turan kaba ka rakot senga meie e Barnabas ma e Paulo,
26 ese guor ta kap ruit ngan keguor tino surie mi asan magiet Nguts e Iesu Karisito.
27 Gei turan e Iudas ma e Silas nia so vara tuktuk ngan mi ngutsuguor misa gei ta
vataro i aron ine mi pakapaka rorou.
28 Vemusurie ken lalaron mi Moromoruo Tamat, gei sunuir va gei ta kap terie ka
putu mene i poponga, eiekesen arie mo ine ba nama venengeng.
29 Kian va nga ta nganie bu kepineits gi tate vavadengeir ngan rakot sibu raban
bitbit, a, mi dar, ma mi pientsien mi vinavinar gi ta duorkie. Ma kian va nga ta tsana
mi sinavei tetteririv. Sien va nga ta kap tsana ine bu tsaka sinavei, kenga mienagos ta
kalei. A kalei rovoriu."

30 Io, gi nga turan ba ka peuk i Antiok ivie gituo ta nga ra kuk kakuon en mi kulou
sibu vona rengeir kokouk nge terie segie ine mi pakapaka rorou.
31 Mi kulou gi nga ase ma gi nga res, simi vunan ine mi nama vavakatsep a nga vakotsie
gie.
32 E Iudas ma e Silas, eguor ngas te ba propet, guor nga vakotsie nge vangasie mi kulou
vodovodon tuktuk.
33 I murien ba ra gituo ta nga mon ian en, mi kulou vodovodon tuktuk gi nga tukok
tarave gituo va gituo tate nga muerengei rakot segie gi ta nga tura gituo.
34 [Eiekesen e Silas a nga vodon va ta be buer nga mon meie gie i Antiok.]
35 Eiekesen e Paulo ma e Barnabas guor ngas nga mon i Antiok, ivie eguor meie bu ka
mene gi nga vavasengei en nge vavatei ngan ken nama mi Nguts.

Mi vinekapot se Paulo ma e Barnabas

36 I murien ba ra e Paulo a nga oeng se Barnabas, "Giet ta muerengei nge ra iro bu
kasigiet sibu enamon ivie giet tate nga vavatei ngan en mi namanien mi Nguts ma giet
ta ra pare vasa gi te to ven."
37 E Barnabas a nga lalaro kerie e Ioanes Marko meie guor,
38 eiekesen e Paulo a nga tsue va guor ta kap nga kerie, simi vunan a te nga sorvekena
guor i Pampilia ma a kap nga tsatsang meie guor te simi tsientsang.
39 Guor nga vetei nge nama oit guor nga vekapot. E Barnabas a nga kerie e Marko ma
guor nga ka mon rakot i Kupro.
40 Eiekesen e Paulo a nga vile e Silas ma i murien mi kulou vodovodon tuktuk gi tate
nga terie guor si ken tentoiv mi Nguts, guor nga veis.
41 Guor nga veis ka i aron i Suria ma i Kilikia nge vangasie gie mi kulou sibu vona
rengeir.

16

E Timote a nga nomeie e Paulo ma e Silas

1 E Paulo ma e Silas guor te nga veis beit i Derbe ma i Lustra, ivie mi ka vodovodon
tuktuk mi asan e Timote ta nga ko mon en. E kina, eie mi vevine Iuda ese ta nga
vodovodon tuktuk. Eiekesen e taman, eie mi kangi Grik.

2 Mi kulou vodovodon tuktuk kovuni i Lustra ma i Ikonium gi nga pengan va e Timote
eie mi banga ka.
3 E Paulo a nga lalaron va e Timote va ta nga nomeie, io, a nga varapuo simi vunan e
taman e Timote eie mi kangi Grik ma bu Iuda gi ta nga mon ian en gi nga telekiran.
4 Sien gituo ta nga vesingie bu taon, gituo nga vokokotie ian bu nama bu aposol ma
bu muomuo i Ierusalem gi ta nga aor kes ngan va bu mei gi ta vemusurie.
5 Io, mi kulou sibu vona rengeir gi nga tsorubeit ngeisngeis simi vodovodon tuktuk
ma mi aesaes a nga vor ve leongleong sibu ra kokouk.

Ken baidendeng e Paulo i Troas

6 E Paulo meie ba ka gituo te nga veis rakot simi enamon leong i Prugia ma i Galatia
simi vunan mi Moromoruo Tamat a kap nga sunuir va gituo ta nga vavatei ngan mi
namanien mi Nguts simi enamon leong i Asia.
7 Sien gituo tate nga beit simi tieng i Musia, gituo nga konon nia rubukien simi enamon
leong i Bitunia, eiekesen mi Morumoruan e Iesu a kap nga sunurie gituo.
8 Io, gituo nga veis evisie i Musia nge rakot i Troas.
9 Ian sikati e Paulo a nga pare mi baidendeng va mi ka kovuni i Makedonia a nga tuir
nge no masitinoiv ven ne, "Nemei ine i Makedonia nge me kulie gei."
10 I muir sien e Paulo tate nga deng vaton mi baidendeng, gei te nga seseing nia rakot
i Makedonia, simi vunan gei te nga telekiran va e Raban a nga kukuo gei nia ra vavatei
ngan mi Banga Vinavatei simi kulou ian en.

E Ludia a nga vurisan ken tino i Pilippoi

11 Samo gei te nga ka mon kovuni i Troas ma gei te nga soer duis rakot i Samotrake,
ma simi ra vemusurie gei nga soer rakot i Neapolis.
12 Kovuni ian en, gei nga soer rakot i Pilippoi, mi taon leong i Makedonia, ivie bu Roma
gi ta nga vuor en. Ma gei nga ra mon ian en ba ra.
13 Simi Rangi Minaes gei te nga veis rovotsour simi taon nge rakot i gegen mi da ivie
va gei ta nga ra vorotan ka korot nia no en. Sien gei tate nga mogos, gei nga vakokoit
simi langei ian gi ta nga beit kouk en.
14 I kotubugie ine mi langei mi vevien kovuni i Tuateira a nga mon. Mi asan e Ludia.
Ma a nga ko tsatsang verikuil ngan ken sar lavlav dav nge lakep. Ma a nga ko rangarie
e Raban. Mi Nguts a nga tsitsingie mi aron nia rong poro mi namanien e Paulo.
15 I muir sien eie ma egie kokouk ian si ken vonuo gi tate nga por sinusuruiv, a nga
nongie gei nia rakot si ken vonuo ma a nga pevien, "Sien va nga ta vodovodon tuktuk
va o vodovodon tuktuk simi Nguts, nga ta ra nemei si kong vonuo." Ma a nga tsue te va
gei ta nga rakot.

E Paulo ma e Silas i aron mi vona vinatoreis i Pilippoi

16 Simi ra mene sien gei ta nga visi rakot simi korot nia no, gei nga so samsuoeie mi
tetsikevien petspets mi tsaka moromoruo ta nga tsegerie ma ta nga ko peteteir. A nga
ko por lakep palan ken man sar ka leong ngan ta nga ko vokokotie bu kepineits va ta ba
nga beit i muir.
17 Ine mi tetsikevien a nga vemusurie e Paulo ma a nga vor ve koupkoup surie gei.
"Ine ba ka egituo ken ba ka ni tsientsang e Raban ese ta tsiroup. Gituo ko vokokotie
senga mi saran mi vavato."
18 Ine mi tetsikevien a nga ko tsana ine sibu ra palan, tuir oit e Paulo a te nga maer
sien ma a nga vuvuris nge oeng simi tsaka moromoruo, "Simi asan e Iesu Karisito, o
oeng ngeisngeis sevoi. Rovotsour sorvekenan!" Ian ngas te mi tsaka moromoruo a nga
rovotsour sorvekenan.
19 Sien man sar ka leong ian mi tetsikevien petspets gi tate nga telekiran va kegi rosar
nia por lakep a te nga tsokor, gi nga rakopie e Paulo ma e Silas nge teie guor rakot sibu
muomuo simi taon simi korot nia beit kouk.
20 Ma gi nga voturie guor i matan bu muomuo sibu ka ni vuor nama nge pevien, "Ine
ba ka eguor ba kangi Iuda, ma guor me vakake bu tsienakor i aron kegiet taon.
21 Guor vasangan simi kulou bu suada sinavei ivie ta kap duis va egei mi kulu Roma
gei ta vemusurie o, pupua."
22 Mi bineit buer gi nga tuir kouk meie gie nge suereren e Paulo ma e Silas, ma bu
muomuo sibu ka ni vuor nama gi nga tuturei va gi ta nga deir rivie maguor sar tsetstseik
nge tsatsakie guor.
23 I murien gi tate nga tsatsakie vatsakatie guor te, gi nga tomeka guor i aron mi vona
vinatoreis ma gi nga terie mi nama ngeisngeis simi ka nennei simi vona vinatoreis va
ta nga naneie vititirie guor.

24 Sien ta nga rongomie ine mi nama ngeisngeis, a nga terie guor simi roruom i kutum
te simi vona vinatoreis ma a nga pipits pataman bu kameguor siba mat i kotubuon ba
poko ei luo.
25 Malan va sikati potaram, e Paulo ma e Silas guor nga vor ve nono nge kavakavarie
bu pak rakot se Raban, ma bu ka tsatsang vinatoreis ka ie gi nga rongomie guor.
26 Puk lalapus, mi oen leong a nga beit nge vedederie mi mendien mi vona vinatoreis.
Ian ngas te bu matavanuo kokouk simi vona vinatoreis gi nga katsep ma bu tsen gi ta
nga rorotsie ngan mi kulou tsatsang vinatoreis gi nga koro kor.
27 Mi ka nennei simi vona vinatoreis a nga pan, ma sien ta nga pare bu matavanuo
kokouk gi tate nga katsep, a nga tiki tsana ken kuor ma a nga visi kenvamate eie kesen,
simi vunan a nga vodon va mi kulou tsatsang vinatoreis kokouk gi te nga vi.
28 Eiekesen e Paulo a nga kopuo, “Kian va e ta kenvamate no kese! Egei kokouk ine
gei mon!”
29 Mi ka nennei simi vona vinatoreis a nga tuturei surie ka berber ma a nga bubu
rubukien. Samo a nga dedeir kor i matan e Paulo ma e Silas.
30 Ma a nga kir vorotsoruo guor nge virei, “Ba ka leong, misa o ta ngas tsana nia
suvuon mi vavato?”
31 Guor nga kuil nama, “Vodovodon tuktuk simi Nguts e Iesu, ma e Raban ta vatoa no,
evoi ma ke tietie kokouk.”
32 Samo guor nga vateie ngan ken nama mi Nguts ma egie kokouk gi ta nga mon si
ken vonuo.
33 Ian ngas te sikati, ine mi ka nennei simi vona vinatoreis a nga kerie guor ma a nga
vuie keguor sar kiem. Ma ian ngas buer te, eie ma ken tietie gi nga por sinusuruiv.
34 Mi ka nennei simi vona vinatoreis a nga kir rubukien nge guor si ken vonuo ma a
nga tabarie guor. Eie ma ken tietie kokouk gi nga vous ngan mi nires, simi vunan gi te
nga vodovodon tuktuk se Raban.
35 Sien tate nga vo ra, bu muomuo sibu ka ni vuor nama sibu Roma gi nga turan bu
girigirir rakot simi ka nennei simi vona vinatoreis ngan ine mi nama, “Ruom rivie ian
ba ka.”
36 Mi ka nennei simi vona vinatoreis a nga pengan se Paulo, “Bu muomuo sibu ka ni
vuor nama sibu Roma gi te tuturei va o tate ruom rivie ngado. Io, ine ngado tate veis.
Ngado veis ngan mi molu.”
37 Eiekesen e Paulo a nga oeng ine sibu girigirir, “Gi kap nga vuor nama eiekesen gi
siger nga tsatsakie gor i matan bu mei kokouk. Misasien egor ba kangi Roma, gi siger nga
tomeke vurukude gor mo i aron mi vona vinatoreis. Ma ine gi lalaro ture menentagor?
A kap! Egie ngas te gi ta ngas nemei nge me nomeie gor rovotsour.”
38 Bu girigirir gi nga muerengei rakot nge ra pengan ine bu nama sibu muomuo sibu
ka ni vuor nama, ma sien gi ta nga rongomie va e Paulo ma e Silas ba kangi Roma, gi
nga kudier nge motou.
39 Io, gi nga rakot nge ra oeng vakalaie guor, ma gi nga kir vorotsoruo guor simi vona
vinatoreis nge no masitinoiv seguor va guor tate nga sorvekenan mi taon.
40 I murien guor tate nga rovotsour simi vona vinatoreis, guor nga rakot si ken vonuo
e Ludia. Ian en guor nga vorotan mi kulou vodovodon tuktuk ma guor nga vakotsie gie.
Samo guor nga sorvekena gie.

17

E Paulo a nga vavatei i Tesalonika

1 Io, sien gituo tate nga veis ka i aron i Ampipolis ma i Apolonia, gituo nga beit i
Tesalonika ivie mi vona rengeir sibu Iuda a nga mon en.
2 Malan mi sinavien e Paulo ta nga ko tsana, eie a nga rakot simi vona rengeir ma i
aron ba Rangi Minaes tour a nga vevengeis surie bu nama simi Pakpak Leong meie gie,
3 nge palsie nge vara tuktuk ngan va mi Messia ta ngas nga suvu vinekikin nge to
muerengei simi miensei.
E Paulo a nga pevien, “Ine e Iesu o ta vateie nge nga ngan, eie mi Messia.”
4 Ma bu mei mene segie gi nga vurisan kegi sar vodovodon surie mi sana e Paulo meie
e Silas guor ta nga vokokotie, ma gi nga tuir kokouk meie guor, ma buer palan bu Grik
gi ta nga ko rangarie e Raban ma palan bu vevien aiminangarei buer.
5 Eiekesen bu Iuda gi nga ngungutsuo guor. Io, gi nga kir kakuon mi kulou veisveis
sasavoir simi korot nia verikuil, nge tsuok voturie mi gargar nia tsana mi sinavei tsokor
ma gi nga tsuok vakake mi tseng simi taon. Gi nga lalapus rakot si ken vonuo e Iason
nge nesie e Paulo ma e Silas va gi ta nga kir vorotsoruo guor simi bineit.

6 Eiekesen, sien gi ta kap nga vorota guor, gi nga teie vorotsoruo e Iason meie mi kulou
vodovodon tuktuk mene i matan bu muomuo simi taon leong nge koupkoup ven ne, “Ine
mi kulou gi te tsana mi tsienakor simi mangmagoso enaenamon kokouk. Ma gi te beit
ine buer.
7 Ma e Iason a nga kerie gie rakot si ken vonuo. Egie kokouk gi kap lalaro vemusurie
ken vinuor e Kaesar nge vor ve vokovokokotie va mi kovakova ka leong mene mi asan
e Iesu.”
8 Sien gi ta nga rongomie ine, mi bineit ma bu muomuo simi taon leong gi nga
basbaslieng.
9 Bu muomuo gi nga tsana e Iason ma bu mei mene va gi ta nga vorie mi vinuor, ma
gi nga ruom rivie gie.

E Paulo ma e Silas guor nga rakot i Berea

10 Sien tate nga kati, mi kulou vodovodon tuktuk gi nga turan e Paulo ma e Silas rakot
i Berea. Sien guor ta nga beit ian en, guor nga so rubukien simi vona rengeir sibu Iuda.
11 Io, mi kulu Berea egie mi banga kulou, ma mi sinavigie a nga kalei rio mi kulu
Tesalonika. Gi nga rong poro mi nama ma gi ngas nga masoron. Ma sibu ra kokouk gi
nga ko tiorbeten mi Pakpak Leong nia telekiran ken nama e Paulo va a tuktuk o, a kap.
12 Palan bu Iuda, meie palan bu vevien ma bu ka aiminangarei sibu Grik gi nga
vodovodon tuktuk.
13 Sien bu Iuda i Tesalonika gi ta nga vakierngie va e Paulo a nga vavatei ngan mi
namanien e Raban i Berea, gi nga rakot buer en, ma gi nga vara tsogolivo ngan mi
bineit nge tsuok voturie mi tseng.
14 Mi kulou vodovodon tuktuk ian en gi nga ture volopusuo e Paulo peuk i koen.
Eiekesen e Silas meie e Timote guor nga mon i Berea.
15 Mi kulou gi nga veis naneie e Paulo beit i Aten. Ma gi nga muerengei sorvekenan
ngan ken nama vavakatsep rakot se Silas meie e Timote va guor ta ngas nga nemei
lalapus nge vorotan.

E Paulo a nga vavatei i Aten

16 E Paulo a nga rosie e Silas meie e Timote i Aten, ma a nga pare mi taon a nga suvuon
bu patspats sibu raban bitbit. Ine a nga puputungie mi aron e Paulo.
17 Io, i aron kegi vona rengeir bu Iuda, a nga vetei nge nama meie bu Iuda ma bu
Kibang ese gi tate nga ko rangarie e Raban. Ma sibu ra, a nga vakvakokoit meie mi
kulou ese gi ta nga mon i aron mi korot nia verikuil.
18 Mi gargar simi kulou sievei sibu Epikurea ma bu Stoik gi nga nama vevengeis meie
e Paulo. Bu pout mene gi nga vevirei, “Mi sana ine mi be a lalaro vokokotie?”
Bu pout mene gi nga kuil nama, “A mat malan va eie a patara magi sar raban bu
kibang.”
Gi nga oeng malan ine simi vunan e Paulo a nga vavatei ngan man Banga Vinavatei e
Iesu ma mi tino mumuerengei simi miensei.
19 Gi nga kir terie e Paulo i matan bu Areopagus, ma gi nga vosuoreie, “Pengan segei
mi sana vinasengei vour ian e ta vasangan.
20 Evoi e me terie bu vienviendon kekineits si kegei bairorrong ma gei lalaro telekiran
vasa gi vunan ven.”
21 Mi kulu Aten meie bu kibang ese gi ta nga me mon ian, gi kap nga tsana ka kepineits
mene eiekesen gi nga ko vokokotie nge rongomie bu vienviendon vour ta nga beit.
22 Samo e Paulo a nga tsiktamtuir i kotubugie bu Areopagus ma a nga pevien, “Mi
kulou kuvu i Aten! Si kenga tino kokouk, o dengkelala sibu binangavinga va enga mi
kulou ni rengeir.
23 Sien o ta veis veriris ma deng vititirie kenga sar kepineits nia rengeir, o deng vorotan
buer mi korot nia tu tienebeir meie ngan mi vinavataor i popon malan ine, ‘Rakot simi
Raban gei kap telekiran.’ Nga ko rengeir rakot simi sa nga kap telekiran. Ma ine o ta
vateie nga ngan.
24 “E Raban ese ta nga tsana mi mangmagoso enaenamon ma bu kepineits i aron, eie
mi Nguts die i kur simi rangit ma simi kaber ma a kap mon sibu vona rengeir mi kulou
gi ta ko tsana ngan bu rimagie.
25 Ma a kap pinat surie kegiet kuilkuil simi vunan a kap pinat surie ka kepineits. Eie
mo kesen a terie simi kulou mi tino ma mi mour ma bu kepineits kokouk buer.
26 Simi ka kes mo e Raban a nga vabatie bu matabu kokouk, va gi ta tino simi kaber
kokouk. Ma a nga totok telekiran bu poko keipkepide ra segie ma kegi enamon ivie va
gi ta mon en.

27 E Raban a nga tsana ine, terengien va mi kulou gi ta nesie nge nemei vatavatat nge
vorotan. E Raban a kap mon i pek sorvekena giet keskes.
28 Simi vunan seie mo giet suvu tino nge veisveis ma giet mon kalei, malan kenga ba
ka putput pak guor ta nga pevien,

'Egiet bu natuon buer.'

29 "Io, giet te tsorubeit bu natuon e Raban. Giet ta kap vodon va e Raban a malan mi
patspats gi ta tsana ngan mi gold, mi silva o, mi vunavout vemusurie kegi sar sinavei
nia toik.
30 Muomuo, e Raban a kap nga vakvakokoit palan segie mi kulou gi ta nga
vodon sasavoir. Eiekesen nevere a vakokoit ngeisngeis simi kulou simi mangmagoso
enaenamon kokouk, va gi ta ngas vodon vuris.
31 E Raban a te nga totoka mi ra sien va eie ese tate nga viel tsana va ta vuortie mi
kaber ngan ken sinavei duis. E Raban a te nga vara tuktuk ngan ine simi kulou sien ta
nga vatoa simi miensei."
32 Sien gi ta nga rongomie e Paulo ta nga vakokoit surie mi tino mumuerengei simi
miensei, bu mei mene segie gi nga vavangiets ngan e Paulo, eiekesen bu mei mene gi
nga pevien "Gei lalaro rongomie va e ta vokokotie ian bu nama te buer."
33 Ma samo e Paulo a nga sorvekena gie bu Areopagus.
34 Eiekesen ba mei segie gi nga tsorubeit mi kulou vodovodon tuktuk. I kotubugie, e
Dionisio, mi meinmenien bu Areopagus, ma buer mi vevien mi asan e Damaris ma ba
mei mene.

18

E Paulo a nga vorotan e Priskila ma e Akuila i Korinto

1 I murien ine, e Paulo a nga sorvekenan i Aten ma a nga veis rakot i Korinto.
2 Ian en, a nga vorotan mi kangi Iuda mi asan e Akuila ese gi ta nga kava i Pontus.
Eie a nangba nga beit kovuni i Italia meie ken vevien e Priskila, simi vunan e Klaudio
a nga oeng ngeisngeis sibu Iuda nia sorvekenan i Roma. E Paulo a nga ra iro guor,
3 ma a nga mon nge tsatsang meie guor simi vunan e Akuila eie buer mi ka tsangtsang
sel nia por lakep malan mo e Paulo.
4 Sibu Rangi Minaes, e Paulo a nga ko vakvakokoit vakatsepa gie i aron kegi sar vona
rengeir ma a nga konon nia vakokoit kerie kegi sar vienviendon bu Iuda ma bu Grik.
5 Sien e Silas ma e Timote guor tate nga beit kovuni i Makedonia, e Paulo a nga teir
putan ken tino nia vavatei ngan mi namanien e Raban nge vakokoit vasangan sibu Iuda
va e Iesu eie mi Messia.
6 Eiekesen gi nga vakaek nge suereren ken sar nama e Paulo nge oeng vatsakatie. Ma
a nga tsopure riv puit si ken lavlav ma a nga oeng segie, "Kenga miensei a kap vunan
seou! Enga kesenga nga vunan! Vakaek ine ma i muir o ta rakot sibu Kibang."
7 Io, a nga sorvekenan mi vona rengeir ma a nga ra rubukien si ken vonuo e Tito Iusto
ese a nga ko rangarie e Raban. Ken vonuo a nga mon i babaren mi vona rengeir sibu
Iuda.
8 Mi muomuo simi vona rengeir sibu Iuda mi asan e Krispo, eie meie egie kokouk si
ken vonuo gi nga vodovodon tuktuk simi Nguts. Ma mi kulou palan kovuni i Korinto gi
ta nga rongomie mi namanien e Paulo, gi nga vodovodon tuktuk nge por sinusuruiv.
9 Simi kati mene, mi Nguts a nga oeng se Paulo i aron mi baidendeng ven ne, "Kian
va e ta motou. Kian va e ta maer nia vavatei ma kian va e ta bong,
10 simi vunan o mon meie no. A kap ka mei ta oit nia tsang vatsakatie no, simi vunan
palan mi kulou i aron ine mi taon egie kong kulou."
11 Io, e Paulo a nga mon ian en mi avareit kes ma mi kapien, ma a nga vavasengei
simi kulou ngan mi namanien e Raban.
12 Sien e Galio ta nga tsorubeit mi gavana i Akaia, bu Iuda gi nga beit kouk. Ma gi nga
rakopie e Paulo nge kerie rubukien ngan simi korot nia vuor nama.
13 Gi nga pevien, "Ine mi ka, a ko tsue va mi kulou gi ta rangarie e Raban simi rosar
ian ta kap duis simi vinuor."
14 E Paulo a te nga visi vakokoit eiekesen e Galio a nga pevien sibu Iuda, "Sien va
ine bu nama a vemusurie ka tsaka sinavei o, ka tsienakor leong beitsak, a duis va o ta
rorong senga.

18:2 E Klaudio - eie mi kovan bu kovakova ka leong sibu Roma.

15 Eiekesen nga nama palan ngan bu nama ma bu as ma kenga sar vinuor. Enga
kesenga nga ta vodusie. O ta kap vodusie ian bu kepineits.”
16 Ma a nga ture vorotsoruo gie simi korot nia vuor nama.
17 Samo, gi nga rakopie e Sostenes, mi muomuo simi vona rengeir sibu Iuda, ma gi
nga tsatsakie i matan mi korot nia vuor nama. Eiekesen e Galio a nga vodon sasavoir
ngan mo.

E Paulo a nga muerengei rakot i Antiok

18 E Paulo a nga mon bu ra palan i Korinto. Samo a nga sorvekena gie mi kulou
vodovodon tuktuk ma a nga ka mon meie e Priskila ma e Akuila rakot i Suria. I muan
ken vineis, e Paulo a nga varake mi kovan i Kenkrea simi vunan eie a nga vemusurie
ken vakavakariem meie e Raban.
19 Gi nga beit i Epeso ma e Paulo a nga sorvekenan en e Priskila meie e Akuila. Samo,
eie kesen mo a nga rubukien simi vona rengeir sibu Iuda ma a nga vevuor nge nama
meie bu Iuda.
20 Mi kulou gi nga oeng rutie e Paulo va ta be nga mon meie gie, eiekesen a kap nga
sunuir.
21 Ma a nga oeng segie sien ta nga sorvekena gie, “Sien va e Raban ta sunuir, o ta
muerengei vorota nga.” Ma a nga ka mon nge sorvekenan i Epeso.
22 Sien e Paulo tate nga beit i Kaesarea, a nga veis rakot i Ierusalem ma a nga ra irogie
mi kulou simi vona rengeir, ma a nga peuk i Antiok.
23 Ma i murien mi minon potaram a nga sorvekenan i Antiok. Ma a nga vesingie bu
korot kokouk simi enamon leong i Galatia ma i Prugia nge vangasie mi kulou vodovodon
tuktuk.

E Apolo a nga mon i Epeso

24 Ian sibu ra mi kangi Iuda mi asan e Apolo, ese gi ta nga kava simi enamon i
Aleksandria, a nga nemei i Epeso. Eie mi ka sievei ma a nga telekire vititirie mi nama
simi Pakpak Leong.
25 Gi te nga vavasengei sien simi saran mi Nguts. Ma ken lalaron nia vavatei a nga
leong beitsak ma ken sar namani vinasengei rakot simi kulou surie e Iesu a nga duis
rovoriu. Eiekesen a nga telekiran mo mi sinusuruiv se Ioanes.
26 Ma a nga vakaek nge vakokoit ngan mi aor ngeisngeis segie i aron mi vona rengeir
sibu Iuda. Sien e Priskila ma e Akuila guor ta nga rongomie, guor nga kerie rakot si
keguor vonuo ma guor nga palsie vititirie sien mi saran e Raban.
27 Sien e Apolo tate nga lalaro veis rakot i Akaia, mi kulou vodovodon tuktuk gi nga
vakotsie nge vavataor rakot simi kulou vodovodon tuktuk ian en nia so marangatan.
Sien tate nga so beit, a nga terie mi kuilkuil leong segie gi ta nga vodovodon tuktuk se
Raban surie ken tentoiv.
28 A nga ko munu tseiptseiprio bu Iuda sibu namani vevengeis i matan bu mei palan
sien ta nga vara tuktuk ngan i aron bu nama simi Pakpak Leong va e Iesu eie mi Messia.

19

E Paulo a nga mon i Epeso

1 Sien e Apolo ta ngas nga mon i Korinto, e Paulo a nga veis ka i aron bu enamon nge
beit i Epeso. Ian en a nga vorotan mi kulou vodovodon tuktuk.
2 Ma a nga vereie gie, “Nga te nga suvuon buer mi Moromoruo Tamat sien nga ta nga
tsorubeit mi kulou vodovodon tuktuk?”

Gi nga kuil nama, “A kap, gei kap ngas nga rongomie va ka Moromoruo Tamat buer
ine a mon.”

3 Ma e Paulo a nga virei, “Mi sana suada sinusuruiv nga te nga suvuon?”

Gi nga kuil nama, “Mi sinusuruiv se Ioanes.”

4 E Paulo a nga pevien, “Mi sinusuruiv se Ioanes eie mi sinusuruiv nia vodon vuris.
Ma e Ioanes a nga oeng simi kulou va gi ta ngas nga vodovodon tuktuk se Iesu ese ta ba
nga vemuir sien.”
5 Sien gi ta nga rongomie ine, gi nga por sinusuruiv simi asan mi Nguts e Iesu.
6 Ma sien e Paulo ta nga teir riem i popogie, mi Moromoruo Tamat a nga tsegerie gie
ma gi nga vakokoit ngan bu namanien bu vuna enamon mene nge vakokoit ngan mi
sana nama e Raban ta nga terie segie.
7 Egie kokouk ine a nga oit mi sinangavur kes ma luo mi kulou.

8 I aron ba vura tour, e Paulo a nga ko rubukien i aron mi vona rengeir sibu Iuda nge
vavatei ngan mi aor ngeisngeis ma a nga ko vetei nge nama ngeisngeis nia kerie kegi
vodovodon surie mi mangmagoso Nguts e Raban.
9 Eiekesen bu mei mene segie bu arogie a nga bakiet. Ma gi nga ngengeir pupuris
nia vodovodon tuktuk. Ma gi nga oeng vatsakatie ine mi Saran mi Nguts i matan mi
bineit. Io, e Paulo a nga sorvekena gie. Ma a nga kerie mi kulou vodovodon tuktuk
meie, ma sibu ra a nga vakvakokoit meie gie i aron mi vona vavasengei gi vuotongie va
mi Turanno.
10 Io, a nga mon malan siba avareit luo, ma egie kokouk bu Iuda ma bu Grik gi ta nga
monongie mi enamon leong i Asia, gi nga rongomie mi namanien mi Nguts.

Bu natuon tamat e Skeva

11 E Raban a nga tsana bu kepineits ni vovokudier ian ta nga kekineits i riman e Paulo.
12 Io, mi kulou gi nga nemei nge poro mo ken poko lavlav dodou riv bieneroik ma mi
poko lavlav ta nga ko tsekie sien ta nga ko tsatsang va gi ta nga vuturungie i popon bu
tamat mienarouk. Ma magi sar mienarouk a nga ko voto ma bu tsaka moromoruo gi
nga ko tsourvekena gie.
13 Bu mei mene sibu Iuda ese gi ta nga veis veriris nge kareir rivie bu tsaka
moromoruo, gi nga konon nia tsatsang buer ngan mi asan mi Nguts e Iesu segie ese
bu tsaka moromoruo gi ta nga tsegerie gie. Gi nga oeng sibu tsaka moromoruo, “Simi
asan e Iesu ese e Paulo ta vavatei ngan, o oeng ngeisngeis sevoi nia rovotsour.”
14 Mi napaririem potsu luo bu natuon tamat e Skeva, mi prist leong sibu Iuda gi nga
tsana ine.
15 Simi ra mene, mi tsaka moromoruo a nga vavatora segie, “O telekiran e Iesu ma
buer o telekiran e Paulo. Eiekesen enga ese mune?”
16 Io, ian mi ka mi tsaka moromoruo ta nga tsegerie a nga rovongie gie ma a nga
tsatsakie gie nge tseiptseiprio gie. Ma gi nga soer beol rovotsour ian si ken vonuo te bu
kuirkuir daradarak.
17 Sien ine tate nga rorongovei sibu Iuda ma bu Grik gi ta nga mon i Epeso, gi nga
motou ma gi nga tsuok terie i kur mi asan mi Nguts e Iesu.
18 Palan segie gi tate nga me vodovodon tuktuk, gi nga nemei nge vakokoit katsep ngan
kegi sar sinavei tsokor.
19 Ma bu mei mene segie gi ta nga ko tsang tinepekei nge poits reie, gi nga nemei te kegi
sar pakapaka rorou kokouk nge tunie gie i matan mi lobaram. Magi voirvoir kokouk a
nga oit bu sinangavur sinangavur mi napaririem soloba (50,000) bu lakep silva.
20 Ine simi rosar, ken nama mi Nguts a nga puorkan ma a nga to meie mi ngeisngeis.
21 I murien ine bu kepineits kokouk tate nga beit, e Paulo a te nga vodon nia rakot i
Ierusalem, i murien va tate nga muna vesingie bu enamon i Makedonia ma i Akaia. E
Paulo a nga pevien, “I murien va o tate mon ian en, o ta ngas ra iro gie buer bu Roma.”
22 A nga turan ba ka ni kulie, e Timote ma e Erasto, rakot i Makedonia, simi vunan eie
va ta be nga mon potaram lili mo simi enamon leong i Asia.

Mi tseng i Epeso

23 Ian simi ra, mi namani vevengeis a nga tamtuir i Epeso surie mi Saran mi Nguts.
24 E Demetrius, eie mi tunumar nia toik patspats nge silva ese ta nga ko toke bu
patsapatsan lili man vona rengeir mi raban bitbit e Atemis. Ma a nga ko vabatie mi
lakep leong beitsak kegie bu turan tunumar.
25 Io, e Demetrius a nga kuk kakaku gie bu turan tunumar ma a nga pevien, “Mi Kulou!
Nga telekiran va giet suvu banga lakep ine simi tsientsang.
26 Nga dengarie nge rongomie vasa ine mi ka e Paulo tate vikisie venengan bu
vinavinadodogie bu mei nge tateie palan bu mei ine i Epeso ma kokouk te ine simi
enamon leong i Asia. Eie a pevien va bu raban giet ta toke mo, a kap va bu raban
tuktuk.
27 Ka tsienakor ta beit va kegiet banga as surie kegiet tsientsang nia verikuil
nge kepineits tate sasavoir, ma buer mi vona rengeir simi raban vevien e Atemis
tate kepineits tuvuon. Ma ine mi raban vevien ese gi ta ko rangarie kokouk simi
enamon leong i Asia ma simi mangmagoso enaenamon, gi tate vodon punan ken vuna
ngeisngeis.”
28 Sien gi tate nga rongomie ine, gi nga kengeir ma gi nga vakaek nge koupkoup, “A
leong beitsak, mi asan e Atemis sibu Epeso!”
29 I muir mo sien, mi taon kokouk gi nga vavaperor. Mi kulou gi nga rakopie e Gaius
ma e Aristakus, ba palapalan e Paulo kovuni i Makedonia. Ma gi nga tateie guor rakot i
mararan mi korot nia beit kouk.

30 E Paulo a nga lalaro ra beit vasvas i matan mi bineit, eiekesen mi kulou vodovodon
tuktuk gi kap nga sunurie.
31 Ma buer bu muomuo ian simi provins ese bu palapalan e Paulo, gi nga vuruve nama
nge oeng ngeisngeis sien va ta kap nga ra beit nge vasvas ian simi korot.
32 Mi bineit gi ngas nga basbaslieng, ma bu mei mene gi nga koupkoup ngan mi
kepineits mene ma bu mei mene gi nga koupkoup ngan mi kepineits mene buer. Ma
palan simi kulou gi kap nga telekiran misa mi vunan gi ta nga beit ian en.
33 Bu Iuda gi nga tsure terie e Aleksandro i muo ma bu mei mene simi bineit gi nga
oeng sien va ta nga vakatsepa ine mi putu. A nga tamvosopenge mi bineit va gi ta nga
bong terengien va ta mang nga vakatsepa gie.
34 Eiekesen sien gi tate nga kielala va eie mi kangi Iuda, egie kokouk gi nga koupkoup
oit ba aua luo, “A leong beitsak, mi asan e Atemis sibu Epeso!”
35 Mi muomuo simi taon a nga vangenge mi bineit nge pevien, “Mi kulu Epeso, mi
mangmagoso enaenamon kokouk a telekiran va mi taon i Epeso eie a taman mi vona
rengeir se Atemis ma ian simi patsapatsan ta nga kor kovuni simi rangit.
36 Ma sien ine bu kepineits gi kap nga oit nia mumuningei, nga ta ngas menemenen
ma kian va nga ta tsana kavo kepineits be.
37 Nga te kir nemei ngan ine ba ka, eiekesen guor kap nga puer si ka vona rengeir o,
guor kap nga oeng vatsakatie magiet raban vevien.
38 Io, ma sien va e Demetrius ma bu turan tunumar va gi ta suvu putu meie ka mei,
mi vinuor a mon meie buer bu ka ni vuor nama. Gi oit nia vuor terie mi duis.
39 Sien va kavo kepineits ngas buer vede nga lalaro vorotsoruo, nga ta ngas vodusie i
matan mi kulou nia vuor nama.
40 Malan te ne, gi tate oit nia vuortie giet surie mi tseng ian ta tsorubeit vere. Ma sien
va gi ta vereie giet nia vakatsepa mi vunan ine mi tseng, giet ta kap oit nia vakatsepa
mi vunan.”
41 I murien ta nga pevien ne, a nga vaton ian mi bineit kouk.

20

E Paulo a nga rakot i Makedonia ma i Gris

1 I murien ine mi tseng tate nga voto, e Paulo a te nga tuturei surie mi kulou vodovodon
tuktuk. Ma i murien tate nga vakokoit vakotsie gie, a nga tsekirerіem meie gie nge tsuok
nge vineis rakot i Makedonia.
2 A nga vesingie ian bu korot nge vakokoit vakotsie palan mi kulou ian en, ma i muir
a ba nga so beit i Gris,
3 ivie a nga mon en ba vura tour. Samo a nga vodon nia muerengei ka i Makedonia te
buer, simi vunan bu Iuda gi nga roev nia kenvamate sien ta nga visi soer rakot i Suria.
4 Mi kulou gi ta nga nomeie e Paulo arie egie ine, e Sopatro e natuon tamat e Puros
kovuni i Berea, e Aristakus meie e Sekoudos kovuni i Tesalonika, e Gaius kovuni i Derbe,
e Timote, ma e Tutsikos meie e Tropimo kovuni i Asia.
5 Ine mi kulou gi te nga muo nge rosie gei i Troas.
6 Eiekesen egei gei nga ka mon kovuni i Pilippoi i murien bu ra simi Nginou nian mi
Tsoik Kap man ka iis sien. I murien ba ra napaririem, gei nga so beit vorota gie i Troas,
ma gei nga mon ian en bu ra mi napaririem potsu luo.

E Paulo a nga vatoa e Iutukos

7 Simi ra vourvour simi wik, gei nga me beit kouk nia barabaramatan mi nginou simi
Nguts. E Paulo a nga vavatei simi kulou oit sikati potaram, simi vunan simi ra sivo sien,
eie tate nga vo veis.
8 Palan bu berber gi nga ber i kur ian simi vonuo gei ta nga beit kouk en.
9 Mi ka vour mi asan e Iutukos a nga mogos i popon mi matavanuo porpor mour. Ma
sien e Paulo tate nga vor ve vakvakokoit rakot die, e Iutukos a nga putu ba katsomatan
ma a nga mat mumuang. Ma sien tate nga muang tsotsoroiv te, a nga kor peuk i keim
kovuni simi kato vonuo ta tour ngan die i kur. Sien gi ta nga me tsuokopie, a te nga
maet.
10 Eiekesen e Paulo a nga tsour peuk i keim nge tsiborungie ma a nga raok terie i
bongabongan ma a nga pevien, “Kian va nga ta vodovodon palan. A te to!”
11 Samo a nga vaen muerengei te buer teteir i kur ma a nga so potakie mi tsoik nge
nganie. I muir sien a nga vakokoit oit te sivovo, e Paulo a nga sorvekena gie.
12 Mi kulou gi nga kerie ian mi ka vour tate nga to nge rakot i marar ma bu arogie a
nga suvuon mi vavaman leong.

Ken vinakokoit vekvekitip e Paulo i Epeso

13 Gei te nga veis nia ra ka mon rakot i Asos, ivie va gei ta ba nga so vekeisie en e
Paulo. A nga oeng segei ven ne simi vunan a nga veis ka i sar.
14 Sien tate nga so beit vorota gei i Asos, gei nga so vekeisie nge rakot i Mitulen.
15 Simi ra vemusurie, gei nga soer kovuni ian en nge ra tsaer i Tsios. Ma mi ra i murien
te buer ian mi ra, gei te nga tsourarak rakot i Samos, ma simi ra vemusurie te buer gei
te nga rakot i Mileto.
16 E Paulo a te nga tsana ken vienviendon nia so ka i rou rovoriu mo i Epeso, va mi
minon simi enamon leong i Asia ta masi nga so vururutie, simi vunan a nga bubu surie
va ta nga so beit i Ierusalem i muan mi rangi Pentekost, sien va ta nga oit.
17 Gei te nga so beit i Mileto, ma e Paulo a nga tuturei surie bu muomuo simi vona
rengeir i Epeso.
18 Sien gi tate nga me beit, a nga oeng segie ven ne, “Nga telekiran vasa o nga tino ven
meie nga vakaek simi ra vourvour o ta nga beit simi enamon leong i Asia.
19 O nga tsatsang simi Nguts ngan mi sinavei nia vilikitie iou ma ngan bu dunutina,
misasien gi ta nga vosorkie iou ngan kegi sar roevroev bu Iuda va nioung.
20 Nga telekiran o kap nga meikmekikir nia vakatsepa nga ngan bu kepineits kokouk
ian ta kulie nga. Eiekesen o nga vavatei nge vavasengei senga i matan bu mei palan ma
si kenga sar vonuo keskes.
21 O te nga vakatsepa kokouk sibu Iuda ma sibu Grik va gi ta ngas vurise aor rakot se
Raban nge suvu vodovodon tuktuk si magiet Nguts e Iesu.
22 “Ma ine, simi vunan o ta ngas vemusurie ken lalaron mi Moromoruo Tamat, o ta
ngas rakot i Ierusalem, misasien o ta kap telekiran misa ta so tsorubeit seou nikot.
23 O telekiran mo va sibu taon kokouk, mi Moromoruo Tamat a nga ko oeng veteringa
iou ngan bu vinatoreis ma bu vinekikin va o ta ba nga samsuoeie gie.
24 Eiekesen o vodonomie kong tino va a sasavoir mo seou. O lalaron nia vuruvan mi
sinoer nge vaton mi tsientsang mi Nguts e Iesu tate nga terie seou ivie va eou o ta vara
tuktuk ngan ine mi Banga Vinavatei surie ken tentoiv e Raban.
25 “O nga me vateie nga ngan ken mangmagoso Nguts e Raban. Ma ine o telekiran va
kap ka mei i kotubunga ta ba buer pare iou.
26 Io, o ta vakatsepa nga nevere va o te ketseketseng simi daran mi kulou,
27 simi vunan o kap nga tekikir nia vateie nga ngan ken sar vuna vienviendon kokouk
e Raban.
28 Io, nga ta ngas naneie vakalaie nga kesenga ma mi kulou vodovodon tuktuk se
Raban ian mi Moromoruo Tamat tate nga terie si kenga nennei. Ma nga ta ngas naneie
vakalaie gie malan va enga kegi sar ka nennei sipsip. E Raban a nga voir tsana gie ngan
mi daran.
29 O telekiran va i muriung, bu kopuen tso gi ta beit nge mon i kotubunga, ma gi ta
tsang vatsakatie kenga sar sipsip.
30 Ma buer kavo meinmeninga, gi ta tsorubeit nge vakokoit puiltsan mi nama tuktuk
terengien va gi ta mang bit tsana mi kulou vodovodon tuktuk.
31 Io, nga ta ngas nenei kalei! Nga ta vodonomie va i aron ba avareit tour, o kap nga
maes nia oeng veteringa nga keskes sibu rokati ma sibu rosisiat meie bu dunutina.
32 “Ine o te terie nga se Raban ma si man Banga Vinavatei ken tentoiv ian ta oit nia
vangasie kenga tino nge teir vavatamaes senga meie gie ken kulou vavaku e Raban.
33 O kap nga aroie ka lakep o, ka lavlav si ka mene.
34 Enga kesenga nga telekiran va ine ba rimoung keseung a ko vaotie kong sar pinat
meie bu pinat segie buer gi ta nomeie iou.
35 Sibu kepineits kokouk o ta tsana, o nga vasangan senga va, ngan ine mi suada
perperngeits, giet ta ngas kulie gie ese gi ta sinaortsak. Ma buer giet ta ngas vodonomie
mi namanien mi Nguts e Iesu ian ta pevien, ‘Mi nires leong ta beit simi sinavei nia
tabetabeir, rio simi sinavei nia tsatsir.’ ”
36 I murien ken sar nama vokovokoits, a nga sege pukupukukaek meie gie kokouk ma
gi nga no rakot se Raban.
37 Egie kokouk gi nga ta sien gi ta nga tsekirerіem meie nge veraraok.
38 Mi kepineits ta nga vakebirie beitsak bu arogie ian mi namanien ta nga pevien, va
gi ta kap nga oit ba buer nia dengarie mi matan. Samo gi nga ra riv terie simi mon.

21

Ken vineis e Paulo rakot i Ierusalem

1 I murien gei tate nga tsekireriem meie gie bu muomuo i Epeso, gei nga tsuk nge soer
rakot duis i Kos. Simi ra vemusurie, gei nga rakot i Rodos ma kovuni ian en, gei nga beit
i Patara.
2 Gei nga vorotan mi mon a nga visi rakot i Poinike. Io, gei nga ka sien nge tsuk.
3 I murien gei tate nga dengarie i Kupro, gei nga soer terie si kegei bienengeiv kieir
ma gei nga soer oit gei nga beit i Suria. Gei nga vataer i Turos, ivie va ine mi mon ta
nga paek rivie ken sar vinavaka en.
4 Gei nga vorotan mi kulou vodovodon tuktuk ian en, ma gei nga mon meie gie bu ra
mi napaririem potsu luo. Simi ngesengesien mi Moromoruo Tamat gi nga vangenge e
Paulo va ta kap nga kien i Ierusalem.
5 Eiekesen sien kegei sar ra nia mon meie gie tate nga voto, gei nga sorvekena gie ma
gei te buer nga veis. Mi kulou vodovodon tuktuk ma kegi sar vevien meie bu natugie
gi nga veis meie gei rovotsour simi taon. Sien gei tate nga so beit i koen, gei nga sege
pukupukukaek nge no.
6 I murien gei tate nga tsekireriem meie gie, gei nga ka simi mon, ma mi kulou
vodovodon tuktuk gi nga muerengei.
7 Gei nga soer kovuni i Turos ma gei nga so tsaer i Tolemai, ivie gei nga so ra vorotan
mi kulou vodovodon tuktuk, ma gei nga mon meie gie mi ra kes.
8 Simi ra vemusurie gei nga tsuk nge beit i Kaesarea ma gei nga mon si ken vonuo e
Pilipo, mi ka vavvatei ngan mi Banga Vinavatei. Eie mi meinmenien ine mi napaririem
potsu luo mi kulou ese gi ta nga vile gie i Ierusalem.
9 A nga suvuon ba natuon vevien voveit gituo ta kap ngas nga rei ma gituo nga ko
vokokotie bu nama e Raban ta nga ko vakinebatie sibu arogituo.
10 I murien gei tate nga mon bu ra ian en, mi propet mi asan e Agabus a nga peuk
kovuni i Iudea.
11 A nga me vorota gei ma a nga poro ken verevere e Paulo ma a nga rorotsie ngan ba
riman ma ba kamen eie kesen nge pevien, “Mi Moromoruo Tamat a pevien, ‘Ine simi
rosar kes mo, bu Iuda kovuni i Ierusalem gi ta rorotsie e taman ine mi verevere ma gi
ta terie i riman bu Kibang.’ ”
12 Sien gei ta nga rongomie ine, egei meie mi kulou ian en gei nga no masitinoiv se
Paulo va ta kap nga kien i Ierusalem.
13 Eiekesen e Paulo a nga kuil nama, “Surie misa nga ta ta nge tsang vatsakatie mi
aroung? O kap rorois mo va gi ta so visie iou, eiekesen o rorois buer nia so mesei i
Ierusalem surie mi asan mi Nguts e Iesu.”
14 Sien gei ta kap ba nga oit nia vurisan ken vienviendon, gei nga tsupuk ririv nge
pevien, “A kalei, ken lalaron mi Nguts ta tsorubeit tuktuk sevoi.”
15 I murien ine, gei nga seseing nge veis rakot i Ierusalem.
16 Mi kulou vodovodon tuktuk mene kovuni i Kaesarea gi nga nomeie gei nge kir
rakot nge gei si ken vonuo e Nason ivie va gei ta nga mon en. Eie kovuni i Kupro ma mi
meinmenien mi kulou gi ta nga muna vodovodon tuktuk.

E Paulo a nga beit i Ierusalem

17 Sien gei tate nga so beit i Ierusalem, mi kulou vodovodon tuktuk gi nga marangata
gei ngan mi nires leong.
18 Simi ra vemusurie, e Paulo ma egei kokouk gei nga ra vorotan e Iakobo. Ian en, bu
muomuo kovuni i Ierusalem buer gi nga mon.
19 E Paulo a nga vuot kalei segie ma a nga vakokoit vakatsepa bu kepineits e Raban
tate nga tsana si ken tsientsang nian mi Banga Vinavatei i kotubugie bu Kibang.
20 Sien gi tate nga rongomie ine bu nama, gi nga puongan e Raban. Samo gi nga pevien
se Paulo, “Kasigei! Pare. Palan bu sinangavur soloba bu Iuda gi te vodovodon tuktuk
ma egie kokouk gi te ngeisngeis nia vemusurie mi Vinuor.
21 Gi te nga rongovan va e vavasengei sibu Iuda ese gi ta mon i kotubuon bu Kibang
nia murien veie bu vinuor se Moses, ma buer e nga pengan segie va gi ta kap varapuo
bu natugie ma va gi ta kap mon vemusurie bu vinuor simi tubugie.
22 A tuktuk va gi ta rongomie va e te beit. Misa giet ta oit nia tsana?
23 Io, tsana malan va gei ta pengan sevoi. Ine a voveit ba ka, gituo mon meie gei ma
gituo te vakavakariem i matan e Raban.
24 Nomeie ine ba ka nge mon meie gituo sibu tsientsang nia tsorubeit melemelen i
matan e Raban ma vovoir kegituo, terengien gi ta mang varake bu kovagituo. Ma mi
kulou kokouk gi ta mang telekiran va ine bu nama surie no, a kap tuktuk, eiekesen e
tino vemusurie mi Vinuor.

25 Ma sibu Kibang gi ta vodovodon tuktuk, gei te nga vavataor rakot segie nge pengan
kegei lalaron va gi ta ngas voto simi sinavei nia nganie mi pineits gi tate nga vavadengeir
ngan rakot sibu raban bitbit, o, mi dar, o, mi pientsien bu vinavinar gi ta duorkie gie.
Ma gi ta kap tsana mi sinavei tetteririv."
26 Simi ra vemusurie te, e Paulo a nga kerie ian ba ka nge vara melemelen ngan eie
kesen meie gituo. Samo a nga rakot simi Vona rengeir leong nia ra vakatsepa mi ra nia
vaton mi tsientsang nia tsorubeit melemelen ma va gituo ta ba terie kegituo sar tienebeir
ni varam keskes.

Gi nga rakopie e Paulo

27 Sien mi napaririem potsu luo bu ra tate nga lalaro rovoriu, bu meinmenien bu Iuda
kovuni simi enamon leong i Asia, gi nga dengarie e Paulo simi Vona rengeir leong. Gi
nga tsumatsuma mi bineit ma gi nga rakopie.
28 Ma gi nga koupkoup pevien, "Mi kulu Israel, nga kulie gei! Ine arie eie mi ka ta nga
vavasengei simi kulou sibu korot kokouk va gi ta matakorot meie giet, ma mi Vinuor se
Moses, ma ine mi Vona rengeir leong. Ma buer a nga kerie bu Grik va gi ta rubukien i
mararan mi Vona rengeir leong ma a nga vara bita ngan ine mi korot tamat."
29 [Gi te nga muna dengarie e Tropimo mi kangi Epeso meie e Paulo simi taon ma gi
si nga vodon va e Paulo a te nga kir terie i mararan mi Vona rengeir leong.]
30 Mi taon kokouk gi nga tamtuir, ma mi kulou gi nga soer nemei kovuni sibu tangatso
rosar kokouk. Gi nga rakopie e Paulo ma gi nga tateie vorotsoruo simi Vona rengeir
leong, ma lalapus gi nga bokutie bu matavanuo rumrubukien.
31 Ma sien gi tate nga lalaro kenvamate, mi vinavatei a te nga ra beit si magi muomuo
leong mi kulou ni minakiur kovuni i Roma va mi taon kokouk i Ierusalem a nga mon i
aron mi tseng.
32 Lalapus mo ine mi muomuo leong a nga kerie ba muomuo i pakien meie mi kulou
ni minakiur nge soer peuk simi bineit. Sien ian mi kulou gi ta nga lalaro kenvamate e
Paulo, gi ta nga pare mi muomuo ma ken sar ka ni minakiur, gi nangba nga maes nia
tsatsakie e Paulo.
33 Mi muomuo leong a nga nemei nge rakopie e Paulo ma a nga tuturei nia visie ngan
ba tsen luo. Ma a nga vosuoreie va eie ese ma misa a nga tsana.
34 Bu mei mene i aron mi bineit gi nga koup pengan mi kepineits mene ma bu mei
mene mi kepineits mene buer. Ma sien ian mi muomuo ta kap nga oit nia poro ka nama
tuktuk surie bu nama palan, a nga oeng ngeisngeis va gi tate nga por terie e Paulo simi
oiroir sibu ka ni minakiur.
35 Sien gi tate nga vavasie e Paulo beit simi rumrubukien, kegi lalaron mi kulou nia
kenvamate a te nga beit ngeisngeis. Ine a nga tsana mi kulou ni minakiur va gi ta nga
sorokie.
36 Mi bineit ian gi ta nga vemuir gi nga vor ve koupkoup ven ne, "Nga ken rivie!"

E Paulo a nga oeng vakatsepa eie kesen

37 Sien mi kulou ni minakiur gi tate nga por terie e Paulo i aron mi oiroir, a nga vereie
magi muomuo leong, "A oit va o ta vakokoit meie no?"
Mi muomuo simi minakiur a nga vereie, "E ko ogeoge Grik buer?
38 O si kia va evoi ian mi kangi Isip ese ta nga tsuok vakake mi minakiur veie mi
gavaman muomuo nge muongan ba sinangavur voveit soloba (4,000) mi kulou kenken
teteir simi beir tuvuon."
39 E Paulo a nga kuil nama ven ne, "Eou mi Iuda kovuni i Tarsus i Kilikia, mi kangien
mi taon asna. A oit va e ta sunuir va o ta be vakokoit ine simi kulou?"
40 Ma sien mi muomuo leong simi kulou ni minakiur tate nga sunuir, e Paulo a nga
tuir i popon bu baipoppop nge tamvosopenge mi bineit. Sien gi tate nga menen kokouk
te, a nga ogeoge Iburu nge gie.

22

1 "Bu kasiung ma bu tamoung, nga ta rorong ine si kong namani vavakatsep."
2 Ma sien gi ta nga rongomie va a nga vakokoit ngan mi namani Iburu vunie gie, gi
nga menemenen nge rorong kalei.
Ma e Paulo a nga pevien.
3 "Eou mi Iuda gi nga kava iou i Tarsus i Kilikia, eiekesen o nga leong ine simi taon i
Ierusalem. E Gamaliel a nga vasange vakalaie te seou mi vinuor sibu tubugiet ma o nga
teir vuruvan kong tino se Raban malan mo enga kokouk nevere.
4 O nga vikikinie mi kulou gi ta nga vemusurie mi Rosaran e Iesu va gi ta mang nga
mesei. Ma o nga rakopie palan mi kulou ma mi langei nge terie simi vona vinatoreis.

5 Io, mi kovan bu prist meie bu muomuo simi vinuor kokouk gi oit nia vara tuktuk
ngan ine kong nama. Gi nga terie seou buer ba pakapaka rorou vavakatsep rakot sibu
turagie Iuda gi ta nga mon i Damasko. Ma o nga rakot surie gie ese gi ta nga vemusurie
ine mi Rosar va o ta nga kir nemei nge gie i Ierusalem nia tsatsang vinatoreis.

Ken vinakokoit e Paulo surie ken tino sien ta nga vurise aor

6 "Simi rosisiat mene sien o tate nga nemei vatavatat i Damasko, puk kam lalapus, mi
berber a nga rar beitsak kovuni simi rangit nge rar viririsie iou.
7 O nga kor mutur i keim nge rongomie mi ien ta nga vakokoit seou ven ne, 'Saulo!
Saulo! Surie misa e ta vikikinie iou?'
8 "Ma o nga virei, 'Evoi ese, ka leong?' Mi ien a nga kuil nama ven ne.
" 'Eou e Iesu kovuni i Nasaret, ese e ta vikikinie.'
9 Mi kulou gi ta nga nomeie iou, gi nga pare mi berber eiekesen gi kap nga rongomie
mi ien ta nga vakokoit seou.
10 "Ma o nga virei, 'Misa o ta ngas tsana, ka leong?'
"Ma mi Nguts a nga oeng seou, 'Tamtuir nge rakot i Damasko, ma ian en gi ta pengan
sevoi mi tsientsang e Raban ta lalaron va e ta tsana.'
11 Mi kulou gi ta nga nomeie iou, gi nga por ka i rimoung nge vavasie iou rubukien i
Damasko, simi vunan mi ngesengesien ian mi berber a te nga vakale ba matoung.
12 "Mi ka mi asan e Ananias a nga mon. Eie mi ka a nga vodovodon tuktuk se Raban
ma a nga vemusurie vititirie kegiet vinuor. Ma eie mi ka aiminangarei sibu Iuda gi ta
nga mon en ian.
13 Ma a nga me tuir i bingoung nge pevien, 'Kasiung, Saulo, vakakan nge dedeng!' Ma
ian ngas te, o nangba nga oit nia dedeng nge dengarie e Ananias.
14 "Ma samo a nga pevien, 'Man Raban bu tamagiet a te viel tsana no va e ta mang
telekiran ken lalaron surie no ma e ta mang pare ken Ka Duis nge rongomie ken sar
nama kuvu i ngutsuon.
15 E ta so tsorubeit mi ka ni vakvakokoit katsep ngan surie eie simi kulou kokouk misa
e tate dengarie nge rongomie.
16 Ma ine, misa e ngas rosie? Tsuok tamtuir nge ra por sinusuruiv. Ma no simi asan
mi Nguts va ta suruiv vara melemelen nge no sorvekenan ke sar sinavei tsokor.'

E Raban a nga turan e Paulo nia vavatei sibu Kibang

17 "Sien o ta nga muerengei beit i Ierusalem nge no i aron mi Vona rengeir leong, o
nga dengarie mi baidendeng,
18 nge pare mi Nguts a nga vakokoit, 'Lalapus! Ine ngas te, sorvekenan i Ierusalem,
simi vunan gi ta kap rong poro misa e ta vakokoit katsep ngan surie iou.'
19 "O nga kuil nama, 'Mi Nguts, ine mi kulou gi telekire vititirie iou va o nga
ko rubukien rovotsour ngan kegi sar vona rengeir nia raok vurukude gie simi vona
vinatoreis nge pantsie gie ese gi ta nga vodovodon tuktuk sevoi.
20 Ma sien mi daran e Stepano ese ta nga ko vavatei katsep ngan mi asa, ta nga pur,
o nga sunuir meie gie ese gi ta nga kenvamate e Stepano ma o nga naneie magi sar
tsetstseik.'
21 "Io, mi Nguts a nga pevien seou, 'Veis, o tura no rakot i pek sibu Kibang.' "

E Paulo eie mi kangi Roma

22 Mi bineit gi nga rorong se Paulo tuir oit ta nga pevien ne. Samo, gi nga koupkoup
pevien, "Nga ken rivie! A kap kalei oit va ta to!"
23 Ma gi nga koupkoup nge tsion rivie magi sar kuirkuir ka i marar nge tsouptse puit
teteir i kur.
24 Mi muomuo leong simi kulou ni minakiur sibu Roma a nga terie mi nama ngeisngeis
si ken sar ka va gi ta vurukude e Paulo si kegi oiroir nge beiltsie ngan mi belibelits nge
virei petisan. Gi nga tsana ine nia vorotan mi vunan bu Iuda gi ta nga koupkoup veie.
25 Eiekesen sien gi tate nga visie nia beilbeiltsie, e Paulo a nga pevien simi muomuo
simi kulou ni minakiur ta nga tuir vatavatat, "Vasa, a duis simi vinuor nia beiltsie ka
kangi Roma ese a kap ngas nga tuir i matan ka vinuor?"
26 Sien mi muomuo ta nga rongomie ine, a nga rakot si magi muomuo leong nge pevien
sien, "Misa e ta tsana? Ine mi ka eie mi kangi Roma."
27 Io, mi muomuo leong a nga rakot se Paulo ma a nga vosuoreie, "Pengan seou. Evoi
mi kangi Roma?"
E Paulo a nga kuil nama, "Io."
28 Mi muomuo leong a nga pevien, "O nga tsorubeit mi kangi Roma sien o ta nga vovoir
rakot simi gavaman ngan mi lakep leong."

E Paulo a nga kuil nama, “Eiekesen eou mi kangi Roma vemusurie e tamoung ma e kinoung.”
29 Ma ian ngas te, mi kulou gi ta be nga lalaro ververeie e Paulo, gi nga sorvekenan, ma ian mi muomuo leong buer a nga motou sien tate nga telekiran va a te nga visie nge tsen e Paulo, mi kangi Roma.

E Paulo a nga vavatei i matan mi Sanedrin

30 Mi muomuo leong simi kulou ni minakiur a nga lalaro vorote vititirie mi sana mi vunan bu Iuda gi ta nga vepitsie e Paulo. Io, simi ra vorosurie, a nga ruom rivie mi tsen se Paulo ma a nga oeng ngeisngeis sibu prist leong ma mi Sanedrin kokouk va gi ta nga beit kouk. Io, a nga voturie e Paulo i matagie.

23

1 E Paulo a nga dedeng ngeisngeis rakot simi Sanedrin, ma a nga pevien, “Bu kasiung. O te nga tsang vaotie kong baitinuir rakot se Raban ngan mi banga baivinakier tuir oit ine.”
2 Ma surie ine, e Ananias, mi kovan bu prist, a nga oeng simi kulou gi ta nga tuir i babaren va gi ta nga pan ka i ngutsuon e Paulo.
3 Ma e Paulo a nga pevien sien malan ine, “E Raban ta keda no, evoi mi biribirit molop gi ta kovuo nge puneits! E mogos ian en nia vuortie iou vemusurie mi Vinuor, eiekesen e rov derka mi Vinuor simi vunan e oeng segie va gi ta pantsie iou!”
4 Ma mi kulou gi ta nga tuir i babaren e Paulo, gi nga pevien, “E te oeng vatsakatie mi kovan bu prist se Raban.”
5 E Paulo a nga kuil nama, “Bu kasiung, o kap deng kielala va eie mi kovan bu prist. O telekiran va mi Pakpak Leong a pevien, ‘Kian va e ta oeng vatsakatie ma muomuo ni vuor.’ ”
6 Sien e Paulo ta nga deng kielala va bu mene bu Sadukaio ma bu mei mene bu Parisaio, a nga koup pevien simi Sanedrin, “Bu kasiung, eou mi Parisaio ma e tamoung buer mi Parisaio. O tuir simi vinuor surie si kong vodovodon tuktuk surie mi tino mumuerengei simi miensei.”
7 Sien ta nga oeng ven ne, bu Parisaio ma bu Sadukaio gi te nga tsuok vakake mi vinetei nge nama i kotubugie, ma ba gargar guor nga vekapot.
8 (Simi vunan bu Sadukaio gi ko pevien va kap ka tino mumuerengei ma kap kavo angelo ma kavo moromoruo, ivie bu Parisaio gi ko vodovodon tuktuk segituo kokouk ine.)
9 Io, mi kinokinoup a te nga leong te, ma bu vavvasengei simi vinuor simi gargar sibu Parisaio, gi nga tsuok tamtuir nge vaperor. Ma gi nga pevien, “Gei kap vorotan ka tsienakor ine simi ka. Tavakier ka moromoruo o, ka angelo ta masi vakokoit teteir sien?”
10 Mi vinetei a te nga lalaro vabatie ka tseng, io, ian mi muomuo leong simi kulou ni minakiur a nga motou va gi ta masi nga tsaptsapkie e Paulo. Io, a nga turan mi kulou ni minakiur nia peuk nge ra teie tsana e Paulo segie nge kir vurukude i aron kegi oiroir.
11 Sikati ian simi ra, mi Nguts a nga me tuir i babaren e Paulo ma a nga pevien, “Kian va e ta motou. E ta aor ngeisngeis! E nga vakokoit vasanga iou i Ierusalem ma e ta buer so tsana malan mo i Roma.”

Gi nga roev nia kenvamate e Paulo

12 Sivovo sien te, bu Iuda gi te nga oir kouk nge rove man nama e Paulo va gi ta nga kenvamate. Gi nga vakavakariem ven va gi ta kap nga ngou ma un oit va gi ta nga kenvamate e Paulo.
13 Mi aesaes kokouk ine simi kulou, a nga rio ba sinangavur voveit.
14 Gi nga rakot sibu prist leong ma bu muomuo nge pevien, “Gei te tsana kegei vakavakariem va gei ta kap ngou ma un oit gei ta kenvamate e Paulo.
15 Io, enga meie mi Sanedrin, nga ta turan ka nama simi muomuo leong simi kulou ni minakiur va ta kir vorotsoruo e Paulo senga nge pevien va nga lalaro telekire vakalaie mi vunan bu nama surie eie. Ma egei, gei ta rorois nge kenvamate i muan va ta beit senga.”
16 Eiekesen e tsikien e Paulo a te nga rongomie ian kegi roevroev, ma a nga rakot simi oiroir simi kulou ni minakiur nge ra pengan se Paulo.
17 Ma e Paulo a nga kukuo mi muomuo simi kulou ni minakiur nge oeng sien, “Kerie ine mi madar rakot si manga muomuo leong. A lalaro pengan sien ka kepineits.”

23:5 EXO 22:28

18 Io, ine mi ka a nga kir terie si man muomuo leong nge pevien, “E Paulo, mi ka
ta mon simi vona vinatoreis, a tura iou nia kir terie ine mi madar sevoi, simi vunan a
suvuon nieng ka nama nia pengan sevoi.”
19 Ine mi muomuo leong a nga por ka i riman rakot i gege nge vereie, “Misa e lalaro
pengan seou?”
20 A nga pevien, “Bu Iuda, gi te kukubuits va sivo gi ta vo vereie no nia kerie e Paulo
rakot simi Sanedrin va gi ta lalaro vereie te buer.
21 Eiekesen kian va e ta vo rorong segie, simi vunan mi kulou a rio ba sinangavur
voveit gi ta vo kokovan nia kenvamate. Gi tsana kegi vakavakariem va gi ta kap ngou
ma un oit va gi ta kenvamate e Paulo. Ma ine gi te rorois mo nia tsana ine mi kepineits
ma gi te rosie mo ke tinor.”
22 Mi muomuo leong simi kulou ni minakiur a nga oeng sien, “Kian va e ta pengan si
ka mene va e me pouts seou.” Ma a nga ture vavasie ian mi madar.

Gi nga turan e Paulo rakot se Peliks mi gavana

23 Samo magi muomuo leong a nga kukuo ba muomuo simi kulou ni minakiur nge
oeng seguor, “Ngado ta rorois ngan kavo ka ni minakiur oit mi sinangavur luo koboit
(200) nia rakot i Kaesarea, kokouk meie bu sinangavur napaririem potsu luo (70) egie gi
ta ka oos ma ba sinangavur luo koboit (200) mi kulou gi ta ko makiur nge eon. Ma nga
ta rorois nia tsuok nge vineis simi 9 kilok ine sikati.
24 Nga ta por terie buer ka oos se Paulo nia kesie, ma nga ta naneie ken vineis beit se
Peliks mi gavana.”
25 Ma mi muomuo simi kulou ni minakiur a nga vataro mi kato pakapaka rorou malan
ine,

26 “Eou, e Klaudio Lusio.

O terie mi minangarei rakot sevoi Gavana Peliks.

27 Bu Iuda gi nga rakopie ine mi ka ma gi nga vatvatta kenvamate. O telekiran va
ine mi ka eie mi kangi Roma, io, eou ma kong kulou ni minakiur gei nga me teie rivie
nge kulie.
28 O nga lalaro telekiran misa gi ta nga vepitsie ngan, io, o te nga kir pepekutsie si
kegi Sanedrin.
29 O nga vorotan va bu nama gi ta nga vepitsie ngan, a vemusurie mo bu vinirei si
kegi vinuor kesegie. Eiekesen a kap nga tsana ka kepineits ian ta vaotie va ta masen o,
nia tsatsang vavatoreis.
30 Ma sien o ta rongomie va bu Iuda gi nga tsana kegi roevroev nia kenvamate, o
ture volopusuo nemei sevoi. Ma o te oeng ngeisngeis segie ian gi ta nga vepitsie nge
nama va gi ta ba me vodusie i mata.”

31 Io, mi kulou ni minakiur gi nga tsang vemusurie ian mi tinuturei. Gi nga kerie e
Paulo ian sikati ngas te oit i Antipatris.
32 Sivovo sien te, mi kulou ni minakiur gi te nga muerengei rakot si kegi oiroir ma
egie gi ta ko ka oos nge makiur, gi nga veis te e Paulo.
33 Sien gi tate nga so beit i Kaesarea, gi nga terie mi pakapaka rorou simi gavana nge
terie e Paulo i napariman.
34 Mi gavana a nga tiro ine mi nama simi pakapaka rorou ma a nga vosuoreie e Paulo
va eie a kovuni simi sana provins. Sien ta nga vorotan va eie kovuni i Kilikia,
35 a nga pevien, “O ta ba rongomie ke baitutuir sien va ian mi kulou gi ta nga vepitsie
no gi ta me beit”. Samo a nga terie mi nama va e Paulo ta nga mon i pakien mi nennei
simi kulou gi ta nga ko naneie ken vonuo mi gavana.

24

E Paulo a nga tuir i matan e Peliks

1 I murien bu ra mi napaririem, e Ananias, mi kovan bu prist, a nga beit i Kaesarea
meie bu muomuo sibu Iuda ma mi ka sinavei simi vinuor mi asan e Tetalus. Ma gi nga
vateie e Peliks mi gavana ngan bu nama gi ta nga vepitsie ngan e Paulo.
2 Sien gi tate nga kuk vurukude e Paulo terie i matan e Peliks, e Tetalus a nga vakaek
nge vepitsie e Paulo ngan bu nama malan ine, “Gei nga res simi vunan a nga potaram te
mi molu gei tate nga suvuon i pakien ke vuorvuor. Ma i pakien ine ke banga vuorvuor
palan bu banga kepineits e nga vabatie si kegei mienagos.

3 Gei nga deng kielala ine bu kepineits sibu korot kokouk ma surie ine gei vuot kalei
rovoriu sevoi.
4 Eiekesen o ta kap oit nia vururutie no. O te lalaron mo va e tate tovie gei nge rorong
surie mo kegei puk nama poitpoit.
5 "Gei vorotan va ine mi ka eie mi ka tsokor, ma a nga ko vakake bu tseng i kotubuon
bu Iuda simi mangmagoso enaenamon ma eie mi muomuo simi gargar gi ta vuotongie
ngan Bu Nasaret.
6 A nga konon buer nia vara bita ngan mi Vona rengeir leong, io, gei nga rakopie. [Gei
lalaron nia vuortie vemusurie kegei vinuor.
7 Eiekesen e Lusio mi muomuo leong simi kulou ni minakiur a nga me teie tsana segei
8 ma a nga terie mi nama ngeisngeis va mi kulou gi ta vepitsie, gi ta ngas me tuir i
mata.] Sien va evoi kese e ta vosuovosuoreie, e ta oit nia vorotan mi tuktuk surie ian bu
kepineits gei ta vepitsie ngan."
9 Ma bu Iuda buer gi nga vasom nama va ine bu nama a nga tuktuk.

E Paulo a nga oeng vakatsepa eie kesen i matan e Peliks

10 Sien mi gavana ta nga teik matan e Paulo va tate nga vakokoit, e Paulo a nga pevien,
"O telekiran va e nga vuortie ine mi enamon sibu avareit palan te, ma ine o res nia
vakatsepa iou surie ine bu nama i mata.
11 Malan evoi ngas te e ta oit nia vorotan, simi ra mi sinangavur kes ma luo bu ra tate
nga rovoriu, o nga rakot i Ierusalem nge ra rengeir.
12 Bu mei gi ta vepitsie iou, gi kap nga vorotan va o ta nga vevengeis meie ka mei simi
Vona rengeir leong, o, va o ta nga tsuok vakake ka tseng i kotubuon mi kulou simi vona
rengeir sibu Iuda o, sibu korot i Ierusalem.
13 Ma gi kap oit nia vara tuktuk ngan ine bu nama gi ta vepitsie iou ngan.
14 Eiekesen o ta vakokoit katsep va o rangarie magi Raban bu tubugei, malan va eou mi
meinmenien mi Saran mi Karisito ian gi ta pevien va mi gargar simi vodovodon tuktuk
mene. O vodovodon tuktuk sibu kepineits kokouk ian ta venvenioit meie mi Vinuor se
Moses ma o vodovodon tuktuk sibu vinavataor sibu propet.
15 Ma o suvuon mi vodovodon rorrois se Raban mala gie ine, va bu mei duis ma bu
mei tsokor kokouk gi ta so to muerengei simi miensei.
16 Io, o ko munu vengeis nia naneie vakalaie kong baivinakier i matan e Raban ma mi
kulou.
17 "I murien ba avareit o ta nga ra mon i pek, o nga muerengei i Ierusalem ngan mi
lakep nia kulie kong kulou ma o nga me teir tienebeir simi Vona rengeir leong.
18 O te nga vemusurie mi vinuor ian ta vara melemelen nge iou sien gi ta nga me
vorota iou i aron mi mararan mi Vona rengeir leong. Kap ka bineit a nga mon ian, ma
a kap te ka tseng buer.
19 Eiekesen bu Iuda kovuni simi provins i Asia gi ta nga mon ian, gi ta ngas tuir i mata
nevere nge vokokotie bu kepineits o ta nga tsana, sien va gi suvuon kavo kepineits veie
iou.
20 O, egie ese gi ta mon ine, a kalei va gi ta ngas vokokotie mi sana tsienakor gi nga
vorotan seou sien o ta nga tuir i matan mi Sanedrin.
21 Mi nama kes mo o ta nga koup ngan i matagie, a malan ine, 'Nga vuortie iou nevere,
simi vunan o vodovodon tuktuk va egie ese gi ta nga maet gi ta so to muerengei simi
miensei.' "
22 Samo e Peliks ese ta nga katsep kalei simi gargar simi Saran mi Karisito, a nga
vaton mi vuor nama ma a nga pevien, "Sien va e Lusio mi muomuo leong simi kulou ni
minakiur ta nemei, o ta ba me pengan kong vienviendon surie ke putu."
23 Ma a nga terie mi nama ngeisngeis simi muomuo simi kulou ni minakiur va ta ngas
nga naneie vakalaie e Paulo, ma a nga terie sien kavo keipkepide ra nia mon ketseketseng
ma a nga sunurie bu palapalan e Paulo va gi ta nga deng surie ken sar pinat.

E Paulo a nga tuir i matan e Peliks ma e Darusila

24 I murien ba ra pats oit tate nga rovoriu, e Peliks a nga nemei meie ngan ken vevien,
mi asan e Darusila, eie mi vevine Iuda. A nga tuturei surie e Paulo ma a nga rorong sien
ta nga vokokotie mi sinavei nia vodovodon tuktuk se Karisito Iesu.
25 Eiekesen, sien e Paulo ta nga vakokoit surie mi sinavei ian ta duis i matan e Raban,
ma mi sinavei nia vuor vakalaie mi lalaron ma mi Rangi Vinuor ian ta ba nemei, e Peliks
a nga motou ma a nga pevien, "A te oit! E tate veis. O ta ba buer tuturei surie no sien
va o ta vorotan ka kientsep."

26 Si ken vienviendon mene, a si nga vodon va e Paulo ta nga teir menentan sien kavo
lakep. Arie mi vunan a nga tuturei surie e Paulo nge vakokoit meie sibu keipkepide ra
palan.
27 I murien ba avareit luo tate nga rovoriu, e Posius Pestus a nga kulie e Peliks simi
mogomogos ni gavana, eiekesen e Peliks a nga sorvekenan e Paulo simi vona vinatoreis,
simi vunan a nga lalaron va ta nga varese bu Iuda.

25

E Paulo i matan e Pestus

1 Io, e Pestus a nga beit ine simi enamon leong. I murien ba ra tour, e Pestus a nga
rakot i Ierusalem kovuni i Kaesarea.
2 Ian en, bu prist leong ma bu muomuo sibu Iuda gi nga beit i matan ma gi nga
vokokotie sien bu kepineits gi ta nga vepitsie ngan e Paulo.
3 Gi nga no ngeisngeis se Pestus va ta nga sunurie kegi lalaron va ta nga kir nemei
ngan e Paulo i Ierusalem, simi vunan gi nga roev nia kokovan va gi ta nga so kenvamate
i sar.
4 E Pestus a nga kuil nama, “E Paulo a mon i Kaesarea, ma eou buer puk lili o ta
muerengei.
5 Io, a kalei va nga ta turan manga kavo muomuo nia nomeie iou va gi ta so vokokotie
bu sana nama nga vepitsie ngan, sien va a nga tsana ka tsienakor.”
6 I murien ken minon meie gie bu ra mi naparirieme potsu tour o, mi sinangavur kes, a
nga muerengei rakot i Kaesarea. Ma simi ra vemusurie, a nga mogos si ken mogomogos
nia vuor nama, ma a nga tuturei surie e Paulo va ta nga me tuir i matan.
7 Sien e Paulo ta nga beit, bu Iuda gi ta nga kovuni i Ierusalem, gi nga tuir viririsie
ma gi nga vakaek nge vepitsie e Paulo ngan bu kepineits ta leong si kegi baidendeng.
Eiekesen gi kap nga oit nia vara tuktuk ngan bu nama gi ta nga vokokotie.
8 Samo e Paulo a nga vakokoit vakatsepa, “O kap nga tsana ka tsaka kepineits veie mi
Vinuor sibu Iuda, o, veie mi Vona rengeir leong, o, veie e Kaesar.”
9 Eiekesen e Pestus a nga lalaron va ta nga varese bu Iuda, io, a nga vosuoreie e Paulo,
“Vasa, e tor va e ta rakot i Ierusalem nge ra tuir simi vinuor i matoung surie ine bu
kepineits gi ta vepitsie nge no?”
10 E Paulo a nga kuil nama, “Ine o tuir simi korot nia vuor nama segie bu Roma, ivie
a duis va gi ta ngas vuortie iou en. O kap tsana ka tsienakor sibu Iuda, malan evoi kese
e ta katsep kalei sien.
11 Sien va o tsana ka kepineits ian a oit va o ta masen, o kap mereis va o ta maet.
Eiekesen sien va bu nama bu Iuda gi ta vokokotie surie iou a kap tuktuk, kap ka mei a
oit nia terie iou i naparimagie. O no va o ta tuir i matan e Kaesar!”
12 I murien e Pestus tate nga vakvakokoit meie ken kulou gi ta nga ko teir banga
vienviendon sien, a nga kuil nama, “E no va e ta tuir i matan e Kaesar, io, o ta tura no
rakot se Kaesar!”

E Pestus a nga nesie ka vinavanou se Agripa

13 I murien ba ra mene tate nga rovoriu, e Agripa mi kovakova ka leong meie e Benis,
guor nga nemei i Kaesarea nia me vasangan keguor minangarei rakot se Pestus.
14 Sien guor tate nga mon ba ra meie e Pestus, e Pestus a nga vakokoit vakatsepa e
Paulo simi kovakova ka leong malan ine, “Mi ka a mon ine ese e Peliks ta nga terie simi
vona vinatoreis.
15 Sien o ta nga rakot i Ierusalem, bu prist leong ma bu muomuo sibu Iuda, gi nga
vepitsie ngan bu sua nama. Ma gi nga nongie iou va o ta vuor terie eie simi vinatoreis.
16 “Eiekesen o nga oeng segie va ine a kap va mi sinavien bu Roma nia teir tuvuon
ngan ka mei simi miensei, sien va a kap ngas tuir matan vesuei meie mi kulou gi ta
vepitsie nge nama ma a kap ngas vakokoit vakatsepa nia tuir kitipan eie kesen sibu
namani vepipits.
17 Sien gi ta nga nemei en ne nia vuor nama, o kap nga lalaron nia rorois, eiekesen
simi ra vemusurie o nga tsuok vakake mi vuor nama, ma o nga tuturei va gi ta nga kir
rubukien ngan ine mi ka.
18 Sien mi kulou gi ta nga tamtuir nge vepitsie nge nama, gi kap nga vuortie ngan kavo
suada kepineits tsak ian o ta nga vodonomie malan.
19 Eiekesen gi si nga suvuon mo bu nama vevengeis meie surie kegi sar sinavei nia
rengeir ma surie mi ka tate nga maet mi asan e Iesu ese e Paulo a pevien va a tino.

20 O kap nga katsep simi sinavei nia virei petisan surie ine bu kepineits. Io, o nga
vosuoreie e Paulo va a nga sunuir nia rakot nia tuir i matan mi vinuor i Ierusalem surie
ine bu nama.
21 Eiekesen e Paulo a nga no va ta mon i pakien kong nenei tuir oit va ta nga tuir i
matan e Kaesar. Io, o nga oeng ngeisngeis va gi ta nga naneie vititirie tuir oit va o ta
turan rakot se Kaesar."
22 Samo e Agripa a nga oeng se Pestus, "O lalaron va eou keseung o ta rongomie ine
mi ka."
E Pestus a nga kuil nama, "Sivo, e ta vo rongomie."

E Paulo i matan e Agripa

23 Simi ra vemusurie, e Agripa meie e Benis guor nga nemei ngan maguor matvinavaso
leong ma guor nga rubukien simi korot nia vuor meie bu muomuo leong simi minakiur
ma bu muomuo i Kaesarea. Si ken tinuturei e Pestus, gi nga kir rubukien ngan e Paulo.
24 E Pestus a nga pevien, "Kovakova ka leong Agripa, ma enga kokouk nga mon meie
gei, nga pare ine mi ka! Bu Iuda kokouk i Ierusalem ma en ne, gi nga koupkoup nge
nongie iou va ine mi ka ta ngas maet.
25 Eiekesen o vorotan va a kap tsana ka kepineits ian va ta oit nia masen. Ma surie
ken nono nia tuir i matan e Kaesar, o te tsana kong vienviendon nia turan rakot i Roma.
26 Eiekesen o kap suvuon ka vunan nia vavataor rakot se Kaesar, mong ka leong. Arie
mi vunan o kir nemei ngan i matanga kokouk, ma i mata evoi e Agripa mi kovakova ka
leong, terengien, i murien va gei ta virei petisan e Paulo, o ta mang oit nia suvuon ka
kepineits nia vataro.
27 Simi vunan, o vodon va a kap duis nia turan ka mei tsatsatsang vavatoreis rakot se
Kaesar, sien va a kap ka nama duis simi sana tuktuk gi vepitsie ngan."

26

E Paulo a nga vakatsepa eie kesen i matan e Agripa

1 Samo e Agripa a nga oeng se Paulo, "O sunuir va e ta vakatsepa evoi kese." Io, e
Paulo a nga tsuok terie i kur mi riman nia vasangan mi minangarei ma a nga vakaek
nge vakokoit vakatsepa.
2 "Kovakova ka leong, Agripa! O res beitsak nia tuir i mata va o ta vakatsepa iou
nevere sibu kepineits kokouk bu Iuda gi ta vepitsie nge iou,
3 simi vunan evoi e katsep kalei sibu sinavien mi tubugei bu Iuda ma kegei sar nama
vevengeis. Io, o nongie no va e ta rongomie kong sar nama ma e ta kap matpomaer.
4 "Bu Iuda kokouk gi telekiran vasa o nga tino ven vakaek o ta nga lili, kovuni si man
tsuoktsuok vakaek kong tino i aron kong enamon, ma i Ierusalem buer.
5 Gi nga telekira iou sibu avareit palan, ma sien va gi ta lalaro vavatei katsep, gi oit
nia vara tuktuk ngan va o nga tino malan va eou mi meinmenigie bu Parisaio, mi gargar
gi ta ko vemusurie vitivititirie bu vinuor si kegei sinavei nia rengeir.
6 Ma nevere o tuir i matan mi vinuor surie kong vodovodon tuktuk si ken kinubuits e
Raban meie bu tubugei.
7 Ine arie mi kinubuits kegei matabu mi sinangavur kes ma luo gei vodovodon rorrois
va gei ta pare va ta tsorubeit tuktuk sien gei ta munu rangarie e Raban ngan kegei tino
kokouk sibu rosisiat ma rokati. Kovakova ka leong! Surie ine mi vodovodon rorrois mo,
bu Iuda gi vepitsie iou nge nama.
8 Surie misa a mavev senga nia vodon tuktuk va e Raban ta oit nia vatoa bu miensei?
9 "Eou keseung buer o nga ko vodon va o ta ngas nga tsana bu kepineits kokouk nia
matakorot ngan mi asan e Iesu kovuni i Nasaret.
10 Arie misa o tate nga tsana i Ierusalem. Ngan kegi sinusunuir bu prist leong, o nga
terie palan mi kulou vodovodon tuktuk simi vona vinatoreis. Ma sien gi ta nga terie gie
simi miensei, eou buer o nga sunurie.
11 Palan bu ra o nga rubukien rovotsour ngan bu vona rengeir sibu Iuda nia ra
votorosie gie, ma o nga konon nia votsuoke gie va gi ta nga oeng balapoik ngan e Karisito.
Kong pientseir veie gie a te nga vara be nge iou, ma a nga tsana iou va o ta nga rakot
buer sibu enamon sibu kibang nia ra vikikinie gie.
12 "Simi suada vineis mene malan ine, o nga rakot i Damasko ngan mi duis i pakien
mi tinuturei sibu prist leong.
13 Kovakova ka leong! A nga malan va sisiat potaram sien o ta nga veis i sar, samo o
nga pare mi berber kovuni simi rangit. Ine mi berber a nga rar ngeisngeis sorvekenan
mi rararangien mi matanias ma a nga rar viririsie iou meie mi kulou gi ta nga nomeie
iou.

14 Egei kokouk gei nga kor mutur simi kaber ma o nga rongomie mi ien ta nga vakokoit
nemei seou simi namani Iburu, ‘Saulo, Saulo, surie misa e ta vikikinie iou. E tsang
vatsakatie evoi kese mo sien e ta veveken meie iou.’
15 “Samo o nga virei, ‘Evoi ese, ka leong?’
“Mi Nguts a nga kuil nama, ‘Eou e Iesu ese e ta vikikinie.
16 Tsuok tamtuir! O te beit sevoi nia vile no va evoi kong ka ni tinuturei nia vara
tuktuk ngan sibu mei misa e tate pare nevere ma misa va o ta vasangan sevoi.
17 O ta tura no rakot segie bu Israel ma bu Kibang, ma o ta pernge no va gi ta kap
mang tsang vatsakatie no.
18 Io, e ta ra tsana va gi ta dedeng va gi ta mang vuvuris sorvekenan mi ngingi rakot
simi berber ma va gi ta mang sorvekenan mi ngesengesien e Satan rakot se Raban.
Ma samo gi ta suvuon mi vodon ririv si kegi sar sinavei tsokor ma gi ta suvuon kegi
ka baimogomogos i kotubuon mi kulou ese e Raban tate nga vokunie gie surie kegi
vodovodon tuktuk seou.’ ”

E Paulo a nga vokokotie ken tsientsang

19 “Io, Kovakova ka leong Agripa! O kap nga rong tsak simi baidendeng kovuni simi
rangit o ta nga pare.
20 O nga muna vavatei segie i Damasko, samo segie i Ierusalem ma i Iudea kokouk ma
sibu Kibang buer, va gi ta ngas nga vodon vuris nge rakot se Raban ma gi ta tsana bu
kepineits nia vara tuktuk ngan kegi vurise tino.
21 Arie mi vunan bu Iuda gi nga rakopie iou i mararan mi Vona rengeir leong ma gi
nga konon nia kenvamate iou.
22 Eiekesen e Raban a nga kulie iou tuir oit simi ra nevere. Io, o tuir ine nge vakokoit
vasangan simi kulou sasavoir ma mi kulou asna, bu kepineits kokouk o ta nga pare. O
kap vokokotie ka kepineits vour i popon misa bu propet ma e Moses gi ta nga vokokotie
va ta tsorubeit.
23 Gi nga vokokotie va mi Messia ta ngas nga suvu vinekikin ma eie ta tsorubeit mi ka
vourvour nia to muerengei simi miensei, ma va ta vavatei ngan mi berber rakot simi
kuoluon ma sibu Kibang.”
24 Sien e Paulo ta nga vokokotie ine bu namani vavakatsep, e Pestus a nga koup pevien,
“Paulo, mi kova a te be! Ke sinavei leong a te vara be nge no.”
25 Eiekesen e Paulo a nga kuil nama, “O kap be, ka leong Pestus. Misa o ta pengan
sevoi, a tuktuk ma a kap va mi namani be.
26 E Agripa, mi kovakova ka leong a telekiran ine bu kepineits, ma o ketseketseng nia
vakokoit sien simi vunan o vodovodon tuktuk va a telekiran ine bu kepineits kokouk.
Ine bu kepineits gi kap nga tsorubeit si ka tiligu.
27 Kovakova ka leong Agripa! E vodovodon tuktuk sibu namanien bu propet? O
telekiran va e vodovodon tuktuk segie.”
28 Samo e Agripa a nga oeng se Paulo, “Vasa, e vodon va ine si puk keipkepide ra
poitpoit mo va e ta oit nia vurisan kong vienviendon va o ta tsorubeit ken ka e Karisito?”
29 E Paulo a nga kuil nama, “Sien va a poitpoit mi keipkepide ra o, a kuar, kong nono
rakot se Raban va evoi ma egie kokouk ine gi ta mogos nge rorong seou, nga ta tsorubeit
ken kulou e Iesu mala iou, eiekesen o kap lalaron va gi ta visie nga nge tsen mala iou.”
30 Samo mi kovakova ka leong, meie mi gavana, ma e Benis ma egie ian gi ta nga
mogos meie gie gi nga tamtuir.
31 Ma i murien gi tate nga veis rovotsour, gi nga vakokoit i kotubugie kesegie, “Ine mi
ka, a kap tsana ka kepineits ian ta oit nia masen o, mon surie simi vona vinatoreis.”
32 Ma e Agripa mi kovakova ka leong a nga oeng se Pestus, “Ine mi ka a oit va gi te
nga ruom rivie simi vona vinatoreis, sien va a kap nga no nia tuir i matan e Kaesar.”

27

E Paulo a nga rakot i Roma

1 Io, sien kegi vienviendon tate nga seing va gei tate nga tsuk rakot i Italia, gi nga
terie e Paulo ma bu ka tsatsang vinatoreis i napariman e Iulius, ese ta nga muongan mi
gargar mene si ken kulou ni minakiur mi kovakova ka leong i Roma.
2 Gei nga ka simi mon kuvu i Adramitium. Ine mi mon a te nga visi soer rakot sibu
enamon mene i koen simi provins i Asia ma gei nga tsuk. E Aristakus kovuni i Makedonia
simi provins Tesalonika, a nga nomeie gei.
3 Simi ra vorosurie, gei nga tsaer i Sidon. Ma e Iulius a nga kalei ngan e Paulo nge
sunurie va ta nga ra iro bu palapalan, terengien va gi ta mang nga ra kulie si ken kavo
pinat.

4 Kovuni ian en, gei nga tsuk nge soer kokoiv simi binangavien mi nuos i Kupro ivie
ta nga tiko. (simi vunan mi mour a nga ngeisngeis)
5 Gei nga soer ka i rou i Kilikia ma i Pampilia ma gei nga beit i Mira i aron mi enamon
leong i Lukia.
6 Ian en, mi muomuo simi kulou ni minakiur a te nga vorotan mi mon kuvu i
Aleksandria ta nga visi rakot i Italia. Ma egei kokouk gei nga ka sien.
7 Si ba ra, gei nga vor ve sosoer menemenen nge vor ve vengevengeis tuir oit gei nga
so soer rov riu i Nidos. Mi mour a nga leong beitsak ma a nga tsana gei va gei ta kap
nga oit nia soer vemusurie kegei sinoer. Io, gei nga soer kokoiv i bingan mi nuos i Krete
ta nga tiko nge soer rovoriu simi boronguts i Salmoni.
8 Gei nga soer tam nge vor ve vengevengeis tuir oit gei nga tsaer simi korot gi vuotongie
ngan i Banga Rovang, vatvatta mi taon i Lasea.
9 Palan bu ra a te nga rovoriu ma mi barateis a te nga tsokor te nia soer te buer, ma
mi ra nia vorvor buer a te nga rovoriu. Io, e Paulo a nga vanuo vangvangasie gie.
10 "Mi kulou, o te pare va kegiet vineis tate tsokor. Mi tsienakor leong ta beit simi mon
meie bu kepineits ta vekeisie ma si kegiet sar tino buer."
11 Eiekesen mi muomuo simi kulou ni minakiur a kap nga rorong ian si ken nama e
Paulo, eiekesen a nga vemusurie keguor sar vinavanou mi gonggou meie e taman mi
mon.
12 Ian mi rovang a kap nga kalei va gei ta nga vitik mour en. Io, mi kulou kokouk gi
nga oeng va gei ta buer nga tsuk nge konon nia soer rakot i Poeniks, va gei ta mang nga
ra vitik mour en. Sien ian i Banga Rovang a matan veie mi moru avareit.

Mi mour leong

13 Sien mi moru tunumeit tate nga vakaek nge uiv, mi kulou gi si nga vodon va gi tate
nga oit nia tsang vaotie kegi lalaron nia tsuk en ian. Io, gi nga teie vavane mi aga nge
tsuk ma gi nga soer tam simi nuos i Krete.
14 Eiekesen i muir lili mo sien, mi moru avareit ngeisngeis a nga mour peuk kovuni i
popon mi nuos.
15 A nga tsorungie mi mon, ma mi mon a kap nga oit nia samsuoeie. Io, gei te nga
matpomaer nge veteik surie mi mour.
16 Sien gei tate nga soer kokoiv ka i bingan puk nuos gi vuotongie ngan i Kauda, gei
nga ngeisngeis patsa man puk galeu mi mon va ta masi nga mout tsana.
17 Gi nga teie vavane mi galeu nge pal vangasie simi mon. Surie kegi mientou va gi ta
masi nga soer nge kots sibu meit i Sirtis, gi nga votsorungie gie bu sel simi mon, ma gei
nga veteik surie mo mi mour.
18 Mi mour ma bu peiv gi te nga leong beitsak te, io, simi ra vemusurie te, gi nga
vakaek nge tomeke rivie i rou bu kepineits gi ta nga vekeisie simi mon. Simi vunan mi
mour leong a te nga tsang vatsakatie gei te.
19 Ma simi ra vemusurie, gi te nga tomeke rivie i rou man sar kepineits mi mon.
20 Palan bu ra gei kap nga pare mi matanias ma bu kaemkaem. Ma mi mour leong a
ngas nga mon malan. Gei kap nga vodon va gei ta ba nga to.
21 A te nga palan bu ra, mi kulou gi kap nga por nginonginou. Io, e Paulo a nga tuir
i matagie ma a nga pevien, "Mi kulou, sien va nga te nga rong surie kong sar namani
vinavanou va giet ta kap nga tsuk sorvekenan i Banga Rovang i Krete, va nga oit nia
evisie ine bu bienabas.
22 Ma ine o vanuo vangvangasie nga va nga ta aor ngeisngeis. Kap ka mei senga ta
maet. Mi mon mo ta tsereiv.
23 Sikati sien ine tate vo ra, ken angelo mong Raban ese o ta ko rengeir rakot sien, a
me beit seou.
24 Ma a pevien, 'Paulo, kian va e ta motou. E ta ngas so tuir i matan e Kaesar, ma e
Raban si ken tentoiv rakot sevoi a te vatoa gie ine mi kulou gi ta nomeie no.'
25 Io, mi kulou! Kian va nga ta motou, simi vunan o vodovodon tuktuk se Raban va
bu kepineits ta tsorubeit malan eie ta pengan seou.
26 Eiekesen mi mour ta ngas so vakotsa giet si ka nuos."

A nga puopuorie mi mon simi meit

27 Simi rokati mi sinangavur kes ma voveit ngan, gei ngas nga vor ve boekboek simi
barateis i Adria, ma a nga malan va sikati potaram bu tetelepen gi nga rongmetsikien
va gi te nga vatavatat i koen.
28 Gi nga poro mi suo mi vovoputu sien nge pepekutsie i rou ma gi nga vorotan va
a ngas nga raman oit ba sinangavur tour bu pendon. I muir lili mo, gi te buer nga
pepekutsie mi suo ma gi nga vorotan va a nga raman oit ba sinangavur luo bu pendon.

29 Surie gi nga motou va gei ta masi nga so kots sibu aimeit, bu tetelepen gi nga
tomekan ba aga voveit i taven mi mon ma gi nga no nge rorois va ta nga ra.
30 Bu tetelepen gi nga konon va gi ta nga vi, io, gi nga pepekutsie mi galeu i rou nge
bit va gi ta nga ra pepekutsie kaba aga mene i muan mi mon.
31 Eiekesen e Paulo a nga oeng simi kulou ni minakiur meie magi muomuo, "Sien va
ine bu tetelepen gi ta kap mon i popon mi mon, nga ta kap oit nia to."
32 Io, mi kulou ni minakiur gi nga kot motukie bu suo simi galeu ma gi nga vetekiran.
33 Tsourvovo mokuopkuop, e Paulo a nga nongie gie va gi ta ngas nga ngou. Ma a
nga pevien, "I aron bu ra mi sinangavur kes ma voveit tate nga rovoriu, kenga sar
vienviendon a kap nga mogos kalei, ma nga kap nga nganie manga kavo nginonginou.
34 O nongie nga va nga ta ngas ngou va nga ta mang to. Misasien ka vurvur kes i
kovan ka mei senga, a kap oit va ta kapangan. Kap ka mei senga ta viruo."
35 I murien ta nga pevien ne, a nga poro mi tsoik ma a nga vuot kalei se Raban i
matagie kokouk. Samo a nga potakie nge vakaek nge ngou.
36 Ine mi sinavei a nga vangasie bu arogie ma egie buer gi nga ngou.
37 Egei kokouk i popon mi mon gei nga oit ba sinangavur luo koboit ma bu sinangavur
napaririem pouts luo ma mi napaririem potsu kes i popon. (276).
38 Sien gi tate nga ngou ti, gi nga tomekan bu puol wit i rou nia vara mamavuek ngan
mi mon.
39 Sien tate nga vo ra, gi kap nga kielala mi enamon. Eiekesen gi nga pare mi vatavataer
meie mi rokokoen, ma gi nga konon va gi ta nga vatare en mi mon sien va a nga oit.
40 Io, gi nga kot rivie bu aga ma ian buer simi keipkepide ra kes mo, gi nga ruom rivie
terie i rou mi voes i taven mi mon nia gogotie. Samo gi nga tsuok voturie mi sel leong i
muan mi mon ma mi mour a nga uiv vatare gei i koen.
41 Eiekesen mi mon a nga so soer vaen i popon mi meit nge kots. Mi ngutsuon mi mon
a nga kots ngeisngeis ma a kap nga oit nia tampuots. Ma bu naov gi nga tsiptsip volili
ngan mi taven.
42 Mi kulou ni minakiur gi nga roev va gi ta nga kenvamate mi kulou tsatsang
vinatoreis kokouk nia tuir kitipa gie va gi ta masi nga kekeis vataer nge so vi.
43 Eiekesen mi muomuo simi kulou ni minakiur a nga lalaro vatoa e Paulo, io, a nga
vangenge gie va gi ta kap tsana misa gi ta nga rove. A nga oeng ngeisngeis va ese mune
gi ta nga oit nia kekeis, gi ta nga muna tsibour i rou nge kekeis vataer i koen.
44 Bu mei ka ie, gi ta ba nga boek vataer i popon bu poko palang o, ngan bu kato
ketsipien mi mon. Io, egei kokouk gei nga vataer kalei i koen.

28

Mi minon i Malta

1 Sien gei tate nga vataer kalei i koen, gei nga vorotan va ine mi nuos mi asan i Malta.
2 Mi kulou ian en gi nga kuil vititirie gei. Mi bat a te nga vakaek nge uos ma mi
enamon a nga tuong, io, mi kulou gi nga tsinga mi leing nge marangata gei.
3 Io, e Paulo a nga seran bu poko keriot ma sien ta nga tomeke terie gie simi leing, mi
kumomou a nga dodoil rovotsour sibu poko keriot simi vunan a nga rongmetsikien mi
tinarapan mi leing, ma mi kumomou a nga aratie nge pipitsie mi riman e Paulo.
4 Sien mi kuoluon ine mi nuos gi ta nga pare ine mi kumomou ta nga tekiu i riman
e Paulo, gi nga vakokoit i kotubugie ven ne, "A tuktuk, Ine mi ka eie mi ka kenken. Mi
raban vevien ese ta ko votorosie mi kulou tsokor, a kap sunuir va ta to, misasien va a
nga evisie mi bienabas i rou."
5 Eiekesen e Paulo a nga tsopure rivie mi kumomou rakot i aron mi leing, eiekesen mi
baiarar simi kumomou a kap nga tsang vatsakatie ken tino.
6 Gi nga moun ngan e Paulo va mi riman ta nga ti o, va ta nga tsibour mutur nge maet.
Eiekesen i murien gi tate nga pilang dedeng va ka kepineits ta nga tsorubeit sien, gi nga
vurisan kegi vienviendon nge pevien va eie mi raban.
7 Ine mi korot a kap nga pek sorvekenan ken korot e Poplius mi muomuo leong ine
simi nuos. A nga kerie gei rakot si ken vonuo nge marangata gei siba ra tour.
8 E taman e Poplius a nga morouk nge mutur i ruom. Eie a nga marakuon mi kuirkuir
rarap ma mi pekpek nge dar. E Paulo a nga nemei nge rubukien vorotan ma i murien
tate nga no rakot se Raban, a nga teir riem i popon nge vatoa si man mienarouk.
9 Sien ine mi kepineits ta nga tsorubeit, bu tamat mienarouk kokouk ian simi nuos gi
nga nemei ma e Paulo a nga vatoa gie.

10 Mi kulou ine simi nuos gi nga vasangan kegi minangarei nemei segei ngan bu suada
sinavei palan, ma sien gei tate nga visi ka mon, gi nga terie segei bu suada kepineits gei
ta nga pinat surie ine simi vineis.

Mi vineis kovuni i Malta beit i Roma

11 I murien mi minon i Malta siba vura tour, gei nga ka simi mon kovuni i Aleksandria
ian gei ta nga vitik mour en ian. Ine simi mon, gi nga toik terie i ngutsuon mi patsapatsan
ba ruoruo ian magi raban.
12 Gei nga so vataer i Sirakusa ma gei nga so mon en ba ra tour.
13 Gei nga tsuk en ian ma gei nga soer vataer i Regium. Simi ra vemusurie, mi moru
tunumeit a nga vakaek nge uiv, ma i murien ba ra luo gei nga vataer i Puteoli.
14 Ian en gei nga vorotan mi kulou vodovodon tuktuk ma gi nga nongie gei va gei ta
be nga mon meie gie bu ra mi napaririem potsu luo. Io, gei nga so beit i Roma.
15 Mi kulou vodovodon tuktuk i Roma gi nga rongovan va gei te nga nemei. Io, gi nga
veis samsuoeie gei simi korot nia verikuil nge kepineits i Appius ma simi korot nia por
minaes simi kulou gi ta nga ko vesingie mi rosar kuar. Sien e Paulo ta nga pare gie, a
nga vuot kalei se Raban ma a nga suvuon mi aor koits.
16 Sien gei tate nga so beit i Roma, bu muomuo i Roma gi nga sunurie va e Paulo ta
nga mon eie kesen meie mi ka ni minakiur ese va ta nga naneie.

E Paulo a nga vavatei i Roma

17 I murien ba ra tour, e Paulo a nga kuk kakuon bu muomuo sibu Iuda. Sien gi tate nga
beit kouk, e Paulo a nga oeng segie, “Bu kasiung, misasien o kap nga tsana ka kepineits
veie kegiet kulou o, veie mi sinavien mi tubugiet, gi nga rakopie iou i Ierusalem nge
terie iou i napariman bu Roma.
18 Gi nga vosuovosuoreie iou ma gi nga lalaro ruom rivie iou, simi vunan o kap nga
tsana ka tsienakor ian va o ta nga oit nia masen.
19 Eiekesen sien bu Iuda gi ta nga oengoeng palan ngan ine mi vienviendon, a nga terie
iou va o ta nga no nia ra tuir i matan e Kaesar, misasien o ta kap suvuon ka kepineits
nia vepitsie ngan kong kulou.
20 Gi nga visie iou ngan ine mi tsen surie mi ka ese bu Israel gi ta nga rosie va ta me
vatoa gie, ma ine arie mi vunan o lalaron nia pare nga nge vakokoit meie nga surie.”
21 Gi nga pevien, “Gei kap nga poro ka pakapaka rorou kovuni i Iudea nia vakatsepa
gei surie no. Ma a kap buer ka meinmenigei ese ta kovuni nikot a me beit ngan ka
vinavatei, o, a me vokokotie ka tsaka nama veie no.
22 Eiekesen gei lalaro rongomie ke sar sana vienviendon, simi vunan gei telekiran va
mi kulou sibu korot kokouk gi vakokoit veie ine mi gargar evoi mi meinmenigie.”
23 Io, gi nga kubutsie mi ra meie e Paulo va gi ta nga me vorotan. Ma a nga palan
segie gi nga nemei ian simi ra simi korot ivie e Paulo ta nga mon en. Vakaek sivovo beit
sireivreiv seserigo, e Paulo a nga vavatei nge palsie ken mangmagoso Nguts e Raban.
Ma a nga vakokoit surie mi Vinuor se Moses ma sibu propet nia teie kegi vienviendon
va gi ta mang nga vodovodon tuktuk se Iesu.
24 Ine bu namanien e Paulo a nga tsoka bu arogie bu mei mene segie, eiekesen bu mei
mene gi kap nga lalaro vodovodon tuktuk sien.
25 Io, gi nga nama vevengeis i kotubugie ma gi nga vakaek nge sorvekenan e Paulo
sien tate nga vuotongie mi nama vekvekitip malan ine, “Mi Moromoruo Tamat a nga
vokokotie mi tuktuk sibu tubugiet i ngutsuon e Isaia mi propet malan ine,

26 “ ‘Rakot ine si kong kulou nge pevien,
“Nga ta rorong nge rorong, eiekesen nga ta kap katsep,
nga ta dedeng nge dedeng, eiekesen nga ta kap dedeng kilal.”
27 Surie bu arogie a te teng,
bu tateringagie a kap oit nia rorong
ma gi te momoge bu katsomatagie.
Sien va a kap nga malan ian, va bu katsomatagie a nga dedeng,
ma bu tateringagie a nga rorong,
ma kegi vienviendon a nga katsep,
ma buer gi nga vuvuris nemei seou,
ma va o nga vatoa gie.’

28 “Io, nga ta ngas telekiran va man vinavatei ken vavato e Raban, a te nga turan rakot
sibu Kibang, io, gi ta rorong!”

28:27 ISA 6:9,10

29 [I murien e Paulo ta nga vakokoit vaton ine mi nama, bu Iuda gi nga veis nge nama
vevengeis beitsak i kotubugie.]
30 I aron ba avareit luo, e Paulo a nga monongie mi vonuo ta nga ko vorievorie ma a
nga ko marangatan bu mei gi ta nga ko me iro.
31 E Paulo a nga vavatei ngan mi sinavien e Raban nia vuor, ma a nga vavasengei surie
mi Nguts e Iesu Karisito ngan mi aor ngeisngeis, ma kap ka mene a nga vangenge.

Ken pakapaka rorou e Paulo rakot Sibu Roma

1 Eou e Paulo, ken petspets e Karisito Iesu. E Raban a nga vile iou va ken aposol. Io, a
nga totoka iou nia vavatei ngan mi Banga Vinavatei kovuni se Raban.
2 Ine mi Banga Vinavatei, arie ken kinubuits e Raban ta nga tsana muomuo ngas te,
ma ken sar propet gi nga vataro simi Pakpak Leong ian ta tamat.
3 Ma ine mi Banga Vinavatei arie surie e Natuon. Simi tino simi pirpir, eie mi tubuon
e Davit,
4 eiekesen surie ken tino mumuerengei e Iesu Karisito magiet Nguts, mi Moromoruo
Tamat a nga vutuir vasangan ngan mi ngeisngeis va eie e Natuon e Raban.
5 E Raban a nga vasangan ken tentoiv seou, ma ngan e Iesu, a nga terie seou
mi tsientsang aposol nia vateie mi kulou sibu vuna enamon kokouk ngan mi Banga
Vinavatei. A nga tsana malan ine va gi ta mang mangaran mi asan e Iesu ma gi ta mang
vodovodon tuktuk nge vemusurie.
6 Ma enga buer enga bu meinmenigie mi kulou ese e Raban ta nga vile gie va egie se
Iesu Karisito.

7 O vavataor rakot senga kokouk i Roma ese e Raban ta nga tovie nga nge vile nga va
enga mi kuoluon.

Mi tentoiv ma mi molu rakot senga kovuni se Raban e Tamagiet ma kovuni simi Nguts
e Iesu Karisito.

Ken lalaron e Paulo nia iro gie bu Roma

8 Vourvour, o vuot kalei rakot si mong Raban simi asan e Iesu Karisito surie nga kokouk,
simi vunan man vinavatei kenga vodovodon tuktuk a puorkan bu korot kokouk simi
mangmagoso enaenamon.
9-10 O tsatsang se Raban ngan kong tino kokouk ma o vavatei ngan man Banga
Vinavatei e Natuon. Ma e Raban a telekiran va o ko vodonomie nga i aron kong sar
nono sibu ra kokouk. Ma o no va e Raban ta sunuir nge tsitsingie kong ka rosar nia ra
iro nga.
11 O lalaron beitsak nia pare nga, terengien va o ta mang me terie senga bu tienebeir
simi moromoruo nia vangasie nga.
12 O lalaro tsana ine nia vangasie nga si kenga vodovodon tuktuk, ma enga buer nga
ta mang vangasie iou.
13 Bu kasiung, o lalaron va nga ta telekiran va palan bu ra o nga roev nia nemei senga
eiekesen bu tutuir bibirit a nga mon oit nevere. O lalaro mon meie nga, terengien va o
ta mang teie kavo mene i kotubunga nemei se Karisito, malan o ta nga tsana i kotubuon
bu vuna enamon mene.
14 E Raban a nga terie i naparimoung mi tsientsang nia vavatei ngan mi Banga
Vinavatei sibu Grik ma segie kap va bu Grik, ma simi kulou sievei ma sibu be.
15 Arie mi vunan o lalaron beitsak buer nia me vavatei senga ese nga ta mon i Roma.
16 O kap mangmangarien mi Banga Vinavatei, simi vunan eie mi ngesengesien e Raban
nia vatoa mi kulou kokouk ese gi ta vodovodon tuktuk sien, vourvour, bu Iuda ma i muir
bu Kibang.
17 Ine mi Banga Vinavatei a vasangan va mi vodovodon tuktuk mo eie mi rosar nia
tsorubeit duis i matan e Raban, malan mi Pakpak Leong ta pevien, “Mi kulou ian gi ta
duis i matan e Raban, gi ta tino ngan mi vodovodon tuktuk.”

Ken aor rarap e Raban rakot simi kulou kokouk

18 Kovuni simi rangit, e Raban a nga vasangan ken aor rarap veie bu sinavei kokouk
simi kap mangaran e Raban ma bu tsaka sinavei simi kulou gi ta ko vara sasavoir ngan
mi tuktuk ngan kegi sar tsaka sinavei.
19 Mi kulou gi te nga katsep simi sana gi ta nga oit nia telekiran surie e Raban, simi
vunan e Raban ngas te a te nga vakatsepa segie.
20 Mi ngesengesien e Raban ian ta kap man ka votovoto ma bu kepineits gi ta vara
tuktuk ngan va eie mi Raban, bu katsomat gi kap oit nia pare. Eiekesen, vakaek simi
vinagoso, mi kulou gi nga oit nia deng kielala vititirie ian bu kepineits si ken vinagoso

---

1:17 HAB 2:4

e Raban. Arie mi vunan mi kulou gi kap suvu nama nia tuir bibirit va gi kap telekiran
e Raban.
21 Misasien gi ta telekiran e Raban, gi kap mangaran e Raban, ma gi kap vuot kalei
sien, ma bu vinavinadodogie a sasavoir mo, ma bu arogie ian ta be a vous ngan mi
ngingi.
22 Gi si vodon va gi sievei eiekesen gi be.
23 Gi nga purusie man matvinavaso e Raban ese ta kap oit nia oiv, ma gi nga tsana nge
rangarie mi patsapatsan mi mene ese va ta oiv, meie buer bu ma, bu vinavinar kaek
voveit, ma bu vinavinar gi ta dodoil simi kaber.
24 Io, e Raban a nga tsupuk rivie gie ine mi kulou va gi ta vemusurie kegi sar lalaron
sibu arogie nia tsana mi sinavei tetteririv. Ma kegi sar lalaron a nga teie gie nia tsana
mi tsienakor ngan bu kurikurigie meie bu mei ka ie.
25 Gi nga verikulie mi tuktuk se Raban ngan mi binit, ma gi nga rangarie bu kepineits
simi vinagoso, ma a kap va mi Raban ese ta nga vogosongie gie. Eiekesen mi kulou gi ta
ngas puongan e Raban sibu ra bu ra, Amen.
26 Arie mi vunan, e Raban a nga tsupuk rivie gie va gi ta vemusurie kegi sar tsaka
lalaron ian ta nga teie teir mienengeir segie. Mi langei gi kap nga lalaro vemusurie mi
sinavei duis nia mutur meie mi ka eiekesen gi si nga mutur meie bu turagie vevien.
27 Simi rosar kes mo, mi kulou gi nga sorvekenan mi sinavei duis nia mutur meie mi
vevien, ma gi nga dirka nia mutur meie bu turagie ka. Mi kulou gi nga tsana bu sinavei
ta teie teir mienengeir meie bu turagie ka, ma egie kesegie gi te nga kapie mi vuovan
bu tsaka sinavigie.
28 Ma gi nga vodon sasavoir nia telekiran e Raban va eie ese, io, a nga tsupuk rivie gie
va bu tsaka vinavinadodogie ta vuortie gie nia tsana bu suasuada sinavei gi ta kap duis.
29 Gi vous ngan bu suasuada tsaka sinavei, mi sinavei nia tsak ngan bu mei mene, mi
sinavei nia ngaguo, ma mi sinavei nia karto bu mei mene. Ma gi vous ngan mi sinavei
nia aroie, mi sinavei nia ken mene, mi sinavei nia veveken, mi sinavei nia bitbit, ma mi
sinavei nia oengoeng tsak. Ma gi ngungu lili nge meon.
30 Ma gi karto e Raban, gi vepupuris nge gie kesegie, gi vakam nge kakaleong, gi vabatie
bu tsaka sinavei vour, ma gi rong tsak sibu tam ma bu kien.
31 Gi kap suvu banga vienviendon, kegi sar nama a gov, gi kap totoiv, ma gi kap aor
kalei ngan bu mei mene.
32 Gi telekiran va ken vinuor e Raban a pevien va egie ese gi ta pupua ine bu suada
sinavei, gi ta masen. Eiekesen gi ngas ko munu tsana malan ine, ma gi resmatan egie
buer gi ta pupua ine bu suada sinavei.

2

Ken sinavei duis nia vuor e Raban

1 Io, enga kokouk ese nga ta vuortie bu mei mene, ta kap kenga ka nama nia tuir
bibirit. Sien nga ta vuortie bu mei mene, nga votorosie enga kesenga, simi vunan enga
buer nga tsana ian bu suada kepineits.
2 Giet telekiran va e Raban ta vuortie mi kulou gi ta tsana ian bu suada kepineits
vemusurie mi tuktuk.
3 Io, sien va e vuortie gie eiekesen evoi kese e tsana ian bu suada kepineits, madar! e
si vodon va e ta oit nia vingan ken vinatoreis e Raban?
4 E Raban a ko munu kalei nge no, ma a ko munu por vururutie ken vinatoreis, ma a
ko munu onvidit, eiekesen e mekitsan ine ken kienelei. Vasa, e kap telekiran va ine ken
kienelei e Raban a teir kientsep sevoi nia vodon vuris?
5 Eiekesen, surie ke aor teng ma ke menereis nia vodon vuris, e toungan ma aor rarap
kese rosie mi ra va e Raban ta vasangan sien ken aor rarap meie ken sinavei duis nia
vuor.
6 E Raban ta so vorie gie vaotie misa egie keskes gi ta nga tsana.
7 Sibu mei gi ta vengeis nia tsana mi kienelei nge nesie mi tietienengei, mi asna ma
mi tino ian ta kap tsereiv, e Raban ta so terie segie mi tino rovoriu.
8 Eiekesen segie ese gi ta vodon veleongtie egie kesegie mo ma gi ta purusie mi tuktuk
nge vemusurie mi sinavei ta kap duis, e Raban ta so poek soan ken pientseir ma ken aor
rarap veie gie.
9 Mi putu leong ma mi tsienakor leong ta monongie bu mei kokouk ese gi ta tsana mi
sinavei tsokor; vourvour sibu Iuda ma i muir sibu Kibang.

2:6 PSA 62:12; PRO 24:12

10 Eiekesen mi tietienengei, mi asna ma mi molu ta rakot segie ese gi ta tsana mi
kienelei; vourvour sibu Iuda ma i muir sibu Kibang.
11 Simi vunan si ken baidendeng e Raban, mi kulou kokouk gi venvenioit mo.
12 Egie kokouk gi ta kap telekiran mi Vinuor se Raban, ma gi tsana mi sinavei tsokor,
gi ta tsereiv misasien gi ta kap telekiran mi Vinuor. Ma egie kokouk gi ta mon i pakien
mi Vinuor nge tsana mi sinavei tsokor, mi Vinuor ngas te ta vuortie gie.
13 Simi vunan a kap va egie ese gi ta rongomie mi Vinuor, egie bu ka duis i matan e
Raban, eiekesen egie ese gi ta vemusurie, gi ta vuotongie gie va egie bu ka duis i matan
e Raban.
14 Bu Kibang gi kap suvuon mi Vinuor. Sien va mi vinavinadodogie ta vuortie gie nia
tsana mi sana ta mon simi Vinuor, ine a me tsorubeit kegi sar vinuor misasien gi ta kap
suvuon mi Vinuor.
15 Ine a vasangan va mi sana mi Vinuor ta lalaron a mon sibu arogie, ma kegi
baivinakier a vara tuktuk ngan ine. Arie mi vunan kegi sar vienviendon a vutuir
vasangan va kegi sar tsientsang a kalei o, a tsak.
16 Mi ra ta beit va e Raban, ngan e Iesu Karisito, ta vuortie bu vienviendon kokoiv simi
kulou, malan kong vinavatei ta vokokotie.

Bu Iuda ma mi Vinuor

17 Evoi e pevien va evoi mi Iuda, ma e voturie ke tino i popon mi Vinuor ma e vakam
ngan ke banga mienagos meie e Raban.
18 Ma e telekiran ken lalaron e Raban nge resen mi sana ta duis simi vunan mi Vinuor
a vasangan sevoi.
19 E vodon tuktuk va evoi magi muomuo bu kael, ma kegi berber egie ese gi ta mon
simi ngingi.
20 Ma e vodon va e oit nia votovongie bu be, nge vavasengei sibu natu madar simi
vunan e katsep simi Vinuor ian ta vous ngan mi teletelekirei ma mi tuktuk.
21 Io, e ko vavasengei sibu mei mene. Surie misa e ta kap vavasengei sevoi kese? E ko
vavatei va kian mi puer. Surie misa e ta puer?
22 E ko pevien simi kulou va kian mi rei puer. Ma surie misa e ta rei puer? E ko karto
bu raban bitbit. Ma surie misa e ta pure kegi sar vonuo rengeir?
23 E ko vakam ngan ken Vinuor e Raban. Surie misa e ta but vuturungie ken Vinuor
nge vamangarie e Raban?
24 Mi Pakpak Leong a pevien, “Surie nga mo, bu Kibang gi oeng balapoik ngan e
Raban.”
25 Mi vinavaroup eie mi kepineits kalei sien va e ta vemusurie mi Vinuor, eiekesen
sien va e ta but vuturungie mi Vinuor, e tate tsorubeit mi ka kap vavavaroup.
26 Sien va mi kulou kap vavavaroup, gi vemusurie mi Vinuor, vasa, a kap oit nia
vuotongie gie va egie mi kulou vavavaroup?
27 Sien va mi ka kap vavavaroup, a vemusurie mi Vinuor, vasa, a kap oit nia vuortie
no? E nga suvuon mi vinavataor simi vinuor ma mi vinavaroup eiekesen e nga but
vuturungie mi Vinuor.
28 Simi tino evoi mi Iuda ma e suvu vinavaroup simi pirpir eiekesen ine a kap tsana
no va evoi mi Iuda tuktuk.
29 Eiekesen mi ka mi aron ta duis i matan e Raban, arie eie mi Iuda tuktuk. Ma mi
vinavaroup a kap va mi vinavaroup simi pirpir eiekesen arie mi vurise tino ian mi
Moromoruo Tamat ta vabatie, ma a kap va surie mi vinavataor simi Vinuor. Ma kegi
tietienengei ine mi suada mei a kuvu se Raban, kap va kuvu simi kulou.

3

E Raban a ko tuktuk simi namanien

1 Mi sana kienlei bu Iuda gi suvuon? O, man sana kienlei mi vinavaroup?
2 A palan man sar kienlei sibu rosar kokouk! Vourvour, e Raban a nga terie mi
namanien i naparimagie bu Iuda.
3 A tuktuk, bu mei mene segie gi kap nga tuktuk nia vemusurie. Ma vasa te, ine mi
sinavigie a vara sasavoir ngan mi sinavien e Raban va a kap tuktuk simi namanien?
4 A kap rovoriu! Mi kulou kokouk gi ko bit, eiekesen e Raban a ko tuktuk. Mi Pakpak
Leong a pevien,

“Mi kulou gi ta telekiran va ke nama a duis

2:24 ISA 52:5; EZK 36:22 **3:4** PSA 51:4

ma sien e ta tuir simi vinuor, e ta tseiptseiprio.”

5 Eiekesen sien va kegiet sinavei tsokor, a vutuir vasangan ken sinavei duis e Raban,
vasa giet ta pevien? Vasa, e Raban a kap duis sien ta poek soan ken aor rarap veie giet?
(O vakokoit vemusurie mo mi vienviendon simi kulou.)
6 A kap rovoriu! Sien va ta malan, e Raban vasa ta vuortie venengan mi mangmagoso
enaenamon?
7 Bu mei mene gi ta oit nia pevien, “Sien va kong nama binit a vara mata tietienengei
ngan ken nama tuktuk e Raban, surie misa a ngas vuortie iou va eou mi ka tsokor?”
8 Sien va gi ta vemusurie ine bu suada vienviendon, gi ta oit nia pevien, “Giet ta tsana
mi tsienakor, terengien va mi kienelei ta mang beit.” Ma mi kulou gi oeng vatsakatie gei
va gei vokokotie ine mi nama. Eiekesen egie ese gi ta vokokotie ine mi nama, gi ta so
suvuon mi vinatoreis.

A kap ka mene a duis i matan e Raban

9 Vasa giet ta pevien? Egiet bu Iuda, giet kalei rovoriu rio bu Kibang? A kap rovoriu!
Giet te vakokoit katsep va bu Iuda ma bu Kibang egie kokouk gi mon i pakien mi
ngesengesien mi sinavei tsokor.
10 Malan mi Pakpak Leong ta pevien,

“A kap ka mene a duis i matan e Raban, a kap ka mei kes.
11 A kap ka mene a katsep se Raban,
a kap ka mene a nesie e Raban.
12 Mi kulou kokouk gi te nga veis sorvekenan e Raban,
egie kokouk gi te tsorubeit sasavoir.
A kap ka mene a tsana mi kienelei,
a kap ka mei kes.”
13 “Bu ngutsugie a malan mi monmon ian ta katsep.
Bu karamegie a vous ngan mi binit.”
“Bu tinumbu tsotsoi a mon sibu ngutsugie.”
14 “Bu ngutsugie a vous ngan bu namani sinubirei ma bu namani oengoeng tsak.”
15 “Bu kamegie a lalapus nia kenvamate bu mene.
16 Gi veis nge terie mi bienabas ma mi masitinoiv sibu korot kokouk gi ta vesingie.
17 Ma gi kap telekiran mi rosaran mi molu.”
18 “Gi kap ko motovan e Raban.”

19 Ma giet telekiran va misa mi Vinuor ta pengan, a vokokotie gie ese gi ta mon i pakien
mi Vinuor, terengien va ta mang vabongo gie mi kulou kokouk, ma mi mangmagoso
enaenamon kokouk gi ta mang tuir simi vinuor se Raban.
20 Simi vunan kap ka mene ta tsorubeit duis i matan e Raban ngan mi sinavei nia
vemusurie mi Vinuor. Eiekesen mi tsinatsangan mi Vinuor, a me vakatsepa misa mi
sinavei tsokor.

Mi rosar nia tsorubeit duis i matan e Raban

21 Eiekesen mi rosar nia tsorubeit duis i matan e Raban a te tsorubeit vasvas. Ine mi
rosar a kap vunan sibu Vinuor, eiekesen mi Vinuor ma bu propet gi vakokoit vasangan
ine mi rosar.
22 Mi kulou kokouk gi tsorubeit duis i matan e Raban surie kegi vodovodon tuktuk se
Iesu Karisito. Si ken baidendeng e Raban, bu mei kokouk gi venvenioit.
23 Mi kulou kokouk gi te nga tsana mi sinavei tsokor ma kegi tino a kap oit nia vasangan
man matvinavaso e Raban.
24 Eiekesen gi oit nia tsorubeit duis i matan e Raban ngan ken tentoiv ian ta teir tuvuon
ngan. Io, gi oit nia tsorubeit duis simi vunan e Karisito Iesu a nga vara ketseketseng nge
gie simi sinavei tsokor.
25 E Raban a nga turan e Iesu va ta nga tsorubeit va eie mi tienebeir ni varam terengien
va mi kulou gi ta mang suvuon mi vodon ririv si kegi sar sinavei tsokor surie kegi
vodovodon tuktuk. E Raban a nga tsana ine nia vasangan va eie a duis simi vunan a
nga onvidit nge por vururutie ken aor rarap veie kegi sar sinavei tsokor mi kulou gi ta
nga mon muomuo.
26 Ine sibu ra, e Raban a vasangan va eie a duis sien ta vuotongie mi kulou tsokor va
egie mi kulou duis surie kegi vodovodon tuktuk se Iesu.

3:10 PSA 14:1-3; PSA 53:1-3 **3:18** PSA 36:1

27 Io, mi sana kepineits giet ta oit nia vakam ngan? A kap ka kepineits. Vasa, a oit
va giet ta tsorubeit duis ngan mi sinavei nia vemusurie mi vinuor? A kap oit, eiekesen
ngan mi vodovodon tuktuk mo.
28 Giet tuir simi vienviendon va mi kulou gi ta tsorubeit duis i matan e Raban ngan
mi vodovodon tuktuk, a kap va ngan mi sinavei nia vemusurie mi vinuor.
29 Vasa, e Raban eie magi Raban mo bu Iuda, ma a kap va magi Raban bu Kibang? A
kap, eie magi Raban buer bu Kibang.
30 Io, a kes mo mi Raban. Misasien va mi mei vavavaroup o, kap vavavaroup, e Raban
ta vuotongie guor va eguor ba ka duis surie keguor vodovodon tuktuk.
31 Vasa, ine mi vodovodon tuktuk a me vara sasavoir ngan mi vinuor? A kap rovoriu!
Eiekesen giet vangasie mi vinuor.

4

Ken vodovodon tuktuk e Abaraam

1 Giet ta vakokoit surie mi sana e Abaraam e tubugiet ta nga vorotan simi tsinatsangan
mi vodovodon tuktuk.
2 Sien va e Abaraam a nga tsorubeit duis i matan e Raban ngan mi sinavei nia
vemusurie mi vinuor, va a nga suvuon ka kepineits nia vakam ngan i matan mi kulou,
ma a kap va i matan e Raban.
3 Mi Pakpak Leong a pevien, “E Abaraam a nga vodovodon tuktuk se Raban, io, e
Raban a nga vuotongie va eie mi ka duis.”
4 Io, sien va ka mei ta tsatsang surie lakep, ken voirvoir a kap va mi tienebeir eiekesen
mi voirvoir nian ken bieneroik.
5 Sien va ka mei ta kap tsatsang nia tsorubeit duis eiekesen a vodovodon tuktuk se
Raban, ine mi mei ta tsorubeit duis i matan e Raban surie ken vodovodon tuktuk, simi
vunan e Raban a vuotongie mi ka tsokor va eie mi ka duis vemusurie ken vodovodon
tuktuk.
6 E Davit buer a nga vakokoit surie man vavatamaes mi ka ese e Raban ta nga vuotongie
va eie mi ka duis misasien a kap nga tsana ka kepineits nia suvuon mi vavatamaes.

7 “Mi nires leong segie
ese e Raban ta nga vodon rivie
nge puonongie kegi sar sinavei tsokor.
8 Mi nires leong seie
ese mi Nguts ta kap ba buer tsekerie ken sar tsaka sinavei.”

9 Ine mi vavatamaes arie segie mi kulou vavavaroup mo? O, segie buer mi kulou kap
vavavaroup? Giet ko pevien, “E Raban a nga vuotongie e Abaraam va eie mi ka duis
surie ken vodovodon tuktuk.”
10 Sisa ine mi kepineits a nga tsorubeit? A nga tsorubeit i murien ken vinavaroup, o,
i muan? A kap nga tsorubeit i murien eiekesen i muan ken vinavaroup!
11 E Abaraam a nga muna tsorubeit duis surie ken vodovodon tuktuk sien ta kap ngas
nga por vinavaroup. Io, a nga por vinavaroup nia tourtelekiran va eie mi ka duis. Surie
ine, e Abaraam a nga tsorubeit va eie e tamagie mi kulou ese gi tate tsorubeit duis surie
kegi vodovodon tuktuk se Raban misasien gi ta kap nga por vinavaroup.
12 Ma e Abaraam eie e taman buer mi kulou vavavaroup gi ta tino vemusurie mi
vienesien mi vodovodon tuktuk ian e tamagiet e Abaraam ta nga suvuon i muan ta nga
por vinavaroup.
13 E Raban a nga terie ken kinubuits se Abaraam ma simi tubuon va ta nga terie mi
mangmagoso enaenamon segie. Ine mi kinubuits a kap nga vunan simi vinuor, eiekesen
a nga vunan simi vodovodon tuktuk ian ta nga tsana va e Abaraam eie mi ka duis.
14 Sien va e Raban a nga terie ken kinubuits se Abaraam ma simi tubuon surie va gi ta
nga vemusurie mi Vinuor, mi vodovodon tuktuk ma ine mi kinubuits va guor sasavoir.
15 Mi Vinuor a teie terie ken aor rarap e Raban. Sien va a kap ka vinuor, va a kap ka
kepineits nia rong tsak sien.
16 Io, e Raban a terie ken kinubuits surie mi vodovodon tuktuk mo. A nga teir tuvuon
ngan ine mi kinubuits va mi tubuon kokouk gi ta ba so suvuon. Ma ine mi kinubuits
a kap va simi tubuon e Abaraam mo ese gi ta suvuon mi Vinuor, eiekesen segie buer
ese gi ta vemusurie mi vienesien ken vodovodon tuktuk e Abaraam. E Abaraam eie e
tamagiet kokouk,

4:3 GEN 15:6 **4:8** PSA 32:1,2 **4:11** GEN 17:10 **4:13** GEN 17:4-6; 22:17,18

17 malan mi Pakpak Leong ta pevien, “O te nga tsana no va evoi e taman bu vuna
enamon palan.” Io, e Abaraam eie e tamagiet i matan e Raban simi vunan a nga
vodovodon tuktuk se Raban ese ta vatoa bu miensei nge vabatie misa ta kap ngas nga
mon.
18 Misasien a mavev nia vodovodon rorrois surie ine mi nama, e Abaraam a nga
vodovodon tuktuk ma a nga tsorubeit e tamagie bu vuna enamon palan vemusurie mi
vinavataor simi Pakpak Leong ta pevien, “Mi tubu gi ta palan beitsak.”
19 Ken vodovodon tuktuk e Abaraam a kap nga meur, misasien eie tate nga komois
tsokor te ma ken sar avareit a te nga oit mi sinangavur kes koboit (100) ma e Sera, ken
vevien a kap nga porpor madar.
20 Io, e Abaraam a kap nga tsupuk rivie ken vodovodon tuktuk si ken kinubuits e Raban
eiekesen ken vodovodon tuktuk a nga to nge ngeisngeis ma a nga terie mi tietienengei
se Raban.
21 Eie a nga telekiran tuktuk va e Raban a nga oit nia tsang vaotie misa ta nga kukubuits
ngan.
22 Arie mi vunan, e Raban a nga vuotongie va eie mi ka duis, malan gi te nga vataro
simi Pakpak leong.
23 Io, ine mi vinavataor, a kap va nian mo e Abaraam,
24 eiekesen nia giet kokouk buer, surie e Raban ta so vuotongie giet va egiet mi kulou
duis simi vunan giet vodovodon tuktuk seie ese ta nga vatoa e Iesu magiet Nguts simi
miensei.
25 E Raban a nga terie e Iesu va ta nga maet surie kegiet sar sinavei tsokor, ma a nga
vatoa simi miensei terengien va giet ta mang tsorubeit duis i matan.

5

Mi molu ma mi nires

1 Io, sien giet tate nga tsorubeit duis i matan e Raban ngan kegiet vodovodon tuktuk,
giet te me suvuon mi molu meie e Raban surie mi sana magiet Nguts e Iesu Karisito ta
nga tsana.
2 Surie kegiet vodovodon tuktuk se Iesu Karisito, e Raban a nga tengeip vurukude giet
ngan e Iesu Karisito i aron ken tentoiv ivie ine giet tate mon sien. Ma giet res simi vunan
giet suvu vodovodon rorrois va e Raban ta so vosonie giet ngan man matvinavaso.
3 Ma buer giet res i aron bu vinekikin, simi vunan giet telekiran va ine bu vinekikin a
varatsangie giet nia onvidit.
4 Ine mi sinavei nia onvidit a vabatie mi sinavei nia tseiptseiprio bu suada vinekikin
ma ine mi sinavei a vabatie mi vodovodon rorrois surie mi vavato.
5 Ma ine mi vodovodon rorrois, a kap oit nia vara aor tsak nge giet, simi vunan e
Raban a nga terie mi Moromoruo Tamat segiet ma a te me poek soan ken tentoiv sibu
arogiet.
6 Sien giet ta kap ngas nga suvu ngeisngeis, e Karisito a nga me maet surie giet ese giet
ta kap mangaran e Raban simi keipkepide ra duis ngas te e Raban ta nga totoka terie.
7 A ngeisngeis beitsak va ka mei ta maet ken ka mei duis. Tavakier ka mei nieng vede
a oit nia maet ken ka banga mene.
8 Eiekesen e Raban a nga vasangan ken tentoiv nemei segiet, io, sien giet ta ngas nga
tino simi sinavei tsokor, e Karisito a nga me maet surie giet.
9 Giet te me tsorubeit duis i matan e Raban ngan mi daran e Iesu. Ma ine, a tuktuk
rovoriu va ta so vatoa giet sorvekenan ken aor rarap e Raban!
10 Sien giet ta ngas nga matakorot veie e Raban, ken miensei e Natuon a nga tsana giet
va giet ta vedeng meie. Io, ine, giet te me baser palapalan meie e Raban, ma a tuktuk
rovoriu, e Raban ta ba vatoa giet ngan ken tino e Natuon!
11 A kap va arie mo ian, eiekesen giet resmatan buer surie mi sana e Raban ta nga
tsana ngan magiet Nguts e Iesu Karisito ese ta nga votsokote giet meie e Raban va giet
tate me baser palapalan meie.

E Adam ma e Karisito

12 Io, mi sinavei tsokor a nga rubukien simi mangmagoso enaenamon surie mo mi ka
kes, ma mi sinavei tsokor a nga me terie mi miensei. Io, mi miensei a nga beit simi
kulou kokouk simi vunan egie kokouk gi te nga tsana mi sinavei tsokor.

4:17 GEN 17:5 **4:18** GEN 15:5 **4:25** ISA 53:4,5

13 Misasien mi Vinuor ta kap ngas nga beit, mi sinavei tsokor a te nga mon simi
mangmagoso enaenamon. Eiekesen kap man ka vinatoreis mi sinavei tsokor simi vunan
mi vinuor a kap nga mon.
14 Eiekesen vakaek sibu ra se Adam beit sibu ra se Moses, mi miensei a nga vuortie
mi kulou kokouk, misasien gi ta kap nga tsana buer mi sinavei tsokor malan e Adam ta
nga tsana. Ken tino e Adam eie a pua ken tino eie ese va ta ba nga beit.
15 Eiekesen mi tienebeir kuvu se Raban a kekineits sorvekenan ken bienebeir e Adam.
Ken bienebeir ian mi ka kes a nga teie terie mi miensei sibu mei palan. Ma ine, a tuktuk
rovoriu va ken tentoiv e Raban ma ken tienebeir ian ta nga nemei surie ken tentoiv mi
ka kes, e Iesu Karisito, ta pusa mi kulou palan!
16 Ma ken tienebeir e Raban a kekineits sorvekenan mi vuovuan ken bienebeir e Adam.
Ken ni vuor e Raban a nga terie mi vinatoreis surie mo mi bienebeir kes, eiekesen ken
tienebeir e Raban a me tsana va mi kulou gi ta tsorubeit duis misasien bu bienebeir a
palan.
17 Mi miensei a nga vuortie mi kulou kokouk surie ken bienebeir mi ka kes. Ma ine,
a tuktuk rovoriu va egie ese gi ta vous ngan ken tentoiv e Raban ma egie ese e Raban
ta tsana va gi ta tsorubeit duis, gi ta to nge tseiptseiprio bu sinavei tsokor surie mi sana
mi Ka kes e Iesu Karisito ta nga tsana.
18 Io, mi tsinatsangan mi bienebeir kes, a nga teie terie mi vinatoreis simi kulou
kokouk. Eiekesen mi tsinatsangan mi sinavei duis kes, a nga tsana va mi kulou gi ta
tsorubeit duis i matan e Raban nge terie mi tino simi kulou kokouk.
19 Palan bu mene gi nga tsorubeit bu ka tsokor surie ken sinavei rong tsak mi ka kes.
Eiekesen palan bu mene gi ta so tsorubeit bu ka duis i matan e Raban surie ken sinavei
nia rorong kalei mi Ka kes.
20 Mi Vinuor a nga beit va ta mang vasangan vasa a leong ven mi sinavei tsokor.
Eiekesen, ivie mi sinavei tsokor ta vous en, ken tentoiv e Raban ta leong rio ngas te.
21 Io, mi sinavei tsokor a nga vuortie mi kulou ngan mi miensei. Eiekesen, ken tentoiv
e Raban a vuor nia tsana va gi ta tsorubeit duis surie mi sana e Iesu Karisito magiet
Nguts tate nga tsana. Arie mi vunan giet ta so suvuon mi tino rovoriu.

6

Mi ngesengesien mi miensei a te nga tsereiv

1 Vasa giet ta oit nia pevien? Giet ta munu tsana mi sinavei tsokor terengien va mi
tentoiv ta mang leong?
2 A kap rovoriu! Giet te nga maet sorvekenan mi sinavei tsokor, ma surie misa va giet
tate buer tino vemusurie?
3 Nga telekiran va egiet kokouk giet te nga por sinusuruiv nia mesei meie e Karisito
Iesu, simi ra giet tate nga por sinusuruiv nia tsok meie.
4 Sien giet ta nga por sinusuruiv, giet te nga maet ma gi te nga puonongie giet meie e
Karisito, terengien va giet ta mang suvuon mi tino vour malan mo mi Tam ta nga vatoa
e Karisito simi miensei ngan mi ngesengesien ian ta tsiroup.
5 Sien va giet tate nga tsok se Karisito si ken miensei, giet ta so to muerengei malan
eie ta nga to muerengei.
6 Giet te telekiran va kegiet sinavei kebeir ni tino a te nga tekiu meie e Karisito simi
koitskoits nia vaton mi ngesengesien mi sinavei tsokor si kegiet tino ma giet ta kap ba
buer tsorubeit petspets simi sinavei tsokor.
7 Simi vunan egie ese gi tate nga maet, gi te ketseketseng simi sinavei tsokor.
8 Io, simi vunan giet te nga maet meie e Karisito, giet vodovodon tuktuk va giet ta ba
so to meie.
9 Giet telekiran va e Karisito ta kap ba buer maet simi vunan a te nga to muerengei
simi miensei. Ma mi miensei a kap ba buer oit nia vuortie.
10 Sien e Karisito ta nga maet, a nga maet vekes surie bu sinavei tsokor kokouk te.
Eiekesen, mi tino ta tino ngan, a tino pats meie ngan e Raban.
11 Simi rosar kes mo, nga ta ngas vodon surie nga kesenga va nga te maet sorvekenan
mi sinavei tsokor, eiekesen, ine, nga te me tino pats meie e Raban simi vunan nga te tsok
se Karisito Iesu.
12 Io, kian va nga ta sunuir va mi sinavei tsokor ta vuortie mi kurikuringa, ma kian
va nga ta tor vemusurie mi lalaron simi pirpir.
13 Kian va nga ta sunuir va ka karton mi kurikuringa ta tsana mi sinavei tsokor malan
bu kepineits tsatsatsang nia tsana bu sinavei ian ta kap duis. Eiekesen nga ta ngas terie
bu kurikuringa se Raban malan mi ka ta tino muerengei simi miensei ma nga ta ngas

terie bu karton mi kurikuringa se Raban malan bu kepineits tsatsatsang nia tsana mi
sinavei ian ta duis.
14 Kian va nga ta sunuir va mi sinavei tsokor ta vuortie nga simi vunan nga kap mon
i pakien mi vinuor eiekesen i pakien mi tentoiv.

Mi petspets simi sinavei duis

15 Io, giet kap mon i pakien mi vinuor eiekesen i pakien mi tentoiv. Ma vasa, a kalei
va giet ta tsana mi sinavei tsokor? A kap rovoriu!
16 Nga telekiran va nga ta tsorubeit petspets simi mei ese nga ta sunuir nia rorong
sien. Nga oit nia sunuir nia rorong simi sinavei tsokor ian ta teie terie mi miensei. O,
nga oit nia sunuir nia rorong se Raban ese ta tsana va nga ta tsorubeit duis.
17 Eiekesen o vuot kalei se Raban. Vourvour nga te nga petspets simi sinavei tsokor,
eiekesen ine, ngan bu aronga kokouk, nga te vemusurie bu vinasengei e Raban ta nga
terie i naparimanga.
18 E Raban a nga vara ketseketseng nge nga sorvekenan mi sinavei tsokor, ma nga te
tsorubeit petspets simi sinavei duis e Raban ta resen.
19 O vokokotie ine bu suada nama puppuo vemusurie kegiet mienagos ine sibu ra
simi vunan bu vinavinadodonga a poitpoit. Vourvour, nga nga sunuir va bu karton
mi kurikuringa ta tsorubeit petspets simi sinavei tetteririv ma simi sinavei nia but
vuturungie mi vinuor. Eiekesen ine, nga ta ngas sunuir va bu karton mi kurikuringa ta
tsorubeit petspets simi sinavei duis terengien va kenga sar tino ta mang tsorubeit tamat.
20 Sien nga ta nga mon petspets simi sinavei tsokor, nga kap nga suvuon kenga ka
baitutuir nia tsana mi sana e Raban ta resen.
21 Mi sana kienelei nga nga suvuon sibu kepineits nga ta nga ko tsana? Ian bu kepineits
nga ta nga ko tsana, gi teie teir mienengeir, ma bu vuovuan ian bu kepineits arie mi
miensei!
22 Eiekesen, ine, nga te ketseketseng sorvekenan mi sinavei tsokor nge tsorubeit
petspets se Raban. Ma ine mi suada mienagos, ta vara tamat nge nga. Ma mi vuovan
arie mi tino rovoriu.
23 Man voirvoir mi sinavei tsokor eie mi miensei mo, eiekesen mi tienebeir kovuni se
Raban eie mi tino rovoriu ian ta vunan se Karisito Iesu magiet Nguts.

7

Mi nama puppuo simi mienagos ni rei

1 Bu kasiung, nga te telekire vititirie surie mi vinuor va mi vinuor a oit nia vuortie mi
kulou sien gi ta ngas to.
2 O ta pua malan ine, mi vevien rei eie a mon i pakien ken labeit vemusurie mi vinuor
simi mienagos ni rei, eiekesen, sien va ken labeit a maet, eie a te ketseketseng simi
vinuor simi mienagos ni rei.
3 Io, sien va ken labeit a ngas to ma eie a te buer reie ka ka mene, ine mi vevien a
tsana mi sinavei ni rei puer, eiekesen sien va ken labeit a te maet, ine mi vevien a te
ketseketseng simi vinuor simi mienagos ni rei, ma sien va a te buer reie ka ka mene, eie
a kap tsana mi sinavei ni rei puer.
4 Io, bu kasiung, enga buer nga te nga maet simi vinuor simi vunan enga bu karton
mi kurikurien e Karisito. Ma enga seie ese ian ta nga to muerengei simi miensei. Surie
ine, nga oit nia vabatie mi banga sinavinga rakot se Raban.
5 Sien giet ta nga tino vemusurie mi lalaron simi pirpir, mi Vinuor a nga tsuok voturie
bu tsaka lalaron. Ma ian bu tsaka lalaron, gi nga tsatsang sibu karton mi kurikurigiet
nia vabatie mi vuovuo ian va ta teie terie mi miensei.
6 Eiekesen ine, giet te ketseketseng simi Vinuor simi vunan giet te nga maet sorvekenan
bu kepineits ian ta nga ko visie giet. Ma giet te oit nia tsatsang vemusurie mi rosaran
vour mi Moromoruo, ma a kap va mi rosaran kebeir mi vinavataor simi Vinuor.

Mi vinevineken meie mi sinavei tsokor

7 Ma vasa giet ta oit nia pevien? Mi vinuor eie mi sinavei tsokor? A kap rovoriu! A
tuktuk, sien va a kap ka vinuor, va o kap nga oit nia telekiran mi sinavei tsokor. O kap
nga oit nia telekiran va misa mi sinavei nia aroie sien va mi vinuor a kap nga pevien,
"Kian va e ta aroie."
8 Eiekesen mi sinavei tsokor a nga tsatsang i aron ine mi vuna vinuor nge vakinebatie
bu suasuada sinavei nia aroie i aroung. Sien va kap ka vinuor, mi sinavei tsokor a te
mesei.

7:7 EXO 20:17; DEU 5:21

9 Sien o ta kap ngas nga telekiran mi Vinuor, o nga to. Eiekesen sien mi vuna vinuor
ta nga beit, mi sinavei tsokor a nga to ma o te nga maet.
10 O nga vodon va mi vuna vinuor ta me terie mi tino, eiekesen a si nga me terie mi
miensei seou.
11 Mi sinavei tsokor a nga me tsatsang ka i aron mi vuna vinuor nge bitie iou ma ngan
mi vuna vinuor a nga kenvamate iou.
12 Io, mi Vinuor a tamat, ma mi vuna vinuor a tamat ma a duis nge kalei.
13 Vasa, ian mi kepineits ta kalei a vabatie mi miensei seou? A kap rovoriu! Eiekesen
mi sinavei tsokor a tsatsang ka i aron mi sana ta kalei nge vabatie mi miensei seou,
terengien va mi sinavei tsokor ta mang tsorubeit vasvas va eie ngas mi sinavei tsokor.
Io, mi tsinatsangan mi vuna vinuor a te me vasange vuruvan vasa a tsokor ven ine mi
sinavei tsokor.
14 Giet telekiran va mi vinuor eie mi kepineits a moromoruo, eiekesen eou mi ka simi
pirpir ma o tsorubeit petspets simi sinavei tsokor.
15 O kap katsep simi sa va o ko tsana. Misa o ta lalaro tsana o kap tsana eiekesen o si
tsana misa o ta mugumitsan.
16 Sien va o ta tsana misa o ta kap lalaro tsana, a vasangan va o aor kes ngan mi vinuor
va eie a kalei.
17 Io, ine, a kap va eou o tsana ine, eiekesen mi sinavei tsokor mo ian ta mon i aroung.
18 O telekiran va kap ka banga kepineits a mon ine si kong tino simi pirpir. Kong
lalaron nia tsana mi kienelei, eiekesen o kap oit nia tsang vaotie.
19 Mi sana ta kalei o ta lalaron nia tsana, o kap tsana, eiekesen o si tsana mi sana ta
tsokor ian o ta kap lalaron nia tsana.
20 Ma sien va o tsana misa o ta kap lalaron nia tsana, a kap va eou o tsana ine, eiekesen
mi sinavei tsokor ian ta mon i aroung.
21 Io, o me vorotan va mi rosaran mi tino a malan ine. O lalaro tsana mi banga sinavei
eiekesen mi tsaka sinavei a mon meie iou.
22 Simi aroung, o ko resen ken vinuor e Raban.
23 Eiekesen o pare mi vinuor mene a tsatsang i kotubuon bu karton mi kurikuriung.
Ine mi vinuor a veveken meie mi vinuor ian mi vinavinadodoung ta aor kes ngan. Ma
a tsana iou va mi ka tsatsang vinatoreis simi vinuor simi sinavei tsokor ta mon sibu
kartoung.
24 O lavei! Eou mi masitinoiv. Ese ta so vatoa eou ine simi kuirkuir ian va ta mesei?
25 O vuot kalei se Raban surie e Iesu Karisito magiet Nguts!
Io, simi vinavinadodoung, o vemusurie ken vinuor e Raban, eiekesen si kong tino simi
pirpir, o si vemusurie mi vinuor simi sinavei tsokor.

8

Mi tino ngan mi ngesengesien mi Moromoruo Tamat

1 Io, egie ese gi ta tsok se Karisito Iesu, gi ta kap ba buer suvuon ka vinatoreis.
2 Simi vunan, ngan e Karisito Iesu, mi ngesengesien mi Moromoruo Tamat ian ta terie
mi tino, a nga vara ketseketseng nge nga simi ngesengesien mi sinavei tsokor ma mi
miensei.
3 Mi Vinuor se Moses a kap nga oit nia tsana ine, simi vunan mi tino simi pirpir a
nga vara bileits ngan. Eiekesen e Raban a nga tsana malan ine. A nga turan e Natuon
kesen va ta nga me tsorubeit ka malan va eie mi mei tsokor ma va ta nga me tsorubeit
mi tienebeir nia varam rivie kegiet sar sinavei tsokor. Io, ine simi rosar, e Raban a nga
votorosie kegi sinavei tsokor mi kuoluon ine mi kaber,
4 terengien va misa mi vinuor ta lalaron va giet ta ngas tsana, ta mang me tsorubeit
tuktuk si kegiet tino, io, giet ko vemusurie mi lalaron simi Moromoruo Tamat, a kap va
mi lalaron simi pirpir.
5 Egie ese gi ta tino vemusurie mi lalaron simi pirpir, kegi sar vienviendon gi vokotserie
sibu kepineits mo simi pirpir. Eiekesen egie ese gi ta tino vemusurie mi lalaron
simi Moromoruo Tamat, kegi sar vienviendon gi vokotserie sibu kepineits mo simi
Moromoruo Tamat.
6 Mi vienviendon ian ta vokotserie sibu kepineits simi pirpir, arie mi miensei, eiekesen
mi vienviendon ian ta vokotserie sibu kepineits simi Moromoruo Tamat, arie mi tino ma
mi molu.
7 Simi vunan egie ese gi ta vokotserie sibu kepineits simi pirpir, gi matakorot veie e
Raban. Gi kap tor surie ken sar vinuor e Raban, ma a tuktuk, gi kap oit nia tor surie.
8 Ma egie ese gi ta vemusurie mi lalaron simi pirpir, gi kap oit nia varese e Raban.

9 A kap va mi lalaron simi pirpir a vuortie nga, eiekesen sien va mi Morumoruan e
Raban ta mon sibu aronga, mi Morumoruan ta vuortie nga. Sien va ka mene a kap
suvuon mi Morumoruan e Karisito, eie kap va se Karisito.
10 Sien va e Karisito a mon senga, misasien va bu piripiringa ta so maet surie mi
sinavei tsokor, bu morumoruanga ta tino simi vunan nga te tsorubeit duis i matan e
Raban.
11 Sien va mi Morumoruan e Raban ese ta nga vatoa e Iesu simi miensei va ta tino i
aronga, eie ese ta nga vatoa e Karisito simi miensei, ta terie buer mi tino sibu piripiringa
ian va ta maet. Eie ta tsana ine ngan mi Morumoruan ta tino i aronga.
12 Io, bu kasiung, giet suvu tsientsang va giet ta ngas tsana, eiekesen kap va giet ta
tino vemusurie ngan mi lalaron simi pirpir.
13 Sien va nga ta tino vemusurie mi lalaron simi pirpir, nga ta so maet, eiekesen sien va
nga ta kenvamate bu tsinatsangan mi pirpir ngan mi kuilkuil simi Moromoruo Tamat,
nga ta so tino.
14 Egie ese mi Morumoruan e Raban ta muonge gie, egie bu natuon e Raban.
15 Enga nga kap suvuon mi moromoruo ian ta vara petspets nge nga ma ian ta vamatuo
nga, eiekesen nga suvuon mi moromoruo ian ta tour nout nge nga. Ma, ngan ine mi
moromoruo, giet ko vuot pevien, “Abba! Tama!”
16 Mi Moromoruo Tamat eie kesen a me vutuir vasangan simi morumoruagiet va egiet
bu natuon e Raban.
17 Sien va ta malan, giet ta so suvu sinsuv simi Tam buer. Egiet meie e Karisito giet ta
so suvu sinsuv se Raban. A tuktuk, sien va giet ta suvu vinekikin meie e Karisito, giet ta
so suvu tietienengei meie buer.

Mi matvinavaso ian va ta ba beit

18 O telekiran va bu vinekikin ine sibu ra a kap kalei oit nia pua meie mi matvinavaso
ian va ta ba so tsorubeit vasvas segiet.
19 Mi vinagoso a mat petspets nge rorois nia pare va e Raban ta so vutuir vasangan
bu natuon.
20 Mi vinagoso a kap nga oit nia tsang vaotie ken vuna vienviendon e Raban, a kap va
vemusurie ken lalaron kesen, eiekesen vemusurie ken lalaron e Raban.
21 Misasien va ta malan ine, mi vinagoso a vodon rorrois va ta ba so ketseketseng si
ken tsientsang petspets simi miensei ma ta so tuir pats meie bu natuon e Raban si magi
matvinavaso.
22 Io, giet telekiran va, tuir oit ine, mi vinagoso a ngas meririeng ngan mi vinavasor
malan mi vevien ta papan madar.
23 Ma a kap va mi vinagoso mo, eiekesen egiet ese giet ta suvuon mi Moromoruo Tamat
malan va mi tsiktsik eor, egiet buer giet meririeng ngan mi vinavasor eiekesen giet
rorrois ngan mi nires leong va e Raban ta tour natuon nge giet, ma ta vara ketseketseng
ngan bu piripirigiet.
24 Io, surie ine mi vodovodon rorrois, giet nga suvu vavato. Eie ese tate pare misa ta
nga ko vodovodon rorrois surie, eie a kap ba pinat nia vodovodon rorrois surie te buer.
25 Eiekesen sien va giet ta vodovodon rorrois surie misa giet ta kap ngas pare, giet ta
ngas onvidit nge rorrois ngan mi mat petspets.
26 Simi rosar kes mo, mi Moromoruo Tamat buer a ko kulie giet sien va giet ta kap oit
ngeisngeis. Giet kap telekiran vasa giet ta no ven, eiekesen mi Moromoruo Tamat ngas
te a ko no surie giet ngan ken aor masitinoiv kokouk ian simi sinavei ta kap ka nama a
oit nia vuot pats meie ngan.
27 Ma e Raban ese ta ko deng tseptseperie bu arogiet kokouk, a telekiran ken
vienviendon mi Moromoruo Tamat, simi vunan mi Moromoruo Tamat a ko no ngeisngeis
vemusurie ken lalaron e Raban surie giet mi kuoluon.

Mi tino nia tseiptseiprio bu kepineits kokouk

28 Giet telekiran va e Raban a tsana bu kepineits kokouk va gi ta tsatsang kokouk nia
vabatie magi kienelei mi kulou gi ta lalaron beitsak e Raban. Ine mi kulou arie egie ese
e Raban ta nga vile gie vemusurie ken vuna vienviendon.
29 E Raban a nga muna telekiran ngas te mi kuoluon ma a nga muna tov vuturungie
va gi ta tsorubeit malan e Natuon, terengien va e Natuon ta mang tsorubeit mi muariem
sibu kasien.

8:15 Abba - mi namani Iburu ma man vuevue va Tama

30 Ma egie ese e Raban ta nga muna tov vuturungie nia vile gie, a nga vile gie nge
vuotongie gie va egie mi kulou duis. Ma ine mi kulou duis, a nga vosonie gie ngan man
matvinavaso.
31 Ma vasa giet ta pevien ngan ine bu kepineits? Sien va e Raban segiet, ese ta oit nia
oge giet?
32 E Raban a kap nga ruit ngan e Natuon, eiekesen a nga terie nia giet kokouk. Ine
a nga vutuir vasangan va a oit buer nia tabarie giet tuvuon ngan bu suada kepineits
kokouk.
33 Ese a oit nia vepitsie giet sien e Raban a te nga vile giet va egiet mi kuoluon? E
Raban eie ngas te a nga vuotongie giet va egiet mi kulou duis.
34 Ma ese a oit nia votorosie giet? A kap ka mei, simi vunan e Karisito Iesu a nga maet
ma a nga to muerengei ma ine a mogos simi bienangaev suv se Raban ma buer a no
surie giet.
35 Ese a oit nia vurik rivie giet si ken tentoiv e Karisito? Bu tsienakor leong? o, bu
putu? o, bu vinekikin? o, mi se? o, mi mienagos sinaortsak? o, bu bienabas? o, bu
kiden?
36 Ine a kokouk meie misa mi Pakpak Leong ta pengan,

"Surie no, gei ko munu suoeie bu bienabas sibu ra.
Gei malan mi sipsip gi ta visi kenvamate."

37 Eiekesen, a kap. Ine sibu kepineits kokouk, giet te nga tseiptseiprio vuruva gie ngan
e Karisito ese ta nga tovie giet.
38 O vodovodon tuktuk va bu kepineits malan mi miensei, o, mi tino, o, bu angelo, o, bu
tsaka moromoruo, o, egie sibu ra vere, o, sibu ra ian va gi ta beit, o, bu ngeisngeis
39 o, mi enamon die i kur o, mi mendien mi kaber, o bu kepineits mene simi vinagoso,
gi kap oit nia vurik rivie giet si ken tentoiv e Raban simi vunan giet te tsok se Karisito
Iesu magiet Nguts.

9

Ken vivviel e Raban sibu Israel

1 O vokokotie mi tuktuk simi vunan eou se Karisito. O kap bit. Kong baivinakier meie
mi Moromoruo Tamat guor vara tuktuk ngan va
2 o suvuon mi aor tsak leong ma a munu ta mi aroung
3 surie kong sar nama kes. A oit va o ta mon i pakien mi sinubirei nge tampaek
sorvekenan e Karisito sien va ine ta kulie bu patsoung va gi ta suvu vavato.
4 Egie mi kulu Israel. Ma e Raban a nga tour natuon nge gie ma a nga vasangan segie
man matvinavaso. Ma a nga tsana ken sar kinubuits meie gie nge teir vunie nge gie mi
Vinuor, ma gi suvuon mi duis nia rengeir simi Vona rengeir leong meie bu vakavakariem
se Raban.
5 Egie bu tubuon mi kulou asna. Ma e Karisito a nga tubunie gie vemusurie mi dar.
Ma eie mi Raban ese ta vuortie bu kepineits kokouk. Mi tietienengei ta rakot seie sibu
ra bu ra! Amen.
6 O kap pevien va e Raban a kap nga tsang vaotie ken nama, simi vunan a kap va egie
kokouk bu Israel egie bu Israel tuktuk.
7 Ma a kap va bu tubuon kokouk e Abaraam, egie bu natuon tuktuk. E Raban a nga
kukubuits meie ngan e Abaraam malan mi Pakpak Leong ta pevien, "Mi tubu ta kovuni
se Isak."
8 Ine a malan ine, a kap va bu tubuon kokouk e Abaraam vemusurie mi daran, egie
bu natuon e Raban eiekesen bu natuon gi ta beit vemusurie ken kinubuits e Raban, arie
egie bu natuon e Abaraam.
9 Ine arie misa ine mi kinubuits ta pevien, "Simi ra malan ine simi avareit ian, o ta
muerengei ma e Sera ta suvuon ka madar tamat."
10 Ma mi namani vakavakariem a nga beit buer se Rebeka sien tate nga kour ngan ba
ruoruo simi tam kes, e tubugiet e Isak.
11-12 I muan e Rebeka ta nga kava ba ruoruo ma i muan guor ta kap ngas nga tsana
ka sinavei kalei o, tsokor, e Raban a nga pevien se Rebeka, "Mi muariem ta tsatsang se
kesen lili." Ine a vasangan va e Raban a ko viviel vemusurie ken vienviendon kesen, a
kap va vemusurie mi vuovuan mi tsinatsangan.
13 Arie mi vunan mi Pakpak Leong ta pevien, "O tovie e Iakop eiekesen o karto e Esau."

8:36 PSA 44:22 **9:7** GEN 21:12 **9:9** GEN 18:10 **9:11-12** GEN 25:23 **9:13** MAL 1:2,3

14 Vasa, giet oit nia pevien? Mi sinavien e Raban a kap duis, nge? A kap rovoriu!
15 Simi vunan a nga oeng se Moses,

"O ta vasangan kong aor molous simi mei o ta lalaro vasangan kong aor molous sien,
ma o ta vasangan kong tentoiv simi mei o ta lalaro vasangan kong tentoiv sien."

16 Ken vakavakariem e Raban a kap vunan si kegi lalaron mi kulou o, simi tsinatsangagie, eiekesen a vunan si ken aor molous.
17 Io, simi Pakpak Leong e Raban a nga pevien se Parao, "O nga tsuok voturie no, terengien va o ta mang tsatsang nge no nia vasangan mi ngisingisiung, ma mi asoung ta mang rorongovei simi kaber kokouk."
18 Io, e Raban a ko vasangan ken aor molous simi mei vemusurie ken lalaron, ma a ko vara aor teng ngan mi mei vemusurie ken lalaron.
19 Ka mei senga ta oit nia vereie iou, "Surie misa e Raban a ngas vorotan bu bienebeir segiet? Kap ka mene a oit nia suereren ken lalaron."
20 Madar! E vodon va evoi ese va e ta vuvurisei veie e Raban? Vasa, mi bua pier a oit nia pevien simi tunumar, "Surie misa e ta toik malan nge iou ine?"
21 Sien mi tunumar ta tokie bu koi ngan simi bua pier kes, vasa, a kap suvu duis va ta tokie mi koi nian mi tsientsang ian ta potokivout ma mi koi mene nian mi tsientsang ian ta kap potokivout?
22 Io, e Raban a nga lalaron nia vasangan ken aor rarap ma mi ngesengesien. Eiekesen a nga onvidit nge por vururutie ken aor rarap veie gie ese gi ta sogove mi miensei ma ken aor rarap.
23 Ma a nga lalaron buer nia vasangan man matvinavaso ian ta tsiroup simi kulou kegi tino ta sogove ken aor molous, egie ese ta nga muna vile gie va gi ta suv si man matvinavaso.
24 Arie egiet ine mi kulou, ese ta nga viel tsana giet i kotubuon bu Iuda ma i kotubuon buer bu Kibang,
25 malan mo e Raban ta nga vorotsoruo ine mi nama i ngutsuon e Osea,

"Egie ese a kap va mi kuloung,
o ta vuotongie gie va mi kuloung.
Ma o ta tovie gie
ese o ta kap nga muna tovie gie.

26 Ma

"Vourvour, a nga oeng segie,
'Enga a kap va mi kuloung.'
Eiekesen, ine, eie ta oeng segie,
'Enga bu natuon e Raban ta tino.' "

27 Surie bu Israel, e Isaia a nga koup pevien,

"Misasien mi aesaes simi kuoluon i Israel ta palan malan bu pide koen,
ka ba mei mo segie, gi ta suvuon mi vavato.
28 Mi Nguts ta lalapus nge vaton vititirie ken namani vuor i popon mi kaber."

29 Ine a malan mo e Isaia tate nga muna pengan,

"Sien va mi Nguts ngeisngeis beitsak a kap nga vatoa ka ba mei simi tubugiet,
va giet te tsorubeit malan mi kuoluon i Sodom ma i Gomora."

A kap kegi ka vodovodon tuktuk bu Israel

30 Vasa giet ta oit nia pevien? Bu Kibang ese gi ta kap nga vengeis nia tino simi sinavei duis, e Raban a nga vuotongie gie va egie mi kulou duis surie kegi vodovodon tuktuk.
31 Eiekesen bu Israel ese gi ta nga vengeis nia tino vemusurie mi vinuor nia tsorubeit duis, gi kap nga tsang vaotie.
32 Surie misa? Simi vunan gi kap nga vengeis nia tino ngan mi vodovodon tuktuk, eiekesen gi si nga vengeis nia vemusurie mo mi Vinuor. Ma gi nga tsuomtsuom nge gie ine simi vunavout nia tsuotsuobakei.

9:15 EXO 33:19 **9:17** EXO 9:16 **9:20** ISA 29:16; 45:9 **9:25** HOS 2:23 **9:26** HOS 1:10 **9:27** ISA 10:22,23 **9:29** ISA 1:9

33 Malan mi Pakpak Leong ta pevien,

“Pare, o vuturungie mi vunavout nia tsuotsuobakei i Sion
ma mi vunavout leong nia tsana gie va gi ta kor,
ma eie ese ta vodovodon tuktuk sien, ta kap oit va ta mengemengeir.”

10

1 Bu kasiung, mi aroung a ta surie bu Israel ma o ko no rakot se Raban surie gie va gi ta suvuon mi vavato.
2 O oeng tuktuk senga, ine mi kulou gi te teir punutan kegi tino se Raban eiekesen gi kap telekire vititirie vasa gi ta ngas tino ven.
3 Gi nga vodon sasavoir ngan mi saran mi sinavei nia tsorubeit duis i matan e Raban ma gi nga vabatie kegi rosar kesegie. Ma gi kap nga tor surie mi sinavien e Raban nia vara duis ngan mi kulou.
4 Mi tsinatsangan mi vinuor a te me voto se Karisito. Ma eie ese ta vodovodon tuktuk se Karisito, eie ta tsorubeit duis i matan e Raban.
5 E Moses a nga vavataor surie ine mi sinavei malan ine, ‘Eie ese ta tor surie bu vinuor nia tsorubeit duis i matan e Raban, eie ta ngas tino ngan bu vinuor kokouk.’
6 Eiekesen mi kulou gi ta nga tsorubeit duis i matan e Raban ngan mi vodovodon tuktuk, gi ta kap virei, “Ese ta kien i kur simi rangit nia ra kerie e Iesu peuk ine i keim?”
7 Ma gi ta kap virei buer, “Ese ta peuk simi mendien mi korot sibu miensei? (nia ra kir muerngan e Iesu simi miensei.)”
8 Eiekesen gi ta pevien, “Mi nama a mon meie nga. A mon sibu ngutsunga ma sibu aronga.” Ine mi nama surie mi vodovodon tuktuk arie misa gei vavatei ngan.
9 Sien va nga ta vakokoit katsep ngan bu ngutsunga va e Iesu eie mi Nguts ma nga vodovodon tuktuk sibu aronga va e Raban a nga vatoa simi miensei, e Raban ta so vatoa nga.
10 Surie kegiet vodovodon tuktuk ngan bu arogiet kokouk, giet me tsorubeit duis i matan e Raban ma surie kegiet vinakokoit katsep ngan bu ngutsugiet, giet me suvuon mi vavato.
11 Simi vunan mi Pakpak Leong a pevien, “Egie ese gi ta vodovodon tuktuk seie gi ta kap ba buer mengemengeir.”
12 A kap ka kepineits ian ta kekineits i kotubuon bu Iuda ma bu Kibang. Magi Nguts eie a kes mo ma a ko vosuvu vunie nge gie ngan bu vavatamaes sibu mei kokouk ese gi ta no rakot seie.
13 Simi vunan “egie kokouk ese gi ta no rakot simi Nguts, gi ta suvuon mi vavato.”
14 Vasa gi ta oit nia no ven rakot simi Nguts, sien va gi kap vodovodon tuktuk sien? Ma vasa gi ta oit nia vodovodon tuktuk ven seie, sien va gi kap nga rongomie man vinavatei. Ma vasa gi ta oit nia rongomie ven, sien va a kap ka mei a me vavatei ngan segie.
15 Ma vasa gi ta oit nia vavatei ven, sien va mi Nguts a kap tura gie? Malan mi Pakpak Leong ta pevien, “Bu kamegie mi kulou gi ta vavatei ngan mi Banga Vinavatei a mata tietienengei!”
16 Eiekesen a kap va egie kokouk gi nga tor surie mi Banga Vinavatei. E Isaia a nga pevien, “Mi Nguts! Ese a nga vodovodon tuktuk si kegei vinavatei?”
17 Io, mi vodovodon tuktuk a tsorubeit sien giet ta rongomie man Banga Vinavatei e Karisito.
18 Eiekesen, vasa, gi kap ngas nga rongomie? A kap, gi te nga rongomie. Mi Pakpak Leong a pevien,

“Bu inagie, a rorongovei simi kaber kokouk.
Ma mi namanigie, a rorongovei oit si man votovoto mi mangmagoso enaenamon.”

19 Ma vasa, bu Israel gi kap nga katsep? A kap, gi te nga katsep. Vourvour te, e Moses a nga pevien,

“O ta vara ngunguts nge nga surie mi kulou ese kap va kong kulou.
O ta vara aor rarap nge nga ngan mi kulou be.

20 Ma e Isaia a nga suvu aor ngeisngeis nge pevien,

9:33 ISA 28:16 **10:5** LEV 18:5 **10:6** DEU 30:12-14 **10:11** ISA 28:16 **10:13** JOL 2:32 **10:15** ISA 52:7 **10:16** ISA 53:1 **10:18** PSA 19:4 **10:19** DEU 32:21 **10:20** ISA 65:1

"Mi kulou gi ta kap nga nesie iou, gi nga neis vorota iou.
O nga tsorubeit vasvas segie ese gi ta kap nga vovosurei nge eou."

21 Eiekesen surie gie bu Israel a nga pevien,

"I aron mi ra pu o parsie riem vunie gie
ine mi kulou rong tsak ma mi kulou aor teng."

11

Ken tentoiv e Raban sibu Israel

1 Ma o ta virei, e Raban a nga murien veie mi kuoluon? A kap rovoriu! Eou buer mi kangi Israel, mi tubuon e Abaraam, kovuni simi matabu se Beniamin.
2 E Raban a kap nga murien veie mi kuoluon egie ese a te nga vile gie. Nga telekiran misa mi Pakpak Leong ta vokokotie surie e Elia sien ta nga oge e Raban surie bu Israel malan ne,
3 "Mi Nguts, gi te kenvamate ke sar propet ma gi te vatsarerie bu korot nia tu tienebeir rakot sevoi. Eou keseung mo o te to, ma gi lalaro kenvamate iou buer."
4 Eiekesen e Raban a nga kuil nama sien, "O te nga teir kakentsan va keoung bu sinangavur mi napaririem pouts luo soloba (mi 7,000) mi kulou ese gi ta kap nga rangarie e Baal."
5 Io, ine sibu ra buer, e Raban a te viel tsana ken puk gargar lili ngan ken tentoiv.
6 Ken vivviel a vunan si ken tentoiv mo, a kap va a vunan simi tsientsang. Sien va a vunan simi tsientsang, ken tentoiv a te me sasavoir.
7 Io, bu Israel gi kap nga neis vorotan misa gi ta nga nesie, eiekesen ken puk gargar lili ta nga vile gie, gi nga neis vorotan. Ma egie ese gi ta kap mon si ken vivviel, e Raban a nga vara aor teng nge gie,
8 malan mi Pakpak Leong ta pevien,

"E Raban a nga vamoge bu morumoruagie
terengien va bu katsomatagie gi ta kap mang oit nia dedeng
ma bu tateringagie gi ta kap mang oit nia rorong,
tuir oit ine sibu ra."

9 Ma e Davit a nga pevien,

"A kalei va kegi sar nginou, ta tsorubeit riok nia on segie,
ma mi kepineits nia tsuotsuobakei segie ma mi kepineits nia teir vinatoreis segie.
10 Ma a kalei va bu katsomatagie ta ngingi terengien va gi ta kap mang dedeng,
ma va gi ta mang keilkeilgo rovoriu ngan kegi sinor."

E Raban ta vatoa bu Kibang

11 Ma o ta buer virei. Vasa, bu Iuda gi nga tsuomtsuom nge kor tsokor te? A kap rovoriu! Eiekesen, surie kegi sar sinavei tsokor, mi vavato a te beit sibu Kibang, ma ine a tsana va bu Iuda gi ta ngungutsuo gie.
12 Eiekesen, kegi sar sinavei tsokor bu Iuda a teie terie mi vavatamaes leong simi mangmagoso enaenamon, ma kegi kinor simi vodovodon tuktuk a teie terie mi vavatamaes leong sibu Kibang. Sien va ta malan, sien va bu Iuda kokouk gi ta muerengei nemei se Raban, ine ta oit nia teie terie mi vavatamaes leong beitsak te va ta pusa mi mangmagoso enaenamon kokouk.
13 O vakokoit senga bu Kibang. Simi vunan eou mi aposol rakot senga, o vodon veleongtie ine kong tsientsang.
14 Tavakier, o ta mang oit nia tsana kong kulou va gi ta ngungutsuo bu Kibang, terengien va kavo mei segie gi ta mang suvu vavato.
15 Sien e Raban ta nga matokeran bu Iuda, ine a nga teie terie mi ni vedeng i kotubuon mi mangmagoso enaenamon meie e Raban. Ma vasa ta mat ven sien va e Raban ta kir muerngagie? Ta mat malan mi tino mumuerengei sibu tamat miensei.
16 Sien va ka puk simi bua plaua gi ta terie se Raban a tamat, io, ine mi bua plaua pu buer a tamat. Sien va mi buon mi ei a tamat, io, bu rakarakan buer a tamat.

10:21 ISA 65:2 **11:3** 1KI 19:10,14 **11:4** 1KI 19:18 **11:8** DEU 29:4; ISA 29:10 **11:10** PSA 69:22,23

17 Enga nga malan bu rakaraka oliv tso. Gi te nga votsok terie nga simi oliv tavanuo
simi korot ivie bu rakarakan gi te nga kor en. Enga bu rakarakan, nga to matda kalei
simi buon ine mi oliv tavanuo.
18 Io, kian va nga ta vakam matan ine bu rakaraka oliv gi tate nga tar tomekan.
Vodonomie ine! Nga kap tabarie mi buon, eiekesen mi buon a tabarie nga.
19 Nga ta oit nia pevien, "Gi nga tar tomekan ine bu rakrak, terengien va gi ta mang
votsok terie gei."
20 A tuktuk. Gi nga tar tomeka gie simi vunan gi kap nga vodovodon tuktuk, eiekesen
enga nga me tsok surie mo kenga vodovodon tuktuk. Kian va nga ta vakam, eiekesen
nga ta ngas motou,
21 simi vunan, sien va e Raban a nga tar tomekan bu rakarakan mi oliv tavanuo, eie
ta oit buer nia tar tomeka nga.
22 Io, nga ta ngas vodonomie ken sinavei nia kalei ngan bu mei ma ken sinavei nia kov
ngeisngeis e Raban. A kov ngeisngeis veie egie ese gi ta kor simi sinavei tsokor, eiekesen
ta kalei nge nga sien va nga ta munu veis i aron ken kienelei. Sien va a kap, enga buer,
e Raban ta tar tomeka nga.
23 Ma sien va bu Iuda gi ta vodon vuris sorvekenan mi sinavei nia kap vodon tuktuk,
e Raban ta buer votsok muerngagie simi oliv tavanuo, simi vunan eie a oit nia tsana
malan.
24 Enga bu Kibang, nga malan bu rakarakan mi oliv tso eiekesen e Raban a tar tsana
nga nge votsok terie nga simi oliv tavanuo. Ma ine, ta molous beitsak se Raban va ta
votsok muerngagie bu rakaraka oliv tavanuo simi vunan egie bu auon mi oliv tavanuo.

E Raban ta vatoa bu Israel kokouk

25 Bu kasiung, o lalaron va nga ta kap vodon sasavoir ngan ine ken vienviendon
mumuningei e Raban, terengien va nga ta kap mang vakam. Ken vienviendon
mumuningei a malan ine. E Raban a nga vara aor teng ngan bu mei mene sibu Israel
tuir oit mi aesaes kokouk sibu Kibang e Raban ta nga terie va gi ta nemei sien.
26 Ma samo, e Raban ta vatoa bu Israel kokouk, malan mi Pakpak Leong ta pevien,

"Mi ka vavato ta kovuni i Sion
ma eie ta tsang rivie bu sinavei nia kap mangaran e Raban simi tubuon e Iakop."
27 "Ma ine arie kong kinubuits meie gie,
simi ra va o ta tsang rivie kegi sar sinavei tsokor."

28 Simi baidendeng simi Banga Vinavatei, bu Iuda egie ken sar matakorot e Raban.
Surie ine, e Raban a nga vatamase nga bu Kibang. Eiekesen, simi baidendeng si ken
vivviel e Raban, gi suvuon ken tentoiv surie ken kinubuits ta nga terie simi tubugie.
29 Io, e Raban a kap oit nia por muerngan ken vavatamaes ma ken vivviel si ka mei.
30 Vourvour, nga nga rong tsak se Raban, eiekesen, ine, e Raban a te me vasangan ken
aor molous senga simi vunan bu Iuda gi rong tsak.
31 Simi rosar kes mo, misasien bu Iuda gi ta rong tsak se Raban, e Raban ta vasangan
ken aor molous segie, simi vunan a te nga vasangan ken aor molous senga bu Kibang.
32 E Raban a te nga bouk karie bu mei kokouk nia tsatsang vinatoreis surie kegi sar
sinavei rong tsak, terengien va eie ta mang vasangan ken aor molous segie kokouk.

Mi tietienengei rakot se Raban

33 Ba madar! A leong pilang ken banga vienviendon ma ken teletelekirei e Raban!
Ma a mavev segiet nia telekire ruobatan ken sinavei nia vuor
ma ken vuna vienviendon!
34 Ese a oit nia telekire ruobatan ken vienviendon mi Nguts?
O, ese a oit nia vanuo?
35 Ese a te nga vutuir man ora e Raban va eie ta ba kulie?
36 Bu kepineits kokouk gi vunan seie nge suvu tino seie ma gi mon surie eie.
Seie man matvinavaso sibu ra bu ra! Amen.

12

Mi tienebeir ni varam ian ta suvu tino

1 Io, bu kasiung, ngan ken aor molous e Raban, o nongie nga va nga ta teir putan
bu kurikuringa rakot se Raban malan va mi tienebeir ni varam ian ta suvu tino ma ta
tamat, ma ta varese e Raban. Ine arie kenga rengeir tuktuk simi moromoruo.

11:27 ISA 59:20,21; ISA 27:9; JER 31:33,34 **11:34** ISA 40:13 **11:35** JOB 41:11

2 Kian va nga ta tino vemusurie mi sinavien ine mi kaber, eiekesen nga ta ngas sunuir
va e Raban ta vovoruo bu vinavinadodonga nge vurisan kenga sar tino, terengien va nga
ta mang telekiran ken lalaron e Raban ian va ta kalei ma ta varese ma ta dokei rovoriu.
3 Ngan ken tentoiv e Raban ta nga terie seou, o oeng senga kokouk. Kian va nga ta
vodon veleongtie nga beitsak rio misa nga ta ngas vodon surie. E Raban a nga terie
senga keskes mi puppuo ian ta sogove kenga sar vodovodon tuktuk. Nga ta ngas pua
vakalaie nga vemusurie ine kenga sar puppuo.
4 Mi kuirkuir a suvuon bu karton palan, ma ine bu karton, kegi sar tsientsang keskes
a kekineits.
5 Simi rosar kes mo, egiet giet palan eiekesen egiet keskes bu karton mi kuirkuir kes
ian mi kurikurien e Karisito, ma egiet keskes giet pinat surie bu karton ka ie.
6 Egiet keskes giet suvuon bu tienebeir ian ta kekineits vemusurie ken tentoiv e Raban
tate nga terie segiet. Sien va kavo mei segiet gi suvuon mi tienebeir ni vokokotie mi nama
e Raban ta vakinebatie sibu arogie, kegi vinakokoit ta ngas toun meie kegi vodovodon
tuktuk.
7 Sien va kegi tienebeir, eie nia tsatsang kuilkuil, gi ta ngas tsatsang nia kuil. Sien va
kegi tienebeir, eie nia vavasengei, gi ta ngas vavasengei.
8 Sien va kegi tienebeir, eie nia vakotsie bu mene, gi ta ngas vakotsie bu mei mene.
Sien va kegi tienebeir, eie nia tabeir, gi ta ngas tabetabeir. Sien va kegi tienebeir, eie nia
muomuo, gi ta ngas terie kegi tino kokouk nia muomuo. Sien va kegi tienebeir, eie nia
vasangan mi aor molous, gi ta ngas vasangan mi aor molous sibu mei mene ngan mi
nires.

Mi sinavei nia tovie bu mei mene

9 Kenga tentoiv ta ngas tuktuk. Nga ta ngas karto misa ian ta tsokor ma nga ta ngas
por vangasie misa ta kalei.
10 Nga ta ngas totoiv ververkis nge nga malan va enga bu baser kasien. Nga ta ngas
vodon veleongtie bu palapalanga rio enga kesenga.
11 Kian va nga ta matpomaer si kenga sinavei nia teir puta nga simi tsientsang. Nga
ta ngas tsatsang simi Nguts ngan bu aronga kokouk.
12 Nga ta ngas res nge vodon rorrois sibu sana vavatamaes ta kuvu se Raban. Nga ta
ngas tuir ngeisngeis misasien bu putu. Ma nga ta ngas tuktuk simi sinavei nia no.
13 Nga ta ngas vaotie kegi sar pinat mi kuoluon e Raban. Nga ta ngas suguo vititirie
bu vasier.
14 Nga ta ngas vatamase egie ese gi ta vikikinie nga. Io, nga ta ngas vatamase gie ma
kian va nga ta oeng vatsakatie gie.
15 Nga ta ngas res meie egie ese gi ta res, ma nga ta ngas ta meie egie ese gi ta mon
ngan mi tina.
16 Kenga mienagos ta ngas kalei. Kian va nga ta kakaleong, eiekesen nga ta ngas sunuir
nia baser palapalan meie bu sinaortsak. Kian va nga ta vodon va nga sievei beitsak.
17 Kian va nga ta kulie mi tsienakor ngan mi tsokor si ka mei. Nga ta ngas pik ngan
kenga sinavei i matan mi kulou.
18 Nga ta ngas konon bu rosar kokouk ian ta oit nia vabatie mi ni vedeng meie bu mei
kokouk.
19 Bu banga kasiung, kian va nga ta kulie ka tsienakor, eiekesen nga ta ngas sunuir va
e Raban ta ba kulie, simi vunan mi Pakpak Leong a pevien,

“Mi Nguts a pevien, ‘Mi sinavei nia kulie mi tsienakor, arie seou.
O ta kulie mi tsienakor.’ ”

20 Eiekesen, nga ta ngas tsana malan mi Pakpak Leong ta pevien,

“Sien va kenga matakorot a vitor, nga ta ngas tabarie.
Sien va a moruo, nga ta ngas vovonumie.
Sien va nga ta tsang malan ngan ine, nga ta vamangarie vakalaie gie te.”

21 Kian va nga ta sunuir va mi sinavei tsak ta rube nga, eiekesen nga ta ngas tseiptseiprio
mi sinavei tsak ngan mi banga sinavei.

13

Mi sinavei nia tor surie mi gavaman

12:19 DEU 32:35 **12:20** PRO 25:21,22

1 Mi kulou kokouk gi ta ngas tor surie bu duis simi gavaman, simi vunan bu duis
kokouk gi vunan se Raban. Ma bu duis simi gavaman gi ta mon ine, e Raban ngas te a
nga vogosongie gie.
2 Ma mi kulou gi ta matakorot veie mi gavaman, egie gi matakorot veie misa e Raban
tate nga vogosongie. Ma egie ese gi ta tsatsang malan ngan ine, gi ta teie terie mi
vinatoreis segie kesegie.
3 Mi kulou ni vuor gi kap mon nia vamatuo mi kulou gi ta tsana bu banga sinavei,
eiekesen mi kulou ese gi ta tsana bu tsaka sinavei. Io, sien va nga ta lalaro mon
ketseketseng sorvekenan ine mi mientou, nga ta ngas tsana bu banga sinavei, terengien
va gi ta mang tienenge nga.
4 Egie ken sar ka ni tsientsang e Raban nia kulie nga. Eiekesen, sien va nga ta tsana
mi tsaka sinavei, nga ta ngas motova gie, simi vunan gi suvuon mi duis nia votorosie
nga. Egie ken sar ka ni tsientsang e Raban nia terie ken aor rarap e Raban i popogie ese
gi ta tsana mi tsaka sinavei.
5 Io, nga ta ngas tor surie mi gavaman nia evisie ken aor rarap e Raban, ma buer nia
vangasie kenga baivinakier.
6 Surie ine mi vunan nga ta voir takis buer. Bu ka leong simi gavaman arie egie ken
sar petspets e Raban ma gi ko terie kegi tino ine simi tsientsang.
7 Nga ta ngas teir vaotie bu baitutuir kokouk rakot simi gavaman. Nga ta ngas vorie
mi takis ma man voirvoir mi kuilkuil kuvu simi gavaman. Ma nga ta ngas vasangan
kenga mientou segie ese nga ta ngas motovan, ma kenga minangarei segie ese nga ta
ngas mangaran.

Giet ta ngas totoiv simi vunan mi Ra a te beit

8 Kian va nga ta suvuon ka ora. Mi ora kes nga ta ngas suvuon, arie eie mi sinavei nia
tovie bu mei mene. Sien va nga ta tovie bu mei mene, nga te vaotie mi sana mi Vinuor
ta vokokotie.
9 Mi vuna vinuor a pevien, “Kian va nga ta rei puer. Kian va nga ta ken mene. Kian
va nga ta puer. Kian va nga ta aroie ken ka kepineits mi ka mene.” Ine bu vuna vinuor
meie bu vuna vinuor ka ie, egie kokouk gi me suovevier simi vuna vinuor kes ian ta
pevien, “Nga ta ngas tovie bu mei mene malan nga ta tovie enga kesenga.”
10 Mi tentoiv a kap ko tsang vatsakatie ka mei mene. Io, mi sinavei nia totoiv arie eie
mi sinavei ian ta tsang vaotie bu vinuor kokouk.
11 Nga ta ngas tsana ine, simi vunan nga te katsep sibu sana suada ra ine. Simi ra giet
ta nga suvuon mi vodovodon tuktuk vourvour sien, mi ra nia suvuon mi vavato a ngas
nga mon i pek. Eiekesen, ine, nga ta ngas pan, simi vunan ine mi ra a te vatavatat.
12 Mi kati a te lalaro voto, ma a te vatvatta ra. Io, giet ta ngas voto vuruvan bu sinavien
mi ngingi nge tsekie bu kepineits nia makiur simi taparang.
13 Giet ta ngas tino duis malan mi ka ta veis sisiat. Kian va giet ta ra mon sibu suada
tsaka bineit nia un nge be. Kian va giet ta tsana mi sinavei tetteririv, ma kian va giet ta
tino mala kopuen. Ma kian va giet ta vesas nge ngungutsuo bu mei mene.
14 Nga ta ngas sunurie e Iesu Karisito va eie ta vuortie nga, ma kian va nga ta vokotserie
kenga vienviendon nia varese mi tsaka lalaron simi pirpir.

14

Mi sinavei nia vodon veleongtie bu mei mene

1 Nga ta ngas suguo egie ese gi ta kap ngeisngeis simi vodovodon tuktuk. Ma kian va
nga ta oeng matan nge gie surie mo kenga sar baitutuir a kap venvenioit meie gie.
2 Ka mei a vodovodon tuktuk va a oit nia nganie bu suada nginonginou eiekesen ka
mei mene ese ken vodovodon tuktuk ta kap ngeisngeis, ta ngo bie mo.
3 Mi mei ese ta nganie bu suada nginonginou kokouk ta kap matagout ngan mi mei ese
ta kap. Ma mi mei ese ta kap nganie bu suada nginonginou kokouk ta kap vukulik ngan
mi mei ese ta nganie bu suada nginonginou kokouk, simi vunan e Raban a ko suguo ine
bu suada mei.
4 Nge kia va evoi ese va e ta vukulik ngan ken petspets ka mei mene? Man ka leong
kesen mo, eie ta vuortie va ta tuir o, ta kor. Ma eie ta tuir simi vunan mi Nguts a oit nia
tsana va ta tuir.
5 Kavo mei gi vodon puputungie ka ra rio mi ra mene, ma kavo mei mene gi vodon va
bu ra kokouk gi venvenioit. Bu mei keskes gi ta ngas soer surie mo kegi sar vienviendon
kesegie.

13:9 EXO 20:13-15,17; DEU 5:17-19; DEU 5:21 **13:9** LEV 19:18

6 Eie ese ta vodon puputungie ka ra kes, eie a tsana ine nian mi Nguts. Eie ese ta
nganie bu suada nginonginou kokouk, eie a tsana ine nian mi Nguts simi vunan a vuot
kalei ngan se Raban. Ma eie ese ta kap nganie bu suada nginonginou mene, eie a tsana
ine nian mi Nguts ma a vuot kalei se Raban.
7 Kap ka mene segiet a tino nian eie kesen ma kap ka mene segiet a mesei nian eie
kesen.
8 Sien va giet ta tino, giet tino nian mi Nguts ma sien va giet ta mesei, giet mesei nian
mi Nguts. Io, misasien giet ta tino o, mesei, egiet simi Nguts.
9 Arie mi vunan, e Karisito a nga mesei ma a nga to muerengei terengien va eie ta
mang tsorubeit mi Nguts simi miensei ma simi tino.
10 Eiekesen surie misa e ta vukulik ngan e kasi? O, surie misa e ta matagout ngan e
kasi? Egiet kokouk giet ta so tuir i matan ken vinuor e Raban.
11 Mi Pakpak Leong a pevien,

"Mi Nguts a pevien, 'O vakavakariem ngan kong tino,
va mi kulou kokouk, gi ta ba sege pukupuku kaek i motoung
ma bu ngutsugie mi kulou kokouk, gi ta ba puongan e Raban.' "

12 Io, egiet keskes giet ta ngas so vakokoit vasangan bu sinavigiet kokouk i matan e
Raban.
13 Io, giet tate voto simi sinavei nia vukulik ngan bu mei mene. Eiekesen giet ta ngas
tsana kegiet vienviendon va giet ta kap terie mi tsuotsuobakei o, mi tutuir bibirit sibu
kasigiet.
14 O tsok simi Nguts e Iesu, io, o vodovodon tuktuk va bu nginonginou kesegie gi
melemelen. Eiekesen sien va ka mei ta vodon va kavo nginonginou gi kap melemelen,
seie kesen mo gi kap melemelen.
15 Sien va mi sana nginonginou e ta nganie a vara vatsakatie mi aron e kasi, e kap ba
tino vemusurie mi sinavien mi tentoiv. Kian va e ta nganie sien va mi sa e ta nganie ta
vokorongie ken vienviendon e kasi, simi vunan e Karisito a nga maet surie.
16 Kian va e ta sunurie va gi ta oeng vatsakatie mi sana sinavei e ta vodon va a kalei.
17 Mi sinavien e Raban nia vuor, a kap va nian mi sinavei nia un ma ngou, eiekesen
nian mi sinavei nia tino duis i matan e Raban, ma mi sinavei nia tino simi molu meie
mi nires ian ta kovuni simi Moromoruo Tamat.
18 Sien va ka mei ta tsatsang se Karisito ine simi suada rosar, a varese e Raban ma mi
kulou buer gi ta resmatan.
19 Giet ta ngas vengeis nia vemusurie mi sana ta vabatie mi molu ma ta vakotsie egiet
kesegiet.
20 Kian va giet ta tsang vatsakatie ken tsientsang e Raban surie mo mi nginonginou.
Bu nginonginou kokouk gi kalei nia nganie eiekesen a tsak sien va mi sana giet ta nganie
ta vokorongie ka mei mene.
21 Io, a kalei va giet ta kap nganie mi pineits o, unumie mi dangi vain o, tsana ka
kepineits ian va ta vokorongie bu kasigiet.
22 Ma ke vodovodon tuktuk surie ine mi kepineits, ta ngas mon kokoiv sengado e Raban
mo. Mi nires leong seie ese ta kap votorosie eie kesen surie misa ta tsana mi kepineits
ian ta vodon va a kalei.
23 Eiekesen eie ese ta suvuon ba vienviendon luo simi sa va ta nganie, e Raban ta
votorosie, simi vunan a kap ngou ngan mi vodovodon tuktuk. Ma bu kepineits kokouk
ian ta kap vunan simi vodovodon tuktuk, eie mi sinavei tsokor.

15

1 Egiet ese kegiet vodovodon tuktuk tate ngeisngeis, giet ta ngas kulie egie ese kegi
vodovodon tuktuk ta kap ngeisngeis, terengien va gi ta mang oit nia tseiptseiprio kegi
sar putu. Kian va giet ta varese egiet kesegiet mo.
2 Giet ta ngas varese bu palapalagiet nian magi kalekalei terengien va giet ta mang
vangasie gie.
3 Ma buer, e Karisito a kap nga varese eie kesen malan mi Pakpak Leong ta pevien,
"Bu namani vinavangiets gi ta nga vavangiets ngan e Raban, a nga kor i popoung."
4 Bu kepineits kokouk muomuo gi ta nga vataro simi Pakpak Leong, egie nia vanuo
giet nge vakotsie giet, terengien va giet ta mang suvuon mi vodovodon rorrois ngan mi
sinavei nia onvidit.

14:11 ISA 45:23 **15:3** PSA 69:9

5 E Raban a ko terie mi sinavei nia onvidit ma mi sinavei vokovokoits. Io, o no va e
Raban ta tsana nga va nga ta aor kes i kotubunga si kenga vineis vemusurie e Karisito,
6 terengien va ngan mi aor kes ma mi ien kes, giet ta mang tsuok terie i kur mi asan
e Raban e Taman magiet Nguts e Iesu Karisito.
7 Io, nga ta ngas suguo nga ververkis malan mo e Karisito ta nga suguo nga, terengien
va mi kulou gi ta mang puongan e Raban.
8 O oeng senga, e Karisito a nga tsorubeit petspets sibu Iuda nia vasangan va e Raban
a ko tuktuk si ken sar kinubuits ta nga tsana meie bu tubugie,
9 terengien va bu Kibang gi ta mang tsuok terie i kur mi asan e Raban surie ken aor
molous malan mo mi Pakpak Leong ta pevien,

"Io, o ta puonge no i kotubuon bu Kibang,
O ta kaveir nge puongan mi asa."

10 Ma buer a pevien,

"Nga res, bu Kibang meie mi kuoluon e Raban."

11 Ma a te buer pevien,

"Nga puongan mi Nguts, enga kokouk bu Kibang,
Nga keveir nge puongan, enga kokouk mi kulou."

12 Ma e Isaia buer a pevien,

"Mi duvduv simi tietie se Iesse ta tsutsuleik,
Ma ta tamtuir nge vuortie bu Kibang,
Ma bu Kibang gi ta voturie kegi vodovodon rorrois sien."

13 O no va e Raban, ese ta terie mi vodovodon rorrois senga, ta vovosuo nga ngan mi
nires ma mi molu surie kenga vodovodon tuktuk, terengien va kenga vodovodon rorrois
ta mang ngeisngeis beitsak ngan mi ngesengesien mi Moromoruo Tamat.

E Paulo ken ka ni tsientsang e Raban sibu Kibang

14 Io, bu kasiung, o telekiran tuktuk va nga vous ngan mi kienelei ma mi teletelekirei.
Ma nga oit nia vanuo nga ververkis.
15 Eiekesen o vavataor rakot senga ngan mi aor ngeisngeis surie kavo baitutuir nia
oeng veteringa nga ngan. E Raban, ngan ken tentoiv,
16 a nga vile iou va ken ka ni tsientsang e Karisito Iesu rakot sibu Kibang. O tsatsang
malan va eou mi prist ma o vavatei ngan mi Banga Vinavatei se Raban, terengien va mi
Moromoruo Tamat ta mang vokunie gie ma va gi ta mang tsorubeit mi tienebeir ian e
Raban ta resen.
17 Io, o oit nia vakam ngan kong tsientsang se Raban, simi vunan o tsok se Karisito
Iesu.
18 O ta kap vakam ngan ka kepineits eiekesen ngan mo misa e Karisito tate nga tsang
vaotie nge iou. O nga vavatei nge tsatsang sibu Kibang ma gi te me tor surie e Raban.
19 O nga teie nemei nge gie ngan mi ngesengesien bu totourlekier ma bu kepineits ni
vovokudier ian mi ngesengesien mi Morumoruan e Raban ta nga vabatie. Io, o te nga
vesingie bu korot kokouk, vakaek i Ierusalem rakot simi enamon leong i Ilurikon, ma o
te nga vavatei vuruvan ngan man Banga Vinavatei e Karisito.
20 Ma kong lalaron a leong beitsak nia vavatei ngan mi Banga Vinavatei sibu korot
ivie gi ta kap ngas nga vakierngie en e Karisito. Io, o kap nga tsatsang simi korot ivie
mi mei mene ta te nga muna tsatsang en.
21 A malan mo mi Pakpak Leong ta pevien,

"Egie ese gi ta kap ngas nga rongomie man vinavatei, gi ta pare,
ma egie ese gi ta kap nga rongomie ine, gi ta katsep."

22 Arie mi vunan, o kap nga oit nia lalapus nia me vorota nga.

Ken roevroev e Paulo nia iro i Roma

15:9 2SA 22:50; PSA 18:49 **15:10** DEU 32:43 **15:11** PSA 117:1 **15:12** ISA 11:10 **15:21** ISA 52:15

23 Eiekesen ine a kap te ka enamon mene va o ta ba tsatsang sien i aron ine mi enamon leong. Sibu avareit palan o nga lalaron beitsak nia me iro nga.
24 Io, o te tsana kong vienviendon va o ta so iro nga si kong vineis rakot i Spania. Ma i murien va o tate so ki mon meie nga, o lalaron va nga ta kulie iou si kong vineis.
25 Eiekesen, ine, o ta rakot i Ierusalem ngan mi kuilkuil ken mi kuoluon e Raban ian en.
26 Surie egie i Makedonia ma i Akaia gi nga res nia terie kegi tienebeir nia kulie bu sinaortsak i kotubuon mi kuoluon e Raban i Ierusalem.
27 Gi nga res nia tsana ine. A tuktuk, gi suvu ora sibu Iuda. Simi vunan bu Iuda gi nga pot vunie gie ngan mi vavatamaes simi moromoruo ma a duis va bu Kibang gi ta ngas pot vunie gie bu Iuda ngan mi vavatamaes nian mi pirpir.
28 Io, i murien va o tate so vetserie mi lakep i naparimagie, o ta so iro nga si kong vineis rakot i Spania.
29 Ma sien va o ta beit senga, o telekiran va o ta nemei ngan mi vavatamaes ian ta vous puospuos kuvu se Karisito.
30 Bu kasiung, o nongie nga simi asan magiet Nguts e Iesu Karisito ma si ken tentoiv mi Moromoruo Tamat va nga ta tuir pats meie iou nia no surie iou ngan bu aronga kokouk rakot se Raban.
31 Nga ta no va e Raban ta tuir karie iou simi kulu Iudea gi ta kap vodovodon tuktuk, ma nga ta no va mi kuoluon e Raban i Ierusalem gi ta mang resen kong tsientsang.
32 Io, sien va e Raban ta sunuir, o ta ra nemei senga ngan mi nires ma ine ta vangasie giet kokouk.
33 Man Raban mi molu ta mon meie nga kokouk. Amen.

16

Ken namani vuot kalei e Paulo

1 Ine o vakokoit katsep ngan senga e vevinegiet e Poebe, eie mi muomuo nennei simi vona rengeir i Kenkrea.
2 O nongie nga simi asan mi Nguts va nga ta marangatan simi sinavei ian ta otien mi kuoluon e Raban ma misa ta pinat surie nga ta terie sien mi kuilkuil, simi vunan a nga terie mi kuilkuil leong sibu mei palan, meie iou buer.
3 Nga ta terie kong namani vout kalei rakot se Priska ma e Akuila, eguor ba turoung ka ni tsientsang se Karisito Iesu.
4 A tuktuk, guor nga rorois nia tsupuk rivie keguor sar tino surie iou. Ma kap va eou mo o terie kong namani vuot kalei seguor eiekesen bu vona rengeir sibu Kibang kokouk buer.
5 Kong namani vout kalei rakot simi kulou vodovodon tuktuk ian nga ta ko beit kouk si keguor vonuo.
Kong namani vout kalei rakot se Epaeneto eie e polopoloung mi ateung, ma eie mi mei vourvour i Asia ta nga vodovodon tuktuk se Karisito
6 Kong namani vout kalei rakot se Maria, ese ta nga tsatsang ngeisngeis nia kulie nga.
7 Kong namani vuot kalei rakot se Andronika ma e Iunia, eguor ba patsoung ivie guor ta nga mon meie iou simi vona vinatoreis. Guor suvu minangarei i kotubuon bu aposol, ma guor nga muna vodovodon tuktuk se Karisito muna seou.
8 Kong namani vuot kalei rakot se Ampiliata, eie e polopoloung mi ateung ma a vodovodon tuktuk simi Nguts.
9 Kong namani vuot kalei rakot se Urbana, eie e turagiet ka ni tsientsang se Karisito, meie e Staki eie mi ateung.
10 Kong namani vuot kalei rakot se Apeles ese tate pitak ken vodovodon tuktuk se Karisito meie mi gargar si ken vonuo e Aristobulu.
11 Kong namani vuot kalei rakot se patsoung e Erodion, meie mi gargar si ken vonuo e Narkisu ese gi tsok simi Nguts.
12 Kong namani vuot kalei rakot se Trupaena ma e Truposa ese guor ta tsatsang si ken tsientsang mi Nguts meie e Persi e polopoloung mi ateung ese ta nga terie te ken tino si ken tsientsang mi Nguts.
13 Kong namani vuot kalei rakot se Rupus ese ken banga ka ni tsientsang mi Nguts meie buer e kinan ese ta nga suguo eou malan va e natuon tuktuk.
14 Kong namani vuot kalei rakot se Asunkrito, e Plegon, e Erme, e Patrobas ma e Erma meie bu kasigiet gi ta mon meie gie.
15 Kong namani vout kalei rakot se Pilologo ma e Iulia, e Nerio ma e kasien vevien, meie e Olimpa ma mi kuoluon e Raban ian gi ta mon meie gie.

16 Nga terie kenga sar namani vout kalei rakot senga keskes meie mi vinengunguir simi
sinavei ian ta tamat.
Bu vona rengeir kokouk se Karisito gi terie buer kegi namani vuot kalei rakot senga.

17 Bu kasiung, ine, o nongie nga va nga ta nenei kalei simi kulou ian gi ta vabatie
bu vinekopot ma gi ta terie bu tutuir bibirit simi rosaran mi vodovodon tuktuk ngan
mi vinasengei ian ta kap venvenioit meie misa nga tate nga poro. Nga ta ngas tsupek
sorvekena gie.
18 Simi vunan bu suada kulou malan ine, gi kap tsatsang si magiet Nguts e Karisito,
eiekesen gi si tsatsang nian mo magi sar kalekalei. Gi vadonuo nge bitie mi kulou aor
mongon.
19 Bu mei kokouk gi te vakierngie mi sinavinga nia tor simi Nguts. Io, o vous ngan mi
nires surie nga. Eiekesen o lalaron va nga ta suvuon mi banga vienviendon surie misa
ta kalei, ma nga ta mon ketseketseng sorvekenan mi sa ta tsokor.
20 Puk lili mo, mi Raban simi molu ta voguersan e Satan i pakien bu naparikamenga.
Mi tentoiv si magiet Nguts e Iesu ta mon meie nga.
21 E Timote, eie e turoung ka ni tsientsang, a terie buer ken namani vout kalei rakot
senga, meie buer e Lukio ma e Iason meie buer e Sosipatro, egituo ba patsoung.
22 Eou, e Tertio, o vataro ine mi pakapaka rorou, ma o terie buer kong namani vout
kalei rakot senga simi asan mi Nguts.
23 E Gaius, ese ta nga suguo eou meie mi kulou vodovodon tuktuk kokouk, a terie buer
ken namani vout kalei rakot senga.
E Erasto, mi ka nennei lakep simi taon, meie buer e Kuarto e kasigiet simi vodovodon
tuktuk, guor terie buer keguor namani vout kalei rakot senga.
24 [Ma mi tentoiv si magiet Nguts e Iesu Karisito ta mon meie nga kokouk. Amen.]
25 Ma ine, giet ta puongan e Raban eie ese ta oit nia vangasie kenga vodovodon tuktuk
ngan man Banga Vinavatei e Iesu Karisito o ta nga vateie nga ngan. Ine mi vinavatei a
nga mon mumuningei kebeir te,
26 eiekesen, ine, a te me beit vasvas. E Raban ese ta tino rovoriu, a nga oeng ngeisngeis
va ken sar propet gi ta nga vavataor surie ine mi vinavatei, terengien va bu vuna enamon
kokouk gi ta mang tor surie nge vodovodon tuktuk sien.
27 Ma ine, surie e Iesu Karisito, giet ta puongan mi Raban kes mo ese ta suvu banga
vienviendon, sibu ra bu ra! Amen.

16:16 ‘mi vinengunguir simi sinavei ian ta tamat’ arie mi sinavei sibu Iuda nia baser kasien.

Ken pakapaka rorou vourvour e Paulo rakot Sibu Korinto (1)

Ken namani vuot kalei e Paulo

1 Eou e Paulo. Surie ken lalaron, e Raban a nga vile iou va o ta nga tsorubeit ken
aposol e Karisito Iesu.
Egor e kasigiet e Sostenes,
2 gor vavataor rakot senga mi kulou vodovodon tuktuk se Raban i Korinto, ese e Raban
ta nga vokunie nga simi vunan nga tsok se Karisito Iesu. Ma a nga vile nga va enga mi
kuoluon. Ma ine mi pakapaka rorou a rakot buer simi kulou sibu korot kokouk ese gi
ta ko rangarie magiet Nguts e Iesu Karisito, eie magiet Nguts ma magi Nguts buer.

3 Mi tentoiv ma mi molu kuvu se Raban e Tamagiet ma simi Nguts e Iesu Karisito, ta
mon meie nga.

Ken ni vuot kalei e Paulo se Raban

4 O vuot kalei se Raban sibu ra kokouk surie ken tentoiv ta nga terie senga simi vunan
nga te tsok se Karisito Iesu.
5 A nga veleongtie kenga sinavei nia vakokoit vititirie bu kepineits kokouk ma kenga
teletelekirei surie bu kepineits kokouk.
6 Io, kenga tino a te me vara tuktuk ngan man vinavatei vavakatsep e Karisito.
7 Io, nga kap pinat surie ka tienebeir simi moromoruo sien nga ta vengeis nia rorois
si ken minuer magiet Nguts e Iesu Karisito.
8 E Raban ta vangasie kenga vodovodon tuktuk oit simi votovoto, terengien va ka puk
bienebeir ta kap mang monongie nga simi ra magiet Nguts e Iesu Karisito ta muerengei.
9 E Raban ese ta nga vile nia tsok pekouk meie e Natuon, e Iesu Karisito magiet Nguts,
a ko tuktuk ngan misa ta ko vokokotie.

Mi vinekopot simi vona rengeir

10 Bu kasiung, o nongie nga simi asan magiet Nguts Iesu Karisito va nga ta aor kes,
terengien va ta kap mang ka vinekopot i kotubunga ma va kenga sar baitutuir ma bu
vinavinadodonga gi ta mang tsorubeit kes.
11 Bu kasiung, bu mene si ken vonuo e Kloe, gi nga me pengan seou va mi vinetei nge
nama a mon i kotubunga.
12 Gi nga me pengan va bu mei mene senga gi pevien, “Eou o vemusurie e Paulo,”
ma bu mei mene gi pevien, “O vemusurie e Apolo,” ma bu mei mene gi pevien, “O
vemusurie e Petro,” ma bu mei mene gi pevien, “O vemusurie e Karisito.”
13 Vasa, e Karisito a kopokopot? Vasa, e Paulo a nga tekiu simi koitskoits surie nga?
Ma vasa, nga nga por sinusuruiv simi asan e Paulo?
14 O vuot kalei rovoriu se Raban simi vunan o kap nga tsana ka sinusuruiv si ka mene
senga eiekesen se Krispo ma e Gaius mo,
15 terengien va ka mene ta kap mang pevien va a nga por sinusuruiv simi asoung.
16 A tuktuk, o nga tsana mi sinusuruiv se Stepana meie egie ese gi ta mon si ken vonuo.
O kap vodonomie va o nga tsana ka sinusuruiv si ka mei mene buer.
17 E Karisito a kap nga tura iou nia tsana mi sinusuruiv, eiekesen nia vavatei ngan mi
Banga Vinavatei. Sien va o ta vavatei ngan mi Banga Vinavatei, o kap vavatei ngan mi
sinavei simi ka. O ta masi tsana va mi tsinatsangan e Karisito i popon mi koitskoits ta
tsorubeit mi kepineits sasavoir.

E Karisito eie ken banga vienviendon e Raban

18 Man vinavatei mi koitskoits eie mi kepineits be si kegi baidendeng egie ese gi tate
tsereiv. Eiekesen segiet ese giet ta suvuon mi vavato, giet deng kielala va ine mi vinavatei
eie mi ngesengesien e Raban.
19 Malan mi Pakpak Leong ta pevien,

“O ta vatsarerie kegi banga vienviendon mi kulou sievei,
ma o ta purusie kegi teletelekirei mi kulou sievei.”

1:19 ISA 29:14

20 Ivie a me terie en bu ka sievei ma bu vavvasengei simi vinuor ma mi kulou sievei
simi pedore nama ine sibu ra? E Raban a te nga vabea man banga vienviendon mi
mangmagoso enaenamon.
21 Surie ken banga vienviendon e Raban, mi kulou gi kap nga oit nia telekiran e Raban
ngan kegi sar banga vienviendon. Arie mi vunan, e Raban a nga res nia vatoa bu mei
ese gi ta vodovodon tuktuk simi vinavatei ian mi kulou gi ta vodon va mi namani be.
22 Bu Iuda gi ko nongie ka totourlekier ni vovokudier ma bu Grik gi ko nesie mi banga
vienviendon.
23 Eiekesen egei gei vavatei ngan va e Karisito a nga tekiu simi koitskoits. Ine a
tsorubeit mi kepineits ni tsuotsuobakei sibu Iuda, ma sibu Kibang, ma a tsorubeit va
eie mi namani be.
24 Eiekesen, segie ese e Raban tate nga vile gie, misasien va egie bu Iuda o, bu Grik, e
Karisito eie mi ngesengesien ma ken banga vienviendon e Raban.
25 Mi kepineits e Raban ta nga tsana, misasien ta matamata be, eie a tsiroup rio mi
sinavigie. Ma mi kepineits e Raban ta nga tsana, misasien ta kap mat ngeisngeis, a
ngeisngeis rio mi ngisingisigie.
26 Bu kasiung, nga vodonomie vasa nga nga ko tino ven i muan e Raban ta nga vile
nga. Simi baidendeng simi kulou simi kaber, a kap kavo mei palan senga gi nga sievei,
ma a kap kavo mei palan senga gi nga suvu ngeisngeis, ma a kap kavo mei senga gi nga
kuvu sibu tietie asna.
27 Eiekesen e Raban a nga vile bu kepineits matamata be simi mangmagoso enaenamon
nia vamangarie bu ka sievei. Ma a nga vile bu kepineits kap mat ngeisngeis simi
mangmagoso enaenamon nia vamangarie gie gi ta ngeisngeis.
28 E Raban a nga vile bu kepineits sasavoir simi mangmagoso enaenamon ma bu
kepineits ni minogumiets, ma bu kepineits tuvuon nia vatsarerie bu kepineits ian mi
kulou gi ta vodon veleongtie,
29 terengien va kap ka mene ta mang vakam i matan e Raban.
30 Io, e Raban a nga tsana va nga ta me tsok se Karisito Iesu. Ma e Raban a nga tsana
va e Iesu ta tsorubeit mi banga vienviendon nian magiet kalekalei. Ma e Karisito a nga
tsana giet va giet ta tsorubeit duis i matan e Raban, ma a nga vara tamat nge giet nge
vara ketseketseng nge giet.
31 Io, malan ta mon simi Pakpak Leong, “Eie ese ta vakam, eie ta ngas vakam ngan
mo misa mi Nguts tate nga tsana.”

2

1 Bu kasiung, sien o ta nga me vorota nga nge vavatei katsep ngan e Raban, o kap
nga nemei nia vokokotie bu nama ian ta mata tietienengei malan bu ka sievei gi ta ko
vokokotie.
2 Simi vunan o nga tsana kong vienviendon nia vavatei ngan mo e Iesu Karisito ma
ken miensei i popon mi koitskoits.
3 Sien o ta nga nemei senga, o kap nga aor ngeisngeis. O nga nemei ngan mi mientou
ma mi dendeir.
4 Kong nama o ta nga vavatei ngan, o kap nga vavatei ngan mi banga vienviendon simi
ka o, bu nama nia romuo nga, eiekesen o nga vavatei nia vasangan mi ngesengesien mi
Moromoruo Tamat.
5 O nga tsana ine terengien va nga ta mang vodovodon tuktuk simi ngesengesien e
Raban ma kap va simi banga vienviendon simi kulou.

Mi banga vienviendon simi Moromoruo Tamat

6 Eiekesen, sien o ta mon i kotubugie mi kulou kegi tino tate pitak, o vokokotie mi
banga vienviendon, a kap va mi banga vienviendon kuvu simi kaber, o, mi vienviendon
kuvu sibu muomuo ni vuor ine simi kaber ese va gi ta ba so tsorubeit sasavoir.
7 A kap, gei vokokotie ken banga vienviendon mumuningei e Raban. Ine mi banga
vienviendon a nga mon kokoiv ma e Raban a nga muna vodon vuturungie i muan mi
vinagoso nian magiet kalekalei.
8 Eiekesen kap ka mene sibu muomuo ni vuor ine simi kaber a nga katsep surie ine.
Sien va gi nga katsep sien, va gi kap nga vetekiuo magiet banga Nguts simi koitskoits.
9 Ine arie misa mi Pakpak Leong a nga vakokoit surie sien ta nga pevien,

“A kap ka katsomat a nga dengarie,
ma a kap ka taterieng a nga rongomie,

1:31 JER 9:24 **2:9** ISA 64:4

ma a kap nga beit si ka vienviendon si ka mene
misa e Raban ta nga tsang rorois ngan vunie nge gie ese gi ta lalaron beitsak.”

10 Eiekesen e Raban a te nga puke ine bu kepineits mumuningei segei ngan mi
ngesengesien mi Morumoruan.
Mi Moromoruo Tamat a ko neis vorotan bu kepineits kokouk misasien mi vinav-
inadodon kokoiv e Raban.
11 A kap ka mene a oit nia telekiran ken vienviendon mi mei mene, eiekesen mi
morumoruan kesen. Malan mo, ken vienviendon e Raban, mi Morumoruan kesen mo a
telekiran.
12 Io, e Raban a nga vosuvu vunie nge gei ngan mi Morumoruan, a kap va mi
moromoruo kuvu simi mangmagoso enaenamon, terengien va gei ta mang telekiran
bu vavatamaes e Raban ta nga tabeir tuvuon nge gei ngan.
13 Ma gei vokokotie ine mi kepineits simi kulou. Sien gei ta vakokoit, gei kap vokokotie
misa mi kulou gi ta nga vavasengei ngan segei ngan kegi sar banga vienviendon, eiekesen
misa mi Moromoruo Tamat ta nga vavasengei ngan segei. Gei palsie bu vinavinadodon
mi Moromoruo ngan bu nama simi Moromoruo.
14 Eiekesen mi mei ese ta kap suvuon mi Moromoruo Tamat, a kap ko sunuir nia
suvuon bu kepineits ian ta kuvu simi Morumoruan e Raban, simi vunan gi mat sasavoir
sien. Ma a kap oit nia katsep segie, simi vunan egie mo ese gi ta suvuon mi Moromoruo
Tamat gi ta oit nia katsep segie.
15 Mi mei ese ta suvuon mi Moromoruo Tamat, ta menisa gie bu kepineits kokouk,
eiekesen a kap ka mene ta oit nia menisan ine mi ka.
16 Mi Pakpak Leong a virei,

“Ese a oit nia telekire ruobatan mi vinavinadodon mi Nguts?
Ese a oit nia teir nama vinavanou sien?”

Eiekesen giet suvuon mi vinavinadodon e Karisito.

3

Mi namani vinavanou surie mi vinekopot simi vona rengeir

1 Io, bu kasiung, o kap nga oit nia vakokoit senga malan va o ta vakokoit simi kulou
gi ta tino ngan mi Moromoruo, eiekesen o nga vakokoit malan va o ta vakokoit simi
kuoluon mi kaber. Enga nga mala natunatu madar simi sinavei nia vodovodon tuktuk
se Karisito.
2 O nga tabarie nga ngan mi dangi sus, kap va mi nginonginou ngeisngeis, simi vunan
nga kap nga oit nia nganie. Io, nga kap ngas oit,
3 simi vunan nga ngas tino malan mi kuoluon mi kaber. Mi sinavei nia ngunguts ma
mi sinavei nia vetei nge nama a ngas mon i kotubunga. Ine a vasangan va enga mi
kuoluon ngas mi tino simi pirpir ma nga ngas tino malan mi kuoluon mi kaber.
4 Bu mei mene senga gi pevien, “Eou se Paulo,” ma bu mei mene gi pevien, “Eou se
Apolo.” Vasa, ine a kap vasangan va enga mi kuoluon mi kaber?
5 Ese e Apolo? Ma ese e Paulo? Egor e Apolo egor ba petspets mo. Surie bu
tsinatsangagor, nga te me suvuon mi vodovodon tuktuk. Egor keskes gor nga tsana
mi tsientsang ian mi Nguts tate nga pot terie segor.
6 Eou o nga tsuorkie mi pei, ma e Apolo a nga vomuta, eiekesen e Raban a nga tsana
va ta to leong.
7 Mi mei ese ta tsuorkie ma mi mei ese ta vomuta, guor tuvuon, eiekesen e Raban
kesen mo a asna simi vunan a tsana mi pei va ta to leong.
8 Mi mei ese ta tsuorkie ma mi mei ese ta vomuta, guor tsatsang vemusurie mi
vienviendon kes mo, eiekesen guor ta por voirvoir vemusurie keguor bieneroik.
9 Egor ba baser palapalan simi tsientsang e Raban ta nga terie. Enga ken tau ma ken
vonuo e Raban.
10 Vemusurie ken tentoiv e Raban ta nga terie seou, o nga vogosongie man mogomogos
mi vonuo malan mi banga ka poitspoits vonuo. Ma bu mei mene gi tsang vonuo i popon.
Eiekesen eie ese ta tsang vonuo i popon ine mi mogomogos, ta ngas nenei kalei simi
tsinatsangan nia voturie mi vonuo.
11 A kap ka mei mene a oit nia vogosongie man ka mogomogos mene mi vonuo, simi
vunan e Iesu Karisito eie ine mi mogomogos.

2:16 ISA 40:13

12 Io, bu mei keskes gi ta tsang vonuo i popon ine mi mogomogos ngan mi gold o, mi
silva o, bu suada vout mat kalei o, bu ei o, mi rir o, mi pakapaka un.
13 Eiekesen mi vuovuan mi tsinatsangagie ta tsorubeit vasvas simi tinaparang simi
vunan mi Ra nia vuor ta beit ngan mi leing ma ine mi leing ta tunie nia konon mi
kienelei simi tsinatsangagie.
14 Sien va misa mi ka ta voturie, ta ngas tuir, eie ta ba so poro man voirvoir.
15 Sien va ta ngang, eie ta suvuon man tsienakor. Eie ta to, eiekesen ta malan mi ka ta
tsirivie mi leing.
16 Vasa, nga kap telekiran va enga ken vonuo e Raban ma mi Morumoruan a mon i
aronga?
17 E Raban ta voguersan eie ese ta vatsarerie ken vonuo e Raban, simi vunan ken
vonuo e Raban a tamat ma enga arie ken vonuo e Raban.
18 Kian va kenga vienviendon ta bitie nga kesenga. Sien va ka mene senga a vodon va
a sievei beitsak ine simi kaber, eie ta ngas tsorubeit be, terengien va ta mang tsorubeit
mi ka sievei.
19 Simi vunan ine mi banga vienviendon simi mangmagoso enaenamon eie mi
kepineits be mo i matan e Raban. Malan mi Pakpak Leong ta pevien, "E Raban ta
tsomve mi kulou sievei sien gi ta paluo ngan kegi sar sinavei."
20 Ma a pevien buer, "Mi Nguts a telekiran va bu vinavinadodogie mi kulou sievei ta
tuvuon mo."
21 Io, kian va nga ta vakam ngan ka mene! Bu kepineits kokouk egie senga.
22 E Paulo o, e Apolo o, e Petro o, ine mi mangmagoso enaenamon o, ine mi tino o, mi
miensei o, nevere o, vevemuir, egie kokouk senga.
23 Ma enga se Karisito ma e Karisito eie se Raban.

4

Bu Aposol se Karisito

1 Io, nga ta ngas vodonomie gei va egei ken sar petspets e Karisito ma egei bu ka
nennei si ken sar vienviendon mumuningei e Raban.
2 Ma ine bu ka nennei gi ta ngas vara tuktuk ngan va gi tuktuk si kegi tsientsang.
3 Mi kepineits lili seou sien va enga o, mi kulou nia vuor, gi vuortie iou. A tuktuk, eou
buer o kap vuortie iou keseung.
4 Kong baivinakier a ketseketseng simi bienebeir, eiekesen ine a kap va a vara tuktuk
ngan va kong tino a duis. Mi Nguts arie eie ese ta vuortie iou.
5 Io, kian va nga ta vuortie ka mene i muan mi ra e Raban tate nga totoka. Nga ta
rorois oit si ken minuer mi Nguts. Eie ta vutuir vasangan simi tinaparang misa ta ko
mon simi ngingi ma ta vutuir vasangan ken sar vuna vienviendon mi ka. Ma samo, mi
ka keskes ta suvuon nangba mi tietienengei kuvu se Raban.
6 Bu kasiung, o vakokoit puppuo ngan kegor tino e Apolo nia kulie nga, terengien va
nga ta mang tovtov si kegor tino, ma nga ta kap mang solongenge si misa ta mon simi
vinavataor. Ma ta kap mang ka sinavei nia vakam ngan ka mei nge matagout ngan ka
mei ka ie.
7 Ese a tsana no va e ta kalei rio bu mei mene? Misa e suvuon ian va a kap kuvu se
Raban? Ma sien va e poro seie, surie misa e ta vakam malan va e kap nga poro sien?
8 Nga te suvuon oit si kenga lalaron! Nga te suvuram! Nga te nga tsorubeit bu kovakova
ka leong sien gei ta kap nga mon meie nga! A tuktuk, kong lalaron te va nga ta tsorubeit
bu kovakova ka leong, terengien va gei ta mang tsorubeit kovakova ka leong meie nga!
Ma samo egei buer gei ta mang suvuon ka potpot si kenga sar mangmagoso nguts!
9 A mat malan va e Raban a te terie gei, ken sar aposol, simi korot vekvekitip, simi
gargar kulou gi tate mon simi vinatoreis va gi ta mesei. Gei te tsorubeit mi kepineits ni
ourour simi mangmagoso enaenamon, i matan bu angelo ma mi kulou.
10 Gei matamata be simi vunan gei terie kegei tino se Karisito, eiekesen enga bu ka
sievei simi vunan nga te vodovodon tuktuk se Karisito! Egei gei kap ngeisngeis eiekesen
enga nga ngeisngeis! Mi kulou gi mugumitsa gei, eiekesen gi mangara nga!
11 Tuir oit ine simi keipkepide ra, gei ko vitor nge moruo, ma gei ko lavlav ngan bu
poul kedekedeir. Ma mi kulou gi ko tsak nge gei, ma gei kap suvuon ka korot nia mutur.
12 Gei tsatsang ngeisngeis ngan bu rimagei kesegei. Sien gi ta subira gei, gei vuot
vatamase gie. Sien gi ta vikikinie gei, gei onvidit ngan.
13 Sien gi ta oeng vatsakatie gei, gei kulie ngan mo mi nama kalei. Tuir oit ine, mi
kulou gi vodon va gei mala biror ine simi mangmagoso enaenamon.

3:19 JOB 5:13 **3:20** PSA 94:11

14 O kap vavataor rakot senga nia vamangarie nga, eiekesen nia vanuo nga malan va
enga bu natung bu ateung.
15 Misasien manga sar vavvasengei surie e Karisito ta palan beitsak, nga kap suvuon
kavo tamanga palan. Eou o te nga tsorubeit e tamanga, sien o nga vateie nga ngan man
Banga Vinavatei e Karisito Iesu.
16 Io, o nongie nga va nga ta ngas vemusurie mi vinisiung.
17 Ine arie mi vunan o turan e Timote rakot senga. Eie e natung mi ateung ma a
ko tuktuk si ken tsientsang simi Nguts. Eie ta so oeng veteringa nga ngan kong tino
nia vemusurie e Karisito Iesu ian ta kokouk meie misa o tate nga vasangan sibu vona
rengeir sibu korot kokouk.
18 Bu mei mene senga gi suvuon mi sinavei nia kakaleong simi vunan gi si vodon va
o ta kap me iro nga.
19 Sien va mi Nguts ta sunuir, o ta nemei lalapus vorota nga ma o ta ba me telekiran
va mi sana ngeisngeis tuktuk ine mi kulou kakaleong gi vakokoit vakam ngan.
20 Io, mi sinavien e Raban nia vuor, eie mi ngeisngeis, a kap va mi namanama mo.
21 Misa nga lalaron va o ta tsana? Vasa, o ta nemei ngan ka kat nia beilbeiltsie nga?
O, o ta nemei ngan mi tentoiv ma mi sinavei menemenen?

5

E Paulo a nga nasaran bu mei simi tetteririv

1 O nga vakierngie va kavo mene senga gi tino simi sinavei tetteririv. A tuktuk, ine
mi sinavei a tsak rio mi sinavigie bu Kibang. O rongomie va mi ka a mutur meie ken
vevien e taman.
2 Ma enga nga si vakam ngan! Vasa, nga kap mesirik surie ine mi sinavei tsokor nge
matokeran ian mi ka?
3 Misasien o ta kap mon i babarenga, o mon meie nga simi moromoruo. Ma o te
vuortie vaton ine mi ka ese ta nga tsana ine mi sinavei tsokor malan mo va o mon meie
nga.
4 Sien va nga ta beit kouk simi asan magiet Nguts e Iesu, ma o ta mon meie nga simi
moromoruo, ma sien mi ngesengesien magiet Nguts e Iesu ta mon meie nga,
5 nga ta ngas terie ine mi ka i napariman e Satan, terengien va ta mang voguersan mi
piripirien ma e Raban ta mang vatoa mi morumoruan ine mi ka si ken rangi minuer mi
Nguts e Iesu.
6 A kap duis kenga sinavei nia vakam. Vasa, nga kap telekiran va ka puk iis lili a oit
va ta vara popoek ngan mi bua plaua pu?
7 Nga ta tsang rivie ian mi iis kebeir terengien va nga ta mang tsorubeit mi bua plaua
vour kap ka iis sien. Simi vunan e Karisito, kegiet natu sipsip nian mi Nginu Pasova, a
te nga tsorubeit mi tienebeir ni varam.
8 Io, giet ta ngas barabaramatan ine mi Nginou, eiekesen giet ta kap tsana ine ngan
mi iis kebeir ian ta suvuon mi sinavei malangiets ma mi sinavei tsokor, eiekesen ngan
mi Tsoik kap ka iis sien, mi tsoik ian ta melemelen ma ta tuktuk.
9 I aron kong pakapaka rorou, o nga vavataor va nga ta kap tino pats meie mi kulou
tetteririv.
10 O kap vakokoit surie mi kulou kap vodovodon tuktuk ese gi ta ko tino vemusurie
mi sinavei tetteririv o, mi sinavei ngangaguo o, mi sinavei puerpuer o, mi sinavei nia
rangarie bu raban bitbit. Sien nga ta lalaron nia evisie gie, nga ta ngas sorvekenan ine
mi mangmagoso enaenamon.
11 Eiekesen o vokokotie ine mi nama surie bu meinmeninga ese gi ta vuotongie gie
kesegie va bu kasinga eiekesen gi ngas tsana mi sinavei tetteririv, mi sinavei ngangaguo,
mi sinavei nia rangarie bu raban bitbit, mi sinavei oengoeng tsak, mi sinavei nia un nge
be, ma mi sinavei puerpuer. Kian va nga ta ngou meie ian mi suada kulou.
12 Kong sana baitutuir nia vuortie gie ese kap va bu meinmenigiet? Eiekesen giet ta
ngas vuortie mo bu meinmenigiet.
13 Io, egie ese kap va bu meinmenigiet, e Raban ta vuortie gie. Mi Pakpak Leong a
pevien, “Nga sunuragie mi kulou tsokor i kotubunga.”

6

Mi vuor nama i kotubuon mi kulou vodovodon tuktuk

5:7 EXO 12:5 **5:8** EXO 13:7; DEU 16:3 **5:13** DEU 17:7

1 Sien va ka mene senga ta suvu putu meie ka mei mene senga, surie misa va ta por
terie keguor putu i napariman mi vinuor simi kulou gi ta kap mangaran e Raban? Ma
surie misa va ta kap por terie keguor putu i napariman mi kuoluon e Raban?
2 Vasa, nga kap telekiran va mi kuoluon e Raban va gi ta so vuortie mi mangmagoso
enaenamon? Ma sien va nga ta ba so vuortie mi mangmagoso enaenamon, a kap oit va
enga kesenga nga ta vodusie bu puk putu lili i kotubunga?
3 Vasa, nga kap telekiran va giet ta ba so vuortie bu angelo? Sien va ta malan, vasa,
giet kap suvu duis nia vuortie bu kepineits ine simi tino simi kaber?
4 Sien va nga ta suvuon ka kepineits nia vuor nama surie, surie misa nga ta sunuir va
bu mei ese gi ta kap suvu minangarei i kotubuon mi kulou simi vona rengeir va gi ta
vuortie ian mi putu?
5 O pevien ine nia vamangarie nga. Vasa, kap ka mene i kotubunga a sievei oit nia
vodusie kenga sar putu?
6 Surie misa nga ta kir terie e kasinga i napariman mi vinuor simi kulou gi ta kap
vodovodon tuktuk?
7 A tuktuk, sien va mi mene senga ta kir terie e kasien i napariman mi vinuor, ine
a vasangan va nga te kor. Surie misa nga ta kap oit nia onvidit ngan sien va ka mene
senga ta tsak nge nga nge bitie nga?
8 Eiekesen, enga kesenga nga si tsak nge gie nge bitie gie, misasien egie bu kasinga
simi vodovodon tuktuk.
9 Vasa, nga kap telekiran va mi kulou tsokor gi ta kap so suvu vavatamaes kovuni si
ken mangmagoso Nguts e Raban? Kian va kenga vienviendon kesenga ta bitie nga. Bu
mene gi ta tsana mi sinavei tetteririv o, gi ta rangarie bu raban bitbit o, gi ta rei puer o,
gi ta tsana mi sinavei tabakou,
10 o, bu mene gi ta puer o, gi ta ngangaguo o, gi ta unun nge be, o, gi ta meon, o, gi ta
tsik pipius, gi ta kap so suvu vavatamaes kovuni si ken mangmagoso Nguts e Raban.
11 Bu mene senga gi nga ko tino ven, eiekesen, ine, simi asan mi Nguts e Iesu Karisito
ma simi ngesengesien mi Morumoruan magiet Raban, e Raban a te vara melemelen nge
nga nge vokunie nga, ma nga te me tsorubeit mi kulou duis i matan.

Mi sinavei tetteririv

12 Nga ko pevien, "O te suvuon mi sinusunuir nia tsana bu kepineits kokouk," eiekesen
kap va egie kokouk gi ta terie mi kienelei senga. Eou buer o ta pevien, "O te suvuon
mi sinusunuir nia tsana bu kepineits kokouk," eiekesen o ta kap tsorubeit petspets si ka
kepineits.
13 Nga ko pevien, "Mi nginonginou nian mi kititei ma mi kititei nian mi nginonginou,"
eiekesen o ta pengan senga, e Raban ta voguersa guor kokouk. Mi piripirigiet eie kap va
nian mi sinavei tetteririv, eiekesen giet ta ngas terie simi Nguts, terengien va ta mang
naneie mi piripirigiet.
14 Io, e Raban a nga vatoa mi Nguts simi miensei ma ta vatoa giet buer simi miensei
ngan ine mi ngesengesien.
15 Vasa, nga kap telekiran va bu piripiringa egie bu karton mi kurikurien e Karisito?
Ma vasa, o ta por tsana bu karton e Karisito nge votsok terie i kurikurien mi mei simi
tetteririv? Ta kap malan rovoriu!
16 Vasa, nga kap telekiran va mi ka ta tsok meie mi vevien simi tetteririv, eie a me
tsorubeit kes meie simi pirpir? Mi Pakpak Leong a pevien, "Ba mene luo guor ta tsorubeit
mi pirpir kes."
17 Eiekesen eie ese ta tsok simi Nguts, eguor mi Nguts, guor kes simi moromoruo.
18 Nga ta ngas vi sorvekenan mi sinavei nia tetteririv. Bu sinavei tsokor mene mi ka
ta tsana, gi mon i marar simi piripirien, eiekesen eie ese ta tsana mi sinavei tetteririv,
eie a tsana mi sinavei tsokor veie mi piripirien kesen.
19 Vasa, nga kap telekiran va bu piripiringa, egie ken vonuo mi Moromoruo Tamat ese
ta mon i aronga, ma ese ta nga kovuni se Raban? Bu piripiringa a kap va senga kesenga.
20 Simi vunan e Raban a nga voir tsana nga ngan mi voirvoir leong. Io, nga ta ngas
vasangan mi minangarei rakot se Raban ngan bu piripiringa.

7

Mi mienagos ni rei

1 Io, o ta kuil nama surie misa nga tate nga vavataor surie. A kalei va mi ka va ta kap
rei.

6:16 GEN 2:24

2 Eiekesen surie mi sinavei tetteririv ta tsorubeit leong, mi ka keskes ta ngas suvuon
ken vevien kesen ma mi vevien keskes buer ta ngas suvuon ken labeit kesen.
3 Mi ka ta ngas tsang vaotie ken baitutuir simi mienagos ni rei meie ken vevien, ma
mi vevien buer ta ngas kulie ken labeit nia vaotie keguor banga mienagos ni rei.
4 Mi kurikurien mi vevien rei a kap va seie kesen eiekesen ken labeit a vuortie, ine
simi rosar kes mo, mi kurikurien ken labeit buer a kap va seie kesen eiekesen ken vevien
a vuortie.
5 Enga bu tamat rei, kian va nga ta mereis nia mutur meie kenga sar vevien o, labeit
keskes. Engado ba baser tamat rei, ngado ta oit nia aor kes mo va ngado ta kap mutur
kokouk terengien va ngado ta mang suvuon ka kientsep nia ra no. I muir, ngado ta ngas
me mon kouk. Simi vunan e Satan ta masi kono ngado sien va ngado kap oit nia vuor
vakalaie kengado sar lalaron.
6 Si kong baidendeng, ine mi nama a kalei nia vemusurie, eiekesen o kap vokokotie
ine mi nama va mi vinuor.
7 O lalaron va mi kulou kokouk va gi ta mala iou. Eiekesen mi mei keskes a suvuon
ken tienebeir kovuni se Raban.
8 Io, o vakokoit rakot segie bu naor, a kalei va gi ta mon naor mala iou.
9 Eiekesen, sien va gi ta kap oit nia vuor vakalaie kegi sar lalaron, gi ta ngas rei. Simi
vunan bu arogie ta masi dirka nia mutur meie ka mei mene.
10 O oeng ngeisngeis rakot sibu tamat rei. Ine mi nama a kap va kuvu seou eiekesen
simi Nguts. Mi vevien ta kap sorvekenan ken labeit.
11 Eiekesen sien va ta sorvekenan ken labeit, eie ta ngas mon naor o, eie ta ngas
muerengei rakot si ken labeit. Ma mi ka ta kap vekapot sorvekenan ken vevien.
12 Eou mo o vokokotie ine mi nama rakot sibu mei mene senga, a kap va mi Nguts.
Sien va mi ka a suvuon ken vevien ese ta kap ngas vodovodon tuktuk se Karisito, ma
ken vevien a res nia mon meie, eie ta kap vekapot sorvekenan.
13 Ma sien va mi vevien a suvuon ken labeit ese ta kap ngas vodovodon tuktuk se
Karisito, ma ken labeit a res nia mon meie, eie ta kap vekapot sorvekenan.
14 Simi vunan mi ka ese ta kap vodovodon tuktuk eie ta tsorubeit melemelen surie
ken vevien, ma mi vevien ese ta kap vodovodon tuktuk eie ta tsorubeit melemelen surie
ken labeit. Sien va a kap malan ian, va bu natuguor gi kap melemelen, eiekesen ine gi
te tsorubeit tamat.
15 Sien va ka mei ese ta kap vodovodon tuktuk va ta lalaro vekapot simi mienagos ni
rei, nga ta sunuir surie. Mi mei ese ta vodovodon tuktuk, eie a ketseketseng si man putu
ine mi vinekapot. E Raban a te nga viel tsana giet va giet ta mang mon simi molu.
16 Evoi mi vevien, e ta ngas telekiran va ke labeit ta oit nia vurisan ken tino surie no.
Ma evoi mi ka, e ta ngas telekiran va ke vevien ta oit nia vurisan ken tino surie no.
17 Io, mi mei keskes ta ngas tino vemusurie ken vivviel e Raban ma mi suada tino mi
Nguts tate nga pot terie sien. Ine arie mi vinuor o terie sibu vona rengeir kokouk.
18 Mi ka ese tate nga muna suvuon mi vinavaroup sien e Raban ta nga vile, eie ta kap
konon nia tsorubeit mala ka kap vavavaroup. Ma mi ka ese ta kap nga muna suvuon
mi vinavaroup sien e Raban ta nga vile, eie ta kap por vinavaroup.
19 Sien va mi ka a suvuon mi vinavaroup o, a kap suvuon, eie mi kepineits tuvuon
mo. Mi kepineits ian ta potokivout arie mi sinavei nia vemusurie ken sar vuna vinuor
e Raban.
20 Mi mei keskes ta ngas tino vemusurie ken sana suada baimogomogos ta nga mon
sien, sien e Raban ta nga vile.
21 Evoi mi petspets sien e Raban ta nga vile no? Kian va e ta vodovodon palan. Eiekesen
sien va e oit nia tsorubeit mi ka ketseketseng, a kalei va e ta tsana malan.
22 Eie ese ta nga mon petspets simi ra mi Nguts ta nga vile, a te tsorubeit mi ka
ketseketseng surie e Karisito. Ine simi rosar kes mo, eie ese ta kap nga mon petspets
simi ra mi Nguts ta nga vile, a te tsorubeit ken petspets e Karisito.
23 E Raban a te nga voir tsana nga ngan mi voirvoir. Io, kian va nga ta petspets simi
kulou.
24 Bu kasiung, mi mei keskes ta ngas mon meie e Raban si ken sana baimogomogos ta
nga mon en simi ra e Raban ta nga vile.
25 Ma surie bu vevien gi ta kap ngas telekire ka, o kap suvuon ka nama ngeisngeis kuvu
simi Nguts surie gie, eiekesen o ta terie kong vienviendon. Ine mi vinavinadodoung, nga
oit nia vodovodon tuktuk sien, simi vunan mi Nguts a nga aor molous nge iou.
26 Surie mi putu ian ta monongie nga, o vodon a kalei va nga ta ngas mon malan nga
ta ko tino ven.

27 E suvuon ma ka matavanuo? Kian va e ta nesie ka rosar nia vekapot nge sorvekenan.
E kap suvuon ma ka matavanuo? Kian va e ta nesie ke ka vevien.
28 Eiekesen sien va e rei, e kap tsana mi sinavei tsokor. Ma sien va mi vevien kap
ngas telekire ka a rei, eie a kap tsana mi sinavei tsokor. Eiekesen egie ian gi ta rei gi ta
samsuoeie bu putu palan ine simi tino. O vakokoit nia tuir karie nga sibu putu.
29 Bu kasiung, o oeng senga ine. A kap palan te bu ra gi mon. Vakaek ine egie ese gi
ta rei gi ta mon malan va gi kap rei.
30 Egie ese gi ta mon ngan mi tina, gi ta mon malan va gi kap ta. Egie ese gi ta res,
gi ta mon malan va gi kap res. Egie ese gi ta vovoir, gi ta mon malan va gi kap suvu
kepineits.
31 Ma egie ese gi ta tsatsang ngan bu kepineits ine simi mangmagoso enaenamon, gi
ta mon malan va ine mi tsientsang a kap potokivout si kegi tino. Simi vunan ine mi
mangmagoso enaenamon ma bu kepineits kokouk a vor votovoto.
32 O lalaron va kenga sar vienviendon ta ketseketseng sorvekenan mi sinavei nia
vodovodon palan. Mi ka ta kap rei, eie a vodon veleongtie ken sar tsientsang mi Nguts
ma vasa va ta varese venengan mi Nguts.
33 Eiekesen mi ka rei a vodon veleongtie bu kepineits ine simi kaber, ma vasa va ta
varese ven ken vevien.
34 Ine a tsana ken vienviendon a vetvettei. Mi vevien naor ta kap ngas rei o, mi vevien
kap telekire ka, a vodon veleongtie ken sar tsientsang mi Nguts terengien va ta mang
teir putan mi kurikurien ma mi morumoruan si ken tsientsang mi Nguts. Eiekesen mi
vevien rei a vodon veleongtie bu kepineits ine simi mangmagoso enaenamon, ma vasa
va ta varese ven ken labeit.
35 O vokokotie ine nian manga kalekalei, kap va nia vangenge nga, eiekesen nia
vakotsie nga va nga ta mang tino simi rosar ian ta sogove mi sinavei nia teir putan
mi tino simi Nguts.
36 Sien va ka ka a tsana ka sinavei ian ta kap duis i matan ken vou ese ken sar avareit
a te oit nia rei, ma a vodon va ta ngas rei, nga ta sunuir va guor ta rei. Eie a kap tsana
mi sinavei tsokor.
37 Eiekesen mi ka ese ta tuir pidipidin si ken vienviendon va ta kap rei, ma a kap
suvuon ka potpot nia rei, ma ta suvu ngeisngeis nia vuor vakalaie ken lalaron, ma a te
tsana ken vienviendon va ta kap rei, eie buer a kalei.
38 Io, eie ese ta reie ken vou, eie a kalei, eiekesen eie ese ta kap rei, eie a kalei beitsak.
39 Mi vevien rei a tsok meie ken labeit sien ken labeit ta ngas to, eiekesen sien va ken
labeit tate maet, eie a ketseketseng nia reie ese ka va ta lalaron, eiekesen eie ta ngas reie
ka ka vodovodon tuktuk simi Nguts.
40 Si kong baidendeng, eie ta res beitsak sien va a mon naor. Ma o vodon va eou buer
o suvuon mi Morumoruan e Raban.

8

Mi nginonginou vavadengeir sibu raban bitbit

1 Io, surie mi nginonginou gi ta nga vavadengeir ngan rakot sibu raban bitbit, egiet
kokouk giet te telekiran va misa giet ko tsana ngan. Ine mi suada teletelekirei ta
vakabangie gie mi kulou, eiekesen mi tentoiv ta vangasie gie mi kulou.
2 Eie ese ta vodon va a telekiran ka kepineits, a kap ngas telekire vaotie misa va ta
ngas telekiran.
3 Eiekesen eie ese ta lalaron beitsak e Raban, e Raban a telekiran mi aron.
4 Io, o ta vakokoit surie mi nginonginou gi ta nga vavadengeir ngan rakot sibu raban
bitbit. Giet te telekiran va bu raban bitbit egie bu kepineits tuvuon mo ine simi
mangmagoso enaenamon ma giet telekiran va a kes mo mi Raban.
5 Bu kepineits palan simi rangit ma simi kaber, mi kulou gi si vuotongie va egie bu
raban o, bu nguts.
6 Eiekesen segiet, a kes mo magiet Raban, ma eie mi Tam ese ta nga vogosongie bu
kepineits kokouk ma egiet giet tino sien. Ma magiet Nguts a kes mo, e Iesu Karisito ese
ta nga vabatie bu kepineits kokouk ma a nga terie mi tino segiet.
7 Eiekesen a kap va mi kulou kokouk gi katsep ine simi kepineits. Bu mene gi ngas
vodon va bu patspats gi suvu tino. Ma sien va gi ta nganie bu suada nginonginou, a
tsola kegi sar baivinakier ian ta kap ngeisngeis.
8 Eiekesen mi nginonginou a kap teie terie giet vatavatat se Raban. Misasien va giet
ta nganie o, va giet ta kap nganie, a kap tsana va kegiet tino ta kalei o, tsak.

9 Nga suvuon mi duis nia siger ngou, eiekesen nga ta nenei kalei va nga ta kap tsana
va ine mi sinavinga ta masi tsorubeit mi kepineits ni tsuotsuobakei segie ese bu arogie
ta kap ngeisngeis.
10 Nga telekiran ine bu kepineits. Eiekesen sien va kavo mene ese kegi baivinakier ta
kap ngeisngeis, gi dengarie va nga ngou i aron mi vona rengeir sibu raban bitbit, vasa,
ine ta kap oit nia vakotsie gie nia ngou simi nginonginou gi ta vavadengeir ngan rakot
sibu raban bitbit?
11 Io, ine e kasinga ese ken baivinakier a kap ngeisngeis ma ese Karisito ta nga maet
surie, kenga teletelekirei a te vokorongie.
12 Sien va nga ta tsana mi sinavei tsokor si ka kasinga ian simi rosar, ma sien va ine ta
tsang vatsakatie ken baivinakier ta kap ngeisngeis, nga te tsana mi sinavei tsokor veie
e Karisito.
13 Io, sien va mi sana o ta nganie a vokorongie e kasiung, o ta kap ba buer nganie ka
puk pintsi vinavinar, terengien va o ta kap mang vokorongie.

9

Kegi duis bu Aposol

1 Vasa, eou o kap ketseketseng? Vasa, a kap va eou mi aposol? Vasa, o kap ngas nga
pare e Iesu magiet Nguts? Ma vasa, enga a kap va bu vovuan kong tsientsang simi
ngesengesien mi Nguts?
2 Misasien kap va eou mi aposol simi baidendeng sibu mei mene, eiekesen senga, eou
mi aposol! Simi vunan enga mi totourlekier ian ta vara tuktuk ngan va eou ken aposol
mi Nguts.
3 Sien va mi kulou gi ta menisan nge virei surie kong duis simi tsientsang aposol, o ta
kuil nama ven ne.
4 Vasa, a kap kegei ka duis nia ngou nge un?
5 Vasa, a kap kegei ka duis nia reie kavo vevien vodovodon tuktuk nge kerie gie meie
gei, malan bu turagei aposol meie ba kasien mi Nguts ma e Petro?
6 O, vasa, egor e Barnabas mo, gor ta ngas tsatsang nia vaotie kegor mienagos?
7 Ese mei simi kulou ni minakiur a vorie ken bieneroik eie kesen? Ma ese a tsuorkie
ka tau vain ma a si kap nganie ka vuovuo sien? Ma ese a poltse dangi susu sipsip ma a
si kap unumie?
8 Vasa, o vokokotie ine vemusurie mi vinavinadodon mo mi ka? Vasa, mi Vinuor a kap
vakokoit surie buer ine bu kepineits?
9 Mi vinuor se Moses a pevien, “Kian va e ta ror pomutie mi ngutsuon mi bulumakau
sien va e ta tsatsang ngan nia pop vetseran bu wit.” Vasa, e Raban a nga vokokotie ine
mi nama surie bu bulumakau mo?
10 A kap, a nga vokokotie ine mi nama surie giet buer, va gerek? Io, mi vinuor a
mon niagiet, simi vunan mi ka ta keirkeir mat o, mi ka ta por nginonginou i tau, eie ta
tsatsang nge vodon rorois nia poro ken potpot ine simi nginonginou.
11 Sien va gei te nga tsuorkie bu pei simi moromoruo sibu aronga, vasa, a kap duis va
gei ta poro kavo kepineits senga nia vaotie kegei mienagos?
12 Sien va bu mei mene gi suvuon ine mi duis nia poro mi kuilkuil senga, egei buer
gei suvuon mi duis ian ta leong sien.
Eiekesen gei kap puputungie kenga tino ngan ine kegei duis nia por kuilkuil senga.
Gei onvidit ngan mo ine bu kepineits terengien gei ta kap mang tuir bibirit si man Banga
Vinavatei e Karisito.
13 Vasa, nga kap telekiran va egie gi ta tsatsang simi vona rengeir gi poro magi
nginonginou simi Vona rengeir leong, ma egie gi ta tsatsang simi korot nia tu tienebeir,
gi ngou simi sana gi ta tunie i popon mi korot nia tu tienebeir?
14 Simi rosar kes mo, mi Nguts a oeng ngeisngeis va egie ese gi ta vavatei ngan mi Banga
Vinavatei gi ta poro bu kepineits nia vaotie kegi mienagos kuvu ine simi tsientsang.
15 Eiekesen o kap puputungie ken tino ka mene ngan ine bu duis. Ma o kap vataro ine
ngan mi vodovodon rorrois va nga ta mang tsana ka kepineits malan ine seou. A kalei
mo seou va o ta vitor maet eiekesen o kap lalaron va ka mene ta vara sasavoir ngan
kong duis nia vavatei.
16 Misasien o ta vavatei ngan mi Banga Vinavatei, kap ka kepineits va o ta vakam
ngan, simi vunan e Raban a nga terie seou ine mi tsientsang. Mi tsienakor ta so poro
iou sien va o ta kap vavatei ngan ine mi Banga Vinavatei!

9:9 DEU 25:4 **9:13** DEU 18:1

17 Sien va o ta tsana ine mi tsientsang vemusurie kong lalaron, o ta poro man voirvoir.
Eiekesen o tsana ine nia vaotie mo kong potpot, surie mo misa e Raban ta nga terie i
naparimoung nia tsana.
18 Ma misa ian kong voirvoir? Mi voirvoir arie mo mi kientsep nia tsatsang tuvuon
nia vavatei ngan mi Banga Vinavatei, terengien va o ta kap mang puputungie ken tino
ka mei ngan kong duis simi tsientsang nia vavatei.
19 A tuktuk o ketseketseng ma kap ka mene a vuortie iou, eiekesen o tsana iou va o ta
tsorubeit petspets sibu mei kokouk terengien va o ta mang teie tsana kavo mene palan
nemei se Karisito.
20 I matan bu Iuda, o tino malan buer mo va eou mi Iuda terengien o ta mang teie
tsana gie bu Iuda nemei se Karisito. Ma segie gi ta mon i pakien mi vinuor, misasien
kap kong ka baitutuir simi vinuor, o tino malan buer mo va o mon i pakien mi vinuor,
terengien va o ta mang teie tsana gie.
21 O kap vodon sasavoir ngan ken vinuor e Raban ma o mon i pakien ken vinuor e
Karisito. Eiekesen, segie ese gi ta kap mon i pakien mi vinuor, o tino malan buer mo va
o kap mon i pakien mi vinuor, terengien va o ta mang teie tsana gie.
22 Segie gi ta kap ngeisngeis, o tsorubeit mala gie buer, terengien va o ta mang teie
tsana gie. Io, sibu suada rosar kokouk, o ko tino mala gie bu suada mene, terengien va
o ta mang teie tsana kavo mene segie nemei se Karisito.
23 O tsana ine bu kepineits kokouk nia kulie mi Banga Vinavatei va ta puorkan,
terengien va o ta mang suvu potpot si man vavatamaes mi Banga Vinavatei.
24 Vasa, nga kap katsep va ka mene kes mo simi kulou kokouk gi ta soer simi sinoer,
ta por voirvoir? Io, nga ta ngas soer simi sinavei ian ta oit va nga ta por voirvoir.
25 Bu mene kokouk gi ta ko vevepen sibu pinaluo, gi pupua ngan mi sinavei ni vuor
vakalaie kegi sar lalaron sibu kepineits kokouk. Gi tsana ine nia poro mi voirvoir ian
va ta kap mon potaram, eiekesen egei gei soer simi sinoer nia poro mi voirvoir ian va
ta mon rovoriu.
26 Io, o kap soer malan mi ka ta soer si ka sinoer kap ka vunan, ma o kap tutut malan
mi ka ta vuovuorpa sien ta tutut.
27 A kap, o tut varatsangie mi kurikuriung keseung va ta mang vemusurie kong lalaron.
Terengien va i murien o ta vavatei sibu mei mene, eou keseung o ta kap mang rivie mong
voirvoir. Arie mi vunan o tsana ine.

10

Mi namani venengeng surie man vinavinateteik bu Israel

1 Bu kasiung, o kap lalaron va nga ta vodon punan bu kepineits ta nga tsorubeit sibu
tubugiet. Egie kokouk gi nga mon i pakien mi balbal ma gi nga veis i popon mi kebeir
puor ka i aron mi barateis Mereik.
2 Egie kokouk gi nga por sinusuruiv i pakien mi balbal ma i aron mi barateis ma gi
nga tsorubeit mi kuoluon e Moses.
3 Ma egie kokouk gi nga nganie mi suasuada nginonginou kes mo simi moromoruo.
4 Ma egie kokouk gi nga unumie mi da kes mo simi moromoruo. Gi nga un simi vout
simi moromoruo ian ta nga nomeie gie, ma ine mi vout eie e Karisito ngas te.
5 Eiekesen e Raban a kap nga resmatan palan segie, io, bu piripirigie a nga mutur
vepitsitsei simi beir.
6 Ma ine bu kepineits gi nga tsorubeit va bu puppuo nia vangenge giet, terengien va
giet ta kap mang biken bu tsaka sinavei malan bu tubugiet gi ta nga tsana.
7 Kian va nga ta rangarie bu raban bitbit malan bu mene segie gi ta nga tsana, malan
mi Pakpak Leong ta pevien, “Mi kulou gi mogos nia ngou nge un ma gi tamtuir nge riris
garamuit.”
8 Ma kian va giet ta tsana mi sinavei tetteririv malan bu mene segie gi ta nga tsana.
Simi ra kes mo mi 23,000 mi kulou segie gi nga mesei.
9 Ma kian va giet ta konon mi Nguts, malan bu mene segie gi ta nga tsana. Bu tsotsoi
gi nga keda gie.
10 Ma kian va nga ta ngengeir pupuris malan bu mene segie gi ta nga tsana. Ken
angelo kenken e Raban a nga keda gie.
11 Ine bu kepineits a nga tsorubeit segie malan va mi puppuo nia vangenge giet, ma mi
kulou gi nga vataor vuturungie ine bu kepineits va ta tsorubeit mi namani venengeng
segiet ese giet tate tino ine sibu ra vekvekitip.

10:1 EXO 13:21,22; EXO 14:22-29 **10:4** EXO 17:6; NUM 20:11 **10:5** NUM 14:29,30 **10:7** EXO 32:6 **10:8** NUM 25:1-18 **10:9** NUM 21:5,6 **10:10** NUM 16:41-49

12 Io, sien va ka mei senga a vodon va a te tuir ngeisngeis te, eie ta ngas nenei kalei
va ta masi kor!
13 Sien va nga ta suoeie kavo konokonon, nga ta vodonomie va ian bu konokonon a kap
kekineits sorvekenan bu suada konokonon bu mene gi ta ko suoeie. Eiekesen e Raban
ese ta ko tuktuk si ken sar kinubuits, eie ta kap sunurie ka konokonon ian ta ngeisngeis
rio mi ngisingisinga va ta beit senga. Eiekesen sien va nga tate mon si ka konokonon, e
Raban ta vasangan senga ka rosar nia vi sorvekenan terengien va nga ta mang pertsan.

Mi nginou nian bu raban bitbit ma mi nginou simi Nguts

14 Io, bu banga kasiung, nga ta ngas vi sorvekenan mi sinavei nia rangarie bu raban
bitbit.
15 O ta vakokoit rakot senga mi kulou sievei, ma enga kesenga nga ta ngas menisan
ine mi namaniung.
16 Sien giet ta un simi koi unun simi nginou simi Nguts, nge vuot kalei rakot se Raban,
vasa, giet kap tsok pekouk simi vavatamaes simi daran e Karisito? Ma sien giet ta
potakie mi tsoik nge ngou, vasa, giet kap tsok pekouk simi vavatamaes simi kurikurien
e Karisito?
17 Simi vunan mi tsoik a kes, misasien egiet giet palan, giet tsorubeit mi kuirkuir kes
sien giet ta tsutsuok kokouk ine simi tsoik kes.
18 Nga vodonomie gie bu Israel. Egie ese gi ta nganie mi tienebeir ni varam rakot se
Raban, gi tuir kouk simi rengeir rakot se Raban simi korot nia tu tienebeir.
19 Vasa, o pengan senga va bu raban bitbit ma bu kepineits mi kulou gi ta vavadengeir
ngan, arie mi kepineits tuktuk?
20 A kap. Mi sana o lalaro vokokotie, arie ine. Bu kepineits bu Kibang gi ta ko
vavadengeir ngan, gi te vavadengeir ngan rakot sibu tsaka moromoruo, a kap va se
Raban. Ma o kap lalaron va nga ta tourpats meie bu tsaka moromoruo.
21 Nga kap oit nia un siba koi kokouk, simi Nguts ma simi tsaka moromoruo, ma nga
kap oit nia ngou siba tsur ngongou kokouk, simi Nguts ma simi tsaka moromoruo.
22 Vasa, giet lalaro vara ngunguts ngan mi Nguts? Ma vasa, nge kia va giet ngeisngeis
rio mi ngesengesien mi Nguts?

Kegi duis nia mon ketseketseng mi kulou vodovodon tuktuk

23 Nga ko pevien, “O te suvuon mi sinusunuir nia tsana bu kepineits kokouk,” eiekesen
kap va bu kepineits kokouk va nian manga kalekalei. Nga ko pevien, “O te suvuon mi
sinusunuir nia tsana bu kepineits kokouk,” eiekesen kap va bu kepineits kokouk a oit
nia vangasie nga.
24 Giet ta kap tsatsang nia vakalaie giet mo, eiekesen nia vakalaie bu mei mene.
25 Nga nganie bu suada pintsi vinavinar nga ta vorie sibu korot nia verikuil, ma kian va
nga ta virei surie va ivie a kuvu en. Tamasi tsang vatsakatie kenga baivinakier kesenga.
26 Mi Pakpak Leong a pevien, “Mi kaber eie simi Nguts, meie bu kepineits kokouk gi
ta mon sien.”
27 Sien va ka mei ta kap vodovodon tuktuk a nongie nga nia ra ngou meie ma nga tor
sien, nga nganie mi sana vede gi ta tabarie nga ngan ma kian va nga ta virei surie va
ine mi nginonginou ivie a kuvu en. Tamasi tsang vatsakatie kenga baivinakier.
28 Eiekesen sien va ka mene ta pevien senga, “Ine, gi nga vavadengeir ngan rakot simi
raban bitbit,” kian va nga ta nganie. Tamasi tsang vatsakatie ken baivinakier ian mi
mei ese ta pengan senga.
29 Kap va surie kenga baivinakier, eiekesen surie ken baivinakier ian mi mei.

Misa mi vunan va ken baivinakier ka mei ta vuortie iou si kong duis nia tsana bu
kepineits?
30 Sien va o vuot kalei se Raban surie mi nginonginou o ta tsutsuok sien, misa mi
vunan va gi ta oeng vatsakatie iou surie mi kepineits o tate vuot kalei ngan?
31 Io, sien va nga ta ngou o, nga ta un o, misana kepineits nga ta tsana, nga tsana mo
nian man matvinavaso e Raban.
32 Kian va nga ta terie mi tsuotsuobakei sibu mei misasien va egie bu Iuda o, bu Grik
o, mi kulou vodovodon tuktuk se Raban,
33 mala iou o ta ko konon nia varese bu mei kokouk sibu suada rosar kokouk ma a kap
va o tsatsang nia vakalaie iou keseung eiekesen nia vakalaie bu mei palan terengien va
gi ta mang suvuon mi vavato.

10:18 LEV 7:6 **10:26** PSA 24:1

11

1 Nga ta ngas vemusurie mi vinisiung, malan eou o ta vemusurie mi vienesien e
Karisito.

Mi sinavei nia rangarie e Raban

2 Io, o tienenge nga simi vunan nga ko vodonomie iou sibu ra kokouk ma nga ko por
vangvangasie bu vinasengei o ta nga vavasengei ngan senga.
3 Eiekesen o lalaron va nga ta ngas katsep va mi kovan mi kulou kokouk eie e Karisito,
ma mi kovan mi vevien eie mi ka, ma mi kovan e Karisito eie e Raban.
4 Sien va ka ka ta kuva mi kovan sien ta no o, ta vokokotie bu nama kuvu se Raban, a
vamangarie mi kovan.
5 Sien va ka vevien ta kap kuva mi kovan sien ta no o, vokokotie mi nama kuvu
se Raban, a vamangarie mi kovan. Ine, a kokouk malan mo sien va gi ta vakore mi
vuruvuru kovan.
6 Sien va ka vevien ta kap lalaron nia kuva mi kovan, gi ta ngas lutuo mi vuruvuru
kovan. Ma sien va ta mangmangarien mi vuruvuru kovan va gi ta lutuo o, vakore, eie
ta ngas kuva mi kovan.
7 Mi ka ta kap kuva mi kovan simi vunan eie mi patsapatsan e Raban ma man
matvinavaso. Eiekesen mi vevien eie man matvinavaso mi ka.
8 Simi vunan mi ka a kap nga kovuni simi vevien, eiekesen mi vevien a nga kovuni
simi ka.
9 Ma e Raban a nga tsana mi ka kap va nia vaotie ken pinat mi vevien, eiekesen a nga
tsana mi vevien ken mi ka.
10 Surie ine mi vunan ma surie bu angelo, mi vevien ta ngas kuva mi kovan ngan ka
kepineits nia tourtelekiran mi duis.
11 Eiekesen, i matan mi Nguts, mi vevien a kap ketseketseng vekenan mi ka, o, mi ka
a kap ketseketseng vekenan mi vevien.
12 Simi vunan mi vevien a nga kovuni simi ka, io, a malan buer mi ka a pitier simi
vevien. Eiekesen bu kepineits kokouk a kovuni se Raban.
13 Vasa nga vodon venengan ne? A duis va mi vevien ta no rakot se Raban sien va a
kap kuva mi kovan?
14 Vasa, mi tino a kap vasangan va mi ka ta suvuon mi vuruvuru kov kuar ta ngas
mangmangarien?
15 Eiekesen mi vevien ta suvuon mi vuruvuru kovan ta kuar, eie a mata tietienengei
ngan, simi vunan e Raban a nga terie sien va man ouvouv mi kovan.
16 Sien va ka mene a kap aor kes ngan ine, gei kap suvuon ka sinavei mene te buer
surie ine mi bienangaev. Bu vona rengeir kokouk se Raban buer gi aor kes ngan.

Mi Nginou simi Nguts

17 Ine, o ta vakokoit surie mi kepineits mene, eiekesen o kap oit nia puonge nga surie,
simi vunan kenga sar bineit kouk a ko vabatie mi tsienakor ian ta rio mi kienelei.
18 Vourvour, o rongomie va mi vinekopot a ko mon i kotubunga si kenga sar bineit
kouk nia rengeir, ma o ki vodon tuktuk ine sibu nama.
19 Eiekesen, mi vinekopot ta ngas beit i kotubunga terengien va mi kulou gi ta mang
deng kielala gie ese mune senga gi ta duis i matan e Raban.
20 Sien nga ta ko beit kouk, nga si kap ko vodon veleongtie mi Nginou simi Nguts.
21 Enga keskes nga siger ko bubu nia ngou ma nga kap ko rosie bu mei mene. Io, ka
mei mene ta mon vitor, ma ka mei mene tate un nge be.
22 Vasa, nga kap suvu vonuo nia ngou nge un en? O, vasa, nga mugumitsan mi kulou
vodovodon tuktuk se Raban nge vamangarie gie ian gi ta kap suv? Vasa o ta be pevien
te senga? Vasa, nge kia va o ta mang puonge nga surie ine? A kap rovoriu!
23 O nga pengan senga misa o ta nga poro simi Nguts. Mi Nguts e Iesu ian sikati va gi
tate nga roev terie, a nga poro mi tsoik,
24 ma sien tate nga vuot kalei ngan, a nga potakie nge pevien, “Ine arie mi kurikuriung,
ian o ta teir vunie nge nga. Nga nganie ine nia vodon barabaramata iou.”
25 Simi rosar kes mo i murien gi tate nga ngou voto, a nga poro mi koi unun nge
pevien, “Ine mi koi unun, eie mi kinubuits vour simi daroung. Nga unumie ine nia
vodon barabaramata iou.”
26 Sibu ra nga ta nganie ine mi tsoik nge un ine simi koi unun, nga ta ngas vavatei
katsep ngan ken miensei mi Nguts tuir oit va eie ta muerengei.
27 Io, eie ese ta nganie ine mi tsoik o, un ine simi koi unun simi Nguts ngan mi sinavei
ta kap otien ine, a tsana mi sinavei tsokor veie mi kurikurien ma mi daran mi Nguts.

28 Mi ka ta ngas menise vititirie eie kesen, ma i muir, ta ngou simi tsoik nge un simi
koi unun.
29 Simi vunan mi mene ese ta ngou nge un ma a kap deng kielala va ine arie mi
kurikurien mi Nguts, eie a te teie terie mi vinatoreis i popon sien ta nganie nge unumie.
30 Ian arie mi vunan, palan i kotubunga gi morouk nge kap ngeisngeis, ma bu mene
senga gi te mesei.
31 Eiekesen sien va giet ta menise vititirie giet kesegiet, giet ta kap suvuon mi
vinatoreis.
32 Sien va mi Nguts ta vuortie giet nge votorosie giet, a vodusie giet terengien va giet
ta kap mang suvuon mi vinatoreis meie mi mangmagoso enaenamon.
33 Io, bu kasiung, sien nga ta beit kouk nia ngou, nga ta ngas rosie bu palapalanga.
34 Ma sien va ka mene a vitor, eie ta ngas muna ngou en seie, terengien va eie ta kap
mang teie terie ka vinatoreis si kenga bineit kouk.
Io, sien va o ta me beit, o ta ba me terie kavo namani vinavanou mene.

12

Bu tienebeir simi moromoruo

1 Io, bu kasiung, o kap lalaron va nga ta vodon sasavoir ngan bu tienebeir simi
moromoruo.
2 Nga telekiran sien nga ta kap ngas nga vodovodon tuktuk se Karisito, bu tioronga gi
nga muonge nga nia veis bebeir rakot sibu patspats ngong.
3 Io, o oeng senga, a kap ka mene ese ta vous ngan mi Morumoruan e Raban ta oit nia
oeng subiran e Iesu, ma kap ka mene ta oit nia pevien, “e Iesu eie mi Nguts,” sien va mi
Moromoruo Tamat ta kap mon sien.
4 Bu suada tienebeir gi mon, eiekesen gi kuvu simi Moromoruo kes mo.
5 Bu suada tsientsang nia kuil gi mon, eiekesen giet tsatsang simi Nguts kes mo.
6 Bu suada rosar nia tsatsang gi mon, eiekesen mi Raban kes mo a tsana gie kokouk si
kegiet sar tino kokouk.
7 Mi tsinatsangan mi Moromoruo Tamat a tsorubeit vasvas si kegiet sar tino keskes
nia kulie giet kokouk.
8 Mi Moromoruo Tamat a terie simi mei mi nama ian ta vous ngan mi banga
vienviendon, ma simi mei mene, ine mi Moromoruo Tamat a terie mi nama ian ta vous
ngan mi teletelekirei.
9 Ma ine mi Moromoruo Tamat a terie mi vodovodon tuktuk simi mei, ma simi
mei mene, ine mi Moromoruo Tamat kes mo a terie mi tienebeir ni vatoa bu tamat
mienarouk,
10 ma simi mei mene, mi tienebeir nia vabatie bu kepineits ni vovokudier, ma simi mei
mene, mi tienebeir ni vokokotie mi nama e Raban ta vakinebatie simi aron, ma simi mei
mene, mi tienebeir nia kielala bu suada moromoruo, ma simi mei mene, mi tienebeir
nia vakokoit ngan bu vuna nama kekineits, ma simi mei mene, mi tienebeir nia vue ine
bu nama.
11 Ine bu tsientsang kokouk mi Moromoruo kes mo a tsana, ma a terie gie sibu mei
keskes vemusurie ken lalaron.
12 Bu karton mi kuirkuir a palan eiekesen gi vabatie mi kuirkuir kes mo. Io, e Karisito a
malan buer mo. Misasien mi kuirkuir a kes mo, a suvuon palan bu karton, ma misasien
ta palan bu karton mi kuirkuir, egie kokouk gi vabatie mo mi kuirkuir kes. Io, e Karisito
a malan buer mo.
13 Egiet kokouk giet por sinusuruiv simi Moromoruo Tamat kes nge tsorubeit mi
kuirkuir kes. Misasien va egiet bu Iuda o, bu Kibang, o, bu petspets o, kap va bu petspets,
giet te suvuon mi Moromoruo kes.
14 Io, mi kuirkuir a kap suvuon mi karton kes mo, eiekesen a suvuon palan bu karton.
15 Sien va mi kaek a pevien, “A kap va eou mi riem. Arie mi vunan, a kap va eou mi
karton mi kuirkuir,” eiekesen ine a kap vasangan va mi kaek kap va eie mi karton mi
kuirkuir.
16 Sien va mi taterieng a pevien, “A kap va eou mi katsomat. Arie mi vunan, a kap va
eou mi karton mi kuirkuir,” eiekesen ine a kap vasangan va mi taterieng kap va eie mi
karton mi kuirkuir.
17 Sien va mi kuirkuir kokouk eie mi katsomat, vasa ta rorong ven? Ma sien va mi
kuirkuir kokouk eie mi taterieng, vasa ta tsik sien ven?
18 Eiekesen e Raban a nga vasom kakuon bu karton, bu korot keskes simi kuirkuir a
vemusurie mo ken lalaron.

19 Sien va bu korot kokouk gi me tsorubeit mi suada korot kes mo, mi kuirkuir ta
tsorubeit misa?
20 Io, a palan bu korot eiekesen mi kuirkuir a kes mo.
21 Mi katsomat a kap oit nia oeng simi riem, “O kap pinat surie no!” o, mi kov a kap
oit nia oeng simi kaek, “O kap pinat surie no!”
22 Si man tuktuk, bu korot ian gi ta kap suvu ngeisngeis, egie buer gi suvu tsientsang.
23 Ma bu korot ian giet ta vodon va gi mat sasavoir, giet vosonie gie ngan mi kepineits
ta mata tietienengei, ma bu korot ian ta kap mat kalei, giet vosonie gie ngan mi kepineits
ta matmatot,
24 eiekesen bu korot mat kalei gi kap pinat surie ka banga nennei. Eiekesen e Raban
a nga vosom kakuon bu korot kokouk ma bu korot ian gi ta pinat, a nga vara mata
tietienengei nge gie,
25 terengien va ta kap mang ka vinekopot i kotubuon mi kuirkuir, eiekesen bu karton
gi ta mang ve nenei nge gie keskes.
26 Ma sien va ka korot ta rongmetsikien mi vinavasor, bu karton kokouk gi ta
rongmetsikien mi vinavasor meie, ma sien va ka korot ta suvuon mi minangarei, bu
karton kokouk gi ta resmatan.
27 Io, enga kokouk enga mi kurikurien e Karisito, ma enga keskes enga bu karton.
28 Ma i aron mi vona rengeir, e Raban a nga voturie kavo mei ni tsatsang segie.
Vourvour, bu aposol, a luongan bu propet, a tourngan bu vavvasengei, ma samo mi
kulou ni tsana bu kepineits ni vovokudier, ma mi kulou nia vatoa bu mienarouk, ma mi
kulou nia kulie bu mei mene, ma mi kulou nia muongan mi tsientsang, ma mi kulou nia
vakokoit ngan bu vuna nama kekineits.
29 Vasa, enga kokouk bu aposol? Vasa, enga kokouk bu propet? Vasa, enga kokouk bu
vavvasengei? Ma vasa, enga kokouk bu ka nia tsana bu kepineits ni vovokudier?
30 Vasa, enga kokouk nga suvuon mi tienebeir nia vatoa bu mienarouk? Vasa, enga
kokouk nga suvuon mi tienebeir nia vakokoit ngan bu vuna nama kekineits? Vasa, enga
kokouk nga suvuon mi tienebeir nia vue ine bu nama?
31 Eiekesen nga ta ngas vingir surie mi banga tienebeir ian ta potokivout.
Ma, ine, o ta vasangan senga mi rosaran mi tino mene ian ta tsiroup.

13

Mi tentoiv kap man ka tieng

1 Misasien va o ta oit nia vakokoit ngan bu vuna nama simi kulou ma sibu angelo, sien
va o kap totoiv, o malan be mo mi garamuit o, mi tidil ta tata.
2 Misasien va o tate suvuon mi tienebeir ni vokokotie mi nama e Raban ta vakinebatie
simi aroung ma o oit nia palsie bu kepineits ta mumuningei ma o suvuon mi teletelekirei,
ma misasien va o tate suvu vodovodon tuktuk oit nia vekesikan bu pout, sien va o kap
totoiv, eou mi kepineits tuvuon mo.
3 Misasien va o tate terie kong sar sinsuv kokouk sibu sinaortsak ma o sunuir terie mi
kurikuriung simi leing, sien va o kap totoiv, ine mi sinaviung a kap teie terie ka kienlei
seou.
4 Mi tentoiv eie mi sinavei nia onvidit, ma mi sinavei nia kalei ngan bu mei mene. A
kap va mi sinavei nia ngunguts, o, nia vakam, o, nia lapopo.
5 Mi tentoiv a kap va mi sinavei malangiets, o, mi sinavei nia ngaguo, o, mi sinavei
nia petseir lalapus, ma a kap ko tsekirie bu bienebeir.
6 Mi tentoiv a kap ko resen mi sinavei ian ta kap duis i matan e Raban, eiekesen a ko
resen mi tuktuk.
7 Mi tentoiv arie eie magi suosuovevier bu kepineits kokouk, ma a ko vakinebatie mi
vodovodon tuktuk, mi vodovodon rorrois, ma mi sinavei nia tuir pidipidin.
8 Mi tentoiv a kap ko meur. Eiekesen mi tienebeir ni vokokotie mi nama e Raban ta
vakinebatie sibu arogiet, ma mi tienebeir nia vakokoit ngan bu vuna nama kekineits,
ma mi tienebeir nia telekiran bu kepineits kokouk, gituo ta so voto.
9 Simi vunan ine mi tienebeir nia telekiran bu kepineits kokouk ma mi tienebeir nia
vokokotie mi nama e Raban ta vakinebatie sibu arogiet, eguor guor kap pu.
10 Eiekesen, sien va mi kepineits ian ta pu ta beit, ine bu kepineits ta kap pu, gi ta so
voto.
11 Sien o ta ngas nga madar lili, o nga vakokoit mala madar lili. O nga vodovodon
mala madar lili. Ma kong teletelekirei a nga mala madar lili. Sien o tate nga ka leong, o
te nga terie bu sinavien bu natu madar lili i muriung.

12 Vere giet dengarie bu kepineits malan mi patspats simi tirotirong ian ta bou.
Eiekesen i muir, giet ta ba so vevedeng. Vere kong teletelekirei a kapien mo, eiekesen i
muir o ta ba so telekire vuruvan, malan e Raban ta telekire vititirie iou.
13 Ma mi vodovodon tuktuk, mi vodovodon rorrois, ma mi tentoiv, ine ba kepineits
tour ta mon rovoriu. Eiekesen mi kepineits ian ta tsiroup segituo ine, arie mi tentoiv.

14

Bu tienebeir simi Moromoruo Tamat

1 Nga ta ngas vengeis nia tino ngan mi tentoiv. Ma nga ta ngas vingir surie bu tienebeir
simi moromoruo. Io, mi tienebeir va nga ta ngas vingir beitsak surie, arie mi tienebeir
ni vokokotie mi nama e Raban ta vakinebatie sibu aronga.
2 Mi mei ta vakokoit ngan bu vuna nama kekineits, a kap vakokoit rakot simi kulou
eiekesen se Raban. A tuktuk, a kap ka mene a katsep simi sa ta vokokotie. Eie a vokokotie
bu kepineits mumuningei ngan mi morumoruan mo.
3 Eiekesen mi mei ese ta vokokotie mi nama kuvu se Raban, a vakokoit rakot simi
kulou nia vangasie gie ma nia vakotsie gie nge vamada gie.
4 Mi mei ese ta vakokoit ngan bu vuna nama kekineits, a vangasie eie kesen, eiekesen
eie ese ta vokokotie mi nama kuvu se Raban, a vangasie mi kulou vodovodon tuktuk.
5 O lalaron va enga kokouk nga ta vakokoit ngan bu vuna nama kekineits, eiekesen o
lalaron beitsak va nga ta vokokotie mi nama e Raban ta vakinebatie sibu aronga. Eie
ese ta vakokoit ngan bu vuna nama kekineits ma a kap vue man vuevue nia kulie mi
kulou simi vona rengeir, eie a kap kalei rio mi mei ese ta vokokotie mi nama e Raban ta
vakinebatie sien.
6 Bu kasiung, sien va o nemei senga nge vakokoit ngan bu vuna nama kekineits, mi
sana kienelei o terie senga? Tavakier nieng ta kulie nga sien va o ta me puke vasangan
senga ken nama mumuningei e Raban o, o me terie senga mi teletelekirei o, mi nama e
Raban ta nga vakinebatie i aroung o, mi namani vinavanou.
7 Misasien bu kepineits gi ta kap suvu tino malan mi pout veos o, mi napa ei, gi ta ko
vabatie bu ien. Ma sien va bu inagie gi ta ta kokouk, ka mei vasa ta telekire venengan
va mi sana ien gi paluo ngan?
8 Ma sien va mi tuvuir ta kap ta katsep, ese ta oit nia rorois nia makiur?
9 Io, a malan buer senga. Sien va nga ta vokokotie bu nama ian mi kulou gi ta kap
katsep sien, vasa ka mene ta telekire venengan va misa nga ta vokokotie? Nga tate
vakvakokoit mo simi mariu.
10 Tavakier a palan bu suasuada vuna nama ine simi mangmagoso enaenamon, ma
egie kokouk mi kulou gi vakokoit nge gie.
11 Eiekesen sien va o kap katsep si man vuevue misa mi ka ta vokokotie seou, eou mi
kibang ian simi ka ta vakokoit, ma eie buer mi kibang seou.
12 Io, surie nga ta vingir nia suvuon bu tienebeir simi moromoruo, nga ta ngas vengeis
nia tsorubeit kalei sibu tienebeir ian va ta vangasie mi kulou vodovodon tuktuk.
13 Mi mei ese ta vakvakokoit ngan ka vuna nama kekineits ta ngas no va eie ta mang
oit nia vue misa eie ta vokokotie.
14 Simi vunan, sien va o ta no ngan ka vuna nama kekineits, mi morumoruong a no,
eiekesen mi vinavinadodoung a mon sasavoir mo.
15 Io, misa o ta ngas tsana? O ta no ngan mi morumoruong eiekesen o ta ngas no
buer ngan mi vinavinadodoung. O ta keveir ngan mi morumoruong, eiekesen o ta ngas
keveir ngan buer mi vinavinadodoung.
16 Sien va e puongan e Raban ngan mi morumorua mo, ka mene ese ta kap sievei,
vasa ta oeng ‘Amen’ ven si ke puoppuongei, surie eie a kap telekiran misa e vokokotie?
17 E oit nia terie ka banga pupuongei, eiekesen a kap vangasie mi mei ka ie.
18 O puongan e Raban sien o vakokoit ngan bu vuna nama kekineits muo senga kokouk.
19 Eiekesen, i aron mi bineit kouk simi vona rengeir, o lalaron mo va o ta vokokotie
kaba kato nama napaririem segie gi ta oit nia katsep sien nia vanuo gie. Ine a kalei
beitsak simi vakokoit ngan mi sinangavur sinangavur soloba (10,000) bu nama si ka
vuna nama kekineits.
20 Bu kasiung, kian va nga ta vodovodon malan mi madar lili. Io, nga ta ngas ket-
seketseng simi sinavei tsokor malan mi natunatu madar, eiekesen bu vinavinadodonga
ta ngas pitak.
21 Simi Vinuor, mi Nguts a nga pevien,

14:21 ISA 28:11,12

"Kovuni simi kulou gi ta vokokotie bu vuna nama kekineits
ma kovuni i ngutsuon bu kibang
o ta vakokoit ine simi kulou,
eiekesen gi ta kap ngas rorong seou."

22 Mi sinavei nia vakokoit ngan bu vuna nama kekineits, eie mi totourlekier nian mi kulou kap vodovodon tuktuk, a kap va nian mi kulou vodovodon tuktuk. Mi sinavei nia vokokotie mi nama e Raban ta vakinebatie sibu arogiet, eie mi totourlekier nian mi kulou vodovodon tuktuk, a kap va nian mi kulou kap vodovodon tuktuk.
23 Ma sien va enga kokouk simi vona rengeir nga ta beit kouk ma enga kokouk nga ta vakokoit ngan bu vuna nama kekineits, ma kavo mene a kap va bu meinmeninga o, kavo mene gi ta kap vodovodon tuktuk, gi ta me rubukien, vasa, gi ta kap oit nia pevien va nga te be?
24 Eiekesen sien va ka mene kap vodovodon tuktuk o, ka mene ese a kap va mi meinmeninga ta rubukien sien va enga kokouk nga ta vokokotie mi nama kuvu se Raban, eie ta aor kier sibu nama kokouk va eie mi ka tsokor i matanga kokouk.
25 Ma bu sinavien mumuningei ta tsorubeit vasvas. Io, eie ta tsibour mutur nge rangarie e Raban, nge pevien, "A tuktuk, e Raban a mon meie nga!"

Mi saran mi rengeir
26 Bu kasiung, misa giet ta oit nia pevien? Sien nga ta beit kouk, bu mene senga gi ta kaveir, bu mene gi ta vavasengei, bu mene gi ta puke mi nama kuvu se Raban, bu mene gi ta vakokoit ngan bu vuna nama kekineits o, bu mene gi ta vue. Egie kokouk ine gi ta ngas tsana nia vangasie mi kulou simi vona rengeir.
27 Sien va ka mei a vakokoit ngan ka vuna nama kekineits, ta luo o, ta tour mo gituo ta ngas vakokoit keskes, ma ka mene ta ngas vue.
28 Sien va a kap ka mene va ta vue ine mi nama, mi ka ta vakokoit ta ngas bong i aron kenga bineit kouk ma ta vakokoit menemenen meie mo e Raban.
29 Ta luo o ta tour kaba mene senga gituo ta ngas vokokotie mi nama kuvu se Raban, ma bu mei ka ie gi ta ngas menise vakalaie misa gi ta vokokotie.
30 Sien va ka nama kuvu se Raban a beit si ka mei segie ian gi ta mogos, mi ka ta muna vakokoit, ta ngas bong nge sunurie ine mi mei ta vakokoit.
31 Enga kokouk nga oit nia vokokotie mi nama kuvu se Raban. Eiekesen nga ta ngas vakokoit pats vokes terengien va enga kokouk nga ta mang suvu vinavanou ma ine bu nama ta mang vakotsie nga.
32 Bu ka nia vokokotie mi nama kuvu se Raban gi ta ngas vuor vakalaie ine kegi sar tienebeir simi moromoruo.
33 Simi vunan e Raban a kap va mi Raban simi sinavei nia tsolavole eiekesen nian mi molu.
Sibu vona rengeir kokouk simi kuoluon e Raban,
34 mi langei gi ta ngas mogos bong sibu bineit kouk sibu vona rengeir. Gi kap suvu duis nia vakokoit, ma gi ta ngas rorong susuir, malan mi Vinuor ta pevien.
35 Sien va gi ta lalaro virei surie ka kepineits, gi ta ngas vereie kegi sar labeit kesegie i marar, simi vunan a kap kalei rovoriu va ka vevien ta vakokoit i aron mi bineit kouk simi vona rengeir.
36 Vasa, mi namanien e Raban a nga muna vakaek senga? O, arie enga mo mi nama a ba nga me beit senga?
37 Sien va ka mene a vodon va eie mi propet o, mi ka simi moromoruo, a kalei eie ta deng kielala va misa o ta vataro rakot senga eie ken nama ngeisngeis mi Nguts.
38 Sien va eie ta vodon sasavoir ngan ine, enga buer nga ta vodon sasavoir ngan ine mi ka.
39 Io, bu kasiung, nga ta ngas vingir surie mi tienebeir nia vokokotie mi nama kuvu se Raban, ma kian va nga ta vangenge bu mei ka ie va gi ta kap vakokoit ngan bu vuna nama kekineits.
40 Eiekesen bu kepineits kokouk nga ta ngas tsang vakalaie ma nga ta ngas vemusurie mi sinavei nia pete vititirie gie.

15

Ken tino mumuerengei e Karisito
1 Bu kasiung, o lalaro oeng veteringa nga ngan mi Banga Vinavatei o tate nga vateie nga ngan ian nga tate nga suvuon nge tuir surie.

2 Ma ine mi Banga Vinavatei ta so vatoa nga, sien va nga ta por vangvangasie ine mi
nama o tate nga vateie nga ngan. Sien va ta kap, kenga vodovodon tuktuk ta sasavoir
mo.
3 O nga terie senga mi nama o tate nga muna suvuon ian ta potokivout beitsak.
Ine mi nama arie man vinavatei ken miensei e Karisito surie kegiet sar sinavei tsokor
vemusurie bu nama simi Pakpak Leong.
4 Gi nga puonongie ma simi ra ta tourngan a nga to muerengei simi miensei vemusurie
bu nama simi Pakpak Leong.
5 Io, a nga beit vasvas se Petro ma samo sibu madar tovtov mi sinangavur kes ma luo.
6 Ma i muir, a nga beit vasvas segie mi kulou vodovodon tuktuk sien gi ta nga beit
kokouk. Mi aesaes a nga rio bu sinangavur mi napaririem koboit (500). Palan segie gi
ngas to, eiekesen bu mei mene gi te nga maet.
7 Samo a nga beit vasvas se Iakobo ma samo sibu aposol kokouk.
8 I muir ba te, a nga beit vasvas seou buer. O nga malan mi natu madar ta beit matakut.
9 Eou mi mei lili beitsak i kotubuon bu aposol, ma o kap kalei oit va gi ta vuotongie
iou va mi aposol, simi vunan o nga vikikinie mi kulou vodovodon tuktuk se Raban.
10 Eiekesen si ken tentoiv e Raban a me tsana iou va o tate tsorubeit malan ine o tate
malan, ma ken tentoiv nemei seou a kap nga sasavoir. O nga tsatsang rio bu aposol
kokouk, ma a kap va eou eiekesen ken tentoiv e Raban ta nga mon seou.
11 Misasien va eou, o nga vavatei o, egie, gi nga vavatei, eie a kokouk mo. Enga kokouk
nga nga vodovodon tuktuk simi Banga Vinavatei.

Kegi tino mumuerengei bu miensei

12 Sien va gei vavatei ngan va e Karisito a nga tino muerengei simi miensei, surie misa
bu mei mene senga gi ta pevien va a kap ka tino mumuerengei sibu miensei?
13 Sien va kap ka tino mumuerengei sibu miensei, e Karisito buer a kap nga oit nia
tino muerengei simi miensei.
14 Ma sien va e Karisito a kap nga tino muerengei, va kegei vinavatei a sasavoir mo
meie buer kenga vodovodon tuktuk.
15 I popon ine, gi ta vorotan va gei vavatei ngan mi namani binit surie e Raban, simi
vunan gei nga vakokoit katsep ngan va e Raban a nga vatoa e Karisito simi miensei.
Sien va kap ka tino mumuerengei simi miensei, va e Raban a kap nga vatoa e Karisito.
16 Ma sien va a kap ka tino mumuerengei simi miensei, va e Karisito buer a kap nga
to muerengei.
17 Ma sien va e Karisito a kap nga to muerengei, va kenga vodovodon tuktuk a sasavoir
ma nga ngas mon i pakien mi ngesengesien kenga sar sinavei tsokor.
18 Sien va a malan ine, egie ese gi ta nga mesei meie kegi vodovodon tuktuk se Karisito,
va gi te nga tsereiv buer.
19 Ma sien va kegiet vodovodon rorrois surie e Karisito va nian mi tino ine simi kaber
mo, egiet bu sinavoir rovoriu simi kulou kokouk.
20 Eiekesen e Karisito a te nga to muerengei simi miensei, ma a te tsorubeit mi vuovuo
vourvour sibu miensei ian va gi ta ba so to muerengei.
21 Simi vunan mi miensei a nga beit surie mi ka, kegi tino mumuerengei bu miensei
buer a beit surie mi ka.
22 Ma surie e Adam bu mei kokouk gi ta maet, ma surie e Karisito bu mei kokouk gi
ta tino.
23 Eiekesen gi ta to muerengei vemusurie kegi sar keipkepide ra. Vourvour e Karisito
muna, ma ken kulou kokouk ba simi ra va e Karisito ta muerengei.
24 Samo mi votovoto ta beit, ma e Karisito ta terie ken mangmagoso Nguts rakot se
Raban mi Tam i murien va tate vatsarerie bu vinuor, bu ngeisngeis ma bu duis kokouk.
25 Simi vunan eie ta ngas vuor tuir oit va ta pop terie man sar matakorot kokouk i
pakien ba kamen.
26 Mi matakorot vekvekitip va ta vatsarerie eie mi miensei.
27 Eiekesen mi Pakpak Leong a pevien, “E Raban a nga terie bu kepineits kokouk i
pakien ba kamen.” Sien ta pevien va ‘bu kepineits kokouk a te nga terie i pakien’, a
katsep va ine mi nama a kap pok kakuon e Raban, ese ta nga terie bu kepineits kokouk
i pakien e Karisito.
28 Sien va tate teir vaton bu kepineits kokouk i pakien mi ngesengesien mi Nout, mi
Nout buer ta terie eie kesen i pakien mi ngesengesien eie ese ta nga terie bu kepineits
kokouk i pakien, terengien va e Raban ta mang tsiroup si kegi tino kokouk ma sibu
kepineits kokouk.

15:4 PSA 16:8-10 **15:27** PSA 8:6

29 Io, sien va kap ka tino mumuerengei, mi sana man kienelei segie ese gi ta por
sinusuruiv nia teie terie mi tino sibu miensei? Sien va bu miensei gi ta kap to muerengei,
surie misa bu mene gi ta por sinusuruiv nia teie terie mi tino sibu miensei?
30 Ma egei, surie misa gei ta sunuir nia suoeie bu bienabas sibu ra kokouk?
31 Bu kasiung, o oeng tuktuk senga, o suoeie mi miensei sibu ra kokouk. O oit nia
pengan senga ine, simi vunan o res beitsak surie nga ese nga ta tsok se Karisito Iesu
magiet Nguts.
32 Sien va o nga veveken meie bu vinavinar tso i Epeso surie ka kepineits simi kaber,
mi sana kienlei a nga terie seou? Sien va kap ka tino mumuerengei simi miensei,

"Giet tate ngou nge un,
surie, giet ta vo mesei."

33 Kian va nga ta sunuir va gi ta bitie nga. Bu palapalanga mi sinavigie ta tsak, gi ta vara
vatsakatie bu sinavinga.
34 Kenga sar vienviendon ta ngas muerengei simi sinavei duis ma kian va nga ta tsana
bu sinavei tsokor. O vokokotie ine nia vamangarie nga simi vunan bu mei mene senga
gi kap telekiran e Raban.

Mi kuirkuir simi tino mumuerengei

35 Kovo mei senga gi ta virei, "Vasa bu miensei gi ta to muerengei ven? Ma mi sana
suada kuirkuir gi ta suvuon?"
36 Enga bu be! Mi pei nga ta tsuorkie ta ngas muna mesei ma i muir ta ba to.
37 Sien nga ta tsutsuor, nga kap ko tsuorkie mi ei pu, eiekesen nga ko tsuorkie mi pei,
tavakier bu wit ma bu kepineits mene buer a malan.
38 Eiekesen e Raban kesen mo a terie mi piripirien mi pei vemusurie ken lalaron. Io,
bu ei keskes gi to vemusurie kegi suada pei.
39 Ma a kap kokouk bu kuirkuir. Mi kurikurien bu mei a kokouk mo, eiekesen bu
vinavinar gi suvuon mi suada kuirkuir mene, bu ma gi suvuon mi suada kuirkuir mene,
ma bu ie gi suvuon mi suada kuirkuir mene.
40 Ma bu kuirkuir simi rangit ma bu kuirkuir simi kaber buer a mon. Mi matvinavaso
sibu kuirkuir simi rangit eie mi suada matvinavaso mene, ma mi matvinavaso sibu
kuirkuir simi kaber eie mi suada matvinavaso mene.
41 Mi matanias a suvuon mi suada matvinavaso mene, ma mi vura mi suada
matvinavaso mene, ma bu kaemkaem gi suvuon mi suada matvinavaso mene. Ma bu
kaemkaem keskes gi suvuon magi sar matvinavaso ian ta kekineits.
42 Io, kegi tino mumuerengei bu miensei buer ta malan. Gi ta puonongie misa ta oiv
nge kopop, eiekesen misa va ta so to muerengei, eie ian mi kuirkuir ta kap oiv nge kopop.
43 Misa gi ta puonongie meie ngan mi minogumiets, ta so to muerengei meie ngan mi
matvinavaso. Gi ta puonongie misa ta kap ngeisngeis, eiekesen ta so to muerengei meie
ngan mi ngeisngeis.
44 Gi ta puonongie mi kuirkuir simi kaber mo, eiekesen mi kuirkuir simi moromoruo
ta so to muerengei.
Sien va mi kuirkuir simi kaber ta mon, mi kuirkuir simi moromoruo buer a mon.
45 Mi Pakpak Leong a pevien malan ine, "Mi ka vourvour, e Adam a nga tsorubeit mi
mei ian ta tino." Mi Adam vekvekitip, a te nga tsorubeit mi moromoruo ian ta teir tino.
46 Mi kuirkuir simi moromoruo a kap nga muna beit, eiekesen mi kuirkuir simi kaber
a nga muna beit, ma i muir mi kuirkuir simi moromoruo.
47 Mi ka vourvour a nga kuvu simi pier simi kaber, ma mi ka a luongan a nga kuvu
simi rangit.
48 Bu mei kokouk i popon mi kaber gi suvuon bu suada kuirkuir malan ian simi ka ta
nga kuvu simi kaber. Io, malan be mo, bu mei kuvu simi rangit gi suvuon mi kuirkuir
malan ian simi ka ta nga kuvu simi rangit.
49 Giet te suvuon mi patsapatsan mi mei kuvu simi kaber, malan mo, giet ta ba so
suvuon buer mi patsapatsan ian mi ka kuvu simi rangit.
50 Bu kasiung, o oeng senga. Mi pirpir ma mi dar guor ta kap oit nia suvu vavatamaes
kuvu si ken mangmagoso Nguts e Raban, ma buer mi mei ta oiv nge kopop ta kap oit
nia so suvuon mi kepineits ian ta kap oiv.
51-52 Nga rorong! O pengan senga mi kepineits mumuningei. Kap va egiet kokouk giet
ta maet, eiekesen sien mi tuvuir vekvekitip ta ta, puk kam lalapus, egiet kokouk giet ta

---

15:32 ISA 22:13 **15:45** GEN 2:7

ba so vuris. Simi vunan va mi tuvuir ta ta, bu miensei gi ta ba so to muerengei meie
ngan mi kuirkuir ian ta kap oiv nge kopop, ma egiet buer giet ta ba so vuris.
53 Simi vunan mi kuirkuir ian ta oiv nge kopop ta ngas vuris rakot simi kuirkuir ian ta
kap oiv nge kopop. Ma mi kepineits ian ta kap mon rovoriu ta vuris rakot simi kepineits
ian ta mon rovoriu.
54 Simi ra mi kuirkuir ian ta oiv ta tsekie mi kuirkuir ian ta kap oiv, ma sien mi
kepineits ta kap mon potaram ta vuris rakot simi kepineits va ta mon rovoriu, ine mi
namanien e Raban ta tsorubeit tuktuk, 'Mi miensei a te kor simi vinevineken.'

55 "Evoi, mi miensei, iva ngan ke ngeisngeis nia tseiptseiprio?
Iva ngan ke bambas?"

56 Ken bambas mi miensei eie mi sinavei tsokor, ma mi ngesengesien mi sinavei tsokor
eie mi vinuor.
57 Eiekesen giet ta vuot kalei se Raban! A nga turan magiet Nguts e Iesu Karisito va giet
ta mang tseiptseiprio mi vinevineken.
58 Io, bu banga kasiung, nga ta ngas tuir ngeisngeis nge onvidit. Ka kepineits ta masi
ura nga. Ma nga ta teir putan kenga tino si ken tsientsang mi Nguts, simi vunan nga
telekiran va kenga bieneroik surie mi Nguts a kap va mi kepineits sasavoir.

16

Mi tienebeir nian mi kuoluon e Raban

1 Io, o lalaro vakokoit surie mi tienebeir nia kulie mi kuoluon e Raban. Nga ta tsang
malan ngan misa o tate nga pengan sibu vona rengeir i Galatia.
2 Simi ra vourvour sibu wik keskes, enga keskes nga ta ngas teir ka kentsan kavo lakep
vemusurie kenga sar voirvoir nga ta poro. Nga ta por toungan, terengien sien va o ta
vorota nga, nga ta kap mang terie te buer ka tienebeir mene.
3 Io, sien va o ta vorota nga, o ta ba vataro bu pakapaka rorou nge terie si ka ba mene
ese nga tate vile gie, ma o ta tura gituo rakot i Ierusalem nia ra terie kenga sar tienebeir.
4 Sien va a kalei va eou buer o ta rakot, gi ta nomeie iou.

Ken vineis vekvekitip e Paulo

5 I murien va o ta veis ka i Makedonia, o ta ba so iro nga surie o ta veis ka i Makedonia.
6 Tavakier, o ta me ki mon potaram meie nga, sitei, o ta masi mon oit va bu vura tuong
ta voto, terengien va nga ta mang kulie iou si kong vineis.
7 O kap lalaron va o ta iro nga ine nge veis rov riu. O lalaron va o ta mon meie nga
kavo ra sien va mi Nguts ta sunuir.
8 Eiekesen o ta mon i Epeso oit simi rangi Pentekost,
9 simi vunan e Raban a te tsitsingie mi rosar seou nia tsana mi banga tsientsang nia
vavatei, eiekesen palan bu matakorot a mon buer.
10 Io, sien va e Timote ta vorota nga, kian va nga ta vamatuo eiekesen nga ta ngas
marangatan simi vunan a tsatsang simi Nguts mala iou mo.
11 Kian va nga ta sunuir va mi kulou gi ta purusie. Eiekesen nga ta ngas vavasie si ken
vineis ngan mi molu, terengien va ta mang me vorota iou. O lalaron va o ta pare meie
bu kasien.
12 O lalaro vakokoit surie e Apolo e kasigiet. O nga nongie va ta nga me iro nga meie
bu kasien. Ine a kap ngas me lalaro iro nga, eiekesen ta ba me vorota nga sien va ta
suvuon ka kientsep.
13 Nga ta ngas pan nge tuir ngeisngeis simi vodovodon tuktuk. Ma nga ta ngas per nge
ngeisngeis.
14 Nga ta ngas vasangan mi tentoiv si kenga sar tsientsang kokouk.
15 Nga telekiran va e Stepana meie ken tietie egie mi vuovuo vourvour i Akaia, ma gi
nga terie kegi sar tino simi tsientsang nia kulie mi kuoluon e Raban. O nongie nga bu
kasiung,
16 va enga buer nga ta tor surie ine mi gargar ma segie ese gi ta nga tsatsang meie gie.
17 O res beitsak nia pare e Stepana, e Portunato ma e Akaiko, simi vunan gi nga vaotie
misa o ta nga pinat surie kuvu senga.
18 Gi nga vakotsie mi morumoruong ma bu morumoruanga buer. Nga ta ngas vasangan
kenga minangarei rakot simi suada kulou.

Mi namani vuot kalei vekvekitip

15:54 ISA 25:8 **15:55** HOS 13:14

19 Bu vona rengeir simi enamon leong i Asia gi turan kegi vuot kalei rakot senga. E
Akuila ma e Priska meie mi kulou vodovodon tuktuk gi ta ko beit kouk si keguor vonuo,
gi turan kegi ni vuot kalei kuvu sibu arogie rakot senga simi asan mi Nguts.
20 Bu kasiung en ne, gi turan kegi ni vuot kalei rakot senga. Nga marangata nga
ververkis ngan mi vinengunguir simi sinavei ian ta tamat.
21 Eou e Paulo, o vataro ine mi namani vuot kalei ngan mi rimoung keseung.
22 Sien va ka mene a kap tovie mi Nguts, mi sinubirei ta kor i popon. Nemei magiet
Nguts!
23 Ken tentoiv mi Nguts e Iesu ta mon meie nga.
24 Kong tentoiv rakot senga kokouk mi kuoluon e Karisito Iesu. Amen.

16:20 ‘mi vinengunguir simi sinavei ian ta tamat’ arie mi sinavei sibu Iuda nia baser kasien.

Ken pakapaka rorou vuluongan e Paulo rakot Sibu Korinto (2)

1 Eou e Paulo, ken aposol e Karisito Iesu vemusurie ken lalaron e Raban.

Egor e Timote e kasigiet, gor vavataor rakot senga mi kulou vodovodon tuktuk i Korinto ma simi kuoluon e Raban simi enamon kokouk i Akaia.

2 Mi tentoiv ma mi molu kuvu se Raban e Tamagiet ma simi Nguts e Iesu Karisito ta mon meie nga.

E Raban mi vunan mi vavaman

3 Giet ta puongan e Raban, e Taman magiet Nguts e Iesu Karisito. Eie mi vunan mi aor molous ma mi vavaman ian ta pu.
4 Eie a ko vamada gei sibu vinekikin kokouk gei ta ko suvuon, terengien va gei ta mang oit nia vamada bu mei mene gi ta suvu vinekikin. Io, gei ta oit nia vamada gie ngan mi vavaman ian e Raban tate nga vamada gei ngan.
5 Gei suvuon palan beitsak bu vinekikin surie e Karisito, ma kegei vavaman kuvu se Karisito buer, a naberak.
6 Sien va gei ta suvu vinekikin, a kalei simi vunan eie nia teie terie mi vavaman ma mi vavato senga. Ma sien va gei ta suvu vavaman, a kalei simi vunan eie nia terie mi vavaman senga ian ta vabatie mi sinavei nia onvidit sibu vinekikin malan gei ta nga suvuon.
7 Ma kegei vodovodon rorrois surie nga, a kap ko moruor simi vunan gei telekiran va e Raban ta vamada nga buer sien nga ta tuir pats meie gei si kegei sar vinekikin.
8 Bu kasiung, gei lalaron va nga ta vakierngie bu vinekikin gei ta nga suoeie simi enamon leong i Asia. Ine bu vinekikin a te nga puputungie gei beitsak, io, gei kap nga oit ngeisngeis nia pertsa gie, ma kegei vodovodon rorrois nia tino a te nga tsereiv.
9 A tuktuk, gei nga rongmetsikien malan va a te tsorubeit tuktuk ine mi nama simi vinuor ta pevien va gei ta ngas maet. Eiekesen ine a nga tsorubeit nia vasangan segei va gei ta kap terie kegei vienviendon si kegei ngeisngeis eiekesen se Raban ese ta oit nia vatoa bu miensei.
10 E Raban a te nga vatoa gei simi bienabas leong, ma ta ba so vatoa gei. Io, seie mo, gei te voturie kegei vodovodon rorois va eie ta so vatoa gei buer.
11 Ma nga ta kulie gei ngan kenga sar nono, terengien va bu mei palan gi ta mang vuot kalei rovoriu se Raban surie e Raban a te nga kulie kegi sar nono bu mei palan surie mi vavatamaes ian ta nga beit segei.

E Paulo a nga vurisan ken vineis

12 Io, gei res beitsak nge vakokoit va kegei baivinakier a vara tuktuk ngan va gei te nga tino ngan mi sinavei ian ta tamat ma mi sinavei tuktuk ian ta kuvu se Raban. Gei kap nga tino vemusurie mi vienviendon kuvu simi kaber eiekesen gei nga tino vemusurie ken tentoiv e Raban. Gei nga tino malan ian i matan mi kulou simi mangmagoso enaenamon ma i matanga buer.
13-14 Io, gei kap vataro ka kepineits rakot senga ian va nga ta kap oit nia tiro nge katsep sien. Ine, nga ki vakierngie gei, eiekesen, o lalaron va nga ta ba so vakierngie vakalaie gei terengien va nga ta mang so vakokoit puonge gei, malan mo va gei ta so vakokoit puonge nga si ken rangi minuer magiet Nguts e Iesu.
15 O nga telekiran tuktuk va nga te nga vakierngie vakalaie iou. Arie mi vunan, o nga tsana kong vienviendon va o ta muna iro nga terengien va o ta mang vatamase vuluo nge nga.
16 O nga tsana kong vienviendon nia so iro nga si kong vineis rakot i Makedonia ma si kong vineis muer buer. Ma i muir, nga ta ba so vavasie iou rakot i Iudea.
17 Vasa, nga vodon va o roev kopan ine kong vineis? O, vasa, nga vodon va o tsana kong vienviendon malan mi kuoluon ine mi kaber ese gi ta ko tor bit?
18 Eiekesen, malan e Raban ta ko tuktuk si ken sar nama, kegei sar nama rakot senga a kap va mi namani tor bit.
19 Surie e Natuon e Raban, e Iesu Karisito, ian egatuo e Silas ma e Timote gatuo ta nga vavatei ngan i kotubunga, eie a kap ko tor bit eiekesen a ko tsang vaotie ken sar nama.
20 Misasien ta palan ken sar kinubuits e Raban, gi te nga tsorubeit tuktuk se Karisito. Io, giet ko pevien “Amen” ngan e Karisito nia tsuok terie i kur mi asan e Raban.

21 Io, arie e Raban eie ese ta ko vangasie gei meie nga va giet ta mang tuir ngeisngeis
se Karisito. Ma a nga vokunie giet.
22 Ma a nga totoka giet nge teir vunie nge giet mi Moromoruo Tamat sibu arogiet
malan mi tsiktsik eor.
23 O pengan senga va e Raban a deng tseptseperie tuktuk kong tino. O nga tsana kong
vienviendon va o ta kap rakot i Korinto, simi vunan o kap nga lalaron nia so nasara nga.
24 Gei kap lalaro vuortie kenga vodovodon tuktuk. Eiekesen gei lalaro tsatsang kokouk
meie nga terengien va nga ta mang suvuon mi nires, simi vunan nga tuir ngeisngeis si
kenga vodovodon tuktuk.

2

1 Io, o te nga tsana kong vienviendon va o ta kap ba buer ra iro nga, simi vunan o kap
lalaron nia vara mesirik nge nga.
2 Sien va o ta vara mesirik nge nga, ese ta ba buer mon nia varese iou? A kap ka mene,
eiekesen enga mo ian o ta nga vara mesirik nge nga.
3 Arie mi vunan o nga vavataor surie si kong pakapaka rorou vourvour, terengien va
o ta kap mang me mesirik surie egie ese va gi ta ngas varese iou, sien va o ta nemei. O
telekiran tuktuk va enga kokouk nga ta res meie iou.
4 O nga vavataor rakot senga ngan mi vinavasor leong i aroung ma mi aor tsak meie
mi tina, a kap va nia vara mesirik nge nga eiekesen nia vakatsepa nga surie kong tentoiv
leong senga.

Mi vodon ririv simi sinavei tsokor

5 Sien va ka mei a nga vabatie mi mesirik, a kap nga vara mesirik nge iou mo eiekesen
a nga ki vara mesirik nge nga kokouk buer. O vakokoit malan ine, terengien va kong
nama surie ine mi mei ta kap mang ngeisngeis beitsak.
6 Ian mi vinatoreis nga ta aor kes ngan nge terie sien, a nga otien.
7 Eiekesen, ine, nga ta ngas vodon rivie ken sinavei tsokor nge vamada, terengien va
mi aor tsak leong ta kap mang oit nia tseiptseiprio.
8 Io, o nongie nga va nga ta ngas vasangan va nga ngas tovie.
9 O nga muna vataro ian mi pakapaka rorou nia kono nga terengien va o ta mang
telekiran va nga vemusurie kong sar nama kokouk.
10 Sien va nga ta vodon rivie ken sinavei tsokor ian mi ka, eou buer o ta vodon rivie.
Ma sien va o ta vodon rivie, o tsana ine i matan e Karisito nian manga kalekalei,
11 terengien va e Satan ta kap mang so tsatsang ka i arogiet. Simi vunan giet te
vakierngie ken sar tsaka vienviendon.

Bu ka ni tsientsang simi Kinubuits Vour

12 Io, o nga rakot i Troas nia vavatei ngan man Banga Vinavatei e Karisito. Ma o nga
vorotan va mi Nguts a te nga tsitsi vadara iou.
13 Eiekesen mi aroung a kap ngas nga kalei, simi vunan o kap nga so vorotan e kasiung
e Tito ian en. Io, o nga sorvekena gie nge rakot i Makedonia.
14 Eiekesen mi ni vuot kalei rovoriu rakot se Raban. Eie a ko vavasie gei ese gei ta
tsuok meie e Karisito nia vasangan mi ni tseiptseiprio bu vinevineken. E Raban a ko
tsana gei va gei ta mang vasangan i aron bu enamon kokouk mi teletelekirei surie e
Karisito malan mi banga sesien mirimirir.
15 Kegei sar tino a malan va mi banga sesien mirimirir ian e Karisito ta tabarie terie
se Raban. Ma ine mi banga sesien mirimirir a rakot segie gi ta suvuon mi vavato, ma
buer segie gi ta tsereiv.
16 Sibu mei ese gi ta tsereiv, egei mi sesien mirimirir nia terie mi miensei, ma sibu
mei ese gi ta suvuon mi vavato, egei mi sesien mirimirir nia terie mi tino. Ese a otien
ine mi suada tsientsang?
17 Gei kap tsatsang malan bu mei palan ese gi ta vavatei ngan mi namanien e Raban
nia suvu lakep. Eiekesen gei vavatei ngan mi namanien e Raban ngan mi tuktuk i matan
e Raban simi vunan egei mi kuoluon e Karisito ma e Raban a nga tura gei.

3

1 Kian va nga ta vodon va o konon nia puonge iou keseung. A tuktuk, o kap pinat
surie va kavo mene gi ta vavataor rakot senga nia puonge iou. O, o kap pinat surie nga
nia vavataor rakot sibu mei mene nia puonge iou malan bu mei mene.
2 Enga ngas te enga kegei sar pakapaka rorou vavakatsep ian ta to sibu arogei ma bu
mei kokouk gi oit nia ase nge telekiran.

3 A tuktuk, enga mi pakapaka rorou vavakatsep kovuni se Karisito, mi vuovuan kegei
tsientsang. Ma a kap vataro ngan mi taor eiekesen ngan mi Morumoruan mi Raban ian
ta tino. Ma a kap vataro sibu kalape vout vavvataor eiekesen a vataro sibu arogie bu
mei.
4 Gei vakokoit ven ne simi vunan gei suvu aor ngeisngeis se Raban ngan e Karisito.
5 Gei kap pevien va gei oit nia tsana ine mi tsientsang egei kesegei. Gei oit mo nia
tsana ine sien va e Raban ta vangasie gei.
6 E Raban a tsana gei va gei ta oit nia tsorubeit bu ka ni tsientsang simi Kinubuits
Vour. Ine mi Kinubuits Vour a kap va simi vinuor gi ta nga vataro simi pakapaka rorou
eiekesen kuvu simi Moromoruo. Mi vinuor gi ta nga vataro a terie mi miensei eiekesen
mi Moromoruo Tamat a terie mi tino.

Man matvinavaso mi Kinubuits Vour

7 Mi tsinatsangan ine mi vinuor a nga terie mi miensei simi kulou. Sien e Raban ta
nga pok terie ine mi vinuor simi kalape vout nge terie segie, a nga tsorubeit meie mi
matvinavaso. Mi kulou gi kap nga oit nia aan ngan ine mi matvinavaso ta nga rar i
matan e Moses, misasien tate nga vor meurmeur.
8 Man matvinavaso ken tsientsang mi Moromoruo a leong rio man matvinavaso ine
mi vinuor e Raban ta nga pok terie simi kalape vout.
9 Mi tsientsang ian ta votorosie mi kulou a suvuon man matvinavaso, eiekesen man
matvinavaso mi tsientsang va ta vara duis ngan mi kulou i matan e Raban, a tsiroup rio.
10 Misa ta nga muna suvu matvinavaso, ine, a kap te man ka matvinavaso, simi vunan
man matvinavaso mi Kinubuits Vour a tsiroup rio.
11 Ma sien va mi kinubuits kebeir ian tate nga meur ta nga beit ngan mi matvinavaso,
man matvinavaso mi kinubuits vour ian ta mon rovoriu ta tsiroup rio.
12 Io, surie gei suvuon ine mi suada vodovodon rorrois, gei vakokoit ngan mi aor
ngeisngeis.
13 Gei kap malan e Moses, ese ta nga kuva nge poko lavlav mi matan nia kitipan bu
Israel va gi ta kap mang nga aan ngan ian mi matvinavaso ta nga vor ve meurmeur sien.
14 Eiekesen bu vinavinadodogie a nga teng. Ma tuir oit ine sibu ra, ian mi poko lavlav
a ngas kuvagie sien gi ta ase ine mi namanien mi kinubuits kebeir. Ma ine mi poko
lavlav a oit va ta kapangan mo sien va gi ta tsok se Karisito.
15 Tuir oit ine sibu ra, sien gi ta ase bu vinuor se Moses, ine mi poko lavlav a ngas
kitipan bu arogie.
16 Eiekesen si ka keipkepide ra va ka mei ta vuvuris rakot simi Nguts, ine mi poko
lavlav ta kapangan.
17 Io, mi Nguts eie mi Moromoruo. Ma ese mene va ta suvuon mi Morumoruan mi
Nguts, eie ta suvuon mi tino ketseketseng.
18 Bu matagiet a kap ka kepineits a kuva, ma egiet kokouk giet kutsuleip vasangan
man matvinavaso mi Nguts malan mi tirotirong. Ine mi matvinavaso kuvu simi Nguts
ian mi Morumoruan e Raban, a te tsatsang sibu arogiet va giet ta mang vuvuris nge
tsorubeit malan eie.

4

Mi mos i aron mi koi

1 Io, e Raban a nga aor molous nge gei nge terie segei ine mi tsientsang. Arie mi vunan,
gei ko aor koits.
2 Ma gei te tsang rivie bu suada sinavei mienengeir ian ta kokoiv. Ma gei kap konon
nia bitie bu mene ma gei kap vuot puiltsan ken nama e Raban. Eiekesen kegei tino
a vasangan mi tuktuk i matan e Raban, io, gei vuot tienenge gei kesegei rakot si kegi
baivinakier mi kulou kokouk.
3 Sien va mi Banga Vinavatei gei ta vavatei ngan a kokoiv, eie a kokoiv mo segie ese
gi ta so tsereiv.
4 Man raban bitbit ine mi mangmagoso enaenamon, a te vara ngingi ngan bu
vinavinadodogie mi kulou gi ta kap vodovodon tuktuk, terengien va gi ta kap mang
oit nia pare mi rararangien man Banga Vinavatei mi matvinavaso se Karisito ese mi
patsapatsan e Raban.
5 Gei kap vavatei nge gei kesegei, eiekesen gei vavatei ngan e Iesu Karisito va eie mi
Nguts. Ma gei vavatei nge gei va egei kenga sar petspets mo surie e Iesu.
6 E Raban ese ta nga pevien, “Tinaparang! Rar katsep simi ngingi,” eie a nga tsana buer
ine mi berber va ta rar i arogei, terengien va gei ta mang katsep surie man matvinavaso
e Raban ian ta rar kuvu simi matan e Karisito.

7 Eiekesen gei suvuon ine mi mos i aron bu koi gi ta tsana ngan mi pier nia vasangan
va ine mi ngeisngeis ian ta tsiroup a kovuni se Raban, ma a kap va kovuni segei.
8 Bu tsienakor gi viririsie gei sibu bienangaev kokouk eiekesen gi kap tou vuturungie
gei. Gei vodovodon palan eiekesen kegei vienviendon a kap kor.
9 Gei suvu vinekikin eiekesen e Raban a kap ko vodon tsupuk rivie gei. Gi ken
vuturungie gei eiekesen gei kap tsereiv.
10 Sibu ra kokouk, gei ko suvuon bu vinekikin sibu kurikurigei malan e Iesu ta
nga suvuon mi miensei, terengien va ken tino e Iesu ta mang tsorubeit vasvas sibu
kurikurigei.
11 Io, gei ko munu tino i pakien man bienabas mi miensei simi vunan gei ko tsatsang
se Iesu, terengien va ken tino e Iesu ta mang tsorubeit vasvas sibu kurikurigei ian ta so
tsereiv.
12 Io, mi miensei a tsatsang si kegei sar tino, eiekesen mi tino a tsatsang si kenga sar
tino.
13 Mi Pakpak leong a pevien, “O nga vakokoit, simi vunan o nga vodovodon tuktuk.”
Mi morumoruagei a tuir pats meie ine mi suada vodovodon tuktuk. Io, gei vakokoit buer
simi vunan gei vodovodon tuktuk buer.
14 Gei telekiran va e Raban ese ta nga vatoa mi Nguts e Iesu, ta so vatoa gei meie ngan
e Iesu. Ma ta tsana gei meie nga va giet ta so tuir i matan.
15 Ine bu kepineits kokouk nian manga kalekalei. Arie mi vunan, ken tentoiv e Raban
a vor ve teteie terie va ta palan mi kulou gi ta nemei se Karisito, va kegi ni vuot kalei
rovoriu se Raban surie man matvinavaso ta mang vous puospuos.
16 Io, gei ko aor koits. Misasien mi kurikurigei gi ta vor ve peukpeuk, e Raban a ko
munu vovuro bu morumoruagei sibu ra bu ra.
17 Bu tsienakor gei ta suvuon ine, gi lili beitsak ma ta kap mon potaram, eiekesen gi
ta teie terie mi matvinavaso ian ta tsiroup rio bu tsienakor kokouk ma ta mon rovoriu.
18 Kegei vienviendon a kap kots sibu kepineits ian gei ta oit nia pare eiekesen sibu
kepineits ian gei ta kap oit nia pare. Simi vunan bu sana kepineits gei ta oit nia pare,
gi ta kap mon potaram, eiekesen bu sana kepineits gei ta kap oit nia pare, gi ta mon
rovoriu.

5

Kegiet vonuo simi rangit

1 Bu piripirigiet a malan mi vona sel simi kaber. Giet telekiran va simi ra ine mi vona
sel ta tsereir kor, giet ta suvuon mi vonuo ta mon rovoriu die i kur simi rangit. Ine mi
vonuo, e Raban ngas te a tsana nia giet, a kap va mi kulou gi tsana ngan bu rimagie.
2 Ma giet to meririeng i aron ine mi vona sel, ma giet lalaron beitsak va giet ta so
vavaso ngan mi vonuo kovuni die i kur simi rangit,
3 simi vunan giet ta kap beol sien giet ta vavaso ngan ine mi vonuo.
4 A tuktuk, sien giet ta mon i aron ine mi vona sel, giet meririeng nge mon ngan mi
putu. Giet kap lalaron va giet ta tsang rivie ine mi vona sel eiekesen giet lalaron va giet
ta vavaso ngan mi vonuo simi rangit, terengien va mi tino ta mang tseiptseiprio mi sana
va ta maet.
5 Arie eie e Raban, a nga rorois nge giet nian ine mi vuna vienviendon, ma a te nga
terie segiet mi Moromoruo Tamat va mi tsiktsik eor.
6 Io, giet ko munu suvuon mi aor koits. Giet telekiran va giet mon i pek simi Nguts
sien giet ta tino i aron bu piripirigiet.
7 Simi vunan giet tino ngan mi vodovodon tuktuk, ma a kap va mi sana kepineits giet
ta pare.
8 A tuktuk, giet suvuon mi aor koits, ma giet lalaron beitsak nia sorvekenan ine bu
piripirigiet nge so mon meie mi Nguts.
9 Io, misasien va giet ta mon ine simi pirpir o, giet ta mon sorvekenan ine mi pirpir,
kegiet vuna vienviendon arie nia varese mi Nguts sibu ra kokouk,
10 simi vunan egiet kokouk giet ta ngas so tuir i matan ken mogomogos ni vuor e
Karisito. Ma egiet keskes giet ta so suvuon man voirvoir bu tsinatsangagiet ian giet ta
nga tsana sien giet ta ngas nga tino simi pirpir, iva ta kalei o, ta tsokor.

Mi tsientsang ian ta vabatie mi ni vedeng

11 Io, gei telekiran vasa gei ta tino ven nia vasangan mi mientou ma mi minangarei
rakot simi Nguts. Arie mi vunan gei vakokoit nia teie kegi vienviendon mi kulou nemei

4:13 PSA 116:10

sien. E Raban a deng tseptseperie gei, ma o vodon tuktuk va enga buer nga oit nia deng
tseptseperie gei.
12 Gei kap konon buer nia vuot tienenge gei kesegei rakot senga, eiekesen gei teir
vasangan mi vunan va nga ta mang pouts vakam nge gei, terengien va nga ta mang oit
nia kuil nama segie ese gi ta ko vakam ngan mo misa mi kulou gi ta oit nia pare, ma a
kap va mi sa ta mon sibu arogie.
13 Sien va gei be, gei malan ine nia tsana mi kienlei se Raban. Sien va gei tsana mi
banga sinavei, gei tsana ine nia kulie nga.
14 Ken tentoiv e Karisito a vuortie kegei sar tino. Gei vodovodon tuktuk va mi ka kes
a nga maet surie mi kulou kokouk, io, mi kulou kokouk buer gi nga maet.
15 A nga maet surie mi kulou kokouk terengien va egie ese gi ta tino, gi ta kap mang
tino vemusurie kegi lalaron kesegie, eiekesen gi ta mang tino vemusurie ken lalaron eie
ese ta nga maet surie gie nge to muerengei.
16 Io, vakaek vere, gei kap teorbeten ken tino ka mei vemusurie mi baidendeng simi
tino simi pirpir. Vourvour, gei nga teorbeten ken tino e Karisito ngan mi sinavei malan
ne, eiekesen, ine, gei kap tsana malan ngan te.
17 Io, sien va ka mene ta tsok se Karisito, ken tino ta tsorubeit vour. Bu sinavei kebeir
a te tsereiv ma bu sinavei vour a te beit!
18 Ine bu kepineits kokouk a nga vunan se Raban ese ta nga turan e Karisito nia
me vabatie mi ni vedeng i kotubuon eie meie giet, ma a nga vosuvu vunie nge gei mi
tsientsang nia vabatie mi ni vedeng meie e Raban.
19 E Raban a nga tsana ine ngan e Karisito terengien va mi ni vedeng ta mang nga mon
i kotubuon mi kulou simi kaber meie eie, ma a kap ba nga vodonomie kegi sar sinavei
tsokor. Ma a nga terie i naparimagei ine mi tsientsang nia vavatei ngan man vinavatei
mi ni vedeng.
20 Io, gei tsorubeit mi kulou nia tourtelekiran e Karisito. Ma sien gei ta vavatei ngan
ine man vinavatei e Karisito, a malan va e Raban kesen a vakokoit sibu ngutsugei. Io,
gei tourtelekiran e Karisito ma gei nongie nga va nga ta ngas suvuon mi ni vedeng meie
e Raban.
21 E Karisito a kap nga suvuon ka sinavei tsokor, eiekesen e Raban a nga tsana va ta
nga tsorubeit mi ka tsokor nia kulie giet, terengien va giet ta mang tsok se Karisito nge
tsorubeit duis i matan e Raban.

6

1 Io, egei bu turan ka ni tsientsang e Raban, ma gei oeng ngeisngeis senga va nga ta
kap vodon sasavoir ngan ken tentoiv e Raban nga tate nga suvuon.
2 Simi Pakpak Leong e Raban a pevien,

"Duis simi keipkepide ra nia vasangan kong tentoiv,
o nga rorong senga.
Ma simi rangi vavato,
o nga kulie nga."

Nga rorong, nevere, arie mi keipkepide ra va e Raban ta vasangan ken tentoiv, ma nevere
arie mi rangi vavato.

E Paulo a nga suoeie bu putu

3 Si kegei tsientsang, gei kap ko tsana ka kepineits nia tsuotsuobakei si ka mei,
terengien va mi kulou gi ta kap mang oit nia oge gei surie ine kegei tsientsang.
4 Eiekesen sibu kepineits kokouk gei ta tsana, gei vasangan va egei ken sar petspets
tuktuk e Raban. Gei nga mon menemenen nge onvidit misasien gei ta suoeie bu
tsienakor, bu poko ra ngeisngeis, ma bu putu.
5 Gi nga tsatsakie gei nge vurukude gei sibu vona vinatoreis. Ma sibu tseng, gei nga
suvu bienabas. Gei nga tsatsang beitsak, ma gei kap nga muang kalei ma gei nga vitor.
6 Eiekesen, gei nga tino ngan mi sinavei melemelen, mi teletelekirei surie mi tuktuk,
mi sinavei nia onvidit, ma mi sinavei nia kalei ngan bu mei mene. Ma mi Moromoruo
Tamat a nga kulie gei ma gei nga tovie mi kulou ngan bu arogei kokouk.
7 Gei nga vavatei ngan mi tuktuk. Ma gei nga tsatsang ngan mi ngesengesien e Raban.
Gei nga suvuon mi sinavei duis ian kegei kepineits nia veveken, nia tuir suoeie ma nia
tuir karie gei.

6:2 ISA 49:8

8 Egei ngas ken sar petspets e Raban misasien va mi kulou gi mangara gei o, gi kap
mangara gei o, gi vakokoit puonge gei o, gi nama vatsakatie gei. Gei tino ngan mi tuktuk,
eiekesen gi pevien va egei mi kulou tsiktsik pipius.
9 Gi telekira gei, eiekesen gei mon malan va gi kap telekira gei. Gei vatvatta maet,
eiekesen gei ngas to. Gi keda gei eiekesen gi kap kenvamate gei.
10 Mi aortsak a mon nge gei, eiekesen gei vous ngan mi nires. Gei mon sinaortsak,
eiekesen gei vara suvuram ngan palan bu mei. Gei kap suvuon ka kepineits, eiekesen
gei suvuon bu kepineits kokouk.
11 Bu palapalagei i Korinto, gei kap nga vakokoit muningan ka kepineits senga ma gei
nga tovie nga ngan bu arogei kokouk.
12 Egei gei kap ko por vururutie kegei tentoiv rakot senga, eiekesen enga nga ko por
vururutie kenga tentoiv nemei segei.
13 O vakokoit senga malan va o vakokoit sibu natung. Nga ta ngas vasangan mi sinavei
ian ta kokouk meie mi sinavei gei ta nga vasangan senga. Nga ta ngas tovie gei.

Mi namani venengeng surie mi kulou kap vodovodon tuktuk se Karisito

14 Kian va nga ta tino pats meie mi kulou gi ta kap vodovodon tuktuk. Mi duis ma
mi bienebeir, vasa guor ta oit nia baser palapalan ven? Mi berber, vasa ta oit nia mon
kokouk ven meie mi ngingi?
15 Mi sana banga mienagos a mon i kotubuon e Karisito meie e Belial? Mi ka
vodovodon tuktuk, vasa ta me kes ven mi sinavien meie mi ka kap vodovodon tuktuk?
16 Mi sana baitutuir a mon i kotubuon mi Vona rengeir leong se Raban meie bu raban
bitbit? Io, egiet, ken sar vonuo tamat mi Raban ian ta tino rovoriu. E Raban ngas te a
nga pevien;

"O ta mon meie gie
ma o ta veis i kotubugie,
ma eou o ta mon magi Raban,
ma egie, gi ta tsorubeit kong kulou."

17 "Io, nga ta vekapot sorvekena gie.
Kian va nga ta soburo ka kepineits ian ta kap melemelen,
terengien va o ta mang suguo nga.
18 O ta mon va eou e Tamanga,
ma enga nga ta tsorubeit bu natung tamat ma bu natung vevien,
mi Nguts ian ta tsiroup rovoriu a pevien."

7

1 Io, bu banga kasiung, giet suvuon ine bu kinubuits kuvu se Raban. Arie mi vunan
giet ta ngas vara melemelen nge giet kesegiet sorvekenan bu kepineits kokouk ian ta
vara bita ngan mi pirpir ma mi moromoruo. Ma giet ta ngas mangaran e Raban nge
tsorubeit tamat rovoriu i matan.

Mi kulou vodovodon tuktuk i Korinto gi nga varese e Paulo

2 Nga vodonomie gei ngan bu aronga kokouk. Gei kap nga tsana ka tsienakor si ka
mei. Gei kap nga tsang vatsakatie ka mei, ma gei kap nga bit kesie ka kepineits si ka
mei.
3 Nga telekiran va o kap vokokotie ine nia votorosie nga, simi vunan o nga muna
vakokoit va enga bu ategei, io, gei ta vodonomie nga sibu ra kokouk misasien va giet
tino o, giet maet.
4 O suvuon mi aor ngeisngeis surie nga. Ma o ko vuot puonge nga sibu mei palan. Nga
ko vakotsie iou beitsak. Ma mi aroung a vous ngan mi nires leong misasien o ta suoeie
bu tsienakor.
5 Ma sien gei ta nga beit i Makedonia, gei kap nga suvuon ka minaes. Gei nga suoeie
bu suada putu sibu bienangaev kokouk. Bu mei mene gi nga vevengeis nge nama meie
gei, ma mi mientou a nga monongie bu arogei.
6 Eiekesen e Raban ese ta ko vamada bu mei gi ta aor tsak, a nga vamada gei ngan
ken bineit e Tito.
7 Ma a kap va surie ken bineit mo eiekesen surie buer mi vavaman nga ta nga terie
sien. A nga pengan segei kenga lalaron beitsak nia pare gei, ma kenga mesirik surie

---

6:15 Belial - mi namani Grik, mi asan mene mi kovan bu moromoruo tsak.

mi kepineits ta nga tsorubeit senga, ma a nga pengan buer kenga lalaron nia tuir kouk
meie iou. Io, kong nires a nga leong beitsak rio vourvour.
8 Misasien va kong pakapaka rorou vavakatsep a te nga vara mesirik nge nga, o kap
tovarebar surie va o nga vataro. A tuktuk, o nga tovarebar eiekesen o nga telekiran va
kong pakapaka rorou a nga tsang vatsakatie nga simi bo vour mo.
9 Ine, o res simi vunan kenga aor tsak a nga teie terie nga nia vurise aor misasien o ta
nga vara mesirik nge nga. Ian mi suada mesirik a nga beit senga vemusurie ken lalaron
e Raban. Io, kenga mesirik a kap nga vunan segei.
10 Mi mesirik kovuni se Raban a vabatie mi vurise aor ma mi vavato, ma a kap vabatie
mi tovarebar. Eiekesen mi mesirik simi kaber ta vabatie mi miensei.
11 Nga pare misa ine mi mesirik kovuni se Raban a nga vabatie i aronga. A nga vabatie
mi sinavei nia vengeis nia tsana bu tsientsang kokouk, mi lalaron leong nia vara tuktuk
nge nga kesenga va nga ketseketseng sibu suada bienebeir, mi lalaron leong nia tuir
meie mi duis, mi sinavei nia naneie vakalaie nga, mi lalaron leong nia pare iou, mi
sinavei nia perngan bu mei mene ma mi sinavei nia derie mi vuduvuduis ta tsorubeit.
Sibu baitutuir kokouk, nga te nga vara tuktuk nge nga kesenga va nga ketseketseng ine
simi bienangaev.
12 Sien o ta nga vavataor rakot senga, a kap va o nga vavataor surie ian mi mei ese
ta nga tsana mi tsienakor o, seie ese ine mi tsienakor ta nga rakot sien, eiekesen o nga
vavataor terengien va enga kesenga nga ta mang so pare vasa kenga pepperengei segei
a nga ven i matan e Raban.
13 Ine bu kepineits kokouk gi nga vakotsie gei.
Io, i popon ine, gei nga res beitsak buer nia pare va e Tito a nga res, simi vunan enga
kokouk nga nga vadonuo mi morumoruan.
14 Ma o nga vakokoit puonge nga seie, ma nga kap nga vamangarie iou. Sibu kepineits
kokouk, o nga ko vokokotie ngan mi tuktuk rakot senga, ma ine, kegei namani puonge
nga se Tito a me tsorubeit tuktuk.
15 Ma ken tentoiv rakot senga a leong beitsak, sien ta ko vodonomie va enga kokouk
nga nga vemusurie ken sar vinavanou nge marangatan meie mi minangarei ma mi
mientou.
16 Io, o res beitsak simi vunan o te oit nia suvuon mi aor ngeisngeis senga sibu kepineits
kokouk.

8

Mi sinavei nia tabetabeir

1 Bu kasiung, ine, gei lalaron va nga ta telekire surie ken tentoiv e Raban ian ta nga
terie sibu vona rengeir simi enamon leong i Makedonia.
2 Gi nga suvuon palan bu vinekikin tsokor, ma gi nga sinaortsak rovoriu, eiekesen gi
nga res beitsak ma gi nga parsie riem nia tabeir.
3 O oeng tuktuk senga, gi nga tabeir ngan misa gi ta nga oit nia tabeir ngan. Bu mei
mene segie, gi nga tabeir rio misa gi ta nga oit nia tabeir ngan. Si kegi lalaron,
4 gi nga no masitinoiv segei va gei ta nga sunuir va gi ta mang tuir pats meie gei simi
tsientsang nia kulie mi kuoluon e Raban i Iudea.
5 Gi si nga tsana rio misa gei ta nga vodon va gi ta nga tsana. Vourvour, gi nga terie
kegi tino rakot simi Nguts, ma i muir, gi nga terie kegi tino nemei segei vemusurie ken
lalaron e Raban.
6 E Tito a te nga muna tsuok vakake ine mi tsientsang. Io, gei nga nongie va ta ra kulie
nga nia vuruvan kenga tsientsang nia tabarie gie mi kuoluon e Raban i Iudea.
7 Io, mi tsinatsanganga a nga tuir tsiroup sibu kepineits kokouk, malan mi vodovodon
tuktuk se Karisito, mi sinavei nia vavatei ngan mi Banga Vinavatei, mi teletelekirei surie
e Karisito, mi aor tamtuir nia kuil, ma kenga tentoiv nemei segei. Ma o lalaron va ine
mi sinavinga nia tabetabeir buer ta ngas tsorubeit kalei beitsak.
8 Kap va o votsuoke nga, eiekesen o pengan senga kegi lalaron leong bu Makedonia
nia kuil, terengien va o ta mang telekiran man tuktuk kenga tentoiv.
9 Nga telekiran ken tentoiv magiet Nguts e Iesu Karisito. Eie a nga suvuram, eiekesen
surie nga, a nga tsorubeit sinaortsak, terengien va nga ta mang so suvuram surie ken
mienagos sinaortsak.
10-11 Simi avareit tate nga voto, enga mi gargar vourvour nia suvuon mi lalaron nia
tabeir, a tuktuk, enga arie mi gargar vourvour nia tabeir. Ma si kong baidendeng, a kalei
va nga ta ngas vuruvan misa nga tate nga tsuok vakaek ngan. Bu aronga a nga tamtuir
surie ine mi tsientsang ngan mi nires, io, nga ta ngas vuruvan ngan misa nga ta suvuon.

12 Sien va kenga lalaron nia tabeir a leong beitsak, e Raban ta resen mi tienebeir ian
ta otien mo kenga sinsuv. E Raban ta kap resmatan mi mei ese ta tabeir rio misa ta
suvuon.
13 Gei kap lalaron va nga ta suvu putu i murien nga ta tabeir matabe sibu mei mene.
Eiekesen gei lalaron va mi kuilkuil ta ngas venvenioit.
14 Ine sibu ra nga suvuram ma nga oit nia kulie gie ese gi ta pinat. Io, va i muir nga ta
so pinat, egie ese gi ta suvuram gi ta ba so kulie nga. Io, ine simi rosar, kenga mienagos
ta so venvenioit.
15 Ine simi suada mienagos a malan misa mi Pakpak Leong ta pevien, “Eie ese ta nga
tsuok toungan ta palan, a kap nga suvuon palan rio ken sar pinat. Ma eie ese ta nga
tsuok toungan ta lili, a kap nga suvuon ka pinat.”

E Tito meie bu palapalan

16 Eiekesen o vuot kalei rovoriu se Raban simi vunan a nga tsuok voturie ken lalaron
e Tito nia pernge nga malan o ta ko pernge nga.
17 E Tito a nga sunuir ngan mi nires sien gei ta nga oeng sien va ta nga ra iro nga. A
tuktuk, ken lalaron eie kesen ngas te a nga tamtuir nia ra iro nga.
18 Meie e Tito, gei nga turan e kasigiet ese mi vona rengeir ta vuot tietienengei surie
ken sinavei nia tsatsang ngan mi Banga Vinavatei.
19 I popon ine, mi vona rengeir a nga vile va ta nomeie gei sien gei ta sorokie
mi tienebeir rakot i Ierusalem. Ine kegei tsientsang eie nia vutuir vasangan man
matvinavaso mi Nguts ma nia vasangan kegei lalaron beitsak nia kuil.
20 Gei ko naneie vakalaie kegei sar tino terengien va mi kulou gi ta kap mang vorotan
ka bienebeir si kegei sinavei nia naneie ine mi tienebeir leong.
21 Gei lalaron nia tsana bu suada tsientsang ian ta duis i matan mi Nguts ma buer i
matan mi kulou.
22 Gei nga turan e kasigiet mene meie guor ese ta nga ko vasangan va eie a mat petspets
sibu tsientsang, ma ine, a mat petspets beitsak simi vunan a suvuon mi aor koits leong
surie nga.
23 E Tito eie mi pumung ma e turoung ka ni tsientsang nia kulie nga. Ba kasigei ese
gituo ta nomeie, gituo tourtelekiran bu vona rengeir ma gituo vutuir vasangan man
matvinavaso e Karisito.
24 Io, nga ta ngas vasangan kenga tentoiv ine siba ka meie mi vunan kegei ni vakam
surie nga terengien bu vona rengeir gi ta mang pare.

9

1 A kap pinat va o ta vavataor rakot senga surie ine mi tienebeir nian mi kuoluon e
Raban i Iudea.
2 Simi vunan o telekiran va nga lalaron beitsak nia kuil, ma o nga vakokoit vakam
ngan ine sibu Makedonia. O nga pengan va enga bu Akaia nga nga rorois nia turan
kenga tienebeir vakaek te simi avareit die tate nga voto. Ma sien gi ta nga rongovan
kenga lalaron leong nia tabeir, a nga tsuok voturie mi lalaron sibu mei palan nia terie
kegi sar tienebeir.
3 Eiekesen o turan ine ba kasigiet rakot senga va gituo ta so pare va kenga tienebeir a
te rorois malan o ta nga pevien, terengien va kong namani vakam nge nga ta kap mang
tsorubeit mi nama gov.
4 Sien va ka kangi Makedonia ta nomeie iou nge vorotan va kenga tienebeir a kap
ngas rorois, kap va enga mo nga ta mengemengeir eiekesen eou buer, simi vunan o nga
suvuon mi aor koits surie nga.
5 Io, o nga vodon va ta kalei sien va o ta ture volopusuo e Tito meie ian ba ka rakot
senga i muo seou, terengien va gituo ta mang so kulie nga nia rorois ngan kenga tienebeir
ian nga ta nga kukubuits nia terie. Ma samo ine mi tienebeir ta mang tsorubeit mi
tienebeir va nga ta tabeir ngan mi nires ma a kap va surie mi vinotsuaek.

Nga ta ngas tsutsuor palan

6 Nga ta ngas vodonomie ine mi nama: Eie ese ta kap tsutsuor palan, ta kap por
nginonginou palan i tau. Ma eie ese ta tsutsuor palan, ta por nginonginou palan i tau.
7 Mi mei keskes ta ngas vodovodon kalei nge tabeir vemusurie mi sana lalaron ta
tamtuir tuktuk i aron. Kian va nga ta tabeir sien va kenga lalaron nia tabeir a kap
tamtuir o, ka mei a votsuoke nga nia tabeir. E Raban a ko lalaron mi mei ese ta tabetabeir
resres.

8 Ma e Raban a oit nia vosuvu vunie nge nga rio kenga sar pinat, terengien va nga
ta mang suvuon palan beitsak mi sinavei nia tsana bu banga tsientsang kokouk, simi
vunan nga ko munu suvuon bu kepineits kokouk nga ta pinat surie.
9 Malan mi Pakpak Leong ta pevien,

"E Raban a ko tabeir resres vunie bu sinaortsak,
ma ine ken sinavei duis ta kap man ka votovoto."

10 E Raban a ko tabarie bu ka tsuotstsuor ngan bu pi ei ma mi tsoik nia ngou. Io, eie
ta so tabarie nga ngan bu pi ei nge tsana va ta palan ma ta veleongtie kenga kienakeir
simi sinavei duis nia tabeir.
11 Eie ta vara suvuram nge nga sibu kepineits kokouk va nga ta mang oit nia munu
tabetabeir. Ma palan mi kulou gi ta vuot kalei rovoriu se Raban sien va gei ta ra terie
kenga tienebeir.
12 Ine mi tsientsang nga ta tsana, kap va nia vaotie mo kegi pinat mi kuoluon e Raban,
eiekesen a tsana va kegi ni vuot kalei rovoriu rakot se Raban ta vous puospuos.
13 Io, kenga tsientsang a te me vara tuktuk ngan va kenga tino a duis. Ma mi kulou gi ta
puongan e Raban surie kenga sinavei nia rorong ian ta tuir pats meie kenga baitinuir
simi Banga Vinavatei ma surie kenga sinavei nia tabetabeir rakot segie ma simi kulou
kokouk.
14 Ma gi ta no surie nga ngan bu arogie kokouk, surie ken vuna tentoiv e Raban ta nga
terie senga.
15 Giet ta vuot kalei rovoriu se Raban surie ken tienebeir leong nemei segiet!

10

Ken namani tuir bibirit e Paulo

1 Io, eou e Paulo, o nongie nga ngan ken sinavei ni molu ma ken sinavei menemenen
e Karisito. Mi kulou gi si pevien nge iou va o ko aor molous nge nga sien va o ta mon
meie nga, eiekesen, sien va o ta mon i pek, o ko vavataor rakot senga ngan bu nama
ngeisngeis!
2 O nongie nga va nga ta kap tsana iou va o ta me petseir veie nga, simi vunan o oit
nia petseir beitsak veie egie ese gi ta vodon va mi tsinatsangagei a vemusurie mo mi
sinavien mi kaber.
3 Gei tino ine simi kaber, eiekesen gei kap makiur vemusurie mi sinavien mi kaber.
4 Bu kepineits nia makiur gei ta veveken ngan, a kap va bu kepineits simi kaber,
eiekesen ken sar kepineits ngeisngeis e Raban nia makiur ian ta oit nia vatsarerie ken
sar korot ngeisngeis mi matakorot.
5 Gei ko pop vuturungie bu vienviendon teteir ma bu namani kakaleong kokouk
ian ta tamtuir nge kitipan mi rosar nia telekiran tuktuk e Raban ma gei ko teie bu
vinavinadodogei kokouk nge votovongie gie nia tor surie e Karisito.
6 Ma i muir sien va kenga sinavei nia vemusurie e Karisito ta tsorubeit tuktuk, gei ta
so rorois nia votorosie gie ese va gi ta kap vemusurie e Karisito.
7 Nga ko tsana kenga vienviendon vemusurie kenga baidendeng ka i marar mo. Sien
va ka mei a vodon tuktuk va eie se Karisito, eie ta ngas vodonomie buer va egei buer se
Karisito malan eie.
8 Misasien o ta vakam beitsak surie mi duis e Raban ta nga teir vunie nge gei, o ta kap
mangmangarien, simi vunan ine mi duis arie nia vangasie nga, kap va nia vatsarerie
nga.
9 O kap lalaron va nga ta vodon va o konon nia vamatuo nga ngan kong pakapaka
rorou rakot senga.
10 Bu mene gi si pevien, "Bu nama i aron ken sar pakapaka rorou a putu ma ngeisngeis,
eiekesen sien va ta mon meie giet, a kap mat putu ma ken sar vinakokoit a sasavoir."
11 Ine bu suada mene, gi ta ngas telekiran va a kap kekineits misa gei ta vataro simi
pakapaka rorou sien gei ta mon pekenga ma misa va gei ta so tsana sien va gei ta so
vorota nga.
12 Gei kap oit nia konon va gei ta pua nge gei meie ian mi kulou gi ta vodon va gi kalei
beitsak. Eiekesen gi be simi vunan gi vevepuo nge gie kesegie.
13 Eiekesen egei gei ta kap vakam nge solongenge simi tieng nian mi sinavei ni pouts
vakam ngan misa e Raban tate nga terie segei. Ma ine mi tieng a oir karie kegei duis
nia vangasie nga buer.

9:9 PSA 112:9

14 Gei kap siger solongenge simi sinavei ni pouts vakam surie nga simi vunan nga mon
i aron ine mi tieng. Ma a tuktuk gei nga muna nemei senga ngan man Banga Vinavatei
e Karisito.
15 Ma buer gei kap siger solongenge simi sinavei ni pouts vakam surie kegi bieneroik
mi kulou mene. Eiekesen gei vodon tuktuk va kegei tsientsang i kotubunga ta vor ve
leongleong sien va kenga vodovodon tuktuk ta vor ve toto ngeisngeis,
16 terengien va gei ta mang oit nia vavatei ngan mi Banga Vinavatei sibu korot i pek
senga ivie kap ngas kavo mene gi tsatsang en. Gei kap lalaron nia pouts vakam surie
kegi tsientsang gi ta nga tsana i aron kegi tieng.
17 Malan mi Pakpak Leong ta pevien, "Eie ese ta lalaro pouts vakam, ta ngas pouts
vakam ngan mo misa mi Nguts ta nga tsana."
18 Simi vunan, mi mei ese ta tienengan eie kesen, e Raban a kap ko resmatan, eiekesen
a ko resmatan mi mei ese mi Nguts ta tienengan.

11

E Paulo ma bu aposol bitbit

1 O lalaron va nga ta onvidit ngan kong sar nama misasien o ta vokokotie bu nama
ian ta malan va bu namani be. A tuktuk nga te onvidit nge iou.
2 O teir putan kong vienviendon surie nga malan mo e Raban ta teir putan ken
vienviendon surie mi kuoluon. Nga malan mi vevien vour ese ta kap ngas telekire
ka, ma o nga vouo nge nga ngan mi ka kes, eie e Karisito.
3 Eiekesen o moungmoung va bu vinavinadodonga ta masi kor sorvekenan kenga
sinavei nia teir putan kenga sar tino se Karisito ngan mi sinavei ian ta tuktuk ma a
melemelen, malan mo e Iva ta nga rorong si ken nama binit ian mi tsotsoi.
4 Nga ko sunurie mi siger mei nia me vavatei, misasien va ta me vavatei ngan ka
Iesu mene ian ta kekineits se Iesu gei ta vateie nga ngan o, ka moromoruo mene ian ta
kekineits simi Moromoruo Tamat nga ta nga suvuon o, ka suada banga vinavatei mene
ian ta kekineits simi Banga Vinavatei nga ta nga vodovodon tuktuk sien.
5 Eiekesen o kap vodon va o lili segie bu 'aposol asna'.
6 Misasien o ta vakokoit batbat, o telekiran misa o ta vokokotie. Io, gei nga ko munu
vakatsepa nga ngan ine mi kepineits sibu rosar kokouk.
7 O kap nga por man voirvoir sien o ta nga vateie nga ngan man Banga Vinavatei
e Raban. Ma o nga vilikitie iou nia tsuok terie nga i kur. Vasa, ine mi sinaviung, a
vasangan va o te nga tsana mi sinavei tsokor? A kap.
8 Sien o ta nga me tsatsang i kotubunga, bu vona rengeir mene gi nga vorie iou. Io, o
nga pure gie nieng nia me tsatsang tuvuon senga?
9 Ma si kong sar pinat simi tino i aron kong minon meie nga, o kap nga puputungie
ken tino ka mei senga. Bu kasigei kuvu i Makedonia gi nga me vaotie kong sar pinat.
Ma sibu kepineits kokouk, o te nga vuortie kong tino va o ta kap mang nga puputungie
kenga sar tino, ma o ta tsana malan ngan buer.
10 Surie mi tuktuk se Karisito a to i aroung, o ta kap oit nia maes nia pouts vakam
ngan ine i aron mi enamon leong i Akaia.
11 Nge kia va o pevien malan ine surie o kap tovie nga? A kap, e Raban a telekiran va
o tovie nga!
12 Eiekesen, o ta vor ve tsanatsana misa o ta tsana ine, terengien va o ta mang tsang
rivie mi vunan mi sinavei ni pouts vakam segie mi kulou ese gi ta lalaron mi kientsep
nia tsorubeit venvenioit meie gei simi tsientsang gi ta ko pouts vakam ngan.
13 Ine mi kulou egie bu aposol bitbit ma egie mi kulou tsiktsik pipius ngan kegi
tsientsang. Gi si vurisan egie kesegie nge tsorubeit malan ken aposol e Karisito.
14 O kap kudier, simi vunan e Satan buer a ko vurisan eie kesen nge tsorubeit malan
mi angelo simi berber.
15 Io, a kap ka kepineits nia kudier ngan sien va ken sar petspets gi ta vurisa gie kesegie
nge tsorubeit malan bu petspets simi sinavei duis. Si man votovoto kegi tino, gi ta ba so
suvuon misa ta sogove bu sinavigie.

Ken sar vinekikin e Paulo, mi aposol

16 Malan o tate muna vokokotie, o kap lalaron va ka mene ta vodon va eou mi be.
Eiekesen sien va nga ta vodon va eou mi be, ta kalei va nga ta rorong seou malan va
nga rorong si ka be, terengien va o ta be ki vakokoit vakam.
17 Si kong sinavei nia pouts vakam meie ngan mi aor ngeisngeis, o kap vakokoit malan
mi Nguts ta vakokoit, eiekesen o vakokoit malan mi be.

10:17 JER 9:24

18 Ma sien bu mene palan gi pouts vakam vemusurie mi tino simi kaber, eou buer o
ta pouts vakam malan!
19 Enga nga sievei nieng? Nga ko res nge terie nga nia rorong sibu namani be.
20 A tuktuk, nga ko terie nga mo misasien va gi ta vara petspets nge nga, o, bit kisie
kenga sar kepineits, o, pure nga, o, kakaleong nge nga o, pantsie bu piringa.
21 Tavakier nieng o mengemengeir nia pevien va egei gei kap nga ngeisngeis oit nia
tsang malan ngan ian.
Eiekesen misana suada kepineits gi ta lalaro pouts vakam ngan, eou buer o oit nia
pouts vakam ngan. Tavakier nieng o te buer vakokoit mala be.
22 Vasa, egie bu Iburu? Eou buer mi Iburu. Vasa, egie bu kangi Israel? Eou buer mi
kangi Israel. Vasa, egie gi tubunien e Abaraam? Eou buer o tubunien e Abaraam.
23 Ma vasa, egie ken sar petspets e Karisito? O vakokoit malan va eou mi be rovoriu,
eiekesen eou ken banga petspets e Karisito rio gie. O nga tsatsang ngeisngeis beitsak
te. Ma o nga mon i aron bu vona vinatoreis palan bu ra. Gi nga tsatsakie iou ngan mi
belibelits palan bu keipkepide ra. Palan bu keipkepide ra, o nga vatvatta mesei.
24 Ba keipkepide ra napaririem, bu Iuda gi nga tsatsakie iou ngan mi belibelits mi
aesaes a nga oit ba sinangavur ma mi napaririem potsu voveit (mi 39).
25 Ba keipkepide ra tour, bu Roma gi nga tsatsakie iou ngan bu poko ei. Mi keipkepide
ra kes, bu mei mene gi nga tome iou nge vout. Ba keipkepide ra tour, gei nga luluis ngan
mi mon, io, mi ra kes sien ian ba keipkepide ra tour o nga mon i aron mi barakatsep mi
rosisiat ma mi rokati.
26 I aron kong sar vineis palan, o nga samvesuei meie bu tsienakor sibu da gi ta nga
taev ma meie mi kulou kenken. O nga samvesuei meie bu tsienakor si kong sar nama
kes meie buer bu Kibang. O nga samvesuei meie mi tsienakor i aron bu taon leong, sibu
korot beir, ma simi barateis ta nga tsokor. Ma o nga samvesuei meie mi tsienakor sibu
mei gi ta nga pevien va egie mi kulou vodovodon tuktuk eiekesen a kap.
27 O nga tsatsang ngeisngeis beitsak ma o kap nga por minuang kalei sibu rokati palan.
Ma palan bu keipkepide ra, o nga vitor nge moruo ma o nga mon sibu ra palan meie kap
ka nginonginou. Palan bu keipkepide ra, o nga dendeir ngan mi tinuong simi vunan o
kap nga suvu lavlav.
28 Ma i popon ine bu kepineits, kong vienviendon a nga ko putu surie mi kulou
vodovodon tuktuk kokouk.
29 Sien va ka mene a kap suvu ngeisngeis, eou buer o ta kap suvu ngeisngeis. Sien va
ka mene ta vokorongie ka mei simi sinavei tsokor, mi aroung ta ngang tamtuir veie.
30 Sien va o ta ngas pouts vakam, o ta pouts vakam ngan mo bu kepineits ian ta vutuir
vasangan bu bienangaev ivie o ta kap suvu ngeisngeis en.
31 E Raban a telekiran va o kap bit. Ma e Raban eie e Taman magiet Nguts e Iesu, ese
mi tietienengei ta ngas rakot sien sibu ra bu ra.
32 Sien o tate nga mon i Damasko, mi gavana i pakien mi kovakova ka leong e Areta,
a nga terie mi kulou ni minakiur sibu matavanuo rumrubukien simi taon nia rakopie
iou.
33 Eiekesen bu polopoloung gi nga vunurie iou ka simi mat simi oiroir ngan mi leke
ma o nga vi sorvekenan.

12

Mi baidendeng e Paulo ta nga pare

1 O ta ngas pouts vakam, misasien va a kap vabatie ka kienelei. Ine, o ta vokokotie bu
baidendeng o ta nga pare ma bu kepineits mumuningei ian mi Nguts ta nga puke seou.
2 O telekiran mi ka ese ta vodovodon tuktuk se Karisito. E Raban a nga kir terie ian mi
ka i kur simi rangit a tourngan ian simi avareit mi sinangavur kes ma voveit bu avareit
die tate nga voto. O kap telekiran va a nga kerie mi morumoruan mo o, meie ngan mi
piripirien. E Raban kesen mo a telekiran.
3 Io, o telekiran va e Raban a nga kir terie ine mi ka simi enamon ni resres. O kap
telekiran va a nga kerie meie mi piripirien o, a kap, eiekesen e Raban a telekiran.
4 A nga rongomie ian bu nama ivie kap ka nama a sogove nia vakokoit surie ngan. Mi
mei ta kap oit nia vokokotie.
5 O ta pouts vakam ngan ine mi suada mei, eiekesen o ta kap pouts vakam nge iou
keseung. Sien va o ta pouts vakam, o ta pouts vakam ngan mo bu bienangaev ivie o ta
kap suvu ngeisngeis en.
6 Sien va o ta lalaron nia pouts vakam, o ta kap tsana malan va eou mi be, simi vunan
o ta vokokotie mi tuktuk. Eiekesen o ta kap pouts vakam nge iou, terengien va mi kulou

gi ta kap mang vodon veleongtie iou rio misa gi ta deng kielala si kong tino ma simi namaniung.
7 O telekiran palan bu banga kepineits mumuningei ian e Raban ta nga puke seou. Eiekesen e Raban a nga sunurie va ka kepineits tsuotstsuo ta mon simi kurikuriung ian ta nga tsatsang malan va ken ka ni tinuturei e Satan nia vikikinie iou. Ine a nga tsorubeit seou terengien va o ta kap mang tsuok terie mi asoung keseung i kur.
8 Ba keipkepide ra tour, o nga no masitinoiv simi Nguts va ta nga tsang rivie ine mi kepineits simi piripiriung.
9 Eiekesen e Raban a nga oeng seou, "Kong tentoiv mo eie a oit sevoi. Mi ngisingisiung ta tsorubeit pu sien e ta kap ngeisngeis." Io, o res beitsak nia pouts vakam ngan va o kap suvu ngeisngeis, terengien va mi ngesengesien e Karisito ta mang kuva iou.
10 Io, surie e Karisito, o tino resres misasien o kap ngeisngeis. O oit nia tino resres ngan bu namani vinavangiets, bu putu, bu vinekikin ma bu suada tsienakor, simi vunan sien o ta kap suvu ngeisngeis, o suvu ngeisngeis.

E Paulo a nga vodovodon palan surie bu Korinto

11 O nga tsorubeit be, eiekesen enga kesenga nga me tsana iou va o ta mala be. Si man tuktuk, nga ta ngas vakokoit tienenge iou simi vunan o kap lili ine sibu 'aposol asna', misasien eou mi ka tuvuon.
12 O nga tsana bu totourlekier i kotubunga ian ta vara tuktuk ngan va eou mi aposol tuktuk. O nga tsana bu totourlekier ma bu kepineits ni vovokudier ma bu kepineits nia vasangan mi ngeisngeis ngan mi sinavei ni onvidit sibu rosar kokouk.
13 O nga tsana mi sinavei kes mo senga malan o ta nga tsana sibu vona rengeir mene. Eiekesen mi kepineits kes o ta kap nga tsana, o kap nga puputungie kenga tino. Tavakier nieng ine mi sinaviung a tsak. Sien va ta malan, nga ta ngas vodon rivie ine kong bienebeir.
14 Ine a votour ngan ba keipkepide ra o rorois nia ra iro nga, ma o ta kap puputungie kenga tino. Kap va o vemusurie kenga sar sinsuv, eiekesen o lalaro pare nga mo. Kap va bu nout gi ta ngas popor nian bu kien ma tam, eiekesen bu kien ma tam gi ta ngas popor nian bu nout.
15 O ta res mo nia terie kong sar sinsuv kokouk nia kulie kenga sar tino ma o ta res nia terie kong tino surie nga. Sien va kong tentoiv surie nga ta vor ve leongleong, vasa, kenga tentoiv surie iou ta si vor ve lili?
16 Kavo mei senga gi ta pevien va o kap nga puputungie kenga sar tino, eiekesen gi si vodon va o nga sievei beitsak nge por tsang kepineits senga ngan mi sinavei nia tsik pipius.
17 Eiekesen vasa, o nga turan ka mei va ta nga ra bit kisie kavo kepineits senga?
18 O nga nongie e Tito va ta nga rakot senga ma o nga turan e kasiung va ta nomeie. Vasa, e Tito a nga me bit kisie ka kepineits senga? Ma vasa, gor kap nga tsana bu kepineits ngan mi Moromoruo kes ma mi vinisigor a kap kokouk?
19 Tavakier nga vodon va gei nga konon nia tuir biritie gei simi sa gei ta tsana i matanga. Si man tuktuk, gei nga vakokoit vemusurie ken lalaron e Karisito i matan e Raban. Ma bu banga kasiung, bu kepineits kokouk gei ta tsana, gei tsana nia vangasie nga.
20 O meikmekikir, sien va o ta me iro nga, o ta masi me vorotan senga misa o ta kap lalaron, ma nga ta masi me vorotan seou misa nga ta kap lalaron. O meikmekikir va nga ta masi suvuon mi sinavei nia vetei nge nama, mi sinavei nia ngunguts, mi sinavei nia aor rarap lalapus, mi sinavei nia pepot simi mienagos, mi sinavei nia oeng vatsakatie bu mei mene, mi sinavei nia meon, mi sinavei nia vakam, ma mi sinavei nia tsola mi mienagos.
21 Io, sien va o ta buer nemei, o meikmekikir va mong Raban ta masi vamangarie iou i matanga. Ma mi aortsak leong ta monongie iou surie palan senga gi ta be nga muna kor simi sinavei tsokor, gi kap ngas vodon vuris sibu sinavei tsokor gi ta nga ko pupua, malan mi sinavei bita, mi sinavei tetteririv ma mi sinavei nia tino mala kopuen.

13

Bu namani vinavanou vekvekitip

1 Ine arie kong vineis a tourngan nia me iro nga. Mi Pakpak Leong a pevien, "Bu kepineits kokouk ian ta tuir i matan mi vinuor, gi ta ngas suvuon ka nama si ka ba mei luo o tour nia vara tuktuk ngan."
2 O te nga muna oeng segie ese gi ta nga tsana bu sinavei tsokor sien o ta nga mon meie nga si kong vineis a luongan. Ine, sien o ta mon i pek senga, o ta buer oeng segie

ma sibu mei kokouk. Si kong minuer rakot senga, o ta kap so vodon tsupuk rivie egie
ese gi ta nga tsana mi sinavei tsokor.
3 O ta vasangan senga bu kepineits kokouk nia vara tuktuk ngan va bu sana kepineits
o ta vokokotie a kovuni se Karisito. Mi sinavien e Karisito nia vodusie mi sinavinga a
kap molous, eiekesen a vasangan mi ngesengesien i kotubunga.
4 Gi nga vetekiuo e Karisito i popon mi koitskoits surie a kap suvu ngeisngeis, eiekesen,
a te to ngan mi ngesengesien e Raban. Ma gei tsok se Karisito, io, egei buer gei kap suvu
ngeisngeis, eiekesen ngan mi ngesengesien e Raban, egei buer gei te tino meie e Karisito
nia tsatsang senga.
5 Nga kono nga kesenga nia pare va nga tino ngan mi vodovodon tuktuk. Nga menise
vakalaie nga kesenga. Sien va nga ta kap kor ine simi konokonon, nga ta deng kielala
va e Iesu Karisito a tino i aronga.
6 O vodon va nga ta deng kielala va gei kap kor ine simi konokonon.
7 Io, gei no rakot se Raban va nga ta kap tsana ka bienebeir. Kegei sar no a kap va nia
vasangan simi kulou va gi ta pare gei va gei tseiptseiprio mi konokonon, eiekesen gei
no va nga ta mang tsana misa ta duis misasien gei te mat malan va gei te kor.
8 Gei kap oit nia tsana ka kepineits ian ta suereren mi tuktuk, eiekesen gei oit nia tsana
ka kepineits nian mo mi tuktuk.
9 Gei res sien gei ta kap ngeisngeis ma enga nga ngeisngeis. Gei no va nga ta tsorubeit
pitak.
10 Arie mi vunan o vavataor rakot senga sien o ngas mon i pek, terengien va o ta kap
mang me aor rarap veie nga sien va o ta me vodusie mi sinavinga ngan mi duis mi Nguts
ta nga terie seou nia vangasie nga ma kap va nia vatsarerie nga.

Bu namani vuot kalei vekvekitip

11 Bu kasiung, ine arie kong nama vekvekitip. Nga res. Nga tsorubeit pitak. Nga
vangasie nga ververkis. Nga tino ngan mi aor kes ma mi molu. Ma man Raban mi
tentoiv ma mi molu ta mon meie nga.
12 Nga ta marangata nga ververkis ngan mi vinengunguir simi sinavei ian ta tamat.
13 Mi kuoluon e Raban kokouk en ne, gi turan kegi ni vuot kalei rakot senga.
14 Ken tentoiv mi Nguts e Iesu Karisito ma ken tentoiv e Raban ma mi ni tsok pekouk
simi Moromoruo Tamat ta mon meie nga kokouk.

13:12 ‘mi vinengunguir simi sinavei ian ta tamat’ arie mi sinavei sibu Iuda nia baser kesen.

Ken pakapaka rorou e Paulo rakot
Sibu Galatia

Ken namani vuot kalei e Paulo

1-2 Eou, e Paulo, meie bu kasiung kokouk ese gi ta mon meie iou en ne, gei vavataor
rakot sibu vona rengeir i Galatia. Eou mi aposol. Ine kong tsientsang aposol a kap va a
kuvu simi kulou o, a kap va a tourtelekiran ka gargar simi kulou, eiekesen a kuvu ngas
se Iesu Karisito ma se Raban mi Tam ese ta nga vatoa e Iesu simi miensei.
3 Mi tentoiv ma mi molu kovuni se Raban e Tamagiet ma simi Nguts e Iesu Karisito,
ta mon meie nga.
4 E Iesu a nga tsupuk rivie ken tino surie kegiet sar sinavei tsokor, vemusurie ken
lalaron e Raban e Tamagiet, terengien va ta mang vatoa giet ine sibu ra tsokor.
5 Mi matvinavaso rakot se Raban mo sibu ra bu ra. Amen.

A kes mo mi Banga Vinavatei

6 O kudier tsak va nga si nga lalapus nia murien veie e Raban ese ta nga vile nga ngan
ken tentoiv e Karisito, nge vemusurie mi banga vinavatei mene ian ta kekineits.
7 Io, a kap ka banga vinavatei mene. Bu mei mene mo gi konon nia tsola kenga sar
vienviendon nge puiltsan man Banga Vinavatei e Karisito.
8 Eiekesen, eie ese ta vateie nga ngan ka banga vinavatei ian ta kap toun meie mi Banga
Vinavatei gei tate nga muna vateie nga ngan, e Raban ta subiran ine mi ka misasien va
eie mi meinmenigei o, ka angelo kovuni simi rangit.
9 Malan gei tate nga muna vokokotie, ma ine, o tate buer vokokotie. Sien va ka mene
ta vateie nga ngan ka banga vinavatei mene ian ta kap toun meie mi Banga Vinavatei
nga tate nga muna suvuon, e Raban ta votorosie ine mi ka!
10 Vasa, nga si vodon va o konon nia teie mi tietienengei kuvu simi kulou nemei seou?
A kap, se Raban mo. Vasa, nga si vodon va o konon nia varese mi kulou? Sien va o ngas
konon nia varese mi kulou, a kap va eou ken petspets e Karisito.

E Raban a nga vile e Paulo va eie mi aposol

11 Bu kasiung, o lalaron va nga ta telekiran va ine mi Banga Vinavatei o ta nga vavatei
ngan, a kap kuvu si ken vienviendon ka mei.
12 Simi vunan o kap poro si ka mei o, kap ka mei a vasangan seou, eiekesen o nga
poro se Iesu Karisito sien ta nga puke seou.
13 Nga te nga rongovan vasa o nga tino ven muomuo vemusurie mi sinavien bu Iuda,
ma vasa o nga ko vikikinie vatsakatie venengan mi kulou vodovodon tuktuk se Raban
nge konon nia ken rivie gie.
14 O nga rio bu turoung Iuda egei mi kienakav kes nia vemusurie mi sinavien bu Iuda.
Ma o nga terie te mi ngisingisiung ma kong tino kokouk nia vemusurie vitivititirie mi
sinavien mi tubuk.
15 Eiekesen e Raban a nga muna totoka iou sien o ta ngas nga mon i aron mong tou
se kinoung ma a nga vile iou ngan ken tentoiv nia tsana ken tsientsang.
16 Ma a nga res nia vasangan e Natuon seou, terengien va o ta mang nga vavatei ngan
sibu Kibang. Io, o kap nga rakot si ka mene nia por vinavanou.
17 Ma o kap nga rakot buer i Ierusalem nia ra pare egie ese gi ta nga muna tsorubeit
aposol seou. Eiekesen o nga rakot duis i Arabia ma o nga muerengei nemei te buer i
Damasko.
18 Io, i murien ba avareit tour, o nga rakot i Ierusalem nia ra vakvakokoit meie e Petro
nge mon meie bu ra mi sinangavur kes ma mi napaririem.
19 Eiekesen o kap nga pare ka aposol mene. O nga pare e Iakobo mo, e kasien mi
Nguts.
20 E Raban a deng tseptseperie te mi aroung kokouk va ine bu kepineits o ta vataro
kap va mi binit.
21 I murien ine, o nga rakot simi enamon leong i Siria ma i Kilikia.
22 Eiekesen egie mi kulou vodovodon tuktuk se Karisito i Iudea, gi kap nga deng kielala
va o te nga vurise tino.
23 Gi nga rongovan mo mi pinouts malan ine, “Mi ka ese ta nga ko vikikinie giet, ine
a te vavatei ngan mi vodovodon tuktuk ian ta nga konon nia vatsarerie.”
24 Ma gi nga puongan e Raban surie mi sana kepineits ta nga tsorubeit seou.

2

Bu Aposol mene gi nga resmatan e Paulo

1 I murien bu avareit mi sinangavur kes ma voveit, o te buer nga rakot i Ierusalem
meie e Barnabas. Ma o nga kerie buer e Tito.
2 O nga rakot en ian surie mi baidendeng e Raban tate nga vasangan seou. Ma o nga
vorotan bu muomuo mo nge vakatsepa segie mi Banga Vinavatei o ta nga vavatei ngan
i kotubuon bu Kibang. O nga tsana malan ine simi vunan o kap nga lalaron va kong
tsientsang o ta nga muna tsana o, ine o ta vor ve tsanatsana va ta masi sasavoir.
3 Misasien e Tito ese ta nga nomeie iou, eie mi kangi Grik, gi kap nga votsuoke va ta
nga vavaroup.
4 Ine mi kepineits a nga tsorubeit simi vunan bu mei malamala ka vodovodon tuktuk gi
nga tsiriv menen rubukien si kegei oiroir nia deng pure mi sinavei nia mon ketseketseng
giet ta nga suvuon se Karisito Iesu, terengien va gi ta mang nga tsana giet va giet ta
tsorubeit petspets simi sinavigie.
5 Eiekesen gei kap nga teir kientsep segie si ka keipkepide ra kes. Gei nga lalaron va
man tuktuk mi Banga Vinavatei ta mang tino senga.
6 Io, bu muomuo simi kulou gi ta nga mon en ian, gi kap nga terie kavo nama mene i
popon kong sar nama. Misasien egie mi kulou asna, kegi baitutuir ta kap oit nia vurisan
kong vienviendon. Si ken baidendeng e Raban, mi kulou kokouk gi venvenioit mo.
7 Eiekesen gi nangba nga deng kielala va e Raban a nga terie i naparimoung mi
tsientsang nia vavatei ngan mi Banga Vinavatei sibu Kibang, malan mo e Petro ta suvuon
mi tsientsang nia vavatei ngan ine mi Banga Vinavatei sibu Iuda.
8 E Raban a nga tsana e Petro va eie mi aposol rakot sibu Iuda. Ma buer a nga tsana
iou va eou mi aposol rakot sibu Kibang.
9 E Iakobo, e Petro ma e Ioanes ese ba ka leong, sien gituo ta nga deng kielala va ine
mi tsientsang e Raban a nga terie seou, gituo nga tsekireriem meie egor e Barnabas, nia
tourtelekiran va egor ba turagie ka ni tsientsang. Gi nga res va egor gor ta nga rakot
nge vavatei sibu Kibang, ma egituo gituo ta nga vavatei sibu Iuda.
10 Mi kepineits mo gituo ta nga nongie segor va gor ta ngas nga vodonomie bu
sinaortsak, ian mi kepineits o nga res beitsak nia tsana.

E Paulo a nga oeng matan e Petro

11 Sien e Petro ta nga nemei i Antiok, o nga oeng matan simi vunan a nga bebeir
rovoriu.
12 I muan kegituo bineit ba ka e Iakobo ta nga tura gituo, e Petro a be nga ko ngou
meie bu Kibang. Eiekesen a nga teikkir nge sorvekena gie bu Kibang sien gituo ta nga
beit, simi vunan a nga motovan va egie mi gargar simi vinavaroup.
13 Bu Iuda mene buer gi nga tuir meie simi sinavien nia malamala ka duis. E Barnabas
buer a nga soliko ian simi sinavigie.
14 Sien o ta nga pare va gi kap nga vemusurie vititirie mi tuktuk simi Banga Vinavatei,
o nga oeng se Petro i matagie kokouk ven ne, “Evoi mi Iuda, eiekesen e tino malan bu
Kibang ma e kap tino malan bu Iuda. Surie misa ine e ta konon nia votsuoke bu Kibang
va gi ta vemusurie mi sinavien bu Iuda?
15 “Egiet bu Iuda simi kienakav, ma egiet mi kulou tsokor eiekesen a kap tsokor malan
bu Kibang.
16 Giet telekiran va mi ka a kap tsorubeit duis i matan e Raban ngan mi sinavei nia
vemusurie mi Vinuor, eiekesen ngan mo mi vodovodon tuktuk se Karisito Iesu. Io, egiet
buer giet vodovodon tuktuk se Karisito Iesu va giet ta mang tsorubeit duis i matan e
Raban ngan mi vodovodon tuktuk se Karisito, ma a kap va simi sinavei nia vemusurie
mi Vinuor, simi vunan, ngan mi sinavei nia vemusurie mi Vinuor, kap ka mene a oit nia
tsorubeit duis i matan e Raban.
17 “Sien va giet ta konon nia tsorubeit duis i matan e Raban ngan mi vodovodon tuktuk
se Karisito, eiekesen a si me tsorubeit vasvas va egiet bu mei tsokor buer, vasa, ine a
vasangan va e Iesu a vangasie mi sinavei tsokor? A kap rovrovoriu!
18 Sien va o tate buer tsuok voturie bu sana o tate nga vatsarerie, o vara tuktuk ngan
va eou mi ka nia pop vuturungie bu vinuor.
19 Surie mi tsinatsangan mi Vinuor, o te nga masen mi Vinuor, terengien va o ta mang
tino se Raban.
20 O te nga tekiu meie e Karisito simi koitskoits ma kap va eou ba buer o to, eiekesen
e Karisito a to i aron kong tino. Mi tino ine o ta to ngan simi pirpir, o tino ngan mi
vodovodon tuktuk se Natuon e Raban ese ta nga tovie iou nge tsupuk rivie ken tino
surie iou.

21 O kap vodon sasavoir ngan ken tentoiv e Raban, simi vunan, sien va mi ka ta oit
nia tsorubeit duis i matan e Raban ngan mi sinavei nia vemusurie mi Vinuor, io, ken
miensei e Karisito a te sasavoir!”

3

Mi vodovodon tuktuk se Iesu ma mi vinuor

1 Enga bu Galatia, enga bu be! Ese a potsie nga? O te nga vakokoit vasangan i matanga
kokouk ken miensei e Iesu Karisito i popon mi koitskoits.
2 O lalaron va nga ta vakatsepa iou ngan mo mi kepineits kes. Vasa, nga nga suvuon
mi Moromoruo Tamat surie nga ta nga vemusurie mi Vinuor? O, surie kenga vodovodon
tuktuk simi sana nga ta nga rongomie surie e Karisito?
3 Vasa, nga ngas be te? Nga te nga vakaek nge tino ngan mi Moromoruo Tamat. Ma
vasa, ine nga te lalaro vara pu ngan kenga tino ngan mi ngisingisinga kesenga?
4 Vasa, nga nga suvuon palan bu vinekikin tuvuon mo? O vodon va a kap.
5 Nga si vodon va e Raban a nga terie mi Moromoruo Tamat senga nge tsana bu
kepineits ni vovokudier i kotubunga simi vunan nga nga vemusurie mi Vinuor? A kap.
A nga tsana ine bu kepineits simi vunan nga nga vodovodon tuktuk simi sana nga ta
nga rongomie surie e Karisito.
6 Nga vodonomie e Abaraam. Mi Pakpak leong a pevien, “E Abaraam a nga vodovodon
tuktuk se Raban, ma surie ken vodovodon tuktuk, e Raban a nga vuotongie va eie mi ka
duis.”
7 Io, nga ta ngas telekiran va egie ese gi ta vodovodon tuktuk se Raban, arie egie bu
natuon e Abaraam.
8 Bu nama simi Pakpak Leong a nga muna peterie va e Raban ta tsana bu Kibang va
gi ta tsorubeit duis i matan surie kegi sar vodovodon tuktuk. Arie mi vunan e Raban a
nga muna vavatei ngan mi banga vinavatei se Abaraam malan ine, “Surie no mo, o ta
vatamase bu vuna enamon kokouk.”
9 Io, egie ese gi ta suvuon mi vodovodon tuktuk, egie buer e Raban ta vatamase gie
meie e Abaraam mi ka simi vodovodon tuktuk.
10 Eiekesen egie ese gi ta vodon va gi oit nia tsorubeit duis ngan mi sinavei nia
vemusurie mi Vinuor, gi mon i pakien ken sinubirei e Raban, simi vunan mi nama
simi Pakpak Leong a pevien, “Eie ese ta kap vemusurie bu vinavataor kokouk gi ta mon
i aron mi pakapaka rorou simi Vinuor, eie a mon i pakien ken sinubirei e Raban.”
11 A katsep va kap ka mei a tsorubeit duis i matan e Raban ngan mi sinavei nia
vemusurie mi Vinuor, simi vunan mi Pakpak Leong a pevien, “Eie ese ta tsorubeit duis
i matan e Raban, eie ta tino ngan mi vodovodon tuktuk.”
12 Io, mi Vinuor a kap vunan simi vodovodon tuktuk, simi vunan mi Pakpak Leong a
pevien, “Eie ese ta tovtov ngan ine bu vinuor, eie ta ngas tino nge gie.”
13 E Karisito a nga voir tsana giet nia vara ketseketseng nge giet si man sinubirei mi
Vinuor ta nga terie i popogiet. A nga terie eie kesen i pakien ine mi sinubirei surie giet
malan mi Pakpak Leong ta pevien, “Eie ese gi ta vetekiuo simi ei, eie a mon i pakien mi
sinubirei.”
14 E Karisito a nga tsang malan ngan ine, terengien mi vavatamaes e Raban ta nga
kukubuits nia terie se Abaraam ta mang nemei sibu Kibang. Ma, sien va giet ta
vodovodon tuktuk, giet ta mang poro mi Moromoruo Tamat e Raban ta nga kukubuits
nia terie.

Mi Vinuor ma mi Kinubuits

15 Bu kasiung, o lalaro oeng puppuo ngan ka kepineits ine si kegiet tino. Sien va ka
ba ka guor te nga kukubuits, a kap ka mei a oit nia tsitsirie o, toim terie ka kepineits i
popon.
16 Io, e Raban a nga terie mi kinubuits se Abaraam ma simi beitpakien. Mi Pakpak
Leong a kap vakokoit va “rakot sibu beitpakien” ian a palan, eiekesen a vakokoit va
“rakot simi beitpiki” va mi mei kes mo. Ma ine arie eie mi Karisito.
17 Mi sana o ta konon nia pengan, a malan ine. Mi Vinuor ian ta nga beit i murien bu
avareit ba sinangavur voveit koboit ma ba sinangavur tour i popon (430), a kap tsitsirie
mi kinubuits e Raban ta nga tsana ma a kap beir rivie ken kinubuits e Raban.
18 Sien va giet ta suvuon mi sinsuv surie mi sinavei nia vemusurie mi vinuor, ine mi
sinsuv a kap ba buer vunan simi kinubuits. Eiekesen, surie ken tentoiv, e Raban a nga
terie mi sinsuv rakot se Abaraam surie ken kinubuits ta nga tsana.
19 Io, ine mi Vinuor nia sa? E Raban a nga terie ine mi Vinuor va giet ta mang
vakierngie misa mi sinavei tsokor. E Raban a nga terie ine mi Vinuor sibu angelo nia

terie se Moses, eie mi ka ta tuir i kutum se Raban ma mi kulou. Mi tsinatsangan ine mi Vinuor a nga tuir oit mo si ken bineit mi beitpakien e Abaraam ese e Raban ta nga kukubuits surie.
20 Io, mi ka ta tuir i kutum kap ken ka tsientsang sien va ka gargar a kes mo, eiekesen sien e Raban ta nga terie mi kinubuits se Abaraam, a kap nga vuruvan si ka mei mene.
21 Vasa, ine mi Vinuor a matakorot meie ken kinubuits e Raban? A kap rovoriu! Sien va mi vinuor a oit nia terie mi tino segiet, va giet tsorubeit duis i matan e Raban ngan mi sinavei nia vemusurie ine mi vinuor.
22 Eiekesen mi Pakpak Leong a vakokoit vakatsepa va mi kulou kokouk gi petspets simi sinavei tsokor. Io, mi kulou gi ta mang oit nia suvuon ken kinubuits e Raban ngan mi vodovodon tuktuk se Iesu Karisito.
23 I muan ine mi vodovodon tuktuk ta nga beit, mi vinuor a nga vuortie giet, tuir oit mi tsinatsangan mi vodovodon tuktuk ta nga tsorubeit vasvas.
24 Io, mi Vinuor a te nga tsorubeit mi vavvasengei nia muonge giet rakot se Karisito, terengien va giet ta mang me tsorubeit duis i matan e Raban ngan mi vodovodon tuktuk.
25 Eiekesen, ine, mi ra va mi vodovodon tuktuk ta terie mi tino a te beit. Giet kap ba buer mon i pakien mi vinuor.

Bu natuon e Raban

26 Enga kokouk enga bu natuon e Raban surie kenga vodovodon tuktuk se Karisito Iesu.
27 Enga kokouk nga te nga por sinusuruiv nge tsok se Karisito ma enga kesenga nga te vavaso ngan e Karisito.
28 Misasien va enga bu Iuda o, bu Grik, o, enga bu petspets o, bu ka ketseketseng, o, enga bu ka o, bu vevien, enga nga kes mo surie nga nga tsok se Karisito Iesu.
29 Sien va enga se Karisito, enga bu natuon e Abaraam, ma nga ta suvuon mi kinubuits e Raban tate nga terie se Abaraam.

4

1 Io, o ta pengan senga. Sien va mi nout ese va ta suvuon mi sinsuv se taman, a ngas natu madar, ken tino a kap kekineits sorvekenan ken tino mi petspets, misasien va eie a suvuon bu kepineits kokouk.
2 Ine mi natu madar ta ngas mon i pakien ken nennei mi ka ta naneie meie ken sar sinsuv tuir oit simi ra e taman ta nga totok terie.
3 Ine, a kokouk malan mo, sien giet ta ngas nga natu madar, bu suada vinuor simi kaber gi nga pipitsie giet.
4 Eiekesen, sien mi ra e Raban ta nga totoka tate nga beit, e Raban a nga turan e Natuon, ese mi vevien ta nga kava ma ken kienakav a nga beit i pakien mi Vinuor.
5 E Raban a nga tsana ine terengien va ta mang voir tsana giet nia vara ketseketseng nge giet simi Vinuor nge tour natuon nge giet.
6 Io, egiet te bu natuon e Raban. Arie mi vunan, a nga turan mi Morumoruan e Natuon rubukien sibu arogiet, ian ta kulie giet nia vuot pevien, “Abba, Tama.”
7 Io, a kap te va enga ba buer bu petspets, eiekesen enga te bu natuon. Ma sien va enga bu natuon, e Raban ta terie senga ken vatavatamse ian ta otien bu natuon.

E Paulo a nga mesirik surie bu Galatia

8 Vourvour, sien nga ta kap ngas nga telekiran e Raban, nga nga petspets sibu raban ian ta kap tuktuk.
9 Io, ine nga te me telekiran e Raban, (si man tuktuk e Raban a telekira nga). Surie misa nga te buer muerengei rakot simi vinuor ian ta kap suvu ngeisngeis ma ta tuvuon? Vasa, nga lalaron va nga tate buer tsorubeit ken sar petspets mi vinuor?
10 Nga ko barabaramatan bu suasuada ra ma bu vura ma bu kentseir ma bu rito!
11 O mesirik surie nga simi vunan kong bieneroik surie nga ta masi tuvuon mo.
12 Bu kasiung, o nongie nga. Nga ta tsorubeit mala iou, surie o nga tsorubeit mala nga. Nga kap nga tsana ka tsienakor seou.
13 Malan nga tate telekiran, o nga vavatei ngan mi Banga Vinavatei senga vourvour simi vunan o nga morouk.
14 Ma ine mong mienarouk a nga tsorubeit mi kepineits nia kono nga, eiekesen nga kap nga mugumitsa iou o, matokera iou. Eiekesen nga si nga suguo iou malan va eou mi angelo kovuni se Raban, o, malan va e Iesu Karisito kesen.
15 Kenga tino a nga ko vous ngan mi nires, eiekesen ivangan te ian mi nires? O oeng ngan mi tuktuk. Sien va a nga oit, va nga nga tsang rivie bu katsomatanga nge terie seou.

16 Vasa, ine o te tsorubeit manga matakorot surie o te pengan senga mi tuktuk?
17 Ian bu vavvasengei bitbit gi vengeis nia nesie nga meie ngan mi vienviendon ian ta kap kalei. Gi lalaron mo va nga ta murien veie gei, terengien va nga ta mang vengeis nia vemusurie gie.
18 A kalei va nga ta vengeis nia tsana mi sana ian ta kalei sibu ra kokouk, misasien va o ta mon meie nga o, o ta kap mon meie nga.
19 Bu natung, o te buer rongmetsikien mi vinavasor surie nga malan mi vevien ta rongmetsikien mi vinavasor simi por madar, oit va nga ta tsorubeit malan e Karisito.
20 O lalaron beitsak nia mon meie nga ma nia vakokoit vakalaie nga. O kudier beitsak simi sinavinga.

E Agar ma e Sara

21 Enga ese nga ta lalaro mon i pakien mi vinuor, nga pengan seou. Nga kap katsep simi sa mi vinuor ta vokokotie?
22 Mi Pakpak Leong a pengan va e Abaraam a nga suvuon ba natuon tamat luo, e natuon mene simi vevien petspets ma e natuon mene simi vevien ketseketseng.
23 E natuon tamat simi vevien petspets, a nga beit vemusurie mi sinavei simi kaber, eiekesen e natuon tamat simi vevien ketseketseng, a nga beit vemusurie mi kinubuits.
24 Ine mi pinopinouts giet oit nia poro malan va mi nama puppuo, simi vunan ba vevien guor tourtelekiran ba kinubuits luo. E Agar a tourtelekiran mi kinubuits kovuni simi pout i Sinai ian ta nga vabatie bu nout ese mune va gi ta nga tsorubeit petspets.
25 Io, e Agar a tourtelekiran mi pout i Sinai i Arabia ma mi taon i Ierusalem ine sibu ra, simi vunan eie a tsatsang petspets meie bu natuon.
26 E Sara, mi vevien ketseketseng, eie a tourtelekiran mi taon i Ierusalem die i kur. Ma arie eie e kinagiet.
27 Arie mi vunan gi nga vataro simi Pakpak Leong malan ine,

"E ta res, evoi mi vevien kap kakkav!
Keveir nge koupkoup ngan mi nires,
evoi mi vevien ese e ta kap suvuon mi vinavasor simi kienakav!
Simi vunan, evoi, mi vevien ese ke labeit tate nga rei rivie no ma e ta kap oit nia kakkav,
e ta suvu palan bu natu rio mi vevien ese ta suvu labeit."

28 Bu kasiung, enga bu natuon e Raban vemusurie ken kinubuits, malan e Isak.
29 Ian simi ra, ian mi madar ese gi ta nga kava vemusurie mi sinavei simi kaber a nga vikikinie ian mi madar ese gi ta nga kava vemusurie mi lalaron simi Moromoruo. Ma a kokouk meie ine sibu ra buer.
30 Eiekesen vasa mi Pakpak Leong a vakokoit ven? "Matokeran mi vevien petspets ma e natuon, surie e natuon mi vevien petspets ta kap suvuon ka potpot sibu sinsuv simi tam malan e natuon mi vevien ketseketseng ta suvuon."
31 Io, bu kasiung, egiet kap va bu natuon mi vevien petspets, eiekesen egiet bu natuon mi vevien ketseketseng.

5

Mi sinavei nia mon ketseketseng surie e Karisito

1 E Karisito a te nga vara ketseketseng nge giet. Io, nga ta tuir ngeisngeis ma kian va nga tate buer sunuir va mi vinuor ta vara petspets nge nga.
2 Rorong! Eou e Paulo, o oeng senga, sien va nga ta tor ngan mi vinavaroup nia tsorubeit duis i matan e Raban, nga kap oit nia suvuon ka kuilkuil se Karisito.
3 O ta buer vateie vakatsepa eie ese ta tor ngan mi vinavaroup, va eie ta ngas vemusurie bu vinuor kokouk.
4 Sien va nga ta vemusurie mo mi vinuor nia konon nia tsorubeit duis i matan e Raban, nga te kor sorvekenan e Karisito. Nga te kor sorvekenan ken tentoiv e Raban.
5 Eiekesen egiet ese giet ta tino ngan mi Moromoruo Tamat, giet rorrois nia tsorubeit duis i matan e Raban surie kegiet vodovodon tuktuk se Karisito.
6 Se Karisito Iesu, mi vinavaroup o, kap, eie mi kepineits tuvuon mo. Eiekesen mi kepineits ian ta potokivout eie mi vodovodon tuktuk ian ta tsorubeit vasvas simi sinavei nia totoiv.
7 Nga te nga soer simi banga sinoer. Ese a nga tsola nga nia vemusurie mi tuktuk?
8 Ian mi suada tsotstsol a kap kovuni se Raban ese ta nga vile nga.
9 Mi puk iis lili a oit nia vara popoek ngan mi bua plaua kokouk.

4:27 ISA 54:1

10 Enga nga tsok simi Nguts. Ma o vodovodon tuktuk va nga ta kap sunurie ka
suada vienviendon mene. Eiekesen mi mei ese ta tsolatsola nga ngan ine bu suada
vienviendon, mi Nguts ta votorosie, misasien va eie ese.
11 Bu kasiung, sien va o ngas vor ve vavavatei ngan mi vinavaroup, surie misa o ta
ngas suvu vinekikin? Sien va ta malan, mi ngesengesien mi koitskoits ta kap ba buer va
mi kepineits nia tsuotsuobakei te segie.
12 Surie ian mi kulou tsotstsol, o lalaron beitsak va gi ta varapuo nge pokie gie kesegie!
13 Bu kasiung, e Raban a nga vile nga va nga ta ketseketseng. Eiekesen a kap nga vara
ketseketseng nge nga va nga ta vemusurie bu tsaka lalaron simi pirpir. Eiekesen nga ta
tsatsang petspets senga ververkis ngan mi tentoiv.
14 Bu vinuor kokouk gi vunan simi vuna vinuor kes mo ian ta pevien, "E ta ngas tovie
e palapala malan e ta tovie no kese."
15 Sien va nga ta vor ve vevear nge vevetsuar malan bu vinavinar, nga ta nenei kalei,
nga ta masi voguersa nga kesenga.

Mi tino ngan mi Moromoruo

16 Io, o oeng senga, nga ta sunuir va mi Moromoruo Tamat ta muongan kenga sar tino,
terengien va nga ta kap mang vemusurie mi lalaron simi pirpir.
17 Mi lalaron simi pirpir ma mi lalaron simi Moromoruo Tamat, guor ve matakorot
nge guor. Arie mi vunan, nga kap ko tsana misa nga ta lalaron nia tsana.
18 Eiekesen sien va mi Moromoruo Tamat ta muonge nga, nga kap ba buer mon i
pakien mi Vinuor.
19 Bu tsinatsangan mi lalaron simi pirpir a katsep ma arie egie ine. Mi sinavei tetteririv,
mi tsaka vienviendon ma mi tino mala kopuen,
20 mi sinavei nia rangarie bu raban bitbit, mi sinavei nia tsang tinepekei, mi sinavei
ni matakorot, mi sinavei nia tsuok vakake mi tseng, mi sinavei nia ngunguts, mi sinavei
nia kengeir, mi sinavei ngangaguo, mi sinavei vengevengeit, mi sinavei nia tsola mi
mienagos,
21 ma mi sinavei nia matabiek, mi sinavei nia un nge be, mi sinavei nia oir kouk
nia tsana bu tsaka sinavei ma bu suada tsaka sinavei mene buer. O tate buer terie mi
namani venengeng senga malan o tate nga muna tsana, va egie ese gi ta tino malan ine,
gi ta kap so suvu vavatamaes si ken mangmagoso Nguts e Raban.
22 Eiekesen bu vuovuan mi Moromoruo Tamat a malan ine, mi tentoiv, mi nires, mi
molu, mi tinuir pidipidin, mi sinavei nia kulie bu mei mene, mi sinavei nia tsana mi
kienelei, mi sinavei nia tino ngan mi tuktuk,
23 mi sinavei nia tino menemenen, ma mi sinavei nia vuor vakalaie ken lalaron eie
kesen. A kap ka vinuor a oit nia vangenge ine bu sinavei.
24 Mi kuoluon e Karisito Iesu gi te nga vetekiuo simi koitskoits kegi sar lalaron simi
pirpir ma kegi sar sinavei nia matabiek.
25 Sien va giet ta tino ngan mi Moromoruo Tamat, giet ta ngas pouts kaek vemusurie
mi Moromoruo Tamat.
26 Kian va giet ta vakam, o, vengevengeit, o, ngunguts.

6

Mi banga sinavei nia kulie mi kulou kokouk

1 Bu kasiung, sien va ka mene ta tuveir simi sinavei tsokor, enga ese nga ta suvuon mi
Moromoruo Tamat nga ta kir muerngan. Eiekesen nga ta nenei kalei va enga buer nga
ta masi tuveir ian simi konokonon.
2 Nga ta ve sor ngan kenga sar sinor. Simi sinavei malan ine, nga ta tsang vaotie ken
vinuor e Karisito.
3 Sien va ka mene a vodon va eie a asna, eiekesen a kap asna, a bitie eie kesen.
4 Mi ka keskes ta ngas deng surie mi tsinatsangan eie kesen. Sien va a kalei, eie ta
nangba oit nia puongan eie kesen, ma kian va ta pua mi tsinatsangan meie bu mei mene.
5 Surie mi mei keskes ta ngas sorokie ken sinor eie kesen.
6 Eie ese ta por vinasengei simi namanien e Raban, ta ngas potakie ken sar banga
kepineits kokouk meie man vavvasengei.
7 Kian va e ta bitie no kese. A kap ka mene a oit nia bitie e Raban. Mi sana kepineits
mi mei ta tsuorkie, eie ta so dikie bu vuovuan.
8 Eie ese ta tsutsuor simi pirpir nia varese eie kesen, eie ta so poro mi tsienakor kovuni
simi pirpir. Eiekesen eie ese ta tsutsuor simi Moromoruo Tamat, eie ta so poro mi tino
rovoriu kovuni simi Moromoruo Tamat.

9 Io, kian va giet ta matpomaer nia tsana mi kienelei, simi vunan mi ra ta beit va giet
ta kakarie mi vavatamaes sien va bu arogiet ta kap matpomaer.
10 Io, sien giet ta ngas suvuon mi kientsep nia kulie bu mei mene, giet ta ngas tsana
mi kienelei simi kulou kokouk, ma giet ta ngas vodon veleongtie egie ese simi tietie simi
vodovodon tuktuk.

Kap va mi vinavaroup eiekesen mi vinagoso vour

11 Nga pare ian bu mat vinavataor leong o ta vataro ngan mi rimoung keseung!
12 Egie ese gi ta lalaro vasangan mi banga baidendeng simi pirpir, gi me konon nia
votsuoke nga nia vavaroup, terengien va gi ta kap mang suvu vinekikin surie man
koitskoits e Karisito.
13 Misasien gi tate nga suvuon mi vinavaroup, gi kap vemusurie mi Vinuor, eiekesen gi
si lalaron va nga ta vavaroup terengien va gi ta mang pouts vakam ngan bu piripiringa.
14 Eiekesen o ta kap ba pouts vakam ngan ka kepineits mene eiekesen man koitskoits
mo magiet Nguts e Iesu Karisito. Si man koitskoits e Iesu, o te nga tekiu murien veie mi
mangmagoso enaenamon ma mi mangmagoso enaenamon a te nga murien veie iou.
15 Mi vinavaroup o, kap, ine mi kepineits a tuvuon mo. Mi kepineits ta potokivout arie
mi vinagoso vour.
16 Mi molu ma mi aor molous ta mon segie ese gi ta vemusurie ine mi rosar. Ma ine
mi kulou arie egie bu Israel, mi kuoluon e Raban.
17 Io, vakaek ine, kian va ka mene ta te terie iou simi putu, surie o suvuon bu kirakira
simi kurikuriung nia vasangan va eou se Karisito Iesu.
18 Bu kasiung, ken tentoiv magiet Nguts e Iesu Karisito ta mon meie bu morumoruanga,
Amen.

Ken pakapaka rorou e Paulo rakot
Sibu Epeso

1 Eou e Paulo. E Raban a nga vile iou va o ta tsorubeit ken aposol e Karisito Iesu. O
vavataor rakot senga mi kuoluon e Raban i Epeso ese nga ta ko tuktuk si kenga mienagos
meie e Karisito Iesu.
2 Mi tentoiv ma mi molu kuvu se Raban e Tamagiet ma simi Nguts e Iesu Karisito, ta
mon meie nga.

Bu vavatamaes simi moromoruo

3 Giet ta puongan e Raban, e Taman magiet Nguts e Iesu Karisito ese ta nga vatamase
giet ngan bu vavatamaes kokouk kuvu die i kur simi rangit nia kulie bu morumoruagiet
simi vunan giet tsok se Karisito.
4 I muan mi vinagoso simi mangmagoso enaenamon, e Raban a nga muna vile giet
ngan e Karisito terengien va giet ta mang tino tamat ma kap ka bienebeir i matan e
Raban.
5 Si ken tentoiv, a nga muna tov vuturungie ngas te va ta nga vile giet ngan e Iesu
Karisito va egiet giet ta tsorubeit bu natuon. A nga tsana ine vemusurie ken lalaron ian
ta resmatan.
6 Io, giet ta ngas puongan e Raban surie ken tentoiv leong beitsak ian ta nga vosuvu
vunie nge giet tuvuon ngan surie e Natuon mi aten.
7 E Karisito a te nga voir tsana giet nia vara ketseketseng nge giet ngan mi daran surie
giet te tsok seie. A nga tsana ine nia vodon rivie kegiet sar sinavei tsokor, vemusurie
ken tentoiv ian ta leong beitsak.
8 Io, a te nga vovosuo puospuos vunie nge giet ngan ken tentoiv. Ngan ken banga
vienviendon ma ken teletelekirei kokouk,
9 a nga vasangan ken vienviendon mumuningei si ken lalaron ian tate nga tsana ngan
mi nires. Ine arie mi sa a nga lalaron va e Karisito va ta nga tsana.
10 Samo, sien va mi ra ta nga totok terie va tate beit, eie ta teie kakakuon bu kepineits
kokouk simi rangit ma simi kaber nemei i pakien ken vinuor e Karisito.
11 E Raban a ko tsang vaotie bu kepineits kokouk ta nga muna tov vuturungie ngas te
vemusurie ken lalaron. Io, a nga vile gei ngan e Karisito vemusurie misa tate nga muna
vodon mua ngas te.
12 A nga tsana ine kegei mi gargar vourvour simi kulou vodovodon tuktuk se Karisito,
terengien va bu mei mene gi ta mang puongan e Raban si man matvinavaso.
13 Ma ine enga buer nga te nga rongomie mi namani tuktuk, eie mi Banga Vinavatei
ian ta vatoa nga. Sien nga ta nga vodovodon tuktuk se Karisito, a nga totoka nga va seie
ngan mi Moromoruo Tamat ian tate nga kubutsie.
14 Mi Moromoruo Tamat eie kegiet tsiktsik ier kovuni se Raban nia vara tuktuk ngan
va giet ta so suvuon ken sinsuv ma va e Raban ta vara ketseketseng nge gie mi kuoluon.
Ine ta tsana va mi kulou gi ta puongan e Raban si man matvinavaso.

Ken nono e Paulo surie mi kuoluon e Karisito i Epeso

15 O nga rongovan kenga vodovodon tuktuk simi Nguts e Iesu, ma kenga tentoiv rakot
simi kuoluon e Raban kokouk.
16 Io, o kap nga maer nia vuot kalei se Raban surie nga ma o ko vodonomie nga si
kong sar nono.
17 O munu no rakot se Tamagiet ese man matvinavaso ta leong beitsak. Eie man Raban
magiet Nguts e Iesu Karisito. O no va ta terie mi Morumoruan ian ta vosuvu vunie nga
ngan mi banga vienviendon ma ta puek vasangan mi sinavien e Raban, terengien va
nga ta mang telekire vititirie e Raban.
18 O no buer va eie ta vakatsepa bu matan bu morumoruanga terengien va nga ta
mang telekiran mi sana kienelei va ta tsorubeit senga surie ken vivviel nemei senga, ma
vasa a leong ven man matvinavaso ken sinsuv nian mi kuoluon.
19 Ma o no buer va nga ta telekiran ken ngeisngeis ian ta tsiroup sibu kepineits kokouk
nge kulie giet ese giet ta vodovodon tuktuk sien. Ine mi ngesengesien leong, arie mi
ngeisngeis
20 ian ta nga tsatsang ngan sien ta nga vatoa e Karisito simi miensei nge vogosongie si
ken bienengeiv suv die i kur simi rangit.

1:20 PSA 110:1

21 Io, e Karisito a tsiroup rio bu muomuo ni vuor, mi kulou gi ta suvu duis ma
ngeisngeis, bu nguts, ma bu kepineits kokouk gi ta suvu as ine sibu ra ma sibu ra ian va
ta nemei.
22 Ma e Raban a nga terie bu kepineits kokouk i pakien ba kamen e Karisito nge totok
telekiran va ta tsorubeit mi kovan bu kepineits kokouk nian mi kulou vodovodon tuktuk.
23 Io, mi kulou vodovodon tuktuk egie mi kurikurien e Karisito ma e Karisito a ko
mon meie gie sibu ra bu ra, ma eie a ko vovosuo nge tino bu kepineits kokouk sibu
korot kokouk.

2

E Raban a nga vatoa giet ngan e Karisito

1 Io, enga nga te nga maet surie kenga sar bienebeir ma kenga sar sinavei tsokor.
2 Io, nga nga veisngie mi saran ine mi mangmagoso enaenamon nge rorong surie mi
muomuo ni vuor simi mangmagoso nguts simi mariu. Arie eie mi moromoruo ian tate
vuortie kegi tino mi kulou rong tsak.
3 Egiet kokouk buer giet te nga ko tino surie kegiet sar lalaron simi pirpir ma sibu
vinavinadodogiet. Vakaek si kegiet kienakav, giet ngas mon i pakien ken aor rarap e
Raban malan bu mei mene buer.
4 Eiekesen e Raban a vous ngan mi aor molous, ma surie ken tentoiv leong niagiet,
5 a nga vatoa giet simi miensei meie e Karisito, misasien giet nga maet surie kegiet sar
bienebeir. (Io, a nga vatoa nga ngan ken tentoiv.)
6 Ma a nga vatoa giet simi miensei meie e Karisito nge vogosongie giet simi enamon
die i kur simi rangit meie, simi vunan giet tsok se Karisito Iesu.
7 E Raban a nga tsana ine terengien va ta mang vasangan ken tentoiv ian ta tsiroup
simi kuoluon ian bu ra va ta beit. A nga muna vasangan ine ken tentoiv segiet i aron
ken kienelei, simi vunan giet tsok se Karisito Iesu.
8 Io, ngan ken tentoiv, a nga vatoa nga simi vunan nga te nga vodovodon tuktuk sien.
Ine mi vavato, eie ken tienebeir e Raban nemei senga, ma a kap va a nga vunan senga,
9 o, simi tsinatsanganga. Io, arie mi vunan kap ka mene a oit nia vakam ngan ine mi
vavato.
10 Egiet mi tsinatsangan e Raban, io, a nga vovoruo kegiet tino ngan e Karisito Iesu
terengien va giet ta mang tsang vaotie bu banga tsientsang ian e Raban tate nga muna
rorois ngan va giet ta tino vemusurie.

Mi ni tsuok pekouk meie e Karisito

11 Io, kian va nga ta vodon punan va enga bu Kibang simi pirpir, ma egie ese gi ta nga
suvuon mi vinavaroup kovuni simi ka, gi nga ko vuotongie nge nga va enga mi kulou
kap vavavaroup.
12 Kian va nga ta vodon punan va ian sibu ra, nga nga mon peken e Karisito, ma kap va
enga bu meinmenigie bu Israel, ma kap kenga ka baitutuir simi kinubuits e Raban tate
nga kubutsie. Nga te nga mon ine simi mangmagoso enaenamon eiekesen kap kenga ka
vodovodon rorrois sibu banga kepineits ma nga kap nga telekiran e Raban.
13 Eiekesen, ine, enga nga te tsok se Karisito Iesu. Misasien nga te nga mon peken e
Raban, e Karisito a te nga tengeip vatvatta nga se Raban ngan mi daran.
14 Io, e Karisito ngas te a te nga vabatie mi ni vedeng i kotubugiet. A nga kir kakuon
ba gargar nge tsana va mi gargar kes ma a nga toke mi oror simi sinavei ni ve matakorot
ian ta nga tsana mi vinekopot i kotubugiet.
15 Ngan ken miensei, a nga kitipie man tsientsang bu suada vinuor sibu Iuda ian ta nga
pot rivie bu Kibang, terengien va eie ta mang tsana va ba mei luo va guor ta tsorubeit
mi mei vour kes ma ta mang vabatie mi ni vedeng.
16 I popon mi koitskoits, a nga varam rivie kegiet sar sinavei ni ve matakorot. Io, a
nga votsok kakuon ine ba gargar luo va guor ta tsorubeit mi kurikurien mi mei kes nge
vabatie mi ni vedeng meie e Raban.
17 E Karisito a nga me vavatei ngan mi vinavatei ni molu rakot senga ese nga ta nga
mon peken e Raban, ma buer segie ese gie ta nga mon vatvatta.
18 Io, surie e Karisito, egiet kokouk giet oit nia veis beit simi Tam ngan mi Moromoruo
Tamat eie a kes mo.
19 Surie ine, enga bu Kibang, enga kap ba buer va enga bu mat tso o, bu kibang.
Eiekesen nga te tsorubeit mi kulou simi vuna enamon kes meie mi kuoluon e Raban. Io,
enga mi kulou simi tietie se Raban.

1:22 PSA 8:6 **2:17** ISA 57:19

20 Giet malan mi vonuo ian gi ta voturie i popon mi vout, man mogomogos ine mi
vonuo arie bu aposol ma bu propet, ma e Karisito Iesu eie mi vout mogos nia sorokie
ine mi vonuo.
21 Ma egiet mi kulou vodovodon tuktuk giet me som sien ma giet vor tsotsorubeit mi
vonuo tamat ken mi Nguts.
22 Surie nga te tsok se Karisito, enga bu Kibang buer nga me vosom kakakuo nga
kokouk nia tsorubeit mi vonuo va mi Morumoruan e Raban va ta mon en.

3

Ken tsientsang e Paulo surie bu Kibang

1 Io, eou, e Paulo o mon simi vona vinatoreis surie mi tsientsang e Karisito Iesu ta
nga terie seou nia vavatei ngan mi vinavatei surie ken tentoiv e Raban rakot senga bu
Kibang.
2 A tuktuk, nga te nga rongomie va e Raban a nga terie i naparimoung ine mi tsientsang
nia vakokoit katsep ngan ken tentoiv rakot senga.
3 E Raban a nga puke seou ken vienviendon mumuningei, malan puk lili sien o tate
nga muna vavataor rakot ngan senga.
4 Sien nga ta ase ine, nga ta ba katsep simi sa o telekiran surie ken vienviendon
mumuningei e Raban surie e Karisito.
5 E Raban a kap nga vakatsepa ine mi vienviendon simi kulou muomuo. Eiekesen ine
sibu ra, a te puke ine ngan mi Moromoruo Tamat si ken sar aposol ma bu propet ese ta
nga vile.
6 Ken vienviendon e Raban a malan ine. Surie e Karisito Iesu, mi Banga Vinavatei a
te nga tsana va bu Kibang gi tate suvu potpot meie bu Israel sibu vavatamaes kuvu se
Raban, ma gi tate tsorubeit bu meinmenien mi kuirkuir kes, ma gi tate suvu potpot si
ken kinubuits ian tate nga kubutsie.
7 Ngan ken tentoiv e Raban ma mi ngesengesien, o te nga tsorubeit mi ka ni tsientsang
simi Banga Vinavatei.
8 Eou o lili beitsak te si ken kulou kokouk e Raban, eiekesen e Raban si ken tentoiv a
nga vile iou va o ta vavatei sibu Kibang surie bu banga vavatamaes kuvu se Karisito ian
giet ta kap oit nia telekire vaotie.
9 E Raban ese ta nga vogosongie bu kepineits kokouk, a nga vile iou buer va o ta
vakatsepa ken vienviendon mumuningei ian ta nga mumuningei muomuo te tuir oit
ine.
10 Io, a nga vile iou nia tsana ine va ken sar banga vienviendon ta mang katsep sibu
angelo ni vuor ma sibu angelo ese gi ta suvu duis simi rangit. A nga tsana ine ngan misa
ta nga tsana si ken kulou vodovodon tuktuk.
11 E Raban a nga vodon nia tsana ine muna ngas te, ma a nga tsang vaotie ine ngan e
Karisito Iesu magiet Nguts.
12 Simi vunan giet vodovodon tuktuk sien ma giet tsok seie, giet suvu piner ma aor
ngeisngeis nia veis beit se Raban.
13 Io, o nongie nga va nga ta kap aortsak simi vunan o suvu vinekikin kenga. Ine arie
mi kepineits va nga ta ngas res surie.

Ken nono a luongan e Paulo surie bu Epeso

14 Surie ine, o sege pukupukukaek i matan mi Tam,
15 ese ta vunan bu tietie kokouk simi rangit ma i popon mi kaber.
16 O no va eie ta vangasie bu aronga surie man matvinavaso leong ngan mi ngeisngeis
ian ta kuvu simi Morumoruan,
17 terengien va e Karisito ta mang mon sibu aronga surie kenga vodovodon tuktuk
sien. O no va nga ta mang tsotsoke bou ngeisngeis i aron ken tentoiv,
18 terengien va enga meie mi kuoluon e Raban kokouk, nga ta mang oit nia katsep
vasa a bara, ma a kuar, ma a leong nge raman ven ken tentoiv e Karisito.
19 Ma o lalaron va nga ta rongmetsikien ine ken tentoiv ian ta tsiroup rio kegiet sar
teletelekirei. Io, kenga sar tino ta mang vous ngan bu kepineits kokouk se Raban.
20 E Raban a suvu ngeisngeis nia tsana bu kepineits ta leong rio bu kepineits giet ta
nongie o, vodonomie, ma eie a tsana gie ngan mi ngeisngeis ian ta tsatsang sibu arogiet.
21 Giet ta puongan e Raban surie bu banga kepineits tate nga tsana simi kulou
vodovodon tuktuk ma se Karisito Iesu sibu ur kokouk sibu ra bu ra! Amen.

4

Mi kulou vodovodon tuktuk gi tsok pekouk meie e Karisito

1 Io, o mon simi vona vinatoreis surie mi Nguts. Ma o nongie nga va nga ta ngas tino
simi sinavei ian ta sogove ken vivviel e Raban rakot senga.
2 Sibu kepineits kokouk nga ta tsana, nga ta ngas vilikitie nga kesenga ma nga ta ngas
tsana mi sinavei menemenen sibu mei mene. Nga ta ngas suvuon mi sinavei ni onvidit
ma mi sinavei nia mon rorrois ngan mi aor molous. Ma nga ta ngas totoiv ververkis
nge nga.
3 Nga ta ngas vengeis nia por vangasie mi sinavei nia tsok pekouk i aron mi oiroir
simi molu ian ta kuvu simi Moromoruo Tamat.
4 Egiet bu karton mi kuirkuir kes. Ma mi Moromoruo Tamat, eie a kes, malan mo a
kes kegiet vodovodon rorrois si ken vivviel e Raban nemei segiet.
5 Mi Nguts, eie a kes. Mi vodovodon tuktuk, eie a kes. Ma mi sinusuruiv, eie a kes.
6 E Raban, eie a kes ma eie e Taman mi kulou kokouk. Ma a kuva giet kokouk nge
tsatsang nge giet kokouk, ma a mon sibu arogiet kokouk.
7 Io, e Karisito a te nga teir vunie nge giet ken tentoiv vemusurie ken sinavei nia tabeir.
8 Arie mi vunan mi Pakpak Leong a pevien,

"Sien ta nga kien i kur,
a nga kerie egie ese ta nga tseiptseiprio gie,
ma a nga terie bu suasuada tienebeir simi kulou."

9 Sien ian mi Pakpak leong ta pevien, "Eie a nga kien i kur," misa man vuevue ine?
Man vuevue ine va e Karisito a te nga muna tsour peuk simi mendien mi kaber.
10 Eie ese ta nga tsour peuk ine i keim arie eie mo mi ka ese ta nga kien i kur beitsak
rio bu enamon simi rangit kokouk, terengien va ta mang mon meie gie bu kepineits
kokouk.
11 Arie eie mo e Karisito ese ta nga terie bu suasuada tienebeir simi kulou. A nga vile
bu mei va gi ta tsorubeit bu aposol, bu mei mene va gi ta tsorubeit bu propet, bu mei
mene va gi ta tsorubeit bu ka nia vavatei ngan mi Banga Vinavatei, bu mei mene va
gi ta tsorubeit bu ka nia naneie mi kulou simi vona rengeir, ma bu mei mene va gi ta
tsorubeit vavvasengei.
12 A nga tsana ine nia rorois ngan mi kuoluon e Raban nia tsana ken tsientsang ma
nia vangasie mi kurikurien e Karisito.
13 Ine mi tsientsang ta ngas tsatsang tuir oit egiet kokouk giet ta me aor kes si kegiet
sar vodovodon tuktuk ma si kegiet sar teletelekirei surie e Natuon e Raban nge tsorubeit
pitak si kegiet sinavei va ta oit malan mi sinavien e Karisito ian ta pu.
14 Io, giet ta kap ba buer mala natunatu madar nge sunuir va mi kulou nguts bitbit gi
ta bitie giet ngan kegi sar vinasengei binit ma ngan kegi sar sinavei nia tsik pipius. Kian
va giet ta sunuir va gi ta tsola kegiet mienagos malan bu naov gi ta vuolovuolokie mi
galeu ma mi mour ta bebaran.
15 Eiekesen, giet ta ngas vokokotie mi tuktuk ngan mi tentoiv, terengien va bu
bienangaev kokouk si kegiet tino ta mang tsorubeit pitak oit malan ken tino e Karisito
eie mi kovan mi kuoluon.
16 Ma e Karisito a votsok kakakuon ken kulou kokouk malan bu badomdom gi ta vosom
kakakuon bu karton mi kurikurien mi mei. Ma mi kurikurien a to leong nge tsorubeit
ngeisngeis i aron mi tentoiv simi vunan ine bu karton keskes gi tsana kegi sar tsientsang
keskes.

Mi tino sibu Natuon mi Berber

17 Io, o vakokoit nia vanuo nga simi asan mi Nguts, kian va nga ta tino ba buer malan
bu Kibang. Bu vinavinadodogie a gov.
18 Bu vinavinadodogie gi mon simi ngingi, ma gi mon peken mi tino ian ta kuvu se
Raban simi vunan mi sinavei ni vodon sasavoir a monongie gie ma bu arogie a bakiet.
19 Gi kap ko mengemengeir, misasien gi ta tsana bu tsaka sinavei. Egie kesegie gi te
nga terie kegi tino simi sa mi pirpir ta lalaron, ma gi tsana bu suada sinavei ian ta bita
ma bu sinavei nia matabiek.
20 Eiekesen ine, a kap va mi rosaran ian nga tate nga tovtov ngan surie e Karisito.
21 A tuktuk, nga te nga rongomie mi namanien e Karisito. Io, nga nga rorong poro mi
vinasengei surie mi tuktuk ian ta mon se Iesu simi vunan nga nga tsok seie.
22 Surie kenga sar sinavei kebeir ni tino, ine mi vinasengei a pevien va nga ta ngas
tsang rivie kenga sar sinavei kebeir ni tino ian mi lalaron nia tino ngan mi binit ta ko
tsang vatsakatie.

4:8 PSA 68:18

23 Ma a pevien buer va bu aronga ma bu vinavinadodonga ta ngas tsorubeit vour.
24 Ma buer a pevien va nga ta ngas vavaso ngan mi sinavei vour ni tino ian e Raban
tate nga tsana malan mi sinavien ian ta dokei nge tamat ma ta tuktuk.
25 Io, nga ta ngas tsang rivie mi sinavei ni binit. Ma enga keskes nga ta ngas vakokoit
ngan mi tuktuk sibu palapalanga, surie egiet bu karton mi kuirkuir kes.
26 Sien va nga ta aor rarap, nenei kalei va nga ta masi tsana ka sinavei tsokor. Kian
va kenga aor rarap ta mon oit mi matanias va ta ros,
27 ma kian va nga ta terie ka kientsep se Satan.
28 Eie ese ta puerpuer, ta ngas voto simi sinavei nia puer, eiekesen ta ngas tsatsang
ngan ba riman nia tsana mi kienelei, terengien va ta mang suvu kepineits nia tabarie
bu sinaortsak.
29 Kian va nga ta oengoeng tsak, eiekesen nga ta vokokotie bu nama ian ta kulie nge
vangasie gie mi kulou nia vaotie kegi sar pinat. Eiekesen nga ta ngas vokokotie bu nama
ian ta vatamase mi kulou ese gi ta rorong senga.
30 Kian va nga ta vara masitinoiv ngan mi Moromoruo Tamat simi vunan eie mi
baitottok ian e Raban tate nga totoka nga ngan, nian mi ra va ta vara ketseketseng
nge nga simi sinavei tsokor.
31 Nga ta ngas tsang rivie mi sinavei nia aor putu ma aor rarap, ma mi sinavei nia
kengeir, mi sinavei nia vavaperor ma mi sinavei nia oeng balapoik sibu aronga, meie
ngan bu suasuada sinavei nia karto bu mei mene.
32 Eiekesen nga ta ngas ve kalei nge nga nge totoiv ververkis nge nga. Ma nga ta ngas
ve vodon ririv ngan bu tsaka sinavinga keskes, malan mo e Raban tate nga vodon rivie
kenga sar tsaka sinavei ngan e Karisito.

5

1 Io, nga ta ngas tino vemusurie mi sinavien e Raban, simi vunan enga bu natuon, bu
aten.
2 Nga ta ngas tino ngan mi tentoiv, malan mo e Karisito ta nga tovie giet nge tsupuk
rivie ken tino surie giet malan mi tienebeir ni varam rakot se Raban ian ta sien mirimirir.
3 Nga ta ngas kitipie vuruvan mi sinavei tetteririv, mi sinavei bita, ma mi sinavei
matabiek i kotubunga simi vunan ine bu suada sinavei a kap sogove mi kuoluon e
Raban.
4 Ma buer nga ta ngas kitipie vuruvan bu namani vamangarie bu mei, bu namani be,
ma bu vinavangiets tsak ian ta kap sogove nga, eiekesen nga ta ngas vokokotie mo bu
namani vuot kalei rovoriu.
5 Nga te telekiran tuktuk va egie ese gi ta tino simi sinavei tetteririv o, mi sinavei bita
o, mi sinavei matabiek, gi ta kap suvu vavatamaes si ken mangmagoso Nguts e Karisito
ma e Raban. Arie egie mi kulou gi ta rangarie bu raban bitbit.
6 Kian va nga ta sunuir va mi kulou gi ta bitie nga ngan bu nama gov, simi vunan ken
aor rarap e Raban ta kor i popogie ese gi ta rong tsak.
7 Io, kian va nga ta vetala meie ine bu suada mei.
8 Muomuo, enga bu natu ngingi, eiekesen ine, enga te bu natu Berber simi Nguts. Nga
ta ngas tino malan bu natuon mi Berber,
9 simi vunan mi vuovan mi Berber arie egie bu suasuada kienlei, mi sinavei duis, ma
mi tuktuk.
10 Ma nga ta konon nia neis vorotan misa va ta varese mi Nguts.
11 Kian va nga ta tuir pats meie egie ese gi ta ko tsana bu suada tsientsang simi ngingi
ian ta gov, eiekesen nga ta ngas vutuir vasanga gie simi taparang.
12 Giet kap oit nia vor patpatara misa mi kulou kap vodovodon tuktuk gi ta ko tsang
menentan, simi vunan egie bu kepineits ni mengemengeir.
13 Eiekesen sien mi Berber ta rarangie gie, mi kulou gi ta katsep vasa a tsak ven ine
bu kepineits.
14 Io, arie mi Berber ian va ta tsana bu kepineits kokouk va ta mon simi taparang. Arie
mi vunan mi Pakpak Leong ta pevien,

"Nga pan, bu muang ngeis,
Ma nga tsuok tamtuir vekenan mi miensei.
Ma e Karisito ta rar i poponga."

4:24 GEN 1:26; Kolose 3:10 **4:25** ZEC 8:16 **4:26** PSA 4:4

15 Io, nga ta ngas nenei vasa nga ta tino ven. Kian va nga ta tino malan mi kulou be,
eiekesen nga ta ngas tino malan mi kulou sievei.
16 Nga ta ngas tsana kenga sar keipkepide ra kokouk va gi ta vabatie mi kienelei, simi
vunan ine bu ra gi tsokor.
17 Io, kian va nga ta mala be, eiekesen nga ta ngas konon nia telekiran misa mi Nguts
a lalaron va nga ta tsana.
18 Kian va nga ta un dangi vain nge be, simi vunan ta masi tsang vatsakatie kenga
tino. Eiekesen, nga ta ngas sunuir va mi Moromoruo Tamat va ta tsegerie nga.
19 Nga ta ngas vakokoit i kotubunga ngan bu nama sibu pak, sibu paka rengeir ma
sibu pak ian mi moromoruo Tamat ta vabatie sibu aronga. Ma nga ta ngas kaveir nge
puongan mi Nguts ngan bu aronga.
20 Ma sibu ra kokouk nga ta ngas vuot kalei rovoriu se Raban mi Tam surie bu kepineits
kokouk simi asan magiet Nguts e Iesu Karisito.
21 Nga ta ngas vevetor nge nga simi vunan nga mangaran e Karisito.

Ba baser tamat rei

22 Enga mi langei rei, enga keskes nga ta ngas tor surie kenga sar labeit malan mo nga
ta ko tor surie mi Nguts.
23 Io, mi ka rei eie mi kovan ken vevien, malan e Karisito eie mi kovan mi kulou
vodovodon tuktuk, ma egie mi kurikurien e Karisito, ma eie kegi ka ni vavato.
24 Io, mi langei rei, gi ta ngas tor surie kegi sar labeit sibu kepineits kokouk, malan mi
kulou vodovodon tuktuk gi ta ngas tor surie e Karisito.
25 Enga mi kulou rei, enga keskes nga ta ngas tovie kenga sar vevien, malan mo e
Karisito ta nga tovie mi kulou vodovodon tuktuk nge tsupuk rivie ken tino surie gie,
26 terengien va Eie ta mang vara melemelen nge gie ngan mi sinusuruiv simi da nge
vokunie gie ngan mi nama.
27 Io, a nga tsana ine terengien va ta mang vosonie mi kulou vodovodon tuktuk va gi
ta mata tietienengei si ken baidendeng. E Karisito a kap lalaron va kavo katokatoka o,
kavo suoksuokbour, o, kavo suada tsienakor mene ta vara mat tsak nge gie, eiekesen a
lalaron va kegi tino ta tamat ma kap ka bienebeir.
28 Simi rosar kes mo, mi ka rei ta ngas tovie ken vevien, malan eie ta ko tovie eie
kesen. A tuktuk, mi ka ese ta tovie ken vevien, a tovie eie kesen.
29 Io, a kap ka mene a ko karto mi kurikurien eie kesen, eiekesen a perngan nge
pikngan malan e Karisito ta perngan nge pikngan mi kulou vodovodon tuktuk,
30 surie egiet bu karton mi kurikurien.
31 Mi Pakpak Leong a pevien, “Mi ka ta sorvekenan e taman ma e kinan nge tsok meie
ken vevien, ma guor ta tsorubeit mi kuirkuir kes.”
32 Mi kepineits mumuningei ta mon i aron ine mi nama a potokivout, io, o vokokotie
ine surie mi mienagos i kotubuon e Karisito ma mi kulou vodovodon tuktuk.
33 Io, mi ka ta ngas tovie ken vevien malan eie ta tovie eie kesen, ma mi vevien rei ta
ngas mangaran ken labeit.

6

Bu nout meie bu kien ma bu tam

1 Bu nout, nga ta ngas tor surie bu kinanga ma bu tamanga simi vunan enga simi
Nguts ma ine mi sinavei a duis nia tsana.
2 Mi vuna vinuor vourvour meie man kinubuits a pevien, “E ta ngas mangaran e tama
meie e kina,
3 terengien va bu kepineits kokouk si ke tino ta mang tsorubeit kalei ma ke tino ta
mang kuar i popon mi kaber.”
4 Enga bu tam, kian va nga ta vara aor rarap ngan bu natunga eiekesen nga ta ngas
vetedara gie ngan mi vuduvuduis ma mi namani vinavanou simi Nguts.

Bu petspets ma bu Ka leong

5 Enga bu petspets, nga ta tor surie manga sar ka leong ine simi kaber meie ngan mi
minangarei ma mi mientou. Nga ta tsatsang segie ngan mi tuktuk malan nga ta tsana
se Karisito.
6 Kian va nga ta tsana ine nia vadengarie gie ma nia varese mo manga sar ka leong,
eiekesen nga ta tsatsang malan va enga ken sar petspets e Karisito vemusurie ken lalaron
e Raban ngan bu aronga kokouk.

6:2 DEU 5:16

7 Nga ta tsatsang meie ngan bu aronga kokouk malan va nga tsatsang simi Nguts, ma
kap va simi kulou,
8 simi vunan nga telekiran va mi Nguts ta so vorie giet vemusurie misana kienelei giet
ta tsana, misasien va egiet bu petspets o, mi kulou ketseketseng.
9 Simi rosar kes mo, enga bu ka leong, nga ta kalei ngan kenga sar petspets ma kian va
nga ta vamatuo gie. Simi vunan enga kokouk meie kenga sar petspets, manga Ka leong
a mon i kur simi rangit, ma si ken baidendeng, mi kulou kokouk gi venvenioit mo.

Bu kepineits se Raban nian mi minakiur

10 Ine arie kong nama vekvekitip. Nga ta tuir ngeisngeis ngan mi ngeisngeis leong simi
Nguts.
11 Nga vavaso ngan bu kepineits se Raban nian mi minakiur, terengien nga ta mang
oit nia tuir ngeisngeis karie ken sar roevroev mi kovan bu moromoruo tsak.
12 Simi vunan kegiet vinevineken kap va veie mi pirpir o, mi dar, eiekesen giet veveken
veie bu muomuo ni vuor, ma veie bu mei gi ta suvu duis, ma veie bu ngeisngeis ine simi
kaber ngingi ma veie mi ngesengesien bu moromoruo tsak simi rangit.
13 Io, nga ta ngas vavaso ngan bu kepineits kokouk se Raban nian mi minakiur,
terengien simi ra mi tsienakor ta beit, nga ta mang oit nia tuir karie bu kepineits kokouk,
ma i murien mi minakiur, nga ta ngas oit nia tuir ngeisngeis.
14 Io, nga ta ngas tuir ngeisngeis nge verengie nga ngan mi verevere ian arie mi tuktuk,
ma nga ta ngas tsekie mi kakakuir nian mi bongbong ian mi sinavei duis se Raban.
15 Ma nga ta ngas tsekie ba poppop ian mi renorois nia ra vavatei ngan mi Banga
Vinavatei ian ta vabatie mi molu.
16 Meie gie kokouk ine, nga ta ngas tsuok sorokie mi napa ei ni tutuir kakuir, eie mi
vodovodon tuktuk ian ta oit nia pusuvie bu eon lemlemka kovuni simi ka tsokor.
17 Ma nga ta ngas tsekie mi kovamon ian mi vavato ma poro mi kuor simi Moromoruo
Tamat, arie ian mi namanien e Raban.
18 Ngan bu suada nono ma vinirei, nga ta ngas vengeis nia no sibu ra kokouk ngan
mi ngesengesien mi Moromoruo Tamat. Io, nga ta ngas rorrois nge no surie mi kuoluon
kokouk e Raban.
19 Ma nga ta ngas no surie iou buer. Nga ta ngas no rakot se Raban va ta terie bu nama
i ngutsung nia vakokoit surie bu kepineits mumuningei simi Banga Vinavatei ngan mi
aor ngeisngeis,
20 simi vunan o mon simi baivinis surie va eou mi ka ni vakokoit ken e Karisito Iesu.
Nga ta ngas no va o ta mang vakokoit ngan mi aor ngeisngeis simi rosar ian ta duis.

Mi namani vuot kalei vekvekitip

21 E Tukiko eie e banga kasinga ma mi petspets ese ta ko tuktuk si ken tsientsang rakot
simi Nguts. Ma eie ta vateie nga ngan bu kepineits kokouk terengien va enga buer nga
ta mang telekiran vasa o tino ven ma misa o ko tsana.
22 Io, o turan rakot senga, terengien va nga ta mang telekiran vasa gei mon ven ma
eie ta vamada bu aronga.
23 Bu kasiung, mi molu, mi tentoiv meie ngan mi vodovodon tuktuk kuvu se Raban mi
Tam ma simi Nguts Iesu Karisito ta mon meie nga.
24 Ma ken tentoiv e Raban ta mon pats meie gie ese gi ta tovie magiet Nguts e Iesu
Karisito ngan mi tentoiv ian ta kap oit nia mesei.

Ken pakapaka rorou e Paulo rakot Sibu Pilippoi

1 Eou e Paulo. Egor e Timote, egor ken ba petspets e Karisito Iesu. Gor vavataor
rakot simi kuoluon e Karisito Iesu i Pilippoi, ma rakot buer segie bu muomuo ma bu ka
tsatsang kuilkuil.
2 Mi tentoiv ma mi molu kuvu se Raban e Tamagiet ma simi Nguts e Iesu Karisito ta
mon meie nga.

Ken nono e Paulo surie mi kuoluon e Karisito i Pilippoi

3 Sibu ra kokouk o ko vuot kalei se Raban sien o ta ko vodonomie nga.
4 Ma si kong sar nono kokouk surie nga, o ko no meie ngan mi nires,
5 simi vunan nga nga tuir pats meie iou nia valalame mi Banga Vinavatei vakaek simi
ra nga ta nga rong vourvour ngan tuir oit ine.
6 Ma o vodon tuktuk va e Raban ese ta nga vakake ine mi banga tsientsang i aronga,
ta tsang vuruvan ine mi tsientsang tuir oit simi ra va e Karisito Iesu ta muerengei.
7 A duis va kong rongrongmetsikei rakot senga ta malan ine, simi vunan nga mon simi
ateung. Io, enga nga ko tuir pats meie iou i aron ken tentoiv e Raban, misasien o ta mon
simi vona vinatoreis o, o ta tuir karie mi Banga Vinavatei nge vara tuktuk ngan.
8 E Raban a telekiran tuktuk va o lalaron beitsak nia pare nga kokouk, simi vunan o
tovie nga malan e Karisito Iesu ta tovie nga.
9 Ma o no va kenga tentoiv ta to leong meie mi teletelekirei ma mi sinavei nia deng
mua misa ta kalei,
10 terengien va nga ta mang telekiran misa ta kalei beitsak. Io, kenga tino ta mang
tuktuk ma ta kap ka bienebeir sien, tuir oit simi ra va e Karisito ta muerengei.
11 Ma nga ta mang vous ngan bu vuovan mi sinavei duis kovuni se Iesu Karisito,
terengien va kenga tino ta mang vasangan man matvinavaso e Raban nge terie mi
tietienengei rakot sien.

Ken baivinis e Paulo a nga velelebe mi Banga Vinavatei

12 Bu kasiung, o lalaron va nga ta telekiran va mi sana kepineits ta nga tsorubeit seou
a me kuil nia velelebe mi Banga Vinavatei.
13 Surie ine, mi kulou tutuir kakuir simi vonuo se gavana meie bu mei mene kokouk
buer gi telekiran va o mon simi baivinis surie e Karisito.
14 Surie mong baivinis, palan bu kasiung ese gi ta vodovodon tuktuk simi Nguts, gi
suvu aor ngeisngeis nia vokokotie mi namanien e Raban ma gi kap motou.
15 A tuktuk bu mei gi vavatei ngan e Karisito simi vunan gi ngungutsuo iou ma gi
lalaro but vuturungie kong tsientsang, eiekesen bu mei mene gi vavatei meie ngan mi
banga aor.
16 Ine mi kulou gi ta vavatei ngan mi banga aor, gi tsana ine simi vunan gi tovie iou.
Ma gi telekiran va e Raban a nga vile iou nia tuir karie mi Banga Vinavatei.
17 Eiekesen egie ian gi ta ngungutsuo iou, gi vavatei meie ngan kegi sar vienviendon
kakaleong ian ta kap duis ma meie ngan mi vienviendon nia vikikinie iou ine simi
baivinis.
18 Ma samo misa te? Sibu rosar kokouk, misasien va mi vienviendon a duis o, a kap
duis, gi ngas vavatei ngan e Karisito, ma surie ine, o res.
Io, o ta ngas res surie ine.
19 O telekiran va ine ta terie mi vavato seou vemusurie kenga sar no surie iou meie
ken kuilkuil mi Morumoruan e Iesu Karisito.
20 O vodon tuktuk nge vodon rorrois ngan mi nires leong va o ta kap vamangarie iou
si ka suada rosar, eiekesen o ta suvuon mi aor ngeisngeis leong nge puongan e Karisito
si kong tino, misasien va o tino o, o maet.
21 Sien va o ta tino, ine mi tino se Karisito ma sien va o ta maet, eie nian mong kalekalei.
22 Sien va o ta ngas tino ine simi tino, o ta vabatie kavo banga tsientsang eiekesen o
kap katsep va mi sana rosar o tate vile.
23 A ngeisngeis seou nia vile ka mei seguor ine, o lalaron nia maet nge so mon meie e
Karisito, simi vunan ian a kalei beitsak.
24 Eiekesen a kalei beitsak buer va o ta ngas to, simi vunan nga pinat surie iou.

25 O vodon tuktuk va ine a duis, io, o ta tino nge tsatsang meie nga, terengien va
kenga vodovodon tuktuk ta mang to leong ma nga ta mang suvuon mi nires surie kenga
vodovodon tuktuk.
26 Io, sien va o ta muerengei vorota nga, kenga nires surie iou ta vous puospuos surie
giet tsok se Karisito Iesu.
27 Nga ta ngas tino ngan mo mi tino ian ta sogove man Banga Vinavatei e Karisito.
Samo o ta mang telekiran va nga tuir kouk meie mi aor kes nge vengeis nia tino ngan
mi vodovodon tuktuk simi Banga Vinavatei, misasien o ta me pare nga o, o ta rongova
nga mo.
28 Kian va nga ta motovan egie ese gi ta matakorot veie nga. Ine mi sinavinga ta
vasangan segie va e Raban ta voguersa gie, eiekesen ta vasangan senga va ta vatoa nga.
29 E Raban a nga sunuir va nga ta suvuon mi vodovodon tuktuk se Karisito ma buer
nia suvu vinekikin surie e Karisito.
30 Nga nga pare iou o nga suvu vinekikin, ma ine nga ngas rongovan kong sar putu.
Io, simi rosar kes mo, enga buer nga te suvu vinekikin.

2

Mi tino vemusurie mi vienesien e Karisito

1 Sien va kenga tino meie e Karisito a vakotsie nga, ma sien va ken tentoiv a vamada
nga, ma sien va nga mon aor kes simi Moromoruo Tamat, ma sien va nga suvuon mi
tentoiv ma mi aor molous veie bu mei mene,
2 io, nga ta ngas vara pu ngan kong nires. Nga ta ngas aor kes ververkis, ma nga ta
ngas totoiv ververkis, ma nga ta ngas tsatsang ngan mi moromoruo kes ma ngan mi
vienviendon kes.
3 Kian va nga ta tino ngan mi vienviendon kakaleong ma kian va nga ta veleveleongtie
nga kesenga. Eiekesen, nga ta ngas vilikitie nga kesenga ma nga ta ngas vodon veleongtie
bu mei mene rio nga kesenga.
4 Kian va nga ta tsana misa va ta vakalaie nga mo, eiekesen nga ta tsana buer misa ta
vakalaie bu mei mene.
5 Mi sinavinga ta ngas kokouk malan mi sinavien e Karisito Iesu.

6 E Karisito, eie a kokouk meie e Raban,
eiekesen a kap nga vodon va ta nga por vangasie ken duis nia mon venvenioit meie
e Raban.
7 Eiekesen a nga tsana eie kesen va ta nga tsorubeit mo mi ka tuvuon,
ma a nga mala petspets sien ta nga me tsorubeit mi ka.
8 Ma i murien ta nga tsorubeit mi ka, a nga vilikitie eie kesen
ma a nga sunurie mi miensei i popon mi koitskoits!
9 Surie ine, e Raban a nga tsuok terie i kur nge vogosongie simi mogomogos ian ta tsiroup
ma a nga terie sien mi as ian ta tsiroup rio bu as kokouk.
10 Io, mi kulou kokouk gi ta so mangaran mi asan e Iesu
nge sege pukupuku kaek i matan,
egie die i kur simi rangit ma simi kaber ma egie buer i mendien mi kaber.
11 Ma bu mei kokouk gi ta vakokoit katsep ngan va e Iesu Karisito eie mi Nguts,
terengien va kegi tino ta mang vasangan man matvinavaso e Raban mi Tam.

Nga ta rar mala kaemkaem

12 Io, bu banga polopoloung, malan nga ta nga ko tor surie iou sien o ta mon meie nga
o, o ta kap mon meie nga buer, nga ta ngas vutuir vasangan mi vavato si kenga sar tino
meie mi minangarei ma mi mientou.
13 Simi vunan e Raban a ko tsatsang i aronga nia tsuok voturie mi lalaron ma mi
ngeisngeis nia tsang vaotie mi sana ta resmatan.
14 Nga ta ngas tsana bu kepineits kokouk ma kian va nga ta nama palan o, vetei nge
nama,
15 terengien va nga ta mang vara tuktuk nge nga kesenga va kenga tino ta kap suvuon
ka kepineits va gi ta oge nga ngan ma kenga tino tate tsorubeit melemelen. Nga ta ngas
tsana ine simi vunan enga bu natuon e Raban ese nga ta tino i aron ine bu ra ian mi
kulou gi ta ko tino ngan mi sinavei vilvilguo ma mi sinavei tsokor. Ma nga ta rar mala
kaemkaem simi mangmagoso enaenamon.
16 Nga ta ngas por vangvangasie mi namani tino terengien va o ta mang resmata nga
simi ra va e Karisito ta muerengei, simi vunan o kap nga soer nge biroik tuvuon.

17 Kenga tsientsang simi vodovodon tuktuk simi Nguts a malan mi tienebeir ni varam.
Misasien va mi daroung ta tamasoei i popon ine mi tienebeir ni varam malan mi
tienebeir dangi vain, o ta res ma o lalaron va enga kokouk buer nga ta res.
18 Ma enga buer nga ta ngas aor kalei nge res meie iou.

E Timote ma e Epaprotito

19 Sien va mi Nguts e Iesu ta sunuir, o vodon va i aron ine ba ra, o ta ba turan e Timote
rakot senga, terengien va o ta mang res sien va o ta rongomie ka nama surie kenga tino.
20 Kap ka banga ka mene a mon meie iou a malan e Timote ese ta ko tovie nga tuktuk.
21 Bu mei mene kokouk gi ko lalaro vemusurie kegi sar lalaron mo, kap va ken lalaron
e Iesu.
22 Eiekesen e Timote a nga vara tuktuk ngan eie kesen va eie a sogove nia tsana bu
suada tsientsang sien ta nga kulie iou nia velelebe mi Banga Vinavatei malan mi natu
madar ta tuir pats meie e taman.
23 Io, o vodon va o ta ba turan rakot senga ian simi ra ngas te va o tate katsep simi sa
va ta tsorubeit seou.
24 Ma o vodon tuktuk va mi Nguts ta sunuir va eou buer ngas te o ta ba so vorota nga.
25 Eiekesen o vodon va o ta ngas turan e kasiung, e Epaprotito, muerengei rakot senga.
Eie e turoung ka ni tsientsang ma e turoung ka ni minakiur, ma buer eie kenga ka ni
sosoer. Nga te nga turan nia me kulie iou si kong sar pinat.
26 Eie a lalaron beitsak nia ra pare nga kokouk ma a vodovodon palan buer simi vunan
nga te nga vakierngie va a nga morouk.
27 A tuktuk, a nga morouk beitsak ma a nga vatvatta mesei, eiekesen e Raban a nga
vasangan ken aor molous sien ma seou buer terengien va mi aor tsak leong ta kap mang
nga monongie iou.
28 Io, surie ine, o lalaron beitsak nia turan e Epaprotito muerengei rakot senga. Enga
buer nga ta res nia so pare, ma o ta kap ba buer vodovodon palan surie.
29 Nga ta ngas suguo ngan mi nires leong simi vunan eie simi Nguts, ma nga ta ngas
vasangan kenga minangarei sibu mei malan eie,
30 simi vunan a te nga vatvatta mesei surie ken tsientsang e Karisito, ma a nga terie
ken tino nia kulie iou sibu tsientsang ian nga ta kap nga oit nia tsana seou.

3

Mi petsuon mi Tino

1 Bu kasiung, ine kong nama vekvekitip. Nga ta ngas resmatan mi Nguts! A kap man
ka vientso seou nia vavataor te buer senga, ma o tsana ine nian manga kalekalei.
2 Nga ta ngas nenei kalei ian sibu kopuen. Nga ta ngas nenei kalei simi kulou gi ta
tsana mi sinavei tsokor. Nga ta ngas nenei kalei simi kulou gi ta tsana mi vinavaroup
ngan mi vienviendon mene,
3 surie egiet giet te nga suvuon mi vinavaroup tuktuk simi vienviendon duis. Giet
rangarie e Raban ngan mi Morumoruan ma giet puongan e Karisito Iesu ma giet kap
vakam ngan mi pirpir.
4 A tuktuk eou keseung o suvuon bu vunan va o ta vakam ngan mi pirpir.
Sien va ka mei mene a suvuon ka vunan nia vakam ngan mi pirpir, eou o suvuon a
palan rio segie.
5 O nga suvuon mi vinavaroup i murien bu ra mi napaririem pouts tour e kinoung ta
nga kava eou, ma eou mi kangi Israel simi matabu Beniamin, eou mi Iburu tuktuk. Ma
eou mi Parisaio surie o vemusurie vititirie bu vinuor se Moses.
6 O nga ngeisngeis nia tsana ken tsientsang e Raban, io, o nga solongenge nge vikikinie
mi kulou vodovodon tuktuk se Karisito. Ma eou mi ka duis simi sinavei ni vemusurie
bu Vinuor se Moses ma kap ka bienebeir a mon seou.
7 Eiekesen bu sana kepineits o ta nga vodon va a nga potokivout, ine, o vodon va ine
bu kepineits a sasavoir mo surie mi sana e Karisito ta nga tsana.
8 I popon ian, o vodon va bu kepineits kokouk gi sasavoir simi vunan mi teletelekirei
surie Karisito Iesu mong Nguts a tsiroup rio bu kepineits kokouk. Io, o tsupuk rivie bu
kepiniets kokouk nge vodon va egie bu biror terengien va o ta mang suvuon e Karisito,
9 ma o ta mang tsok seie. O kap oit nia suvuon mi tino duis meie e Raban ngan
mi sinavei nia vemusurie bu vinuor se Moses eiekesen ngan mi vodovodon tuktuk se
Karisito mo. E Raban a nga tor va o ta tino duis meie kong vodovodon tuktuk se Karisito.
10 O lalaro telekiran e Karisito ma mi ngeisngeis ian ta nga vatoa simi miensei. Ma o
lalaro suvuon mi vinekikin nge maet malan ta nga suvuon,
11 terengien va o ta mang suvuon mi tino mumuerengei simi miensei.

Mi sinoer ngeisngeis rakot simi votovoto

12 O kap vokokotie ine bu kepineits kokouk va o te tsang vaotie gie o, o te tsorubeit kalei oit, eiekesen o nga vengeis nia vaotie misa e Karisito Iesu ta nga vile iou nia suvuon.
13 Bu kasiung, o kap vodon va o te tsang vaotie ine, eiekesen o te suvuon mo mi vienviendon kes. O vodon terie i muriung bu kepineits ian o ta nga ko tsana ma o soer surie ian bu kepineits gi ta mon i muo seou.
14 O vengeis nia soer beit simi votovoto nia suvuon mi voirvoir. E Raban a vile iou nia so suvuon ine mi voirvoir die i kur surie mi sana e Karisito Iesu ta nga tsana.
15 Egiet ese giet tate komois simi vodovodon tuktuk se Karisito, giet ta ngas tuir kouk surie ine mi rosar. Eiekesen sien va ka mene senga, a suvuon ka vienviendon ta kekineits sorvekenan ine, e Raban ta puek vasangan senga buer.
16 Giet ta ngas tino mo ian simi rosar giet tate nga muna vemusurie.
17 Bu kasiung, nga ta ngas vemusurie mi vinisiung nge deng surie gie ese gi ta tino vemusurie mi rosar gei tate nga vasangan senga.
18 O nga ko pengan senga muomuo ma ine o te buer pengan senga meie kong dunutina va palan segie gi matakorot ngan man koitskoits e Karisito.
19 Man votovoto kegi tino, mi tsienakor. Bu kititagie arie magi raban, ma gi vakam ngan bu kepineits nia mangmangarien, ma gi vodonomie mo bu kepineits simi kaber.
20 Eiekesen egiet, egiet mi kuoluon mi enamon die i kur simi rangit, ma giet vor ve rorrois ngan mi nires surie mi Ka ni Vavato kovuni en. Magiet Nguts e Iesu Karisito,
21 a suvu ngeisngeis ian ta oit nia tsana bu kepineits kokouk va gi ta tor surie, ma ta vovoruo ine mi piripirigiet ian va ta oiv, rakot sibu pirpir malan seie ian ta nga suvu matvinavaso.

4

1 Io, bu banga kasiung, o tovie nga nge lalaron beitsak nia pare nga surie o resmata nga ma enga bu vuovan kong tsientsang. Nga ta ngas tino tuktuk simi Nguts, bu banga polopoloung!

Mi sinavien mi kulou vurise tino

2 O nongie ngado ba vevien e Iuodia ma e Suduke va ngado ta aor kes simi vunan engado simi Nguts.
3 Io, Sutsuge, evoi e turoung ka ni tsientsang tuktuk, o nongie no buer va e ta kulie guor ine ba vevien. Guor nga baser palapalan meie iou simi tsientsang nia vavatei ngan mi Banga Vinavatei. Guor nga ko tsatsang meie e Klemen ma bu turoung ka ni tsientsang mene buer ese bu asagie ta mon simi pakapaka rorou ni tino.
4 Nga ta ngas resmatan mi Nguts sibu ra bu ra. O ta buer pevien, nga ta ngas res!
5 Nga ta ngas ve kalei nge nga i matan mi kulou. Mi Nguts a te vatavatat.
6 Kian va nga ta vodovodon palan surie ka kepineits eiekesen sibu suasuada baitutuir, nga ta ngas no ngan mi tietienengei. Ma si kenga sar nono, nga ta ngas teir vasangan kenga lalaron se Raban.
7 Io, ken molu e Raban ian ta tsiroup simi teletelekirei simi kulou, ta tuir karie bu aronga ma bu vinavinadodonga simi vunan enga se Karisito Iesu.
8 Ine kong nama vekvekitip, bu kasiung, mi sana ta tuktuk, mi sana ta vabatie mi sinavei ni minangarei, mi sana ta duis, mi sana ta melemelen, mi sana ta mata tietienengei, mi sana ta vabatie mi banga as, sien va kavo kepineits ta kalei beitsak o, ta kalei oit nia vabatie mi tietienengei, vodon surie ine bu kepineits.
9 Ma misa nga tate tovtov ngan nge suvuon ma misa nga tate rongomie nge pare seou, nga ta pupua ine bu kepineits, ma e Raban nian mi molu ta mon meie nga.

Mi ni vuot kalei surie mi tienebeir

10 O res beitsak surie mi sana mi Nguts ta nga tsana, simi vunan enga buer nga vasangan kenga vienviendon nemei seou. A tuktuk, o telekiran va nga nga vodonomie iou oit nevere eiekesen nga kap nga suvuon ka kientsep nia vasangan kenga vienviendon.
11 O kap vokokotie ine simi vunan o suvu pinat. O nga varatsangie iou nia res mo simi sana ta betingie iou sibu suasuada baitutuir.
12 A te dada seou vasa o ta tino ven sien o ta suvu pinat o, sien o ta suvuram. I aron bu suasuada baitutuir, a te dada seou vasa o ta tino ven sien va o ta ti o, o ta vitor, ma a te dada seou vasa o ta tino ven sien o ta suv o, o ta pinat.
13 O oit nia tsana bu kepineits kokouk simi vunan e Karisito a vangasie iou.
14 Eiekesen enga nga nga tsatsang kalei nia sor kulie iou sien o ta nga suvu vinekikin.

15 Enga bu Pilippoi nga telekiran va enga mo nga nga kulie iou nia vaotie kong sar pinat
ngan mi lakep sien o ta nga me vavatei ngan mi Banga Vinavatei senga nge sorvekenan
i Makedonia. A kap ka vona rengeir mene a nga kulie iou ine simi sinavei.
16 Sien o ta nga mon i Tesalonika, siba keipkepide ra mene, enga mo, nga nga vuruve
terie seou bu tienebeir nia vaotie kong sar pinat.
17 O vokokotie ine, simi vunan o lalaron va nga ta suvu vavatamaes surie kenga sar
banga sinavei, a kap va o pinat surie ka tienebeir kuvu senga.
18 Io, o te nga suvuon bu kepineits kokouk nia vaotie kong sar pinat. Ma o kap ba buer
pinat surie ka kepineits, simi vunan o te nga tserie bu tienebeir kovuni senga i riman e
Epaprotito. Ine bu tienebeir egie bu banga tienebeir ta sien mirimirir ma bu tienebeir
ni varam ian ta duis nge varese e Raban.
19 Ma kong Raban ta vaotie kenga sar pinat kokouk ngan bu banga sinsuv kuvu se
Karisito Iesu!
20 Mi matvinavaso ta rakot si magiet Raban, mi Tam ma ta mon sibu ra bu ra. Amen.

Mi ni vuot kalei vekvekitip

21 O terie kong vuot kalei rakot senga mi kuoluon e Karisito Iesu. Bu kasiung gi ta
mon meie iou en ne, gi terie buer kegi ni vuot kalei rakot senga.
22 Mi kuoluon e Raban gi terie kegi ni vuot kalei rakot senga. Ine mi ni vuot kalei a
potokivout simi vunan a kuvu buer segie ese gi ta tsatsang si ken vanuo e Kaesar.
23 Ken tentoiv mi Nguts Iesu Karisito ta mon sibu morumoruanga. Amen.

Ken pakapaka rorou e Paulo rakot Sibu Kolose

1 Eou e Paulo, ken aposol e Karisito Iesu vemusurie ken lalaron e Raban. Egor e Timote e kasigiet,
2 gor vavataor rakot senga mi kuoluon e Raban i Kolose. Enga bu kasigei ese mi sinavinga ta ko tuktuk si kenga vodovodon tuktuk se Karisito.

Mi tentoiv ma mi molu kuvu se Raban e Tamagiet ta rakot senga.

Mi namani vuot kalei rovoriu ma mi nono

3 I aron kegor sar nono surie nga, gor ko munu vuot kalei rovoriu se Raban e Taman magiet Nguts e Iesu Karisito,
4 simi vunan gor te nga rongovan kenga vodovodon tuktuk se Karisito Iesu, ma kenga tentoiv rakot simi kuoluon kokouk e Raban.
5 Nga te nga muna rongomie mi namani tuktuk, mi Banga Vinavatei, ian ta nga teie terie senga ine mi vodovodon rorrois. Kenga vodovodon tuktuk ma kenga tentoiv a vunan si kenga vodovodon rorrois surie mi sana e Raban tate rorois ngan va senga die i kur simi rangit.
6 Sibu korot kokouk simi mangmagoso enaenamon, ine mi Banga Vinavatei a ko munu puorkan nge vua ngan bu vuovuo, malan mo ta nga ko munu tsatsang i kotubunga vakaek simi ra nga ta nga rongomie ine mi nama nge katsep simi tuktuk surie ken tentoiv e Raban.
7 E Epapras a nga me vavasengei senga surie ine mi Banga Vinavatei. Eie e turagei ka ni tsientsang ese ta ko tuktuk siken tsientsang se Karisito. Ma a tourtelekira gei ine simi tsientsang rakot senga.
8 Ma a nga vateie gor ngan kenga tentoiv ian mi Moromoruo Tamat ta nga terie senga.
9 Arie mi vunan, vakaek simi ra gor ta nga rongomie vasa nga ko tino ven, gor kap nga maes nia no surie nga. Gor no rakot se Raban va ta kulie nga terengien va nga ta mang telekiran bu kepineits kokouk e Raban ta lalaron va nga ta tsana, io, gor no va ta kulie nga nia sievei beitsak sibu kepineits simi moromoruo nge katsep surie gie kokouk.
10 Ma gor ko no ven ne terengien va nga ta mang tino ngan mi tino ian ta sogove ken lalaron mi Nguts, ma va nga ta mang varese mi Nguts sibu rosar kokouk. Kenga sar tino ta vua ngan bu vuovuo sibu banga tsientsang kokouk ma kenga teletelekirei surie e Raban ta vor ve leongleong.
11 Ma gor no buer va e Raban ta vangasie nga ngan mi ngesengesien ian ta tsiroup terengien va nga ta mang tuir ngeisngeis simi sinavei nia res ngan mi sinavei nia onvidit.
12 O no va nga ta vuot kalei rovoriu simi Tam surie ta nga tsana nga va nga ta kalei oit nia suv si ken sinsuv ta nga pot terie simi kuoluon gi ta mon i aron mi berber.
13 Simi vunan a nga vatoa giet simi ngesengesien mi ngingi, ma a nga kir vurukude giet si ken mangmagoso Nguts e Natuon, eie mi aten,
14 ese ta nga vorie giet nia vara ketseketseng nge giet nge vodon rivie kegiet sar sinavei tsokor.

Ken tsientsang e Karisito ian ta tsiroup

15 E Raban, giet kap oit nia pare, eiekesen e Karisito eie mi patsapatsan. Eie mi muariem sibu kepineits kokouk e Raban ta nga vogosongie.
16 Ngan e Karisito, e Raban a nga vogosongie bu kepineits kokouk simi rangit ma simi kaber, ma buer bu kepineits giet ta oit nia dengarie ma bu kepineits giet ta kap oit nia dengarie malan bu moromoruo ian ta suvu ngeisngeis, bu moromoruo ian ta suvu duis, bu moromoruo ni nguts, ma bu moromoruo ni vuor. Bu kepineits kokouk a nga tsana ngan e Karisito ma bu kepineits kokouk gi mon ken eie.
17 E Karisito a nga muna mon i muan mi vinagoso. Ma bu vinagoso kokouk gi mon si kegi korot duis i pakien ken nennei.
18 Mi vona rengeir eie mi kurikurien, io, e Karisito eie mi kovan mi vona rengeir. Eie man tsuoktsuok vakaek mi vona rengeir, ma eie mi mei vourvour nia to muerengei i kotubuon bu mei maet. Io, eie mi mei ian ta tsiroup sibu kepineits kokouk.
19 Simi vunan e Raban a nga res nia sunuir va bu kepineits kokouk ian ta vasangan va eie mi Raban ta mon se Karisito.

20 Ma ngan e Karisito, e Raban a nga vabatie mi ni vedeng i kotubuon eie kesen meie
bu kepineits kokouk ine i keim ma die i kur simi rangit. Ma a nga tutuo mi molu ngan
mi daran e Karisito ta nga tamasoei i popon mi koitskoits.
21 Vourvour, nga nga mon i pek se Raban ma bu vinavinadodonga a nga matakorot
veie surie bu tsaka sinavei nga ta nga tsana.
22 Eiekesen, ine, e Raban a nga vabatie mi ni vedeng meie nga ngan ken miensei e
Karisito simi pirpir, terengien va giet ta mang oit nia tuir i matan ngan mi tino ian
ta tamat ma ta kap kavo bienebeir sien, ma mi tino ian ta ketseketseng sibu namani
vepipits.
23 Ine ta tsorubeit tuktuk sien va nga ta vor ve tutuir ngeisngeis simi vodovodon tuktuk
ma nga ta kap tampaek sorvekenan kenga vodovodon rorrois simi Banga Vinavatei ian
nga tate nga rongomie. Ine mi Banga Vinavatei a nga puorkan mi vinagoso kokouk i
pakien mi rangit, ma eou e Paulo, o nga tsorubeit mi ka ni vavatei ngan ine.

Ken bieneroik e Paulo surie mi kuoluon e Karisito

24 Io, o res nia sorokie mi vinavasor nian manga kalekalei. O lalaro kulie mi vona
rengeir ian mi kurikurien e Karisito, io, o tsang vuruvan kong potpot nia sorokie mi
vinavasor simi kurikuriung ian ta ngas mon va o ta sorokie surie e Karisito.
25 E Raban a nga terie mi tsientsang nia kulie mi vona rengeir i naparimoung terengien
va o ta mang vavatei vititirie mi namanien senga.
26 Ma a nga muningan ine ken vodovodon mumuningei simi kulou vakaek ngas te si
man tsuoktsuok vakaek mi vinagoso. Eiekesen, ine, a nangba vasangan si ken kulou.
27 E Raban a nga lalaron nia vasangan sibu Kibang vasa a mata tietienengei ven man
matvinavaso ine ken vodovodon mumuningei. Ine mi vodovodon mumuningei arie e
Karisito a to si kenga tino, ma ine arie mi vodovodon rorrois surie man matvinavaso e
Raban.
28 Io, gei vavatei ngan e Karisito simi kulou kokouk. Gei vanuo nge vavasengei simi
kulou kokouk ngan mi banga vienviendon terengien va gei ta mang vutuir vasanga gie
kokouk i matan e Raban simi vunan kegi tino a te pitak se Karisito.
29 Surie ine, o bierokien ine bu tsientsang ngan mi ngesengesien e Karisito ian ta ko
tsatsang i aroung.

2

1 O lalaron va nga ta telekiran va o tsatsang ngeisngeis beitsak nia kulie nga ma bu
Laodikea ma egie ese gi ta kap ngas pare iou.
2 Mi vunan kong tsientsang arie nia vakotsie bu arogie nge tsana va gi ta aor kes i aron
mi tentoiv, va gi ta mang suvuon mi banga vavatamaes, terengien va gi ta mang telekire
ruobatan ken vienviendon mumuningei e Raban. Ine mi vienviendon mumuningei arie
e Karisito.
3 Ma seie mo bu mos kokouk kuvu simi banga vienviendon ma teletelekirei gi ta
mumuningei.
4 O pengan senga ine simi vunan ka mene ta masi me vadonuo nga.
5 Misasien va o ta kap mon meie nga simi pirpir, simi moromoruo o mon meie nga. Ma
o res nia pare kenga sinavei nia vuor vakalaie kenga tino ma kenga vodovodon tuktuk
se Karisito ian ta tuir koits.

E Karisito a vara ketseketseng nge giet simi vinuor simi kulou

6 Io, nga te nga vodon tuktuk va e Karisito Iesu eie manga Nguts, io, nga ta ngas tino
ngan mi tino ian ta tsok se Karisito.
7 Nga ta ngas tsotsoke bou nge to matda se Karisito. Ma nga ta ngas tuir koits simi
vodovodon tuktuk malan nga tate nga tovtov ngan. Ma nga ta ngas vous ngan mi
tietienengei.
8 Kian va nga ta sunuir va kavo mei gi ta vara petspets nge nga ngan bu vienviendon
simi kaber ian ta gov ma ta suvu binit. Ine bu suada vienviendon gi kuvu si kegi sinavei
bu tubugie ma kuvu simi moromoruo ian ta vuortie ine mi mariu ma mi kaber, ma a
kap kuvu se Karisito.
9 Bu kepineits kokouk ian gi ta vasangan e Raban va eie mi Raban, a mon simi
kurikurien e Karisito.
10 Ma kenga tino a te tsorubeit pu sien nga te tsok se Karisito. Eie a kovan bu ngeisngeis
ma bu duis kokouk simi moromoruo.
11 Ma buer, sien nga ta tsok se Karisito, nga te por vinavaroup ian kap va mi kulou gi
ta tsana, eiekesen mi vinavaroup e Karisito ta tsana, eie mi vinavaroup ian ta tov rivie
mi ngesengesien mi sinavei tsokor.

12 Gi te nga puonongie nga meie e Karisito sien nga ta nga por sinusuruiv ma e
Raban a te nga vatoa nga meie e Karisito simi vunan nga te nga vodovodon tuktuk
simi ngesengesien e Raban ese ta nga vatoa e Karisito simi miensei.
13 Nga te nga maet surie kenga sar sinavei tsokor, io, nga te nga maet simi vunan nga
kap nga tov rivie bu sinavei tsokor. Eiekesen e Raban a nga vatoa nga meie e Karisito,
io, a nga vodon rivie kegiet sar sinavei tsokor kokouk.
14 E Raban a nga tsang rivie mi ngesengesien mi pakapaka rorou ian ta nga
tourtelekiran kegiet ora ian ta tsatsang veie giet. Ma a nga por tsana nge vetekiuo ine
mi pakapaka rorou simi koitskoits.
15 E Raban a nga tsang rivie bu ngeisngeis ma bu duis simi moromoruo, ma a nga
vamangarie gie i matan mi lobaram sien ta nga tseiptseiprio gie ngan man koitskoits e
Karisito.
16 Io, kian va nga ta sunuir va ka mei ta votorosie nga surie mi sana kepineits nga ta
nganie o, unumie, o, surie bu ra leong simi rengeir ma mi nginou simi vura vour o, mi
Rangi Minaes.
17 Egie ine, bu kepineits nia vutuir vasangan mo misa va ta so beit. Eiekesen mi
kepineits tuktuk, arie e Karisito.
18 Sien va kavo mei gi ta pevien va gi te nga dengarie ka kepineits si kegi baidendeng,
ma gi ta me oeng senga va nga ta vilikitie nga nge rangarie bu angelo, kian va nga ta
rorong segie. Kian va nga ta sunuir va gi ta pevien va nga kap kalei oit nia suvuon
manga voirvoir. A kap ka vunan kegi nama eiekesen gi ko lapopo mo ngan bu kepineits
ta kuvu si kegi vienviendon.
19 Ma gi kap me tsok se Karisito mi kovan mi kuirkuir. I pakien ken nennei e Karisito,
bu karton kokouk simi kuirkuir gi to ngeisngeis nge som kokouk sibu baivosovosom
ngan bu kepkeptiniu, ma gi ta to leong vemusurie ken lalaron e Raban.
20-21 Nga te nga maet meie e Karisito nge tampaek sorvekenan bu moromoruo ian ta
vuortie mi mangmagoso enaenamon. Kegi vinuor a pevien, “Kian va nga ta popor ngan
bu rimanga! Kian va nga ta daem pare! Ma kian va nga ta tobelie!” Io, surie misa nga
ta vemusurie bu suada sinavei malan ine?
22 Ine bu kepineits kokouk, gi ta so tsereiv, simi vunan ine bu sinavei a vunan si kegi
vinuor ma si kegi vinasengei mi kulou simi kaber.
23 Bu suada vinuor malan ine a mat malan va gi vunan simi banga vienviendon, simi
vunan gi lalaron va mi kulou gi ta vemusurie mi sinavei nia rengeir ian ta ngeisngeis
beitsak, ma mi sinavei nia vilikitie gie ma mi sinavei ngeisngeis nia vadakara mi kuirkuir.
Eiekesen ine bu vinuor gi kap oit nia kulie ian mi sinavei nia vuor vakalaie mi tsaka
lalaron simi pirpir.

3

Mi rosar nia tino ngan mi tino ta tamat

1 Io, sien va nga te nga to muerengei meie e Karisito, nga ta ngas vokotserie kenga sar
vienviendon sibu kepineits ta mon i kur. Ian en, e Karisito a mogos si ken bienangaev
suv e Raban.
2 Nga ta ngas vokotserie kenga sar vienviendon sibu kepineits ta mon die i kur simi
rangit, kap va bu kepineits gi ta mon simi kaber,
3 simi vunan nga te nga maet ma kenga sar tino meie e Karisito a te mon kokoiv se
Raban.
4 E Karisito eie mi vunan kenga tino ma simi ra e Karisito ta tsorubeit vasvas, enga
buer nga ta tsorubeit vasvas meie e Karisito i aron man matvinavaso.
5 Nga ta ngas kenvamate bu sana sinavei simi kaber ian gi ta mon sibu aronga, malan
mi sinavei tetteririv, mi sinavei bita, mi sinavei matabiek, mi tsaka lalaron ma mi sinavei
ngaguo ian arie mi sinavei nia rangarie bu raban bitbit.
6 Surie ine bu suada sinavei, mi ra va e Raban ta poik soan ken aor rarap ta beit.
7 Nga nga ko tino vemusurie ine bu suada sinavei sien kenga sar tino ta nga mon i
kotubuon ine bu suada sinavei.
8 Eiekesen, ine, nga ta ngas tsang rivie ine bu suada sinavei kokouk, malan mi sinavei
nia petseir, mi sinavei nia aor rarap, mi sinavei nia oengoeng tsak, mi sinavei nia meon
ma bu suada nama mienengeir sibu ngutsunga.
9 Kian va nga ta ve bit nge nga, simi vunan nga te tsang rivie kenga sinavei kebeir ni
tino.

10 Ma nga te nga suvuon mi sinavei vour ni tino ian e Raban ta vor ve vovovoruo
terengien va nga ta mang tsorubeit malan eie ese ta nga vogosongie nga ma nga ta
mang suvuon mi teletelekirei tuktuk surie eie.
11 I aron ine mi tino vour, a kap ka kepineits ta kekineits i kotubuon bu Grik ma bu
Iuda, mi kulou vavavaroup ma mi kulou kap vavavaroup, bu mat tso, bu kangien bu
enamon kapa deng, bu petspets ma mi kulou kap petspets. Eiekesen e Karisito mo giet
ta ngas vodon veleongtie ma a mon sibu arogiet kokouk.
12 E Raban a te nga viel tsana nga va nga ta nga tsorubeit mi kulou tamat ma bu
aten. Io, nga ta ngas vavaso ngan bu suasuada sinavei, malan mi sinavei nia totoiv, mi
sinavei nia kalei ngan bu mei mene, mi sinavei nia vilikitie enga kesenga, mi sinavei
menemenen ma mi sinavei nia onvidit.
13 Sien va ka mei senga ta vabatie mi putu, a kalei va enga kesenga nga ta onvidit ngan
ian mi putu, ma a kalei va nga ta ve vodon ririv ngan kenga sar bienebeir i kotubunga.
E Raban a te nga vodon rivie kenga sar bienebeir, io, enga buer nga ta ngas tsana malan.
14 Ma i popon ine bu suada banga sinavei, nga ta ngas vavaso ngan mi sinavei nia
totoiv ian ta te kakakuon bu kepineits kokouk nia vabatie mi aor kes.
15 Nga ta ngas sunuir va mi molu kuvu se Karisito ta vuortie bu aronga, simi vunan
enga bu karton mi kuirkuir kes ma e Raban a nga vile nga nia tino ngan mi molu. Ma
nga ta ngas vout kalei rovoriu rakot se Raban sibu ra kokouk.
16 Nga ta ngas sunuir va mi namanien e Karisito ta vous puospuos nge tino sibu aronga.
Nga ta ngas vavasengei nge vanuo nga ververkis ngan bu banga vienviendon kokouk.
Nga ta ngas kavarie bu pak simi buk Pak o, bu paka rengeir o, bu pak mi Moromoruo
Tamat ta vabatie sibu aronga. Nga ta ngas kaveir ngan mi ni vuot kalei rovoriu rakot se
Raban ngan bu aronga kokouk.
17 Si kenga sar vinakokoit ma si kenga sar tsientsang kokouk nga ta tsana, nga ta ngas
tsana gie simi asan mi Nguts e Iesu. Ngan e Iesu, nga ta ngas vuot kalei rovoriu se Raban,
mi Tam.

Mi banga mienagos sibu tietie

18 Enga mi langei rei, nga ta ngas tor surie kenga sar labeit. Ine mi sinavei eie a duis
i matan mi Nguts.
19 Enga bu ka rei, nga ta ngas tovie kenga sar vevien. Kian va nga ta tsang vatsakatie
bu arogie.
20 Enga bu nout, nga ta ngas rorong sibu tamanga ma kinanga sibu ra kokouk, simi
vunan ine mi suada sinavei a varese mi Nguts.
21 Enga bu tam, kian va nga ta vavasora bu natunga, surie kegi mat petspets ta masi
kor.
22 Enga bu petspets nga ta ngas vemusurie bu tinuturei kokouk si manga sar ka leong.
Ma nga ta kap tsatsang i matagie mo nia varese gie, eiekesen nga ta ngas tsatsang malan
nga ta tsatsang simi Nguts ngan mi banga aor ma mi mientou.
23 Bu kepineits kokouk nga ta tsana, nga ta ngas tsatsang ngan mi aronga kokouk
malan nga ta tsatsang nian mi Nguts ma a kap va nian mi kulou,
24 simi vunan nga telekiran va nga ta suv si ken sinsuv e Raban malan mi voirvoir. Mi
Nguts nga ta tsatsang sien eie e Karisito.
25 Ma egie ese gi ta tsana ka bienebeir, gi ta poro man voirvoir ian mi bienebeir ta
vabatie. Ma e Raban a ko vuortie bu sinavien mi kulou simi rosar kes mo.

4

1 Enga bu ka leong. Nga ta ngas kalei ngan kenga sar petspets kokouk simi rosar ian
ta otie gie keskes, simi vunan nga telekiran va enga buer nga suvuon manga ka leong
die i kur simi rangit.

Mi namani vinavanou

2 Nga ta ngas vengeis nia no. Sien nga ta no nga ta ngas nennei kalei nge vuot kalei
rovoriu se Raban.
3 Ma nga ta ngas no surie gei buer va e Raban ta tsitsi vadara gei terengien va gei ta
mang vavatei ngan mi vienviendon mumuningei surie e Karisito. Surie ine, o mon simi
vona vinatoreis.
4 Nga ta ngas no va o ta mang vavatei katsep simi rosar va o ta ngas vavatei ngan.
5 Nga ta ngas tino ngan mi banga vienviendon sien nga ta mon meie mi kulou kap
vodovodon tuktuk. Ma nga ta ngas tsana kenga sar keipkepide ra kokouk va gi ta vabatie
mi kienelei.

6 Kenga sar vinakokoit ta ngas vous ngan mi tentoiv malan mi barateis ta tsana mi
nginonginou ta kon kalei, ma nga ta ngas telekiran vasa nga ta kuil nama ven simi kulou
kokouk.

Mi namani vuot kalei vekvekitip

7 E Tukiko ta ba vateie nga ngan bu sana kepineits ta nga tsorubeit seou. Eie e banga
kasigiet. A ko tuktuk si ken tsientsang ma eie e turagei ka ni tsientsang simi Nguts.
8 O nga turan e Tukiko rakot senga surie ine, terengien va nga ta mang vakierngie
kegei mienagos ma ta mang vakotsie bu aronga.
9 E Onesimo ta nomeie. E Onesimo eie e banga kasigiet ma a ko tuktuk si ken
tsientsang, ma eie mi meinmeninga. Guor ta so vateie nga ngan bu kepineits kokouk gi
ta tsorubeit en ne.
10 E Aristakus eie a mon meie iou simi vona vinatoreis. A turan ken ni vuot kalei rakot
senga. Ma e Marko eie e tsikien e Barnabas, eie buer a turan ken ni vuot kalei rakot
senga. Malan nga te nga suvuon mi nama vavakatsep surie e Marko, sien va ta beit
senga, nga ta marangatan.
11 E Iesu mi asan mene e Iusto, eie buer a turan ken ni vuot kalei rakot senga. Ine
ba ka, egituo mo ba Iuda i kotubuon bu turoung ka ni tsatsang surie ken mangmagoso
Nguts e Raban. Ma gituo nga vakotsie vakalaie iou te.
12 E Epapras eie mi meinmeninga ma ken petspets e Iesu Karisito. A turan ken ni
vuot kalei rakot senga. A ko munu vengeis nia nono surie nga, terengien va kenga tino
ta mang pitak ma nga ta mang suvu aor koits tuktuk surie ken lalaron e Raban sibu
kepineits kokouk.
13 O oit nia vara tuktuk ngan va ta tsatsang ngeisngeis surie nga ma segie gi ta mon i
Laodikea ma i Ierapolis.
14 Ma e Luka kegei banga ka porpor oiv meie e Demas guor turan keguor ni vuot kalei
rakot senga.
15 O lalaron va nga ta terie kong namani vuot kalei rakot sibu kasigiet gi ta mon i
Laodikea, ma se Numpa meie mi kulou vodovodon tuktuk gi ta ko beit kouk si ken
vonuo.
16 Sien va nga tate ase vuruvan ine mi pakapaka rorou, nga ta vavasie rakot simi kulou
vodovodon tuktuk i Laodikea va gi ta ase vuruvan ine buer. Ma nga ta ngas ase buer mi
pakapaka rorou o ta nga vavataor rakot segie bu Laodikea.
17 Nga oeng se Arkipo ven ne, “E ta ngas tsang vaton mi tsientsang mi Nguts ta nga
terie sevoi.”
18 Eou e Paulo, o vataro kong namani vuot kalei ngan mi rimoung keseung. Nga
vodonomie va o mon i aron mi vona vinatoreis. Ken tentoiv e Raban ta mon meie nga.

Ken pakapaka rorou vourvour e Paulo rakot Sibu Tesalonika (1)

1 Eou e Paulo, egatuo e Silas ma e Timote, gatuo vavataor rakot simi kulou vodovodon
tuktuk i Tesalonika, enga ese se Raban mi Tam ma simi Nguts e Iesu Karisito.
Mi tentoiv ma mi molu ta mon meie nga.

Mi namani vuot kalei surie kegi vodovodon tuktuk bu Tesalonika

2 Gei ko munu vuot kalei se Raban surie nga kokouk sien gei ta ko no surie nga. Si
kegei sar nono,
3 gei pengan se Raban mi Tam surie kenga sar banga tsientsang nga ta nga tsana ngan
kenga vodovodon tuktuk, ma buer kenga bieneroik meie ngan mi tentoiv ma kenga
baitinuir pidipidin i aron kenga vodovodon rorrois surie mi ra va e Iesu ta muerengei.
4 Bu kasiung, e Raban a tovie nga, ma gei telekiran va a nga vile nga va enga seie,
5 simi vunan mi Banga Vinavatei gei ta nga poro nemei ngan senga, a kap nga nemei
ngan mo mi nama, eiekesen a nga nemei ngan buer mi ngeisngeis ma mi teletelekirei
tuktuk ian mi Moromoruo Tamat ta nga terie. Nga telekiran vasa gei nga ko tino ven
nia kulie nga sien gei ta nga mon i kotubunga.
6 Nga te nga pupua kegei tino ma mi tino simi Nguts. Misasien bu vinekikin ngeisngeis,
nga nga resmatan mi Banga Vinavatei ngan mi nires simi Moromoruo Tamat.
7 Io, nga nga tsorubeit mi puppuo simi kulou vodovodon tuktuk simi enamon leong i
Makedonia ma i Akaia.
8 Ma ken nama mi Nguts a nga kovuni senga ma a nga puorkan bu enamon kokouk
ivie mi kulou gi tate me telekiran kenga vodovodon tuktuk se Raban, a kap mo va i
Makedonia ma i Akaia. Io, gei kap pinat te buer nia vokokotie ka nama surie ine.
9 Mi kulou kokouk gi vor ve pepengan vasa nga nga resmata gei ven sien gei ta nga
mon meie nga. Gi nga pengan buer vasa nga nga vuris ven rakot se Raban sorvekenan
bu raban bitbit nge tsatsang simi Raban tuktuk ta tino,
10 ma nia rosie e Natuon e Raban va ta kuvu simi rangit, ese e Raban ta nga vatoa simi
miensei. Eie e Iesu, ese va ta vatoa giet si ken aor rarap e Raban va ta so beit.

2

Ken tsientsang e Paulo i Tesalonika

1 Bu kasiung, nga telekiran va kegei vineis nia me iro nga a kap nga sasavoir.
2 Malan nga tate telekiran, gei te nga suvu vinekikin ma gi te nga vavangiets vatsakatie
gei i Pilippoi, eiekesen magiet Raban a nga kulie gei va gei ta nga ngeisngeis nia vateie
nga ngan ken Banga Vinavatei, misasien bu tutuir bibirit ngeisngeis.
3 Kegei sar vinavanou rakot senga, a kap va mi bienebeir, o mi tsaka vienviendon o,
mi binit.
4 Eiekesen gei vavatei ngan mi Banga Vinavatei, simi vunan e Raban a nga sunuir
nia terie i naparimagei. Gei kap varese mi kulou eiekesen e Raban ese ta ko konon bu
arogiet.
5 Nga telekiran va gei kap nga vadonuo nga ma gei kap nga muningan kegei ka sinavei
matabiek senga. E Raban a vara tuktuk ngan ine.
6 Gei kap nga nesie kavo namani tietienengei kuvu senga o, sibu mei mene. Gei kap
nga nongie kavo kepineits senga, misasien egei bu aposol se Karisito va gei suvu duis
nia no.
7 Eiekesen gei nga mon menemenen i kotubunga, malan mi kien ta naneie bu natuon.
8 Gei nga tovie nga beitsak, io, gei nga res nia terie senga ken Banga Vinavatei e Raban
meie kegei tino kokouk. Enga nga leong si kegei vienviendon.
9 Bu kasiung, nga vodonomie kegei bieneroik ma bu putu gei ta nga suvuon. Gei
nga tsatsang sibu rosisiat ma rokati, terengien va gei ta kap mang puputungie ka mene
senga, sien gei tate nga vateie nga ngan ken Banga Vinavatei e Raban.
10 Sien gei ta nga mon meie nga mi kulou vodovodon tuktuk, mi tino gei ta nga tino
ngan, a nga melemelen ma a nga duis, ma kap ka bienebeir sien. Nga te nga dengarie
va ine a tuktuk ma e Raban buer a oit nia vara tuktuk ngan.
11 Nga telekiran va mi sinavei gei ta nga tsana senga keskes a nga malan mi sinavei
mi tam ta tsana sibu natuon tuktuk.

12 Gei munu vakotsie nga nge vamada nga ma gei munu oeng ngeisngeis senga va nga
ta tino simi sinavei va e Raban ta resmatan. Eie ngas te a nga vile nga nia rubukien si
ken mangmagoso Nguts e Raban ma nia suvu pinot si ken matvinavaso.
13 Sien gei tate nga vateie nga ngan mi namanien e Raban, nga nga suvuon ine mi
nama va mi namanien e Raban ngas te, a kap va simi kulou. Arie mi vunan gei munu
vuot kalei se Raban. Ma mi namanien e Raban a munu tsatsang sibu aronga mi kulou
vodovodon tuktuk.
14 Bu kasiung, bu vinekikin nga ta nga suoeie a toun meie bu vinekikin mi kuoluon e
Raban i Iudea gi ta nga suoeie surie kegi vodovodon tuktuk se Karisito Iesu. Nga te suvu
vinekikin kovuni ngas te si kenga sar nama kes, malan egie gi tate nga suvu vinekikin
kovuni sibu Iuda.
15 Bu Iuda mene gi nga kenvamate mi Nguts e Iesu ma bu propet ma gi nga matokera
gei. Gi kap ko varese e Raban ma gi matakorot meie bu mene kokouk.
16 Gi konon nia tuir kitipa gei va gei ta kap vavatei sibu Kibang, terengien va e Raban
ta kap mang vatoa gie. Ine simi rosar, gi ko munu vovosuo kegi sar tino ngan mi sinavei
tsokor oit ta naberak. Ma ken aor rarap e Raban a te beit nangba segie.

Ken lalaron e Paulo nia irogie bu Tesalonika

17 Bu kasiung, gei te nga mon i pek sorvekena nga sibu ra ta kap nga potaram, eiekesen
kegei sar vienviendon a ngas nga mon meie nga ma gei nga vengeis ngan mi lalaron
leong nia me iro nga.
18 Gei nga lalaron nia rakot senga, eiekesen e Satan a nga tuir kitipa gei. A tuktuk eou
e Paulo o nga konon nge konon nia rakot senga.
19 Enga kegei vodovodon rorrois va misa ta tsorubeit. Ma enga kegei nires ma magei
kovage ian va gei ta so res ngan si ken minuer magiet Nguts e Iesu Karisito.
20 A tuktuk enga magei matvinavaso ma kegei nires.

3

1 Io, sien gei ta nga pilang konokonon nia ra iro nga, gei nga vodon va a kalei va gei
ta nga mon kesegei i Aten,
2 ma nia turan mo e Timote rakot senga. E Timote eie e kasigei ma eie e turagei ka
ni tsatsatsang se Raban nia vavatei ngan ken Banga Vinavatei e Karisito. Gei turan nia
vangasie kenga vodovodon tuktuk nge vakotsie nga,
3 terengien va ka mene senga ta kap mang basbaslieng surie ine bu vinekikin. Enga
kesenga, nga te telekiran va gei ta ngas suoeie ine bu vinekikin.
4 A tuktuk sien gei ta nga mon meie nga, gei nga vor ve pepengan va gei ta suvu
vinekikin, ma a nga tsorubeit malan nga tate nga telekiran.
5 Surie ine, sien o ta kap ba buer nga oit nia rorois te, o nga turan e Timote nia ra
katsep kalei surie kenga vodovodon tuktuk. O nga meikmekikir va e Satan ta masi nga
vokorongie nga, ma kegei bieneroik ta masi sasavoir mo.

Mi namani vokovokoits kuvu se Timote

6 Eiekesen e Timote ine mo a nangba nga beit segei kovuni senga, ma a me pengan
segei mi vinavatei kalei surie kenga vodovodon tuktuk ma kenga tentoiv. Ma a me
pengan segei buer va nga ko munu vodon muer surie kegiet banga mienagos, ma nga
lalaron beitsak nia pare gei, malan gei ta lalaron beitsak nia pare nga.
7 Bu kasiung, misasien gei suvu putu ma vinekikin, ine mi nama surie kenga
vodovodon tuktuk a nga vakotsie gei.
8 Io, ine, gei te tino kalei nangba, surie nga ngas tuir ngeisngeis simi Nguts.
9 Mi sana namani vuot kalei gei ta oit nia terie se Raban surie mi nires leong gei ta
nga suvuon i matan e Raban surie nga?
10 Sibu rokati ma rosisiat, gei munu no ngeisngeis va gei ta mang so pare nga nge teir
vaotie kenga sar pinat si kenga vodovodon tuktuk.
11 Io, a kalei va e Raban e Tamagiet ma e Iesu magiet Nguts va guor ta muongan kegei
vineis rakot senga.
12 A kalei va mi Nguts ta veleongtie kenga tentoiv ma ta naberak rakot senga keskes
ma simi kulou kokouk, malan mo kegei tentoiv rakot senga.
13 A kalei va Eie ta vangasie bu aronga, terengien va nga ta kap mang suvu bienebeir
ma va nga ta mang tsorubeit tamat i matan e Raban e Tamagiet si ken minuer magiet
Nguts e Iesu meie ken kulou vivviel.

4

Mi tino nia varese e Raban

1 Io, bu kasiung, gei nga vanuo nga va vasa nga ta ngas tino ven nia varese e Raban.
A tuktuk nga te tino nia varese e Raban. Ine, simi asan mi Nguts e Iesu, gei nongie nga
nge vanuo vangvangasie nga va nga ta vengeis va kenga tino ta vor ve kalekalei.
2 Simi vunan nga te telekiran bu namani vinavanou gei ta nga vanuo nga ngan, gei
nga vokokotie ngan mi duis kuvu simi Nguts e Iesu.
3 E Raban a lalaron va nga ta tsorubeit tamat, io, nga ta ngas murien veie mi sinavei
tetteririv.
4 Ma enga keskes nga ta ngas telekiran nia naneie bu kurikuringa simi rosar ian ta
tamat ma ta mat minangarei.
5 Ma kian va nga ta vemusurie mi sinavei nia bike vevien o, bike ka, malan bu Kibang
gi ta kap telekiran e Raban.
6 Ma kian va nga ta bitie bu kasinga vemusurie ine bu suada sinavei. Mi Nguts ta
votorosie mi kulou surie bu suada sinavei tsokor malan ine, malan gei tate nga muna
oeng vakatsepa nga.
7 E Raban a nga vile giet va giet ta tino ngan mi tino tamat, a kap va mi tino ta kap
melemelen.
8 Io, eie ese ta vodon purusie ine mi namani vinavanou, eie a kap purusie mo ken
vinavanou mi ka eiekesen a purusie e Raban ese ta ko terie senga ken Moromoruo
Tamat.
9 Io, surie mi sinavei nia totoiv ververkis, nga kap pinat surie va gei ta vavataor rakot
senga, surie e Raban kesen a te nga vavasengei senga nia totoiv ververkis nge nga.
10 Ma a tuktuk nga tovie bu kasinga kokouk i Makedonia. Eiekesen gei vanuo
vangvangasie nga va nga ta vengeis va kenga tentoiv ta vor ve leongleong.
11 Nga ta ngas vengeis nia tino menemenen, ma nia naneie vakalaie kenga sar
tsientsang ma kian mi tsotstsol, ma nia tsatsang ngan bu rimanga, malan mo gei ta
nga oeng ngeisngeis ngan senga.
12 Terengien va mi kulou kap vodovodon tuktuk gi ta mang mangara nga, ma va nga
ta kap mang pinat surie ka kepineits.

Ken minuer mi Nguts

13 Bu kasiung, gei lalaron va nga ta vakierngie misa va ta so tsorubeit segie ese gi tate
nga maet, terengien va nga ta kap mang aortsak malan mi kulou ese gi ta kap suvuon
mi vodovodon rorrois.
14 Gei vodovodon tuktuk va e Iesu a nga maet ma a nga to muerengei simi miensei.
Ma buer, e Raban ta kerie bu tamat miensei gi ta nga vodovodon tuktuk seie ma se Iesu.
15 Vemusurie mi namanien mi Nguts kesen, gei pengan senga va egiet ese giet ta tino
oit si ken rangi minuer mi Nguts, giet ta kap so muo segie ine bu tamat miensei.
16 Io, mi Nguts kesen ta so tsour peuk kovuni simi rangit meie ngan mi kinoup
ngeisngeis meie mi inan mi kovakova angelo, ma meie ngan mi kinuk si ken tuvuir
e Raban ma egie mi kulou vodovodon tuktuk se Karisito gi ta nga maet, gi ta muna to
muerengei.
17 I murien ian, egiet ese giet ta tino nge mon giet ta nomeie gie i aron mi balbal nia
samvesuei meie mi Nguts simi mariu ma giet ta so mon meie mi Nguts sibu ra bu ra.
18 Io, giet ta vakokoit vakotsie egiet ververkis ngan ine bu nama.

5

Nga ta rosie mi ra va mi Nguts ta muerengei

1 Bu kasiung, nga kap pinat surie va gei ta vavataor rakot senga surie mi keipkepide
ra o, mi ra ine bu kepineits va ta so tsorubeit sien,
2 simi vunan nga telekire vititirie va ken ra mi Nguts ta beit malan va mi ka puerpuer
simi rokati.
3 Sien mi kulou gi ta ngas pevien, “Giet te tino ngan mi molu, ma bu kepineits kokouk
gi mon kalei,” puk kam lalapus, mi tsienakor ta so beit segie malan mi vinavasor simi
por madar ta beit simi kien, ma gi ta kap so oit nia vingan.
4 Eiekesen enga bu kasiung, nga kap mon simi ngingi, io, ine mi ra a kap oit nia so
vokudira nga malan va mi ka puerpuer.
5 Enga kokouk enga bu natuon mi berber ma enga bu natuon mi taparang. A kap va
egiet bu natuon mi kati o, mi ngingi.

6 Io, giet ta kap malan bu mei mene gi ta muang eiekesen giet ta ngas mat panpan nge
vuor vakalaie kegiet sar lalaron keskes.
7 Egie ese gi ta muang, gi ko muang sikati, ma egie ese gi ta un da be, gi ko un nge be
sikati.
8 Eiekesen sien egiet simi taparang, giet ta ngas vuor vakalaie kegiet sar lalaron keskes
nge tsekie kegiet kakakuir nian mi bongbong ian mi vodovodon tuktuk ma mi tentoiv,
ma kegiet kovamon aen ian mi vodovodon rorrois simi vavato.
9 Surie e Raban a kap nga vile giet nia suvuon mi vinekikin si ken aor rarap eiekesen
nia suvuon mi vavato si magiet Nguts e Iesu Karisito.
10 A nga maet surie giet terengien va giet ta mang tino rovoriu meie, misasien va giet
ta to o, maet si ken rangi minuer.
11 Io, nga ta ngas vakokoit vakotsie nga nge vangasie nga ververkis malan mo nga ta
ko tsana.

Ken vinavanou vekvekitip e Paulo

12 Bu kasiung, ine, gei nongie nga va nga ta mangaran manga sar muomuo si ken
tsientsang mi Nguts. Gi tsatsang ngeisngeis i kotubunga nge terie bu nama vinavanou
senga.
13 Nga ta ngas vodon puputungie gie nge vasangan mi tentoiv leong segie surie kegi
tsientsang. Nga ta ngas tino ngan mi banga mienagos i kotubunga.
14 Bu kasiung, gei no masitinoiv va nga ta vanuo gie bu mat maermaer ma nga ta
vangasie bu mene gi ta ko pukuo mi tsientsang ma nga ta kulie gie ese gi ta kap ngeisngeis
ma nga ta tuir pidipidin meie mi kulou kokouk.
15 Nga ta ngas vuor vakalaie gie va kap ka mene ta kulie mi tsokor ngan ka tsienakor,
eiekesen sibu ra kokouk nga ta ngas konon va nga ta tsana mi kienelei senga ververkis
ma sibu mene kokouk.
16 Nga ta ngas resres sibu ra kokouk.
17 Kian va nga ta maes simi rengeir.
18 Io, nga ta ngas vuot kalei se Raban surie bu kepineits kokouk ta tsorubeit. Ine arie
ken lalaron e Raban surie nga simi vunan enga nga tsok se Karisito Iesu.
19 Kian va nga ta pusuvie mi Moromoruo Tamat.
20 Kian va nga ta matagout ngan bu nama kuvu se Raban.
21 Nga ta ngas menise vititirie bu kepineits kokouk, ma nga ta por vangasie misa ta
kalei.
22 Ma nga ta ngas murien veie bu suasuada sinavei tsokor kokouk.
23 A kalei man Raban mi molu ta tsana va nga ta tsorubeit tamat rovoriu ma ta
per ngan mi morumoruanga, ma mi vinavinadodonga ma mi kurikuringa va nga ta
mang ketseketseng sorvekenan bu suada bienebeir oit si ken minuer magiet Nguts e
Iesu Karisito.
24 Eie ese ta nga vile nga, a ko tuktuk si ken sar nama ma ta tsang vaotie ine.

25 Bu kasiung, nga ta no surie gei.
26 Nga ta ngas vuot kalei sibu kasigiet kokouk ngan mi nginunguir simi sinavei ian ta
tamat.
27 O oeng ngeisngeis senga simi asan mi Nguts va nga ta ngas ase ine mi pakapaka
rorou simi kulou kokouk gi ta vodovodon tuktuk.
28 Ken tentoiv magiet Nguts e Iesu Karisito ta mon meie nga.

Ken pakapaka rorou vuluongan e Paulo rakot Sibu Tesalonika (2)

1 Eou e Paulo, egatuo e Silas ma e Timote, gatuo vavataor rakot simi kulou vodovodon
tuktuk i Tesalonika, enga ese va se Raban e Tamagiet ma simi Nguts e Iesu Karisito.
2 Mi tentoiv ma mi molu kovuni se Raban e Tamagiet ma simi Nguts e Iesu Karisito ta
mon meie nga.

Mi namani vuot kalei ma mi nono

3 Bu kasiung, a duis va gei ta ngas vuot kalei se Raban surie nga sibu ra kokouk,
simi vunan kenga vodovodon tuktuk a vor ve toto leong ma mi tentoiv nga ta ko totoiv
ververkis ngan a vor ve leongleong.
4 Io, gei ko vakokoit vakam nge nga rakot segie mi kuoluon e Raban surie kenga sinavei
nia tuir pidipidin ma kenga vodovodon tuktuk i aron bu vinekikin ma bu konokonon
ian nga tate suoeie.
5 Ine bu kepineits gi vara tuktuk ngan va ken sinavei e Raban nia vuor a duis, io, nga
ta so tsorubeit kalei oit nian ken mangmagoso Nguts e Raban ian nga tate suvu vinekikin
surie.
6 Io, a duis va e Raban mo ta kuil muerngan mi vinekikin segie ese gi ta vikikinie nga,
7 ma ta vara ketseketseng nge nga si kenga sar vinavasor, ma ta tsang malan ngan
buer segei sien va magiet Nguts e Iesu ta tsorubeit vasvas kovuni simi rangit meie ken
sar angelo ngeisngeis.
8 I aron mi leing ian ta lamlamka, eie ta me votorosie egie ese gi ta kap telekiran e
Raban ma egie ese gi ta kap vemusurie man Banga Vinavatei magiet Nguts e Iesu.
9 E Raban ta votorosie gie ngan mi vinatoreis kap man ka votovoto, ma gi ta tampaek
sorvekenan rovoriu mi Nguts ma man matvinavaso mi ngesengesien.
10 Ine bu kepineits ta tsorubeit tuktuk simi ra va Eie ta beit. Ian simi ra, mi kuoluon
e Raban gi ta vutuir vasangan man matvinavaso. ma mi kulou vodovodon tuktuk, gi ta
vasangan mi minangarei rakot seie. Enga buer nga ta mon i kotubugie, simi vunan enga
nga te vodovodon tuktuk si kegei vinavatei vavakatsep surie Eie.
11 Arie mi vunan gei ko munu no surie nga. Gei nongie magiet Raban va ta tsana
kenga sar tino va ta kalei oit nian ken vivviel nemei senga. Ma gei no buer va e Raban
ta tsang vaotie ngan mi ngesengesien kenga sar lalaron kokouk nia vabatie mi kienelei
ma mi tsinatsangan mi vodovodon tuktuk.
12 Surie ken tentoiv magiet Raban ma magiet Nguts e Iesu Karisito, mi kulou kokouk
gi ta mang so vasangan mi minangarei rakot simi asan magiet Nguts e Iesu surie nga,
ma buer gi ta mang so vasangan mi minangarei senga surie eie.

2

Mi ka leleiltsei simi vinuor

1 Bu kasiung, o oeng ngeisngeis senga surie ken minuer magiet Nguts e Iesu Karisito
ma kegiet bineit kouk meie.
2 Kian va nga ta lalapus va kenga baitutuir ta moruor o, kenga sar vienviendon ta
basbaslieng sien va nga ta rongomie mi nama va ken ra mi Nguts a te beit. Gi si pevien
va ine mi nama a kuvu si kegei namani peteteir, o, si kegei vinavatei, o, si kegei pakapaka
rorou.
3 Kian va nga ta sunuir va ka mene ta bitie nga, simi vunan ine mi ra ta kap ngas beit,
tuir oit va mi kulou gi ta muna leiltsei veie e Raban, ma tuir oit va mi ka leleiltsei simi
vinuor ta tsorubeit vasvas. Ine mi ka e Raban ta so voguersan.
4 Eie ta matakorot veie bu kepineits kokouk ian gi ta vuotongie va mi raban o, gi ta
rangarie, ma eie kesen ta tsuok terie i kur mi asan i popogie kokouk. Io, eie ta rubukien
nge mogos i aron mi Vona rengeir leong se Raban ma ta pevien va eie mi Raban.
5 Vasa, nga kap vodonomie te ine bu kepineits o ta nga pengan senga sien o ta ngas
nga mon meie nga?
6 Ma ine, nga me telekiran ese a raok vururutie ine mi ka. Ma ine mi ka ta so tsorubeit
vasvas si man keipkepide ra tuktuk.
7 Mi ngesengesien ine mi ka leleiltsei simi vinuor, a te tsatsang kokoiv ma ta mon
kokoiv tuir oit va eie ese ta por vururutie ta so tsupuk rivie.

8 Ma samo ine mi ka leleiltsei simi vinuor ta nangba beit vasvas, ese va e Iesu ta so
kenvamate ngan mi mour kovuni i ngutsuon ma ta voguersan ngan man matvinavaso
ken bineit.
9 Ine mi ka leleiltsei simi vinuor ta beit, ma eie ta tsatsang vemusurie duis ken
tsientsang e Satan ian ta tsang vasangan bu ngeisngeis bitbit, bu totourlekier bitbit ma
bu kepineits ni vovokudier bitbit.
10 Ma ngan bu suada binit simi sinavei tsokor eie ta bitie gie ese va gi ta tsereiv. Gi ta
tsereiv simi vunan gi kap lalaro vodovodon tuktuk simi tuktuk va ta mang vatoa gie.
11 Io, arie mi vunan e Raban ta terie segie mi vienviendon nia basbaslieng beitsak
terengien va gi ta mang vodovodon tuktuk si ken sar binit.
12 Egie kokouk gi ta so tuir simi vinuor simi vunan gi kap nga vodovodon tuktuk simi
tuktuk ma gi si nga resen bu sinavei tsokor.

Nga tuir ngeisngeis

13 Bu kasiung enga bu aten mi Nguts, gei ta ngas munu vuot kalei se Raban surie nga,
simi vunan e Raban a nga vile nga simi vakavakaek va nga ta suvuon mi vavato ngan mi
tsinatsangan mi Moromoruo Tamat ian va ta vara tamat nge nga ma ngan mi vodovodon
tuktuk simi tuktuk.
14 Surie ine mi vavato mo a nga kukuo nga sien gei ta nga vavatei ngan mi Banga
Vinavatei, terengien va nga ta mang suvu potpot si man matvinavaso magiet Nguts e
Iesu Karisito.
15 Io, bu kasiung, nga ta tuir ngeisngeis nge por vangvangasie bu vinasengei gei tate
nga vasangan senga ngan mi nama gei ta nga vokokotie o, ngan bu pakapaka rorou gei
ta nga vataro.
16 Magiet Nguts e Iesu Karisito ngas ma e Raban e Tamagiet guor nga tovie giet ma
guor nga terie segiet mi vavaman kap man ka votovoto ma mi banga vodovodon rorrois
ngan mi tentoiv.
17 Io, a kalei va guor ta vamada nga nge vangasie bu aronga sibu banga tsientsang
kokouk nga ta tsana ma simi sana nga ta vokokotie.

3

Ken lalaron e Paulo va gi ta no

1 Bu kasiung, ine kong nama vekvekitip. Nga ta no surie gei va ken nama mi Nguts ta
puorkan lalapus ma ta suvuon mi minangarei, malan ta nga tsorubeit senga.
2 Ma nga ta no va e Raban ta vatoa gei i napariman bu ka tsokor, simi vunan kap va
bu mei kokouk gi suvuon mi vodovodon tuktuk.
3 Eiekesen mi Nguts a ko tuktuk si ken sar nama, ma eie ta vangasie nge pernge nga
simi Tsaka Ka.
4 Gei suvu vodovodon tuktuk simi Nguts va nga te tsana ma nga ta vor ve tsanatsana
bu kepineits ian gei tate nga vokokotie senga.
5 A kalei va mi Nguts ta muongan bu aronga va nga ta mang katsep nge tovtov si ken
tentoiv e Raban ma si ken sinavei e Karisito nia tuir pidipidin.

Mi namani venengeng veie bu matmaermaer

6 Bu kasiung, simi asan mi Nguts e Iesu Karisito, gei oeng ngeisngeis senga, va nga
ta ngas pits peken bu kasinga matmaermaer ma egie ese gi ta kap tino vemusurie mi
vinasengei gei tate nga vasangan senga.
7 Enga keskes nga telekire vititirie va nga ta ngas tsang vemusurie mi sana gei ta nga
tsana. Egei kap va bu mat maermaer, io, gei kap nga mon tuvuon sien gei ta nga mon
meie nga.
8 Ma gei kap nga ngou tuvuon ngan ken ka nginonginou ka mene, bu nginonginou
kokouk gei nga vorie. Eiekesen gei nga tsatsang ngeisngeis sibu rosisiat ma rokati nia
suvu kepineits nia vaotie kegei minon, terengien va gei ta kap mang nga puputungie ka
mene senga.
9 Gei nga tsana malan ine, nia tsana mi puppuo i matanga va nga ta mang vemusurie,
kap va gei kap suvu duis nia nongie nga surie kenga kuilkuil.
10 Sien gei ta ngas nga mon meie nga, gei nga terie senga ine mi vinuor, “Sien va ka
mene ta kap tsatsang, eie ta kap ngou buer.”
11 Gei rongomie va bu mene senga va egie bu mat maermaer. Gi kap ko tsana kavo
tsientsang eiekesen gi ko tsotstsol.
12 Simi asan mi Nguts e Iesu Karisito gei oeng ngeisngeis nge nongie bu suada mene
malan ian va gi ta mogos menemenen nge tsatsang nia vaotie kegi mienagos.

13 Eiekesen enga bu kasiung, kian va nga ta matpomaer nia tsana mi sinavei ta duis.
14 Sien va ka mene a kap vemusurie kegei namani vinavanou ine simi pakapaka rorou,
nga ta deng vititirie ma nga ta pits peken, terengien va eie ta mang mengemengeir.
15 Eiekesen kian va nga ta tsana malan va eie manga matakorot, eiekesen nga ta
vakokoit vanuo malan va eie e kasinga.

Mi namani vuot kalei vekvekitip

16 A kalei va man Nguts mi molu eie kesen ta vovosuo kenga tino ngan mi molu sibu
suada baitutuir kokouk sibu ra. Mi Nguts ta mon meie nga kokouk.
17 Eou e Paulo, o vataro ine kong namani vuot kalei ngan mi rimoung keseung. Ine
arie vasa o ko vataro venengan kong totourlekier si kong sar pakapaka rorou kokouk.
Ma ine arie vasa o ko vavataor ven.
18 Ken tentoiv magiet Nguts e Iesu Karisito ta mon meie nga kokouk.

Ken pakapaka rorou vourvour e Paulo rakot Se Timote (1)

1 Eou e Paulo, ken aposol e Karisito Iesu. O nga tsorubeit mi aposol vemusurie ken
tinuturei e Raban kegiet ka ni vavato ma e Karisito Iesu ese kegiet vodovodon rorrois
nian mi vavato.
2 O vavataor rakot se Timote, e natung tuktuk simi vodovodon tuktuk.
Mi tentoiv, mi aor molous ma mi molu se Raban mi Tam ma e Karisito Iesu magiet
Nguts ta mon meie no.

Mi namani venengeng veie bu vavvasengei bitbit simi Vinuor

3 Sien o ta nga rakot i Makedonia, o nga nongie no va e ta ngas nga mon i Epeso,
terengien va e ta mang vangenge gie ese gi ta vasangan bu vinasengei binit.
4 Ma e ta ngas vangenge gie va gi ta kap terie te kegi tino nia pouts pinopinouts nge
terese matabu ian ta kap ko voto. Ine bu suada kepineits a ko vabatie mo mi vetei nge
nama, ma a kap ko kulie mi kulou va gi ta tsana ken tsientsang e Raban ian gi ta oit nia
tsana ngan mi vodovodon tuktuk.
5 Mi petsuon kong vinavanou arie mi tentoiv ian ta kovuni simi aor kalei ma simi
banga baivinakier ma simi vodovodon tuktuk.
6 Bu mei mene gi te nga bebeir sorvekenan ine mi vinavanou nge vuvuris rakot sibu
nama gov.
7 Ma gi lalaron nia tsorubeit vavvasengei simi vinuor, eiekesen gi kap katsep simi sa
gi ta vokokotie misasien gi ta vodon va gi katsep sien.
8 Giet telekiran va mi Vinuor a kalei sien va giet ta tsatsang kalei ngan.
9 Giet telekiran va mi Vinuor a kap va niagie mi kulou duis, eiekesen niagie mi kulou
rong tsak sibu vinuor, mi kulou leleiltsei, mi kulou gi ta kap mangaran e Raban, mi kulou
tsokor, ma buer mi kulou gi ta kap tamat, mi kulou gi ta kap ko rangarie e Raban, mi
kulou gi ta keda bu tamagie o, bu kinagie, ma mi kulou kenken.
10-11 Ma giet telekiran buer va mi vinuor arie niagie mi kulou simi tetteririv, mi kulou
gi ta tsanatsana mi sinavei nia tabakou, mi kulou gi ta ko raok pure bu mei nia verikuil
ngan nge lakep, ma mi kulou poutspouts bit nge vokokotie mi binit i matan mi vinuor.
Ma giet telekiran buer va mi vinuor arie niagie mi kulou gi ko tsana bu suada kepineits
gi ta suereren mi vinasengei tuktuk ian ta toun meie mi Banga Vinavatei e Raban ta nga
terie i naparimoung. Ine mi Banga Vinavatei a kuvu se Raban ese ta vunan mi nires ma
a tsiroup.

Ken tentoiv mi Nguts rakot se Paulo

12 O vuot kalei rakot se Karisito Iesu magiet Nguts, simi vunan a nga vangasie iou
nge dengarie va o nga ko tuktuk si kong sar tsientsang, ma a nga terie ken tsientsang i
naparimoung.
13 Misasien o ta nga ko oengoeng balapoik ngan mi Nguts ma o ta nga ko vikikinie mi
kulou vodovodon tuktuk nge ngengeir, a nga vasangan ken aor molous seou simi vunan
o kap nga katsep simi sa o ta nga ko tsana ma o kap ngas nga suvuon mi vodovodon
tuktuk.
14 Magiet Nguts a nga kalei nge iou beitsak. Ma a nga vovosuo puospuos mi aroung
ngan mi vodovodon tuktuk ma mi tentoiv se Karisito Iesu.
15 E Karisito Iesu a nga nemei ine simi mangmagoso enaenamon nia vatoa mi kulou
tsokor. Ine mi vinakokoit a tuktuk rovoriu ma a otien va mi kulou kokouk gi ta
vodovodon tuktuk sien. Eou mi mei tsokor rovoriu segie kokouk.
16 Eiekesen, surie ine, e Raban a nga vasangan seou ken aor molous, terengien va kong
tino ta mang vasangan ken sinavei e Karisito Iesu nia onvidit ian ta mon rovoriu. Ma
surie ne, mi kulou gi ta mang vodovodon tuktuk nge suvuon mi tino rovoriu.
17 E Raban eie mi Kovakova ka leong ese ta mon rovoriu ma ta kap maet, ma ese giet
ta kap oit nia pare ma eie mo mi Raban kes. Mi minangarei ma mi matvinavaso ta rakot
se Raban sibu ra bu ra. Amen.
18 Timote, natung! O terie sevoi ine mi vinavanou ian ta toun meie misa gi tate nga
peterie surie no. Terengien va e ta mang vemusurie gie nge veveken kalei simi banga
vinevineken.
19 Tuir ngeisngeis simi vodovodon tuktuk meie mi banga baivinakier. Bu mei mene gi
kap tor vemusurie kegi banga baivinakier ma gi te vokorongie kegi vodovodon tuktuk.

20 Ma ba mei segie, e Umeneo ma e Aleksandro. O nga terie guor i napariman e Satan,
terengien va guor ta mang deng kielala va guor te nga tsana mi tsienakor ma guor ta
mang voto simi sinavei nia oeng balapoik ngan e Raban.

2

Mi Rosar ni Rengeir ma nia no

1 O oeng ngeisngeis sevoi. I muan va e ta tsana ka kepineits mene, e ta ngas vengeis
nia no rakot se Raban va ta teir vaotie kegi pinat bu mei kokouk, ma e ta ngas no surie
bu mei mene, ma e ta ngas tuir nia tourtelekiran bu mei kokouk nge no surie gie, ma e
ta ngas vuot kalei se Raban surie mi sana kienlei ta nga tsana sibu mei kokouk.
2 E ta ngas no surie bu kovakova ka leong ma egie ese gi ta muomuo, terengien va
kegiet mienagos ta mang menemenen ma ta suvuon mi molu sien giet ta rangarie e
Raban ngan mi minangarei.
3 Ine mi suada sinavei, eie a kalei ma a varese e Raban kegiet ka ni vavato.
4 E Raban a lalaron nia vatoa mi kulou kokouk ma a lalaron va gi ta me telekiran mi
tuktuk.
5 Mi Raban a kes mo ma mi ka ta tuir i kutum a kes buer i kotubuon e Raban ma mi
kulou. Ine mi ka arie e Karisito Iesu,
6 ese ta nga tsupuk rivie ken tino nia voir muerngan mi kulou kokouk. Ine arie mi
vinakokoit katsep e Raban ta nga terie duis si man keipkepide ra.
7 Arie mi vunan e Raban a nga vile iou va eou mi ka ni vavatei ma mi aposol. O oeng
tuktuk, o kap bit. A nga vile iou va o ta vavasengei sibu Kibang surie mi vodovodon
tuktuk ma mi tuktuk.
8 Io, o lalaron va bu ka sibu enamon kokouk ese kegi tino ta tamat, gi ta tsuok terie i
kur bu rimagie nia vasangan mi minangarei rakot se Raban nge no. Sien gi ta no, gi ta
ngas ketseketseng sorvekenan mi sinavei ni petseir o, vevetsuar.
9 O lalaron va mi langei gi ta vavaso kalei mo ma mi baidendeng si magi sar vinavaso
ta matmatot, ma gi ta kap vavalos ngan mi pal vuruvuru kov o, mi gold o, mi reamon,
ma bu lavlav man lakep ta leong.
10 Eiekesen gi ta ngas vavaso ngan mi banga sinavei ian ta sogove mi langei ese gi ta
pevien va gi ko rengeir rakot se Raban.
11 Mi vevien ta ngas rorong susuir sibu vinasengei ngan mi sinavei menemenen.
12 O kap sunurie va ka vevien ta vavasengei o, ta vuortie mi ka. Eie ta ngas mon
menemenen.
13 Simi vunan e Raban a nga muna tsana e Adam ma i muir e Iva.
14 Ma a kap va e Adam a nga muna kor simi binit, eiekesen mi vevien arie eie a nga
muna kor ma a nga tsorubeit mi mei tsokor.
15 Eiekesen mi langei gi ta suvuon mi vavato sien va gi ta tino ngan mi vodovodon
tuktuk, ma mi tentoiv ma mi tino ta tamat, meie mi sinavei nia vuor vakalaie kegi sar
lalaron, simi vunan gi ta kakkav.

3

Bu muomuo simi vona rengeir

1 Mi nama ian va mi kulou gi ta oit nia vodovodon tuktuk a malan ne, ‘Sien va ka mei
a voturie ken vodovodon va ta tsorubeit muomuo simi vona rengeir, eie ta ngas lalaron
mi banga tsientsang.’
2 Io, ine mi muomuo mi sinavien ta ngas dokei i matan mi kulou, ma ta ngas tuktuk
si ken mienagos ni rei, ma eie ta ngas menemenen, ma ta ngas vuortie vakalaie ken
lalaron, ma ta ngas suvu minangarei kuvu sibu mei mene, ma ta ngas suguo ese mune
gi ta vorotan, ma ta ngas oit nia vavasengei,
3 ma ta kap un nge be, ma ta kap ngengeir eiekesen eie ta ngas menemenen, ma ta
kap vevesas, ma ta ngas ketseketseng sorvekenan mi sinavei nia vetoron mi lakep.
4 Eie ta ngas vuortie vakalaie ken tietie ma ta ngas deng surie va bu natuon gi ta tor
surie nge mangaran.
5 (Sien va eie a kap telekiran vasa ta vuortie venengan ken tietie, vasa ta naneie
venengan mi kulou vodovodon tuktuk se Raban?)
6 Kian va e ta sunuir va mi mei vour simi vodovodon tuktuk se Karisito va ta tsorubeit
mi muomuo. Eie ta masi vakam nge kor simi vinatoreis malan e Satan.
7 Mi sinavien ta ngas dokei i matan mi kulou kap vodovodon tuktuk. Mi kulou kap
vodovodon tuktuk gi ta masi vamangarie ma eie ta masi on simi riok se Satan.

8 Simi rosar kes mo, bu muomuo nennei buer, gi ta ngas suvu minangarei kuvu sibu
mei mene, ma gi ta kap karaem luo, ma mi dangi vain ta kap sosove kegi tino, ma gi ta
kap por lakep simi suada rosar ian ta kap duis.
9 Gi ta ngas por vangvangasie man tuktuk mi vodovodon tuktuk meie mi banga
baivinakier.
10 Gi ta ngas muna vara tuktuk nge gie kesegie va gi kalei. Ma sien va mi kulou gi ta
vorotan va kap ka kepineits nia oge gie surie, gi ta nangba oit nia tsourbeit bu muomuo
nennei.
11 Simi rosar kes mo, kegi sar vevien gi ta ngas suvuon mi minangarei, ma gi ta kap
oengoeng tsak, eiekesen gi ta ngas vuortie vakalaie kegi sar lalaron, ma gi ta ngas tuktuk
si kegi sar tsientsang kokouk.
12 Mi muomuo nennei ta ngas tuktuk si ken mienagos ni rei, ma ta ngas vuortie
vakalaie bu natuon ma ese mune gi ta mon si ken vonuo.
13 Egie ese gi ta vabatie mi banga tsientsang, gi ta suvuon mi as leong ma ine ta teie
terie mi aor ngeisngeis si kegi vodovodon tuktuk se Karisito Iesu.
14 O lalaron nia ra iro no lalapus. Eiekesen o vataro ine bu namani vinavanou rakot
sevoi.
15 Sien va o ta roir, ine bu namani vinavanou gi ta kulie no nia telekiran vasa ken
tietie e Raban gi ta ngas tino ven. Egie arie mi kulou vodovodon tuktuk se Raban ese ta
tino, ma egie man arir mi tuktuk ma mi vunavunan mi tuktuk.
16 Mi kepineits leong ta mumuningei ian giet ta vodovodon tuktuk sien arie ine, ma
kap ka vinirei surie.

E Karisito a nga tsorubeit vasvas simi pirpir.
Ma mi Moromoruo Tamat a nga vara tuktuk ngan va eie a duis i matan e Raban.
Bu angelo gi nga pare.
Man vinavatei a nga puorkan bu vuna enamon.
Mi kulou simi mangmagoso enaenamon gi nga vodovodon tuktuk seie.
Ma e Raban a nga kir terie i kur ngan man matvinavaso.

4

Mi namani vinavanou rakot se Timote

1 Mi Moromoruo Tamat a vakatsepa va simi ra vevemuir, kavo mei mene gi ta kor
sorvekenan kegi sar vodovodon tuktuk ma gi ta vemusurie bu moromoruo simi binit
ma kegi vinasengei bu moromoruo tsak.
2 Ine bu suada vinasengei a kuvu sibu malamala ka duis gi ta ko vokokotie mi binit
ma kegi baivinakier a te maet.
3 Gi ta vangenge gie va gi ta kap rei, ma gi ta oeng ngeisngeis va gi ta vorovoron kavo
nginonginou mene. Eiekesen e Raban a nga tsana ian bu nginonginou niagie mi kulou
vodovodon tuktuk ma mi kulou gi ta telekiran mi tuktuk va gi ta vuot kalei se Raban
nge nganie.
4 Bu kepineits kokouk e Raban ta nga tsana gie, gi kalei ma a kap ka kepineits va giet
ta oit nia purusie, sien va giet ta poro nge vuot kalei ngan se Raban.
5 Simi vunan mi namanien e Raban ma kegiet sar nono a vara melemelen ngan ine
bu nginonginou.
6 Sien va e ta vakokoit vasangan ine bu kepineits sibu kasigiet, evoi mi banga ka ni
tsientsang se Karisito Iesu simi vunan e te to leong ngan bu nama ian ta vabatie mi
vodovodon tuktuk ma mi banga vinasengei e tate nga vemusurie.
7 Kian va e ta voruruit nia patara bu suada pinopinouts simi kaber ian ta sogove mo
kegi tino bu labatevien. E ta ngas vadakara no kese va e ta tsorubeit mi mei ese ta ko
mangaran e Raban.
8 Sien va e ta vadakara mi kurikuri, eie a kalei, eiekesen mi tino ian ta vemusurie
mi rosaran e Raban, a kalei rovoriu sibu kepineits kokouk, simi vunan a suvuon mi
kinubuits nian mi tino ine ma mi tino i muir.
9 Ine mi vinakokoit a tuktuk rovoriu ma a otien va mi kulou kokouk gi ta vodovodon
tuktuk sien.
10 Ma surie ine, giet tsatsang ngeisngeis nge biroik simi vunan giet te vokotserie kegiet
sar vodovodon rorrois se Raban ese ta tino. Eie mi ka ni vavato simi kulou kokouk, ma
segie mi kulou vodovodon tuktuk, eie a tuktuk rovoriu.
11 E ta ngas terie segie ine bu namani vinavanou ma ine bu vinasengei.

12 Kian va e ta vodon pukuo egie ese gi ta purusie no si ke baitutuir surie va evoi mi
guam, eiekesen e ta ngas vasangan ke sinavei simi kulou vodovodon tuktuk simi sinavei
nia vakokoit, simi sinavei nia tino, simi sinavei nia totoiv, simi vodovodon tuktuk ma
simi tino ian ta tamat, terengien va gi ta mang vemusurie ke banga sinavei.
13 Tuir oit simi ra va o ta beit, e ta ngas voruruit nia ase bu nama simi Pakpak Leong
i matan mi kulou vodovodon tuktuk ma nia vavatei nge vavasengei ngan.
14 Mi Moromoruo Tamat a nga terie sevoi mi tienebeir sien bu propet gi ta nga
vokokotie bu nama kuvu se Raban ma bu komois simi vona rengeir gi ta nga teir riem
i popo. Kian va e ta vodon sasavoir ngan ine mi tienebeir.
15 Tovtov ngan ine bu kepineits nge terie ke tino kokouk segie, terengien va mi kulou
kokouk gi ta mang pare va ke sinavei nia tino a vor ve pitapitak.
16 Naneie vakalaie ke tino ma ke vinasengei. Vengeis nia tsana ine bu kepineits, surie
va e ta mang vatoa evoi kese ma egie buer ese gi ta rongomie no.

5

Mi namani vinavanou nian bu vevien naor, bu komois, ma bu petspets

1 Kian va e ta oeng matan ka komois, eiekesen vakokoit ngan mi minangarei rakot
seie malan va eie e tama. E ta ngas vakokoit sibu guam malan va egie bu kasi.
2 E ta ngas vakokoit sibu labatevien malan va egie bu kina. Ma e ta ngas vakokoit
rakot sibu vevien vour ngan mi aor melemelen malan va egie bu vevine.
3 Kuil vititirie bu vevien naor kegi sar labeit gi tate nga maet ma gi ta suvu pinat.
4 Eiekesen, sien va ka vevien naor a suvuon bu natuon o, bu tubuon, ine bu natuon
o, bu tubuon gi ta ngas muna tsana kegi baitutuir kuvu se Raban ngan mi sinavei nia
kuil vititirie kegi sar tietie ma nia kuil muerngan mi nennei sibu tam ma bu kien, simi
vunan ine mi suada sinavei a varese e Raban.
5 Mi vevien naor ese ta mon kesen ma ta suvu pinat, eie a vokotserie ken vodovodon
rorrois se Raban ma a ko rengeir sibu rokati ma rosisiat nge no va e Raban ta kulie.
6 Eiekesen mi vevien naor ese ta terie ken tino nia varese eie kesen, a te maet misasien
ta ngas to.
7 Terie ine bu namani vinavanou simi kulou, terengien va gi ta mang tino ketseketseng
sorvekenan bu namani vepipits.
8 Sien va ka mei a kap naneie vakalaie ken tietie ma bu patsan, a te vamoie ken
vodovodon tuktuk ma a tsokor rio mi kulou gi ta kap vodovodon tuktuk.
9 Aes terie ka vevien naor simi gargar sibu vevien naor sien va ken sar avareit a te
rio bu sinangavur mi napaririem pouts kes (60), ma buer sien va a nga tuktuk si ken
mienagos ni rei.
10 Eie ta ngas suvuon mi asna si ken sar banga tsientsang, malan va eie mi banga
kien ese ta ko naneie vakalaie bu natuon, ma eie mi vevien sussuong, ma a ko tsatsang
petspets simi kuoluon e Raban, nge kulie mi kulou gi ta suvu putu, ma a ko terie ken
tino sibu suada banga tsientsang.
11 Ma bu vevien naor vour kegi sar labeit gi tate nga maet kian va e ta aes terie gie
meie ngan ine mi gargar, simi vunan kegi vodovodon tuktuk se Karisito ta kor sien va
kegi lalaron nia rei ta tamtuir.
12 Ma gi ta tovarebar surie mi sinavigie simi vunan gi te nga tsola kegi vakavakariem
gi ta nga muna tsana.
13 I popon ine, gi ta masi tsorubeit bu vevien mat maermaer ma gi ta totop matavanuo,
ma gi ta masi ngungu lili nge tsotstsol ma gi ta masi patara bu nama ian ta kap vaotie
gie nia vokokotie.
14 Io, o lalaron va bu vevien naor vour gi ta rei, gi ta suvu nout, ma gi ta naneie kegi
sar vonuo, terengien va mi matakorot ta kap oit nia tomekan ka tsaka nama veie gie.
15 Simi vunan bu vevien naor mene gi te vuvuris nge vemusurie e Satan.
16 Sien va ka vevien vodovodon tuktuk a suvuon kavo vevien naor si ken tietie, eie ta
ngas naneie gie ma ta kap terie mi putu simi vona rengeir, terengien va mi vona rengeir
ta mang naneie bu vevien naor ese gi ta suvu pinat.
17 Bu komosi ka ni tsientsang ese gi ta ko muo vakalaie kegi sar tsientsang simi
vona rengeir, a sogove gie nia suvuon mi minangarei leong, ma egie ese gi ta tsatsang
ngeisngeis nia vavatei ngan mi Banga Vinavatei ma nia vavasengei, gi ta ngas suvuon
mi minangarei leong.

18 Mi nama simi Pakpak Leong a pevien, “Kian va e ta ror pomutie mi ngutsuon mi
bulumakau sien va e ta tsatsang ngan nia pop vetseran bu wit,” ma “Mi ka ni tsientsang
ta ngas poro man voirvoir.”
19 Kian va e ta rorong si ka namani vepipits surie ka komosi ka ni tsientsang sien va
a kap luo o, tour ba mei gituo ta me vakokoit katsep ngan.
20 Egie ese gi ta ko tsana mi sinavei tsokor, e ta ngas nasara gie i matan mi lobaram,
terengien va bu mei mene gi ta mang poro malan va mi namani venengeng.
21 I matan e Raban ma e Karisito Iesu ma bu angelo e Raban ta nga vile gie, o oeng
ngeisngeis sevoi va e ta vemusurie ine bu vinavanou. Sien va e ta tsang vaotie ine bu
vinavanou, e ta ngas tsana simi kulou kokouk ngan mi suada sinavei kes mo. Ma kian
va ke sinavei ta vuvuris surie kegie sana suada baitutuir mi kulou.
22 Kian va e ta bubu nia teir riem i popon ka mei nia teie terie si ken tsientsang mi
Nguts. Kian va e ta tuir pats meie egie ese gi ta tsana mi sinavei tsokor. E ta ngas mon
ketseketseng sorvekenan mi sinavei tsokor.
23 Kian va e ta un da tuvuon mo, eiekesen e ta ngas unumie ka puk dangi vain lili nia
kulie mi kobikobi ma nia kitipan bu mienarouk ta ko poro no.
24 Bu tsaka sinavien bu mei a beit vasvas ian ngas te ma kegi sar sinavei tsokor gi
muna beit i matan mi vinuor, eiekesen bu tsaka sinavien bu mei mene gi ta ba beit
vasvas i muir.
25 Malan mo, bu banga tsientsang gi ko beit vasvas, ma egie buer ian gi ta kap ngas
beit vasvas, gi ta kap oit nia mon mumuningei.

6

1 Egie ese gi ta petspets gi ta ngas terie kegi minangarei rakot si magi sar ka leong,
terengien va ta kap ka mei ta tomekan ka tsaka nama veie e Raban ma kegiet vinasengei.
2 Enga bu petspets ese manga sar ka leong gi ta vodovodon tuktuk, nga ta kap vodon
vilikitie gie, simi vunan egie bu turagie ka ni vodovodon tuktuk. Eiekesen, nga ta ngas
terie kenga sar tino nia tsatsang segie, simi vunan egie ese gi ta suvu potpot si man
kalekalei kenga sar tsientsang, arie egie mi kulou vodovodon tuktuk ma e Karisito a
tovie gie.
Io, e ta ngas vavasengei nge vavatei ngan ine bu vinavanou.

Mi sinavei nia vetoron mi lakep

3 Egie ese gi ta vavasengei ngan mi vinasengei mene ian ta kap toun meie ken banga
vinasengei magiet Nguts Iesu Karisito ma mi vinasengei ian ta kuvu se Raban,
4 gi vakam mo ma gi kap telekiran ka kepineits. Ma gi suvuon mo mi tsaka lalaron
nia tsue ngan kegi sar vienviendon mo nge vevetei nge nama ian ta vabatie mi
sinavei nginunguts, mi sinavei nia veveken, mi sinavei nia oeng balapoik, ma bu tsaka
vienviendon.
5 Ma gi ko vabatie mi putu. Bu vinavinadodogie a te tsokor, ma gi te votsorovie mi
tuktuk. Ma gi si vodon va mi tino nia vemusurie mi rosaran e Raban, eie mi rosar nia
tsorubeit suvuram.
6 Eiekesen mi tino ian ta vemusurie mi rosaran e Raban a tsana va giet ta tsorubeit
suvuram sien va giet ta mon ngan mi nires surie mo misa giet ta suvuon.
7 Simi vunan giet kap nga beit teie ka kepineits simi mangmagoso enaenamon, ma giet
ta kap oit nia por tsana ka kepineits sien.
8 Io, giet ta ngas mon ngan mi nires sien va giet ta suvu nginonginou ma lavlav.
9 Eiekesen egie ese gi ta lalaro tsorubeit suvuram, gi ta kor simi konokonon ma gi ta
on sibu vienviendon be ma sibu tsaka lalaron ian va ta teie vokorongie nge voguersa
gie.
10 Mi sinavei nia vetoron mi lakep eie mi vunan bu kepineits tsokor. Bu mei mene gi
ta vetoron mi lakep, gi te tsupuk rivie kegi vodovodon tuktuk ma mi masitinoiv leong a
te monongie gie.

Mi namani vinavanou rakot se Timote

11 Eiekesen evoi, ken ka e Raban, e ta ngas vavarei sorvekenan ine bu suada sinavei.
Ma e ta ngas vengeis nia tsorubeit duis i matan e Raban nge vemusurie mi rosaran e
Raban. Ma e ta ngas vengeis nia suvuon mi vodovodon tuktuk, mi sinavei nia totoiv, mi
sinavei nia onvidit, ma mi sinavei nia mon menemenen.
12 E ta ngas soer ngeisngeis si man sinoer mi vodovodon tuktuk. Ma e ta ngas por
vangasie mi tino rovoriu ian e Raban ta nga vile no nia suvuon sien e ta nga vakokoit
vasangan ke vodovodon tuktuk se Karisito i matan mi lobaram.

5:18 DEU 25:4

13 I matan e Raban ese ta nga terie mi tino sibu kepineits kokouk, ma i matan e Karisito
Iesu ese ta nga vakokoit vasangan mi tuktuk i matan e Pontio Pilato, o oeng ngeisngeis
sevoi
14 va e ta ngas vemusurie vititirie ine bu namani vinavanou ngan mi sinavei kap ka
bienebeir sien tuir oit mi ra va magiet Nguts e Iesu Karisito ta tsorubeit vasvas.
15 E Raban ta vutuir vasangan e Karisito duis simi ra tate nga totoka. E Raban eie mi
vunan mi nires ma eie kesen mo mi muomuo ni vuor ma eie mi kovan bu kovakova ka
leong ma magi Nguts bu nguts.
16 Ma eie kesen mo mi minaet a kap mon seie, ma a mon simi berber ian a kap ka mei
mene ta oit nia beit vatavatat sien. A kap ka mene a nga dengarie, o, a oit nia dengarie.
Mi minangarei ma mi ngeisngeis ta mon seie rovoriu! Amen.
17 E ta ngas oeng ngeisngeis segie ese gi ta suvuram ine simi mangmagoso enaenamon,
va gi ta kap vakam ngan o, gi ta kap vokotserie kegi vodovodon rorrois simi tino suvuram
ian va ta tsereiv lalapus, eiekesen gi ta ngas terie kegi vodovodon rorrois se Raban ese
ta suvuram ma ta vosuvu vunie giet ngan bu kepineits kokouk giet ta oit nia resen.
18 E ta ngas oeng ngeisngeis segie nia tsana mi kienelei. Gi ta ngas suvuram simi banga
tsientsang, ma gi ta ngas suvu sinavei nia tabetabeir ma gi ta ngas rorois nia pot vunie
bu mei ngan kegi sar sinsuv.
19 Ine simi rosar, gi ta toungan bu mos niagie malan va mi vunavunan mi tino sibu ra
ian va ta beit, terengien va gi ta mang suvuon mi tino ian ta tuktuk.
20 Timote, e ta ngas naneie vakalaie misa e Raban tate nga terie i naparima. E ta ngas
evisie bu sinavei nia vevetei ngan bu nama gov ma mi vinasengei gi si vuotongie ngan
va ‘mi teletelekirei’ ian ta suereren mi tuktuk.
21 Bu mei mene gi ta nga vemusurie ine bu suada sinavei, gi te tsupuk rivie kegi
vodovodon tuktuk.
Ken tentoiv e Raban ta mon meie nga kokouk.

Ken pakapaka rorou vuluongan e Paulo rakot Se Timote (2)

1 Eou e Paulo, ken aposol e Karisito Iesu. E Raban a nga vile iou va eou ken aposol va
o ta mang vavatei ngan ken kinubuits ian va ta terie mi tino rovoriu segiet sien giet ta
tsok se Iesu Karisito.
2 O vavataor rakot se Timote e natung mi ateung.
Mi tentoiv ma mi aor molous ma mi molu kuvu se Raban mi Tam ma se Iesu Karisito
magiet Nguts ta mon meie no.

Bu namani vokovokoits aor nia tino tuktuk

3 O tsatsang se Raban meie ngan kong baivinakier katsep malan bu tubuk gi ta nga
tsana. Ma o vuot kalei se Raban sien o ta vodonomie no i aron kong sar nono sibu rokati
ma rosisiat.
4 O vodonomie ke sar dunutina, ma o lalaron beitsak te nia pare no, terengien va o ta
mang vous ngan mi nires.
5 O vodonomie buer ke vodovodon tuktuk. Ine mi vodovodon tuktuk a nga muna mon
se tubu vevien e Lois ma se kina e Iunike, ma o telekiran tuktuk va a mon sevoi buer.
6 Ine arie mi vunan o oeng veteringa no va e ta vatoa mi tienebeir kuvu se Raban ian
ta nga beit sevoi simi ra o ta nga teir riem i popo.
7 E Raban a kap nga terie segiet mi moromoruo simi mientou, eiekesen mi moromoruo
simi ngeisngeis ma simi tentoiv ma simi sinavei nia vuor vakalaie kegiet sar lalaron.
8 Io, kian va e ta mengemengeir nia vavatei katsep ngan magiet Nguts, ma kian va e ta
mangmangarien simi vunan eou o mon simi vona vinatoreis surie e Karisito. Eiekesen
e ta ngas tuir pats meie iou ngan mi ngesengesien e Raban misasien mi vinekikin surie
mi Banga Vinavatei.
9 E Raban a nga vatoa giet nge vile giet, terengien va giet ta mang tino ngan mi tino
ian ta tamat. Ine a kap vunan simi tsinatsangagiet, eiekesen a vunan ngas te si ken
lalaron ma si ken tentoiv e Raban ian ta nga terie segiet ngan e Karisito Iesu i muan mi
tsuoktsuok vakaek simi vinagoso.
10 Eiekesen ine ken tentoiv a te nga me tsorubeit vasvas segiet sien magiet ka ni vavato
e Iesu Karisito ta nga beit. E Karisito a te nga tseiptseiprio mi ngesengesien mi miensei,
ma ngan mi Banga Vinavatei, a nga vutuir vasangan mi rosar simi tino rovoriu.
11 Ma e Raban a nga viel tsana iou va eou mi ka ni vavatei ngan ine mi Banga Vinavatei
ma va eou mi aposol ma mi vavvasengei.
12 Ine arie mi vunan o suvuon mi vinekikin malan ine. Eiekesen o kap mengemengeir,
simi vunan o telekiran ese o ta vodovodon tuktuk sien, ma o vodovodon tuktuk va e
Raban a oit nia naneie vakalaie mi sana ta nga terie i naparimoung tuir oit simi ra
vekvekitip.
13 E ta ngas por vangasie kong sar banga nama malan va eie mi vinasengei duis. E ta
ngas tsana ine ngan mi vodovodon tuktuk meie ken tentoiv e Karisito Iesu.
14 Ngan mi kuilkuil simi Moromoruo Tamat ese ta tino i arogiet, naneie vakalaie mi
banga kepineits ian e Raban tate nga terie i naparima.
15 E telekiran va mi kulou kokouk i aron mi enamon leong i Asia, pats meie e Pugelo
ma e Ermogene, gi te nga murien veie iou.
16 Mi Nguts ta vasangan ken aor molous rakot si ken tietie e Onesiporo simi vunan a
nga ko munu vakotsie iou ma a kap nga mangmangarien sien o ta nga mon simi vona
vinatoreis.
17 Ma simi ra sien tate nga beit i Roma, a nga neneis ngeisngeis surie iou oit a nga
vorota iou.
18 Mi Nguts ta sunuir va e Onesiporo ta vorotan ken aor molous si ken rangi minuer
e Karisito! Ma e telekire vititirie va a nga kulie iou sibu rosar palan sien o ta nga mon i
Epeso.

2

1 Io, Timote, evoi e natung! Tuir ngeisngeis i aron ken tentoiv e Karisito Iesu.
2 E te nga rongomie mi sana kepineits o ta nga ko vavasengei ngan i matan mi lobaram.
Terie ine bu vinasengei i naparimagie mi kulou ese e ta vodon va gi tuktuk si kegi sar
tsientsang ma ese gi ta suvu sinavei nia vavasengei sibu mei mene.

3 Tuir ngeisngeis meie gei sibu suada vinekikin malan ken banga ka ni minakiur e
Karisito Iesu.
4 Bu ka ni minakiur gi ta mon si kegi tsientsang, gi kap oit nia tsana ka tsientsang mene
ian kap va kegi baitutuir. Eiekesen gi ta ngas varese mo magi ka leong simi minakiur.
5 Simi rosar kes mo, sien va ka mei ta soer si ka sinoer eiekesen a kap soer vemusurie
bu vinuor, eie ta kap poro man voirvoir.
6 Mi ka tsangtsang tau ese ta ko tsatsang ngeisngeis ta muna suvuon ken potpot sibu
nginonginou i tau.
7 Vodon surie misa o ta vokokotie simi vunan mi Nguts ta kulie no nia katsep kalei
surie ine bu kepineits kokouk.
8 Vodonomie e Iesu Karisito. Eie mi tubuon e Davit ma a nga to muerengei simi
miensei. Ine arie mi Banga Vinavatei o ta vavatei ngan.
9 Io, surie ine mi Banga Vinavatei, o mon ngan mi vinekikin ma o mon simi baivinis
malan mi ka kenken. Eiekesen mi namanien e Raban a kap mon ngan man ka baivinis.
10 Io, o res nia onvidit ngan bu kepineits kokouk nian ken kulou vivviel e Raban,
terengien va egie buer gi ta mang suvuon mi vavato kuvu se Karisito Iesu ma mi
matvinavaso ian ta mon rovoriu.
11 Mi nama ian va mi kulou gi ta oit nia vodovodon tuktuk a malan ne,

Sien va giet te nga maet meie e Karisito,
giet ta so tino buer meie.
12 Sien va giet ta tuir ngeisngeis,
egiet buer giet ta so vuor meie.
Sien va giet ta vamoie e Karisito,
eie buer ta so vamoie giet.
13 Sien va giet ta kap tuktuk seie,
eie a ngas ko tuktuk segiet
simi vunan e Karisito eie a kap oit nia vamoie eie kesen.

Mi ka ni tsientsang ese e Raban ta resen

14 Oeng veteringa gie surie ine bu suada kepineits. Vangenge gie simi asan e Raban
va gi ta kap vetei nge nama. Ine bu suada sinavei, egie bu kepineits sasavoir mo ma gi
ta vokorongie eie ese ta rongomie gie.
15 E ta ngas vengeis nia vutuir vasanga no kese i matan e Raban malan va mi ka
ni tsientsang ese e Raban ta resen. E ta ngas tsana ine malan mi mei ese ta kap
mangmangarien ken tsientsang ma malan mi mei ese ta vavasengei vititirie mi namani
tuktuk.
16 E ta ngas sorvekenan bu sinavei nia vevetei ngan bu nama gov simi vunan ine mi
suada sinavei a teie terie mi kulou i pek sorvekenan e Raban.
17 Kegi vinasengei ta puorkan malan mi kiem tsokor. Ba mene segie arie e Umeneo
ma e Pilato.
18 Guor te nga bebeir sorvekenan mi tuktuk. Guor munu pevien va mi tino
mumuerengei a te nga voto, ma guor ko vamare kegi vodovodon tuktuk bu mei mene.
19 Eiekesen mi kuoluon e Raban gi tuir ngeisngeis malan mi vunavunan mi vonuo,
ma e Raban a nga totoka ngan mi vinavataor ven ne, “Mi Nguts a telekiran egie ese mi
kuoluon. Io, mi kulou kokouk gi ta rangarie mi Nguts, gi ta ngas sorvekenan mi sinavei
tsokor.”
20 I aron mi vonuo leong, bu koi gi palan. A kap va bu koi kokouk gi tsana ngan mi
gold o, silva eiekesen bu koi mene gi tsana ngan mi ei ma mi pier. Bu koi mene magi
tsientsang a potokivout, ma bu koi mene magi tsientsang a kap potokivout.
21 Sien va ka mei ta vara melemelen ngan eie kesen sibu sinavei tsokor kokouk, eie ta
tsorubeit mi koi man tsientsang ta potokivout. Ma ken tino ta tsorubeit tamat, ma ta oit
nia varese man ka leong, ma tate rorrois nia tsana bu suada banga tsientsang.
22 E ta ngas sorvekenan bu tsaka lalaron simi tino sibu guam. E ta ngas vengeis nia
tsorubeit duis i matan e Raban. Ma e ta ngas vengeis nia suvuon mi vodovodon tuktuk,
mi sinavei nia totoiv, ma mi molu. E ta ngas tsana ine meie mi kulou gi ta rangarie mi
Nguts ngan bu arogie ta melemelen.
23 E ta ngas tsupuk rivie mi sinavei be ma mi sinavei nia vevengeis surie bu kepineits
sasavoir simi vunan e telekiran va ine bu suada sinavei gi ko vabatie mo mi vinesas.

2:19 NUM 16:5

24 Ken petspets mi Nguts ta kap vevesas. Eiekesen eie ta ngas kalei nge gie mi kulou
kokouk, ma ta ngas oit nia vavasengei ma ta ngas suvuon mi sinavei nia onvidit misasien
ka mene ta tsak ngan.
25 E ta ngas suvuon mi sinavei menemenen sien e ta oeng matagie ese gi ta matakorot
veie no. Tavakier e Raban ta terie mi kientsep segie va gi ta vodon vuris nge telekiran
mi tuktuk.
26 Io, kegi vienviendon ta muerengei beit, ma gi ta koro sorvekenan ken riok e Satan
ese ta nga vauna gie nge tsana gie nia vemusurie ken lalaron.

3

Mi sinavien mi kulou sibu ra vekvekitip

1 Ma e ta ngas deng kielala ine bu suada kepineits. Mi tsienakor leong ta mon sibu ra
vekvekitip.
2 Mi kulou gi ta tovie egie kesegie. Gi ta vetoron mi lakep. Gi ta vakam nge kakaleong.
Gi ta oeng balapoik ngan bu mene. Gi ta rong tsak sibu tam meie bu kien. Gi ta kap ve
vuot kalei. Gi ta kap tino melemelen.
3 Gi ta kap totoiv. Gi ta kap ve vodon rivie kegi sar sinavei tsokor bu mei mene. Gi
ta oengoeng tsak. Gi ta kap vuor vakalaie kegi sar lalaron. Gi ta tsorubeit mi kulou
ngangnga. Ma gi ta kap lalaro tsana mi kienelei.
4 Gi ta murien veie bu palapalagie. Gi ta bubulou ngan bu tsientsang kokouk. Gi
ta vodon veleongtie egie kesegie. Gi ta kap lalaron nia varese e Raban eiekesen egie
kesegie.
5 Gi ta malan va gi tino vemusurie mi rosaran e Raban, eiekesen gi ta purusie mi
ngesengesien ian mi rosar. Kian va e ta baser palapalan meie ine bu suada mei.
6 Bu mei mene segie gi ta vadonuo kavo tietie mene ma gi ta teie kegi sar vienviendon
bu vevien bu vinavinadodogie ta kap ngeisngeis. Bu suada vevien ine, bu sinavei tsokor
a puputungie kegi sar tino ma gi ko veteik surie bu suada tsaka lalaron.
7 Ma gi ko munu poro bu suada vinasengei vour eiekesen gi kap oit nia telekiran mi
tuktuk.
8 Ine mi kulou gi matakorot veie mi tuktuk malan e Iane ma e Iabre guor ta nga
matakorot veie e Moses. Bu vinavinadodogie a gov ma kegi sar vodovodon tuktuk a te
kor.
9 Eiekesen ta kap putpek segie nia tsana ine bu suada sinavei be simi vunan mi kulou
kokouk gi ta katsep si kegi sar binit malan misa ta nga tsorubeit ian siba ka.

Ken namani vinavanou e Paulo rakot se Timote

10 Eiekesen evoi, e telekire vititirie kong sar vinasengei ma vasa o tino ven. E telekiran
misa o lalaron nia tsana ngan kong tino ma misa o vodovodon tuktuk sien. E telekiran
kong sinavei nia onvidit simi vinekikin, kong sinavei nia totoiv, ma kong sinavei nia tuir
ngeisngeis sibu putu.
11 Ma e telekiran bu vinekikin ma bu putu o ta nga suoeie i Antiok, i Ikonium ma i
Lustra, ma mi sana suada vinekikin o nga suvuon nge onvidit ngan. Eiekesen mi Nguts
a nga vatoa iou ine sibu suada putu kokouk.
12 A tuktuk, mi kulou kokouk ese gi ta tsok se Karisito Iesu ma ese gi ta lalaro tino
vemusurie mi rosaran e Raban, gi ta suvu vinekikin.
13 Eiekesen bu mei tsokor ma bu mei malamala ka duis, gi ta vor toto leong simi sinavei
tsokor surie gi ta ve bit nge gie kesegie.
14 Eiekesen, evoi, e ta ngas vengeis nia tino vemusurie bu sana vinasengei e ta nga
poro nge vodovodon tuktuk sien, simi vunan e telekiran egie ese gi ta nga vavasengei
sevoi ngan ine bu vinasengei.
15 Vakaek sien e ta ngas nga natunatu madar, e te nga telekiran bu nama simi Pakpak
Leong tamat ian ta oit nia terie mi banga vienviendon nia suvuon mi vavato surie mi
vodovodon tuktuk se Karisito Iesu.
16 Bu nama kokouk simi Pakpak Leong, e Raban a nga vakinebatie simi vinavinadodon
mi kuoluon. Ma ine bu nama a kalei beitsak nia vavasengei segiet ngan mi tuktuk, ma
nia vanuo giet va giet ta mang tino melemelen, ma nia vodusie kegiet tino, ma nia
varatsangie giet va giet ta tsorubeit duis i matan e Raban.

3:8 Iane ma Iabre: Ba asaguor a kap mon simi Pakpak Leong. Eiekesen palan mi kulou gi vodovodon tuktuk va eguor guor ba tamatinuom i Isip. Ma guor nga matakorot veie e Moses sien ta nga visi muonge gie bu Israel sorvekenan i Isip. Pare EXO 7:11,22

17 Terengien va mi kuoluon e Raban gi ta mang tsorubeit dokei oit nia tsana bu suada
banga tsientsang kokouk.

4

1 Simi ra va e Karisito Iesu ta muerengei nge tsuok voturie ken mangmagoso Nguts,
eie ta me vuortie bu mei gi ta tino ma bu mei gi ta maet. Io, i matan e Raban ma e
Karisito, o oeng ngeisngeis sevoi.
2 E ta ngas vavatei ngan mi namanien e Raban. Rorois nia vavatei ngan misasien ka
kientsep ta mon o, kap. Vodusie kegi sar tino mi kulou. Patsarie gie surie kegi sar sinavei
tsokor nge vakotsie gie ngan mi sinavei nia onvidit ma mi namani vinavanou.
3 Simi vunan mi ra ta ba beit va mi kulou gi ta kap lalaron nia rorong simi banga
vinasengei. Eiekesen gi ta nesie palan kavo vavvasengei nia varese mo bu tateringagie.
4 Ma gi ta murien veie mi tuktuk nge vemusurie bu pinopinouts tuvuon.
5 Eiekesen evoi, e ta ngas mat petspets sibu suada tino kokouk. E ta ngas tuir ngeisngeis
sibu vinekikin. E ta ngas vavatei ngan mi Banga Vinavatei nge tsang vaotie ke sar
tsientsang.
6 O te nga soe terie kong tino se Raban malan mi tienebeir gi ta ko terie ngan mi da o,
mi dangi vain. Kong ra nia sorvekenan ine mi kaber a te vatavatat.
7 O te nga soer simi banga sinoer, ma o te soer vaton. O te nga tuktuk si ken tsientsang
e Karisito.
8 Io, o ta so suvuon mi kovage ian ta tourtelekiran va kong tino a te varese mi Nguts.
Ian simi ra, mi Nguts ese ta ko vuor ngan mi sinavei duis simi kulou kokouk, ta so terie
seou ine mi voirvoir, ma buer segie ese gi ta lalaron beitsak va Eie ta muerengei lalapus.

Mi namani vinavanou

9 O no va e ta nemei seou lalapus sien va e ta oit.
10 E Demas a nga murien veie iou nge sorvekena iou rakot i Tesalonika simi vunan a
nga lalaron beitsak bu kepineits simi kaber. E Kreske a nga rakot i Galatia. Ma e Tito a
nga rakot i Dalmatia.
11 E Luka mo a mon meie iou. Sien va e ta nemei, kerie e Marko simi vunan eie a oit
nia kulie iou si kong sar tsientsang.
12 O nga turan e Tukiko rakot i Epeso.
13 Sien va e ta nemei, por nemei ngan mong kuirkuir ian o ta nga sorvekenan se Karpo
i Troa meie ngan kong sar pakapaka rorou o ta nga vavataor sien, ma kian va e ta vodon
punagie bu pakapaka rorou gi ta nga tsana ngan bu piripiri vinavinar.
14 E Aleksandro, eie mi ka ta ko tsanatsana bu kepineits ngan mi aen, a nga matakorot
veie kong tsientsang. Mi Nguts ta votorosie surie mi sana kepineits tate nga tsana.
15 E ta ngas nennei kalei surie eie, simi vunan a nga matakorot ngeisngeis veie kegei
sar vinavatei.
16 Simi ra vourvour o tate nga tuir i matan mi vinuor, a kap ka mei a nga me kulie
iou, ma mi kulou kokouk gi nga murien veie iou. O no va mi vinatoreis ine sibu suada
sinavei ta kap kor i popogie.
17 Eiekesen mi Nguts a nga tuir meie iou nge vangasie iou, terengien va o ta mang
vavatei vuruvan mi Banga Vinavatei ma bu Kibang kokouk gi ta mang rongomie ine. Mi
Nguts a nga vatoa eou i ngutsuon mi laion.
18 Ma mi Nguts ta vatoa eou sibu suada bienabas tsokor ma ta kerie iou rakot si ken
mangmagoso Nguts e Raban die i kur simi rangit. Mi matvinavaso ta mon seie sibu ra
bu ra. Amen.

Mi namani vuot kalei vekvekitip

19 Terie kong namani vuot kalei se Priska meie Akuila. Ma terie buer kong namani
vuot kalei si ken tietie e Onesiporo.
20 E Erasto a nga mon i Korinto. Ma e Tropimo a nga morouk sien o ta nga sorvekenan
i Mileto.
21 E ta ngas vengeis nia beit en ne i muan man vura mi tinuong. E Eubolo meie e
Pude, e Lino ma e Klaodia ma mi kulou vodovodon tuktuk kokouk en ne gi vavasie kegi
sar namani vuot kalei rakot sevoi.
22 O no va mi Nguts ta mon meie mi morumorua ma mi tentoiv ta mon meie nga.

Ken pakapaka rorou e Paulo rakot
Se Tito

1 Eou e Paulo, ken petspets e Raban ma ken aposol e Iesu Karisito. E Raban a nga tura
iou nia vangasie kegi vodovodon tuktuk mi kulou e Raban ta nga vile gi, ma nia kulie
gie va gi ta mang telekiran mi tuktuk surie mi tino nia vemusurie mi rosaran e Raban,
2 ma nia kulie gie va gi ta mang suvuon mi vodovodon rorrois simi tino rovoriu ian e
Raban ta nga kukubuits terie segiet muomuo ngas te. E Raban a kap oit nia bitie giet.
3 Io, duis ian simi ra e Raban ta nga totoka, a nga vakatsepa ken Nama ngan kong
vinavatei. E Raban magiet ka ni vavato a nga terie i naparimoung ine mi tsientsang nia
vavatei.

4 O vavataor rakot se Tito, e natung tuktuk simi vodovodon tuktuk.

Mi tentoiv ma mi molu kuvu se Raban mi Tam ma se Karisito Iesu magiet ka ni vavato
ta mon meie no.

Ken tsientsang e Tito i Krete

5 O nga sorvekena no i Krete, va e ta mang tsang vuruvan bu kepide tsientsang ta
kap ngas nga voto, ma va e ta mang voturie kavo muomuo sibu vona rengeir sibu taon
keskes malan o ta nga oeng sevoi.
6 Mi muomuo ta kap suvuon ka bienebeir. Eie ta ngas tuktuk si ken mienagos ni rei,
ma bu natuon gi ta ngas vodovodon tuktuk se Karisito ma gi ta kap tino malan bu natu
kap rorong vinavanou nge leiltsei sibu kien ma bu tam.
7 Mi kovan bu muomuo sibu vona rengeir, eie mi ka nennei si ken sar tsientsang e
Raban. Eie ta kap suvuon ka bienebeir, ma ta kap kakaleong nge aor rarap lalapus. Eie
ta kap un nge be, ma ta kap kenken mene nge vengeis nia por lakep simi rosar ian ta
kap duis.
8 Eie ta ngas suvuon mi sinavei nia suongore mene. Ma ta ngas lalaron misa ta kalei.
Ma eie ta ngas suvuon mi sinavei nia vuor vakalaie ken lalaron. Ma ken tino ta ngas
duis nge tamat. Ma eie ta ngas suvuon mi sinavei nia votovongie ken tino eie kesen.
9 Eie ta ngas por vangvangasie mi vinasengei tuktuk ian ta nga suvuon. Ma ta ngas oit
nia vakotsie bu mei mene ngan mi banga vinasengei nge vodusie egie ese gi ta matakorot
veie.
10 A palan mi kulou egie ese gi ta ko leiltsei ma kegi sar nama a gov ma gi ko bitie mi
kulou. Io a palan beitsak segie mi gargar ese gi ta vangasie mi sinavei nia por vinavaroup
nian mi vavato.
11 E ta ngas vangenge gie va gi ta kap vavasengei, simi vunan gi vavasengei ngan mi
sana ta kap otie gie nia vavasengei ngan, ma gi vokorongie gie bu tietie. Gi lalaron mo
nia bit kisie kegi sar lakep bu mei mene.
12 Mi meinmenien bu propet segie, a nga pevien, “Bu Krete egie bu ka bitbit, ma egie
bu tsaka vinavinar tso, ma egie bu ka matmaermaer ma bu ka ngangeis.”
13 Ine mi nama a tuktuk. Io, ke nama ta ngas ngeisngeis sien va e ta oeng matagie,
terengien va kegi vodovodon tuktuk ta mang tsorubeit kalei.
14 Kian va e ta sunuir va gi ta vavaterieng sibu suada pinopinouts sibu Iuda ma si kegi
sar vinuor mi kulou gi ta murien veie mi tuktuk.
15 Bu kepineits kokouk a melemelen segie ese gi ta tino melemelen, eiekesen a kap
ka kepineits a melemelen segie ese gi ta tino ngan mi sinavei ta bita ma ese gi ta kap
vodovodon tuktuk. A tuktuk, bu vinavinadodogie ma kegi baivinakier, a te tsokor.
16 Gi si vodon va gi telekiran e Raban eiekesen mi sinavigie a vasangan va gi kap
telekiran. Gi tino ngan mi sinavei ian mi kulou gi ta ko mugumitsan, ma gi ko rong tsak.
Ma gi kap oit nia tsana ka kepineits kalei.

2

Bu namani vinavanou sibu suada gargar simi vona rengeir

1 E ta ngas vokokotie mi sana ta toun meie mi banga vinasengei.
2 E ta ngas oeng sibu komois va gi ta ngas vuor vakalaie kegi sar lalaron, gi ta ngas
tino ngan mi sinavei ian ta oit nia suvuon mi minangarei, ma gi ta ngas vuor vakalaie
kegi sar tino. Gi ta ngas suvuon mi banga vodovodon tuktuk. Gi ta ngas totoiv. Ma gi ta
ngas onvidit.

3 Simi rosar kes mo, e ta ngas vanuo gie buer bu labatevien va gi ta ngas tino vemusurie
mi rosaran e Raban, ma va gi ta kap ngungu lili ma va gi ta kap mon petspets simi sinavei
nia un nge be. Eiekesen gi ta ngas vavasengei ngan misa ta kalei,
4 terengien va gi ta mang oit nia vakotsie gie bu vevien vour nia tovie kegi sar labeit
ma bu natugie.
5 Ma e ta ngas vanuo gie buer bu vevien vour va gi ta ngas vuor vakalaie kegi sar
lalaron, ma va kegi tino ta ngas melemelen. Ma va gi ta ngas voruruit sibu tsientsang si
kegi sar vonuo, ma va gi ta ngas tor surie kegi sar labeit, terengien va a kap ka mei ta
mang vamangarie mi Namanien e Raban.
6 Ma buer, e ta ngas vakotsie bu guam va gi ta ngas vuor vakalaie kegi sar lalaron.
7 Sibu kepineits kokouk evoi kese e ta ngas tsorubeit mi banga puppuo simi banga
sinavei. Ma sien va e ta vavasengei, ke tino ta ngas toun meie ke sar vinasengei ma e ta
ngas vavasengei simi sinavei ian va e ta oit nia suvu minangarei.
8 E ta ngas vavasengei ngan mi sana ta duis ian ka mei ta kap oit nia vukulik ngan,
terengien va ma sar matakorot gi ta mang mengemengeir simi vunan gi ta kap oit nia
vokokotie kavo nama tsak surie giet.
9 E ta ngas vanuo gie bu petspets va gi ta ngas tor surie magi sar ka leong nge varese
gie, ma va gi ta kap vuvurisei segie.
10 Ma e ta ngas vanuo gie va gi ta kap puer segie, eiekesen gi ta ngas vasangan va gi
oit nia tuktuk sibu tsientsang kokouk. Ine ta tsuok voturie kegi vienviendon mi kulou
nia lalaro rongomie man vinasengei e Raban magiet Ka ni vavato.
11 E Raban a te nga vasangan ken tentoiv ian ta terie mi vavato simi kulou kokouk.
12 Ma a nga vavasengei segiet va giet ta ngas mugumitsan mi sinavei nia murien veie
e Raban meie bu tsaka lalaron ine simi kaber, ma va giet ta ngas vuor vakalaie kegiet
sar lalaron nge tino duis vemusurie mi rosaran e Raban ine sibu ra.
13 A nga terie segiet mi vodovodon rorrois surie mi vavatamaes. Io, a nga tsana va
giet ta rorois nia pare man matvinavaso e Raban ngeisngeis ma e Iesu Karisito magiet
ka ni vavato.
14 A nga terie eie kesen surie giet nia vara ketseketseng nge giet sibu suada sinavei
rong tsak sibu vinuor, ma nia vara melemelen nge giet va giet ta mang tsorubeit mi
kuoluon tuktuk ese gi ta lalaron beitsak nia tsana mi kienelei.
15 E ta ngas vavasengei ngan ine bu kepineits. E ta ngas vakotsie gie mi kulou nge
nasara gie ngan mi nama ngeisngeis. Kian va e ta sunuir va ka mene ta purusie no.

3

Mi tino simi rosaran e Raban

1 E ta ngas oeng veteringa gie mi kulou nia tor surie magi sar muomuo ni vuor ma bu
mei gi ta suvu duis simi gavaman. Gi ta ngas rorong surie gie nge rorois nia tsana mi
sana ta kalei,
2 ma gi ta kap oeng balapoik ngan ka mei, eiekesen gi ta ngas tino ngan mi molu ma
mi sinavei ta menemenen. Ma gi ta ngas vasangan mi minangarei tuktuk simi kulou
kokouk.
3 Vourvour, egiet buer giet nga be ma giet nga ko vuvurisei, ma mi kulou gi nga ko
bitie giet. Ma giet nga ko tsatsang petspets sibu suada sinavei simi aor tamtuir ma sibu
suada lalaron simi pirpir. Ma giet nga tino ngan mi sinavei nia aor rarap nge ngunguts,
ma mi sinavei nia matakorot veie giet kesegiet.
4 Eiekesen e Raban a nga vasangan ken aor molous ma ken tentoiv segiet.
5 A nga vatoa giet surie ken aor molous, a kap va surie bu sinavei duis giet ta nga tsana.
Io, a nga vara melemelen nge giet si kegiet sar sinavei tsokor, ma a nga terie segiet mi
tino vour, ma a nga vovoruo kegiet sinavei nia tino ngan mi Moromoruo Tamat.
6 E Raban a nga poek soan mi Moromoruo Tamat i popogiet ngan e Iesu Karisito magiet
ka ni vavato.
7 E Karisito a nga tovie giet, io, a nga tsana va giet ta tsorubeit mi kulou duis i matan
e Raban. Ma a nga tsana va giet ta tsorubeit bu natuon e Raban nge terie mi vodovodon
rorrois nia suvuon mi tino rovoriu.
8 Ine mi nama a tuktuk. O lalaron va e ta vakokoit ngeisngeis ngan ine bu kepineits
terengien va mi kulou ese gi ta vodovodon tuktuk se Raban, kegi vienviendon ta mang
leong nia tsana bu banga sinavei. Ine bu suada sinavei a kalei ma a ko kulie mi kulou
kokouk.

9 Eiekesen e ta ngas evisie mi sinavei be nia vevetei nge nama nge terese matabu. Ma
e ta ngas evisie buer mi sinavei nia vesas ma nia vetei nge nama surie mi Vinuor, simi
vunan ine bu suada sinavei gi sasavoir ma a kap oit nia kulie mi kulou.
10 Egie ese gi ta ko vabatie mi vinekapot, e ta ngas vengeng vuluo nge gie. Ma i muir
e ta ngas pits pekegie.
11 E telekiran va bu suada mei malan ine, kegi sinavei a te tsokor. Gi vor tsanatsana
mi sinavei tsokor ma kegi sinavei tsokor a teie teir vinatoreis segie kesegie.

Mi nama vekvekitip

12 O ta turan e Artema o, e Tukiko rakot sevoi. Ma sien va ka mene seguor ta so
vorota no, e ta ngas vengeis nia me vorota iou i Nikopoli, simi vunan o te tsana kong
vienviendon nia so mon en ian siba vura simi tinuong.
13 Sien va e Sena mi ka simi vinuor ma e Apolo guor ta visi veis, e ta ngas kuil vititirie
guor va guor ta kap mang pinat si ka kepineits si keguor vineis.
14 Kenata kulou gi ta ngas tovtov nia terie kegi tino nia tsana bu kepineits kalei,
terengien va gi ta mang tsang vaotie bu suada pinat, ma gi ta kap mang mon simi tino
kap ka vuovuan.
15 Egie kokouk ese gi ta mon meie iou, gi terie kegi ni vuot kalei rakot sevoi. Ma e ta
terie buer kegei ni vuot kalei rakot segie mi kulou vodovodon tuktuk ese gi ta ko tovie
gei.

Ken tentoiv e Raban ta mon meie nga.

Ken pakapaka rorou e Paulo rakot Se Pilemon

1 Eou e Paulo. O mon i aron mi vona vinatoreis surie e Iesu Karisito. Egor e Timote, e kasigiet, gor vavataor rakot sevoi e Pilemon. Evoi e banga palapalagor ma e turagor ka ni tsientsang se Raban.
2 Ine mi pakapaka rorou a rakot buer se Apia e vevinegiet ma se Arkipo e turagiet ka ni minakiur se Raban ma segie mi kulou vodovodon tuktuk gi ta ko beit kouk si ke vonuo.

3 Mi tentoiv ma mi molu kuvu se Raban e Tamagiet ma simi Nguts e Iesu Karisito ta mon meie nga.

Ken tentoiv ma ken vodovodon tuktuk e Pilemon

4 O ko munu vuot kalei rovoriu rakot si mong Raban sien o ta vodonomie no i aron kong sar nono,
5 simi vunan o rongovan ke vodovodon tuktuk simi Nguts e Iesu ma ke tentoiv rakot simi kuoluon kokouk e Raban.
6 O no va kegiet ni tsok pekouk simi vodovodon tuktuk ta mang teie terie mi teletelekirei pu surie bu kepineits kokouk giet ta suvuon si kegiet tino ian ta tsok se Karisito.
7 Kasiung, ke tentoiv a teie terie mi nires leong ma mi vinakoits leong seou, simi vunan e nga vakotsie mi kuoluon e Raban.

Ken vinavanou e Paulo surie e Onesimo

8 Io, e Karisito a vangasie iou ma o oit nia oeng ngeisngeis sevoi va misa e ta ngas tsana.
9 Eiekesen o ta nongie no mo simi vunan o tovie no. O tsana malan ine misasien eou e Paulo, ma eou mi komois ma ine, o mon i aron mi vona vinatoreis surie e Karisito Iesu.
10 O nongie no va e ta kalei ngan e Onesimo ese ta nga tsorubeit malan va e natung sien o ta nga mon simi vona vinatoreis.
11 Vourvour, a kap nga oit nia kulie no sibu tsientsang kokouk, eiekesen, ine, a oit nia kulie no ma eou buer.
12 O ture muerngan e Onesimo, mi ateung, rakot sevoi.
13 O nga lalaron va ta nga mon meie iou nia sorokie ke tsientsang nia kulie iou sibu ra o ta ngas mon simi vona vinatoreis surie mi Banga Vinavatei.
14 Eiekesen o kap lalaron nia tsana ka kepineits sien va e ta kap sunuir, simi vunan o kap lalaron va e ta tsana ka kienelei ngan mi vovotsuaek eiekesen ngan ke lalaron kese mo.
15 Tavakier e Onesimo a nga vi sorvekena no nge mon i pek siba vura, terengien va e ta mang sunuir va ta me mon meie no rovoriu.
16 Ma a kap malan va eie ke petspets eiekesen mi mei ese ta kalei rio mi petspets malan e kasi tuktuk. Kong tentoiv rakot se Onesimo a leong eiekesen ke tentoiv rakot seie a leong beitsak simi vunan a kap va eie ke petspets mo eiekesen e kasi i aron ken tentoiv mi Nguts.
17 Io, sien va e vodon va eou mi pumu, e ta ngas suguo e Onesimo malan e ta suguo iou.
18 Sien va a nga tsak nge no nge suvuon ka ora sevoi, o ta kuil muerngan sevoi.
19 Eou e Paulo, o vataro ine mi pakapaka rorou ngan ba rimoung. O ta kuil muerngan ine sevoi. Ma o ta kap oeng veteringa no va e suvu ora seou surie ke tino.
20 Io, kasiung, o lalaron va e ta kerie muerngan e Onesimo surie enatau simi Nguts, Vangasie mi aroung surie enatau se Karisito.
21 O vavataor rakot sevoi simi vunan o vodon tuktuk va e ta tsana misa o ta lalaron va e ta tsana ma o telekiran va e ta tsang vaotie rio misa o ta nongie sevoi nia tsana.
22 Ma mi kepineits mene, rorois ngan kong ka korot nia mutur, simi vunan o lalaron va e Raban ta vavatora si ke sar no nge sunuir va o ta muerengei rakot sevoi.

Mi namani vuot kalei vekvekitip

23 E Epapras a mon meie iou simi vona vinatoreis surie e Karisito Iesu. Ma a turan ken ni vuot kalei rakot sevoi.

24 E Marko, e Aristakus, e Demas ma e Luka, egie bu turoung ka ni tsientsang, egie
buer gi turan kegi ni vuot kalei sevoi.
25 Ken tentoiv magiet Nguts e Iesu Karisito ta mon meie mi morumorua.

Mi pakapaka rorou rakot
Sibu Iburu

E Iesu Karisito eie e Natuon e Raban

1 Muomuo, e Raban a nga vakokoit sibu tubugiet i ngutsuon bu propet sibu keipkepide
ra palan ma sibu suasuada rosar palan.
2 Eiekesen ine sibu ra vekvekitip e Raban a te vakokoit nemei segiet i ngutsuon e
Natuon. E Raban a nga totoka va ta suvuon ken sar sinsuv kokouk, ma ngan ine mi
Nout mo e Raban a nga vogosongie ine mi mangmagoso enaenamon.
3 Ine mi Nout arie mi rararangien man matvinavaso e Raban, ma mi sinavien ine
mi Nout a vutuir vasangan duis mi sinavien e Raban. Ma surie ken nama ian ta suvu
ngeisngeis, bu kepineits kokouk gi tuir ngeisngeis. I murien tate nga tsang vaton mi
tsientsang nia vara melemelen nge giet sorvekenan mi sinavei tsokor, a nga mogos si
ken riem suv e Raban ese ta tsiroup.
4 Io, e Natuon e Raban a nga tsorubeit tsiroup sibu angelo, malan mo mi as e Raban
ta nga terie sien, a kalei beitsak rio bu asagie bu angelo.
5 Simi vunan e Raban a kap nga pengan si ka angelo malan ine,

"Evoi e Natung,
nevere o te tsorubeit va eou e Tama."

Ma e Raban a kap nga pevien buer,

"O ta tsorubeit va eou e Taman,
ma eie ta tsorubeit va eie e Natung."

6 Ma sien e Raban ta turan e Natuon mi muariem nemei simi kaber, a pevien,

"Ken sar angelo kokouk e Raban gi ta ngas rengeir rakot sien."

7 Ma surie bu angelo, e Raban a pevien,

"E Raban a nga tsana ken sar angelo malan mi mour,
ma a nga tsana ken sar petspets malan bu berber simi leing."

8 Eiekesen surie mi Nout, e Raban a pevien,

"Oo Raban, ke mogomogos ni vuor ta mon sibu ra bu ra rovoriu,
evoi mi kovakova ka leong ma mi ngisingisi nia vuor ta tsorubeit vasvas vemusurie
mi sinavei duis mo.
9 E nga tovie mi sana ta duis ma e nga karto mi sana ta tsokor.
Io, ma Raban a te nga vokunie no ngan mi oel nia vasangan mi nires,
va evoi e tsiroup rio bu palapala."

10 Ma a pevien buer,

"Mi Nguts, simi tsuoktsuok vakaek e nga vogosongie mi tsukatsukan mi mangmagoso
enaenamon,
ma mi rangit eie mi tsinatsangan ba rima.
11 Guor ta tsereiv, eiekesen evoi e ta mon.
Eguor kokouk guor ta muduis mala lavlav kebeir.
12 E ta so lokuma guor mala kuirkuir kebeir.
Keguor baidendeng ta meur mala lavlav kebeir.
Eiekesen evoi e kap ko vevekieis.
Ma ke sar avareit ta kap ba buer voto."

13 Ma e Raban a kap ko pevien si ka angelo malan ine,

1:5 PSA 2:7 **1:5** 2SA 7:14; 1CH 17:13 **1:6** DEU 32:43 **1:7** PSA 104:4 **1:9** PSA 45:6,7 **1:12** PSA 102:25-27

"Mogos ine si kong riem suv
oit va o ta tsana ma sar matakorot
va man poppop ba kame."

14 Bu angelo egie bu moromoruo ni tsatsang kuilkuil. Egie bu moromoruo kuvu se Raban
nia tsatsang segie ese gi ta so suvuon mi vavato.

2

Mi namani venengeng surie mi sinavei basbaslieng

1 Io, giet ta ngas vokotserie bu vinavinadodogiet simi nama ian giet tate nga rongomie
terengien va kegiet sar tino ta kap mang basbaslieng sorvekenan ine mi nama.
2 Mi nama e Raban ta nga terie sibu tubugiet i ngutsuon bu angelo, a nga vasangan
mi tuktuk ian giet ta oit nia vodovodon tuktuk sien. Ma egie ese gi ta nga tsola ine mi
nama o, gi ta kap nga vemusurie, gi te nga suvuon man vinatoreis mi sinavigie.
3 Vasa giet ta oit nia vi ven ine simi vinatoreis sien va giet ta vodon sasavoir ngan
ken vavato leong e Raban? Mi Nguts eie kesen a nga muna vavatei katsep ngan ine mi
vavato ma egie ese gi ta nga rongomie ine mi nama, gi nga me vara tuktuk ngan segiet.
4 E Raban buer a nga vara tuktuk ngan ken vavato meie gie, sien ta nga tsana bu
suada totourlekier ma bu kepineits ni vovokudier nge pot terie segie bu tienebeir simi
Moromoruo Tamat vemusurie ken lalaron kesen.

Mi ka ese ta muonge giet rakot si ken vavato e Raban

5 E Raban a kap nga terie segie bu angelo mi duis nia vuortie mi mangmagoso
enaenamon ian va ta ba nemei. Ine mi mangmagoso enaenamon arie giet vor ve
vakvakokoit surie.
6 Eiekesen mi korot i aron mi Pakpak Leong a pevien,

"Mi ka eie misa e ko vodon puputungie?
E natuon mi ka eie misa e ko vodon puputungie?
7 Simi puk keipkepide ra poitpoit mo, e nga vilikitie eie i pakien bu angelo,
E te nga vosonie ngan mi kovage ian ta vasangan mi matvinavaso ma mi minangarei.
8 Ma e te nga terie bu kepineits kokouk i pakien ba kamen."

Sien e Raban ta nga terie bu kepineits kokouk i pakien, a kap ka kepineits va a kap
nga mon i pakien ken vinuor. Ine, giet kap ngas pare ka mei va ta vuortie bu kepineits
kokouk.
9 Eiekesen giet pare e Iesu, ese e Raban ta nga vilikitie i pakien bu angelo simi puk
keipkepide ra poitpoit, terengien va ta mang maet surie mi kulou kokouk ngan ken
tentoiv e Raban. Ine, giet pare e Iesu ese e Raban ta vosonie ngan mi kovage ian ta
vasangan mi matvinavaso ma mi minangarei, simi vunan a te nga suvuon mi vinekikin
oit va ta mesei.
10 E Raban a nga vogosongie bu kepineits kokouk ma eie mi vunan bu kepineits kokouk.
Ma a nga sogove va ta ngas tsana ken tino e Iesu va ta tsang vaotie ken vuna vienviendon
e Raban surie ta nga suvuon mi vinekikin. Terengien va ta mang teie terie kavo nout
palan nia suvuon mi matvinavaso. E Iesu arie eie mi mei ese ta muonge gie va gi ta
mang suvuon mi vavato.
11 Mi ka ese ta vara tamat ngan mi kulou, ma egie ese gi ta tsorubeit tamat, egie kokouk
gi kuvu simi Tam kes mo. Ine arie mi vunan e Iesu a kap mangmangari vuotongie gie
va egie bu kasien.
12 Eie a pevien,

"O ta vavatei katsep ngan mi asa rakot sibu kasiung,
i matan mi bineit nia rengeir, o ta kavarie bu pak nia puonge no."

13 Ma a pevien buer,

"O ta vokotserie kong vodovodon tuktuk seie."

Ma a pevien buer,

"Rorong, eou o mon meie bu nout e Raban tate nga terie gie seou."

1:13 PSA 110:1 **2:8** PSA 8:4-6 **2:12** PSA 22:22 **2:13** ISA 8:17 **2:13** ISA 8:18

14 Io, surie ine bu nout gi nga vou simi pirpir ma mi dar, e Iesu buer a nga tsorubeit
malagie, terengien va si ken miensei, ta mang oit nia voguersan mi ngesengesien e Satan,
ese ta suvuon mi ngesengesien mi miensei,
15 ma ta mang vara ketseketseng nge gie ese gi ta nga ko mon petspets simi mientou
surie mi miensei.
16 Ma a me katsep va a kap va bu angelo ese e Iesu a kulie gie, eiekesen a kulie mi
tubuon e Abaraam.
17 Io, e Iesu ta ngas tsorubeit mala gie bu kasien sibu bienangaev kokouk, terengien
va ta mang tsorubeit mi kovan bu prist ese ta ko vasangan mi tentoiv nge tuktuk siken
tsientsang i matan e Raban. Surie ine, a oit nia varam rivie kegi sar sinavei tsokor mi
kulou.
18 Simi vunan eie ngas te a te nga suoeie bu konokonon nge suvu vinekikin, eie a oit
nia kulie gie ese gi tate suoeie bu konokonon.

3

E Iesu a tsiroup rio e Moses

1 Io, bu kasiung, enga mi kuoluon e Raban simi vunan e Raban a te nga viel tsana
nga buer. Nga ta ngas teir putan mi vinavinadodonga kokouk rakot se Iesu ese giet ta
vavatei katsep ngan va eie mi Aposol ma mi Kovan bu prist.
2 A nga ko tuktuk siken tsientsang se Raban ese ta nga vile, malan buer mo e Moses
ta nga ko tuktuk simi tsinatsangan kokouk si ken vonuo e Raban.
3 E Iesu a kalei rio e Moses nia suvuon mi minangarei leong, malan mo mi ka
tsangtsang vonuo a suvuon mi minangarei leong rio mi vonuo ta tsana.
4 Bu vonuo kokouk, bu mei mene gi tsana gie, eiekesen e Raban eie a nga tsana bu
kepineits kokouk.
5 E Moses, ken petspets, a nga ko tuktuk simi tsinatsangan si ken vonuo e Raban. Ma
a nga vakokoit vasangan bu kepineits va e Raban ta ba so vokokotie i muir.
6 Eiekesen e Karisito, mi Nout, a nga ko tuktuk si ken tsientsang nia vuor vakalaie
bu kepineits si ken vonuo e Raban. Ma egiet ken vonuo e Raban sien va giet ta tuir
ngeisngeis si kegiet vodovodon rorrois ian giet ta ko aor koits nge vakam ngan.

Mi namani venengeng surie mi tino ta kap suvu vodovodon tuktuk

7 Io, malan mi Moromoruo Tamat ta pevien,

“Nevere, sien va nga ta rongomie mi inan,
8 kian va ta papan bu aronga,
malan bu tubunga gi ta nga tsana sien gi ta nga rong tsak se Raban,
ma sien gi ta nga konon e Raban simi beir.
9 Ian en, bu tubunga gi nga terie iou simi konokonon,
ma sibu avareit ba sinangavur voveit gi nga pare mi sana o ta nga tsana.
10 Io, o nga aor rarap beitsak veie mi kuoluon ian bu ra,
ma o nga pevien, ‘Bu arogie a ko mon i pek te,
ma gi kap telekiran mi sinaviung.’
11 Io, o nga aor rarap nge tsana kong vakavakariem va,
‘Gi ta kap ba buer oit nia rubukien si kong minaes.’ ”

12 Nga nenei kalei bu kasiung, terengien va ka mene senga ta kap mang suvu tsaka
vienviendon ma ken vodovodon tuktuk ta kap mang kor sorvekenan e Raban ese ta tino.
13 Eiekesen nga ta ngas vakotsie nga ververkis sibu ra kokouk, sien va gi ngas vuotongie
ngan ine mi ra va, “Nevere.” Mi sinavei tsokor ta masi bit tsana ken ka vienviendon ka
mei senga ma mi aron ta masi papan.
14 Giet te me tuir pats meie e Karisito sien va giet ta tuir ngeisngeis simi vodovodon
tuktuk giet tate nga muna suvuon te vourvour oit si kegiet ra vekvekitip.
15 Malan mi Pakpak Leong ta pevien,

“Nevere, sien va nga ta rongomie mi inan,
kian va ta papan bu aronga,
malan bu tubunga gi ta nga rong tsak seou.”

16 Ese ine mi kulou gi nga rongomie e Raban nge rong tsak sien? Arie egie ese e Moses
ta nga kir vorotsoruo gie i Isip.

3:11 PSA 95:7-11 **3:15** PSA 95:7,8

17 Ese ine mi kulou e Raban a nga aor rarap veie gie i aron bu avareit ba sinangavur
voveit? A nga aor rarap veie gie ese gi ta nga tsana mi sinavei tsokor, ma bu piripirigie
a nga kor mutur simi beir.
18 Sien e Raban ta nga tsana ken vakavakariem va gi ta kap ba buer oit nia rubukien
si ken minaes, ese mune ine mi kulou a nga vakokoit surie gie? Arie egie ese gi ta nga
rong tsak se Raban.
19 Io, giet te pare va gi kap nga oit nia rubukien, simi vunan gi kap nga suvuon mi
vodovodon tuktuk.

4

Mi Rangi Minaes simi kuoluon e Raban

1 Io, surie ken kinubuits e Raban va giet ta rubukien si ken minaes, a ngas mon malan,
nga ta ngas nenei kalei va ka mei senga ta kap mang kor sorvekenan.
2 A tuktuk, giet te nga rong poro ian mi banga vinavatei, malan mo bu Israel gi tate
nga suvuon. Eiekesen ine mi nama gi tate nga rongomie a kap nga vabatie ka kienelei
segie, simi vunan gi kap nga rong poro meie ngan mi vodovodon tuktuk.
3 Surie giet te nga vodovodon tuktuk, giet te nga rubukien si ken minaes malan mo e
Raban ta nga pevien,

"O nga vakavakariem sien o ta nga aor rarap,
'Gi ta kap rubukien si kong minaes.' "

A nga pevien ne, misasien a te nga tsang vaton ken tsientsang sien ta nga vogosongie
mi mangmagoso enaenamon.
4 Simi korot mene i aron mi Pakpak Leong, e Raban a nga vakokoit surie mi ra ta
napaririem potsu luo ngan ven ne, "Simi ra mi napaririem potsu luo ngan, e Raban
a nga maes rivie ken sar tsientsang kokouk."
5 Ma i aron te buer ine mi kitsip, a nga pevien, "Gi ta kap ba buer oit nia rubukien si
kong minaes."
6 Io, a ngas mon malan ven terengien va kavo mene gi ta mang rubukien ian simi
minaes. Ma egie ese gi ta nga muna rongomie mi banga vinavatei, gi kap nga rubukien
surie kegi ni rong tsak.
7 I murien bu avareit palan tate nga rov riu, e Raban a te nga vodon terie ka ra mene
ian va ta nga vuotongie ngan va "Nevere," ma a nga pevien ne i ngutsuon e Davit malan
ta nga vokokotie vourvour,

"Nevere, sien va nga ta rongomie mi inan,
kian va ta papan bu aronga."

8 Sien va e Iosua a te nga teir minaes segie, va e Raban a kap nga vakokoit surie ka ra
mene te buer.
9 Io, mi Rangi Minaes a ngas mon, mi minaes nian mi kuoluon e Raban.
10 Eie ese ta rubukien nge suvuon mi minaes meie e Raban, ta maes rivie ken sar
tsientsang kesen malan e Raban ta nga maes rivie ken tsientsang.
11 Io, giet ta ngas vengeis nia rubukien ian simi minaes, terengien va ka mei ta kap mang
kor malan egie ese gi ta nga rong tsak.
12 Mi namanien e Raban a tino ma a tsatsang ngas. Eie a va beitsak rio bu suasua sele
ni veveken ta va vuluovuluo. Ine mi nama a ko tsotsok rubukien te i mendien ken tino
mi mei nge beit simi korot ivie ken tino ma mi morumoruan guor ta som en, ma ivie bu
baivosovosom ma bu tsimnien mi tsir gi ta som en. Eie a oit nia viertan mi vienviendon
ma mi vuna vienviendon i aron ka mei.
13 Kap ka kepineits simi vinagoso a oit nia kokoiv se Raban. Bu kepineits kokouk gi
mon simi tinaparang si ken baidendeng ma gi mon katsep i matan. Ma seie mo giet ta
ngas vutuir vasangan misa giet ta ko tsana.

E Iesu eie mi kovan bu prist ese ta tsiroup

14 Io, giet ta ngas tuir ngeisngeis si kegiet vodovodon tuktuk giet tate nga vakokoit
vakatsepa, simi vunan giet suvuon mi kovan bu prist ian ta tsiroup, ese tate nga rubukien
simi rangit. Eie e Iesu e Natuon e Raban.

4:3 PSA 95:11 **4:4** GEN 2:2 **4:7** PSA 95:7,8

15 Giet suvuon mi kovan bu prist, ma kap va eie mi mei ese ta kap oit nia tovie kegiet
tino ian ta kap ngeisngeis. Eiekesen eie mi mei ese ta nga suvu konokonon sibu suasua
baitutuir malan giet ta suvuon buer, eiekesen a kap suvuon ka sinavei tsokor si ken tino.
16 Io, giet ta ngas beit si ken mogomogos ni vuor e Raban simi tentoiv ngan mi aor
koits, terengien va e Raban ta mang vasangan mi aor molous meie mi tentoiv ian ta
kulie giet sibu ra va giet ta pinat surie.

5

1 Bu kovan bu prist keskes, e Raban a ko viel tsana gie i kotubuon mi kulou nge voturie
gie nia tourtelekiran mi kulou i aron bu tsientsang prist rakot se Raban ma nia terie bu
tienebeir ma bu tienebeir ni varam surie bu sinavei tsokor.
2 Mi kovan bu prist eie mi mei mo ma a kap suvu aor ngeisngeis sibu suada sinavei
palan. Arie mi vunan a oit nia vuor menemenen nge gie ese gi ta vodon sasavoir nge
veis bebeir.
3 Surie ine, eie ta ngas terie bu tienebeir ni varam nian kegi sar sinavei tsokor mi
kulou ma seie kesen buer.
4 Ma kap ka mei ta teie terie ine mi minangarei seie kesen, eiekesen ta ba so suvuon
sien va e Raban ta vile va ta suvuon. E Aron buer a nga malan.
5 Io, e Karisito buer a kap nga teie terie seie kesen mi minangarei bu kovan bu prist
gi ta ko suvuon. Eiekesen e Raban a nga oeng seie malan ine,

"Evoi e natung.
Nevere o te tsorubeit e Tama."

6 Ma buer simi kitsip mene, a nga oeng sien malan ine,

"Evoi mi prist sibu ra bu ra,
malan e Melkisedek."

7 Si ken sar ra e Iesu i popon mi kaber, a nga teir kien ngan ken sar nono ma ken sar
lalaron surie bu kepineits va e Raban ta tsang vaotie. A nga tsana ine ngan mi tina leong
ma mi dunutina rakot simi mei ese va a oit nia vatoa eie simi miensei. Ma e Raban a
nga rongomie simi vunan eie a ko mangaran.
8 Misasien eie e Natuon e Raban, a nga tovtov ngan mi sinavei nia rorong surie, sien
ta nga suvuon mi vinekikin.
9 Ma, sien ken tino ta nga tsang vaotie ken vuna vienviendon e Raban, e Iesu a nga
tsorubeit va eie mi vunan mi vavato sibu ra bu ra segie ese gi ta rorong surie.
10 Ma e Raban a nga viel tsana va e Iesu ta tsorubeit mi kovan bu prist malan e
Melkisedek.

Mi namani venengeng surie mi kinor simi vodovodon tuktuk

11 Gei suvuon bu nama palan nia vakokoit surie e Melkisedek, eiekesen a ngeisngeis
beitsak nia palsie simi vunan kenga vienviendon a roir nia rong poro.
12 A tuktuk, a te oit bu ra va nga te tsorubeit kavo vavasengei, eiekesen nga pinat surie
ngas kavo mene nia vavasengei senga ngan mi vinasengei vourvour si ken nama e Raban
ian ta molous. Nga ngas pinat surie mi dangi sus, kap va mi nginonginou ngeisngeis!
13 Eie ese ta tino ngan mi dangi sus mo, a kap dada simi sinavei nia tsana misa ta duis,
simi vunan eie ngas mi natunatu madar.
14 Eiekesen mi nginonginou ta ngeisngeis eie nian bu mene kegi sinavei tate pitak. Gi
te nga tovtov simi sinavei nia viertan misa ta kalei o, tsokor.

6

1 Io, giet tate sorvekenan mi vinasengei vourvour surie e Karisito nge poro mi
vinasengei nian mi kulou gi ta pitak. Giet ta kap ba buer vavasengei ngan mi vinasengei
vourvour simi sinavei nia vodon vuris sorvekenan bu kepineits ian ta vabatie mi
miensei, ma simi sinavei ni vodovodon tuktuk se Raban,
2 ma simi por sinusuruiv, ma simi teir riem i popon mi mene, ma simi tino
mumuerengei simi miensei, ma simi tsinatsangan mi vinuor ian ta mon sibu ra bu ra.
3 Ma giet ta tsana ine bu kepineits sien va e Raban ta tor.
4 Sien va mi kulou gi te muna telekiran man tuktuk e Raban, nge daem pare mi
tienebeir kuvu se Raban, nge suvu potpot simi Moromoruo Tamat,

---

5:5 PSA 2:7 **5:6** PSA 110:4

5 ma sien va gi te muna daem pare mi kienelei simi namanien e Raban ma mi
ngesengesien ian bu ra va ta ba nemei,
6 ma samo gi te kor sorvekenan e Raban, a kap oit va gi ta vovoruo kegi ni vodon vuris,
simi vunan gi te buer vetekiuo e Natuon e Raban simi koitskoits nge teir mienengeir sien
i matan mi lobaram.
7 Mi kaber ian ta unumie mi bat ta kor i popon nge vabatie palan bu tsientsuor ian ta
kalei segie ese gi ta tsuotsuor, ta suvuon mi vavatamaes kuvu se Raban.
8 Eiekesen sien va mi poko kaber ta vabatie mo bu suada suo tsotso, kap ka kienlei a
mon, ma a te vatavatat va e Raban ta subiran. Ma mi leing ta so tu vaton.
9 Bu banga polopoloung, misasien gei ta vakokoit malan ne, gei suvu aor koits surie
nga. Gei telekiran va nga suvuon mi banga kepineits ian ta me beit meie ngan mi vavato.
10 E Raban a kap ko tsana bu kepineits ian ta kap duis. Eie ta kap vodon punan mi
tsinatsanganga ma mi tentoiv nga ta nga vasangan surie mi asan sien nga ta nga kulie
mi kuoluon e Karisito ma ine buer nga ngas kulie gie.
11 Gei lalaron va enga keskes nga ta vasangan ine mi suada sinavei nia vengeis, tuir
oit kenga tino ta maes, terengien va bu kepineits nga ta vodovodon rorrois surie, ta ba
tsorubeit tuktuk.
12 Gei kap lalaron va nga ta matpomaer, eiekesen gei lalaron va nga ta tsorubeit malan
egie ese va gi ta so suvuon misa e Raban ta nga kukubuits ngan surie kegi sar vodovodon
tuktuk ma kegi sinavei ni onvidit.

Giet ta ngas vodovodon tuktuk si ken kinubuits e Raban

13 Sien e Raban ta nga tsana mi kinubuits meie e Abaraam, kap ka mei a nga tsiroup
oit va ta nga vakavakariem ngan. Io, a nga vakavakariem ngan eie kesen.
14 A nga pevien, “O ta ba vatamase no ma o ta ba veleongtie mi tubu.”
15 Ma i murien e Abaraam ta nga onvidit nge rorois, a nga suvuon misa e Raban ta
nga kubutsie nia terie sien.
16 Sien va ka mei ta vakavakariem, ta vakavakariem ngan mi mei ta leong seie. Io, ine
mi vakavakariem ta oit nia vaton ka vevetei nge nama.
17 Simi rosar kes mo, segie ese va gi ta so suvuon misa e Raban tate nga kubutsie, e
Raban a lalaron va ta vakatsepa va ta kap oit nia vurisan ken vuna vienviendon. Io, a
nga vara tuktuk ngan ine ngan mi vakavakariem.
18 E Raban a nga terie segiet ken vakavakariem ma ken kinubuits. Ine ba kepineits
luo guor ta kap oit nia vuris simi vunan e Raban a kap oit nia bit. Io, egiet ese giet ta
nga vi rakot sien nge mon i pakien ken nennei, giet ta mang suvuon mi vinekoits nia
tuir ngeisngeis simi vodovodon rorrois surie misa va ta ba beit.
19 Giet suvuon ine mi vodovodon rorrois malan mi vovoputu nian kegiet tino ian ta
kap oit nia kakasik. Ine mi vodovodon rorrois a rubukien simi Korot Tamat Rovoriu i
murien mi baba gi ta nga tsana ngan mi lavlav leong.
20 E Iesu a te nga muna rubukien ine simi korot i muo segiet, ma a te nga tsorubeit va
eie mi kovan bu prist sibu ra bu ra, malan e Melkisedek.

7

E Melkisedek mi Prist

1 Ine e Melkisedek eie a nga mon mi kovakova ka leong i Salem ma eie mi prist se
Raban ese ta tsiroup. Ma a nga suoeie e Abaraam nge vatamase sien ta nga muerengei
kuvu simi vinevineken ivie ta nga ra tseiptseiprio bu kovakova ka leong en.
2 Ma e Abaraam a nga terie sien mi korot kes sibu korot mi sinangavur kes sibu
kepineits kokouk ta nga ra veveken tsana. Man vuevue ine mi as Melkisedek arie va
“Mi kovakova ka leong simi sinavei duis”. Ma buer eie mi kovakova ka leong i Salem,
man vuevue va “mi kovakova ka leong simi molu”.
3 A kap man ka vinavinateteik surie e taman o, e kinan o, ka tubuon o, ka nama
vavakatsep surie ken kienakav ma ken miensei. Eie a malan e Natuon e Raban ma a
mon mi prist sibu ra bu ra.
4 Nga ta ngas deng kielala vasa a tsiroup ven e Melkisedek. E Abaraam buer a nga
terie sien mi korot kes sibu korot mi sinangavur kes sibu kepineits kokouk ta nga ra
veveken tsana!
5 Ma mi vinuor a pevien va bu tietie sibu Levi ese gi ta tsorubeit prist, gi ta poro mi
korot kes sibu korot mi sinangavur kes sibu kepineits si kegi sar nama kes, misasien gi
kuvu si ken tietie e Abaraam.

6 E Melkisedek a kap va mi beitpakien mi matabu Levi, eiekesen a nga poro mi korot
kes sibu korot mi sinangavur kes sibu kepineits kokouk kuvu se Abaraam, ma a nga
vatamase eie ese ta nga suvuon ken sar kinubuits e Raban.
7 Giet te telekiran va mi ka leong eie mi mei ese va ta vatamase mi ka ta mon i pakien.
8 Bu prist, misasien va gi ta maet, gi ko poro mi korot kes sibu korot mi sinangavur kes
sibu kepineits kokouk simi kulou, eiekesen e Melkisedek ese mi Pakpak leong ta pevien
va a tino rovoriu, a nga poro mi korot kes sibu korot mi sinangavur kes.
9 Bu Levi gi ko poro mi korot kes sibu korot mi sinangavur kes. Io, giet oit nia pevien
va, sien e Abaraam ta nga terie ken korot se Melkisedek, egie buer gi te nga terie mi
korot kes sibu korot mi sinangavur kes se Melkisedek.
10 Simi vunan e Levi a ngas nga vou i aron e tubuon sien e Melkisedek ta nga suoeie
e Abaraam.

E Iesu a malan e Melkisedek

11 Bu Israel gi nga suvuon mi vinuor surie mi tsientsang prist sibu Levi. Sien va mi
tsientsang prist sibu Levi a nga oit nia tsang vaotie ken vuna vienviendon e Raban, surie
misa e Raban a nga pevien va ka prist malan e Melkisedek va ta ba buer beit, a kap va
malan e Aron?
12 Ma sien va ka vevekieis simi tsinatsangan bu prist, ka vevekieis buer ta ngas mon
sibu vinuor.
13 Mi mei ese o te vakokoit surie, eie simi matabu mene, ma kap ka mene kuvu ian
simi matabu a nga tsatsang simi korot nia tu tienebeir.
14 A katsep va magiet Nguts eie mi tubuon mi matabu sibu Iuda, ma e Moses a kap
nga vakokoit surie ine mi matabu sien ta nga vakokoit surie mi tsientsang prist.
15 Ma ine mi kepineits a me katsep beitsak. Mi prist mene a te beit ese ta malan e
Melkisedek.
16 A nga tsorubeit prist vemusurie mi ngesengesien mi tino ian ta kap oit nia tsereiv,
a kap va vemusurie bu vinuor simi kulou.
17 Mi Pakpak Leong a pevien,

“Evoi mi prist sibu ra bu ra,
malan e Melkisedek.”

18 Bu vinuor kebeir gi nga teir kakentsan simi vunan a kap ngeisngeis ma a kap kalei
oit nia vemusurie,
19 (simi vunan mi vinuor a kap nga oit nia tsana ka kepineits va ta tsang vaotie ken
vuna vienviendon e Raban,) ma mi banga kepineits giet ta oit nia vodovodon rorrois
surie, a te beit va giet ta mang nemei vatvatta e Raban.
20 Ma e Raban a nga tsana ine ngan mi vakavakariem! Bu prist mene gi kap suvuon
ka vakavakariem sien gi ta nga tsorubeit bu prist.
21 Eiekesen e Iesu a nga tsorubeit prist ngan mi vakavakariem sien e Raban ta nga
pevien sien,

“Mi Nguts a te vakavakariem,
ma ta kap vurisan ken vienviendon,
‘Evoi mi prist sibu ra bu ra.’ ”

22 Surie ine mi vakavakariem, e Iesu a te me tsorubeit kegiet tsiktsik ier nian mi banga
kinubuits.
23 Bu prist muomuo gi nga palan, simi vunan mi miensei a nga ko tuir kitipa gie nia
munu tsatsang prist sibu ra.
24 Eiekesen e Iesu a to sibu ra bu ra, ma ken tsientsang prist a kap nga terie i napariman
ka mene.
25 Io, eie a oit nia vatoa gie kokouk ese mune gi ta nemei se Raban ngan e Iesu, simi
vunan eie a to sibu ra bu ra nia nongie e Raban surie gie.
26 Eie mi kovan bu prist ese ta ko vaotie kegiet sar pinat. Ken tino a tamat, ma a kap
ken ka bienebeir, kap ken ka sinavei bita, ma a mon i pek sorvekenan mi kulou tsokor.
Ma a tsiroup rio mi rangit.
27 Eie a kap malan bu kovan bu prist mene. A kap pinat surie va ta terie bu tienebeir ni
varam sibu ra kokouk surie ken sar sinavei tsokor ma kegi sar sinavei tsokor mi kulou.
A nga terie mi tienebeir ni varam vekes nian bu ra kokouk sien ta nga terie eie kesen.

7:17 PSA 110:4 **7:21** PSA 110:4

28 Mi vinuor a ko vile bu ka va gi ta tsorubeit bu kovan bu prist, misasien bu arogie a
kap ngeisngeis, eiekesen ine mi vakavakariem ta ba nga vemuir simi vinuor, a viel tsana
e Natuon e Raban ese a te tsang vaotie ken vuna vienviendon e Raban sibu ra bu ra.

8

Mi kovan bu prist simi kinubuits vour

1 Mi kepineits o tate vokokotie a malan ine. Giet suvuon mi kovan bu prist ese ta
mogos simi riem suv si ken mogomogos ni vuor mi Raban ian ta tsiroup die i kur simi
rangit.
2 Eie a tsatsang malan va eie mi kovan bu prist i aron mi korot ta tamat simi vona sel
tuktuk ian mi Nguts ta nga tsana ma a kap va mi kulou gi nga tsana.
3 Vemusurie mi vinuor, bu kovan bu prist kokouk gi ta ngas tabeir ngan bu tienebeir
ma bu tienebeir ni varam. Io, ine buer, mi kovan bu prist ta ngas suvuon ken ka tienebeir.
4 Sien va Eie a nga mon simi kaber, va a kap nga oit nia tsorubeit prist, simi vunan bu
prist gi mon nia tabeir ngan ine bu tienebeir vemusurie bu vinuor.
5 Mi tsientsang prist gi ta tsana, eie a malan mo man puppuo misa ta mon die i kur
simi rangit. Arie mi vunan, sien e Moses ta nga visi tsana mi vona sel, e Raban a nga
terie mi nama ngeisngeis sien, “E ta ngas tsang vititirie va e ta tsana bu kepineits kokouk
vemusurie bu puppuo o ta nga vasangan sevoi i popon mi pout.”
6 Eiekesen e Iesu a te nga suvuon mi tsientsang prist ian ta tsiroup rio segie, simi
vunan mi kinubuits ian ta nga tsana i kotubuon e Raban ma mi kulou eie a tsiroup. Ine
mi kinubuits vour a vunan bu banga kinubuits.
7 Sien va a kap ka bienebeir a mon simi kinubuits vourvour, va a kap pinat surie ka
kinubuits mene te buer.
8 Eiekesen e Raban a nga vorotan mi bienebeir simi kulou, io, a nga pevien,

“Rorong, mi Nguts a pevien, Bu ra ta beit
sien o ta tsana mi kinubuits vour
meie gie bu Israel
ma meie gie bu Iuda.
9 Ta kap malan mi kinubuits
o ta nga tsana meie mi tubugie
sien o ta nga poro gie ngan ba rimoung
nia muonge gie sorvekenan i Isip,
simi vunan gi kap nga mon tuktuk vemusurie kong kinubuits,
ma o nga vuris murien veie gie,
mi Nguts a pevien.
10 Ine mi kinubuits vour, o ta ba tsana meie bu Israel
ian sibu ra va ta nemei, mi Nguts a pevien.
O ta terie kong sar vinuor si kegi sar vienviendon
ma o ta vataro sibu arogie.
Eou o ta tsorubeit magi Raban,
ma gi ta tsorubeit kong kulou.
11 Ma gi ta kap pinat surie va ka mei mene ta vavasengei sibu turagie enamon kes
o, si ka kasien nge pevien, ‘Nga ta ngas telekiran mi Nguts,’
simi vunan egie kokouk gi ta so telekira iou,
vakaek sibu mei lili segie beit sibu mei leong.
12 O ta vodon rivie kegi sar bienebeir
ma o ta kap ba buer vodonomie kegi sar bienebeir.”

13 Sien e Raban ta vuotongie ine “mi kinubuits vour”, a te tsana mi mene vourvour
va a te kebeir. Ma misa a te kebeir ma misa a te mouron, a te vatavatat mo va tate
kapangan.

9

Bu vinuor kebeir simi sinavei nia rengeir

1 Io, mi kinubuits vourvour, a nga suvuon mi saran mi rengeir ma mi korot tamat nia
rengeir ine i keim simi kaber.

8:5 EXO 25:40 **8:12** JER 31:31-34

2 Gi nga voturie mi vona sel. A luo ba roruom i aron. Simi roruom vourvour, man
mogomogos mi bember a nga mon, ma buer mi tsur teteir kepineits meie mi tsoik ta
tamat i popon. Ine mi korot gi tutuo ngan va mi Korot Tamat.
3 Io, mi roruom a luongan man baba mi lavlav leong, gi nga tutuo ngan va mi Korot
Tamat Rovoriu.
4 I aron ine mi roruom, mi korot nia tu buliebuliet saien sosong gi ta nga tsana ngan
mi gold, a nga mon en. Ma mi Bokis kinubuits ian gi ta nga kuva ngan mi gold, a nga
mon en buer. Ma i aron ine mi bokis ine bu kepineits a nga mon, mi koi gold ngan mi
Manna i aron, ma ken vaong e Aron ian ta nga duduv, ma ba kalape vout mi vinavataor
simi kinubuits ta nga mon sien.
5 I popon ine mi bokis, ba patsapatsan ba vinagoso ian ta suvuon ba purupuruoguor a
nga mon ngan man matvinavaso. Ma ba purupuruoguor a nga kuva mi korot nia vodon
rivie bu sinavei tsokor. Eiekesen o kap oit nia palsie vititirie ine bu kepineits nevere.
6 Sien bu kepineits kokouk gi tate nga rorois ngan, bu prist gi ko rubukien simi roruom
vourvour sibu ra kokouk nia ra tsana kegi sar tsientsang prist.
7 Eiekesen simi korot ta tamat rovoriu, mi kovan bu prist a ko rubukien vekes mo i
aron mi avareit kes meie mi dar nia terie rakot se Raban surie ken sar sinavei tsokor
ma bu sinavei tsokor simi kulou gi ta kap nga telekiran va gi nga tsana.
8 Mi Moromoruo Tamat a vasangan segiet ven ne, mi Korot Tamat Rovoriu a ngas nga
mon mumuningei sien mi vona sel vourvour ta ngas nga tuir.
9 Ine a vasangan bu kepineits ian giet ta ngas vodonomie ine sibu ra. Bu tienebeir ma
bu tienebeir ni varam gi ta tabeir rakot ngan se Raban, gi kap oit nia vara melemelen
ngan ken baivinakier mi kulou rengeir.
10 Gi ko tsana ine ngan mo mi nginonginou ma mi kepineits nia un ma bu suada sinavei
nia vara melemelen nge gie. Ine arie bu vinuor nian mi kurikurigiet ian ta suvuon man
tsientsang oit mi keipkepide ra va e Raban ta so voturie mi vinuor vour.

Mi daran e Iesu

11 E Karisito a te nga tsorubeit mi kovan bu prist sibu banga kepineits gi tate mon
ine. A te nga me rubukien simi vona sel ian ta potokivout ma ian ta vaotie ken vuna
vienviendon e Raban. Ine mi vona sel a kap va ka mene a nga tsana ma a kap va mi
karton ine mi vinagoso.
12 A kap nga rubukien ngan mi daran ka meme ma ka natu bulumakau, eiekesen,
ngan mi daran eie kesen a nga rubukien simi korot ta tamat rovoriu vekes mo nian bu
ra kokouk. Ngan ine mi sinavien, a nga vabatie mi vavato niagiet sibu ra bu ra.
13 Mi daran mi meme ma mi bulumakau gi nga ko tsopurie ngan bu mei ma mi putien
mi kina bulumakau matavour gi ta nga tunie, gi nga ko sovutan i popogie ese gi ta
kap melemelen nia vara melemelen nge gie terengien va bu kurikurigie gi ta mang
melemelen.
14 Eiekesen, mi tsinatsangan mi daran e Karisito a leong rio ine bu suada sinavei. Ngan
mi Moromoruo ian ta tino rovoriu, e Karisito ese ta kap suvuon ka bienebeir, a nga tabeir
ngan eie kesen rakot se Raban nia vara melemelen ngan kegiet baivinakier sorvekenan
mi tsinatsangagiet ian ta vabatie mi miensei terengien va giet ta mang tsatsang se Raban
ese ta tino.
15 Arie mi vunan, e Karisito arie eie mi mei ese ta vabatie mi kinubuits vour i kotubuon
e Raban ma mi kulou. Ma egie ese e Raban tate nga vile gie, gi ta suvuon mi vavatamaes
sibu ra bu ra ian e Raban ta nga kubutsie nia terie. Ine mi kepineits a nga tsorubeit
tuktuk sien e Karisito ta nga maet nia vara ketseketseng nge giet si man vinatoreis mi
sinavei tsokor gi ta nga tsana i pakien mi kinubuits vourvour.
16 Sien va mi tam a terie mi duis i popon e natuon, a pinat surie mi nama nia vara
tuktuk ngan ken miensei ine mi tam i muan va mi nout ta poro ken sinsuv se taman.
17 Simi vunan ine mi suada kinubuits ta tsorubeit tuktuk mo sien va mi tam ta maet,
ma a kap oit nia tsorubeit tuktuk sien va mi tam a ngas to.
18 Arie mi vunan mi kinubuits vourvour buer a kap oit nia tsorubeit tuktuk sien va
kap ka dar.
19 E Moses a te nga vakokoit katsep simi kulou kokouk ngan bu vuna vinuor kokouk
ta nga mon simi Vinuor. Samo a nga poro mi daran mi bulumakau ma mi meme, ma a
nga gula meie ngan mi da. Ma a nga tsopuran i popon mi pakapaka rorou sibu vinuor
ma mi kulou kokouk ngan mi aien mi ei Isop meie mi poko vuruvuru sipsip mereik.
20 Ma a nga pevien, “Ine arie mi dar simi kinubuits ian e Raban ta nga oeng terie
senga.”

21 Ine simi rosar kes mo, e Moses a nga tsopurie mi vona sel ngan mi dar ma buer bu
kepineits kokouk gi ta nga ko rengeir ngan.
22 A tuktuk, vemusurie mi Vinuor, giet ta pevien va bu kepineits kokouk gi ta tsorubeit
melemelen ngan mi dar. Ma sien va ka dar ta kap so, ta kap ka vodon ririv sibu sinavei
tsokor.
23 Io, man sar puppuo bu kepineits die i kur simi rangit, gi ta ngas tsorubeit melemelen
vemusurie ine mi sinavei, eiekesen bu kepineits simi rangit, gi ta tsorubeit melemelen
ngan bu tienebeir ni varam ian gi ta kalei rio ine mi sinavei.
24 E Karisito a kap nga rubukien simi korot tamat rovoriu ian mi kulou gi ta nga
tsana ngan bu rimagie. Ine mi korot, arie man puppuo mo mi korot tamat rovoriu
tuktuk. Eiekesen a nga kien simi rangit, ma, ine, a tsorubeit vasvas i matan e Raban nia
tourtelekira giet.
25 Ma e Karisito a kap tabeir ngan eie kesen sibu keipkepide ra palan, malan mi kovan
bu prist gi ta ko rubukien simi Korot Tamat Rovoriu sibu avareit keskes meie ngan mi
dar ian ta kap va seie kesen.
26 Sien va a kap malan, va e Karisito a nga oit nia maet palan bu keipkepide ra vakaek
simi vinagoso simi mangmagoso enaenamon. Eiekesen, ine sibu ra vekvekitip, a nga
tsorubeit vasvas vekes mo nian bu ra kokouk nia tsang rivie bu sinavei tsokor. A nga
tsana ine, sien ta nga tabeir ngan eie kesen malan mi tienebeir ni varam rakot se Raban.
27 Mi kulou kokouk gi ta ngas maet vekes, ma i muir gi ta so tuir simi vinuor.
28 Io, e Karisito buer a nga tabeir ngan eie kesen vekes mo rakot se Raban malan mi
tienebeir ni varam, nia tsang rivie kegi sar sinavei tsokor mi kulou. Ma ta tsorubeit
vasvas vuluongan nia vatoa gie ese mune gi ta onvidit nge rosie, a kap va nian kegiet
sar sinavei tsokor.

10

Mi tienebeir ni varam e Iesu vekes nian bu ra kokouk

1 Mi vinuor se Moses eie man puppuo mo bu banga kepineits ian va gi ta nemei, ma a
kap va mi kepineits tuktuk. Arie mi vunan mi tienebeir ni varam gi ta ko munu tabeir
ngan sibu avareit kokouk, a kap oit nia vara melemelen rovoriu ngan bu sinavigie mi
kulou simi rengeir.
2 Sien va ine bu suada tienebeir a nga oit nia vara melemelen rovoriu ngan bu sinavigie
mi kulou, va gi nga oit nia maes simi sinavei nia terie mi tienebeir. Simi vunan, sien va
bu sinavigie mi kulou simi rengeir a te nga tsorubeit melemelen, va gi kap ba oit nia
mesirik surie kegi sar sinavei tsokor.
3 Eiekesen sibu avareit, ian bu tienebeir ni varam, a ko teie terie bu vinavinadodogie
va gi ta vodon muer surie kegi sar sinavei tsokor.
4 Simi vunan mi daran mi bulumakau ma mi meme a mavev nia tsang rivie mi sinavei
tsokor.
5 Io, sien e Karisito ta nga nemei ine simi kaber, a nga pevien se Raban,

"E kap lalaron bu tienebeir ni varam ma bu tienebeir,
eiekesen e rorois ngan mi pirpir nioung.
6 E kap resmatan bu vinavinar ni tienebeir gi ta tunie
ma bu tienebeir nia tsang rivie bu sinavei tsokor.
7 Ma o nga pevien, 'Pare, O te beit nia tsang vaotie ke lalaron, Oo Raban,
malan mo gi ta nga vataro surie iou simi Pakpak Leong.' "

8 Vourvour, e Karisito a nga pevien, "Bu tienebeir ni varam meie bu tienebeir, ma bu
vinavinar ni tienebeir gi ta tunie meie bu tienebeir nia tsang rivie bu sinavei tsokor, e
kap nga lalaron, ma e kap nga resmatan buer" (misasien gi te nga tabeir ngan ine bu
suada tienebeir vemusurie mi vinuor).
9 Samo a nga pevien, "Pare, O te nemei nia me tsang vaotie ke lalaron." Io, e Raban
a nga beir rivie mi kinubuits vourvour terengien va ta mang voturie mi kinubuits ta
luongan.
10 Ma vemusurie ken lalaron e Raban, giet te nga me tsorubeit melemelen sien e Iesu
Karisito ta nga tabeir vekes ngan mi kurikurien nian bu ra kokouk.
11 Sibu ra kokouk bu prist kokouk gi ko tuir nge tsana bu tsientsang prist ma gi ko
tabeir ngan bu tienebeir ni varam ta kokouk mo, eiekesen ian ta kap ba buer oit nia
tsang rivie bu sinavei tsokor.

10:7 PSA 40:6-8

12 Eiekesen e Karisito a te nga terie mi tienebeir kes ni varam surie bu sinavei tsokor
nian bu ra kokouk, samo a nga mogos si ken riem suv e Raban.
13 Vakaek ian simi ra, a mogos rosie man sar matakorot va gi ta tsorubeit ken poppop
nian ba kamen.
14 Ngan ian mi tienebeir kes, a te nga tsana gie ese gi ta tsorubeit melemelen va gi ta
vaotie ken vuna vienviendon e Raban sibu ra kokouk.
15 Mi Moromoruo Tamat buer a oeng katsep segiet ngan ine. Vourvour, a pevien,

16 “Ine arie mi kinubuits o ta tsana meie gie
i murien ian bu ra, mi Nguts a pevien.
O ta terie kong sar vinuor i arogie,
ma o ta vataro si kegi sar vienviendon.”

17 Ma a pevien buer,

“Kegi sar sinavei tsokor ma kegi sinavei rong tsak,
o ta kap ba buer vodonomie.”

18 Sien mi vodon ririv ine sibu sinavei tsokor a te beit, a kap ka pinat te buer nia terie
kavo tienebeir.
19 Io, bu kasiung. Giet te suvuon mi aor koits nia rubukien simi Korot Tamat Rovoriu
ngan mi daran e Iesu.
20 A nga tsitsivadara giet ngan mi rosar vour ni tino terengien va giet ta mang veis ka i
kutum simi baba gi ta nga tsana ngan mi lavlav leong ian arie mi kurikurien.
21 Ma giet suvuon mi kovan bu prist ese ta tsiroup ma a vuor vakalaie ken vonuo e
Raban.
22 Giet ta ngas nemei vatavatat se Raban ngan mi aor ian ta tuktuk ma ta vous ngan
mi vodovodon tuktuk, simi vunan a nga tsopurie bu arogiet ngan mi daran e Karisito
nia vara melemelen nge giet sorvekenan bu baivinakier tsokor, ma a nga suruvie bu
kurikurigiet ngan mi da melemelen.
23 Giet ta ngas por vangvangasie mi vodovodon rorrois simi sana giet ta ko vakokoit
vasangan, simi vunan eie ese ta kukubuits, a ko tuktuk si ken sar kinubuits.
24 Ma giet ta ngas vodonomie vasa giet ta oit nia vakotsie giet keskes ven nia suvuon mi
tentoiv ma bu banga tsientsang.
25 Ma kian va giet ta matpomaer simi sinavei nia tsokpekouk malan bu mei gi ta ko
matpomaer nia tsana, eiekesen giet ta ngas munu vengeis nia vakotsie giet keskes simi
vunan ken minuer mi Nguts a te vatavatat.
26 Sien va giet ta vor tsanatsana bu sinavei tsokor misasien giet tate nga muna telekiran
mi tuktuk, a kap ba buer ka tienebeir ni varam nian bu sinavei tsokor,
27 eiekesen man mientou mo mi rangi vinuor ma mi leing leong ian va ta so voguersan
man sar matakorot e Raban.
28 Eie ese va ta tsetsekie mi Vinuor se Moses ma sien va a luo o, a tour ba mei gituo
vara tuktuk ngan va eie a te tsana malan, ta ngas mesei, ma gi ta kap vasangan sien ka
aor molous.
29 Nga vodon surie ine. Sien va mi mei ta but vuturungie e Natuon e Raban nge vodon
va mi dar simi kinubuits ian ta nga vara melemelen ngan va mi kepineits sasavoir, ma
sien va ta oeng vavado ngan mi Moromoruo simi aor molous, vasa, ta kap leong mi
vinatoreis nian ine mi mei?
30 Giet te telekiran eie ese ta nga pevien, “Mi tsientsang nia kuil muerngan mi tsienakor,
arie seou ma o ta kuil muerngan.” Ma a nga pevien buer, “Mi Nguts ta vuortie ken
kulou.”
31 Sien va giet ta mon i pakien ken aor rarap e Raban ta tino, eie mi kepineits ian va
giet ta ngas motovan beitsak.
32 Nga vodonomie ian bu ra muomuo. I murien nga tate nga telekiran man tuktuk e
Raban, nga nga suereren bu vinekikin leong eiekesen nga nga onvidit ngan.
33 Sibu ra mene gi nga vavangiets nge vikikinie nga i matan mi lobaram, ma sibu ra
mene nga nga tuir meie gie ese gi ta nga suvuon ian bu suada vinekikin.
34 Nga nga tovie egie ese gi ta nga mon simi vona vinatoreis ma nga nga res mo
misasien bu mei gi ta nga por tsana kenga sar sinsuv, simi vunan nga telekiran va enga
kesenga nga te suvuon bu banga sinsuv ian va ta mon rovoriu.

10:16 JER 31:33 **10:17** JER 31:34 **10:30** DEU 32:36; PSA 135:14

35 Io, kian va nga ta tsupuk rivie kenga aor koits, simi vunan nga ta so suvuon man
voirvoir leong.
36 Nga ta ngas onvidit, terengien sien va nga tate tsang vaotie ken lalaron e Raban,
nga ta mang so suvuon misa ta nga kubutsie.
37 Simi vunan puk lili mo te,

"Eie ese va ta so nemei ta ba beit ma ta kap roir.
38 Eiekesen kong kulou duis, gi ta tino ngan mi vodovodon tuktuk
ma sien va ka mene segie ta murien veie iou
o ta kap resmatan."

39 Eiekesen egiet kap va bu meinmenigie ese gi ta murien veie e Raban nge tsereiv.
Eiekesen egiet bu meinmenigie ese gi ta suvuon mi vodovodon tuktuk, ian ta vatoa giet.

11

Mi Vodovodon Tuktuk

1 Io, mi sinavei nia vodovodon tuktuk arie mi sinavei nia telekiran tuktuk va giet ta
so suvuon misa giet ta vodon rorrois surie, ma arie mi sinavei nia telekiran tuktuk va
misa giet ta kap pare ta tsorubeit tuktuk.
2 Surie ine mi vodovodon tuktuk, mi kulou muomuo gi nga suvuon mi namani
tietienengei kuvu se Raban.
3 Ngan mi vodovodon tuktuk, giet telekiran va mi mangmagoso enaenamon a nga
tsorubeit surie ken nama e Raban, io, misa giet ta pare, a nga tsang vabatie ngan misa
giet ta kap oit nia pare.
4 Ngan mi vodovodon tuktuk, e Abel a nga terie mi banga tienebeir ni varam se Raban
ian ta kalei rio se Kain. E Raban a nga vakokoit tienengan ken tienebeir e Abel ma a
nga vuotongie ngan e Abel va eie mi ka duis surie ken vodovodon tuktuk. Ma ngan mi
vodovodon tuktuk, e Abel a ngas vokokotie ine, misasien tate nga maet.
5 Surie ken vodovodon tuktuk e Enok e Raban a nga kir kien ngan i kur va ta kap
mang nga rongmetsikien mi miensei. Gi kap nga vorotan mi piripirien simi vunan e
Raban a te nga kerie. I muan ken kinakir, e Raban a nga ko resmatan ken tino.
6 Sien va ka mei a kap suvuon mi vodovodon tuktuk, ta mavev seie nia varese e Raban,
simi vunan eie ese ta nemei se Raban ta ngas vodovodon tuktuk va Eie a tino ma va Eie
ta so teir voirvoir segie ese gi ta vengeis nia nesie.
7 Ngan mi vodovodon tuktuk, e Noa a nga rongomie mi namani peperengei kuvu se
Raban surie bu kepineits ta kap ngas nga pare. Ngan mi minangarei, a nga tsana mi
mon leong nia vatoa ken tietie. Io, ngan ine ken tsientsang, e Noa a nga teie terie mi
sinubirei i popon mi mangmagoso enaenamon ma a nga tsorubeit mi ka duis i matan e
Raban vemusurie mi vodovodon tuktuk.
8 Ngan mi vodovodon tuktuk, e Abaraam a nga rong vemusurie ken nama e Raban
sien ta nga kukuo nia rakot simi enamon ian va ta ba nga suvuon, ma a nga tor nge veis,
misasien a kap nga telekiran ivie va ta nga rakot en.
9 Ngan mi vodovodon tuktuk, a nga mon kibang ine simi enamon e Raban ta nga
kubutsie nia terie sien. A nga monongie mi vonuo sel, ma e Isak ma e Iakop buer guor
nga mon ven. Gituo nga suvuon mi kinubuits kes.
10 E Abaraam a nga tsana ine simi vunan a nga rosie mi taon ian e Raban ta nga potsie
nge voturie, meie ngan man mogomogos ian ta mon rovoriu.
11 Ngan mi vodovodon tuktuk, e Abaraam, misasien ken sar avareit a te nga komois
rovoriu, ma e Sara, misasien a kap nga oit te nia tsang madar, e Abaraam a nga oit nia
tsorubeit mi tam, simi vunan a nga vodovodon tuktuk va e Raban eie mi mei a ko tuktuk
si ken sar kinubuits.
12 Io, e Abaraam, a nga malan mi mei ta maet ma a kap nga oit nia vabatie ka madar.
Eiekesen bu tubuon gi nga beit palan malan bu kaemkaem die i kur simi rangit, ma bu
pide koen ian a kap oit nia aes ruobatan.
13 Egie ine mi kulou kokouk gi ngas nga to ngan mi vodovodon tuktuk sien gi ta nga
maet. Gi kap nga suvuon bu kepineits e Raban ta nga kubutsie. Eiekesen gi nga deng
barabaramatan ngan mi nires i pek ngas te. Ma gi nga vakokoit vasangan va gi nga mon
mala kibang ma vasier i popon ine mi kaber.
14 Egie ese gi ta vakokoit malan ine, a vasangan va gi vor ve nesienesie kegi ka enamon
kesegie.

10:38 HAB 2:3,4

15 Sien va gi nga vor ve vodovodonomie mi enamon gi ta nga sorvekenan, va gi nga
sievan ka rosar nia muerengei.
16 Eiekesen gi nga lalaron ka banga enamon ian ta malan mi enamon se Raban. Io, e
Raban a kap mangmangarien va gi ta vuotongie va eie magi Raban, ma a te nga rorois
ngan mi taon va segie.
17 Ngan mi vodovodon tuktuk, e Abaraam a nga terie e Isak malan va mi tienebeir ni
varam, sien e Raban ta nga konon. E Abaraam eie mi mei ta nga suvuon bu kinubuits,
eiekesen a nga rorois nia terie e natuon kes mo malan va mi tienebeir ni varam,
18 misasien e Raban ta nga oeng sien, "Ngan e Isak, bu tubu gi ta beit."
19 E Abaraam a nga vodon ven va e Raban a oit nia vatoa mi kulou ese gi tate maet.
A malan ine ken vienviendon, e Abaraam a nga por muerngan e Isak simi miensei.
20 Ngan mi vodovodon tuktuk, e Isak a nga vatamase ba natuon, e Iakop ma e Esau
nian keguor tino vevemuir.
21 Ngan mi vodovodon tuktuk, e Iakop, sien tate nga vatvatta mesei, a nga vatamase
ba natuon e Iosep ma a nga mogos vevedikeir si ken vaong nge rangarie e Raban.
22 Ngan mi vodovodon tuktuk, e Iosep, sien ken ra nia maet a te nga vatavatat, a nga
vakokoit surie mi kinakir sibu Israel sorvekenan i Isip, ma a nga vakokoit segie surie bu
tsirien.
23 Ngan mi vodovodon tuktuk, e taman meie e kinan e Moses guor nga muningan e
Moses siba vura tour i murien gi ta nga kava, simi vunan gi nga pare va eie mi natu
madar mat dokei ma gi kap nga motovan ken vinuor mi kovakova ka leong.
24 Ngan mi vodovodon tuktuk, e Moses, sien tate nga to leong, a kap nga lalaron va gi
ta nga telekiran va eie e natuon e natuon vevien e Parao.
25 A nga lalaron va ta nga sorokie mi putu meie ken kulou e Raban, ma a kap nga tino
ngan mi nires ta kuvu simi sinavei tsokor ian ta kap mon potaram.
26 A nga vodon va mi tino nia suvu vinekikin surie mi Messia arie a kalei beitsak rio
bu sinsuv i Isip, simi vunan a nga deng barabaramatan ken voirvoir.
27 Ngan mi vodovodon tuktuk, a nga sorvekenan i Isip ma a kap nga motovan ken aor
rarap mi kovakova ka leong. A nga tuir ngeisngeis, simi vunan a nga pare eie ese giet
ta kap oit nia pare.
28 Ngan mi vodovodon tuktuk, e Moses a nga tsana mi Nginu Pasova ma mi sinavei nia
tsopurie bu matavanuo ngan mi dar terengien va mi mei ese ta nga keda bu muariem
ta kap mang nga keda bu muariem sibu Israel.
29 Ngan mi vodovodon tuktuk, mi kulou gi nga kitipie mi barateis mereik malan va mi
kaber puor, ma sien bu Isip gi ta nga konon nia kitipie, gi nga kong.
30 Ngan mi vodovodon tuktuk, bu oiroir i Ieriko gi nga tsereir mutur i murien bu Israel
gi ta nga veis viririsie sibu ra mi naparíriem potsu luo.
31 Ngan mi vodovodon tuktuk, e Raap mi vevien tetteririv a kap nga suoeie ka kiden
meie gie ese gi ta nga rong tsak se Raban, simi vunan a nga marangatan ba kangi Israel
guor ta nga ra dedeng puer.
32 Ma misa ngas buer o ta pengan? O kap suvu keipkepide ra kuar oit nia vakokoit
surie e Gidion, e Barak, e Samson, e Iepta, e Davit, ma e Samuel meie bu propet.
33 Ngan mi vodovodon tuktuk, ine mi kulou gi nga tseiptseiprio bu vinevineken meie
bu mangmagoso nguts mene. Ma gi nga tsana bu kepineits duis nge suvuon misa e
Raban tate nga kubutsie nia terie segie. Ma gi nga vangongo bu ngutsuon bu laion,
34 ma gi nga pusuvie mi leing leong, ma gi nga evisie mi miensei simi kuor. Ma gi kap
nga ngeisngeis eiekesen gi te nga tsorubeit ngeisngeis. Ma gi nga tsorubeit ngeisngeis
sibu vinevineken ma gi nga tseiptseiprio mi kulou minakiur sibu enamon mene.
35 Mi langei gi te nga por muerngan kegi tino bu patsagie simi miensei, ma bu mei mene
gi nga suvuon mi vinekikin leong eiekesen gi kap nga sunuir nia tsorubeit ketseketseng,
terengien va gi ta mang suvuon mi banga tino mumuerengei.
36 Bu mene, mi kulou gi nga vavangiets nge beiltsie gie, io, mi kulou gi nga visie gie
ngan mi baivinis nge terie gie simi vona vinatoreis.
37 Gi nga tome gie nge vout, gi nga kitip luo segie, gi nga kenvamate gie ngan mi kuor.
Gi nga vavatsekie gie ngan mo bu piripiri sipsip ma meme. Ma gi nga mon sinaortsak.
Gi nga vikikinie gie nge tsak nge gie.
38 Ine mi mangmagoso enaenamon a kap nga kalei oit segie. Gi nga veririu sibu korot
simi beir ma bu pout. Ma gi nga kokoiv i aron bu rie ma bu mat simi kaber.
39 Ine mi kulou kokouk, gi nga suvuon mi tietienengei surie kegi sar vodovodon tuktuk.
Eiekesen kap ka mene segie a nga suvuon misa e Raban tate nga kubutsie,

---

11:18 GEN 21:12

40 simi vunan e Raban a nga vodon mua mi kepineits ta kalei beitsak segiet, terengien
va egie meie egiet kokouk giet ta mang tsang vaotie ken vuna vienviendon e Raban.

12

E Raban a vodusie bu natuon

1 Mi kulou palan ese gi ta nga vutuir vasangan mi tino simi vodovodon tuktuk, magi
sar pinopinouts a mon sibu arogiet. Io, giet ta tsang rivie bu kepineits gi ta ko vururutie
giet ma bu sinavei tsokor ian ta ko pupurikie giet. Io, giet tate vengeis nia soer ian simi
sinoer e Raban ta nga tsana niagiet.
2 Giet ta ngas vuvudaran e Iesu ese eie mi tsuoktsuok vakaek ma mi vekvekitip si
kegiet vodovodon tuktuk. A nga onvidit ngan mi vinekikin simi koitskoits ma a nga
vodon sasavoir ngan man mienengeir mi koitskoits surie mi nires leong va ta ba nga so
suvuon i muir. Ine, a mogos simi bienangaev suv si ken mogomogos ni vuor e Raban.
3 Nga ta ngas vodon surie eie ese ta nga onvidit sibu suada minogumiets bu mei tsokor
gi ta nga terie sien, terengien va nga ta kap mang aor tsak nge tsupuk rivie kenga aor
koits.
4 Si kenga vinekumuir meie mi sinavei tsokor, nga kap ngas vekumuir oit va mi dar
ta so.
5 Ma nga te vodon punan ian mi nama vokovokoits ian ta vuotongie nge nga va bu
natuon,

"Natung, kian va e ta vodon sasavoir ngan ken vuduvuduis mi Nguts,
ma kian va e ta tsupuk rivie ke aor koits buer sien ta nasara no,
6 simi vunan mi Nguts a ko vodusie gie kokouk ese ta tovie gie,
ma a ko votorosie gie kokouk ese ta suguo gie va bu natuon."

7 Nga ta ngas onvidit ngan mi vuduvuduis kuvu se Raban, surie eie a vuortie nga
malan va enga bu natuon. Ese nout e taman a kap ko vodusie?
8 Sien va e Raban ta kap vodusie nga malan ta ko vodusie bu natuon, enga bu natu
tenei, kap va bu natuon tuktuk.
9 Bu tamagiet ine simi kaber buer gi ko vodusie giet ma giet ko mangara gie surie kegi
sinavei. Kegiet renorong se Tamagiet simi moromoruo ta ngas kalei beitsak, ma giet ta
tino!
10 Bu tamagiet ine simi kaber gi nga vodusie giet vemusurie kegi lalaron siba avareit
mo sien giet ta ngas nga lili, eiekesen e Raban a vodusie giet nian magiet kalekalei va
giet ta mang tino ngan mi sinavien e Raban ian ta tamat.
11 Mi vuduvuduis, sien va ta tsorubeit, a kap mat malan va mi kepineits nia terie mi
nires eiekesen mi vinavasor. Eiekesen, i muir, ine mi vuduvuduis ta vabatie mi banga
vuovuo simi sinavei duis ian ta suvu molu niagie ese gi tate nga tovtov sien.
12 Io, nga ta ngas vangasie bu rimanga ian ta kap ngeisngeis ma bu kamenga ian ta
modokudouk.
13 "Vodusie mi baiveisveis nian bu kamenga," terengien va bu kaek tsak gi ta kap
mang kor eiekesen gi ta ketseketseng si magi sar mienarouk.

Mi namani venengeng veie mi sinavei nia vuvurisei veie Raban

14 Nga ta ngas vengeis nia suvuon mi molu si kenga mienagos meie bu mei kokouk.
Ma nga ta ngas vengeis nia suvuon mi sinavei ian ta tamat. Sien va kap ngan ine mi
sinavei, kap ka mene ta oit nia pare mi Nguts.
15 Nenei kalei va ka mene senga ta kap masi poro ken tentoiv e Raban. Nenei kalei
buer va ka vienviendon tsak ta masi tsotsok rovotsour nge vabatie ka putu nge vara bita
ngan kavo mei palan.
16 Nenei kalei va ka mei senga ta masi suvuon mi sinavei tetteririv, o, ta masi rivie mi
vodovodon tuktuk malan e Esau ese ta nga verikuil ngan ken duis simi muariem ngan
man koi nginonginou.
17 Ma, i muir, sien ta nga lalaro suvuon ian mi vatavatamse se taman, e taman a nga
purusie, simi vunan kap ka rosar nia vurise muerngan mi sana ta nga tsana, misasien
ta nga neis ngan mi dunutina.
18 Nga kap nga beit simi pout ian nga ta oit nia tobelie ma ian ta ngang nge berber.
Nga kap nga beit simi pout ian mi ngingi, mi mat melesusuir, ma mi mour leong gi ta
mon en.

12:6 PRO 3:11,12 **12:13** PRO 4:26

19 Nga kap nga beit simi pout ian mi tienengen leong mi tuvuir ta mon en meie ngan
mi ien ian ta nga vamatuo beitsak bu tubunga. Io, gi nga no va ta kap nga vakokoit te
buer,
20 simi vunan, a nga ngeisngeis beitsak segie nia vemusurie mi nama venengeng ian
ta pevien, “Misasien ka vinavinar, sien va ta tobelie mi pout, gi ta ngas toem vamate.”
21 Ine man baidendeng a nga vamatuo gie beitsak va e Moses ta nga pevien, “O dendeir
ngan mi mientou.”
22 Eiekesen enga nga te beit simi Pout i Sion, ma simi taon i Ierusalem simi rangit, mi
taon se Raban ian ta tino. En ian, bu angelo palan beitsak gi mon ngan mi nires.
23 Ma nga te beit simi bineit kouk sibu muariem ian bu asagie ta mon simi rangit, ma
nga te beit se Raban mi ka ni vuor nama sibu mei kokouk, ma sibu morumoruagie bu
ka duis gi ta nga tsang vaotie ken vuna vienviendon e Raban.
24 Ma nga te beit se Iesu, mi mei ese ta vabatie mi kinubuits vour i kotubuon e Raban
ma mi kulou. Ma nga te beit simi daran e Iesu ian ta vabatie mi kinubuits ian ta kalei
beitsak rio mi kinubuits simi daran e Abel.
25 Nga ta ngas nenei kalei va nga ta masi kap rorong se Raban ese ta vakokoit senga.
Mi kulou ese gi ta nga purusie ken sar namani venengeng mi ka simi kaber, gi kap nga
vi sorvekenan mi vinatoreis. Egie ese gi ta murien veie eie ese ta vokokotie mi namani
venengeng kuvu simi rangit, ta ngeisngeis beitsak segie nia vi sorvekenan mi vinatoreis.
26 Mi inan a nga vedederie mi kaber sien e Raban ta nga vakokoit simi pout i Sinai.
Eiekesen ine a te kukubuits nge pevien, “Si ka keipkepide ra mene, o ta vedederie mi
kaber ma buer mi rangit.”
27 Ine mi nama, “Si ka keipkepide ra mene” a vutuir vasangan va bu kepineits simi
vinagoso, e Raban ta vedederie gie nge tsang rivie gie. Ma bu kepineits ta kap oit nia
moruor, gi ta mang mon.
28 Surie e Raban tate sunuir va giet ta mon i aron ken mangmagoso Nguts ian ta kap
oit nia moruor, giet ta ngas vuot kalei rovoriu se Raban nge rengeir simi rosar ian va ta
resen meie mi minangarei ma mi mientou,
29 simi vunan magiet Raban eie mi leing ni vovogureis.

13

Mi namani vinavanou vekvekitip

1 Giet ta ngas totoiv ververkis sibu ra kokouk.
2 Kian va nga ta vodon sasavoir ngan mi sinavei nia marangatan bu vasier. Ine simi
sinavei, bu mei gi nga marangatan bu angelo, misasien gi kap nga telekiran va ine bu
vasier bu angelo.
3 Nga ta ngas vodonomie gie mi kulou vodovodon tuktuk ese gi ta mon simi vona
vinatoreis malan va enga buer nga mon i aron mi vona vinatoreis meie gie. Nga ta ngas
vodonomie gie ese gi ta suvu vinekikin, malan va enga buer nga rongmetsikien ine mi
suada vinekikin.
4 Egiet kokouk giet ta ngas mangaran mi mienagos ni rei. Ma ba baser tamat rei guor
ta ngas tuktuk si keguor mienagos ni rei. Simi vunan e Raban ta votorosie gie ese gi ta
tsana mi sinavei nia tsola mi mienagos ni rei ma mi sinavei nia tabeir bor nge pirpir.
5 Nga ta ngas nenei kalei va kenga sinavei ta mon ketseketseng sorvekenan mi sinavei
nia vetoron mi lakep ma nga ta ngas resmatan ngan mo mi sana nga tate suvuon. Simi
vunan e Raban eie ngas te a nga pevien ne,

“O ta kap ba buer sorvekena no,
ma o ta kap ba buer tuir murien veie no.”

6 Io, giet tate vakokoit ngan mi aor koits,

“Mi Nguts eie kong ka ni kuilkuil. O ta kap motou.
Mi sana tsienakor mi kulou gi ta oit nia tsana seou?”

7 Nga ta ngas vodonomie manga sar muomuo ese gi ta nga ko vokokotie mi namanien
e Raban senga. Ma nga ta ngas vodonomie mi vuovuan kegi tino nge vemusurie mi
vinisigie si kegi vodovodon tuktuk.
8 E Iesu Karisito a kokouk nanor, nevere ma sibu ra bu ra.

12:20 EXO 19:12,13 **12:21** DEU 9:19 **12:26** HAG 2:6 **13:5** DEU 31:6 **13:6** PSA 118:6,7

9 Kian va nga ta veteik surie bu suasuada vinasengei ta kekineits, simi vunan a kalei
va mi tentoiv ta vodusie bu aronga ma kap va mi vinuor surie mi nginonginou. Egie ese
gi ta vemusurie ine bu vinuor, gi kap poro ka kienelei kuvu ine sibu vinuor.
10 Giet suvuon mi korot nia tu tienebeir, eiekesen bu prist ese gi ta ko tsatsang si kegi
vona rengeir sel, gi kap suvu duis nia ngou si kegiet korot nia tu tienebeir.
11 Mi kovan bu prist a ko sorokie mi daran bu vinavinar rakot simi Korot Tamat
Rovoriu nia terie mi tienebeir nian bu sinavei tsokor. Eiekesen mi piripirien ine bu
vinavinar gi ko tunie i muirmuir simi enamon.
12 Io, e Iesu buer a nga sorokie mi vinekikin i muirmuir simi taon nia vara tamat ngan
mi kulou ngan mi daran kesen.
13 Io, egiet buer giet ta ngas rakot sien i muirmuir simi taon nge suvu potpot simi
mienengeir ian ta nga sorokie.
14 Giet kap suvuon ka taon ian ta mon rovoriu ine simi kaber, eiekesen giet vor ve
nesienesie mi taon ian va ta ba beit.
15 Io, ngan ken kuilkuil e Iesu, giet ta terie kegiet tietienengei rakot se Raban sibu ra
kokouk, arie kegiet tienebeir ni varam. Ma ine mi sinavei arie mi vuovuan bu ngutsugiet
ian ta vakokoit vasangan mi asan.
16 Ma kian va nga ta vodon punan nia tsana mi kienelei ma mi sinavei nia tabetabeir.
Surie ine mi suada tienebeir e Raban a ko resen.
17 Nga ta ngas vemusurie kegi sar namani vinavanou manga sar muomuo nge tor
surie gie. Simi vunan gi ko naneie kenga tino ma gi ta ba pengan se Raban surie mi
tsinatsangagie. Rorong segie terengien va gi ta mang tsatsang ngan mi nires. Sien va
nga ta kap rorong segie, gi ta tsatsang ngan mi minesirik. Ma ine ta kap vabatie mi
kienelei senga.
18 Nga ta ngas no surie gei, simi vunan gei telekiran kegei baivinakier a ketseketseng
ma gei lalaro tino ngan mi minangarei sibu kepineits kokouk.
19 O nongie nga va nga ta ngeisngeis nia nongie e Raban, terengien va o ta mang
muerengei lalapus rakot senga.
20-21 Io, e Raban a nga kir muerngan magiet Nguts e Iesu, mi vuna Ka Nennei Sipsip,
kovuni simi miensei ngan mi dar simi kinubuits ian ta mon rovoriu. O no va man Raban
mi molu ta terie senga bu banga kepineits kokouk nia vaotie nga nia tsana ken lalaron.
O no buer va eie ta tsatsang ngan e Iesu Karisito i kotubugiet nia vabatie bu kepineits
ian ta resen si ken baidendeng. Mi matvinavaso ta mon se Iesu Karisito sibu ra bu ra.
Amen.
22 Bu kasiung, o lalaron va nga ta rorong nge tino ngan kong nama vokovokoits. Ine
mi pakapaka rorou o tate vataor terie senga a poitpoit mo.
23 O lalaron va nga ta telekiran e kasigiet e Timote a te nga rovotsour simi vona
vinatoreis. Sien va ta beit lalapus, o ta sunuir va ta nomeie iou nia so pare nga.
24 Nga terie kegei ni vuot kalei si manga sar muomuo ma si ken kulou e Raban. Egie
simi enamon leong i Italia gi vavasie kegi ni vuot kalei rakot senga.
25 Ken tentoiv e Raban ta mon meie nga kokouk.

Ken pakapaka rorou
E Iakobo

1 Eou e Iakobo, mi petspets se Raban ma simi Nguts e Iesu Karisito.

O vavataor rakot sibu matabu mi sinangavur kes ma luo gi ta mon vepitsitsei i kotubuon bu vuna enamon.

Kong ni vuot kalei rakot senga.

Bu putu ma bu konokonon

2 Bu kasiung, sien va nga ta suoeie bu suada konokonon, nga ta ngas vodonomie va
ine bu konokonon, va egie bu kepineits nia resmatan,
3 simi vunan nga telekiran va ine bu konokonon ian gi ta konon kenga vodovodon
tuktuk, gi ta vabatie mi sinavei nia onvidit.
4 Kenga sinavei nia onvidit ta ngas ra vua, terengien va kenga tino ta mang pitak ma
nga ta kap ba buer pinat surie ka kepineits.
5 Sien va ka mei senga a pinat surie mi banga vienviendon, eie ta ngas nongie e Raban,
ma e Raban ta terie. E Raban a kap ko dengarie kegi sar bienebeir mi kulou eiekesen a
ko tabatabarie gie kokouk.
6 Eiekesen sien va eie ta no, ta ngas vodovodon tuktuk se Raban, ma eie ta kap suvuon
ka ba vienviendon luo. Simi vunan eie ese ta suvuon ba vienviendon luo, a malan mi
tesien mi barakatsep ian mi mour ta uiv vasorerie.
7-8 Ka mene malan ine, a kap ko oit nia tsana ken vienviendon ma a basbaslieng surie
bu kepineits kokouk va ta tsana. Io, eie ta kap vodon va ta suvuon ka kepineits kovu
simi Nguts.
9 Mi ka vodovodon tuktuk ese ta sinavoir, eie ta ngas res sien e Raban ta tsuok terie i
kur.
10 Eiekesen mi ka vodovodon tuktuk ese ta suvuram, eie ta ngas res sien e Raban ta
vilikitie, simi vunan eie ta tsereiv malan mi purapura ei tso.
11 Mi matanias ta vaen kien, ma mi tinarapan ngeisngeis ta vabiletsie. Io, bu purapura
ei gi ta kor, ma magi matvinavaso ta tsereiv. Simi rosar kes mo, mi kulou suvuram gi ta
so tsereiv misasien gi ta voruruit nia naneie kegi sar sinsuv.
12 Mi nires leong ta mon segie ese gi ta onvidit sibu konokonon. Ma sien va gi ta
onvidit nge tseiptseiprio bu konokonon, e Raban ta so terie segie mi kovage ni tino ian
ta nga kukubuits nia terie segie ese gi ta tovie.
13 Sien va ka mei ta mon simi konokonon, kian va eie ta pevien, “E Raban a kono iou,”
simi vunan mi tsaka moromoruo a kap oit nia konon e Raban, ma e Raban a kap ko
konon ka mei.
14 Eiekesen mi konokonon a kuvu si ken tsaka lalaron mi mei ma ine ken tsaka lalaron
ngas te a ko romuo nge teie eie kesen.
15 Io, ine mi tsaka lalaron a vabatie mi sinavei tsokor. Ma samo ine mi sinavei tsokor
ta komois nge vabatie mi miensei.
16 Bu banga kasiung. Kian va nga ta sunuir va ka mei mene ta bitie nga.
17 Bu banga tienebeir kokouk ma bu tienebeir ian ta dokei rovoriu, gi kuvu die i kur
simi Tam ese ta nga vogosongie bu berber. Ma mi sinavien mi Tam a kap ko vuvuris
malan bu mammariu ian ta ko vurivuris vemusurie bu rararangien bu berber.
18 Vemusurie ken lalaron, a nga terie segiet mi tino vour ngan mi namani tuktuk
terengien va giet ta mang tsorubeit mi kulou ian gi ta tsiroup i kotubuon mi vinagoso.

Mi sinavei nia rorong ma mi sinavei nia tsatsang

19 Io, bu banga kasiung. Nga ta ngas vodonomie ine. Enga kokouk nga ta ngas lalapus
nia rongomie bu nama. Ma kian va nga ta bubu nia vakokoit nge petseir.
20 Simi vunan ken pientseir mi mei a kap vabatie mi tino ian ta duis i matan e Raban.
21 Io, nga ta ngas tsang rivie bu suada sinavei bita kokouk ma bu suada sinavei ian ta
tsokor si kenga sar tino. Ma nga ta vilikitie nga mo nge suvuon mi nama e Raban ta nga
tsuorkie sibu aronga ian ta oit nia vatoa nga.
22 Kian va nga ta bitie nga kesenga ngan mi sinavei nia rongomie mo ine mi nama,
eiekesen nga ta ngas puapua misa ta pevien.
23 Eie ese ta rongomie mi nama eiekesen a kap puapua, a malan mi mei ta dengarie
mi matan simi tirotirong.

24 A dengarie eie kesen, i muir, a veis vekenan. Ma ian ngas te a vodon punan vasa
eie a mat ven.
25 Eiekesen eie ese ta menise vititirie bu banga vinuor ian ta vara ketseketseng ngan
mi kulou, eie ta kap vodon punan misa ta nga rongomie eiekesen a puapua. E Raban ta
vatamase ine mi suada mei surie mi sa ta tsana.
26 Sien va ka mene ta vodon va a suvuon mi sinavei nia rangarie e Raban eiekesen
a kap naneie mi karamen, eie a bitie eie kesen ma ken sinavei nia rangarie e Raban a
sasavoir mo.
27 Mi sinavei nia rangarie e Raban e Tamagiet ese ta melemelen ma kap ka bienebeir
sien a malan ine. Giet ta ngas kulie bu natu naor ma bu vevien naor gi tate nga mamaet
labeit ese gi ta mon simi putu ma giet ta ngas tuir karie egiet kesegiet sibu kepineits simi
kaber ian ta vara bita ngan bu arogiet.

2

Mi sinavei nia viertan mi kulou

1 Bu kasiung, enga mi kulou vodovodon tuktuk si magiet Nguts e Iesu Karisito ese ta
mon si man matvinavaso. Io, kian va kenga sinavei ta vuvuris surie kegi sana suada
baitutuir mi kulou.
2 O ta vakokoit senga ngan mi nama puppuo. Ba meinmeninga, guor me rubukien si
kenga mienagos kouk, mi mei a vatsere bu muguir gold nge tsekie bu bira tsetstseik, ma
mi mei mene a sinaortsak nge tsekie bu tsetstseik muduis.
3 Ma nga ko vasangan mi sinavei kalei simi mei ta vavaso ngan bu bira tsetstseik nge
pevien, “Ine, ke banga mogomogos ine,” eiekesen nga ko pevien simi sinaortsak, “Evoi,
tuir en nikot,” o, “Mogos i keim i bingan ba kameung.”
4 Vasa, ine a kap vasangan kenga sinavei nia viertan mi kulou vemusurie kegi baitutuir
nge tsorubeit mi ka ni vuor nama ngan bu tsaka vuna vienviendon?
5 Nga rorong, bu banga kasiung. E Raban a nga vile bu sinaortsak ine simi
mangmagoso enaenamon va gi ta suvuram simi vodovodon tuktuk, ma gi ta suvu
vavatamaes kovuni si ken mangmagoso Nguts e Raban ian ta nga kukubuits nia terie
segie ese gi ta tovie.
6 Eiekesen enga, nga si vavangiets ngan ian mi sinaortsak. Vasa, a kap va mi kulou
suvuram gi puputungie kenga tino ma a kap va egie gi tateie nga rakot simi vinuor?
7 Vasa, a kap va arie egie gi oeng balapoik ngan mi banga asan e Iesu Karisito ian nga
ta sorokie?
8 Mi vinuor ian ta tsiroup a mon simi Pakpak leong a pevien, “E ta ngas tovie egie ese
gi ta mon kouk simi enamon kes malan e ta tovie no kese.” Sien va nga ta tsang vaotie
ine mi vinuor, nga te tsana mi sinavei duis.
9 Eiekesen sien va nga ta tino ngan mi sinavei nia viertan bu mei mene, nga te tsana
mi sinavei tsokor, ma mi vinuor a te vutuir vasangan va enga mi kulou ruberube bu
vinuor.
10 Eie ese ta vemusurie bu vinuor kokouk eiekesen a kor si ka mene kes ine sibu vinuor,
eie ta kapie man vinatoreis mi sinavei nia rube bu vinuor kokouk.
11 Simi vunan e Raban ese ta pevien, “Kian va e ta rei puer,” a pevien buer, “Kian va e
ta kenvamate ka mene.” Io, misasien e ta kap rei puer, eiekesen sien va e ta kenvamate
ka mene, e te tsorubeit mi mei ruberube bu vinuor.
12 Io, nga ta ngas vakokoit nge tsatsang malan mi kulou ese e Raban va ta so vuortie
gie ngan mi vinuor ian ta vara ketseketseng ngan mi kulou.
13 Sien va nga ta kap vasangan kenga aor molous sibu mei mene, e Raban ta kap so
vasangan ken aor molous sien va ta so vuortie nga. Eiekesen sien va nga ta aor molous
ngan bu mei mene, ine kenga sinavei ta tseiptseiprio mi vinatoreis!

Mi vodovodon tuktuk ma mi tsientsang

14 Bu kasiung, sien va nga ta pevien va nga suvuon mi vodovodon tuktuk, eiekesen
kenga vodovodon tuktuk a kap ka tsinatsangan, man sana kienlei ine? Vasa, ine mi
suada vodovodon tuktuk a oit nia vatoa nga?
15 Sien va ka kasinga o, ka vevinenga a kap man ka tsetstseik nia tsekie ma a kap man
ka nginonginou nia vaotie ken tino,
16 ma sien va nga pevien sien, “Veis ngan mi molu. Vavaso nge ngou kalei,” eiekesen
nga kap tabarie ngan ka tsetstseik o, nginonginou, man sana kienlei ine?

2:11 EXO 20:14; DEU 5:18 **2:11** EXO 20:13; DEU 5:17

17 Io, mi sinavei nia vodovodon tuktuk eie buer a malan ine. Sien va mi vodovodon
tuktuk a mon eie kesen ma a kap ka tsinatsangan, ine mi suada vodovodon tuktuk a te
maet.
18 Eiekesen ka mei ta oit nia pevien, “E suvuon mi vodovodon tuktuk. Ma eou o suvuon
mi tsinatsangoung.”
Ma o ta pevien sien, “Vasangan seou ke vodovodon tuktuk ian ta kap ken ka tsientsang.
Ma o ta vasangan sevoi kong vodovodon tuktuk ngan mi sana o ta tsana.”
19 Evoi e vodovodon tuktuk va e Raban eie a kes mo. Ian a kalei. Bu tsaka moromoruo
buer gi vodovodon tuktuk malan ian, ma gi dendeir nge motou!
20 Oi! Evoi mi be! E ngas lalaron ka kepineits nia vara tuktuk ngan mi vodovodon
tuktuk ian ta kap ka tsinatsangan va eie mi kepineits sasavoir?
21 Nga vodonomie e Abaraam e tubugiet. E Raban a nga vuotongie va eie mi ka duis
surie mi sana ta nga tsana sien ta nga terie e Isak rakot se Raban i popon mi korot nia
tu tienebeir.
22 Pare? Ken vodovodon tuktuk a nga tsatsang meie ken sar tsientsang ma ken
vodovodon tuktuk a nga pitak ngan mi vuovuan bu tsinatsangan.
23 Ma ine mi kepineits a nga tsorubeit tuktuk malan mi Pakpak leong ian ta pevien, “E
Abaraam a nga vodovodon tuktuk se Raban, ma surie ken vodovodon tuktuk, e Raban
a nga vuotongie va eie mi ka duis.” Ma mi kulou gi nga vuotongie va eie e palapalan e
Raban.
24 Io, nga telekiran va mi mei ta tsorubeit duis i matan e Raban ngan bu tsinatsangan,
ma a kap va surie mi vodovodon tuktuk mo.
25 Ine a kokouk meie misa ta nga tsorubeit se Raap, mi vevien tetteririv. A nga tsorubeit
duis i matan e Raban surie mi tsinatsangan sien ta nga suguo ba ka dedeng puer sibu
Israel nge kulie guor nia vi sorvekenan mi taon simi rosar mene.
26 Io, mi pirpir a kap ka morumoruan, a te maet. Malan ine, mi vodovodon tuktuk ian
ta kap ka tsinatsangan, a te maet buer.

3

Mi sinavei nia varatsangie mi karaem

1 Bu kasiung, kian va nga ta sunuir va palan senga gi ta tsorubeit bu vavvasengei.
Simi vunan nga te telekiran va egiet bu vavvasengei giet ta so tuir simi vinuor ian ta
ngeisngeis beitsak rio mi vinuor bu mei ka ie va gi ta suvuon.
2 Io, egiet kokouk giet ko kor simi bienebeir sibu rosar palan. Sien va ka mei a kap
bebeir simi namanien, ken tino a te pitak ma buer ta oit nia vuor vakalaie mi kurikurien
kokouk.
3 Nga vodonomie mi sinavei nia vasore mi oos. Sien va giet ta lalaron va mi oos ta
rorong segiet, giet ta terie ka poko aen i ngutsuon. Ma giet ta oit nia tsana mi oos va ta
rakot ivie giet ta lalaron.
4 Nga vodonomie buer mi mon. Misasien ta leong, ma mi mour ngeisngeis ta vururan,
mi voes lili mo ta vurisan mi mon nge soer rakot simi korot mi gonggou ta lalaron.
5 Malan mo, mi karaem buer a lili simi kurikurigiet, ma eie a ko vakokoit vakam ngan
bu kepineits leong.
Nga vodonomie, ka puk leing lili a oit nia vara ngang ngan mi roniot leong.
6 Mi karaem a malan mi leing. Eie mi karton mi kuirkuir, a vous ngan bu tsaka sinavei.
Ma a tsang vatsakatie mi kuirkuir kokouk nge vara ngang ngan mi vienesien mi tino
kokouk. Ma eie kesen ta ngang ngan mi leing kuvu simi leing leong ian ta kap ko mesei.
7 Mi kulou gi oit nia varatsangie gie bu suasuada vinavinar tso, bu ma, bu vinavinar
gi ta dodoil simi kaber, o, bu ie. Io, bu vinavinar gi te rats.
8 Eiekesen a kap ka mei a oit nia varatsangie mi karaem. Eie mi tsaka kepineits ian ta
kap ko maes, ma a vous ngan mi bo ian ta vabatie mi miensei.
9 Ngan ine mi karaem, giet puongan magiet Nguts ma mi Tam, ma buer giet subiran
ngan bu mei ese e Raban ta nga tsana bu sinavigie va ta tsorubeit malan mi sinavien.
10 Mi namani tietienengei ma sinubirei, guor rovotsour simi nguts kes. Bu kasiung,
kian va ta malan ian.
11 Vasa, mi da ta damits ma mi da ta bo, guor oit nia kelivueit rovotsour si ka mat kes?
12 Bu kasiung, vasa, mi ta a oit nia vua ngan ka vuavua bereu, ma mi kapiek a oit
nia vuangan ka vuavua ta? A kap. Ka matada tsak buer a kap oit nia vabatie mi da ta
damits.

Mi banga vienviendon kuvu die i kur simi rangit

13 Sien va nga sievei nge katsep surie mi rosaran e Raban, nga ta ngas vara tuktuk ngan
ine mi suada sinavei ngan kenga banga tino ma kenga banga tsientsang menemenen ian
ta kuvu simi banga vienviendon.
14 Eiekesen sien va mi sinavei nia aor tsakan mi mei mene ma mi sinavei nia ngaguo
guor ta mon sibu aronga, kian va nga ta pouts vakam nge vamoie mi tuktuk.
15 Ine bu suada vienviendon, a kap kovuni die i kur simi rangit, eiekesen a kovuni
ine simi kaber, a kap kovuni simi morumoruan e Raban, eiekesen a kovuni sibu tsaka
moromoruo.
16 Ivie mi sinavei nia aor tsakan mi mei mene ma mi sinavei nia ngaguo ta mon en,
mi sinavei nia leiltsei ma bu suasuada tsaka sinavei ta mon en buer.
17 Eiekesen mi banga vienviendon ian ta kuvu die i kur simi rangit, vourvour, a ko
vabatie mi sinavei melemelen. Ma buer a ko vabatie mi molu, mi sinavei menemenen,
ma mi sinavei nia baser palapalan. Ma a ko vovovsuo giet ngan mi aor molous ma bu
banga vuovuan. Ma a kap ko viertan mi kulou, ma a ko tuktuk.
18 Mi mei ese ta ko vabatie mi ni vedeng, ta tsuorkie bu pi ei ngan mi molu, ma ta
suvuon mi vuovuo, arie mi sinavei duis i matan e Raban.

4

Mi sinavei nia tor surie e Raban

1 Surie misa nga ta veveken nge vevesas i kotubunga? Vasa, ine a kap vunan si kenga
lalaron nia varese enga kesenga ian ta ko veveken i aronga?
2 Nga ko biek suri kepineits eiekesen nga kap poro, arie mi vunan nga ko ken mene.
Nga ko ngunguts suri banga kepineits eiekesen nga kap oit nia poro, arie mi vunan nga
ko vesas nge veveken. Nga kap poro simi vunan nga kap nongie e Raban.
3 Misasien nga ta nongie e Raban, nga kap suvuon, simi vunan nga ko nongie ngan mi
vuna vienviendon ian ta kap melemelen ma nga ko lalaron mo nia varese nga ngan.
4 Enga mi kulou rerei puer. Vasa, nga kap telekiran va mi sinavei nia baser palapalan
meie mi mangmagoso enaenamon, ta tsana nga va nga ta tsorubeit man matakorot e
Raban? Mi mei ese ta vodon nia baser palapalan meie mi mangmagoso enaenamon, a
tsorubeit man matakorot e Raban.
5 Mi Pakpak leong a pevien, “E Raban a ngunguts surie mi moromoruo ian ta nga terie
nia mon i arogiet.” Ma vasa, nga vodon va mi Pakpak Leong a kap suvuon ka vunan
sien ta vokokotie ine mi nama?
6 Eiekesen e Raban a vasangan segiet ken tentoiv leong beitsak. Arie mi vunan mi
Pakpak Leong a pevien,

“E Raban a matakorot veie egie ese gi ta tsuok terie gie kesegie i kur,
eiekesen a vasangan ken tentoiv segie ese gi ta vilikitie gie kesegie.”

7 Io, nga ta ngas tor surie e Raban. Nga ta ngas veveken meie e Satan ma eie ta vi
sorvekena nga.
8 Nga ta ngas rakot vatavatat se Raban ma eie ta nemei vatavatat senga. Enga mi kulou
tsokor, nga ta ngas vavaon rivie bu sinavei tsokor. Enga mi kulou ese nga ta suvuon ba
vienviendon luo, nga ta ngas vara melemelen ngan bu aronga.
9 Nga ta ngas tovarebar nge ta ngan mi aor tsak surie kenga sar sinavei tsokor. Nga ta
ngas vurisan kenga nginiets rakot simi tina, ma kenga nires rakot simi masitinoiv.
10 Nga ta ngas vilikitie nga kesenga i matan mi Nguts, ma eie ta tsuok terie nga i kur.
11 Bu kasiung, kian va nga ta veveoeng vatsakatie enga keskes. Eie ese ta oeng
vatsakatie e kasien, o, ta vuor vatsakatie e kasien, a oeng vatsakatie nge vuor vatsakatie
ken vinuor e Raban. Sien va nga ta vuortie ken vinuor e Raban, enga a kap va mi kulou
nia vemusurie ken vinuor e Raban eiekesen mi kulou nia vuortie mi vinuor.
12 E Raban, eie kesen mo a terie bu vinuor ma a vuortie mi kulou. Eie mo a oit nia
vatoa mi kulou nge voguersa gie. Mi sana duis nga suvuon nia vuortie bu palapalanga?

Mi namani venengeng surie mi sinavei ni kakaleong

13 Nga rorong, enga mi kulou ese nga ta pevien, “Nevere, o, sivo gei ta peuk si ka taon
leong ma gei ta ra mon en ka avareit, ma gei ta tsang lakep va gei ta mang poro kavo
lakep palan.”
14 Nga kap telekiran va misa ta vo tsorubeit si kenga sar tino sivo. Kenga sar tino a
malan mi kienkou simi da rarap ian ta mon lili mo, ma samo a te buer kapangan.
15 Eiekesen nga ta ngas pevien, “Sien va mi Nguts ta lalaron va gei ta tsana, gei ta to
nge tsana ine mi kepineits o, ian mi kepineits.”

16 Eiekesen ine, nga si vakam nge kakaleong. Ian mi suada sinavei nia kakaleong eie
mi tsaka sinavei.
17 Io, sien va nga te telekiran mi sana ta duis va nga ta ngas tsana eiekesen nga kap
tsana, nga te tsana mi sinavei tsokor.

5

Mi namani venengeng rakot sibu ka suvuram

1 Nga rorong, enga mi kulou suvuram, nga ta ngas ta nge meririeng surie mi tsienakor
leong ian a te vatvatta kor i poponga.
2 Kenga sar sinsuv a te tsokor, ma bu ngitsilik gi te nganie manga sar banga tsetstseik.
3 Ma kenga sar gold ma silva gi te mouron. Ine bu totourlekier va a te mouron, ta
vutuir vasangan kenga bienebeir ma ta nganie bu kurikuringa malan mi leing ta tunie
rivie. Nga te nga toungan palan kenga sar sinsuv ine sibu ra vekvekitip.
4 Pare! Nga kap ngas vorie mi kulou porpor nginonginou gi ta tsatsang si kenga sar
tau, ma gi koupkoup veie nga. Ma kegi sar kinokinoup ine mi kulou, a te beit si ken
bairorrong mi Nguts ese ta tsiroup.
5 Nga ko mon simi sinavei nia pinike tuvuon ngan kenga lakep leong nia varese mo
kenga tino simi pirpir. Ma nga te nga tino ngan mi sinavei ian va ta varese mo bu
piripiringa. Nga te nga vovosuo kenga sar lalaron ngan bu kepineits ian ta varese bu
aronga mo nia soe mi kiden.
6 Nga te votorosie nge keda mi kulou ese kegi tino ta duis ma gi kap nga matakorot
veie nga.

Mi sinavei ni onvidit simi vinekikin

7 Io, bu kasiung, nga ta onvidit tuir oit si ken minuer mi Nguts. Nga vodonomie mi
kulou tsuotstsuor. Gi ko onvidit nge rorois oit bu banga nginonginou i tau ta komois.
Ma gi ko onvidit nge rorois va mi bat vourvour ma mi bat vekvekitip ta uosangie.
8 Enga buer, nga ta onvidit. Bu aronga ta ngas ngeisngeis simi vunan ken minuer mi
Nguts a te vatavatat.
9 Bu kasiung, kian va nga ta nama palan veie nga kesenga. E Raban ta masi so vuortie
nga. Pare, mi ka ni vuor nama a te tuir i matavanuo!
10 Bu kasiung, nga ta ngas vemusurie bu vinisigie bu propet ese gi ta nga vakokoit simi
asan mi Nguts. Gi nga suoeie bu vinekikin palan, eiekesen gi nga onvidit.
11 Surie egie ese gi ta nga onvidit, giet pevien va gi suvu nires. Nga te nga rongomie
vasa e Iop a nga onvidit ven, ma nga te nga telekiran vasa mi Nguts a nga vakalaie ven
e Iop. Mi Nguts a vous ngan mi tentoiv ma mi aor molous.
12 Bu kasiung, o ta vokokotie mi kepineits ta leong. Kian va nga ta vakavakariem ngan
mi rangit, o, mi kaber, o, ka kepineits mene. Eiekesen nga ta pevien “io” sien va “io”,
ma “a kap” sien va “a kap”. Nga ta masi tuir simi vinuor.

Mi nono simi ka vodovodon tuktuk

13 Sien va ka mene senga a suvu vinekikin, eie ta ngas no rakot se Raban. Sien va ka
mene senga a res, eie ta ngas kavarie bu pak nia puongan e Raban.
14 Sien va ka mene senga a morouk, eie ta ngas nongie bu muomuo simi vona rengeir
va gi ta nemei sien, terengien va gi ta mang soe oel sien nge no simi asan mi Nguts.
15 Ma ine mi nono gi ta no ngan mi vodovodon tuktuk, ta vatoa mi tamat mienarouk,
io, mi Nguts ta vatoa ine mi tamat mienarouk. Ma sien va a te nga tsana kavo sinavei
tsokor, mi Nguts ta vodon rivie.
16 Io, nga ta ngas vakokoit vasangan kenga sar sinavei tsokor senga kesenga, terengien
va nga ta mang ketseketseng sibu mienarouk. Ken nono mi ka duis a tsatsang ngeisngeis
nge vabatie mi kienlei.
17 E Elia eie mi ka mala giet mo. Ma sien ta nga no rakot se Raban ngan mi aron
kokouk va ta kap nga uos, a kap nga uos simi kaber siba avareit tour ma mi kapien.
18 Ma sien ta nga no te buer rakot se Raban, mi bat a nga uos kuvu simi mariu ma mi
kaber a te nga vabatie bu nginonginou.
19 Bu kasiung, sien va ka mei i kotubunga ta veis bebeir sorvekenan mi tuktuk ma ka
mei mene a kir muerngan,
20 nga ta ngas vodonomie ine. Eie ese ta kir muerngan mi ka tsokor si ken bienebeir,
ta so vatoa ine mi mei simi miensei ma ta tsana va e Raban ta vodon rivie palan ken sar
sinavei tsokor.

Ken pakapaka rorou vourvour
E Petro (1)

1 Eou e Petro, ken aposol e Iesu Karisito.

O vavataor rakot senga ken kulou vivviel e Raban ese nga ta vepitsitsei nge mon kibang
i Pontus, i Galatia, i Kapadokia, i Asia, ma i Bitunia.
2 E Raban mi Tam a nga muna telekira nga ma a nga vara tamat nge nga ngan mi
tsinatsangan mi Moromoruo Tamat. Ma a nga vile nga va nga ta mang tor surie ken
nama e Iesu Karisito ma mi daran ta mang vara melemelen nge nga.
E Raban ta veleongtie mi tentoiv ma mi molu si kenga sar tino.

Mi vodovodon rorrois ian va ta ba tsorubeit tuktuk

3 Puongan e Raban, e Taman magiet Nguts e Iesu Karisito! Si ken aor molous leong, e
Raban a nga vosuvu vunie giet ngan mi tino vour sen e Iesu Karisito tanga to muerengei
simi miensei. Io, a nga vosuvu vunie giet ngan ine mi tino vour terengien va giet ta
mang tino ngan mi vodovodon rorrois ian ta ba tsorubeit tuktuk.
4 Ma giet ta vodovodon rorrois nia suvuon mi vavatamaes ian e Raban tate rorois ngan
va ken mi kuoluon. A te rorois ine mi vavatamaes nia nga simi rangit ivie va ta kap tsak
nge kopop ma ta kap meur.
5 Ma surie kenga vodovodon tuktuk se Raban, eie ta tuir karie nga ngan mi
ngesengesien, oit va nga ta so suvuon mi vavato ian tate rorois nia vutuir vasangan
simi ra vekvekitip.
6 Io, nga ta ngas res surie ine, misasien nga te mesirik simi puk keipkepide ra ine surie
bu suasuada konokonon.
7 Ine bu konokonon a beit nia vara tuktuk ngan kenga vodovodon tuktuk. Kenga
vodovodon tuktuk a kalei beitsak rio mi gold ian ta ko tsereiv misasien mi leing ta tunie
va ta tsorubeit mi gold matan kesen. Ma kenga vodovodon tuktuk ta mang teie terie
senga mi tietienengei, mi matvinavaso ma mi minangarei simi ra va e Iesu Karisito ta
tsorubeit vasvas.
8 Misasien nga ta kap ngas nga pare e Iesu Karisito, nga lalaron beitsak. Ma misasien
nga kap pare e Iesu Karisito ine sibu ra, nga vodovodon tuktuk sien. Ma nga vous ngan
mi nires leong ian ta tsiroup ma kap ka nama a oit nia vakokoit vasangan vasa a tsiroup
ven,
9 simi vunan e Raban a nga vatoa nga surie kenga vodovodon tuktuk sien.
10 Surie ine mi vavato, bu propet gi nga menise vititirie nge virei surie nia telekiran
vasa e Raban ta vatoa nga ven, ma gi nga vavatei ngan ken tentoiv e Raban ian va ta ba
nemei senga.
11 Mi Morumoruan e Karisito ese ta nga mon sibu arogie, a nga peterie segie ken
vinekikin e Karisito ma man matvinavaso ian va ta ba nga suvuon i muir. Gi nga konon
nia vorotan va ese mei ta nga tsorubeit e Karisito ma venenges va ta nga beit.
12 Sien gi ta nga vavatei ngan ine bu kepineits, e Raban a nga puek vasangan segie va
ine bu kepineits ta kap nga tsorubeit tuktuk si kegi sar ra, eiekesen ta ba nga tsorubeit
tuktuk si kenga sar ra. Ine, nga te rongomie mi Banga Vinavatei ian bu mei gi ta nga
me vavatei ngan. Gi nga vavatei ngan mi ngesengesien mi Moromoruo Tamat e Raban
ta nga turan kuvu simi rangit. Ma bu angelo buer gi lalaron beitsak nia katsep surie ine
bu kepineits.

Nga ta ngas tino ngan mi tino ian ta tamat

13 Io, bu vinavinadodonga ta ngas rorois nian mi tsientsang. Nga ta ngas mat panpan,
ma nga ta ngas vokotserie kenga vodovodon rorrois simi tentoiv ian va ta nemei senga
simi ra va e Iesu Karisito ta tsorubeit vasvas sien.
14 Enga bu natuon e Raban, nga ta ngas rorong sien. Kian va nga ta sunuir va kenga
tsaka lalaron ta vuortie kenga sar tino. Nga te nga suvuon ine mi tsaka lalaron sien nga
ta ngas nga tino sasavoir ngan mi Banga Vinavatei.
15 Eiekesen kenga sar sinavei kokouk ta ngas tamat, malan ken sinavei mi mei ese ta
nga vile nga, ta tamat.
16 Simi vunan mi Pakpak leong a pevien, “Nga ta ngas tino ngan mi tino ian ta tamat,
simi vunan o tamat.”

1:16 LEV 11:44,45; LEV 19:2; LEV 20:7

17 E Raban a ko vuortie mi kulou vemusurie bu tsinatsangagie ngan mi suada rosar
kes mo. Sien va nga vuotongie va eie mi Tam si kenga sar nono rakot sien, nga ta ngas
tino ngan mi mientou sien nga ta ngas mon kibang ine simi kaber.
18 Nga telekiran va e Raban a nga vara ketseketseng nge nga sorvekenan mi tino gov.
Ine mi suada tino a nga kovuni sibu tubunga. E Raban a kap nga vara ketseketseng nge
nga ngan bu kepineits ian ta tsereiv malan mi silva o, gold,
19 eiekesen ngan mi banga daran e Karisito, mi Natu sipsip kap ka bienebeir o, kirakira
sien.
20 E Raban a nga vile e Karisito i muan mi vinagoso simi mangmagoso enaenamon,
ma e Raban a nga vutuir vasangan ine sibu ra vekvekitip surie kenga kienelei.
21 Ngan e Karisito, nga te me vodovodon tuktuk se Raban ese ta nga vatoa e Karisito
simi miensei nge tsuok terie i kur mi asan, terengien va kenga sar vodovodon tuktuk
ma kenga sar vodovodon rorrois ta mang kots se Raban.
22 Ngan kenga sinavei nia rorong surie mi tuktuk, nga te nga vara melemelen ngan
kenga sar tino nia suvuon mi tentoiv tuktuk rakot sibu kasinga. Nga ta ngas vengeis nia
totoiv ververkis ngan bu aronga kokouk,
23 simi vunan nga te nga suvuon mi tino vour ian ta kap kuvu simi pi ei ian va ta
tsereiv eiekesen a kuvu simi pi ei ian va ta kap tsereiv. Eie mi namani tino se Raban ian
ta mon rovoriu.
24 Malan mi Pakpak leong ta pevien,

"Mi kulou kokouk gi malan mi uotuot,
ma magi sar matvinavaso a malan bu purapura uotuot.
Bu uotuot gi bileits ma bu puorpuor gi kor,
25 eiekesen mi namanien mi Nguts ta mon rovoriu."

Ma ine mi nama, arie mi Banga Vinavatei gi tate nga me vateie nga ngan.

2

1 Io, nga ta ngas pits peken bu suada sinavei tsokor kokouk malan mi sinavei ni
matakorot ma mi sinavei binit, mi malamala ka duis, mi sinavei nia ngunguts, mi sinavei
nia meon sibu aronga.
2 Nga ta ngas vetoron mi dangi sus simi moromoruo ian ta melemelen, malan mi
natunatu madar, terengien va kenga tino ta mang vor ve toto leong beit simi vavato.
3 Nga ta ngas tsana malan ine simi vunan nga te nga daem pare vasa mi Nguts a kalei
rovoriu ven.

Mi vunavout ian ta tino ma ken kulou vivviel e Raban

4 Nga nemei simi Nguts. Eie a malan mi vunavout ta tino ian mi kulou gi ta nga
purusie. Eiekesen e Raban a nga vile ma si ken baidendeng, a nga mata tietienengei.
5 Enga buer nga malan mi vunavout ta tino ma e Raban a tsana va nga ta tsorubeit mi
vonuoan mi moromoruo, terengien va nga ta mang tsatsang malan bu prist tamat nia
tabarie terie mi tienebeir ni varam simi moromoruo ian va e Raban ta resen surie mi
tsinatsangan e Iesu Karisito.
6 Malan mi Pakpak Leong ta pevien,

"Pare, O vogosongie mi vunavout i Sion,
mi vout mogos ian o te vile ma a mata tietienengei.
Ma eie ese ta vodovodon tuktuk sien,
ta kap so mengemengeir."

7 Io, senga ese nga ta vodovodon tuktuk, ine mi vunavout a mata tietienengei eiekesen
segie ese gi ta kap vodovodon tuktuk, ine mi vunavout a mat sasavoir segie. Ine mi
vinakokoit a kokouk malan mi sa mi Pakpak leong ta pevien;

"Mi vunavout bu ka tsangtsang vonuo gi ta nga purusie,
a te tsorubeit mi vunavout mogos nia sorokie mi vonuo,"

8 Ma mi korot mene simi Pakpak leong a pevien,

"Ine mi vunavout nia tsuotsuobakei simi kulou,

1:25 ISA 40:6-8 **2:7** PSA 118:22

ma mi vunavout nia tsana gie va gi ta kor.”

Gi tsobaka gie simi vunan gi kap rorong surie mi namanien e Raban. Ma ine arie ken
bairoevroev e Raban va ta tsorubeit malan.
9 Eiekesen enga ken kulou vivviel e Raban, ma enga bu prist simi kovakova ka leong.
Enga ken vuna enamon tamat, ma enga mi kuoluon. E Raban a nga vile nga va nga ta
mang oit nia vavatei katsep ngan ken kienlei ian ta tsiroup. A nga kuk vorotsoruo nga
sorvekenan mi ngingi nge kerie nga rubukien si ken banga berber.
10 Vourvour, kap va enga mi kuoluon e Raban, eiekesen, ine, nga te me tsorubeit mi
kuoluon. Vourvour, nga kap nga suvuon ken aor molous, eiekesen, ine, nga te me suvuon
ken aor molous.
11 Bu banga polopoloung, nga mala kibang ma mat tso ine simi mangmagoso
enaenamon. O nongie nga va nga ta pits peken mi tsaka lalaron simi pirpir ian va
ta veveken meie bu morumoruanga.
12 Nga ta ngas tino ngan mi tino ian ta kalei rovoriu i kotubuon mi kulou gi ta kap
vodovodon tuktuk, misasien gi ta vepitsie nga malan va nga te tsana ka sinavei tsokor.
Sien va nga ta tino malan, gi ta mang pare bu banga tsinatsanganga nge puongan e
Raban simi ra ta iro giet.

Mi mienagos i pakien bu muomuo ni vuor ma bu ka leong

13 Surie ken kienelei mi Nguts, nga ta ngas tor surie bu vinuor simi kaber, o, simi
kovakova ka leong ese ta suvuon mi duis,
14 o, sibu gavana ese mi kovakova ka leong ta nga turan nia ra votorosie egie ese gi ta
tsana bu sinavei tsokor ma nia ra tienangan egie ese gi ta tsana bu sinavei dokei.
15 Simi vunan e Raban a lalaron va nga ta ngas tsana bu sinavei duis terengien va nga
ta mang vabongo mi kulou be si kegi sar namani be.
16 Nga ta ngas mon malan va enga mi kulou ketseketseng, eiekesen kian va nga ta
kukuov ngan kenga mienagos ketseketseng nia tsana bu sinavei tsokor. Nga ta ngas
mon malan va enga ken sar petspets e Raban.
17 Nga ta ngas mangaran bu mei kokouk, nga ta ngas tovie bu kasinga simi vodovodon
tuktuk, nga ta ngas motovan e Raban, ma nga ta ngas vasangan mi minangarei simi
kovakova ka leong.
18 Enga bu petspets, nga ta tor surie manga sar ka leong ngan mi minangarei kokouk.
A kap va segie ese mo gi ta kalei nge nga ma gi ta vodonomie nga, eiekesen segie buer
ese gi ta tsak nge nga.
19 Mi ka a oit nia suvuon mi vinekikin ian ta kap ka vunan. Eiekesen sien va ta
vodonomie e Raban nge onvidit ngan ine mi vinekikin, e Raban ta resmatan.
20 Mi sana tietienengei ta tsorubeit senga sien va nga ta onvidit ngan mi vinatoreis
surie mi sinavei tsokor nga ta tsana? Eiekesen, sien va nga ta onvidit ngan mi vinekikin
surie mi banga sinavei nga ta tsana, ine arie mi kepineits va e Raban ta tienenge nga
ngan.
21 E Raban a nga kuk tsana nga nia suvuon ine mi suada sinavei, simi vunan e Karisito
a nga suvuon mi vinekikin surie nga. A nga tsana ine va ta nga tsorubeit mi puppuo si
kenga tino va nga ta mang oit nia vemusurie ba naparikamen.

22 “A kap nga tsana ka sinavei tsokor
ma a kap ka nama binit gi nga rong vorotan i ngutsuon.”

23 Sien gi ta nga vavangiets ngan, a kap nga kulie kegi ka namani vinavangiets. Sien ta
nga rongmetsikien mi vinavasor i kurikurien, a kap nga vamatuo gie. Eiekesen a nga
terie eie kesen i napariman e Raban ese ta ko vuor vaotie mi sinavien mi ka keskes.
24 E Karisito a nga sorokie kegiet sar sinavei tsokor simi kurikurien i popon mi koitskoits,
terengien va giet ta mang maet simi sinavei tsokor ma giet ta mang tino surie mi sinavei
duis. Ma surie mo ken sar nia bienabas, nga te nga to.
25 Nga te nga malan mi sipsip ta veis bebeir, eiekesen ine, nga te muerengei nemei simi
ka nennei sipsip ian ta ko perngan kenga sar tino.

3

Mi mienagos ni rei

2:8 ISA 8:14 **2:22** ISA 53:9

1 Simi rosar kes mo, enga mi langei rei, nga ta ngas tor surie kenga sar labeit, misasien
kavo mei segie gi ta kap vodovodon tuktuk simi Namanien e Raban. Io, ine kenga banga
sinavei ta mang teie kegi vienviendon nemei se Raban, ma a kap va surie mi namaninga.
2 Simi vunan gi ta pare bu sinavinga ian ta melemelen ma ian ta suvu minangarei.
3 Kian va nga ta vosonie bu kurikuringa ngan misa ta mat matot simi baidendeng mo,
malan mi sinavei nia virie bu vuruvuru kovanga, ma mi sinavei nia tsekie bu kepineits
gi ta tsana ngan mi gold meie bu poul ta mat matot.
4 Eiekesen, manga matvinavaso ta ngas kuvu sibu aronga ian ta mon mumuningei,
malan mi sinavei menemenen ma ian gi ta kap ko meur. Ine bu suada sinavei, gi mata
tietienengei i matan e Raban.
5 Ine simi rosar kes mo, mi langei muo ese kegi tino ta tamat nge terie kegi sar
vodovodon rorrois se Raban, gi nga ko vavaso malan. Gi nga ko tor surie kegi sar labeit.
6 E Sara a nga ko malan ine. A nga ko tor surie e Abaraam ma a nga ko tutuo ngan va
eie man nguts. Nga tate tsorubeit bu natuon vevien, sien va nga ta vemusurie misa ta
duis, ma va nga ta kap motovan ka kepineits va ta vamatuo nga.
7 Enga mi kulou rei, ian simi suada rosar, nga ta ngas tino meie kenga sar vevien
ngan mi teletelekirei va mi kurikurien mi langei a kap ngeisngeis beitsak. Nga ta ngas
vasangan kenga sar minangarei rakot segie simi vunan egie buer gi ta so suvuon mi tino
ian va ta kuvu se Raban vemusurie ken tentoiv. Nga ta ngas tsana malan ine terengien
ka kepineits ta kap oit nia tuir karie kenga sar nono.

Mi vinekikin surie mi sinavei nia tsana mi kienlei

8 Ine o te lalaro vaton misa o tate nga vokokotie. Enga kokouk nga ta ngas suvuon mo
mi aor kes ma mi rongrongmetsikei kes. Nga ta ngas totoiv ververkis malan bu baser
kasien, ma nga ta ngas ve kalei nge nga nge vilikitie enga kesenga.
9 Kian va nga ta kulie mi tsienakor ngan mi tsienakor ma kian va nga ta kulie mi
sinubirei ngan mi sinubirei, eiekesen nga ta ngas vatamase gie, simi vunan e Raban a
nga vile nga nia tsana ine ma enga buer nga ta suvuon mi vavatamaes kuvu se Raban.
10 Malan mi Pakpak Leong ta pevien,

"Eie ese ta lalaro res si ken tino
nge pare bu banga ra,
ta ngas vuor vakalaie mi karamen sibu tsaka nama
ma mi burien sibu suada nama binit.
11 Eie ta ngas vuvuris vekenan mi tsaka sinavei nge tsana mi kienelei.
Eie ta ngas vengeis nia suvuon mi molu.
12 Simi vunan mi matan mi Nguts a ko deng surie mi kulou duis
ma mi tateringan a ko rongomie kegi sar nono,
eiekesen mi Nguts a ko matakorot veie eie ese ta tsana mi tsaka sinavei."

13 Ese a oit nia voguersa nga sien va nga ta vengeis nia tsana mi kienlei?
14 Eiekesen, misasien va nga ta so suvuon mi vinekikin surie mi sinavei nia tsana mi
kienlei, ine arie mi kepineits nia resen. Kian va nga ta motovan misa mi kulou gi ta
vamatuo nga ngan, ma kian va nga ta pukuo.
15 Eiekesen, i aronga, nga ta ngas vodon veleongtie va e Karisito eie mi Nguts. Sibu
ra kokouk, nga ta ngas rorois nia vakokoit vakatsepa kenga baitutuir sien va ka mei ta
vosuoreie nga surie kenga vodovodon rorrois se Raban. Eiekesen nga ta ngas tsana ine
ngan mi sinavei menemenen ma ngan mi minangarei.
16 Ma kenga sar baivinakier ta ngas melemelen. Terengien, egie ese gi ta oeng
vatsakatie nga surie kenga banga sinavei nga ta suvuon se Karisito, va gi ta mang
mangmangarien bu tsaka namanigie kesegie.
17 A kalei va nga ta suvuon mi vinekikin surie mi kienlei nga tate tsana sien va ine
ken lalaron e Raban. Eiekesen ta tsokor rovoriu sien va mi vinekikin ta beit senga surie
bu tsaka kepineits nga ta tsana.
18 E Karisito a nga maet vekes mo surie kegiet sar sinavei tsokor kokouk. A tuktuk, mi
ka duis a nga maet surie mi kulou tsokor nia kerie giet rakot se Raban. Mi kulou gi nga
kenvamate mi piripirien e Karisito, eiekesen e Raban a nga vatoa mi morumoruan.
19 Ma simi tino ni moromoruo, a nga ra vavatei sibu morumoruagie mi kulou ese gi
ta nga mon simi korot nia tsatsang vinatoreis.
20 Ine bu moromoruo, arie bu morumoruagie mi kulou ese gi ta kap nga rorong
vemusurie e Raban, sien e Raban ta nga rorois menemenen va gi ta nga vodon vuris

3:12 PSA 34:12-16

sibu ra e Noa ta nga tsana sien mi mon leong. Io, ian mi napaririem potsu tour bu mei
gi ta nga ka simi mon mo, e Raban a nga vatoa gie simi tubuik leong.
21 Ine mi da simi tubuik leong a me vutuir vasangan mi sinusuruiv ian tate vatoa
nga ngan simi ngesengesien ken tino mumuerengei e Iesu Karisito, ine sibu ra. Ine mi
sinusuruiv a kap va nia suruiv rivie bu bita i kurikuringa, eiekesen eie kenga kinubuits
meie e Raban va kenga sar baivinakier ta mon kalei.
22 E Iesu Karisito a te nga kien i kur simi rangit ma a te mon si ken bienangaev suv e
Raban. Bu angelo ma bu kepineits ian gi ta suvuon mi duis ma mi ngeisngeis, gi mon i
pakien ken vinuor.

4

Mi tino surie e Raban

1 Io, e Karisito a nga suvuon mi vinekikin i kurikurien. Ma enga buer nga ta ngas
rorois ngan bu vinavinadodonga ngan ine mi suada vuna vienviendon, simi vunan eie
ese tate suvuon mi vinekikin i kurikurien, a te voto nia tsana mi sinavei tsokor.
2 Io, sien ta ngas tino simi kaber, ken tino ta ngas vemusurie ken lalaron e Raban, a
kap va mi tsaka lalaron simi kaber.
3 A te me oit en ne kenga tino muomuo ian ta nga vemusurie mi lalaron simi kulou
kap vodovodon tuktuk. Gi ko tino simi sinavei mala kopuen, simi sinavei matabiek,
simi sinavei nia un nge be, simi sinavei nia oir kouk nge tsana mi tsaka sinavei, simi
sinavei nia beit kouk nia un nge be, ma simi sinavei nia rangarie bu raban bitbit ngan
mi sinavei minogumiets.
4 Gi kudier va nga kap volopusuo nge tuir pats meie gie simi sinavei ian ta tsokor
rovoriu ma gi oeng vatsakatie nga.
5 Eiekesen gi ta ngas vakokoit vasangan mi sinavigie se Raban ese ta rorois va ta
vuortie egie ese gi ta ngas tino ma egie ese gi tate nga maet.
6 Arie mi vunan, mi Banga Vinavatei a te nga beit buer segie ese gi tate nga maet,
terengien va, sibu morumoruagie, gi ta mang tino vemusurie ken lalaron e Raban,
misasien, sibu piripirigie, gi ta suvu vinatoreis malan mi kulou kokouk gi ta suvuon.
7 Mi kinitip sibu kepineits kokouk a te vatavatat. Io, nga ta ngas mat panpan nge vuor
vakalaie bu vinavinadodonga terengien va nga ta mang oit nia no.
8 Mi sinavei ian ta tsiroup a malan ine. Nga ta ngas vengeis nia totoiv ververkis, simi
vunan mi tentoiv a ko kuva palan bu sinavei tsokor.
9 Nga ta ngas suguo bu palapalanga si kenga sar vonuo keskes ma nga ta kap nama
palan.
10 Enga keskes nga te suvuon bu suasuada banga tienebeir. Io, nga ta ngas tsatsang
nge gie nia vangasie bu mei mene, malan bu banga ka nia naneie vakalaie ken tentoiv
e Raban
11 Eie ese ta vavatei, eie ta ngas tsana malan mi mei ese ta vavatei ngan mi namanien
e Raban. Eie ese ta ko kuliekulie bu mei mene, eie ta ngas tsana malan mi mei ese ta
ko kuil ngan mi ngeisngeis ian e Raban ta terie sien. Terengien va nga ta mang oit nia
puongan e Raban sibu kepineits kokouk surie e Iesu Karisito. Mi matvinavaso ma mi
ngeisngeis ta mon seie sibu ra bu ra. Amen.

Mi vinekikin surie mi tino nia vemusurie e Karisito

12 Bu banga polopoloung, sien va nga ta suoeie mi vinekikin ian va ta kono nga, kian
va nga ta kudier malan va nga te suoeie mi kepineits ian ta kekineits rovoriu.
13 Eiekesen nga ta ngas res simi vunan nga te tuir pats meie e Karisito si ken
sar vinekikin, terengien va nga ta mang vous ngan mi nires leong simi ra va man
matvinavaso ta tsorubeit vasvas.
14 Nga ta ngas res sien va mi kulou gi ta oeng vatsakatie nga surie nga te sorokie mi
asan e Karisito, simi vunan mi Morumoruan e Raban ian ta suvu ngeisngeis a mon meie
nga.
15 Nga ta ngas nenei kalei va nga ta kap suvu vinekikin surie mi sinavei simi ken mene,
o, mi sinavei nia puer, o, bu suada sinavei tsokor mene, o, mi sinavei nia tsotstsol si ken
baitutuir bu mei mene.
16 Eiekesen sien va nga ta suvu vinekikin surie va enga mi kuoluon e Karisito, nga ta
kap mangmangarien, eiekesen nga ta ngas puongan e Raban simi vunan nga sorokie mi
asan e Karisito.
17 Simi vunan mi ra nia vuor a te beit ma mi kuoluon e Raban arie egie bu mei
vourvour nia tuir simi vinuor. Sien va ta malan, vasa ta ven kegi votovoto mi kulou gi
ta kap rorong surie ken banga vinavatei e Raban?

18 Malan mi Pakpak leong ta pevien,

"Sien va a ngeisngeis va mi kulou duis gi ta suvuon mi vavato,
misa ta tsorubeit segie mi kulou tsokor ese gi ta vodon sasavoir ngan e Raban?"

19 Io, egie ese gi ta suvu vinekikin vemusurie ken lalaron e Raban, gi ta ngas tsana mi kienlei nge terie kegi sar tino i napariman e Raban ese ta nga vogosongie mi mangmagoso enaenamon. Eie a ko tuktuk si ken sar vakavakariem.

5

Sibu komosi ka ni tsientsang ma bu ka vour

1 Io, bu komosi ka ni tsientsang, eou e turanga komois. Ngan ba katsomatoung o nga pare vasa e Karisito a nga suvu vinekikin ven. Ma eou buer o ta so tuir pats meie e Karisito si man matvinavaso sien va ta tsorubeit vasvas. O nongie nga ngan mi aroung kokouk.
2 Nga ta ngas naneie vakalaie mi kuoluon e Raban ian ta nga terie i naparimanga. Nga ta ngas sunuir nge vuor vakalaie gie vemusurie ken lalaron e Raban, kap va mi vinotsuaek. Sien va nga ta tsana ine, kian va nga ta tsana ngan mi sinavei nia bike lakep, eiekesen nga ta ngas vemusurie kenga lalaron ian ta tamtuir nia tsatsang.
3 Kian va nga ta vuortie gie ese e Raban ta nga terie i naparimanga. Eiekesen nga ta ngas tsorubeit mi banga puppuo i matagie.
4 Ma sien va mi kovan bu ka nennei sipsip ta tsorubeit vasvas, nga ta so suvuon mi kovage ta mata tietienengei ian va man matvinavaso ta kap meur.
5 Enga mi kulou vour, simi rosar kes mo, nga ta ngas tor surie kenga sar komosi ka ni tsientsang. Ma enga kokouk nga ta ngas vavaso ngan mi sinavei ni vilikitie nga kesenga nge tsatsang sibu mei mene senga. Simi vunan mi Pakpak leong a pevien,

"E Raban a matakorot veie mi kulou ese gi ta ko veleveleongtie gie kesegie
eiekesen a terie mi tentoiv rakot simi kulou ese gi ta ko vilikitie gie kesegie."

6 Io, nga ta ngas vilikitie nga kesenga i pakien mi ngesengesien e Raban ian ta tsiroup, terengien va Eie ta mang so tsuok terie nga i kur simi ra tate nga muna vile.
7 Nga ta ngas terie kenga sar minesirik se Eie simi vunan a ko pernge nga.
8 Nga ta ngas vuor vakalaie kenga sar tino nge mat panpan. Kenga matakorot, e Satan, a veririu malan mi laion ese ta kengeir nge nesie ka mei va ta soba.
9 Nga ta ngas matakorot veie, ma nga ta ngas tuir ngeisngeis si kenga vodovodon tuktuk, simi vunan nga telekiran va bu kasinga simi vodovodon tuktuk simi mangmagoso enaenamon, gi ko munu suoeie buer bu suada vinekikin nga ta ko suoeie.
10 E Raban a nga vile nga va nga ta tsok se Karisito si man matvinavaso ian ta mon rovoriu. Nga ta so suvuon mi vinekikin simi puk keipkepide ra poitpoit, ma man Raban mi tentoiv kokouk, eie kesen ta so tsang vakalaie nga nge vangasie bu aronga terengien va nga ta mang suvuon mi aor koits nge tuir ngeisngeis.
11 Mi ngeisngeis ta mon meie e Raban sibu ra bu ra. Amen.

Mi ni vuot kalei vekvekitip

12 O vodon tuktuk va e Silvanus eie e banga kasigiet ese ta ko tuktuk si ken tsientsang. Ngan ken kuilkuil, o nga vataro ine mi pakapaka rorou vavakatsep poitpoit nia vakotsie nga nge vakokoit vasangan va ine mi nama arie ken tentoiv tuktuk e Raban. Nga ta ngas tuir ngeisngeis i aron ken tentoiv.
13 Mi kulou vodovodon tuktuk i Babilon ese e Raban ta nga vile gie meie nga, gi turan kegi ni vout kalei rakot senga, ma e Marko, e natung simi vodovodon tuktuk, buer a turan ken ni vuot kalei senga.
14 Nga ta ngas vuot kalei senga keskes ngan mi vinengunguir nia vasangan kenga tentoiv.
Mi molu ta mon meie nga kokouk ese nga ta tsok se Karisito.

4:18 PRO 11:31 **5:5** PRO 3:34 **5:12** Greek Silvanus, mi asan mene e Silas

Ken pakapaka rorou vuluongan
E Petro (2)

1 Eou e Simon Petro, ken petspets ma ken aposol e Iesu Karisito.
O vavataor rakot senga ese nga tate suvuon mi vodovodon tuktuk ian ta potokivout
malan segei. Nga te suvuon ine mi vodovodon tuktuk simi vunan ken sinavei magiet
Raban ma mi Ka ni Vavato e Iesu Karisito a duis.
2 Mi tentoiv ma mi molu ta vous si kenga sar tino simi vunan nga te telekiran e Raban
ma e Iesu magiet Nguts.

Ken vivviel e Raban

3 Ngan ken ngeisngeis, e Raban a nga teir vunie nge giet bu kepineits kokouk nia tino
simi sinavei nia rengeir. Giet suvuon ine bu kepineits simi vunan giet telekiran eie ese
ta nga vile giet va giet ta suvuon man matvinavaso ma man kienelei.
4 Ine simi rosar, a nga terie segiet ken sar banga kinubuits ian ta potokivout. Ngan ine
bu kinubuits, nga ta oit nia vi sorvekenan bu sinavei matabiek ian ta ko tsang vatsakatie
mi mangmagoso enaenamon ma nga ta oit nia suvu potpot si ken banga sinavei e Raban.
5 Surie ine mi vunan, nga ta ngas vengeis nia puapua ine bu kepineits. I popon mi
vodovodon tuktuk, nga ta ngas vengeis nia suvuon mi kienlei, ma i popon mi kienlei,
mi teletelekirei,
6 ma i popon mi teletelekirei, mi sinavei ni vuor vakalaie kenga lalaron kesenga, ma
i popon mi sinavei ni vuor vakalaie kenga lalaron kesenga, mi sinavei ni onvidit, ma i
popon mi sinavei ni onvidit, mi sinavei nia mangaran e Raban,
7 ma i popon mi sinavei nia mangaran e Raban, mi sinavei nia mon baser palapalan,
ma i popon mi sinavei nia mon baser palapalan, mi tentoiv.
8 Sien va nga suvuon ine bu suada sinavei ma gi ta vor ve toto leong i aronga, ine bu
suada sinavei gi ta tsana va nga ta oit nia telekire vititirie magiet Nguts e Iesu Karisito
ma gi ta tsana va kenga sar tino ta vua ngan palan bu banga vuovuo.
9 Eiekesen eie ese ta kap suvuon ine bu sinavei, eie a kap oit nia dengarie ine bu
kepineits ta mon i pek, ma eie a malan mi kael. A te vodon punan va e Raban a te nga
vara melemelen ngan sorvekenan ken sar sinavei tsokor kebeir.
10 Io, bu kasiung, nga ta ngas vengeis nia vara tuktuk ngan va enga bu meinmenien
mi kulou ese e Raban tate nga kukuogie nge vile gie. Sien va nga ta tsana malan ine,
nga ta kap oit nia kor.
11 Ma nga ta suvuon mi duis nia rubukien ngan mi nires leong si ken mangmagoso
Nguts e Iesu Karisito magiet Nguts, ma mi Ka ni Vavato ian ta vuor sibu ra bu ra.

Mi namani propet simi Pakpak leong

12 Io, sibu ra kokouk o ta ba oeng veteringa nga surie ine bu kepineits misasien nga te
telekira gie ma kenga tino a tuir ngeisngeis i popon ine mi tuktuk nga tate suvuon ne.
13 O vodon va a duis va o ta vovoruo kenga sar vienviendon tuir oit mi ra va o ta
sorvekenan ine kong tino simi piripiriung, terengien va nga ta mang vodonomie ine bu
kepineits.
14 Simi vunan o telekiran, puk lili mo te va o tate tsupuk rivie kong tino simi pirpir
malan magiet Nguts e Iesu Karisito tate nga vakatsepa seou.
15 Ma o ta vengeis nia tsana va nga ta vodonomie ine bu kepineits sibu ra kokouk i
murien o ta sorvekenan ine kong tino simi pirpir.
16 Sien gei ta nga pengan senga surie mi ngesengesien magiet Nguts e Iesu Karisito,
ma ken minuer, gei kap nga vemusurie bu pil ka mei a nga vodon terie. Ngan bu
katsomatagei ngas te, gei nga pare mi ngesengesien ian ta tsiroup.
17 A nga suvuon mi minangarei ma mi matvinavaso kuvu se Raban mi Tam, sien mi
ien ta nga beit seie kuvu se Raban si man matvinavaso ian ta tsiroup nge pevien, “Ine
arie e Natung mi ateung. O resmatan beitsak.”
18 Ma gei nga mon meie simi pout ian ta tamat, ma egei ngas te, gei nga rongomie ine
mi ien ta nga kuvu simi rangit.
19 Io, gei suvuon mi nama sibu propet ta nga tsorubeit tuktuk. Ma a kalei va enga
buer nga ta vodonomie ine mi nama, simi vunan ine mi nama a malan mi bember ta
rar simi korot ngingi tuir oit sivovo mokuopkuop, ma a malan mi matalala ta rar tsour
nge rarangie bu aronga.

20 Eiekesen mi kepineits leong nga ta ngas telekiran a malan ne. Nga ta ngas telekire vititirie va kap ka namani propet simi Pakpak Leong, a nga kuvu si kegi papapleis bu propet.
21 Simi vunan a kap ka namani propet a nga beit vemusurie ken lalaron ka ka, eiekesen mi Moromoruo Tamat ngas te, a nga tsegerie mi ka va ta nga vokokotie mi nama kuvu se Raban.

2

Bu vavvasengei bitbit

1 Eiekesen bu propet bitbit gi te nga tamtuir i kotubugie mi kuoluon e Raban. Malan be mo, kavo vavvasengei bitbit gi ta tamtuir i kotubunga. Ma gi ta me vavasengei menemenen ngan kegi vinasengei ian ta voguersan kenga sar vodovodon tuktuk. Ma gi ta vamoie mi Nguts ese ta nga voir tsana gie nge vara ketseketseng nge gie. Ma gi ta so teie terie mi tsienakor i popogie kesegie ian ta voguersa gie ine ngas te.
2 Palan mi kulou gi ta vemusurie bu suada sinavei tetteririv, ma surie ine mi sinavigie, mi kulou gi ta oeng balapoik ngan mi saran mi tuktuk.
3 Ma gi ta bit kisie nga ngan kegi sar pil ian ta vunan si kegi sinavei matabiek. Magi vinatoreis ian ta nga vakaek ngas te muomuo, a ngas mon rorois, ma mi ka va ta voguersa gie, a kap muang.
4 E Raban a kap nga vodon tsupuk rivie bu angelo sien gi ta nga tsana mi sinavei tsokor, eiekesen a nga votorosie gie nge tomeke terie gie simi mat ian gi ta ba so suvuon mi vinavasor leong en. Ma gi mon rosie mi Rangi Vinuor.
5 Ma e Raban a kap nga vodon rivie mi kulou simi mangmagoso enaenamon si ken sar ra e Noa, eiekesen a nga vatoa e Noa, mi ka ni vavatei surie mi sinavei ian ta duis i matan e Raban, meie ba mei mi napaririem pouts luo sien ta nga terie mi tubuik leong i popon mi mangmagoso enaenamon simi kulou ian gi ta kap nga mangaran e Raban.
6 Ma e Raban a nga votorosie nge voguersan mi taon leong i Sodom ma i Gomora ma guor nga tsorubeit mi puti leing mo. A nga tsana ine nia vasangan mi puppuo simi sana kepineits va ta beit segie mi kulou gi ta murien veie e Raban.
7 Ma a nga vatoa e Lot mi ka duis sien ta nga mesirik surie mi kulou rong tsak gi ta nga ko tino simi sinavei tetteririv.
8 Io, e Lot eie mi ka duis i matan e Raban ma a nga mon i kotubugie sibu ra kokouk. Ma sien ta nga ko pare nge rongomie kegi sinavei rong tsak, ine kegi sinavei a nga ko vakebirie ken banga aor.
9 Io, e Raban a telekiran vasa ta vatoa ven mi kulou duis simi konokonon, ma a telekiran vasa ta terie ven mi kulou tsokor simi vinatoreis tuir oit simi Rangi vinuor.
10 Ine a sogove mi kulou ese gi ta ko vemusurie mi tsaka lalaron simi pirpir nge mugumitsan mi ngesengesien e Raban.

Ma ine bu vavvasengei bitbit gi ko aor ngeisngeis nge kakaleong ma gi kap motou nia oeng balapoik ngan bu angelo.
11 Bu angelo gi ngeisngeis rio gie, eiekesen gi kap ko oeng vatsakatie gie nge vepitsie gie i matan mi Nguts.
12 Eiekesen ine bu vavvasengei bitbit gi malan va egie bu vinavinar gi kap suvu vienviendon, ma gi ko vorosurie bu lalaron simi pirpir be mo. Gi malan bu vinavinar tso gi ta nga beit simi kaber va mi kulou gi ta oit nia riko gie nge kenvamate gie. Gi ko oeng balapoik ngan bu kepineits gi ta kap telekiran. Gi ta ngas babas malan bu vinavinar tso.
13 Gi ta suvu bienabas malan va man voirvoir bu bienabas gi tate nga tsana. Gi si vodon va mi sinavei simi ngou ma un nge be sisiat, eie mi sinavei nia resen. Egie bu katokatoka ma mi kepineits mengemengeir i kotubunga. Ma gi ko resen kegi sar binit sien gi ta ngou meie nga.
14 Bu katsomatagie a vous ngan mi sinavei tetteririv ma gi kap maes nia tsana mi sinavei tsokor. Ma gi ko ketie gie mi kulou kegi sar vodovodon tuktuk ta kap ngeisngeis nia tsana mi sinavei tsokor. Gi ko vadakara bu arogie ngan mi sinavei matabiek. Gi mon i pakien ken sinubirei e Raban!
15 Gi nga murien veie mi sinavei duis, ma gi te nga veis bebeir. Gi nga vemusurie mi sinavien e Balaam, e natuon e Beor, ese ta nga lalaron beitsak mi lakep nia tsana mi sinavei ian ta kap duis.
16 Eiekesen mi dongki ngong ese ta nga vakokoit malan mi ka, a nga nasaran e Balaam surie mi sinavei tsokor ta nga tsana. Ma ine mi dongki a nga ken vangenge ine mi propet e Balaam si ken sinavei be.

17 Ine bu vavvasengei bitbit gi malan mi matada tate maes. Ma gi malan bu balbal mi
mour leong ta ko vasorerie. Mi ngingi e kinagie a te rorois niagie.
18 Gi ko vakokoit vakam ngan bu nama gov. Ma ngan mi tsaka lalaron simi pirpir, gi
ko ketie mi kulou ese ine ba mo gi tate vi sorvekena gie mi kulou ese gi ta ko mon simi
bienebeir.
19 Gi ko kukubuits nia terie simi kulou mi tino ketseketseng sien egie ngas te gi petspets
sibu sinavei malangiets. Mi ka ta tsorubeit petspets simi kepineits ian ta tseiptseiprio
ken tino.
20 Sien va mi kulou gi te nga vi sorvekenan bu sinavei malangiets simi mangmagoso
enaenamon ngan mi teletelekirei surie magiet Nguts ma e Iesu Karisito mi ka ni vavato,
ma gi te buer tuoer nge petspets simi sinavei malangiets, kegi sar tino ta me tsak rovoriu
sorvekenan kegi sar tino vourvour.
21 Sien va gi kap ngas nga telekiran mi saran mi duis, eie a ki kalei. Simi vunan a
kap kalei va gi te nga telekiran, samo gi te buer murien veie mi nama ngeisngeis ian ta
tamat gi tate nga suvuon.
22 Ine mi kepineits a vara tuktuk ngan ba namani vinavanou ian ta pevien, “Mi kopuen
a muerengei rakot simi mutan kesen,” ma “Mi bor ian tate sisi, a muerengei nge ra pipie
te buer simi pipia bor.”

3

Mi Ra simi Nguts

1 Bu banga polopoloung, ine kong pakapaka rorou a luongan o tate vataro rakot ngan
senga. Ine siba pakapaka rorou o lalaro oeng veteringa nga nge vapada kenga sar vuna
vienviendon ian ta tuktuk.
2 O lalaron va nga ta ngas vodon muerengei surie mi nama ken sar propet e Raban gi
ta nga vokokotie muomuo ngas te ma mi nama ngeisngeis simi Nguts, mi ka ni vavato,
ta nga terie i ngutsuon bu aposol nianga.
3 Vourvour, nga ta ngas telekiran va mi kulou ni oeng balapoik gi ta nemei sibu ra
vekvekitip nge oeng balapoik nge nga vemusurie kegi sar tsaka lalaron.
4 Ma gi ta pevien, “A nga kukubuits va ta nemei, va gerek? Ma ivangan te? Bu tubugiet
gi te nga maet, eiekesen bu kepineits kokouk gi mon malan ngas te vakaek si man
tsuoktsuok vakaek mi vinagoso.”
5 Gi tsana kegi vienviendon va gi ta ngas vodon sasavoir ngan man tuktuk mi vinagoso.
Ma ngan mi nama, e Raban a nga vakinebatie mi rangit ma mi kaber ian ta nga kovu
simi da ma ngan mi da.
6 Ngan ine mi da a nga vabatie mi tubuik leong nge vatsarerie mi mangmagoso
enaenamon.
7 Eiekesen surie ngas ine mi nama, a nga tsana mi rangit ma mi kaber va ta mon rosie
mi leing va ta ba so beit simi Rangi vinuor ma mi ra nia voguersan mi kulou ese gi ta
kap mangaran e Raban.
8 Bu banga polopoloung, kian va nga ta vodon punan ine mi kepineits kes. Si ken
baidendeng mi Nguts, mi ra kes a malan va bu avareit mi 1,000, ma bu avareit mi 1,000
a malan va mi ra kes.
9 Mi Nguts a kap tumar nia vaotie ken kinubuits malan kavo mei gi ta vodon malan.
Eie a onvidit nge nga va a kap lalaron ka mene ta tsereiv, eiekesen mi kulou kokouk gi
ta ngas vodon vuris.
10 Eiekesen ken ra mi Nguts va ta nemei malan mi ka puerpuer. Ine simi ra, mi rangit
ta kapangan ngan mi tienengen leong. Ma bu kepineits simi rangit gi ta dumuits simi
leing. Ma mi kaber meie bu kepineits kokouk i popon gi ta tsereiv.
11 Io, ine bu kepineits kokouk ta tsereiv ine simi rosar. Sien va ta malan, mi sana suada
mei nga ta tsorubeit malan? Nga ta ngas tino ngan mi tino ian ta tamat nge mangaran
e Raban,
12 sien nga ta vengeis nia rorrois surie ian mi ra se Raban va ta tsorubeit lalapus. Ian
simi ra, mi rangit ta ngang nge tsereiv, ma bu kepineits kokouk simi rangit ta dumuits
ngan mi tinarapan mi leing.
13 Eiekesen vemusurie ken kinubuits e Raban, giet vokotserie kegiet vienviendon simi
rangit vour ma mi kaber vour ivie mi kulou gi ta suvuon mi banga mienagos meie e
Raban.
14 Io, bu banga polopoloung, surie nga ko rorois ian sibu kepineits, nga ta ngas vengeis
nia suvuon mi tino ta melemelen ma kap ka bienebeir sien i matan e Raban nge suvuon
mi banga mienagos meie.

15 Nga ta ngas vodonomie va ken sinavei nia onvidit magiet Nguts, eie mi vavato,
malan mo e banga kasigiet e Paulo buer ta nga vavataor nemei senga ngan mi banga
vienviendon e Raban ta nga terie sien.
16 Si ken sar pakapaka rorou kokouk, a nga vakokoit ngan ine bu kepineits. Ken sar
nama mene ine sibu pakapaka rorou a ngeisngeis nia telekire ruobatan, ma mi kulou
vodon sasavoir ma mi kulou gi ta kap tuir pidipidin gi ko puiltsan ine mi nama malan
gi ta ko tsana sibu nama mene simi Pakpak leong. Gi voguersa gie kesegie.
17 Io, bu banga polopoloung, simi vunan nga te katsep surie ine, nga ta ngas peperengei
kalei terengien va nga ta kap mang veteik surie mi kulou rong tsak ma nga ta kap mang
kor sorvekenan kenga baitinuir.
18 Eiekesen nga ta ngas to leong i aron mi tentoiv ma mi teletelekirei surie magiet
Nguts ma kegiet ka ni vavato e Iesu Karisito. Mi matvinavaso ta mon seie ine ma sibu
ra bu ra ma ta kap man ka votovoto! Amen.

Ken pakapaka rorou vourvour
E Ioanes (1)

Mi Namani Tino

1 Gei vavataor rakot senga surie mi Namani tino ian tate nga mon ngas te simi
tsuoktsuok vakaek. Gei te nga rongomie nge pare ine mi Nama, io, gei te nga pare
ngan bu katsomatagei nge tobelie ngan bu rimagei.
2 Sien ine mi tino tate nga me tsorubeit vasvas, gei te nga pare. Io, ine, gei vavatei
katsep ma gei vavatei ngeisngeis ngan senga ine mi tino rovoriu ian ta nga mon meie
mi Tam nge me beit vasvas segei.
3 Misa gei ta nga pare nge rongomie, gei vavatei ngan senga buer, terengien va nga ta
mang me tsok pekouk meie gei. Ma a tuktuk, egiet giet tsok pekouk meie mi Tam ma
meie e Natuon, e Iesu Karisito.
4 Gei vataro ine terengien va kegiet nires ta mang tsorubeit pu.

Mi vineis simi Tinaparang

5 Ine arie mi vinavatei gei ta nga rongomie se Natuon ma gei vavatei ngan senga, va
e Raban eie mi tinaparang ma a kap ka ngingi rovoriu a mon seie.
6 Sien va giet ta pevien va giet tsok pekouk meie eie, eiekesen giet ngas veis simi ngingi,
giet bit ma giet kap tino vemusurie mi tuktuk.
7 Eiekesen sien va giet ta veis simi Tinaparang malan eie ta mon simi Tinaparang, egiet
giet tsok pekouk, ma mi daran e Iesu, e Natuon e Raban, a vara melemelen nge giet sibu
sinavei tsokor kokouk.
8 Sien va giet ta pevien va giet kap suvu sinavei tsokor, giet bitie giet kesegiet ma mi
tuktuk a kap mon segiet.
9 Sien va giet ta vakokoit katsep ngan kegiet sar sinavei tsokor, eie ta vodon rivie
kegiet sar sinavei tsokor nge vara melemelen nge giet sorvekenan bu sinavei ta kap duis
i matan e Raban, simi vunan eie a ko tuktuk si ken sar kinubuits ma mi sinavien a duis.
10 Sien va giet ta pevien va giet kap nga tsana mi sinavei tsokor, giet tsana e Raban va
eie mi nguts bitbit, ma ken nama a kap mon segiet.

2

1 Bu natung, o vataro ine mi nama rakot senga, terengien va nga ta kap mang tsana
mi sinavei tsokor. Eiekesen sien va ka mei a tsana ka sinavei tsokor, giet suvuon mi Ka
a ko vakokoit simi Tam kegiet. Eie e Iesu Karisito mi ka duis i matan e Raban.
2 Eie a nga me varam rivie kegiet sar sinavei tsokor ngan ken tino, ma kap va segiet
mo eiekesen mi kuoluon mi mangmagoso enaenamon kokouk buer.
3 Sien va giet vemusurie ken sar vinuor e Raban, giet telekiran va giet te me telekiran
tuktuk va eie ese.
4 Eie ese ta pevien, “O telekiran eie ese,” eiekesen a kap vemusurie ken sar vinuor, eie
mi nguts bitbit, ma mi tuktuk a kap mon seie.
5 Eiekesen, sien va ka mei ta vemusurie mi namanien e Raban, ken lalaron rakot seie
a te tsorubeit pu. Ine arie vasa giet telekire venengan va giet tino seie.
6 Eie ese ta pevien va a tino seie, ta ngas tino malan e Iesu ta nga tino ven.
7 Bu banga kasiung, o kap vataro ka vinuor vour rakot senga, eiekesen mi vinuor
kebeir mo ian nga tate nga muna suvuon. Ine mi vinuor kebeir arie mi nama nga tate
nga rongomie.
8 Eiekesen, simi bienangaev mene, o vataro rakot senga mi vinuor vour. Man tuktuk
ine mi vinuor vour a beit vasvas se Karisito ma senga, simi vunan mi ngingi a te vor ve
votovoto ma mi Tinaparang tuktuk a te rar.
9 Eie ese ta pevien va a mon simi Tinaparang eiekesen a karto e kasien, eie a ngas
mon simi ngingi.
10 Eie ese ta tovie e kasien, eie a mon simi Tinaparang ma kap ka kepineits i aron ken
tino va ta vara tsuotsuobakei ngan.
11 Eiekesen eie ese ta karto e kasien, eie a mon simi ngingi ma a veisveis i aron mi
ngingi. A kap telekiran va ivie a veis rakot en, simi vunan mi ngingi a te vakale ba
katsomatan.

1:1 Gei E Ioanes, e Petro ma e Iakobo. **1:1** Ioanes 1:1

12 Bu natu madar, o vavataor rakot senga,
simi vunan e Raban a te nga vodon rivie kenga sar sinavei tsokor simi asan e Karisito.
13 Bu tam, o vavataor rakot senga,
simi vunan nga telekiran ese ta nga tino te vakaek simi tsuoktsuok vakaek.
Bu madar vour, o vavataor rakot senga,
simi vunan nga te tseiptseiprio mi Tsaka Ka.
14 Bu natu madar, o vavataor rakot senga,
simi vunan nga te telekiran mi Tam.
Bu tam, o te vavataor rakot senga,
simi vunan nga te telekiran ese ta nga tino te vakaek simi tsuoktsuok vakaek.
Bu madar vour, o vavataor rakot senga,
simi vunan nga ngeisngeis,
ma ken nama e Raban a mon senga,
ma nga te tseiptseiprio mi Tsaka Ka.

Kian va nga ta lalaron mi sinavien mi kaber

15 Kian va nga ta lalaron mi sinavien mi kaber, o, bu suasua kepineits simi kaber. Sien va ka mene ta lalaron mi sinavien mi kaber, ken tentoiv mi Tam a kap mon seie.
16 Simi vunan bu sinavei kokouk simi kaber, malan mi sinavei nia vetoron bu sinavei tsokor, mi sinavei nia aroie, ma mi sinavei nia vakam, egie ine gi kap kovuni simi Tam, eiekesen gi kovuni simi kaber.
17 Mi mangmagoso enaenamon ma ken sar sinavei nia vetoron bu sinavei tsokor ta voto, eiekesen mi ka ese ta vemusurie ken lalaron e Raban ta tino rovoriu.

Mi namani venengeng surie man matakorot e Karisito

18 Bu natung, mi ra vekvekitip a te vatavatat. Ma nga te rongomie va man matakorot e Karisito ta beit. Ma ine, palan man sar matakorot e Karisito gi te beit. Ine arie vasa giet telekire venengan va mi ra vekvekitip a te vatavatat.
19 Gi nga veis sorvekena giet, simi vunan a kap va egie bu meinmenigiet. Sien va egie bu meinmenigiet, va gi nga mon meie giet. Eiekesen gi te nga sorvekena giet. Ma ine a nga vasangan va kap ka mene segie va eie mi meinmenigiet.
20 Eiekesen e Karisito a nga vokunie nga ngan mi Moromoruo Tamat, ma enga kokouk nga telekiran mi tuktuk.
21 Mi vunan o vavataor rakot senga, a kap va nga kap telekiran mi tuktuk, eiekesen nga te telekiran, simi vunan kap ka binit a ko kovuni simi tuktuk.
22 Ese mi ka bitbit? Eie ese ta vamoie e Iesu va eie mi Karisito, ine mi suada ka arie eie man matakorot e Karisito. A vamoie mi Tam ma e Natuon.
23 Eie ese ta vamoie mi Nout, a kap suvuon mi Tam, eiekesen eie ese ta vakokoit katsep ngan mi Nout, a suvuon mi Tam buer.
24 Nga ta ngas nenei va mi sana nga tate nga muna rongomie ta mon senga. Sien va ta malan, enga buer nga ta tino simi Nout ma simi Tam.
25 Mi Nout a nga kubutsie va ta terie segiet mi tino rovoriu.
26 O vataro ine bu kepineits rakot senga surie egie ese mune gi ta konon nia bitie nga.
27 Eiekesen senga, ine mi Moromoruo Tamat ian e Karisito tate nga vokunie nga ngan, a te mon meie nga. Ma nga kap pinat surie ka mene va ta vavasengei senga simi vunan mi Moromoruo Tamat a vavasengei senga surie bu kepineits kokouk. Ken vinasengei a tuktuk ma a kap va mi namani binit. Io, nga tino se Karisito malan mo mi Moromoruo Tamat tate nga vavasengei senga.

Bu natuon e Raban

28 Io, bu natung, nga ta ngas tsok se Karisito, terengien va giet ta mang aor ngeisngeis ma giet ta kap mang mengemengeir sien va ta beit.
29 Sien va nga ta telekiran va eie mi ka duis i matan e Raban, nga ta telekiran va egie ese gi ta pupua mi sana ta duis i matan e Raban, egie bu natuon e Raban.

3

1 Madar! Ken tentoiv mi Tam ta nga vosuvu vunie nge giet a leong beitsak! Ma a te vuotongie giet va bu natuon. Ma a tuktuk, egiet bu natuon e Raban. Mi mangmagoso enaenamon a kap telekira giet, simi vunan a kap nga telekiran buer e Raban.
2 Bu banga kasiung, ine egiet te bu natuon e Raban, eiekesen giet kap katsep vasa giet ta so tsorubeit ven. Giet telekiran va giet ta so tsorubeit malan e Karisito sien va ta muerengei, simi vunan giet ta pare eie malan eie ngas te.

3 Eie ese ta suvuon ine mi vodovodon rorrois se Karisito, a ko vara melemelen ngan
eie kesen malan mo e Karisito ta melemelen.
4 Eie ese ta pupua mi sinavei tsokor, eie a pupua mi sinavei nia leiltsei simi vinuor.
Ine mi sinavei nia leiltsei simi vinuor, eie mi sinavei tsokor.
5 Eiekesen nga telekiran e Karisito a nga beit va ta mang tsang rivie kegiet sar sinavei
tsokor, ma si ken tino a kap ka sinavei tsokor.
6 Eie ese ta tino se Karisito, a kap ba vor ve tsanatsana mi sinavei tsokor. Eie ese ta
vor ve tsanatsana mi sinavei tsokor, eie a kap ngas pare nge telekiran e Karisito.
7 Bu natung, kian va nga ta sunurie ka mei va ta bitie nga. Eie ese ta pupua mi duis,
eie mi ka duis i matan e Raban malan mo e Karisito eie ta duis.
8 Eie ese ta pupua mi sinavei tsokor, eie se Satan, simi vunan e Satan a nga tsana bu
sinavei tsokor kovuni te simi tsuoktsuok vakaek. E Natuon e Raban a nga peuk simi
kaber nia vatsarerie mi tsinatsangan e Satan.
9 Kap ka natuon e Raban a ko pupua mi sinavei tsokor, simi vunan mi tino se Raban a
mon seie. Eie ta kap oit nia tsana mi sinavei tsokor, simi vunan eie te e natuon e Raban.
10 Ine arie vasa giet telekire venengan ese va bu natuon e Raban ma ese va bu natuon
e Satan. Eie ese va ta kap pupua mi duis, o, ta kap tovie e kasien, a kap va eie e natuon
e Raban.

Giet ta tovie giet ververkis

11 Ine arie mi vinavatei nga ta nga rongomie ngas te simi tsuoktsuok vakaek, “Giet ta
ngas tovie giet ververkis.”
12 Kian va nga ta vemusurie mi sinavien e Kain. Eie simi Tsaka Ka ma a nga keda e
kasien. Ma surie misa ta nga keda? Simi vunan mi sinavien a nga tsokor ma mi sinavien
e kasien a nga duis i matan e Raban.
13 Bu kasiung, kian va nga ta kudier tsak sien va mi mangmagoso enaenamon ta karto
nga.
14 Giet telekiran va giet te sorvekenan mi miensei rakot simi tino, simi vunan giet tovie
bu kasigiet. Eie ese ta kap totoiv, a ngas mon simi miensei.
15 Eie ese ta karto e kasien, eie mi ka kenken. Ma nga telekiran va mi ka kenken a kap
suvuon mi tino rovoriu si ken tino.
16 Ine arie vasa giet telekire venengan va misa mi tentoiv. E Karisito a nga tsupuk
rivie ken tino surie giet. Ma egiet buer giet ta ngas tsupuk rivie kegiet sar tino surie bu
kasigiet.
17 Sien va ka mei a suvu kepineits ma a pare e kasien ta pinat eiekesen a deng sasavoir
ngan, vasa ta suvuon venengan ken tentoiv e Raban?
18 Bu natung, kian va giet ta totoiv ngan mi namanigiet o, mi ngutsugiet mo, eiekesen
giet ta ngas totoiv ngan mi tsinatsangagiet ma mi tuktuk.
19-20 Surie ine, giet telekiran va egiet simi tuktuk. Io, misasien giet ta tovarebar surie
bu sinavigiet, giet ta ngas aor ngeisngeis i matan e Raban, simi vunan e Raban a leong
beitsak rio bu vinavinadodogiet, ma eie a telekiran bu kepineits kokouk.
21 Bu banga kasiung, sien va bu arogiet ta ketseketseng, giet te suvuon mi aor
ngeisngeis nia tuir i matan e Raban.
22 Ma giet poro seie mi sana kepineits giet ta nongie ngan, simi vunan giet vemusurie
ken sar vuna vinuor ma giet tsana bu sinavei eie ta resen.
23 Ma ine arie ken sar vuna vinuor e Raban, va giet ta vodovodon tuktuk simi asan e
Natuon, e Iesu Karisito. Ma giet ta tovie giet ververkis, malan mo e Karisito ta nga oeng
ngeisngeis ngan segiet.
24 Egie ese gi ta vemusurie ken sar vuna vinuor, gi tino seie ma eie a tino segie. Giet
telekiran va e Raban a tino segiet simi vunan mi Moromoruo Tamat ta nga terie segiet
a vara tuktuk ngan ine.

4

Mi moromoruo tuktuk ma mi moromoruo bitbit

1 Bu banga kasiung, kian va nga ta vodovodon tuktuk sibu moromoruo kokouk,
eiekesen nga ta kono gie nia telekiran va gi kovuni se Raban o, a kap, simi vunan palan
bu propet bitbit gi te vesingie mi mangmagoso enaenamon.
2 Ine arie vasa nga ta deng kielala venengan va mi Morumoruan e Raban. Eie ese ta
vakokoit katsep va e Iesu Karisito a nga tsorubeit ka, ine mi moromoruo a kovuni se
Raban.

3 Eiekesen eie ese ta kap vakokoit katsep ngan e Iesu, a kap kovuni se Raban. Ine arie
mi morumoruan man matakorot e Karisito ian nga tate nga rongovan va ta beit. Ma ine
a te mon simi mangmagoso enaenamon.
4 Bu natung, enga kovuni se Raban ma nga te tseiptseiprio bu propet bitbit, simi vunan
mi Moromoruo Tamat ian ta mon i aronga, a tsiroup rio mi moromoruo i arogie ese
mune kovuni simi mangmagoso enaenamon.
5 Egie gi kovuni simi mangmagoso enaenamon, ma surie ine, gi vokokotie bu kepineits
mo simi mangmagoso enaenamon, ma mi kuoluon mi mangmagoso enaenamon gi
rorong segie.
6 Egiet giet kovuni se Raban. Ma eie ese ta telekiran e Raban, a rorong segiet, eiekesen
eie ese ta kap kovuni se Raban ta kap rorong segiet. Ine arie vasa giet ta oit nia deng
kielala venengan mi potpot i kotubuon mi moromoruo simi tuktuk ma mi moromoruo
simi binit.

Ken tentoiv e Raban ma kegiet tentoiv

7 Bu kasiung, giet ta ngas tovie giet ververkis, simi vunan mi tentoiv a kovuni se Raban.
Eie ese ta ko totoiv, eie e natuon e Raban ma a telekiran e Raban.
8 Eie ese ta kap ko totoiv a kap telekiran e Raban, simi vunan e Raban eie mi tentoiv.
9 Ine arie vasa e Raban a nga vasange venengan ken tentoiv segiet. A nga turan e
Natuon tamat mi kav kes peuk simi mangmagoso enaenamon, terengien va ta mang
vosuvu vunie nge giet ngan mi tino.
10 Ine arie mi tentoiv. A kap va egiet giet nga muna tovie e Raban eiekesen e Raban
a nga tovie giet ma a nga turan e Natuon va ta nga me varam rivie kegiet sar sinavei
tsokor ngan ken tino.
11 Bu kasiung, e Raban a te nga tovie giet, ma egiet buer giet ta ngas totoiv ververkis
nge giet.
12 Kap ngas ka mei a nga pare e Raban, eiekesen sien va giet ta totoiv ververkis, e
Raban a tino segiet ma a me vara pu ngan ken tentoiv i arogiet.
13 Giet telekiran va giet tino seie ma eie a tino segiet, simi vunan a te terie segiet mi
Morumoruan.
14 Ma gei te nga pare nge vavatei vakatsepa va e Raban a nga turan e Natuon tamat
va eie man ka ni vavato mi mangmagoso enaenamon.
15 Sien va eie ese va ta vakokoit katsep ngan mi aron va e Iesu eie e Natuon e Raban,
e Raban a tino seie ma eie a tino se Raban.
16 Ma ine, giet telekiran nge vodovodon tuktuk simi tentoiv ian e Raban ta suvuon
niagiet.
E Raban eie mi tentoiv. Eie ese ta tino ngan mi tentoiv, a tino se Raban ma e Raban a
tino seie.
17 Ine simi sinavei, mi tentoiv a tsorubeit pu i kotubugiet, terengien, giet ta mang
so mon ngan mi aor ngeisngeis simi rangi vinuor, simi vunan ine simi mangmagoso
enaenamon giet tino malan e Karisito.
18 Kap ka mientou a mon simi tentoiv simi vunan mi tentoiv ian ta pu, a kareir rivie
mi mientou. Mi vienviendon surie mi vinatoreis a vabatie mi mientou. Arie mi vunan
eie ese ta suvu mientou, mi tentoiv si ken tino a kap tsorubeit pu.
19 Giet totoiv simi vunan e Raban a nga muna tovie giet.
20 Sien va ka mei a pevien, “O tovie e Raban,” eiekesen si ken tino a karto bu kasien,
eie mi nguts bitbit, simi vunan ka mei ta kap tovie e kasien ian ta oit nia pare, a kap oit
nia tovie e Raban ian ta kap oit nia pare.
21 Ma e Raban a te terie segiet ine mi vinuor, “Eie ese ta tovie e Raban ta ngas tovie
buer bu kasien.”

5

Mi vodovodon tuktuk se Natuon e Raban

1 Eie ese ta vodovodon tuktuk va e Iesu Eie mi Karisito, eie e natuon e Raban. Ma eie
ese ta tovie e Raban a ko tovie buer e Natuon.
2 Giet telekiran va giet tovie bu natuon e Raban simi vunan giet tovie e Raban ma giet
vemusurie ken sar vinuor.
3 Giet tovie e Raban, arie mi vunan giet vemusurie ken sar vinuor. Ma ken sar vinuor
a kap mavev nia vemusurie,
4 simi vunan bu natuon kokouk e Raban gi ko tseiptseiprio mi sinavien mi mang-
magoso enaenamon. Kegiet vodovodon tuktuk, arie kegiet ngeisngeis nia tseiptseiprio
mi sinavien mi mangmagoso enaenamon.

5 Ese a ko tseiptseiprio mi sinavien mi mangmagoso enaenamon? Eie mo ese ta
vodovodon tuktuk va e Iesu eie e Natuon e Raban.
6 Ine arie e Iesu Karisito ese ta nga nemei ngan mi da ma mi dar. Eie a kap nga nemei
ngan mo mi da, eiekesen ngan mi da ma mi dar kokouk. Ma mi Moromoruo Tamat eie
mi tuktuk ma a vavatei katsep ngan ine.
7-8 Mi Moromoruo Tamat, mi da, ma mi dar gituo vavatei katsep va eie e Natuon e
Raban. Ma egituo kokouk gituo aor kes.
9 Giet vodovodon tuktuk simi nama vavakatsep simi kulou, eiekesen ken nama
vavakatsep e Raban a tsiroup. Ma ine mi nama vavakatsep se Raban, a vakokoit katsep
ngan e Natuon.
10 Eie ese ta vodovodon tuktuk se Natuon e Raban a suvuon ine ken nama vavakatsep
e Raban si ken tino. Eie ese ta kap vodovodon tuktuk se Raban, a te me tsana e Raban
va eie mi nguts bitbit, simi vunan a kap nga vodovodon tuktuk si ken nama vavakatsep
ta nga vokokotie surie e Natuon.
11 Ma mi nama vavakatsep a malan ine, e Raban a te nga terie segiet mi tino rovoriu,
ma ine mi tino a mon se Natuon.
12 Eie ese ta suvuon e Natuon e Raban, a suvuon ine mi tino. Eie ese ta kap suvuon e
Natuon e Raban, a kap suvuon ine mi tino.

Man votovoto bu nama vinavanou

13 O vataro ine bu kepineits rakot senga nga ta vodovodon tuktuk simi asan e Natuon
e Raban, terengien va nga ta mang telekiran va nga suvuon mi tino rovoriu.
14 Egiet giet suvu aor ngeisngeis i matan e Raban, simi vunan a rongomie giet sien va
giet ta nongie ngan ka sana kepineits vemusurie ken lalaron.
15 Ma sien va giet telekiran va e Raban a rongomie giet sien giet ta no, giet telekiran
va eie ta teir vunie nge giet mi sana kepineits giet ta nongie ngan.
16 Sien va ka mei a pare e kasien a tsana ka sinavei tsokor eiekesen ine mi sinavei
tsokor a kap oit nia teie terie eie simi miensei, eie ta ngas no rakot se Raban va ta terie
se kasien mi tino. O vakokoit surie eie ese ta tsana mi sinavei tsokor ian ta kap oit nia
teie terie simi miensei. Eiekesen a mon buer bu sinavei tsokor ian ta teie terie simi
miensei. O kap pevien va eie ta no surie ine.
17 Bu sinavei kokouk iva ta kap duis, arie bu sinavei tsokor, ma a mon buer bu sinavei
tsokor mene gi ta kap oit nia teie terie simi miensei.
18 Giet telekiran va ka natuon e Raban a kap ba buer tsanatsana mi sinavei tsokor simi
vunan e Natuon e Raban ta naneie, ma mi Tsaka Ka ta kap oit nia voguersan.
19 Giet telekiran va egiet bu natuon e Raban, ma giet telekiran mi Tsaka Ka a vuortie
mi mangmagoso enaenamon.
20 Giet telekiran va e Natuon e Raban a te nga beit ma a te nga vakatsepa giet terengien
va giet ta mang telekiran va e Raban eie mi tuktuk. Ma giet tino seie ese ian mi tuktuk
ma buer se Natuon ese ian e Iesu Karisito. Eie mi Raban tuktuk ma eie mi petsuon mi
tino rovoriu.
21 Bu natung, nga ta nennei kalei senga kesenga sibu raban bitbit.

Ken pakapaka rorou vuluongan
E Ioanes (2)

1 Eou mi komosi ka ni tsientsang,

O vavataor rakot sevoi mi vevien ese e Raban ta nga vile no meie bu natu. O tovie nga ngan mi tuktuk. Kap va eou mo eiekesen egie kokouk gi ta telekiran mi tuktuk, gi tovie nga buer,
2 simi vunan ine mi tuktuk a tino segiet nge mon meie giet sibu ra bu ra.

3 Mi tentoiv, mi aor molous ma mi molu se Raban mi Tam, ma se Iesu Karisito, e Natuon mi Tam, ta mon meie giet ese giet ta tino ngan mi tuktuk ma mi tentoiv.

4 O nga res beitsak nia vorotan ba mei mene sibu natu ese gituo ta tino vemusurie mi tuktuk, malan mo mi Tam ta nga oeng ngeisngeis segiet nia tino ven.
5 Vevien, ine, o nongie no va giet ta ngas totoiv ververkis. Ine kap va mi vinuor vour o vataro rakot senga eiekesen mi vuna vinuor giet tate nga suvuon vakaek simi tsuoktsuok vakaek.
6 Ma ine arie mi tentoiv. Giet ta ngas tino vemusurie ken vuna vinuor e Raban. Ken vuna vinuor a pevien va giet ta ngas tino simi tentoiv malan nga tate nga rongomie vakaek simi tsuoktsuok vakaek.
7 Palan bu mei nguts bitbit gi ta kap vakokoit katsep ngan e Iesu Karisito va a nga tsorubeit ka, gi te vesingie mi mangmagoso enaenamon kokouk. Mi suada mei malan ne, eie mi nguts bitbit ma man matakorot e Karisito.
8 Nga ta nenei kalei va nga ta masi rivie misa nga tate nga biroik surie, terengien nga ta mang so poro mi voirvoir pu.
9 Eie ese ken vinasengei ta solongenge sibu vinasengei se Iesu Karisito, eie a kap suvuon e Raban. Eie ese ta tino vemusurie ken vinasengei e Iesu Karisito, eie a suvuon kokouk mi Tam ma mi Nout.
10 Sien va ka mei ta nemei senga eiekesen a kap vavasengei ngan ken vinasengei e Iesu Karisito, kian va nga ta marangatan si kenga sar vonuo, o, resmatan.
11 Eie ese ta resmatan, eie a tuir meie si ken sar sinavei tsokor.
12 O suvuon bu kepineits palan o ta lalaro vataro rakot senga, eiekesen o kap lalaron nia vataro simi pakapaka rorou. Simi vunan o lalaron beitsak va eou ngas te o ta ra vorota nga nge vakokoit meie nga, terengien kegiet nires ta mang tsorubeit pu.

13 Bu natuon e kasi vevien ese e Raban ta nga vile, gi terie kegi ni vuot kalei buer rakot sevoi.

Ken pakapaka rorou votourngan
E Ioanes (3)

1 Eou mi komosi ka ni tsientsang.

O vavataor rakot se Gaius, e banga polopoloung ese o ta tovie ngan mi tuktuk.

2 Io, banga polopoloung, o no rakot se Raban va bu kepineits kokouk va gi ta tsorubeit
kalei mo sevoi ma mi kurikuri ta mon kalei, malan mo mi morumorua ta mon kalei.
3 O nga res beitsak sien bu mene sibu kasinatau gi ta nga me vavatei katsep ngan ke
baitinuir ngeisngeis simi tuktuk ma vasa e tino ven i aron mi tuktuk.
4 Kong nires a leong beitsak rovoriu sien o ta rongomie va bu natung gi tino vemusurie
mi tuktuk.
5 Banga polopoloung, e ko tuktuk sibu tsientsang e ta tsana nia kulie bu kasinatau,
misasien va egie bu kangien bu enamon mene.
6 Gi te vavatei katsep ngan ian ke tentoiv simi kulou vodovodon tuktuk. E tsatsang
kalei nia ture vavasie gie si kegi vineis ngan mi sinavei e Raban ta resmatan.
7 Simi vunan gi nga veis nia vavatei ngan mi asan e Karisito ma gi kap nga poro ka
kuilkuil segie ese gi ta kap vodovodon tuktuk.
8 Io, giet ta ngas kulie bu sua mei malan ine, terengien giet ta mang tuir kouk si man
tsientsang mi tuktuk.
9 O te vavataor rakot si ke kulou vodovodon tuktuk, eiekesen e Diotrepes ese ta ko
kakaleong, ta kap rorong simi sa gei ta vokokotie.
10 Io, sien va o ta rakot, o ta vakokoit vasangan bu suada sinavien ta ko tsana. A ko
vepitsie gei simi rosar ian ta kap duis ngan bu tsaka nama. Ma kap va arie mo ine,
a kap res nia marangatan bu kasinatau ma buer a vangenge gie ese gi ta lalaron nia
marangata gie, ma a matokera gie simi vona rengeir.
11 Banga polopoloung, kian va e ta pupua misa ta tsokor, eiekesen e ta ngas pupua
misa ta kalei. Eie ese ta tsana mi kienelei, eie se Raban, ma eie ese ta tsana mi tsienakor
eie a kap ngas telekiran e Raban.
12 Bu mei kokouk gi tienengan e Demetrius, ma buer ken tino a vasangan mi tuktuk.
Egei buer gei tienengan, ma e telekiran va mi sana gei ta vokokotie, a tuktuk.
13 O suvuon palan bu kepineits nia pengan sevoi, eiekesen o kap lalaron nia vataro
rakot sevoi simi pakapaka rorou.
14 O lalaron beitsak nia pare no ine mo, ma eou ngas te o ta ba vorota no ma enatau
nata ta ba vevededeng nge vakokoit.

15 Mi molu ta mon meie no.
Bu palapala en ne gi terie kegi ni vuot kalei rakot sevoi. Ma e ta vuruvan kong vuot
kalei rakot sibu palapalanatau keskes.

Ken pakapaka rorou
E Iuda

1 Eou e Iuda, ken petspets e Iesu Karisito ma e kasien e Iakobo.
O vavataor rakot simi kulou ese e Raban ta nga vile gie va gi ta tino si ken tentoiv e Raban ma si ken pepperengei e Iesu Karisito.
2 Mi aor molous, mi tentoiv ma mi molu se Raban ta vousvous vunie nga.

Bu vavvasengei bitbit

3 Io, bu banga polopoloung, o nga lalaron tuktuk nia vavataor rakot senga surie mi vavato giet tate suvuon. Eiekesen o rongmetsikien va o ta ngas vavataor nge vakotsie nga nia tuir ngeisngeis surie mi vodovodon tuktuk ian e Raban tate nga teir vuruvan rovoriu segie mi kuoluon simi keipkepide ra a kes mo nian bu ra kokouk.
4 O pengan senga ine, simi vunan kavo mei ese gi ta kap nga mangaran e Raban, gi te nga tsiriv menemenen rubukien i kotubunga. Egie arie bu mei ese gi ta vurisan mi vinasengei surie ken tentoiv e Raban nge pevien va a sunuir va giet oit nia tino simi sinavei tetteririv. Ma gi vamoie e Iesu Karisito, magiet Ka leong ma magiet Nguts. Muomuo ngas te, mi Pakpak Leong a nga pevien va bu sua mei malan ine, e Raban ta so votorosie gie.
5 Misasien nga te telekiran kokouk te ine, o lalaro oeng veteringa nga va mi Nguts a nga kir tsana mi kuoluon kovuni i Isip, eiekesen i muir a nga tsang vatsakatie egie ese gi ta kap nga vodovodon tuktuk.
6 Ma bu angelo gi ta kap nga mon tsok si kegi sar tsientsang nge sorvekenan kegi korot, egie ine, e Raban a nga terie gie simi ngingi, nge visie gie ngan bu tsen ta mon rovoriu nia voturie gie simi vinuor ian simi Ra leong.
7 Simi rosar kes mo, i Sodom ma i Gomora ma bu taon vatvatta guor, gi nga rubukien i aron mi sinavei tetteririv ma mi sinavei ni tabakou. Ma gi nga suvuon mi vinatoreis simi leing ta kap man ka votovoto. Ine arie man puppuo mi sana va ta ba tsorubeit segie mi kulou tsokor.
8 Simi rosar kes mo, ine bu mei gi ta ko pare mi baidendeng, gi tino ngan mi sinavei tetteririv nge purusie mi duis se Raban ma gi oeng balapoik ngan bu angelo.
9 Eiekesen misasien e Mikael mi kovan bu angelo, sien ta nga vevetei nge nama meie mi kovan bu tsaka moromoruo surie mi piripirien e Moses, a kap nga aor ngeisngeis nia oeng matan ngan ka tsaka nama, eiekesen a nga pevien mo, “Mi Nguts ta patsarie no!”
10 Eiekesen ine bu mei gi oeng vatsakatie bu sana kepineits gi ta kap katsep sien. Ma malan bu vinavinar tso, gi vemusurie ngas te mi sinavigie gi tate nga beit malan te, ma ine arie bu kepineits a voguersa gie.
11 Mi tsienakor leong ta monongie gie! Gi te vemusurie mi sinavien e Kain. Surie mi lakep, gi te verou surie mi bienebeir e Balaam ta nga tsana. Gi te leiltsei malan e Kora ta nga leiltsei ma gi ta so maet.
12 Ine bu mei, gi malan mi mu tsokor ma gi malan bu lopo kap minangarigie si kenga sar nginou kouk, ma gi vodonomie egie kesegie mo. Egie bu balbal ta kap vabatie mi bat, eiekesen mi mour ta vasore gie mo. Egie bu ei kap kavo vuovuagie ma gi te tetekie gie, ma gi te maraong rovoriu.
13 Egie bu tadaro peiv simi barateis, gi vasangan simi kientsep mi minangarigie malan mi peiv ta sireir. Egie bu kaemkaem tsongtsong, egie nian mi ngingi e kinagie ian ta kap man ka votovoto.
14 E Enok, simi kienakav ta napaririem potsu luo ngan i murien e Adam, a nga oeng peteteir surie ine bu mei, “Pare, mi Nguts a nemei meie ngan ken sar angelo bu sinangavur bu sinangavur i popon bu sinangavur soloba,
15 nia vuortie mi kulou kokouk, ma nia votorosie mi kulou kokouk gi ta kap mangaran e Raban surie kegi sar sinavei tsokor kokouk gi ta nga tsana simi rosar ian ta murien veie e Raban, ma surie bu tsaka nama kokouk mi kulou tsokor gi ta kap mangaran e Raban gi tate nga vokokotie veie ngan.”
16 Ine bu mei egie mi kulou namanama palan ma mi kulou nia vepitsie mi kulou mene. Gi vemusurie kegi sar tsaka lalaron kesegie. Ma gi veleveleongtie egie kesegie ma gi vadonuo bu mei mene nian magi kalekalei egie kesegie.

Mi vinavanou nia tuir ngeisngeis

1:7 GEN 19:1-24 **1:11** GEN 4:3-8; NUM 22:1-35; 16:1-35

17 Eiekesen enga bu banga polopoloung, nga ta ngas vodonomie misa bu aposol si
magiet Nguts e Iesu Karisito gi tate nga peterie.
18 Gi nga pevien senga, “I aron bu ra vekvekitip, ta so beit kavo mei nia oeng vavangiets
ngan e Raban ma gi ta vemusurie kegi sar tsaka lalaron kesegie.”
19 Ine arie mi kulou ese gi ta tsana mi vinekopot senga, gi vemusurie mi lalaron simi
pirpir, ma gi kap suvuon mi Morumoruan e Raban.
20 Eiekesen enga, bu banga polopoloung, nga ta vakotsie nga keskes i popon kenga sar
vodovodon tuktuk ian ta tamat ma nga ta no simi ngesengesien mi Moromoruo Tamat.
21 Nga ta tuir ngeisngeis i aron ken tentoiv e Raban, sien nga ta rosie mi tino rovoriu
ian magiet Nguts e Iesu Karisito ta ba me terie senga si ken aor molous.
22 Nga ta ngas aor molous ngan egie ese kegi sar vienviendon ta moruor.
23 Nga ta ngas tiki tsana mi kulou mene simi leing nge vatoa gie, ma nga ta ngas
vasangan mi aor molous simi kulou mene nge nenei kalei. Mi sinavigie ta masi
tseiptseiprio nga. Io, nga ta ngas pits pekegie ma buer magi sar tsetstseik ian ta
katokatoka ngan mi sinavei tsokor.

Bu namani pupuongei rakot se Raban

24 E Raban ta oit nia pernge nga va nga ta kap mang kor. Ma eie ta beir rivie kenga
sar bienebeir ma ta so voturie nga meie ngan mi nires leong i matan man matvinavaso.
25 Io, surie e Iesu Karisito magiet Nguts, mi matvinavaso, mi minangarei, mi ngeisngeis,
ma mi duis ta mon se Raban magiet Ka ni vavato, vakaek muomuo ngas te, nevere ma
sibu ra bu ra ma ta kap man ka votovoto! Amen.

Mi namani
Puek Vasangan

Mi nama vavakatsep vourvour

1 Ine man nama e Iesu Karisito ian tate nga puek vasangan surie bu kepineits va ta
ngas tsorubeit tuktuk lalapus. E Raban a nga terie ine mi nama se Iesu va e Iesu ta nga
vasangan si ken sar petspets. Io, a nga turan ken angelo ma mi angelo a nga vateie e
Ioanes, ken petspets.
2 E Ioanes a nga vavatei vakatsepa bu kepineits kokouk tate nga pare. Io, a nga vavatei
vakatsepa mi namanien e Raban ma ken vinavatei vavakatsep e Iesu Karisito.
3 Mi nires leong ta mon segie ese gi ta ase nge rongomie ine mi namani peteteir kuvu
se Raban, ma segie ese gi ta tino vemusurie bu vinavataor ta mon ine simi pakapaka
rorou, simi vunan mi Ra a te vatavatat.

Mi namani vuot kalei ma mi namani tietienengei

4 Eou e Ioanes. O vavataor rakot sibu vona rengeir mi napaririem potsu luo gi ta mon
simi enamon leong i Asia.
Mi tentoiv ma mi molu rakot senga kovuni se Raban ese ta mon ine ma ese ta nga
muna mon ma ese va ta ba nemei, ma kovuni sibu Moromoruo mi napaririem potsu luo
ese gi ta tuir i matan ken mogomogos ni vuor,
5 ma kovuni se Iesu Karisito. Eie mi ka ese ta ko tuktuk si ken sar namani vavatei
katsep, ma eie mi ka vourvour nia to muerengei simi miensei, ma eie mi ka ese ta suvu
ngeisngeis nia vuortie bu kovakova ka leong simi kaber.
E Iesu a tovie giet ma a nga vara ketseketseng nge giet si kegiet sar sinavei tsokor ngan
mi daran,
6 ma a te nga tsana va egiet mi kuoluon ken mangmagoso Nguts e Raban ma a te nga
tsana va egiet bu prist ese va giet ta tsatsang se Raban mi Tam. Mi matvinavaso ma mi
duis nia vuor, seie sibu ra bu ra! Amen.

7 Pare, a nemei ngan mi balbal,
ma bu katsomatan mi kulou kokouk gi ta dengarie,
misasien egie buer ese gi ta nga tsoka.
Ma bu suasua vuna matabu kokouk simi kaber gi ta ta surie eie.
Io, ine bu kepineits ta tsorubeit malan! Amen.

8 Mi Nguts e Raban a pevien, “Eou mi Alpa ma mi Omega, mi tsuoktsuok vakaek ma
mi votovoto. Eou mi Raban ese ta mon ine ma ese ta nga muna mon ma ese va ta ba
nemei, ma kong ngeisngeis a tsiroup.”

Mi ka ese ta malan e Natuon mi Ka

9 Eou, e Ioanes, e kasinga. Eou e turanga ka ni tsientsang se Iesu. Ma o tuir pats meie
nga si ken vinekikin ma si ken mangmagoso Nguts ma simi sinavei ni onvidit. O nga
ra mon simi nuos gi vuotongie ngan i Patimos simi vunan o te nga vavatei ngan mi
namanien e Raban nge vavatei katsep ngan e Iesu.
10 Si ken Ra mi Nguts, mi Moromoruo Tamat a nga tsegerie iou, ma o nga rongomie
mi ien leong kuvu i muriung malan mi tienengen mi tuvuir,
11 ian ta nga pevien, “Vataro sika pakapaka rorou misa e ta pare, ma vuruve terie sibu
vona rengeir mi napaririem potsu luo, i Epeso, i Semena, i Pegamum, i Tiatira, i Sadis, i
Piladelpia, ma i Laodikea.”
12 Samo o nga vuvuris nia pare mi ien ian ta nga vakokoit seou. Ma o nga pare man
sar mogomogos bu bember mi napaririem potsu luo gi ta tsana ngan mi gold.
13 Ma o nga pare mi mei a mat malan ‘e Natuon mi Ka’ i kotubuon ine bu mogomogos.
A nga tsekie man tsetstseik kuar beit siba tsingotsingo kamen, ma a nga sasvekvek ngan
i karakaran mi poko lavlav kuar ta nga kutsukutsuleip malan mi gold.
14 Mi vuruvuru kovan a nga puneits beitsak malan mi vuruvuru sipsip o, mi busobuso
naov. Ma ba katsomatan a nga berber malan mi leing.
15 Ba kamen a nga lemlemka malan mi baras mi leing ta tunie. Ma mi inan a nga
malan mi tienengen mi da leong va ta taev.
16 A nga poro bu kaemkaem mi napaririem pouts luo ngan mi riman suv. Ma mi sele
ian ta va vuluovuluo a nga rovotsour i ngutsuon. Ma mi matan a nga malan mi matanias
ian ta rar ngeisngeis beitsak.

17 Sien o ta nga dengarie, o nga tsibour mutur i kamen malan mi mei ta mesei. Ma a
nga soburo iou ngan mi riman suv nge pevien, “Kian va e ta motou. Eou mi tsuoktsuok
vakaek ma mi votovoto.
18 Eou mi mei ian ta tino. O te nga maet, eiekesen, pare, o tino rovoriu! Ma o suvuon
bu tsitstsi nian bu miensei ma nian i Ades.
19 “Io, vataro ine bu kepineits e tate pare, ma bu kepineits ine tate tsorubeit, ma bu
kepineits ian va ta tsorubeit tuktuk i muir.
20 Man vuevue ine mi nama mumuningei surie ine bu kepineits a malan ine. Mi
napaririem pouts luo bu kaemkaem ian e ta nga pare gie si kong riem suv, egie man sar
angelo bu vona rengeir mi napaririem pouts luo, ma mi napaririem pouts luo man sar
mogomogos bu bember gi ta tsana ngan mi gold, egie bu vona rengeir mi napaririem
pouts luo.

2

Mi nama rakot simi vona rengeir i Epeso

1 “Vavataor rakot si man angelo mi vona rengeir i Epeso malan ine.

Ine mi nama a kuvu simi mei ese ta poro mi napaririem pouts luo bu kaemkaem
ngan mi riman suv nge veis ka i kotubuon mi napaririem pouts luo man sar
mogomogos bu bember gi ta tsana ngan mi gold.
2 ‘O telekiran misa e ta ko tsana. E ko vengeis nge onvidit simi sa e ta ko tsana. Ma e
kap ko terie no simi kulou tsokor. Ma e te nga menisa gie ese gi ta vuotongie gie kesegie
va egie bu aposol eiekesen si man tuktuk a kap, ma e te nga vorotan va egie mi kulou
nguts bitbit.
3 O telekiran va e te nga onvidit nge tuir ngeisngeis simi vinekikin surie mi asoung.
Ma mi minaer simi tsientsang a kap nga monongie no.
4 Eiekesen o suvuon mi kepineits nia patsarie no surie. E te nga tsupuk rivie ke
tentoiv ian e tate nga muna suvuon vourvour.
5 Io, e ta ngas vodonomie ivie e ta nga kor kuvu en! Ma e ta ngas vodon vuris nge
tsana mi tsientsang e ta nga ko tsana vourvour. Sien va e ta kap vodon vuris, o ta nemei
sevoi nge por tsana man mogomogos mi bember sevoi sorvekenan man korot tutuir.
6 Eiekesen e suvuon ine mi kepineits o ta resmatan. Arie e ko karto bu tsinatsangagie
bu Nikolaita ian o ta karto buer.
7 Eie ese ta suvu taterieng, ta ngas rorong simi sana mi Moromoruo ta vokokotie
sibu vona rengeir. Seie ese ta tseiptseiprio mi ngesengesien mi kaber, o ta terie sien
mi duis nia ngou simi ei ni tino ian ta mon si ken enamon ni resres e Raban.

Mi nama rakot simi vona rengeir i Semena

8 “Vavataor rakot si man angelo mi vona rengeir i Semena malan ine.

Ine mi nama a kuvu simi mei ese eie mi Tsuoktsuok vakaek ma mi Votovoto, ma ese
ta nga maet nge to muerengei.
9 O telekiran mi vinekikin e ta suvuon. Ma o telekiran e mon sinaortsak, eiekesen
si man tuktuk, e suvuram! O telekiran va e suvuon bu namani vepipits kuvu sibu mei
gi ta vuotongie gie va egie bu Iuda, eiekesen si man tuktuk, egie mi gargar se Satan.
10 Kian va e ta motovan mi sana vinekikin e ta so suvuon. O oeng sevoi, e Satan ta
tomeke terie kavo mei senga simi vona vinatoreis nia kono nga. Ma nga ta so suvuon mi
vinekikin sibu ra mi sinangavur kes. Eiekesen e ta ngas tuir ngeisngeis sike vodovodon
tuktuk seou misasien va e ta suoeie mi miensei, ma o ta so terie sevoi mi kovage ni tino.
11 Eie ese ta suvu taterieng, ta rorong simi sana mi Moromoruo ta vokokotie sibu
vona rengeir. Eie ese ta tseiptseiprio mi ngesengesien mi kaber, eie ta kap so suvuon
man vinavasor mi miensei a luongan.

Mi nama rakot simi vona rengeir i Pegamum

12 “Vavataor rakot si man angelo mi vona rengeir i Pegamum malan ine.

Ine mi nama a kuvu simi mei ese ta suvuon mi sele ian ta va vuluovuluo.
13 O telekiran ivie e ko mon en. Ine mi korot, ken mogomogos ni vuor e Satan a
mon en. Eiekesen e te por vangvangasie mi asoung, ma e kap nga vamoie ke vodovodon

---

1:18 Ades - mi namani Grik ma man vuevue va mi korot sibu miensei. **1:20** angelo - mi namani Grik ma man vuevue va mi ka ni tinuturei **2:1** O, mi ka tinuturei; a mon buer simi kitsip 8, 12 ma 18

tuktuk seou ian sibu ra se Antipas, kong ka ni vavatei ese ta ko tuktuk si ken tsientsang,
misasien ta nga suoeie mi kiden nge maet simi korot e Satan ta ko mon en.
14 Eiekesen, o suvuon ba kepineits nia patsarie no surie. Ba mei gituo mon sevoi ese
gituo nga vemusurie ken vinasengei e Balaam. E Balaam a nga vavasengei se Balak nia
teir tsuotsuobakei sibu Israel va gi ta nga nganie bu kepineits gi ta nga vavadengeir
ngan rakot sibu raban bitbit nge tsana mi sinavei tetteririv.
15 Ine simi rosar kes mo, ba mei mene buer sevoi gituo vemusurie kegi vinasengei
bu Nikolaita.
16 Io, e ta ngas vodon vuris! Sien va ta kap, o ta nemei lalapus sevoi ma o ta veveken
meie gituo ngan ian mi sele i ngutsuung.
17 Eie ese ta suvu taterieng, ta ngas rorong simi sana mi Moromoruo ta vokokotie
sibu vona rengeir. Seie ese ta tseiptseiprio mi ngesengesien mi kaber, o ta tabarie
nge manna, mi nginonginou tamat ian o tate nga muningan. Ma o ta terie sien mi
vout puneits ian mi as vour o tate pok terie sien. A kap ka mei a telekiran ine mi as
eiekesen eie mo ese ta tserie ine mi vout.

Mi nama rakot simi vona rengeir i Tiatira

18 "Vavataor rakot si man angelo mi vona rengeir i Tiatira malan ine.

Ine mi nama a kuvu se Natuon e Raban ese ba katsomatan ta malan mi leing ian ta
ber ngeisngeis ma ba kamen ta malan mi brons ian ta lemlemka.
19 O telekiran misa e ta ko tsana. E ko totoiv nge vodovodon tuktuk, ma e ko vengeis
nge onvidit si ke kuilkuil. O telekiran va e ko tsatsang rio misa e ta nga ko tsana vourvour.
20 Eiekesen o suvuon ine mi kepineits nia patsarie no surie. E kap ko vangenge e
Isabel. Ine mi vevien, a vuotongie eie kesen va eie mi propet ma a ko vavasengei si
kong sar petspets nge muonge gie rakot simi sinavei nia tetteririv ma simi sinavei nia
nganie bu kepineits gi ta vavadengeir ngan rakot sibu raban bitbit.
21 O nga terie mi kientsep ine simi vevien nia vodon vuris, eiekesen a kap nga lalaron
nia vuvuris sorvekenan ken sinavei tetteririv.
22 Rorong, o ta tsana ine mi vevien va ta morouk beitsak. Ma o ta tomeke terie gie
ese gi ta tsana mi sinavei tetteririv meie simi tsienakor leong, sien va gi ta kap vodon
vuris sorvekenan mi sinavien ine mi vevien.
23 O ta kenvamate bu natuon. Samo bu vona rengeir kokouk gi ta telekiran va o ko
deng tseptseperie bu arogie ma bu vinavinadodogie mi kulou. O ta kuil muerngan segie
keskes vemusurie bu tsinatsangagie.
24 Eiekesen enga bu mei mene i Tiatira, nga kap vemusurie ken vinasengei ine mi
vevien ma nga kap tovtov sibu kepineits mumuningei se Satan. Ma o oeng senga, o ta
kap terie ka putu i poponga.
25 Eiekesen nga ta ngas por vangvangasie misa nga ta suvuon oit simi ra o ta nemei.
26 Seie ese ta tseiptseiprio mi ngesengesien mi kaber ma ese ta tsatsang vemusurie
kong lalaron oit simi ra vekvekitip, o ta teir vunie ngan mi duis nia vuortie bu vuna
enamon,

27 'Eie ta vuortie gie ngan mi poko aen kuar,
malan mi tunumar ta tang porie mi koi pier,

malan mi duis o ta nga tserie se Tamoung.
28 Ma o ta terie sien mi matalala.
29 Eie ese ta suvu taterieng, ta ngas rorong simi sana mi Moromoruo ta vokokotie sibu
vona rengeir.

3

Mi nama rakot simi vona rengeir i Sadis

1 "Vavataor rakot si man angelo mi vona rengeir i Sadis malan ine.

Ine mi nama a kuvu simi mei ese ta suvuon mi napaririem potsu luo bu
Morumoruan e Raban ma mi napaririem potsu luo bu kaemkaem. O telekiran misa
e ta ko tsana. E si vodon va mi kulou gi telekiran va ke vodovodon tuktuk a tino
eiekesen ke vodovodon tuktuk a te maet.

2:27 PSA 2:9

2 E ta ngas pan! Ma e ta vangasie mi sana ta ngas mon sevoi ian tate visi maet. Simi
vunan o kap vorotan ka kepineits si ke sar tsientsang va a dokei si ken baidendeng kong
Raban.
3 Io, e ta ngas vodonomie mi sana e tate nga rong poro nge tino vemusurie. Ma e
ta ngas vodon vuris sorvekenan ke sar sinavei tsokor. Sien va e ta kap pan, o ta nemei
malan mi ka puerpuer, ma e ta kap telekiran simi sana poko keipkepide ra va o ta beit
sevoi.
4 Eiekesen ba mei senga i Sadis, gituo kap ngas vara bita ngan magituo sar tsetstseik.
Ma gituo ta tsekie magituo sar tsetstseik puneits nge veis meie iou, simi vunan mi
sinavigituo a kalei oit nia veis meie iou.
5 Eie ese ta tseiptseiprio mi ngesengesien mi kaber, gi ta vavatsekie ngan man
tsetstseik puneits mala gituo ine ba mei. Ma o ta kap beir rivie mi asan simi pakapaka
rorou ni tino, ma o ta vakokoit katsep ngan mi asan i matan e Tomoung ma ken sar
angelo.
6 Eie ese ta suvu taterieng, ta ngas rorong simi sana mi Moromoruo ta vokokotie
sibu vona rengeir.

Mi nama rakot simi vona rengeir i Piladelpia

7 "Ma vavataor rakot si man angelo mi vona rengeir i Piladelpia malan ine.

Ine mi nama a kuvu simi mei ese ta tamat ma a tuktuk. Ine mi mei a poro ken tsitstsi
e Davit. Ma misa ta tsitsingie, a kap ka mei a oit nia bokutie, ma misa ta bokutie, a
kap ka mei a oit nia tsitsingie.
8 O telekiran misa e ta ko tsana. Misasien e suvuon mi ngeisngeis lili mo, e te nga
vemusurie kong sar nama ma e kap nga vamoie mi asoung. Arie mi vunan, i mata, o te
nga tsitsingie mi kokkou ma a kap ka mene a oit nia bokutie.
9 Rorong, mi gargar se Satan, gi si pevien va egie bu Iuda eiekesen si man tuktuk a
kap. Egie mi gargar nguts bitbit. Io, o ta tsana gie va gi ta nemei nge sege pukupukukaek
siba kame ma o ta tsana gie va gi ta vakierngie va o tovie no.
10 Simi vunan e te nga vemusurie kong sar nama ngeisngeis ian ta pevien va e ta ngas
onvidit sibu vinekikin, o ta kir tsana no sorvekenan mi keipkepide ra simi konokonon
ian va ta beit i popon mi mangmagoso enaenamon kokouk nia konon mi kulou gi ta to
i popon mi kaber.
11 O ta beit lalapus sevoi. E ta ngas por vangvangasie misa e tate suvuon, terengien
va kap ka mene ta mang por tsana ma kovage.
12 Eie ese ta tseiptseiprio mi ngesengesien mi kaber, o ta voturie malan va eie mi
arir nian ken vonuo tamat kong Raban, ma eie ta kap ba buer rovotsour ine simi vonuo.
Ma o ta vataro sien mi asan kong Raban ma mi asan ken taon kong Raban. Ine mi taon
arie mi Ierusalem vour ian ta tsour peuk sorvekenan mi rangit kuvu si kong Raban. Ma
eou o ta vataro sien mi asoung vour buer.
13 Eie ese ta suvu taterieng, ta ngas rorong simi sana mi Moromoruo ta vokokotie
sibu vona rengeir.

Mi nama rakot simi vona rengeir i Laodikea

14 "Vavataor rakot si man angelo mi vona rengeir i Laodikea malan ine.

Ine mi nama a kuvu simi mei ese eie mi Amen. Eie a ko tuktuk siken sar nama ma
a ko vavatei katsep ngan mi tuktuk ma buer eie mi muomuo ni vuor si ken vinagoso
e Raban.
15 O telekiran misa e ta ko tsana. E kap ko tuong o, e kap ko rarap. O lalaron va e
ta ngas tuong o, e ta ngas rarap!
16 Eiekesen e ko rarap lili mo, e kap rarap ma e kap tuong. Io, o ta loke rivie no i
ngutsuung.
17 E ko pevien, 'O suvuram ma o te kalei ngan bu kepineits nia vakalaie iou ma o
kap pinat surie te buer ka kepineits.' Eiekesen e kap deng kielala va e te mon masitinoiv
te. Ma e te mon sinaortsak ma e te beol nge kael.
18 Ine arie kong namani vinavanou rakot sevoi. A kalei va e ta vorie mi gold seou
ian gi tate nga tu rivie bu biror sien, terengien va e ta mang tsorubeit suvuram. Ma
a kalei va e ta vorie bu tsetstseik puneits nia karie mi piripiri, terengien va e ta kap
mang beol nge mengemengeir. Ma a kalei va e ta vorie mi marasin nian ba katsomata,
terengien va e ta mang dedeng.
19 Egie ese o ta tovie gie, o ko vodusie nge patsarie gie. Io, e ta ngas vengeis sibu
tsientsang kokouk, ma e ta ngas vodon vuris.

20 Rorong! O tuir i matavanuo nge pinpin. Sien va ka mei ta rongomie mi inoung
nge tsitsi vadara iou, o ta so rubukien vorotan nge ngou meie ma eie ta ngou meie iou.
21 Eie ese ta tseiptseiprio mi ngesengesien mi kaber, o ta sunurie va ta mogos meie
iou si kong mogomogos ni vuor, malan mo eou o tate nga tseiptseiprio nge mogos meie
e Tomoung si ken mogomogos ni vuor.
22 Eie ese ta suvu taterieng, ta ngas rorong simi sana mi Moromoruo ta vokokotie
sibu vona rengeir."

4

Mi mogomogos ni vuor simi rangit

1 Io, i murien ine bu kepineits, o nga dengarie mi matavanuo simi rangit ta nga katsep,
ma ine mi ien vourvour o ta nga rongomie, ian ta nga malan mi tienengen mi tuvuir ta
nga vakokoit seou, a nga pevien, "Ra nemei kien ine i kur, ma o ta vasangan sevoi misa
va ta ba tsorubeit i murien ine bu kepineits."
2 Ian ngas te, mi Moromoruo Tamat a nga tsegerie iou ma o nga pare mi mogomogos
ni vuor simi rangit ma mi mei a nga mogos i popon.
3 Ian mi mei ta nga mogos i popon mi mogomogos ni vuor, a nga rar malan mi vunavout
davadavak gi ta vuotongie ngan mi Iaspa ma mi vunavout mereik gi ta vuotongie ngan
mi Kanelian. Ma mi todar ta nga rar malan mi vunavout mangmangeda gi ta vuotongie
ngan mi Emerald, a nga viririsie mi mogomogos ni vuor.
4 Bu mogomogos ni vuor ba sinangavur luo ma voveit gi nga mon viririsie ian mi
mogomogos ni vuor ma bu komosi ka ni tsientsang ba sinangavur luo ma voveit gi nga
mogos i popon. Gi nga tsekie mi tsetseik puneits kuar ma gi nga tsekie magi sar kovage
gi ta nga tsana ngan mi gold.
5 Kovuni ian simi mogomogos ni vuor, mi rararangien mi kutsukutsuleip ma mi
tienengen mi tengteng a nga beit. I matan ian mi mogomogos ni vuor, mi napaririem
potsu luo bu berber gi nga ber. Arie egie mi napaririem potsu luo bu Moromoruo se
Raban.
6 Ma buer i matan ian mi mogomogos ni vuor, mi barateis a mon ian ta tiko nge
katsekatsepa malan mi vunavout Kristal.

Viririsie ine mi mogomogos ni vuor, ba vinagoso voveit ian ta tino, gituo mon
vokotubuo siba binangavien voveit. Palan bu katsomat gi nga kuva gituo, i muagituo
ma i murigituo.
7 Mi vinagoso vourvour a nga matamatan mi laion, ma mi mei a luongan a nga
matamatan mi natu bulumakau tamat, ma mi mei a tourngan a nga matamatan mi
ka, ma mi mei a voveitngan a nga matamatan mi talagou ta rovrov.
8 Mi mei keskes ine siba vinagoso, a nga suvuon bu poruoporuon mi napaririem potsu
kes ma bu katsomat palan a nga kuva bu purupuruogituo ka i kur ma ka i pakien. Sibu
rosisiat ma sibu rokati, gituo kap maes nia kaveir ven ne,

"A tamat, a tamat, a tamat
mi Nguts e Raban, ian ta tsiroup ngeisngeis,
ese ta nga muna mon ma ine a mon, ma va ta nemei."

9 Sien ba vinagoso ian ta tino gituo terie mi matvinavaso, mi minangarei, ma mi ni vuot
kalei rakot seie ese ta mogos i popon mi mogomogos ni vuor ma ta tino rovoriu,
10 ba sinangavur luo ma voveit bu komosi ka ni tsientsang gi sege pukupukukaek i matan
eie ese ta mogos i popon ine mi mogomogos ni vuor nge rengeir rakot seie ese ta tino
rovoriu. Gi kaor vuturungie magi sar kovage i matan mi mogomogos ni vuor nge pevien,

11 "Magei Nguts ma magei Raban,
evoi e kalei oit nia suvuon mi matvinavaso,
mi minangarei, ma mi ngeisngeis ni vuor,
surie e ta nga vogosongie bu kepineits kokouk,
ma vemusurie ke lalaron e nga vogosongie gie
ma gi mon."

5

Mi pakapaka rorou vivvil ma Mi Natu Sipsip

1 Samo, o nga dengarie mi pakapaka rorou vivvil simi riman suv eie ese ta nga mogos
simi mogomogos ni vuor. Ma mi vinavataor a nga mon siba bienengeiv kokouk ma gi
nga buliet vangvangasie ngan mi napaririem potsu luo bu poko buliebuliet.
2 Ma o nga dengarie mi angelo ngeisngeis ta nga vakokoit katsep ngan mi ien leong
nge pevien, "Ese a kalei oit nia tsang rivie sien ine bu poko buliebuliet nge vueie ine mi
pakapaka rorou vivvil?"
3 Eiekesen kap ka mei simi rangit ma simi kaber o, i mendien mi kaber, a nga oit nia
tsitsingie ian mi pakapaka rorou vivvil nge dedeng i aron.
4 O nga ta masitinoiv beitsak simi vunan gi kap nga vorotan ka mei va a nga kalei oit
nia tsitsingie ine mi pakapaka rorou vivvil nge dedeng i aron.
5 Samo mi mei kes sibu komosi ka ni tsientsang a nga oeng seou, "Kian va e ta ta!
Pare, mi Laion simi matabu Iuda, mi Buon e Davit, a te tseiptseiprio. Eie a oit nia tsang
rivie ian bu poko buliebuliet mi napaririem pouts luo nge vueie ine mi pakapaka rorou
vivvil."
6 Samo o nga dengarie mi Natu Sipsip ian ta nga mat malan va gi te nga muna
kenvamate. Eie a nga tuir i kotubuon mi mogomogos ni vuor meie ba vinagoso voveit
ian ta tino ma bu komosi ka ni tsientsang. Ine mi Natu Sipsip a nga suvuon bu koum mi
napaririem potsu luo ma bu katsomat mi napaririem potsu luo. Ine bu katsomat, arie
egie mi napaririem potsu luo bu Moromoruo se Raban ian e Raban ta nga turan rakot
sibu korot kokouk simi kaber.
7 Ine mi Natu Sipsip a nga nemei nge por tsana ian mi pakapaka rorou vivvil simi
riman suv eie ese ta nga mogos simi mogomogos ni vuor.
8 Ma sien tate nga poro ine mi pakapaka rorou vivvil, ba vinagoso voveit ian ta tino
meie bu komosi ka ni tsientsang ba sinangavur luo ma voveit gi nga sege pukupukukaek
i matan ian mi Natu Sipsip. Bu mei keskes segie gi nga suvuon bu aap ma bu koi gi ta
tsana ngan mi gold ian ta nga vous ngan mi buliebuliet saien sosong, arie kegi sar nono
mi kuoluon e Raban.
9 Ma gi nga kavarie mi pak vour,

"Evoi e kalei oit nia poro ine mi pakapaka rorou vivvil
ma nia tsang rivie ian bu buliebuliet sien,
simi vunan gi nga kenvamate no,
ma ngan mi dara e nga voir tsana mi kulou va ken e Raban
kuvu sibu matabu kokouk ma bu vuna nama kokouk ma bu suasuada kulou kokouk
ma bu vuna enamon kokouk.
10 E te nga tsana gie va egie mi kuoluon ken mangmagoso Nguts magiet Raban ma e te
nga tsana gie va egie bu prist nia tsatsang sien.
Ma gi ta vuor i popon mi kaber."

11 Samo o nga dengarie nge rongomie mi inan bu angelo gi ta nga viririsie mi
mogomogos ni vuor ma ba vinagoso ian ta tino ma bu komosi ka ni tsientsang. Mi
aesaes segie a palan beitsak a kap ka mei a oit nia ase.
12 Ngan mi ien leong gi nga pevien,

"Ine mi Natu Sipsip gi ta nga kenvamate eie a kalei oit.
Eie a kalei oit nia suvuon mi ngeisngeis ni vuor, bu sinsuv, bu banga vienviendon, mi
ngeisngeis,
ma mi minangarei, mi matvinavaso ma mi tietienengei!"

13 Samo o nga rongomie bu vinagoso kokouk simi rangit ma simi kaber ma i mendien
mi kaber ma i popon mi barateis ma bu kepineits kokouk i aron, gi nga kaveir,

"Rakot seie ese ta mogos simi mogomogos ni vuor ma rakot simi Natu Sipsip
mi tietienengei ma mi minangarei ma mi matvinavaso ma mi ngeisngeis,
ta mon rovoriu sibu ra bu ra!"

14 Ian ba vinagoso voveit ian ta tino, gituo nga pevien, "Amen" ma bu komosi ka ni
tsientsang gi nga sege pukupukukaek nge rengeir.

5:8 Mi aap eie kegi kepineits nia togo bu Iuda malan mi napa ei taongtaong

6

Bu buliebuliet mi napaririem potsu luo

1 Samo, o nga dengarie mi Natu Sipsip ta nga tsang rivie mi buliebuliet vourvour sibu
buliebuliet mi napaririem potsu luo ian gi ta nga buliet vangsie ngan mi pakapaka rorou
vivvil. Samo o nga rongomie mi mei kes siba vinagoso voveit ian ta tino a nga vakokoit
meie ngan mi ien malan mi tengteng nge pevien, "Nemei!"
2 Simi baidendeng ta nga tsorubeit seou, o nga dengarie mi oos puneits! Mi mei ese ta
nga kesie, a nga suvuon mi penepeneok ma a nga tserie mi kovage, ma a nga rovotsour
nge tseiptseiprio bu vinevineken ma ta ba buer tseiptseiprio bu vinevineken mene.
3 Sien mi Natu Sipsip ta nga tsang rivie mi buliebuliet a luongan, o nga rongomie mi
vinagoso ian ta tino a luongan ta nga pevien, "Nemei!"
4 Samo mi oos mene ian ta nga mereik a nga rovotsour. Mi mei ta nga kesie a nga
suvuon mi ngeisngeis nia por tsana mi molu simi kaber va mi kulou gi ta mang veken
nge gie nge kenvamate gie kesegie. A nga tserie buer mi sele leong.
5 Sien mi Natu Sipsip ta nga tsang rivie mi buliebuliet a tourngan, o nga rongomie
mi vinagoso ian ta tino a tourngan ta nga pevien, "Nemei!" Io, o nga dengarie mi oos
megeot! Mi mei ta nga kesie a nga suvuon i riman ba kepineits nia pua nge telekiran
mi putu.
6 Samo o nga rongomie mi kepineits malan mi ien i kotubuon ba vinagoso voveit ian
ta tino a nga pevien, "Mi koi wit kes man voirvoir mi tsientsang nian mi ra kes. Ma ba
koi bali tour man voirvoir mi tsientsang nian mi ra kes. Kia nge tsang vatsakatie mi
dangi oel ma mi dangi vain!"
7 Sien mi Natu Sipsip ta nga tsang rivie mi buliebuliet a voveitngan, o nga rongomie
mi ien kuvu simi vinagoso ian ta tino a voveitngan a nga pevien, "Nemei!"
8 Ma o nga dengarie mi oos putiputiet! Mi asan mi mei ta nga kesie ine mi oos 'E
Miensei' ma e Ades a nga vemusurie. Guor nga suvuon mi ngeisngeis nia vuortie mi
korot kes siba korot voveit simi kaber kokouk nia kenvamate gie ngan mi sele, mi vientor,
ma bu mienarouk tsak ma bu vinavinar tso simi kaber.
9 Sien mi Natu Sipsip ta nga tsang rivie mi buliebuliet mi napaririem ngan, o nga
dengarie, i pakien mi korot nia tu tienebeir, bu morumoruagie gi tate nga maet surie mi
namanien e Raban ma surie gi ta nga tuktuk simi tsientsang nia vavatei ngan.
10 Gi nga koup ngan mi ien leong, "O, mi Nguts ngeisngeis, evoi e tamat ma e tuktuk.
Vasa, a ngas potaram te i muan va e ta voturie gie simi vinuor gi ta mon i popon mi
kaber? Ma sisa e ta ba ken kuilkulien mi daragei?"
11 Samo ine bu moromoruo egie keskes gi nga tserie mi tsetstseik kuar puneits, ma e
Raban a nga oeng segie va gi ta mon nge maes lili te buer tuir oit mi aesaes sibu turagie
ka ni tsientsang ma mi kulou vodovodon tuktuk ese va gi ta suoeie mi kiden malan egie
gi tate nga suoeie, ta tsorubeit pu.
12 O nga dengarie mi Natu Sipsip ta nga tsang rivie mi buliebuliet mi napaririem potsu
kes ngan. Ma mi oen leong a nga beit, ma mi matanias a nga tsorubeit ngingi malan mi
deuv, ma mi vura a nga tsorubeit mereik malan mi dar.
13 Ma bu kaemkaem simi mariu gi nga kor simi kaber malan bu vuavua eits gi ta
korkor simi mour leong.
14 Samo mi mariu a nga vil nge kapangan malan mi pakapaka rorou vivvil, ma bu
pout ma bu nuos kokouk gi nga kakasik sorvekenan magi sar mogomogos.
15 Samo magi sar kovakova ka leong mi kaber, bu ka leong simi gavaman, bu ka
leong simi kulou ni minakiur, bu ka suvuram, bu ka ngeisngeis, bu petspets ma bu ka
ketseketseng kokouk, gi nga kokoiv i aron bu rie ma i pakien bu vam sibu pout.
16 Ma gi nga oeng sibu pout ma sibu vuna vout, "Kor kuva gei nge muninga gei simi
matan eie ese ta mogos i popon ian mi mogomogos ni vuor ma si ken aor rarap mi Natu
Sipsip!
17 Simi vunan mi ra tsokor si keguor aor rarap a te beit. Ma ese a oit nia pertsan ian
mi ra?"

7

Mi 144,000 bu Israel

1 I murien ine, o nga pare ba angelo voveit gituo ta nga tuir siba tangatson voveit mi
kaber. Gituo nga por vangvangasie ba mata mour voveit simi kaber, terengien va mi
mour ta kap mang uvie mi kaber ma mi barateis ma bu ei.

6:8 Ades - mi namani Grik ma man vuevue va mi korot sibu miensei.

2 Samo o nga pare mi angelo mene ta nga kien kuvu simi korot mi matanias ta rar
tsour en. A nga poro mi totourkilal se Raban ian ta tino. Ma a nga koup ngeisngeis
rakot siba angelo voveit ese e Raban ta nga teir ngeisngeis segituo nia tsang vatsakatie
mi kaber ma mi barateis.
3 A nga koup ven ne, "Kian va nga ta tsang vatsakatie mi kaber o, mi barateis o, ka ei,
tuir oit gei ta terie ka totourkilal i matadigie ian ta tourtelekiran va egie ken sar petspets
magiet Raban."
4 Ma o nga rongomie mi aesaes kokouk simi kulou gi ta suvu totourkilal, a nga oit mi
144,000 i kotubuon bu matabu kokouk sibu Israel.

5 Io, mi 12,000 kulou simi matabu se Iuda gi nga suvuon mi totourkilal,
ma simi matabu se Ruben, mi 12,000,
ma simi matabu se Gat, mi 12,000,
6 ma simi matabu se Aser, mi 12,000,
ma simi matabu se Naptali, mi 12,000,
ma simi matabu se Manase, mi 12,000,
7 ma simi matabu se Simeon, mi 12,000,
ma simi matabu se Levi, mi 12,000,
ma simi matabu se Isakar, mi 12,000,
8 ma simi matabu se Sebulon, mi 12,000,
ma simi matabu se Iosep, mi 12,000,
ma simi matabu se Beniamin, mi 12,000.

Mi bineit leong gi nga tsekie bu tsetseik puneits

9 Ma i muir sien, i aron ine mi baidendeng ta nga tsorubeit seou, o nga pare mi bineit
leong ian a kap ka mene va a nga oit nia ase mi aesaes kakakuon segie. Ine mi bineit,
gi nga kuvu sibu vuna enamon kokouk, sibu matabu kokouk, sibu suasua da kuirkuir,
ma sibu suada vuna nama. Gi nga tuir i matan mi mogomogos ni vuor ma i matan mi
Natu sipsip. Gi nga tsekie magi sar tsetstseik kuar puneits, ma sibu rimagie gi nga poro
bu pakapaka bebei.
10 Ma gi nga koup ngan mi ien leong ven ne,

"Mi vavato a kuvu si magiet Raban
ese ta mogos i popon ken mogomogos ni vuor,
ma a kuvu simi Natu sipsip."

11 Ma bu angelo kokouk gi nga tuir viririsie mi mogomogos ni vuor meie bu komosi ka
ni tsientsang ma ba vinagoso voveit ian ta tino. Gi nga sege pukupukukaek i matan mi
mogomogos ni vuor nge rengeir rakot se Raban.
12 Gi nga pevien,

"Amen!
Mi tietienengei ma mi matvinavaso
ma mi banga vienviendon ma mi ni vuot kalei ma mi minangarei
ma mi ngeisngeis ni vuor ma mi ngeisngeis
ta mon rovoriu si magiet Raban.
Amen!"

13 Ma samo mi mene segie bu komosi ka ni tsientsang a nga vereie iou, "Ine mi bineit
gi ta tsekie bu tsetstseik kuar ian ta puneits, egie ese mune? Ma ivie gi nga kuvu en?"
14 Ma o nga kuil nama, "Mi ka leong, evoi ngas e telekira gie."
Ma a nga pevien, "Ine mi bineit arie egie ese gi tate nga rovotsour vekenan mi
vinekikin leong. Ma gi nga suruvie magi sar tsetstseik nge vara puneits nge gie ngan mi
daran mi Natu sipsip.
15 Surie ine mo,

"gi tuir i matan ken mogomogos ni vuor.
Ma sibu rosisiat ma sibu rokati gi ko tsatsang sien i aron ken vona rengeir.
Ma eie ese ta mogos si ken mogomogos ni vuor, eie ta kuva gie ngan mi minoruvien.
16 Ma gi ta kap ba buer vitor.
Ma gi ta kap ba buer moruo.
Ma mi matanias ta kap ba buer rapa gie.
Ma ka kepineits rarap beitsak ta kap ba buer asuo gie.

17 Simi vunan, mi Natu sipsip ese ta mon i kutum si ken mogomogos ni vuor, ta tsorubeit
mi ka nennei segie malan mi ka nennei sipsip.
Eie ta kir terie gie simi matada ni tino ian ta kilikilivueit.
Ma e Raban ta dou vopura kegi sar dunutina kokouk sibu katsomatagie.”

8

Mi buliebuliet mi napaririem potsu luo ngan

1 Sien mi Natu sipsip ta nga tsang rivie mi buliebuliet mi napaririem potsu luo ngan, mi rangit a nga tuno mi kepide aua kes.
2 Ma o nga pare mi napaririem potsu luo bu angelo gi ta nga tuir i matan e Raban. Ma gi nga tserie mi napaririem potsu luo bu tuvuir.
3 Mi angelo mene ese ta nga suvuon mi koi gi ta tsana ngan mi gold nia tu buliebuliet saien sosong, a nga me tuir i gegen mi korot nia tu tienebeir. Ma a nga tserie bu buliebuliet saien sosong palan nia tutu rakot se Raban meie ngan kegi sar nono mi kuoluon e Raban. A nga tsana ine simi korot nia tu tienebeir gi ta tsana ngan mi gold ian ta mon i muan ken mogomogos ni vuor.
4 Kuvu i riman mi angelo, mi kienkou simi uiluiltan saien sosong meie ngan kegi sar nono mi kuoluon e Raban, a nga kien beit i matan e Raban.
5 Samo mi angelo a nga poro mi koi nia tu buliebuliet saien sosong nge vovosuo ngan mi leing kuvu simi korot nia tu tienebeir, ma a nga tomeke peuk ngan ine simi kaber. Ma mi kutsukutsuleip a nga kutsuleip ma mi tengteng a nga puorpuor, ma mi kaber a nga oen.

Bu tuvuir

6 Ma ian mi napaririem potsu luo bu angelo gi nga poro mi napaririem potsu luo bu tuvuir nge rorois nia kuvie gie.
7 Mi angelo vourvour a nga kuvie ken tuvuir. Ma mi bat ais meie ngan mi leing gi te nga leik meie ngan mi dar a te nga uos peuk nge kor i popon ine mi kaber. Mi korot kes mene siba korot tour simi kaber kokouk ma bu ei meie bu uotuot mangmangeda egie kokouk ian gi ta mon ine simi korot, gi nga ngang nge dumuits.
8 Ma mi angelo a luongan a nga kuvie ken tuvuir. Ma mi kepineits a nga malan mi pout leong a nga ngang, gi nga tomeke vetseboruo simi barateis. Ma mi korot kes siba korot tour simi barateis kokouk a nga vuris nge tsorubeit dar.
9 Ma mi gargar kes siba gargar tour sibu vinagoso kokouk simi barateis, gi nga maet. Ma mi gargar kes siba gargar tour sibu mon kokouk, gi nga tsereiv.
10 Mi angelo a tourngan a nga kuvie ken tuvuir. Ma mi kaemkaem ram ta nga ber malan mi berber, a nga kor kovuni simi rangit. Ma a nga kor i popon mi gargar kes siba gargar tour sibu da ma bu da kilikilivueit kokouk.
11 Mi asan ine mi kaemkaem mi Ei Bo. Ma bu da simi gargar kes siba gargar tour sibu da kokouk, gi nga tsorubeit bo. Ma palan mi kulou gi nga maet surie ine bu da ian gi ta nga tsorubeit bo.
12 Mi angelo a voveitngan a nga kuvie ken tuvuir. Mi korot kes siba korot tour simi matanias pu, ma mi korot kes siba korot tour simi vura pu, ma mi gargar kes siba gargar tour sibu kaemkaem kokouk, gi nga kapokapot ma bu rararangigie a te nga mesei. Ma mi korot kes siba korot tour simi rosisiat a nga ngingi, ma mi rokati buer a nga malan.
13 Samo simi baidendeng ian ta nga tsorubeit seou, o nga dengarie nge rongomie mi talagou ta nga rov i kur te simi balbal. Ma a nga koup ngan mi ien leong, “Tsenakor leong! Tsenakor leong! Tsenakor leong ta monongie mi kulou gi ta mon ine simi kaber. Simi vunan ba angelo tour mene gituo ngas rorois nia kuvie kegituo sar tuvuir!”

9

1 Samo mi angelo mi napaririem ngan a nga kuvie ken tuvuir. Ma o nga dengarie mi kaemkaem ta nga kor kuvu simi mariu peuk ine simi kaber. Ian mi kaemkaem a nga tserie mi tsitstsi nia tsitsingie mi Mat kap ka vunan.
2 Sien ta nga tsitsingie mi Mat kap ka vunan, mi kienkou a nga kien i kur kuvu sien malan mi kienkou simi leing leong beitsak. Mi kienkou kuvu ine simi Mat a nga bokutie mi rararangien mi matanias ma mi mariu.
3 Ma kuvu ian simi kienkou bu tsiko gi nga pits peuk ine simi kaber ma gi nga tserie mi ngeisngeis malan kegi ngeisngeis bu novuot simi kaber.
4 Gi kap nga suvuon mi sinusunuir nia tsang vatsakatie bu uotuot simi kaber o, bu roniot o, bu ei eiekesen mi kulou egie ese mo gi ta kap nga suvuon ken totourkilal e Raban i matadigie.

5 Ine bu tsiko gi kap nga suvuon mi sinusunuir nia kenvamate gie, eiekesen gi nga
suvuon mo mi sinusunuir nia vikikinie gie siba vura mi napaririem. Ma mi vinavasor
gi ta nga suvuon ine simi vinekikin a nga malan mi vinavasor ka mei ta suvuon sien mi
novuot ta novuo.
6 Ian sibu ra mi kulou gi ta nesie mi miensei eiekesen gi ta kap vorotan; gi ta lalaron
beitsak nia mesei eiekesen mi miensei ta vi nge gie.
7 Bu tsiko gi nga matamatan bu oos gi ta nga rorois ngan nian mi vinevineken. I popon
bu kovagie gi nga tsekie bu kepineits gi ta nga malan bu kovage gi ta tsana ngan mi gold,
ma bu matagie a nga mat malan bu matan bu ka.
8 Mi vuruvuru kovagie a nga malan mi vuruvuru kovagie bu vevien, ma bu rivogie a
nga malan bu rivogie bu laion.
9 Gi nga suvuon bu kakakuir nian mi bongbong malan mi kakakuir bongbong aen, ma
mi tienengen bu purupuruogie a nga malan mi tienengen bu karis ma bu oos palan gi
ta soer tateie gie lalapus rakot simi vinevineken.
10 Gi nga suvuon bu bakenken sibu lutulutugie malan sibu novuot, ma ian sibu
lutulutugie gi nga suvuon mi ngeisngeis nia vabasa mi kulou siba vura mi napaririem.
11 Magi kovakova ka leong eie mi angelo simi Mat kap ka vunan. Mi asan simi namani
Iburu eie e Abadon, ma simi namani Grik, e Apolion.
12 Mi tsienakor vourvour a te rovoriu; ma ba tsienakor luo mene buer ta ngas ra nemei.
13 Mi angelo mi napaririem potsu kes ngan a nga kuvie ken tuvuir. Ma o nga rongomie
mi ien a nga kovuni siba koum voveit simi korot nia tu tienebeir i matan e Raban ian gi
ta tsana nge gold.
14 Mi ien a nga vakokoit simi angelo mi napaririem potsu kes ngan ese ta nga suvuon
mi tuvuir, “Ruom rivie ba angelo voveit gituo ta mon simi baivinis simi da leong i
Iupurates.”
15 Ma ian ba angelo gituo ta nga mon rorois nian ine mi keipkepide ra, ine mi ra, ine
mi vura, ma ine mi avareit, gituo nga tsorubeit ketseketseng nia kenvamate mi gargar
kes siba gargar tour simi kulou kokouk.
16 Mi aesaes ian simi kulou ni minakiur gi ta nga ka oos a nga oit mi 200 million. O
nga rongomie ine kegi aesaes kakuon.
17 Bu ka gi ta nga kesie bu oos ma bu oos o ta nga dengarie i aron kong baidendeng,
gi nga mat malan ine. Kegi sar kakakuir nian mi bongbong a nga mereik ngeisngeis ma
mangmangeda ngingi nge ngongo malan mi salpa. Bu kovagie bu oos gi nga mat malan
bu kovagie bu laion, ma kuvu sibu ngutsugie mi leing, mi kienkou, ma mi salpa gi nga
rovotsour.
18 Mi gargar kes siba gargar tour simi kulou kokouk gi nga masen ian ba suada
tsienakor leong, arie mi leing, mi kienkou, ma mi salpa gi ta nga kuvu sibu ngutsugie.
19 Mi ngisingisigie bu oos a mon sibu ngutsugie ma sibu lutulutugie. Bu lutulutugie gi
malan bu tsotsoi ma gi suvuon bu kovagie ian gi ta ko vabasa bu mei ngan.
20 Mi kulou gi ta kap nga maet ine sibu tsienakor leong, gi kap nga vodon vuris
sorvekenan mi tsinatsangan bu rimagie, ma gi kap nga voto simi sinavei nia rangarie
bu tsaka moromoruo ma bu patspats gi ta tsana ngan mi gold, silva, brons, vunavout
ma mi poko ei. Ian bu patspats gi kap oit nia dedeng o, rorong o, veis.
21 Ma gi kap nga vodon vuris buer sorvekenan kegi sar kiden, kegi sar tinepekei, kegi
sar sinavei tetteririv, ma kegi sinavei nia puer.

10

Mi angelo ma mi pakapaka rorou lili vivvil

1 A samo o nga dengarie mi angelo mene ian ta ngeisngeis beitsak, ma a nga tsour
peuk kuvu simi rangit. A nga vavaso ngan mi balbal ma mi todar a nga tuir ka i kur i
kovan, ma mi matan a nga malan mi matanias, ma ba kamen a nga malan ba poko arir
kuar ta ngang.
2 Ma a nga suvuon i riman mi pakapaka rorou lili ian tate nga vue. A nga voturie mi
kamen suv i popon mi barateis ma mi kamen kieir i popon mi kaber.
3 Ma a nga koup ngan mi ien leong malan mi inan mi laion ta kengeir ma sien ta nga
koup, bu inagie mi napaririem potsu luo bu tengteng gi nga vakokoit.
4 Ma sien bu inagie mi napaririem potsu luo bu tengteng gi ta nga vakokoit, o nga
visi vavataor, eiekesen o si nga rongomie mi ien kuvu simi rangit a nga pevien, “Buliet
vangvangasie bu kepineits ian bu inagie mi napaririem potsu luo bu tengteng gi ta
vokokotie ma kian va e ta vavataor vuturungie.”

9:11 Abadon ma Apolion - man vuevue va mi ka nia vovogureis

5 Samo mi angelo ese o ta nga pare ta nga tuir i popon mi barateis ma i popon mi
kaber, a nga vavane terie i kur mi riman suv rakot simi rangit.
6 Ma a nga vakavakariem ngan e Raban ese ta tino rovoriu sibu ra bu ra, ese ta nga
vogosongie mi rangit meie bu kepineits gi ta mon sien, mi kaber meie bu kepineits gi
ta mon i popon, ma mi barateis meie bu kepineits gi ta mon sien. Ma a nga pevien, "E
Raban ta kap ba buer rorois te buer!
7 Eiekesen sibu ra ian mi angelo mi napaririem potsu luo ngan va ta visi kuvie ken
tuvuir, ken vienviendon mumuningei e Raban ta tsorubeit pu, malan mo ta nga vakokoit
katsep ngan si ken sar petspets, bu propet."
8 Samo ian mi ien kuvu simi rangit o ta nga muna rongomie, a te buer nga oeng seou,
"Rakot nge poro mi pakapaka rorou vivvil ian tate vue i riman mi angelo ese ta tuir i
popon mi barateis ma i popon mi kaber."
9 Io, o nga rakot simi angelo nge oeng sien va ta nga terie seou mi pakapaka rorou
vivvil lili. Ma a nga oeng seou, "Poro nge nganie. Ine ta tsana va mi tia ta tsorubeit
mamagits, eiekesen simi ngutsu ine ta damits malan mi masiu."
10 O nga poro ine mi pakapaka rorou vivvil lili simi riman mi angelo nge nganie. A
nga damits malan mi masiu i ngutsuung, eiekesen sien o tate nga konomie, a nga tsana
va mi tioung a nga mamagits.
11 Samo ine mi ien a nga oeng seou, "E ta ngas buer vokokotie bu nama e Raban
ta vakinebatie i aro surie bu suada kuirkuir, bu vuna enamon, bu vuna nama ma bu
kovakova ka leong."

11

Ba ka luo ni vavvatei katsep

1 Io, o nga tserie mi poko ei kuar nia pua bu kepineits, ma mi mei a nga oeng seou
ven ne, "Ra pua ken vonuo tamat e Raban meie mi korot nia tu tienebeir. Ma ase bu
mei kokouk gi ta rengeir en.
2 Eiekesen e ta kap pua mi mararan, simi vunan eie mi korot nian bu Kibang. Gi ta
poporie mi taon tamat sibu vura ba sinangavur voveit ma luo.
3 Ma o ta terie mi duis si kong ba ka luo ni vavatei katsep. Guor ta tsekie mi suada
tsetstseik nia vasangan mi masitinoiv, ma guor ta vokokotie mi nama kuvu se Raban
simi 1260 bu ra."
4 Ine ba ka luo, eguor ba ei oliv luo ma ba mogomogos luo sibu bember ian ta tuir i
matan man Nguts mi kaber.
5 Sien va ka mei ta konon nia vabasa guor, mi leing ta kuvu sibu ngutsuguor nge tu
vudumutsie maguor sar matakorot, io, eie ese ta konon nia vabasa guor ta ngas maet
ine simi rosar.
6 Ine ba ka, guor suvuon mi ngeisngeis nia bokutie mi rangit va mi bat ta kap mang
uos sibu ra guor ta vokokotie mi nama kuvu se Raban. Ma guor suvu ngeisngeis nia
vurisan bu da va gi ta tsorubeit dar, ma nia tsang vatsakatie mi kaber ngan bu suasuada
tsienakor leong sibu keipkepide ra guor ta lalaron nia tsang malan ngan.
7 Sien va guor tate vavatei katsep voto, ine mi vinavinar tso ta vaen kien nge rovotsour
kuvu simi Mat kap ka vunan, ta veveken meie guor. Ma eie ta tseiptseiprio guor nge
kenvamate guor.
8 Ma bu piripiriguor ta mutur simi rosar ian simi taon leong. Mi as puppuo ine simi
taon, arie i Sodom ma i Isip. Ine arie mi taon ivie gi ta nga vetekiuo en maguor Nguts
simi koitskoits.
9 Mi kulou kuvu sibu suada kuirkuir, sibu matabu, sibu vuna nama ma sibu vuna
enamon, gi ta pare ba piripiriguor siba ra tour ma mi kapien. Eiekesen gi ta kap sunuir
va ba piripiriguor ta mutur si ka monmon.
10 Ma mi kulou simi kaber gi ta res nia pare guor va guor te maet. Ma gi ta sieng nge
ngou nge vevekuil nge tienebeir, simi vunan ine ba propet guor nga vikikinie vatsakatie
te mi kulou gi ta mon simi kaber.
11 Eiekesen, i murien ba ra tour ma mi kapien, mi mour ni tino kuvu se Raban a nga
rubukien seguor. Ma guor nga tsuok tamtuir. Ma egie ese gi ta nga dengarie guor, mi
mientou a nga tseiptseiprio gie.
12 Ma samo guor nga rongomie mi ien kovuni simi rangit ta nga oeng seguor ven ne,
"Ngado vaen kien en ne." Io, guor nga kien i kur simi rangit i aron mi balbal ma maguor
sar matakorot gi nga dengarie guor.
13 Ma ian simi keipkepide ra duis, mi oen leong a nga beit, ma mi korot kes sibu korot
mi sinangavur kes ian simi taon, a te nga tsereir. Ma mi 7,000 mi kulou gi te nga mesei

simi oen. Ma mi kulou gi ta ngas nga mon, gi nga motou beitsak te ma gi nga tsuok terie
i kur mi asan e Raban simi rangit.
14 Io, mi tsienakor a luongan a te voto. Eiekesen mi tsienakor a tourngan ta nemei
lalapus.

Mi tuvuir mi napaririem potsu luo ngan

15 Io, mi angelo mi napaririem potsu luo ngan, a nga kuvie mi tuvuir ma bu ien leong
simi rangit gi nga koupkoup ven ne,

"Mi mangmagoso enaenamon kokouk a te tsorubeit ken mangmagoso Nguts magiet
Nguts meie ken Karisito,
ma eie ta vuor sibu ra bu ra kap man ka votovoto."

16 Samo ian ba sinangavur luo ma voveit bu komosi ka ni tsientsang gi ta nga mogos
i popon kegi sar mogomogos ni vuor i matan e Raban, gi nga sege pukupukukaek nge
rangarie e Raban.
17 Ma gi nga pevien,

"Gei vuot kalei sevoi, mi Nguts mi Raban ese ta tsiroup,
mi mei ese ta mon ine ma ese ta nga muna mon,
simi vunan e te nga poro mi ngisingisi leong beitsak
nge vakaek nge vuor.
18 Bu vuna enamon gi nga aor rarap, ma ke aor rarap a te beit.
Mi keipkepide ra a te beit nia vuortie bu miensei,
ma nia teir voirvoir si ke sar petspets, bu propet,
ma si ke kulou ma segie ese gi ta mangaran mi asa,
misasien mi kulou sasavoir o, mi kulou asna.
Ine arie mi keipkepide ra nia voguersa gie ese gi ta nga voguersan mi kaber."

19 Samo ken vonuo tamat e Raban simi rangit a nga katsep, ma o nga dengarie man
vovvoi ken kinubuits e Raban i aron. Ma mi kutsukutsuleip a nga kutsuleip, mi tengteng
a nga puorpuor, ma mi oen leong a nga beit ma mi bat ais a nga num ngan.

12

Mi vevien ma mi Dregon

1 Samo, mi totourlekier leong a nga tsorubeit vasvas simi rangit. Ma mi vevien a nga
mon. Eie a nga vavaso ngan mi matanias, ma mi vura i pakien ba kamen, ma i kovan,
a nga tsekie mi kovage ta nga suvuon mi sinangavur kes ma luo bu kaemkaem.
2 Ine mi vevien a nga tian ma a nga koup simi vunan mi vinavasor nia por madar a
te nga beit sien.
3 Ma samo, mi totourlekier mene a si nga tsorubeit vasvas simi rangit. Mi dregon
mereik leong beitsak a nga mon. Eie a nga suvuon bu kovan mi napaririem potsu luo,
ma mi sinangavur kes bu koum ma mi napaririem potsu luo bu kovage a nga mon i
popon bu kovan.
4 Mi lotoloton a nga darasan mi gargar kes siba gargar tour sibu kaemkaem kokouk
simi rangit nge tomeka gie simi kaber. Ma ine mi dregon a nga tuir i matan ian mi
vevien ta nga visi kakav, terengien va ta mang nga nganie mi natunatu madar sien va
mi vevien ta kava.
5 Io, mi vevien a te nga kava mi madar tamat ese va ta vuortie bu vuna enamon kokouk
ngan mi poko aen kuar. Ma, puk lalapus mo, gi nga por tsana e natuon nge kien ngan i
kur se Raban ma si ken mogomogos ni vuor.
6 Ine mi vevien a nga vi rakot simi beir ivie e Raban tate nga rorois ngan va mi korot
nia naneie en simi 1,260 bu ra.
7 Ma mi vinevineken leong a nga tamtuir simi rangit. E Mikael meie ken sar angelo
gi nga veveken meie ian mi dregon. Ma mi dregon meie ken sar angelo gi nga kuil
vinevineken segie.
8 Eiekesen mi dregon meie ken sar angelo gi kap nga ngeisngeis oit, ma kap kegi ka
korot nia mon te simi rangit.
9 Ma gi nga tomekan ine mi dregon leong peuk ine i keim. Ine mi dregon muomuo ngan
te, gi vuotongie va e Diabolo o, e Satan ian ta ko bitie mi kulou kokouk simi mangmagoso
enaenamon. Gi nga tomekan peuk ine i keim simi kaber meie ken sar angelo.
10 Samo o nga rongomie mi ien leong kuvu simi rangit a nga pevien,

"Ine, mi vavato ma mi ngeisngeis ma ken mangmagoso Nguts magiet Raban
ma ken duis e Karisito a te beit.
Io, mi ka ese ta ko vepitsie bu kasigiet
i matan magiet Raban sibu rosisiat ma rokati
gi te tomekan peuk i keim.
11 Gi nga tseiptseiprio
ngan mi daran mi Natu Sipsip
ma ngan kegi namani vavatei katsep.
Gi kap nga ruit ngan kegi sar tino
misasien gi ta nga suoeie mi kiden.
12 Io, enga bu Rangit ma enga ese mune nga ta mon sien,
nga ta ngas res!
Eiekesen mi tsienakor leong ta rakot simi kaber ma mi barateis,
simi vunan e Satan a te tsour peuk sengado!
Eie a vous ngan mi aor rarap,
simi vunan a te telekiran va ken keipkepide ra a te poitpoit."

13 Ma sien ine mi dregon tate nga deng kielala va gi te nga tomeke terie i keim simi kaber, a nga ra kararie ian mi vevien ese ta nga kava mi madar tamat.
14 Eiekesen ine mi vevien a nga tserie ba poroporuon luo mi talagou leong, terengien va ta mang nga oit nia rov rakot si ken korot simi beir, ivie va gi ta naneie en siba avareit tour ma mi kapien ma ta mon peken ian mi dregon.
15 Ma ine mi dregon a nga mutan mi da kuvu i ngutsuon terengien va ta mang nga so surie ine mi vevien nge taev rivie.
16 Eiekesen mi kaber a nga kulie ine mi vevien, io, a nga pangang nge un vamsa ian mi da leong mi dregon ta nga mutan i ngutsuon.
17 Ma mi dregon a nga aor rarap veie ine mi vevien. Ma a nga ra veveken meie bu natuon mene ine mi vevien. Ine bu natuon arie egie ese gi ta ko vemusurie bu vuna vinuor se Raban nge por vangasie ken vinavatei vavakatsep e Iesu.
18 Ma samo mi dregon a nga tuir i bourbournga koen.

13

Ba vinavinar tso luo

1 Samo i aron kong baidendeng, o nga dengarie mi vinavinar tso leong ta nga kienbeit rovotsour simi barateis. Ine mi vinavinar tso a nga suvuon mi napaririem potsu luo bu kovan ma mi sinangavur kes bu koum, ma i popon ken sar koum mi sinangavur kes bu kovage, ma i popon bu kovan, bu as ian ta oeng balapoik ngan e Raban.
2 Ine mi vinavinar tso o ta nga pare, a nga matamatan mi leopat, eiekesen ba kamen a nga malan ba kamen mi bea ma mi ngutsuon a nga malan mi ngutsuon mi laion. Mi dregon a nga terie ken ngeisngeis simi vinavinar tso ma ken mogomogos ni vuor meie mi duis leong.
3 Mi kov kes sibu kovan ine mi vinavinar tso a nga malan va a te nga suvu bienabas, eiekesen ken sar kiba bienabas a te nga maov. Mi mangmagoso enaenamon kokouk gi nga dederivan nge vemusurie ine mi vinavinar tso.
4 Mi kulou gi nga rangarie mi dregon simi vunan a te nga terie mi duis ine simi vinavinar tso, ma gi nga rangarie buer mi vinavinar tso nge pevien, "Ese a malan ine mi vinavinar tso? Ese a oit nia veveken meie?"
5 Ine mi vinavinar tso a nga suvuon mi ngutsuon nia vokokotie mi namani vakam ma nia oeng balapoik ngan e Raban. Ma a nga tserie mi duis nia tsatsang ngan sibu vura ba sinangavur voveit ma luo.
6 A nga pangang nge oeng balapoik ngan e Raban, ma a nga oeng vatsakatie mi asan ma ken vonuo ma egie ese gi ta mon simi rangit.
7 A nga tserie mi ngeisngeis nia veveken meie mi kuoluon e Raban ma nia tseiptseiprio gie. Ma a nga tserie mi duis nia vuortie bu matabu kokouk, bu suada kuirkuir kokouk, bu vuna nama kokouk, ma bu vuna enamon kokouk.
8 Mi kulou kokouk gi ta mon simi kaber gi ta rangarie ine mi vinavinar tso. Arie egie bu asagie gi ta kap mon i aron mi pakapaka rorou ni tino simi Natu sipsip vakaek si man vakavakaek mi mangmagoso enaenamon. Ine mi Natu sipsip eie ese ta nga suoeie mi kiden.
9 Eie ese ta suvu taterieng, ta ngas rorong.

10 Sien va ka mei va ta ngas mon simi baivinis,
eie ta ba so mon simi baivinis.
Sien va ka mei va ta ngas suoeie mi kiden ngan mi sele,
eie ta ba so suoeie mi kiden ngan mi sele.

Ine mi nama nia oeng votuomaran mi kuoluon e Raban va gi ta ngas suvuon mi sinavei ni onvidit ma mi vodovodon tuktuk.

Mi vinavinar tso kuvu simi kaber

11 Samo o nga dengarie mi vinavinar tso mene ian ta nga kienbeit kuvu simi kaber. A nga suvuon ba koum luo malan mi natu sipsip, eiekesen a nga vakokoit malan mi dregon.
12 Eie a nga tsatsang ngan ken sar duis kokouk ian mi vinavinar tso vourvour nia tuir nge tourtelekiran. A nga tsana ine, terengien va mi kaber meie mi kulou gi ta mon sien va gi ta mang rangarie ian mi vinavinar tso vourvour ken sar kiba bienabas tate nga maov.
13 Ma a nga tsana bu totourlekier leong ni vovokudier, a nga tsana buer va mi leing ta peuk i keim simi kaber kuvu simi rangit i matan mi lobaram.
14 A nga tserie mi sunusunuir nia tsana bu totourlekier ni vovokudier i matan ian mi vinavinar tso vourvour. Ngan ine bu totourlekier ni vovokudier, a nga bitie mi kulou simi kaber. A nga oeng segie va gi ta nga tsana mi patsapatsan ian mi vinavinar tso vourvour ese ta nga suvuon mi kiba bienabas eiekesen a te buer nga tino.
15 Ma a nga tserie mi ngeisngeis nia teir mour si man patspats mi vinavinar tso vourvour, terengien va ta mang oit nia vakokoit nge terie egie ese gi ta kap tor nia rangarie mi patspats simi miensei.
16 A te buer nga votsuoke mi kulou kokouk, bu ka lili ma bu ka leong, bu ka suvuram ma bu sinaortsak, bu ka petspets ma bu ka ketseketseng, va gi ta suvuon mi totourkilal sibu rimagie suv o, sibu matadigie.
17 Terengien va kap ka mei ta mang oit nia vorie ka kepineits o, verikuil nge lakep ngan ken sar kepineits sien va a kap suvuon ine mi totourkilal ian ta vutuir vasangan mi asan mi vinavinar tso o, mi aesaes ian ta tourtelekiran mi asan.
18 A pinat surie mi banga vienviendon nia katsep surie ine mi aesaes. Mi mei ese ta suvuon mi teletelekirei mo a oit nia vorotan man vuevue ine man aesaes ian mi vinavinar tso, simi vunan ine mi aesaes a tourtelekiran mi ka. Io, man aesaes arie mi 666.

14

Mi Natu Sipsip ma mi 144,000 mi kuoluon

1 Samo, i aron mi baidendeng ta nga tsorubeit seou, o nga dengarie mi Natu Sipsip ta nga tuir i popon mi pout Sion. Ma mi 144,000 mi kulou ese gi ta nga vataro ba asaguor mi Natu Sipsip meie e Taman sibu matadigie, gi nga mon meie.
2 Ma o nga rongomie mi ien kuvu simi rangit malan mi tienengen mi taev leong ma mi tienengen mi tengteng ian ta puor leong. Ine mi ien o ta nga rongomie a nga malan mi tienengen bu aap mi kulou gi ta togo.
3 Ian mi 144,000 mi kulou gi nga kavarie mi pak vour i muan mi mogomogos ni vuor ma ba vinagoso voveit ian ta tino ma bu komosi ka ni tsientsang. A kap ka mene a nga oit nia tovtov ngan ine mi pak, eiekesen ian mi 144,000 mi kulou ese e Raban tate nga voir tsana gie nia vara ketseketseng nge gie sorvekenan mi kaber, egie mo gi nga oit.
4 Ine mi kulou, gi kap nga vara bita nge gie kesegie ngan bu vevien, simi vunan gi nga naneie vakalaie egie kesegie va gi ta mang mon melemelen. Gi ko vemusurie mi Natu Sipsip sibu korot kokouk ta rakot en. E Raban a te nga voir tsana nge vara ketseketseng nge gie sorvekenan mi kuoluon ine mi kaber. Arie egie bu vuovuo vourvour nian mi tienebeir rakot se Raban ma simi Natu Sipsip.
5 A kap ka binit a nga mon i ngutsugie, ma gi kap suvuon ka bienebeir.

Ba angelo tour

6 Samo, o nga dengarie mi angelo mene ta nga rovrov simi mariu. A nga suvuon mi Banga Vinavatei ian ta mon rovoriu nia vavatei rakot segie ese gi ta tino i popon mi kaber, sibu vuna enamon, sibu matabu, sibu vuna nama, ma sibu suada kuirkuir.

14:2 Mi aap eie kegi kepineits nia togo bu Iuda malan mi napa ei taongtaong

7 A nga oeng ngan mi ien leong, “Nga mangaran e Raban nge tsuok terie i kur mi
asan, simi vunan man keipkepide ra ken vinuor a te beit. Nga rangarie eie ese ta nga
vogosongie mi rangit, mi kaber, mi barateis ma bu da kilikilivueit.”
8 Ma mi angelo a luongan a nga vemuir nge pevien, “E Babilon a te nga kor! Mi taon
leong a te nga kor. Ine arie ese ta nga tsana va bu vuna enamon gi ta unumie mi dangi
vain ian ta vunan si ken lalaron simi sinavei tetteririv.”
9 Samo mi angelo a tourngan a nga vemusurie guor ma a nga oeng ngan mi ien leong,
“Sien va ka mei ta rangarie ine mi vinavinar tso meie man patspats, ma ta suvuon mi
totourkilal i matadien o, i riman,
10 eie buer ta unumie mi dangi vain si ken aor rarap e Raban. Ine mi dangi vain a nga
matan kesen mo ma gi nga soan i aron man koi ken aor rarap. I matan ken sar angelo
e Raban ma mi Natu Sipsip, gi ta vikikinie ngan mi leing ma mi salpa ian ta ngang.
11 Ma mi kinokuvu leing ian ta vikikinie gie ta tobous kien i kur sibu ra bu ra. Kap ka
ra o, kati nia por minaes segie ese gi ta rangarie mi vinavinar tso meie man patspats, o,
egie ese gi ta suvuon mi totourkilal ian arie mi asan.”
12 Mi kuoluon e Raban ese gi ta ko vemusurie ken sar vuna vinuor nge vodovodon
tuktuk se Iesu, gi ta ngas onvidit.
13 Ma samo, o nga rongomie mi ien kuvu simi rangit, “Vavataor malan ine, ‘Mi nires
leong segie ese gi ta maet simi vunan gi tsok simi Nguts vakaek ine simi ra ma sibu ra
vevemuir.’ ”
Mi Moromoruo a nga pevien, “Io, gi ta maes si kegi tsientsang ngeisngeis, simi vunan
bu vuovuan kegi sar tsientsang ta so nomeie gie.”

Mi kienakeir simi kaber

14 Samo, i aron mi baidendeng ta nga tsorubeit seou, o nga dengarie mi balbal puneits,
ma mi mei a nga malan e natuon mi ka a nga mogos i popon. A nga tsekie mi kovage gi
ta tsana ngan mi gold i kovan ma a nga suvuon mi sele va i riman.
15 Ma mi angelo mene a nga rovotsour simi vona rengeir, ma a nga koup ngan mi ien
leong seie ese ta nga mogos i popon mi balbal nge pevien, “Poro ke sele nge ra lem tsana
bu nginonginou, simi vunan mi ra nia kakarie mi tau a te beit, io, mi tau simi kaber a
te komois.”
16 Samo, eie ese ta nga mogos i popon mi balbal, a nga ravan ken sele i popon mi
kaber, ma a nga kakarie tsana bu nginonginou simi kaber.
17 Ma mi angelo mene a nga rovotsour kuvu simi vona rengeir ian ta mon simi rangit,
ma eie buer a nga suvuon mi sele ian ta va.
18 Samo mi angelo mene ese ta suvuon mi ngeisngeis nia vuortie mi leing, a nga
rovotsour kuvu simi korot nia tu tienebeir. Ma a nga koup ngan mi ien leong rakot
seie ese ta nga suvuon mi sele va nge pevien, “Poro ke sele va nge ra lem tsana nge por
kakakuon bu kievkiev vain simi kaber, simi vunan bu kievkiev vain gi te komois.”
19 Io, mi angelo a nga ravan ken sele i popon mi kaber nge por kakakuon bu kievkiev
vain simi kaber, ma a nga tomeke terie gie simi korot nia pop poltse vain ian si ken aor
rarap e Raban.
20 Ine mi korot nia pop poltse vain a nga mon i mararan mi oiroir simi taon. Ma gi
nga popoporie gie, ma mi dar a nga so rovotsour kuvu ine simi korot nge vaen kien
beit malan mi kuar simi ka ma a nga so rakot simi korot ian ta mon i pek te malan ba
sinangavur tour koboit (300) bu kilomita.

15

Bu angelo mi 7 meie bu tsienakor leong mi 7

1 Samo, o nga dengarie mi totourlekier ni vovokudier mene simi rangit ian ta
potokivout. O nga dengarie mi napaririem potsu luo bu angelo meie mi napaririem
potsu luo bu tsienakor leong. Arie egie bu tsienakor leong vekvekitip. Surie gie ken aor
rarap e Raban a te voto.
2 Ma o nga dengarie mi kepineits ta nga mat malan mi barateis a tiko rovoriu meie mi
leing. Ma egie ese gi tate nga tseiptseiprio mi vinavinar tso meie man patspats ma man
aesaes mi asan, gi nga tuir i popon mi barateis ian ta tiko rovoriu, ma gi nga suvuon bu
napa ei se Raban.
3 Ma gi nga kavarie ken pak e Moses, ken petspets e Raban, ma gi nga kavarie buer
ken pak mi Natu Sipsip,

“Ke sar tsientsang a leong nge mata tietienengei,
Mi Nguts e Raban ese ta tsiroup.

Mi sinavei duis ma mi tuktuk arie mi Rosara,
Mi kovakova ka leong sibu vuna enamon.
4 Mi Nguts, a kap ka mene va ta kap mangara no,
ma a kap ka mene va ta kap tsuok terie i kur mi asa.
Simi vunan evoi kese mo e tamat.
Bu vuna enamon kokouk gi ta nemei
nge rengeir rakot sevoi,
simi vunan bu tsinatsanga ian ta dokei, gi te tsorubeit vasvas."

5 A samo, i aron mi baidendeng ian ta nga tsorubeit seou, o nga dengarie simi rangit, mi vona rengeir ian arie mi vona sel simi Vinavatei vavakatsep, a nga katsep.
6 Ma mi napaririem potsu luo bu angelo ese gi ta nga suvuon mi napaririem potsu luo bu tsienakor leong, gi nga rovotsour simi vona rengeir. Gi nga vavaso ngan mi banga tsetstseik ian ta melemelen nge matarar, ma gi nga sasvekvek ngan i karakaragie mi poko lavlav kuar ian ta nga kutsukutsuleip malan mi gold.
7 Samo mi mene segie ba vinagoso voveit ian ta tino, a nga teir vunie nge gie mi napaririem potsu luo bu angelo bu koi mi napaririem potsu luo gi ta nga tsana ngan mi gold. Ine bu koi gi nga vous ngan ken aor rarap e Raban ese ta tino rovoriu sibu ra bu ra.
8 Ma mi vona rengeir a nga vous ngan mi kienkou kuvu si man matvinavaso ma mi ngesengesien e Raban, ma kap ka mene a nga oit nia rubukien simi vona rengeir tuir oit mi napaririem potsu luo bu tsienakor leong kuvu sibu angelo mi napaririem potsu luo gi nga voto.

16

Bu koi mi 7 ian ta vous ngan ken aor rarap e Raban
1 Samo o nga rongomie mi ien leong kovuni simi vona rengeir leong ta nga oeng sibu angelo mi napaririem potsu luo, "Nga ra soan ken aor rarap e Raban ian ta mon sibu koi mi napaririem potsu luo i popon mi kaber."
2 Mi angelo vourvour a nga veis nge soan ken koi i popon mi kaber, ma bu tsaka kiem meie ngan mi vinavasor gi nga tsorubeit simi kulou ese gi ta nga suvuon man totourkilal ian mi vinavinar tso nge rangarie man patspats.
3 Mi angelo a luongan a nga soan ken koi i popon mi barateis, ma mi barateis a nga tsorubeit malan mi daran mi ka maet. Ma bu kepineits kokouk ta suvu tino i aron mi barateis gi nga maet.
4 Mi angelo a tourngan a nga soan ken koi i popon bu da leong ma bu da kilikilivueit. Ma gi nga tsorubeit dar.
5 Samo o nga rongomie mi angelo ta nga vuortie bu da, a nga pevien ne,

"E duis si ke sinavei nia viertan mi kulou,
O, evoi e tamat, evoi e mon ine, ma e nga muna mon.
6 Gi nga tsana va mi daran ke kulou ma bu propet, ta nga so.
Ma e te terie segie mi dar va gi ta unumie. Ine, a sogove kegi sinavei."

7 Ma o nga rongomie mi ien kuvu simi korot nia tu tienebeir a nga pevien,

"A tuktuk, mi Nguts mi Raban ese ta tsiroup,
Ke sinavei nia viertan mi kulou a tuktuk ma a duis."

8 Mi angelo a voveitngan a nga soan ken koi i popon mi matanias, ma ine a nga tsana va mi matanias ta asuo bu kurikurigie mi kulou ngan mi tinarapan malan mi leing.
9 Mi tienarap leong a nga asuo mi kulou. Ma gi nga oeng balapoik ngan mi asan e Raban ian ta suvu ngeisngeis nia vuortie bu tsienakor leong, ma gi kap nga vodon vuris nge tsuok terie i kur mi asan.
10 Mi angelo mi napaririem ngan a nga soan ken koi i popon ken mogomogos ni vuor ian mi vinavinar tso. Ma samo mi ngingi a nga kor kuva ken mangmagoso nguts ian mi vinavinar tso, ma mi kulou gi nga aratie bu karamegie surie mi vinavasor.
11 Ma gi nga subiran mi Raban simi rangit surie kegi sar vinavasor ma kiem, eiekesen gi kap nga vodon vuris nge sorvekenan misa gi ta nga ko tsana.
12 Mi angelo mi napaririem potsu kes ngan a nga soan ken koi i popon mi da leong beitsak i Iupurates, ma samo mi da sien a te nga maes nia rorois ngan mi rosar sibu kovakova ka leong kuvu simi korot mi matanias ta rar tsour en.

13 Ma samo o nga pare ba moromoruo tsak tour gituo ta nga matamatan bu kurou.
Gituo nga rovotsour kuvu i ngutsuon ian mi dregon, kuvu i ngutsuon ian mi vinavinar
tso ma i ngutsuon mi propet bitbit.
14 Egituo arie ba moromoruo tsak gituo ta nga ko tsana bu totourlekier ni vovokudier,
ma gituo nga rovotsour rakot si man sar kovakova ka mi mangmagoso enaenamon nia
por kakaku gie nian mi vinevineken si ken Ra leong e Raban ese ta tsiroup.
15 "Rorong, o ta nemei malan mi ka puerpuer! Mi nires leong seie ese ta mon nge pan
nge naneie vakalaie man tsetstseik va ta kap mang veisveis beol nge mengemengeir i
matan mi lobaram."
16 Samo gi nga por kakakuon bu kovakova ka leong simi korot gi ta vuotongie simi
namani Iburu va 'i Amagedon'.
17 Mi angelo mi napaririem potsu luo ngan a nga soan ken koi simi mariu, ma samo
mi ien leong kuvu simi mogomogos ni vuor a nga rovotsour kovuni simi vona rengeir,
a nga pevien, "Bu kepineits kokouk gi te tsorubeit tuktuk!"
18 Samo mi kutsukutsuleip, mi rororotuon ma mi puorpuor mi tengteng ma mi oen
leong beitsak a nga beit. Ine mi oen a nga ngeisngeis beitsak ma kap ka oen mene a nga
tsorubeit ngeisngeis malan ine, vakaek simi ra mi ka ta nga vakaek nge mon simi kaber.
Io, ine mi oen a nga leong ma a nga tsak rovoriu.
19 Ian mi taon leong beitsak a nga kapot siba korot tour. Ma bu taon sibu vuna
enamon gi nga sereir. E Raban a kap nga vodon punan i Babilon mi taon leong ma
a nga vuvunumie ngan mi koi ta nga vous ngan mi dangi vain si ken aor rarap beitsak.
20 Bu nuos kokouk gi nga vi ma bu pout a nga kapanga gie.
21 Kuvu simi rangit mi bat ais leong beitsak a nga uosangie mi kulou. Mi pide bat ais
keskes a nga putu malan bu sinangavur mi napaririem (50) bu kilogram. Ine mi bat ais
arie mi vinatoreis kuvu se Raban. Ma mi kulou gi nga subiran e Raban surie ine mi
vinatoreis simi vunan a te nga tsokor rov riu.

17

Mi vevien tetteririv asna

1 Mi mene kes simi napaririem pouts luo bu angelo ese gi ta nga suvuon mi napaririem
pouts luo bu koi a nga nemei nge pevien seou, "Nemei, o ta vasangan sevoi mi vinatoreis
ian ta beit simi vevien tetteririv asna ese ta mogos i popon bu da palan.
2 Bu kovakova ka leong simi kaber, gi nga tsana mi sinavei tetteririv meie, ma mi kulou
simi kaber gi nga un nge be ngan mi dangi vain ian ta tourtelekiran mi sinavei tetteririv
ine simi vevien."
3 Ma samo, mi Moromoruo Tamat a nga tsegerie iou ma ine mi angelo a nga sorokie iou
rakot simi beir tuvuon, ma o nga pare mi vevien a nga mogos i popon mi vinavinar tso
mereik ngeisngeis. Ine mi vinavinar tso a nga vous ngan bu as palan ian ta oeng balapoik
ngan e Raban ma a suvuon mi napaririem pouts luo bu kovan ma mi sinangavur kes
man sar koum.
4 Mi vevien a nga tsekie man tsetstseik ian ta dav nge mereik ngeisngeis, ma a nga
vavaso ngan mi gold, bu vunavout ta matmatot ma bu banga reamon simi kiem. Simi
riman, a nga poro mi koi gi ta tsana ngan mi gold ian ta nga vous ngan bu suada kepineits
ni minogumiets ma bu kepineits bita ian ta vunan si ken sar sinavei tetteririv ine mi
vevien.
5 I matadien, gi nga vataro mi as ian man vuevue ta mumuningei malan ne,

E BABILON LEONG ROVORIU
E KINAN BU VEVIEN TETTERIRIV
MA MI KEPINEITS NI MINOGUMIETS SIMI KABER.

6 O nga pare va ine mi vevien a nga un nge be ngan mi daran mi kuoluon e Raban ma
bu daragie ese gi ta nga ko vavatei katsep ngan e Iesu.
Sien o ta nga pare ine mi vevien, o nga kudier tsak.
7 Ma samo, mi angelo a nga pevien seou, "Surie misa e ta kudier? O ta vakatsepa no si
man vuevue ta mumuningei ine mi vevien ma mi vinavinar tso ta ka sien, ian ta suvuon
mi napaririem pouts luo bu kovan ma mi sinangavur kes man sar koum.
8 Mi vinavinar tso ian e ta nga pare, a nga muna mon, eiekesen ine a kap mon te.
A visi vaen kien i kur kovuni simi Mat kap ka vunan ma ta ra tsereiv. Mi kulou simi
kaber ese e Raban ta kap nga vataro bu asagie simi pakapaka rorou ni tino i muan
man tsuoktsuok vakaek mi mangmagoso enaenamon, gi ta kudier sien gi ta pare ine mi

vinavinar tso, simi vunan muomuo a nga muna mon, ma ine a kap mon te, eiekesen ta
ba buer so tsorubeit.
9 “Ine bu kepineits, mi ka ese ta suvuon mi banga vienviendon mo a oit nia katsep
sien. Mi napaririem pouts luo bu kovan gi tourtelekiran mi napaririem pouts luo bu
pout ivie mi vevien ta mogos i popogie.
10 Ma gi tourtelekiran buer mi napaririem potsu luo bu kovakova ka leong. Mi
napaririem segie gituo te nga kor, mi mene a te mon ine, ma mi mene ka ie a kap
ngas beit. Sien va ta nemei, eie ta ngas mon lili mo.
11 Mi vinavinar tso ian ta be nga muna mon, eiekesen ine a kap mon te, eie mi
kovakova ka leong mi napaririem potsu tour ngan. Si man tuktuk, eie mi meinmenien
mi napaririem potsu luo bu kovakova ka leong, ma eie ta ra tsereiv.
12 “Mi sinangavur kes bu koum e ta nga pare gi tourtelekiran mi sinangavur kes bu
kovakova ka leong ese gi ta kap ngas suvuon kegi kavo mangmagoso nguts, eiekesen
simi aua kes mo gi ta suvuon mi duis nia vuor malan mi kovakova ka leong meie ine mi
vinavinar tso.
13 Gi suvuon mi aor kes ma gi ta terie kegi sar ngeisngeis ma duis simi vinavinar tso.
14 Gi ta veveken meie mi Natu sipsip ma mi Natu Sipsip ta tseiptseiprio gie simi vunan
eie mi Nguts sibu nguts ma mi Kovakova ka leong sibu kovakova ka leong, ma egie ese
gi ta mon meie eie, arie egie ian ta nga kukuogie nge vile gie ma gi ko tuktuk seie.”
15 Samo, mi angelo a nga pengan seou, “Bu da ian e ta nga pare, ivie ian mi vevien
tetteririv ta nga mogos i popon, a tourtelekiran mi kulou kokouk sibu vuna enamon ma
sibu vuna nama.
16 Mi vinavinar tso ma mi sinangavur kes man sar koum e ta nga pare, gi ta karto ine
mi vevien tetteririv. Gi ta tsang vatsakatie eie ma gi ta tsupukrivie va eie ta beol, ma gi
ta nganie mi pientsien nge tunie simi leing.
17 Simi vunan e Raban a te nga terie mi lalaron sibu arogie va gi ta mang tsang vaotie
ken bairoevroev. Gi ta aor kes va gi ta terie kegi sar duis nia vuor ian simi vinavinar
tso. Gi ta tsana malan ine tuir oit bu namanien e Raban ta tsorubeit tuktuk.
18 Mi vevien e ta nga pare, eie a tourtelekiran mi taon leong ian ta vuortie bu kovakova
ka leong simi kaber.”

18

1 I muir sien, o nga pare mi angelo mene ta nga tsour peuk kuvu simi rangit. A nga
suvuon mi duis leong, ma man matvinavaso a nga rarangie mi kaber.
2 Ngan mi ien leong a nga koup ven ne,

“E Babilon a te nga kor! Mi taon leong a te nga kor!
Eie a te tsorubeit kegi enamon bu moromoruo tsak,
ma mi korot ian bu moromoruo bita kokouk gi ko oir kouk en,
ma mi korot ian bu suada ma bita ma bu ma minogumiets gi ko oir kouk en.
3 Surie bu vuna enamon kokouk gi nga unumie
mi dangi vain be si ken sinavei tetteririv.
Bu kovakova ka leong simi kaber gi nga tsana mi sinavei tetteririv meie,
ma bu ka ververkuil nge kepineits simi kaber gi te nga tsorubeit suvuram surie ken
sinavei tetteririv ian ta kap man ka oiroir.”

4 Samo o nga rongomie mi ien mene kuvu simi rangit ta nga pevien ne,

“Enga kong kulou, nga rovotsour ine simi taon,
terengien va nga ta kap mang suvuon ka potpot si ken sar sinavei tsokor,
terengien va nga ta kap mang suvuon man sar tsienakor leong,
5 surie ken sar sinavei tsokor a te tutuvol nge kien i kur beit simi rangit,
ma e Raban a te vodonomie ken sar sinavei malangiets.
6 Nga ta kulie ngan mi sana tate nga tsana senga.
Nga ta kuil vuluo ngan mi sana tate nga tsana.
Io, nga ta vovous vuluovuluongan ken koi ngan misa ta nga terie.
7 Terie sien mi vinavasor ma mi masitinoiv ian ta leong kokouk meie
ken sinavei nia tienangan eie kesen ma ken sinavei nia pinike tuvuon ngan ken
lakep leong nia varese mo ken tino simi pirpir.
Surie a ko vakam ven ne,
‘Eou o mogos malan mi kovakova vevien leong, kap va eou mi vevien naor tate nga
mamaet labeit,

ma o ta kap ba buer ta masitinoiv.'
8 Io, i aron mi ra kes mo mi tsienakor leong ta pop vuturungie,
mi miensei, mi masitinoiv, ma mi se leong.
Mi leing leong ta tu vudumutsie,
surie mi Nguts e Raban ese ta vuortie, a ngeisngeis.

9 "Bu kovakova ka leong simi kaber gi ta nga tsana mi sinavei tetteririv meie nge mon meie simi sinavei nia pinike tuvuon ngan kegi lakep leong nia varese mo kegi tino simi pirpir, gi ta ta masitinoiv nge maduo surie ine mi taon sien gi ta dengarie mi kienkou simi leing ian ta tu vudumutsie.
10 Gi ta tuir i pek, simi vunan gi motou va gi ta masi suvuon ine mi vinekikin meie. Gi ta pevien,

" 'Mi tsienakor leong! Mi tsienakor leong, Oo, mi taon leong,
Oo, Babilon, evoi mi taon ngeisngeis!
I aron mi aua kes mo, ma vinatoreis a te beit!'

11 "Bu ka ververkuil nge lakep ngan bu kepineits simi kaber gi ta ta masitinoiv nge tengisie simi vunan kap ka mene a ba vorie te buer ken sar kepineits;
12 bu gold, bu silva, bu bira vunavout matmatot, bu vunavout simi kiem, bu banga lavlav ian ta dav nge siksik, ma mereik ngeisngeis, bu suasuada ei saien sosong, bu suasuada kepineits gi ta tsana ngan mi kuruban mi elepant, mi ei man voirvoir ta vaen, mi brons, mi aen, ma mi vunavout mabel,
13 ma bu sinemon, bu kepineits kon sosong, bu kepineits saien sosong, mi turou sosong gi ko tsana ngan mi uiluiltan mi ei, mi dangi vain, mi oel, mi plaua ma bu wit, bu bulumakau, bu sipsip, bu oos ma bu karis, bu petspets, ma mi tino simi ka buer.
14 "Gi ta pevien, 'Ian mi ei vuovuo e ta pilang rorrois sien, a kap mon te sevoi, ma ke suvuram ma bu kepineits ian ta matmatot a te kapanga gie, ma e ta kap oit nia vorotan te buer.'
15 Bu ka ni verikuil nge lakep ngan bu kepineits ese gi ta nga tsorubeit suvuram surie eie, gi ta tuir i pek sien nge motovan man vinavasor leong. Gi ta ta masitinoiv nge tengisie,
16 ma gi ta pevien,

" 'Mi tsienakor leong! Mi tsienakor leong, Oo, mi taon leong.
A te vavaso ngan mi banga lavlav dav ma mereik ngeisngeis,
ma a te vavaso ngan mi gold ta kutsukutsuleip, bu vunavout matmatot, ma bu banga reamon simi kiem!
17 I aron mi aua kes mo, ian mi sinsuv leong a te tsereiv!'

"Bu gonggou sibu mon ma bu mei gi ta ka sien, bu tetelepen, ma bu mei kokouk gi ta tsang lakep i rou, egie kokouk gi ta tuir i pek.
18 Sien gi ta nga dengarie mi kienkou kuvu simi leing ian ta tu vudumutsie, gi ta koup nge pevien, 'Ese a ba nga pare ka taon leong malan ine?'
19 Ma gi ta sovutan mi puit i kovagie nge ta masitinoiv. Ma gi ta pevien,

"Mi tsienakor leong! Mi tsienakor leong, Oo mi taon leong,
ngan ine mi taon leong egie kokouk ese gi ta nga suvuon bu mon i rou,
gi te nga tsorubeit suvuram ngan ken sar sinsuv!
I aron mi aua kes mo, a te sereir!
20 Oo mi rangit, e ta res surie eie a te sereir!
Enga mi kuoluon e Raban ma bu aposol ma bu propet, nga ta res!
E Raban a te terie sien man vinatoreis surie ken sinavei ta nga tsana senga."

21 Samo mi angelo ngeisngeis a nga tsuokopie mi vunavout ta nga malan mi vunavout leong nia vamama bu wit ma a nga tomekan simi barateis nge pevien,

"Ngan ken sinavei ian ta per beitsak,
eie ta tomekan mi taon leong e Babilon i rou
ma kap ka mene ta ba oit nia neis vorotan te buer.
22 Mi tienengen mi napa ei ian bu mei gi ta togo, ma bu pout veos ma bu tuvuir gi ta kuvie,

kap ka mene ta ba oit nia rongomie gie i aron ke oiroir.
Ka ka ni tsientsang sibu suada tsientsang,
mi kulou gi ta kap ba buer oit nia vorotan i aron ke oiroir.
Mi tienengen mi vunavout leong nia vamama bu wit,
mi kulou gi ta kap ba buer oit nia rongomie i aron ke oiroir.
23 Mi bember ta kap ba buer oit nia ber i aron ke oiroir.
Mi inaguor mi ka rei vour ma mi vevien rei vour
mi kulou gi ta kap ba buer oit nia rongomie guor i aron ke oiroir.
Ke kulou ni verikuil nge lakep ngan bu kepineits, gi nga asna simi mangmagoso enaenamon.
Ngan ke sar tinepekei, e te tsana va bu vuna enamon kokouk gi tate veis bebeir.
24 I aron ine mi taon mi kulou gi te vorotan mi daragie bu propet ma mi daran mi kuoluon e Raban,
ma mi daran mi kulou ese gi ta nga suoeie mi kiden simi kaber.”

19

Alleluia!
1 I murien ine, o nga rongomie mi kepineits malan mi ien leong simi bineit leong simi rangit a nga pevien,

“Alleluia!
Mi vavato ma mi matvinavaso ma mi ngeisngeis egie kokouk se Raban,
2 simi vunan ken sinavei nia viertan mi kulou, a tuktuk ma a duis.
A nga votorosie mi vevien tetteririv asna
ese ta nga vokorongie mi kaber ngan mi sinavien tetteririv.
E Raban a kuil kiden simi vevien surie bu daragie ken sar petspets.”

3 Ma gi te buer nga koup ven ne,

“Alleluia!
Mi kienkou kuvu ine simi vevien a tobous kien i kur sibu ra bu ra.”

4 Ba sinangavur luo ma voveit bu komosi ka ni tsientsang ma ba vinagoso voveit ian ta tino gi nga sege pukupukukaek nge rengeir rakot se Raban ese ta nga mogos i popon ken mogomogos ni vuor. Ma gi nga pevien,

“Amen, Alleluia!”

5 Samo mi ien ta nga kuvu simi mogomogos ni vuor a nga pevien,

“Puongan kegiet Raban,
enga kokouk ese ken sar petspets,
enga ese nga ta ko mangaran,
enga kokouk mi kulou sasavoir ma mi kulou asna!”

6 Samo, o nga rongomie mi kepineits malan mi ien simi bineit leong ma malan mi tienengen bu da ta taev ngeisngeis ma malan mi tienengen mi tengteng ta puorpuor leong. A nga koup pevien,

“Alleluia! Giet ta puongan e Raban!
Simi vunan magiet Nguts mi Raban ian ta tsiroup, a vuor.
7 Giet ta res nge res
ma giet ta tsuok terie i kur mi asan!
Simi vunan mi ra ni verei simi Natu Sipsip a te beit,
ma ken vevien ni rei vour a te mon rorois.
8 A nga tserie mi banga lavlav ta matarar nge melemelen nia tsekie.”

(Ine mi banga lavlav a tourtelekiran mi sinavei dokei simi kuoluon e Raban.)
9 Samo, mi angelo a nga oeng seou, “Vataro mi nama malan ine, ‘Mi nires leong ta mon segie ese gi ta suvuon mi sunusunuir nia nemei simi nginou leong ni verei simi Natu Sipsip!’ ” Ma a nga oeng buer seou, “Ine bu nama tuktuk se Raban.”

10 Samo, o nga sege pukupukukaek i matan ba kamen mi angelo nia rangarie. Eiekesen
a nga oeng seou, "Kian va e ta tsana malan ian! Eou mi petspets mala no meie bu kasi.
Enga nga ko tino tuktuk si ken vinavatei vavakatsep e Iesu. E ta ngas rangarie e Raban!
Simi vunan, mi tuktuk e Iesu ta vavatei katsep ngan, a tsana va mi kulou va gi ta vavatei
katsep ngan mi namani peteteir kuvu se Raban."

Mi ka ta kesie mi oos puneits

11 Ma o nga pare mi rangit a nga katsep ma mi oos puneits a nga mon i muoung. Mi
asan mi ka ta kesie a malan ne, 'Mi ka ta ko tuktuk si ken sar nama', ma 'Mi Tuktuk'.
Ngan ken sinavei ian ta duis, a ko vuortie mi kulou ma a ko veveken sibu vinevineken.
12 Ba katsomatan a nga malan mi berber simi leing, ma a nga tsekie bu kovage palan i
kovan, ma simi kurikurien man vinavataor mi asan a mon ma eie kesen mo a telekiran
ine mi as. Bu mei mene gi kap telekiran.
13 Man tsetstseik kuar ta nga tsekie, a nga vosuvie simi dar. Ma mi asan 'mi Namanien
e Raban'.
14 Mi kulou ni minakiur simi rangit gi nga vavaso ngan mi banga lavlav ian ta puneits
nge melemelen, ma gi nga kesie magi sar oos puneits nge vemusurie eie.
15 Kuvu i ngutsuon, mi sele va a nga rovotsour. Ma ngan ine mi sele a nga keda bu
vuna enamon. Ma eie ta vuortie gie ngan mi poko aen kuar, ma ta popoporie bu vuavua
vain i aron mi korot nia pop poltse vain ian si ken aor rarap leong e Raban ese ta tsiroup.
16 I popon man tsetstseik kuar ma i popon ba tuvukamen man vinavataor ine mi asan
a nga mon:

"Mi Kovan bu kovakova ka leong kokouk, ma Man Nguts bu Nguts kokouk."

17 Ma samo, o nga pare mi angelo a nga tuir i aron mi matanias nge koup leong sibu
ma kokouk gi ta rov simi mariu malan ne, "Enga kokouk nga nemei simi nginou leong
se Raban.
18 Nga nemei nge nganie mi pientsien bu kovakova ka leong ma mi pientsien bu
muomuo simi kulou ni minakiur ma mi pientsien bu ka per ma mi pientsien bu oos meie
egie ese gi ta ka sien ma mi pientsien mi kulou, bu petspets meie bu ka ketseketseng,
ma mi kulou sasavoir meie mi kulou asna."
19 Ma samo, o nga pare ian mi vinavinar tso ma bu kovakova ka leong simi kaber meie
kegi sar ka ni minakiur, gi nga me beit nia veveken meie ian mi ka ta nga kesie mi oos
puneits ma ken kulou ni minakiur.
20 Eiekesen ine mi ka a nga rakopie ine mi vinavinar tso meie ken propet bitbit ese
ta nga tsana bu kepineits ni vovokudier i matan mi vinavinar tso. Ngan ine bu suada
kepineits ni vovokudier, ine mi propet bitbit a nga bit tsana gie mi kulou gi tate nga
suvuon ken totourkilal mi vinavinar tso nge rangarie man patspats. Ine mi vinavinar
tso ma ine mi propet bitbit guor ngas to, ma ian mi ka ta nga kesie mi oos a nga tomeke
guor i aron mi tuo leong simi leing ian mi salpa ta ngang ngeisngeis en.
21 Ma ine mi ka ta nga kesie mi oos, a nga kenvamate keguor sar ka ni vinevineken
ngan mi sele ta nga rovotsour i ngutsuon. Io, bu ma gi nga nganie bu pientsigie ine mi
kulou ni vinevineken nge ti.

20

Bu avareit mi 1,000

1 Samo, o nga pare mi angelo ta nga tsour peuk kuvu simi rangit. Simi riman a nga
poro man tsitstsi mi Mat kap ka vunan. Ma a nga poro buer mi tsen leong.
2 A nga rakopie mi dregon. Ine mi dregon arie mi tsotsoi ta nga mon muomuo ngas te
ma arie e Diabolo o, e Satan. Ma ine mi angelo a nga visie ngan man tsen va ta mon oit
mi 1,000 bu avareit.
3 Mi angelo a nga tomekan i aron mi Mat kap ka vunan, ma a nga bokutie ine mi mat
nge tsekirie nge buliet vangvangasie, terengien va e Satan ta kap mang bit tsana gie te
buer mi kulou sibu vuna enamon tuir oit bu avareit mi 1,000 ta rovoriu. I murien ian,
eie ta ngas mon ketseketseng simi puk keipkepide ra poitpoit mo.
4 Samo o nga pare bu mogomogos ni vuor ma bu mei gi ta nga mogos sien. Gi nga tserie
mi duis nia vuor nama. Egie arie ian bu mei ese mi kulou gi ta nga ol rivie bu kovagie
surie gi ta nga vavatei katsep ngan e Iesu nge vemusurie mi namanien e Raban. Gi kap
nga rangarie mi vinavinar tso o, man patspats ma gi kap nga suvuon ken totourkilal
sibu matadigie o, sibu rimagie. Ma gi nga to muerengei nge vuor meie e Karisito oit
sibu avareit mi 1,000.
5 Ine, mi tino mumuerengei vourvour. (Mi kulou mene gi ta nga muna maet, gi kap
ngas nga to muerengei tuir oit bu avareit mi 1,000 ta voto.)

6 Mi nires leong segie ese gi ta suvuon mi potpot simi tino mumuerengei vourvour
simi vunan egie mi kulou tamat. Surie egie ine, mi miensei vuluongan a kap suvuon
te mi ngeisngeis nia vuortie gie eiekesen gi ta tsorubeit ken sar prist e Raban meie e
Karisito ma gi ta vuor meie sibu avareit mi 1,000.

Man keipkepide ra tsokor e Satan

7 Sien bu avareit mi 1,000 ta voto, io, e Raban ta ruom rivie e Satan sorvekenan ken
vinatoreis.
8 Ma ta rovotsour nge me bit tsana mi kulou sibu vuna enamon kokouk gi ta mon
siba tangatsuon voveit mi kaber. Ine bu vunan enamon gi vuotongie ngan i Gok ma i
Magok. E Satan ta kuk kakaku gie nia vakake mi vinevineken. Mi aesaes si ken sar ka
ni minakiur a malan mi ngirngir i koen.
9 Ma gi nga veis garagara rakot sibu korot kokouk simi kaber, nge me viririsie mi korot
simi kuoluon e Raban ma mi taon ian e Raban ta tovie. Eiekesen mi leing a nga tsour
peuk kuvu simi rangit nge me voguersa gie.
10 Ma e Satan ese ta nga bit tsana mi kulou, e Raban a nga tomeke peuk ngan simi
tuo leong simi leing ian bu salpa ta nga ngang en. Mi vinavinar tso ma mi propet bitbit
guor te nga mon ian simi tuo leong simi leing ma gituo ta suvuon mi vinavasor sisiat
ma sikati sibu ra bu ra.

Bu miensei gi ta tuir simi vinuor

11 Samo, o nga pare mi mogomogos puneits leong ni vuor, ma mi ka ta nga mogos
i popon. Ma mi kaber ma mi rangit guor nga vi sorvekenan mi matan, ma guor nga
tsereiv.
12 Ma o nga pare bu miensei, egie ian mi kulou asna ma mi kulou sasavoir, gi ta nga
tuir i muan mi mogomogos ni vuor. Ma bu angelo gi nga vue bu pakapaka rorou vivvil
ma gi nga vue mi pakapaka rorou vivvil mene arie mi pakapaka rorou ni tino. Ma e
Raban a nga vuortie bu miensei vemusurie bu tsinatsangagie ian ta mon sibu pakapaka
rorou.
13 Mi barateis a nga tsupuk rivie bu miensei gi ta nga mon sien, ma mi miensei ma mi
Ades guor nga tsupuk rivie gie bu miensei gi ta nga mon sien. Ma e Raban a nga vuortie
gie kokouk vemusurie bu tsinatsangagie.
14 I murien ian, a nga tomeka guor mi miensei meie mi Ades simi tuo leong simi leing.
Ine mi tuo leong simi leing arie mi miensei a luongan.
15 Ma egie ese bu asagie gi ta kap nga vorotan simi vinavataor i aron mi pakapaka
rorou ni tino, e Raban a nga tomeka gie simi tuo leong simi leing.

21

Mi Ierusalem vour

1 Samo, o nga pare mi rangit vour ma mi kaber vour. Mi rangit vourvour ma mi kaber
vourvour a te nga voto rovoriu ma kap ba buer ka barateis.
2 Ma o nga pare mi taon tamat, mi Ierusalem vour, ta nga tsour peuk simi rangit kuvu
se Raban. Eie a nga suvuon mi banga matvinavaso malan mi vevien rei vour ta vavaso
nge rorois nia reie ken labeit.
3 Ma o nga rongomie mi ien leong kuvu simi mogomogos ni vuor a nga pevien, “Pare,
ken vonuo e Raban a mon i kotubuon mi kulou, ma eie ta mon meie gie, ma gi ta tsorubeit
mi kuoluon e Raban, ma e Raban ngas te ta mon meie gie.
4 Eie ta dou vopura bu dunutina kokouk sibu matagie. Ma ta kap ba buer ka miensei,
ka masitinoiv, ka tina, o, ka vinavasor, simi vunan bu kepineits kebeir gi te voto rovoriu.”
5 Ma mi ka ta mogos i popon mi mogomogos ni vuor a nga pevien, “Pare, o te tsang
vovoruo bu kepineits kokouk!” Ma a nga pevien buer ine, “Vataro ine bu nama, simi
vunan ine bu nama a tuktuk ma a kalei oit nia vodovodon tuktuk sien.”
6 Samo a nga pengan seou ine, “Bu kepineits kokouk gi te tsorubeit tuktuk. Eou mi
Alpa ma mi Omega, mi vakavakaek ma mi votovoto. Seie ese ta moruo, o ta teir tuvuon
ngan sien mi matada kilikilivueit ni tino.
7 Eie ese ta tseiptseiprio mi ngesengesien mi kaber, ta so to suvuon bu sinsuv kuvu
seou, ma eou o ta tsorubeit man Raban, ma eie ta tsorubeit e natung.
8 Eiekesen mi kulou mat motomotou ma mi kulou kap vodovodon tuktuk ma mi kulou
tsokor ma mi kulou kenken ma mi kulou tetteririv ma bu tamat inum ma mi kulou gi
ta rangarie bu raban bitbit ma mi kulou nguts bitbit, kegie korot a mon i aron mi tuo
leong simi leing ian ta ngang ngan mi salpa. Arie mi miensei a luongan.”

20:13 Ades - mi namani Grik ma man vuevue va mi korot sibu miensei.

9 Samo, mi angelo kes sibu angelo mi napaririem potsu luo ese gi ta nga suvuon bu koi
mi napaririem potsu luo ta nga vous ngan mi napaririem potsu luo bu tsienakor leong
vekvekitip, a nga nemei nge oeng seou, "Nemei, o ta vasangan sevoi ian mi vevien rei
vour, eie ken vevien mi Natu Sipsip."
10 Ma mi Moromoruo a nga tsegerie iou, ma mi angelo a nga kerie iou rakot simi pout
leong beitsak nge vasangan seou mi taon tamat, i Ierusalem, ian ta nga tsour peuk simi
rangit kuvu se Raban.
11 Ine mi taon a nga rar meie ngan man matvinavaso e Raban. A nga kutsukutsuleip
malan mi vunavout Iaspa ian ta matmatot nge katsekatsepa malan mi vunavout gi ta
vuotongie ngan mi kristal.
12 Ine mi taon man oiroir a nga leong nge kien i kur. Man sar rumrubukien a nga
oit mi sinangavur kes ma luo ma mi sinangavur kes ma luo bu angelo gi nga tuir sibu
rumrubukien. Gi nga vataro bu asan mi sinangavur kes ma luo bu matabu sibu Israel i
popon bu rumrubukien.
13 Ba rumrubukien tour simi bienangaev mi matanias ta rar tsour en, ba mene tour
simi bienangaev mi matanias ta ros en, ba mene tour simi bienangaev suv ma ba mene
tour simi bienangaev kieir.
14 Ma man oiroir ine mi taon a nga suvuon mi sinangavur kes ma luo bu vunavout
nian man sar mogomogos mi taon, ma bu asagie mi sinangavur kes ma luo ken sar
aposol mi Natu Sipsip gi nga mon i popon ine bu vunavout.

15 Ine mi angelo ta nga vakokoit meie iou, a nga suvuon mi poko pupuo kuar gi ta
tsana nge gold nia pua mi taon meie man sar rumrubukien ma man sar oiroir.
16 Man kuar ba oiroir voveit a nga kokouk, mi lebelebe sien ma mi leong sien a nga
kokouk. Ma a nga pua ine mi taon ngan ine mi poko pupuo kuar gi ta tsana nge gold ma
a nga vorotan va mi lebelebe sien, mi leong sien ma mi kuar sien, egituo keskes a nga
oit ba sinangavur luo soloba ma ba sinangavur luo koboit i popon (2,200) bu kilomita.
17 Ma a nga pua mi butuo simi oiroir ma a nga vorotan va a nga oit bu sinangavur mi
napaririem potsu kes ma mi napaririem i popon (65) bu mita. Eie a nga pua vemusurie
mo kegi sinavei nia pupuo mi kulou ma bu angelo.
18 Man oiroir mi taon, e Raban a nga tsana ngan mi vunavout Iaspa ma a nga tsana
ine mi taon ngan mi gold matan kesen mo malan mi vout katsekatsepa.
19 Man sar mogomogos ba oiroir simi taon, e Raban a nga vosonie ngan bu suada
vunavout matmatot. Mi mogomogos vourvour eie mi vunavout Iaspa, mi mene a
luongan, mi vunavout Sapaia, ma mi mene a tourngan, mi vunavout Kalkedon, ma mi
mene a voveitngan, mi vunavout Emerald.
20 Ma mi mene mi napaririem ngan, mi vunavout Sadonuks, mi mene mi napaririem
potsu kesngan, mi vunavout Sadius, mi mene mi napaririem potsu luo ngan, mi
vunavout Krisolait, mi mene mi napaririem potsu tourngan, mi vunavout Beril, mi mene
mi napaririem potsu voveitngan, mi vunavout Topas, mi mene mi sinangavur kesngan,
mi vunavout Krisopras, mi mene mi sinangavur kes ma kesngan, mi vunavout Iasin, ma
mi mene mi sinangavur kes ma luongan, mi vunavout Ametis.
21 Ma bu rumrubukien mi sinangavur kes ma luo, e Raban a nga tsana ngan bu banga
reamon simi kiem. Bu rumrubukien keskes, a nga tsana ngan mi banga reamon simi
kiem kes. Ma mi rosar simi taon, a nga tsana ngan mi gold matan kesen mo malan mi
vunavout ian ta katsekatsepa.

22 O kap nga pare ka vona rengeir i aron ine mi taon, simi vunan mi Nguts e Raban
ian ta tsiroup ma mi Natu Sipsip arie eguor man vona rengeir ine mi taon.
23 Ine mi taon a kap pinat surie mi matanias ma mi vura nia teir berber sien simi vunan
man matvinavaso e Raban a teir berber sien, ma mi Natu Sipsip arie man bember.
24 Bu vuna enamon, gi ta so veis i aron mi tinaparang ian simi berber, ma bu kovakova
ka leong simi kaber gi ta me vurukude magi sar matvinavaso ma minangarei en.
25 Sibu ra kokouk, man sar rumrubukien, gi ta kap ba buer bokutie simi vunan kap
ka kati ta mon sien.
26 Ma gi ta me vurukude magi sar matvinavaso ma minangarei bu vuna enamon
kokouk en.
27 Ka kepineits ian ta kap melemelen, o, ese mune gi ta ko tsana bu suada sinavei
ni minogumiets ma mi sinavei bitbit, gi ta kap oit rovoriu nia rubukien sien. Eiekesen
egie ese bu asagie gi ta mon si ken pakapaka rorou ni tino mi Natu Sipsip, egie mo gi ta
rubukien ine simi taon.

22

Mi da leong ma mi ei ni Tino

1 Samo, mi angelo a nga vasangan seou mi da leong simi da ni tino ian ta kadakadapeir
malan mi vunavout Kristal ma ian ta so kuvu si ken mogomogos ni vuor e Raban ma
simi Natu Sipsip.
2 Ine mi da, a nga so peuk i kutum simi rosar leong ine simi taon. Si ba gegen ine mi
da, mi ei ni tino a nga tuir, ma a nga vua ngan bu suada vuovuo mi sinangavur kes ma
luo. Ma a nga ko vua mi keipkepide ra kes sibu vura keskes. Ma bu pakapakan ine mi
ei eie nia vatoa bu vuna enamon si magi sar mienarouk.
3 Kap ka sinubirei te buer ta mon. Ma ken mogomogos ni vuor e Raban ma simi Natu
Sipsip, ta so mon i aron ine mi taon, ma ken sar petspets, gi ta so tsatsang sien.
4 Gi ta so pare mi matan, ma mi asan ta mon i matadigie.
5 Ma ta kap te ka rokati mene te buer, ma gi ta kap pinat surie ka rararan mi berber
o, mi matanias, simi vunan mi Nguts e Raban ta teir berber segie, ma gi ta vuor mala
kovakova ka leong sibu ra bu ra.
6 Ma mi angelo a nga pengan seou, "Ine bu nama a tuktuk ma a kalei oit nia vodovodon
tuktuk sien. Ma mi Nguts, magi Raban bu morumoruagie bu propet, a nga turan ken
angelo nia vasangan si ken sar petspets bu kepineits ian va ta ngas so tsorubeit tuktuk
lalapus."

Ken minuer e Iesu

7 E Iesu a nga pevien, "Rorong, o ta nemei lalapus! Mi nires leong segie ese gi ta rorong
sibu namani peteteir kuvu se Raban ta mon ine simi Pakpak Leong."
8 Eou e Ioanes, arie eou mo ese ta nga rongomie nge dengarie ine bu kepineits. Sien
o ta nga rongomie nge dengarie gie, o nga sege pukupukukaek i matan ba kamen nia
rangarie mi angelo ese ta nga vasangan seou ian bu kepineits.
9 Eiekesen a nga oeng seou, "Kian va e ta tsana malan ian! Eou mi petspets mala no
meie bu kasi ian bu propet ma egie ese gi ta nga vemusurie bu nama ine simi pakapaka
rorou. Rangarie e Raban!"
10 Ma a nga oeng seou, "Kian va e ta muningan ine bu namani peteteir kuvu se Raban
ian ta mon ine simi pakapaka rorou, simi vunan mi Ra a te vatavatat.
11 Eie ese ta ko tsana bu sinavei tsokor, tsupuk rivie va ta vor ve tsanatsana bu sinavei
tsokor. Eie ese ta ko tsana bu sinavei ni minogumiets, tsupuk rivie va ta vor ve tsanatsana
bu sinavei ni minogumiets. Eie ese ta ko tsana bu sinavei dokei, tsupuk rivie va ta vor
ve tsanatsana bu sinavei dokei. Ma eie ese ken tino ta tamat, tsupuk rivie va ta tino
malan."
12 "Rorong, o ta nemei lalapus! O ta nemei ngan bu voirvoir meie iou, nia vorie enga
keskes vemusurie kenga sar sinavei nga tate nga tsana.
13 Eou mi Alpa ma mi Omega, mi Muomuo ma mi Vevemuir, ma mi Vakavakaek ma
mi Votovoto."
14 "Mi nires leong segie ese gi ta poltsan magi sar tsetstseik kuar, terengien va gi ta
mang suvuon mi duis nia ngou simi vuovuan mi ei ni tino ma va gi ta mang rubukien
ka sibu rumrubukien ine simi taon.
15 Eiekesen i muirmuir simi taon, mi kulou ese gi ta tino mala kopuen, mi kulou gi ta
ko tsang tinepekei, mi kulou tetteririv, mi kulou kenken, mi kulou gi ta ko rangarie bu
raban bitbit, ma egie kokouk ese gi ta ko vetoron nia tsana mi sinavei bitbit, gi mon en.
16 "Eou e Iesu, o te nga turan kong angelo nia vavatei vakatsepa bu kepineits senga
bu vona rengeir. Eou mi Buon ma mi Tubuon e Davit, ma eou mi Matalala ian ta rar
ngeisngeis."
17 Mi Moromoruo Tamat meie mi vevien rei vuor, guor pevien, "Nemei!" Ma eie ese
ta rongomie ine mi nama, eie ta ngas pevien, "Nemei!" Ma eie ese ta moruo, eie ta ngas
nemei nge un tuvuon ngan mi da ni tino sien va ta lalaron.
18 O oeng terie mi namani vienengeng segie ese gi ta rongomie bu namani peteteir
kuvu se Raban ian ta mon ine simi pakapaka rorou. Sien va ka mei ta teim terie ka
nama mene ine sibu nama, e Raban ta so terie i popon bu tsienakor leong ian ta mon
simi vinavataor i aron ine mi pakapaka rorou.
19 Ma sien va ka mei ta tsang rivie ka nama ine sibu namani peteteir kuvu se Raban
ian ta mon ine simi pakapaka rorou, e Raban ta so tsang rivie sien ken potpot simi ei ni
tino ma ta so tsang rivie sien buer ken potpot simi taon tamat ian ta mon simi vinavataor
i aron ine mi pakapaka rorou.
20 Eie ese ta vavatei katsep ngan ine bu kepineits, a pevien, "Io, o ta nemei lalapus!"
Amen, Nemei, Mi Nguts Iesu.

21 Mi tentoiv simi Nguts Iesu ta mon meie mi kuoluon kokouk e Raban! Amen.

Bu nama vour meie man sar vuevue

mi aigor [yoke] - (Mataio 11:28). 'Mi aigor' eie mi kato ei kuar ngeisngeis ian bu Iuda gi ta ko ror terie i popon ba karakaran ba bulumakau va guor ta teie mi kepineits nia momol0suo mi pier i tau. Ine mi kato nama gi ko vuotongie nia pua mi vinasengei ian mi vavvasengei ta vavasengei ngan si ken madar tovtov.

i Ades [Hades] – 'I Ades' eie mi as simi namani Grik gi ta vuotongie ngan kegi enamon bu mensei. Ine mi as a mon simi Pakpak Leong Vour.

mi aloe - (Ioanes 19:39). 'Mi aloe' eie mi suada da sosong gi ko tsana ngan mi uiluiltan mi ei alovera. Bu Iuda gi ko terie mi aloe sibu lavlav nge outie ngan mi tonuo nia rorois simi puppuon.

Aleluia - (Puek Vasangan 19:1, 3-4, 6) Sien va bu Iuda gi ta lalaro puongan e Raban, gi ko koup ngan ine mi kato nama "Aleluia". Ine mi namani Iburu ma man vuevue va, "Puongan e Ieova." o, "Puongan e Raban".

mi Alpa - (Puek Vasangan 1:8; 21:6; 22:13). 'Mi Alpa' eie mi mat vinavataor vourvour sibu mat vinavataor simi namani Grik, malan mi 'a' eie mi mat vinavataor vourvour sibu mat vinavataor simi namani Iglis [English]. Io, sien gi nga pevien va e Iesu eie ine mi Alpa, a pevien va eie man tsuoktsuok vakaek bu kepineits kokouk. Ma buer gi vuotongie va e Iesu eie mi Omega ian mi mat vinavataor vekvekitip sibu mat vinavataor simi namani Grik. Malan mo e Iesu eie man tsuoktsuok vakaek bu kepineits kokouk, ma eie buer man votovoto bu kepineits kokouk. Bu kepineits kokouk gi ta beit si magi votovoto simi vunan gi mon i pakien ken nennei e Iesu.

Amen - (Roma 1:25, 9:5; 1 Korinto 14:16; 2 Korinto 1:20; etc.) Simi namani Iburu, man vuevue ine mi kato nama 'Amen' arie "a tuktuk", "o te aor kes va ta tsorubeit malan." Sien ka mei ta no, bu mei mene gi ta tor ngan ine mi kato nama 'Amen.' Simi Namani Puek Vasangan 3:14, gi vuotongie va e Iesu eie mi Amen simi vunan eie mi tuktuk.

mi angelo - 'Mi angelo' eie ken ka ni tinuturei e Raban. A ko mon simi Rangit i matan e Raban. Mi angelo a kap va mi ka (eie mi moromoruo). Giet kap oit nia pare gie sien va egie kesegie gi ta kap tsorubeit vasvas sibu matagiet. E Raban a ko turan ken sar angelo nia tsang vemusurie ken sar nama. Kegi tsientsang arie nia naneie ken kulou e Raban (Aposol 12:6-11 27:23 Iburu 1:14). Sibu ra mene e Raban a ko tura gie nia vatie ka mei ngan ken nama. Mi kovan bu angelo eie e Mikael (Iuda 1:9). Mi angelo mene ta potokivout eie e Gabriel (Luka 1:19, 26)

mi aposol - (Mataio 10:1-4; Marko 3:13-19; Luka 6:12-16). E Iesu a nga vile mi sinangavur kes ma luo bu madar tovtov va gi ta tsorubeit ken sar aposol. E Iesu a nga teir ngeisngeis segie nge turagie nia ra vavatei ngan mi Banga vinavatei sibu enamon kokouk. Ine mi kulou gi nga mon meie e Iesu ma a nga vavasengei segie. Ma ngan bu katsomatagie kesegie, gi nga pare e Iesu ta nga maet simi koitskoits nge to muerngei. Gi nga tsourbeit bu muomuo simi kulou gi ta nga vodovodon tuktuk se Karisito Iesu. E Paulo ma e Barnabas eguor buer ba aposol eiekesen e Iesu a kap nga viel kakaku guor meie bu aposol vourvour.

bu Areopagus - (Aposol 17:19, 34). 'Mi Areopagus' eie mi asan mi kuitskuits simi taon i Aten i aron mi vuna enamon i Grik. Mi kulou asna i Aten gi nga ko beit kouk i popon ine mi kuitskuits. Ine mi bineit, gi ko vuotongie va bu Areopagus.

i Arimatea - Mi asan ken enamon e Iosep ese ta nga puonongie mi piripirien e Iesu.

e Atemis - (Aposol 19:24-35). E Atemis eie mi asan mi raban vevien bitbit ese mi kuoluon mi enamon leong i Asia gi ta nga ko rangarie.

e Baal - (Roma 11:4). E Baal eie mi asan mi raban bitbit. Muomuo ngas te, i muan mi kuoluon e Raban gi tanga ra mon simi korot gi vuotongie ngan i Israel, mi kulou gi ta nga ko mon en an gi nga ko rangarie e Baal. Sien mi kulu Israel gi ta nga ra mon en, bu keipkepide ra mene, gi nga maes nia rangarie e Raban ma gi nga ra rangarie e Baal. Surie ine, e Raban a nga aor rarap beitsak veie gie.

e Balaam - (2 Petro 2:15; Iuda 1:11; Puek Vasangan 2:14). E Balaam eie mi propet ese mi kovakova ka leong e Balak ta nga turan va tanga ra subiran mi kulu Israel terengien va ta mang nga tseiptseiprio gie simi vinevineken. E Balak eie magi kovakova ka leong bu Moab, eie a nga dendeir sien bu Israel gi ta nga beit i Moab. Vourvour, e Balaam a nga mereis nia rakot i Moab nia ra oeng subiran mi kuoluon e Raban, eiekesen i muir a nga rakot. Sien tanga veis rakot, mi angelo a nga tuir kitipan i sar eiekesen e Balam a kap nga oit nia dengarie. Eiekesen mi dongki ta nga

kesie a nga pare, io, a nga mereis nia veis misasien e Balaam tanga tsatsakie. Samo mi dongki a nga vakokoit nge patsarie e Balaam. Io, e Balaam a kap nga oit nia nga ra oeng subira gie simi vunan e Raban a nga vatamase gie. Simi Pakpak Leong Vour gi nga vavataor surie e Balaam va a nga bike lakep arie mi vunan a nga sunuir nia kulie e Balak, misasien eie man matakorot mi kuoluon e Raban.

mi bali [barley] - (Ioanes 6:9, 13; Puek Vasangan 6:6) – Mi suada rais bu Israel gi ta nga ko tsuorkie nge tsang plaua ngan mi pien. Man voirvoir a kap nga vaen beitsak malan mi wit.

mi banga reamon simi kiem [pearl] – (Mataio 7:6; 13:45-46; 1 Timote 2:9; Puek Vasangan 17:4; 18:12, 16; 21:21). 'Mi banga reamon simi kiem' eie mi suada kepineits malan mi pide re, eiekesen a leong malan miekatoru kutsitsiel ma a puneits nge kutskutsleip. Man voirvoir a vaen i kur ma a matmatot rovoriu. Mi kulou gi ko tsana ngan bu suada kepineits nia vavaso.

e Barak - (Iburu 11:32) E Barak eie mi meinmenien bu muomuo sibu Israel. A nga muonge gie sibu vinevineken palan ma gi nga tseiptseiprio magi sar matakorot. (Judge 4 ma 5)

mi bea [bear] – 'Mi bea' eie mi suada vinavinar a leong beitsak ma a ko mon sibu pout ma roniot. Eie a oit nia kenvamate ka mei. Ine mi vnavinar a kap mon ine si kegiet enamon.

e Belsebul - (Mataio 10:25; 12:24, 27; Marko 3:22; Luka 11:15, 18-19). E Belsebul eie mi asan kovakova muomuo sibu moromoruo tsak. Bu matabu mene gi ta nga mon vatvatta bu Israel gi nga ko rangarie. Muomuo gi nga vuotongie ngan va e Belsebul. Mi asan mene arie e Satan mo, eie mi kovan bu moromoruo tsak.

mi Bokis Kinubuits – (Iburu 9:4; Puek Vasangan 11:19). Mi Bokis Kinubuits eie mi bokis gi nga tsana nge ei ma gol. Gi nga votie i aron ian ba kalpe vout vavavataor e Raban ta nga vatoro sien mi sinangavur kes bu vuna vinuor. Bu kepineits gi ta mon i aron mi bokis kinubuits gi nga tourtelekiran ken kinubuits e Raban meie bu Israel. Gi nga ko terie ine mi bokis i aron mi Korot Tamat Rovoriu simi vona rengeir.

mi buliebuliet saien sosong [incense]- (Luka 1:9-11; Puek Vasangan 5:8; 8:3-4; 18:13). Mi buliebuliet saien sosong gi ko tsana ngan mi dangien mi ei o, bu pakapakan meie bu buon. Gi nga ko tunie nia vara saien sosong ngan mi Vona rengeir leong sien va mi kulou gi tanga no rakot se Raban.

mi denari - 'Mi denari' eie mi asan mi suada silva lakep simi namani Grik. I aron bu ra e Iesu ta nga tino sien, mi kulou gi nga ko poro mi denari sien gi ta nga tsatsang mi ra pu.

mi dongki - 'Mi dongki' eie mi asan mi vinavinar bu Iuda gi ta ko kesie. Ma gi ko vekeisie buer kegi sar kepineits i popon. E Iesu buer a nga kesie mi dongki sien tanga rubukien i Ierusalem malan mi kovakova ka leong.

mi dregon - (Puek Vasangan 12:3; 13:4; 16:13; 20:2). 'Mi dregon' eie mi vinavinar a mon simi pinopinouts mo. A suvuon mi ngeisngeis leong, ma mi kurikurien a mat malan mi kopo ma mi tsotsoi. Simi buk Puek Vasangan, mi dregon a tourtelekiran e Satan, mi kovan bu tsaka moromoruo kokouk.

bu Epikurea - (Aposol 17:18) 'Bu Epikurea' eie mi gargar kulou sievei gi tanga vemusurie ken vinasengei mi ka sievei e Epikurus. Eie a nga vavasengei simi kulou va gi ta ngas vodon veleongte mo mi nires ine simi tino ma gi ta ngas evisie bu vinavasor ma mi mentou.

e Erme - (Aposol 14:12) 'E Erme' eie mi asan mi raban bitbit sibu Grik gi ta ko rangarie. Bu Grik gi nga ko pevien va eie mi ka ni tinuturei sibu raban ka ie.

e Erot - 'E Erot' eie mi as gi nga vuotongie ngan bu kovakova ka leong. Ine bu kovakova ka leong gi nga vuortie bu poko kaber leong ma gi nga tsatsang i pakien mi vinuor simi kovan bu kovakova ka leong i Roma.

mi fik [fig] - 'Mi fik' eie mi asan mi ei ngongou ta to i Israel. Bu vuovuan ine mi ei a damits, ma a kon kalei. E Iesu a nga nasaran mi fik mene ian ta kap nga vua.

i Getsemane - Mi asan mi tu ian ta mon i muirmuir simi taon i Ierusalem. Palan bu ra e Iesu meie ken sar madar tovtov gi nga ko ra mon en, ma buer mi tu ivie bu ka tsokor gi tanga rakopie en e Iesu.

mi iis [yeast] - (Mataio 12:33; 16:12; 1 Korinto 5:6-8; Galatia 5:9; etc.). Mi asan mi kepineits bu Iuda gi ko leik meie ngan mi plaua va ta mang popoek. Gi ko lakie mi iis meie ngan mi plaua nia tsang bret. Puk iis lili mo a oit nia vara popoek ngan mi plaua leong.

e Kaesar [Caesar] - Mi as gi nga ko vuotongie ngan mi kovan bu kovakova ka leong. A nga ko vuortie bu enamon leong kokouk ta nga mon i pakien mi vinuor sibu Roma.

mi kamel [camel]– (Mataio 3:4; 19:24; 23:24; Marko 1:6; 10:25; Luka 18:25). Mi asan mi vinavinar leong beitsak. Ine mi vinavinar a kap mon ne si kegiet enamon. Gi ko kesie sibu vineis ma vekeisie bu kepineits palan i popon. Bu Iuda gi ko tsana mi lavlav ngan bu vuruvuru kamel.

mi Karisito – Ine mi as Karisito, gi ko vuotongie buer va mi Messia. Mi as Karisito a kovuni simi namani Grik, mi as Messia a kovuni simi namani Iburu. Man vuevue ine mi as va "mi ka gi ta soan mi oel i kovan". Sien va e Raban va ta nga vile ka ka va eie ta tsourbeit kovakova ka leong sibu Iuda, gi nga ko soan mi oel i kovan nia totok telekiran va e Raban a vile va eie mi kovakova ka leong.

mi kinubuits - (*Mi Kinubuits kebeir:* Luka 1:72; Aposol 3:25; 7:8; Galatia 3:17; Iburu 9:1. *Mi Kinubuits vour:* Mataio 26:28; Marko 14:24; Luka 22:20; Roma 11:27; 1 Korinto 11:25; 2 Korinto 3:14; Iburu 7:22; 8:6–13; 9:15; 10:16, 29; 12:24; 13:20). 'Mi kinubuits' eie mi kepineits gi kubutsie i kotubuon ba mei o, ba gargar. I aron mi kinubuits mi mei ta kubutsie nia tsana ka kepineits nian mi mei ka ie, ma mi mei ka ie tangas tsang vaotie misa guor tate kubutsie. I aron ken kinubuits e Raban, e Raban a nga kubutsie va ta tsorubeit mi Tam ma mi Nguts simi kuoluon ma mi kuoluon gi tangas tor surie. Ken ba kinubuits e Raban arie mi Kinubuits Kabeir ma mi Kinubuits Vour. Mi Kinubuits Kabeir eie mi kinubuits e Raban ta nga tsana i Sinai. E Raban a nga kubutsie va ta tsana bu Israel va mi kuoluon, sien va gi ta vemusurie bu vinuor ta nga terie se Moses. Eiekesen kap ka mei a oit nia vemusurie vititirie ken sar vinuor kokouk e Raban. Io, kap ka mei a nga tsorubeit duis i matan e Raban ngan mi Kinubuits Kabeir. Mi Kinubuits Vour arie eie ken kinubuits e Raban ian ta pevien va ta vuotongie egie ese gi ta vodovodon tuktuk se Iesu Karisito, va egie mi kulou duis, simi vunan e Iesu Karisito a nga sorokie man vinatoreis kegi sar sinavei tsokor mi kulou kokouk sien tanga maet simi koitskoits. Io, ese mei ta vodovodon tuktuk se Iesu Karisito a te tsorubeit duis i matan e Raban, malan va gi kap nga tsana ka sinavei tsokor o, derka ken vinuor e Raban.

mi korban - (Marko 7:11-12). 'Mi korban' eie mi sinavien bu tubugie bu Iuda. Ine mi sinavei a pevien va mi kulou gi tangas pot terie kegi sar lakep nia tabeir rakot si ken tsientsang e Raban. Sien va gi ta tsang malan ngan, gi ta oit nia ketseketseng sorvekenan mi duis nia naneie bu tamagie ma kinagie. Eiekesen gi kap tabeir rakot ngan se Raban misasien gi tate nga kubutsie nia tsang malan ngan, gi ko por vangasie ine mi Korban nia vaotie mo kegi sar pinat.

mi kovage – Ba suada kovage luo a mon: Mi kovage vourvour eie mi kovage bu kovakova ka leong gi ko tsekie ma a tourtelekiran va eie mi kovakova ka leong. Ma mi kovage a luongan, eie mi kovage gi ko terie sibu mei ese gi ta tseiptseipriuo bu suada sinoer o, sika ka ni minakiur ese ta tseiptseiprio man sar matakorot simi vinevineken.

mi lepra (Mataio 8:3; Marko 1:42; Luka 5:12-13; 7:22; etc.) Mi Lepra eie mi mienarouk. Simi Pakpak Leong, ine mi mienarouk lepra a kuva bu suasuada mienarouk simi kuirkuir. Bu prist gi tangas muna pare mi mei ese a vodon va a suvuon mi mienarouk simi kurikurien ma mi prist ngas te ta vuot vasangan va ine mi mei a suvuon mi mienarouk lepra o, kap.

mi Manna - (Ioanes 6:31, 49; Iburu 9:4; Puek Vasangan 2:17). I murien e Moses tanga kir vorotsoro gie bu Israel sorvekenan i Isip, bu Israel gi nga veis viririsie mi beir sibu avareit ba sinangavur voveit. I aron ine bu avareit, e Raban a nga tabarie gie ngan mi nginonginou simi rosar ni vovokudier. Ine mi Manna a nga ko kor kuvu simi rangit sibu ra kokouk, eiekesen simi Sabat mo a kap.

ken mangmagoso Nguts e Raban [kingdom of God]– Ine 'ken mangmagoso Nguts e Raban' a tourtelekiran mi mienagos i kotubuon e Raban ma mi kuoluon. Mi kovakova ka leong a vourtie ken kulou, ma e Raban eie a malan mi kovakova ka leong simi vunan a ko tuir kitipan mi kuoluon sibu suada bienabas ma a ko vaotie kegi sar pinat ma a ko muongan nge vuortie kegi sar tino. Mi kuoluon ken mangmagoso Nguts e Raban, egie ese gi ko vodovodon tuktuk se Raban nge vemusurie mi namanien. Giet oit nia vuotongie 'ken mangmagoso Nguts e Raban' siba gargar nama mene malan 'mi ra va e Raban ta vuor' o, 'ken sinavei nia vuor e Raban' eiekesen mi potsuon ine ba gargar nama a kokouk mo. Sien e Iesu tanga beit simi mangmagoso enaenamon, 'ken sinavei nia vuor e Raban' a tenga tsorubeit simi rosar vour simi vunan e Iesu Karisito a nga teie terie mi rosar vour nian mi kuoluon va gi tangas tino vemusurie nia mon simi banga mienagos meie e Raban. Giet oit nia pevien va 'ken mangmagoso Nguts e Raban' a mon sibu korot kokouk ivie mi kulou gi ta ko deng kilala va e Raban eie magi kovakova ka leong. Si ken minuer e

Iesu Karisito, ken mangmagoso Nguts e Raban ta tsorubeit pu ma ta tsorubeit vasvas simi kulou kokouk.

mi Moromoruo Tamat – 'Mi Moromoruo Tamat' eie mi asan mi Morumoruan e Raban. Eie mi Raban, a kokouk malan mi Tam eie mi Raban ma e Iesu Karisito eie buer mi Raban. Egituo kokouk mi Raban kes mo. (Mataio 28:19). Mi Morumoruan e Raban a ko mon sibu arogie ese gi ta vodovodon tuktuk se Iesu Karisito. Eie a tsana va mi kulou gi ta telekiran mi tuktuk (Ioanes 16:13; 1 Korinto 2:10-13). Eie a ko no rakot se Raban surie gie ese gi ta vodovodon tuktuk se Iesu Karisito (Roma 8:26-27). A ko muongan mi kulou va gi ta mang telekiran mi rosaran e Raban (Aposol 13:2; 16:6-7). Eie a terie simi kulou mi ngeisngeis va gi ta mang oit nia vakokotie mi Namanien e Raban nge tsana ken tsientsang (1 Korinto 2:4-5). A ko terie bu tienebeir sibu mei va gi ta mang tsana bu kepineits ian ta vangasie mi kulou vodovodon tuktuk. (1 Korinto 12:4-11)

mi mastat [mustard]- 'Mi mastat' eie mi asan mi ei ian ta to i Israel. Mi pei sien a lili beitsak, eiekesen sien va gi ta tsuorkie ta leong rio bu ei tsuotstsuor kokouk sika tu.

mi Messia - Pare mi 'Karisito'.

mi mint - 'Mi mint' eie bu suada ei ian ta saien sosong. A sien mala 'tiger balm'.

mi mira [myrrh] – (Mataio 2:11; Puek Vasangan 18:13). 'Mi mira' eie mi uliuliet saien sosong gi ta tsana ngan mi uiluiltan mi suada ei ta to i Arabia. Sien va gi ta tunie, a saien kalei beitsak. Man voirvoir a nga vaen simi vunan gi nga ko poro te i pek. Bu Iuda gi nga ko tsatsang ngan ine va mi marasin nia kenvamate mi vinavasor sibu tamat menorouk. Gi nga ko suruvie ngan buer bu tonuo rorrois nian mi tenteir.

mi nat - 'Mi nat' eie mi asan mi suada ei ian mi kulou gi ta ko tsana mi da sosong ngan mi dangien ine mi ei nat. Man voirvoir ine mi da sosong, a vaen beitsak.

Ken Natu sipsip e Raban - (Ioanes 1:29, 36) – E Ioanes, mi ka ni sinusuruiv, a nga vuotongie ngan e Iesu va eie Ken Natu sipsip e Raban. Simi sinavien bu Iuda, gi nga ko kenvamate ka natu sipsip nge tu terie rakot se Raban malan va mi tienebeir ni varam, terengien va e Raban ta mang vodon rivie kegi sar sinavei tsokor. Sien va mi ka ta keda ka natu sipsip ma mi natu sipsip ta votutur dar nge maet, gi pevien va ine a tuir kulie ken vinatoreis ine mi ka surie ken sinavei tsokor. Ine simi rosar, mi kulou gi nga ko tsorubeit melemelen ngan i matan e Raban. Gi nga vuotongie e Iesu va eie Ken Natu sipsip e Raban simi vunan a nga tsupuk rivie ken tino nia varam rivie kegiet sar sinavei tsokor. Simi buk Puek Vasangan, mi korot leong sien mi napaririem a vuotongie e Karisito va eie mi Natu sipsip.

e Natuon mi Ka - Muomuo te, e Daniel, mi propet, a nga vuotongie mi ka ni vavato ngan ine mi as 'e Natuon mi Ka' ese va e Raban ta ba nga turan nia vatoa mi kulou kokouk si kegi sar sinavei tsokor. E Iesu a nga ko vuotongie eie kesen ngan ine mi as. Ine mi as 'e Natuon mi Ka' a tourtelekiran va eie mi ka ese e Raban ta nga turan nemei simi kaber, ma a suvu duis kovuni se Raban. Eie mi ka, ma eie buer mi Raban.

bu Nginou sibu Iuda - Bu Iuda gi ko barabaramatan bu ra leong sibu avareit kokouk, nia vodonomie ken kienlei e Raban segie. A napaririem kegi sar ra leong gi vokokotie i aron mi Pakpak Leong Vour.

mi Nginou nia barabaramatan mi vavatamaes simi Vona rengeir leong - (Ioanes 10:22) Ine mi nginou sibu Iuda arie mi nginou nia barabaramatan vasa e Iudas Makabaeus a nga vara melemelen venengan ken vonuo e Raban te buer i murien man sar matakorot e Raban gi ta nga rubukien simi Vona rengeir leong nge tsang vatsakatie. Bu Iuda gi ko vuotongie ngan ine mi nginou va 'mi Hanuka' o, 'mi Nginou sibu Bember'.

mi Nginou nian mi Papael – (Ioanes 7:2). Simi Nginou nian mi Papael, bu Iuda gi ko res simi vunan mi kienakeir sibu tu a te voto. Gi ko tsana bu papael nge mon i arogie sibu ra mi napaririem potsu luo. Ine simi sinavei gi ko vodonomie bu tubugie ese gi tanga ko mon sibu vona sel sien gi tanga veis veririu simi beir i Sinai sibu avareit mi sinangavur voveit i muan va gi tanga rubukien simi kaber e Raban ta nga kubutsie terie segie.

mi Nginou nian mi tsoik kap ka iis sien – (Mataio 26:17; Marko 14:1), 12; Luka 22:1, 7). Ine mi Nginou nian mi tsoik kap ka iis sien, gi ko barabaramatan sibu ra mi napaririem potsu luo i murien duis mi Nginu Pasova. I aron ine bu ra mi napaririem potsu luo, bu Iuda gi ko nganie mi tsoik kap ka iis sien. Ine simi rosar, gi ko vodonomie vasa bu Iuda gi nga vi ven i Isip. Kegi vini a nga lalapus beitsak ma gi kap nga suvuon ka kientsep nia teir iis nge rosie va tanga popoek mi bua tsoik i muan va gi tanga tunie nge nganie.

mi Nginu Pasova - (Mataio 26:2, 5, 18-19; etc.) Mi Nginu Pasova eie mi Nginou ian ta potokivout beitsak sibu Iuda. Man vuevue mi asan ine mi Nginou va 'rov rio'. I aron mi Nginou, bu Iuda gi ko barabaramatan vasa gi nga vi sorvekenan ven mi minon petspets i Isip. Ian sibu ra, e Raban a nga terie mi nama ngeisngeis va ta nga turan ken angelo nia kenvamate bu muariem ka sibu tietie kokouk i Isip. Eiekesen e Raban a nga oeng segie bu Iuda nia kenvamate ka natu sipsip nge tsopurie kegi sar matavonuo kokouk ngan mi daran ian mi natu sipsip. Sien va mi angelo ta pare ian mi dar, eie ta rov rio ian mi vonuo ma ta kap kenvamate ka muariem i aron. Vakaek te ian oit ne, sibu Nginu Pasova kokouk, bu vonuo keskes sibu Iuda gi ko keda mi natu sipsip nge tunie. Ma gi ko nganie. (Luka 22:7-8)

mi Nginu Pentikos (Aposol 2:1; 20:16; 1 Korinto 16:8). Man vuevue mi kato nama Pentikos va 'bu sinangavur mi napaririem'. Bu Iuda gi ko rorois sibu ra mi sinangavur napaririem i murien mi Nginu Pasova, ma gi ta nangaba barabaramatan ine mi Nginu Pentikos. Ine simi Nginou gi ko barabaramatan mi ra nia kakarie bu wit simi vura May. Simi Nginu Pentikos mene, mi Moromoruo Tamat a nga tsorupeuk vourvour sien i popon mi kulou ese gi tanga vodovodon tuktuk se Iesu Karisito.

mi oliv – (Roma 11:17, 24; Iakobo 3:12; Puek Vasangan 11:4). Mi ei oliv eie mi suada ei vuovuo. Bu Iuda gi ko poro bu vuovuan nia tsang oel, ma gi ko tunie ngan bu nginonginou, ma gi ko potso ngan bu vuruvuru kovagie buer. Man tsentsang ine mi oel simi oliv a leong si kegi tino bu Iuda. Gi ko soan ine mi oel sibu tamat mienorouk sien va gi ta no surie gie. Ma buer gi ko soan i kovan mi mei nia vasanga ken vivviel e Raban sien.

mi Omega - (Puek Vasangan 1:8; 21:6; 22:13). Pare mi 'Alpa'.

Osana - (Mataio 21:9, 15; Marko 11:9-10; Ioanes 12:13). "Osana" eie mi namani vuot kalei simi namani Iburu. Mi kulou gi ko koup pevien rakot sibu mei mene. Ine mi sinavei eie nia vasangan kegi minangarei buer. Man vuevue 'E Raban ta vatoa no!' o, 'Puongan e Raban.'

mi Parisaio – 'Bu Parisaio' egie mi gargar muomuo leong sibu Iuda. Gi nga ko baser palapalan meie bu vavvasengei sibu Vinuor. Bu Parisaio gi nga telekire vititirie bu vinuor e Raban ta nga terie se Moses. Ma gi nga vavasengei buer simi kulou nia vemusurie vititirie ian bu vinuor ma bu vinuor mene egie kesegie gi ta nga vabatie. Gi nga ko vakam simi vunan gi nga vodon va kegi sinavei a nga kalei rio bu mei mene. Gi nga kalei ka i marar mo, eiekesen bu arogie a nga vous ngan bu tsaka vienviendon. Bu Parisaio gi nga murien veie e Iesu ma gi nga roev nia kenvamate.

mi Praetorium - 'Mi Praetorium' eie mi asan mi vonuo bu kovakova ka simi minakiur sibu Roma gi ta nga ko mon en.

mi prist [priest] - 'Bu prist' egie mi kulou ivie gi tanga viel tsana gie nia tu tienebeir rakot se Raban ken mi kuoluon i Israel. Sibu ra e Iesu tanga tino sien, gi nga ko tu tienebeir simi vona rengeir leong i Ierusalem. Ine bu prist gi nga viel tsana gie simi tietie se Aron i aron mi matabu se Levi. Mi kovan bu prist eie a muongan bu prist kokouk. Bu prist gi ko viel tsana mi kovan bu prist nia tsana mi tsientsang simi avareit kes mo. I murien mi avareit kes, gi te buer ko vile mi kovan bu prist mene. Mi kovan bu prist eie mi ka kes mo a oit nia rubukien simi Korot Tamat Rovoriu i aron mi Vona rengeir leong, ma a ko ra tu tienebeir rakot se Raban surie ken sar sinavei tsokor ma kegi sar sinavei tsokor mi kulou.

mi propet [prophet] - 'Mi propet' eie mi ka nia vavatei ngan mi namanien e Raban ian e Raban ta vasangan sien. Muomuo e Raban a nga turan bu propet palan, malan e Samuel ma e Isaia ma e Ieremia. E Raban a nga ko vasangan segie bu kepineits va ta ba tsourbeit i muir. Bu avareit palan i muan ken kienakav e Iesu Karisito, bu propet gi nga vakokoit surie ken bineit ine simi kaber ma gi nga vakokoit vasangan palan bu kepineits va e Iesu ta nga me tsana ma bu sana kepineits va ta nga me tsourbeit sien. Gi nga vokokotie buer bu kepineits palan ian va ta beit si man votovoto ine mangmagoso enaenamon, i muan va e Iesu ta muerngei nge vuortie mi kulou kokouk.

mi Sadukaio - 'Bu Sadukaio' egie mi gargar muomuo sibu Iuda. Gi ko vavasengei sibu mei mene va gi ta ngas vemusurie bu vinuor ma bu sinavei sibu Iuda mo. Ma gi kap lalaron va mi kulou gi ta vemusurie bu vinuor mene ma bu sinavei mene ian mi kulou egie kesegie gi ta nga vakinebatie. Ine mi gargar egie gi malan bu Parisaio. Eiekesen, gi ko mogos matakorot meie bu Parisaio simi vunan bu Parisaio gi vodon tuktuk simi tino mumuerengei eiekesen bu Sadukaio a kap.

mi salpa [sulfur] – (Luka 17:29; Puek Vasangan 9:17-18; 14:10; 19:20; 20:10; 21:8). Mi salpa eie mi suada kepineits ian ta ngongo. A ko ngang ngan mi berber ngeisngeis ma a ko saien tsak.

i Samaria - 'I Samaria' eie mi asan mi enamon. A mon vatavatat i Iudea. Bu Samaria kap va bu Iuda tuktuk simi vunan muomuo ngas te, gi nga ko rei gie bu kibang. Bu Iuda gi ko mugumitsa gie.

mi Sanedrin – 'Mi Sanedrin' eie mi gargar simi kulou ni vuorvuor sibu Iuda. Ine mi gargar gi sinangavur mi napaririem potsu luo ma kes (71). Ma mi kovan bu prist a ko muonge gie.

mi Silot - 'Mi Silot' eie mi gargar kulou sibu Iuda gi nga ko leiltsei veie bu Roma gi ta nga vuortie bu Iuda.

i Sinai – I Sinai arie mi asan mi pout ian e Moses ta nga vaen kien sien nia nga ra mon meie e Raban. Ian en, e Raban a nga terie sien bu vuna vinuor mi sinangavur kes.

mi sinamon [cinnamon] - (Puek Vasangan 18:13). 'Mi sinamon' eie mi asan mi suada sien sosong gi ta tsana ngan mi piripirien mi ei. Man voirvoir a ko vaen. Gi ko guol meie ngan mi oel nia vabatie mi banga oel sien sosong nia soan i kovan bu mei ma gi ko soan buer sibu tonuo.

mi sinusuruiv - Mi Pakpak Leong a pevien va e Ioanes mi ka ni sinusuruiv a nga tsana mi sinusuruiv simi kulou palan simi da i Ioridan. A nga oeng simi kulou va gi tangas vodon vuris si kegi sar sinavei sar tsokor terengien va e Raban ta mang vodon rivie kegi sinavei tsokor, ma gi ta mang suvuon mi vavato simi vunan gi vodon tuktuk se Iesu Karisito. Ine simi rosar, e Ioanes a nga rorois ngan kegi sar tino mi kulou nian ken minuer e Iesu.

i Sion [Zion] - (Mataio 21:5; Ioanes 12:15; Roma 9:33; 11:26; 1 Petro 2:6). 'I Sion' eie mi asan mi kuitskuits ivie mi taon i Ierusalem ta tuir en. Sibu ra mene gi ko vuotongie i Sion nia tourtelekiran mi taon pu i Ierusalem, ma sibu ra mene, gi ko vuotongie i Sion nia tourtelekiran mi rangit, mi enamon ivie e Raban ta mon en (Iburu 12:22; Puek Vasangan 14:1)

mi sipsip - Mi suada vinavinar mi vuruvuruon a leong ma mi kulou gi ko tsang lavlav ngan. A kap ko ar, ma mi kulou gi ko nganie buer mi pentsien.

i Sodom – (Mataio 10:15; 11:23-24; Luka 17:29; Puek Vasangan 11:8; etc.). 'I Sodom' eie mi taon ivie e Lot meie ken tietie gi nga mon en. A nga mon vatvatta mi taon i Gomora. Mi kuoluon ine ba taon gi nga tsana palan bu sinavei tsokor. Io, surie ine, e Raban a nga voguersa guor ngan mi leing.

mi tienebeir ni tintu [burnt offering]– Mi tienebeir ni tintu eie mi suada tienebeir ni varam ian bu prist gi ta ko tunie bu karton kokouk mi vinavinar i popon bu korot keskes sibu vinavinar. Mi tienebeir ni varam mene, gi ta poro mo mi kapien sibu karton mi vinavinar nge tunie.

mi tsaka moromoruo – Bu tsaka moromoruo egie ken sar petspets e Satan. Gi ko vabasa mi kulou nge tsana mi kulou va gi ta kap mang rorong se Raban ma va gi ta mang vemusurie e Satan. Si bu ra mene gi ko tsegerie ka mei sien va ine mi mei ta tuir pats meie e Satan si ken tsentsang nia tsana bu tsaka sinavei.

e Tseus (Zeus) - (Aposol 14:12). 'E Tseus' eie mi asan mi kovan bu raban bitbit ese bu Grik gi tanga ko rangarie. Mi asan mene e Tsupita [Jupiter]. Mi raban bitbit mene bu Grik gi nga vodon va eie mi ka ni tinuturei, mi asan e Erme [Hermes].

mi vinavaroup - (GEN 17:9-14) Mi vinavaroup eie kegi sinavei bu Iuda nia varapuo mi madar tamat simi ra mi napaririem potsu tour ngan i murien ken kienakav. Gi nga tsana ine surie e Raban tanga oeng se Abaraam va tangas nga tsana malan ngan. Mi vinavaroup arie mi totourlekier va ian mi ka eie mi Iuda. Gi ko vuotongie bu Iuda va egie 'mi kulou simi vinavaroup'. Sibu ra vourvour mi kulou gi tanga vavatei ngan man Banga vinavatei e Iesu Karisito, bu mei mene sibu Iuda gi nga pevien va mi ka ese kap va mi Iuda ta lalaro tsorubeit mi meinmenien mi kulou vodovodon tuktuk se Karisito, eie tangas muna por vinavaroup. Ma ine man totourlekier va a te tsorubeit mi Iuda nge tor va ta vemusurie bu Vinuor se Moses. Eiekesen e Paulo a kap nga aor kes ngan ine mi vienviendon. E Paulo a nga vavataor surie ine mi sinavei i aron ken pakapaka rorou rakot sibu Galatia, ma si ken sar pakapaka rorou mene buer. A nga pevien va mi rosar kes mo a mon va mi mei tangas tsana sien va ta lalaron nia suvu vavato ma ine mi rosar eie mi vodovodon tuktuk se Iesu Karisito mo.

mi Vinuor – Mi Vinuor se Raban gi nga vataro i aron mi napaririem ba buk vourvour simi Pakpak Leong Kabeir. Ine ba buk a suvuon bu vinuor e Raban tanga terie se

Moses nian mi kuoluon meie buer man vinavinateteik bu Israel.

Man sar kitsip bu vuna vienviendon

[1] mm

Man sar kitsip bu vuna vienviendon

Bu muomuo simi vona rengeir

Mi sinavien bu muomuo - Aposol 6:1–6; 14:23 † 1 Timote 3:1–13 † Tito 1:5–9.

Mi saran mi tsientsang sibu muomuo - Mataio 28:18–20 † Luka 22:24–27 † Aposol 20:17–35 † 1 Tesalonika 2:1–12 † 1 Timote 4:1–16 † 2 Timote 2:1–26, 3:10–17, 4:1–5 † Tito 2:7–8 † 1 Petro 5:1–4.

Magi minangarei bu muomuo - 1 Korinto 9:14 † Galatia 6:6 † 1 Tesalonika 5:12–13 † 1 Timote 5:17–22 † Iburu 13:7; 13:17.

Bu natuon e Raban

Ioanes 1:12–13 † Roma 8:14–17 † Galatia 4:6–7 † Iburu 12:5–11 † 1 Ioanes 3:1–3.

Bu tienebeir ni varam nge vinavinar

Mataio 9:13 † Marko 12:33 † Roma 12:1 † Iburu 9:6–10:18.

E Iesu Karisito

E Iesu Karisito eie e Natuon e Raban - Mataio 11:27–30; 16:13–17 † Luka 1:35 † Ioanes 1:1–18; 5:19–29; 6:35–40; 8:58; 11:25–27; 14:5–11; 17:1–5; 20:26–31 † Aposol 3:13–16; 4:10–12 † Roma 1:3–4 † 1 Korinto 3:11 † 2 Korinto 4:4–6; 5:21 † Galatia 4:4–5 † Pilippoi 2:5–11 † Kolose 1:15–20; 2:9–10 † Iburu 1:1–14; 7:26–28 † 1 Ioanes 2:1–2; 5:20 † Puek Vasangan 1:12–18; 19:11–16.

E Natuon e Raban a nga tsourbeit ka - Ioanes 1:14 † Luka 1:26–38 † Mataio 1:18–25 † Luka 2:1–20 † Mataio 2:1–23 † Galatia 4:4–5 † Pilippoi 2:6–7 † Iburu 2:14–18.

E Iesu a nga vavasengei simi kulou nge vatoa bu tamat mienarouk - Mataio 4:23–25; 7:28–29; 9:35–36; 11:1–6 † Luka 4:14–44 † Aposol 10:36–38, Ioanes 20:30–31.

E Iesu a nga tsana palan bu kepineits ni vovokudier - Mataio 8:1–4; 8:5–13; 8:14–15; 8:23–27; 8:28–33; 9:1–7; 9:18–26; 9:27–31; 9:32–33; 12:9–14; 12:22; 14:15–21; 14:22–32; 15:22–28; 15:32–38; 17:14–18; 20:29–34; 21:18–22 † Marko 1:21–28; 7:32–37; 8:22–25 † Luka 5:4–8; 7:11–15; 13:10–13; 14:1–4; 17:12–14; 22:50–51 † Ioanes 2:1–11; 4:46–54; 5:5–9; 9:1–7; 11:11–44; 21:4–6 † Aposol 2:22.

Bu muomuo gi nga rakopie e Iesu nge terie simi miensei - Mataio 26:47–68; 27:1–2; 27:11–31 † Marko 14:43–65; 15:1–20 † Luka 22:47–53; 22:63–71; 23:1–25 † Ioanes 18:1–14; 18:19–24; 18:28–19:16.

Gi nga vetekiuo e Iesu simi koitskoits - Mataio 27:32–56 † Marko 15:21–41 † Luka 23:26–49 † Ioanes 19:17–37.

Gi nga puonongie e Iesu - Mataio 27:57–66 † Marko 15:42–47 † Luka 23:50–56 † Ioanes 19:38–42.

E Iesu a nga to muerngei simi miensei ma bu mei gi nga dengarie - Mataio 28:1–20 † Marko 16:1–8 † Luka 24:1–49 † Ioanes 20:1–21:14 † Aposol 1:3–8; 2:24–32; 3:15; 4:10; 4:33; 10:39–43; 13:29–39; 17:2–3; 17:30–31 † Roma 1:4; 4:24–25 † 1 Korinto 15:3–8; 15:12–21 † Puek Vasangan 1:18.

E Iesu a nga kien i kur simi rangit - Luka 24:50–51 † Aposol 1:9–11; 2:32–36; 5:30–31 † Roma 8:34 † Epeso 1:20–23 † Pilippoi 2:9–11 † Iburu 1:3–11; 2:9; 4:14–16; 7:25–26; 10:12–14 † 1 Petro 3:22.

E Iesu ta ba muer peuk i keim - Mataio 24:29–44 † Ioanes 14:1–3 † Aposol 1:10–11; 3:19–21 † Pilippoi 3:20–21 † Kolose 3:4 † 1 Tesalonika 1:9–10; 3:13; 4:13–5:11 † 2 Tesalonika 1:6–10; 2:1–4 † 1 Timote 6:13–15 † 2 Timote 4:8 † Iburu 9:28 † 2 Petro 3:1–18 † 1 Ioanes 3:1–3 † Puek Vasangan 1:7; 22:12–13.

E Raban

Marko 10:27; 12:29–30 † Luka 1:37; 6:35–36 † Ioanes 4:24 † Aposol 14:14–17; 17:22–31 † Roma 1:18–23; 11:33–36 † 1 Korinto 8:4–6 † 2 Korinto 1:3 † 1 Timote 1:17; 6:15–16 † Iburu 4:13; 10:30–31 † Iakobo 1:17 † 1 Petro 1:14–17 † 1 Ioanes 1:5; 4:7–12; 4:16 † Iuda 24–25 † Puek Vasangan 4:8–11; 15:3–4.

E Satan

Mataio 13:19; 25:41 † Luka 4:1–13; 22:3–4 † Ioanes 8:42–44 † 2 Korinto 2:10–11; 4:4; 11:13–15 † Epeso 2:2 † 1 Tesalonika 2:18 † 2 Tesalonika 2:9–12 † 1 Petro 5:8–9 † 1 Ioanes 3:8–10 † Puek Vasangan 12:7–12; 20:1–3; 20:10.

Ketseketseng simi sinavei tsokor ngan ken miensei e Karisito

Mataio 26:26–29 † Roma 3:25; 5:9–10 † Epeso 1:7 † Iburu 9:11–14 † 1 Ioanes 1:6–7 † Puek Vasangan 7:14–17.

Ken vinuor e Raban ngan e Iesu Karisito

Mataio 7:21–23; 16:24–27; 25:31–46 † Ioanes 3:18–21; 5:24–29 † Aposol 17:30–31 † Roma 2:1–11; 14:10–12 † 1 Korinto 3:10–15; 4:5 † 2 Korinto 5:9–10 † 2 Tesalonika 1:5–10 † Iburu 9:27–28; 10:26–31 † 1 Petro 1:17; 4:3–5 † Puek Vasangan 20:11–15.

Ken nginou vekvekitip mi Nguts

Mataio 26:26–30 † Marko 14:22–26 † Luka 22:14–20 † 1 Korinto 10:14–22; 11:17–34.

Kulie bu mei mene

Mataio 6:1–4; 7:12; 25:31–46 † Luka 3:10–11; 6:38 † Aposol 11:27–30 † 1 Korinto 10:24 † 2 Korinto 8:1–15; 9:1–15 † Galatia 6:9–10 † Pilippoi 4:14–19 † Iburu 10:24; 13:1–3; 13:16 † Iakobo 1:27; 2:15–16 † 1 Ioanes 3:16–18.

Mi banga mienagos sibu tietie

Bu ka rei ma bu vevien rei - Mataio 19:4–6 † 1 Korinto 7:1–16 † Epeso 5:21–33 † Kolose 3:18–19 † Tito 2:3–5 † Iburu 13:4 † 1 Petro 3:1–7.

Bu nout - Mataio 15:3–6 † Luka 2:51 † Epeso 6:1–3 † Kolose 3:20 † 1 Timote 5:4; 5:8 † Iburu 12:7–11.

Bu tam ma bu kien - Epeso 6:4 † Kolose 3:21 † 1 Timote 3:4–5.

Bu vevien naor gi tate nga mamaet labeit - Aposol 6:1 † Roma 7:2–3 † 1 Korinto 7:39–40 † 1 Timote 5:3–16 † Iakobo 1:27.

Mi Banga vinavatei

Aposol 20:24 † Roma 1:2–4; 16–17 † 1 Korinto 1:17–25; 15:1–7 † Galatia 1:6–12 † Epeso 1:13 † Pilippoi 1:27 † Kolose 1:5–6 † 1 Tesalonika 1:5 † 2 Tesalonika 2:14 † 2 Timote 1:8–11; 2:8–10.

Mi gavaman

Mataio 22:15–22 † Aposol 5:27–29 † Roma 13:1–7 † 1 Timote 2:1–4 † Tito 3:1 † 1 Petro 2:13–17.

Mi kuoluon e Iesu Karisito

Mataio 16:13–20 † Aposol 2:41–42 † Roma 12:4–8 † 1 Korinto 12:12–30 † Epeso 1:22–23; 2:19–22; 4:1–16 † Kolose 1:18 † Iburu 10:24–25 † 1 Petro 2:4–10 † Puek Vasangan 19:5–10.

Mi lakep, bu sinsuv

Mataio 6:19–21; 6:24–34 † Luka 12:13–21; 12:32–34 † Aposol 20:35 † 1 Timote 6:6–10; 6:17–19 † Iburu 13:5–6 † Iakobo 2:1–9; 5:1–6.

Mi mat kap ka vunan/mi korot mi leing ta ko ngang sibu ra bu ra

Mataio 10:28; 13:41–42; 47–50; 25:41 † Luka 16:23–26 † 2 Tesalonika 1:9 † Puek Vasangan 20:10–15; 21:8.

Mi miensei

Ioanes 6:39–40, 11:17–27, 14:1–4 † Roma 8:10–11; 8:38–39; 14:7–9 † 1 Korinto 15:12–58 † 2 Korinto 5:1–10 † Pilippoi 1:20–24 † 1 Tesalonika 4:13–18 † Iburu 2:14–15 † Puek Vasangan 14:13; 21:1–4, 22:1–5.

Mi Moromoruo Tamat

Mataio 28:19 † Marko 1:9–11; 3:28–30 † Luka 1:35; 3:16; 4:1; 11:13; 12:12 Ioanes 1:32–34; 3:5–8; 7:37–39; 14:15–17; 14:26; 15:26; 16:7–15; 20:19–23 † Aposol 1:4–5; 1:8; 2:1–18; 2:38–39; 4:31; 5:3–5; 8:14–17; 10:44–48; 13:2–4; 15:28; 16:7–10; 19:1–7 † Roma 5:5; 7:6; 8:9–16; 8:26–27 † 1 Korinto 2:4; 2:9–16; 3:16; 6:11; 6:19; 12:1–13 † 2 Korinto 1:21–22; 5:5; 13:14 † Galatia 3:2–5; 4:6; 5:16–18; 5:22–25 † Epeso 1:13–14; 1:17; 3:16; 4:3–4; 4:30; 5:18–20; 6:17–18 † 1 Tesalonika 1:5–6; 5:19 † 2 Tesalonika 2:13 † Tito 3:5–6 † Iburu 2:4; 9:14 † 1 Petro 1:2; 1:11 † 2 Petro 1:20–21 † 1 Ioanes 2:20; 3:24; 4:13; 5:6–8.

Mi nono

Mi saran mi nono Mataio 6:5–13; 7:7–11; 18:19–20 † Marko 11:24–25 † Luka 11:1–13; 18:1–8; 21:36 † Ioanes 14:13–14; 15:7; 16:23–26 † Roma 8:26–27; 12:12 † Epeso 2:18; 6:18 † Pilippoi 4:6–7 † Kolose 4:2 † 1 Tesalonika 5:17 † 1 Timote 2:1–4; 2:8; 4:4–5 † Iburu 4:16; 10:19–22 † Iakobo 1:5–8; 4:2–3; 5:13–18 † 1 Petro 4:7 † 1 Ioanes 3:21–22; 5:14–15.

Bu suada nono i aron mi Pakpak Leong vour - Mataio 11:25–26; 14:23; 19:13–15 † Marko 1:35 † Luka 5:16; 6:12; 22:32; 22:39–46 † Ioanes 11:41–42; 17:1–26 † Aposol 4:24–31; 16:25; 20:36; 21:5 † Roma 1:9–10; 10:1–2; 15:30–33 † 2 Korinto 12:7–10 † Epeso 1:15–20; 3:14–21; 6:19–20 † Pilippoi 1:3–5; 1:9–11 † Kolose 1:9–12; 4:3–4 † 1 Tesalonika 3:9–13 † 2 Tesalonika 1:11–12; 3:1–5 † Iburu 5:7; 7:25.

Mi rangit

Luka 12:32–34 † Ioanes 14:1–3 † 2 Korinto 5:1–8 † Pilippoi 1:23 † Kolose 3:1 † 1 Petro 1:4–5 † Puek Vasangan 4.1–11; 21:1–4; 21:22–22:5; 22:14–15.

Mi renorong se Raban

Ioanes 14:15; 14:21; 14:23–24; 15:10–17 † Roma 13:8–10 † 1 Petro 1:14–16 † 1 Ioanes 2:3–8; 3:22–24 † 2 Ioanes 5–6.

Mi sinavien mi kuluon e Karisito

Ioanes 13:34–35; 14:27 † Roma 12:9–13 † Galatia 5:22–26 † Kolose 3:12–17 † 1 Tesalonika 5:16–18.

Mi sinavei ni oir kouk meie mi kulou vodovodon tuktuk

Mataio 18:19–20 † Aposol 2:41–47 † Roma 12:4–8 † Epeso 1:22–23; 4:11–16 † Kolose 3:15–17 † 1 Timote 4:13 † Iburu 10:24–25.

Mi sinavei nia rangarie bu raban bitbit ma mi sinavei nia tsang tinepekei ma mi tinuom

Mataio 4:10 † Aposol 13:4–12; 17:22–31; 19:11–20 † 1 Korinto 5:11; 6:9–11; 8:1–13; 10:1–22 † 2 Korinto 6:14–18 † Galatia 5:19–21 † 1 Tesalonika 1:9–10 † 1 Ioanes 5:21 † Puek Vasangan 21:8; 22:15.

Mi sinavei ni rei puer (ma mi sinavei tetteririv)

Mataio 5:27–30 † Ioanes 8:2–11 † Roma 13:8–10 † 1 Korinto 5:9–11; 6:9–20 † Galatia 5:19 † Epeso 5:3 † Kolose 3:5–6 † 1 Tesalonika 4:1–8 † Iburu 13:4 † Iuda 7.

Mi sinavei nia vilikitie eie kesen

Mataio 5:3–12; 18:1–5 † Luka 14:7–11; 18:9–14 † Epeso 4:2 † Pilippoi 2:3–11 † Kolose 3:12–13 † Iakobo 4:5–10 † 1 Petro 5:5–7.

Mi sinavei nia tsourbeit duis i matan e Raban

Aposol 13:38–39 † Roma 1:16–17; 3:21–26; 5:1; 5:9–10; 5:18–19 † Galatia 2:16; 3:6–9 † Tito 3:7.

Mi sinavei nia terie mi putu i riman mi vinuor

Mataio 5:25–26; 5:38–42; 18:15–17 † Roma 12:14–21 † 1 Korinto 6:1–8.

Mi sinavei nia tseiptseiprio e Satan ma bu putu

Mataio 4:1–11; 6:13 † Luka 22:31–32 † Ioanes 17:14–19 † Roma 8:31–39; 12:12; 16:19–20 † 1 Korinto 10:12–13; 16:13 † 2 Korinto 12:7–10 † Epeso 3:20–21; 6:10–18 † Pilippoi 4:13 † 1 Tesalonika 3:5–8 † 2 Tesalonika 3:3 † 2 Timote 1:7–8 † Iburu 2:18; 4:14–16; 12:1–2 † Iakobo 4:7 † 1 Petro 1:5; 5:8–11 † 1 Ioanes 4:4; 5:3–5 † Puek Vasangan 12:7–12.

Mi sinavei ni un nge be

Roma 13:13 † 1 Korinto 5:11; 6:9–11 † Galatia 5:19–21 † Epeso 5:18 † 1 Timote 3:1–3 † Tito 1:7 † 1 Petro 4:3–5.

Mi sinavei tsokor

Misa mi sinavei tsokor - Roma 1:18–32; 8:5–8 † Galatia 5:19–21 † Epeso 2:1–3; 5:3–5 † Kolose 3:5–10 † Iakobo 4:17 † 1 Petro 4:3 † 1 Ioanes 3:4–5.

Bu mei kokouk gi suvu sinavei tsokor - Ioanes 8:7–9 † Roma 3:9–20; 3:23; 5:12 † Galatia 3:22 † 1 Ioanes 1:8–10.

Mi kulou gi pinat surie mi vavato nia evisie man vinatoreis kegi sar sinavei tsokor - Mataio 10:28; 13:41–42 † Ioanes 3:18–20; 3:36 † Aposol 17:30–31 † Roma 1:18–19; 6:23 † Galatia 6:7–8 † Kolose 3:5–6 † 2 Tesalonika 1:7–9 † Iburu 9:27; 10:26–31 † 1 Petro 1:17; 4:3–5 † Iuda 7 † Puek Vasangan 20:11–15.

Mi sinusuruiv

Mataio 28:18–20 † Ioanes 3:22; 4:1–2 † Aposol 2:37–42; 8:12; 8:36–38; 10:44–48; 16:14–15; 16:31–33; 19:1–7; 22:12–16 † Roma 6:1–4 † Galatia 3:26–27 † Kolose 2:12 † 1 Petro 3:20–22.

Mi tientoiv

E Raban a tovie giet - Ioanes 3:16 † Roma 5:8 † Epeso 2:4–5 † 1 Ioanes 4:9–10.

Giet tangas tovie e Raban - Mataio 22:37–38 † Marko 12:28–30 † Ioanes 14:21 † 1 Petro 1:8 † 1 Ioanes 5:3

Giet tangas totoiv ververkis - Mataio 5:43–48; 22:39 † Ioanes 13:34–35; 15:12–17 † Roma 12:9–10; 13:8–10 † 1 Korinto 13:1–13; 16:14 † Galatia 5:13–14 † 1 Tesalonika 4:9–10 † 1 Petro 4:8 † 1 Ioanes 2:9–11; 3:11–18; 4:7–21.

Mi tino rovoriu / Mi tino kap man ka votovoto

Mi tino rovoriu eie mi tino vour e Iesu Karisito ta terie segie ese gi ta vodovodon tuktuk sien - Mataio 19:16–30 † Luka 10:25–28 † Ioanes 3:1–16; 5:19–29; 10:10; 11:25–26; 14:6; 17:2–3; 20:31 † Roma 5:21; 6:5–14; 8:10–17 † 2 Korinto 5:17 † Galatia 2:20 † Epeso 2:1–6 † Kolose 2:13; 3:1–4 † 2 Timote 1:10 † Tito 3:4–7 † 1 Petro 1:23 † 1 Ioanes 5:11–13.

Mi vavato simi mienarouk

Mataio 4:23–25; 9:35; 11:2–5 † Aposol 3:1–6; 8:4–8; 19:11–16; 28:8–9 † 1 Korinto 12:9; 12:29–30 † 2 Korinto 12:7–10 † 1 Timote 5:23 † 2 Timote 4:20 † Iakobo 5:14–15.

Mi vinagoso

Mataio 19:4 † Ioanes 1:3 † Aposol 14:15; 17:24–26 † 1 Korinto 8:6 † Kolose 1:15–16 † Iburu 1:2; 11:3 † Puek Vasangan 4:11.

Mi vinekapot simi rei

Mataio 5:31–32, 19:3–9 † Luka 16:18 † Roma 7:2–3 † 1 Korinto 7:10–16.

Mi vodon ririv

E Raban a vodon rivie kegiet sar sinavei tsokor - Mataio 26:28 † Marko 11:25–26 † Aposol 5:31; 10:43; 26:18 † Epeso 1:7 † Kolose 1:13–14; 2:13–14 † Iburu 10:17–18 † 1 Ioanes 1:8–2:2.

Giet ta ngas vodon rivie kegi sinavei tsokor bu mei mene - Mataio 6:12–15; 18:21–35 † Marko 11:25 † Luka 6:37; 17:3–4 † 2 Korinto 2:5–11 † Epeso 4:31–32 † Kolose 3:13.

Mi vodovodon tuktuk

Mi vodovodon tuktuk nia suvuon mi vavato - Ioanes 1:12; 3:15–18; 3:36; 6:47; 14:6; 20:31 † Aposol 4:12; 16:30–31 † Roma 3:20–22; 10:9–10 † Galatia 2:16 † Epeso 2:8–9.

Mi vodovodon tuktuk nian ken tino mi mei ta vodovodon tuktuk se Karisito - Marko 11:22–25 † Luka 17:5–6 † Ioanes 14:1 † Roma 5:1–2; 14:22–23 † 1 Korinto 13:13 † 2 Korinto 5:6–7 † Galatia 5:6 † Iburu 11 † Iakobo 1:2–8; 2:14–26 † 1 Petro 1:3–9.

Mi vorvor

Mataio 6:16–18 † Marko 2:18–20 † Aposol 13:1–3; 14:23.

Mi vinekikin

Mataio 5:10–12 † Marko 13:9–13 † Luka 12:4–9 † Ioanes 15:18–21; 16:1–4 † Aposol 5:41 † Roma 8:35–37; 12:12–14; 12:17–21 † 1 Korinto 4:11–13 † 2 Korinto 4:8–11; 12:10 † Pilippoi 1:28–29 † 2 Tesalonika 1:4–8; 3:2–4 † 2 Timote 3:10–13 † Iburu 10:32–39; 12:3–4 † 1 Petro 3:13–17; 4:12–19 † Puek Vasangan 2:10.

Mi ni vodon vuris

Mataio 4:17 † Marko 6:12 † Luka 13:1–5; 15:1–31; 24:45–47 † Aposol 2:37–40; 3:19–20; 17:29–31; 20:21; 26:19–20 † 2 Korinto 7:8–11 † 2 Petro 3:9 † Puek Vasangan 9:20–21.

Mi vavato

Ioanes 3:16–17 † Aposol 2:37–39; 4:11–12 † Roma 5:1–11; 10:9–13 † Epeso 2:1–10 † 1 Timote 1:15–16; 2:3–7 † 1 Petro 1:3–5.

Mi Namanien e Raban

Mataio 4:1–4; 5:17–20; 22:29 † Ioanes 8:31–32; 20:31 † Aposol 20:32 † Roma 15:4; 16:26 † Kolose 3:16 † 1 Tesalonika 2:13 † 1 Timote 4:13 † 2 Timote 3:14–17; Iburu 4:12 † 1 Petro 1:22–25 † 2 Petro 1:19–21 † 2 Ioanes 9–10 † Puek Vasangan 1:3.

Mi vinavasor

Roma 8:18–25; 8:28 † 2 Korinto 1:4; 4:16–18 † Iakobo 1:2–4 † 1 Petro 1:6–9; 2:19–21; 5:8–10.

Mi ni vuot kalei

Luka 17:11–19 † Ioanes 6:11 † Roma 1:21 † Epeso 5:20 † Pilippoi 4:4–7 † Kolose 2:7; 3:17; 4:2 † 1 Tesalonika 5:18 † 1 Timote 2:1; 4:4–5.

Bu kitsip nia kulie no sibu susuada mienagos

Sien va e lalaro telekire surie e Raban, ase ine bu kitsip:

Aposol 14:14–17; 17:22–31 † Roma 1:18–23; 11:33–36 † 1 Korinto 8:4–6 † Marko 12:29–30 † Ioanes 4:23–24 † 1 Timote 1:17; 6:15–16 † Iburu 4:13; 10:30–31 † Iakobo 1:17 †1 Petro 1:14–17 † 1 Ioanes 1:5; 4:7–12; 4:16 † 2 Korinto 1:3 † Iuda 24–25 † Puek Vasangan 4:8–11; 15:3–4.

Sien va e lalaro telekire surie e Iesu Karisito, e Natuon e Raban, ase ine bu kitsip:

Ioanes 1:1–18 † Pilippoi 2:5–11 † Kolose 1:15–20; 2:9–10 † Iburu 1:1–14 † Roma 1:3–4 † 2 Korinto 4:4–6 † Luka 1:26–38 † Galatia 4:4–5 † Mataio 16:13–17 † Ioanes 5:19–29; 6:35–40; 11:25–27; 14:5–11; 17:1–5; 20:26–31 † Aposol 3:13–16; 4:10–12 † 1 Ioanes 2:1–2; 5:20 † Puek Vasangan 19:11–16.

Sien va e vodon va e Raban a vodon sasavoir nge no, ase ine bu kitsip:

1 Ioanes 4:9–10 † Roma 5:8 † Ioanes 3:16 † 1 Timote 2:3–6 † 2 Petro 3:9.

Sien va e vodon va e kap ko tsana ka sinavei tsokor, ase ine bu kitsip:

Roma 3:10–12; 3:23–24; 5:12 † Galatia 3:22 † 1 Ioanes 1:8–10. Ioanes 3:18–20; 3:36 † Aposol 17:30–31 † Kolose 3:5–10 † Roma 6:23 † Galatia 6:7–8 † 2 Tesalonika 1:7–9 † 1 Petro 4:3–5 † Puek Vasangan 20:11–15.

Sien va e vodon va e Raban ta kap vodon rivie ke sar sinavei tsokor, ase ine bu kitsip:
Aposol 5:31; 10:43; 26:18 † Epeso 1:7 † Kolose 1:13–14; 2:13–14 † 1 Timote 1:15–16 † Iburu 10:17–18 † 1 Ioanes 1:8–10.

Sien va e lalaron va e Iesu Karisito ta vatoa no, ase ine bu kitsip:
Ioanes 1:12; 3:15–18; 3:36; 14:6; 20:31 † Aposol 4:12; 16:30–31 † Roma 3:20–22; 10:9–10 † Galatia 2:16 † Epeso 2:8–9.

Sien va e kap katsep va e suvuon mi tino rovoriu o, kap, ase ine bu kitsip:
Ioanes 3:1–16; 5:19–29; 11:25–26; 14:6; 17:2–3; 20:31 † Roma 8:10–17 † 2 Korinto 5:17 † Epeso 2:1–6 † Kolose 2:13 † Tito 3:4–7 † 1 Ioanes 5:11–13.

Sien va e lalaro telekiran va e ta ngas no rakot simi Nguts, ase ine bu kitsip:
Mataio 6:5–13; 7:7–11; 14:23; 18:19–20 † Marko 1:35; 11:24–25 † Luka 5:16; 6:12; 18:1–8; 21:36 † Ioanes 14:13–14; 15:7; 16:23–24 † Roma 8:26–27; 12:12 † Epeso 6:18 † Pilippoi 4:6–7 † Kolose 4:2 † 1 Tesalonika 5:17 † 1 Timote 2:1–4; 2:8; 4:4–5 † Iburu 4:16; 10:19–22 † Iakobo 1:5–8; 4:2–3; 5:13–18 † 1 Petro 4:7 † 1 Ioanes 3:21–22; 5:14–15.

Sien va e lalaro telekiran vasa e ta ngas no ven, ase ine bu kitsip:
Luka 11:1–4; 22:32; 22:39–45 † Ioanes 17:1–26 † Aposol 4:24–31; 16:25 † Roma 1:9–10; 10:1–2; 15:30–33 † 2 Korinto 12:7–10 † Epeso 1:15–20; 3:14–21; 6:19–20 † Pilippoi 1:3–5; 1:9–11 † Kolose 1:9–12; 4:3–4 † 1 Tesalonika 3:9–13 † 2 Tesalonika 1:11–12; 3:1–2 † Iburu 5:7; 7:25.

Sien va e suvu putu ma mesirik, ase ine bu kitsip:
Roma 8:18–25; 8:28; 8:35–37; 12:12 † 2 Korinto 1:3–5; 4:16–18 † Iakobo 1:2–4 † 1 Petro 1:3–9; 2:19–23; 5:8–10.

Sien va e morouk, ase ine bu kitsip:
Mataio 4:23–25; 9:35; 11:2–5 † Aposol 3:1–6; 8:4–8; 19:11–16; 28:8–9 † 1 Korinto 12:9; 12:29–30 † 2 Korinto 12:7–10 † 1 Timote 5:23 † 2 Timote 4:20 † Iakobo 5:14–15.

Sien va e motou nia mesei, ase ine bu kitsip:
Ioanes 6:39–40; 11:17–27; 14:1–4 † Roma 8:38–39; 14:7–9 † 1 Korinto 15:12–58 † 2 Korinto 5:1–10 † Pilippoi 1:20–24 † 1 Tesalonika 4:13–18 † Iburu 2:14–15 † Puek Vasangan 14:13; 21:1–4, 22:1–5.

Sien va e lalaro telekiran vasa ken kulou e Karisito gi ta ngas tino ven, ase ine bu kitsip:
Ioanes 13:34–35 † Roma 12:9–13 † Galatia 5:22–26 † Epeso 4:25–32 † Kolose 3:12–17 † 1 Tesalonika 5:12–22 † Tito 2:11–14 † Iakobo 3:13–18 † 2 Petro 1:3–9.

Sien va e lalaro telekiran va mi kepiniets e lalaro tsana a duis o, kap, ase ine bu kitsip:
Roma 1:18–32 † 1 Korinto 6:9–11 † Galatia 5:19–21 † Epeso 5:3–5 † Kolose 3:5–10 † Iakobo 4:17 † 1 Petro 4:3 † 1 Ioanes 2:15–17; 3:4–5.

Sien va e rongmetsikien va e kap oit nia tino vemusurie ken lalaron e Raban, ase ine bu kitsip:
Ioanes 14:16–23 † 1 Korinto 10:13 † Epeso 3:20–21 † Pilippoi 1:6; 4:13 † Kolose 1:11–12 † 1 Tesalonika 5:23–24 † Iburu 13:5–6 † 1 Ioanes 5:3–5.

Sien va e suvu vinekikin surie ke vodovodon tuktuk se Karisito, ase ine bu kitsip:
Mataio 5:10–12 † Marko 13:9–13 † Luka 12:4–9 † Ioanes 15:18–21; 16:1–4 † Aposol 5:41 † Roma 8:35–37; 12 14; 12:17–21 † 1 Korinto 4:11–13 † 2 Korinto 4:8–12; 12:10 † Pilippoi 1:28–29 † 2 Tesalonika 1:4–8 † 2 Timote 3:10–13 † Iburu 10:32–39; 12:3–4 † 1 Petro 3:13–17; 4:12–19 † Puek Vasangan 2:10.

Sien va e vodon va e kap pinat nia oir kouk meie mi kulou vodovodon tuktuk mene, ase ine bu kitsip:
Mataio 18:19–20 † Aposol 2:41–47 † Roma 12:4–8 † Epeso 1:22–23; 4:11–16 † Kolose 3:15–17 † 1 Timote 4:13 † Iburu 10:24–25.

Sien va ka mei a tsang vatsakatie no, ase ine bu kitsip:
Mataio 6:12–15; 18:21–35 † Marko 11:25 † Luka 17:3–4 † Roma 12:17–21 † Epeso 4:31–32 † Kolose 3:13.

Sien va evoi mi mei rei, ase ine bu kitsip:
1 Korinto 7:1–16 † Epeso 5:21–33 † Kolose 3:18–19 † Tito 2:3–5 † Iburu 13:4 † 1 Petro 3:1–7 † Mataio 5:31–32; 19:3–9 † Luka 16:18 † Roma 7:2–3.

Sien va mi lalaron nia tsana mi sinavei tetteririv ta tamtuir, ase ine bu kitsip:
Mataio 5:27–28 † Ioanes 8:2–11 † Roma 13:8–10 † 1 Korinto 6:9–20 † Galatia 5:19 † Epeso 5:3 † Kolose 3:5–6 † 1 Tesalonika 4:1–8 † Iburu 13:4 † Iuda 7.

Sien va e suvu nout, ase ine bu kitsip:
Epeso 6:1–4 † Kolose 3:20–21 † 1 Timote 3:4–5.

Sien va e kina meie e tama guor ngas tino, ase ine bu kitsip:
Mataio 15:3–6 † Epeso 6:1–3 † Kolose 3:20 † 1 Timote 5:4–8.
Sien va e dengarie ka mei a suvu pinat, ase ine bu kitsip:
Mataio 7:12; 25:31–46 † Luka 3:10–11; 6:38 † Aposol 11:27–30 † 1 Korinto 10:24 † 2 Korinto 8:1–15; 9:1–15 † Galatia 6:9–10 † Pilippoi 4:14–19 † Iburu 10:24; 13:1–3; 13:16 † Iakobo 1:27; 2:15–16 † 1 Ioanes 3:16–18.
Sien va mi konokonon ta tsourbeit sevoi, ase ine bu kitsip:
Mataio 6:13; 26:41 † 1 Korinto 10:13 † Iburu 2:18; 4:14–16 † Iakobo 1:12–15.
Sien va e te tsana mi sinavei tsokor, ase ine bu kitsip:
Luka 15:11–24 † Roma 6:1–23 † 1 Ioanes 1:9–2:2 † Iakobo 4:7–10 † Puek Vasangan 3:19–20 † Iburu 12:1–2.
Sien va e motovan e Satan ma bu moromoruo tsak, ase ine bu kitsip:
Mataio 4:1–11; 6:13 † Luka 22:31–32 † Ioanes 17:14–19 † Roma 16:19–20 † 1 Korinto 16:13 † 2 Korinto 12:7–10 † Epeso 3:20–21; 6:10–18 † 1 Tesalonika 3:5–8 † 2 Tesalonika 3:3 † Iakobo 4:7–8 † 1 Petro 5:8–11 † 1 Ioanes 4:4 † Puek Vasangan 12:7–12.
Sien va e aor putu veie ka mei, ase ine bu kitsip:
Galatia 5:22–23 † Epeso 4:26 † Kolose 3:8; 3:13 † Iakobo 1:19–20.
Sien va e ko vakam nge kakaleong, ase ine bu kitsip:
Mataio 5:3–12; 18:1–5 † Luka 14:7–11; 18:9–14 † Roma 12:16 † 1 Korinto 4:7 † 2 Korinto 10:17–18 † Epeso 4:2 † Kolose 3:12–13 † Iakobo 4:6; 4:13–16 † 1 Petro 5:5–7.
Sien va e ko tottot, ase ine bu kitsip:
Epeso 4:29; 5:4 † Pilippoi 4:8 † Kolose 3:8 † 1 Timote 4:12 † Iakobo 1:26; 3:9–10.
Sien va mi konokonon nia pouts bit a beit sevoi, ase ine bu kitsip:
Epeso 4:25 † Kolose 3:9 † 1 Petro 3:10 † Ioanes 8:44 † Puek Vasangan 21:8; 22:15.
Sien va bu mei gi ta lalaron va e ta un nge be meie gie, ase ine bu kitsip:
Roma 13:13 † 1 Korinto 5:9–11; 6:9–10 † Galatia 5:19–21 † Epeso 5:18 † 1 Timote 3:1–3 † Tito 1:7 † 1 Petro 4:3–5.
Sien va e ko vodon puputungie beitsak ke sinsuv, ase ine bu kitsip:
Mataio 6:19–21; 6:24–34 † Luka 12:13–21; 12:32–34 † Aposol 20:35 † 1 Timote 6:6–10; 6:17–19 † Iburu 13:5–6.
Sien va bu mei gi lalaron va e ta rangarie bu raban bitbit, ase ine bu kitsip:
Mataio 4:10 † Aposol 17:22–31; † 1 Korinto 5:11; 6:9–11; 8:1–13; 10:1–22 † 2 Korinto 6:14–18 † Galatia 5:19–21 † 1 Tesalonika 1:9–10 † 1 Ioanes 5:21 † Puek Vasangan 21:8; 22:15.
Sien va e lalaro telekiran ke baitutuir rakot si ma sar muomuo, ase ine bu kitsip:
Mataio 22:15–22 † Roma 13:1–7 † 1 Timote 2:1–4 † Tito 3:1 † Iburu 13:17 † 1 Petro 2:13–17.